EN 158

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ

ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ,

Συλλεγεῖσα ἐκ τῶν ἀρίστων Ἑλλήνων συγγραφέων καὶ ποιητῶν μετὰ τῶν ἀναγκαίων ὑποσημειώσεων,

ΠΑΡΑ

ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΟΜΜΗΤΑ.

Νῦν δὲ τὸ δεύτερον ἐκ τῶν λαμπροτέρων ἐκδόσεων ἐπιδιορθωθεῖσα, καὶ μὲ πολλὰς προσθήκας τεμαχίων, καὶ ὁλοκλήρων λόγων, ποιητῶν καὶ λογογράφων, ἀναγκαιούντων εἰς τὴν παράδοσιν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἐπαυξηθεῖσα, ἐκδίδεται εἰς τόμους δέκα,

ΥΠΟ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΓΚΑΡΠΟΛΑ.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΕΚΔΟΤΟΥ Κ. ΓΚΑΡΠΟΛΑ.

1839.

935
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ Μ. ΦΙΛΙΠΠΙΔΗ

»Εἰ γάρ κεν καὶ σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ καταθεῖο,
»Καὶ θαμὰ τοῦθ' ἕρδοις, τάχακεν μέγα καὶ τὸ γένοιτο.«

Ἡσίοδος.

ΕΚ ΤΩΝ ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ

ΣΑΜΟΣΑΤΕΩΣ.

Ε΄. ΚΑΤΑΠΛΟΥΣ Η ΤΥΡΑΝΝΟΣ (*)

ά. Χάρ. Εἶεν, ὦ Κλωθοῖ, τὸ μὲν σκάφος τοῦτο ἡμῖν πάλαι εὐτρεπὲς, καὶ πρὸς ἀναγωγὴν εὖ μάλα παρεσκευασμένον· ὅ,τε γὰρ ἄντλος ἐκκέχυται, καὶ ὁ ἱστὸς ὄρθωται, καὶ ἡ ὀθόνη παρακέκρουσται, καὶ τῶν κοπῶν ἑκάστη τετρόπωται· κωλύει τε οὐδέν, ὅσον ἐπ' ἐμοί, τὸ ἀγκύριον ἀναспάσαντας ἀποπλεῖν. Ὁ δὲ Ἑρμῆς βραδύνει, πάλαι παρεῖναι δέον· κενὸν γοῦν ἐπιβατῶν, 2
ὡς ὁρᾷς, ἔστι τὸ πορθμεῖον, τρὶς ἤδη τήμερον ἀναπεπλευκέναι δυνάμενον· καὶ σχεδὸν ἀμφὶ βουλυτόν ἐστιν· ἡμεῖς δὲ, οὐδέπω οὐδ' ὀβολὸν ἐμπεπολήκαμεν. Εἶτα ὁ Πλούτων εὖ οἶδα ὅτι ἐμὲ ῥᾳθυ- 3
μεῖν ἐν τούτοις ὑπολήψεται, καὶ ταῦτα παρ' ἄλλῳ οὕσης τῆς αἰτίας. Ὁ δὲ καλὸς ἡμῖν κἀγαθὸς νεκροπομπὸς, ὥσπερ τις ἄλλος

(*) Τυρρηνοὶ βίαιοι ὄντες καὶ λῃσταὶ, ὀλίγον χρόνον οἴκησαν ἐν Ἀθήναις, ἔπειτα ὁ' Ἀθηναῖοι ἐξέβαλον αὐτούς· οἱ οὖν ἐν Ἀθήναις ῥήτορες, ὡς ἐν δημοκρατίᾳ πολιτευόμενοι, τυράννους ἐκάλουν τοὺς βασιλέας. Ὁ οὖν διάλογος οὗτος ἐπιγέγραπται Κατάπλους μὲν, διότι περὶ καταπλεύσεως ψυχῶν εἰς ᾅδου ὁ λόγος. Τύραννος δὲ, ὅτι περὶ Μεγαπένθους τοῦ Λαμύδου, τυράννου τὰ πλεῖστα ἐνασχολεῖται ὁ λόγος.

ά. Εἶεν) Ἐπίῤῥημα ἐστὶ τοῦτο ἐνταῦθα ἀποστάσεως· ἀντὶ τοῦ, καλῶς. Εὖ ἔχει πάντα.

— Κλωθοῖ) Κλωθὼ μία τῶν Μοιρῶν. Τρεῖς δὲ αὗται, Κλωθὼ, Λάχεσις, Ἄτροπος· καὶ ἡ μὲν Λάχεσις κατέχει τὴν ἡλακάτην, ἡ δὲ Κλωθὼ στρέφει τὸν ἄτρακτον, νήθουσα τὸν βίον ἑκάστου, ἡ δ' Ἄτροπος κόπτει ταῖς ψαλίσι τὸν μίτον, καὶ ᾧ πέπρωται, τελευτᾷ τὸν βίον. Ἀριστ. δὲ περὶ Κοσμ. ζ΄. Τρεῖς φησὶν εἶναι αἱ Μοῖραι, κατὰ τοὺς χρόνους μεμερισμέναι, νῆμα δὲ ἀτράκτου τὸ μὲν ἐξειργασμένον· τὸ δὲ, μέλλον· τὸ δὲ, περιστρεφόμενον. Τέτακται δὲ, κατὰ μὲν τὸ γεγονὸς μία τῶν Μοιρῶν, ἡ Ἄτροπος, ἐπὶ τὰ παρεληλυθότα πάντα ἄτρεπτά ἐστι· κατὰ δὲ τὸ μέλλον, Λάχεσις· εἰς πάντα γὰρ ἡ κατὰ φύσιν μένει λῆξις· κατὰ δὲ τὸ ἐνεστὸς, Κλωθὼ, συμπεραίνουσα καὶ κλώθουσα ἑκάστῳ τὰ οἰκεῖα. Ἐνταῦθα δὲ πρὸς μόνην τὴν Κλωθὼ ποιεῖ τὸν Χάρωνα διαλεγόμενον.

— Ἐκκέχυ.) Οἷον τὸ ἐν τῇ ἀντλίᾳ ὕδωρ τοῦ πλοίου ἐξεχύθη. — Παρακέκρ.) Παρακρούειν δὴ τὸν ἱστὸν, σημαίνει τὸ ῥάπτειν τὰ ἐσχισμένα αὐτοῦ· οὕτω γὰρ Ἀττικοὶ λέγουσι τὸ τὴν ὀθόνην τῇ κεραίᾳ συμβαλεῖν. — Τετρόπ.) Τροπόω, ὦ. Ἐσχημάτισται δὲ ἀπὸ τοῦ τροπωτὴρ, ὅπερ σημαίνει τὸν λῶρον, εἰς ὃν τὴν κώπην ἐμβάλλουσιν. — Ὅσον ἐπ' ἐμ.) Τὸ παρ' ἡμῖν· ὅσον ἀπὸ μέρους μου, οὐδὲν κωλ.

2. Ὁ δὲ Ἑρμ.) Οὗτος διακομίζει τὰς ψυχὰς εἰς ᾅδου.—Δέον) Ἀπρόσωπος μετοχὴ ἀπόλυτος· οἷον· Ἐν ᾧ ἔδει αὐτὸν πρὸ πολλοῦ παρεῖναι.

— Ἀμφὶ βουλυτ.) Περὶ ἑσπέραν δηλαδή· ὥρα, καθ' ἣν λύουσι τοὺς βοῦς· ὁ γὰρ Ἡσύχιος, βουλυτὸν, φησὶ τὴν δείλην ὥραν, ἐν ᾗ τὸ ἄροτρον λύεται τῶν βοῶν· καὶ Ἡλιόδωρ. βιβλ. Ε΄. Ἦν μὲν, φησὶν, ἤδη τῆς ἡμέρ. ὅτε ἄροτρον βοῦν ἐλευθεροῖ γηπόνος.

3. Εὖ οἶδα ὅτι) Ἀντὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς εἰμὶ πληροφορημένος. — Καὶ ταῦτα) Ἐννοεῖται, ποιήσει. — Νεκροπομπ.) Ἑρμῆς

καὶ αὐτὸς ἄνω τὸ τῆς Λήθης ὕδωρ πεπωκὼς, ἀναστέψαι πρὸς
4 ἡμᾶς ἐπιλέλησται. Καὶ ἦτοι παλαίει μετὰ τῶν ἐφήβων, ἢ κιθαρίζει, ἢ λόγους τινὰς διεξέρχεται, ἐπιδεικνύμενος τὸν λῆρον τὸν αὑτοῦ· ἢ τάχα που καὶ κλωπεύει ὁ γεννάδας παρελθών· μία γὰρ αὐτοῦ καὶ αὕτη τῶν τεχνῶν· ὁ δ' οὖν ἐλευθεριάζει πρὸς ἡμᾶς, καὶ ταῦτα, ἐξ ἡμισείας ἡμέτερος ὤν.

β'. Κλωθ. Τί δὲ οἶδας, ὦ Χάρων, εἴ τις ἀσχολία προσέπεσεν αὐτῷ, τοῦ Διὸς ἐπὶ πλέον δεηθέντος ἀποχρήσασθαι πρὸς τὰ
2 ἄνω πράγματα; δεσπότης δὲ κἀκεῖνός ἐστιν. — Χάρ. Ἀλλ' οὐχ ὥστε, ὦ Κλωθοῖ, πέρα τοῦ μέτρου δεσπόζειν καινοῦ κτήματος,
3 ἐπεὶ οὐδὲ ἡμεῖς ποτε αὐτὸν, ἀπιέναι δέον, κατεσχήκαμεν. Ἀλλ' ἐγὼ οἶδα τὴν αἰτίαν· παρ' ἡμῖν μὲν γὰρ ἀσφόδελος μόνον, καὶ χοαί, καὶ πόπανα, καὶ ἐναγίσματα· τὰ δ' ἄλλα, ζόφος, καὶ ὁμί-
4 χλη, καὶ σκότος. Ἐν δὲ τῷ οὐρανῷ φαιδρὰ πάντα, καὶ ἥ τε ἀμβροσία πολλὴ, καὶ τὸ νέκταρ ἄφθονον· ὥστε μοι ἥδιον παρ' ἐκείνοις βραδύνειν ἔοικε· καὶ παρ' ἡμῶν μὲν ἀνίπταται, καθάπερ ἐκ δεσμωτηρίου τινὸς ἀποδιδράσκων· ἐπειδὰν δὲ καιρὸς κατιέναι, σχολῇ καὶ βάδην, μόγις ποτὲ κατέρχεται.

γ'. Κλωθ. Μηκέτι χαλέπαινε, ὦ Χάρων· πλησίον γὰρ αὐτὸς οὗτος ὡς ὁρᾷς, πολλούς τινας ἡμῶν ἄγων· μᾶλλον δὲ ὥσπερ τι

τοὺς νεκροὺς πέμπων. — Ὥσπερ τις ἄλ.) Ὥσπερ τις ἄλλος ἄνθρωπος δηλ. ὤν, πίνει τὸ τῆς λήθης ὕδωρ, κάτω ἐρχόμενος εἰς τὸν ᾅδην, καὶ ἐπιλανθάνεται πάντων τῶν ἄνω, εἴτ' οὖν τῶν ἐπὶ γῆς, οὕτω καὶ αὐτὸς ὁ Ἑρμῆς δηλ. δοκεῖ πεπωκέναι τὸ τῆς Λήθης ὕδωρ, ἄνω πορευόμενος· καὶ ἐπιλέλησται τῶν κάτω. Περὶ δὲ τοῦ ὕδατος τῆς Λήθης, φασὶν, ὅτι ἔστιν ἐν ᾅδου ποταμὸς, παρ' οὗ πίνουσαι αἱ ψυχαὶ ἐπιλανθάνονται πάντων τῶν ἄνω· ὅθεν καὶ οἱ τὰς μετεμψυχώσεις δοξάζοντες, ἔλεγον· μὴ μνημονεύειν τὰς ψυχὰς, ὅσα ἐν ἄλλοις σώμασιν οὖσαι ἔπραξαν· ἐκαλεῖτο δὲ ὁ ποταμὸς οὗτος Ὕδωρ τῆς Λήθης.

4. Παλαίει) Ἓν δὲ καὶ τοῦτο τῶν Ἑρμοῦ ἐπιτηδευμάτων, περὶ ὧν ὅρα Α'. διάλ. γ'. — Καὶ αὕτη) Ἡ κλεπτικὴ δηλ. τέχνη. — Ἐλευθ.) Οὐδὲν δηλ· μέλει αὐτῷ περὶ ἡμῶν. — Καὶ ταῦτα) Ἐννοεῖται, ποιεῖ. — Ἐξ ἡμ.) Τὸν γὰρ Ἑρμῆν καὶ τοῖς ἄνω, καὶ τοῖς κάτω συναριθμοῦσι· τοῖς ἄνω μὲν, ὡς ὑπηρετοῦντα τοῖς Θεοῖς, τοῖς κάτω δὲ, ὡς κατάγοντα τὰς ψυχάς.

β'. Τί δὲ οἶδ.) τὸ παρ' ἡμῖν, τίς ἠξεύρει ἢ τί ἠξεύρεις, ἐὰν οὐκ ἔτυχεν αὐτῷ τις ἀσχ. — Δεηθ.) Ὁ νοῦς· εἰ ὁ Ζεὺς πλείονα τοῦ δέοντος χρείαν εἶχεν αὐτοῦ, ὥστε χρήσασθαι αὐτῷ, πρὸς τὰ ἄνω πράγματα. — Δεσπότης δὲ) Ὁ δὲ, αἰτιολογικὸς ἀντὶ τοῦ, γάρ. — Κἀκεῖν.) Καὶ ἐκεῖνος.

2. Ἀλλ' οὐχ ὥς.) Ἀλλ' οὐκ ἔστι δεσπότης, ὥστε· ὁ δὲ ἀλλά ἐστιν ἀντιθετικὸς ἀντὶ τοῦ, οὕτως ἔχει, ἀλλ' οὔ. — Δέον) Μετοχὴ ἀπρόσωπος ἀπόλυτος· οἷον· Ὅτε καιρὸς ἐστιν ἀπιέναι, ἡμεῖς οὐδέποτε κατεσχήκαμεν αὐτόν.

3. Ἀλλ' ἐγ.) Ἀντὶ τοῦ παρ' ἡμῖν. Ἔστω· ἐγὼ καταλαμβάνω, τίς ἐστιν ἡ αἰτία. — Παρ' ἡμ.) Ἐπεξήγησις ταῦτα τῆς αἰτίας. Σημείωσαι δὲ ὅτι Ἀσφόδελος εἰδός ἐστι βοτάνης. Χοαὶ δὲ, τὸ ἐπιχεόμενον τοῖς νεκροῖς μελίκρατον. Πόπανα δὲ, πλακοῦς πλατὺς, λεπτὸς καὶ περιφερής. Ἐναγίσματα δὲ, τὰ προσφερόμενα τοῖς νεκροῖς εἰς τιμὴν θύματα. — Καὶ σκότ.) Ἐν τούτοις δὲ πᾶσιν ἐννοεῖται τὸ, ἐστίν.

4. Ἀμβρ.) Ἀμβροσία μὲν τὸ τῶν Θεῶν βρῶμα ἐκάλουν. Νέκταρ δὲ τὸ τῶν αὐτῶν πόμα. — Ὥστε) Ὥστε μοι ἔοικεν ὅτι ἐστὶν ἥδιον αὐτῷ βραδύνειν παρ' ἐκείνοις, ἢ πρὸς ἡμᾶς ἐλθεῖν.

— Καιρὸς) Ἐννοεῖται, ἐστί.

γ'. Αὐτὸς οὗτ.) Ἐπίτασις δείξεως· οἷον Ἰδοὺ αὐτὸς ὁ ἴδιός ἐστι πλησίον.

αἰπόλιον, ἀθρόους αὐτοὺς τῇ ῥάβδῳ σοβῶν. Ἀλλὰ τί τοῦτο; δεδε- 2
μένον τινὰ ἐν αὐτοῖς, καὶ ἄλλον γελῶντα ὁρῶ, ἕνα δέ τινα καὶ πῆραν
ἐξημμένον, καὶ ξύλον ἐν τῇ χειρὶ ἔχοντα, θριμὺ ἐνορῶντα, καὶ
τοὺς ἄλλους ἐπισπεύδοντα. Οὐχ ὁρᾷς δὲ καὶ τὸν Ἑρμῆν αὐτὸν 3
ἰδρῶτι ῥεόμενον, καὶ τῷ πόδε κεκονιμένον, καὶ πνευστιῶντα, μεστὸν
γοῦν ἄσθματος αὐτὸ τὸ στόμα; Τί ταῦτα, ὦ Ἑρμῆ; τίς ἡ σπουδή;
τεταραγμένῳ γάρ ἡμῖν ἔοικας. — Ἑρμ. Τί δ' ἄλλο, ὦ Κλωθοῖ, 4
ἢ τουτονὶ τὸν ἁλιτήριον ἀποδράντα μεταδιώκων, ὀλίγου δεῖν λει-
πόνεως ὑμῖν τήμερον ἐγενόμην; — Κλωθ. Τίς δὲ ἐστιν; ἢ τί βουλό-
μενος ἀπεδίδρασκε; — Ἑρμ. Τουτὶ μὲν πρόδηλον, ὅτι ζῆν μᾶλ- 5
λον ἐβούλετο· ἔστι δὲ βασιλεύς τις ἢ τύραννος· ἀπὸ γοῦν τῶν ὁδυρ-
μῶν, καὶ ὧν ἀνακωκύει, πολλῆς τινος εὐδαιμονίας ἐστερῆσθαι
λέγων. — Κλωθ. Εἶθ' ὁ μάταιος ἀπεδίδρασκεν, ὡς ἐπιβιῶναι δυ- 6
νάμενος, ἐπιλελοιπότος ἤδη τοῦ ἐπικεκλωσμένου αὐτῷ νήματος.

δ΄. Ἑρμ. Ἀπεδίδρασκε, λέγεις; εἰ γὰρ μὴ ὁ γενναιότατος
οὗτος, ὁ τὸ ξύλον, συνήργησέ μοι, καὶ συλλαβόντες αὐτὸν ἐδήσα-
μεν, κἂν ὤχετο ἡμᾶς ἀποφυγών. Ἀφ' οὗ γάρ μοι παραδέδωκεν αὐτὸν 2
ἡ Ἄτροπος, παρ' ὅλην τὴν ὁδὸν ἀντέτεινε, καὶ ἀντέσπα· καὶ τῷ
πόδε ἀντερείδων πρὸς τοὔδαφος, οὐ παντελῶς εὐάγωγος ἦν. Ἐνίοτε
δὲ καὶ ἱκέτευε, καὶ κατελιπάρει ἀφεθῆναι πρὸς ὀλίγον ἀξιῶν, καὶ
πολλὰ δώσειν ὑπισχνούμενος. Ἐγὼ δὲ, ὥσπερ εἰκὸς, οὐκ ἀνίειν,
ὁρῶν ἀδυνάτων ἐφιέμενον. Ἐπεὶ δὲ κατ' αὐτὸ ἤδη τὸ στόμιον ἦμεν, 3
ἐμοῦ τοὺς νεκροὺς ὡς ἔθος ἀπαριθμοῦντος τῷ Αἰακῷ, κἀκείνου
λογιζομένου αὐτοὺς πρὸς τὸ παρὰ τῆς σῆς ἀδελφῆς πεμφθὲν αὐτῷ
σύμβολον, λαθὼν, οὐκ οἶδ' ὅπως, ὁ τρισκατάρατος ἀπιὼν ὤχετο.

---

2. Ἀλλὰ τί) Ἔστιν, ὅπερ ὁρῶ.—Δεδεμ.) Ἢ τοι ὁρῶ δεδεμένον τινὰ, καὶ ἄλλον γελῶντα, ἕνα δέ τινα καὶ ἐξημμένον πήραν, καὶ ἔχοντα ξύλον. — Ἐξημ.) Μετ. τοῦ ἐξάπτω.

4. Τουτονὶ) Τὸ ι, κατ' ἐπέκτασιν πρὸς πλείονα δεῖξιν. — Δεῖν) Δέον, καὶ κατὰ συναίρεσιν Δεῖν· καὶ ἔστιν ἀποσόστωπος μετοχὴ ἀπόλυτος. — Λειπόν.) Ὁ νοῦς· μικροῦ ἐδέησα καταλιπεῖν σήμερον τὴν ναῦν ὑμῶν. Ἀνέκφραστος γὰρ ἄλλως ἡ ὁστικὴ, περιποιητικὴ οὖσα.

5. Ἔστερ.) Ὁ νοῦς. Ἔστι γὰρ εἰκάσαι αὐτὸν τύραννον ὄντα ἀπὸ γοῦν τῶν ὀδυρμῶν, καὶ ἀφ' ὧν κωκύει, λέγων ἐστερῆσθαι πολλῆς τινος εὐδαιμονίας.

6. Ὡς ἐπιβ.) Τὸ δὲ Ὡς ἐνταῦθα εἰκαστικόν. οἷον· ὡς ὅθεν ὁυνάμ. — Ἐπικεκλ.) Λέγεται γὰρ ὡς ἐν ἀτράκτῳ στρέφει ἡ Κλωθὼ τὸ νῆμα τῆς ἑκάστου ζωῆς, καὶ συμπληροῦται τῷ νήματι ὁ χρόνος τῆς ζωῆς ἑκάστου· καὶ τοῦτο ἐπὶ τοῦ κατὰ φύσιν· ὅτε δὲ ἄλλοι παρ' ὥραν ἀποθνήσκουσιν ἄνθρωποι, ἡ Ἄτροπος αἰτία, κόπτουσα τὸ νῆμα ταῖς ψαλίσιν, οὗ κοπέντος, κόπτεται καὶ ἡ ζωὴ, οἱ' οὗ κλώθεται τὸ νῆμα.

δ΄. Ὁ τὸ ξύλ.) Ἐννοεῖται, ἔχων, ἢ φέρων. —Κἂν) Βεβαιωτικός πως ὁ κἂν, καὶ ὁυνητικός· οἷον· πάντως ἂν ὤχετο· τὸ δ' ὤχετο ἡμᾶς ἀποφυγὼν, φράσις· ἀντὶ τοῦ παρ' ἡμῖν. καὶ ἦν ὁυνατὸν αὐτῷ ἵνα ἀποφύγῃ ἡμᾶς.

2. Ἄτροπ.) Μοῖρα ἐστὶν αὕτη ἡ τὰ γινόμενα μὴ συγχωροῦσα τρέπεσθαι· διὸ φασὶ, ταύτην παραδιδόναι τοὺς νεκροὺς τῷ Ἑρμῇ

3. Ἦμεν) Ἐν Ταινάρῳ τῆς Λακωνικῆς ἀκρωτηρίῳ λέγουσιν εἶναι τὸ στόμιον τοῦ ᾅδου, ἀφ' οὗ οἱ νεκροὶ, φασὶν, ἐπὶ τὸν ἅδην κατέρχονται. — Κἀκείν.) Τοῦ Αἰακοῦ — Ἀδελφ.) Ἀτρόπου· δηλ. — Οὐκ οἶδ.) Οἷον. Ἀγνοῶ, δι τινα τρόπον λαθών· — Ὤχετο) Τὸ δ' ἀπιὼν ὤχετο, φράσις ἐστὶν, ἀντὶ τοῦ, ἔφυγεν.

4 Ἐνέδει οὖν νεκρὸς εἷς τῷ λογισμῷ· καὶ ὁ Αἰακὸς ἀνατείνας τὰς
ὀφρῦς, »Μὴ ἐπὶ πάντων, ὦ Ἑρμῆ, φησί, χρῷ τῇ κλεπτικῇ, ἄλις
σοι αἱ ἐν οὐρανῷ παιδιαί· τὰ νεκρῶν δὲ ἀκριβῆ, καὶ οὐδαμῶς λαθεῖν
δυνάμενα· τέτταρας, ὡς ὁρᾷς, πρὸς τοῖς χιλίοις ἔχει τὸ σύμ-
βολον ἐγκεχαραγμένους· σὺ δέ μοι παρ' ἕνα ἥκεις ἄγων·
5 εἰμὴ τοῦτο φῄς, ὡς παραλελόγισταί σε ἡ Ἄτροπος«. Ἐγὼ δὲ ἐρυ-
θριάσας πρὸς τὸν λόγον, ταχέως ὑπεμνήσθην τῶν κατὰ τὴν ὁδόν.
Κἀπειδὴ περιβλέπων οὐδαμοῦ τοῦτον εἶδον, συνεὶς τὴν ἀπόδρασιν,
6 ἐθίωκεν ὡς εἶχον τάχους κατὰ τὴν ἄγουσαν πρὸς τὸ φῶς. Εἵπετο
δ' αὐθαίρετός μοι ὁ βέλτιστος οὗτος· καὶ ὥσπερ ἀπὸ ὕσπληγγος
θέοντες, καταλαμβάνομεν αὐτὸν ἤδη ἐν Ταινάρῳ· παρὰ τοσοῦτον
ἦλθε διαφυγεῖν.

ε. Κλωθ. Ἡμεῖς δέ, ὦ Χάρων, ὀλιγωρίαν ἤδη τοῦ Ἑρμοῦ
2 κατεγινώσκομεν. — Χάρ. Τί οὖν ἔτι διαμέλλομεν, ὡς οὐχ ἱκα-
νῆς ἡμῖν γεγενημένης διατριβῆς; — Κλωθ. Εὖ λέγεις· ἐμβαι-
νέτωσαν. Ἐγὼ δὲ προχειρισαμένη τὸ βιβλίον, καὶ παρὰ τὴν
ἀποβάθραν καθεζομένη, ὡς ἔθος, ἐπιβαίνοντα ἕκαστον αὐτῶν
διαγνώσομαι, τίς, καὶ πόθεν, καὶ ὅν τινα τεθνεὼς τὸν τρόπον.
3 Σὺ δὲ παραλαμβάνων στοίβαζε, καὶ συντίθει, ὦ Ἑρμῆ. Σὺ δὲ
τὰ νεογνὰ ταυτὶ πρῶτα ἐμβαλοῦ· τί γὰρ ἂν καὶ ἀποκρίναιν-
4 τό μοι; — Ἑρμ. Ἰδοὺ δή σοι, ὦ πορθμεῦ, τὸν ἀριθμὸν οὗτοι οἱ
τριακόσιοι μετὰ τῶν ἐκτεθειμένων. — Χάρ. Βαβαὶ τῆς εὐαγρίας!
5 ὀμφακίας ἡμῖν νεκροὺς ἥκεις ἄγων. — Ἑρμ. Βούλει, ὦ Κλω-
θοῖ, τοὺς ἀκλαύστους ἐπὶ τούτοις ἐμβιβασώμεθα; — Κλωθ. Τοὺς
γέροντας λέγεις; οὕτω ποίει. Τί γάρ με δεῖ πράγματα ἔχειν,

---

4. Ἄλις σοι) Ἱκαναί δηλ. εἰσὶν αἱ παιδιαί, ἃς ἐν οὐρανῷ ποιεῖς. — Παρ' ἕν.) Ἑνὸς ἐλλείποντος. — Φῄς) Τὸ δὲ εἰ μὴ, ἐξαιρετικόν· οἷον· πλὴν ἐὰν τοῦτο λέγῃς.

5. Τῶν κατὰ τ. ὁδ.) Ὅσα δηλ. συνέβησαν ἐν τῇ ὁδῷ ὑπὸ τοῦ τυράννου πραχθέντα. — Ὡς εἶχον τ.) Ὅσον ἐδυνάμην ταχέως. — Ἄγουσ.) Ὁδὸν δηλ.

6. Εἵπετ.) Εἵπετο δέ μοι αὐθαίρετος. Ἐτέθη δὲ ἡ δοτικὴ μετὰ τὸ αὐθαίρετος, ἵνα μὴ μόνον πρὸς τὸ εἵπετο φέρηται, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ αὐθαίρετος χαριστικῶς· ὡς εἰ ἔλεγεν. Εἵπετο δέ μοι, χαριζόμενός μοι, μόνος ἀφ' ἑαυτοῦ. — Ὑσπλην.) Κατὰ μεταφορὰν τῆς ἀπὸ τοῦ ἀγῶνος Ἀφετηρίας. εἰς γὰρ τῶν ἀγώνων ὁ δρόμος· τούτου δὲ, ὁ μὲν τόπος, ἀφ' οὗ ἄρχονται τρέχειν, λέγεται ἀφετηρία, καὶ Ὑσπληγξ, καὶ Βαλβίς· πρὸς ὃν δὲ δεῖ· φθάσαντας λαβεῖν τὸ ἆθλον, Νύσσα, ὅθεν καὶ παροιμία. Πρὸς τὴν Νύσσαν κέντει τὸν πῶλον. — Παρὰ τοσ.) Ταυτὸν τῷ, μικροῦ ἐδέησεν, ἴσον τῷ παρ' ἡμῖν· εἰς τὴν τρίχα ἦλθεν, ἵνα φύγῃ.

ε. 2. Γεγεν.) Ἡ σύνταξις κατὰ τὸν ἀπόλυτον λεγόμενον τρόπον τῆς μετοχῆς.

3. Ταυτὶ) Ταῦτα καὶ κατ' ἐπέκτασιν τοῦ ι, ταυταὶ, καὶ συγκοπὴ ταυτί. — Ἐμβαλ.) Οἷον· Ἁράμενος ἐμβαλε εἰς τὴν ναῦν. Ἀναφέρει δὲ καὶ τοῦτο πρὸς τὸν Ἑρμῆν κατ' ἐπανάληψιν.

4. Ἐκτεθ.) Ὁ νοῦς. Ἰδοὺ οὗτοι οἱ ὄντες τριακόσιοι τὸν ἀριθμὸν μετ' ἐκείνων, ὅσοι ἐκτεθειμένοι ἀπέθανον, παραδίδονταί σοι, ὦ Χάρων. Ἐκτεθειμένοι δὲ λέγονται, οὓς αἱ μητέρες εἰς ναοὺς ἢ ἐν τριόδοις ἐκτιθέασιν.

5. Ἐμβιβ.) Ἐννοεῖται ἵνα· οἷον. Βούλει, ὦ Κλωθοῖ· ἵνα ἐμβιβ. — Τὰ πρὸ Εὐκλ.) Καταλύσαντες Ἀθηναῖοι τοὺς τριάκοντα τυράννους, οὓς Λακεδαιμόνιοι παρ' αὐτοῖς ἔπτησαν μετὰ τὸν Πελοποννη-

τὰ πρὸ Εὐκλείδου πῶς νῦν ἐξετάζουσαν; Οἱ ὑπὲρ ἑξήκοντα ὑ- 6
μεῖς πάριτε ἤδη. Τί τοῦτο; οὐκ ἐπακούουσί μου, βεβυσμένοι
τὰ ὦτα ὑπὸ τῶν ἐτῶν· δεήσει τάχα καὶ τούτοις ἀράμενον πα-
ραγαγεῖν. — Ἑρμ. Ἰδοὺ πάλιν οὗτοι δυεῖν δέοντες τετρακό- 7
σιοι, τακεροὶ πάντες, καὶ πέπειροι, καὶ καθ' ὥραν τετρυγη-
μένοι. — Κλωθ. Νὴ Δί', ἐπεὶ ἀσταφίδες γε πάντες ἤδη εἰσί.

ς΄. Τοὺς τραυματίας ἐπὶ τούτοις, ὦ Ἑρμῆ, παράγαγε· καὶ
πρῶτόν μοι εἶπατε, ὅπως ἀποθανόντες ἥκετε; μᾶλλον δὲ αὐτὴ
πρὸς τὰ γεγραμμένα ὑμᾶς ἐπισκέψομαι· πολεμοῦντας ἀποθανεῖν
ἔδει χθὲς ἐν Μηδίᾳ τέτταρας ἐπὶ τοῖς ὀγδοήκοντα, καὶ τὸν
Ὀξυάρτου υἱὸν μετ' αὐτῶν Γωβάρην. — Ἑρμ. Πάρεισι. — 2
Κλωθ. Δι' ἕρωτα αὐτοὺς ἀπέσφαξαν ἑπτά· καὶ ὁ φιλόσοφος 3
Θεαγένης, διὰ τὴν ἑταίραν τὴν Μεγαρόθεν. — Ἑρμ. Οὗτοιὶ
πλησίον. — Κλωθ. Ποῦ δὲ οἱ περὶ τῆς βασιλείας ὑπ' ἀλλή-
λων ἀποθανόντες; Ἑρμ. Παρεστᾶσιν. — Κλωθ. Ὁ δ' ὑπὸ τοῦ
μοιχοῦ καὶ τῆς γυναικὸς φονευθείς; — Ἑρμ. Ἰδού σοι πλησίον.
— Κλωθ. Τοὺς ἐκ δικαστηρίων δῆτα παράγαγε· λέγω δὴ τοὺς 4
ἐκ τυμπάνου, καὶ τοὺς ἀνεσκολοπισμένους. Οἱ δ' ὑπὸ λῃστῶν
ἀποθανόντες ἑκκαίδεκα, ποῦ εἰσίν, ὦ Ἑρμῆ; — Ἑρμ. Πάρει-
σιν οἵδε οἱ τραυματίαι, οὓς ὁρᾷς. Τὰς δὲ γυναῖκας ἅμα βού- 5
λει παραγάγω; — Κλωθ. Μάλιστα, καὶ τοὺς ἀπὸ ναυαγίων
γε· ἅμα γὰρ τεθνᾶσι, καὶ τὸν ὅμοιον τρόπον. Καὶ τοὺς ἀπὸ τοῦ πυ-
ρετοῦ δὲ, καὶ τούτους ἅμα· καὶ τὸν ἰατρὸν Ἀγαθοκλέα μετ'
αὐτῶν.

ζ΄. Ποῦ δὲ ὁ φιλόσοφος Κυνίσκος, ὃν ἔδει τῆς Ἑκάτης τὸ
δεῖπνον φαγόντα, καὶ τὰ ἐκ τῶν καθαρσίων ὠά, καὶ πρὸς τού-

σιακὸν καλούμενον πόλεμον, Εὐκλείδην κατέστησαν ἄρχοντα, καὶ συνθήκας ἐποιήσαντο, ἵνα τὰ πρὸ Εὐκλείδου ἄκυρα ᾖ. Τοιοῦτον οὖν λέγει Κλωθώ· τῶν πάνυ γερόντων ἀναζητῆσαι τὸν βίον οὐ βούλομαι.

6. Οἱ ὑπὲρ ἑξ.) Ἐννοεῖται· ἔτη γεγονότες.

—Τούτοις) Ἡδοτικὴ πρὸς τὸ δεήσει.

7. Τετρακ.) Ἤτοι. Τριακόσιοι ἐννενήκοντα ὀκτώ. — Τετρυγ.) Ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν σταφυλῶν ταῦτα.

ς΄. Γωβάρ.) Ὀξυάρτης, οὗ Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου τὴν θυγατέρα Ῥοξάνην ἔγημεν, ἔσχεν υἱὸν Ἰστάνην. Ὁ δὲ Λουκιανὸς παίζων, ὡς ἔτυχε δοκεῖ χρῆσθαι τοῖς ὀνόμασιν· ἢ γοῦν λέγει τινὰς τῶν καθ' αὐτὸν πρὸς ἱστορίαν ἀτήμους.

3. Θεαγέν.) Καὶ ὁ φιλόσοφος οὗτος πεπλασμένος δοκεῖ· ἢ γοῦν τινα τῶν ὑποκησισόφων ἐν τοῖς καθ' αὐτὸν χρόνοις παίζων εἰσάγει ἐνταῦθα ὡς ἐρῶντα. — Οὑτουὶ) Τὸ ι κατ' ἐπέκτασιν· ἀντὶ οὗτοι.

4. Παράγ.) Φονευθέντας δηλ. — Τυμπάν.) Φονευθέντας. Ἤτοι γὰρ ἔθος ἦν τυμπάνοις πρὸς τὸν τῆς καταδίκης τόπον ἄγειν τοὺς καταδικασθέντας· ἢ γοῦν ὄργανον φονευτήριον ἦν τουτὶ τὸ τύμπανον.

5. Παραγ.) Ἐλλείπει δὲ ὁ Ἵνα. — Ναυαγ.) Ἀποθανόντας παράγαγε δηλ. — Τὸν ὅμοιον τρόπον) Ἐλλείπει ἡ Κατά. — Πυρετ.) Ἀποθανόντας δηλ. παράγαγε.

4. Ἅμα) Παράγαγε δηλ.

ζ΄. Φαγόντ.) Ταῦτα γὰρ ὡς ἔοικεν ἐν τῷ τῆς Ἑκάτης ἐτίθετο δείπνῳ ἐν τριόδοις, οἶμαι, καὶ σηπίαι ὠμαί. — Ἑκάτ. Χρόν.) Ἐλλείπει ἡ Κατά.

τοις γε, σηπίαν ὠμήν, ἀποθανεῖν; — Κυν. Πάλαι σοι παρέστηκα, ὦ βελτίστη Κλωθοῖ. Τί δέ με ἀδικήσαντα, τοσοῦτον εἴασας ἄνω τὸν χρόνον; σχεδὸν γάρ ὅλον μοι τὸν ἄτρακτον ἐπέκλωσας. Καί τοι πολλάκις ἐπειράθην τὸ νῆμα διακόψας ἐλθεῖν· ἀλλ᾽ οὐκ οἶδ᾽ ὅπως ἄῤῥηκτον ἦν. — Κλωθ. Ἔφορόν σε, καὶ ἰατρὸν εἶναι τῶν ἀνθρωπίνων ἁμαρτημάτων ἀπελίμπανον· ἀλλ᾽ ἐμβαινε ἀγαθῇ τύχῃ. — Κυνίσ. Μὰ Δί᾽, ἦν μὴ πρότερόν γε τουτονὶ τὸν δεδεμένον ἐμβιβασώμεθα· δέδια γὰρ μή σε παραπείσῃ δεόμενος.

ἡ. Κλωθ. Φέρ᾽ ἴδω τίς ἐστιν. — Ἑρμ. Μεγαπένθης ὁ Λακύδου τύραννος. — Κλωθ. Ἐπίβαινε σύ. — Μεγαπ. Μηδαμῶς, ὦ δέσποινα Κλωθοί· ἀλλά με πρὸς ὀλίγον ἔασον ἀνελθεῖν· εἶτά σοι αὐτόμολος ἥξω, καλοῦντος μηδενός. — Τί δ᾽ ἔστιν, οὗ χάριν ἀφικέσθαι θέλεις; — Μεγαπ. Τὴν οἰκίαν ἐκτελέσαι μοι πρότερον ἐπίτρεψον· ἡμιτελὴς γὰρ ὁ δόμος καταλέλειπται. — Κλωθ. Ληρεῖς· ἀλλ᾽ ἔμβαινε. — Μεγαπ. Οὐ πολὺν χρόνον, ὦ Μοῖρα, αἰτῶ· μίαν με ἔασον μεῖναι τήν δε ἡμέραν, ἄχρις ἂν τι ἐπισκήψω τῇ γυναικὶ περὶ τῶν χρημάτων, ἔνθα τὸν μέγαν εἶχον θησαυρὸν κατορωρυγμένον. — Κλωθ. Ἄραρεν· οὐκ ἂν τύχοις. — Μεγαπ. Ἀπολεῖται οὖν ὁ χρυσὸς τοσοῦτος; — Κλωθ. Οὐκ ἀπολεῖται· θάῤῥει τούτου γε ἕνεκα· Μεγακλῆς γὰρ αὐτὸν ὁ σὸς ἀνεψιὸς παραλήψεται. — Μεγαπ. Ὦ τῆς ὕβρεως! ὁ ἐχθρὸς, ὃν ὑπὸ ῥᾳθυμίας ἔγωγε οὐ προαπέκτεινα; — Κλωθ. Ἐκεῖνος αὐτός· καὶ ἐπιβιώσεταί σοι ἔτη τετταράκοντα, καὶ μικρόν τι πρὸς, τὰς παλλακίδας, καὶ τὴν ἐσθῆτα, καὶ τὸν χρυσὸν ὅλον σου παραλαβών. — Μεγαπ. Ἀδικεῖς, ὦ Κλωθοῖ, τάμα τοῖς πολεμιωτάτοις διανέμουσα. — Κλωθ. Σὺ γὰρ οὐχὶ Κυδιμάχου αὐτὰ ὄντα, ὦ γενναιότατε, παρειλήφεις, ἀποκτείνας τε αὐτὸν, καὶ τὰ παιδία ἔτι ἐμπνέοντι ἐπισφάξας; — Μεγαπ. Ἀλλὰ νῦν ἐμὰ ἦν. — Κλωθ. Οὐκοῦν ἐξήκει σοι ὁ χρόνος ἤδη τῆς κτήσεως.

---

3. Ἀγαθῇ τύχῃ) Εὐτυχῶς· τὸ παρ᾽ ἡμῖν, Ὥρα καλή. — Μὰ Δί᾽) Ἀρνητικόν· ἀντὶ τοῦ Οὐκ ἐμβαίνω τῇ ἀληθείᾳ.

ἡ. Μεγαπ.) Δοκεῖ δέ τις ἡγεμὼν εἶναι ὁ Μεγαπένθης οὗτος τῶν ἐν Καρίᾳ, ἢ Ἰωνίᾳ· ἢ γοῦν πέπλασται καὶ τοῦτο τὸ ὄνομα, τῶν καθ᾽ αὑτόν τινα διασύραι βουλομένῳ Λουκιανῷ, ὡς εἰθισμένον αὐτῷ.

3. Τήν δε ἡμ.) Μίαν ἡμέραν ταύτην. — Ἄραρ.) Ἔστι δὲ ἀνώμαλον ἐν χρήσει ποιητικῇ ἀπὸ Αἰσχύλου ληφθὲν ἐν Προμηθεῖ. 61. ῥηθέν· ἧσον. Ἄραρεν, ἡ δὲ γ᾽ ὠλένη δυσέκλυτος. Ἡσύχιος δέ φησιν, ὅτι ἄραρεν σημαίνει τὸ ἡρμόσθη, ἢ παγίως δέδοκται, ἢ κέκριται.

5. Μικρόν τι πρὸς) Ἐλλείπει τούτοις· ἴν ἦ. Καὶ μικρόν τι πρὸς τούτοις τοῖς τετταράκοντα.

6. Σὺ γὰρ) Οἷον. Οὐκ ἀδικῶ· καὶ σὺ γὰρ Κυδιμ. — Ἐπισφ.) Αὐτῷ· σφάξας· δηλ. τὰ παιδία ἐπ᾽ αὐτῷ ἔτι ἐμπνέοντι. — Οὐκοῦν ἐξ) Ὅπερ ἐστίν· ὁ χρόνος καθ᾽ ὃν ἔδει σὲ ταῦτα κεκτῆσθαι, παρῆλθεν.

θ. Μεγαπ. Ἄκουσον, ὦ Κλωθοῖ, ἃ σοι ἰδίᾳ μηδενὸς ἀκούοντος εἰπεῖν βούλομαι· ὑμεῖς δὲ ἀπόστητε πρὸς ὀλίγον. Ἂν μὲ ἀφῇς ἀποδρᾶναι, χιλιά σοι τάλαντα χρυσίου ἐπισήμου δώσειν ὑπισχνοῦμαι τήμερον. — Κλωθ. Ἔτι γὰρ χρυσὸν, ὦ γελοῖε, καὶ τάλαντα διὰ μνήμης ἔχεις; — Μεγαπ. Καὶ τοὺς δύο δὲ κρα- 2
τῆρας, εἰ βούλει προσθήσω οὓς ἔλαβον ἀποκτείνας Κλεόκριτον, ἕλκοντας ἑκάτερον χρυσοῦ ἀπέφθου τάλαντα ἑκατόν. — Κλωθ. Ἕλκετε αὐτόν· ἔοικε γὰρ οὐκ ἐπεμβήσεσθαι ἡμῖν ἑκών. — Μεγαπ. Μαρτύρομαι ὑμᾶς, ἀτελὲς μένει τὸ τεῖχος, καὶ τὰ 3
νεώρια. Ἐξετέλεσα γὰρ ἂν αὐτὰ ἐπιβιοὺς πέντε μόνας ἡμέρας. — Κλωθ. Ἀμέλησον· ἄλλος τειχιεῖ. — Μεγαπ. Καὶ μὴν τοῦτό γε πάντως εὔγνωμον αἰτῶ. — Κλωθ. Τὸ ποῖον; — Μεγαπ. Ἐς τοσοῦτον ἐπιβιῶναι, μέχρις ἂν ὑπαγάγωμαι Πι- 4
σίδας, καὶ Λυδοῖς ἐπιθῶ τοὺς φόρους, καὶ μνῆμα ἑαυτῷ παμμέγεθες ἀναστήσας, ἐπιγράψω ὁπόσα ἔπραξα μεγάλα καὶ στρατηγικὰ παρὰ τὸν βίον. — Κλωθ. Οὗτος, οὐκ ἔτι μίαν ἡμέραν αἰτεῖς, ἀλλὰ σχεδὸν εἴκοσιν ἐτῶν διατριβήν.

ί. Μέγαπ. Καὶ μὴν ἐγγυητὰς ὑμῖν ἕτοιμος παρασχέσθαι τοῦ τάχους, καὶ τῆς ἀπανόδου· εἰ βούλεσθε δὲ, καὶ ἄνταν̓δρον ὑμῖν ἀντ̓ ἐμαυτοῦ παραδώσω τὸν ἀγαπητόν. — Κλωθ. Ὦ μιαρὲ, ὃν 2
πύχου πολλάκις ὑπὲρ γῆς καταλιπεῖν; — Μεγαπ. Πάλαι ταὐτ̓ πύχόμην· νυνὶ δὲ ὁρῶ τὸ βέλτιον. — Κλωθ. Ἥξει κἀκεῖνός σοι μετ̓ ὀλίγον, ὑπὸ τοῦ νεωστὶ βασιλεύοντος ἀνηρημένος.

ιά. Μεγαπ. Οὐκοῦν ἀλλὰ τοῦτό γε μὴ ἀντείπῃς, ὦ Μοῖρά, μοι. — Κλωθ. Τὸ ποῖον; — Μεγαπ. Εἰδέναι βούλομαι τὰ μετ̓ ἐμὲ ὅν τινα ἕξει τὸν τρόπον. — Κλωθ. Ἄκουε, μᾶλλον γὰρ ἀνιάσῃ μαθών. Τὴν μὲν γυναῖκά σοι Μίδας ὁ δοῦλος ἕξει, καὶ πάλαι δὲ 2

θ'. Μηδενὸς ἀκ.) Ἤτοι κατ̓ ἔλλειψιν προθέσεώς ἐστιν· οἷον. Ἐπὶ μηδενὸς ἀκούοντος, ἢ γοῦν ἀπόλυτος· ὃ καὶ μᾶλλον. — Ἔτι γὰρ) Παρέλκει ὁ Γὰρ, ἔμφασίν τινα ἔχων κατὰ τὰ παραπληρωματικὰ καλούμενα. — Διὰ μνήμης ἔχ.) Ἀντὶ, μνημονεύεις· τὸ γὰρ ἔχων μετὰ τῆς Διὰ γενικῆ συνταττομένης περιφραστικῶς λέγεται ἀντὶ τοῦ ἐκ τοῦ ὀνόματος ῥήματος· οἷον· διὰ μνήμης ἔχω· ἀντὶ τοῦ μνημονεύω· διὰ τιμῆς ἔχω, ἀντὶ τιμῶ· καὶ τὰ τοιαῦτα.

2. Χρυτοῦ ἀπ.) Ἄπεφθος χρυτὸς, ὁ πολλάκις ἑφθεὶς, καὶ καθαρθείς· οὗτος ἐλέγετο ὁ καθαρώτατος χρυτός· ὁ παῤ ἡμῖν λεγόμενος, Ακγάρα.

3. Μαρτύρ.) Βεβαιῶ ὀηλ. εἰς μαρτυρίαν ὑμᾶς ἐπικαλούμενος.

4. Ἑαυτ.) Ἀντὶ, Ἐμαυτῷ. Σολικοφανὲς δὲ τοῦτο, καὶ σπανίως ἐστὶν εὑρεῖν· ἐτέθη δὲ, ὡς δοκεῖ, διὰ τὴν μετοχὴν πρόσωπα μὴ διακρίνουσαν.

ί. Τοῦ τάχους) Ἔλλειπει· Ἕνεκα. — Ἄνταν̓δ.) Ἄνταν̓δρος ὁ εἰς ἄλλου ἀνδρὸς τόπον τιθείς· ὁ δέ τοι σχολιαστὴς κύριον φησὶν ὄνομα εἶναι τὸ, Ἄνταν̓δρον· ὁποτέρως δ̓ ἂν ληφθῇ, ὁ νοῦς οὐ παραλυμαίνεται. — Παραδ.) Ὁ νοῦς. Δώσω ἀντὶ ἐμαυτοῦ ἄλλον ἄνδρα τὸν ἀγαπτόν μου υἱόν.

2. Ὃν πύχου) Ἐκεῖνον δώσεις, ὃν.

ιά. Ὅν τινα) Τινὰ ὀηλ. κατάστασιν ἕξουσι τὰ μετ̓ ἐμέ.

— Καὶ πάλαι δὲ) Ὁ Δὲ ἀντὶ τοῦ Γάρ.

αὐτὴν ἐμοίχευεν. — Μεγαπ. Ὁ κατάρατος, ὃν ἐγὼ πειθόμενος
3 αὐτῇ, ἀφῆκα ἐλεύθερον. — Κλωθ. Ἡ θυγάτηρ δέ σοι, ταῖς παλλακίσι τοῦ νυνὶ τυραννοῦντος ἐγκαταλεχθήσεται· εἰκόνες δὲ καὶ ἀνδριάντες, οὓς ἡ πόλις ἀνέστησέ σοι πάλαι, πάντες ἀνατετραμμέ-
4 νοι, γέλωτα παρέξουσι τοῖς θεωμένοις. — Μεγαπ. Εἰπέ μοι, τῶν φίλων δὲ οὐδεὶς ἀγανακτεῖ τοῖς δρωμένοις; — Κλωθ. Τίς γὰρ ἦν σοι φίλος; ἢ ἐκ τίνος αἰτίας δικαίας γενόμενος; ἀγνοεῖς ὅτι καὶ πάντες οἱ προσκυνοῦντες καὶ τῶν λεγομένων καὶ πραττομένων ἕκαστα ἐπαινοῦντες, ἢ φόβῳ, ἢ ἐλπίσι, ταῦτ' ἔδρων, τῆς ἀρχῆς
5 ὄντες φίλοι, καὶ πρὸς τὸν καιρὸν ἀποβλέποντες; — Μεγαπ. Καὶ μὴν σπένδοντες ἐν τοῖς συμποσίοις, μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἐπηύχοντό μοι πολλὰ καὶ ἀγαθά, προαποθανεῖν ἕκαστος αὐτῶν ἕτοιμος, εἰ οἷόν
6 τε εἶναι· καὶ ὅλως, ὅρκος αὐτοῖς ἦν ἐγώ. — Κλωθ. Τοιγαροῦν παρ' ἐνί αὐτῶν χθὲς δειπνήσας, ἀπέθανες. Τὸ γὰρ τελευταῖόν σοι πιεῖν ἐνεχθέν, ἐκεῖνο δευρὶ κατέπεμψέ σε. — Μεγαπ. Τοῦτ' ἄρα πικροῦ τινος ἠσθόμην· τί βουλόμενος δὲ ταῦτ' ἔπραξε; — Κλωθ. Πολλὰ μὲ ἀνακρίνεις· ἐμβῆναι δέον.

ιϐ'. Μεγαπ. Ἐν μὲ πνίγει μάλιστα, ὦ Κλωθοῖ, διόπερ ἐπόθουν καὶ πρὸς ὀλίγον ἐς τὸ φῶς ἀνακύψαι πάλιν. — Κλωθ.
2 Τί δὲ τοῦτό ἐστιν; ἔοικε γάρ τι παμμέγεθες εἶναι. — Μεγαπ. Καρίων ὁ ἐμὸς οἰκέτης, ἐπεὶ τάχιστά με ἀποθανόντα εἶδε, περὶ δείλην ὀψίαν ἀνελθὼν ἐς τὸ οἴκημα, ἔνθα ἐκείμην, σχολῆς οὔσης, (οὐδεὶς γὰρ οὐδὲ ἐφύλαττέ με) Γλυκέριον τὴν παλλακίδα μου, (καὶ πάλαι δέ, οἶμαι, κεκοινωνήκεσαν) παραγαγών, ἐπισπασάμενος τὴν θύραν, ἐσπόδει, καθάπερ οὐδενὸς ἔνδον παρόντος· εἶτ' ἐπειδὴ ἄλις εἶχε τῆς ἐπιθυμίας, ἀποβλέψας ἐς ἐμέ, σὺ μέν τοι, φησίν, ὦ μιαρὸν ἀνθρώπιον, πληγάς μοι πολλάκις οὐδὲν ἀδικοῦντι ἐνέτεινας, καὶ ταῦθ' ἅμα λέγων, παρέτιλλέ τέ με καὶ κατὰ κόρρης ἔπαιε· τέλος δὲ, πλατὺ χρεμψάμενος, καὶ καταπτύσας μου, καὶ ἐς τὸν τῶν ἀσεβῶν χῶρον ἄπιθι ἐπειπών, ὤχετο· ἐγὼ δὲ, ἀνεπιμπράμην μέν, οὐκ εἶχον δὲ ὅμως ὅ,τι καὶ

---

4. Γενόμ.) Ἐννοεῖται, φίλος σοί ἐστιν
5. Μεγάλ. τῇ φωνῇ) Ἐν μεγ. τῇ φ. — Προαποθανεῖν) Ἀποθανεῖν δηλ. πρότερον, ἢ ἀντὶ ἐμοῦ. — Εἰ οἷόν τε) Ἐννοεῖται ἦν· τὸ δὲ εἶναι καταπλεονασμὸν κεῖται. — Ἦν ἐγ.) Εἰς ἐμὲ δηλ. ἐποίουν τὸν ὅρκον.
6. Δευρὶ) Δεῦρο· καὶ κατ' ἔκτασιν δευροῖ καὶ δευρί.
— Ἄρα) Διὰ τοῦτο οὖν.

ιϐ'. 2. Τάχιστ.) Χρῶνται ταύτῃ τῇ φράσει Ἀττικοὶ ἐπὶ τῶν ἀνυπερθέτως καὶ παρευθὺς γινομένων· ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν. Ἐπεὶ ἀποθανόντα με εἶδε. τάχιστα ἀνελθὼν καὶ τλ. — Ἐπισπασ.) κλείσας δηλ. καὶ ἀσφαλίσας.
— Ἐνέτ.) Περίφρασις ἀντὶ τοῦ, Ἔδειράς με.
— Ἔπαιε) Ἐῤῥάπιζε· περίφρασις γὰρ τὸ κατὰ κόρρης παίειν. — Χρεμψάμενος) Τὸν ἐν τῷ στόματι σίελον συναγαγών, καὶ ἄλλον προσθεὶς διὰ τοῦ λάρυγγος. — Ἐνεπιμπράμην) Ἐκαιόμην, ἐ-

θράσαιμι αὐτόν, αὖος ἤδη καὶ ψυχρὸς ὤν. Καὶ ἡ μιαρὰ δὲ παιδίσκη, ἐπεὶ ψόφου προσιόντων τινῶν ἤσθετο, σιέλῳ χρίσασα τοὺς ὀφθαλμούς, ὡς δακρύσασα ἐπ᾽ ἐμοί, κωκύουσα, καὶ τοὔνομα ἐπικαλουμένη, ἀπηλλάττετο· ὧν εἰ λαβοίμην.

ιγ΄. Κλωθ. Παῦσαι ἀπειλῶν· ἀλλ᾽ ἔμβηθι, καιρὸς ἤδη σοι ἀπαντᾶν ἐπὶ τὸ δικαστήριον.—Μεγαπ. Καὶ τίς ἀξιώσει κατ᾽ ἀνδρὸς τυράννου ψῆφον λαβεῖν;—Κλωθ. Κατὰ τυράννου μὲν οὐδείς, 2
κατὰ νεκροῦ δὲ ὁ Ῥαδάμανθυς, ὃν αὐτίκα μάλα ὄψει δίκαιον, καὶ κατ᾽ ἀξίαν ἐπιτιθέντα ἑκάστῳ τὴν δίκην· τὸ δὲ νῦν ἔχον, μὴ διάτριβε.—Μεγαπ. Κἂν ἰδιώτην με ποίησον, ὦ Μοῖρα, τῶν πενήτων ἕνα, 3
κἂν δοῦλον ἀντὶ τοῦ πάλαι βασιλέως· ἀναβιῶναί με ἔασον μόνον.
—Κλωθ. Ποῦ ᾽στι ὁ τὸ ξύλον; καὶ σὺ δέ, ὦ Ἑρμῆ, σύρετ᾽ αὐτὸν εἴσω τοῦ ποδός· οὐ γὰρ ἂν ἐμβαίη ἑκών.— Ἑρμ. Ἕπου νῦν ὁραπέτα· δέχου τοῦτον σὺ πορθμεῦ, καὶ τὸν δεῖνα· καὶ ὅπως ἀσφαλῶς. . . .—Χάρ. Ἀμέλει, πρὸς τὸν ἱστὸν δεδήσεται. —Μεγαπ. 4
Καὶ μὴν ἐν τῇ προεδρίᾳ καθέζεσθαί με δεῖ.— Κλωθ. Ὅτι τί;—
Μεγαπ. Ὅτι νὴ Δία, τύραννος ἦν, καὶ δορυφόρους εἶχον μυρίους.
—Κλωθ. Εἶτ᾽ οὐ δικαίως σε παρέτιλλεν ὁ Καρίων, οὕτωσὶ σκαιὸν ὄντα; πικρὰν δ᾽ οὖν τὴν τυραννίδα ἔξεις, γευσάμενος τοῦ ξύλου.—
Μεγαπ. Τολμήσει γὰρ Κυνίσκος ἐπανατείνασθαί μοι τὸ βάκτρον; 5
οὐκ ἐγώ σε πρώην, ὅτι ἐλεύθερος ἄγαν καὶ τραχὺς ἦσθα καὶ ἐπιτιμητικός, μικροῦ δεῖν προσεπαττάλευσα;—Κλωθ. Τοιγαροῦν μενεῖς καὶ σὺ τῷ ἱστῷ προσπεπατταλευμένος.

ιδ΄. Μίκυλ. Εἰπέ μοι, ὦ Κλωθοῖ, ἐμοῦ δὲ οὐδεὶς ὑμῖν λόγος; ἢ διότι πένης εἰμί, διὰ τοῦτο καὶ τελευταῖον ἐμβῆναί με δεῖ;—
Κλωθ. Σὺ δὲ τίς εἶ;—Μίκυλ. Ὁ σκυτοτόμος Μίκυλλος.— 2
Κλωθ. Εἶτα ἄχθῃ βραδύνων; οὐχ ὁρᾷς ὁπόσα ὁ τύραννος ὑπισχνεῖται δώσειν, ἀφεθεὶς πρὸς ὀλίγον; Θαῦμα γοῦν ἔχει με, εἰμὴ ἀγαπητὴ καὶ σοὶ ἡ διατριβή.—Μίκυλ. Ἄκουσον, ὦ βελτίστη Μοιρῶν· 3
οὐ πάνυ με ἡ τοῦ Κύκλωπος ἐκείνου εὐφραίνει δωρεά, τὸ ὑπισχνεῖ-

---

φλεγόμην ὑπὸ τοῦ θυμοῦ δηλ. — Εἰ λάβ.) Οὐδὲ γὰρ λέγει τί ποιήσει ἐὰν λάβηται αὐτοῦ· φοβούντων δὲ τοῦτο σύνηθες· ὅμοιον τῷ παρ᾽ ἡμῖν· ἂν πιάσω αὐτόν.

ιγ΄. Καιρὸς) Ἐνοεῖται, Ἐστί. — Λαβ.) Καταψηφίσασθαι.

2. Ἐπιτιθ.) Κρίνοντα ἕκαστον κατὰ τὴν ἀξίαν.

— Τὸ δὲ νῦν ἔχον) Κατὰ τὸ νῦν ἔχον, κατὰ τὸ παρόν.

3. Ὁ τὸ ξύλον) Ἔχων δηλ. — Τοῦ ποδός) Ἀπὸ τοῦ ποδός· ἤτοι. Σύρετε αὐτὸν εἴσω τοῦ πλοιαρίου, ἕλκοντες ἀπὸ τοῦ ποδός. — Δεῖνα) Τὸν Μίκυλλον δοκεῖ λέγειν, ἢ ἄλλον τινά. — Καὶ ὅπως) Κατ᾽ ἔλλειψιν προστακτικοῦ τινος· φροντίζετε, σκοπεῖτε· συνήθης δὲ ἡ ἔλλειψις αὕτη πρὸ τοῦ Ὅπως τροπολογικοῦ ὄντος.

4. Τοῦ ξύλ.) Ἀντὶ μετὰ τὸ ῥαβδισθῆναι.

5. Ἐπανατείν.) Ἵνα σηκώσῃ δηλ. τὸ ξύλον κατ᾽ ἐμοῦ. — Ἦσθα) Παρατ. ἦν, ἦς καὶ κατὰ πλεονασμὸν ἦσθα.

ιδ΄. Ἐμοῦ δὲ) Οὐδὲν δὲ περὶ ἐμοῦ φροντίζετε.

2. Πρὸς ὀλ.) Χρόνον δηλ.

3. Κύκλ.) Εὑρὼν Κύκλωψ Ὀδυσσέα ἐν τῷ ἰδίῳ σπηλαίῳ μετὰ τῶν ἑτέρων, καθ᾽ ἕνα κατήσθιε. Ὀδυσσέα δὲ Οὖτιν᾽ κα-

σθαι, ὅτι πύματον ἐγὼ τὸν Οὖτιν κατέδομαι· ἂν τε γοῦν πρῶτον, ἄν τε πύματον, οἱ αὐτοὶ ὀδόντες περιμένουσιν· ἄλλως τε, οὐδ ὁμοῖα τἀμὰ τοῖς τῶν πλουσίων· ἐκ διαμέτρου γὰρ ἡμῶν οἱ βίοι,
4 φασίν. Ὁ μὲν γὰρ τύραννος, εὐδαίμων εἶναι δοκῶν παρὰ τὸν βίον, φοβερὸς ἅπασι, καὶ περίβλεπτος, ἀπολιπὼν χρυσὸν τοσοῦτον, καὶ ἀργύριον, καὶ ἐσθῆτα, καὶ ἵππους, καὶ δεῖπνα, καὶ παῖδας ὡραίους, καὶ γυναῖκας εὐμόρφους, εἰκότως ἠνιᾶτο, καὶ ἀποσπώμενος αὐτῶν ἤχθετο. Οὐ γὰρ οἶδ' ὅπως καθάπερ ἰξῷ τινι
5 προσέχεται τοῖς τοιούτοις ἡ ψυχή, καὶ οὐκ ἐθέλει ἀπαλλάττεσθαι ῥᾳδίως, ἅτε αὐτοῖς πάλαι προστετηκυῖα· μᾶλλον δὲ ὥσπερ ἄῤῥηκτός τις οὗτος ὁ δεσμὸς ἐστιν, ᾧ δεδέσθαι ξυμβέβηκεν αὐτούς· ἀμέλει κἂν ἀπάγῃ τις αὐτοὺς μετὰ βίας, ἀνακωκύουσι καὶ ἱκετεύουσι· καὶ τ' ἄλλα ὄντες θρασεῖς, δῆλοι πρὸς ταύτην εὑρί-
6 σκονται τὴν ἐπὶ τὸν Ἅδην φέρουσαν ὁδόν. Ἐπιστρέφονται γοῦν εἰς τοὐπίσω, ὥσπερ οἱ δυσέρωτες, κἂν πόῤῥωθεν ἀποβλέπειν τὰ ἐν τῷ φωτὶ βούλονται, οἷα ὁ μάταιος ἐκεῖνος ἐποίει· καὶ παρὰ τὴν ὁδὸν ἀποδιδράσκων, κἀνταῦθά σε καταλιπαρῶν.

ιέ. Ἐγὼ δέ, ἅτε μηδὲν ἔχων ἀνέχυρον ἐν τῷ βίῳ, οὐκ ἀγρὸν, οὐ συνοικίαν, οὐ χρυσὸν, οὐσκεῦος, οὐ δόξαν, οὐκ εἰκόνας,
2 εἰκότως εὔζωνος ἦν. Κἀπειδή μόνον ἡ Ἄτροπος ἔνευσέ μοι, ἄσμενος ἀποῤῥίψας τὴν σμίλην καὶ τὸ κάττυμα, κρηπίδα γάρ τινα ἐν ταῖν χεροῖν εἶχον, ἀναπηδήσας εὐθὺς ἀνυπόδετος, οὐδὲ τὴν μελαντηρίαν ἀπονιψάμενος εἰπόμην. Μᾶλλον δὲ ἡγούμην ἐς τὸ πρόσω ὁρῶν· οὐδὲν γάρ με τῶν κατόπιν ἐπέστρεφε, καὶ με-
3 τεκάλει. Καὶ, νὴ Δί', ἤδη καλὰ τὰ παρ' ὑμῖν πάντα ὁρῶ. Τό, τε γὰρ ἰσοτιμίαν ἅπασιν εἶναι, καὶ μηδένα τοῦ πλησίον διφέρειν·
4 ὑπερήδιστον ἔμοι γ' οὖν δοκεῖ. Τεκμαίρομαι δὲ μηδ' ἀπαιτεῖσθαι χρέα τοὺς ὀφείλοντας ἐνταῦθα, μηδὲ φόρους ὑποτελεῖν· τὸ δὲ μέγιστον, μηδὲ ῥιγοῦν τοῦ χειμῶνος, μηδὲ νοσεῖν, μήθ' ὑπὸ τῶν δυνατωτάτων ῥαπίζεσθαι, εἰρήνη δὲ πᾶσα, καὶ τὰ πράγματα

λέξαντα ἑαυτὸν, δόντα αὐτῷ οἶνον πιεῖν, ἔσχατον ὑπισχνεῖτο πάντων φαγεῖν· τοῦτο οὖν φησὶ Μίκυλλος, ὡς οὐδὲν εὐφραίνει αὐτὸν τὸ ὕστερον ὑπισχνεῖσθαι φαγεῖν. — Κατέδ.) Ὅμηρ. Ὀδυσ. Ι. στίχ. 268. — Ἐκ διαμ.) Παροιμία ἐπὶ πάντων τῶν πάνυ διαφερόντων· διάμετρος δὲ ἡ διὰ τοῦ κέντρου διερχομένη τοῦ κύκλου γραμμὴ, καὶ ἐπὶ τὴν περιφέρειαν ἀποπερατουμένη. — Φασὶν) Τὸ δὲ φασὶν ἀορίστως λαμβάνεται.

4. Ἀποσπώμενος) Σπώμενος δηλ. καὶ χωριζόμενος ἀπ' αὐτῶν.

5. Ἰξῷ) Ἀπαλείφοντες ῥάβδους ἐπὶ τῶν δένδρων τιθέασιν οἱ ὀρνιθοθῆραι· ἐφ' ὧν τὰ πτηνὰ ἐπικαθήμενα, κολλῶνται τούς τε πόδας καὶ τὰς πτέρυγας ἀναπτῆναι προθυμούμενα. Οὕτως οὖν καὶ ἡ ψυχὴ κολλᾶται ἐπὶ τῶν ἐν τῷ βίῳ.

— Τ' ἄλλα) Κατὰ τὰ ἄλλα.

6. Τοὐπίσ.) Εἰς τὸ ὀπίσω. — Δυσέρ.) Οἱ πάνυ ἐρῶντες· καὶ δυσχερῶς ἀπὸ τῶν ἐρωμένων χωριζόμενοι.

ιέ. Εὔζ.) Ἐλαυφρὸς, καὶ εὐκίνητος. — Κἀπειδ.) Καὶ Ἐπειδή. — Ἄτρ.) Μία τῶν Μοιρῶν.

4. Τοῦ χειμῶνος) Διὰ τοῦ χειμῶνος.

ἐς τοὔμπαλιν ἀνεστραμμένα· ἡμεῖς μὲν γὰρ οἱ πένητες, γελῶ- 5
μεν, ἀνιῶνται δὲ καὶ οἰμώζουσιν οἱ πλούσιοι.

ις΄. Κλωθ. Πάλαι οὖν σε, ὦ Μίκυλλε, γελῶντα ἑώρων· τί δ' ἦν ὅν σε μάλιστα ἐκίνει γελᾶν; — Μίκυλ. Ἄκουσον, ὦ τιμιω- 2
τάτη μοι θεῶν· παροικῶν ἄνω τυράννῳ, πάνυ ἀκριβῶς ἑώρων τὰ γιγνόμενα ὑπ' αὐτοῦ, καί μοι ἐδόκει τότε ἰσόθεός τις εἶναι. Τῆς τε 3
γὰρ πορφύρας τὸ ἄνθος ὁρῶν, ἐμακάριζον καὶ τῶν ἀκολουθούντων τὸ πλῆθος, καὶ τὸν χρυσὸν, καὶ τὰ λιθοκόλλητα ἐκπώματα, καὶ τὰς κλίνας τὰς ἀργυρόποδας· ἔτι δὲ καὶ ἡ κνίσσα ἡ τῶν σκευαζομένων ἐς τὸ δεῖπνον, ἀπέκναιέ με· ὥστε ὑπεράνθρωπός τις ἀνὴρ καὶ τρισόλβιος κατεφαίνετό μοι, καὶ μονονουχὶ καλλίων, καὶ ὑψηλότερος ὅλῳ πήχει βασιλικῷ· ἐπαιρόμενος τῇ τύχῃ, καὶ σεμνῶς προβαίνων, καὶ ἑαυτὸν ἐξυπτιάζων, καὶ τοὺς ἐντυγχάνοντας ἐκπλήττων. Ἐπεὶ δὲ ἀπέθανεν, αὐτός τε παγγέλοιος ὤφθη 4
μοι ἀποδυσάμενος τὴν τρυφήν· κἀμαυτοῦ ἔτι μᾶλλον κατεγέλων, οἷον κάθαρμα ἐτεθήπειν, ἀπὸ τῆς κνίσσης τεκμαιρόμενος αὐτοῦ τὴν εὐδαιμονίαν, καὶ μακαρίζων ἐπὶ τῷ αἵματι τῶν ἐν τῇ Λακωνικῇ θαλάττῃ κοχλίδων.

ιζ΄. Οὐ μόνον δὲ τοῦτον, ἀλλὰ καὶ τὸν δανειστὴν Γνίφωνα ἰδὼν στένοντα, καὶ μεταγινώσκοντα, ὅτι μὴ ἀπέλαυσε τῶν χρημάτων, ἀλλ' ἄγευστος αὐτῶν ἀπέθανε, τῷ ἀσώτῳ Ῥοδοχάρει τὴν οὐσίαν ἀπολιπών, (οὗτος γὰρ ἄγχιστα ἦν αὐτῷ γένους, καὶ πρῶτος ἐπὶ τὸν κλῆρον ἐκαλεῖτο κατὰ τὸν νόμον·) οὐκ εἶχον ὅπως καταπαύσω τὸν γέλωτα, καὶ μάλιστα μεμνημένος, ὡς ὠχρὸς ἀεὶ, καὶ αὐχμηρὸς ἦν, φροντίδος τὸ μέτωπον ἀνάπλεως, καὶ μόνοις τοῖς δακτύλοις πλουτῶν, οἷς τάλαντα καὶ μυριάδας ἐλογίζετο, κατὰ μικρὸν συλλέγων τὰ μετ' ὀλίγον ἐκχυθησόμενα πρὸς τοῦ μακαρίου Ῥοδοχάρους. Ἀλλὰ τί οὐκ ἀπερχόμεθα ἤδη; καὶ μεταξὺ γὰρ 2
πλέοντες τὰ λοιπὰ γελασόμεθα οἰμώζοντας αὐτοὺς ὁρῶντες. — Κλωθ. Ἔμβαινε, ἵνα καὶ ἀνιμήσηται ὁ πορθμεὺς τὸ ἀγκύριον. 3

ις΄. 3. Ἀπέκναιέ με) Νοθρότερον εἰς τὸ ζῆν με ἐποίει. — Πήχει βασιλικῷ) Ἀντὶ τοῦ Μέτρῳ μεγάλῳ· ὑπερέχει γὰρ ὁ βασιλικὸς πῆχυς τοῦ ἰδιωτικοῦ καὶ κοινοῦ δακτύλους τρεῖς. — Τῇ τύχῃ) Αἰρόμενος ἐπὶ τῇ τύχῃ. — Ἐξυπτιάζων) Τείνων τὸν τράχηλον καὶ τὸ στῆθος προβαλλόμενος ἅμα, καὶ τοὺς ἰδίους ὤμους περισκοπούμενος βαδίζων· ὅ ἐστι γαυριῶν, καὶ ὑπερίφανος.

4. Κἀμαυτοῦ) Καὶ ἐμαυτοῦ. — Ἐτεθήπειν) Τέθηπα Μέσ. Παραχ.—Κοχλίδων) Ἐκ τῶν κοχλίων ἡ πορφύρα· εὕρηται δὲ παρὰ κυνὸς κοχλίας ματσῶντος, καὶ τὸ γένειον πορφυροῦν ποιήσαντος· ὀσκεῖ δὲ ἡ ἐν τῇ Λακωνικῇ κόχλιος εὐδοκιμωτέρα τῶν ἄλλων εἰς τὸ Πορφυροῦν χρῶμα.

ιζ΄. Γνίφ.) Ὄνομα, ἤτοι ὡς ἔτυχε λεχθὲν εἰς ἐμπαιγμόν τινος, ἢ γνωρίμου τινὸς τῷ Λουκιανῷ. — Ἄγχιστα) Πλέον πάντων πλησίον ἦν τῷ γένει. — Πλουτῶν) Λογιζόμενος δηλ. τοῖς δακτύλοις, τὰ δὲ χρήματα αὐτῷ ἦσαν πάντα ἐπὶ τόκῳ δεδομένα. — Ἐκχυθησόμενα) Ἐκχέω.

ιή. Χάρ. Οὗτος, ποῖ φέρῃ; πλῆρες ἤδη τὸ σκάφος· αὐτοῦ πε-
2 ρίμενε· ἐς αὔριον ἑωθέν σε διαπορθμεύσομεν. — Μίκυλ. Ἀδικεῖς, ὦ Χάρων, ἔωλον ἤδη νεκρὸν ἀπολιμπάνων· ἀμέλει γράψομαί σε
3 παρανόμων ἐπὶ τοῦ Ῥαδαμάνθυος. Οἴμοι τῶν κακῶν! ἤδη πλέουσιν· ἐγὼ δὲ μόνος ἐνταῦθα περιλελείψομαι. Καί τοι, τί οὐ διανήχομαι κατ' αὐτούς; οὐ γὰρ δέδια μὴ ἀπαγορεύσας ἀποπνιγῶ, ἤδη τεθνεώς· ἄλλως τε οὐδὲ τὸν ὀβολὸν ἔχων τὰ πορθμία κατα-
4 βαλεῖν. — Κλωθ. Τί τοῦτο; περίμεινον, ὦ Μίκυλλε· οὐ θέμις οὕτω σε διελθεῖν. — Μίκυλ. Καὶ μὴν ἴσως ὑμῶν καὶ προκαταχθήσομαι. — Κλωθ. Μηδαμῶς, ἀλλὰ προσελάσαντες, ἀναλάβωμεν αὐτόν, καὶ σύ, ὦ Ἑρμῆ, συνανάσπασον.

ιθ'. Χάρ. Ποῦ νῦν καθεδεῖται; μεστὰ γὰρ πάντα, ὡς ὁρᾷς. — Ἑρμ. Ἐπὶ τοὺς ὤμους, εἰ δοκεῖ, τοῦ τυράννου. — Κλωθ.
2 Καλῶς ὁ Ἑρμῆς ἐνενόησε. — Χάρ. Ἀνάβαινε οὖν, καὶ τὸν τένοντα
3 τοῦ ἀλιτηρίου καταπάτει· ἡμεῖς δ' εὐπλοῶμεν. — Κυνίσ. Ὦ Χάρων, καλῶς ἔχει σοι τὰς ἀληθείας ἐντεῦθεν εἰπεῖν. Ἐγὼ τὸν ὀβολὸν μὲν οὐκ ἂν ἔχοιμι δοῦναί σοι, καταπλεύσας· πλέον γὰρ οὐδέν ἐστι τῆς πήρας, ἣν ὁρᾷς, καὶ τουτουΐ τοῦ ξύλου· τἆλλα δέ, ἂν ἀντλεῖν ἐθέλῃς, ἕτοιμος, καὶ πρόσκωπος εἶναι· μέμψῃ δὲ οὐδέν, ἢν εὑρὴς καὶ καρτερόν μοι ἐρετμὸν δῶς μόνον. — Χάρ. Ἔρεττε·
4 καὶ τουτὶ γὰρ ἱκανὸν παρὰ σοῦ λαβεῖν. — Κυνίσκ. Ἦ καὶ ὑποκελεῦσαι δεήσει. — Χάρ. Νὴ Δί', ἢν περ εἰδῇς κέλευσμά τι τῶν ναυτικῶν. — Κυνίσκ. Οἶδα, καὶ πολλά, ὦ Χάρων. [τῶν ναυτικῶν.] Ἀλλ' ὁρᾷς, ἀντεπηχοῦσιν οὗτοι δακρύοντες· ὥστε ἡμῖν τὸ ἄσμα ἐπιταραχθήσεται.

κ'. Πλούσ. Οἴμοι τῶν κτημάτων. — Ἄλλος. Οἴμοι τῶν ἀγρῶν. — Ἄλλ. Οττοτοῖ, τὴν οἰκίαν οἵαν ἀπέλιπον. — Ἄλλ.
2 Ὅσα τάλαντα ὁ κληρονόμος σπαθήσει λαβών. — Ἄλλ. Αἴ! αἴ! τῶν νεογνῶν μου παιδίων. — Ἄλλ. Τίς ἄρα τὰς ἀμπέλους τρυ-
3 γήσει, ἃς πέρυσιν ἐφυτευσάμην; — Ἑρμ. Μίκυλλε, σὺ δ' οὐδὲν

ιή. Οὗτος) Λαμβάνεται ἀντὶ τοῦ, ὦ σύ, ὦ φίλε. — Ποῖ φέρῃ) Ποῦ δηλ. ὑπάγεις.

2. Ἔωλον) Χθεσινόν, δηλ. — Ἀμέλ.) Πάντως βέβαια. — Παραν.) Κατηγορήσω σε ἕνα τῶν παρανόμων· συνήθης δὲ ἡ φράσις μετὰ τοῦ, γράφομαι, καὶ Ἀττική.

3. Κατ' αὐτ.) Ἀντὶ πρὸς αὐτούς· — Καταβαλεῖν) Ἵνα πληρώσω δηλ. τὸν ναῦλον

4. Προσελάσαντες) Πλησίον αὐτοῦ γενώμεθα δηλ. τῷ πλοιαρίῳ.

ιθ'. Καθεδ.) Ὡς ἀναβιβασθέντος φησὶ Χάρων· οἷον. Καὶ νῦν δὴ ποῦ καθεδεῖται, ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ πλοίου.

2. Εὐπλοῶμ.) Τοῦτο ἐστὶ· τὸ παρ' ἡμῖν· κατευόδιον ἔστω ἡμῖν. Ἐν ὥραις καλαῖς.

3. Καλῶς ἔχ.) Καλὸν ἐστὶ ἵν' ἐνταῦθα εἴπωμέν σοι τὴν ἀλήθειαν. — Τἆλλα) Κατὰ τὰ ἄλλα.

4. Δεήσ.) Εἰπέ μοι φησὶν εἰ δεήσει καὶ ἄσαι ἐρέττων. Ναυτικὴ δὲ ὠδὴ τὸ Ὑποκέλευσμα· διότι ἑνὸς καταρχομένου ἄλλοι ὑπήκουον τὸ ἀδόμενον.

κ'. Τῶν κτημ.) Ἡ γενικὴ κατ' ἔλλειψιν τοῦ Ἕνεκα λέγεται. 2. Ἐφυτ.) Τοῦτο δὲ σημαίνει· δι' ἐμῶν ἀναλωμάτων ἐποίησα φυτευθῆναι.

οἰμώξεις; καὶ μὴν οὐ θέμις ἀδακρυτὶ διαπλεῦσαί τινα. — Μίκυλ. Ἄπαγε. Οὐδέν ἐστιν ἐφ' ὅτῳ ἂν οἰμώξωμαι εὐπλοῶν. — Ἑρμ. Ὅμως κἂν μικρόν τι, πρὸς τὸ ἔθος ἐπιστέναξον. — Μίκυλ. Οἰμώξομαι τοίνυν, ἐπειδή σοι, ὦ Ἑρμῆ, δοκεῖ. Οἴμοι τῶν καττυμάτων· οἴμοι τῶν κρηπίδων τῶν παλαιῶν· ὀττοτοῖ, τῶν σαθρῶν ὑποδημάτων· οὐκ ἔτι ὁ κακοδαίμων ἔωθεν ἐς ἑσπέραν ἄσιτος διαμενῶ, οὐδὲ τοῦ χειμῶνος ἀνυπόδητός τε, καὶ ἡμίγυμνος περινοστήσω, τοὺς ὀδόντας ὑπὸ τοῦ κρύους συγκροτῶν. Τίς ἄρα μου τὴν σμίλην ἔξει, καὶ τὸ κεντητήριον; Ἱκανῶς τεθρήνηται· σχεδὸν δὲ ἤδη καὶ καταπεπλεύκαμεν.

κά. Χάρ. Ἄγε δὴ τὰ πορθμία πρῶτον ἡμῖν ἀπόδοτε· καὶ σὺ δέ, δός· παρὰ πάντων ἤδη ἔχω· δὸς καὶ σὺ τὸν ὀβολόν, ὦ Μίκυλλε. — Μίκ. Παίζεις, ὦ Χάρων, ἢ καθ' ὕδατός φασιν, ἤδη γράφεις, παρὰ Μικύλλου ἤδη τινὰ ὀβολὸν προσδοκῶν· ἀρχὴν δέ, οὔτε οἶδα εἰ τετράγωνόν ἐστιν ὀβολὸς, ἢ στρογγύλον. — Χάρ. Ὦ καλῆς ναυτιλίας καὶ ἐπικερδοῦς τήμερον· ἀποβαίνετε δ' ὅμως· ἐγὼ δὲ ἵππους, καὶ βοῦς, καὶ κύνας, καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα μέτειμι· διαπλεῦσαι γὰρ κἀκεῖνα δεῖ. — Κλωθ. Ἄπαγε αὐτούς, ὦ Ἑρμῆ, παραλαβών· ἐγὼ δὲ αὐτή, ἐς τὸ ἀντιπέρας ἀποπλευσοῦμαι, Ἰνδοπάτην, καὶ Ἡραμίθρην τοὺς Σῆρας διάξουσα· τεθνᾶσι γὰρ ἤδη πρὸς ἀλλήλων, περὶ γῆς ὅρων μαχόμενοι. — Ἑρμ. Προϊῶμεν, ὦ οὗτοι· μᾶλλον δὲ πάντες ἑξῆς ἕπεσθέ μοι.

κβ΄. Μίκυλ. Ἡράκλεις, τοῦ ζόφου· ποῦ νῦν ὁ καλὸς Μέγιλλος; ἢ τῷ διαγνῶ τις ἐνταῦθα εἰ καλλίων Φρύνης Σιμμίχη; πάντα γὰρ ἴσα, καὶ ὁμόχροα, καὶ οὐδὲν οὔτε καλὸν, οὔτε κάλλιον· ἀλλ' ἤδη καὶ τὸ τριβώνιον, τὸ πρότερον τέως ἄμορφον εἶναί μοι δοκοῦν, ἰσότιμον γίγνεται τῇ πορφυρίδι τοῦ βασιλέως. Ἀφανῆ γὰρ ἄμφω, καὶ ὑπὸ τῷ αὐτῷ σκότῳ καταδεδυκότα. Κυνίσκε, σὺ δὲ ποῦ ποτε ἄρα ὢν τυγχάνεις; — Κυνίσ. Ἐνταῦθα λέγω σοι, Μίκυλλε· ἀλλ' ἅμα εἰ δοκεῖ, βαδίζωμεν. — Μίκυλ. Εὖ λέγεις·

— Χειμῶνος) Διὰ τοῦ χειμῶνος.

κά. 2. Καθ' ὕδ.) Παροιμία ἐπὶ τῶν ἀδυνάτοις ἐπιχειρούντων πράγμασι λεγομένη. — Ἀρχ.) Κατ' ἀρχήν· ὅ ἐστι παντάπασιν.

3. Μέτειμι) Πορεύομαι δηλ. ἵνα κομίσωτὸ αὐτὸ δὲ σημαίνει καὶ τὸ μετέρχομαι.

4. Τοὺς Σῆρ.) Τὰ μὲν ὀνόματα πεπλασμένα δοκεῖ. Σῆρας δὲ λέγει· Ἔθνος, ἐν ᾧ γίνονται τὰ Σηρικὰ ἱμάτια. Ἡ δὲ τοῦ κειμένου ἀκολουθία· Σῆρας νοεῖν τοὺς σκώληκας τοὺς ποιοῦντας τὴν μετάξην δίδωσι. Διαπαίζει γὰρ ἐνταῦθα τοὺς ἀθανάτους εἶναι τὰς τῶν ἀλόγων ψυχὰς λέγοντας.

κβ΄. Μέγιλ.) Κορίνθιος ἦν οὗτος ὑπερφέρων κάλλει τοὺς κατ' αὐτόν. — Ἢ Τῷ) Ἀντὶ τίνι· τὸ γὰρ ἄρθρον καὶ ἀντὶ ἐρωτιματικοῦ.— Σιμμίχ.) Ὀνόματα γυναικῶν ἑταίρων. — Τοῦ βασιλ.) Ὁ τριβώνιον διαφορῶν ἰσότιμος ἐστὶ τοῦ βασιλέως πορφυρίδι ἐνδεδυμένου.

2. Ὢν τυγχ.) Περιφραστικῶς ἀντὶ εἶ. — Βαδίζ.) Αὐθυποτάκτως. — Ἐμβαλ.) Εἰς τὴν ἀριστεράν μου χεῖρα περίπλεξόν σου τὴν δεξιάν. Οὕτω γὰρ πορεύεσθαι βούλονται, ὡς ἔθος νῦν τοὺς ἐν τῇ Εὐρώπῃ περιδιαβάζειν, τοῦ ἑνὸς ἐμβαλόντος τὴν χεῖρα εἰς τὴν τοῦ ἑτέρου. — Ἑτελ.) Εἰπέ

ἔμβαλέ μοι τὴν δεξιάν· εἰπέ μοι, ἐτελέσθης γάρ, ὦ Κυνίσκε, [τὰ Ἐλευσίνια,] οὐχ ὅμοια τοῖς ἐκεῖ τὰ ἐνταῦθά σοι δοκεῖ; — Κυνίσ. 1 Εὖ λέγεις· ἰδοὺ οὖν προσέρχεται δᾳδουχοῦσά τις, φοβερόν τι καὶ ἀπειλητικὸν προσβλέπουσα· ἢ ἆρά που Ἐριννύς ἐστιν; — Μικυλ. Ἔοικεν ἀπό γε τοῦ σχήματος.

κγ'. Ἑρμ. Παραλάμβανε τούτους. ὦ Τισιφόνη, τέτταρας ἐπὶ τοῖς χιλίοις. — Τισιφ. Καὶ μὴν πάλαι γε ὁ Ῥαδάμανθυς οὗτος 2 ὑμᾶς περιμένει. — Ῥαδάμ. Πρόσαγε αὐτούς, ὦ Ἐριννύ. Σὺ δέ, ὦ Ἑρμῆ, κήρυττε, καὶ προσκάλει. — Κυνίσ. Ὦ Ῥαδάμανθυ, 3 πρὸς τοῦ πατρὸς ἐμὲ πρῶτον ἐπίσκεψαι πχραγαγών. — Ῥαδάμ. Τίνος ἕνεκα; — Κυνίσκ. Πάντως βούλομαι κατηγορῆσαί τινος, ἃ συνεπίσταμαι πονηρὰ δράσαντι αὐτῷ παρὰ τὸν βίον· οὐκ ἂν οὖν ἀξιόπιστος εἴην λέγων, μὴ οὐχὶ πρότερον αὐτὸς φανεὶς οἷός εἰμι, καὶ οἷόν τινα ἐβίωσα τὸν τρόπον. — Ῥαδάμ. Τίς δὲ σύ; — 4 Κυνίσ. Κυνίσκος, ὦ ἄριστε, τὴν γνώμην φιλόσοφος. — Ῥαδάμ. Δεῦρ' ἐλθέ, καὶ πρῶτος ἐς τὴν δίκην κατάστηθι. Σὺ δὲ προσκάλει τοὺς κατηγόρους.

κδ'. Ἑρμ. Εἴ τις Κυνίσκου τουτουΐ κατηγορεῖ, δεῦρο προσίτω. 2 — Ῥαδάμ. Οὐδείς προσέρχεται· ἀλλ' οὐχ ἱκανὸν τοῦτο, ὦ Κυνίσκε· ἀπόδυθι δὲ ὅπως ἐπισκοπήσω σε ἀπὸ τῶν στιγμάτων. — 3 Κυνίσ. Ποῦ γὰρ ἐγὼ στιγματίας ἐγενόμην; — Ῥαδάμ. Ὁπόσα ἂν τις ὑμῶν πονηρὰ ἐργάσηται παρὰ τὸν βίον, καθ' ἕκαστον αὐτῶν ἀφανῆ στίγματα ἐπὶ τῆς ψυχῆς περιφέρει. — Κυνίσ. Ἰδού σοι γυμνὸς παρέστηκα· ὥστε ἀναζήτει ταῦτα, ἅπερ σὺ φῄς τὰ 4 στίγματα. — Ῥαδάμ. Καθαρὸς ὡς ἐπίπαν οὑτοσί, πλὴν τούτων

μοι, οὐχ ὅμοια τοῖς ἐν Ἐλευσῖνι τὰ ἐνταῦθα δοκεῖ σοι· ἐρωτῶ δέ σε ἐπειδὴ γινώσκω ὅτι ἐτελέσθης τὰ Ἐλευσίνια. Ἦν δὲ ἑορτὴ παρ' Ἀθηναίοις Δήμητρι καὶ Περσεφόνῃ ἐπιτελουμένη, κατὰ μῆνα Βοηδρομιῶνα τῷ καθ' ἡμᾶς Σεπτεμβρίῳ ἀντεξεταζόμενόν πως, ἐν ἡμέραις ἐννέα· ὧν ἐν ταῖς πρώταις τέσσαρσι θύοντες διετέλουν· τὴν δὲ νύκτα τῆς ἑσχάτης, καινοῦν ἐπὶ ἀμάξης βουτὶν ἑλκομένης, γυναικῶν ἑπομένων μετὰ κανῶν, ἔμπλεων τῶν πρὸς τελετήν, ἔφερον· ἡ δὲ πέμπτη ἦν λαμπαδοῦχος· ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἐν νυκτὶ λαμπαδοφορούντων· ἡ δὲ ἕκτη, ἐκπόρευσις ἀπὸ τοῦ Κεραμικοῦ διὰ τῆς πόλεως μέχρις Ἐλευσῖνος, περὶ τὰς τρεῖς μυριάδας ἑπομένων, καὶ φερόντων τοῦ Διονύσου τὸ ἄγαλμα, ὑμνούντων τε καὶ ἐν ῥυθμῷ χορευόντων· τῇ δ' ἑβδόμῃ γυμνικοὶ ἀγῶνες προὐτίθεντο· ταῖς δὲ λοιπαῖς ὅυτι τὰ καλούμενα μυστήρια ἤγοντο· περὶ ὧν οὐδὲν σαφὲς ἴσμεν. Ταῦτα δὴ τὰ μυστήρια ἐν Ἐλευσῖνι τελούμενα διασύρει ἐνταῦθα Λουκιανός.

4. Ἐριννύς.) Τρεῖς ἦσαν αἱ Ἐριννύες, Τισιφόνη, Μέγαιρα, Ἀληκτώ· λαμπαδοφοροῦσαι· ὧν αἱ τρίχες δράκοντες ἦσαν·

κγ'. Τισιφ.) Μία τῶν Ἐριννύων.

2. Πρὸς τοῦ πατρ.) Ὁρκίζω σε κατὰ τοῦ πατρὸς Διός· ὁ γὰρ Ῥαδάμανθυς Διὸς καὶ Εὐρώπης υἱός.

4. Τὴν γν.) Κατὰ τὴν γνώμην ἀπὸ προαιρέσεως δηλαδὴ φιλόσοφος. — Σὺ δὲ) ὦ Ἑρμῆ.

κδ'. 3. Στιγματ.) Στιγματίας καλοῦσι τοὺς οἰκέτας τοὺς στιζομένους ὡς ἀχρησίμους· εἰς τοῦτο οὖν ἀφορῶν ὁ Κυνίσκος οὐκ ἠνέσχετο στιγματίας καλεῖσθαι.

4. Ὡς ἐπίπ.) Καθόλου.

τριῶν ἢ τεττάρων ἀμχυρῶν πάνυ, καὶ ἀσαφῶν στιγμάτων· καί τοι, τί τοῦτο; ἴχνη μέν, καὶ σημεῖα τῶν ἐγκαυμάτων, οὐκ οἶδα δὲ ὅπως ἐξαλήλειπται, μᾶλλον δὲ ἐκκέκοπται· πῶς ταῦτα, ὦ Κυνίσκε, ἢ πῶς καθαρὸς ἐξ ὑπαρχῆς ἀνεπέφηνας; — Κυνίσ. Ἐγώ σοι φράσω· πάλαι πονηρὸς δι' ἀπαιδευσίαν γενόμενος, καὶ πολλὰ διὰ τοῦτο ἐμπολήσας στίγματα, ἐπειδὴ τάχιστα φιλοσοφεῖν ἠρξάμην, κατ' ὀλίγον ἀπάσας τὰς κηλῖδας ἐκ τῆς ψυχῆς ἀπελουσάμην. — Ῥαδάμ. Ἀγαθῷ γε, οὗτος, καὶ ἀνυσιμωτάτῳ χρησάμενος τῷ φαρμάκῳ· ἀλλ' ἄπιθι ἐς τὰς Μακάρων νήσους, τοῖς ἀρίστοις συνεσόμενος, κατηγορήσας γε πρότερον, οὗ φῄς τυράννου. Ἄλλους προσκάλει. 5 6

κέ. Μίκυλ. Καί τοὐμόν, ὦ Ῥαδάμανθυ, μικρόν ἐστι, καὶ βραχείας τινὸς ἐξετάσεως δεόμενον· πάλαι γοῦν σοι καὶ γυμνός εἰμι, ὥστε ἐπισκόπει. — Ῥαδάμ. Τίς δὲ ὢν τυγχάνεις; — Μίκυλ. Ὁ σκυτοτόμος Μίκυλλος. — Ῥαδάμ. Εὖγε, ὦ Μίκυλλε, καθαρὸς ἀκριβῶς καὶ ἀνεπίγραφος, ἄπιθι καὶ σὺ παρὰ Κυνίσκον τουτονί. Τὸν τύραννον ἤδη προσκάλει. — Ἑρμ. Μεγαπένθης ὁ Λακύδου ἡκέτω. Ποῖ στρέφῃ; Πρόσιθι. Σὲ τὸν τύραννον προσκαλῶ· πρόβαλλ' αὐτὸν, ὦ Τισιφόνη, ἐς τὸ μέσον, ἐπὶ τράχηλον ὠθοῦσα. Σὺ δέ, ὦ Κυνίσκε, κατηγόρει, καὶ διέλεγχε ἤδη· πλησίον γὰρ ἀνὴρ οὑτοσί. 2 3

κς'. Κυνίσ. Τὸ μὲν ὅλον, οὐδὲ λόγων ἔδει· γνώσῃ γὰρ αὐτὸν αὐτίκα μάλα, οἷός ἐστιν, ἀπὸ τῶν στιγμάτων· ὅμως δὲ, καὶτὸς ἀποκαλύψω σοι τὸν ἄνδρα, κἀκ τοῦ λόγου δείξω φανερώτερον· οὑτοσὶ γὰρ ὁ τρισκατάρατος, ὁπόσα μὲν ἰδιώτης ὢν ἔπραξε, παραλείψειν μοι δοκῶ· ἐπεὶ δὲ τοὺς θρασυτάτους προσεταιρούμενος, καὶ δορυφόρους συναγαγών, ἐπαναστὰς τῇ πόλει τύραννος κατέστη, ἀκρίτους μὲν ἀπέκτεινε πλείους ἢ μυρίους· τὰς δὲ οὐσίας ἑκάστων ἀφαιρούμενος, καὶ πλούτου πρὸς τὸ ἀκρότατον ἀφικόμενος, οὐδεμίαν μὲν ἀκολασίας ἰδέαν παραλέλοιπεν· ἁπάσῃ δὲ ὠμότητι, καὶ ὕβρει κατὰ τῶν ἀθλίων πολιτῶν ἐχρήσατο, παρθέ-

---

5. Τάχιστα) Ὅρα σημειώσ. ιϐ'. 2. — Ἀπελ.) Ὁ γὰρ φιλόσοφος εἴτι ἐν ἀπαιδευσίᾳ ὢν ἔπραξεν ἀτόπημα, σωφρονήσας ἀποκαθαίρει.

6. Οὗτος) Οἷον· ἀπελούσθης σὺ χρησάμενος ἀγαθῷ πάντως καὶ ἀνυσιμωτάτῳ τινὶ φαρμάκῳ. — Μακάρ. Νήσ.) Μακάρων νήσους καὶ Ἠλύσια παιδία καλοῦσιν οἱ Ἕλληνες τὸν τόπον, ἔνθα διάγουσι τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπων αἱ ψυχαί. — Οὗ φῄς τυρ.) Κατηγορήτας πρότερον τοῦ τυράννου, ὃν λέγεις· ἡ σύνταξις ἀττική. — Προσκάλει Ω Ἑρμῇ.

κέ. Τοὐμόν) Τὸ ἐμόν.

2. Ὢν τυγχ.) Ἀντὶ, τίς δὲ εἶ. — Ἀνεπίγρ.) Μηδεμίαν γραμμὴν ἢ στίγμα ἔχων.

3. Προσκάλ. Ω Ἑρμῇ. — Ὠθοῦσ.) Λαβοῦσα ἀπὸ τοῦ τραχήλου ὤθει. — Οὑτοσί.) Ἔστι δηλ. ὁ τύραννος.

κς'. Ἀκρότ.) Καὶ ἀφικόμενον πρὸς τὸ ἀκρότατον τοῦ πλούτου· ἤτοι, γενόμενος πλουσιώτατος.

νους διαφθείρων, καὶ ἐφήβους καταισχύνων, καὶ πάντα τρόπον τοῖς ὑπηκόοις ἐμπαροινῶν· καὶ ὑπεροψίας μέν γε, καὶ τύφου, καὶ τοῦ πρὸς τοὺς ἐντυγχάνοντας φρυάγματος, οὐδὲ κατ' ἀξίαν δύναιο ἂν παρ' αὐτοῦ λαβεῖν τὴν δίκην· ῥᾴδιον γοῦν ἄν τις τὸν ἥλιον, ἢ τοῦτον ἀσκαρδαμυκτὶ προσέβλεψεν· οὐ μὴν καὶ τὸ τῶν κολάσεων πρὸς ὠμότητα καινουργὸν αὐτοῦ τίς ἂν διηγήσασθαι δύναιτο, 2 ὅς γε μηδὲ τῶν οἰκειοτάτων ἀπέσχετο; Καὶ ταῦτα ὅτι μὴ ἄλλως κενή τίς ἐστι κατ' αὐτοῦ διαβολή, αὐτίκα εἴση, προσκαλέσας τοὺς ὑπ' αὐτοῦ πεφονευμένους· μᾶλλον δὲ ἄκλητοι ὡς ὁρᾷς πάρεισι, καὶ περιστάντες, ἄγχουσιν αὐτόν· οὗτοι πάντες, ὦ Ῥαδάμανθυ, πρὸς τοῦ ἁλιτηρίου τεθνᾶσιν· οἱ μέν, γυναικῶν ἕνεκα εὐμόρφων ἐπιβουλευθέντες· οἱ δὲ, υἱέων πρὸς ὕβριν ἀπαγομένων ἀγανακτήσαντες· οἱ δὲ, ὅτι ἐπλούτουν· οἱ δὲ, ὅτι ἦσαν δεξιοί, καὶ σώφρονες, καὶ οὐδαμοῦ ἠρέσκοντο τοῖς δρωμένοις.

κζ'. Ῥαδάμ. Τί πρὸς ταῦτα φῄς, ὦ μιαρὲ σύ; — Μεγαπ. Τοὺς μὲν φόνους εἴργασμαι, οὓς λέγει· τὰ δ' ἄλλα πάντα, τὰς μοιχείας, καὶ τὰς τῶν ἐφήβων ὕβρεις, καὶ τὰς διαφθορὰς τῶν 2 παρθένων, ταῦτα πάντα Κυνίσκος μου κατεψεύσατο. — Κυνίσ. Οὐκοῦν καὶ τούτων, ὦ Ῥαδάμανθυ, παρέξω σοι μάρτυρας. — 3 Ῥαδάμ. Τίνας τούτους λέγεις; — Κυνίσ. Προσκάλει μοι, ὦ Ἑρμῆ, τὸν λύχνον αὐτοῦ, καὶ τὴν κλίνην· μαρτυρήσουσι γὰρ αὐ- 4 τοὶ παρελθόντες, οἷα πράττοντι συνηπίσταντο αὐτῷ. — Ἑρμ. Ἡ κλίνη, καὶ ὁ Λύχνος ὁ Μεγαπένθους παρέστω· εὖγε ἐποίησαν ὑπακούσαντες. — Ῥαδάμ. Εἴπατε οὖν ὑμεῖς, ἃ σύνιστε 5 Μεγαπένθει τούτῳ· προτέρα δὲ σὺ ἡ Κλίνη λέγε. — Κλίν. Πάντα ἀληθῆ κατηγόρησε Κυνίσκος· ἐγὼ μέν τοι ταῦτα εἰπεῖν, ὦ δέσποτα Ῥαδάμανθυ, αἰσχύνομαι· τοιαῦτα ἦν ἃ ἐπ' ἐμοῦ διε- 6 πράττετο. — Ῥαδάμ. Σαφέστατα μὲν οὖν καταμαρτυρεῖς, μηδ' εἰπεῖν αὐτὰ ὑπομένουσα· καὶ σὺ δὲ ὁ Λύχνος ἤδη μαρτύρει 7 — Λύχν. Ἐγὼ τὰ μεθ' ἡμέραν μέν, οὐκ εἶδον· οὐ γὰρ παρῆν· ἃ δὲ τῶν νυκτῶν ἐπείσει, καὶ ἔπασχεν, ὀκνῶ λέγειν· πλήν·

— Πάντα τρ.) Κατὰ πάντα τρόπον.— Ἐμπαροιν.) Ἐνυβρίζων· ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν μεθυόντων.

— Φρύαγμ.) Ἀγριότης μετ' ἀλαζονίας τὸ φρύαγμα. — Λαβεῖν δίκ.) Τιμωρήσασθαι αὐτὸν κατ' ἀξίαν τῆς ὑπὲρ τοῦ τύφ. καὶ φρύαγμ.

2. Καὶ ταῦτ.) Καὶ ταῦτ' αὐτίκα εἴση, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἄλλως κενή τις διαβολή· ἔνθα τὸ μὴ πρὸς ὁριστικὸν κατ' ἀνάλυσιν μετοχῆς· οἷον καὶ ταῦτα αὐτίκα εἴση μὴ ὄντα κενή τις διαβολή.

— Τεθνᾶσ.) Ὡς παρόντας δείκνυσι τοὺς ὑπὸ τοῦ τυράννου τεθνηκότας. — Οἱ δὲ τεθνᾶσιν.

κξ'. 2. Τίνας τούτ.) Τίνες εἰσὶν οὗτοι, οὓς λέγεις· οὕτως ἐκφράζεται τὸ ἰδίωμα τοῦτο.

3. Κλίν.) Ἐπειδὴ γὰρ καὶ φυτὰ λέγουσιν ἔμψυχα· ἐπίτηδες ὁ Λουκιανὸς καὶ λύχνον καὶ κλίνην εἰσάγει μαρτυροῦντα. — Συνηπ.) Συνεπίσταμαί τινι.

5. Κατηγόρ.) Πάντα εἰσὶν ἀληθῆ, ἃ κατηγόρησε.

7. Τῶν νυκτ.) Διὰ τῶν νυκτῶν. —

ἀλλὰ ἐθεασάμην γε πολλὰ, καὶ ἄῤῥητα, καὶ πᾶσαν ὕβριν ὑπερπεπαικότα. Καί τοι πολλάκις ἐκὼν τοὔλαιον οὐκ ἔπινον, ἀποσβῆναι θέλων· ὁ δὲ, καὶ προσῆγέ με τοῖς δρωμένοις, καὶ τῷ φῶς μου πάντα τρόπον κατεμίαινεν.

κή. Ῥαδάμ. Ἅλις ἤδη τῶν μαρτύρων· ἀλλὰ καὶ ἀπόδυθι τὴν πορφυρίδα, ἵνα καὶ τὸν ἀριθμὸν ἴδωμεν τῶν στιγμάτων. Παπαί! ὅλος οὑτοσὶ πελιδνὸς, καὶ κατάγραφος, μᾶλλον δὲ κυάνεός ἐστιν ἀπὸ τῶν στιγμάτων· τίνα οὖν κολασθείη τρόπον; Ἆρ' ἐς τὸν Πυριφλεγέθοντά ἐστιν ἐμβλητέος, ἢ παραδοτέος τῷ Κερβέρῳ; — Κυνίσ. Μηδαμῶς· ἀλλ' εἰ θέλοις, ἐγώ σοι καινήν τινα καὶ πρέπουσαν αὐτῷ τιμωρίαν ὑποθήσομαι. — Ῥαδάμ. Λέγε, ὡς ἐγώ σοι μεγίστην ἐπὶ τούτῳ χάριν εἴσομαι. — Κυνίσκ. Ἔθος ἐστὶν οἶμαι τοῖς ἀποθνήσκουσι πᾶσι, πίνειν τὸ τῆς Λήθης ὕδωρ. — Ῥαδάμ. Πάνυ μεν οὖν. — Κυνίσκ. Οὐκοῦν μόνος ἐξ ἁπάντων ἄποτος ἔστω.

κθ΄. Ῥαδάμ. Διὰ τί δή; — Κυνίσκ. Χαλεπὴν οὕτως ὑφέξει τὴν δίκην, μεμνημένος οἷος ἦν, καὶ ὅσον ἐδύνατο ἐν τοῖς ἄνω, καὶ ἀναπεμπαζόμενος τὴν τρυφήν. — Ῥαδάμ. Εὖ λέγεις· καὶ καταδεδικάσθω, καὶ παρὰ τὸν Τάνταλον ἀπαχθείς οὑτοσὶ, δεδέσθω, μεμνημένος ὧν ἔπραξε κατὰ τὸν βίον.

ΣΤ΄. ΧΑΡΩΝ, Η ΕΠΙΣΚΟΠΟΥΝΤΕΣ. (*)

Ἑρμῆς, καὶ Χάρων.

ά. Ἑρμ. Τί γελᾷς, ὦ Χάρων; ἢ τί τὸ πορθμεῖον ἀπο-

Ὑπερπεπαικ.) Ὑπερπαίω τὸ ὑπερβάλλω. — Τοὔλ.) Τὸ ἔλαιον. — Ὁ δὲ) Μεγαπένθης. — Πάντα τρόπον) Κατὰ πάντα τρόπον.

κή. Ἅλις ἤδη) Ἱκανὴ ἡ μαρτυρία.

2. Κατάγρ.) Πλήρης στιγμάτων ἐστίν.

3. Πυριφλ.) Ποταμὸς πυρὸς ἐν ᾅδου οὗτος. — Ἐμβλητ.) Δεῖ ἐμβληθῆναι. — Κερβέρῳ) Κύων δὲ οὗτος, τρεῖς κεφαλὰς ἔχων, φύλαξ τοῦ ᾅδου. — Εἴσομ.) Οἶδά σοι χάριν λέγουσιν οἱ Ἕλληνες οἱ ἀρχαῖοι, τὸ παρ' ἡμῖν Εὐχαριστῶ.

4. Λήθης ὑδ.) Ποταμὸς ἐν ᾅδου, οὗ ἀπὸ τοῦ ὕδατος πίνουσαι αἱ ψυχαὶ, ἐπιλανθάνονται πάντα τὰ ἐν τῷ βίῳ· ὅρα καὶ Σημειώσ. 3. Ὥσπερ ἄλλος τις. — Ἐξ ἁπάντ.) Τὸ μόνος, ἅτε ὑπέρθεσιν σημαῖνον φύσει, καὶ οὐκ ἀπὸ σχηματισμοῦ, πρὸς γενικὴν φέρεται πληθυντικὴν κατὰ τὰ ὑπερθετικά. Ἔστι δὲ καὶ πρηθετοπτώτως μετὰ τῆς Ἐξ, ἢ Ἀπό.

κθ΄. Ὑφέξει τὴν δίκην) Κακῶς κολασθήσεται· τὸ γὰρ Ὑπέχω δίκην ἀντὶ τοῦ Κολάζομαι κεῖται. — Ὅσον ἐστ.) Καὶ καθ' ὅσον. — Ἀναπεμπαζόμενος) Εἰς νοῦν ἀναχαλῶν.

2. Τάνταλον) Λέγουσιν ὅτι ὁ Τάνταλος, ἄνθρωπος ὢν, ἠξιώθη γενέσθαι τοῖς θεοῖς ὁμοτράπεζος, καὶ ἀκούων, ὅσα ἔλεγον, ἔλεγε τοῖς ἀνθρώποις, καὶ διὰ τοῦτο οἱ θεοὶ ὀργισθέντες, κολάζουσιν αὐτὸν ἐν τῷ ᾅδῃ· θεωρῶν γὰρ δένδρα πλήρη καρπῶν, καὶ ποταμοὺς παραῤῥέοντας, οὐδὲν αὐτῶν δύναται ἀπογεύσασθαι, αὐτοῦ γὰρ προσιόντος, ἐκεῖνα φεύγουσιν. — Ἔπραξε) Ἐκείνων δηλ. ἃ ἔπραξεν· ἡ σύντυξις Ἀττική.

ς΄. (*) Ἐπειδὴ ὑποτίθεται Χάρων εἰς περιήγησιν ἐπὶ γῆς ἀνελθὼν, καὶ βοηθείᾳ Ἑρμοῦ τῇ ἐπιθέσει τῶν ὀρέων, ἐπισκοπεῖται πάντα, ὅσα συμβαίνει ἐπὶ γῆς καθ' ἡμέραν, διὰ τοῦτο καὶ τοιαύτης εὐμοίρησεν ἐπιγραφῆς ὁ διάλογος οὗτος. Ἔνθα παίζων Λουκιανὸς ἦθη τε διδάσκει, καὶ τὴν ματαιοφροσύνην τῶν ἀνθρώπων ἐλέγχει ἐν σχήματι παιδιᾶς.

λιπὼν δεῦρο ἀνελήλυθας, εἰς τὴν παροῦσαν ἡμέραν οὐ πάνυ εἰωθὼς
2 ἐπιχωριάζειν τοῖς ἄνω πράγμασιν; — Χάρ. Ἐπεθύμησα, ὦ Ἑρμῆ, ἰδεῖν ὁποῖά ἐστι τὰ ἐν τῷ βίῳ, καὶ ἃ πράττουσιν οἱ ἄνθρωποι ἐν αὐτῷ, ἢ τίνων στερούμενοι πάντες οἰμώζουσι κατιόντες
3 παρ' ἡμᾶς· οὐδεὶς γὰρ αὐτῶν ἀδακρυτὶ διέπλευσεν. Αἰτησάμενος οὖν παρὰ τοῦ Ἅδου καὶ αὐτὸς, ὥσπερ καὶ ὁ Θετταλὸς ἐκεῖνος νεανίσκος, μίαν ἡμέραν λειπόνεως γενέσθαι, ἀνελήλυθα ἐς τὸ φῶς· καί μοι δοκῶ ἐς δέον ἐντετυχηκέναι σοί· ξεναγήσεις γὰρ εὖ οἶδ' ὅτι με ξυμπερινοστῶν, καὶ δείξεις ἕκαστα, ὡς ἂν εἰδὼς
4 ἅπαντα. — Ἑρμ. Οὐ σχολή μοι, ὦ πορθμεῦ· ἀπέρχομαι γάρ τι διακονησόμενος τῷ ἄνω Διὶ τῶν ἀνθρωπικῶν· ὁ δὲ ἐξύθυμός τέ ἐστι, καὶ δέδια μὴ βραδύναντά με ὅλον ὑμέτερον ἑάσῃ εἶναι, παραδοὺς τῷ ζόφῳ· ἢ, ὅπερ τὸν Ἥφαιστον πρώην ἐποίησε, ῥίψῃ κἀμὲ τεταγὼν τοῦ ποδὸς ἀπὸ τοῦ Θεσπεσίου βηλοῦ, ὡς ὑπο-
5 σκάζων γέλωτα παρέχοιμι καὶ αὐτὸς οἰνοχοῶν. — Χάρ. Περισψει οὖν με ἄλλως πλανώμενον ὑπὲρ γῆς, καὶ ταῦτα ἑταῖρος, καὶ ξύμπλους, καὶ ξυνδιάκτορος ὤν; Καὶ μὴν καλῶς εἶχεν, ὦ παῖ Μαίας, ἐκείνων γοῦν σε μεμνῆσθαι, ὅτι μηδεπώποτέ σε ἢ ἀν-
6 τλεῖν ἐκέλευσα, ἢ πρόσκωπον εἶναι· ἀλλὰ σὺ μὲν ῥέγκεις ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἐκταθείς, ὤμους οὕτω καρτεροὺς ἔχων· ἢ εἴ τινα λάλον νεκρὸν εὕροις, ἐκείνῳ παρ' ὅλον τὸν πλοῦν διαλέγῃ. Ἐγὼ
7 δὲ πρεσβύτης ὤν, τὴν δικωπίαν ἕλκων, ἐρέττω μόνος. Ἀλλὰ πρὸς τοῦ πατρὸς, ὦ φίλτατον Ἑρμίδιον, μὴ καταλίπῃς με· περιή-

---

— Εἰς τὴν παροῦσαν ἡμέρ.) Εἰς τὴν παροῦσαν ἡμέραν, εἰς τὸ φῶς λέγειν ἔθος ἦν παρ' Ἕλλησιν· ὅθεν Αἰσχ. Σωκρ. ἐν Μενεξ. γ'. Εἰ στερήσομαι τοῦδε, φησὶ, τοῦ φωτὸς, καὶ τῶν ἀγαθῶν. Τὸν Χάρωνα δὲ πλάττει λέγειν ὅτι ἐν ἅδου μὲν σκότος, ἔνθα αὐτὸς διατρίβει, ἐπὶ γῆς δὲ ἡμέρα.

3 Παρὰ τοῦ Ἅδου) Ἐννοεῖται δὲ τὸν Πλούτωνα· οὗτος γὰρ ἦν ἐν ᾅδου βασιλεύς. — Καὶ ὁ Θετταλ.) Τὸν Πρωτεσίλαον λέγει. Τοῦτον γὰρ φασὶν ἀποθανόντα καὶ τὸν χωρισμὸν τῆς γυναικὸς μὴ φέροντα, δεηθῆναι Πλούτωνος μίαν ἡμέραν ἀναβιῶναι, καὶ ὠφθῆναι τῇ γυναικὶ, ἥρα γὰρ αὐτῆς περιπαθῶς· τὸν δὲ Πλούτωνα ἐᾶσαι, καὶ φανέντα ἰδοῦσα Λαοδάμεια ἡ γυνὴ αὐτοῦ, ἀπέθανεν. — Λειπόνεως γεν.) Λιπεῖν δηλ. τὴν ναῦν. Ἡ δ' ὀνομαστικὴ διὰ τὴν ταὐτοπροσωπίαν· τὸ δὲ Γενέσθαι ἀπὸ τοῦ Γίνομαι. — Ὡς ἂν εἰδ.) Οἶδα. Ὡς ἐπιστάμενος δηλ. σὺ, ὦ Ἑρμῆ, ἅπαντα. Καὶ ἔστιν ὁ Ἂν παρέλκων μὲν οὖ, δύναμιν δέ τινα παρέχων τῷ Ὡς.

4. Οὐ σχολ.) Ἐλλείπει Ἐστίν. — Τῷ ἄνω Διὶ) Καὶ ὁ Πλούτων γὰρ ὀνομάζεται κάτω Ζεὺς, ὡς ἐν Ἅδου τὴν διατριβὴν ποιούμενος, ὅθεν ὁ Ζεὺς ἄνω· ὡς ἐν οὐρανῷ οἰκῶν. — Ὁ δὲ) Ἄνω Ζεύς. — Ῥίψῃ κἀμ.) Θέλοντα βοηθῆσαι τῇ μητρὶ Ἥρᾳ Ἥφαιστον Ζεύς.

Ῥίψε ποδὸς τεταγὼν ἀπὸ βηλοῦ Θεσπεσίοιο.

Ὅμηρ. Ἰλ. Α. 596. ὁ δὲ, χολωθείς, παρεῖχε γέλωτα τοῖς θεοῖς ὑποσκάζων. — Τεταγ.) Διατείνας καὶ διατινάξας, καὶ ῥίψας· ἔστι δὲ παρὰ τοῦ τάω τὸ τείνω.

5. Καὶ ταῦτα) Ποιήτεις δηλ. — Παῖ Μαίας) Ὦ Ἑρμῆ. Διὸς γὰρ καὶ Μαίας ὁ Ἑρμῆς.

6. Διαλέγῃ) Ὁ γὰρ Ἑρμῆς καὶ πάλης καὶ λόγων θεὸς λέγεται· ὅθεν προσέθηκε τὸ, Ὤμους καρτερούς· καὶ τὸ, Διαλέγεσθαι λάλοις.

7. Πρὸς τοῦ πατρ.) Διὸς δηλ. Διὸς

γησαι δὲ τὰ ἐν τῷ βίῳ ἅπαντα, ὡς τι καὶ ἰδὼν ἐπανέλθοιμι· ὡς ἦν μὲ σὺ ἀφῇς, οὐδὲν τῶν τυφλῶν διοίσω· καθάπερ γὰρ ἐκεῖνοι σφάλλονται διολισθαίνοντες ἐν τῷ σκότῳ, οὕτω δὴ κἀγώ σοι ἔμπαλιν ἀμβλυώττω πρὸς τὸ φῶς. Ἀλλὰ δός, ὦ Κυλλήνιέ, μοι ἐς ἀεὶ μεμνησομένῳ τὴν χάριν.

β΄. Ἑρμ. Τουτὶ τὸ πρᾶγμα πληγῶν αἴτιον καταστήσεταί μοι. Ὁρῶ γοῦν ἤδη τὸν μισθὸν τῆς περιηγήσεως οὐκ ἀκίνδυνον παντάπασιν ἡμῖν ἐσόμενον· ὑπουργητέον δὲ ὅμως· τί γὰρ ἂν καὶ πάθοι τις, ὁπότε φίλος τις ὢν βιάζοιτο; Πάντα μὲν οὖν σε 2
ἰδεῖν καθ' ἕκαστον ἀκριβῶς ἀμήχανόν ἐστιν, ὦ πορθμεῦ. Πολλῶν γὰρ ἂν ἐτῶν ἡ διατριβὴ γένοιτο. Εἶτα ἐμὲ μὲν κηρύττεσθαι δεήσει, καθάπερ ἀποδράντα ὑπὸ τοῦ Διός· σὲ δὲ καὶ αὐτὸν κωλύσει ἐνεργεῖν τὰ τοῦ θανάτου ἔργα, καὶ τὴν Πλούτωνος ἀρχὴν ζημιοῦν, μὴ νεκραγωγοῦντα πολλοῦ τοῦ χρόνου· κἄτα ὁ τελώνης Αἰακὸς ἀγανακτήσει, μηδ' ὀβολὸν ἐμπολῶν. Ὡς δὲ τὰ κεφάλαια τῶν γιγνομένων ἴδοις, τοῦτ' ἤδη σκεπτέον. — Χάρ. Αὐτὸς, 3
ὦ Ἑρμῆ, ἐπινόει τὸ βέλτιστον· ἐγὼ δὲ οὐδὲν οἶδα τῶν ὑπὲρ γῆς, ξένος ὤν. — Ἑρμ. Τὸ μὲν ὅλον, ὦ Χάρων, ὑψηλοῦ τινος ἡμῖν δεῖ χωρίου, ὡς ἀπ' ἐκείνου πάντα κατίδοις· σοὶ δὴ εἰ μὲν ἐς τὸν οὐρανὸν ἀνελθεῖν δυνατὸν ἦν, οὐκ ἂν ἐκάμνομεν· ἐκ περιωπῆς γὰρ ἂν ἀκριβῶς ἅπαντα καθεώρας. Ἐπεὶ δὲ οὐ θέμις, εἰ- 4
δώλοις ἀεὶ ξυνόντα ἐπιβατεύειν τῶν βασιλείων τοῦ Διός, ὥρα ἡμῖν ὑψηλόν τι ὄρος περισκοπεῖν.

γ΄. Χάρ. Οἶσθα, ὦ Ἑρμῆ, ἅπερ εἴωθα λέγειν ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς, ἐπειδὰν πλέωμεν; ὁπόταν γὰρ τὸ πνεῦμα καταιγίσαν πλαγίᾳ τῇ ὀθόνῃ ἐμπέσῃ, καὶ τὸ κῦμα ὑψηλὸν ἀρθῇ, τότε ὑμεῖς μὲν ὑπ' ἀγνοίας κελεύετε τὴν ὀθόνην στεῖλαι, ἢ ἐνδοῦναι ὀλίγον τοῦ ποδὸς, ἢ συνεκδραμεῖν τῷ πνεύματι· ἐγὼ δὲ τὴν

γὰρ καὶ Μαίας, ὡς εἴρηται. — Ἑρμιόν.) Ὑποκριτικῶς.

— Κυλλήν.) Οὕτως ὀνομάζεται ὁ Ἑρμῆς ὡς ἐπὶ Κυλλήνης ὄρους Ἀρκαδίας γεννηθείς. — Τὴν χάρ.) Καταμέτρησόν μοι τὴν χάριν ταύτην, ἣν ἐς ἀεὶ εἴσομαι.

β΄. Οὐκ ἀκίνδ.) Ὁρῶ ὅτι διὰ ταύτην τὴν περιήγησιν καὶ πληγὰς λήψομαι, γρύνθῳ ὀαρείς.

2 Κηρύττεσθ.) Ἤτοι ἀποκηρύττεσθαι· ἢ γοῦν κηρύξαι δεήσει, εἴτις τι μηνύσαι περὶ ἐμοῦ ἔχοι· ὥσπερ κηρύττουσιν εἴτις ἀποδρᾷη. — Πολλοῦ τοῦ χρ.) Διὰ πολλοῦ τοῦ χρ.

3. Σὺ δή) Ἀνανταπόδοτος ἡ ὀνομαστική. Ἀλλ' ἐν ἔθει ἐστὶ τὸ τοιοῦτον, ἐκ τῆς ῥύμης τοῦ λόγου γινόμενον· ὅθεν καὶ Ἰσοκρ. ἐν τῷ Παναθ. »Αἱ μὲν οὖν »αἰτίαι . . . διὰ μακροτέρων μὲν αὐ»τὰς διῆλθον, αὗται δ' οὖν ἦσαν· τοιοῦ»το δὲ δοκεῖ καὶ τὸ τοῦ Ἡλιοδ. Α΄. ά. »Ὁ δὲ αἰγιαλὸς, μεστὰ πάντα σωμά»των νεοσφαγῶν. — Ὥρα ἡμ.) Καιρὸς ἤδη ἡμῖν ἐστίν.

γ΄. Οἶσθα) Οἶδα, οἶδας, οἴδασθα, καὶ κατὰ συγκοπὴν οἶσθα. — Καταιγ.) Ἀπὸ τοῦ Καταιγὶς ὁ ἐξαίφνης ἐγειρόμενος ἄνεμος. — Τοῦ ποδ.) Τὸ ἄκρον τοῦ ἱστίου λέγει. Πῶς γὰρ λέγεται τὸ σχοινίον ἀφ' οὗ δεδεμένον ἐστὶ τοῦ ἱστίου τὸ ἄκρον. — Συνεκδραμεῖν) Ἵνα δηλ. ἀφήτωμεν τὴν ναῦν ἰέναι κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ ἀνέμου. — Ἄγειν) Περίφρασις ἀντὶ Ἡσυχάζειν. — Αὐτὸς γὰρ) Ἐννοεῖται

ἡσυχίαν ἄγειν παρακελεύομαι ὑμῖν· αὐτὸς γὰρ εἰδέναι τὰ βελ-
2 τίω. Κατὰ ταῦτα δὴ καὶ σὺ πράττε, ὁπόσα καλῶς ἔχειν νομίζεις, κυβερνήτης νῦν γε ὤν. Ἐγὼ δὲ, ὥσπερ ἐπιβάταις νόμος, σιωπῇ καθεδοῦμαι, πάντα πειθόμενος κελεύοντί σοι. — Ἑρμ. Ὀρθῶς λέγεις, αὐτὸς γὰρ εἴσομαι τί ποιητέον, κἀξευρήσω τὴν
3 ἱκανὴν σκοπήν. Ἆρ' οὖν ὁ Καύκασος ἐπιτήδειος, ἢ ὁ Παρνασσὸς ὑψηλότερος, ἢ ἀμφοῖν ὁ Ὄλυμπος ἐκείνοσί; καί τοι οὐ φαῦλόν τι ἀνεμνήσθην ἐς τὸν Ὄλυμπον ἀπιδών· συγκαμεῖν δέ τι καὶ ὑπουργῆσαι καὶ σὲ δεῖ. — Χάρ. Πρόσταττε· ὑπουργήσω
4 γὰρ, ὅσα δυνατά. — Ἑρμ. Ὅμηρος ὁ ποιητής φησι τοὺς Ἀλωέως υἱέας, δύο καὶ αὐτοὺς ὄντας ἔτι παῖδας, ἐθελῆσαί ποτε τὴν Ὄσσαν ἐκ βάθρων ἀνασπάσαντας, ἐπιθεῖναι τῷ Ὀλύμπῳ, εἶτα τὸ Πήλιον ἐπ' αὐτῇ, ἱκανὴν ταύτην κλίμακα ἔξειν οἰο-
5 μένους καὶ πρόσβασιν ἐπὶ τὸν οὐρανόν. Ἐκείνω μὲν οὖν τῷ μειρακίῳ, ἀτασθάλω γὰρ ἦστην, δίκας ἐτισάτην. Νῷ δὲ, (οὐ γὰρ ἐπὶ κακῷ τῶν θεῶν ταῦτα βουλεύομεν,) τί οὐχὶ οἰκοδομοῦμεν καὶ αὐτοὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ἐπικυλινδοῦντες ἐπάλληλα τὰ ὄρη, ὡς ἔχοιμεν ἀφ' ὑψηλοτέρου ἀκριβεστέραν τὴν σκοπήν.

δ'. Χάρ. Καὶ δυνησόμεθα, ὦ Ἑρμῆ, δύ' ὄντες ἀναθέσθαι ἀράμενοι τὸ Πήλιον, ἢ τὴν Ὄσσαν; — Ἑρμ. Διὰ τί δ' οὐκ ἂν, ὦ Χάρων; ἢ ἀξιοῖς ἡμᾶς ἀγεννεστέρους εἶναι τοῖν βρεφυλλίοιν
2 ἐκείνοιν, καὶ ταῦτα, θεοὺς ὑπάρχοντας; — Χάρ. Οὔκ· ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δοκεῖ μοι ἀπίθανόν τινα τὴν μεγαλουργίαν ἔχειν. — Ἑρμ. Εἰκότως· ἰδιώτης γὰρ εἶ, ὦ Χάρων, καὶ ἥκιστα ποιητικός. Ὁ δὲ γενναδας Ὅμηρος ἀπὸ δυοῖν στιχοῖν αὐτίκα ἡμῖν ἀμβατὸν ἐποίησε τὸν οὐρανὸν, οὕτω ῥᾳδίως συντιθεὶς τὰ
3 ὄρη. Καὶ θαυμάζω, εἴ σοι ταῦτα τεράστια εἶναι δοκεῖ, τὸν Ἄτλαντα δηλαδὴ εἰδότι, ὃς τὸν πόλον αὐτὸν, εἰς ὤν, φέρει, ἀνέχων ἡμᾶς ἅπαντας. Ἀκούεις δέ γε ἴσως καὶ τοῦ ἐμοῦ ἀδελφοῦ πέρι, τοῦ Ἡρακλέους, ὡς διαδέξαιτό ποτε αὐτὸν ἐκεῖ-

---

Λέγων· ἀεὶ γὰρ τοῦτο ἐννοεῖται, ἑπομένου ἀπαρεμφάτου μετὰ τὸν Γάρ.

2. Νόμος) Ἐννοεῖται ἐστίν. — Κἀξευρ.) Καὶ ἐξεύρήσω.

3. Ἆρ οὖν) Καθ' ἑαυτὸν συλλογιζόμενον τὸν Ἑρμῆν ἐννοητέον, καὶ λέγοντα ταῦτα. — Ἐκεινοσὶ) Δεικνύων γὰρ τὸν Ὄλυμπον λέγει· ὅθεν καὶ εἰς ἐπίτασιν δείξεως προσετέθη κατ' ἐπέκτασιν τὸ ι. — Ὅσα δυνατ.) Κατ' ἐκεῖνα, ὅσα εἰσὶ δυνατά.

4. Τοὺς Ἀλ. υἱέας) Δύο δὲ ἦσαν οἱ Ἀλωέως παῖδες, Ὦτος καὶ Ἐφιάλτης· οἱ ἐκ Ποσειδῶνος καὶ Ἰφιμεδείας γυναικὸς Ἀλωέως ἐγεννήθησαν, καὶ ἐτράφησαν ὑπὸ Ἀλωέως ὡς ἴδια αὐτοῦ τέκνα· οὗτοι οὖν ὄρη ἐπὶ ὀρῶν θέντες, εἰς οὐρανὸν ἀνελθεῖν ἐφαντάσθησαν.

5. Δίκας ἐτισάτ.) Δίκας τίνειν, τὸ ἀξίως τοῦ ἐγκλήματος κολάζεσθαι δηλοῖ.

δ'. Διὰ τί δ' οὐκ ἄν) Δυνηθείημεν δηλ. — Καὶ ταῦτα) Λέγεις, ἀξιῶν ἀγεννεστέρους εἶναι, θεοὺς ὑπάρχοντας.

3. Τοῦ Ἡρακλ.) Ἡρακλῆς ἀδελφὸς Ἑρμοῦ· ἑκάτεροι γὰρ ἐκ Διός. Οὗτος πρὸς τοῖς ἄλλοις ἄθλοις πολλοῖς καὶ μεγάλοις οὗτι, καὶ τοῦτον ἐποίησεν, ἀνα-

νον τὸν Ἄτλαντα, καὶ ἀναπαύσειε πρὸς ὀλίγον τοῦ ἄχθους, ὑποθεὶς ἑαυτὸν τῷ φορτίῳ; — Χάρ. Ἀκούω καὶ ταῦτα· εἰ δὲ ἀληθῆ ἐστι, σὺ ἄν, ὦ Ἑρμῆ, καὶ οἱ ποιηταὶ εἰδείητε. — Ἑρμ. 4
Ἀληθέστατα, ὦ Χάρων· ἢ τίνος γὰρ ἕνεκα σοφοὶ ἄνδρες ἐψεύδοντο ἄν; ὥστε ἀναμοχλεύωμεν τὴν Ὄσσαν πρῶτον, ὥσπερ ἡμῖν ὑφηγεῖται τὸ ἔπος, καὶ ὁ ἀρχιτέκτων Ὅμηρος, Αὐτὰρ ἐπ' Ὄσσῃ Πήλιον εἰνοσίφυλλον· ὁρᾷς, ὅπως ῥᾳδίως ἅμα καὶ ποιητικῶς ἐξειργασάμεθα; Φέρε οὖν ἀναβὰς ἴδω, εἰ καὶ ταῦτα ἱκανά, ἢ ἐποικοδομεῖν ἔτι δεήσει.

ε. Παπαί! κάτω ἔτι ἐσμὲν ἐν τῇ ὑπωρείᾳ τοῦ οὐρανοῦ· ἀπὸ μὲν γὰρ τῶν ἑῴων μόγις Ἰωνία, καὶ Λυδία φαίνεται· ἀπὸ δὲ τῆς ἑσπέρας οὐ πλέον Ἰταλίας καὶ Σικελίας· ἀπὸ δὲ τῶν ἀρκτῴων τὰ ἐπὶ τάδε τοῦ Ἴστρου μόνα· κἀκεῖθεν, ἡ Κρήτη οὐ πάνυ σαφῶς· μετακινητέα ἡμῖν, ὦ Πορθμεῦ, καὶ ἡ Οἴτη, ὡς ἔοικεν· εἶτα ὁ Παρνασσὸς ἐπὶ πᾶσι. — Χάρ. Οὕτω ποιῶμεν. 2
Ὄρα μόνον, μὴ λεπτότερον ἐξεργασώμεθα τὸ ἔργον, ἀπομηκύνοντες πέρα τοῦ πιθανοῦ· εἶτα συγκαταῤῥιφθέντες αὐτῷ πικρᾶς τῆς Ὁμήρου οἰκοδομητικῆς πειραθῶμεν, ξυντριβέντες τῶν κρανίων. — Ἑρμ. Θάῤῥει· ἀσφαλῶς γὰρ ἕξει ἅπαντα· μετατίθει τὴν Οἴτην· ἐπικυλινδείσθω καὶ ὁ Παρνασσός. Ἰδοὺ, ἐπάνειμι αὖθις· εὖ ἔχει· πάντα ὁρῶ· ἀνάβαινε ἤδη καὶ σύ. — Χάρ. 3
Ὄρεξον, ὦ Ἑρμῆ, τὴν χεῖρα· οὐ γὰρ ἐπὶ μικράν με ταύτην τὴν μηχανὴν ἀναβιβάζεις. — Ἑρμ. Εἶγε καὶ ἰδεῖν ἐθέλεις, ὦ 4
Χάρων, ἅπαντα . . . . οὐκ ἔνι δὲ ἄμφω, καὶ ἀσφαλῆ, καὶ φιλοθεάμονα εἶναι· ἀλλ' ἔχου μου τῆς δεξιᾶς, καὶ φείδου μὴ κατὰ τοῦ ὀλισθηροῦ πατεῖν· εὖγε, ἀνελήλυθας καὶ σύ· καὶ ἐπείπερ δικό- 5
ρυμβος ὁ Παρνασσός ἐστι, μίαν ἑκάτερος ἄκραν ἐπιλαβόμενοι καθεζώμεθα. Σὺ δέ μοι ἤδη ἐν κύκλῳ περιβλέπων, ἐπίσκοπει ἅπαντα.

ς'. Χάρ. Ὁρῶ γῆν πολλὴν, καὶ λίμνην τινὰ μεγάλην περιῤῥέουσαν, καὶ ὄρη, καὶ ποταμοὺς τοῦ Κωκυτοῦ καὶ Πυριφλε-

---

κουφίσας τὸν Ἄτλαντα, ὑποθεὶς ἑαυτὸν ὁ δὲ νοῦς. Εἶγε καὶ ἰδεῖν ἐθέλεις ἅπαντα, κινδυνεύειν χρή· οὐ γὰρ ἔνεστιν ἄμφω γενέσθαι καὶ ἀσφαλῆ εἶναι ὁηλ. καὶ φιλοθεάμονα. — Ἔχου) Ἔστι δὲ ἴσον τῷ παρ' ἡμῖν Πιάσθητι ἀπὸ τῆς δεξιᾶς μου χειρός.

ς'. Λίμν . . . περιῤῥ.) Τὸν Ὠκεανὸν λέγει· πᾶσα γὰρ ἡ γῆ περιῤῥεῖται ὑπ' αὐτοῦ. — Οὓς φωλ.) Ἡ σύνταξις Ἀττική. Ἔδει γὰρ τὸ ἀναφορικὸν πρὸς τὸ ἡγούμενον, πρὸς ὃ καὶ ἀναφέρεται, συμφωνεῖν κατὰ γένος, οὐ πρὸς τὸ ἑπόμε-

τῷ φορτίῳ, καὶ βαστάσας καὶ αὐτὸν τὸν οὐρανὸν ἐπὶ τῶν ὤμων.

4. Σὺ ἄν) Ὡς λόγιος ὁηλ. καὶ πατὴρ τῶν λόγων. — Τίνος γὰρ) Ὁ Γὰρ παρέλκει. — Αὐτὰρ ἐπὶ) Ὅμηρ. Ὀδύσ. Δ. 315.

ε. 2. Ξυντριβ.) Ἡ Ξὺν Ἀττικῶς ἀντὶ Σύν. Γενικῇ δὲ συντέταχται Ἀττικῶς, ἐννοουμένης τῆς Μέρος αἰτιατικῆς.

4. Οὐκ ἔνι δὲ) Ὁ Δὲ ἀντὶ τοῦ Γάρ·

γέθοντος μείζονας· καὶ ἀνθρώπους πάνυ σμικρούς, καὶ τινας φωλεοὺς αὐτῶν. — Ἑρμ. Πόλεις ἐκεῖναί εἰσιν, οὓς φωλεοὺς εἶναι
2 νομίζεις. — Χάρ. Οἶσθα οὖν, ὦ Ἑρμῆ· ὡς οὐδὲν ἡμῖν πέπρακται; ἀλλὰ μάτην τὸν Παρνασσὸν αὐτῇ Κασταλίᾳ, καὶ τὴν Οἴτην, καὶ τὰ ἄλλα ὄρη μετεκινήσαμεν. — Ἑρμ. Ὅτι τί; —
3 Χάρ. Οὐδὲν ἀκριβὲς ἔγωγε ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ ὁρῶ· ἐβουλόμην δὲ οὐ πόλεις καὶ ὄρη αὐτὰ μόνον, ὥσπερ ἐν γραφαῖς, ὁρᾶν, ἀλλὰ τοὺς ἀνθρώπους αὐτούς, καὶ ἃ πράττουσι, καὶ οἷα λέγουσιν· ὥσπερ ὅτε με τὸ πρῶτον ἐντυχὼν εἶδες γελῶντα, καὶ εἶρου με, ὅ,τι γελῴην· ἀκούσας γάρ τινος ἥσθην ἐς ὑπερβολήν.
4 — Ἑρμ. Τί δὲ τοῦτ' ἦν; — Χάρ. Ἐπὶ δεῖπνον, οἶμαι, κληθείς ὑπό τινος τῶν φίλων ἐς τὴν ὑστεραίαν, μάλιστα ἥξω, ἔφη· καὶ μεταξὺ λέγοντος, ἀπὸ τοῦ τέγους κεραμὶς ἐπιπεσοῦσα, οὐκ οἶδ' ὅτου κινήσαντος, ἀπέκτεινεν αὐτόν. Ἐγέλασα οὖν, οὐκ ἐ-
5 πιτελέσαντος τὴν ὑπόσχεσιν. Ἔοικα δὲ καὶ νῦν ὑποκαταβήσεσθαι, ὡς μᾶλλον βλέποιμι, καὶ ἀκούοιμι.

ζ'. Ἑρμ. Ἔχ' ἀτρέμας· καὶ τοῦτο γάρ ἐγώ ἰάσομαί σοι, καὶ ὀξυδερκέστατον ἐν βραχεῖ ἀποφανῶ, παρ' Ὁμήρου τινὰ καὶ πρὸς τοῦτο ἐπῳδὴν λαβών· κἀπειδὰν εἴπω τὰ ἔπη, μέ-
2 μνησο μηκέτι ἀμβλυώττειν, ἀλλὰ σαφῶς πάντα ὁρᾶν. — Χάρ. Λέγε μόνον. — Ἑρμ.

Ἀχλὺν δ' αὖ τοι ἀπ' ὀφθαλμῶν ἔλον, ἣ πρὶν ἐπῆεν,
Ὄφρ' εὖ γιγνώσκῃς ἠμὲν θεόν, ἠδὲ καὶ ἄνδρα.

3 Χάρ. Τί ἐστιν; — Ἑρμ. Ἤδη ὁρᾷς; — Χάρ. Ὑπερφυῶς γε· τυφλὸς ὁ Λυγκεὺς ἐκεῖνος, ὡς πρὸς ἐμέ· ὥστε σὺ τὸ ἐπὶ τούτῳ προ-
4 δίδασκέ με, καὶ ἀποκρίνου ἐρωτῶντι. Ἀλλὰ βούλει κατὰ τὸν Ὅμηρον κἀγὼ ἔρωμαί σε, ὡς μάθῃς οὐδ' αὐτὸν ἀμελέτητον ὄντα με τῶν Ὁμήρου; — Ἑρμ. Καὶ πόθεν σὺ ἔχεις τί τῶν ἐκείνου
5 εἰδέναι, ναύτης ἀεὶ καὶ πρόσωπος ὤν; — Χάρ. Ὁρᾷς, ὀνειδιστικὸν τοῦτο ἐς τὴν τέχνην. Ἐγὼ δέ, ὁπότε διεπόρθμευον αὐτὸν

νον· οἱ δὲ Ἀττικοὶ καινοτομοῦντες πρὸς τὸ ἑπόμενον ἀποδιδόασι τὸ γένος.

3. Ἐν γραφ.) Ἐν Χάρταις δηλ. καὶ πίναξι γεγραμμένα. — Ὅ,τι γελ.) Καθ' ὅ,τι· ἢ Διὰ ὅ,τι γελῴην· καὶ τὸ μὲν εὐκτικὸν, ὅτι ἀπὸ παρωχημένου ὁ λόγος· τὸ δὲ ῥῆμα, Γελάω, λῶ.

4. Κληθείς) Ἐνταῦθα δὲ ἐννοεῖται Τίς.

ζ'. Ἔχ' ἀτρέμας) Ἀντὶ Ἡτύχως ἔχε. Ἡτύχαζε.

2. Ἀχλ.) Ὅμηρ. Ἰλ. Ε. 127. — Ἣ'μέν . . . ἠδὲ) Ποιητικοὶ οἱ σύνδεσμοι ἀντὶ Μὲν, Δὲ, Οἷον. Ὄφρα εὖ γιγνώσκῃς καὶ θεὸν καὶ ἄνδρα.

3. Ὁ Λυγκεὺς) Εἷς τῶν Ἀργοναυτῶν, ὀξυδερκέστατος, μακρόθεν πολὺ τὰ πάντα ὁρῶν. — Ὡς πρὸς ἐμὲ) Ὡς ἔστιν ἐξετάσαι, πρὸς ἐμὲ παραβαλόμενος. Καὶ ἔστι τὸ Ὡς οὐ παρέλκον· ἀλλὰ τὸ δυνατὸν τῆς παραβολῆς σημαῖνον. — Τὸ ἐπὶ τούτῳ) Κατὰ τὸ ὂν ἐπὶ τούτῳ· ὅπερ ἐστὶν εἰς τὸ ἑξῆς.

4. Βούλει . . . ἔρωμ.) Κατ' ἔλλειψιν τοῦ Ἵνα· οἷον· βούλει ἵνα κἀγὼ ἔρωμαί σε καθ' Ὅμηρον.

5. Τοῦτο) Τὸ εἰδέναι· ἢ γοῦν ὃ λέγεις· καὶ γάρ, ἢ ὃ λέγεις ὀνειδός ἐστι πρὸς τὴν τέχνην· ἢ γοῦν· τὸ εἰδέναι τι ὀνειδιστικόν

ἀποθανόντα, πολλὰ ῥαψῳδοῦντος ἀκούσας, ἐνίων ἔτι μέμνημαι. Καίτοι χειμὼν ἡμᾶς οὐ μικρὸς τότε κατέλαβεν. Ἐπεὶ γὰρ ἤρ- 6
ξατο ᾄδειν οὐ πάνυ αἴσιόν τινα φδὴν τοῖς πλέουσιν, ὡς ὁ Ποσειδῶν συνήγαγε τὰς νεφέλας, καὶ ἐτάραξε τὸν πόντον, ὥσπερ τορύνην τινὰ ἐμβαλὼν τὴν τρίαιναν, καὶ πάσας τὰς Συέλλας ὠρόθυνε, καὶ ἄλλα πολλά, κυκῶν τὴν θάλατταν ὑπὸ τῶν ἐπῶν, χειμὼν ἄφνω καὶ γνόφος ἐμπεσὼν ὀλίγου δεῖν περιέτρεψεν ἡμῖν τὴν ναῦν· ὅτεπερ καὶ ναυτιάσας ἐκεῖνος, ἀπήμεσε τῶν ῥαψῳδιῶν τὰς πολλὰς αὐτῇ Σκύλλῃ, καὶ Χαρύβδει, καὶ Κύκλωπι. — Ἑρμ. Οὐ χαλεπὸν οὖν ἦν ἐκ τοσούτου ἐμετοῦ ὀλίγα γοῦν δια- 7
φυλάττειν.

ἡ. Χάρ. Εἰπὲ γάρ μοι.

Τίς γὰρ ὅδ' ἐστὶ πάχιστος ἀνήρ, ἠΰς τε, μέγας τε,
Ἔξοχος ἀνθρώπων κεφαλὴν καὶ εὐρέας ὤμους.

Ἑρμ. Μίλων οὗτος ὁ ἐκ Κρότωνος ἀθλητής. Ἐπικροτοῦσι δ' αὐτῷ οἱ Ἕλληνες, ὅτι τὸν ταῦρον ἀράμενος φέρει διὰ τοῦ σταδίου μέσου. — Χάρ. Καὶ πόσῳ δικαιότερον ἂν ἐμέ, ὦ Ἑρμῆ, ἐπαινοῖεν, ὃς αὐτόν σοι τὸν Μίλωνα μετ' ὀλίγον ξυλλαβὼν ἐνθήσομαι εἰς τὸ σκαφίδιον, ὁπόταν ἥκῃ πρὸς ἡμᾶς ὑπὸ τοῦ ἀμαχωτάτου τῶν ἀνταγωνιστῶν καταπαλαισθεὶς τοῦ θανάτου, μηδὲ ξυνείς, ὅπως αὐτὸν ὑποσκελίζει; κἄτα οἰμώξεται ἡμῖν δηλαδή, μεμνημένος τῶν στεφάνων τούτων, καὶ τοῦ κρότου· νῦν δὲ μέγα

ἐστι διὰ τὴν ναυτικήν μου τέχνην. Ἐμπαίζει δὲ διὰ τούτων τοῖς ὀνειδίζουσι τοὺς τέχνην τινὰ ἐπιτεμένους τῶν βαναύσων, καὶ καταγελῶσι καὶ εἴτι καὶ λόγου μετέχειν.

6. Ὀλίγου δεῖν) Τὸ παρ' ἡμῖν Ὀλίγον ἔλειψε. Τὸ δὲ Δεῖν ἀντὶ τοῦ Δέον κατὰ συναίρεσιν. Ὅθεν καὶ ἀπολύτως λαμβάνεται κατὰ τὰς τῶν ἀπροσώπων μετοχάς. — Ἔλειν.) Ὁ Ὅμηρος. — Αὐτῇ Σκ. καὶ Χαρ. καὶ Κύκλ.) Ἐν ταῖς ὀπτικαῖς ταύταις ἐλλείπει ἡ Σύν. Σκύλλα μὲν οὖν ἓξ κεφαλὰς εἶχε, τὰ δὲ ἄνω ἀνθρώπου, περὶ τὸ Ῥήγιον τῆς Σικελίας· ἔστι δὲ ἀκρωτήριον ἐξέχον εἰς θάλασσαν, οὗ κάτωθεν πέτραι πολλαὶ καὶ μεγάλαι ἔχουσαι κοίλους τόπους καὶ σπήλαια, ἐν οἷς κατοικοῦσι θηρία θαλάττης ἡ πλησίον ἡ Χάρυβδις περὶ Μεσσήνην· τῶν δὲ ποιῶν ἐν ταῖς πέτραις ἀλουτιζομένων, ἐκ τοῦ τῆς Χαρύβδεος ὕδατος, καὶ συγχωμένων, τοὺς ἄνδρας ἐσθίουσι· Φόρκυς δὲ πατὴρ Σκύλλης εἴτ' οὖν ἡ θάλασσα· περὶ ὧν Ὅμηρ. Κύκλωψ δὲ, Ποσειδῶνος υἱὸς Πολύφημος· ἐν Σικελίᾳ δὲ ᾤκουν οἱ Κύκλωπες ἕνα ὀφθαλμὸν κατὰ τὸ μέτωπον ἔχοντες· τὸν δὲ Πολύφημον ἐλθὸν Ὀδυσσεὺς εἰς Σικελίαν, καὶ ἐγκλεισθεὶς ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ σπήλαιον, ἐξετύφλωσε· περὶ οὗ Ὅμηρ. Ὀδ. Ι.

7. Ἐμετοῦ) Σημαίνεται ὅτι οὐ πρῶτος Λουκιανὸς τῆς ἰδέας ταύτης τοῦ καθ' Ὅμηρον ἐμετοῦ ἐγένετο Καίγιλιος καὶ Γαλάτων ὁ Ζωγράφος, ὡς φησιν Αἴλιαν. Ποικίλ. Ἱστορ. ΙΓ'. κβ'. ἐγραφεν Ὅμηρον ἐμοῦντα, τοὺς δὲ ἄλλους ποιητὰς τὰ ἐμημετμένα ἁρυσμένους.

ἡ. Τίς γὰρ ὅδ') Ὅμηρ. Ἰλ. Γ. 226. Τὸ δὲ Ὅδε ἀντὶ τοῦ Οὗτος· τὸ ἄρθρον μετὰ τοῦ Δὲ ἀντὶ δεικτικῆς ἀντωνυμίας. — Πάχιξ.) Παρὰ τὸ Παχύς. — Εὐρέας ὤμ.) Αἱ αἰτιατικαὶ κατὰ συνεκδοχὴν τῆς Κατά. — Διὰ τὸ στάδ. μέσ.) Τὸ ἐπίθετον ἀναφορικὸν, ὡς μὴ πρὸς τὸ σταδίου ἀναφερομένου· ἔστι γὰρ ἀντὶ διὰ μέσου χωρίου τοῦ σταδίου· ὁ γὰρ Μίλων ὁ ἀθλητὴς, ὁ Κροτωνιάτης, φασὶν, εἴκοσι μνᾶς κρεῶν ἤσθιε, καὶ τοσαύτας ἄρτων, οἴνου δὲ τρεῖς χοᾶς ἔπινεν· Ἐν δ' Ὀλυμπίᾳ

φρονεῖ, θαυμαζόμενος ἐπὶ τῇ τοῦ ταύρου φορᾷ. Τί οὖν; οἰηθῶμεν ἄρα ἐλπίζειν αὐτὸν καὶ τεθνήξεσθαί ποτε; — Ἑρμ. Πόθεν ἐκεῖνος θανάτου νῦν μνημονεύσειεν ἂν ἐν ἀκμῇ τοσαύτῃ; — Χάρ. Ἔα τοῦτον οὐκ εἰς μακρὰν γέλωτα ἡμῖν παρέξοντα, ὁπότ' ἂν πλέῃ μηδὲ ἐμπίδα, οὐχ ὅπως ταῦρον, ἔτι ἄρασθαι δυνάμενος.

θ'. Σὺ δέ μοι ἐκεῖνο εἰπέ, τίς τ' ἄρ' ὁδ' ἄλλος ὁ σεμνὸς ἀνήρ; οὐχ Ἕλλην, ὡς ἔοικεν ἀπὸ γοῦν τῆς στολῆς. — Ἑρμ. Κῦρος, ὦ Χάρων, ὁ Καμβύσου, ὅς, τὴν ἀρχὴν πάλαι Μήδων ἐχόντων, νῦν Περσῶν ἤδη ἐποίησεν εἶναι. Καὶ Ἀσσυρίων ἔναγχος οὗτος ἐκράτησε, καὶ Βαβυλῶνα παρεστήσατο· καὶ νῦν ἐλασείοντι ἐπὶ Λυδίαν ἔοικεν, ὡς καθελὼν τὸν Κροῖσον ἄρχοι ἁπάντων. — Χάρ. Ὁ Κροῖσος δὲ ποῦ ποτε κἀκεῖνός ἐστιν; — Ἑρμ.
2 Ἐκεῖσε ἀπόβλεψον ἐς τὴν μεγάλην ἀκρόπολιν, τὴν τὸ τριπλοῦν τεῖχος· Σάρδεις ἐκεῖναι, καὶ τὸν Κροῖσον αὐτὸν ὁρᾷς ἤδη ἐπὶ κλίνης χρυσῆς καθήμενον, Σόλωνι τῷ Ἀθηναίῳ διαλεγόμενον;
3 Βούλει ἀκούσωμεν αὐτῶν, ὅ,τι καὶ λέγουσι; — Χάρ. Πάνυ μὲν οὖν.

ι. » Κροῖσ. Ὦ ξένε Ἀθηναῖε, εἶδες γάρ μου τὸν πλοῦτον, καὶ τοὺς θησαυροὺς, καὶ ὅσος ἄτιμος χρυσός ἐστιν ἡμῖν, καὶ τὴν ἄλλην πολυτέλειαν, εἰπέ μοι, τίνα ἡγῇ τῶν ἁπάντων ἀνθρώπων εὐδαιμονέστατον εἶναι«. — Χάρ. Τί ἆρα ὁ Σόλων ἐρεῖ; — Ἑρμ. Θάρ-
2 ρει· οὐδὲν ἀγεννές, ὦ Χαίρων. — »Σόλ. Ὦ Κροῖσε, ὀλίγοι μὲν οἱ εὐδαίμονες· ἐγὼ δὲ, ὧν οἶδα, Κλέοβιν καὶ Βίτωνα ἡγοῦμαι εὐδαιμονεστάτους γενέσθαι, τοὺς τῆς ἱερείας παῖδας, τῆς Ἀργόθεν«. — Χάρ. Φησὶν οὗτος τοὺς ἅμα πρώην ἀποθανόντας, ἐπεὶ τὴν μητέρα ὑποδύντες, εἵλκυσαν ἐπὶ τῆς ἁπήνης ἄχρι πρὸς τὸ ἱερόν.

ταῦρον ἀναθέμενος τοῖς ὤμοις τετραετῆ, καὶ τοῦτον περιενέγκας τὸ στάδιον, μετὰ ταῦτα δαιτρεύσας, μόνος αὐτὸν κατέφαγεν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ.

3. Οὐχ ὅπως ταῦρον) Τὸ οὐχ ὅπως εἰς τὸ Πόσῳ μᾶλλον ἡ κοινὴ ἐκφράζει διάλεκτος.

θ'. Ἐλασείοντι) Ἐλασείω τὸ ἔχω σκοπὸν ἐλαύνειν. Ὁ γὰρ Κῦρος εἰς Λυδίαν ἐλάσας, καὶ τὸν Κροῖσον καθελὼν, πᾶσαν ῥᾳδίως τὴν Ἀσίαν ὑφ' ἑαυτὸν ἐποιήσατο.

2. Τὸ τριπλοῦν τεῖχος) Ἐννοεῖται Περιβεβλημένην, ἢ ἔχουσαν. — Σάρδεις ἐκ.) Ἐννοεῖται Μισίν· ἤτοι Ἐκείνη ἡ πόλις, ἣν ὁρᾷς, εἰσὶν αἱ Σάρδεις.

3. Πάνυ μὲν) Κροῖσος δείξας πάντα τὸν πλοῦτον καὶ τοὺς θησαυροὺς Σόλωνι τῷ Ἀθηναίων νομοθέτῃ, κατὰ περιήγησιν εἰς Σάρδεις ἐλθόντι, δόξας ἐπαινεθῆναι ὑπ' αὐτοῦ, ἐπεὶ οὐκ ἔτυχεν αὐτὸς αὐτὸν εἵρετο. Ὅρα δὲ τὴν διάλεξιν ταύτην παρ' Ἡροδότῳ ἐν Κλειοῖ, κεφ. λ'.

ι. Ἄσημος χρυσὸς) Ὁ μὴ ἔχων τὶ σημεῖον· ὁ μὴ μεταβληθεὶς εἰς χρήματα σημεῖον ἔχοντα κεχαραγμένον. — Ἐρεῖ) Εἴρηκα.

2. Τῆς Ἀργόθεν) Τῆς ἐκ τοῦ Ἄργους δηλ. Κλέοβις γὰρ καὶ Βίτων, τῆς μητρὸς ἱερείας οὔσης τῆς Ἥρας, ἐπειδὴ τῆς εἰς τὸν ναὸν ἀναβάσεως ἦκεν ὁ καιρὸς, τῶν ἐλκόντων τὴν ἁπήνην ἡμιόνων ὑστερησάντων, καὶ τῆς ὥρας ἐπειγούσης, ὑποδύντες ὑπὸ τὴν ἁπήνην, ἤγαγον εἰς τὸ ἱερὸν τὴν μητέρα· ἥτις ὑπερησθεῖσα ηὔξατο τὸ κράτιστον αὐτοῖς παρὰ θεοῦ γενέσθαι· οἱ δὲ κοιμηθέντες, μηκέτι ἀνέστησαν. Ἡρόδοτ. Κλοι. κεφ. λ'. — Ἄχρι πρὸς τ.) Σύνηθες δὲ τὸ Ἐπίρρημα τοῦτο καὶ πρὸς προσθετόπτωτον φέρε-

— »Κροῖσ. Ἔστω· ἐχέτωσαν τὰ πρῶτα ἐκεῖνοι τῆς εὐδαιμονίας· 3
ὁ δεύτερος δὲ, τίς ἂν εἴη;« — »Σόλ. Τέλλος ὁ Ἀθηναῖος, ὃς εὖ τε
ἐβίω, καὶ ἀπέθανεν ὑπὲρ τῆς πατρίδος.» — «Κροῖσ. Ἐγὼ δὲ, ὦ
κάθαρμα, οὔ σοι δοκῶ εὐδαίμων εἶναι;« — »Σόλ. Οὐδέπω οἶδα, ὦ 4
Κροῖσε, ἢν μὴ πρὸς τὸ τέλος ἀφίκῃ τοῦ βίου· ὁ γὰρ θάνατος ἀκρι-
βὴς ἔλεγχος τῶν τοιούτων, καὶ τὸ ἄχρι πρὸς τὸ τέρμα εὐδαιμόνως
διαβιῶναι.« — Χάρ. Κάλλιστα, ὦ Σόλων, ὅτι ἡμῶν οὐκ ἐπιλέ-
λησαι, ἀλλὰ παρὰ τὸ πορθμεῖον αὐτὸ ἀξιοῖς γενέσθαι τὴν περὶ
τῶν τοιούτων κρίσιν.

ιά. Ἀλλὰ τίνας ἐκείνους ὁ Κροῖσος ἐκπέμπει, ἢ τί καὶ ἐπὶ
τῶν ὤμων φέρουσι; — Ἑρμ. Πλίνθους τῷ Πυθίῳ χρυσᾶς ἀνα-
τίθησι, μισθὸν τῶν χρησμῶν, ὑφ' ὧν καὶ ἀπολεῖται μικρὸν ὕ-
στερον· φιλόμαντις δὲ ὁ ἀνὴρ ἐκτόπως. — Χάρ. Ἐκεῖνο γάρ ἐσ- 2
τιν ὁ χρυσὸς τὸ λαμπρὸν, ὃ ἀποστίλβει; τὸ ὕπωχρον μετ' ἐρυθή-
ματος; νῦν γὰρ πρῶτον εἶδον, ἀκούων ἀεί. — Ἑρμ. Ἐκεῖνο, ὦ
Χάρων, τὸ ἀοίδιμον ὄνομα, καὶ περιμάχητον. — Χάρ. Καὶ μὴν
οὐχ ὁρῶ, ὅ,τι ἀγαθὸν αὐτῷ πρόσεστιν, εἰμὴ ἄρα ἕν τι μόνον, ὅ-
τι βαρύνονται οἱ φέροντες αὐτό. — Ἑρμ. Οὐ γὰρ οἶσθα, ὅσοι 3
πόλεμοι διὰ τοῦτο, καὶ ἐπιβουλαὶ, καὶ λῃστήρια, καὶ ἐπιορκίαι,
καὶ φόνοι, καὶ δεσμὰ, καὶ πλοῦς μακρὸς, καὶ ἐμπορίαι, καὶ δου-
λεῖαι; — Χάρ. Διὰ τοῦτο, ὦ Ἑρμῆ, τὸ μὴ πολὺ τοῦ χαλκοῦ
διαφέρον; οἶδα γὰρ τὸν χαλκὸν, ὀβολὸν, ὡς οἶσθα, παρὰ τῶν
καταπλεόντων ἑκάστου ἐκλέγων. — Ἑρμ. Ναί· ἀλλ' ὁ χαλκὸς 4
μὲν πολύς· ὥστε οὐ πάνυ σπουδάζεται ὑπ' αὐτῶν· τοῦτον δὲ
ὀλίγον ἐκ πολλοῦ τοῦ βάθους οἱ μεταλλεύοντες ἀνορύττουσι· πλὴν
ἀλλ' ἐκ τῆς γῆς καὶ οὗτος, ὥσπερ ὁ μόλιβδος, καὶ τἄλλα. —

σθαι· ὡς καὶ παρακατιών. Ἄχρι πρὸς τὸ τέρμα φησί· καὶ ἐν Ἰκαρομένιπ. Ἄχρι πρὸς τὴν σελήνην.

3. Τέλλος ὁ Ἀθηναῖος) Τέλλῳ τῷ Ἀθηναίῳ παῖδες ἦσαν καλοὶ κἀγαθοί, ὧν τέκνα εἶδεν, εὐδαιμόνως ζήσας, καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἐλευσῖνα μάχῃ κατὰ τῶν ἀστυγειτόνων ἀποθανών, ταφῆς ἐνδόξου καὶ τιμῆς ἠξιώθη. Ἡρόδοτ. Κλιοι. κεφ. λ'.

ιά. Τῷ Πυθίῳ) Ἀπόλλωνι. Ἀπόλλων γὰρ τοξεύσας ἐφόνευτε Πύθωνα δράκοντα μέγαν, γεννηθέντα ἐπὶ γῆς μετὰ τὸν Δευκαλίωνος κατακλυσμὸν, τὴν μητέρα αὐτοῦ Λητὼ κατ' ἐπιταγὴν Ἥρας διώκοντα· οὗ τὸ ὄρας ἐπὶ τρίποδος ἐν Δελφοῖς, ἔνθα ἦν τὸ ἱερὸν Ἀπόλλωνος, Πυθίου διὰ τοῦτο κληθέντος, ἐτάξετο ἐπιτίθεσθαι, καὶ ἐπὶ τούτου τὴν ἱέρισσαν. Πυθίαν καθημένην χρησμοδοτεῖν. — Ἀπολεῖται) Ἔλαβε γὰρ ὁ Κροῖσος χρησμὸν, ὃς ἔλεγε.

Κροῖσος Ἅλυν διαβὰς μεγάλην ἀρχὴν
καταλύσει.

Ὁ δὲ Ἅλυς ποταμὸς ἦν διορίζων τὴν Κροίσου καὶ Μήδων ἀρχήν· ὁ δὲ Κροῖσος τούτῳ τῷ χρησμῷ πειθόμενος, καὶ στρατεύσας κατὰ Περσῶν, κατέλυσε τὴν ἑαυτοῦ ἀρχὴν μεγάλην οὖσαν, νικηθεὶς ὑπὸ Κύρου· οἰόμενος τὴν ἐκείνου καταλύσειν. Οὕτως οὖν ὑπὸ τῶν χρησμῶν ἀπώλετο. — Ἐκτόπως) Πάντα γὰρ τὰ μαντεῖα ἠρώτησε παντοίως, καὶ δῶρα παντοῖα προσήνεγκεν αὐτοῖς, ὡς Ἡρόδοτος ἱστόρηκεν.

3. Ὀβολ.) Ἔθος γὰρ ἦν τῶν ἀποθανόντων ἐν τῷ στόματι ὀβολὸν τιθέναι, ἵνα δῶθεν διδῶσι πορθμεῖα τῷ Χάρωνι, διαπορθμεύοντι αὐτοὺς εἰς τὸν ᾅδην.

Χάρ. Δεινήν τινα λέγεις τῶν ἀνθρώπων τὴν ἀβελτηρίαν, οἱ τοσοῦτον ἔρωτα ἐρῶσιν ὠχροῦ καὶ βαρέως κτήματος. — Ἑρμ. ἀλλ' οὐ Σόλων γε ἐκεῖνος, ὦ Χάρων, ἐρᾷν αὐτοῦ φαίνεται, ὡς ὁρᾷς· καταγελᾷ γὰρ τοῦ Κροίσου, καὶ τῆς μεγαλαυχίας τοῦ βαρβάρου· καί, μοι δοκεῖ, ἔρεσθαί τι βούλεται αὐτόν· ἐπακούσωμεν οὖν.

ιϐ'. »Σόλ. Εἰπέ μοι, ὦ Κροῖσε, οἴει γάρ τι δεῖσθαι τῶν πλίνθων τούτων τὸν Πύθιον;« — »Κροισ. Νὴ Δί· οὐ γάρ ἐστιν αὐτῷ ἐν Δελφοῖς ἀνάθημα οὐδὲν τοιοῦτον.« — »Σόλ. Οὐκοῦν μακάριον οἴει τὸν Θεὸν ἀποφαίνειν, εἰ κτήσαιτο σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ πλίνθους χρυσᾶς;« — »Κροῖσ. Πῶς γάρ οὔ;« — »Σόλ. Πολλήν μοι λέγεις, ὦ Κροῖσε, πενίαν ἐν τῷ οὐρανῷ, εἰ ἐκ Λυδίας μεταστέλλεσθαι τὸ χρυσίον δεήσει αὐτούς, ἣν ἐπιθυμήσωσι.« — »Κροῖσ. Ποῦ γάρ τοσοῦτος ἂν γένοιτο χρυσὸς, ὅσος παρ' ἡμῖν;« — »Σόλ. Εἰπέ μοι, σίδηρος δὲ φύεται ἐν Λυδίᾳ;« — »Κροῖσ. Οὐ πάνυ τι.« — »Σόλ. Τοῦ βελτίονος ἄρα ἐνδεεῖς ἐστε.« — »Κροῖσ. Πῶς ἀμείνων ὁ σίδηρος τοῦ χρυσίου;« — »Σόλ. Ἢν ἀποκρίνῃ μηδὲν ἀγχαναχτῶν, μάθοις ἄν.« — »Κροῖσ. Ἐρώτα, ὦ Σόλων.« — »Σόλ. Πότερον ἀμείνους οἱ σώζοντές τινας, ἢ οἱ σωζόμενοι πρὸς αὐτῶν;« — Κροῖσ. Οἱ σώζοντες δηλαδή.« — »Σόλ. Ἆρ' οὖν, ἢν Κῦρος, ὡς λογοποιοῦσι τινὲς, ἐπίῃ Λυδοῖς, χρυσᾶς μαχαίρας σὺ ποιήσῃ τῷ στρατῷ, ἢ ὁ σίδηρος ἀναγκαῖος τότε;« — »Κροῖσ. Ὁ σίδηρος δηλαδή.« — »Σόλ. Καί εἴ γε μὴ τοῦτον παρασκευάσαιο, οἴχοιτο ἄν σοι ὁ χρυσὸς ἐς Πέρσας αἰχμάλωτος.« — »Κροῖσ. Εὐφήμει, ἄνθρωπε.« — »Σόλ. Μὴ γένοιτο μὲν οὖν οὕτω ταῦτα· φαίνῃ δ' οὖν ἀμείνω τοῦ χρυσοῦ τὸν σίδηρον ὁμολογῶν.« — »Κροῖσ. Οὐκοῦν καὶ τῷ Θεῷ κελεύεις σιδηρᾶς πλίνθους ἀνατιθέναι με, τὸν δὲ χρυσὸν ὀπίσω αὖθις ἀνακαλεῖν;« — »Σόλ. Οὐδὲ σιδήρου ἐκεῖνός γε δεήσεται· ἀλλ' ἢν τε χαλκόν, ἢν τε χρυσὸν ἀναθῇς, ἄλλοις μέν ποτε κτῆμα, καὶ ἔρμαιον ἔσῃ ἀνατεθεικώς, Φωκεῦσιν, ἢ Βοιωτοῖς, ἢ Δελφοῖς αὖ-

---

4. Ἔρωτα ἐρῶσιν) Ὡς ἐπιβατικῶς, πρὸς ἐπίτασιν τοῦ λεγομένου λεγόμενόν ἐστι, κατ' αἰτιατικὴν τιθεμένου τοῦ συστοίχου τῷ ῥήματι ὀνόματος.

ιϐ'. Οἴει γάρ) Ὁ Γὰρ παρέλκει κατ' ἔμφασιν κείμενος· ὅπερ διὰ τοῦ Καὶ ἡμεῖς ἐκφέρομεν, οἷον· Καὶ νομίζεις ὅτι ἔχει τινὰ χρεία τῶν πλίνθων τούτων ὁ Πύθιος.

3. Σίδηρος δὲ) Ὁ δὲ μεταβατικῶς, καὶ οὐ παρέλκων, καὶ δῆλον, οὕτως ἀναγινωσκομένου τοῦ χωρίου. Σίδηρος δὲ, εἰπέ μοι, φύεται ἐν Λυδίᾳ; — Μάθοις ἄν) Ἔσται σοι δυνατὸν μαθεῖν. Καὶ ἔστι δυνητικὸς ὁ Ἄν· τὸ ῥῆμα μανθάνω.

6. Ἔτη ἀνατεθεικώς) Περιφραστικῶς, ἀντὶ ἀναθήσεις. Οὐ δηλ. τῷ Θεῷ, ἐκείνοις δέ σοι τὸ ἀνάθημα ἔσται· — Φωκ. ἢ Βοιωτ. ἢ Δελ.) Τῶν γὰρ Φωκέων γεωργησάντων χώραν ἀνατεθειμένην εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνα, καὶ κατακριθέντων ὡς ἱεροσύλων, ἠγέρθη ὁ ἱερὸς καλούμενος πόλεμος· ὅτε καὶ ὁ στρατηγὸς Φωκέων Φιλόμηλος κατέσχε τοὺς θησαυροὺς τοῦ Θεοῦ, καὶ διεδίδου τοῖς στρατιώταις· πολλῶν δὲ μαχῶν γενομένων,

τοῖς, ἢ τινι τυράννῳ, ἢ λῃστῇ· τῷ δὲ θεῷ ὀλίγον μέλει τῶν σῶν χρυσοποιῶν. «—» Κροῖσ. Ἀεί σύ μου τῷ πλούτῳ προσπολεμεῖς καὶ φθονεῖς. «

ιγ'. Ἑρμ. Οὐ φέρει ὁ Λύδος, ὦ Χάρων, τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν παῤῥησίαν τῶν λόγων, ἀλλὰ ξένον αὐτῷ δοκεῖ τὸ πρᾶγμα, πένης ἄνθρωπος οὐχ ὑποπτήσσων, τὸ δὲ παριστάμενον ἐλευθέρως λέγων. Μεμνήσεται δ' οὖν μικρὸν ὕστερον τοῦ Σόλωνος, ὅταν αὐτὸν δέῃ ἁλόντα ἐπὶ τὴν πυρὰν ὑπὸ τοῦ Κύρου ἀναχθῆναι· ἤκουσα γὰρ τῆς Κλωθοῦς πρώην ἀναγινωσκούσης τὰ ἑκάστῳ ἐπικεκλωσμένα· ἐν οἷς καὶ ταῦτ' ἐγέγραπτο, Κροῖσον μὲν ἁλῶναι ὑπὸ Κύρου, Κῦρον δὲ αὐτὸν ὑπ' ἐκείνῃσι τῆς Μασσαγετίδος ἀποθανεῖν. Ὁρᾷς τὴν Σκυθίδα, τὴν ἐπὶ τοῦ ἵππου τούτου τοῦ λευκοῦ ἐξελαύνουσαν; — Χάρ. Νὴ Δία. — Ἑρμ. Τόμυρις ἐκείνη ἐστί. Καὶ τὴν κεφαλήν γε ἀποτεμοῦσα τοῦ Κύρου αὕτη, ἐς ἀσκὸν ἐμβαλεῖ πλήρη αἵματος. Ὁρᾷς δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν νεανίσκον; Καμβύσης ἐκεῖνός ἐστιν. Οὗτος βασιλεύσει μετὰ τὸν πατέρα, καὶ μυρίας φαλεὶς ἔν τε τῇ Λιβύῃ, καὶ Αἰθιοπίᾳ, τὸ τελευταῖον μανεὶς ἀποθανεῖται, ἀποκτείνας τὸν Ἆπιν. — Χάρ. Ὦ πολλοῦ γέλωτος! Ἀλλὰ νῦν τίς ἂν αὐτοὺς προσβλέψειεν, οὕτως ὑπερφρονοῦντας τῶν ἄλλων; ἢ τίς ἂν πιστεύσειεν, ὡς μετ' ὀλίγον οὗτος μὲν αἰχμάλωτος ἔσται, οὗτος δὲ τὴν κεφαλὴν ἕξει ἐν ἀσκῷ αἵματος;

ιδ'. Ἐκεῖνος δὲ τίς ἐστιν, ὦ Ἑρμῆ, ὁ τὴν πορφυρᾶν ἐφεστρίδα ἐμπεπορπημένος, ὁ τὸ διάδημα, ᾧ τὸν δακτύλιον ὁ μάγειρος ἀναδεῖται, ὁ τοξότης, ὁ ἀκοντιστής; Ἆρα καὶ οὗτος ἐν τοῖς μακαρίοις ἐστίν; Ἢ πῶς ἔχει; — Ἑρμ. Οὐκ ἐν τοῖς μακαρίοις, ὦ Χάρων, ἀλλ' ἐν τοῖς ἐπισκοποῦσι καὶ ἐπιτηροῦσι τὰ τῶν ἀνθρώπων. Ἐπίσκοπος δ' αὐτῶν ἐστιν ὁ Ἑρμῆς. Ἐπὶ τοῦτο γὰρ ἐπέμφθην ὑπὸ τοῦ Διός, ἵνα μὴ ἀπρονόητα ἡμῖν ᾖ τὰ ἐπιτήδεια, μηδὲ ἀφύλακτα τὰ ὑποζύγια, μηδὲ ἐκ δεκάδος ἕνα ἀπολλήρουντας ἐσθίειν τοὺς στρατιώτας. Καὶ Ἆπιν Ἔπαφον, μόσχον, θεὸν Αἰγυπτίων κτείνας· εἰς τὸν μηρὸν τρώσας, ἐμάνη. Ἀποστασίαν δὲ ἀκούσας ἐν Πέρσαις, ἐν τῇ ὁδῷ ἐπιβαίνων τοῦ ἵππου, τῷ ξίφει γυμνωθέντι εἰς τὸν μηρὸν τρωθείς, ἀπέθανε. Ἡρόδοτ. ἐν Θαλ.

5. Οὗτος μὲν) Ὁ Κροῖσος δηλ. — Οὗτος δὲ) Ὁ Κῦρος. δηλ.

ιδ'. Ὁ τὸ διάδ.) Φορῶν δηλ. — Νήσῳ

τέλος οἱ Βοιωτοί, βοηθοῦμενοι ὑπο Φιλίππου τοῦ Μακεδόνος, ἐνίκησαν τοὺς Φωκεῖς· καὶ τὸ ἱερὸν παρέλαβον. Διόδωρ.) Σικελ. Ις'. νζ'.

ιγ'. 2. Ἀναχθ.) Κροῖσος ἁλοὺς ὑπὸ Κύρου ἐπὶ πυρὰν ἀνήχθη δέσμιος, ἔνθα ἀναμνησθεὶς τῶν Σόλωνος λόγων ἐβόησεν· ὦ Σόλων, Σόλων! Κῦρος ἀκούσας, καὶ πυθόμενος ἔμαθε πάντα, καὶ τῆς τύχης ἐλεήσας Κροῖσον· τῆς πυρᾶς ἐξείλετο, καὶ σύμβουλον τοῦ λοιποῦ εἶχεν. Ἡρόδ. Κλειώ· πς'.

— Ἤκουσα γάρ) Ἐννοεῖται τὸ Λέγω ταῦτα· ὃ κατασκευάζει ὁ Γάρ. — Ἀποθνῃσκειν) Κῦρος μετὰ τὴν Λυδίας καὶ Βαβυλῶνος ἅλωσιν, στρατεύσας κατὰ Μασσαγετῶν, ἔθνος Σκυθικὸν, διαβὰς τὸν Ἄραξιν ποταμὸν, βρώματα καὶ οἶνον καταλιπὼν, μεθυσθεῖσι Μασσαγέταις ἐπέπεσεν, ἀποκτείνων πολλοὺς αὐτῶν καὶ τὸν υἱὸν Τωμύριδος βασιλίσσης Μασσαγετῶν· ἡ δὲ, συλλέξασα πᾶσαν τὴν δύναμιν, νικᾷ καὶ ἀποκτείνει Κῦρον, συμπλακεῖσα· καὶ τὴν κεφαλὴν τεμοῦσα, εἰς ἀσκὸν ἔθετο πλήρη αἵματος ἐπειποῦσα. Κορέσθητι αἵματος ἀνθρωπείου Κῦρε. Ἡρόδοτ. Κλει. σά. σια.

4. Ἀποθαν.) Καμβύσης ὁ Κύρου παῖς Αἴγυπτον ἐχειρώσατο ἐκεῖθεν δὲ τὸ μὲν ἐπὶ Ἀμμωνίους κατὰ Λιβύαν στολὴν αὐτῷ στράτευμα ἐν τῇ ψάμμῳ ἐξηφανίσθη πᾶν· αὐτὸς δὲ ἀπὸ μέσης κατ' Αἰθιοπίαν ὁδοῦ ἐπιστρέψας, διὰ τὸ ἐκλελοιπέναι τὰ ἐπιτήδεια, καὶ τὰ ὑποζύγια, καὶ ἐκ δεκάδος ἕνα ἀπολλήρουντας ἐσθίειν τοὺς στρατιώτας Καὶ Ἆπιν Ἔπαφον, μόσχον, θεὸν Αἰγυπτίων κτείνας· εἰς τὸν μηρὸν τρώσας, ἐμάνη. Ἀποστασίαν δὲ ἀκούσας ἐν Πέρσαις, ἐν τῇ ὁδῷ ἐπιβαίνων τοῦ ἵππου, τῷ ξίφει γυμνωθέντι εἰς τὸ μηρὸν τρωθείς, ἀπέθανε. Ἡρόδοτ. ἐν Θαλ.

5. Οὗτος μὲν) Ὁ Κροῖσος δηλ. — Οὗτος δὲ) Ὁ Κῦρος. δηλ.

ιδ'. Ὁ τὸ διάδ.) Φορῶν δηλ. — Νήσῳ

δίδωσι, τὸν ἰχθῦν ἀνατεμών, »Νήσῳ ἐν ἀμφιρύτῃ, βασιλεὺς δὲ
2 τίς εὔχεται εἶναι;« — Ἑρμ. Εὖγε παρῳδεῖς, ὦ Χάρων. Ἀλλὰ Πολυκράτην ὁρᾷς τὸν Σαμίων τύραννον, παγευδαίμονα οἰόμενον εἶναι· ἀτὰρ καὶ οὗτος αὐτὸς, ὑπὸ τοῦ παρεστῶτος οἰκέτου Μαιανδρίου προδοθεὶς Ὀροίτῃ τῷ σατράπῃ, ἀνασκολοπισθήσεται, ἄθλιος ἐκπεσὼν τῆς εὐδαιμονίας ἐν ἀκαρεῖ τοῦ χρόνου. Καὶ ταῦτα γάρ
2 τῆς Κλωθοῦς ἐπήκουσα. — Χάρ. Εὖγε, ὦ Κλωθοῖ, γεννικῶς καὶ αὐτούς, ὦ βελτίστη, καὶ τὰς κεφαλὰς ἀπότεμνε, καὶ ἀνασκολόπιζε, ὡς εἰδῶσιν ἄνθρωποι ὄντες. Ἐν τοσούτῳ δὲ ἐπαιρέσθων, ὡς ἂν ἀφ' ὑψηλοτέρου ἀλγεινότεροι καταπεσούμενοι. Ἐγὼ δὲ γελάσομαι τότε γνωρίσας αὐτὸν ἕκαστον γυμνὸν ἐν τῷ σκαφιδίῳ, μήτε πορφυρίδα, μήτε τιάραν, ἢ κλίνην χρυσῆν νομίζοντας.

ιέ. Ἑρμ. Καὶ τὰ μὲν τούτων ὧδε ἔξει· τὴν δὲ πληθὺν, ὦ Χάρων, ὁρᾷς, τοὺς πλέοντας αὐτῶν, τοὺς πολεμοῦντας, τοὺς δικαζομένους, τοὺς γεωργοῦντας, τοὺς δανείζοντας, τοὺς προσαιτοῦντας; — Χάρ. Ὁρῶ ποικίλην τινὰ τὴν διατριβήν, καὶ μεστὸν ταραχῆς τὸν βίον, καὶ τὰς πόλεις γε αὐτῶν ἐοικυίας τοῖς σμήνεσιν, ἐν οἷς ἅπας μὲν ἴδιόν τι κέντρον ἔχει, καὶ τὸν πλησίον κεντεῖ· ὀλίγοι δέ τινες, ὥσπερ σφῆκες, ἄγουσι, καὶ φέρουσι τὸν
2 ὑποδεέστερον. Ὁ δὲ περιπετόμενος αὐτοῖς ἐκ τ' ἀφανοῦς οὗτος ὄχλος τίνες εἰσίν; — Ἑρμ. Ἐλπίδες, ὦ Χάρων, καὶ δείματα, καὶ ἄγνοιαι, καὶ ἡδοναὶ, καὶ φιλαργυρίαι, καὶ ὀργαὶ, καὶ μίση, καὶ
3 τὰ τοιαῦτα. Τούτων δὲ ἡ ἄγνοια μὲν κάτω ξυνανακέκραται αὐτοῖς, καὶ ξυμπολιτεύεταί γε, νὴ Δία, καὶ τὸ μῖσος, καὶ ἡ ὀργὴ, καὶ ζηλοτυπία, καὶ ἀμαθία, καὶ ἀπορία, καὶ φιλαργυρία. Ὁ φόβος δὲ, καὶ ἐλπίδες, ὑπεράνω πετόμενοι, ὁ μὲν ἐμπίπτων ἐκπλήττει, ἐνίοτε καὶ ὑποπτήσσειν ποιεῖ· αἱ δ' ἐλπίδες, ὑπὲρ κεφαλῆς αἰωρούμεναι, ὁπότ' ἂν μάλιστα οἴηταί τις ἐπιλήψεσθαι αὐτῶν, ἀναπτάμεναι ᾤχοντο, κεχηνότας αὐτοὺς ἀπολιποῦσαι, ὅπερ καὶ τὸν Τάνταλον κάτω πάσχοντα ὁρᾷς ὑπὸ τοῦ ὕδατος.

ἐν ἀμφ.) Ὁμήρ. Ὀδυσ. Α. 50. — Εὔχετ') Ὅμηρ. Ὀδ. Α. 180. Ε. 450.

2. Παρῳδ.) Διὰ στίχων λαλεῖς. — Ἐκπετ.) Πολυκράτης, ὁ Σαμίων τύραννος, εὐτυχέστατος τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ἐγένετο· καὶ γὰρ καὶ δακτύλιον, ὃν ἐτίμα μάλιστα, συμβουλῇ Ἀμάσιδος Αἰγυπτίων βασιλέως ἔρριψεν εἰς Θάλασσαν, ἵνα τι καὶ λυπήσῃ αὐτόν· ἀλλ' ὁ μάγειρος καὶ τοῦτον εἰς ἰχθῦν εὑρὼν ἐπέδωκε, καὶ Ἄμασις τῆς πρὸς αὐτὸν φιλίας ἀπείπατο, οὐκ ἀγαθὰ ἐκ τοσαύτης τεκμαιρόμενος καὶ προσδοκῶν εὐδαιμονίας· εἰκότως. Ὀροίτης γὰρ Περσῶν ἀνὴρ, Σαρδείων ὕπαρχος, ἀπατήσας αὐτὸν, ὡς πλεύσειε πρὸς αὐτὸν, καὶ χρήματα λάβοι ἱκανὰ πρὸς μεγάλων ἔργων ἐκτέλεσιν, διὰ Μαιανδρίου τοῦ γραμματιστοῦ αὐτοῦ, ἰδόντος πολλὰ χρήματα ἔχοντα, διαπλεύσαντα εἰς Μαγνησίαν, ἀνεσταύρωσε, κτείνας. Ἡρόδοτ. Θαλ. λθ'. . . ρκέ.

ιέ. 2. Τίνες εἰσιν) Οἷον. Τίνες δέ εἰσιν ὁ περιπετ. καὶ τλ.

3. Τάνταλ.) Κολάζεται γὰρ ὁ Τάνταλος ἐν Ἅιδου ἐν Λίμνῃ ἑστὼς, καὶ διψῶν διὰ τὸ ἐξαπατῆσαι τοὺς Θεοὺς, καὶ παραθεῖναι αὐτοῖς εἰς βρῶσιν Πέλοπα τὸν υἱὸν αὐτοῦ· προσεγγίζοντα γὰρ τὸ

ις'. Ἦν δ' ἀτενίσῃς, κατόψει καὶ Μοίρας ἄνω ἐπικλωθούσας ἑκάστῳ τὸν ἄτρακτον, ἀφ' οὗ ἠρτῆσθαι ξυμβέβηκεν ἅπαντας ἐκ λεπτῶν νημάτων. Ὁρᾷς καθάπερ ἀράχνιά τινα καταβαίνοντα ἐφ' ἕκαστον ἀπὸ τῶν ἀτράκτων; — Χάρ. Ὁρῶ πάνυ λεπτὸν ἑκάστῳ νῆμα ἐπιπεπλεγμένον γε τὰ πολλά, τοῦτο μὲν ἐκείνῳ, ἐκεῖνο δὲ ἄλλῳ. — Ἑρμ. Εἰκότως, ὦ πορθμεῦ· εἵμαρται γάρ, ἐκεῖνον 2
ὑπὸ τούτου φονευθῆναι· τοῦτον δὲ ὑπ' ἄλλου· καὶ κληρονομῆσαί γε τοῦτον μὲν ἐκείνου, ὅτου ἂν ᾖ μικρότερον τὸ νῆμα· ἐκεῖνον δὲ αὖ τούτου· τοιόνδε γάρ τι ἡ ἐπιπλοκὴ δηλοῖ. Ὁρᾷς δ' οὖν ἀπὸ λεπτοῦ κρεμαμένους ἅπαντας· καὶ οὗτος μὲν ἀνασπασθεὶς ἄνω με- 3
τέωρός ἐστι, καὶ μετὰ μικρὸν καταπεσών, ἀπορραγέντος τοῦ λίνου, ἐπειδὰν μηκέτι ἀντέχῃ πρὸς τὸ βάρος, μέγαν τὸν ψόφον ἐργάσεται. Οὗτος δὲ ὀλίγον ἀπὸ γῆς αἰωρούμενος, ἢν καὶ πέσῃ, ἀψοφητὶ κείσεται, μόγις καὶ τοῖς γείτοσιν ἐξακουσθέντος τοῦ πτώματος. — Χάρ. Παγγέλοια ταῦτα, ὦ Ἑρμῆ.

ιζ'. Ἑρμ. Καὶ μὴν οὐδ' εἰπεῖν ἔχοις ἂν κατὰ τὴν ἀξίαν, ὅπως ἐστὶ καταγέλαστα, ὦ Χάρων· καὶ μάλιστα αἱ ἄγαν σπουδαὶ αὐτῶν, καὶ τὸ μεταξὺ τῶν ἐλπίδων οἴχεσθαι, ἀναρπάστους γιγνομένους ὑπὸ τοῦ βελτίστου θανάτου. Ἄγγελοι δὲ αὐτοῦ, καὶ ὑπηρέται μάλα πολλοί, ὡς ὁρᾷς, ἠπιαλοι, καὶ πυρετοί, καὶ φθόαι, καὶ περιπνευμονίαι, καὶ ξίφη, καὶ λῃστήρια, καὶ κώνεια, καὶ δικασταί, καὶ τύραννοι· καὶ τούτων οὐδὲν ὅλως αὐτοὺς εἰσέρχεται, ἔστ' ἂν εὖ πράττωσιν· ὅταν δὲ σφαλῶσι, πολὺ τὸ ὀττοτοῖ, καὶ τὸ αἲ αἲ, καὶ τὸ οἴμοι· εἰ δ' εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐνενόουν, ὅτι θνητοί τε 2
εἰσιν αὐτοί, καὶ ὀλίγον τοῦτον χρόνον ἐπιδημήσαντες τῷ βίῳ ἀπιασιν, ὥσπερ ἐξ ὀνείρατος, πάντα ὑπὲρ γῆς ἀφέντες, ἔζων τε ἂν σωφρονέστερον, καὶ ἧττον ἠνιῶντο ἀποθανόντες. Νῦν δὲ ἐς ἀεὶ 3
ἐλπίσαντες χρήσεσθαι τοῖς παροῦσιν, ἐπειδὰν ἐπιστὰς ὁ ὑπηρέτης καλῇ, καὶ ἀπάγῃ, πεδήσας τῷ πυρετῷ, ἢ τῇ φθόῃ, ἀγανακτοῦσι πρὸς τὴν ἀγωγήν, οὔποτε προσδοκήσαντες ἀποσπασθήσεσθαι αὐτῶν. Ἢ τί γὰρ οὐκ ἂν ποιήσειν ἐκεῖνος ὁ τὴν οἰκίαν 4
σπουδῇ οἰκοδομούμενος, καὶ τοὺς ἐργάτας ἐπισπέρχων, εἰ μάθοι, ὅτι ἡ μὲν ἕξει τέλος αὐτῷ· ὁ δὲ, ἄρτι ἐπιθεὶς τὸν ὄροφον, ἅπασι,

---

στόμα διαφεύγει τὸ ὕδωρ, Ὅμηρ. Ὀδυσ. Λ. 582.

ις'. Τοῦτο μὲν) Τοῦτο μὲν τὸ νῆμα ὁρῶ ἐπιπεπλεγμένον ἐκείνῳ τῷ ἀνθρώπῳ· ἐκεῖνο δὲ τὸ νῆμα ἐπιπεπλεγμένον ἄλλῳ ἀνθρώπῳ.

2. Κληρονομ.) Τὸ κληρονομῶ καὶ γενικῇ καὶ αἰτιατικῇ συντάσσεται· οὕτω καὶ Πλούταρχ. ἐν Σύλλᾳ· ἐκληρονόμησε δὲ καὶ τὴν μητρυιάν.

ιζ'. Ἐς τ' ἂν εὖ πρ.) Ἕως ἂν εὐτυχῶσιν οὐδὲν τούτων ὅλως εἰς νοῦν αὐτοῖς εἰσέρχεται.

4. Ἀπ.) Σημείωσαι δὲ ὅτι τὸ μὲν ἕξει μελλοντικῶς ἐξενήνεκται· τὸ δὲ ἀπίοι, εὐκτικῶς· τὸ μὲν, ὡς βέβαιον· τὸ δ' ὡς ἀμφιβαλλόμενον· πιθανὸν γὰρ καὶ τελέσαντα τὴν οἰκίαν, οἰκῆσαι ἐν αὐτῇ, καὶ μὴ προαποθανόντα. — Καταλιπ.) Καταλείπω,

τῷ κληρονόμῳ καταλιπὼν ἀπολαύειν αὐτῆς, αὐτὸς μηδὲ δειπνή-
5 σας ἄθλιος ἐν αὐτῇ; Ἐκεῖνος μὲν γὰρ ὁ χαίρων, ὅτι ἄῤῥενα παῖ-
δα ἔτεκεν αὐτῷ ἡ γυνή, καὶ τοὺς φίλους διὰ τοῦτο ἑστιῶν, καὶ τοῦ-
νομα τοῦ πατρὸς τιθέμενος, εἰ ἠπίστατο, ὡς ἑπταέτης γενόμενος ὁ
παῖς τεθνήξεται, ἆρα ἄν σοι δοκῇ χαίρειν ἐπ᾽ αὐτῷ γεννωμένῳ;
6 ἀλλὰ τὸ αἴτιον, ὅτι τὸν μὲν εὐτυχοῦντα ἐπὶ τῷ παιδὶ ἐκεῖνον ὁρᾷ,
τὸν τοῦ ἀθλητοῦ πατέρα τοῦ Ὀλύμπια νενικηκότος· τὸν γείτονα
δὲ, τὸν ἐκκομίζοντα τὸ παιδίον οὐχ᾽ ὁρᾷ, οὐδὲ εἶδεν ἀφ᾽ οἵας αὐτῷ
7 κρόκης ἐκρέματο. Τοὺς μὲν γὰρ περὶ τῶν ὅρων διαφερομένους ὁρᾷς,
ὅσοι εἰσὶ, καὶ τοὺς ξυναγείροντας τὰ χρήματα, εἶτα ,πρὶν ἀπο-
λαῦσαι αὐτῶν, καλουμένους ὑφ᾽ ὧν εἶπον ἐπιόντων ἀγγέλων τε
καὶ ὑπηρετῶν.

ιή. Χάρ. Ὁρῶ ταῦτα πάντα, καὶ πρὸς ἐμαυτόν γε ἐννοῶ, ὅ,τι
τὸ ἡδὺ αὐτοῖς παρὰ τον βίον, ἢ τί ἐκεῖνό ἐστιν, οὗ στερούμενοι ἀ-
2 γανακτοῦσιν. — Ἑρμ. Ἦν γοῦν τοὺς βασιλέας ἴδῃ τις αὐτῶν, οἵ-
περ εὐδαιμονέστατοι εἶναι δοκοῦσιν, ἔξω τοῦ ἀβεβαίου, καὶ ὡς φῄς
ἀμφιβόλου τῆς τύχης, πλείω τῶν ἡδέων τὰ ἀνιαρὰ εὑρήσει προ-
σόντα αὐτοῖς, φόβους, καὶ ταραχὰς, καὶ μίση, καὶ ἐπιβουλὰς, καὶ
ὀργὰς, καὶ κολακείας· τούτοις γὰρ ἅπαντες ξύνεισιν. Ἐῶ πένθη,
καὶ νόσους, καὶ πάθη, ἐξ ἰσοτιμίας δηλαδὴ ἄρχοντα αὐτῶν· ὅπου
δὲ τὰ τούτων πονηρὰ, λογίζεσθαι χαιρὸς, οἷα τὰ τῶν ἰδιωτῶν ἂν εἴη.

ιθ. Χάρ. Ἐθέλω γοῦν σοι, ὦ Ἑρμῆ, εἰπεῖν, ᾧ τινι ἐοικέναι μοι
ἔδοξαν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὁ βίος ἅπας αὐτῶν. Ἤδη ποτὲ πομφό-
λυγας ἐν ὕδατι ἐθεάσω ὑπὸ κρουνῷ τινι καταῤῥάττοντι ἀνισταμέ-
2 νας; τὰς φυσαλίδας λέγω, ἀφ᾽ ὧν ξυναγείρεται ὁ ἀφρός· ἐκείνων
τοίνυν αἱ μέν τινες μικραί εἰσι, καὶ αὐτίκα ἐκραγεῖσαι ἀπέσβησαν·
αἱ δ᾽ ἐπὶ πλέον διαρκοῦσι· καὶ προσχωρουσῶν αὐταῖς τῶν ἄλλων
αὗται ὑπερφυσώμεναι ἐς μέγιστον ὄγκον αἴρονται· εἶτα μέντοι κἀ-
κεῖναι πάντως ἐξερράγησάν ποτε· οὐ γὰρ οἷόν τε ἄλλως γενέσθαι
3 Τοῦτό ἐστιν ὁ ἀνθρώπων βίος· ἅπαντες ὑπὸ πνεύματος ἐμπεφυση-
μένοι, οἱ μὲν μείζους, οἱ δ᾽ ἐλάττους· καὶ οἱ μὲν ὀλιγοχρόνιον ἔχου-
σι, καὶ ὠκύμορον τὸ φύσημα· οἱ δὲ ἅμα τῷ ξυστῆναι ἐπαύσαν-
4 το. Πᾶσι δ᾽ οὖν ἀπορράγῆναι ἀναγκαῖον. — Ἑρμ. Οὐδὲν χεῖ-

---

5. Ἐκεῖνος μὲν) Ἐξ ὑποθέσεως ταῦτα δοκεῖ. Εἰδὲ καὶ πρός τινα ἀναφέρει τὸν λόγον, ἐμοὶ ἄδηλον γοῦν.

ιή. 2. Ἔξω τοῦ ἀβ.) Ἵνα μὴ τὸ ἀβέβαιον καὶ ἀμφίβολον τῆς τύχης εἴπω· ἢ πρὸς τῷ ἀβεβαίῳ καὶ ἀμφιβόλῳ τῆς τύχης. — Ἐξ ἰσοτιμ.) Ἰσοτίμως δηλ. καὶ πένητα καὶ πλούσιον, καὶ ἄρχοντα καὶ ἰδιώτην, καὶ πᾶν εἶδος ἀνθρώπων.

ιθ. 2. Ἀπέσβησ.) Ἔστι δὲ κατὰ ἀντιχρονισμόν· τὰ γὰρ ὡς βέβαια ἐν τῷ λόγῳ παριστάμενα διὰ παρῳχημένων ἐκφράζεται.

4. Φύλλοις) Ἰλ. Ζ. 146.

Οἵη περ φύλλων γενεή, τοιήδε καὶ ἀνδρῶν.

Καὶ Ἰλ. Φ. 465.

. . . Οἳ φύλλοισιν ἐοικότες.

ρον σὺ τοῦ Ὁμήρου εἴκασας, ὦ Χάρων, ὃς φύλλοις τὸ γένος αὐτῶν ὁμοιοῖ.

κ΄. Χάρ. Καὶ τοιοῦτοι ὄντες, ὦ Ἑρμῆ, ὁρᾷς οἷα ποιοῦσι, καὶ ὡς φιλοτιμοῦνται πρὸς ἀλλήλους ἀρχῶν πέρι, καὶ τιμῶν, καὶ κτήσεων ἀμιλλώμενοι· ἅπερ ἅπαντα καταλιπόντας αὐτοὺς δεήσει, ἕνα ὀβολὸν ἔχοντας, ἥκειν παρ' ἡμᾶς. Βούλει οὖν, ἐπείπερ 2
ἐφ' ὑψηλοῦ ἐσμέν, ἀναβοήσας παμμέγεθες παραινέσω αὐτοῖς, ἀπέχεσθαι μὲν τῶν ματαίων πόνων, ζῆν δὲ ἀεὶ τὸν θάνατον πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντας, λέγων, ὦ μάταιοι, τί ἐσπουδάκατε περὶ ταῦτα; παύσασθε κάμνοντες· οὐ γὰρ ἐς ἀεὶ βιώσεσθε· οὐδὲν τῶν ἐνταῦθα σεμνῶν ἀΐδιόν ἐστιν, οὐδ' ἂν ἀπάγοι τις αὐτῶν τι ξὺν αὐτῷ ἀποθανών· ἀλλ' ἀνάγκη, τὸν μὲν γυμνὸν οἴχεσθαι· τὴν οἰκίαν δὲ, καὶ τὸν ἀγρὸν, καὶ τὸ χρυσίον, ἀεὶ ἄλλων εἶναι, καὶ μεταβάλλειν τοὺς δεσπότας. Εἰ ταῦτα, καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐξ ἐπηκόου 3
ἐμβοήσαιμι αὐτοῖς, οὐκ ἂν οἴει μέγα ὠφεληθῆναι τὸν βίον, καὶ σωφρονεστέρους ἂν γενέσθαι παραπολύ;

κά. Ἑρμ. Ὦ μακάριε, οὐκ οἶσθα, ὅπως αὐτοὺς ἡ ἄγνοια, καὶ ἡ ἀπάτη διατεθείκασιν, ὡς μηδ' ἂν τρυπάνῳ ἔτι διανοιχθῆναι αὐτοῖς τὰ ὦτα. Τοσούτῳ κηρῷ ἔβυσαν αὐτά, οἷόνπερ Ὀδυσσεὺς τοὺς ἑταίρους ἔβυρσε δέει τῆς Σειρήνων ἀκροάσεως. Πόθεν ἂν 2
οὖν ἐκεῖνοι δυνηθεῖεν ἀκοῦσαι, ἢν καὶ σὺ κεκραγὼς διαῤῥαγῇς; Ὅπερ γὰρ παρ' ἡμῖν ἡ λήθη δύναται, τοῦτο ἐνταῦθα ἡ ἄγνοια ἐργάζεται. Πλὴν ἀλλ' εἰσίν αὐτῶν ὀλίγοι, οὐ παραδεδεγμένοι τὸν κηρὸν ἐς τὰ ὦτα, πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀποκλίνοντες, ὀξὺ δεδορκότες ἐς τὰ πράγματα, καὶ κατεγνωκότες οἷά ἐστιν. — Χάρ. Οὐ- 3
κοῦν ἐκείνοις γοῦν ἐμβοήσωμεν; — Ἑρμ. Περιττὸν τοῦτο, λέγειν πρὸς αὐτοὺς, ἃ ἴσασιν. Ὁρᾷς, ὅπως ἀποσπάσαντες τῶν πολλῶν καταγελῶσι τῶν γιγνομένων, καὶ οὐδαμῇ οὐδαμῶς ἀρέσκονται αὐτοῖς, ἀλλὰ δῆλοί εἰσι δρασμὸν ἤδη βουλεύοντες παρ' ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ βίου; καὶ γὰρ μισοῦνται, ἐλέγχοντες αὐτῶν τὰς ἀμαθίας. — Χάρ. Εὖγε, ὦ γενναῖοι· πλὴν πάνυ ὀλίγοι εἰσίν, ὦ 4
Ἑρμῆ. — Ἑρμ. Ἱκανοὶ καὶ οὗτοι· ἀλλὰ κατίωμεν ἤδη.

κβ΄. Χάρ. Ἓν ἔτι ἐπόθουν εἰδέναι, ὦ Ἑρμῆ, καί μοι δεῖξας

κά. Ἔδρασε) Μετὰ τὴν Τροίας ἅλωσιν Ὀδυσσεὺς δεκαετίαν πλανηθεὶς, καὶ εἰς Σειρῆνας ἐγένετο πλησίον Σικελίας οἰκούσας. Θαλάττια δὲ αὗται θηρία, τὰ μέχρι μέσης παρθένοι, τὸ δὲ λοιπὸν σῶμα ἰχθύες οὖσαι· ἦδον δὲ μάλα λιγυρῶς, ὥστε τοὺς διαβαίνοντας, ὑφ' ἡδονῆς εἰς τὴν θάλασσαν ἐμπίπτοντας, καταβιβρώσκεσθαι ὑπ' αὐτῶν. Ὀδυσσεὺς οὖν φράξας τῶν ἑταίρων τὰ ὦτα κηρῷ, καὶ ἑαυτὸν τῷ ἱκρίῳ δήσας τοῦ πλοίου, προσέταξε μὴ λῦσαι αὐτὸν, καὶ μάλα βουλόμενον· καὶ οὕτως ἀπέφυγε τὸν κίνδυνον· Ὅμηρ. Ὀδυσ. Μ. 165 . . 20.

3. Λέγειν) Τὸ λέγειν ἐπεξηγηματικόν. οἷον· περιττὸν ἐστὶ τοῦτο· τὸ λέγειν δηλ. αὐτοῖς ταῦτα, ἃ ἴσασιν.

αὐτὸ ἐντελῆ ἔσῃ τὴν περιήγησιν πεποιηκώς, τὰς ἀποθήκας
τῶν σωμάτων, ἵνα κατορύττουσι, θεάσασθαι. — Ἑρμ. Ἡρία,
2 ὦ Χάρων, καὶ τύμβους, καὶ τάφους καλοῦσι τὰ τοιαῦτα. Πλὴν
τὰ πρὸ τῶν πόλεων ἐκεῖνα τὰ χώματα ὁρᾷς, καὶ τὰς στή-
λας, καὶ πυραμίδας; ἐκεῖνα πάντα νεκροδοχεῖα, καὶ σωματο-
3 φυλάκιά ἐστι. — Χάρ. Τί οὖν ἐκεῖνοι στεφανοῦσι τοὺς λίθους,
καὶ χρίουσι μύρῳ; οἱ δὲ καὶ πυρὰν νήσαντες πρὸ τῶν χωμά-
των, καὶ βόθρον τινὰ ὀρύξαντες, καίουσί τε ταυτὶ τὰ πολυ-
τελῆ δεῖπνα, καὶ εἰς τὰ ὀρύγματα οἶνον καὶ μελίκρατον, ὡς γοῦν
4 εἰκάσαι, ἐγχέουσιν; — Ἑρμ. Οὐκ οἶδα, ὦ πορθμεῦ, τί ταῦτα
πρὸς τοὺς ἐν ᾅδου· πεπιστεύκασι δ' οὖν τὰς ψυχὰς ἀναπεμ-
πομένας κάτωθεν δειπνεῖν μὲν ὡς οἷόν τε περιπετομένας τὴν
κνίσαν, καὶ τὸν καπνὸν, πίνειν δὲ ἀπὸ τοῦ βόθρου τὸ μελίκρα-
τον. — Χάρ. Ἐκείνους ἔτι πίνειν, ἢ ἐσθίειν, ὧν τὰ κρανία
ξηρότατα; καί τοι γελοῖός εἰμί σοι λέγων ταῦτα, ὁσημέραι κα-
5 τάγοντι αὐτούς. Οἶσθ' οὖν, εἰ δύναιντ' ἂν ἔτι ἀνελθεῖν ἅπαξ ὑ-
ποχθόνιοι γενόμενοι; ἐπεί τοι καὶ παγγέλοια ἂν, ὦ Ἑρμῆ, ἔ-
πασχον, οὐκ ὀλίγα πράγματ' ἔχων, εἰ ἔδει μὴ κατάγειν μό-
6 νον αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ αὖθις ἀνάγειν πιομένους. Ὦ μάταιοι,
τῆς ἀνοίας, οὐκ εἰδότες ἡλίκοις ὅροις διακέκριται τὰ νεκρῶν,
καὶ τὰ ζώντων πράγματα· καὶ οἷα τὰ παρ' ἡμῖν ἐστι· καὶ ὅτι

Κἀτθαν' ὁμῶς ὅ, τ' ἄτυμβος ἀνὴρ, ὅστ' ἔλλαχε τύμβου,
Ἐν δ' ἰῇ τιμῇ Ἶρος, κρείων τ' Ἀγαμέμνων.
Θερσίτῃ δ' ἶσος Θέτιδος παῖς ἠυκόμοιο.
Πάντες δ' εἰσὶν ὁμῶς νεκύων ἀμενηνὰ κάρηνα,
Γυμνοί τε, ξηροί τε, κατ' ἀσφοδελὸν λειμῶνα.

κϐ'. Ἔσῃ . . . πεποιηκ.) Ἀντὶ Ποιήσεις· κατὰ περίφρασιν γὰρ εἴρηται. — Ἵνα) Τὸ Ἵνα τοπικὸν ἀντὶ τοῦ Ἔνθα. — Θεάσασθαι) Θεάομαι, ὦμαι. Ἐξαρτᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ Ἐπόθουν· ἵν' ᾖ. Ἐπόθουν θεάσασθαι καὶ τὰς θήκας τῶν ἀνθρωπείων σωμάτων, ἔνθα κατορύττουσιν αὐτά.

3. Ἐγχέουσ.) Ἔθος παρ' Ἕλλησιν οὕτω τὰς κηδείας ποιεῖσθαι. Ὀγδόην ἡμέραν μετὰ τὸν θάνατον ἦγον ἐπὶ κλίνης τὸν νεκρὸν ἐπὶ τὸν τάφον, αὐλητῶν ἑπομένων· ἐγγὺς δὲ τοῦ τάφου ἐπὶ πυρᾶς ἔκαιον τὸ σῶμα, ἄνθη, μέλι, οἶνον, κρέα, ἄρτον, ὅπλα, χρυσοῦφῇ ἐπὶ τῆς πυρᾶς ῥίπτοντες, καὶ περιῤῥαντίζοντες τὸν μὲν τάφον οἴνῳ, θαλασσίῳ δὲ ὕδατι τοὺς περιεστῶτας διὰ κλάδου ἐλαίας· Ἐν δὲ μηνὶ τῷ ἀνθεστηριῶνι, κοινῇ ἑορτὴν ἐποιοῦντο, εἰς τιμὴν τῶν θανόντων, στεφανοῦντες τοὺς λίθους, καὶ χρίοντες μύρῳ, καὶ ἐπὶ πυρᾶς καίοντες δεῖπνα πολυτελῆ, καὶ εἰς λάκκους χέοντες οἶνον καὶ μέλι. Ἐπίστευον γὰρ τὰς ψυχὰς ἀναπεμπομένας δειπνεῖν τὴν κνίσσαν, καὶ τὸν καπνόν· καὶ πίνειν ἐκ τοῦ βόθρου τὸ μελίκρατον. Ἔστι δὲ τὰ τοιαῦτα καὶ παρ' ἄλλοις τῶν ποιητῶν ἐρανίσασθαι, καὶ παρ' Ὁμήρῳ. Ἰλ. Ψ. 164. 237. Ὀδύσ. Κ. 516.

6. Καὶ ὅτι) Οἱ στίχοι οὗτοι παρ' Ὁμήρου κατὰ παρῳδίαν ἐλήφθησαν· καὶ γὰρ Ἰλ. Ι, 319. φησί.

Ἐν δὲ ἰῇ τιμῇ ἠμὲν κακὸς, ἠδὲ καὶ ἐσθλός.
Κάτθ ἀν' ὁμῶς ὅ,τ' ἄεργος ἀνήρ· ὅ,τε πολλὰ ἐοργώς.

Καὶ Ὀδυσ. Κ. 521.

Πολλὰ δὲ γουνοῦσθαι νεκύων ἀμενηνὰ κάρηνα. Καὶ Ὀδυσ. Λ. 537.

. . Ψυχὴ δὲ ποδώκεος Αἰακίδαο
Φοίτα, μακρὰ βιβῶσα, κατ' ἀσφοδελὸν λει-

κγ'. Ἑρμ. Ἡράκλεις, ὡς πολὺν τὸν Ὅμηρον ἐπαντλεῖς. Ἀλλ' ἐπείπερ ἀνέμνησάς με, θέλω σοι δεῖξαι τὸν τοῦ Ἀχιλλέως τάφον· ὁρᾷς τὸν ἐπὶ τῇ θαλάττῃ; Σίγειον μὲν ἐκεῖνο τὸ Τρωϊκόν· ἀντικρὺ δὲ ὁ Αἴας τέθαπται ἐν τῷ Ῥοιτείῳ. — Χάρ. Οὐ μεγάλοι, ὦ Ἑρμῆ, οἱ τάφοι. Τὰς πόλεις δὲ τὰς ἐπισήμους δεῖξόν μοι ἤδη, ἃς κάτω ἀκούομεν· τὴν Νῖνον τὴν Σαρδαναπάλου, καὶ Βαβυλῶνα, καὶ Μυκήνας, καὶ Κλεωνάς, καὶ τὴν Ἰλιον αὐτήν. Πολλοὺς γοῦν μέμνημαι διαπορθμεύσας ἐκεῖθεν, ὡς δέκα ὅλων ἐτῶν μηδὲ νεωλκῆσαι, μηδὲ διαψύξαι τὸ σκαφίδιον. — Ἑρμ. Ἡ Νῖνος μέν, ὦ Πορθμεῦ, ἀπόλωλεν ἤδη, καὶ οὐδὲν ἴχνος ἔτι λοιπὸν αὐτῆς· οὐδ' ἂν εἴποις ὅπου ποτ' ἦν. Ἡ Βαβυλὼν δέ σοι ἐκείνη ἐστίν, ἡ εὔπυργος, ἡ τὸν μέγαν περίβολον, οὐ μετὰ πολὺ καὶ αὐτὴ ζητηθησομένη, ὥσπερ ἡ Νῖνος. Μυκήνας δὲ, καὶ Κλεωνάς, αἰσχύνομαι δεῖξαί σοι· καὶ μάλιστα τὸ Ἰλιον. Ἀποπνίξεις γὰρ εὖ οἶδ' ὅτι τὸν Ὅμηρον κατελθὼν ἐπὶ τῇ μεγαληγορίᾳ τῶν ἐπῶν. Πλὴν ἀλλὰ πάλαι μὲν ἦσαν εὐδαίμονες, νῦν δὲ τεθνήκασι καὶ αὗται. Ἀποθνήσκουσι γάρ, ὦ πορθμεῦ, καὶ πόλεις, ὥσπερ ἄνθρωποι· καὶ τὸ παραδοξότερον, καὶ ποταμοὶ ὅλοι. Ἰνάχου οὖν οὐδὲ τάφρος ἐν Ἄργει ἔτι καταλείπεται. — Χάρ. Παπαὶ τῶν ἐπαίνων, Ὅμηρε, καὶ τῶν ὀνομάτων, Ἴλιος ἱρὴ, καὶ εὐρυάγυια καὶ εὐκτίμεναι Κλεωναί.

κδ'. Ἀλλὰ μεταξὺ λόγων, τίνες εἰσὶν οἱ πολεμοῦντες ἐκεῖνοι, ἢ ὑπὲρ τίνος ἀλλήλους φονεύουσιν; — Ἑρμ. Ἀργείους ὁρᾷς, ὦ Χάρων, καὶ Λακεδαιμονίους, καὶ τὸν ἡμιθνῆτα ἐκεῖνον στρατηγὸν Ὀθρυάδην, τὸν ἐπιγράφοντα τὸ τρόπαιον τῷ αὑτοῦ αἵματι. — Χάρ. Ὑπὲρ τίνος δὲ αὐτοῖς, ὦ Ἑρμῆ, ὁ πόλεμος; — Ἑρμ. Ὑπὲρ τοῦ πεδίου αὐτοῦ, ἐν ᾧ μάχονται. — Χάρ. Ὦ τῆς ἀνοίας, οἵγε οὐκ ἴσασιν, ὅτι κἂν ὅλην τὴν Πελοπόννησον ἕκαστος

μῶνα. — Ἔλλαχε) Ἀντὶ ἔλαχεν· οἱ γὰρ ποιηταὶ διπλασιάζουσι τὰ σύμφωνα διὰ τὸ μέτρον· ἵνα μακρὸν τὸ πρὸ αὐτὸν φωνῆεν ποιήσωσι.

κγ'. Τέθαπ.) Ῥοίτειον καὶ Σίγειον πλησίον ἀλλήλων εἰσίν· ἔνθα οἱ τάφοι Ἀχιλλέως καὶ Αἴαντος τῶν ἐν τῇ Τροίᾳ ἀποθανόντων.

2. Νεωλκ.) Δέκα γὰρ ἔτη ἐπολιόρκουν Ἕλληνες Τροίαν, εἷλον δὲ τῷ δεκάτῳ.

3. Ἡ τὸν μέγ. περίβ.) Ἐννοεῖται Ἔχουσα.

4. Εὖ οἶδ' ὅτι) Καθ' ὑπερβιβασμόν· τὸ γὰρ φύσει τοιοῦτον. Εὖ οἶδ' ὅτι ἀποπνίξεις· καὶ τὰ λ. 5. Καταλείπετ.) Ἴ. ναχος ποταμὸς ἐν Ἄργει παρὰ τοῦ παλαιοτάτου βασιλέως Ἀργείων Ἰνάχου τὸ ὄνομα λαβών. Οὗτος ψηφισάμενος τὴν Ἀργείων χώραν Ἥρας εἶναι, Ποσειδῶνος ἀντιλέγοντος, ἐστερήθη τοῦ ὕδατος, καὶ θέρους αὖα ἐστὶν αὐτοῦ τὰ ῥεύματα, ὅτι μὴ ὕσαντος τοῦ θεοῦ. Παυσαν. β'. — Ἴλιος ἱρ. καὶ εὐρ.) Συνεχῶς Ὅμηρος τούτοις τοῖς ἐπιθέτοις κοσμεῖ Τροίαν.

κδ'. Ἡμιθνῆτα) Ἡμιθνής. Θυρεατῶν ἐν Πελοποννήσῳ χωρίου Ἀργείων μέρος κατεχόντων Λακεδαιμονίων, οὐκ ἠνέσχοντο Ἀργεῖοι. Συνέβεντο οὖν ἀμφότεροι, λοχάδας ἑκατέρωθεν τριακοσίους ἐκλεξάντες, τοῦ παντὸς καταλιπεῖν αὐτοῖς

αὐτῶν κτήσωνται, μέγις ἂν πεδιαῖον λάβοιεν τόπον παρὰ τοῦ Αἰακοῦ· τὸ δὲ πεδίον τοῦτο ἄλλοτε ἄλλοι γεωργήσουσι, πολλάκις ἐκ βάθρων τὸ τρέπαιον ἀνασπάσαντες τῷ ἀρότρῳ. —
3 Ἑρμ. Οὕτω μὲν ταῦτα ἔσται. Ἡμεῖς δὲ καταβάντες ἤδη, καὶ κατὰ χώραν εὐθετήσαντες αὖθις τὰ ὅρη, ἀπαλλαττώμεθα, ἐγὼ μέν, καθὰ ἐστάλην, σὺ δὲ ἐπὶ τὸ πορθμεῖον· ἥξω δέ σοι μετ'
4 ὀλίγον καὶ αὐτὸς νεκροστολῶν. — Χάρ. Εὖγε ἐποίησας, ὦ Ἑρμῆ· εὐεργέτης ἐς ἀεὶ ἀναγεγράψῃ. Ὠνάμην δέ τι διὰ σὲ τῆς ἀποδημίας . . . . οἷά ἐστι τὰ τῶν κακοδαιμόνων ἀνθρώπων πράγματα· [βασιλεῖς, πλίνθοι χρυσαῖ, ἑκατόμβαι, μάχαι·] Χάρωνος δὲ, οὐδεὶς λόγος.

Ζ'. ΠΛΟΙΟΝ Η ΕΥΧΑΙ. (*)

Λυκῖνος, Τιμόλαος, Σάμιππος, καὶ Ἀδείμαντος.

ά. Λυκ. Οὐκ ἐγὼ ἔλεγον ὅτι θᾶττον τοὺς γύπας ἕωλος νεκρὸς ἐν φανερῷ κείμενος, ἢ θέαμά τι τῶν παραδόξων Τιμόλαον διαλάβοι, κἂν ἐς Κόρινθον δέοι, ἀπνευστὶ θέοντα ἀπιέναι διὰ τοῦ-
2 το; οὕτω φιλοθεάμων σύ γε καὶ ἄσκνος τὰ τοιαῦτα. — Τιμ. Τί γὰρ ἔδει καὶ ποιεῖν, ὦ Λυκῖνε, σχολὴν ἄγοντα, πυθόμενον οὕτως ὑπερμεγέθη ναῦν, καὶ πέρα τοῦ μέτρου ἐς τὸν Πειραιᾶ κατα-
3 πεπλευκέναι, μίαν τῶν ἀπ' Αἰγύπτου εἰς Ἰταλίαν σιταγωγῶν; οἶμαι δὲ καὶ σφὼ, σέ τε καὶ Σάμιππον τουτονί, μὴ κατ' ἄλλο τι ἐξ ἄστεος ἥκειν, ἢ ὀψομένους τὸ πλοῖον. — Λυκ. Νὴ Δία,

---

τὴν κρίσιν· τοῦτ' ἔστι τῶν νικητάντων φῶντο εὐεργέτας· ὅθεν καὶ Ξέρξης πρὸς Παυσανίαν τὸν Λακεδαιμόνιον γράφων, ἔλεγε. Κείσεταί σοι εὐεργεσία ἐν τῷ ἡμετέρῳ οἴκῳ ἀνάγραπτος· Θουκυδ. Α', ρκθ'. — Οὐδεὶς λόγ.) Ἐννοεῖται Ἐστί.

(*) Ὁ Διάλογος οὗτος ἐλήφθη Πλοῖον μὲν, διότι περί τινος πλοίου σιταγωγοῦ Αἰγυπτίου ὁ λόγος. Εὐχαί δὲ, διότι ἕκαστον τῶν τοῦ διαλόγου τούτου προσώπων ὑποτίθεται εὐχόμενον ὅ,τι κατὰ θυμὸν αὐτῷ εἴη ἔχειν· καὶ ὅ,τι, ἔχων ἕκαστος, ἃ ηὔχετο, ποιήσειεν ἄν.

ά. Οὐκ ἐγὼ ἔλεγον.) Κρᾶσις δὲ τοῦτο ἀντὶ τοῦ οὐκ ἐγὼ ἔλεγον. — Ὅτι θᾶττον τοὺς γύπ.) Ὀρνεά εἰσιν οἱ γῦπες σαρκοφάγα, ἀπὸ τῶν θνητιμαίων ζώων τρεφόμενα· ὅθεν, ἵνα δείξῃ τὴν Τιμολάου πρὸς τὰ θεάματα προθυμίαν, φησὶν ὅτι εὐχερέστερόν ἐστι διαλαθεῖν τοὺς γύπας, εἴπου τις κεῖτο νεκρὸς ἕωλος ἐν φανερῷ· ἢ Τιμόλαον, θέαμά τι τῶν παραδόξων λεγόμενόν που εἶναι· καὶ εἰς Κόρινθον δὲ, ἂν δέῃ, ἀπνευστὶ θέων ἄπεισι διὰ τὸ θέαμα τοῦτο.

2. Καὶ ποιεῖν) Ὁ Καὶ παρέλκει μὲν, σημαίνει δέ τινα ἑτοιμότητα. Καὶ σύνη-

3. Νεκροστ.) Ὁ γὰρ Ἑρμῆς ἦν ὁ εἰς Ἅιδου πέμπων τὰς ψυχὰς τῶν νεκρῶν.

4. Ἀναγεγρ.) Ἀναγράφω, τὸ παρ' ἡμῖν Γράφω εἰς τὸ καταστιχον ὡς εὐεργέτην παντοτεινόν. Τοῦτο δὲ ἐλήφθη ἐκ τοῦ Περσικοῦ ἔθους· οἱ γὰρ Περσῶν βασιλεῖς τοὺς εἴτι ὠφελοῦντας τῷ ἑαυτοῦ οἴκῳ φανερούς, ἐν τῷ Κώδικι ἀναγρά-

καὶ Ἀδείμαντος ὁ Μυρρινούσιος εἵπετο μεθ' ἡμῶν. Ἀλλ' οὐκ οἶδ' 4
ὅπου νῦν ἐκεῖνός ἐστιν, ἀποπλανηθεὶς ἐν τῷ πλήθει τῶν θεατῶν.
Ἄχρι μὲν γὰρ τῆς νεὼς ἅμα ἤλθομεν, καὶ ἀνιόντες ἐς αὐτήν, 5
σὺ μέν, οἶμαι, Σάμιππε, προῄεις· μετὰ σὲ δὲ ὁ Ἀδείμαντος ἦν·
εἶτ' ἐγὼ μετ' ἐκεῖνον ἐχόμενος αὐτοῦ ἀμφοτέρας. Καί με διὰ 6
τῆς ἀποβάθρας ὅλης παρέπεμψε χειραγωγῶν, ὑποδεδεμένον, ἀ-
νυπόδητος αὐτὸς ὤν· τὸ ἀπὸ τούτου δὲ οὐκ ἔτι αὐτὸν εἶδον, οὔ-
τε ἔνδον, οὔτε ἐπεὶ κατελήλυθημεν.

β'. Σάμ. Οἶσθα, ὦ Λυκῖνε, ὅπου ἡμᾶς ἀπέλειπεν; ὁπότε, οἶ-
μαι, τὸ ὡραῖον ἐκεῖνο μειράκιον ἐκ τῆς θαλάμης προῆλθε, τὸ
τὴν καθαρὰν ὀθόνην ἐνδεδυκὸς, ἀναδεδεμένον ἐς τοὐπίσω τὴν κό-
μην, ἐπ' ἀμφότερα τοῦ μετώπου ἀπηγμένην. Εἰ τοίνυν ἐγὼ Ἀ- 2
δείμαντον οἶδα, οἶμαι, γλαφυρὸν οὕτω ἐκεῖνος θέαμα ἰδών, μα-
κρὰ χαίρειν φράσας τῷ Αἰγυπτίῳ ναυπηγῷ, περιηγουμένῳ τὸ
πλοῖον, παρέστηκε δακρύων, ὥσπερ εἴωθε· ταχύδακρυς γὰρ ὁ
ἀνὴρ ἐς τὰ ἐρωτικά. — Λυκ. Καὶ μὴν οὐ πάνυ καλὸς, ὦ Σά- 3
μιππε, ὁ μειρακίσκος ἔδοξέ μοι, ὡς ἂν καὶ Ἀδείμαντον ἐκ-
πλῆξαι, ᾧ τοσοῦτοι Ἀθήνησι καλοὶ ἕπονται, πάντες ἐλεύθεροι,
στωμύλοι τὸ φθέγμα, παλέστρας ἀποπνέοντες, οἷς καὶ παραδα-
κρύσαι οὐκ ἀγεννές· οὗτος δὲ πρὸς τῷ μελάγχρους εἶναι, καὶ 4
πρόχειλός ἐστι, καὶ λεπτὸς ἄγαν τοῖν σκελοῖν, καὶ ἐφθέγγετο ἐ-
πισεσυρμένον τι, καὶ συνεχὲς, καὶ ἐπίτροχον, Ἑλληνιστὶ μὲν,
ἐς τὸ πάτριον δὲ τῷ ψόφῳ, καὶ τῷ τῆς φωνῆς τόνῳ. Ἡ κόμη δὲ, 5
καὶ ἐς τοὐπίσω ὁ πλόκαμος συνεσπειραμένος, οὐκ ἐλευθέριόν φησιν
αὐτὸν εἶναι.

γ'. Τιμ. Τοῦτο μὲν εὐγενείας, ὦ Λυκῖνε, σημεῖόν ἐστιν Αἰ-
γυπτίας, ἡ κόμη. Ἅπαντες γὰρ αὐτοῖς οἱ ἐλεύθεροι παῖδες ἀνα- 2
πλέκονται, ἔς τε πρὸς τὸ ἐφηβικόν· ἔμπαλιν ἢ οἱ πρόγονοι ἡμῶν,
οἷς ἐδόκει καλὸν εἶναι κομᾶν τοὺς γέροντας, ἀναδουμένους κρώ-

---

θες τοῦτο τοῖς Ἀττικισταῖς· ὁ δέ τοι δὲ Τὸ παρέλκει. — Οὔτε ἔνδ.) Τῆς νεώς. Γὰρ μεταβατικός· τὸ δ' ὅλον. Καί τί — Οὔτε ἐπεὶ κατ.) Οὔτε ἀφ' οὗ κατήλ- ἔδει με ποιεῖν, ὦ Λυκ. θομεν, ἐκβάντες ἀπὸ τῆς νεώς.

3. Εἵπετο μεθ' ἡμ.) Τὸ Ἕπομαι δο- τικῇ· τὸ δὲ ἕπεσθαι μετά τινος ἀντὶ τι- νὶ κεῖται· οὕτω δὴ καὶ Ἀριστοφ. ἐν Πλουτ. στίχ. 824.

Ἕπου μετ' ἐμοῦ παιδάριον.

5. Ἀμφοτέρ.) Ταῖς χερσὶ δηλ.

6. Καί με) Ἀντὶ τοῦ ὅς με. Σύνη- θες δὲ πολλοῖς τοῦτο ἐν μεταβάσει ἀν- τὶ τοῦ ἀναφορικοῦ χρῆσθαι τῷ Καί.

— Τὸ ἀπὸ τούτου) Μετὰ ταῦτα· ἡ γὰρ Ἀπὸ καὶ τὸ ὕστερον σημαίνει, τὸ

β'. Ἐνδεδυκὸς) Ἐνδεδυμένον· παρὰ τοῦ ἐνδύω τὸ ἀμπέχομαι· ὅρα Θ, ιϛ'.

2. Μακρὰ χαίρειν φράσ.) Φράσις αὐ- τη Ἀττικισμοῦ, ἀντὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς, πα- ραιτήσας, ἀπολιπών, ὡς μηδὲν μέλον αὐτῷ. — Περιηγουμένῳ τὸ πλ.) Ἡγου- μένῳ περὶ τὸ πλοῖον καὶ δεικνύοντι ἕ- καστα τοῖς θεαταῖς.

4. Ἐπισεσυρμ. καὶ συνεχ. καὶ ἐπίτρ.) Ὥσπερ συρόμενος καὶ ἀσθενὴς ἦν αὐτῷ ὁ λόγος, συνεχόμενός τε καὶ ταχύ-

3 θυλον ὑπὸ τέττιγι χρυσῷ ἀνειλημμένον. — Σάμ. Εὖγε, ὦ Τιμόλαε, ὅτι ἡμᾶς ἀναμιμνήσκεις τῶν Θουκυδίδου συγγραμμάτων, ἃ ἐν τῷ προοιμίῳ περὶ τῆς ἀρχαίας ἡμῶν τρυφῆς εἶπεν ἐν τοῖς Ἴωσιν, ὁπότε οἱ τότε συναπῳκίσθησαν.

δ'. Λυκ. Ἀτάρ, ὦ Σάμιππε, νῦν ἀνεμνήσθην ὁπόθεν ἡμῶν ἀπελείφθη Ἀδείμαντος, ὅτε παρὰ τὸν ἱστὸν ἐπιπολὺ ἕστημεν ἀναβλέποντες, ἀριθμοῦντες τῶν βυρσῶν τὰς ἐπιβολάς, καὶ θαυμάζοντες ἀνιόντα τὸν ναύτην διὰ τῶν κάλων, εἶτα ἐπὶ τῆς κεραίας ἄνω ἀσφαλῶς διαθέοντα, τῶν κεροιάκων ἐπειλημμένον,
2 — Σάμ. Εὖ λέγεις. Τί δ' οὖν χρὴ ποιεῖν ἡμᾶς ἐνταῦθα; καραδοκεῖν αὐτὸν, ἢ ἐθέλεις ἐγὼ αὖθις ἐπάνειμι ἐς τὸ πλοῖον; — Τιμ.
3 Μηδαμῶς, ἀλλὰ προΐωμεν· εἰκὸς γὰρ ἤδη παρεληλυθέναι ἐκεῖνον ἀποσοβοῦντα ἐς τὸ ἄστυ, ἐπεὶ μηκέθ' ἡμᾶς εὑρεῖν ἐδύνατο· εἰ δὲ μή, ἀλλ' οἶδε τὴν ὁδὸν Ἀδείμαντος, καὶ δέος οὐδὲν,
4 μὴ ἀπολειφθεὶς ἡμῶν ἀποδυσκολήσῃ. — Λυκ. Ὁρᾶτε μὴ σκαιὸν ᾖ, φίλον ἀπολιπόντας αὐτοὺς ἀπιέναι· βαδίζωμεν δ' ὅμως, εἰ
5 καὶ Σαμίππῳ τοῦτο δοκεῖ. — Σάμ. Καὶ μάλα δοκεῖ, ἵν πῶς ἀνεφγυῖαν τὴν παλαίστραν ἔτι καταλάβωμεν.

έ. Ἀλλὰ μεταξὺ τῶν λόγων, ἡλίκη ναῦς, εἴκοσι καὶ ἑκατὸν πήχεων ἔλεγεν ὁ ναυπηγὸς τὸ μῆκος, εὖρος δὲ ὑπὲρ τὸ τέταρτον μάλιστα τούτου· καὶ ἀπὸ τοῦ καταστρώματος ἐς τὸν Πυθμένα, ᾗ
2 βαθύτατον κατὰ τὸν ἄντλον, ἐννέα πρὸς τοῖς εἴκοσι. Τὰ δ' ἄλλα ἡλίκος μὲν ὁ ἱστὸς, ὅσην δὲ ἀνέχει τὴν κεραίαν, οἵῳ δὲ πρότόνῳ συνέχεται, ὡς δὲ ἡ πρύμνα μὲν ἐπανέστηκεν ἠρέμα καμπύλη, χρυσοῦν χηνίσκον ἐπικειμένη, καταντικρὺ δὲ ἀνάλογον ἡ πρῴρα ὑπερβέβηκεν, ἐς τὸ πρόσω ἀπομηκυνομένη, τὴν ἐπώ-

---

—Τῷ ψοφ.) Κατ ἔλλειψιν τῆς Ἐν.

γ'. 2. Κρώβυλον ὑπὸ τετ.) Κρώβυλόν φασιν· εἶδος εἶναι πλέγματος τῶν τριχῶν, ᾧ δὴ γέροντες ἀνεδέοντο ἐν Ἀθήναις, ὡς φησι Θουκυδ. Λ'. ς'. συνάπτοντες χρυσῷ τέττιγι. Τέττιγας γὰρ χρυσοῦς ἐποιοῦντο, καὶ διὰ τούτων συνῆπτον τοὺς κρωβύλους τὰ τῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς δηλ. τριχῶν πλέγματα.

3. Ἐν τοῖς Ἴωσ.) Ὁμιλῶν καὶ περὶ Ἰώνων ἀποίκων Ἀθηναίων ὄντων.

δ'. Τῶν βυρσῶν τὰς ἐπιβ.) Πολυδεύκ. Ὀνομαστ. Λ'. θ'. Περὶ ναυμαχίας καὶ ὁπλίων καὶ τλ. φησί. »Πρὸς τὰς ἐπιβολὰς »ἐν ναυμαχίᾳ ἀντεσοφίζοντο βύρσας προ»σιλοῦντες πρὸς τὰ τειχίσματα τῶν νεῶν, »ὅπως ὁ σίδηρος ὀλισθάνῃ, πρὸς τὸ ἀν»τίτυπον ἀντιλαβὴν οὐκ ἔχων· ἠρίθμουν »οὖν τῶν βελῶν τὰς ἐπιβολὰς ἐπὶ τὰς »βύρσας.

2. Καραδοκεῖν αὐτ.) Προσμένειν ἐν ταῦθα αὐτόν.

έ. Ἀλλὰ μεταξὺ λόγων) Ὅμοιον τοῦτο τῷ παρ' ἡμῖν μετ' ἀπορίας λεγόμενον. Ἀλλὰ σταθῆτε. Παρὰ δὲ τοῖς Γάλλοις τοῦτο οἰκείως ἐκφράζεται διὰ τοῦ, à prorpos.

— Ὑπὲρ τὸ τέταρτον) Τὸ δὲ τοῦ μήκους τέταρτον ἐστὶ τριάκοντα· πλέον δηλ. τῶν τριάκοντα πήχεων ἔλεγε τὸ εὖρος.

— Ἐννέα πρὸς τοῖς εἴκ.) Πήχεων δηλ εἶναι.

2. Χηνίσκον) Ἢ ἐπίκειται Χρυσοῦς χηνίσκος, ἢ ἐπικείμενον ἔχουσα χρυσοῦν χηνίσκον. Τὸ δ', ἐπικειμένη χρυσοῦν χηνίσκον, δυσξύνετόν τέ ἐστι καὶ κακόζηλον.

— Τὴν ἐπώνυμον τῆς νεὼς) Ἐν ταύτῃ τῇ νηὶ προστάτις τε καὶ παράσημον δοκεῖ εἶναι ἡ Ἶσις· ἅπερ ἐν ἄλλοις διακεχριμένα εἰσίν.

νυμον τῆς νεὼς Θεὸν ἔχουσα τὴν Ἶσιν ἑκατέρωθεν. Ὁ μὲν γὰρ ἄλ- 3
λος κόσμος, αἱ γραφαί, καὶ τοῦ ἱστίου τὸ παράσειον πυραυγές,
καὶ πρὸ τούτων αἱ ἄγκυραι, καὶ στροφεῖα, καὶ περιαγωγεῖς, καὶ
αἱ μετὰ τὴν πρύμναν οἰκήσεις, θαυμάσια πάντα μοι ἔδοξε.

ς΄. Καὶ τὸ τῶν ναυτῶν πλῆθος στρατοπέδῳ ἄν τις εἰκάσειεν.
Ἐλέγετο δὲ καὶ τοσοῦτον ἄγειν σῖτον, ὡς ἱκανὸν εἶναι πᾶσι τοῖς ἐν
τῇ Ἀττικῇ ἐνιαύσιον πρὸς τροφήν. Κἀκεῖνα πάντα μικρός τις 2
ἀνθρωπίσκος γέρων ἤδη ἔσωζεν, ὑπὸ λεπτῇ κάμακι τὰ τηλικαῦτα
πηδάλια περιστρέφων. Ἐδείχθη γάρ μοι ἀναφαλαντίας τις, οὖλος,
Ἥρων, οἶμαι, τοὔνομα. — Τιμ. Θαυμάσιος τὴν τέχνην, ὡς ἔφα-
σκον οἱ ἐμπλέοντες καὶ τὰ θαλάττια σοφὸς ὑπὲρ τὸν Πρωτέα.

ζ΄. Ἠκούσατε δὲ ὅπως δεῦρο κατήγαγε τὸ πλοῖον, οἷα ἔπαθον
πλέοντες, ἢ ὡς ὁ ἀστὴρ αὐτοὺς ἔσωσεν; — Λυκ. Οὐκ, ὦ Τιμόλαε, 2
ἀλλὰ νῦν ἡδέως [δ᾽]ἂν ἀκούσαιμεν. — Τιμ. Ὁ ναύκληρος αὐτὸς
διηγεῖτο μοι, χρηστὸς ἀνήρ, καὶ προσομιλῆσαι δεξιός. Ἔφη δὲ ἀ- 3
πὸ τῆς Φάρου ἀπάραντας οὐ πάνυ βιαίῳ πνεύματι, ἑβδομαίους
ἰδεῖν τὸν Ἀκάμαντα· εἶτα ζεφύρου ἀντιπνεύσαντος, ἀπενεχθῆ-
ναι πλαγίους ἄχρι Σιδῶνος· ἐκεῖθεν δὲ χειμῶνι μεγάλῳ περιπεσόν-
τας δεκάτῃ ἐπὶ Χελιδονέας διὰ τοῦ Αὐλῶνος ἐλθεῖν· ἔνθα δὴ παρὰ
μικρὸν ὑποβρυχίους δῦναι ἅπαντας.

ἡ. Οἶδα δέ ποτε παραπλεύσας καὶ αὐτὸς Χελιδονέας, ἡλίκον
ἐν τῷ τόπῳ ἀνίσταται τὸ κῦμα, καὶ μάλιστα περὶ τὸν Λίβα, ὁ-
πόταν ἐπιλάβῃ καὶ τοῦ Νότου. Κατ᾽ ἐκεῖνο γὰρ δὴ συμβαίνει 2
μερίζεσθαι τὸ Παμφύλιον ἀπὸ τῆς Λυκιακῆς θαλάσσης· καὶ ὁ
κλύδων ἅτε ἀπὸ πολλῶν ῥευμάτων περὶ τῷ ἀκρωτηρίῳ σχιζό-
μενος, (ἀπόξυροι δέ εἰσι πέτραι, καὶ ὀξεῖαι, παραθηγόμεναι τῷ
κλύσματι,) καὶ φοβερωτάτην ποιεῖ τὴν κυματωγήν, καὶ τὸν ἦχον
μέγαν· καὶ τὸ κῦμα πολλάκις αὐτῷ ἰσομέγεθες τῷ σκοπέλῳ.

---

3 Τὸ παράσειον πυραυγὲς) Ἦν γὰρ τὸ παράσειον λαμπρὸς ἀστὴρ θάτερος τῶν Διοσκούρων ἐπικαθήμενος τῷ καρχησίῳ, ὡς παρακατιὼν λέγει. κεφ. θ΄.

ς΄. Ἐνιαύσιον) πρὸς τροφὴν δηλ. ἐνιαύσιον· κατὰ σχῆμα δὲ ἀντιστροφῆς εἴρηται.

2. Τὴν τέχνην καὶ τὰ θαλάττια) Κατὰ τὴν τέχνην καὶ κατὰ τὰ θαλάττια.

ζ΄. Ὁ ἀστὴρ) Ὁ τῶν Διοσκούρων· οἱ γὰρ Διόσκουροι, Κάστωρ φημὶ καὶ Πολυδεύκης, θαλάσσιοί εἰσιν ἀντιλήπτορες. Εἷς δὲ ἀστὴρ, διότι οὐκ ἄμφω, ἀλλ᾽ ἕτερος αὐτῶν παρ᾽ ἡμέραν ἐν θεοῖς ἦν· ὁ δ᾽ ἕτερος ἐν τοῖς νεκροῖς ἐν ᾅδου.

2. Ἡδέως [δ᾽] ἂν ἀκούσαιμεν) Μεθ᾽ ἡδονῆς ἀκούσομεν ταῦτά σου διηγομένου.

3. Παρὰ μικρὸν) Ἀντὶ τοῦ μικροῦ δεῖν.

— Ὑποβρυχίους δῦναι) Πνιγῆναι δηλ ἐν θαλάσσῃ.

ἡ. Καὶ μάλιστα περὶ τὸν Λίβα) Καὶ μάλιστα Λιβὸς πνέοντος, καὶ τοῦ Νότου συνεπιλαμβανομένου.

2. Κατ᾽ ἐκεῖνο) Τὸ μέρος δηλ.

— Τὸ Παμφύλιον) Πέλαγος δηλ.

Θ'. Τοιαῦτα καὶ σφᾶς καταλαβεῖν ἔφασκεν ὁ ναύκληρος, ἔτι καὶ νυκτὸς οὔσης, καὶ ζόφου ἀκριβοῦς· ἀλλὰ πρὸς τὴν οἰμωγὴν αὐτῶν ἐπικλασθέντας τοὺς θεοὺς, πῦρ τε ἀναδεῖξαι ἀπὸ τῆς Λυκίας, ὡς γνωρίσαι τὸν τόπον ἐκεῖνον, καί τινα λαμπρὸν ἀστέρα, Διοσκούρων τὸν ἕτερον, ἐπικαθίσαι τῷ καρχησίῳ, καὶ κατευθῦναι τὴν ναῦν ἐπὶ τὰ λαιὰ ἐς τὸ πέλαγος, ἤδη τῷ κρημνῷ προσφερομέ-
2 νην. Τοὐντεῦθεν δὲ ἅπαξ τῆς ὀρθῆς ἐκπεσόντας, διὰ τοῦ Αἰγαίου πλεύσαντας, ἑβδομηκοστῇ ἀπ' Αἰγύπτου ἡμέρᾳ πρὸς ἀντίους τοὺς Ἐτησίας πλαγιάζοντας, ἐς Πειραιᾶ χθὲς καθορμίσασθαι, τοσοῦτον ἀποσυρέντας ἐς τὸ κάτω, οὓς ἔδει τὴν Κρήτην δεξιὰν λαβόν-
3 τας, ὑπὲρ τὸν Μαλέαν πλεύσαντας, ἤδη εἶναι ἐν Ἰταλίᾳ. — Λυκ. Νὴ Δία, θαυμάσιόν τινα φῆς κυβερνήτην τὸν Ἥρωνα, ἢ τοῦ Νηρέως ἡλικιώτην, ὅς τοσοῦτον ἀπεσφάλη τῆς ὁδοῦ.

ί. Ἀλλὰ τί τοῦτο; οὐκ Ἀδείμαντος ἐκεῖνός ἐστι; — Τιμ. Πάνυ μὲν οὖν Ἀδείμαντος αὐτός. Ἐμβοήσωμεν οὖν. Ἀδείμαντε, σέ φημι
2 τὸν Μυρρινούσιον, τὸν Στροβίχου. — Λυκ. Δυεῖν θάτερον, ἢ δυσχεραίνει καθ' ἡμῶν, ἢ ἐκκεκώφωται· Ἀδείμαντος γάρ, οὐκ ἄλλος τίς ἐστι, πάνυ ἤδη σαφῶς ὁρῶ, καὶ θοιμάτιον αὐτοῦ, καὶ τὸ
3 βάθισμα ἐκεῖνου, καὶ ἐν χρῷ ἡ κουρά. Ἐπιτείνωμεν δὲ ἔμως τὸν περίπατον, ὡς καταλάβωμεν αὐτόν.

ιά. Ἢν μὴ τοῦ ἱματίου λαβόμενοί σε ἐπιστρέψωμεν, ὦ Ἀδείμαντε, οὐχ ὑπακούσεις ἡμῖν ἐμβοῶσιν; ἀλλὰ καὶ φροντίζοντι ἔοικας ἐπί συννοίας τινὸς, οὐ μικρὸν οὐδ' εὐκαταφρόνητον πρᾶγμα,
2 ὡς δοκεῖς, ἀνακυκλῶν. — Ἀδείμ. Οὐδέν, ὦ Λυκῖνε, χαλεπὸν, ἀλλά με καινή τις ἔννοια μεταξὺ βαδίζοντα ὑπελθοῦσα, παρα-

---

Θ'. Ἔτι καὶ νυκτὸς) Ἔτι δὲ συνέβη αὐτοῖς καταλαβεῖν τοιαῦτα, οὐδ' ἡμέρας, ἀλλὰ νυκτὸς οὔσης καὶ ζόφου. Τοιοῦτό τι σημαίνει ὁ Καί.

— Ὡς; γνωρίσ.) Ὥστε γνωρίσαι.

— Τῷ κρημνῷ προσφ.) Φερομένην πρὸς τῷ κρημνῷ.

2. Τῆς ὀρθῆς) Ὁδοῦ δηλ.

— Ἐτησίας) Ἀνέμους δηλ. Ἐτησίαι γὰρ λέγονται ἄνεμοι οἱ κατά τινα ὥραν τοῦ ἔτους πνέοντες· οἷον περὶ δέκα ἢ δυοκαίδεκα ἡμέρας πρὸ τῆς ἀνατολῆς ἀστέρος καλουμένου Κυνὸς ἢ Σειρίου, μέχρι τῆς ἀνατολῆς ἀρκτούρου ἀστέρος καὶ αὐτοῦ. Ἀριστ. περὶ Κόσμ.

3. Θαυμάσιον φῆς) Ὡς φῆς ἐστὶ θαυμάσιος κυβερνήτης. Εἰρωνικῶς δὲ τοῦτο λέγει.

— Ἢ τοῦ Νηρέως ἡλικιώτην) Ἢ τὸν ἡλικιώτην τοῦ Νηρέως θεοῦ τῆς θαλάσσης· χλευαστικῶς καὶ τοῦτο τὴν παλαιότητα τοῦ γέροντος Ἥρωνος εἰρωνευόμενος.

ί. Ἀλλὰ τί τοῦτο) Ἀλλὰ τί ἐστι τοῦτο, ὅπερ ὁρῶ;

2. Καὶ θοιμάτιον αὐτοῦ) Καὶ τὸ ἱμάτιον, ὅπερ ὁρῶ, αὐτοῦ ἐστι· καὶ τλ. Τὸ δὲ θοιμάτιον κατὰ συναίρεσιν· τὸ μὲν ο καὶ ι οι συναιρεῖται, διὰ δὲ τὴν δασεῖαν τρέπεται τὸ τ εἰς θ.

— Καὶ ἐν χρῷ ἡ κουρά) Σημειούσθω, ὅτι ἐν Ἀθήναις ἐκόμων οἱ ἐλεύθεροι, τοῖς δὲ δούλοις οὐκ ἐξὴν κομᾶν νόμῳ· ὅθεν οὖν ἐλείροντο μέχρι τοῦ δέρματος κόπτοντες τὰς τρίχας, ἢ γοῦν ξυρῷ ἔκοπτον αὐτάς. Κατὰ τοῦτον οὖν τὸν τρόπον ἐχείροντο καὶ τῶν φιλοσόφων οἱ Στωϊκοὶ καλούμενοι, ἀπέριττοι τὰ πάντα ὄντες.

ιά. Ἀνακυκλῶν) Πρὸς σεαυτόν.

2. Οὐδὲν χαλεπὸν) Ἀνακυκλῶ πρὸς ἐμαυτόν.

κῦσκι ὑμῶν ἐποίησεν, ἀτενὲς πρὸς αὐτὴν ἅπαντι τῷ λογισμῷ ἀποβλέποντα. — Λυκ. Τίς αὕτη; μὴ γὰρ ὀκνήσῃς εἰπεῖν, εἰ μή τις ἐστὶ τὸ πάνυ ἀπορρήτων. Καίτοι ἐτελέσθημεν, ὡς οἶσθα, καὶ στέγειν μεμαθήκαμεν. — Ἀδείμ. Ἀλλ' αἰσχύνομαι ἔγωγε εἰπεῖν πρὸς ἡμᾶς· οὕτω γὰρ μειρακιῶδες ὑμῖν δόξει τὸ φρόντισμα. — Λυκ. Μῶν ἐρωτικόν τι ἐστιν; οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τοῦτο ἀμύητοις ἡμῖν ἐξαγορεύσεις, ἀλλ' ὑπὸ λαμπρᾷ τῇ δᾳδὶ καὶ αὐτοῖς τετελεσμένοις.

ιϑ'. Ἀδείμ. Οὐδέν, ὦ θαυμάσιε, τοιοῦτον, ἀλλά τινα πλοῦτον ἐμαυτῷ ἀνεπλαττόμην, ἣν κενὴν μακαρίαν οἱ πολλοὶ καλοῦσι· καί μοι ἐν ἀκμῇ τῆς περιουσίας καὶ τρυφῆς ἐπέστητε. — Λυκ. Οὐκοῦν τὸ προχειρότατον τοῦτο, κοινὸς Ἑρμᾶς, φασι· καὶ ἐς μέσον κατατίθει φέρων τὸν πλοῦτον· ἄξιον γὰρ ἀπολαῦσαι τὸ μέρος φίλους ὄντας, τῆς Ἀδειμάντου τρυφῆς. — Ἀδείμ. Ἀπελείφθην μὲν ὑμῶν εὐθὺς ἐν τῇ πρώτῃ ἐς τὴν ναῦν ἐπιβάσει, ἐπεί σε, ὦ Λυκῖνε, κατέστησα ἐς τὸ ἀσφαλές. Περιμετροῦντος γάρ μου τῆς ἀγκύρας τὸ μέγεθος, οὐκ οἶδ' ὅπου ὑμεῖς ἀπέστητε.

ιγ'. Ἰδὼν δ' ὅμως τὰ πάντα, ἠρόμην τινὰ τῶν αὐτῶν ὁπόσην ἀποφέρει ἡ ναῦς τῷ δεσπότῃ ὡς ἐπιτοπολὺ κατ' ἔτος ἕκαστον τὴν μισθοφορίαν· ὁ δέ μοι, Δώδεκα, ἔφη, Ἀττικὰ τάλαντα, εἰ πρὸς τοὐλάχιστόν τις λογίζοιτο. Τοὐντεῦθεν οὖν ἐπανιὼν, ἐλογιζόμην, εἴ τις θεῶν τὴν ναῦν ἄφνω ἐμὴν ποιήσειεν εἶναι, οἷον ἂν ὡς εὐδαίμονα βίον ἐβίωτα, εὖ ποιῶν τοὺς φίλους, καὶ ἐπιπλέων ἐνίοτε μὲν αὐτὸς, ἐνίοτε δὲ οἰκέτας ἐκπέμπων· εἶτα ἐκ τῶν δώδεκα

— Ἀποβλέποντα) Μεταφορικῶς ἀντὶ προσέχοντα.

3. Τίς αὕτη) Ἡ ἔννοια ὅηλ.

— Ἐτελέσθημεν) Ἐν ἀκινδύνῳ σοι τὸ πρὸς ἡμᾶς ἐλθέειν καθίσταται· μεμυήμεθα γὰρ καὶ αὐτοὶ, καὶ σιγᾶν μεμαθήκαμεν· μόνῳ δὲ τῷ τῶν μυστηρίων ἀμυήτῳ οὐκ ἔξεστι ἐξειπεῖν τὸ ἀπόῤῥητον· πρὸς ἡμᾶς δὲ οὐδὲν ἀπόῤῥητον ἔχειν σε δεῖ· τοῖς γὰρ μεμυημένοις οὐκ ἐξῆν τὸ ἀπόῤῥητον λέγειν· ἐμυοῦντο δὲ τὰ ἐν Ἐλευσῖνι μυστήρια· περὶ ὧν οὐδὲν βέβαιον ἴσμεν· τοῦτο δὲ δῆλον ὅτι οἱ μεμυημένοι διῆγον βίον σεμνὸν καὶ ἀρετῆς ἁπάσης πλήρη.

4. Τὸ φρόντισμα) Ἡ ἔννοια ὅηλ. περὶ ἧς ἐφρόντιζον.

5. Οὐδὲ γὰρ οὐδὲ) Καὶ τοῦτο μεμυημένοι ἐσμὲν, καὶ πρὸς ἡμᾶς οὕτως ἔχοντας ἐξαγορεύσεις.

— Ἀλλ' ὑπὸ λαμπρᾷ) Φανερὰ γὰρ καὶ ἡμεῖς τοῦτο ἐμυήθημεν· φανερὸν δῆλ. ὅτι καὶ ἡμεῖς τοιοῦτοι ἐσμέν.

ιε'. Οὐδὲν τοιοῦτον) Ἤτοι ἐννοεῖται τὸ ἐστὶν, ἢ οὐδὲν ἔστι τοιοῦτον, ὦ θαυμάσιε, ἀλλὰ ἡ ἐπιτρίτου ἐστὶ τοῦ, ἀνεπλαττόμην· ἤγουν. ὦ θαυμάσιε, οὐδὲν ἀνεπλαττόμην τοιοῦτον· ἀλλὰ πλοῦτ. καὶ τλ. — Ἣν κενὴν μακαρ.) Τὰ πρὸς ῥᾳστώνην καὶ εὐημερίαν τείνοντα, εἴτε ἐγρηγορότων ἐνθύμια, εἴτε καὶ καθευδόντων ἐνύπνια κενὴν μακαρίαν οἱ παλαιοὶ κατεψήφισαν.

2. Κοινὸς Ἑρμᾶς) Τὸ μὲν Ἑρμᾶς Δωρικὸν, ἀντὶ τοῦ Ἑρμῆς· ἔστι δὲ παροιμία ἐπὶ τῶν μετέχειν αἰτούντων κέρδους, τοῦ Ἑρμοῦ, ὃς καὶ πλουτοδότης πιστεύεται, εὐνοίᾳ ἡμῖν προσκλινομένου.

— Ἀπολαῦσαι) Τῆς Ἀδειμ. τρυφ. ἕκαστον κατὰ τὸ μέρος.

3. Ἐπεί σε) Τὸ Ἐπεὶ χρονικὸν ἤτοι μετὰ τὸ καταστῆσαί σε, ἢ ἀφ' οὗ σὲ κατέστησα.

ιγ'. Ὡς ἐπιτοπολὺ) Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον.

— Εἰ πρὸς τοὐλάχιστόν τις λογίζοιτο) Τὸ παρ' ἡμῖν, τὸ ὀλιγώτερον.

2. Ὡς εὐδ.) Τὸ ὡς ἐπιτατικὸν, καὶ ὁ νοῦς ὁποῖον ἂν εὐδαιμονέστατον βίον ἐβίωσα.

ἐκείνων ταλάντων, οἰκίαν τε ἤδη ᾠκοδομησάμην ἐν ἐπικαίρῳ μικρὸν ὑπὲρ τὴν ποικίλην, τὴν παρὰ τὸν Ἰλισσὸν ἐκείνην τὴν πατρῴαν ἀφεὶς, καὶ οἰκέτας ὠνούμην καὶ ἐσθῆτας, καὶ ζεύγη, καὶ ἵπ-
3 πους. Νυνὶ δὲ ἤδη καὶ ἔπλεον, ὑφ' ἁπάντων εὐδαιμονιζόμενος τῶν ἐπιβατῶν, φοβερὸς τοῖς ναύταις, καὶ μονονυχὶ βασιλεὺς νομιζόμε-
4 νος. Ἔτι δέ μοι τὰ κατὰ τὴν ναῦν εὐθετίζοντι, καὶ ἐς λιμένα πόρρωθεν ἀποβλέποντι, ἐπιστὰς, ὦ Λυκῖνε, κατέδυσας τὸν πλοῦτον, καὶ ἀνέτρεψας εὖ φερόμενον τὸ σκάφος οὐρίῳ τῆς εὐχῆς τῷ πνεύματι.

ιδ'. Λυκ. Οὐκοῦν, ὦ γενναῖε, λαβόμενός μου, ἄπαγε πρὸς τὸν στρατηγὸν, ὡς τινα πειρατὴν, ἢ καταποντιστήν, ὃς τηλικοῦτον ναυάγιον εἴργασμαι, καὶ ταῦτα ἐν γῇ κατὰ τὴν ἐκ Πειραιῶς ἐς τὸ
2 ἄστυ. Ἀλλ' ὅρα παραμυθήσομαί σου τὸ πταῖσμα. Πέντε γάρ, εἰ βούλει, καλλίω καὶ μείζω τοῦ Αἰγυπτίου πλοῖα ἤδη ἔχε, καὶ τὸ μέγιστον, οὐδὲ καταδῦναι δυνάμενα. Καὶ τάχα σοι πεντάκις ἐξ Αἰγύπτου κατ' ἔτος ἕκαστον σιταγωγείτω σιταγωγίαν, εἰ καὶ, ὦ
3 ναυκλήρων ἄριστε, δῆλος εἶ ἀφόρητος ἡμῖν τότε γενησόμενος. Ὡς γὰρ ἔτι ἑνὸς πλοίου τοτουΐ δεσπότης ὢν, παρήκουες βοώντων, εἰ πέντε κτήσαιο πρὸς τούτῳ τριάρμενα πάντα, καὶ ἀνώλεθρα, οὐδὲ
4 ὄψει ὀηλαδὴ τοὺς φίλους. Σὺ μὲν οὖν εὐπλόει, ὦ βέλτιστε· ἡμεῖς δὲ ἐν Πειραιεῖ καθεδούμεθα· καὶ τοὺς ἐξ Αἰγύπτου, ἢ Ἰταλίας καταπλέοντας ἀνακρίνοντες, εἴ που τὸ μέγα Ἀδειμάντου πλοῖον, τὴν Ἶσιν, τις οἶδεν.

ιε. Ἀδείμ. Ὁρᾷς, διὰ τοῦτο ὤκνουν εἰπεῖν, ἃ ἐνενόουν, εἰδὼς ὅτι ἐν γέλωτι καὶ σκώμματι ποιήσεσθέ μου τὴν εὐχήν. Ὥ-
2 στε ἐπιστὰς μικρὸν, ἐς τ' ἂν ὑμεῖς προχωρήσητε, ἀποπλεύσομαι πάλιν ἐπὶ τῆς νεώς. Πολὺ γὰρ ἄμεινον τοῖς ναύταις

---

2. Ἐν ἐπικαίρῳ) Τόπῳ δηλ. ἐπιτηδείῳ. — Ὑπὲρ τὴν ποικίλην) Στοὰν δηλ. Ἦν γὰρ ἐν Ἀθήναις στοὰ, ἐν ᾗ ἦσαν πάνθ' ὅσα Ἀρχιτεκτονικὴ, Γλυπτικὴ, καὶ Ζωγραφικὴ, ἔχουσι σπάνια, καὶ λόγου ἄξια· ἦσαν δ' ἐν αὐτῇ καὶ διάφοροι εἰκόνες θαῦμα ἰδεῖν· μεταξὺ δὲ τούτων καὶ ἡ τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης εἰκών· διὰ ταῦτα οὖν τὰ ποικίλματα ἐλέγετο ποικίλη. Ἀπὸ ταύτης ἔλαχον τὴν κλῆσιν καὶ οἱ καλούμενοι Στωϊκοὶ φιλόσοφοι· ὡς συναθροιζόμενοι ἐν αὐτῇ. — Τὴν πατρῴαν) Οἰκίαν δηλ.

4. Οὐρίῳ τῆς εὐχῆς) Οὐρίῳ πνεύματι, ὅπερ ἐστὶ τὸ ὑποκείμενον τῆς ἡμετέρας εὐχῆς, ὅπερ εὐχόμεθα.

ιδ'. Πρὸς τὸν στρατηγὸν) Ἐν γὰρ Ἀθήναις οὕτως ἐκαλεῖτο ὁ ἄρχων πασῶν τῶν κατὰ τὴν Ἀθήνας πρὸς ὃν πάντα ἀνεφέροντο τὰ θαλάσσια πράγματα· καὶ αὐτὸς ἐοίκαζε περὶ τούτων. — Καὶ ταῦτα) Ἐννοεῖται, Ἐποίησα.

— Κατὰ τὴν) Ὁδὸν τὴν φέρουσαν ἐκ Π.

2. Ἕκαστον) Τῶν πλοίων.

— Σιταγωγείτω σιταγωγίαν) Ἀττικισμὸς ἡ τοῦ συστοίχου ὀνόματος προσθήκη.

— Εἰ καὶ δῆλος εἶ) Δῆλος ἄρα εἶ· τὸ Εἰ συμπερασματικόν.

3. Ὡς γὰρ) Ἐπειδὴ γὰρ ὢν δεσπότης ἑνὸς, παρήκουες, πάντως οὐδὲ ὄψει τοὺς φίλους, κτησάμενος πέντε.

4. Ἀνακρίνοντες) Ἐξετάζοντες, ἐρωτῶντες.

ιε. Ἐν γέλωτι ποιήσ.) Γελάσετε, καὶ σκώψετέ μου τὴν εὐχήν· κατὰ περίφρασιν δὲ εἴρηται.

προσλαλεῖν, ἢ ὑφ' ὑμῶν καταγελᾶσθαι. — Λυκ. Μηδαμῶς, ἐ- 3
πεὶ συνεμβησόμεθά σοι καὶ αὐτοὶ ὑποστάντες. — Ἀδείμ. Ἀλλὰ ὑ-
φαιρήσω τὴν ἀποβάθραν, προεισελθών. — Λυκ. Οὐκοῦν ἡμεῖς
γε προσνηξόμεθα ὑμῖν. Μὴ γὰρ οἴου, σοὶ μὲν εἶναι ῥᾴδιον τη- 4
λικαῦτα πλοῖα κτᾶσθαι, μήτε πριαμένῳ, μήτε ναυπηγησαμέ-
νῳ· ἡμεῖς δὲ οὐκ αἰτήσομεν παρὰ τῶν θεῶν ἐπὶ πολλοὺς στα-
δίους ἀκμῆτες δύνασθαι νεῖν. Καί τοι πρῶτον καὶ ἐς Αἴγιναν 5
ἐπὶ τὴν τῆς Ἐνοδίας τελετήν, οἶσθα ἐν ἡλίκῳ σκαφιδίῳ πάν-
τες ἅμα οἱ φίλοι τεττάρων ἕκαστος ὀβολῶν διεπλεύσαμεν, καὶ
οὐδὲν ἐδυσχέραινες ἡμᾶς συμπλέοντας· νῦν δὲ ἀγανακτεῖς, εἰ
συνεμβησόμεθά σοι, καὶ τὴν ἀποβάθραν προεισελθὼν ἀφαιρεῖς.
Ὑπερμαίζᾳς γε, ὦ Ἀδείμαντε, καὶ ἐς τὸν κόλπον οὐ πτύεις, 6
οὐδὲ οἶσθα, ὅς τις ὢν ναυκληρεῖς. Οὕτως ἐπῄρέ σε καὶ ἡ οἰ-
κία, ἐν καλῷ τῆς πόλεως οἰκοδομηθεῖσα, καὶ τῶν ἀκολούθων
τὸ πλῆθος. Ἀλλ', ὦ γαθέ, πρὸς τῆς Ἴσιδος, κἂν τὰ Νει- 7
λῷα ταῦτα ταρίχη τὰ λεπτὰ μέμνησο ἡμῖν ἄγειν ἀπ' Αἰγύ-
πτου, ἢ μῦρον ἀπὸ τοῦ Κανώπου, ἢ Ἶβιν ἐκ Μέμφιδος· εἰ δὲ καὶ
ἡ ναῦς ἐδύνατο, καὶ τῶν πυραμίδων μίαν.

ις'. Τιμ. Ἅλις παιδιᾶς, ὦ Λυκῖνε· ὁρᾷς ὡς ἐρυθριᾷν Ἀ-
δείμαντον ἐποίησας, πολλῷ τῷ γέλωτι ἐπικλύσας τὸ πλοῖον,
ὡς ὑπέραντλον εἶναι, καὶ μηκέτι ἀντέχειν πρὸς τὸ ἐπιῤῥέον· καὶ 2
ἐπείπερ ἔτι πολὺ ἡμῖν τὸ λοιπόν ἐστι πρὸς τὸ ἄστυ, διελόμε-
νοι τετραχῇ τὴν ὁδὸν κατὰ τοὺς ἐπιβάλλοντας ἕκαστος στα-
δίους, αἰτῶμεν ἅ περ ἂν δοκεῖ παρὰ τῶν θεῶν· οὕτω γὰρ ἂν ἡ-
μᾶς ὅ,τε κάματος λάθοι, καὶ ἅμα εὐφρανούμεθα, ὥσπερ ἡδί-

---

3. Ὑποστάν.) Τοῦτο δὲ δοκεῖ ταὐτὸ τὸ ἐπιστάντες· εἴρηται γὰρ ἐπιστὰς μικρόν.

5. Ἐπὶ τὴν τῆς Ἐνοδίας τελ.) Τούτων τῶν μυστηρίων μέμνηται Παυσανίας ἐπὶ τῷ τῆς Ἑκάτης ὀνόματι. Ἐνοδία γὰρ ἡ Ἑκάτη ὡς ἐπὶ τὰς ὁδοὺς, κατὰ τὰ μυθολογούμενα καθεζομένη· ὅθεν καὶ ἐπὶ τὰς τριόδους, ὡὰ καὶ ἄλλα ἁμαρτημάτων καθάρσια βρώματα ἐτίθετο· καὶ ἐπιστεύετο ὑπὸ Ἑκάτης βιβρώσκεσθαι· ὅθεν καὶ Ἑκάτης ἐκαλεῖτο δεῖπνον.

6. Ὑπερμαζᾷς) Λέγεται τοῦτο ἐπὶ τῶν ἀπὸ τῆς ἄγαν πενίας ἀρξαμένων πλουτεῖν· ἔπειτα σοβαρόν τι τοῖς συνήθεσι τέως ἐνορώντων καὶ ὑπεροπτικόν· ὅθεν καὶ ὑπερμαζᾷν, ὡς μὴ πλέον μάζης πρότερον εὐπορηκότες. — Καὶ ἐς τὸν κόλπον οὐ πτ.) Εἰώθασιν αἱ γυναῖκες, καὶ τὸ ἔθος μέχρι καὶ νῦν ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα σώζεται, εἰς τὸν κόλπον πτύειν, τὸ νεμεσητὸν ἐκτρεπόμεναι· τὸ δὲ εἰς τὸν κόλπον μὴ πτύειν ἀλαζόνων ἴδιον.

7. Εἰ δὲ καὶ) Προσθετικός. Καὶ εἰ ἐδύνατο δὲ ἡ ναῦς· πρὸς τούτοις δὲ εἰ ἐδύνατο· μέμνησο ἡμῖν ἄγειν καὶ μίαν τῶν πυρ.

ις'. Ἅλις παιδ.) Ἀρκεῖ σοι παίζοντι. — Ὑπέραντλ.) Ὥστε δυσχερὲς ἀντλεῖν οὐκ ἀρκεῖ αὐτῷ τὸ ἀντλ. — Πρὸς τὸ ἐπιῤῥέον) Ὑπακούεται κῦμα.

2. Κατὰ τοὺς ἐπιβ. ἕκαστ. σταδ.) Ἀπὸ τοῦ Πειραιέως μέχρι τοῦ ἄστεος τεσσαράκοντα ἦσαν στάδιοι. Ὅθεν ἐπιβαλλόντες ἑκάστῳ στάδιοι ἦσαν δέκα· ἐὰν πᾶσα ἡ ὁδὸς εἰς τέσσαρα ἴσα ἢ διῃρημένη· ἦσαν δέ τοι τριάκοντα, ὡς κατὰ τὸ τέλος γενόμενος λέγει ὅτι τῷ τετάρτῳ οὐδὲν ἀπελείφθη. μς'. ἡμιστάδιον αἰτήσαντι. ις'.

3. Εὖ ποιήσοντι) Τῷ ὄντι ὁρ.

στῳ ὀνείρατι ἐκουσίῳ περιπεσόντες, ἐφ' ὅσον βουλόμεθα εὖ ποιή-
3 σοντι ἡμᾶς. Παρ' αὐτῷ γὰρ ἑκάστῳ τὸ μέτρον τῆς εὐχῆς, καὶ
οἱ θεοὶ πάντα ὑποκείσθωσαν παρέξοντες, εἰ καὶ τῇ φύσει ἀπί-
4 θανα ἔσται. Τὸ δὲ μέγιστον, ἐπίδειξις ἔσται τὸ πρᾶγμα, ὅς τις
ἂν ἄριστα χρήσαιτο τῷ πλούτῳ, καὶ τῇ εὐχῇ. Δηλώσει γὰρ
οἷος ἂν καὶ πλουτήσας ἐγένετο.

ιζ'. Σάμ. Καλῶς, ὦ Τιμόλαε, καὶ πείθομαί σοι, καὶ ὅταν
2 ὁ καιρὸς καλῇ, εὔξομαι, ἅπερ ἂν δοκεῖ. Εἰ μὲν γὰρ Ἀδεί-
μαντος βούλεται, οὐδὲ ἐρωτᾶν οἶμαι, ὅς γε δὴ ἐν τῇ νηῒ τὸν
ἕτερον πόδα ἔχει· χρὴ δὲ καὶ Λυκίνῳ δοκεῖν. — Λυκ. Ἀλ-
λὰ πλουτῶμεν, εἰ τοῦτο ἄμεινον, μὴ καὶ βασκαίνειν ἐπὶ ταῖς
3 κοιναῖς εὐτυχίαις δοκῶ. — Ἀδείμ. Τίς γοῦν πρῶτος ἄρξεται;
— Λυκ. Σύ, ὦ Ἀδείμαντε, εἶτα μετά σε, οὑτοσὶ Σάμιππος·
εἶτα Τιμόλαος, ἐγὼ δὲ ὀλίγον ὅσον ἡμιστάδιον τὸ πρὸ τοῦ
Διπύλου ἐπιλήψομαι τῇ εὐχῇ, καὶ τοῦτο ὡς οἷόν τε παραθραμών.

ιή. Ἀδείμ. Οὐκοῦν ἐγὼ μὲν οὐδὲ νῦν ἀποστήσομαι τῆς νεώς,
ἀλλ', εἴπερ ἔξεστιν, ἐπιμετρήσω τῇ εὐχῇ. Ὁ δὲ Ἑρμῆς ὁ κερ-
2 δῷος ἐπινευσάτω ἅπασιν. Ἔστω γὰρ τὸ πλοῖον, καὶ τὰ ἐν αὐ-
τῷ πάντα, ἐμά, καὶ ὁ φόρτος, οἱ ἔμποροι, αἱ γυναῖκες, οἱ ναῦ-
ται, καὶ ἄλλο εἴ τι ἥδιστον κτημάτων ἁπάντων. — Σάμ. Λέ-
3 ληθας σεαυτὸν ἔχων ἐν τῇ νηΐ. — Ἀδείμ. Τὸν παῖδα φῄς,
ὦ Σάμιππε, τὸν κομήτην; κἀκεῖνος οὖν ἔστω ἐμός· ὁπόσος δὲ
ὁ πυρὸς ἔνδον ἐστίν, οὗτος ὁ ἀριθμὸς ἅπας, χρυσίου ἐπίσημον
γενέσθω, τοσοῦτοι Δαρεικοί.

ιθ'. Λυκ. Τί τοῦτο, ὦ Ἀδείμαντε; καταδύσεταί σοι τὸ πλοῖον,
οὐ γὰρ ἴσον βάρος πυροῦ καὶ τοῦ ἰσαρίθμου χρυσίου. — Ἀ-
2 δείμ. Μὴ φθόνει, ὦ Λυκῖνε, ἀλλ' ἐπειδάν εἰς σὲ παρέλθῃ ἡ-
εὐχή, τὴν Πάρνηθα ἐκείνην, εἰ θέλοις, ὅλην χρυσῆν ποιήσας
3 ἔχε, κἀγὼ σιωπήσομαί σοι. — Λυκ. Ἀλλ' ὑπὲρ ἀσφαλείας τοῦ-
το ἔγωγε τῆς ὁδῆς ἐποιησάμην, ὡς μὴ ἀπολέσθαι ἅπαντας με-
τὰ τοῦ χρυσίου· καὶ τὰ μὲν ὑμέτερα μέτρια, τὸ μειράκιον δὲ
τὸ ὡραῖον, ἀποπνιγήσεται ἄθλιον, νεῖν οὐκ ἐπιστάμενον. — Τιμ.
Θάῤῥει, ὦ Λυκῖνε· οἱ δελφῖνες γὰρ αὐτὸ ὑποδύντες ἐξοίσουσιν

ιξ'. 3. Τὸ πρὸ τοῦ Διπύλ.) Ἔμπροσθεν τοῦ Διπύλου. Τόπος δὲ οὗτος τῶν Ἀθηνῶν οὕτω καλούμενος διὰ τὸ δύο εἶναι πύλας ἐν αὐτῷ. — Ἐπιλήψ.) Μετὰ πάντας λήψομαι· τὸ γὰρ ὕστερον σημαίνει ἡ Ἐπί.

ιή. Ἐπιμετρήσω) Ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις μετρήσω καὶ ἕτερα.

3. Χρυσίου ἐπίσ.) Χρήματα δηλ. μετρητὰ χρυσᾶ γενέσθω.

ιθ'. 2. Τὴν Πάρνηθα ἐλ.) Δεικνύουσι γὰρ τὸ ἐν Ἀττικῇ ὄρος, οὕτω καλούμενον.

3. Ἄθλιον) Ἐν τῇ τοιαύτῃ περιστάσει οἱ μὲν Ἀττικοὶ ἄνευ ἄρθρου χρῶνται τῷ ἄθλιος· ἡμῖν δὲ κοινῶς ἀνάρθρως ἥκει εἰς χρῆσιν.

ἐπὶ τὴν γῆν. Ἢ νομίζεις κιθαρῳδὸν μέν τινα σωθῆναι παρ' αὐ- 4
τῶν, καὶ ἀπολαβεῖν τὸν μισθὸν ἀντὶ τῆς ᾠδῆς, καὶ νεκρόν τι ἄλ-
λο παιδίον εἰς τὸν Ἰσθμὸν ἐπὶ δελφῖνος ὁμοίως προσκομισθῆ-
ναι, τὸν δὲ Ἀδειμάντου οἰκέτην τὸν νεώνητον, ἀπορήσειν δελ-
φῖνος ἐρωτικοῦ; — Ἀδείμ. Καὶ σὺ γάρ, Τιμόλαε, μιμῇ Λυ- 5
κῖνον, καὶ ἐπιμετρεῖς τῶν σκωμμάτων, καὶ ταῦτα εἰσπράκτης
αὐτὸς γενόμενος.

κ΄. Τιμ. Ἄμεινον γὰρ ἦν πιθανώτερον αὐτὸ ποιεῖν, καί τινα
θησαυρὸν ὑπὸ τῇ κλίνῃ ἀνευρεῖν, ὡς μὴ πράγματα ἔχοις ἐκ
τοῦ πλοίου, μετατιθεὶς χρυσίον ἐς τὸ ἄστυ. — Ἀδείμ. Εὖ λέ- 2
γεις· ἀνορωρύχθω θησαυρὸς ὑπὸ τὸν Ἑρμῆν τὸν λίθινον, ὅς ἐ-
στιν ἡμῖν ἐν τῇ αὐλῇ, μέδιμνοι χίλιοι ἐπισήμου χρυσίου. Εὐ- 3
θὺς οὖν, κατὰ τὸν Ἡσίοδον, οἶκος τὸ πρῶτον, ὡς ἂν ἐπισημό-
τατα οἰκοίην· καὶ τὰ περὶ τὸ ἄστυ πάντα ὠνησάμην ἤδη,
πλὴν ὅσα Ἰσθμοῖ, καὶ Πυθοῖ, καὶ ἐν Ἐλευσῖνι ὅσα ἐπὶ θα-
λάττῃ, καὶ περὶ τὸν Ἰσθμὸν ὀλίγα, τῶν ἀγώνων εἵνεκα, εἴ ποτε
δὴ τὰ Ἴσθμια ἐπιδημήσαιμι, καὶ τὸ Σικυώνιον πεδίον, καὶ ὅ-
λως εἴ που τι ἦ συμφερὲς, ἢ ἔνυδρον, ἢ εὔκαρπον ἐν τῇ Ἑλλά- 4
δι, πάντα ἐν ὀλίγῳ Ἀδειμάντου ἔστω. Ὁ χρυσὸς δὲ κοῖλος ἡ-
μῖν ἐμφαγεῖν· τὰ δὲ ἐκπώματα οὐ κοῦφα, ὡς τὰ Ἐχεκράτους,
ἀλλὰ διτάλαντον ἕκαστον τὴν ὀλκήν.

κά. Λυκ. Εἶτα πῶς ὁ οἰνοχόος ὀρέξει πλήρες οὕτω βαρύ

---

4. Κιθαρῳδὸν) Τὸν Ἀριαῖον λέγει. Τοῦτον γάρ, βουλομένων τῶν ναυτῶν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν θάλατταν, ἅπαντα, ἦν γὰρ κιθαρῳδὸς ἐν τοῖς μάλιστα εὐδόκιμος, καὶ ῥίψαντα ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλατταν. ὑπολαβόντες οἱ δελφῖνες, ἔσωσαν. Ἡρόδ. Α΄. κγ΄.

— Καὶ νεκρὸν ἄλλ. παῖδ.) Τὸν Μελικέρτην λέγει τὸν τῆς Ἰνοῦς παῖδα, ἐπιδιώκοντος τοῦ πατρὸς Ἀθάμαντος. Ἰνὼ γάρ, βουλευθεῖσα κακῶς κατὰ τῶν τέκνων Νεφέλης τῆς προτέρας γυναικὸς Ἀθάμαντος βασιλέως Θηβῶν, ἐκείνων μὲν ἐπὶ κριοῦ χρυσομάλλου δι' ἀέρος φυγόντων, Ἀθάμαντος δὲ, κατὰ μῆνιν Ἥρας εἰς μανίαν ἐμπεσόντος, ἔρριψεν ἑαυτὴν εἰς θάλασσαν διὰ τῶν Σκιρωνίδων πετρῶν μετὰ τοῦ παιδὸς Μελικέρτου. Δελφῖνες δὲ ἔσωσαν· καὶ Ποσειδῶν αὐτὴν μὲν θεὰν Λευκοθέαν ἐποίησε· τὸν δὲ υἱὸν Παλαίμονα τῶν λιμένων προστάτην.

5. Καὶ ἐπιμετρεῖς) Προστίθης τινὰ τῶν σκωμμάτων.

— Καὶ ταῦτα) Ἐννοεῖται Ποιεῖς.

κ΄. 2. Ὑπὸ τὸν Ἑρμῆν τὸν λίθ.) Ἑρμοῦ γὰρ ἀγάλματα ἦσαν ἐκ λίθου κατεργασμένα, καὶ ἐν ἰδίοις προθύροις καὶ ἐν ἱεροῖς ἐν Ἀθήναις, ἔθος δὲ τοῦτο Ἀθηναίοις Θουκυδ. ς΄. κξ΄.

— Ἐπισήμου) Ἐσφραγισμένου.

3. Κατὰ τὸν Ἡσιοδ.) Ἐν ἔργοις στιχ. 405.

Οἶκον μὲν πρώτιστα, γυναῖκά τε,
βοῦν τ' ἀροτῆρα.

— Ἰσθμοῖ καὶ Πυθοῖ) Ὡς τοπικὰ ἐπιῤῥήματα λαμβάνεται τοῦτα. Τόποι δὲ οὗτοι δοκοῦσιν εἶναι τῆς Ἀττικῆς.

— Ὅσα ἐπὶ θάλ.) Ἐπεξήγησις δοκεῖ ταῦτα τοῦ Ἰσθμοῖ καὶ Πυθοῖ· ἄλλως γὰρ δυσξύνετον τὸ χωρίον. Ταῦτα γὰρ οὐκ ὠνήσεται τῶν ἀγώνων φησὶν ἕνεκα.

— Εἴ ποτε δὴ) Ὁ νοῦς. Ἐὰν δέ μοι κατὰ θυμὸν ἐνδιατρίψαι ἐν Ἰσθμίοις, ὠνήσωμαι καὶ τὸ Σικυώνιον πεδίον ἐκεῖ πλησίον που ὄν.

4. Κοῖλος ἡμῖν ἐμφ.) Κοιλωθήτω δηλ. ὁ χρυσὸς, ἵνα ἐν αὐτῷ ἐντίθηται τὰ βρώματα. Ἔστωσαν δηλονότι πάντα τὰ τῆς τραπέζης χρυσᾶ σκεύη.

— Τὴν ὁλκ.) Κατὰ τὴν ὁλκήν.

ἔκπωμα; ἢ σὺ δέξῃ παρ' αὐτοῦ ἀμογητὶ οὐ σκύφον, ἀλλὰ Σισύ-
2 φιόν τι, βάρος ἀναδιδόντος; — Ἀδείμ. Ἄνθρωπε, μὴ μ' ἀνάλυε τὴν εὐχήν· ἐγὼ δὲ καὶ τραπέζας ὅλας χρυσᾶς ποιήσομαι, καὶ τὰς κλίνας χρυσᾶς· εἰ δὲ μὴ σιωπήσῃ, καὶ τοὺς διακόνους αὐτούς.
3 —Λυκ. Ὅρα μόνον, μὴ ὥσπερ τῷ Μίδᾳ, καὶ ὁ ἄρτος σοι, καὶ τὸ ποτὸν χρυσὸς γένηται, καὶ πλουτῶν ἄθλιος ἀπόλῃ, λιμῷ διαφθα-
4 ρεὶς πολυτελεῖ. — Ἀδείμ. Τὰ σὰ ῥυθμιεῖς πιθανώτερον, ὦ Λυκῖνε, μετ' ὀλίγον, ἐπειδὰν αὐτὸς αἰτῇς.

κϐ'. Ἐσθὴς ἐπὶ τούτοις ἁλουργὶς, καὶ ὁ βίος οἷος ἁβρότατος· ὕπνος, ἐφ' ὅσον ἥδιστος· φίλων πρόσοδοι, καὶ δεήσεις, καὶ τὸ ἅπαντας ὑποπτήσσειν, καὶ προσκυνεῖν· καὶ οἱ μὲν ἔωθεν πρὸς ταῖς θύραις ἄνω καὶ κάτω περιπατήσουσιν, ἐν αὐτοῖς δὲ καὶ Κλεαί-
2 νετος, καὶ Δημοκράτης οἱ πάνυ. Καὶ προσελθοῦσι γε αὐτοῖς, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων εἰσδεχθῆναι ἀξιοῦσι, θυρωροὶ ἑπτὰ ἐφεστῶ-
τες, εὐμεγέθεις βάρβαροι προσαραξάτωσαν ἐς τὸ μέτωπον εὐθὺ
3 τὴν θύραν, οἷα νῦν αὐτοὶ ποιοῦσιν. Ἐγὼ δὲ, ὁπόταν δόξῃ, προκύψας ὥσπερ ὁ ἥλιος, ἐκείνων μὲν οὐδ' ἐπιβλέψομαι ἐνίους· εἰ δέ τις πένης, οἷος ἦν ἐγὼ πρὸ τοῦ θησαυροῦ, φιλοφρονήσομαι τοῦτον, καὶ λουσάμενον ἥκειν κελεύσω τὴν ὥραν ἐπὶ τὸ δεῖπνον.
4 Οἱ δὲ ἀποπνιγήσονται οἱ πλούσιοι, ὁρῶντες ὀχήματα, ἵππους, καὶ παῖδας ὡραίους, ὅσον δισχιλίους ἐξ ἁπάσης ἡλικίας, ὅ,τι περ τὸ ἀνθηρότατον.

κγ'. Εἶτα δεῖπνα ἐπὶ χρυσοῦ, (εὐτελὴς γὰρ ὁ ἄργυρος, καὶ οὐ κατ' ἐμὲ) τάριχος μὲν ἐξ Ἰβηρίας, οἶνος δὲ ἐξ Ἰταλίας, ἔλαιον δὲ ἐξ Ἰβηρίας καὶ τοῦτο, μέλι δὲ ἡμέτερον τὸ ἄπυρον, καὶ ὄψα

κά. Σισύφιον) Σίσυφος γὰρ κατεδικάσθη ἐν ᾅδου πέτρον μέγαν ἐπ' ὤμων φέρων ἀνιέναι ἐπὶ τὴν κορυφὴν ὄρους· ἀλλὰ πλησίον τῆς κορυφῆς γενομένου, πάλιν ὁ πέτρος πίπτων ἀπὸ τῶν ὤμων κυλίεται, καὶ ὁ Σίσυφος ἀναλαμβάνει αὐτὸν, καὶ τοῦτο διηνεκῶς.

3 Ὥσπερ τῷ Μίδᾳ) Οὗτος γὰρ ηὔξατο πάνθ', ὅσα ταῖς χερσὶ λαμβάνει, εἰς χρυσὸν μεσαβάλλειν· οὕτως οὖν καὶ τοῦ βρώματος καὶ τοῦ ποτοῦ εἰς χρυσὸν μεταβάλλοντος, ἀποθανεῖν φασί.

κϐ'. Οἷος ἁβρ.) Τὸ οἷος κατ' ἐπίτασιν κεῖται κατὰ τὸ ὡς, ὅτι, λίαν.

— Ἐφ' ὅσον) Ἐφ' ὅσον ἐστι δυνατὸν, ἔσται ἥδιστος.

— Φίλων πρόσ.) Ἐν πᾶσιν ἐννοεῖται τὸ ὑπαρκτικὸν κατὰ τὴν χρείαν.

— Οἱ πάνυ) Οἱ ἔνδοξοι ἄνδρες. Τὸ γὰρ ἐπίρρημα ἀνάρθρως λεγόμενον ἀντὶ ἐπιθέτου κεῖται.

2. Βάρβαροι) Σύροι δηλαδὴ ἢ Μῆδοι· οὕτω γὰρ ἐκάλουν αὐτούς.

— Προσαραξάτωσαν ἐς τὸ μέτωπ.) Ἐν τῷ κλείειν δηλ. τὴν θύραν, τύψουσι δι' αὐτῆς τὸ μέτωπον αὐτῶν.

3. Τὴν ὥραν) Κατὰ τὴν ὥραν.

4. Ὅσον δισχ.) Ἕως δισχιλ. — Ὅ,τι περ τὸ ἀνθηρότ.) Τὸ ἄνθος ἁπάντων, τοὺς ἐκλεκτοτάτους.

κγ'. Ἐξ Ἰβηρ.) Τῆς κάτω δὲ Ἰβηρίας τῆς πρὸς τὰ Γάδειρα λέγει. Πολλὰ γὰρ ἐκεῖθεν ἰχθυηρὰ ταρίχη ἐκομίζετο, ἰχθύας φερούσης οὐ κατὰ τὴν ἄλλην θάλασσαν, ἀλλὰ πολλῷ καὶ τῷ μεγέθει καὶ τῷ λίπει τοὺς ἄλλους παρευδοκιμούντας.

— Ἐξ Ἰταλ.) Ἐκαλεῖτο δὲ ὁ οἶνος οὗτος Φαλερνός.

— Μέλι ἡμέτ. τὸ ἄπυρ.) Ἐξ Ἀθηνῶν δὲ τὸ μέλι· ἄπυρον δὲ τὸ μὴ εἰς πῦρ τιθέν.

πανταχόθεν, καὶ σῦες, καὶ λαγῶς, καὶ ὅσα πτηνά, ὄρνις ἐκ Φάσιδος, καὶ ταὼς ἐξ Ἰνδίας, καὶ ἀλεκτρυὼν Νομαδικός· οἱ δὲ σκευάζοντες ἕκαστα, σοφισταί. τινες, περὶ πέμματα καὶ χυμοὺς ἔχοντες. Εἰ δέ τινι προπίοιμι, σκῦφον ἢ φιάλην αἰτήσας, ὁ ἐκπιὼν ἀποφερέτω καὶ τὸ ἔκπωμα. 2

κδ'. Οἱ δὲ νῦν πλούσιοι πρὸς ἐμὲ Ἴροι καὶ προσαίταιδηλαδὴ ἅπαντες. Καὶ οὐκ ἔτι τὸ ἀργυροῦν πινάκιον, ἢ τὸν σκύφον ἐπιδείξεται Διόνικος ἐν τῇ πομπῇ, καὶ μάλιστα ἐπειδὰν ὁρᾷ τοὺς οἰκέτας τοὺς ἐμοὺς ἀργύρῳ τοσούτῳ χρωμένους. Τῇ πόλει δὲ ταῦτα παρ' ἐμοῦ ἐξαίρετα ὑπῆρξεν ἄν, αἱ μὲν δισμυριαί, κατὰ μῆνα ἕκαστον δραχμαῖ τῷ μὲν ἀστῷ ἑκατὸν, τῷ δὲ μετοίκῳ ἥμισυ τούτων· δημόσια δὲ ἐς κάλλος θέατρα, καὶ βαλανεῖα· καὶ τὴν θάλατταν ἄχρι πρὸς τὸ Δίπυλον ἥκειν, κἀνταῦθά που λιμένα εἶναι, ἐπαχθέντος ὀρύγματι μεγάλῳ τοῦ ὕδατος, ὡς τὸ πλοῖόν μου πλησίον ὁρμεῖν, καταφανὲς ὂν ἐκ τοῦ Κεραμεικοῦ. 2 3

κε. Τοῖς φίλοις δὲ ὑμῖν, Σαμίππῳ μὲν εἴκοσι μεδίμνους ἐπισήμου χρυσίου παραμετρῆσαι τὸν οἰκονόμον ἐκέλευσα ἄν, Τιμολάῳ δὲ πέντε χοίνικας, Λυκίνῳ δὲ χοίνικα, ἀπομεμαγμένην καὶ ταύτην, ὅτι λάλος ἐστί, καὶ ἐπισκώπτει μου τὴν εὐχήν. Τοῦτον ἐβουλόμην βιῶναι τὸν βίον, πλουτῶν ἐς ὑπερβολήν, καὶ τρυφῶν, καὶ πάσαις ἡδοναῖς ἀφθόνως χρώμενος. Εἴρηκα. Καί μοι ὁ Ἑρμῆς τελεσιουργήσειν αὐτά. 2 3

κς'. Λυκ. Οἶσθα οὖν, ὦ Ἀδείμαντε, ὡς πάνυ σοι ἀπὸ λεπτῆς κρόκης ὁ πᾶς οὑτοσὶ πλοῦτος ἀπήρτηται, καὶ ἢν ἐκείνη ἀπορραγῇ, πάντα οἴχεται, καὶ ἄνθρακές σοι ὁ θησαυρὸς ἔσται; — Ἀδείμ. Πῶς λέγεις, ὦ Λυκῖνε; — Λυκ. Ὅτι, ὦ ἄριστε, ἄδηλον ὁπόσον χρόνον βιώσεις πλουτῶν. Τίς γὰρ οἶδεν εἰ ἔτι παρακειμένης σοι τῆς χρυσῆς τραπέζης, πρὶν ἐπιβαλεῖν τὴν χεῖρα, καὶ ἀπογεύσασθαι τοῦ ταὼ, ἢ τοῦ Νομάδος ἀλεκτρυόνος, ἀποψυσήσας τὸ ψυχίδιον ἄπει, γυψὶ καὶ κόραξι πάντα ἐκεῖνα καταλιπών; Ἢ ἐθέλεις καταριθμήσομαί σοι τοὺς μὲν αὐτίκα πρὶν ἀπολαῦσαι τοῦ πλούτου ἀποθανόντας, ἐνίους δὲ καὶ ζῶντας ἀποστερηθέντας ὧν 2 3 4

— Νομαδικ.) Ἐκ τῆς Νομάδων γῆς.

— Σοφισταί τινες... ἔχοντ.) Τεχνῖται δηλ. ἐπιτήδειοι, καταγινόμενοι εἰς πέμματα καὶ χυμούς.

2. Προπίοιμί τινι) Πίνω εἰς ὑγείαν τινός. Ἐκείνη γὰρ ἡ Ἀττικὴ φράσις ταύτῃ τῇ καθ' ἡμᾶς κοινῇ ἀντεξετάζεται· ἡ σύνταξις. Εἰ δὲ αἰτήσας σκύφ. ἢ φιάλην προπίοιμί τινι, οὗτος ἐκπιὼν, λαβέτω καὶ τὸ ἔκπωμα.

κδ'. Πρὸς ἐμ.) Παραβαλλόμ. δηλ. ἔσονται.

2. Ὑπῆρξεν ἄν) Ταῦτα δηλ. τῇ πόλει ἦν μοι κατὰ θυμὸν ἐξελεῖν.

— Ἀστῷ) Ἀστοὺς λέγει τοὺς αὐτόχθονας Ἀθηναίους. Μέτοικοι δὲ ἐλέγοντο, ὅσοι ἐξ ἀλλοδαπῆς ἐλθόντες ᾤκησαν εἰς Ἀθήνας καὶ κατὰ τὸν νόμον ἐπολιτογράφησαν.

κε. Ἀπομεμαγμέν.) Ἐλλειπῆ καὶ κατεξυσμένην καὶ αὐτὴν οὖσαν.

3. Τελεσιουργ.) Εἴθε εἰς πέρας ἀγάγοι.

εἶχον, ὑπό τινος βατκάνου πρὸς τὰ τοιαῦτα δαίμονος; Ἀκούσιφ γάρ που τὸν Κροῖσον καὶ τὸν Πολυκράτην, πολὺ σοῦ πλουσιωτέρους γενομένους, ἐκπεσόντας ἐν βραχεῖ τῶν ἀγαθῶν ἁπάντων;

κζ. Ἵνα δέ σοι καὶ τούτους ἀφῶ, τό,τε ὑγιαίνειν ἐχέγγυον οἶει σοι γενήσεσθαι, καὶ βέβαιον; ἢ οὐχ ὁρᾷς πολλοὺς τῶν πλουσίων κακοδαιμόνως διάγοντας ὑπὸ τῶν ἀλγηδόνων, τοὺς μὲν οὐδὲ βαδίζειν δυναμένους, ἐνίους δὲ τυφλούς, ἢ τῶν ἐντοσθίων τι ἀλγοῦντας;

Ὅτι μὲν γὰρ οὐκ ἂν ἔλοιο, πλουτῶν δὶς τοσοῦτον πλοῦτον, ὅμοιά πάσχειν Φανομάχῳ τῷ πλουσίῳ, καὶ δηλύνεσθαι ὡς ἐκεῖνος, εὖ οἶδα κἂν μὴ εἴπῃς. Ἐῶ λέγειν ὅσας ἐπιβουλὰς οἶδα μετὰ τοῦ πλούτου, καὶ λῃστὰς, καὶ φθόνον, καὶ μῖσος παρὰ τῶν πολλῶν.

Ὁρᾷς οἷων σοι πραγμάτων αἴτιος ὁ θησαυρὸς γίγνεται; — Ἀδείμ. Ἀεί σύ μοι, ὦ Λυκῖνε, ὑπεναντίος· ὥστε οὔτε τὴν χοινικίδα ἔτι λήψῃ, ἐς τέλος μου τῆς εὐχῆς ἐπηρεάζων. — Λυκ. Τοῦτο μὲν ἤδη κατὰ τοὺς πολλοὺς τῶν πλουσίων ἀναδύῃ, καὶ ἀναλεῖς τὴν ὑπόσχεσιν. Ἀλλὰ σὺ ἤδη, ὁ Σάμιππος, εὔχου.

κή. Σάμ. Ἐγὼ δὲ (ἠπειρώτης γάρ εἰμι, Ἀρκὰς, ἐκ Μαντινείας, ὡς ἴστε) ναὶν μὲν οὐκ αἰτήσομαι γενέσθαι, ἵν γε τοῖς πολίταις ἐπιδείξασθαι ἀδύνατον, οὐδὲ μικρολογήσομαι πρὸς τοὺς Διὸς θησαυρὸν αἰτῶν, καὶ μεμετρημένον χρυσίον· ἀλλὰ (δύνανται γὰρ ἅπαντα οἱ Θεοὶ, καὶ τὰ μέγιστα εἶναι δοκοῦντα, καὶ ὁ νόμος τῆς εὐχῆς, ὃν Τιμόλαος ἔθηκε, φήσας μηδὲν ὀκνεῖν αἰτεῖν, ὡς ἐκείνων πρὸς οὐδὲν ἀνανευόντων) αἰτῶ δὴ βασιλεὺς γενέσθαι, οὐχ οἷος Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου, ἢ Πτολεμαῖος, ἢ Μιθριδάτης, ἢ εἴ τις ἄλλος ἐκδεξάμενος τὴν βασιλείαν παρὰ πατρὸς, ἦρξεν· ἀλλά μοι τὸ πρῶτον ἀπὸ λῃστείας ἀρξαμένῳ, ἑταῖροι καὶ συνωμόται ὅσον τριάκοντα, πιστοὶ μάλα καὶ πρόθυμοι γενέσθωσαν· εἶτα κατ' ὀλίγον, τριακόσιοι προστιόντες ἡμῖν, ἄλλοι ἐπ' ἄλλους· εἶτα χίλιοι, καὶ μετ' οὐ πολὺ, μύριοι· καὶ τὸ πᾶν εἰς πέντε μυριάδας τὸ ὁπλιτικὸν, ἱππεῖς δὲ ἀμφὶ τοὺς πεντακισχιλίους.

κθ. Ἐγὼ δὲ χειροτονητὸς ὑφ' ἁπάντων προκριθεὶς ἄρχων, ἄριστος εἶναι δόξας ἀνθρώπων ἡγεῖσθαι, καὶ πράγμασι χρῆσθαι.

κς. 5. Τὸν Κροῖσον καὶ Πολυκρ.) Περὶ ὧν Ἡρόδοτ. ἐν τῇ Α΄. ὁ μὲν γὰρ Κροῖσος Κύρῳ αἰχμάλωτος ἐγένετο. Πολυκράτης δὲ ὑπὸ Ὀρόντου, σατράπου Σάρδεων, συλληφθεὶς δόλῳ, ἀνεσταυρώθη. Ἦν δὲ Κροῖσος μὲν βατιλεὺς Λυδῶν πλουσιώτατος, Πολυκράτης δὲ Σαμίων τύραννος εὐδαιμονέστατος.

κζ. 2. Πλουτῶν πλ.) Ἀττικῶς· ὡς ἐπιβατικὴ δὲ ἡ σύνταξις.

4. Ἐς τέλος μου τῆς εὐχ. ἐπηρ.) Τὸ ἐπηρεάζω ὀοτικὴν ἀπαιτεῖ, ὅθεν ἐνταῦθα ἐννοεῖται τὸ μοι, ἵν' ἡ μέχρι τέλους ἐπηρεάζων μοι ἕνεκα τῆς εὐχῆς μου ταύτης. Ἀλλως γὰρ ἔδει τῇ εὐχῇ εἰπεῖν ἢ γοῦν· Ἐς τέλος μοι τῆς εὐχῆς ἐπηρεάζων.

κή. 2. Ἄλλοι ἐπ' ἄλλ.) Ἐρχόμενοι δηλ. πρὸς ἡμᾶς ἄλλοι μετ' ἄλλους.

— Καὶ τὸ πᾶν) Καὶ πᾶν δηλ. τὸ ὁπλιτικὸν ἔστω ἕως πεντήκοντα χιλιάδας.

Ὡς τοῦτό γε αὐτὸ ἤδη μεῖζον εἶναι τῶν ἄλλων βασιλέων, ἅτε 2
ἀρετῇ προχειρισθέντα τῆς στρατιᾶς ἄρχειν, οὐ κληρονόμον γε-
νόμενον, ἄλλου πονήσαντος εἰς τὴν βασιλείαν. Ἐπεὶ τῷ Ἀδει-
μάντου Θησαυρῷ παραπλήσιον τὸ τοιοῦτο, καὶ τὸ πρᾶγμα οὐχ 3
ὅμοιον ἡδύ, ὥσπερ ὅταν ἴδῃ τις αὐτὸς δι' αὑτοῦ κτησάμενος τὴν
δυναστείαν. — Λυκ. Παπαί, ὦ Σάμιππε, οὐδὲν μικρόν, ἀλλὰ 4
τὸ κεφάλαιον αὐτὸ τῶν ἀγαθῶν ἁπάντων σύγε ἥτησας, ἄρχειν
ἀσπίδος τοσαύτης, ἄριστος δὴ προκριθεὶς ὑπὸ τῶν πεντακισμυ-
ρίων. Τοιοῦτον ἡμῖν ἡ Μαντίνεια Θαυμαστὸν βασιλέα καὶ 5
στρατηγὸν ἐλελήθει ἀνατρέφουσα. Πλὴν ἀλλὰ βασίλευε, καὶ 6
ἡγοῦ τῶν στρατιωτῶν, καὶ διακόσμει τό,τε ἱππικὸν, καὶ τοὺς
ἀνέρας τοὺς ἀσπιδιώτας. Ἐθέλω γὰρ εἰδέναι οἵ βαδιεῖσθε το-
σοῦτοι ὄντες ἐξ Ἀρκαδίας, ἢ ἐπί τινας ἀθλίους πρώτους ἀφί-
ξεσθε.

λ'. Σάμ. Ἄκουε, ὦ Λυκῖνε, μᾶλλον δὲ, εἴ σοι φίλον, ἀκολούθει
μεθ' ἡμῶν, ἵππαρχον γάρ σε τῶν πεντακισχιλίων ἀποφανῶ. —
Λυκ. Ἀλλὰ τῆς μὲν τιμῆς, ὦ βασιλεῦ, χάριν οἶδά σοι, καὶ 2
ὑποκύψας ἐς τὸ Περσικὸν, προσκυνῶ σε περιαγαγὼν ἐς τοὐπίσω
τὼ χεῖρε, τιμῶν τὴν τιάραν ἀρβύλην οὖσαν, καὶ τὸ διάδημα· σὺ δὲ
τῶν ἐρρωμένων τούτων τινὰ ποίησον ἵππαρχον. Ἐγὼ γάρ σοι 3
δεινῶς ἄφιππός εἰμι, καὶ οὐδὲ ὅλως ἐπέβην ἵππου ἐν τῷ πρὸ τοῦ
χρόνῳ, δέδια τοίνυν μὴ τοῦ σαλπιγκτοῦ ἐποτρύνοντος, κατα- 4
πεσὼν ἔγωγε, συμπατηθῶ ἐν τῇ τύρβῃ ὑπὸ τοσαύταις ὁπλαῖς, ἢ
καὶ θυμοειδὴς ὁ ἵππος ὢν, ἐξενέγκῃ με, τὸν χαλινὸν ἐνθακών,
ἐς μέσους τοὺς πολεμίους, ἢ δείσει καταδεδῆναί με πρὸς τὸ ἐφίπ-
πειον, εἰ μέλλω μένειν τε ἄνω, καὶ ἔξεσθαι τοῦ χαλινοῦ.

λά. Ἀδείμ. Ἐγώ σοι, ὦ Σάμιππε, ἡγήσομαι τῶν ἱππέων·
Λυκῖνος δὲ τὸ δεξιὸν κέρας ἐχέτω. Δίκαιος δ' ἂν εἴην τυχεῖν παρὰ 2
σοῦ τῶν μεγίστων, τοσούτοις σε μεδίμνοις δωρησάμενος ἐπισή-

κθ'. 2. Ὡς τοῦτό γε αὐτὸ μεῖζ.) Ὥστε τοῦτο δὴ αὐτὸ μεῖζον τῶν ἄλλων βασιλέων τὸ ἄρχειν με τῆς στρατιᾶς ὡς προχειρισθέντα δι' ἀρετήν.

3. Τὸ τοιοῦτο) Τὸ κληρονόμον γενέσθαι εἰς τὴν βασιλείαν, ἄλλου πονήσαντος.

— Οὐχ ὅμοιον ἡδ.) Οὐκ ἔχει τὴν αὐτὴν ἡδονήν· ἣν ἔχει ὅταν καὶ τ.λ.

6. Ἀνέρας) Τοὺς ἄνδρας ποιητικώτερον εἴρηκεν, ἵν' ἔμφασιν ἔχῃ ὁ λόγος· εἴληπται δὲ ἐκ τοῦ Ὁμ. Ἰλ. Β. στίχ. 554.

Κοσμῆται ἵππους τε καὶ ἀνέρας ἀσπιδιώτας.

Περὶ Νέστορος ῥηθέν.

λ'. 2. Ἐς τὸ Περσικ.) Κατὰ τὸ Περσικὸν ἔθος. Πέρσαι γὰρ προσκύνουν, Ἕλληνες δ' οὔ. Εἴληπται δὲ καὶ ταῦτα ἐκ τῶν Ξενοφ. Κύρ. Παιδ. Η'. γ'. ζ. ἔνθα περὶ ἐξελάσεως Κύρου εἰς Θυτίαν διέξεισι Ξενοφ.

— Τῶν ἐρρωμέν.) Φησὶ γὰρ Ξενοφ. ὡς ἐλάσετε Κῦρος ἐν τῇ ἐξελάσει, οὓς μάλιστα ἐτίμα, καὶ ἠρώτα αὐτούς τινα.

3. Πρὸ τοῦ) Πρὸ τούτου ὁλ.

4. Πρὸς τὸ ἐφίππειον) Τὸ ἐπιτιθέμενον τῷ ἵππῳ, ἐφ' οὗ ὁ ἐπιβάτης κάθηται ὁ νῦν καλεῖται σέλλα.

λά. 2. Τοσούτοις σε μεδίμνοις) δωροῦμαί σε τούτῳ ὀργανικῶς· καὶ δωροῦμαί σοι

μου χρυσίου. — Σάμ. Καὶ αὐτοὺς ἐρώμεθα, ὦ Ἀδείμαντε, τοὺς
3 ἱππέας, εἰ δέξονταί σε ἄρχοντα σφῶν γενέσθαι. Ὅτῳ δοκοῖ, ὦ ἱπ-
πεῖς, Ἀδείμαντον ἱππαρχεῖν, ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα· πάντες, ὡς
4 ὁρᾷς, ὦ Ἀδείμαντε, ἐχειροτόνησαν. Ἀλλὰ σὺ μὲν ἄρχε τῆς ἵππου,
Λυκῖνος δὲ ἐχέτω τὸ δεξιόν· οὑτοσὶ δὲ Τιμόλαος ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου
τετάξεται. Ἐγὼ δὲ κατὰ μέσον, ὡς νόμος βασιλεῦσι τῶν Περσῶν,
ἐπειδὰν αὐτοὶ συμπαρῶσι.

λϐ΄. Προϊῶμεν δὲ ἤδη τὴν ἐπὶ Κορίνθου διὰ τῆς ὀρεινῆς, ἐπευ-
2 ξάμενοι τῷ βασιλεῖ Διΐ. Κἀπειδὰν τὰ ἐν τῇ Ἑλλάδι πάντα χει-
ρωσώμεθα, (οὐδεὶς γὰρ ὁ ἐναντιωθησόμενος ἡμῖν τὰ ὅπλα τοσούτοις
οὖσιν, ἀλλ' ἀκονιτὶ κρατοῦμεν) ἐπιϐάντες ἐπὶ τὰς τριήρεις, καὶ
τοὺς ἵππους εἰς τὰς ἱππαγωγοὺς ἐμϐιϐάσαντες (παρεσκεύασται
δ' ἐν Κεγχρεαῖς καὶ σῖτος ἱκανός, καὶ τὰ πλοῖα διαρκῆ, καὶ τἆλλα
3 πάντα) διαϐάλλωμεν τὸν Αἰγαῖον ἐς τὴν Ἰωνίαν. Εἶτα ἐκεῖ τῇ
Ἀρτέμιδι θύσαντες, καὶ τὰς πόλεις ἀτειχίστους λαϐόντες ῥᾳδίως,
ἄρχοντας ἀπολιπόντες, προχωρῶμεν ἐπὶ Συρίας διὰ Καρίας, εἶτα
Λυκίας, καὶ Παμφυλίας, καὶ Πισίδων, καὶ τῆς παραλίου καὶ ὀρει-
νῆς Κιλικίας, ἄχρις ἂν ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ἀφικώμεθα.

λγ΄. Λυκ. Ἐμέ, ὦ ϐασιλεῦ, εἰ δοκεῖ, Σατράπην τῆς Ἑλ-
λάδος κατέλιπε. Δειλὸς γάρ εἰμι, καὶ τῶν οἴκοι πολὺ ἀπελ-
2 θεῖν οὐκ ἂν ἡδέως ὑπομείναιμι· σὺ δὲ ἔοικας ἐπὶ Ἀρμενίους
καὶ Παρθυαίους ἐλάσειν, μάχιμα φύλα, καὶ τὴν τοξικὴν εὔ-
στοχα, ὥστε ἄλλῳ παραδοὺς τὸ δεξιόν, ἐμὲ Ἀντίπατρόν
τινα ἔασον ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, μή με καὶ διαπείρῃ τις ὀϊστῷ,
ἄθλιον ϐαλὼν ἐς τὰ γυμνά, περὶ Σοῦσα ἢ Βάκτρα ἡγούμε-
3 νόν σοι τῆς φάλαγγος. — Σάμ. Ἀποδιδράσκεις, ὦ Λυκῖνε, τὸν
κατάλογον, δειλὸς ὤν. Ὁ δὲ νόμος ἀποτετμῆσθαι τὴν κεφαλήν,
εἴτις λιπὼν φαίνοιτο τὴν τάξιν. Ἀλλ' ἐπεὶ κατὰ τὸν Εὐφρά-
4 την ἤδη ἐσμὲν, καὶ ὁ ποταμὸς ἔζευκται, καὶ κατόπιν ὁπόσα

τοῦτο περιποιητικῶς. Συντάσσεται δὲ καὶ κατὰ τυὺς δύο τούτους τρόπους, ὡς ἂν τὰ τῆς ἐννοίας ἀπαιτοίη.

λϐ΄. Τὴν ἐπὶ Κορίνθ.) Ἄγουσαν ὁδόν· διὰ τῆς ὀρεινῆς γῆς ἡ ὁδοῦ.

2. Τὰ ὅπλα τοσούτ.) Κατὰ τὰ ὅπλα οὖσι δηλ. τοσούτοις ἐνόπλοις.

— Ἱππαγωγοὺς) Ναῦς.

— Διαϐάλλωμεν τὸν Αἰγ.) Διέλθωμεν τὸν Αἰγαῖον πόντον, ἢ πλοῦν, ἢ τί τοιοῦτον ἀντὶ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. Αἰγεὺς γὰρ ὁ πατὴρ Θησέως ἀπογνοὺς τὴν ἀπὸ τῆς Κρήτης αὐτοῦ ἐπάνοδον, ἔῤῥιψεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἐκλήθη Αἰγαῖον τὸ πέλαγος.

3. Τῇ Ἀρτέμιδι θύσ.) Ἐν Ἰωνίᾳ γὰρ ἡ Ἔφεσος· ἔνθα ὁ περίφημος ἐκεῖνος ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος ἦν, τῶν ἑπτὰ θεαμάτων τὸ ἕν.

λγ΄. 2. Ἀντίπατρόν τινα ἔασ.) Ἀλέξανδρος γὰρ περαιούμενος τὸν Ἑλλήσποντον, κατὰ τῶν Περσῶν στρατεύων, κατέλιπεν ἀνθ' ἑαυτοῦ ἐπὶ τῆς Εὐρώπης τὸν Ἀντίπατρον. Οὕτω δὴ καὶ τὰ ἑξῆς κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρου εἰς Ἀσίαν ἐκστρατείαν ἐν παιδιᾷ ἐσχημάτισται, ἀπ' ἐκείνης τὴν ἀρχὴν ἔχοντα.

3. Ἀποδιδράσκεις τὸν κατάλ.) Παραιτῇ, ἀποφεύγεις τὴν ἐκλογήν, ἣν περὶ σοῦ ἐποιησάμην.

— Ὁ δὲ νόμος) Λέγει.

διελήλυθαμεν ἀσφαλῶς ἡμῖν ἔχει, καὶ πάντα ὑπαρχοι κατέχουσιν, ὑπ' ἐμοῦ ἑκάστῳ ἔθνει ἐπεισαχθέντες, οἱ δὲ καὶ ἀπίασι, τὴν Φοινίκην ἡμῖν ἐν τοσούτῳ, καὶ τὴν Παλαιστίνην, εἶτα καὶ τὴν Αἴγυπτον προσταξόμενοι· σὺ πρῶτος, ὦ Λυκῖνε, διέβαινε, τὸ δεξιὸν ἄγων, εἶτα ἐγώ, καὶ μετ' ἐμὲ οὑτοσὶ Τιμόλαος. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τὸ ἱππικὸν ἄγε σὺ, ὦ Ἀδείμαντε. 5

λδ'. Καὶ διὰ μὲν τῆς Μεσοποταμίας οὐδεὶς ἀπήντηκεν ἡμῖν πολέμιος, ἀλλ' ἐκόντες αὐτούς τε καὶ τὰς ἀκροπόλεις ἄνθρωποι ἐνεχείρισαν, καὶ ἐπὶ Βαβυλῶνα ἐλθόντες ἀπροσδόκητοι παρήλθομεν εἰς τὸ ἄϊσω τῶν τειχῶν, καὶ ἔχομεν τὴν πόλιν. Ὁ 2 βασιλεὺς δὲ περὶ Κτησιφῶντα διατρίβων, ἤκουσε τὴν ἔφοδον· εἶτα εἰς Σελεύκειαν παρελθών, παρασκευάζεται ἱππέας τε ὅτι πλείστους μεταπεμπόμενος, καὶ τοξότας, καὶ σφενδονήτας. Ἀπαγγέλ- 3 λουσι δ' οὖν οἱ σκοποὶ ἀμφὶ τὰς ἑκατὸν ἤδη μυριάδας τοῦ μαχίμου συνειλέχθαι, καὶ τούτων εἴκοσιν ἱπποτοξότας· καί τοι οὔπω ὁ Ἀρμένιος πάρεστιν, οὔτε οἱ κατὰ τὴν Κασπίαν θάλατταν οἰκοῦντες, οὔτε οἱ ἀπὸ Βάκτρων, ἀλλ' ἐκ τῶν πλησίων καὶ προαστείων τῆς ἀρχῆς· οὕτω ῥᾳδίως τοσαύτας μυριάδας κατέλεξε. Καιρὸς οὖν ἤδη σκοπεῖν ἡμᾶς ὅ,τι χρὴ ποιεῖν.

λέ. Ἀδείμ. Ἀλλ' ἐγὼ μέν φημι δεῖν ὑμᾶς τὸ πεζὸν ἀπιέναι τὴν ἐπὶ Κτησιφῶντος, ἡμᾶς δὲ τὸ ἱππικὸν αὐτοῦ μένειν, τὴν Βαβυλῶνα διαφυλάξοντας. — Σάμ. Ἀποδειλιᾷς καὶ σὺ, ὦ 2 Ἀδείμαντε, πλησίον τοῦ κινδύνου γενόμενος. Σοὶ δὲ τί δοκεῖ, ὦ Τιμόλαε; — Τιμόλ. Ἁπάσῃ τῇ στρατιᾷ βαδίζειν ἐπὶ τοὺς 3 πολεμίους, μηδὲ περιμένειν ἐς τ' ἂν ἄμεινον παρασκευάσωνται, πανταχόθεν αὐτοῖς συμμάχων προσγενομένων, ἀλλ' ἕως 4 ἔτι καθ' ὁδόν εἰσιν οἱ πολέμιοι, ἐπιχειρῶμεν αὐτοῖς. — Σάμ. Εὖ λέγεις· σὺ δὲ τί, ὦ Λυκῖνε, δοκιμάζεις; — Λυκ. Ἐγώ σοι 5 φράσω. Ἐπειδὴ κεκμήκαμεν συντόνως ὁδεύοντες, ὁπότε κατήειμεν ἔωθεν ἐς τὸν Πειραιᾶ, καὶ νῦν δὲ ἤδη τριάκοντά που σταδίους προκεχωρήκαμεν, καὶ ὁ ἥλιος πολύς, κατὰ μεσημβρίαν γὰρ ἤδη μάλιστα, ἐνταῦθα που ἐπὶ τὰς ἐλαίας ἐπὶ τῆς ἀναγεγραμμένης στήλης καθίσαντας ἀναπαύσασθαι, εἶτα οὕτως ἀναστάντας πορεύεσθαι, καὶ ἀύριον τὸ λοιπὸν ἐς τὸ ἄστυ. — Σάμ. 6 Ἔτι γὰρ Ἀθήνησιν, ὦ μακάριε, εἶναι δοκεῖς, ὃς ἀμφὶ Βαβυλῶνα ἐν τῷ πεδίῳ, πρὸ τῶν τειχῶν ἐν τοσούτοις στρατιώταις κάθησαι περὶ τοῦ πολέμου διασκοπούμενος; — Λυκ. Ὑπέμνη- 7

---

4. Οἱ δὲ) Ἄλλοι δὲ, τινὲς δέ.
λδ'. 3. Εἴκοσι) Μυριάδας ὀηλ.
λέ. 5. Ἐπὶ τῆς ἀναγεγραμμένης στήλ.) Δοκεῖ γάρ στήλη τις οὖσα ὑπὸ τὰς ἐλαίας ἀνατετραμένη· ἐφ' ἧς ἀναπαύεσθαι τοὺς φίλους παρεκάλει Λυκῖνος.

σας· ἐγὼ δὲ νήφειν ᾤμην, καὶ σὺ παρὰ τὸ φανεῖσθαι τὴν γνώμην.

λς΄. Σάμ. Πρόσιμεν δή, εἴ σοι δοκεῖ, καὶ ὅπως ἄνδρες ἀγαθοὶ ἐν τοῖς κινδύνοις ἔσεσθε, μηδὲ προδώσετε τὸ πάτριον φρόνημα· ἤδη γάρ που καὶ οἱ πολέμιοι ἐπιλαμβάνουσιν. Ὥστε τὸ
2 μὲν σύνθημα ἔστω, Ἐνυάλιος. Ὑμεῖς δὲ, ἐπειδὰν σημάνῃ ὁ σαλπιγκτὴς, ἀλαλάξαντες, καὶ τὰ δόρατα κρούσαντες πρὸς τὰς ἀσπίδας, ἐπείγεσθε συμμίξαι τοῖς ἐναντίοις, καὶ ἐντὸς γενέσθαι τῶν τοξευμάτων, ὡς μηδὲ πληγὰς λαμβάνωμεν, ἀκρο-
3 βολίζεσθαι αὐτοῖς διδόντες· καὶ ἐπειδὴ ἐς χεῖρας ἤδη συνελήλυθαμεν, τὸ μὲν εὐώνυμον, καὶ ὁ Τιμόλαος, ἐτρέψαντο τοὺς
4 καθ' αὑτοὺς, Μήδους ὄντας, τὸ δὲ κατ' ἐμὲ ἰσόπαλον ἔτι. Πέρσαι γὰρ εἰσι, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐν αὐτοῖς· ἡ δὲ ἵππος ἅπασα τῶν βαρβάρων ἐπὶ τὸ δεξιὸν ἡμῶν ἐλαύνουσιν, ὥστε, ὦ Λυκῖνε, αὐτός τε ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνου, καὶ τοῖς μετὰ σαυτοῦ παρακελεύου δέχεσθαι τὴν ἐπέλασιν.

λζ΄. Λυκ. Ὦ τῆς τύχης, ἐπ' ἐμὲ γὰρ οἱ ἱππεῖς ἅπαντες, καὶ μόνος ἐπιτήδειος αὐτοῖς ἔδοξα ἐπελαύνεσθαι· καί μοι δοκῶ, ἣν βιάζωνται αὐτομολήσειν, προσδραμὼν ἐς τὴν παλαίστραν,
2 ἔτι πολεμοῦντας ὑμᾶς καταλιπών. — Σάμ. Μηδαμῶς. Κρατεῖς γὰρ αὐτῶν καὶ σὺ ἤδη τὸ μέρος· ἐγὼ δὲ ὡς ὁρᾷς, καὶ μονομαχήσω πρὸς τὸν βασιλέα, προκαλεῖται γάρ με, καὶ ἀ-
3 ναδῦναι πάντως αἰσχρόν. — Λυκ. Νὴ Δία, καὶ τετρώσῃ αὐτίκα μάλα πρὸς αὐτοῦ· βασιλικὸν γὰρ καὶ τὸ τρωθῆναι περὶ τῆς
4 ἀρχῆς μαχόμενον. — Σάμ. Εὖ λέγεις, ἐπιπόλαιον μέν μοι τὸ τραῦμα, καὶ οὐκ εἰς τὰ φανερὰ τοῦ σώματος· ὡς μηδὲ τὴν οὐλὴν ὕστερον ἄμορφον γενέσθαι· πλὴν ἀλλὰ ὁρᾷς ὅπως ἐπελάσας, μιᾷ πληγῇ αὐτόν τε καὶ τὸν ἵππον διέπειρα, τὴν λόγ-
5 χην ἀφείς; Εἶτα τὴν κεφαλὴν ἀποτεμών, καὶ ἀφελὼν τὸ διάδημα, βασιλεὺς ἤδη γέγονα, προσκυνούμενος ὑφ' ἁπάντων.

λή. Οἱ βάρβαροι προσκυνήτωσαν· ὑμῶν κατὰ τὸν Ἑλλή-

---

7. Καὶ σὺ παρὰ τὸ φαν.) Καὶ σὺ εἶ ἢ χρώμενοι διακρίνουσι τοὺς πολεμίους· καὶ τοῦτο ἦν τὸ σύνθημα.

4. Δέχεσθαι την ἐπέλ.) Στῆναι καὶ ἀπαντᾶν τοὺς ἐπελαύνοντας τοῖς ἵπποις, καὶ μὴ φεύγειν. Τῷ ἀφηρημένῳ γὰρ ἀντὶ τοῦ συγκεκριμένου ἐχρήσατο, τὴν ἐπέλασιν εἰπὼν ἀντὶ τοὺς ἐπελαύνοντας.

λξ΄. 2. Καὶ ἀναδῦν.) Καὶ μὴ δεχθῆναι τὴν πρόκλησιν. Μεταφορικῶς ἀπὸ τοῦ ἀποδύεσθαι τὰ ἱμάτια εἴληπται· ὥσπερ καὶ τοὐναντίον τὸ ἐνδύεσθαι τὸν ἀγῶνα.

λή. Εἷς στρατηγ.) Καὶ οὐχὶ βασιλεύς· παρὰ τὸν καιρὸν τοῦ φανεῖσθαι τὴν γνώμην. Ἤτοι καιρὸς ἤδη σοι εἰπεῖν τὴν γνώμην. Ἄλλως γὰρ ἡμαρτημένον, καὶ δυσξύνετον δοκεῖ τὸ χωρίον.

λς΄. Καὶ ὅπως) Ὑπακούεται, ὁρᾶτε, σκοπεῖτε· καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια· ἐπὶ γὰρ τοῦ τροπολογικοῦ Ὅπως συνήθης ἡ ἔλλειψις αὕτη.

2. Τὸ σύνθημα) Ἔθος γὰρ ἦν, ὁπότε εἰς μάχην συμπλέκεσθαι ἔδει, λέξιν τινὰ ἢ φράσιν τοῖς στρατιώταις λέγειν,

νων νόμον ἄρξω, εἷς στρατηγὸς ὀνομαζόμενος. Ἐπὶ τούτοις ἄ- 2
ρα ἐννοεῖτε ὅσας μὲν πόλεις ἐπωνύμους ἐμαυτοῦ οἰκιῶ, ὅσας
δὲ καὶ καθαιρήσω ἑλὼν κατὰ κράτος, αἱ ἂν ὑβρίσωσί τι ἐς
τὴν ἀρχήν· ἁπάντων δὲ μάλιστα Κυδίαν τὸν πλούσιον μετε-
λεύσομαι, ὃς ὅμορος ἤδη ὢν μοι, ἐξέωσε τοῦ ἀγροῦ, ἐπιβαί-
νων κατ' ὀλίγον ἐς τὸ εἴσω τῶν ὅρων.

λθ'. Λυκ. Πέπαυσο ἤδη, ὦ Σάμιππε, καιρός γάρ σε ἤδη
μὲν νενικηκότα τηλικαύτην μάχην, ἐν Βαβυλῶνι εὐωχεισθαι τὰ
ἐπινίκια, (ἐκστάδιος γάρ, οἶμαί σοι, ἡ ἀρχή) Τιμόλαον δὲ ἐν
τῷ μέρει εὔχεσθαι, ὅπερ ἂν ἐθέλῃ. — Σάμ. Τί δ' οὖν, ὦ Λυ- 2
κῖνε, οἷά σοι ἠτῆσθαι δοκῶ; — Λυκ. Παρὰ πολύ, ὦ Σαμια-
σιώτατε βασιλέων, ἐπιπονώτερα καὶ βιαιότερα τῶν Ἀδειμάν-
του, παρ' ὅσον ἐκεῖνος μὲν ἐτρύφα, διτάλαντα χρύσεα ἐκπώ-
ματα προτείνων τοῖς συμπόταις, σὺ δὲ, καὶ ἐτιτρώσκου μο-
νομαχῶν, καὶ ἐδεδίεις, καὶ ἐφρόντιζες νύκτωρ, καὶ μεθ' ἡμέ-
ραν· οὐ μόνον γάρ σοι τὰ παρὰ τῶν πολεμίων φοβερὰ ἦν, ἀλ-
λὰ καὶ ἐπιβουλαὶ μυρίαι, καὶ φθόνος παρὰ τῶν συνόντων, καὶ
μῖσος, καὶ κολακεία, φίλος δὲ οὐδεὶς ἀληθής, ἀλλὰ πρὸς τὸ
θέος ἅπαντες, ἢ πρὸς τὴν ἐλπίδα εὖνοι δοκοῦντες εἶναι. Ἀπό- 3
λαυσις μέν γε, οὐδὲ ὄναρ τῶν ἡδέων, ἀλλὰ δόξα μόνον, καὶ
πορφυρὶς χρυσῷ ποικίλη, καὶ ταινία λευκὴ περὶ τῷ μετώπῳ,
καὶ δορυφόροι προϊόντες. Τὰ δ' ἄλλα κάματος ἀφόρητος, καὶ 4
ἀηδία πολλή· καὶ ἢ χρηματίζειν τοῖς παρὰ τῶν πολεμίων ἥ-
κουσι δεῖ ἢ δικάζειν, ἢ καταπέμπειν τοῖς ὑπηκόοις ἐπιτάγμα-
τα. Καὶ ἤτοι ἀφέστηκέ τι ἔθνος, ἢ ἐπελαύνουσί τινες τῶν ἔξω 5
τῆς ἀρχῆς. Δεδιέναι οὖν δεῖ πάντα, καὶ ὑφορᾶσθαι. Καὶ ὅ-
λως ὑπὸ πάντων μᾶλλον ἢ ὑπὸ σεαυτοῦ εὐδαιμονίζεσθαι.

μ'. Καὶ γάρ οὖν καὶ τόδε πῶς οὐ ταπεινόν, ὅτι καὶ νοσεῖς
τὰ ὅμοια τοῖς ἰδιώταις, καὶ ὁ πυρετὸς οὐ διαγιγνώσκει σε βασι-
λέα ὄντα· οὐδὲ ὁ θάνατος δέδιε τοὺς δορυφόρους, ἀλλ' ἐπιστάς,

---

ὡς ἦν ἔθος ἐν Ἀθήναις· οὕτω γὰρ καὶ Ἀλέ-
ξανδρος στρατηγὸς Ἑλλήνων ὠνομάζετο.

2. Κυδίαν . . . μετελ.) Ἐκδικήσο-
μαι, ἢ ἀποκτενῶ.

λθ'. Ἐκστάδιος γὰρ) Ἐκτὸς τῶν ἐπι-
βαλλόντων σοι σταδίων κατὰ τὴν ἐξ ἀρ-
χῆς συνθήκην· συνέθεντο γὰρ τετραχῆ διε-
λεῖν τὴν ὁδὸν· καὶ αἰτεῖν ἕκαστον κατὰ
τοὺς ἐπιβάλλοντας αὐτῷ σταδίους. ις'.

— Τιμόλαον δὲ) Καιρὸς ἤδη ἐστὶ Τι-
μόλαον.

2. Οἷα σοι ἠτῆσθαι δοκῶ) Πῶς δ' ἂν
καί σοι ταῦτα, ἃ ἠτησάμην.

— Παρ' ὅσον) Καθ' ὅ,τι, ἐπειδή. Εἴλη-
πται διὰ τὸ παρὰ πολύ· ἀνάλογος γὰρ
ἡ παρὰ εἰς ἀπόδοσιν.

— Νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν) Οὕτως
εἴθισται τοῖς Ἀττικισταῖς τὸ μὲν, ἐπιῤῥη-
ματικῶς, τὸ δὲ, προθετοπτώτως λέγειν,
καὶ ἔστιν ἰδίωμα Ἑλληνισμοῦ.

3. Οὐδὲ ὄναρ) Οὐδὲ κατ' ὄναρ οὐκ ἦν
ἐν τῇ εὐχῇ ἀπόλαυσις τῶν ἡδ.

— Ταινία λευκὴ) Τοῦτο ἦν, ὅπερ ἐκα-
λεῖτο διάδημα, βασιλικὸν σημεῖον.

4. Καταπέμπ.) ἢ κατὰ κωμήτας ἀπ-
λοῖ ἐνταῦθα.

ὁπόταν αὐτῷ δοκεῖ, ἄγει οἰμώζοντα· σὺν αἰδούμενος τὸ διάδημα.
2 Σὺ δὲ ὁ οὕτως ὑψηλὸς καταπεσών, ἀνάσπαστος ἐκ τοῦ βασιλείου θρόνου τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἄπει, τοῖς πολλοῖς ἰσότιμος, ἐλαυνόμενος ἐν τῇ ἀγέλῃ τῶν νεκρῶν, χῶμα ὑψηλὸν ὑπὲρ γῆς, καὶ στήλην μακράν, ἢ πυραμίδα εὔγραμμον τὰς γωνίας ἀπολιπών, ἐκπρόθεσμα καὶ ἀνεπαίσθητα φιλοτιμήματα· εἰκόνες δὲ ἐκεῖναι, καὶ νεὼς, οὓς ἀνιστᾶσιν αἱ πόλεις θεραπεύουσαι, καὶ τὸ μέγα ὄ-
3 νομα, πάντα κατ' ὀλίγον ἀπορρεῖ, καὶ ἄπεισιν ἀμελούμενα. Ἦν δὲ καὶ ὅτι μάλιστα ἐπὶ πλεῖστον παραμένῃ, τίς ἔτι ἀπόλαυσις
4 ἀναισθήτῳ αὐτῶν γενομένῳ; Ὁρᾷς οἷα μὲν ζῶν ἔτι ἔξεις πράγματα δεδιὼς, καὶ φροντίζων, καὶ κάμνων, οἷα δὲ καὶ μετὰ τὴν ἀπαλλαγὴν ἔστι.

μά. Ἀλλ' ἤδη σὸν αἰτεῖν, ὦ Τιμόλαε, καὶ ὅπως ὑπερβάλῃ τούτους, ὥσπερ εἰκὸς ἄνδρα συνετὸν, καὶ πράγμασι χρῆσθαι
2 εἰδότα. — Τιμ. Σκόπει γοῦν, ὦ Λυκῖνε, εἴ τι ἐπιλήψιμον εὔξομαι, καὶ ὅ,τι ἂν εὐθύναι τις δυνηθείη. Χρυσὸν μὲν οὖν, καὶ θησαυροὺς, καὶ μεδίμνους νομίσματος, ἢ βασιλείας, καὶ πολέμους, καὶ θείματα ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς, ἃ εἰκότως διέβαλες, οὐκ αἰτήσομαι ἀβέβαια γὰρ ταῦτά γε, καὶ πολλὰς τὰς ἐπιβουλὰς ἔχοντα, καὶ πλέον τοῦ ἡδέος τὸ ἀνιαρὸν ἐν αὐτοῖς ἦν.

μβ'. Ἐγὼ δὲ βούλομαι τὸν Ἑρμῆν ἐντυχόντα μοι δοῦναί τινας δακτυλίους τοιούτους τὴν δύναμιν, ἕνα μὲν, ὥστε ἀεὶ ἐρρῶσθαι καὶ ὑγιαίνειν τὸ σῶμα, καὶ ἄτρωτον εἶναι, καὶ ἀπαθῆ· ἕτερον δὲ, ὡς μὴ ὁρᾶσθαι τὸν περιθέμενον, οἷος ἦν ὁ τοῦ Γύγου· τὸν δὲ τινα, ὡς ἰσχύειν ὑπὲρ ἄνδρας μυρίους, καὶ ὅ,τι ἂν ἄχθος ἅμα μυρίοι κινῆσαι μόλις δύναιντο, τοῦτό με ῥᾳδίως μόνον ἀνατίθεσθαι· ἔτι δὲ καὶ πέτεσθαι, πολὺ ἀπὸ τῆς γῆς ἀρθέντα· καὶ πρὸς τοῦτό μοι εἶναι δακτύλιόν τινα, καὶ μὴν καὶ ἐς ὕπνον καταστᾶν, ὁπόσους ἂν ἐθέλω, καὶ ἅπασαν θύραν προσιόντι μοι ἀνοίγεσθαι, χαλωμέ-

---

μ'. 2. Εὔγραμμον τὰς γωνίας) Κατὰ τὰς γωνίας. Γεγραμμένην, ἤγουν ἐξεσμένην ἐπιτηδείως κατὰ τὰς γωνίας.

— Ἐκπρόθεσμα) Ἔξω τῆς προθεσμίας καὶ τοῦ σκοποῦ.

— Καὶ νεὼς) Ἀττικῶς, καὶ ναὸς δὲ κοινῶς· τὴν γὰρ μακρὰν παραλήγουσαν συστέλλοντες οἱ Ἀττικοὶ, καὶ τὴν λήγουσαν ἐκτείνοντες τὰ εἰς ος προφέρουσιν ὀνόματα· οἷον ναὸς, νεὼς, λαὸς λεὼς.

3. Καὶ ὅτι μάλιστα ἐπὶ πλεῖστον) Ἐπίτασις ὑπερβολική· τό, τε γὰρ μάλιστα, καὶ τὸ ὅτι ἐπιτατικά· δηλοῖ δὲ, ὅτι, ὅσον πλείονα χρόνον καὶ ἂν παραμένῃ ταῦτα, ὠφελος οὐδέν.

μά. Καὶ ὅπως) Καὶ ὅρα, σκόπει ὅπως· ὅρα λς'.

2. Ἐπιλήψιμον) Μορφῆς ἄξιον.

μβ'. Δακτυλίους) Περὶ τούτου τοῦ δακτυλίου καὶ Πλάτων Πολιτικ. β'. καὶ Λουκιανὸς Φιλοψευδ. ιζ'. κδ'.

— Ὁ τοῦ Γύγου) Δακτύλιος δηλ. περὶ οὗ φασὶν ὅτι τοιαύτην εἶχε δύναμιν, ὥστε, στρεφομένης τῆς σφενδόνης, ἀθέατον γίγνεσθαι τὸν φοροῦντα· ταύτην φησὶ Πλάτων ὁρῶν Γύγης, ἀθέατος εἰσελθὼν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ τότε βασιλεύοντος, καὶ κτείνας, ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ.

νου τοῦ κλείθρου, καὶ τοῦ μοχλοῦ ἀφαιρουμένου. Τοῦτα ἀμφότερα εἰς ὀκτύλιος δυνάσθω.

μγ. Τὸ δὲ μέγιστον ἄλλος τις ἔστω ἐπὶ πᾶσιν ὁ ἥδιστος, ὡς ἐράσμιον εἶναί με, περιθέμενον, παισὶ τοῖς ὡραίοις, καὶ γυναιξί, καὶ δήμοις ὅλοις, καὶ μηδένα εἶναι ἀνέραστον, καὶ ὅτῳ μὴ ποθεινότατος ἐγὼ, καὶ ἀνὰ στόμα· ὥστε πολλὰς γυναῖκας οὐ φε- 2
ρούσας τὸν ἔρωτα, καὶ ἀναρτᾶν ἑαυτὰς, καὶ τὰ μειράκια ἐπιμεμηνέναι μοι, καὶ εὐδαίμονα εἶναι δοκεῖν, εἴ τινα καὶ μόνον προσβλέψαιμι αὐτῶν, εἰ δ' ὑπερορῴην, κἀκεῖνα ὑπὸ λύπης ἀπολλύσθω· καὶ ὅλως ὑπὲρ τὸν Ὑάκινθον, ἢ Ὕλαν, ἢ Φάωνα τὸν Χῖον εἶναί με.

μδ. Καὶ ταῦτα πάντα ἔχειν, μὴ ὀλιγοχρόνιον ὄντα, μηδὲ κατὰ μέτρον ζῶντα τῆς ἀνθρωπίνης βιοτῆς, ἀλλ' ἔτη χίλια, νέον ἐκ νέου γιγνόμενον διαβιῶναι, ἀμφὶ τὰ ἑπταικαίδεκα ἔτη ἀεὶ ἀποδυόμενον τὸ γῆρας, ὥσπερ οἱ ὄφεις. Οὐδὲν γὰρ δεήσει με ταῦτα 2
ἔχοντα· πάντα γὰρ ἐμὰ ἦν ἂν τὰ τῶν ἄλλων, ἐς ὅσον ἀνοίγειν τε τὰς θύρας ἐδυνάμην, καὶ κοιμίζειν τοὺς φύλακας, καὶ ἀθέατος εἶναι εἰσιών. Εἰ δέ τι ἐν Ἰνδοῖς, ἢ Ὑπερβορέοις θέαμα παρά- 3
δοξον, ἢ κτῆμα τίμιον, ἢ ὅσα ἐμφαγεῖν ἢ πιεῖν ἡδέα, οὐ μεταστειλάμενος, ἀλλ' αὐτὸς ἐπιπετόμενος, ἀπέλαυον ἁπάντων ἐς κόρον. Καὶ ἐπεὶ γρῦψ, ὑπόπτερον θηρίον, ἢ φοινιξ, ὄρνεον ἐν Ἰνδοῖς 4
ἀθέατον τοῖς ἄλλοις, ἐγὼ δὲ καὶ τοῦτο ἑώρων ἄν, καὶ τὰς πηγὰς δὲ τὰς Νείλου μόνος ἂν ἐπιστάμην, καὶ ὅσον τῆς γῆς ἀοίκητον, καὶ εἴ τινες ἀντίποδες ἡμῖν οἰκοῦσι, τὸ νότιον τῆς γῆς ἡμίτομον ἔχοντες. Ἔ"τι δὲ καὶ ἀστέρων φύσιν, καὶ σελήνης, καὶ αὐτοῦ ἡλίου, ῥᾳδίως 5
ἂν ἔγνων, ἀπαθὴς ὢν τῷ πυρί. Καὶ τὸ τῶν πάντων ἥδιστον, αὐθημερὸν ἀγγεῖλαι ἐς Βαβυλῶνα τις ἐνίκησεν Ὀλύμπια· καὶ ἀριστήσαντα, εἰ τύχοι, ἐν Συρίᾳ, δειπνῆσαι ἐν Ἰταλίᾳ, εἰ δὲ τις ἐχθρὸς εἴη, ἀμύνασθαι καὶ τοῦτον ἐκ τοῦ ἀφανοῦς, πέτρον ἐμβαλόντα τῇ κεφαλῇ, ὡς ἐπιτετρίφθαι τὸ κρανίον. Τούς τε αὖ φί- 6
λους εὖ ποιεῖν, ἐπιχέαντα κοιμωμένοις αὐτοῖς τὸ χρυσίον. Καὶ

μγ'. Ἄλλος τις) Δακτύλιος ὀηλ.

— Καὶ ὅτῳ) Καὶ μηδένα εἶναι ᾧ μὴ ποθ. Τὸ δὲ ὅτῳ ἀντὶ τοῦ ᾧ Ἀττικῶς· τέσσαρα δὲ ταῦτα ὅτου, ὅτῳ, ἀντὶ τῶν, οὗ, ᾧ, καὶ ὅτων, ὅτοις, ἀντὶ τῶν, ὧν, οἷς· τὸ δέ τοι ὅτοις σπανιώτατον.

— Καὶ ἀνὰ στόμ.) Καὶ οὐκ εἰμὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐπαινούμενος.

—. Ὑπὲρ τὸν Ὑάκ. ἢ Ὕλ. ἢ Φάων. τὸν Χ.) Οὗτοι οἱ κάλλιστοι τῶν ὅσοι ἐγένοντο πώποτε· ὅθεν καὶ Ὑακίνθου μὲν ἦρα Ἀπόλλων, ὃν καὶ δισκεύων ἀπέκτεινε. Ὕλου δὲ Ἡρακλῆς, ὃν αἱ Νύμφαι ἥρπασαν μετὰ τῶν Ἀργοναυτῶν ἐπὶ τὸ χρυσοῦν δέρας πορευόμενον. Φάωνος δὲ ἡ Σαπφώ, ἡ ἐν τοῖς ἰδίοις ἔπεσιν, ὅσον αὐτῆς ἦν τὸ πρὸς αὐτὸν πάθος μέγα, ἐπιδεξαμένη.

μδ'. Ὥσπερ οἱ ὄφεις) Οἱ γὰρ ὄφεις κατ' ἐνιαυτὸν ἀλλάττουσι τὸ παλαιὸν αὐτῶν εἶδος ἀνανεούμενοι· ὡς ἔστιν εὑρεῖν, ἔνθα ὄφεις εἰσί, πολλὰ ὄφεων ἐκδύματα.

2. Ταῦτα ἔχοντα) Τοὺς δακτυλίους δηλ. τούτους οὓς ἐκτησάμην.

4. Καὶ τοῦτο) Τὸ ὄρνεον τὸν φοίνικα ὀηλ. περὶ οὗ Ἡρόδ. Β'. σγ'.

5. Αὐθημερὸν ἀγγεῖλαι) Ἐννοεῖται τὸ βούλομαι.

μὴν εἴ τις ὑπερόπτης εἴη, ἢ τύραννος πλούσιος ὑβριστής, ἀρά-
μενος αὐτὸν ὅσον ἐπὶ σταδίους εἴκοσιν, ἀφῆκα φέρεσθαι κατὰ τῶν
7 χρημνῶν. Τοῖς παιδικοῖς δὲ ὁμιλεῖν ἀκολύτως ἂν ἐξῇ, εἰσιόντα
ἀθέκτον, κοιμήσαντα ἅπαντας, ἄνευ ἐκείνων μόνων. Οἷον δὲ κἀ-
κεῖνο ἦν, τοὺς πολεμοῦντας ἐπισκοπεῖν ἔξω βέλους ὑπεραιωρού-
μενον; καὶ εἰ δόξειέ μοι προσθέμενος ἂν τοῖς ἡττημένοις, κοιμίσας
τοὺς κρατοῦντας, νικᾶν παρείχον τοῖς φεύγουσιν, ἀναστρέψασιν
8 ἀπὸ τῆς τροπῆς. Καὶ τὸ ὅλον, παιδιὰν ἐπῃσύμην ἂν τὸν τῶν ἀν-
θρώπων βίον, καὶ πάντα ἐμὰ ἦν, καὶ Θεὸς ἐδόκουν τοῖς ἄλλοις.
9 Τοῦτο ἡ ἄκρα εὐδαιμονία ἐστί, μήτε ἀπολέσθαι, μήτε ἐπιβου-
λευθῆναι δυνηθέντα, καὶ μάλιστα μεθ' ὑγείας ἐν μακρῷ τῷ βίῳ.

μέ. Τί ἂν αἰτιάσαιο, ὦ Λυκῖνε, τῆς εὐχῆς; — Λυκ. Οὐδέν,
ὦ Τιμόλαε· οὐδὲ γὰρ ἀσφαλὲς ἐναντιοῦσθαι ἀνδρὶ πτηνῷ, καὶ ὑ-
πὲρ μυρίους τὴν ἰσχύν· πλὴν ἀλλὰ ἐκεῖνο ἐρήσομαί σοι, εἴ τινα ἄλ-
λον εἶδες ἐν τοιούτοις ἔθνεσιν, ὅσα ὑπερέπτης, γέροντα ἤδη ἄνδρα,
οὕτω παρακεκινηκότα τὴν γνώμην, ἐπὶ δακτυλίου μικροῦ ὀχού-
μενον, ὅρη ὅλα κινεῖν ἄκρῳ τῷ δακτύλῳ δυνάμενον, ἐπέραστον
2 πᾶσι, καὶ ταῦτα φαλακρὸν ὄντα, καὶ τὴν ῥῖνα σιμόν; Ἀτὰρ εἰπέ
μοι καὶ τόδε, τί δήποτε οὐχ εἷς δακτύλιος ἅπαντα ταῦτα δύ-
ναταί σοι, ἀλλὰ τοσούτους περιημμένος βχδιῇ, τὴν ἀριστερὰν
πεφορτισμένος κατὰ δάκτυλον ἕνα; μᾶλλον δὲ ὑπερπαίει ὁ ἀριθ-
3 μὸς, καὶ δεήσει καὶ τὴν δεξιὰν συνεπιλαβεῖν. Καί τοι ἑνὸς τοῦ
ἀναγκαιοτάτου προσδεῖ, ὃς περιθέμενόν σε παύσει μωραίνοντα, τὴν
4 πολλὴν ταύτην κόρυζαν ἀποξύσας. Ἢ τοῦτο μὲν καὶ ὁ ἑλλέβορος
ἱκανὸς ποιῆσαι, ζωρότερος ποθείς.

μς. Τιμ. Ἀλλὰ πάντως, ὦ Λυκῖνε, καὶ αὐτὸς εὔξῃ τι ἤδη
ποτὲ, ὡς ἂν μάθωμεν οἷα αἰτήσεις ἀνεπίληπτα καὶ ἀνέγκλητα,
2 ὁ συκοφαντῶν τοὺς ἄλλους. — Λυκ. Ἀλλ' οὐ δέομαι εὐχῆς ἐγώ.
Ἥκομεν γὰρ ἤδη πρὸς τὸ Δίπυλον, καὶ ὁ βέλτιστος οὑτοσὶ Σάμ-
μιππος, ἀμφὶ Βαβυλῶνα μονομαχῶν, καὶ σὺ, ὦ Τιμόλαε, ἀρι-
στῶν μὲν ἐν Συρίᾳ, δειπνῶν δὲ ἐν Ἰταλίᾳ, καὶ τοῖς ἐμοὶ ἐπιβάλ-
3 λουσι καὶ σταδίοις κατεχρήσασθε, καλῶς ποιοῦντες· ἄλλως τε
οὐκ ἂν δεξαίμην πλουτήσας ἐπ' ὀλίγον, ὑπηνέμιόν τινα πλοῦτον,

---

7. Ἂν ἐξῇ) Εἴη ἂν δυνατόν.

— Οἷον δὲ κἀκεῖν.) Μέγα δὲ καὶ ἐκεῖνο ἦν τὸ ἐπισκοπεῖν.

μέ. 2. Παρακεκινηκότα τὴν γνώμην) Οἷον μωραίνοντα.

2. Τὴν ἀριστερὰν πεφορτισμένος) Ἐπὶ γὰρ τῆς ἀριστερᾶς δακτυλιοφοροῦσι.

3. Τὴν πολλὴν ταύτην κόρυζαν) Κατὰ μεταφορὰν τὴν ἀηδίαν σημαίνει· τὸ γὰρ ἐκ τῆς ῥινὸς ῥέον ἡ κόρυζα, ἀηδίας πρόξενον.

4. Ὁ ἑλέβορ.) Χόρτος πικρὸς, ὃν πίνοντες οἱ μαινόμενοι, θεραπείαν τινὰ τοῦ πάθους εὑρίσκον.

μς. 3. Ψιλὴν τὴν μάξαν) Χωρὶς δηλ. τινὸς προσαγίου.

ἀνιαθῆναι μετ' ὀλίγον ψιλὴν τὴν μάζαν ἐσθίων, οἷα ὑμεῖς πείσεσθε μετ' ὀλίγον, ἐπειδὰν ἡ εὐδαιμονία μὲν ὑμῖν, καὶ ὁ πολὺς πλοῦτος οἴχηται ἀποπτάμενος· αὐτοὶ δὲ καταβάντες ἀπὸ τῶν θησαυρῶν τε καὶ διαθημάτων, ὥσπερ ἐξ ἡδίστου ὀνείρατος ἀνεγρόμενοι, ἀνόμοια τὰ ἐπὶ τῆς οἰκίας εὑρίσκετε· ὥσπερ οἱ τοὺς βασιλεῖς ὑποκρινόμενοι τραγῳδοί, ἐξελθόντες ἀπὸ τοῦ θεάτρου, λιμώττοντες οἱ πολλοί, καὶ ταῦτα πρὸ ὀλίγου Ἀγαμέμνονες ὄντες ἢ Κρέοντες. Λυπήσεσθε οὖν, ὡς τὸ εἰκός, καὶ δυσάρεστοι ἔσεσθε τὰ ἐπὶ τῆς οἰκίας, καὶ μάλιστα σὺ, ὦ Τιμόλαε, ὁπόταν δέῃ σε τὸ αὐτὸ παθεῖν τῷ Ἰκάρῳ τῆς πτερώσεως διαλυθείσης, καταπεσόντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ χαμαὶ βαδίζειν, ἀπολέσαντα τοὺς δακτυλίους ἐκείνους ἅπαντας ἀποῤῥυέντας τῶν δακτύλων. Ἐμοὶ δὲ καὶ τοῦτο ἱκανὸν, ἀντὶ πάντων θησαυρῶν, καὶ Βαβυλῶνος αὐτῆς, τὸ γελάσαι μάλα ἡδέως ἐφ' οἷς ὑμεῖς ἠτήσατε, τοιούτοις οὖσι, καὶ ταῦτα φιλοσοφίαν ἐπαινοῦντες. 4 5 6

Η'. ΝΙΓΡΙΝΟΣ Η ΠΕΡΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΗΘΟΥΣ. (*)

Ἑταῖρος, Λουκιανός.

ἀ. Ἑταῖρ. Ὡς σεμνὸς ἡμῖν σφόδρα, καὶ μετέωρος ἐπανελήλυθας; Οὐ τοίνυν προσβλέπειν ἡμᾶς ἔτι ἀξιοῖς, οὐθ' ὁμιλίας μεταδίδως, οὔτε κοινωνεῖς τῶν ὁμοίων λόγων, ἀλλ' ἄφνω μεταβέβλησαι, καὶ ὅλως ὑπεροπτικῷ τινι ἔοικας; ἡδέως δ' ἂν παρὰ σοῦ πυθοίμην, ὅθεν οὕτως ἀτόπως ἔχεις, καὶ τί τούτων αἴτιον; — Λουκ. Τί γὰρ ἄλλο γε, ὦ ἑταῖρε, ἢ εὐτυχία; — Ἑταῖρ. Πῶς λέγεις; — 2

---

4. Καὶ ταῦτα) Πάσχουσιν, ὄντες πρὸ ὀλίγου Ἀγαμέμνονες ἢ Κρέοντες.

5. τῷ Ἰκάρῳ) Δαίδαλος γὰρ ἐν Λαβυρίνθῳ, ὃν αὐτὸς κατεσκεύασε, μετὰ τοῦ υἱοῦ Ἰκάρου παρὰ Μίνωος τοῦ βασιλεύοντος Κρήτης εἱρχθεὶς, πτέρυγας ἑαυτῷ τε καὶ τῷ υἱῷ ἐπήξατο, κηρῷ κολλάψας. Ἴκαρος δὲ, ἅτε παῖς, ὑπὲρ τὸ δέον ὑψωθεὶς, τοῦ κηροῦ τακέντος, ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν τὴν παρ' αὐτοῦ καλουμένην Ἰκαρίαν.

6. Καὶ ταῦτα) Αἰτεῖτε.

(*) Νιγρῖνος ἐπιγέγραπται ὁ διάλογος οὗτος, ὅτι Νιγρῖνόν τινα Ῥωμαῖον φιλόσοφον Πλατωνικὸν ὑποτίθησι τὰς ἐν αὐτῷ καλὰς ὑποθήκας λέγοντα, ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἐπιστρέψαντα εἰς Ῥώμην· πρὸς ὃν καὶ ἐπιστολὴν ἔγραψε, πέμψας τὸν λόγον τοῦτον. Περὶ δὲ φιλοσόφου ἤθους· ἐπειδὴ περὶ ἠθῶν ὑποτίθησιν ἀληθῶς φιλοσόφου ἀνδρὸς ἰδίων, ὡς οὐκ ἄντις ἄλλος. Ταῦτά τοι καὶ ἕκαστος οὐ μόνον τῶν τῷ φιλοσόφου ὀνόματι σεμνύεσθαι ἐφιεμένων, ἀλλὰ καὶ τῶν τῷ ἄνθρωπος καλεῖσθαι, μὴ αἰσχυνομένους τῷ ὀνόματι, τὰς ὑποθήκας ταύτας ἐν βάθει καρδίας ἐγγράψαι ὀφείλουσιν.

ἀ. Ὡς σεμνὸς) Τὸ Ὡς θαυμαστικὸν μετ' ἐπιτάσεως.

— Τῶν ὁμοίων λόγων) Ὁμοίους λόγους ἐνταῦθα λέγει τοὺς ὁμοίας ἐλευθερίας καὶ καταστάσεως πανταχόσε ἐχομένους.

— Ὑπεροπτικῷ) Σύνηθες τοῖς Ἕλλησι τὰ ἀπευκταῖα διὰ τοῦ Ἔοικα κολάζειν· ἀντὶ γὰρ τοῦ εἰπεῖν Ὑπεροπτικὸς εἶ, φησὶν, ὑπεροπτικῷ τινι ἔοικας.

2. Ἡδέως δ' ἄν... πυθοίμην) Καὶ τοῦτο τρόπος τοῦ λέγειν· παρ' ἡμῖν δὲ τὸ τοιοῦτον ἐκφράζεται· παρακαλῶ, εἰπέ μοι, ὅθεν καὶ τλ.

— Καὶ τί) Ἐλλείπει, ἐστί.

— Τί γὰρ ἄλλο) Καὶ τί ἄλλο ἐστὶ τὸ αἴτιον, ὦ ἑταῖρε, ἢ εὐτυχία· ἔνθα ὁ Γὰρ ἑτοιμότητά τινα δηλοῖ, περιττὴς κειμένος ἄλλως.

3 Λουκ. Ὁδοῦ πάρεργον ἥκω σοι εὐδαίμων τε καὶ μακάριος γεγενημένος, καὶ τοῦτο δὴ τὸ ἀπὸ τῆς σκηνῆς ὄνομα, τρισόλβιος. — Ἑταῖρ. Ἡράκλεις, οὕτως ἐν βραχεῖ; — Λουκ. Καὶ μάλα. —
4 Ἑταῖρ. Τί δὲ τὸ μέγα τοῦτό ἐστιν, ἐφ' ὅτῳ καὶ κομᾷς, ἵνα μὴ ἐν κεφαλαίῳ μόνῳ εὐφραινώμεθα, ἔχωμεν δέ τι καὶ ἀκριβῶς εἰδέναι
5 τὸ πᾶν ἀκούσαντες; — Λουκ. Οὐ θαυμαστὸν εἶναί σοι δοκεῖ πρὸς Διός, ἀντὶ μὲν δούλου με ἐλεύθερον, ἀντὶ δὲ πένητος ὡς ἀληθῶς πλούσιον, ἀντὶ δὲ ἀνοήτου τε καὶ τετυφωμένου γενέσθαι μετριώτερον;

β'. Ἑταῖρ. Μέγιστον μὲν οὖν· ἀτὰρ οὔπω μανθάνω σαφῶς
2 ὅ,τι καὶ λέγεις. — Λουκ. Ἐστάλην μὲν εὐθὺ τῆς πόλεως βουλόμενος ἰατρὸν ὀφθαλμῶν θεάσασθαί τινα· τὸ γάρ μοι πάθος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ μᾶλλον ἐπετείνετο. — Ἑταῖρ. Οἶδα τού-
3 των ἕκαστα, καὶ ἠὐξάμην σέ τινι σπουδαίῳ ἐπιτυχεῖν. — Λουκ. Δόξαν οὖν μοι διὰ πολλοῦ προσειπεῖν Νιγρῖνον τὸν Πλατωνικὸν φιλόσοφον, ἔωθεν ἐξαναστὰς ὡς αὐτὸν ἀφικόμην, καὶ κόψας τὴν θύραν, τοῦ παιδὸς εἰσαγγείλαντος, ἐκλήθην· καὶ παρελθὼν εἴσω, καταλαμβάνω τὸν μὲν ἐν χερσὶ βιβλίον ἔχοντα,
4 πολλὰς δ' εἰκόνας παλαιῶν σοφῶν ἐν κύκλῳ κειμένας. Προὔκειτο δὲ ἐν μέσῳ καὶ πινάκιόν τι τῶν ἀπὸ γεωμετρίας σχημάτων καταγεγραμμένον, καὶ σφαῖρα καλάμου πρὸς τὸ τοῦ παντὸς μίμημα, ὡς ἐδόκει, πεποιημένη.

---

3. Ὁδοῦ πάρεργον) Κατὰ πάρεργον ἐδοῦ· καθ' ὅσα δηλ. ἐν τῇ ὁδῷ συμβαίνει πάρεργα· βαδίζουσι γὰρ πολλάκις ἐν τῇ ὁδῷ συμβαίνει τινά.

— Ἥκω σοι) Ἡ δοτικὴ αὕτη, ἅλλως ἀνέκφραστος, πολλὴν Ἀφροδίτην ἐμποιεῖ τῷ Ἕλληνι λόγῳ.

— Ἀπὸ τῆς σκηνῆς) Σκηνὴν ἐνταῦθα τὸ θέατρον λέγει ἀπὸ τοῦ τόπου ἔνθα οἱ ὑποκριταὶ τὰ δράματα ὑποκρίνονται.

— Τρισόλβιος) Ἁρπὰ Σοφοκλέους ὄοκεῖ τοῦτο εἰλῆφθαι, ἐξ ὧν Πλούταρχος ἐν τῷ Πῶς δεῖ ποιημάτων ἀκούειν λέγει.

. . . ὦ τρισόλβιοι
Κεῖνοι βροτῶν, οἳ ταῦτα δερχθέντες τέλη.
Μολὼν σ' ἐς ἅδου· τοῖς δε γὰρ μόνοις ἐκεῖ.
Ζῆν ἐστι, τοῖς δ' ἄλλοισι πάντ' ἐκεῖ κακά.

4. Κομᾷς) Σχολιαστ. Ἀριστοφ. ἐν Ἱππεῦσι στίχ. 577. φησὶ τὸ κομᾶν καὶ ἐπὶ τοῦ τρυφᾶν λέγεται, καὶ γαυριοῦσθαι, καὶ μέγα φρονεῖν· ἄλλως γὰρ τὸ κόμην ἔχειν δηλοῖ.

— Ἐν κεφαλαίῳ) Εὐφραίνεσθαι ἐν κεφαλαίῳ μόνῳ λέγονται, οἱ, πράγματος οὔπω διαγνωσθέντος, ἐπὶ μόνῳ τῷ ἀνειμένῳ καὶ ἱλαρῷ προσώπῳ τῶν φίλων εὐφραινόμενοι.

5. Καὶ τετυφωμένου) Τετυφωμένος ὁ ἐπηρμένος καὶ ἀλαζών, καὶ ἐμβεβροντημένος, καὶ ἔξω φρενῶν.

β'. Μέγιστ.) Πάντως θαυμαστὸν καὶ μέγιστον ἐστὶ τοῦτο, ὃ λέγεις. — Οὔπω μανθ.) Οὐ πληροφοροῦμαι δηλ. τί ἐστι τοῦτο ὃ λέγεις.

2. Ἐπιτυχ.) Τὸ μὲν Ἐντυγχάνω τὸ πορευόμενος τυγχάνω δηλοῖ· τὸ δὲ Ἐπιτυγχάνω τὸ ζητῶν τυγχάνω τοῦ προσήκοντος.

3. Διὰ πολ.) Δόξαν οὖν μοι προσειπεῖν Νιγρῖνον, διὰ πολλοῦ χρόνου μὴ ἰδόντι αὐτόν· τὸ δὲ Δόξαν ἀπόλυτος μετοχὴ κατὰ τὰς ἀπροσώπους.

— Ὡς αὐτ.) Τὸ Ὡς ἀντὶ Πρός.

— Εἰσαγγειλ.) Εἰπόντος δηλ. ὅς τις εἴην.

— Τὸν μὲν) Νιγρῖνον.

4. Καὶ σφαῖρα καλ.) Ἐννοεῖται ἀπὸ κεινοῦ τὸ, προὔκειτο· δοκεῖ δὲ κρικωτὴν

γ. Σφόδρα οὖν με φιλοφρόνως ἀσπασάμενος, ἠρώτα, ὅ,τι καὶ πράττοιμι. Κἀγὼ πάντα διηγησάμην αὐτῷ· καὶ δῆτα ἐν μέρει καὶ αὐτὸς ἠξίουν εἰδέναι, ὅ,τι τε πράττοι, καὶ εἰ αὖθις αὐτῷ ἐγνωσμένον εἴη στέλλεσθαι τὴν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος. Ὁ δὲ ἀπαρξάμενος, ὦ ἑταῖρε, περὶ τούτων λέγειν, καὶ τὴν ἑαυτοῦ γνώμην διηγεῖσθαι, τοσαύτην τινὰ μου λόγων ἀμβροσίαν κατεσκέδασεν, ὥστε καὶ τὰς Σειρῆνας ἐκείνας, εἴ τινες ἄρα ἐγένοντο, καὶ τὰς ἀηδόνας, καὶ τὸν Ὁμήρου λωτὸν ἀρχαῖον ἀποδείξαι· οὕτω θεσπέσια ἐφθέγξατο.

δ. Προήχθη γάρ αὐτήν τε φιλοσοφίαν ἐπαινέσαι, καὶ τὴν ἀπὸ ταύτης ἐλευθερίαν, καὶ τῶν δημοσίᾳ νομιζομένων ἀγαθῶν καταγελάσαι, πλούτου, καὶ δόξης, καὶ βασιλείας, καὶ τιμῆς, ἔτι τε χρυσοῦ, καὶ πορφύρας, καὶ τῶν πάνυ περιβλέπτων τοῖς πολλοῖς, τέως δὲ κἀμοὶ δοκούντων. Ἅπερ ἔγωγε ἀτενεῖ καὶ

εἶναι τὴν σειρᾶνα ταύτην· τοὺς ἐννοσυμένους κύκλους ἐκ καλάμου ἔχουσα· διὰ ταύτης γὰρ οἵ τε Μετεμβρινοὶ διὰ τῶν πόλων τοῦ παντὸς διακρίνονται, καὶ ὁ Ζωδιακὸς λοξὸς ὢν, ὅ,τε Ἰσημερινὸς καὶ οἱ Τροπικοὶ, πρὸς ὃν, καὶ οἱ Πολικοὶ καλούμενοι κύκλοι· ἔχει τε καὶ τὸν ἀπὸ τῶν πόλων διὰ τοῦ τῆς γῆς κέντρου διερχόμενον Ἄξονα· ἅπερ πάντα πρὸς μίμημα τοῦ παντὸς γίνεται.

γ. Ὅ,τι καὶ πράτ.) Τοῦτό ἐστι τὸ παρ' ἡμῖν πῶς εὑρίσκομαι εἰς τὴν ὑγειαν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁμοίως τοῖς Ἕλλησι παρ' ἡμῖν λέγεται τὸ τοιοῦτον· λέγουσι γὰρ μετὰ τὸν ἀσπασμόν· Τί κάμνεις.

2. Πάντα) Τὰ περὶ τῆς ὑγιείας μου ὅλ.

— Καὶ δῆτα) Πρὸς τούτοις δέ.

— Αὐτῷ ἐγνωσμ.) Ἀντὶ καὶ εἰ πάλιν ἔχει κατὰ νοῦν ἵνα ὑπάγῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

— Στέλλεσθαι τὴν ἐπί) Ἤτοι στέλλειν ἑαυτὸν, ἤγουν ὑπάγειν· τὸ δὲ τὴν, ἔλλειψιν ἔχει· οἷον· τὴν Ὁδὸν τὴν ἄγουσαν ἐπὶ τῆς Ἑλ. ἄλλως γὰρ παρελκει.

3. Ὁ δὲ) Νιγρῖνος.

— Ἀπαρξάμ.) Ἡ Ἀπὸ ἐνταῦθα, ἤτοι παρέλκει, ἢ ὅλοι τὸ μετὰ ταῦτα οἷον· ὁ δὲ Νιγρῖνος, μετὰ τὴν ἐρώτησιν ἀρξάμενος λέγειν.

— Περὶ τούτων) Τῶν πραγμάτων· ἐφ' οἷς μὲ ἔλεγες κομᾷν.

— Λόγων ἀμβρ.) Ἡδονὴν δηλ. μεταφορικῶς ἀπὸ τῆς Ἀμβροσίας τῶν Θεῶν βρώματος.

— Σειρῆνας ἐλεῖν.) Φασὶ γὰρ ταύτας ἐν τῇ περὶ Σικελίαν θαλάσσῃ οἰκεῖν μέχρι μὲν ζώνης παρθένους, τὸ δὲ λοιπὸν ἰχθῦς οὔσας· καὶ τῇ τῆς ᾠδῆς γλυκύτητι ἕλκειν πρὸς ἑαυτὰς τοὺς διαβαίνοντας, καὶ κατεσθίειν. Ὁμηρ. Ὀδυσ. Μ. στίχ. 39.

— Ἀηδόν.) Τίνων Ἀηδόνων ἐνταῦθα μέμνηται, οὐκ ἔχω λέγειν· εἰμή τι ἁπλῶς περὶ ἀηδόνων λέγει καὶ ᾠδυφώνων οὐσῶν, καὶ οὐκ ἐκ μυθολογίας ἔχων.

— Λωτὸν) Περὶ οὗ Ὁμηρ. Ὀδύσ. Ι. στίχ. 94.

. . . Ὅς τις λώτοιο φάγοι μελιηδέα καρπόν.
Οὐκ ἔτ' ἀπαγγεῖλαι πάλιν ἤθελεν, οὐδὲ νέεσθαι.
Ἀλλ' αὐτοῦ βούλοιτο μετ' ἀνδράσι Λωτοφάγοισι.
Λωτὸν ἐρεπτόμενος μενέμεν, νόστου τε λαθέσθαι.

— Ἀρχαῖον) Παλαιὸν δηλ. καὶ μωρόν· πᾶν γὰρ διὰ τὴν παλαιότητα μηδενὸς λόγου ἄξιον ἀρχαῖον καλεῖται. Ὅθεν καὶ Πλάτων Ἐπιστολ. Δ'. φησίν. »Ὡς »οὖν ὑπὸ πάντων ὁρώμενος παρασκευάζου, τόν τε Λυκοῦργον ἐκεῖνον ἀρχαῖον »ἀποδείξων, καὶ τὸν Κῦρον, καὶ εἴ τις »ἄλλος πώποτε ἔδοξεν ἦθει καὶ πολιτείᾳ »διενεγκεῖν.«

δ'. Φιλοσοφ.) Πλάτων ἐν Ἐπιστ. πρὸς Ἀριστόδ. φησί. »Τὸ βέβαιον καὶ πιστὸν »καὶ ὑγιὲς, τοῦτο ἐγὼ φημι εἶναι τὴν »ἀληθινὴν φιλοσοφίαν.«

— Πλούτ.) Ταῦτα ἐπεξήγησίς εἰσι τῶν νομιζομένων ἀγαθῶν.

— Τέως δὲ) Καὶ μέχρι τότε καὶ ἐμοὶ δοκούντων περιβλέπτων εἶναι.

2. Ἅπερ) Ὅσα δηλ. ἐκεῖνος ἔλεγε.

— Ὅπερ ἐπεπ.) Τί ἦν δηλ. ἐκεῖνο,

ἀναπεπταμένῃ τῇ ψυχῇ δεξάμενος, αὐτίκα μὲν οὐδὲ εἶχον εἰ-
3 κάσαι ὅπερ ἐπεπόνθειν, ἀλλὰ παντοῖος ἐγιγνόμην· καὶ ἄρτι μὲν ἐλυπούμην, ἐληλεγμένων μοι τῶν φιλτάτων, πλούτου τε, καὶ ἀργυρίου, καὶ δόξης· καὶ μόνον οὐκ ἐδάκρυον ἐπ' αὐτοῖς καθηρημένοις· ἄρτι δὲ αὐτὰ μὲν ἐδόκει μοι ταπεινὰ καὶ καταγέλαστα· ἔχαιρον δ' αὖ, ὥσπερ ἐκ ζοφεροῦ τινος ἀέρος τοῦ βίου
4 τοῦ πρόσθεν, ἐς αἰθρίαν τε καὶ μέγα φῶς ἀναβλέπων· ὥστε δή, (τὸ καινότατον) τοῦ ὀφθαλμοῦ μὲν, καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἀσθενείας ἀπελανθανόμην· τὴν δὲ ψυχὴν ὀξυδερκέστερος κατὰ μικρὸν ἐγιγνόμην. Ἐλελήθειν γάρ τέως αὐτὴν τυφλώττουσαν περιφέρων.

έ. Προϊὼν δὲ ἐς τόδε περιήχθην, ὅπερ ἀρτίως ἡμῖν ἐπεκάλεις. Γαῦρός τε γὰρ ὑπὸ τοῦ λόγου καὶ μετέωρός εἰμι, καὶ ὅ-
2 λως μικρὸν οὐκέτι οὐδὲν ἐπινοῶ. Δοκῶ γάρ μοι ὅμοιόν τι πεπονθέναι πρὸς φιλοσοφίαν, οἷόν περ καὶ οἱ Ἰνδοὶ πρὸς τὸν οἶνον λέγονται παθεῖν, ὅτε πρῶτον ἔπιον αὐτοῦ. Θερμότεροι γὰρ ὄντες φύσει, πιόντες ἰσχυρὸν οὕτω ποτὸν, αὐτίκα μάλα ἐξεθ-
3 κχεύθησαν, καὶ διπλασίως ὑπὸ τοῦ ἀκράτου ἐξεμάνησαν. Οὕτω σοι καὶ αὐτὸς ἔνθεος, καὶ μεθύων ὑπὸ τῶν λόγων περιέρχομαι.

ς'. Ἑταῖρ. Καὶ μὴν τοῦτόγε, οὐ μεθύειν, ἀλλὰ νήφειν τε καὶ
2 σωφρονεῖν ἐστιν. Ἐγὼ δὲ βουλοίμην ἄν, εἰ οἷόν τε, αὐτῶν ἀκοῦσαι τῶν λόγων· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ κκταφρονεῖν αὐτῶν οἶμαι θέμις, ἄλλως τε εἰ καὶ φίλος, καὶ περὶ τὰ ὅμοια ἐσπουδκκὼς ὁ
3 βουλόμενος ἀκούειν εἴη. — Λουκ. Θαῤῥεῖ, ὦ ἀγαθέ. Τοῦτο γάρ τοι τὸ τοῦ Ὁμήρου, σπεύδοντα καὶ αὐτὸν παρακαλεῖς. Καὶ εἴγε μὴ ἔφθης, αὐτὸς ἂν ἐδεήθην ἀκοῦσαί μου διηγομένου. Μάρτυρα γάρ σε παραστήσασθαι πρὸς τοὺς πολλοὺς ἐθέλω, ὅ-
4 τι οὐκ ἀλόγως μαίνομαι· ἄλλως τε καὶ ἡδύ μοι τὸ μεμνῆσθαι

ὅπερ ἐπεπόνθειν.

3. Καὶ μόνον οὐκ) Καὶ τοῦτο μόνον ἔλειπεν, ὅτι οὐκ ἐδ.

4. Τὸ καινότατ.) Τοῦτο δηλ. ὅπερ ἐστὶ παραδοξότατον· καινὸν μὲν τὸ νέον, λέγεται δὲ κατὰ μεταφορὰν καὶ τὸ παράδοξον, τὸ γὰρ καινὸν παρα δόξαν δοκεῖ.

— Τὴν δὲ ψυχ.) Κατὰ τὴν ψ.

έ. Γαῦρος) Ἡ σὸς τὸ τετυφωμένος ἀναφέρεται· ἐ. 5.

2. Δοκῶ γάρ μοι) Ἀττικῶς ἀντὶ δοκεῖ γάρ μοι.

— Οἱ Ἰνδ.) Διόνυσος γὰρ εἰς Ἰνδοὺς ἀπελθὼν, καὶ μὴ δυνηθεὶς καταπαλαῖσαι αὐτοὺς, οἴνῳ ὑποχειρίους ἐποιήσατο. Πολυαίν. Στρατηγ. Α'. ά.

— Φύσει) Ἀπὸ τοῦ κλίματος ὑπὸ τὴν διακεκαυμένην σχεδὸν οἰκοῦντες ζώνην.

ς'. Οὐ μεθ' ἁλλὰ νήφ.) Ὅθεν καὶ ὁ Λιβάν. Μελέτ. ις'. Νῦν νήφω καὶ σωφρονῶ, τότε δὲ μεθύων ὑπὸ φιλοτιμίας ἠγνόουν.

2. Οὐ δὲ γὰρ οὐδὲ) Ἐπανάληψις βεβαιοῦσα τὸ λεγόμενον.

— Ἄλλως τε) Καὶ κατὰ ἄλλον δέ τινα τρόπον, οὐ θέμις καταφρονεῖν αὐτῶν, ἐξαιρέτως δὲ, ἐὰν φίλ. ὄθεν τὸ Ἄλλως τε κατ' ἐπιτομὴν εἰς τὸ Μάλιστα μεταποιεῖται παραφραζόμενον.

3. Σπεύδοντα) Ἰλιάδ. Θ. στίχ. 293. Ἀτρεΐδη κύδιστε, τί με σπεύδοντα καὶ αὐτὸν ὀτρύνεις.

αὐτῶν πολλάκις, καὶ ταύτην ἤδη μελέτην ἐποιησάμην· ἐπεὶ κἂν τις μὴ παρῶν τύχῃ, καὶ οὕτω δὶς ἢ τρὶς τῆς ἡμέρας ἀνακυκλῶ πρὸς ἐμαυτὸν τὰ εἰρημένα.

ζ. Καὶ ὥσπερ οἱ ἐρασταί, τῶν παιδικῶν οὐ παρόντων, ἔργ' ἄττα καὶ λόγους, εἰρημένους αὐτοῖς, διαμνημονεύουσι, καὶ τούτοις ἐνδιατρίβοντες ἐξαπατῶσι τὴν νόσον, ὡς παρόντων σφίσι τῶν ἀγαπωμένων· ἔνεσι γοῦν αὐτοῖς καὶ προσλαλεῖν οἴονται, καὶ 2
ὡς ἄρτι λεγομένων πρὸς αὐτούς, ὧν τότε ἤκουσαν, ἥδονται, καὶ προσάψαντες τὴν ψυχὴν τῇ μνήμῃ τῶν παρεληλυθότων σχολὴν οὐκ ἄγουσιν ἐπὶ τοῖς ἐν ποσὶν ἀνιᾶσθαι. Οὕτω δὴ καὶ 3
αὐτὸς, φιλοσοφίας οὐ παρούσης, τοὺς λόγους, οὓς τότε ἤκουσα, συναγείρων, καὶ πρὸς ἐμαυτὸν ἀνατυλίττων, οὐ μικρὰν ἔχω παραμυθίαν. Καὶ ὅλως, καθάπερ ἐν πελάγει καὶ νυκτὶ πολλῇ φε- 4
ρόμενος, ἐς πυρσόν τινα τοῦτον ἀποβλέπω, πᾶσι μὲν παρεῖναι τοῖς ὑπ' ἐμοῦ πραττομένοις τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον οἰόμενος· ἀεὶ δὲ
ὥσπερ ἀκούων αὐτοῦ τὰ αὐτὰ πρός με λέγοντος, ἐνίοτε δὲ, καὶ 5
μάλιστα ὅταν ἐνερείσω τὴν ψυχὴν, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ μοι φαίνεται, καὶ τῆς φωνῆς ὁ ἦχος ἐν ταῖς ἀκοαῖς παραμένει. Καὶ γάρ τοι κατὰ τὸν Κωμικὸν, ὡς ἀληθῶς ἐγκατέλιπε τὸ κέν- 6
τρον τοῖς ἀκούουσι.

ή. Ἑταῖρ. Παῦε, ὦ θαυμάσιε, μικρὸν ἀναχρουόμενος, καὶ λέγε ἐξ ἀρχῆς, ἀναλαβὼν ἤδη τὰ εἰρημένα· ὡς οὐ μετρίως με ἀποκνιείς περιάγων. — Λουκ. Εὖ λέγεις, καὶ οὕτω χρὴ ποιεῖν. Ἀλλ' ἐκεῖνο, ὦ ἑταῖρε, ἤδη τραγικοὺς, ἢ καὶ νὴ Δία κωμικοὺς 2

---

4. Καὶ ταύτην ἤδη) Ἀττικῶς ἀντὶ καὶ τοῦτο· τὸ μεμνῆσθαι δηλ. ἐποιησάμην ἤδη μελέτην· συνεῴρωνησε δὲ πρὸς τὸ ἑπόμενον τὸ μελέτην κατὰ γένος.

— Καὶ οὕτω) Μόνος οὕν.

ζ. Παιδικ.) Ἐπὶ θηλειῶν καὶ ἀῤῥένων ἐρωμένων τάττεται ἡ λέξις· καὶ τινὲς μὲν ἐπὶ ἀγαθοῦ ἔρωτος, τινὲς δ' ἐπ' αἰσχροῦ λαμβάνουσι. Βαρῖν.

— Αὐτοῖς) Γρ' αὐτῶν τῶν παιδικῶν.

— Τὴν νόσ.) Τοῦ ἔρωτος δηλ. ἤγουν τὸ ἐρωτικὸν πάθος.

2. Ἐπὶ τοῖς ἐν π.) Ἐπὶ τοῖς παροῦσιν· ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ὄντων πλησίον τῶν ποδῶν· ταῦτα γὰρ πάντως παρόντα.

3. Φιλοσοφίας οὐ παρ.) Τοῦ φιλοσόφου Νιγρίνου μὴ παρόντος· τὸ ἀφῃρημένον ἀντὶ τοῦ συγκεχριμένου.

4. Ἐς πυρσ.) Ἐν τισι παραθαλασσίοις μέρεσιν ἀμμώδεσιν, ἢ ὑψάλους πέτρας ἔχουσιν ἐτίθεντο ἐφ' ὑψηλῆς τινος στήλης πυρσοί, ἵν' ἐν νυκτὶ τὰ ἐκεῖθεν διεσχέμενα πλοῖα, ὁρῶντα τὸ σημεῖον, φυλάττωνται μή τι πάθωσι.

6. Ἐγκατέλιπε τὸ κέντρ.) Εὔπολις ὁ Κωμικὸς ταῦτα περὶ Περικλέους φησίν· ὡς παρὰ Διοσκ. Σικελιώτ. βιβλ. ΙΒ' εὑρίσκεται.

. . . Περικλέης Ὀλύμπιος.
Ἥτραπτ', ἐρόντα, συνεκύκα τὴν Ἑλλάδα.
Πειθώ τις ἐπεκάθισεν ἐπὶ τοῖς χείλεσιν.
Οὕτως ἐκήλει, καὶ μόνος τῶν ῥητόρων
Τὸ κέντρον ἐγκατέλιπε τοῖς ἀκροωμένοις.

ή. Ἀναχρουόμ.) Ἔστι κατὰ μεταφορὰν ἀπὸ τῶν πλεόντων καὶ ναυμαχούντων· οὗτοι γὰρ προσβάλλοντες ταῖς ναυσὶ, καὶ ἐπιστρέφοντες, ἀναχρούονται, λέγουσιν· ὅθεν φησὶ· Παῦε, ὦ θαυμάσιε, πλησίον γενόμενος τοῦ διηγεῖσθαι, πάλιν ὑπαναχωρεῖν· καὶ λέγε ἐξ ἀρχ.

2. Ἀλλ' ἐκεῖνο) Ἐλλείπει ἐνταῦθα, Δέομαι ἀκοῦσαί μου, ἢ τοιοῦτό τι, πρὸς ὃ τὸ Ἐκεῖνο ἐνεχθείη.

φαύλους ἐώρακας ὑποκριτὰς, τῶν συριττομένων λέγω τούτων, καὶ διαφθειρόντων τὰ ποιήματα, καὶ τὸ τελευταῖον ἐκβαλλομένων· καί τοι τῶν δραμάτων πολλάκις εὖ ἐχόντων τε καὶ
3 νενικηκότων; — Ἑταῖρ. Πολλοὺς οἶδα τοιούτους. Ἀλλά τί τοῦτο; — Λουκ. Δέδοικα, μήσοι μεταξὺ δόξω γελοίως αὐτὰ μιμεῖσθαι· τὰ μὲν ἀτάκτως συνείρων, ἐνίοτε δὲ καὶ αὐτὸν ὑπ' ἀσθενείας τὸν νοῦν διαφθείρων· κἄτα προαχθὴς ἡρέμα καὶ αὐ-
4 τοῦ καταγνῶναι τοῦ δράματος. Καὶ τὸ μὲν ἐμὸν, οὐ πάνυ ἄχθομαι· ἡ δὲ ὑπόθεσις οὐ μετρίως με λυπήσειν ἔοικε συνεκπίπτουσα, καὶ, τὸ ἐμὸν μέρος, ἀσχημονοῦσα.

Θ'. Τοῦτ' οὖν παρ' ὅλον μέμνησό μοι τὸν λόγον, ὡς ὁ μὲν ποιητὴς ἡμῖν τῶν τοιούτων ἁμαρτημάτων ἀνεύθυνος, καὶ τῆς σκηνῆς πόρρω σοι κάθηται, οὐδὲν αὐτῷ μέλλον τῶν ἐν Θεάτρῳ
2 πραττομένων. Ἐγὼ δὲ ἐμαυτοῦ σοι πεῖραν παρέχω, ὁποῖός τις εἰμὶ τὴν μνήμην ὑποκριτής, οὐδὲν ἀγγέλου τὰ ἄλλα τραγικοῦ
3 διαφέρων. Ὥστε κἂν ἐνδεέστερόν τι δοκῶ λέγειν, ἐκεῖνο μὲν ἔστω πρόχειρον, ὡς ἄμεινον ἦν· καὶ ἄλλως ὁ ποιητὴς ἴσως διεξήσει· ἐμὲ δὲ κἂν ἐκσυρίττῃς, οὐ πάνυ τι λυπήσομαι.

ι. Ἑταῖρ. Ὡς εὖγε, νὴ τὸν Ἑρμῆν, καὶ κατὰ τὸν τῶν ῥητόρων νό-
2 μον πεπροοιμίασταί σοι. Ἔοικας γοῦν κἀκεῖνα προσθήσειν, ὡς δι' ὀλίγου τε ὑμῖν ἡ συνουσία ἐγένετο, καὶ ὡς οὐδ' αὐτὸς ἥκεις πρὸς τὸν λόγον παρεσκευασμένος, καὶ ὡς ἄμεινον εἶχεν αὐτοῦ ταῦτα λέγοντος ἀκούειν· σὺ γὰρ ὀλίγα, καὶ ὅσα οἷόν τε ἦν, τυγχάνεις τῇ μνήμῃ συγκεκομισμένος· οὐ ταῦτ' ἐρεῖν ἔμελλες; οὐδὲν ἂν οὖν αὐ-
τῶν ἔτι σοι δεῖ πρὸς ἐμέ· νόμισον δὲ τούτου γε ἕνεκα πάντα σοι
3 προειρῆσθαι, ὡς ἐγὼ καὶ βοᾶν καὶ κροτεῖν ἕτοιμός εἰμι. Ἢν δὲ

— Τῶν συριττ.) Ὅτε γὰρ ἐν Θεάτρῳ οὐχ ὑποκρίνονται οἱ ὑποκριταὶ καλῶς τὸ ποίημα, ὁ δῆμος συρίττει αὐτούς· πολλάκις δὲ καὶ ἐκβάλλει ἀπὸ τοῦ Θεάτρου.

— Καὶ νενικηκ.) Ἀγὼν γὰρ ἦν τῶν ποιητῶν ἐν Θεάτρῳ, τίνος τὸ δράμα κρεῖττον φανείη· καὶ ἐνίκα, οὗτινος ἐκροτεῖτο· καὶ παρὰ πᾶσιν ὁμολογεῖτο καλῶς ἔχον· οὕτως οὖν ἐστι καὶ δράματα καλῶς ἔχοντα, καὶ νικῶντα τὸ ἑαυτῶν μέρος, ὁ δὲ ὑποκριτὴς φαῦλος ὢν διαφθείρει αὐτό.

3. Τοῦ δράματ.) Ἐγκαταμένει τῇ μεταφορᾷ· ἔφη γὰρ, καί τοι τῶν δραμάτων πολλάκις εὖ ἐχόντων· ἐννοεῖ δὲ τὰ τοῦ Νιγρίνου λεγόμενα.

4. Τὸ ἐμὸν μέρ.) Τοῦτο δὲ πολλαχῶς ἐκφράζεται· τὸ μέντοι ἐμόν· τὸ γ' ἐπ' ἐμοί· τό γε κατ' ἐμέ.

Θ'. Ἡμῖν) Ἡ δοτικὴ αὕτη περιποιητικὴ οὖσα, ἀνέκφραστός ἐστιν ἄλλως· ἴδιον δὲ τοῦτο τῆς Ἑλλάδος φωνῆς.

— Καὶ τῆς σκην.) Ἐπειδήπερ ἅπαξ τὰ περὶ τὴν σκηνὴν εἰς μέσον ἤγαγεν, οὐκ ἀρίσταται τῆς μεταφορᾶς· καὶεἰ γὰρ ἐνταῦθα σκηνὴν καὶ Θέατρον τὸν τόπον ἔνθα ὑποτίθησιν ἑαυτὸν μετὰ τοῦ ἑτέρου διαλεγόμενον.

2. Τὰ ἄλλα) Κατὰ τὰ ἄλλα.

3. Ὡς ἄμεινον ἦν) Ὅτι δηλαδὴ ὤφειλον ἄμεινον εἰρῆσθαι παρὰ τοῦ Νιγρίνου· καὶ κατὰ ἄλλον τινὰ ἀμείνονα τρόπον.

— Ἐμὲ δὲ) Πρὸς τὸ Ἐκσυρίττῃς ἡ αἰτιατικὴ· ἔοικε δὲ εἰπεῖν· ἐγὼ δὲ, κἂν ἐκσυρίττῃς, οὐ λυπήσομαι.

ι. 2. Δι' ὀλίγου) Χρόνου δηλ.

διαμέλλης, μνησικακήσω γε παρὰ τὸν ἀγῶνα, καὶ ὀξύτατα συρίξομαι.

ιά. Λουκ. Καὶ ταῦτα μέν, ἃ σὺ διῆλθες ἐβουλόμην ἂν εἰρῆσθαί μοι· κἀκεῖνα δὲ, ὅτι γε οὐχ ἑξῆς, οὐδ' ὡς ἐκεῖνος ἔλεγε, ῥῆσίν τινα περὶ πάντων ἐρῶ· πάνυ γὰρ τοῦθ' ἡμῖν ἀδύνατον. Οὐδ' αὖ ἐκείνῳ περιθεὶς τοὺς λόγους, μὴ καὶ κατ' ἄλλο τι γένωμαι τοῖς ὑποκριταῖς ἐκείνοις ὅμοιος, οἱ πολλάκις ἢ Ἀγαμέμνονος, ἢ Κρέοντος, ἢ καὶ Ἡρακλέους αὐτοῦ πρόσωπον ἀνειληφότες, χρυσίδας ἠμφιεσμένοι, καὶ δεινὸν βλέποντες, καὶ μέγα κεχηνότες, μικρὸν φθέγγονται, καὶ ἰσχνὸν, καὶ γυναικῶδες, καὶ τῆς Ἑκάβης ἢ Πολυξένης πολὺ ταπεινότερον. Ἵν' οὖν μὴ καὶ αὐτὸς ἐλέγχωμαι, πάνυ μεῖζον τῆς ἐμαυτοῦ κεφαλῆς προσωπεῖον περικείμενος, καὶ τὴν σκευὴν καταισχύνων, ἀπὸ γυμνοῦ σοι βούλομαι τοῦμοῦ προσώπου προσλαλεῖν, ἵνα μὴ συγκαταστράσω που πεσὼν τὸν ἥρωα, ὃν ὑποκρίνομαι.

ιβ'. Ἑταῖρ. Οὗτος ἀνὴρ οὐ παύσεται τήμερον πρός με πολλῇ τῇ σκηνῇ καὶ τῇ τραγῳδίᾳ χρώμενος. — Λουκ. Καὶ μὴν παύσομαί γε· πρὸς ἐκεῖνα δὲ ἤδη τρέψομαι. Ἡ μὲν ἀρχὴ τῶν λόγων ἔπαινος ἦν Ἑλλάδος, καὶ τῶν Ἀθήνησιν ἀνθρώπων, ὅτι φιλοσοφίᾳ καὶ πενίᾳ σύντροφοί εἰσι, καὶ οὔτε τῶν ἀστῶν, οὔτε τῶν ξένων οὐδένα τέρπονται ὁρῶντες, ὃς ἂν τρυφὴν εἰσάγειν εἰς αὐτοὺς βιάζηται. Ἀλλ' εἰ καί τις ἀφίκηται παρ' αὐτοὺς οὕτω διακείμενος, ῥέμβα τε μεθαρμόττουσι, καὶ παραπαιδαγωγοῦσι, καὶ πρὸς τὸ καθαρὸν τῆς διαίτης μεθιστᾶσιν.

---

3. Παρὰ τὸν ἀγῶν.) Αἰνίττεται τὸν ἐν θεάτρῳ ἀγῶνα τῶν Διονυσίων· ἔνθα οἱ δραματοποιοὶ ἠγωνίζοντο, καὶ διαφόρων δραμάτων ἀκουσθέντων, οἱ ἀγωνοθέται ἐνὶ τὸ βραβεῖον παρεῖχον τῷ κρείττονι φανέντι.

ιά. Εἰρῆσθαί μοι) Εἰπεῖν δηλ.

— Κἀκεῖνα δὲ) Ὁ δὲ προστθετικ.

— Ῥῆσίν τινα) Λέγεται δὲ ῥῆσις ὁ λόγος, τὸ εἰρημένον παρά τινος, καὶ ἡ ἔννοια.

2. Ἀγαμέν.) Ἐν γὰρ τῷ θεάτρῳ οἱ ὑποκριταὶ κατὰ τὸ δράμα ὑποκρίνονται καὶ τὰ πρόσωπα· ἔνθα μὲν γὰρ τὸ δράμα Ἀγαμέμνονα εἰσάγει, τὸν Ἀγαμέμνονα ὑποκρίνεται ὁ ὑποκριτής, ἔνθα δὲ Κρέοντα, τὸν Κρέοντα· καὶ τὸν Ἡρακλέα ἔνθα εἰσάγεται ὁ Ἡρακλῆς.

— Χρυσίδας) Ἐπειδὴ σπανιωτάτη ἡ λέξις περὶ ἐνδύματος, φασί τινες, διεφθαρμένον εἶναι τὸ κείμενον ἀντὶ Ξυστίδας· ἔστι γὰρ ξυστὶς ἔνδυμά τι τραγικὸν, χρῶνται δὲ αὐτῷ καὶ οἱ τραγικοὶ βασιλεῖς, ὡς φησὶ Σχολ. Ἀριστοφ. ἐν Νεφέλῃ στίχ. 70.

3. Προσωπεῖον) Προσωπεῖα γὰρ περιτεθέασιν οἱ ὑποκριταὶ κατὰ τὰ διάφορα ὑποκείμενα, ἃ ὑποκρίνονται.

— Ἀπὸ γυμνοῦ σοι βούλ.) Οἷον· ὡς ἀπ' ἐμαυτοῦ λέγων· καὶ οὐχ ὑποκρινόμενος τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον.

ιβ'. Οὗτος ἀνὴρ) Ἀνάρθρως ἔθει Ἀττικῶς· τὴν γὰρ ἀπὸ τοῦ ἄρθρου ἀναπόλησιν ἡ ἀντωνυμία ἐμφαίνει.

— Πολλῇ τῇ) Ἀναφέρων δηλ. τὰ περὶ σκηνῆς καὶ τραγῳδίας.

— Καὶ μὴν) Ἀλλ' ἰδοὺ παύσ.

— Πρὸς ἐκεῖνα) Τὰ παρὰ Νιγρίνου εἰρημένα.

2. Καὶ πενίᾳ σύντρ.) Ἡρόδοτ. Ζ'. ρβ', τὰ αὐτὰ λέγει.

3. Οὕτω διακειμ.) Τοιαύτην ἔχων διάθεσιν· τρυφῶσαν δηλ.

— Καὶ παραπαιδ.) Καθ' ἑαυτοὺς δηλ. συσχηματίζουσιν· ὅθεν καὶ Κλήμ. Ἀλεξ. Παιδαγ. γ'. Πολλοὺς, φησὶ, καὶ τὸ σχῆμα

ιγ'. Ἐμέμνητο γοῦν τινος τῶν πολυχρύσων, ὃς ἐλθὼν Ἀθήναζε μάλα ἐπίσημος, καὶ φορτικὸς ἀκουλούθων ὄχλῳ, καὶ ποικίλῃ ἐσθῆτι, καὶ χρυσῷ, αὐτὸς μὲν ὤετο ζηλωτὸς εἶναι πᾶσι τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ὡς ἂν εὐδαίμων ἀποβλέπεσθαι· τοῖς δ' ἄρα δυστυχεῖν
2 ἐδόκει τὸ ἀνθρώπιον· καὶ παιδεύειν ἐπεχείρουν αὐτὸν, οὐ πικρῶς, οὐδ' ἄντικρυς ἀπαγορεύοντες ἐν ἐλευθέρᾳ τῇ πόλει, καθ' ὅν τινα
3 τρόπον βούλοιτο, βιοῦν· ἀλλ' ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς γυμνασίοις, καὶ λουτροῖς ὀχληρὸς ἦν, θλίβων τοῖς οἰκέταις, καὶ στενοχωρῶν τοὺς ἀπαντῶντας, ἡσυχῇ τις ἂν ὑποφθέγξατο, προσποιούμενος λανθά-
4 νειν, ὥσπερ οὐ πρὸς αὐτὸν ἐκεῖνον ἀποτείνων, «Δέδοικε μὴ παραπόληται μεταξὺ λουόμενος»· καὶ μὴν εἰρήνη γε μακρὰ κατέχει τὸ βαλανεῖον· οὐδὲν οὖν δεῖ στρατοπέδου. Ὁ δὲ ἀκούων
5 ἃ ἦν, μεταξὺ ἐπαιδεύετο. Τὴν δὲ ἐσθῆτα τὴν ποικίλην, καὶ τὰς πορφυρίδας ἐκείνας ἀπέδυσαν αὐτὸν, ἀστείως πάνυ τὸ ἀνθηρὸν ἐπισκώπτοντες τῶν χρωμάτων, ἔαρ ἤδη, λέγοντες, καὶ, πόθεν ὁ ταὼς οὗτος; καὶ, τάχα τῆς μητρός ἐστιν αὐτοῦ· καὶ τὰ τοιαῦτα.
6 Καὶ τὰ ἄλλα δὲ οὕτως ἀπέσκωπτον, ἢ τῶν δακτυλίων τὸ πλῆθος, ἢ τῆς κόμης τὸ περίεργον, ἢ τῆς διαίτης τὸ ἀκόλαστον. Ὥστε κατὰ μικρὸν ἐσωφρονίσθη, καὶ παραπολὺ βελτίων ἀπῆλθε, δημοσίᾳ πεπαιδευμένος.

ιδ'. Ὅτι δ' οὐκ αἰσχύνονται πενίαν ὁμολογοῦντες, ἐμέμνητο πρός με φωνῆς τινος, ἣν ἀκοῦσαι πάντων ἔφη κοινῇ προειμένων ἐν
2 τῷ ἀγῶνι τῶν Παναθηναίων. Ληφθέντα μέν γάρ τινα τῶν πολιτῶν

παραπαιδαγωγεῖ μὴ ἁμαρτάνειν διὰ τὸ εὐεξέλεγκτον. Αἱ δὲ Ἀθῆναι ὡς μὲν Θουκ. Β'. μά. φησὶ τῆς Ἑλλάδος ἦσαν παίδευσις ὡς δὲ Δικαίαρχ. μαρτυρεῖ. Ὅσον αἱ λοιπαὶ πόλεις πρός τε ἡδονὴν καὶ τοῦ βίου διόρθωσιν τῶν ἀγρῶν διαφέρουσι, τοσοῦτον τῶν λοιπῶν πόλεων ἡ τῶν Ἀθηναίων παραλάττει.

ιγ'. Ἀθήναζε) Ἀθήνας δε. Ἔνθα ὁ δὲ ἀντὶ τῆς εἰς· ὡς ἐν πολλοῖς ἔστιν εὑρεῖν· καὶ ἐπὶ τὸ ζ ἐκ τοῦ σ δ· γίνεται Ἀθήναζε.

— Ὄχλῳ καί .. ἐσθ. καὶ χρ.) Ἐπὶ τῷ ὄχλ. καὶ ἐσθ. καὶ χρ. ἦν ἐπίσημος καὶ φορτικός.

— Τοῖς δ' ἄρ.) Ἀθηναίοις.

2. Καὶ παιδ.) Ὁ καὶ τόπον ἐπέχει ἀναφορικοῦ· ἀντὶ τοῦ οἵτινες ἐπεχείρουν παιδεύειν.

— Βιοῦν) Ἀπὸ τοῦ ἀπαγορεύοντες ἐξαρτᾶται.

3. Θλίβων τοῖς οἰκ.) Ἀντὶ τοῦ διὰ τοῦ πλήθους τῶν οἰκετῶν στενοχωρίαν ποιῶν.

4. Δέδοικε) Ὁ ἄνθρωπος οὗτος.

— Καὶ μὴν) Ἀλλ' ὅμως.

— Ἀ ἦν) Τἀληθῆ δηλ.

5. Τὴν δὲ ἐσθ. .. ἀπέδ.) Τὸ ἀποδύω δυτὶ αἰτιατικαῖς συντάσσεται προσώπου καὶ πράγματος.

— Τάχα τῆς μητρ.) Τὰ ἱμάτια δηλ.

ιδ'. Ἐν τῷ ἀγῶνι τῶν Παναθ.) Ἑορτὴ δὲ αὕτη ἐν Ἀθήναις ἀγομένη εἰς μνήμην αἰώνιον τῆς ἑνώσεως τῶν ἐν Ἀττικῇ πόλεων εἰς μίαν τὰς Ἀθήνας· ἐν ᾗ ἑκάστη πόλις τῶν τε ἐν Ἀττικῇ καὶ τῶν ἐν ἀποικίαις προσέφερε βοῦν τῇ Ἀθηνᾷ, ἧς εἰς τιμὴν ἡ ἑορτὴ αὕτη ἦγετο. Ἐκ τούτων δὲ τῶν βοῶν θαυμαστή τις ἑκατόμβη προσήγετο τῇ Ἀθηνᾷ· ὧν τὰ κρέατα ἤσθιεν ὁ δῆμος. Ἦσαν δὲ τὰ Παναθήναια ταῦτα διπλᾶ. Μεγάλα καὶ μικρά· καὶ τὰ μὲν ἤγοντο κατὰ πενταετίαν ἐν μηνὶ Ἑκατομβαιῶνι, περὶ τὸν ἡμέτερον Ἰούλιαν ἐξεταζομένῳ· τὰ μικρὰ δὲ, ἐν Θαργηλιῶνι, περὶ τὸν ἡμέτερον Μάϊον· καὶ ἐκεῖνα μὲν κατὰ τὴν εἰκοστὴν τρίτην, ταῦτα δὲ κατὰ τὴν εἰκοστὴν τοῦ μηνὸς ἤγοντο.

2. Ληφθέντα γὰρ) Ἔφη γὰρ ὅτι τις τῶν πολιτῶν ληφθεὶς ἤγετο παρὰ τὸν

ἄγεσθαι παρὰ τὸν ἀγωνοθέτην, ὅτι βαπτὸν ἔχων ἱμάτιον ἐθεώρει· τοὺς δὲ, ἰδόντας ἐλεῆσαί τε, καὶ παραιτεῖσθαι, καὶ τοῦ κήρυκος ἀνειπόντος, ὅτι παρὰ τὸν νόμον ἐποίησε, τοιαύτῃ ἐσθῆτι θεώμενος, ἀναβοῆσαι μιᾷ φωνῇ πάντας, ὥσπερ ἐσκεμμένους, συγγνώμην ἀπονέμειν αὐτῷ τοιαῦτά γε ἀμπεχομένῳ· μὴ γὰρ ἔχειν αὐτὸν ἕ- 3
τερα. Ταῦτά τε οὖν ἐπῄνει, καὶ προσέτι τὴν ἐλευθερίαν τὴν ἐκεῖ, 4
καὶ τῆς διαίτης τὸ ἀνεπίφθονον, ἡσυχίαν τε καὶ ἀπραγμοσύνην, ἃ δὴ ἄφθονα παρ' αὐτοῖς ἐστιν. Ἀπεφαίνετό τε φιλοσοφίᾳ συνῳδὸν 5
τὴν παρὰ τοῖς τοιούτοις διατριβὴν, καὶ καθαρὸν ἦθος, φυλάξαι δυναμένην, σπουδαίῳ τε ἀνδρὶ, καὶ πλούτου καταφρονεῖν πεπαιδευμένῳ, καὶ τῷ πρὸς τὰ φύσει καλὰ ζῆν προαιρουμένῳ τὸν ἐκεῖ βίον ὡς μάλιστα ἡρμοσμένον.

ιέ. Ὅς τις δὴ πλούτου ἐρᾷ, καὶ χρυσῷ κεκήληται, καὶ πορφύρᾳ, καὶ δυναστείᾳ μετρεῖ τὸ εὔδαιμον, ἄγευστος μὲν ἐλευθερίας, ἀπείρατος δὲ παῤῥησίας, ἀθέατος δὲ ἀληθείας, κολακείᾳ τὰ πάν- 2
τα καὶ δουλείᾳ σύντροφος· ἤ ὅστις ἡδονῇ πᾶσαν τὴν ψυχὴν ἐπιτρέψας, ταύτῃ μόνῃ λατρεύειν διέγνωκε, φίλος μὲν περιέργων τραπεζῶν, φίλος δὲ πότων, καὶ ἀφροδισίων, ἀνάπλεως γοητείας, καὶ ἀπάτης, καὶ ψευδολογίας· ἤ ὅς τις ἀκούων τέρπεται κρουμά- 3
των τε, καὶ τερετισμάτων, καὶ διεφθορότων ᾀσμάτων, τοῖς δὴ τοιούτοις πρέπειν τὴν ἐνταῦθα διατριβήν.

ις΄. Μεσταὶ γὰρ αὐτοῖς τῶν φιλτάτων πᾶσαι μὲν ἀγυιαὶ, πᾶσαι δὲ ἀγοραὶ· πάρεστι δὲ πάσαις πύλαις τὴν ἡδονὴν καταδέ- 2
χεσθαι· τοῦτο μὲν δι' ὀφθαλμῶν· τοῦτο δι' ὤτων τε, καὶ ῥινῶν· τοῦτο δὲ καὶ διὰ λαιμοῦ, καὶ δι' ἀφροδισίων· ὑφ' ἧς δὴ ῥεούσης ἀενάῳ τε καὶ θολερῷ ῥεύματι, πᾶσαι μὲν ἀνευρύνονται ὁδοί· συνεισέρχεται γὰρ μοιχεία, καὶ φιλαργυρία, καὶ ἐπιορκία, καὶ τὸ τοιοῦτο φῦ- 3
λον [τῶν ἡδονῶν]· παρασύρεται δὲ, τῆς ψυχῆς ὑποκλυζομένης παντα-
χόθεν, αἰδώς, καὶ ἀρετὴ, καὶ δικαιοσύνη· τῶν δὲ ἔρημος ὁ χῶρος γενόμενος, δίψης ἀεὶ πιμπλάμενος, ἀνθεῖ πολλαῖς τε καὶ ἀγρίαις ἐπι-

---

ἀγωνοθέτην· οὗτος δὲ ἄρχων ἦν διατεθειμένος τοὺς ἀγῶνας, καὶ μάλιστα τοὺς μουσικούς.

— Τοὺς δὲ) Ἀθηναίους· ἀπὸ κοινοῦ δὲ τὸ ἔφη.

3. Μὴ γὰρ ἔχ.) Ἔλεγον γὰρ ὅτι οὐκ ἔχει Ἐν τοιαύταις περιστάσεσιν ἀεὶ ὁ γὰρ ἔχει ὑπαλουόμενον τὸ λέγω ῥῆμα.

5. Ἡρμοσμέν.) Πρὸς τὸ Ἀπεφαίνετο· οἷον ἀπεφαίνετό τε τὸν ἐκεῖ βίον ὡς μάλιστα ἡρμοσμένον σπουδαίῳ ἀνδρὶ καὶ . . . πεπαιδ.

ιέ. 3. Τοῖς δὴ τοιού.) Πρὸς τὸ ὅστις ἡ ἀνταπόδοσις ἐν πληθυντικῷ διὰ τὸ ἀόριστον· τὸ γὰρ ἀόριστον πλῆθος σημαίνει.

— Τὴν ἐνταῦθα διατρ.) ἐν Ῥώμῃ δηλ.

ις΄. Μεσταὶ γὰρ) Ἐκ τοῦ Ἀράτου ταῦτα ἐν προοιμίοις, ἔνθα λέγει

. . . Μεσταὶ καὶ ταύτης πᾶσαι μέν ἀγυιαί.
Πᾶσαι δ' ἀνθρώπων ἀγοραὶ κτλ.

2. Ὑφ' ἧς) Ἀντὶ ὧν δὲ, αἰδοῦς, ἀρετῆς δηλ. καὶ δικαιοσύνης.

3. Ὁ χῶρος) Ἡ ψυχὴ δηλ. ἐμμένων γὰρ τῇ μεταφορᾷ λέγει ταῦτα.

4 θυμίαις. Τοιαύτην ἀπέφαινε τὴν πόλιν, καὶ τοσούτων διδάσκαλον ἀγαθῶν.

ἰζ. Ἔγωγ' οὖν, ἔφη, ὅτε τὸ πρῶτον ἐπανήειν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, πλησίον που γενόμενος, ἐπιστήσας ἐμαυτὸν λόγον ἀπήτουν τῆς δεῦρο ἀφίξεως, ἐκεῖνα δὴ τὰ τοῦ Ὁμήρου λέγων·

Τίπτ' αὖτ', ὦ δύστηνε, λιπὼν φάος ἠελίοιο,

τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὴν εὐτυχίαν ἐκείνην, καὶ τὴν ἐλευθερίαν, ἦλυθες, ὄφρα ἴδῃς τὸν ἐνταῦθα θόρυβον, συκοφάντας, καὶ προσαγορεύσεις ὑπερηφάνους, καὶ δεῖπνα καὶ κόλακας, καὶ μιαιφονίας, καὶ διαθηκῶν προσδοκίας, καὶ φιλίας ἐπιπλάστους; ἢ τί καὶ πράξειν διέγνωκας, μήτ' ἀπαλλάττεσθαι, μήτε χρῆσθαι τοῖς καθεστῶσι δυνάμενος;

ιή. Οὕτω δὴ βουλευσάμενος, καὶ, καθάπερ ὁ Ζεὺς τὸν Ἕκτορα, ὑπεξαγαγὼν ἐμαυτὸν ἐκ βελέων, φασίν,

Ἔκτ' ἀνδροκτασίης, ἐκθ' αἵματος, ἔκ τε κυδοιμοῦ,

τὸ λοιπὸν οἰκουρεῖν εἱλόμην, καὶ βίον τινὰ τοῦτον γυναικώδη, καὶ ἄτολμον τοῖς πολλοῖς δοκοῦντα προτιθέμενος, αὐτῇ φιλοσοφίᾳ, καὶ Πλάτωνι, καὶ ἀληθείᾳ προσλαλῶ. Καὶ καθίσας ἐμαυτὸν, ὥσπερ ἐν θεάτρῳ μυριάνδρῳ, σφόδρα που μετέωρος ἐπισκοπῶ τὰ γιγνόμενα, τοῦτο μέν, πολλὴν ψυχαγωγίαν καὶ γέλωτα παρέχειν δυνάμενα, τοῦτο δὲ, πεῖραν ἀνδρὸς ὡς ἀληθῶς βεβαίου λαβεῖν.

ιθ. Εἰ γὰρ χρὴ καὶ κακῶν ἔπαινον εἰπεῖν, μὴ ὑπολάβῃς μει-

---

4. Τὴν πόλ.) Περὶ τῆς Ῥώμης λέγει ταῦτα· καὶ δῆλον ὅτι εἰρωνικῶς.

— Ἐπιστήσας ἐμ.) Ἀντὶ στήσας ἐν ἑνὶ τρόπῳ ἐμαυτόν.

— Τῆς δεῦρο) ἐν Ῥώμῃ δηλ.

— Τὰ τοῦ Ὁμ.) Ὀδυτ. Λ. στίχ. 92. ἔνθα Τειρεσίας πρὸς Ὀδυσσέα λέγει.

Τίπτ' αὖ, ὦ δύστηνε, λιπὼν φάος ἠελίοιο.

Ἦλυθες· ὄφρ' ἴδῃς νέκυας καὶ ἀτερπέα χῶρον.

ιή. Ἐκ βελέων) Ἔστι παροιμία ἔξω βελῶν· περὶ τῶν ἐν βεβαίῳ γενομένων, καὶ μακρὰν τοῦ κινδύνου· ὁ δὲ στίχος ἐξ Ἰλ. Λ. στίχ. 163.

Ἕκτορα δ' ἐκ βελέων ὕπαγε Ζεύς, ἔκ τε κονίης,

Ἔκ τ' ἀνδροκτασίης, ἐκθ' αἵματος, ἔκ τε κυδοιμοῦ.

— Καὶ βίου τινα τοῦτ.) Καὶ εἱλόμην οἰκουρεῖν, προτιθέμενος τοῦτον τὸν βίον γυναικώδη τινὰ ὄντα.

— Καὶ Πλ.) Ἐπειδὴ Μλχτωνικὸς ἦν φιλόσοφος ὁ Νιγρῖνος, τῇ φιλοσοφίᾳ καὶ ἀληθείᾳ παρέμιξε τὸν Πλάτωνα.

2. Μυριάνδ.) Ἀντὶ Πολυάνδρῳ τὰ μύρια ἀντὶ ἁπλῶς πολλὰ λαμβάνουσι πολλάκις Ἕλληνες.

— Μετέωρ.) Ὢν δηλ. ὥσπερ τὸν Χάρωνα καὶ Ἑρμῆν ὑπέθετο ἐπισκοποῦντας ἐν τῷ διαλόγῳ Χάρων, ἢ Ἐπισκοποῦντες.

— Τοῦτο μὲν . . . τοῦτο δὲ) Ἔθος δὲ οὕτω μερίζειν τοῖς Ἕλλησι· κεῖται δὲ περιττῶς τὸ τοῦτο· ἀντὶ τοῦ πολλὴν μὲν ψυχαγωγίαν παρέχειν, πεῖραν δὲ ἀνδρὸς λαβεῖν δυνάμενα.

— Πεῖραν . . . λ.) Περίφρασις ἀντὶ τοῦ παρ' ἡμῖν δοκιμάσαι.

ιθ. Τῆς δὲ τῆς πόλ.) Τῆς Ῥώμης δηλ. ἡ δὲ γενικὴ παραθετικῶς πρὸς τὸ μεῖζον.

— Τῆς ἐνταῦθ.) Ἐν Ῥώμῃ Περὶ δὲ τῆς ἐν Ῥώμῃ ἡδονῆς καὶ οἱ Κομμόδου κόλακες μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς διαβλείσοντες αὐτὸν ἔλεγον ὑπομιμνίσκοντες αὐτὸν τῆς ἐν Ῥώμῃ τρυφῆς, θεάματά τε καὶ ἀκούσματα τερπνὰ διηγούμενοι· κτλ. Ἡροδιαν. Α. ς'. 2.

ζόν τι γυμνάσιον ἀρετῆς, ἢ τῆς ψυχῆς δοκιμασίαν ἀληθεστέραν τῆς δε τῆς πόλεως, καὶ τῆς ἐνταῦθα διατριβῆς. Οὐ γὰρ μικρὸν 2
ἀντισχεῖν τοσαύταις μὲν ἐπιθυμίαις, τοσούτοις δὲ θεάμασί τε καὶ ἀκούσμασι πάντοθεν ἕλκουσι, καὶ ἀντιλαμβανομένοις. Ἀλλ' ἀτε- 3
χνῶς δεῖ τὸν Ὀδυσσέα μιμησάμενον παραπλεῖν αὐτά, μὴ δε-
δεμένον τῷ χεῖρε, δειλὸν γάρ, μηδὲ τὰ ὦτα κηρῷ φραξάμενον,
ἀλλ' ἀκούοντα, καὶ λελυμένον, καὶ ἀληθῶς ὑπερήφανον.

κ'. Ἔνεστι δὲ καὶ φιλοσοφίαν θαυμάσαι, παραθεωροῦντα τὴν τοσαύτην ἄνοιαν, καὶ τῶν τῆς τύχης ἀγαθῶν καταφρονεῖν, ὁρῶντα, ὥσπερ ἐν σκηνῇ καὶ πολυπροσώπῳ δράματι, τὸν μὲν ἐξ οἰκέτου δεσπότην προϊόντα, τὸν δ' ἀντὶ πλουσίου, πένητα· τὸν δὲ, σατράπην ἐκ πένητος, ἢ βασιλέα· τὸν δὲ φίλον τούτου· τὸν δὲ ἐχθρόν· τὸν δὲ φυγάδα. Τοῦτο γάρ τοι καὶ τὸ δεινό- 2
τατόν ἐστιν, ὅτι καί τοι μαρτυρουμένης τῆς τύχης παίζειν τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα, καὶ ὁμολογούσης μηδὲν αὐτῶν εἶναι
βέβαιον, ὅμως ταῦθ' ὁσημέραι βλέποντες, ὀρέγονται καὶ πλού-
του, καὶ δυναστείας· καὶ μεστοὶ περιϊᾶσι πάντες οὐ γιγνομέ-
νων ἐλπίδων.

κά. Ὁ δὲ δὴ ἔφην, ὅτι καὶ γελᾷν ἐν τοῖς γιγνομένοις ἔνεστι, καὶ ψυχαγωγεῖσθαι, τοῦτο ἤδη σοι φράσω. Πῶς γὰρ οὐ 2
γελοῖοι μὲν οἱ πλουτοῦντες αὐτοὶ, καὶ τὰς πορφυρίδας προφαί-
νοντες, καὶ τοὺς δακτύλους προτείνοντες, καὶ πολλὴν κατηγο-
ροῦντες ἀπειροκαλίαν; Τὸ δὲ καινότατον, τοὺς ἐντυγχάνοντας 3
ἀλλοτρίᾳ φωνῇ προσαγορεύοντες, ἀγαπᾷν ἀξιοῦντες, ὅτι μόνον
αὐτοὺς προσέβλεψαν. Οἱ δὲ σεμνότεροι, καὶ προσκυνεῖσθαι πε- 4
ριμένοντες, οὐ πόρρωθεν, οὐδ' ὡς Πέρσαις νόμος, ἀλλὰ δεῖ προ-
σελθόντα, καὶ ὑποκύψαντα, καὶ πόρρωθεν τὴν ψυχὴν ταπεινώ-
σαντα, καὶ τὸ πάθος αὐτῆς ἐμφανίσαντα τῇ τοῦ σώματος ὁ-

---

3. Τὸν Ὀδυσ. μιμ.) Ὁ γὰρ Ὀδυσσεὺς ἀκινδύνως παρῆλθε τὸν τῶν Σειρήνων κίνδυνον, τῶν μὲν ἑταίρων φραξάμενος τὰ ὦτα κηρῷ, ἵνα μὴ ἀκούσωσι τὸ ἡδὺ τῆς φωνῆς αὐτῶν ᾀδουσῶν, αὐτὸν δὲ προσέταξε δήσαντας τῷ ἱστῷ μὴ λῦσαι, καί τοι βουλόμενον, μέχρις ἂν παρέλθωσι. Καὶ οὕτως οἱ μὲν λελυμένοι οὐκ ἤκουον τῆς ᾠδῆς, αὐτὸς δὲ ἀκούων οὐκ ἠδύνατο, δεδεμένος ὢν, πρὸς αὐτὰς ἀπελθεῖν· πάντες δὲ τὸν κίνδυνον διέφυγον. Ὁμηρ. Ὀδυσ. Μ. στίχ. 39. 55.

— Τῷ χεῖρε) Ἀττικῶς ἀντὶ τὰ χεῖρε.

— Δειλὸν γὰρ) Δειλίας γὰρ ἔμφαντικόν.

κ'. Προϊόντα) Προβαίνοντα ὁηλ. ἐξ οἰκέτου εἰς δεσπότην.

— Πένητα) Γενόμενον· ὅπερ καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἐννοεῖται.

2. Καὶ τό δεινότ.) Τὸ ἄρθρον σημαίνει βεβαίωσιν.

— Οὐ γιγν.) Ἐλπίδων, αἵ τινες οὐ γίγνονται, οὐκ ἐκτελοῦνται.

κά. 2. Προτείν.) Ἵνα δείξωσι τοὺς ἐν αὐτοῖς δακτυλίους.

3. Ἀγαπᾷν) Τὸ παρ' ἡμῖν, ἀξιοῦντες ἵνα εὐχαριστῶνται καὶ εἰς τοῦτο, ὅτι κατεδέχθησαν, καὶ ἔβλεψαν μικρόν τι πρὸς αὐτούς.

4. Ὡς Πέρσ. νόμ.) Ζηνόβ. κεφ. έ. 25. »Πέρσαι τοὺς βασιλεῖς ἑαυτῶν ὡς θεοὺς »προσκυνοῦσι· καὶ οἱ μὲν ἴσοι ἀλλήλους »καταφιλοῦσιν· οἱ δὲ ταπεινότεροι τῶν

μοιότητι, τὸ στῆθος, ἢ τὴν δεξιὰν καταφιλεῖν, ζηλωτὸν καὶ περίβλεπτον τοῖς μηδὲ τούτου τυγχάνουσιν· ὅ δ' ἔστηκε παρέχων
5 ἑαυτὸν εἰς πλείω χρόνον ἐξαπατώμενον. Ἐπαινῶ δέ γε ταύτης αὐτοὺς τῆς ἀπανθρωπίας, ὅτι μηδὲ τοῖς στόμασιν ἡμᾶς προσίενται.

κϐ'. Πολὺ δὲ τούτων οἱ προσιόντες αὐτοὶ καὶ θεραπεύοντες γελοιότεροι· νυκτὸς μὲν ἐξανιστάμενοι μέσης, περιθέοντες δὲ ἐν κύκλῳ τὴν πόλιν, καὶ πρὸς τῶν οἰκετῶν ἀποκλειόμενοι, κύνες, καὶ
2 κόλακες καὶ τὰ τοιαῦτα ἀκούειν ὑπομένοντες. Γέρας δὲ τῆς πικρᾶς ταύτης αὐτοῖς περιόδου, τὸ φορτικὸν ἐκεῖνο δεῖπνον, καὶ πολλῶν αἴτιον συμφορῶν· ἐν ᾧ πόσα μὲν ἐμφαγόντες, πόσα δὲ παρὰ γνώμην ἐμπιόντες, πόσα δὲ, ὧν οὐκ ἐχρῆν, ἀπολαλήσαντες, ἢ μεμφόμενοι τὸ τελευταῖον, ἢ δυσφοροῦντες ἀπίασιν, ἢ διαβάλλοντες τὸ δεῖπνον, ἢ ὕβριν, ἢ μικρολογίαν ἐγκαλοῦντες, πλήρεις δὲ αὐτῶν ἐμούντων οἱ στενωποί, καὶ πρὸς τοῖς χα-
3 μαιτυπείοις μαχομένων. Καὶ μεθ' ἡμέραν οἱ πλείονες αὐτῶν καταχλιθέντες, ἰατροῖς παρέχουσιν ἀφορμὰς περιόδων. Ἔνιοι μέν γὰρ, τὸ καινότατον, οὐδὲ νοσεῖν σχολάζουσιν.

κγ'. Ἐγὼ μέντοι γε πολὺ τῶν κολακευομένων ἐξωλεστέρους τοὺς κόλακας ὑπείληφα· καὶ σχεδὸν αὐτοῖς ἐκείνους καθίστασ-
2 θαι τῆς ὑπερηφανίας αἰτίους. Ὅταν γὰρ αὐτῶν τὴν περιουσίαν θαυμάσωσι, καὶ τὸν χρυσὸν ἐπαινέσωσι, καὶ τοὺς πυλῶνας ἔωθεν ἐμπλήσωσι, καὶ προσελθόντες ὥσπερ δεσπότας προσεί-
3 πωσι, τί καὶ φρονήσειν ἐκείνους εἰκὸς ἐστίν; Εἰ δέ γε κοινῷ δόγματι κἂν πρὸς ὀλίγον ἀπέσχοντο τῆσδε τῆς ἐθελοδουλείας, οὐκ ἂν οἶει τοὐναντίον αὐτοὺς ἐλθεῖν ἐπὶ τὰς θύρας τῶν πτωχῶν δεομένους τοὺς πλουσίους, μὴ ἀθέατον αὐτῶν μηδ' ἀμάρτυρον τὴν εὐδαιμονίαν καταλιπεῖν, μηδ' ἀνόνητόν τε καὶ ἄχρηστον τῶν τραπεζῶν τὸ κάλλος, καὶ τῶν οἴκων τὸ μέγεθος; Οὐ γὰρ οὕτω τοῦ πλουτεῖν ἐρῶσιν, ὡς τοῦ διὰ τὸ πλουτεῖν εὐ-

---

»παρειῶν τῶν μειζόνων μόνον τυγχάνουσι.«

— Τὸ στῆθος) Περὶ τοῦ ἔθους τούτου καὶ Πλούταρχ. ἐν Βρούτ. φησί. Καὶ στέρνα καὶ κεφαλὴν κατεφίλουν.

— Περίβλ.) Δοκεῖ ἐλλείπειν· τὸν προσελθόντα εἶναι.

— Τοῖς μηδὲ τούτ.) Τοῦ φιλῆσαι δηλ. τὸ στῆθος ἢ τὴν δεξιὰν τοῦ πλουτοῦντος.

— Ὁ δ') Οὗτος δὲ, ὁ πλουτῶν δηλ.

5. Ὅτι μηδὲ τοῖς στόμ.) Διὰ τί δή; ὅτι πάντως ὄζει αὐτῶν τὰ στόματα.

κϐ'. 2. Τὸ φορτικὸν ἐκεῖνο) Τῶν Ῥωμαίων οἱ πλουτοῦντες εἱστίων τοὺς παρασίτους αὐτῶν· καί τισιν ἡμέραις οἵτινες πρὸς ἡδονὴν ἐκείνων πάντα ἐποίουν τε καὶ ἔπραττον καὶ ἔλεγον.

— Παρὰ γνώμ.) Ἑαυτῶν δηλ.

3. Ἀφορμὰς περιόδ.) Περιέρχεσθαι δηλ. τοὺς ἰατρούς.

κγ'. 3. Μὴ ἀθέατ.) Εὐριπίδ. Μήδ. στίχ. 542.

Εἴη δ' ἔμοιγε μήτε χρυσὸς ἐν δόμοις.
Μήτ' Ὀρφέως κάλλιον ὑμνῆσαι μέλος.
Εἰ μὴ πίσημος ἡ τύχη γένοιτό μοι

δαιμονίζεσθαι. Καὶ οὕτω δὲ ἔχει, μηδὲν ὄφελος εἶναι περικαλ- 4
λοῦς οἰκίας τῷ οἰκοῦντι, μηδὲ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος, εἰ μή τις
αὐτὰ θαυμάζοι. Ἐχρῆν οὖν ταύτῃ τοι καθαιρεῖν αὐτῶν, καὶ 5
ἀπευωνίζειν τὴν δυταστείαν, ἐπιτειχίσαντα τῷ πλούτῳ τὴν ὑ-
περοψίαν· νῦν δὲ λατρεύοντες, εἰς ἀπόνοιαν ἄγουσι.

κδ'. Καὶ τὸ μὲν ἄνδρας ἰδιώτας, καὶ ἀναφανδὸν τὴν ἀπαι-
δευσίαν ὁμολογοῦντας τὰ τοιαῦτα ποιεῖν, μετριώτερον ἂν εἰκό-
τως νομισθείη. Τὸ δὲ καὶ τῶν φιλοσοφεῖν προσποιουμένων, πολ-
λῷ ἔτι τούτων γελοιότερα δρᾶν, τοῦτ' ἤδη τὸ δεινότατόν ἐστι.
Πῶς γὰρ οἴει τὴν ψυχὴν διατεθεῖσθαί μοι, ὅταν ἴδω τούτων 2
τινά, μάλιστα τῶν προβεβηκότων, ἀναμεμιγμένον κολάκων ὄχ-
λῳ, καὶ τῶν ἐπ' ἀξίας τινὰ δορυφοροῦντα, καὶ τοῖς ἐπὶ τὰ δεῖ-
πνα παραγγέλλουσι κοινολογούμενον, ἐπισημότερον δὲ τῶν ἄλ-
λων ἀπὸ τοῦ σχήματος ὄντα, καὶ φανερώτερον; Καὶ, ὁ μάλι- 3
στα ἀγανακτῶ, ὅτι μὴ καὶ τὴν σκευὴν μεταλαμβάνουσι, τὰ
ἄλλα γε ὁμοίως ὑποκρινόμενοι τοῦ δράματος.

κέ. Ἃ μὲν γὰρ ἐν τοῖς συμποσίοις ἐργάζονται, τίνι τῶν
καλῶν εἰκάσομεν; Οὐκ ἐμφοροῦνται μὲν ἀπειροκαλώτερον, 2
μεθύσκονται δὲ φανερώτερον, ἐξανίστανται δὲ πάντων ὕστατοι,
πλείω δὲ ἀποφέρειν τῶν ἄλλων ἀξιοῦσιν; Οἱ δὲ ἀστειότεροι
πολλάκις αὐτῶν καὶ ᾄσαι προήχθησαν· καὶ ταῦτα μὲν οὖν γε- 3
λοῖα ἡγεῖτο. Μάλιστα δὲ ἐμέμνητο τῶν ἐπὶ μισθῷ φιλοσοφούν-
των, καὶ τὴν ἀρετὴν ὤνιον ὥσπερ ἐξ ἀγορᾶς προτιθέντων. Ἐρ- 4
γαστήρια γοῦν ἐκάλει καὶ καπηλεῖα τὰς τούτων διατριβάς. Ἠ-
ξίου γὰρ τὸν πλούτου καταφρονεῖν διδάξοντα, πρῶτον ἑαυτὸν
παρέχειν ὑψηλότερον λημμάτων.

---

4. Μηδὲν ὄφελ.) Ὥστε μηδὲν εἶναι ὄφελος περικαλ. καὶ τλ.

5. Ταύτῃ τοι) Ἐπὶ ταύτῃ δηλ. τῇ αἰτίᾳ· διὰ τοῦτο· καὶ ἔστι τὸ Ταύτῃ τοι, καθάπερ καὶ τὸ Ταῦτά τοι αἰτιολογικὸν μόριον κατ' ἔλλειψιν λεγόμενον.

— Καὶ ἀπευων.) Εὔωνον ποιεῖν, καὶ ἐξευτελίζειν.

— Ἐπιτειχίσ.) Ἀντὶ τοῦ, ὥσπερ τείχισμα προτιθέντας κατὰ τοῦ πλούτου τὴν ὑπεροψίαν.

κδ'. 2. Κοινολογ.) Οἱ γὰρ πλουτοῦντες ἐν Ῥώμῃ προστάττον τοὺς οἰκέτας προσκαλεῖν ἐπὶ τὰ δεῖπνα· οἷς κοινολογούμενον τὸν φιλόσοφον οὐκ ἔφερεν ὁρᾶν Νιγρῖνος.

— Ἀπὸ τοῦ σχήμ.) Τριβώνιον γὰρ ἴδιον τῶν φιλοτόφων ἐν Ῥώμῃ ἔνδυμα ἦν, ὅθεν φανεροὶ πᾶσιν ἦσαν.

3. Μεταλαμβάν.) Τὸ μεταλαμβάνω γενικῇ· οἷον· μεταλαμβάνω τῆς ὠφελείας· συντάσσεται δὲ καὶ αἰτιατικῇ· οἷον· οὐ μεταλαβὼν τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων· ἔνθα δηλ. μέρος σημαίνει, γενικῇ· ἔνθα δὲ τὸ ὅλον, αἰτιατικῇ.

— Τοῦ δράμ.) Τῆς κολακείας· μεταφορικῶς ἀπὸ τῶν ὑποκριτῶν· ἡ δὲ γενικὴ κτητικῶς πρὸς τὰ ἄλλα πράγματα.

κέ. 2. Ἀποφέρ.) Ἐκ τούτου δοκεῖ ὅτι οἱ παράσιτοι μετὰ τὸ δεῖπνον τὸ ἀπὸ τῆς τραπέζης λειπόμενον μεθ' ἑαυτῶν ἐλάμβανον.

3 Ὥσπερ ἐξ ἀγορ.) Ὥσπερ ἐξ ἀγορᾶς ἦν πρίασθαι.

4. Ἐργαστήρ.) Τὰ τῶν τοιούτων φιλοσόφων διδασκαλεῖα τοῖς ἐργασηρίοις καὶ καπηλείοις παραβάλλει Νιγρῖνος· ἵν' ἐλέγξῃ τοὺς ἀνοήτους φιλοτόφους.

κς'. Ἀμέλει καὶ πράττων ταῦτα διετέλει· οὐ μόνον προῖκα τοῖς ἀξιοῦσι συνδιατρίβων, ἀλλὰ καὶ τοῖς δεομένοις ἐπαρκῶν, καὶ πάσης περιουσίας καταφρονῶν· τοσούτου δέον ὀρέγεσθαι τῶν οὐδὲν προσηκόντων, ὥστε μηδὲ τῶν ἑαυτοῦ φθειρομένων ποιεῖσθαι πρόνοιαν· ὅς γε καὶ ἀγρὸν οὐ πόρρω τῆς πόλεως κεκτημένος, οὐδὲ ἐπιβῆναι αὐτοῦ πολλῶν ἐτῶν ἠξίωσεν, ἀλλ' οὐδὲ
2 τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ εἶναι διωμολόγει. Ταῦτ' οἶμαι διειλημφώς, ὅτι τούτων μὲν φύσει οὐδενός ἐσμεν κύριοι, νόμῳ δὲ καὶ διαδοχῇ τὴν χρῆσιν αὐτῶν εἰς ἀόριστον παραλαμβάνοντες, ὀλιγοχρόνιοι δεσπόται νομιζόμεθα, κἀπειδὰν ἡ προθεσμία παρέλθῃ,
3 τηνικαῦτα παραλαβὼν ἄλλος ἀπολαύει τοῦ ὀνόματος. Οὐ μικρὰ δὲ ἐκεῖνα παρέχει τοῖς ζηλοῦν ἐθέλουσι παραδείγματα, τῆς τροφῆς τὸ ἀπέριττον, καὶ τῶν γυμνασίων τὸ σύμμετρον, καὶ τοῦ προσώπου τὸ αἰδέσιμον, καὶ τῆς ἐσθῆτος τὸ μέτριον· ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις, τῆς διανοίας τὸ ἡρμοσμένον, καὶ τὸ ἥμερον τοῦ τρόπου.

κζ'. Παρήνει δὲ τοῖς συνοῦσι μὴτ' ἀναβάλλεσθαι τὸ ἀγαθόν, ὅπερ τοὺς πολλοὺς ποιεῖν, προθεσμίας ὁριζομένους ἑορτάς, ἢ πανηγύρεις, ὡς ἀπ' ἐκείνων ἀρξαμένους τοῦ μὴ ψεύσασθαι, καὶ τοῦ τὰ δέοντα ποιῆσαι. Ἠξίου γὰρ ἀμέλλητον εἶναι τὴν πρὸς
2 τὸ καλὸν ὁρμήν. Δῆλος δὲ ἦν καὶ τῶν τοιούτων κατεγνωκὼς φιλοσόφων, οἳ ταύτην ἄσκησιν ἀρετῆς ὑπελάμβανον, ἣν πολλαῖς ἀνάγκαις, καὶ πόνοις τοὺς νέους ἀντέχειν καταγυμνάσωσι· τοῦτο μὲν δεῖν οἱ πολλοὶ κελεύοντες, ἄλλοι δὲ μασιτγοῦντες· οἱ δὲ χαριέστεροι, καὶ σιδήρῳ τὰς ἐπιφανείας αὐτῶν καταξύοντες.

κή. Ἡγεῖτο γὰρ χρῆναι πολὺ πρότερον ἐν ταῖς ψυχαῖς τὸ

κς'. Ἀμέλ.) Οὐ μόνον ἔλεγε ταῦτα, ἀλλὰ καὶ πράττων διετέλει ὁ Νιγρῖνος, ἅτε ἀληθὴς φιλόσοφος ὤν. — Ποιεῖσθαι πρόν.) Περίφρασις, ἀντὶ Φροντίζειν.

— Οὐδὲ ἐπιβῆναι) Ἀλλὰ τοῦτό γε, εἰ καί τις ἄλλος ἐν ἐπαίνῳ θείη, τῷ γε μὴν εὖ ἐπιστήσαντι τὸν νοῦν, οὐ τῶν ἐπαινουμένων· ἀργῆς γὰρ καὶ ῥᾳθύμου ψυχῆς ἴδιον, μὴ εἰδυίας εἰς δέον χρῆσθαι τῷ κτήματι· φιλοσόφου γὰρ ἀνδρὸς καὶ μετὰ λόγου κρίνοντι τὸ, ἐργαζόμενον ὠφελεῖν καὶ ἄλλους ἐκ τῆς ἐργασίας ταύτης κατὰ τὰς μελίττας, καὶ μὴ τοὺς κηφῆνας μιμούμενον. — Τὴν ἀρχ.) Ὡμολόγει γὰρ ὅτι παντάπασιν οὐκ ἦσαν ἴδια αὐτοῦ· ὥσπερ καὶ Εὐριπ. ἐν Φοιν. στιχ. 557. φησίν.

Οὗτοι τὰ χρήματ' ἴδια κέκτηνται βροτοί,
Τὰ τῶν θεῶν δ' ἔχοντες ἐπιμελούμεθα.

2. Ταῦτ') Ἐποίει δηλ. κατὰ νοῦν θείς.

3. Τῆς διανοίας τὸ ἡρμ.) Ἀντὶ τὸ ἡρμοσμένη διάνοια, καὶ ὁ ἥμερος τρόπος· μεταλαμβάνεται δὲ ἐν τοῖς τοιούτοις τὸ οὐσιαστικὸν εἰς γενικὴν καὶ τὸ ἐπίθετον εἰς οὐδέτερον μετὰ πτώσεως, ἣν ἀπαιτεῖ τὰ τῆς συντάξεως.

κζ'. Ἀμέλλητον) Ἀπὸ τοῦ μέλλω, μελλήσω· οἷον· ἔλεγε γὰρ ὅτι οὐ δεῖ διαμέλλειν εἰς τὸ ὁρμᾷν πρὸς τὸ ἀγαθὸν, ἀναβάλλοντας τὸν καιρόν.

2. Τοῦτο μὲν δεῖν) Τὸ αἰδοῖον δηλόθεν καὶ Διογεν. Λαέρ. ἐπαινῶν Ξενοκράτην Δ'. ζ'. φησίν· »οὕτως εἶναι ἐγ»κρατῆ, ὥστε καὶ τομὰς καὶ καύσεις »πολλὰς ὑπομεῖναι περὶ τὸ αἰδοῖον.«

στερρὸν τοῦτο καὶ ἀπαθὲς κατασκευάσαι, καὶ τὸν ἄριστα παιδεύειν ἀνθρώπους προαιρούμενον, τοῦτο μὲν ψυχῆς, τοῦτο δὲ σώματος, τοῦτο δὲ ἡλικίας τε καὶ τῆς πρότερον ἀγωγῆς ἐστοχάσθαι, ἵνα μὴ τὰ παρὰ δύναμιν ἐπιτάττων ἐλέγχηται. Πολ- 2
λοὺς γοῦν καὶ τελευτᾶν ἔφασκεν οὕτως ἀλόγως ἐπιταθέντας· ἕνα δὲ καὶ αὐτὸς εἶδον, ὃς καὶ γευσάμενος τῶν παρ' ἐκείνοις κακῶν, ἐπειδὴ τάχιστα λόγων ἀληθῶν ἐπήκουσεν, ἀμεταστρεπτὶ φεύγων ὡς αὐτὸν ἀφίκετο, καὶ δῆλος ἦν ῥᾴων διακείμενος.

κθ'. Ἤδη δὲ τούτων ἀποστάς, τῶν ἄλλων αὖθις ἀνθρώπων ἐμέμνητο, καὶ τὰς ἐν τῇ πόλει ταραχὰς διεξῄει, καὶ τὸν ὠθισμὸν αὐτῶν, καὶ τὰ θέατρα, καὶ τὸν ἱππόδρομον, καὶ τὰς τῶν ἡνιόχων εἰκόνας, καὶ τὰ τῶν ἵππων ὀνόματα, καὶ τοὺς ἐν τοῖς στενωποῖς περὶ τούτων διαλόγους. Πολλὴ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἡ ἱπποµανία, καὶ πολλῶν ἤδη σπουδαίων εἶναι δοκούντων ἐπείληπται.

λ'. Μετὰ δὲ ταῦτα, ἑτέρου δράματος ἥπτετο τῶν ἀμφὶ τὴν νεκυΐαν τε καὶ διαθήκας καλινδουμένων, προστιθείς, ὅτι μίαν φωνὴν οἱ Ῥωμαίων παῖδες ἀληθῆ παρ' ὅλον τὸν βίον προΐενται, τὴν ἐν ταῖς διαθήκαις λέγων, ἵνα μὴ ἀπολαύσωσι τῆς σφετέρας ἀληθείας. Ἃ δὲ καὶ μεταξὺ λέγοντος αὐτοῦ γελᾶν 2
προήχθην, ὅτι καὶ συγκατορύττειν ἑαυτοῖς ἀξιοῦσι τὰς ἀμαθείας, καὶ τὴν ἀναλγησίαν ἔγγραφον ὁμολογοῦσιν· οἱ μὲν ἐσθῆτας ἑαυτοῖς κελεύοντες συγκαταφλέγεσθαι, οἱ δ' ἄλλο τι τῶν παρὰ τὸν βίον τιμίων· οἱ δὲ καὶ παραμένειν τινὰς οἰκέτας τοῖς τάφοις· ἔνιοι δὲ καὶ στέφειν τὰς στήλας ἄνθεσιν, εὐήθεις ἔτι καὶ παρὰ τὴν τελευτὴν διαμένοντες.

λά. Εἰκάζειν οὖν ἠξίου, τί πέπρακται τούτοις παρὰ τὸν βίον, εἰ τοιαῦτα περὶ τῶν μετὰ τὸν βίον ἐπισκήπτουσι. Τούτους γὰρ εἶναι τοὺς τὸ πολυτελὲς ὄψον ὠνουμένους, καὶ τὸν οἶνον ἐν τοῖς συμπο-

---

κή. Τοῦτο μέν . . . τοῦτο δὲ) Ἰδίωμα Ἕλληνος λόγου ἀντὶ τοῦ ἐν ἐνίοις μὲν, ἐν ἐνίοις δέ.

2. Καὶ αὐτὸς εἶδ.) Ἔλεγε πρὸς τοὺς Στωϊκοὺς φασὶ τὸν λόγον ἀποτείνεσθαι· οὗτοι γὰρ ἦσαν οἱ οὕτω βιοῦντες σκληρῶς.

κθ'. Τὸν ὠθισμὸν) Τὸν παραγωνισμὸν ὅηλ. — Τὰς τῶν ἡνιοχ. εἰκ.) Ἔστησαν γὰρ εἰκόνας τῶν ἐπισταμένως ἡνιοχούντων· σὺ δὲ εἰ βούλει ἐννόει τὰς περιγραφὰς τῶν ἐπισταμένως τοῦτο πραξάντων. — Τὰ τῶν ἵπ. ὀνόμ.) Περὶ ὧν Ἰωάν. ὁ Χρυσόστ. ὧδε λέγει. »Καὶ »οἱ μὲν πρὸς τὴν θεωρίαν τῆς τῶν ἵπ»πων ἀμίλλης ἐπτοημένοι, καὶ ὀνόματα, »καὶ ἀγέλην, καὶ γένος, καὶ πατρίδα, »καὶ ἀνατροφὴν τῶν ἵππων ἔχουσιν εἰ»πεῖν μετὰ ἀκριβείας ἁπάσης, καὶ ἔτι »ζωῆς καὶ ἐνεργείας ὁρόμων. — Ἐπείληπται) Ἀντὶ ἐπελάθετο· τὸ παθητικὸν ἀντὶ μέσου· οὐ γάρ ἐστι μέσος παρακείμενος· καὶ ἔστιν ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ἀῤῥωστημάτων· οὕτω γοῦν καὶ Ἀλεκτρ. κγ'. ἢν ποτε κοῦφος πυρετὸς ἐπιλάβηται.

λ'. Ἵνα μὴ ἀπολ.) Καὶ τοῦτο ποιοῦσιν, ἵνα μὴ ἔχουσι καιρὸν ἀπολαῦσαι τῆς ἀληθείας αὐτῶν· ἀποθνῄσκουσι γάρ· καὶ οὐκ ἂν ἀπολαύσειαν μετὰ θάνατον τῆς ἀληθείας αὐτῶν.

σίοις μετὰ κρόκων τε καὶ ἀρωμάτων ἐγχέοντας, τοὺς μέσου χειμῶνος ἐμπιπλαμένους ῥόδων, καὶ τὸ σπάνιον αὐτῶν καὶ παράκαιρον ἀγαπῶντας, τὸ δὲ ἐν καιρῷ, καὶ κατὰ φύσιν, ὡς εὐτελὲς ὑπερηφανοῦντας· τούτους εἶναι τοὺς καὶ τὰ μύρα πίνοντας· ὃ καὶ μάλιστα διέσυρεν αὐτῶν, ὅτι μηδὲ χρῆσθαι ἴσασι ταῖς ἐπι-
2 θυμίαις. Ἀλλὰ κἂν ταύταις παρανομοῦσι, καὶ τοὺς ὅρους συγχέουσι, πάντοθεν τῇ τρυφῇ παραδόντες αὐτῶν τὰς ψυχὰς πατεῖν, καὶ τοῦτο δὲ τὸ ἐν ταῖς τραγῳδίαις τε καὶ κωμῳδίαις λεγόμενον,
3 ἤδη καὶ παρὰ Σύραν εἰσβιαζόμενοι. Σολοικισμὸν οὖν ἐκάλει τὸ τοιοῦτον τῶν ἡδονῶν.

λδ'. Ἀπὸ δὲ τῆς αὐτῆς γνώμης κἀκεῖνα ἔλεγεν, ἀτεχνῶς τοῦ Μώμου τὸν λόγον μιμησάμενος· ὡς γὰρ ἐκεῖνος ἐμέμφετο τοῦ ταύρου τὸν δημιουργὸν θεὸν, οὐ προθέντα τῶν ὀφθαλμῶν τὰ κέρατα, οὕτω δὴ καὶ αὐτὸς ᾐτιᾶτο τῶν στεφανουμένων, ὅτι μὴ ἴσασι τοῦ
2 στεφάνου τὸν τόπον. Εἰ γάρ τοι, ἔφη, τῇ πνοῇ τῶν ἴων τε καὶ ῥόδων χαίρουσιν, ὑπὸ τῇ ῥινὶ μάλιστα ἐχρῆν αὐτοὺς στέφεσθαι, παρ' αὐτὴν ὡς οἷόν τε τὴν ἀναπνοήν, ἵν' ὡς πλεῖστον ἀνέσπων τῆς ἡδονῆς.

λγ'. Καὶ μὴν κἀκείνους διεγέλα, τοὺς θαυμάσιόν τινα τὴν σπουδὴν περὶ τὰ δεῖπνα ποιουμένους, χυμῶν τε ποικιλίαις καὶ
2 πεμμάτων περιεργίαις. Καὶ γὰρ αὖ καὶ τούτους ἔφασκεν ὀλιγοχρονίου τε καὶ βραχείας ἡδονῆς ἕρωτι, πολλὰς πραγματείας ὑπομένειν. Ὑπέφαινε γοῦν τεσσάρων δακτύλων αὐτοῖς εἵνεκα πάντα πονεῖσθαι τὸν πόνον, ἐφ' ὅσους ὁ μήκιστος ἀνθρώπου λαι-
3 μός ἐστιν. Οὔτε γὰρ, πρὶν ἐμφαγεῖν, ἀπολαύειν τι τῶν ἐωνημένων, οὔτε βρωθέντων, ἡδίω γενέσθαι τὴν ἀπὸ τῶν πολυτελεστέρων πλησμονήν· λοιπὸν οὖν εἶναι τὴν ἐν τῇ παρόδῳ γιγνομέ-
4 νην ἡδονὴν τοσούτων ὠνεῖσθαι χρημάτων. Εἰκότα δὲ πάσχειν ἔλεγεν αὐτοὺς, ὑπ' ἀπαιδευσίας τὰς ἀληθεστέρας ἡδονὰς ἀγνοοῦντας, ὧν ἁπασῶν φιλοσοφία χορηγός ἐστι τοῖς πονεῖν προαιρουμένοις.

λά. Ὑπερηφανοῦν.) Καταφρονοῦντας, ὑπερηφάνως παρερχομένους.

2. Καὶ παρὰ Σύραν) Παροιμία ἐπὶ τῶν ἀνεπιτηδείων· ληφθεῖσα μάλιστα, ὡς δοκεῖ, ἀπὸ τῶν ὑποκριτῶν, ὧν εἰσερχομένων εἰς τὴν σκυνὴν διὰ τῆς πύλης τὸ ἔνδυμα ὑπό του ἐπιλαμβάνεται· ὅθεν καὶ τὸ ἐν ταῖς Τραγῳδίαις λεγόμενον.

3. Σολοικισμὸν) Οὐ μόνον ἐν λόγοις ὁ σολοικισμὸς, ἀλλὰ καὶ ἐν ἔργοις.

λδ'. 2. Ὑπὸ τῇ ῥινὶ) Ἀθήναιος δὲ φησιν Βιβλ. ΙΕ'. ὅτι «Ὑπόθωμις καὶ Ὑποθυμιάδες στέφανοι παρ' Αἰολεῦσι καὶ Ἴωσιν, οὓς περὶ τοὺς τραχήλους περιετίθεντο· ὡς σαφῶς ἐστι μαθεῖν ἐκ τῆς Ἀλκαίου καὶ Ἀνακρέοντος ποιήσεως.«

— Ἵν' ὡς... ἀνέσπων) Ἀντὶ ἵνα ἀνασπῶεν· ἀλλ' ὁ Ἵνα καὶ πρὸς ὁριστικὸν φέρεται παρωχημένον.

λγ'. 3. Ἐν τῇ παρόδῳ.) Ἐν τῷ εἰς τὸν στόμαχον ἰσιέναι.

λδ'. Περὶ δὲ τῶν ἐν τοῖς βαλανείοις δρωμένων πολλὰ μὲν διεξίμει, τὸ πλῆθος τῶν ἑπομένων τὰς ὕβρεις, τοὺς ἐπικειμένους τοῖς οἰκίταις, καὶ μικροῦ δεῖν ἐκφερομένους. Ἓν δέ τι καὶ μάλιστα 2
μισεῖν ἔοικει, πολὺ δ' ἐν τῇ πόλει τοῦτο καὶ τοῖς βαλανείοις ἐπιχωριάζον. Προϊόντας γάρ τινας τῶν οἰκετῶν δεῖ βοᾷν, καὶ παραγγέλλειν προορᾶσθαι τοῖν ποδοῖν, ἤν ὑψηλόν τι ἢ κοῖλον μέλλωσιν ὑποβαίνειν, καὶ ὑπομιμνήσκειν αὐτοὺς, τὸ καινότατον,
ὅτι βαδίζουσι. Δεινὸν οὖν ἐποιεῖτο, εἰ στόματος μὲν ἀλλοτρίου 3
δειπνοῦντες μὴ δέονται, μηδὲ χειρῶν, μηδὲ τῶν ὤτων ἀκούοντες, ὀφθαλμῶν δὲ ὑγιαίνοντες ἀλλοτρίων δέονται προσψομένων, καὶ ἀνέχονται φωνὰς ἀκούοντες δυστυχέσιν ἀνθρώποις πρεπούσας, καὶ
πεπηρωμένοις. Ταῦτα γὰρ αὐτὰ πάσχουσιν ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἡ- 4
μέρας μέσης καὶ οἱ τὰς πόλεις ἐπιτετραμμένοι.

λέ. Ταῦτά τε καὶ πολλὰ ἕτερα τοιαῦτα διελθὼν κατέπαυε τὸν λόγον. Ἐγὼ δὲ τέως μὲν ἤκουον αὐτοῦ τεθηπὼς, μὴ σιωπήσῃ 2
πεφοβημένος. Ἐπειδὴ δὲ ἐπαύσατο, τοῦτο δὴ τὸ τῶν Φαιάκων
πάθος ἐπεπόνθειν. Πολὺν γὰρ δὴ χρόνον ἐς αὐτὸν ἀπέβλεπον 3
κεκηλημένος· εἶτα πολλῇ συγχύσει καὶ ἰλίγγῳ κατειλημμένος τοῦτο μὲν ἰδρῶτι κατερρεόμην, τοῦτο δὲ φθέγξασθαι βουλόμενος ἐξέπιπτόν τε καὶ ἀνεκοπτόμην· καὶ ἤτε φωνὴ ἐξέλιπε, καὶ ἡ γλῶτ-
τα διημάρτανε· καὶ τέλος, ἐθάκρυον ἀπορούμενος. Οὐ γὰρ ἐξε- 4
πιπολῆς, οὐδ' ὡς ἔτυχεν ἡμῶν ὁ λόγος καθίκετο. Βαθεῖα δὲ καὶ καίριος ἡ πληγὴ ἐγένετο· καὶ μάλα εὐστόχως ἐνεχθεὶς ὁ λόγος
αὐτήν, εἰ οἷόν τε εἰπεῖν, διέκοψεν τὴν ψυχήν. Εἰ γάρ τι δεῖ κἀμὲ 5
ἤδη φιλοσόφων προσάψασθαι λόγων, ὧδε περὶ τούτων ὑπείληφα.

λς'. Δοκεῖ μοι ἀνδρὸς εὐφυοῦς ψυχὴ μάλα σκοπῷ τινι ἀπαλῷ προσεοικέναι. Τοξόται δὲ πολλοὶ μὲν ἀνὰ τὸν βίον, καὶ με- 2
στοὶ τὰς φαρέτρας ποικίλων τε καὶ παντοδαπῶν λόγων, οὐ μὴν πάντες εὔστοχα τοξεύουσιν· ἀλλ' οἱ μὲν αὐτῶν σφόδρα τὰς νευρὰς ἐπιτείναντες, εὐτονώτερον τοῦ δέοντος ἀφιᾶσι· καὶ ἅπτονται μὲν καὶ οὗτοι τῆς ὁδοῦ, τὰ δὲ βέλη αὐτῶν οὐ μένει ἐν τῷ σκοπῷ, ἀλλ' ὑπὸ τῆς σφοδρότητος διελθόντα καὶ παροδεύσαντα

λδ'. Ἐκφερομένους) Ἐκφορά ἐστιν ἡ εἰς ταφὴν ἔξοδος.

4. Ταῦτα γὰρ αὐ.) Τὸ παρ' ἡμῖν, τὰ ἴδα.

λέ. 2. Τὸ τῶν Φαιάκων) Οἵτινες ἀπορροῦντες τοῖς λόγοις Ὀδυσσέως, ἔμενον κεχηνότες. Ὁμήρ. Ὀδύσ. Λ. στιχ. 332.

Ὡς ἔφατ'· οἱ δὲ ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ,
Κηληθμῷ δ' ἔσχοντο κατὰ μέγαρα σκιόεντα.

3. Τοῦτο μὲν . . . τοῦτο δὲ) Ἀντὶ Νῦν μὲν, νῦν δέ.

4. Καθίκετ.) Γενικῇ διὰ τὴν Κατά.

5. Ὑπείληφα) Τοιαύτην ἔχω ὑπόληψιν περὶ τῶν φιλοσόφων λόγων.

λς'. 2. Μεστοὶ τὰς φαρέτρας) Ἤτοι ἔχοντες τὰς φαρέτρας πλήρεις ποικιλ. ἐκ μεταφορᾶς τῶν τοξευόντων ταῦτα περὶ τῶν φιλοσόφων λέγεται.

— Τῆς ὁδοῦ) Τῆς πρὸς τὸν σκοπὸν

3 κεχηνυῖαν μόνον τῷ τραύματι τὴν ψυχὴν ἀπέλιπεν. Ἄλλοι δὲ πάλιν τούτοις ἀπεναντίως· ὑπὸ γὰρ ἀσθενείας τε καὶ ἀτονίας οὐδὲ ἀφικνεῖται τὰ βέλη αὐτοῖς ἄχρι πρὸς τὸν σκοπόν· ἀλλ' ἐκλυθέντα καταπίπτει πολλάκις ἐκ μέσης τῆς ὁδοῦ· ἣν δέποτε καὶ ἀφίκηται, ἄκρον μὲν ἐπιλίγδην ἅπτεται, βαθεῖαν δὲ οὐκ ἐργάζεται πληγήν· οὐ γὰρ ἀπ' ἰσχυρᾶς ἐμβολῆς ἀπεστέλλετο.

λζ'. Ὅστις δὲ ἀγαθὸς τοξότης, καὶ τούτῳ ὅμοιος, πρῶτον μὲν ἀκριβῶς ὄψεται τὸν σκοπόν, εἰ μὴ σφόδρα μαλακὸς, εἰ μὴ στερρότερος τοῦ βέλους· γίγνονται γὰρ δὴ καὶ ἄτρωτοι σκοποί.
2 Ἐπειδὰν δὲ ταῦτα ἴδῃ, τηνικαῦτα χρίσας τὸ βέλος οὔτε ἰῷ, καθάπερ τὰ Σκυθῶν χριέται, οὔτε ὀπῷ, καθάπερ τὰ Κουρήτων, ἀλλ' ἠρέμα δηκτικῷ τε καὶ γλυκεῖ φαρμάκῳ τοῦτο χρίσας ἀ-
3 τεχνῶς ἐτόξευσε. Τὸ δὲ ἐνεχθὲν εὖ μάλα εὐτόνως, καὶ διακόψαν ἄχρι τοῦ διελθεῖν, μένει τε, καὶ πολὺ τοῦ φαρμάκου ἀφίησιν. Ὁ
4 δὴ σκιδνάμενον ὅλην ἐν κύκλῳ τὴν ψυχὴν περιέρχεται. Τοῦτό τοι καὶ ἥδονται καὶ δακρύουσι μεταξὺ ἀκούοντες, ὅπερ καὶ αὐτὸς ἔπασχον, ἡσυχῇ ἄρα τοῦ φαρμάκου τὴν ψυχὴν περιθέοντος. Ἐ-
5 πεί δ' οὖν μοι πρὸς αὐτὸν τὸ ἔπος ἐκεῖνο λέγειν,

Βάλλ' οὕτως, αἴ κέν τι φόως ἀνδρεσσι γένηαι.

6 Ὥσπερ γὰρ οἱ τοῦ Φρυγίου αὐλοῦ ἀκούοντες οὐ πάντες μαίνονται, ἀλλ' ὁπόσοι αὐτῶν τῇ Ῥέᾳ λαμβάνονται, οὗτοι δὲ πρὸς τὸ μέλος ὑπομιμνήσκονται τοῦ πάθους, οὕτω δὲ καὶ φιλοσόφων ἀκούοντες, οὐ πάντες ἔνθεοι καὶ τραυματίαι ἀπίασιν, ἀλλ' οἷς ὑπῆν τι ἐν τῇ φύσει φιλοσοφίας συγγενές.

λή. Ἑταῖρ. Ὡς σεμνὰ, καὶ θαυμάσια, καὶ θεῖά γε, ὦ ἑταῖρε, διελήλυθας· ἐλελήθεις τέ με πολλῆς ὡς ἀληθῶς τῆς ἀμβροσίας, καὶ
2 τοῦ λωτοῦ κεκορεσμένος. Ὥστε καὶ μεταξὺ σοῦ λέγοντος ἔπασχόν τι ἐν τῇ ψυχῇ· καὶ παυσαμένου, ἄχθομαι· καὶ μὴ θαυμάσῃς· οἶσθα γὰρ ὅτι καὶ οἱ πρὸς τῶν κυνῶν τῶν λυσσώντων δηχθέντες, οὐκ αὐ-

---

φερομένης. — Κεχηνυῖαν) Οὐδὲν ἄλλο ἀπολαύσασαν ἢ τὸ τραῦμα· περὶ τῶν σκληρᾷ διαίτῃ χρωμένων ὁ λόγος· οἷοι εἰσὶν οἱ Στωϊκοί.

3. Ἄλλοι δὲ) Τοὺς Ἐπικουρίους ἴσως ἐννοεῖ· ἢ ἄλλους τινάς. — Ἐπιλίγδην) Ἐκ τοῦ Ὁμήρου. Ἰλ. Ρ. στίχ. 599.

Ἄκρον ἐπιλίγδην γράψεν δὲ οἱ ὀστέον ἄχρις.

Ὅπερ δηλοῖ οὐ κατὰ βάθος, ἀλλ' ὡς ἐπιψαῦσαι τρώσαντα ἐξ ἐπιπολῆς τὴν ἐπιφάνειαν.

λζ'. Τούτῳ) Τῷ Νιγρίνῳ.

2. Οὔτε ἰῷ) Τοῦτο τῶν Σκυθῶν τὸ ἔθος συνεχῶς εὑρήσεις παρὰ Ὀβιδίῳ ἐν τῇ φυγῇ μεμνημένῳ. — Ὀπῷ) Περὶ τούτου βέβαιόν τι λέγειν ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω· ἄλλος δέ τις εἰπάτω.

4. Τοῦτό τοι) Διὰ τοῦτο· κατ' ἔλλειψιν δηλ. — Ἄρα) Ὡς ἔοικε.

5. Βάλλ' οὕτ.) Ὁμήρ. Ἰλ. Θ. στιχ. 282. Τόνος, ἢ ἦχος παρ' ἡμῖν οὕτω καλούμενος ᾧ ἐχρῶντο ἐν τοῖς μυστηρίοις Διονύσου καὶ Ῥέας.

6. Τοῦ Φρυγ.) Τῇ Ῥέᾳ λαμβάνονται. Καταλαμβάνονται ὑπὸ τῆς Ῥέας μητρὸς τῶν θεῶν· ἔνθεοι δηλαδὴ-χενόμενοι.

τοὶ μόνοι λυσσῶσιν, ἀλλὰ κἄν τινας ἑτέρους [καὶ αὐτοὶ] ἐν τῇ μανίᾳ τὸ αὐτὸ τοῦτο διαθῶσι, καὶ αὐτοὶ ἔκφρονες γίγνονται. Συμμεταβαίνει γάρ τι τοῦ πάθους ἅμα τῷ δήγματι, καὶ πολυγονεῖται ἡ νόσος, καὶ πολλὴ γίγνεται τῆς μανίας διαδοχή. — Λουκ. Οὐκοῦν καὶ σὺ τὸς ἡμῖν ἐρᾶν ὁμολογεῖς; — Ἑταῖρ. Πάνυ μὲν οὖν, καὶ προσέτι δέομαί γέ σου κοινήν τινα τὴν θεραπείαν ἐπινοεῖν. — Λουκ. Τὸ τοῦ ἄρα Τηλέφου ἀνάγκη ποιεῖν. — Ἑταῖρ. Ποῖον αὖ λέγεις; — Λουκ. Ἐπὶ τὸν τρώσαντα ἐλθόντας, ἰᾶσθαι παρακαλεῖν.

Θ'. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝΥΠΝΙΟΥ, ΗΤΟΙ ΒΙΟΣ ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ (*).

ά. Ἄρτι μὲν ἐπεπαύμην εἰς τὰ διδασκαλεῖα φοιτῶν, ἤδη τὴν ἡλικίαν πρόσηβος ὤν· ὁ δὲ πατὴρ ἐσκοπεῖτο μετὰ τῶν φίλων, ὅ,τι καὶ διδάξαιτό με. Τοῖς πλείστοις οὖν ἔδοξε παιδεία μὲν καὶ πόνου πολλοῦ, καὶ χρόνου μακροῦ, καὶ δαπάνης οὐ σμικρᾶς, καὶ τύχης δεῖσθαι λαμπρᾶς· τὰ δὲ ἡμέτερα μικρά τε εἶναι, γραμματος ἀγαθοῦ καὶ πρὸς τὸν βίον χρησίμου.

ά. Ἄρτι μὲν ἐπεπαύμην) Τὸ Ἄρτι παρωχημένον τι σημαῖνον μὴ πολὺ ἀφεστηκὸς τοῦ ἐνεστῶτος, καὶ τοιούτοις ἔοικε χρόνοις συνταχθῆναι· ἤγουν Παρατατικῷ, ἢ Παρακειμένῳ, ἤγουν καὶ Ἀορίστῳ διὰ τὴν ἀόριστον αὐτοῦ ἔκτασιν· καὶ οὐχὶ Ὑπερσυντελικῷ, τῷ ἐπὶ πολὺ ἀφεστηκὸς τοῦ ἐνεστῶτος παρωχημένον σημαίνοντι. Εἰ μή τις· ἀντὶ Παρακειμένου τῷ συζύγῳ αὐτῷ Ὑπερσυντελικῷ συντετάχθαι εἴποι. — Φοιτῶν) Τὰ παύσεως ἢ λήξεως ῥήματα ἔχουσι μετοχὴν ἐπιφερομένην ἀντὶ προθετοπτώτου ἀπαρεμφάτου, ἤτοι Ἐπεπαύμην φοιτῶν· ἀντὶ ἀπὸ φοιτῶν. — Τὴν ἡλικίαν πρόσηβος) Κατὰ τὴν ἡλικίαν πρόσηβος. Τὰ γὰρ ἐπίθετα, τὸ μέρος ὁρίζοντα, πρὸς αἰτιατικὴν ἐλλειπτικῶς τῆς Κατὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον φέρονται. Πρόσηβος δὲ, ὁ πρὸς τοὺς ἐφήβους πλησίον ὤν· οἱ δ' ἔφηβοι ἀπὸ τῶν δεκατεσσάρων ἄρχονται ἐτῶν. — Ὅ,τι καὶ διδάξαιτό με) Εἰς τίνος δηλονότι διδάσκαλον τέχνης ἢ ἐπιστήμης πέμψει με μαθησόμενον.

2. Καὶ τύχης δεῖσθαι λαμπρᾶς) Λαμπρὰν τύχην ἐνταῦθα δοκεῖ λέγειν τὴν λαμπρὰν οὐσίαν. Τοὺς γὰρ πλουσίους καὶ πολλὰς προσόδους ἔχοντας, τούτους καλοῦμεν λαμπροὺς τὴν τύχην. Εἰσὶ δέ τοι καὶ ἄλλα ἐν ἑκάστῃ ἐπιτηδεύσει τὰ τυχηρά· εἴ τις οὖν καὶ ταῦτα ἐννοεῖν, βούλοιτο, οὐδὲν κωλύει. — Μικρά τε εἶν.) Ἀπὸ κοινοῦ τὸ, Ἔδοξε τοῖς πλείστοις.

λή. 2. Τὸ αὐτὸ τοῦτο διαθ.) Ἤτοι διάχωσί τινα.

3. Ἡμῖν) Πρὸς τὸ ὁμολογεῖς ἡ δοτική.

5. Τὸ τοῦ Τηλέφου) Τῶν Ἑλλήνων ἀποβάντων εἰς Μυσίαν, καὶ διὰ τὸ ἀγνοεῖν, λεηλατούντων τὴν χώραν ὡς τῆς Τροίας, Τήλεφος ἐκεῖ βασιλεύων τότε, μαχόμενος ἐπλήγη ὑπ' Ἀχιλλέως· φιλιωθέντων δὲ τῶν Μυσίων καὶ Ἑλλήνων, καὶ μὴ ἰωμένης τῆς πληγῆς τοῦ Τηλέφου, ὁ χρησμὸς ἀνεῖπε πρὸς τὸν τρώσαντα ἐλθόντα ἰᾶσθαι παρακαλεῖν. Ἀχιλλεὺς δὲ ἰάσατο αὐτὸν, συνθέμενον δεῖξαι τοῖς Ἕλλησι τὴν εἰς Τροίαν ἄγουσα. Περὶ τούτου δὲ καὶ Πλούταρχος ἐν τῷ περὶ τοῦ ἀκούειν φησίν. » Οὐ γὰρ μόνον, ὡς » Εὐριπίδης φησὶ τὸ Τηλέφου τραῦμα » πριστοῖσι λόγχης θέλγεται ῥινήμασιν, » ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκ τῆς φιλοσοφίας ἐμ» φυόμενον εὐφυέσι νέοις δῆγμὸν αὐτὸς ὁ » τρώτας λόγος ἰᾶται. «

(*) Ἐνύπνιον ἐπιγέγραπται ὁ λόγος οὗτος, ὡς ἐνύπνιόν τι διηγουμένου τοῦ Λουκιανοῦ. Βίος δὲ, ὡς τὴν ἐξ ἀρχῆς αὐτοῦ κατάστασιν διηγουμένου. Τὸ δέ τοι Ἤτοι ἀντὶ τοῦ Ἤ, ἤ γοῦν ἐπεξηγηματικόν, ὡς εἰ ἔλεγε. Περὶ τοῦ Ἐνυπνίου τοῦ Λουκιανοῦ ὁ λόγος, μᾶλλον δὲ, ἤ, ἤγουν ὁ βίος τοῦ Λουκιανοῦ πρόκειται εἰς ἀνάγνωσιν. Ἔστι δὲ κατὰ μίμησιν τοῦ Προδίκου μύθου περὶ Ἡρακλέους Ξενοφ. Ἀπομν. Β'. ά. 21. Προτρεπτικὸς δὲ μάλιστά ἐστιν εἰς παιδείαν ὁ λόγος οὗτος, διδάσκων τοὺς νέους παιδείας ἀντέχεσθαι, πρά-

3 καὶ ταχεῖάν τινα τὴν ἐπικουρίαν ἀπαιτεῖν. Εἰ δέ τινα τέχνην τῶν βαναύσων τούτων ἐκμάθοιμι, τὸ μὲν πρῶτον εὐθὺς ἂν αὐτὸς ἔχειν τὰ ἀρκοῦντα παρὰ τῆς τέχνης, καὶ μηκέτι οἰκόσιτος εἶναι, τηλικοῦτος ὤν· οὐκ εἰς μακρὰν δὲ καὶ τὸν πατέρα εὐφρανεῖν, ἀποφέρων ἀεὶ τὸ γιγνόμενον.

β΄. Δευτέρας οὖν σκέψεως ἀρχὴ προὐτέθη, τὶς ἀρίστη τῶν τεχνῶν, καὶ ῥᾴστη ἐκμαθεῖν, καὶ ἀνδρὶ ἐλευθέρῳ πρέπουσα, καὶ πρόχειρον ἔχουσα τὴν χορηγίαν, καὶ διαρκῆ τὸν πόρον. Ἄλ-
2 λου τοίνυν ἄλλην ἐπαινοῦντος, ὡς ἕκαστος γνώμης ἢ ἐμπειρίας εἶχεν, ὁ πατὴρ εἰς τὸν Θεῖον ἀπιδών, (παρῆν γὰρ ὁ πρὸς μητρὸς Θεῖος, ἄριστος ἑρμογλύφος εἶναι δοκῶν, καὶ λιθοξόος ἐν τοῖς μάλιστα εὐδόκιμος) οὐ Θέμις, εἶπεν, ἄλλην τέχνην ἐπικρατεῖν,
3 σοῦ παρόντος· ἀλλὰ τοῦτον ἄγε, δείξας ἐμέ, καὶ δίδασκε παραλαβὼν λίθων ἐργάτην ἀγαθὸν εἶναι, καὶ συναρμοστὴν καὶ ἑρμογλυφέα· δύναται γάρ, καὶ τοῦτο φύσεώς γε, ὡς οἶσθα, ἔχων δε-
4 ξιῶς· ἐτεκμαίρετο δὲ ταῖς ἐκ τοῦ κηροῦ παιδιαῖς. Ὁπότε γὰρ ἀφεθείην ἀπὸ τῶν διδασκάλων, ἀποξέων ἂν τὸν κηρὸν, ἢ βόας,

---

— Καὶ ταχεῖάν τινα τὴν ἐπικουρίαν) Ὁ νοῦς. Ἡ δὲ ἡμετέρα κατάστασις ταπεινὴ, καὶ ἄπορος οὖσα, ἀπαιτεῖ, ὡς ἔδοξε τοῖς πλείστοις, τέχνην, ἥτις μετὰ μικρὸν παρέξει τὴν ἀπ' αὐτῆς βοήθειαν εἰς το ζῆν, καὶ ὠφέλειαν.

3. Τῶν βαναύσων) Βάναυσος πᾶς τεχνήτης διὰ πυρὸς ἐργαζόμενος· παρὰ τὸ τοὺς βάνους αὔειν· τοῦτ' ἔστι, τὰς καμείνους καίειν· καταβέβηκε δὲ ἡ λέξις καὶ εἰς τὸ πάντα χειροτέχνην δηλοῦν. — Εὐθὺς ἂν αὐτὸς ἔχειν) Ἐννοεῖται, ἐδόκουν τοῖς πλείστοις. Ὅθεν καὶ τὸ, αὐτὸς, καὶ, Οἰκόσιτος καὶ, τηλικοῦτος ὤν, κατ' ὀνομαστικὴν ἐτέθησαν, πρὸς τὸ ἐδόκουν ἀποδιδόμενα. — Οὐκ εἰς μακρὰν) Ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ἐδόκουν. — Ἀποφέρων ἀεὶ) Προσφέρων δηλ. τῷ πατρὶ τὸ καθ' ἡμέραν ἐκ τῆς τέχνης κέρδος.

β΄. Ἀρχὴ προὐτ.) Οὐδὲν ἄλλο δηλαδὴ ἐσκέψαντο, ἀλλ' ἡ αὕτη ἡ ἀρχὴ τῆς δευτέρας σκέψεως· τὶς ἀρίστ. καὶ τλ. — Καὶ ἀνδρὶ ἐλευθ.) Ἀνὴρ ἐλεύθερος, ὁ μὴ δοῦλος ὤν, ἀργυρώνητος ὑπάρχων. — Καὶ πρόχ. ἔχ. τὴν χορηγ.) Ἥτις ἂν καθ' ἡμέραν παρέχοι τὰ ἀναγκαῖα καὶ ἱκανά.

2. Ὡς ἕκαστ. γνώμ. ἢ ἐμπ. εἶχ.) Ὁ νοῦς. Ἦν πιρ ἕκαστος ᾤετο τοιαύτην, καὶ ἣν ἔτυχεν ἔχων ἐμπειρίαν. Τὸ δὲ Εἶχω μετὰ ἰπιῤῥήματος καὶ γενικῆς ἐστιν ἀντὶ τοῦ Διάκειμαι· οἷον· ὡς ἕκαστος διέκειτο τὴν γνώμην καὶ ἐμπειρίαν· ἢ καθ' ἣν ἕκαστος εἶχε γνώμην, καὶ ἐμπειρίαν. — Ἐν τοῖς μάλιστα εὐδόκ.) Ἀντὶ καὶ, Λιθοξόος εὐδοκιμώτατος· ἢ μάλιστα εὐδόκιμος. Ἀντὶ δὲ τοῦ, Μάλιστα ἐτέθη τὸ, ἐν τοῖς μάλιστα, εἰθισμένον ὄν· καὶ γὰρ Αἰλιαν. Ποικίλ. Ἱστορ. Α΄. λά. Νόμος ἐν τοῖς μάλιστα φυλαττόμενος, ἀντὶ Μάλιστα φυλαττόμενος· καὶ Λουκιαν. Ἀλεκτρ. Ἐν τοῖς μάλιστα θαυμάζεσθαι ἄξιος· καὶ Πλούταρχ. ἐν Κοριολ. Ἦν γὰρ ἐν τοῖς μάλιστα δεινὸς εἰπεῖν· καὶ Διονύσ. Ἁλικαρν. Α΄. Τὸ τῶν Τρώων ἔθνος Ἑλληνικὸν ἐν τοῖς μάλιστα ἦν· καὶ Θουκυδ. Η΄. ϛ΄. Ἀνὴρ ἐν τοῖς μάλιστα καὶ ἐκ πλείστου ἐναντίος τῷ δήμῳ. Ἐστὶν οὖν τοιοῦτο. Ἦν λιθοξόος εὐδόκιμος μάλιστα ἐν τοῖς εὐδοκίμοις τῶν λιθοξόων· ὥσπερ τὸ εὐδόκιμος ἐν λόγοις.

3. Φύσεως ἔχων δεξ.) Δεξιῶς λαχὼν φύσεως· ἔχων εἰς τοῦτο ἐπιτηδειότητα.

4. Ὁπότε γὰρ ἀφεθ.) Πρὸς εὐκτικὸν τὸ Ὁπότε· περὶ γὰρ παρωχημένου ὁ λόγος. Διδασκάλους δὲ ἐκάλουν τοὺς διδάσκοντας τὴν τῶν γραμμάτων ἀνάγνωσιν. — Ἀποξέων ἂν) Βεβαιωτικὸς δοκεῖ ὁ Ἄν, εἰ γοῦν παρέλκει· ὡς εἰ ἔλεγεν· Ἀφεθεὶς ἀπὸ τῶν διδασκάλων, οὐδὲν ἕτερον ἐποίουν παίζων, ἢ ἀποξέων

ἢ ἵππους, ἢ καὶ νὴ Δι' ἀνθρώπους ἀνέπλαττον, εἰκότως, ὡς ἐδόκουν τῷ πατρί· ἐφ' οἷς παρὰ μὲν τῶν διδασκάλων πληγὰς ἐλάμβανον· τότε δὲ ἔπαινος ἐς τὴν εὐφυΐαν καὶ ταῦτα ἦν· καὶ χρηστὰς εἶχον ἐπ' ἐμοὶ τὰς ἐλπίδας, ὡς ἐν βραχεῖ μαθήσομαι τὴν τέχνην, ἀπ' ἐκείνης γε τῆς πλαστικῆς. 5

γ'. Ἅμα τε οὖν ἐπιτήδειος ἐδόκει ἡμέρα τέχνης ἐνάρχεσθαι, κἀγὼ παρεδιδόμην τῷ Θείῳ, μὰ τὸν Δι' οὐ σφόδρα τῷ πράγματι ἀχθόμενος· ἀλλά μοι καὶ παιδιάν τινα οὐκ ἀτερπῆ ἐδόκει ἔχειν, καὶ πρὸς τοὺς ἡλικιώτας ἐπίδειξιν, εἰ φαινοίμην θεοὺς τε γλύφων, καὶ ἀγαλματίδιά τινα μικρὰ κατασκευάζων ἐμαυτῷ τε, κἀκείνοις, οἷς προηροῦμην. Καὶ τὸ γε πρῶτον ἐκεῖνο καὶ σύνηθες τοῖς ἀρχομένοις ἐγίγνετο· ἐγκοπέα γάρ τινά μοι δοὺς ὁ Θεῖος, ἐκέλευσέ μοι ῥῆμα καθικέσθαι πλακὸς ἐν μέσῳ κειμένης, ἐπειπὼν τὸ κοινόν, Ἀρχὴ δέ τοι ἥμισυ παντός. Σκληρότερον δὲ κατενεγκόντος ὑπ' ἀπειρίας, κατέαγη μὲν ἡ πλάξ· ὁ δὲ ἀγανακτήσας, σκυτάλην τινὰ κειμένην πλησίον λαβών, οὐ πράως, οὐδὲ προτρεπτικῶς μου κατήρξατο, ὥστε δάκρυά μοι τὰ προοίμια τῆς τέχνης.

δ'. Ἀποδρὰς οὖν ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἀφικνοῦμαι, συνεχὲς ἀνολολύζων, καὶ δακρύων τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπόπλεως· καὶ διηγοῦμαι τὴν σκυτάλην, καὶ τοὺς μώλωπας ἐδείκνυον· καὶ κατηγόρουν πολλήν τινα ὠμότητα, προσθείς, ὅτι ὑπὸ φθόνου ταῦτα ἔδρασε, μὴ αὐτὸν ὑπερβάλωμαι κατὰ τὴν τέχνην. Ἀγανακτησαμένης δὲ τῆς μητρὸς, καὶ πολλὰ τῷ ἀδελφῷ λοιδο-

---

τὸν κηρὸν καὶ τλ. — Εἰκότως) Κατὰ τὸ εἰκός. Ἐπιτηδείως δηλαδὴ καὶ κατὰ τέχνην. Οὕτω γὰρ ἐδόκουν τῷ πατρὶ ἀναπλάττειν τὰ τοιαῦτα.

5. Ἐφ' οἷς) Ἔργοις. Διὰ ταύτας δηλ. τὰς παιδιὰς παρὰ μὲν καὶ τλ. — Ἀπ' ἐκείνης γε τῆς πλαστ.) Εἰκάζοντες ἢ ἐλπίζοντες.

γ'. 2. Εἰ φαινοίμην) Ἀνάλυσις τοῦ ὀνομαστικοῦ ἀπαρεμφάτου. Οἷον· ἀλλὰ τὸ φανῆναι θεοὺς γλύφοντα καὶ τλ. ἐδόκει μοι ἔχειν παιδιάν τινα.

3. Καθικέσθαι πλακ.) Καταγαγεῖν τὸν ἐγκοπέα ἐπὶ τῆς πλακός, ἱκέσθαι κατὰ πλακός. — Ἀρχὴ δέ τι ἥμισ.) Ἐν δὲ Ἑρμοτίμῳ Λουκιαν. γ'. φησίν. Ἀλλὰ τήν γε ἀρχὴν ὁ Ἡσίοδος ἥμισυ τοῦ παντὸς ἔφη εἶναι. Ὅθεν ὀκνεῖ εἰλῆφθαι τὸ παροιμιῶδες τουτὶ ἐκ τῶν Ἡσιόδου ἐν Ἔργοις στιχ. 40. — Ὅσῳ πλέον ἥμισυ παντός. Ἔστι δὲ παροιμία ὡς Πλάτων περὶ νόμων ς'. φησίν. Ἀρχὴ γὰρ λέγεται ἥμισυ παντὸς, ἐν ταῖς παροιμίαις, ἔργου λέγεται δὲ ἐπὶ τῶν εἴς τι προκοπτόντων.

4. Κατενεγκόντ.) Ἐμοῦ δηλ. — Κατήρξατ.) Τὸ Κατάρχομαι ἐπὶ θυσιῶν λαμβάνεται· ὅτι προθύματά τινα ἐκ κριθῶν ἁλσὶ μεμιγμένων οἰωνεί τινας ἀπαρχὰς ἐγχέοντες τοῖς βωμοῖς οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, κατάρχειν ἔλεγον. Οὕτως οὖν καὶ ὁ Θεῖος ἤρξατο ἐκ πρώτης ἡμέρας.

— Δάκρυά μοι) Ἐννοεῖται, Εἶναι. Ὥστε τὴν ἀρχὴν τῆς τέχνης μοι εἶναι, φησὶ, δάκρυα.

δ'. Καὶ δακρ. τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπόπλ.) Καὶ ὢν ὑπόπλεως κατὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς δακρύων· καὶ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔμπλεως δακρύων.

2. Κατηγόρουν) Τοῦ Θείου δηλ. — Μὴ αὐτὸν ὑπερβ.) Ἐννοεῖται, Φοβούμενος μή.

3 ρησαμένης, ἐπεὶ νὺξ ἐπῆλθε, κατέδαρθον ἔτι ἔνδακρυς, καὶ τὴν νύχθ' ὅλην ἐννοῶν.

ε. Μέχρι μὲν δὴ τούτων γελάσιμα καὶ μειρακιώδη τὰ εἰρημένα· τὰ μετὰ ταῦτα δὲ οὐκέτι εὐκαταφρόνητα, ὦ ἄνδρες, ἀκούσεσθε, ἀλλὰ καὶ πάνυ φιλητικῶν ἀκροατῶν δεόμενα· ἵνα γὰρ καθ' Ὅμηρον εἴπω,

. . . Θείός μοι ἐνύπνιον ἦλθεν ὄνειρος, Ἀμβροσίην διὰ νύκτα,

ἐναργὴς οὕτως, ὥστε μηδὲν ἀπολείπεσθαι τῆς ἀληθείας· ἔτι γοῦν καὶ μετὰ τοσοῦτον χρόνον, τά τε σχήματά μοι τῶν φανέντων ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς παραμένει, καὶ ἡ φωνὴ τῶν ἀκουσθέντων ἔναυλος· οὕτω σαφῆ πάντα ἦν.

ς'. Δύο γυναῖκες λαβόμεναι ταῖν χεροῖν εἶλκόν με πρὸς ἑαυτήν ἑκατέρα μάλα βιαίως καὶ καρτερῶς· μικροῦ γοῦν με διε-
2 σπάσαντο πρὸς ἀλλήλας φιλοτιμούμεναι· καὶ γὰρ ἄρτι μὲν ἂν ἡ ἑτέρα ἐπεκράτει, καὶ παρὰ μικρὸν ὅλον εἶχέ με, ἄρτι δὲ ἂν αὖθις ὑπὸ τῆς ἑτέρας εἱχόμην. Ἐδόων δὲ πρὸς ἀλλήλας ἑκατέρα, ἡ μέν, ὡς αὐτῆς ὄντα με κεκτῆσθαι βούλοιτο· ἡ δὲ,
3 ὡς μάτην τῶν ἀλλοτρίων ἀντιποιοῖτο. Ἦν δὲ ἡ μὲν ἐργατική, καὶ ἀνδρική, καὶ αὐχμηρὰ τὴν κόμην, τῷ χεῖρε τύλων ἀνάπλεως, διεζωσμένη τὴν ἐσθῆτα, τιτάνου καταγέμουσα, οἷος ἦν ὁ Θεῖος, ὁπότε ξέοι τοὺς λίθους· ἡ ἑτέρα δὲ μάλα εὐπρόσωπος,
4 καὶ τὸ σχῆμα εὐπρεπής, καὶ κόσμιος τὴν ἀναβολήν. Τέλος δ'

---

3. Κατέδαρθ.) Τὸ ῥῆμα Δαρθάνω σημαίνει δὲ τὸ κοιμῶμαι. — Καὶ τὴν νύχθ' ὅλ.) Καὶ καθ' ὅλην τὴν νύκτα. Σημείωσαι ὅτι τὸ μὲν τ ἐτράπη εἰς θ διὰ τὴν ἑπομένην δασεῖαν· τὸ δὲ κ εἰς χ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι κεῖσθαι ψιλὸν πρὸ δασέος ἐν Ἑλληνικῇ λέξει.

ε. Τὰ μετὰ ταῦτα καὶ τλ.) Ἀκούσεσθε δέ μου, ὦ ἄνδρες, τὰ μετὰ ταῦτα συμβεβηκότα λέγοντος, οὐχ' ὡς εὐκαταφρόνητά τινα ὄντα, ἀλλὰ δεόμενα καὶ πάνυ φιλητικῶν ἀκροατῶν. Οὕτω γὰρ κατὰ σύνταξιν ἐκφραζόμεον τὸ χωρίον εὐξύνετον γίνεται.

— Θείός μοι ἐνύπν.) Λόγοι δὲ οὗτοι τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τοὺς Ἕλληνας· ὅτε ἐκκλησίαν ἐποιήσατο ὑπὲρ τοῦ κατὰ τῆς Τροίας ὁρμῆσαι τοὺς Ἕλληνας. Ὅμηρ. Ἰλ. Β. στίχ. 56. ὁ δὲ νοῦς. Καθ' ὕπνον ἦλθέ μοι ἐκ Θεοῦ ἐν νυκτὶ ὀρφαίᾳ ὄνειρος, οὕτως ἐναργής· ὥστε σχεδὸν ἦν ἀληθῆ τὰ παρ' αὐτοῦ πάντα.

ς'. Δύο γυναῖκ.) Πρόδικος ὁ σοφὸς, διδάσκαλος Σωκράτους, καθ' ὕπαρ, φησίν, εἶδε Ἡρακλῆς δύο γυναῖκας Ἀρετὴν καὶ Κακίαν. Ξενοφ. Ἀπομν. Β'. ἀ. 21. Λουκιανὸς δὲ καθ' ὕπνους Ἑρμογλυφικὴν καὶ Παιδείαν· ἐπέπλαστο δὲ τοῦτο τὸ ὄνειρον, δοκεῖ, ἐξ ἐκείνου. — Μικροῦ γοῦν) Δεῖν ἐλλείπει. Ἤτοι, Μικροῦ ἐδέησεν, ὥστε με διασπάσασθαι, ἕλκουσαι· οὕτως ἐφιλοτιμοῦντο πρὸς ἀλλήλας.

2. Ἄρτι μὲν ἂν) Νῦν μὲν σχεδόν· τοῦτο δύναται ὁ Ἄν. — Παρὰ μικρὸν) Ὅμοιον τοῦτο τῷ Ὀλίγου δεῖν· τοιοῦτο καὶ τὸ Παρ' ὀλίγον.

— Ἀντιποιεῖτο) Ἡ ἑτέρα δηλ. τοῦτο δέ ἐστι ταὐτὸ τῷ, ὡς αὐτῆς ὄντα με κεκτῆσθαι βούλοιτο.

3. Ἀνάπλεως) Πλήρεις ἔχουσα τὰς χεῖρας τύλων. Τὸ δὲ Τῷ χεῖρε, Ἀττικῶς ἄρθρῳ ἀρσενικῷ ἐν τοῖς δυϊκοῖς τὰ θηλυκὰ συντάσσονται. Τὸ δὲ τὴν κόμην, τῷ χεῖρε, τὴν ἐσθῆτα, συνεκδοχικά· κατ' ἔλλειψιν τῆς Κατά. — Ὁπότε ξέοι) Πρὸς εὐκτικὸν διὰ τὸ παρωχημένον τοῦ λόγου. — Τὸ σχῆμα) Κατὰ τὸ σχῆμα· ὥσπερ καὶ κατὰ τὴν ἀναβολήν.

σὺν ἐφιᾶσί μοι δικάζειν, ὁποτέρᾳ βουλοίμην συνεῖναι αὐτῶν. Προτέρα δὲ ἡ σκληρὰ ἐκείνη καὶ ἀνδρώδης ἔλεξεν.

ζ΄. Ἐγώ, φίλε παῖ, Ἑρμογλυφικὴ τέχνη εἰμί, ἣν χθὲς ἤρξω μανθάνειν, οἰκεία τέ σοι καὶ συγγενὴς οἴκοθεν· ὅ, τε γὰρ πάππος σου (εἰποῦσα τοὔνομα τοῦ μητροπάτορος,) λιθοξόος ἦν, καὶ τῷ Θείῳ ἀμφοτέρῳ, καὶ μάλα εὐδοκιμεῖτον δι' ἡμᾶς· εἰ δὲ θέλεις 2
λήρων μὲν καὶ φλυαρίας τῶν παρὰ ταύτης ἀπέχεσθαι (δείξασα τὴν ἑτέραν), ἕπεσθαι δὲ καὶ συνοικεῖν ἐμοί· πρῶτα μὲν θρέψῃ γεννικῶς, καὶ τοὺς ὤμους ἕξεις καρτεροὺς, φθόνου δὲ παντὸς ἀλλότριος ἔσῃ, καὶ οὔ ποτε ἄπει ἐπὶ τὴν ἀλλοδαπὴν, τὴν πατρίδα καὶ τοὺς οἰκείους καταλιπών· οὐδὲ ἐπὶ λόγοις ἐπαινέσονταί σε πάντες.

η΄. Μὴ μυσαχθῇς δὲ τοῦ σώματος τὸ εὐτελές, μηδὲ τῆς ἐσθῆτος τὸ πιναρόν· ἀπὸ γὰρ τῶν τοιούτων ὁρμώμενος καὶ Φειδίας ἐκεῖνος ἔδειξε τὸν Δία, καὶ Πολύκλειτος τὴν Ἥραν εἰργάσατο, καὶ Μύρων ἐπηνέθη, καὶ Πραξιτέλης ἐθαυμάσθη· προσκυνοῦνται γοῦν οὗτοι μετὰ τῶν Θεῶν. Εἰ δὴ τούτων εἷς γένοιο, πῶς μὲν οὐ 2
κλεινὸς αὐτὸς παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις γένοιο; ζηλωτὸν δὲ καὶ τὸν πατέρα ἀποδείξεις, περίβλεπτον δὲ ἀποφανεῖς καὶ τὴν πατρίδα. Ταῦτα καὶ ἔτι τούτων πλείονα διαπταίουσα, καὶ βαρβαρίζουσα 3
πάντοθεν, εἶπεν ἡ Τέχνη, μάλα δὴ σπουδῇ συνείρουσα, καὶ πείθειν με πειρωμένη· ἀλλ' οὐκέτι μέμνημαι· τὰ πλεῖστα γὰρ ἤδη μου τὴν μνήμην διέφυγεν. Ἐπεὶ δ' οὖν ἐπαύσατο, ἄρχεται ἡ ἑτέρα ὧδέ 4
πως.

θ΄. Ἐγὼ δὲ, ὦ τέκνον, Παιδεία εἰμὶ ἤδη συνήθης σοι, καὶ

— Ὁποτέρα... αὐτῶν) Αἱρετικῶς γὰρ τὰ τοιαῦτα πρὸς γενικήν.

ζ΄. Ἀμφοτέρ.) Λιθοξόω ἐστὸν, καὶ μάλα εὐδοκιμεῖτον· κατὰ δυϊκὸν ἀριθμὸν ἀντὶ τοῦ, Καὶ ἀμφότεροι οἱ Θεῖοί σου λιθοξόοι εἰσὶ, καὶ μάλα εὐδοκιμοῦσιν ἐν τῇ τέχνῃ δι' ἐμέ. Πληθυντικῶς δὲ τὸ Δι' ἡμᾶς ἐν ὕφει μεγαλοπρεπεστέρῳ, ὡς Θεά τις δηλονότι ἐχρήσατο.

2. Θρέψῃ γεννικ.) Θρέψεις δηλ. σεαυτὸν στερρᾷ τροφῇ· τὸ δὲ μέσον ὡς ἐπ' αὐτοπάθειαν· τὸ δὲ ῥῆμα, τρέφω. — Καὶ τοὺς ὤμους ἕξεις καρτ.) Καὶ ἔσῃ δηλονότι εὔρωστος καὶ καρτερὸς, καὶ οὐχὶ χαῦνος καὶ τρυφηλός· — Φθόνου δὲ) Οὐδεὶς δὲ φθονήσει σε. — Καὶ οὔποτε ἄπει) Ὥσπερ οἱ λεγόμενοι φιλόσοφοι πανταχόσε περιερχόμενοι. Τὸ δὲ ῥῆμα ἄπειμι.

— Οὐδὲ ἐπὶ λόγ.) Καὶ οὐκ ἐπαινέσονται σε δηλονότι ἐπὶ λόγοις, ἀλλ' ἐπὶ ἔργοις μεγάλοις καὶ θαυμαστοῖς.

η΄. Ἔδειξε τὸν Δία) Τοῦ Ὀλυμπίου δηλονότι Διὸς τὸ ἄγαλμα· περὶ οὗ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς σελίδ. 19. Β. φησί. »Τὸν μὲν οὖν Ὀλυμπιάσι Δία καὶ τὴν Ἀ»θήνησιν Παλλάδα ἐκ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαν»τος κατασκευᾶσαι Φειδίαν παντὶ που »σαφές.« — Τὴν Ἥραν) Τὴν Ἀργείαν δηλ. περὶ ἧς Μάξιμος Τύριος κς΄. φησίν· οἵαν Πολύκλειτος Ἀργείοις ἔδειξε λευκώλενον Ἥραν.

2. Οὐ κλεινὸς . . . γέν.) Ἐννοεῖται ὁ Ἂν· οἷον· οὐκ ἂν κλεινὸς γένοιο.

3. Διαπταίουσα) Διακόπτουσα δηλ. τοὺς λόγους, καὶ οὐδὲ καθ' Ἑλληνικὸν προφέρουσα τόπον. — Ἀλλ' οὐκ ἔτι μέμν.) Εἰκότως. Ἐπελάθου γὰρ εἰπών· ὡς τὰ σχήματα τῶν φανέντων ἐντετυπωμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς φέρεις, καὶ τὴν φωνὴν ἐναυλον-

γνωρίμη, εἰ καὶ μηδέπω εἰς τέλος μου πεπείρασαι. Ἥλικα μὲν οὖν τὰ ἀγαθὰ πορισῇ λιθοξόος γενόμενος, αὐτὴ προείρηκεν· οὐδὲν γὰρ ὅτι μὴ ἐργάτης ἔσῃ, τῷ σώματι πονῶν, κἂν τούτῳ τὴν ἅπασαν ἐλπίδα τοῦ βίου τεθειμένος, ἀφανὴς μὲν αὐτὸς ὢν, ὀλίγα καὶ ἀγεννῆ λαμβάνων, ταπεινὸς τὴν γνώμην, εὐτελὴς δὲ τὴν πρόσοδον, οὔτε φίλοις ἐπιδικάσιμος, οὔτε ἐχθροῖς φοβερὸς, οὔτε τοῖς πολίταις ζηλωτός· ἀλλ' αὐτὸ μόνον ἐργάτης, καὶ τῶν ἐκ τοῦ πολλοῦ δήμου εἷς, ἀεὶ τὸν προὔχοντα ὑποπτήσσων, καὶ τὸν λέγειν δυνάμενον θεραπεύων, λαγὼ βίον ζῶν, καὶ τοῦ κρείττονος ἕρμαιον
3 ὤν. Εἰ δὲ καὶ Φειδίας, ἢ Πολύκλειτος γένοιο, καὶ θαυμαστὰ πολλὰ ἐξεργάσαιο, τὴν μὲν τέχνην ἅπαντες ἐπαινέσονται, οὐκ ἔστι δὲ ὅστις τῶν ἰδόντων, εἰ νοῦν ἔχοι, εὔξαιτ' ἄν σοι ὅμοιος γενέσθαι· οἷος γὰρ ἂν ᾖς, βάναυσος, καὶ χειρώναξ, καὶ ἀποχειροβίωτος νομισθήσῃ.

ί. Ἢν δέ μοι πείθῃ, πρῶτον μέν σοι πολλὰ ἐπιδείξω παλαιῶν ἀνδρῶν ἔργα, καὶ πράξεις θαυμαστὰς, καὶ λόγους αὐτῶν ἀ-
2 παγγέλλουσα, καὶ πάντων, ὡς εἰπεῖν, ἔμπειρον ἀποφαίνουσα· καὶ τὴν ψυχὴν, ὅπερ σοι κυριώτατόν ἐστι, κατακοσμήσω πολλοῖς καὶ ἀγαθοῖς κοσμήμασι, σωφροσύνῃ, δικαιοσύνῃ, εὐσεβείᾳ, πραότητι, ἐπιεικείᾳ, συνέσει, καρτερίᾳ, τῷ τῶν καλῶν ἔρωτι, τῇ πρὸς τὰ σεμνότατα ὁρμῇ· ταῦτα γάρ ἐστιν ὁ τῆς ψυχῆς ἀκήρατος ὡς ἀ-
3 ληθῶς κόσμος. Λήσει δέ σε οὔτε παλαιὸν οὐδὲν, οὔτε νῦν γενέσθαι δέον, ἀλλὰ καὶ τὰ δέοντα προόψει μετ' ἐμοῦ· καὶ ὅλως, ἅπαντα, ὁπόσα ἐστὶ τά τε θεῖα, τά τε ἀνθρώπινα, οὐκ εἰς μακράν σε διδάξομαι.

ιά. Καὶ ὁ νῦν πένης ὁ τοῦ δεῖνος, ὁ βουλευσάμενός τι περὶ

Θ'. Εἰς τέλος) Ἕως τέλους.

2. Οὐδὲν γὰρ ὅτι μὴ) Οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἀγαθὸν εὐπορήσεις σεαυτῷ ἢ ὅτι ἔσῃ ἐργάτης· τὸ ὅτι μὴ δηλαδὴ ἐξαιρετικόν· οἷον πλὴν τούτου ὅτι ἔσῃ ἐργ. — Κἂν τούτῳ) Τῷ σώματι δηλ. — Ταπεινὸς τὴν γνώμ. εὐτελὴς τὴν πρόσ.) Κατὰ τὴν γνώμην δηλαδὴ καὶ κατὰ τὴν πρόσοδον· ὡς ἐπεξήγησις ταῦτα τοῦ, ὀλίγα καὶ ἀγεννῆ λαμβάνων· τὸ μὲν ταπεινὸς πρὸς τὸ ἀγεννῆ· πρὸς τὸ ὀλίγα δὲ, τὸ εὐτελὲς τὴν πρόσοδ. — Φίλοις ἐπιδ.) Ἐν δίκαις δηλ. οὐκ ἂν εἴης βοηθὸς φίλων, ὥσπερ ῥήτωρ γενόμενος. — Λαγὼ βίον ζῶν) Λαγὼ βίον ζῆν λέγονται οἱ ἐν συνεχεῖ φόβῳ καθιστάμενοι, καὶ τι πείσεσθαι ἀεὶ προσδοκῶντες· καὶ ἔστι παροιμιώδης ὁ λόγος. — Ἕρμαιον ὤν) Ἕρμαιον λέγεται τὸ ἀπροσδόκητον κέρδος, ἤτοι ἀπὸ τῶν ἐν τριόδοις τεθειμένων ἀπαρχῶν τῇ Ἑκάτῃ, ἃς οἱ ὁδοιπόροι κατήσθιον· ἢ ἀπὸ τοῦ ἐν ἔθει λεγομένου, Κοινὸς Ἑρμῆς· ἐπὶ τῶν εὑρισκόντων τί· οἷον κοινὸν τὸ εὕρημα.

3. Οὐκ ἔστι δὲ ὅστις) Ἀντὶ Οὐδείς.

ί. Ἀπαγγέλλουσα) Διηγουμένη δηλονότι σοι τὰς θαυμαστὰς πράξεις, καὶ τοὺς θαυμαστοὺς λόγους αὐτῶν τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν· πράξεις μὲν τῶν ἡρώων καὶ στρατηγῶν, λόγους δὲ τῶν σοφῶν.

2. Ὅπερ σοι κυριώτ.) Τὸ γὰρ κυριώτατον καὶ ἡγεμονικώτατον τἀνθρώπου μέρος ἐστὶν ἡ ψυχή.

3. Λήσει δέ σε) Τά τε γὰρ παλαιὰ εἴσῃ, καὶ ὅσα δέον γενέσθαι νῦν.

—Διδάξομαι) Διὰ τῶν διδασκάλων δηλ. Διὰ ταῦτα δὴ καὶ τὴν φιλοσοφίαν θείων καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων γνῶσιν ἐκάλεσαν.

ιά. Ὁ τοῦ δεῖνος) Ἐλλείπει, υἱός. Κατα-

ἀγεννοῦς οὕτω τέχνης, μετ' ὀλίγου ἅπασι ζηλωτὸς καὶ ἐπίφθονος ἔσῃ, τιμώμενος καὶ ἐπαινούμενος, καὶ ἐπὶ τοῖς ἀρίστοις εὐδοκιμῶν, καὶ ὑπὸ τῶν γένει καὶ πλούτῳ προὐχόντων ἀποβλεπόμενος, ἐσθῆτα μὲν τοιαύτην ἀμπεχόμενος, (δείξασα τὴν ἑαυτῆς· πάνυ δὲ λαμπρὰν ἐφόρει·) ἀρχῆς δὲ καὶ προεδρίας ἀξιούμενος. Κἄν που 2
ἀποδημῇς, οὐδ' ἐπὶ τῆς ἀλλοδαπῆς ἀγνὼς οὐδ' ἀφανὴς ἔσῃ. τοιαῦτα σοι περιθήσω τὰ γνωρίσματα, ὥστε τῶν ὁρώντων ἕκα- 3
στος τὸν πλησίον κινήσας δείξει σε τῷ δακτύλῳ, Οὗτος Ἐκεῖνος, λέγων.

ιϐ'. Ἂν δέ τι σπουδῆς ἄξιον ᾖ, καὶ τοὺς φίλους, ἢ καὶ τὴν πόλιν ὅλην καταλαμβάνῃ, εἰς σὲ πάντες ἀποβλέψονται· κἄν που τι λέγων τύχῃς, κεχηνότες οἱ πολλοὶ ἀκούσονται, θαυμάζοντες, καὶ εὐδαιμονίζοντές σε τῶν λόγων τῆς δυνάμεως, καὶ τὸν πατέρα τῆς εὐποτμίας. Ὃ δὲ λέγουσιν, ὡς ἄρα ἀθάνατοί γίγνονταί τινες ἐξ 2
ἀνθρώπων, τοῦτό σοι περιποιήσω. Καὶ γὰρ ἦν αὐτὸς ἐκ τοῦ βίου ἀπέλθῃς, οὔ ποτε παύσῃ συνὼν τοῖς πεπαιδευμένοις, προσομιλῶν τοῖς ἀρίστοις. Ὁρᾷς τὸν Δημοσθένην ἐκεῖνον, τίνος υἱὸν ὄντα ἐγὼ 3
ἡλίκον ἐποίησα; ὁρᾷς τὸν Αἰσχύνην, ὃς τυμπανιστρίας υἱὸς ἦν; ἀλλ' ὅμως αὐτὸν δι' ἐμὲ Φίλιππος ἐθεράπευσεν· ὁ δὲ Σωκράτης καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῇ Ἑρμογλυφικῇ ταύτῃ τραφείς, ἐπειδὴ τάχιστα συνῆκε τοῦ κρείττονος, καὶ διαπετεύσας παρ' αὐτῆς, ἠὐτομόλησεν ὡς ἐμέ, ἀκούεις ὡς παρὰ πάντων ἄδεται;

ιγ'. Ἀφεὶς δὲ αὐτοὺς τηλικούτους καὶ τοιούτους ἄνδρας, καὶ πράξεις λαμπράς, καὶ λόγους σεμνούς, καὶ σχῆμα εὐπρεπές,

---

φρονητικῶς δὲ λέγει τοῦτο.—Καὶ ἐπὶ τοῖς ἀρίστοις) Γνωριζόμενος, τοῖς ἀρίστοις προσομιλῶν, ὑπὸ τῶν ἀρίστων τιμώμενος.

3. Οὗτος ἐκεῖν.) Ὁ περίφημος δηλ. Λουκιανὸς, οὗ λόγος ἐπὶ παιδείᾳ πολύς.

ιϐ'. Τῶν λόγων τῆς δυν.) Ἕνεκα τῆς δυνάμεως τῶν λόγων. — Τῆς εὐποτμίας) Καὶ τὸν πατέρα δηλ. θαυμάζοντες ἕνεκα τῆς ἀγαθῆς τοῦ τέκνου τύχης.

2. Τοῦτό σοι περιποιήσ.) Τὸ ἀθάνατον δηλ. γενέσθαι σε· γίνονται δὲ ἀθάνατοι ἄνθρωποι διὰ πράξεων καὶ συγγραμμάτων. — Ἦν ἐκ τοῦ βίου ἀπέλ.) Περιφραστικῶς ἀντὶ, ἀποθάνῃς.

3. Τίνος υἱὸν ὄντ.) Πλούταρχ. ἐν τῷ Δημοσθ. βίῳ. » Δημοσθένης, φησὶν, ὁ πα»τὴρ Δσμοσθένους, ἦν μὲν τῶν καλῶν καὶ »ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ὡς ἱστορεῖ Θεόπομπος, »ἐπεκαλεῖτο δὲ μαχαιροποιὸς, ἐργαστή»ριον ἔχων μέγα, καὶ δούλους τεχνήτας, »τοῦτο πράττοντας. — Ὃς τυμπανιστρ.) Ἀτρομήτου καὶ Γλαυκοθέας υἱὸς Αἰσχίνης, ὡς φησι Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ Στεφάν. μά. Αὕτη δὲ τυμπανίστρια ἦν· ἤτοι χορεύτρια, ἥτις τύπτουσα τὸ τύμπανον ἐχόρευεν. — Ἐθεράπευσε) Ῥήτορα ὄντα· ὅθεν τὸ δι' ἐμέ· διὰ τὴν ῥητορικὴν δηλοῖ παιδείας εἶδος οὖσαν.

— Ὁ δὲ Σωκρ.) Ἐμάνθανε τὴν τοῦ πατρὸς τέχνην λιθοξόος εἶναι. — Ἐπειδὴ τάχιστα συνῆκ.) Συνεὶς δὲ τάχιστα τοῦ βελτίονος. Σημειούσθω ὅτι τοῦ Συνίημι, καὶ αἰτιατικῇ συντάσσεται· οἷον· εἶτα οὐ ξυνίοις τὴν ἐπίνοιαν τοῦ Θεοῦ. Ἀριστοφ. ἐν Πλουτ. στίχ. 4. καὶ γενικῇ· οἷον· μήτε τῆς ἀλλήλων φωνῆς συνιᾶσι Ἡρωδιαν. Δ'. ί. 2 καὶ μετοχῇ· οἷον· οὐδὲ συνῆκα διὰ σὲ ἡδὺς γυναικὶ γενόμενος· Λουκ. Θεῶν διάλογ. καὶ κατ' ἀνάλυσιν· οἷον· συνεὶς ὅτι. — Ὡς ἐμὲ) Ἐπὶ ἐμψύχων πολλάκις τὸ Ὡς, ἀντὶ προθέσεως λαμβάνεται τῆς πρὸς, πρὸς αἰτιατικὴν φερόμενον, καὶ κίνησιν σημαῖνον κατὰ τὴν πρός. — Ἄδεται) Φημίζεται, ἐπαινεῖται.

καὶ τιμὴν, καὶ δόξαν, καὶ ἔπαινον, καὶ προεδρίας, καὶ δύναμιν, καὶ ἀρχάς, καὶ τὸ ἐπὶ λόγοις εὐδοκιμεῖν, καὶ τὸ ἐπὶ συνέσει εὐδαιμονίζεσθαι, χιτῶνιόν τε πιναρὸν ἐνδύσῃ, καὶ σχῆμα δουλοπρεπὲς ἀναλήψῃ, καὶ μοχλεῖα, καὶ γλυφεῖα, καὶ κοπέας, καὶ κολαπτῆρας ἐν ταῖν χεροῖν ἕξεις, κάτω νενευκὼς εἰς τὸ ἔργον,
2 χαμαιπετὴς, καὶ χαμαίζηλος, καὶ πάντα τρόπον ταπεινός· ἀνακύπτων δὲ οὐδέποτε, οὐδὲ ἀνδρῶδες, οὐδὲ ἐλευθέριον οὐδὲν ἐπινοῶν, ἀλλὰ τὰ μὲν ἔργα ὅπως εὔρυθμα καὶ εὐσχήμονα ἔσται σοι προνοῶν, ὅπως δὲ αὐτὸς εὔρυθμός τε καὶ κόσμιος ἔσῃ, ἥκιστα πεφροντικώς, ἀλλ' ἀτιμότερον ποιῶν σεαυτὸν λίθων.

ιδ'. Ταῦτα ἔτι λεγούσης αὐτῆς, οὐ περιμείνας ἐγὼ τὸ τέλος τῶν λόγων, ἀναστὰς ἀπεφηνάμην· καὶ τὴν ἄμορφον ἐκείνην καὶ ἐργατικὴν ἀπολιπὼν, μετέβαινον πρὸς τὴν Παιδείαν μάλα γεγηθώς· καὶ μάλιστα ἐπεί μοι καὶ εἰς νοῦν ἦλθεν ἡ σκυτάλη, καὶ ὅτι πληγὰς εὐθὺς οὐκ ὀλίγας ἀρχομένῳ μοι χθὲς ἐνετρίψατο.
2 Ἡ δὲ ἀπολειφθεῖσα τὸ μὲν πρῶτον ἠγανάκτει, καὶ τῷ χεῖρε συνεχρότει, καὶ τοὺς ὀδόντας ἐνέπριε· τέλος δὲ, ὥσπερ τὴν Νιόβην
3 ἀκούομεν, ἐπεπήγει, καὶ εἰς λίθον μετεβέβλητο. Εἰ δὲ παράδοξα ἔπαθε, μὴ ἀπιστήσητε· θαυματοποιοὶ γὰρ οἱ ὄνειροι.

ιέ. Ἡ ἑτέρα δὲ πρός με ἀπιδοῦσα, τοιγαροῦν ἀμείψομαί σε,
2 ἔφη, τῆσδε τῆς δικαιοσύνης, ὅτι καλῶς τὴν δίκην ἐδίκασας. Καὶ ἐλθὲ ἤδη, ἐπίβηθι τούτου τοῦ ὀχήματος, (δείξασά τι ὄχημα ὑποπτέρων ἵππων τινῶν, τῷ Πηγάσῳ ἐοικότων) ὅπως ἴδῃς, οἷα
3 καὶ ἡλίκα μὴ ἀκολουθήσας ἐμοὶ ἀγνοήσειν ἔμελλες. Ἐπεὶ δὲ ἀνῆλθον, ἡ μὲν ἤλαυνε, καὶ ὑφηνιόχει· ἀρθεὶς δὲ εἰς ὕψος ἐγὼ

ιγ'. Καὶ πάντα τρόπον ταπ.) Κατ' ἔλλειψιν τῆς Κατά.

2. Οὐδὲ ἀνδρ. οὐδὲ ἐλευθ.) Οὔτε ἐπινοῶν οὐδέν· δύο ἀρνήσεις ἀντὶ μιᾶς Ἀττικῶς· κοινῶς γὰρ ἂν ἦν. Ἀνδρῶδες δὲ ἢ ἐλευθέριον οὐδὲν ἐπινοῶν. — Τὰ μὲν ἔργα) Οὕτω Σωκράτης παρὰ Διογ. Λαερ. »ἔλεγε τε θαυμάζειν τῶν τὰς λιθίνους »εἰκόνας κατασκευαζομένων, τοῦ μὲν λίθου προνοεῖν ὡς ὁμοιότατος ἔσται, αὐτῶν δὲ ἀμελεῖν, ὡς μὴ ὁμοίους τῷ λίθῳ »φαίνεσθαι. Καὶ Κλήμ. Ἀλεξ. Ἀλλ' ὑμεῖς, ὅπως ποτὲ ὁ ἀνδριὰς ὅτι μάλιστα »ὡραιότατος τεκταίνηται, προσκαρτερεῖτε· ὅπως δὲ αὐτοὶ μὴ ὅμοιοι δι' ἀναισθησίαν τοῖς ἀνδριάσιν ἀποτελῆσθε, οὐ φροντίζετε.«

ιδ'. Ἐνετρίψ.) Ὁ θεῖος δηλ. Ἔστι δὲ καὶ τὴν Ἑρμογλυφικὴν, εἰ δοκεῖ, ἐννοεῖν.

2. Ὥσπερ τὴν Νιόβ.) Νιόβη θυγάτηρ Ταντάλου, γυνὴ Ἀμφίονος, τεσσαρακαίδεκα τέκνα ἔχουσα, ἐτόλμησε τῇ Λητοῖ περὶ εὐτεκνίας ἐρίσαι· ὀργισθεῖσα δὲ ἡ θεὰ ἐπὶ τούτῳ προσέταξεν Ἀπόλλωνι καὶ Ἀρτέμιδι τὰ τέκνα τῆς Νιόβης κτεῖναι· ὅθεν ὑπὸ τῆς λύπης εἰς λίθον μετεβλήθη κλαίουσα ἡ Νιόβη.

ιέ. Τὴν δίκην ἐδίκ.) Ἔκρινας. Ἀττικὸν δὲ τοῦτο τὸ προστιθέναι τὸ σύστοιχον ὄνομα τῷ ῥήματι ἐν εἴδει περιφράσεως.

2. Τῷ Πηγάσ.) Ἵππος ὑπόπτερος μυθολογεῖται ὁ Πήγασος, ἐκ τῆς κεφαλῆς γενηθεὶς τῆς Μεδούσης μιᾶς τῶν Γοργόνων· ὑπότε ἔτεμεν αὐτῆς τὴν κεφαλὴν Περσεύς· ἐφ' οὗ ἐπιβὰς ἔλυσε τὴν Ἀνδρομέδαν τὴν Κηφέως ἐκτεθειμένην εἰς βορὰν θαλασσίῳ θηρίῳ· ἐπὶ τούτου Βελεροφόντης ἐπιβὰς τὴν Χίμαιραν κατεπάλαισεν. Ἀπολλόδ. Β'. γ'. 2.

ἐπεσκόπουν, ἀπὸ τῆς ἕω ἀρξάμενος, ἄχρι πρὸς ἑσπέραν, πόλεις, καὶ ἔθνη, καὶ δήμους, καθάπερ ὁ Τριπτόλεμος ἀποσπείρων τι ἐς τὴν γῆν. Οὐκέτι μέντοι μέμνημαι ὅ,τι τὸ σπειρόμενον ἐκεῖνο 4
ἦν· πλὴν τοῦτο μόνον, ὅτι κάτωθεν ἀφορῶντες οἱ ἄνθρωποι ἐπήνουν, καὶ μετ' εὐφημίας, καθ' οὓς γενοίμην τῇ πτήσει, παρέπεμπον.

ις΄. Δείξασα δέ μοι τὰ τοσαῦτα, κἀμὲ τοῖς ἐπαινοῦσιν ἐκείνοις, ἐπανήγαγεν αὖθις, οὐκέτι τὴν αὐτὴν ἐσθῆτα ἐκείνην ἐνδεδυκότα, ἣν εἶχον ἁρπάσας· ἀλλ' ἐμοὶ ἐδόκουν εὐπάρυφός τις ἐπανήκειν. Καταλαβοῦσα οὖν καὶ τὸν πατέρα ἑστῶτα καὶ περι- 2
μένοντα, ἐδείκνυεν αὐτῷ ἐκείνην τὴν ἐσθῆτα, κἀμέ, οἷος ἥκοιμι καί τι καὶ ὑπέμνησεν, οἷα μικροῦ δεῖν περὶ ἐμοῦ ἐβουλεύσατο. Ταῦτα μέμνημαι ἰδών, ἀντίπαις ἔτι ὤν, ἐμοὶ δοκεῖ ἐκταραχθεὶς 3
πρὸς τὸν τῶν πληγῶν φόβον.

ιζ΄. Μεταξὺ δὲ λέγοντος, Ἡράκλεις, ἔφη τις, ὡς μακρὸν τὸ ἐνύπνιον, καὶ δικανικόν. Εἶτ' ἄλλος ὑπέκρουσε, χειμερινὸς ὄνει- 2
ρος, ὅτι μήκισταί εἰσιν αἱ νύκτες· ἢ τάχα που τριέσπερος, ὥσπερ ὁ Ἡρακλῆς καὶ αὐτός ἐστι. Τί δ' οὖν ἐπῆλθεν αὐτῷ λη- 3
ρῆσαι ταῦτα πρὸς ἡμᾶς, καὶ μνησθῆναι παιδικῆς νυκτὸς, καὶ ὀνείρων παλαιῶν, καὶ ἤδη γεγηρακότων; ἕωλος γὰρ ἡ ψυχρολογία· μὴ ὀνείρων ἡμᾶς ὑποκριτάς τινας ὑπείληφεν; Οὐκ ὦ γαθέ. Οὐδὲ γὰρ ὁ Ξενοφῶν ποτε διηγούμενος τὸ ἐνύπνιον, ὡς 4
ἐδόκει αὐτῷ καὶ ἐν τῇ πατρῴᾳ οἰκίᾳ, καὶ τὰ ἄλλα, (ἴστε γὰρ)

— Ἄχρι πρὸς ἑσπ.) Μέχρις ἑσπέρας, ἢ ἄχρ. τῆς γῆς τῆς πρὸς ἑσπέραν· οἷον· Ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς ἕω μέχρι τῆς πρὸς ἑσπέραν γῆς ἐπεσκόπουν πολ. — Ἀποσπείρων τι) Δημήτηρ εἰς Ἐλευσῖνα ἐλθοῦσα, ἔτυχεν ὑποδοχῆς ὑπὸ Κελεοῦ τοῦ τότε ἐκεῖ βασιλεύοντος· τούτου υἱὸς ἦν Τριπτόλεμος· ᾧ κατασκευάσασα ἡ Δημήτηρ δίφρον πτηνῶν δρακόντων, πυρὸν ἔδωκεν, ᾧ τὴν ὅλην οἰκουμένην δι' οὐρανοῦ αἱρόμενος κατέσπειρεν, Ἀπολλόδ. Α. έ. 2.

4. Παρέπεμπον) Ἐκεῖνοι καθ' οὓς γεν.

ις΄. Ἐνδεδυκότα) Ἐνδεδυμένον δηλ. τὸ μέσον ἀντὶ τοῦ παθητικοῦ· οἱ γὰρ παραχείμενοι τῶν μέσων πλέον ῥέπουσιν ἐπὶ τὸ παθητικόν· τὸ ῥῆμα Ἐνδύω. — Ἀλλ' ἐμοὶ ἐδόκ.) Τὸ ἐδόκουν Ἀττικὸν ἀντὶ τοῦ ἐδόκει· λέγεται γαρ κοινῶς μὲν, ἐμοὶ δοκεῖ· Ἀττικῶς δὲ, δοκῶ μοι. Ἐδόκουν δὲ εὐπρεπεῖ τινι ἐσθῆτι καὶ τῶν, αἷς οἱ ἐν ἀξίᾳ ἀμπέχονται, ἐπανελθεῖν.

2. Μικροῦ δεῖν) Οἷα μικροῦ ἐδέησε βουλεύσασθαι περὶ ἐμοῦ.

3. Ἀντίπ. ἔτι ὤν) Τελέσας τὴν παιδικὴν ἡλικίαν. — Ἐμοὶ δοκ.) Ἴσως κατὰ τὸ ἐμοὶ δοκοῦν· ἐπειδὴ ἐξεταράχθην πρὸς τὸν φόβ.

ιζ΄. Δικανικὸν) Δηλ. ὥσπερ οἱ δικανικοὶ λόγοι, ἢ γοῦν φορτικὸν ἀκούειν. Πλάτ. ἐν ἀπολ. Ἐρῶ δὲ ὑμῖν φορτικὰ μὲν, καὶ δικανικὰ, ἀληθῆ δέ.

2. Τριέσπερ.) Ζεὺς διὰ νυκτὸς ἐλθὼν εἰς Ἀλκμήνην τὴν Ἀμφιτρύωνος γυναῖκα, ὁμοιωθεὶς αὐτῷ, καὶ τὴν μίαν νύκτα τρὶς πλατιάσας συνευνάσθη καὶ ἐγεννήθη αὐτῷ υἱὸς Ἡρακλῆς· ὃς διὰ τοῦτο τριέσπερος λέγεται.

3. Ἕωλος γὰρ ἡ ψυχρ.) Ἀνωφελὴς γάρ ἐστιν ἡ ψυχρ. — Ὑποκριτ.) Ἑρμηνευτὰς, ἐξηγητάς.

4. Οὐ δὲ γὰρ ὁ Ξενοφ.) Ἐλήρησε δηλ. — Καὶ ἐν τῇ πατρ.) Ἐνταῦθα δοκεῖ ἐλλείπειν τὸ, Σκηπτὸς πεσεῖν, πρὸς τὸ πλήρες τῆς συντάξεως· ὡς ἐστιν ἐκ τῶν τοῦ Ξενοφῶντος καταναοῆσαι. Ἵν' ᾖ· ὡς ἐδόκει αὐτῷ καὶ σκηπτὸς πεσεῖν ἐν τῇ πατρῴᾳ οἰκίᾳ, καὶ τ' ἄλλα συμβῆναι, ὅσα Ξενοφῶν διηγεῖται. — Ἴστε γὰρ) Ἀναγνόντες δηλ. τὴν ἀνάβασιν Κύρου· ἔνθα Γ΄. ά. 9. φησὶν ὅτι μικρὸν ὕπνου λαχὼν, εἶδεν ὄνειρον. Ἔδοξεν αὐτῷ, βροντῆς γενομένης, σκηπτὸς

οὐχ ὑπόκρισιν τὴν ὄψιν, οὐδὲ ὡς φλυαρεῖν ἐγνωκὼς αὐτὰ διεξήει· καὶ ταῦτα ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ ἀπογνώσει πραγμάτων, περιεστώτων πολεμίων· ἀλλά τι καὶ χρήσιμον εἶχεν ἡ διήγησις.

ιή. **Καὶ** τοίνυν κἀγὼ τοῦτον ὄνειρον ὑμῖν διηγησάμην ἐκείνου ἕνεκα, ὅπως οἱ νέοι πρὸς τὰ βελτίω τρέπωνται, καὶ παιδείας ἔχωνται· καὶ μάλιστα, εἴ τις αὐτῶν ὑπὸ πενίας ἐθελοκακεῖ, καὶ πρὸς τἆλλα ἀποκλίνει, φύσιν οὐκ ἀγεννῆ διαφθείρων. Ἐπιρρωσθήσεται εὖ οἶδ' ὅτι κἀκεῖνος, ἀκούσας τοῦ μύθου, ἱκανὸν ἑαυτῷ παράδειγμα ἐμὲ προστησάμενος, ἐννοῶν οἷος μὲν ὢν πρὸς τὰ κάλλιστα ὥρμησα, καὶ παιδείας ἐπεθύμησα, μηδὲν ἀποδειλιάσας πρὸς τὴν πενίαν τὴν τότε, οἷος δὲ πρὸς ὑμᾶς ἐπανελήλυθα, εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο, οὐδενὸς γοῦν τῶν λιθογλύφων ἀδοξότερος. 2

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΔΙΑΛΟΓΩΝ.

Α'. ΕΥΘΥΦΡΩΝ, Η ΠΕΡΙ ΟΣΙΟΥ (*).

ΠΕΙΡΑΣΤΙΚΟΣ.

Εὐθύφρων, καὶ Σωκράτης.

ά. **Τί** νεώτερον, ὦ Σώκρατες, γέγονεν, ὅτι σὺ τὰς ἐν Λυκείῳ καταλιπὼν διατριβὰς ἐνθάδε νῦν διατρίβεις, περὶ τὴν τοῦ βασιλέως στοάν; οὐ γάρ που καὶ σοί δίκη τις οὖσα τυγχάνει εἰς τὴν πατρῴαν οἰκίαν, καὶ ἐκ τούτου λάμπεσθαι πᾶσαν. — Οὐχ ὑπόκρ. τὴν ὄψ.) Ἐννοεῖται· οὖταν· ἵν' ἦ· ἴστε γὰρ ὅτι ἡ ὄψις ἐκείνη οὐκ ἦν ὑπόκρισις, οὐδὲ διεξήει ταῦτα. Ξενοφῶν, ὡς φλυαρεῖν ἐγνωκώς. — Καὶ ταῦτα) Διεξήει ἐν τῷ πολέμῳ· ὅτι, τῶν στρατηγῶν καταληφθέντων καὶ ἀναιρεθέντων, ἐν μέσῳ κατειλείφθησαν Ἕλληνες ὡς μύριοι πολεμίων ἀπειραρίθμων.

ιή. Τοῦτον ὄν.) Ἀνάρθρως διὰ την Ἀντωνυμίαν. — Ἐθελοκακ.) Πένης δηλ. ὤν, οὐ σπεύδει πρὸς παιδείαν, καὶ διαφθείρει φύσιν εὐφυῶς τυχὸν πρὸς παιδείαν ἔχουσαν

2. Εὖ οἶδ' ὅτι) Τὸ παρ' ἡμῖν εἰμὶ πληροφορημένος. — Εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο) Μέγα δηλ. εἰμί· ἄλλ' οὖν οὐκ εἰμὶ ἀδοξότερός τινος τῶν λιθογλύφων· τὸ γοῦν ἐναντιωματικόν· ἔστι δὲ καὶ ἐλαττωτικόν πως.

(*) Εὐθύφρων μὲν ἐπιγράφεται ὁ διάλογος οὗτος, ὅτι Εὐθύφρονά τινα εἰσάγει διαλεγόμενον Σωκράτει περὶ Ὁσίου. Πειραστικὸς δὲ, ὅτι πειρᾶται Σωκράτης Εὐθύφρονος κατὰ τοῦ πατρὸς ἔγκλημα ἀνθρωποκτονίας ἐπάγοντος.

ά. Νεώτερον) Ἐνταῦθα τὸ συγκριτικὸν ἀντὶ ἁπλῶς θετικοῦ λαμβάνεται· ἔθος δὲ τοῦτο παρ' Ἕλλησι. — Διατριβὰς) Τὰς συνομιλίας λέγει τοῦ Σωκράτους μετὰ τῶν σωφιστῶν. Ἔθος γὰρ ἦν Σωκράτει ἐν τῷ Λυκείῳ, γυμνάσιον δὲ τοῦτο ἐν Ἀθήναις, συνεχῶς διατρίβειν ἕνεκεν τῶν σοφιστῶν τῶν ἐκεῖ διατρεχόντων· ἵν' ἐλέγχῃ αὐτῶν τὴν ἀμαθίαν· καὶ ἐπειδὴ πολλοὶ νέοι ἐκεῖ ἐτύγχανον, τοῖς ἑαυτοῦ λόγοις ἤτοι διεγείρῃ, ἢ παρορμᾷ πρὸς ἀρετήν. Αἰσχ. Σωκρ. Β'. ις'. — Τὴν τοῦ βασιλέως στράν) Στοὰ ἦν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐν Ἀθήναις βασίλειος καλουμένη, ἣ φησι Πολυδεύκης Η'. ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἄρχοντος βασιλέως καλουμένου· πλησίον τῆς στοᾶς τοῦ Διὸς τοῦ ἐλευθερίου· ταύτην Πλάτων βασιλέως στοὰν λέγει. — Πρὸς τὸν βασιλ.) Ὁ γὰρ βασιλεὺς οὐ μόνον μυστηρίων προέστηκε καὶ ἀγώνων, καὶ τὰ περὶ θυσίας δικάζει, ἀλλ' ἐδίκαζε· καὶ ἀσεβείας, καὶ φόνου. Πολυδεύκ. Η'. ὅθεν ὁ μὲν Σωκράτης ἐκεῖ διέτριβεν, ὡς ὑπὸ Μελί-

νει πρὸς τὸν βασιλέα, ὥσπερ ἐμοί. — Σωκ. Οὔτοι δὴ Ἀθη- 2
ναῖοί γε, ὦ Εὐθύφρων, δίκην αὐτὴν καλοῦσιν, ἀλλὰ γραφήν. —
Εὐθ. Τί φῄς; γραφήν σέ τις, ὡς ἔοικε, γέγραπται· οὐ γάρ που
ἐκείνό γε καταγνώσομαι, ὡς σύ γε ἕτερον. — Σωκ. Οὐ γάρ οὖν. 3
— Εὐθ. Ἀλλά σε ἄλλος; — Σωκ. Πάνυ γε. — Εὐθ. Τίς οὗ-
τος; — Σωκ. Οὐ δ' αὐτὸς πάνυ τι γιγνώσκω, ὦ Εὐθύφρον,
τὸν ἄνδρα· νέος γάρ τίς μοι φαίνεται καὶ ἀγνώς· ὀνομάζουσι
μέντοι αὐτόν, ὡς ἐγῷμαι, Μέλιτον. Ἔστι δὲ τὸν δῆμον Πι-
θεύς· εἴ τιν' ἐν νῷ ἔχεις Πιθέα Μέλιτον, οἷον τετανότριχα, καὶ
οὐ πάνυ εὐγένειον, ἐπίγρυπον δέ. — Εὐθ. Οὐκ ἐννοῶ, ὦ Σώ-
κρατες, ἀλλὰ δή τινα γραφήν σε γέγραπται; — Σωκ. Ἥν τινα; 4
οὐκ ἀγεννῆ, ἔμοιγε δοκεῖ. Τὸ γάρ, νέον ὄντα, τοσοῦτον πρᾶγ-
μα ἐγνωκέναι, οὐ φαῦλόν ἐστιν. Ἐκεῖνος γάρ, ὥς φησιν, οἶδε
τίνα τρόπον οἱ νέοι διαφθείρονται, καὶ τίνες οἱ διαφθείροντες
αὐτούς. Καὶ κινδυνεύει σοφός τις εἶναι· καὶ τὴν ἐμὴν ἀμαθίαν 5
κατιδών, ὡς διαφθείροντος τοὺς ἡλικιώτας αὐτοῦ, ἔρχεται κα-
τηγορήσων μου, ὥσπερ πρὸς μητέρα, πρὸς τὴν πόλιν. Καὶ 6
φαίνεταί μοι τῶν πολιτικῶν μόνος ἄρχεσθαι ὀρθῶς· ὀρθῶς γάρ ἐστι,

---

του δικαζόμενος ἀσεβείας· ὁ δ' Εὐθύφρων, ὡς κατηγορήσων τὸν πατέρα φόνου.

2. Οὔτοι . . . ἀλλὰ γραφήν) Δίκη μὲν λέγεται ἡ ὑπὲρ ἰδιωτικῶν ἀδικημάτων κρίσις· γραφὴ δὲ ἡ ὑπὲρ δημοσίων· ὅθεν Σωκράτης ἐπιδιορθούμενος τὸ ὄνομα λέγει, ὅτι οὐ τυγχάνει αὐτῷ δίκη, ἀλλὰ, καθὰ Ἀθηναῖοι λέγουσι, γραφή· τὸ γὰρ Δίκη ἔστι καὶ ἐπὶ πάσης κρίσεως κοινῶς ληφθῆναι, εἴτε δημοσίου, εἴτε ἰδίας. Τὸ δὲ Οὔτοι δὴ ἔστιν, ἀντὶ τοῦ, Οὐδήπου. — Γραφήν σε τις . . . γέγραπται) Γράφομαί σε γραφὴν δηλοῖ τὸ Κατηγορῶ σου δημοσίων ἀδικημάτων· καὶ ἔστιν Ἀττικισμός· τὸ δὲ Γέγραπται παθητικὸς παρακείμενος ἀντὶ μέσου· ἐνθα γὰρ μέσων ἀπαιτοῦμεν παρακειμένων, ἔστι καὶ τοῖς παθητικοῖς χρῆσθαι ἀντὶ μέσων· οὕτω καὶ, πεποίημαι ταῦτα καὶ ἄλλα. — Οὐ γάρ που) Πάντως δηλ. οὐ καταγνώσομαί σου ὡς σὺ γεγραψαι γραφὴν ἕτερον· τὸ δὲ Σοῦ ἐννοεῖται διὰ τὸ προστεθειμένον ἐξῆς Σύ· οἱ γὰρ Ἕλληνες οἷς οὐ βούλονται τὸ αὐτὸ τιθέναι· ὅθεν ὁ εὐχερῶς ὑπονοεῖται, οὐ τιθέασι. — Οὐ γάρ οὖν) Τὸ Γαρ οὖν βεβαιωτικόν.

3. Πάνυ τι) Τὸ παρ' ἡμῖν, Τόσον πολλά· τὸ γὰρ Τι μερικὸν ὂν συστέλλει τὸ σημαινόμενον τοῦ Πάνυ· ἔστι δὲ τὸ Τι κατ' ἔλλειψιν τῆ Κατά· οἷον· οὐ κατά τι μέγα γινώσκω τὸν ἄνδρα. — Καὶ ἀγνώς) Ἀγνώς, ἀγνῶτος· δηλοῖ τὸ ἀγνωστος, ὁ μὴ δηλαδὴ γνωστός· τὸ δὲ ἀγνὸς, ἁγνοῦ· τὸ καθαρός. — Πιθεὺς) Ὁ μὲν Ἀποκρατίων· δῆμος τῆς Κεκροπίδος φυλῆς φησὶν ἡ Πιβίς· ἐξ οὗ καὶ Σουίδας καὶ Βαρῖνος. Στέφανος δὲ ὁ Βυζάντιος ἐν τοῖς Ἐθνικοῖς Πίθος, φησὶν, ὁμωνύμως τῷ ἀγγείῳ, δῆμος τῆς Κεκροπίδος φυλῆς· κέκληται δὲ ἀπό τινος Πίθου, τῶν Πίθων αὐτόθι γενομένων· ὁ δημότης Πιθεὺς τὰ τοπικὰ Ἐκ Πιθέων, εἰς Πιθέων, ἐν Πυθέων· κἀντεῦθεν τινὲς διορθοῦσι τὸ Πιτθεὺς, Πιθεύς· καὶ Πιτθέα, Πιθέα. Ὁ δὲ Σχολιαστὴς Πλάτωνος Δῆμόν φησιν εἶναι Αἰγηίδος φυλῆς Ἀθήνησιν, ἐξ οὗ οὗτος. — Τετανότριχ.) Τετανόθριξ, καὶ τανύθριξ· λέγεται ὁ προμήκεις ἔχων καὶ καθειμένας τὰς τῆς κεφαλῆς τρίχας. — Εὐγένειον) Οὐκ εὖ ἔχοντα δηλ. τὸν πώγωνα.

4. Ἥν τινα) Ἐρωτᾷς τίς ἐστιν ἡ γραφή, ἣν με γέγραπται, ἀποκρίνομαι ὅτι οὐκ ἀγεννὴς αὕτη κατὰ τὸ ἐμοὶ δοκοῦν.

5. Καὶ κινδυν.) Συνήθης ἡ ἔκφρασις αὕτη παρ' Ἕλλησιν ἐν τοῖς τοιούτοις. — Κατηγορήτων) Ἐμοῦ ὡς διαφθείροντος· οὐ προστεθη δὲ το Ἐμοῦ ὡς δῆλον ἐκ τῆς ἐννοίας.

6. Ὀρθῶς γὰρ ἐστ.) Ἀπὸ κοινοῦ τὸ

τῶν νέων πρῶτον ἐπιμεληθῆναι, ὅπως ἔσονται ὅτι ἄριστοι, ὡς περ γεωργὸν ἀγαθὸν τῶν νέων φυτῶν εἰκὸς πρῶτον ἐπιμελη-
7 θῆναι, μετὰ δὲ τοῦτο καὶ τῶν ἄλλων· καὶ δὴ καὶ Μέλιτος ἴσως πρῶτον μὲν ἡμᾶς ἐκκαθαίρει, τοὺς τῶν νέων τὰς βλά-στας διαφθείροντας, ὥς φησιν· ἔπειτα μετὰ τοῦτο δηλονότι τῶν πρεσβυτέρων ἐπιμεληθεὶς, πλείστων καὶ μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος τῇ πόλει γενήσεται· ὥς γε εἰκὸς συμβῆναι, ἐκ τοιαύτης ἀρχῆς ἀρξαμένῳ.

β΄. Εὐθ. Βουλοίμην ἄν, ὦ Σώκρατες· ἀλλ' ὁρῶ δῶ, μὴ τοὐναντίον γένηται. Ἀτεχνῶς γάρ μοι δοκεῖ ἀφ' Ἑστίας ἄρχεσθαι κακουργεῖν τὴν πόλιν, ἐπιχειρῶν ἀδικεῖν σε. Καί μοι λέγε τί
2 καὶ ποιοῦντά σε φησὶ διαφθείρειν τοὺς νέους; — Σωκ. Ἄτοπα, ὦ θαυμάσιε, ὡς οὕτω γ' ἀκοῦσαι. Φησὶ γάρ ποιητὴν εἶναί με θεῶν· καὶ ὡς καινοὺς ποιοῦντα θεοὺς, τοὺς δ' ἀρχαίους οὐ νο-
3 μίζοντα, ἐγράψατο τούτων αὐτῶν ἕνεκα, ὡς φησι. — Εὐθ. Μανθάνω, ὦ Σώκρατες, ὅτι δὴ σὺ τὸ δαιμόνιον φὴς σαυτῷ ἑκάστοτε γίγνεσθαι. Ὡς οὖν καινοτομοῦντός σου περὶ τὰ θεῖα, γέγραπται ταύτην τὴν γραφήν· καὶ ὡς διαβαλῶν δὴ ἔρχεται εἰς τὸ δικαστήριον,
4 εἰδὼς ὅτι εὐδιάβολα τὰ τοιαῦτα πρὸς τοὺς πολλούς. Καὶ ἐμοῦ γάρ τοι, ὅταν τι λέγω ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ περὶ τῶν θείων, προλέγων αὐτοῖς τὰ μέλλοντα, καταγελῶσιν ὡς μαινομένου· καί τοι οὐδὲν ὅ,τι οὐκ ἀληθὲς εἴρηκα ὧν προεῖπον· ἀλλ' ὅμως φθονοῦσιν ἡμῖν πᾶ-

---

Ἄρχεσθαι· οἷον· τὸ γὰρ ἐπιμελεῖσθαι ὀρθῶς πολιτικῶν πραγμάτων.

7. Ὡς γε εἰκὸς) Καθάπερ δηλ. ἐστὶν εἰκὸς συμβῆναι γενέσθαι τῇ πόλει πολλῶν ἀγαθῶν αἴτιον, εἴ τις ἐκ τοιαύτης ἄρχηται ἀρχῆς.

β΄. Βουλοίμην ἄν) Τὸ παρ' ἡμῖν. Δῶη τὸ θεῖον· πολλὰ ηγάπων τοῦτο. — Ὁρῶ δῶ) Ἀττικὸν δὲ τοῦτο. Ἑλληνικῶς γὰρ λέγεται· δέδοικα, φοβοῦμαι. — Ἀτεχνῶς) Ἀντὶ τοῦ, ἀληθῶς· ὁ δὲ Σχολιαστὴς λέγει. Ἀτεχνῶς, παντελῶς, ἁπλῶς, ἢ καθάπαξ, ἢ τελέως· οἱ δὲ, ἐν ἴσῳ τῷ ὄντι, καὶ τῇ ἀληθείᾳ· οἱ δὲ, ὅλως οὖν τὸ, Παράπαν, καὶ καθόλου, κατ' ἀλήθειαν. — Ἀφ' Ἑστίας ἄρχεσθ.) Παροιμία ἐπὶ τῶν ἐν δυνάμει γινομένων, καὶ πρώτους ἀδικούντων τοὺς οἰκείους· ἐπεὶ ἔθος ἦν τῇ Ἑστίᾳ πρώτῃ τῶν ἄλλων θεῶν θύειν. Φέρεταί δέ τις καὶ περὶ αὐτῆς μῦθος τοιοῦτος. Μετὰ γὰρ τὸ καταλυθῆναι τὴν τῶν Τιτάνων ἀρχὴν, φασὶ, τὸν Δία τὴν βασιλείαν παραλαβόντα, ἐπιτρέψαι τῇ Ἑστίᾳ λαβεῖν, ὅ,τι ἂν βούλοιτο· τὴν δὲ, τὴν παρθενίαν αἰτήσασθαι καὶ τὰς ἀπαρχὰς τῶν ἀνθρώπων. Σχολιαστ. Πλάτ. ὁ δὲ νοῦς τοιοῦτος. Ὅστις ἐπιχειρεῖ ἀδικεῖν σε, οὗτός μοι δοκεῖ ἐν τῷ κακουργεῖν τὴν πόλιν ἄρχεσθαι ἐξ αὐτοῦ τοῦ πρώτου αὐτῆς.

2. Ἐγράψ.) Μὲ τὴν γραφὴν ταύτην ὁ ἡλ.

3. Μανθάνω) Ὅπερ ἡμεῖς λέγομεν. Καταλαμβάνω. — Ἑκάστοτε) Ἀεὶ δηλ. καὶ καθ' ἡμέραν· περὶ οὗ Φρύνιχος μὲν λέγει. Πάντοτε μὴ λέγε, ἀλλ' ἑκάστοτε, καὶ διαπαντός. Θωμᾶς μάγιστρος δὲ, Πάντοτε οὐδεὶς τῶν Ἀττικῶν, ἑκάστοτε δέ. — Ὡς οὖν καινοτομοῦντός σου) Ἀπολύτως· ἔδει γὰρ εἰπεῖν ὡς οὖν καινοτομοῦντά σε περὶ τὰ θεῖα γέγραπται ταύτην τὴν γραφήν· λέγει γὰρ γέγραπταί σε γραφήν· ἔστι δὲ πολλάκις εὑρεῖν τὰ τοιαῦτα εἰς γενικὴν μεταβάλλοντα ἀπόλυτον, ἐν εἴδει ἀναλύσεως· οἷον· ἐπειδὴ τρόπον τινὰ καινοτομεῖς σὺ, γέγραπταί σε τὴν γραφὴν ταύτην. — Εὐδιάβολα) Εὐκόλως ὑποπίπτοντα εἰς διαβολὴν παρὰ τοῖς πολλοῖς· ὁ γὰρ πολὺς ὄχλος τὰς περὶ τὰ τοιαῦτα διαβολὰς εὐκόλως δέχεται.

σι τοῖς τοιούτοις. Ἀλλ' οὐδὲν αὐτῶν χρὴ φροντίζειν, ἀλλ' ὁμόσε 5
ἰέναι.

γ΄. Σωκ. Ὦ φίλε Εὐθύφρον, ἀλλὰ τὸ μὲν καταγελασθῆναι, ἴσως οὐδὲν πρᾶγμα. Ἀθηναίοις γάρ τοι, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, οὐ σφόδρα 2
μέλει, ἄν τινα δεινὸν οἴωνται εἶναι, μὴ μέν τοι διδασκαλικὸν τῆς αὐτοῦ σοφίας· ὃν δ' ἂν καὶ ἄλλους οἴωνται ποιεῖν τοιούτους, θυμοῦνται· εἴτ' οὖν φθόνῳ, ὡς σὺ λέγεις, εἴτε δι' ἄλλο τι. — Εὐθ. Τούτου οὖν πέρι, ὅπως ποτὲ πρὸς ἐμὲ ἔχουσιν, οὐ πάνυ ἐπιθυμῶ πειραθῆναι. — Σωκ. Ἴσως γὰρ σὺ μὲν δοκεῖς 3
σπάνιον σεαυτὸν παρέχειν, καὶ διδάσκειν οὐκ ἐθέλειν τὴν σεαυτοῦ σοφίαν· ἐγὼ δὲ φοβοῦμαι, μὴ ὑπὸ φιλανθρωπίας δοκῶ αὐτοῖς ὅ,τι περ ἔχω, ἐκκεχυμένως παντὶ ἀνδρὶ λέγειν, οὐ μόνον ἄνευ μισθοῦ, ἀλλὰ καὶ προστιθεὶς ἄν ἡδέως, εἴτις μου ἐθέλει ἀκούειν. Εἰ μὲν οὖν, ὃ νῦν δὴ ἔλεγον, μέλλοιέν μου κα- 4
ταγελᾶν, ὥσπερ σὺ φῂς σαυτοῦ, οὐδὲν ἂν εἴη ἀηδὲς παίζον-
τας καὶ γελῶντας ἐν τῷ δικαστηρίῳ διαγαγεῖν· εἰ δὲ σπου-
δάσονται, τοῦτ' ἤδη ὅπῃ ἀποβήσεται ἄδηλον, πλὴν ὑμῖν τοῖς
μάντεσιν. — Εὐθ. Ἀλλ' ἴσως οὐδὲν ἔσται, ὦ Σώκρατες, πρᾶγ- 5
μα, ἀλλά σύ τε κατὰ νοῦν ἀγωνιῇ τὴν δίκην, οἶμαι δὲ καὶ
ἐμὲ τὴν ἐμήν.

δ΄. Σωκ. Ἔστι δὲ δή σοι, ὦ Εὐθύφρον, τίς ἡ δίκη; φεύγεις αὐτήν, ἢ διώκεις; — Εὐθ. Διώκω. Σωκ. Τίνα; — Εὐθ. Ὃν

---

5. Ὁμόσε ἰέναι) Ἀρποκρατ. ὁμόσ. δηλοῖ, ὥστε πάντα διδάσκειν, καὶ οὐδεν ἀπατῖς λόγχαις ἰέναι· ἀντὶ τοῦ ἐξ ἐναντίας εἰς τὸ αὐτὸ ἔρχεσθαι· καὶ μὴ στρέφεσθαι, μηδὲ φεύγειν.

γ΄. 2. Ἀθηναίοις γάρ τοι) Ὅταν τις δεινὸς περί τι ᾖ, οὐ μέν τοι διδάσκει τὴν αὐτοῦ σοφίαν, ἀδιαφοροῦσιν οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ οὐ σφόδρα φροντίζουσι περὶ τούτου· ὅταν μέν τοι γνῶσί τινα δεινὸν ὄντα περί τι, καὶ ποιοῦντα καὶ ἄλλους ὁμοίους αὐτῷ, τότε δὴ θυμοῦνται κατ' ἐκείνου· ἤτοι φθόνῳ, ἢ καὶ ἄλλην τινὰ ἔχοντες αἰτίαν· καὶ κατὰ λέξιν. Καθάπερ ἐμοὶ δοκεῖ, οὐ σφόδρα μέλει τοῖς Ἀθηναίοις, ἂν οἴωνται, ὅτι ἔστι τις δεινὸς περί τι, οὐ μέν τοι διδασκαλικὸς τῆς αὐτοῦ τέχνης· θυμοῦνται δὲ, ἂν οἴωνται, ὅτι ὁ τοιοῦτος καὶ ἄλλους ποιεῖ τοιούτους.

3. Ἐκκεχυμ.) Θεμίστιος Λόγ. ιέ. φησίν· »ὅτι τοὺς λόγους οὐκ ἐν ἀπορρήτοις ἐ»ποιεῖτο Σωκράτης, οὐδὲ πρὸς καταμό»νους τοὺς μαθητὰς, ἀλλὰ πρὸς πάντας »ἀνθρώπους, ὡς που αὐτὸς φησιν ἐκκεχυμένως. « Τὸ δ' ἐκκεχυμένως οὕτω λέγειν

4. Ὅπερ σὺ φῂς σαυτ.) Ὅτι καταγελῶσι σαυτοῦ· εἴρηκε γὰρ Εὐθύφρων ὡς καταγελῶσιν αὐτοῦ ὡς μαινομένου. β΄. 4. τὸ δὲ Σαυτοῦ κατὰ ἀντιμετάβασιν· ἀπὸ γὰρ Εὐθύφρονος εἰς Ἀθηναίους, ἀφ' ὧν εἰς Εὐθύφρονα πάλιν ἀντιμεταβαίνει τὰ περὶ τὸ πρόσωπον. — Πλὴν ὑμῖν τοῖς μάντ.) Ὁ γὰρ Εὐθύφρων εἴρηκεν, ὅτι προλέγει τοῖς Ἀθηναίοις τὰ μέλλοντα. β΄. 4.

5. Ἀλλ' οὐδὲν) Ὁ νοῦς. Ἀλλ' ἴσως, ὦ Σώκρατες, οὐδέν τι πρᾶγμα μέγα ἐστίν, ὅσα ἐγράψατο Μέλιτος· σὺ μέν τοι ἐννοῶν αὐτὸ ὡς μέγα τι, ἔχεις τὸν ἀγῶνα τῆς δίκης μέγαν· καθάπερ ἴσως καὶ ἐγὼ πάσχω τὸ αὐτὸ, καὶ ἀγωνιοῦμαι τὴν ἐμὴν δίκην κατὰ νοῦν. — Καὶ ἐμὲ τὴν ἐμήν) Ἀγωνιεῖσθαι δίκην δηλ.

δ΄. Ἔστι δὲ) Οἷον· Τίς δὲ δὴ ἐστί σοι ἡ δίκη;

— Φεύγεις αὐτὴν ἢ διώκεις) Ἀνώνυμος ἐν Ἀττικοῖς φησίν· ὅτι »οἱ Ἀθηναῖοι »ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν· κατηγορεῖται ὁ δεῖνα

διώκων οὖ δοκῶ μαίνεσθαι. — Σωκ. Τί δαί; πετόμενόν τινα διώκεις; — Εὐθ. Πολλοῦ γε δεῖ πέτεσθαι, ὅς γε δὴ τυγχάνει ὢν εὖ μάλα πρεσβύτης. — Σωκ. Τίς οὗτος; — Εὐθ. Ὁ ἐμὸς πατήρ. — Σωκ. Ὁ σός, ὦ βέλτιστε; — Εὐθ. Πάνυ μὲν οὖν. — Σωκ. Ἔστι δὲ δὴ τί τὸ ἔγκλημα, καὶ τίνος ἡ δίκη; — Εὐθ. Φόνου, ὦ Σώκρατες. — Σωκ. Ἡράκλεις! ἦπου, ὦ Εὐθύφρον, ἀγνοεῖται ὑπὸ τῶν πολλῶν, ὅπῃ ποτὲ ὀρθῶς ἔχει· οὐ γὰρ οἶμαί γε τοῦ ἐπιτυχόντος εἶναι ὀρθῶς αὐτὸ πρᾶξαι, ἀλλὰ πόρρω που ἤδη σοφίας ἐλαύνοντος. — Εὐθ. Πόρρω μέν τοι νὴ Δία, ὦ Σώκρατες. — Σωκ. Ἔστι δὲ δὴ τῶν οἰκείων τίς ὁ τεθνειὼς ὑπὸ τοῦ σοῦ πατρός; ἢ δῆλα δή· οὐ γὰρ ἄν που ὑπέρ γε ἀλλοτρίου ἐπεξίησθα [τῷ πατρὶ] φόνου αὐτῷ. — Εὐθ. Γελοῖον, ὦ Σώκρατες, ὅτι οἴει τι διαφέρειν, εἴτε ἀλλότριος, εἴτε οἰκεῖος ὁ τεθνειώς· ἀλλ' οὐ τοῦτο μόνον δεῖ φυλάττειν, εἴτε ἐν δίκῃ ἔκτεινεν ὁ κτείνας, εἴτε μή· καὶ εἰ μὲν ἐν δίκῃ, ἐᾶν· εἰ δὲ μή, ἐπεξιέναι· ἐὰν περ ὁ κτείνας συνέστιός σοι καὶ ὁμοτράπεζος ᾖ. Ἴσον γὰρ τὸ μίασμα γίγνεται, ἐὰν ξυνῇς τῷ τοιούτῳ ξυνειδώς, καὶ μὴ ἀφοσιοῖς σεαυτόν τε καὶ ἐκεῖνον, τῇ δίκῃ ἐπεξιών. Ἐπεὶ ὅ, γε ἀποθανὼν πελάτης τις ἦν ἐμός· καὶ ὡς ἐγεωργοῦμεν ἐν τῇ Νάξῳ, ἐθήτευεν ἐκεῖ παρ' ἡμῖν. Παροινήσας οὖν, καὶ ὀργισθεὶς τῶν οἰκετῶν τινι τῶν ἡμετέρων, ἀποσφάττει αὐτόν. Ὁ οὖν πατήρ, συνδήσας τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ, καταβαλὼν εἰς τάφρον τινά, πέμπει δεῦρο ἄνδρα πευσόμενον τοῦ

»κλοπῆς, φεύγει ὁ δεῖνα κλοπῆς λέγουσιν »ὅθεν καὶ ὁ κατήγορος διώκων λέγεται· »καὶ ὁ κατηγορούμενος, φεύγων.«

2. Τί δαί;) Ὁ Δαὶ Ἐρωτηματικὸς τῇ αι γράφεται· ἔμφασιν γὰρ ἔχει, καὶ ἐκτείνει τὸν χρόνον τῆς φωνῆς. Σχολιαστ. Ἀριστοφ. ἐν Πλούτ. στίχ. 156.

— Πολλοῦ γε δεῖ) Ἀντὶ, Οὐδαμῶς ἐστὶ πέτεσθαι. Βαρῖνος γάρ φησιν· ὅτι Πολλοῦ γε καὶ δεῖ λέγουσιν Ἀττικοί, ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν. Οὐδαμῶς· προηγησαμένης ἐρωτήσεως.

— Ὁ σός!) Ἐν ἀπορίᾳ ἀναγνωστέον καὶ ἐκ πλήξει.

— Καὶ τίνος ἡ δίκη) Καὶ τίνος ἐγκλήματος.

3. Ἦπου, ὦ Εὐθύφρον) Ὁ κοῦς. Πάντως, ὦ Εὐθύφρον, τοῦτο ἀγνοοῦσιν οἱ πολλοί, ὅπως ἂν δύναταί ποτε ὀρθῶς ἔχειν. Καὶ γὰρ οὐδὲ τοῦ τυχόντος εἶναι οἶμαι τὸ ὀρθῶς δυνηθῆναι πρᾶξαι τοῦτο· ἀλλ' ἀνδρὸς ἰδίων εἶναι νομίζω σοφωτάτου πάνυ.

— Πόρρω . . . σοφίας ἐλαύνοντος) Ἀντὶ εἰς τὸ βαθύτατον τῆς σοφίας γενομένου. Βαρῖνος ἐν τῷ Πόρρω ἐνταῦθα δὲ κατ' εἰρωνείαν ὁ λόγος.

— Πόρρω μέν τοι) Ὁ Μέν τοι βεβαιωτικός· οἷον· τῇ ἀληθείᾳ τοῦτο ἐστὶν ἴδιον Πόρρω σοφίας ἐλαύνοντος.

4. Ἤ δῆλα δή) Πάντως δηλ. τῶν οἰκείων ἐστίν· ἄλλως γὰρ οὐκ ἂν ἐπεξίης τῷ πατρὶ αὐτῷ φόνου ὑπὲρ ἀλλοτρίου γε.

— Ἐπεξίησθα) Κατ' ἐπέκτασιν τῆς Θα συλλαβῆς.

5. Ὅτι) Ἀνάλυσις ὀνοματικοῦ ἀπαρεμφάτου· ἀντὶ τοῦ, Γελοῖόν ἐστιν τὸ οἴεσθαί σε διαφέρειν τι· καὶ τλ. — Ἐν δίκῃ) Δικαίως δηλ. — Ἀφοσιοῖς) Ἀρποκρατίων Ἀφοσιῶ, φησίν, ἀντὶ τοῦ ἀποκαθαίρω, ἁφαγνίζω· καὶ Ἡσύχιος, Ἀφοσιοῦν· καθαίρειν.

6. Πελάτης) Πολυδ. Γ'. Πελάται καὶ θῆτες, ἐλευθέρων ἐστὶν ὀνόματα, διὰ πενίαν ἐπ' ἀργυρίῳ δουλευόντων. — Καὶ ὡς ἐγεωργοῦμεν) Τὸ Ὡς χρονικόν.

ἐξηγητοῦ ὅ,τι χρὴ ποιεῖν. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ τοῦ δεδεμένου 8
ὠλιγώρει τε καὶ ἠμέλει, ὡς ἀνδροφόνου· καὶ οὐδὲν ἦν πρᾶγμα
εἰ καὶ ἀποθάνοι, ὅπερ οὖν καὶ ἔπαθεν. Ὑπὸ γὰρ λιμοῦ καὶ
ῥίγους καὶ τῶν δεσμῶν ἀποθνήσκει, πρὶν τὸν ἄγγελον παρὰ τοῦ
ἐξηγητοῦ ἀφικέσθαι. Ταῦτα δὴ οὖν καὶ ἀγανακτεῖ ὅ,τε πατὴρ 9
καὶ οἱ ἄλλοι οἰκεῖοι, ὅτι ἐγὼ ὑπὲρ τοῦ ἀνδροφόνου τῷ πατρὶ
φόνου ἐπεξέρχομαι· οὔτε ἀποκτείναντι, ὡς φασιν ἐκεῖνοι, οὔτ', εἰ ὅτι
μάλιστ' ἀπέκτεινεν, ἀνδροφόνου γε ὄντος τοῦ ἀποθανόντος,
οὐ δεῖν φροντίζειν ὑπὲρ τοῦ τοιούτου· ἀνόσιον γὰρ εἶναι τὸν υἱὸν
πατρὶ φόνου ἐπεξιέναι· κακῶς εἰδότες, ὦ Σώκρατες, τὸ θεῖον ὡς
ἔχει τοῦ ὁσίου τε πέρι καὶ τοῦ ἀνοσίου. — Σωκ. Ἦ οὐ δὴ πρὸς 10
Διός, ὦ Εὐθύφρον, σύτωσί ἀκριβῶς οἴει ἐπίστασθαι περὶ τῶν
θείων, ὅπῃ ἔχει, καὶ τῶν ὁσίων τε καὶ ἀνοσίων, ὥς τε τούτων οὕ-
τω πραχθέντων, ὡς σὺ λέγεις, οὐ φοβῇ δικαζόμενος τῷ πατρί,
ὅπως μὴ αὖ σὺ ἀνόσιον πρᾶγμα τυγχάνῃς πράττων; — Εὐθ. 11
Οὐδὲν γάρ ἄν μοι ὄφελος, ὦ Σώκρατες, εἴη, οὐδὲ τῳ ἄν διαφέ-
ροι Εὐθύφρων τῶν πολλῶν ἀνθρώπων, εἰ μὴ τὰ τοιαῦτα πάντα
ἀκριβῶς εἰδείην.

ε. Σωκ. Ἆρ' οὖν μοι, ὦ θαυμάσιε Εὐθύφρον, κράτιστόν ἐστι
μαθητῇ σῷ γενέσθαι, καὶ πρὸ τῆς γραφῆς τῆς πρὸς Μέλιτον
αὐτὰ ταῦτα προκαλεῖσθαι αὐτὸν λέγοντα· ὅτι ἔγω γε καὶ ἐν τῷ
ἔμπροσθεν χρόνῳ τὰ θεῖα περὶ πολλοῦ ἐποιούμην εἰδέναι, καὶ

---

7. Τοῦ ἐξηγητοῦ) Πολυδ. Η'. Ἐξηγηταὶ ἐκαλοῦντο οἱ τὰ περὶ τῶν διοσημείων, καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἱερῶν διδάσκοντες. Σουΐδας δέ. Ἐξηγηταί, οἷς μέλει καθαίρειν τοὺς ἐν ἄγει τινὶ ἐνισχηθέντας· καὶ οἱ ἐξηγούμενοι τὰ πάτρια.

8. Καὶ οὐδὲν ἦν πρᾶγμα) Αὐτῷ δηλ. ἤτοι· ἀδιαφόρει εἰ καὶ ἀποθάνοι.

9. Ἐπεξέρχομαι) Βαρῖνος. Ἐπεξέρχομαι καὶ ἀντὶ τοῦ τιμωροῦμαι καὶ εἰς εὐθύνην καὶ κρίσιν ἄγω, ὁστιχῇ συντάσσεται. — Εἰ ὅτι μάλιστα) Ἂν δηλ. καὶ τῇ ἀληθείᾳ ἀπέκτεινεν. — (Οὐ δεῖν) Ἀνακόλουθον δὲ τὸ τοιοῦτο καὶ ἡ σύνταξις συγκεχυμένη πως· ἔοικε γὰρ εἰπεῖν οὕτω πως οὔτε ἀποκτείναντι· οὔτε ἐπειδὴ ἀνδροφόνος ἦν ὁ ἀποθανών, ἄξιον φροντίδος ἔργον πραξάμενον· ὁ δὲ, τὸ μὲν ἀποκτείναντι συνεφάνητε τῇ τῷ πατρὶ ὀργῇ· ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ οὔτε ὁμολόγητον ἀπαιτοῦντι, ἐπειδὴ εἰσηλθόν τινα, ὥσπερ ἐπιλαθόμενος, ἀπαρέμφατον ἐπήγαγε, ἀπὸ τοῦ φατὶν ἐξαρτώμενον· καὶ ἐπανέλαβε τὸ Οὐ· οἷον· Οὔτε φασὶν δεῖν φροντίζειν καὶ τλ. τὰ δὲ τοιαῦτα κακόζηλα λέγεται· καὶ μιμήτεως οὐ κρίνεται ἄξια. — Ἀνόσιον γὰρ εἶναι) Φατὶ δηλ. — Τὸ θεῖον, ὡς ἔχει) Καθ' ὑπερβιβασμόν· ἀντὶ Καλὴν ἰδέαν ἔχοντες, ὡς ἔχει τὸ θεῖον περὶ τοῦ ὁσίου καὶ ἀνοσίου.

10. Ὅπῃ ἔχει) Ὅπως ἔχει δηλ. — Τυγχάνῃς πράττων;) Ἀντὶ πράττῃς. — Οὐδὲ τῳ) Ἀντί τινί ἤτοι· τοῦτο ἐστί μοι τὸ ὠφέλιμον, καὶ κατὰ τοῦτο διαφέρω τῶν πολλῶν, ἐπειδὴ οἶδα ταῦτα πάντα ἀκριβῶς.

ε. Μαθητῇ σῷ) Κράτιστον ἐστὶν ἐμοὶ γενέσθαι μαθητῇ σῷ· τὸ ἐκ τρίτου τοῦ γενέσθαι ὁμοιόπτωτον τῷ ἐκ πρώτου. — Λέγοντα) Ἀπαρεμφατικὴ τὸ Λέγοντα πρὸς τὸ προσκαλεῖσθαι. Ἔστι δὲ κατὰ ἀνάλυσιν τοιόνδε. Ἆρα, ὦ Εὐθύφρον κράτιστόν ἐστιν, ἵνα ἐγὼ γένωμαι μαθητής σου, καὶ ἵνα προκαλῶμαι Μέλιτον πρὸ τῆς γραφῆς, ἥτις μοι ἐστὶ πρὸς αὐτὸν· αὐτὰ ταῦτα ἃ διελέχθημεν, λέγων

νῦν, ἐπειδή με ἐκεῖνος αὐτοσχεδιάζοντά φησι, καὶ καινοτομοῦντα
2 περὶ τῶν θείων ἐξαμαρτάνειν, μαθητὴς δὴ γέγονα σός. Καὶ εἰ μέν, ὦ Μέλιτε, φαίην ἂν, Εὐθύφρονα ὁμολογεῖς σοφὸν εἶναι τὰ τοιαῦτα καὶ ὀρθῶς νομίζειν· καὶ ἐμὲ ἡγοῦ καὶ μὴ δικάζου· εἰ δὲ μή, ἐκείνῳ τῷ διδασκάλῳ λάχε δίκην πρότερον ἢ ἐμοί, ὡς τοὺς πρεσβυτέρους διαφθείροντι ἐμέ τε καὶ τὸν αὐτοῦ πατέρα· ἐμὲ
3 μὲν διδάσκοντι, ἐκεῖνον δὲ νουθετοῦντι καὶ κολάζοντι. Καὶ ἐὰν μή μοι πείθηται, μὴ δὲ ἀφίῃ τῆς δίκης, ἢ ἀντ' ἐμοῦ γράφηταί σε, αὐτὰ ταῦτα λέγειν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ἃ προὐκαλούμην αὐτόν.
4 — Εὐθ. Ναὶ μὰ Δία, ὦ Σώκρατες, εἰ ἄρα ἐμὲ ἐπιχειρήσειε γράφεσθαι, εὕροιμ' ἂν ὡς οἴμαι, ὅπῃ σαθρός ἐστι· καὶ πολὺ ἂν ἡμῖν πρότερον περὶ ἐκείνου λόγος γένοιτο ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἢ περὶ
5 ἐμοῦ. — Σωκ. Καὶ ἐγώ τοι, ὦ φίλε ἑταῖρε, ταῦτα γιγνώσκων, μαθητὴς ἐπιθυμῶ γενέσθαι σός· εἰδὼς ὅτι καὶ ἄλλος πού τις, καὶ ὁ Μέλιτος οὗτος, σὲ μὲν οὐδὲ δοκεῖ ὁρᾶν· ἐμὲ δὲ οὕτως ὀξέως ἀτεχνῶς καὶ ῥᾳδίως κατεῖδεν, ὡς τε ἀσεβείας ἐγράψατο.

ς'. Νῦν οὖν πρὸς Διὸς λέγε μοι, ὃ νῦν σαφῶς εἰδέναι διισχυρίζου· ποῖον δή τι τὸ εὐσεβὲς φῂς εἶναι, καὶ τὸ ἀσεβὲς, καὶ περὶ φόνου, καὶ περὶ τῶν ἄλλων· ἢ οὐ ταὐτόν ἐστιν ἐν πάσῃ πράξει τὸ ὅσιον αὐτὸ αὑτῷ· καὶ τὸ ἀνόσιον αὖ, τοῦ μὲν ὁσίου παντὸς ἐναντίον, αὐτὸ δὲ αὑτῷ ὅμοιον, καὶ ἔχον μίαν τινὰ ἰδέαν κατὰ τὴν ἀνοσιότητα, πᾶν ὅ, τι περ ἂν μέλλοι ἀνόσιον εἶναι. —
2 Εὐθ. Πάντως δήπου, ὦ Σώκρατες. Σωκ. Λέγε δή τί φῂς εἶναι τὸ ὅσιον, καὶ τί τὸ ἀνόσιον; — Εὐθ. Λέγω τοίνυν, ὅτι τὸ μὲν ὅσιόν ἐστιν, ὅπερ ἐγὼ νῦν ποιῶ, τῷ ἀδικοῦντι, ἢ περὶ φόνους, ἢ περὶ ἱερῶν κλοπάς, ἤ τι ἄλλο τῶν τοιούτων ἐξαμαρτάνοντι ἐπεξιέναι· ἐάν τε πατὴρ ὢν τυγχάνῃ, ἐάν τε μήτηρ, ἐάν τε ἄλλος ὁς-
3 τισοῦν· τὸ δὲ μὴ ἐπεξιέναι, ἀνόσιον. Ἐπεί, ὦ Σώκρατες, θέασαι, ὡς μέγα σοι ἐρῶ τεκμήριον τοῦ νόμου, ὅτι οὕτως ἔχει, ὃ καὶ ἄλλοις ἤδη εἶπον, ὅτι ταῦτα ὀρθῶς ἂν εἴη οὕτω γιγνόμενα, μὴ
4 ἐπιτρέπειν τῷ ἀσεβοῦντι, μὴ δ' ἂν ὁστισοῦν τυγχάνῃ ὤν. Αὐτοὶ

Ὅτι ἔγωγε καὶ τλ. — Αὐτοσχεδιάζοντα) Ἐκ τοῦ αὐτομάτου καὶ προχείρως λέγοντα χωρὶς αἰτίας· ὡς λέγει ὁ Σχολιαστ. Πλατ. Τὸ δὲ περὶ τῶν θείων αὐτοσχεδιάζειν οὐδὲν ἀλλ' ἢ κακῶς περὶ τῶν θείων φρονεῖν πραγμάτων, καὶ ὅσα τούτοις ἀνήκει.

2. Φαίην ἄν) Προσθείην ἄν. — Καὶ ἐμὲ ἡγοῦ) Ἐννοεῖται. Σοφὸν εἶναι τὰ τοιαῦτα καὶ ὀρθῶς νομίζειν. — Λάχε δίκην) Θωμᾶς Μάγιστρος Λαγχάνω δίκην τῷ δεῖνι· ἤγουν κρίσιν, Ἀττικοὶ λέγουσιν, οὐκ ἐπιφέρω· διὰ κλήρου γὰρ τὰς δίκας ἐποίουν.

3. Αὐτὰ ταῦτα λέγειν) Ἀπὸ τοῦ Κράτιστόν ἐστι. — Ἃ Προὐκαλούμην) Προκαλεῖσθαι τινὰ τί ἐστιν ἐπάγειν τινὶ αἰτίαν τινά.

ς'. Παντὸς ἐναντίον) Οἷον· τὸ ἀνόσιον ἐναντίον ἐστὶ τοῦ ὁσίου παντὸς, ὅπως δηποτοῦν δηλονότι θεωρουμένου. — Πᾶν ὅ,τι περ) Ἐκ τούτου φανερὸν ὅτι καὶ τὸ, παντὸς τοῦ ὁσίου τὸ αὐτὸ δηλοῖ, εἰ τ' οὖν· πᾶν ὅ,τι περ ἂν μέλλῃ ὅσιον εἶναι. — Πάντως δήπου) Τὸ Δήπου πρὸς ἐπίτασιν τῆς βεβαιώσεως.

γὰρ οἱ ἄνθρωποι τυγχάνουσι νομίζοντες τὸν Δία τῶν θεῶν ἄριστον καὶ δικαιότατον· καὶ τοῦτον ὁμολογοῦσι τὸν αὑτοῦ πατέρα δῆσαι, ὅτι τοὺς υἱεῖς κατέπινεν οὐκ ἐν δίκῃ· καὶ ἐκεῖνόν γε αὖ τὸν αὑτοῦ πατέρα ἐκτεμεῖν δι' ἕτερα τοιαῦτα· ἐμοὶ δὲ χαλεπαίνουσι, ὅτι τῷ πατρὶ ἐπεξέρχομαι ἀδικοῦντι· καὶ οὕτως αὐτοὶ ἑαυτοῖς τἀναντία λέγουσι περί τε τῶν θεῶν, καὶ περὶ ἐμοῦ. — Σωκ. Ἆρά γε, ὦ Εὐθύφρον, τοῦτ' ἐστὶν οὗ ἕνεκα τὴν γραφὴν φεύγω, ὅτι τὰ τοιαῦτα, ἐπειδάν τις περὶ τῶν θεῶν λέγῃ, δυσχερῶς πως ἀποδέχομαι· δι' ἃ δή, ὡς ἔοικε, φήσει τίς με ἐξαμαρτάνειν. Νῦν οὖν, εἰ καὶ σοὶ ταῦτα ξυνδοκεῖ τῷ εὖ εἰδότι περὶ τῶν τοιούτων, ἀνάγκη δή, ὡς ἔοικε, καὶ ἡμῖν ξυγχωρεῖν. Τί γὰρ καὶ φήσομεν, οἵ γε καὶ αὐτοὶ ὁμολογοῦμεν περὶ αὐτῶν μηδὲν εἰδέναι; ἀλλά μοι εἰπὲ πρὸς Φιλίου, σὺ ὡς ἀληθῶς ἡγῇ ταῦτα γεγονέναι οὕτως; — Εὐθ. Καὶ ἔτι γε τούτων θαυμασιώτερα, ὦ Σώκρατες, ἃ οἱ πολλοὶ οὐκ ἴσασι. — Σωκ. Καὶ πόλεμον ἄρα ἡγῇ σὺ εἶναι τῷ ὄντι ἐν τοῖς θεοῖς πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἔχθρας γε δεινὰς καὶ μάχας, καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολλά, οἷα λέγεται ὑπὸ τῶν ποιητῶν, καὶ ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν γραφέων, τά τε ἄλλα ἱερὰ ἡμῖν κατα πεποίκιλται, καὶ δὴ καὶ τοῖς μεγάλοις Παναθηναίοις ὁ πέπλος μεστὸς τῶν τοιούτων ποικιλμάτων ἀνάγεται εἰς

---

4. Οὐκ ἐν δίκῃ) Ἀδίκως. Κρόνος τὴν ἀδελφὴν Ῥέαν γήμας, ἐπειδὴ Γῆ τε καὶ Οὐρανὸς ἐθεσπιῴδουν αὐτῷ λέγοντες ὑπὸ παιδὸς ἰδίου τὴν ἀρχὴν ἀφαιρήτεσθαι, κατέπινε τὰ γεννώμενα. Ἐπὶ τούτοις ὀργισθεῖσα ἡ Ῥεα παραγίνεται εἰς Κρήτην, ὁπηνίκα τὸν Δία ἐγκυμονοῦσα ἐτύγχανε, καὶ γεννᾷ αὐτὸ ἐν ἄντρῳ τῆς Δίκτης καὶ αὐτὸν μὲν παραδοῦσα Κούρησι τρέφεσθαι, οἵπερ ἔνοπλοι ὄντες τοῖς δόρασι τὰς ἀσπίδας συνέκρουον, ἵνα μὴ τῆς τοῦ παιδὸς φωνῆς ὁ Κρόνος ἀκούσῃ, αὐτὴ δὲ λίθον σπαργανώσασα ἔδωκε τῷ Κρόνῳ καταπιεῖν. Ζεὺς δὲ γεννηθεὶς τέλειος, συνεργούσης Μήτιος, διὰ φαρμάκου ἀναγκάζει Κρόνον τοὺς ἀδελφοὺς ἐμέσαι· μεθ' ὧν πρὸς Κρόνον εἰσήνεγκε πόλεμον· καὶ μετὰ δέκα ἐνιαυτοὺς κρατήσας, καθεῖρξεν ἐν τῷ ταρτάρῳ. Ἀπολλόδ Α'. Καὶ ἐκεῖνόν γε) Τὸν Κρόνον. Γῆ τεκνοῖ ἐξ Οὐρανοῦ Κύκλωπας, ἕνα ὀφθαλμὸν ἐπὶ τοῦ μετώπου ἔχοντας. οὓς ὑήσους Οὐρανὸς ἐρρῖψεν εἰς τὸν τάρταρον· μετὰ ταῦτα πάλιν τεκνοῖ Γῆ ἐξ οὐρανοῦ τοὺς Τιτάνας· οὕς, ἀγανακτοῦντα ἐπὶ τῇ ἀπωλίᾳ τῶν Κυκλώπων, πείθει ἐπιθέσθαι τῷ πατρί, οἱ δὲ, ἐπιτίθενται· καὶ Κρόνος ἀποτεμὼν τὰ αἰδοῖα τοῦ πατρὸς, ῥίπτει εἰς τὴν θάλασσαν. Ἀπολλόδ. Α'.

5. Τὴν γραφὴν φεύγω) Κατηγοροῦμαι. Ὅτι) Ἀνάλυσις ὀνοματικοῦ ἀπαρεμφάτου· τὸ ἀποδέχεσθαί με δυσχερῶς πως τὰ τοιαῦτα.

6. Πρὸς τοῦ Φιλίου) Διὸς δηλ. ὡς τὰ περὶ τὰς φιλίας ἐπισκοπῶν, ταύτης ἔλαχε τῆς κλήσεως Ζεύς.

7. Καὶ ἔτι) Ἐννοεῖται, ἡγοῦμαι. — Καὶ πόλεμον) Ἐνταῦθα σημειώσεως ἄξιον, ὅτι ὁ Πλάτων οὐ δέχεται, περὶ θεοῦ λέγεσθαι τὰ παρὰ τῶν ποιητῶν μυθευόμενα, οἷον· ἔχθρας πολέμους, συνουσίας, καὶ τὰ τοιαῦτα. Ὅλος γὰρ ὁ σκοπὸς τῆς ἑξῆς διαλέξεως πρὸς τοῦτο ἀφορᾷ.

8. Καὶ τοῖς μεγάλοις) Ἐλλείπει ἡ Ἑν. Παναθήναια ἑορτή, ἣν εἰς τιμὴν Ἀθηνᾶς ἤγοντο Ἀθηναῖοι ἦσαν δὲ διπλᾶ, μεγάλα καὶ μικρά· καὶ τὰ μὲν μικρὰ κατ' ἐνιαυτὸν ἤγοντο, τὰ δὲ μεγάλα κατὰ πενταετίαν, ἃ καὶ ἁπλῶς Παναθήναια ἐκαλοῦντο· ἐν οἷς τὸν πέπλον τῆς Ἀθηνᾶς καλούμενον, τὴν Γιγαντομαχίαν πεποικιλμένην ἔχοντα, καὶ ὅσα τό τε πέπρακται τῇ Ἀθηνᾷ, ἔφερον ἀπὸ τοῦ Κεραμικοῦ μέχρις Ἐλευσῖνος, κἀκεῖθεν εἰς τὴν ἀκρόπολιν.

8 τὴν ἀκρόπολιν; ταῦτα ἀληθῆ φῶμεν εἶναι, ὦ Εὐθύφρον; — Εὐθ. Μὰ μόνα γε, ὦ Σώκρατες· ἄλλ' ὅπερ ἄρτι εἶπον, καὶ ἄλλα σοι ἐγὼ πολλά, ἐάν περ βούλῃ περὶ τῶν θείων διηγήσομαι· ἃ σὺ ἀκούων, εὖ οἶδ', ὅτι ἐκπλαγήσῃ.

ζ'. Σωκ. Οὐκ ἂν θαυμάζοιμι· ἀλλὰ ταῦτα μέν μοι εἰσαῦθις ἐπὶ σχολῆς διηγήσῃ· νυνὶ δέ, ὅπερ ἄρτι σε ἠρόμην, πειρῶ σαφέστερον εἰπεῖν. Οὐ γάρ με, ὦ ἑταῖρε, τοπρότερον ἱκανῶς ἐδίδαξας, ἐρωτήσαντα τὸ ὅσιον ὅ,τι ποτὲ εἴη· ἀλλά μοι εἶπες, ὅτι τοῦτο τυγχάνει ὅσιον ὂν, ὃ σὺ νῦν ποιεῖς, φόνου ἐ-
2 πεξιὼν τῷ πατρί. — Εὐθ. Καὶ ἀληθῆ γε ἔλεγον, ὦ Σώκρατες. — Σωκ. Ἴσως. Ἀλλὰ γάρ, ὦ Εὐθύφρον, καὶ ἄλλα πολλὰ φὴς
3 εἶναι ὅσια; — Εὐθ. Καὶ γάρ ἐστί. — Σωκ. Μέμνησαι οὖν ὅτι οὐ τοῦτό σοι διεκελευόμην, ἕν τι ἢ δύο με διδάξαι τῶν πολλῶν ὁσίων· ἀλλ' ἐκεῖνο αὐτὸ τὸ εἶδος, ᾧ πάντα τὰ ὅσια, ὅσιά ἐστιν· ἔφησθα γάρ που μιᾷ ἰδέᾳ τά τε ἀνόσια, ἀνόσια εἶναι·
4 καὶ τὰ ὅσια, ὅσια· ἢ οὐ μνημονεύεις; — Εὐθ. Ἔγωγε. — Σωκ. Ταύτην τοίνυν με αὐτὴν δίδαξον τὴν ἰδέαν τίς ποτέ ἐστιν· ἵνα εἰς ἐκείνην ἀποβλέπων, καὶ χρώμενος αὐτῇ παραδείγματι, ὃ μὲν ἂν τοιοῦτον ᾖ, ὧν ἂν ἡ σὺ ἢ ἄλλος τις πράττῃ, φῶ ὅ-
5 σιον εἶναι· ὃ δ' ἂν μὴ τοιοῦτον, μὴ φῶ. — Εὐθ. Ἀλλ' εἰ οὕτω βούλει, ὦ Σώκρατες, καὶ οὕτω σοι φράσω. — Σωκ. Ἀλλὰ μὴν βούλομαί γε. — Εὐθ. Ἔστι τοίνυν τὸ μὲν τοῖς θεοῖς προσφιλὲς, ὅσιον· τὸ δὲ μὴ προσφιλὲς, ἀνόσιον. — Σωκ. Παγ-
6 κάλως, ὦ Εὐθύφρον, καὶ ὡς ἐγὼ ἐζήτουν ἀπεκρίνασθαί σε, οὕτω νῦν ἀπεκρίνου. Εἰ μέν τοι ὡς ἀληθῶς, τοῦτο οὔπω οἶδα· ἀλλὰ σὺ δηλονότι ἐπεκδιδάξεις, ὡς ἔστιν ἀληθῆ, ἃ λέγεις. — Εὐθ. Πάνυ μὲν οὖν.

η'. Σωκ. Φέρε δή, ἐπισκεψώμεθα, τί λέγομεν. Τὸ μὲν θεοφιλές τε καὶ ὁ θεοφιλὴς ἄνθρωπος, ὅσιος· τὸ δὲ θεομισὲς καὶ ὁ θεομισής, ἀνόσιος· οὐ ταὐτὸν δ' ἔστιν, ἀλλὰ τὸ ἐναντιώτατον τὸ ὅσιον τῷ ἀνοσίῳ. Οὐχ οὕτως; — Εὐθ. Οὕτω μὲν οὖν. — Σωκ. Καὶ εὖγε φαίνεται εἰρῆσθαι. — Εὐθ. Δοκῶ, ὦ Σώκρατες·

ζ'. Ἐπὶ σχολῆς) Τῆς λεγομένης παρὰ τοῖς πολλοῖς Εὐκαιρίας. — Τὸ Ὅσιον ὅ,τι ποτ.) Οἷον Ὅ,τι ποτὲ εἴη τὸ ὅσιον. — Τυγχάνει . . . ὄν) Ἔστιν.

2. Ἀλλὰ γάρ) Ἀντιθετικὸς, ἢ προσθετικός.

3. Ἔφησθα) Κατ' ἐπέκτασιν τῆς θ συλλαβῆς. — Μιᾷ ἰδέᾳ) Σημείωσαι ὅτι Εἶδος καὶ Ἰδέα τὸ αὐτὸ λέγει· ὡς Λαέρτιο λέγει. Γ'. ξγ'. — Ἔγωγε) Μνημονεύω δηλ.

4. Μὰ φῶ.) Ὅσιον εἶναι.

5. Ἀλλαμήν . . . γε) Βεβαιωτικός.

6. Πάνυ μὲν οὖν) Ὑπεκδιδάξω βεβαιώτατα.

η'. Οὐ ταὐτὸν καὶ τλ.) Οὐ ταὐτὸν δηλονότι ἐστὶ τὸ ὅσιον τῷ ἀνοσίῳ, ἀλλὰ τὸ ὅσιον ἐπὶ τὸ ἐναντιώτατον τῷ ἀνοσίῳ. — Οὐχ οὕτως) Ἔχει δηλ. — Οὕτω μὲν οὖν) Οὕτως ἔχει βεβαιώτατα.

εἴρηται γάρ. — Σωκ. Οὐκοῦν καὶ ὅτι στασιάζουσιν οἱ θεοὶ καὶ διαφέρονται ἀλλήλοις, ὦ Εὐθύφρον, καὶ ἔχθρα ἔστιν ἐν αὐτοῖς πρὸς ἀλλήλους, καὶ τοῦτο εἴρηται; — Εὐθ. Εἴρηται γάρ. — 2
Σωκ. Ἔχθραν δὲ καὶ ὀργάς, ὦ ἄριστε, ἡ περὶ τίνων διαφορὰ ποιεῖ; ὧδε δὲ σκοπῶμεν. Ἆρα ἂν εἰ διαφεροίμεθα ἐγώ τε καὶ σὺ περὶ ἀριθμοῦ, ὁπότερα πλείω, ἡ περὶ τούτων διαφορὰ ἐχθροὺς ἂν ἡμᾶς ποιῇ, καὶ ὀργίζεσθαι ἀλλήλοις; ἢ ἐπὶ λογισμὸν ἐλθόντες περί γε τῶν τοιούτων, ταχὺ ἂν ἀπαλλαγείημεν; — Εὐθ. Πάνυ γε. — Σωκ. Οὐκοῦν καὶ περὶ τοῦ μείζονος καὶ 3
τοῦ ἐλάττονος εἰ διαφεροίμεθα, ἐπὶ τὸ μετρεῖν ἐλθόντες, ταχὺ παυσαίμεθ' ἂν τῆς διαφορᾶς; — Εὐθ. Ἔστι ταῦτα. — Σωκ. Καὶ ἐπί γε τὸ ἱστάναι ἐλθόντες, ὡς ἐγῷμαι, περὶ τοῦ βαρυ- 4
τέρου τε καὶ κουφοτέρου διακριθείημεν ἄν; — Εὐθ. Πῶς γὰρ οὔ; — Σωκ. Περὶ τίνος δὲ δὴ διενεχθέντες, καὶ ἐπὶ τίνα κρί- 5
σιν οὐ δυνάμενοι ἀφικέσθαι, ἐχθροί τε ἂν ἀλλήλοις εἴημεν, καὶ ὀργιζοίμεθα; ἴσως οὐ πρόχειρόν σοι ἐστίν· ἀλλ' ἐμοῦ λέγοντος σκόπει, εἰ τὰ δ' ἐστὶ τό,τε δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον, καὶ καλὸν καὶ αἰσχρόν, καὶ ἀγαθὸν καὶ κακόν. Ἆρ' οὐ ταῦτά ἐστι 6
περὶ ὧν διενεχθέντες, καὶ οὐ δυνάμενοι ἐπὶ ἱκανὴν κρίσιν αὐτῶν ἐλθεῖν, ἐχθροί γε ἀλλήλοις γιγνώμεθα, ὅταν γιγνώμεθα, καὶ ἐγὼ καὶ σὺ καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι πάντες; — Εὐθ. Ἀλλ' ἔστιν αὕτη ἡ διαφορά, ὦ Σώκρατες, καὶ περὶ τούτων. — Σωκ. 7
Τί δέ; οἱ θεοί, ὦ Εὐθύφρον, οὐκ εἴπερ τι διαφέρονται, δι' αὐτὰ ταῦτα διαφέροιντ' ἄν; — Εὐθ. Πολλὴ ἀνάγκη. — Σωκ. Καὶ τῶν θεῶν ἄρα, ὦ γενναῖε Εὐθύφρον, ἄλλοι ἄλλα δίκαια ἡγοῦνται, κατὰ τὸν σὸν λόγον· καὶ καλὰ καὶ αἰσχρά, καὶ ἀγαθὰ καὶ κακά. Οὐ γάρ ἄν που ἐστασίαζον ἀλλήλοις, εἰ μὴ περὶ τούτων διεφέροντο· ἦ γάρ; — Εὐθ. Ὀρθῶς λέγεις. — Σωκ. Οὐ- 8
κοῦν ἅπερ καλὰ ἡγοῦνται ἕκαστοι καὶ ἀγαθὰ καὶ δίκαια, ταῦτα καὶ φιλοῦσι; τὰ δὲ ἐναντία τούτων καὶ μισοῦσιν; — Εὐθ. Πάνυ γε. — Σωκ. Ταὐτὰ δέ γε, ὡς σὺ φῄς, οἱ μὲν δίκαια ἡγοῦνται, οἱ δὲ ἄδικα· περὶ ἃ καὶ ἀμφισβητοῦντες, στασιάζουσί τε καὶ πολεμοῦσιν ἀλλήλοις. Ἆρ' οὐχ οὕτως; — Εὐθ. Οὕτω. — Σωκ. Ταὐτὰ ἄρα, ὡς ἔοικε, μισεῖται ὑπὸ τῶν θεῶν καὶ φιλεῖται· καὶ θεομισῆ τε καὶ θεοφιλῆ ταὐτὰ ἂν εἴη. — Εὐθ.

---

2. Εἴρηται γάρ) Ὁ Γὰρ βεβαιωτικός.

4. Ἐπί γε τὸ ἱστάν.) Τὸ σταθμίζειν δηλ.

5. Εἰ τὰ δ' ἐστί) Τὰ ἑξῆς δηλ. ἐστὶ περὶ ὧν διαφερόμεθα· ἤγουν τὸ δίκαιον, τὸ ἄδικον καὶ τλ.

7. Ἦ γάρ) Τὸ παρ' ἡμῖν. Οὕτως ἔχει.

8. Οἱ μέν) Τῶν Θεῶν δηλ. — Ἆρ' οὐχ οὕτως;) Ἔχει δηλ. — Οὕτως) Ἔχει.

9 Ἔοικε. — Σωκ. Καὶ ὅσια ἄρα καὶ ἀνόσια τὰ αὐτὰ ἂν εἴη, ὦ Εὐθύφρον, τούτῳ τῷ λόγῳ. — Εὐθ. Κινδυνεύει.

Θ΄. Σωκ. Οὐκ ἄρα ὃ ἠρόμην, ἀπεκρίνω, ὦ Θαυμάσιε· οὐ γὰρ τοῦτό γε ἠρώτων, ὃ τυγχάνει ταὐτὸν ὂν ὅσιόν τε καὶ ἀνόσιον· ὅδ' ἄν Θεοφιλὲς ᾖ, καὶ Θεομισές ἐστιν, ὡς ἔοικεν. Ὥς τε,
2 ὦ Εὐθύφρον, ὃ σὺ νῦν ποιεῖς, τὸν πατέρα κολάζων, οὐδὲν Θαυμαστὸν, εἰ τοῦτο δρῶν τῷ μὲν Διὶ προσφιλὲς ποιεῖς, τῷ δὲ Κρόνῳ καὶ τῷ Οὐρανῷ ἐχθρόν· καὶ τῷ μὲν Ἡφαίστῳ φίλον, τῇ δὲ Ἥρᾳ ἐχθρόν· καὶ εἴ τις ἄλλος Θεῶν ἕτερος ἑτέρῳ δια-
3 φέρεται περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐκείνοις κατὰ ταὐτά. — Εὐθ. Ἀλλ' οἶμαι, ὦ Σώκρατες, περί γε τούτου τῶν Θεῶν οὐδένα ἕτερον ἑτέρῳ διαφέρεσθαι, ὡς οὐ δεῖ δίκην διδόναι ἐκεῖνον, ὃς ἂν ἀ-
4 δίκως τινὰ ἀποκτείνῃ. — Σωκ. Τί δέ; ἀνθρώπων, ὦ Εὐθύφρον, ἤδη τινὸς ἤκουσας ἀμφισβητοῦντος ὡς τὸν ἀδίκως ἀποκτείνοντα, ἢ ἄλλο ἀδίκως ποιοῦντα ὁτιοῦν, οὐ δεῖ διδόναι δίκην; — Εὐθ. Οὐδὲν μὲν οὖν παύονται ταῦτα ἀμφισβητοῦντες καὶ ἄλλοθι καὶ ἐν τοῖς δικαστηρίοις. Ἀδικοῦντες γὰρ πάμπολλα, πάν-
5 τα ποιοῦσι καὶ λέγουσι, φεύγοντες τὴν δίκην. — Σωκ. Ἦ καὶ ὁμολογοῦσιν, ὦ Εὐθύφρον, ἀδικεῖν; καὶ ὁμολογοῦντες, ὅμως οὐ δεῖν φασὶ σφᾶς διδόναι δίκην; — Εὐθ. Οὐδαμῶς τοῦτό γε. — Σωκ. Οὐκ ἄρα πᾶν γε ποιοῦσι καὶ λέγουσιν. Τοῦτο γὰρ, οἶμαι, οὐ τολμῶσι λέγειν οὐδ' ἀμφισβητεῖν, ὡς οὐκ, εἴπερ ἀδικοῦσί γε, δοτέον δίκην· ἀλλ', οἶμαι, οὔ φασιν ἀδικεῖν· ἦ γάρ;
6 — Εὐθ. Ἀληθῆ λέγεις. — Σωκ. Οὐκ ἄρα ἐκεῖνό γε ἀμφισβητοῦσιν, ὡς οὐ τὸν ἀδικοῦντα διδόναι δίκην· ἀλλ' ἐκεῖνο ἴσως
7 ἀμφισβητοῦσι, τὸ τίς ἐστιν ὁ ἀδικῶν, καὶ τί δρῶν, καὶ πότε. — Εὐθ. Ἀληθῆ λέγεις. — Σωκ. Οὐκοῦν ταῦτά γε ταὐτὰ καὶ οἱ Θεοὶ πεπόνθασιν, εἴπερ στασιάζουσί γε περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων, ὡς ὁ σός ἐστι λόγος; καὶ οἱ μὲν φασὶν ἀδικεῖν
8 ἀλλήλους, οἱ δὲ οὔ φασιν; Ἐπεὶ ἐκεῖνό γε δήπου, ὦ Θαυμάσιε, οὐδεὶς οὔτε Θεῶν οὔτε ἀνθρώπων τολμᾷ λέγειν, ὡς οὐ τῷ γε ἀδικοῦντι δοτέον δίκην. — Εὐθ. Νὴ τοῦτο μὲν ἀληθὲς λέγεις, ὦ Σώκρατες, τό γε κεφάλαιον. — Σωκ. Ἀλλ' ἕκαστόν γε, οἶμαι, ὦ Εὐθύφρον, τῶν πραχθέντων ἀμφισβητοῦσιν οἱ ἀμφι-

---

9. Ἔοικεν) Οὕτως ἔχειν.

Θ΄. Ὡς ἔοικεν) Ταῦτα δ' ὡς ἐπεξήγησις κεῖται τοῦ Ὁσίου καὶ ἀνοσίου· ὡς εἰ ἔλεγεν. Ὃ δηλ. ἂν ᾖ Θεοφιλὲς, τοῦτο ἔστιν, ὡς ἔοικε, καὶ Θεομισές. Ὥστε καὶ τὰ λοιπά.

2. Περὶ αὐτοῦ) Ὃ σὺ νῦν ποιεῖς. — Καὶ ἐχείν.) Ἔστιν ὁμοίως φίλον ἢ ἐχθρόν.

4. Φεύγοντες τὴν δίκ.) Κατηγορούμενοι δηλ. εἰς δικαστήριον.

5. Οὐδαμῶς τοῦτό γε) Ποιοῦσι δηλ. — Οὔ φασιν ἀδ.) Φασὶν οὐκ ἀδικεῖν.

7. Καὶ οἱ μὲν) Αὐτῶν τῶν Θεῶν.

8. Τό γε κεφάλαιον) Ἐν γένει δηλ. Θεωρῶν τὸ πρᾶγμα.

σβητοῦντες, καὶ ἄθρωποι καὶ θεοί· εἴπερ ἀμφισβητοῦσι θεοὶ πράξεώς τινος πέρι διαφερόμενοι, καὶ οἱ μὲν δικαίως φασὶν αὐτὴν πεπράχθαι, οἱ δὲ ἀδίκως· ἆρ' οὐχ οὕτως; — Εὐθ. Πάνυγε. 9

ί. Σωκ. Ἴθι τοίνυν, ὦ φίλε Εὐθύφρον, δίδαξον καὶ ἐμέ, ἵνα σοφώτερος γένωμαι, τί σοι τεκμήριόν ἐστιν, ὡς πάντες θεοὶ ἡγοῦνται ἐκεῖνον ἀδίκως τεθνάναι, ὃς ἂν θητεύων ἀνδροφόνος γενόμενος, ξυνδεθεὶς ὑπὸ τοῦ δεσπότου τοῦ ἀποθανόντος, φθάσῃ τελευτήσας διὰ τὰ δεσμά, πρὶν τὸν ξυνδήσαντα παρὰ τῶν ἐξηγητῶν περὶ αὐτοῦ πυθέσθαι, τί χρὴ ποιεῖν· καὶ ὑπὲρ τοῦ τοιούτου δὴ ὀρθῶς ἔχει ἐπεξιέναι καὶ ἐπισκήπτεσθαι φόνου τὸν υἱὸν τῷ πατρί. Ἴθι, περὶ τούτων πειρῶ τί μοι σαφὲς ἐνδείξασθαι, ὡς παντὸς μᾶλλον πάντες θεοὶ ἡγοῦνται ὀρθῶς ἔχειν ταύτην τὴν πρᾶξιν· κἂν μοι ἱκανῶς ἐνδείξῃ, ἐγκωμιάζων σε ἐπὶ σοφίᾳ οὐδέποτε παύσομαι. — Εὐθ. Ἀλλ' ἴσως οὐκ ὀλίγου ἔργον ἐστίν, ὦ Σώκρατες· ἐπεί πάνυ γε σαφῶς ἔχοιμι ἂν ἐπιδεῖξαί σοι. — Σωκ. Μανθάνω ὅτι σοι δοκῶ τῶν δικαστῶν συμαθέστερος εἶναι· ἐπεὶ ἐκείνοις γε ἐνδείξῃ δηλονότι ὡς ἄδικά τε ἐστὶ, καὶ οἱ θεοὶ πάντες τὰ τοιαῦτα μισοῦσιν. — Εὐθ. 4 Πάνυγε σαφῶς, ὦ Σώκρατες, ἐάν περ ἀκούωσί γέ μου λέγοντος. — Σωκ. Ἀλλ' ἀκούσονται, ἐάν περ εὖ δοκῇς λέγειν.

ιά. Τόδε δέ σου ἐννενόηκα ἅμα λέγοντος, καὶ πρὸς ἐμαυτὸν σκοπῶ· εἰ ὅτι μάλιστά με Εὐθύφρων διδάξειεν, ὡς οἱ θεοὶ ἅπαντες τὸν τοιοῦτον θάνατον ἡγοῦνται ἄδικον εἶναι, τί μᾶλλον ἐγὼ μεμάθηκα παρ' Εὐθύφρονος, τί ποτ' ἐστὶ τὸ ὅσιόν τε καὶ τὸ ἀνόσιον; Θεομισὲς μὲν γὰρ τοῦτο τὸ ἔργον, ὡς ἔοικεν, 2 εἴη ἄν. Ἀλλὰ γὰρ οὐ τούτῳ ἐφάνη ἄρτι ὡρισμένα τὸ ὅσιον καὶ μή. Τὸ γὰρ θεομισὲς ὂν, καὶ θεοφιλὲς ἐφάνη. Ὥς τε τούτου μὲν ἀφίημί σε, ὦ Εὐθύφρον· καὶ, εἰ βούλει, πάντες αὐτὸ ἡγείσθωσαν θεοὶ ἄδικον, καὶ πάντες μισοῦντων. Ἀλλ' ἆρα τοῦ- 3 το νῦν ἐπανορθούμεθα ἐν τῷ λόγῳ, ὡς ὃ μὲν ἂν πάντες οἱ θεοὶ μισῶσιν, ἀνόσιόν ἐστιν· ὃ δ' ἂν φιλῶσιν, ὅσιον· ὃ δ' ἂν οἱ μὲν

---

9. Ἆρ' οὐχ οὕτως) Ἔχει. — Πάνυ γε.) Οὕτως ἔχει.

ί. Καὶ ὑπὲρ τοῦ τ.) Καὶ τί σοι τεκμήριόν ἐστιν, ὡς ὀρθῶς ἔχει τὸν υἱὸν ἐπεξέναι καὶ ἐπισκήπτεσθαι φόνου τῷ πατρὶ ὑπὲρ τοῦ τοιούτου ἀνδροφόνου;

2. Ὡς παντὸς μᾶλ.) Ὅτι ὑπὲρ πᾶν ἄλλο πάντες οἱ θεοὶ ἡγ. καὶ τλ.

3. Οὐκ ὀλ. ἔργ. ἐστί) Ἐννοεῖται Μαθεῖν· ὡς ἄν τις εἰκάσειεν ἐξ ὧν ἐν ις'. 6. οἷον. Ἐγὼ μὲν πάνυ γε σαφῶς ἔχοιμι ἂν ἐπιδεῖξαί σοι· σοὶ δὲ δυσχερὲς ἴσως ἐστὶν ἀκοῦσαι καὶ μαθεῖν.

ιά. Τί) Τί ἕπεται ἐκ τούτου; Μᾶλλον ἐγὼ καὶ τλ.

2. Ὡρισμένα) Τὸ θεομισὲς δηλ. καὶ τὸ θεοφιλές.

— Μισούντων) Ἀντὶ μισείτωταν· αἱ γὰρ τῶν μετοχῶν γενικαὶ ἀντὶ προστακτικῶν τρίτων προσώπων πληθυντικῶν Ἀττικῶς λαμβάνονται· κατ' ἔλλειψιν τοῦ ὑπαρκτικοῦ· οἷον· τῶν μισούν-

φιλῶσιν, οἱ δὲ μισῶσιν, οὐδέτερα, ἢ ἀμφότερα. Ἆρ' οὕτω βούλει ἡμῖν ὡρίσθαι νῦν περὶ τοῦ ὁσίου καὶ τοῦ ἀνοσίου; — Εὐθ. Τί γάρ κωλύει, ὦ Σώκρατες; — Σωκ. Οὐδὲν ἐμέ γε, ὦ Εὐθύφρον, ἀλλὰ σὺ δὴ τὸ σὸν σκόπει, εἰ τοῦτο ὑποθέμενος, οὕτω ῥᾷστά με διδάξεις, ὃ ὑπέσχου. — Εὐθ. Ἀλλ' ἔγωγε φαίην ἂν τοῦτο εἶναι τὸ ὅσιον, ὃ ἂν πάντες οἱ θεοὶ φιλῶσι· καὶ τὸ ἐναντίον, ὃ ἂν πάντες θεοὶ μισῶσιν, ἀνόσιον. — Σωκ. Οὐκοῦν ἐπισκοπῶμεν αὖ τοῦτο, ὦ Εὐθύφρον, εἰ καλῶς λέγεται; ἢ ἐῶμεν, καὶ οὕτως ἡμῶν τε αὐτῶν ἀποδεχώμεθα καὶ τῶν ἄλλων, ἐὰν μόνον φῇ τίς τι ἔχειν οὕτω, ξυγχωροῦντες ἔχειν; ἢ σκεπτέον τί λέγει ὁ λέγων; — Εὐθ. Σκεπτέον. Οἶμαι μέν τοι ἔγωγε τοῦτο νυνὶ καλῶς λέγεσθαι.

ιϐ'. Σωκ. Τάχ', ὦ ἠγαθέ, βέλτιον εἰσόμεθα. Ἐννόησον γὰρ τὸ τοιόνδε· ἆρα τὸ ὅσιον, ὅτι ὅσιόν ἐστι, φιλεῖται ὑπὸ τῶν θεῶν· ἢ ὅτι φιλεῖται, ὅσιόν ἐστιν; — Εὐθ. Οὐκ οἶδ' ὅ,τι λέγεις, ὦ Σώκρατες. — Σωκ. Ἀλλ' ἐγὼ πειράσομαι σαφέστερον φράσαι. Λέγομέν τι φερόμενον καὶ φέρον, καὶ ἀγόμενον καὶ ἄγον, καὶ ὁρώμενον καὶ ὁρῶν· καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα μανθάνεις ὅτι ἕτερα ἀλλήλων ἐστί, καὶ ᾗ ἕτερα; — Εὐθ. Ἔγωγέ μοι δοκῶ μανθάνειν. — Σωκ. Οὐκοῦν καὶ φιλούμενόν τι ἐστί, καὶ τούτου ἕτερον τὸ φιλοῦν; — Εὐθ. Πῶς γὰρ οὔ; — Σωκ. Λέγε δή μοι πότερον τὸ φερόμενον, διότι φέρεται, φερόμενόν ἐστιν, ἢ δι' ἄλλό τι; — Εὐθ. Οὐκ, ἀλλὰ διὰ τοῦτο. — Σωκ. Καὶ τὸ ἀγόμενον δή, διότι ἄγεται· καὶ τὸ ὁρώμενον, διότι ὁρᾶται; — Εὐθ. Πάνυ γε. — Σωκ. Οὐκ ἄρα διότι ὁρώμενόν γέ ἐστι, διὰ τοῦτο ὁρᾶται· ἀλλὰ τοὐναντίον, διότι ὁρᾶται, διὰ τοῦτο ὁρώμενον· οὐδὲ διότι ἀγόμενόν ἐστι, διὰ τοῦτο ἄγεται· ἀλλὰ διότι ἄγεται, διὰ τοῦτο ἀγόμενον· οὐδὲ διότι φερόμενον, φέρεται· ἀλλὰ διότι φέρεται, φερόμενον. Ἆρα κατάδηλον, ὦ Εὐθύφρον, ὃ βούλομαι λέγειν; βούλομαι δὲ τόδε, ὅτι, εἴ τι γίγνεται, ἢ εἴ τι πάσχει τι, οὐχ ὅτι γιγνόμενόν ἐστι, γίγνεται, ἀλλ' ὅτι γίγνεται, γιγνόμενόν ἐστιν· οὐδὲ ὅτι πάσχον ἐστί, πάσχει, ἀλλ' ὅτι πάσχει, πάσχον ἐστίν. Ἢ οὐ ξυγχωρεῖς οὕτως; — Εὐθ. Ἔγωγε. — Σωκ. Οὐκοῦν καὶ τὸ φιλούμενον, ἢ γιγνόμενόν τι ἐστίν, ἢ πάσχον τί ὑπό του; — Εὐθ. Πάνυγε. — Σωκ. Καὶ τοῦτο ἄρα οὕτως ἔχει, ὥσπερ τὰ πρότερα· οὐχ ὅτι φιλούμενόν ἐστι, φιλεῖται ὑπὸ ὧν φιλεῖται· ἀλλ' ὅτι φιλεῖται, φιλούμενον; — Εὐθ. Ἀνάγκη. —

των ἔ-τωσαν. 3. Ἐπανορθούμ.) Ἀττικῶς ἀντὶ Ἐπανορθώσομεν. — Οὐδετέρ. ἢ ἀμφότ.) Ἐννοεῖται, Εἰσιν.

4. Τὸ σὸν) Μέρος δηλ. — Καὶ τὸ ἐναντ.) Φαίην ἄν.

ιϐ'. Τάχ', ὦ ἠγαθ.) Σκεπτόμενοι δηλ. βέλτιον πάντως εἰσόμεθα.

2. Καὶ ᾗ Ἕτερα;) Καὶ κατὰ τί δηλ. ἐστὶν ἕτερα.

5. Ἔγωγε) Ξυγχωρῶ δηλ.

Σωκ. Τί δή οὖν λέγομεν περὶ τοῦ ὁσίου, ὦ Εὐθύφρον; ἀλλ' ὅτι 7
φιλεῖται ὑπὸ τῶν θεῶν πάντων, ὡς ὁ σὸς λόγος; — Εὐθ. Ναί.
— Σωκ. Ἆρα διὰ τοῦτο, ὅτι ὅσιόν ἐστιν, ἢ δι' ἄλλό τι; —
Εὐθ. Οὐκ· ἀλλὰ διὰ τοῦτο. — Σωκ. Διότι ἄρα ὅσιόν ἐστι, φι-
λεῖται, ἀλλ' οὐχ ὅτι φιλεῖται, διὰ τοῦτο ὅσιόν ἐστιν; — Εὐθ.
Ἔοικε. — Σωκ. Ἀλλὰ μέν δή, διότι φιλεῖται ὑπὸ τῶν θεῶν, 8
φιλούμενόν ἐστι καὶ θεοφιλές. — Εὐθ. Πῶς γὰρ οὔ; — Σωκ.
Οὐκ ἄρα τὸ θεοφιλὲς ὅσιόν ἐστιν, ὦ Εὐθύφρον, οὐδὲ τὸ ὅ-
σιον θεοφιλές, ὡς σὺ λέγεις, ἀλλ' ἕτερον τοῦτο τούτου. — Εὐθ.
Πῶς δή σύ, ὦ Σώκρατες; — Σωκ. Ὅτι ὁμολογοῦμεν τὸ μέν ὅ-
σιον διὰ τοῦτο φιλεῖσθαι, ὅτι ὅσιόν ἐστιν, ἀλλ' οὐ, διότι φιλεῖ-
ται, ὅσιον εἶναι· ἦ γάρ; — Εὐθ. Ναί. — Σωκ. Τὸ δέ γε θεο- 9
φιλές, ὅτι φιλεῖται ὑπὸ τῶν θεῶν, αὐτῷ τούτῳ τῷ φιλεῖσθαι,
θεοφιλὲς εἶναι, ἀλλ' οὐχ ὅτι θεοφιλές, διὰ τοῦτο φιλεῖσθαι. — Εὐθ.
Ἀληθῆ λέγεις. — Σωκ. Ἀλλ' εἴγε ταὐτόν, ὦ φίλε, ἦν, Εὐθύφρον, 10
τὸ θεοφιλὲς καὶ τὸ ὅσιον, εἰ μὲν διὰ τὸ ὅσιον εἶναι ἐφιλεῖτο τὸ ὅσιον·
καὶ διὰ τὸ θεοφιλὲς εἶναι ἐφιλεῖτο ἂν τὸ θεοφιλές· εἰ δὲ διὰ
τὸ φιλεῖσθαι ὑπὸ θεῶν τὸ θεοφιλές, θεοφιλὲς ἦν, καὶ τὸ ὅσιον ἂν
διὰ τὸ φιλεῖσθαι ὅσιον ἦν. Νῦν δὲ ὁρᾷς, ὅτι ἐναντίως ἔχετον, ὡς 11
παντάπασιν ἑτέρω ὄντε ἀλλήλων. Τὸ μὲν γάρ, ὅτι φιλεῖται, ἐστὶν
οἷον φιλεῖσθαι· τὸ δ' ὅτι ἐστὶν οἷον φιλεῖσθαι, διὰ τοῦτο φιλεῖται.
Καὶ κινδυνεύεις, ὦ Εὐθύφρον, ἐρωτώμενος τὸ ὅσιον, ὅ,τι ποτέ ἐστι, 12
τὴν μὲν οὐσίαν μοι αὐτοῦ οὐ βούλεσθαι δηλῶσαι, πάθος δέ τι
περὶ αὐτοῦ λέγειν, ὅ,τι πέπονθε τοῦτο τὸ ὅσιον, φιλεῖσθαι ὑπὸ
πάντων τῶν θεῶν· ὅ,τι δὲ ὂν, οὔπω εἶπες. Εἰ οὖν σοι φίλον, 13
μή με ἀποκρύψῃ, ἀλλὰ πάλιν εἰπὲ ἐξ ἀρχῆς, τί ποτε ὂν τὸ
ὅσιον, εἴτε φιλεῖται ὑπὸ τῶν θεῶν, εἴτε ὁτιοῦν πάσχει. Οὐ
γὰρ περὶ τούτου διοισόμεθα· ἀλλ' εἰπὲ προθύμως, τί ἐστι τό, τε
ὅσιον καὶ τὸ ἀνόσιον. — Εὐθ. Ἀλλ', ὦ Σώκρατες, οὐκ ἔχω ἔ- 14
γωγε ὅπως σοι εἴπω ὃ νοῶ. Περιέρχεταί γάρ πως ἀεὶ ἡμῖν,
ὃ ἂν ὑποθώμεθα, καὶ οὐκ ἐθέλει μένειν ὅπου ἂν ἱδρυσώμεθα
αὐτό. — Σωκ. Τοῦ ἡμετέρου προγόνου, ὦ Εὐθύφρον, ἔοικεν εἶ- 15
ναι, Δαιδάλου, τὰ ὑπὸ σοῦ λεγόμενα. Καὶ εἰ μὲν αὐτὸ ἐγὼ ἔλε-

---

7. Τί δὴ οὖν λέγομεν) Ἀντὶ μέλλοντος Ἀττικῶς. — Ἆρ' ὅτι φιλ.) Ἆρα λέγομεν ὅτι φιλ.

8. Πῶς δή σὺ, ὦ Σ.) Ἐννοεῖται Λέγεις.

9. Αὐτῷ τούτῳ τῷ φ.) Ἐλλείπει ἡ Ἐν.

11. Ἔστιν οἷον) Ἔστιν ἱκανὸν δηλ.

12. Φιλεῖσθαι) Ἐπεξήγησις· οἷον· ὅτι τὸ ὅσιον πέπονθε τοῦτο· τὸ φιλεῖσθαι δηλ. — Ὅ, τι δὲ ὂ) Φιλεῖται ὑπὸ τῶν θεῶν.

15. Τοῦ ἡμετέρου προγ.) Ἀθηναῖος γὰρ ὁ Δαίδαλος, ἀγαλματοποιὸς ἄριστος κατὰ τοὺς χρόνους Μίνωος βασιλέως Κρήτης ἀκμάσας. Οὗτος λέγεται ἀγάλματα καὶ εἴδωλα κατασκευάσαι ἀφ' ἑαυτῶν αὐτομάτως κινούμενα.

γον καὶ ἐτιθέμην, ἴσως ἄν με ἐπέσκωπτες ὡς ἄρα καὶ ἐμοὶ κατὰ τὴν ἐκείνου συγγένειαν τὰ ἐν τοῖς λόγοις ἔργα ἀποδιδράσκει, καὶ οὐκ ἐθέλει μένειν ὅπου ἄν τις αὐτὰ θῇ· νῦν δὲ (σαὶ γὰρ αἱ ὑποθέσεις εἰσὶν) ἄλλου δή τινος δεῖ σκώμματος. Οὐ γὰρ ἐθέλουσί σοι μένειν, ὡς καὶ αὐτῷ σοι δοκεῖ. — Εὐθ. Ἐ-
16 μοὶ δὲ δοκεῖ σχεδόν τι τοῦ αὐτοῦ σκώμματος, ὦ Σώκρατες, δεῖσθαι τὰ λεγόμενα. Τὸ γὰρ περιέναι αὐτοῖς τοῦτο, καὶ μὴ μένειν ἐν τῷ αὐτῷ, οὐκ ἔγωγέ εἰμι ὁ ἐντιθείς· ἀλλά σύ μοι δοκεῖς ὁ Δαίδαλος· ἐπεὶ ἐμοῦ γε ἕνεκα ἔμενεν ἂν ταῦτα οὕτω. — Σωκ. Κινδυνεύω ἄρα, ὦ ἑταῖρε, ἐκείνου τοῦ ἀνδρὸς δεινό-
17 τερος γεγονέναι τὴν τέχνην τοσούτῳ, ὅσῳ ὁ μὲν τὰ αὐτοῦ μόνον ἐποίει οὐ μένοντα· ἐγὼ δὲ, πρὸς τοῖς ἐμαυτοῦ, ὡς ἔοικε, καὶ τὰ ἀλλότρια. Καὶ δῆτα τοῦτό μοι τῆς τέχνης ἐστὶ κομψώτατον, ὅτι ἄκων εἰμὶ σοφός. Ἐβουλόμην γὰρ ἄν μοι τοὺς λόγους μένειν, καὶ ἀκινήτους ἱδρύσθαι, μᾶλλον ἢ πρὸς τῇ
18 Δαιδάλου σοφίᾳ τὰ Ταντάλου χρήματα γενέσθαι. Καὶ τούτων μὲν ἄδην.

ιγ'. Ἐπειδὴ δέ μοι δοκεῖς σὺ τρυφᾶν, αὐτός σοι ξυμπροθυμήσομαι δεῖξαι, ὅπως ἄν με διδάξῃς περὶ τοῦ ὁσίου, καὶ μὴ προαποκάμῃς. Ἰδὲ γὰρ εἰ οὐκ ἀναγκαῖόν σοι δοκεῖ δίκαιον εἶναι πᾶν τὸ ὅσιον.
2 — Εὐθ. Ἔμοιγε. Σωκ. Ἆρ' οὖν καὶ πᾶν τὸ δίκαιον, ὅσιον; ἢ τὸ μὲν ὅσιον πᾶν, δίκαιον· τὸ δὲ δίκαιον οὐ πᾶν ὅσιον, ἀλλὰ τὸ μὲν αὐτοῦ ὅσιον, τὸ δέ τι καὶ ἄλλο; — Εὐθ. Οὐχ ἕπομαι, ὦ Σώκρα-
3 τες, τοῖς λεγομένοις. — Σωκ. Καὶ μὴν νεώτερός γ' ἐμοῦ εἶ, οὐκ ἔλαττον ἢ ὅσῳ σοφώτερος· ἀλλ', ὃ λέγω, τρυφᾷς ὑπὸ πλούτου τῆς σοφίας. Ἀλλ', ὦ μακάριε, ξύντεινε σαυτόν. Καὶ γὰρ οὐδὲ χαλεπὸν κατανοῆσαι ὃ λέγω· λέγω γὰρ δὴ τὸ ἐναντίον, ἢ ὁ ποιητής ἐποίησεν, ὁ ποιήσας,

---

Οὕτω γὰρ ἡρμόσατο αὐτῶν τοὺς πόδας, ὥστε τὸν ἕτερον τοῦ ἑτέρου προεκτείνεσθαι. Παλαίφατ. Μῦθ. κδ'.

18. Τὰ Ταντάλου) Τὰ Ταντάλου χρήματα βασιλέως Κηρινθίων ἢ Φρυγίας, οὕτω περίφημά ἐστιν, ὥστε παρ' Ἕλλησιν εἰς παροιμίαν ἐγένοντο. Τὰ Ταντάλου χρήματα. Συϊδ. — Ἄδην) Ἡ σύχιος μὲν φησὶν Ἄδην δασυνόμενον μὲν ἡδέως καὶ τὸ ἐς χόρον σημαίνει· ψυλούμενον δέ· ἀδεῶς. Συϊδας δέ. Ἄδην· ἅλις, ἢ εἰς χόρον, ἱκανῶς, ἀρκούντως.

ιγ'. Τρυφᾷν) Τὸ τρυφᾷν ἐνταῦθα μεταφορικῶς εἴληπται σημαῖνον τὸ ἀνειμένον καὶ κεχαυνωμένον εἶναι. — Ἔμοιγε) Δοκεῖ δηλ.

2. Τὸ δέ τι) Τὸ Τί παρέλκει· συνήθες δὲ ὡς ἀπὸ τοῦ ἀρσενικοῦ δῆλον. Ξενοφῶν γὰρ Κύρ. Παιδ. Α'. δ'. 15. Καὶ τοῦ μὲν καταγελῶντα αὐτὸν ὁρῶν εὐφραίνετο· τὸν δέ τινα καὶ ἐπαινοῦντα αὐτὸν ἠσθάνετο οὐδ' ὁπωστιοῦν φθονερῶς.

3 Νεώτερός γ' ἐμοῦ) Οἷον· ὅσῳ ἐμοῦ εἶ, τοσούτῳ καὶ σοφώτερος. Τοιαύτην δ' ἔκφρασιν εὑρήτεις καὶ παρ' Αἰσχίν. Σωκρ. Β'. β'. Καὶ ἔστι πλέον πάντων πονηρότατος ἢ ὅσῳ πλουσιώτατος — Ἀλλ' ὃ λέγω) Ἐπιδιόρθωσις. Καὶ ἵν' οὕτως εἴπω, τρυφᾷς ὑπὸ τοῦ πλούτου τῆς σοφ. Πλοῦτος δὲ σοφίας δῆλον ὅτι ἀρθονίαν τινὰ σοφίας σημαίνει. — Ὁ Ποιητὴς) Περὶ τῶν στίχων τούτων οὕτω φησὶν ὁ Σχολ. Αὐγου-

Ζῆνα δὲ τόν θ' ἑρξαντα, καὶ ὃς τάδε πάντ' ἐφύτευσεν,
Οὐκ ἐθέλεις εἰπεῖν· ἵνα γὰρ δέος, ἔνθα καὶ αἰδώς.

Ἐγὼ οὖν τούτῳ διαφέρομαι τῷ ποιητῇ, εἶπω σοι ὅπῃ; — Εὐθ. Πάνυ γε. — Σωκ. Οὐ δοκεῖ μοι εἶναι, ἵνα δέος ἔνθα καὶ αἰδώς. Πολλοὶ γάρ μοι δοκοῦσι, καὶ νόσους καὶ πενίας καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα δεδιότες, δεδιέναι μέν, αἰδεῖσθαι δὲ μηδὲν ταῦτα, ἃ δεδίασιν. Οὐ καὶ σοὶ δοκεῖ; Εὐθ. Πάνυ γε. — Σωκ. Ἀλλ' ἵνα γε αἰδῶς, ἔνθα καὶ δέος εἶναι. Ἐπεί ἔστιν ὅς τις αἰδούμενός τι πρᾶγμα καὶ αἰσχυνόμενος, οὐ πεφόβηταί τε καὶ δέδοικεν ἅμα δόξαν πονηρίας; — Εὐθ. Δέδοικε μὲν οὖν. — Σωκ. Οὐκ ἄρα ὀρθῶς ἔχει λέγειν, ἵνα γὰρ δέος, ἔνθα καὶ αἰδώς· ἀλλ', ἵνα μέν αἰδώς, ἔνθα καὶ δέος. Οὐ μέν τοι γε, ἵνα γε δέος, πανταχοῦ αἰδώς. Ἐπιπλέον γάρ οἶμαι δέος αἰδοῦς· μόριον γάρ δέους αἰδώς, ὥσπερ ἀριθμοῦ περιττόν. Ὡς τε οὐχ' ἵνα περ ἀριθμός, ἔνθα καὶ περιττόν. Ἵνα δὲ περιττόν, ἔνθα καὶ ἀριθμός. Ἔπῃ γάρ που νῦν γε; — Εὐθ. Πάνυ γε. — Σωκ. Τὸ τοιοῦτον τοίνυν καὶ ἐκεῖ λέγων ἠρώτων, ἆρα ἵνα δίκαιον, ἔνθα καὶ ὅσιον· ἢ ἵνα μὲν ὅσιον, ἔνθα καὶ δίκαιον· ἵνα δὲ δίκαιον, οὐ πανταχοῦ ὅσιον. Μόριον γὰρ τοῦ δικαίου τὸ ὅσιον. Οὕτω φῶμεν, ἢ ἄλλως σοι δοκεῖ; — Εὐθ. Οὐκ· ἀλλ' οὕτω· φαίνῃ γάρ μοι ὀρθῶς λέγειν.

ιδ'. Σωκ. Ὅρα δὴ τὸ μετὰ τοῦτο. Εἰ γὰρ μέρος τὸ ὅσιον τοῦ δικαίου, δεῖ δὴ ἡμᾶς, ὡς ἔοικεν, ἐξευρεῖν, τὸ ποῖον μέρος ἂν εἴη τοῦ δικαίου τὸ ὅσιον. Εἰ μὲν οὖν σύ με ἠρώτας τι τῶν νῦν δή, οἷον, ποῖον μέρος ἐστὶν ἀριθμοῦ τὸ ἄρτιον, καὶ τίς ὢν τυγχάνει οὗτος ὁ ἀριθμός· εἶπον ἂν ὅτι ὃς ἂν μὴ σκαληνὸς ᾖ, ἀλλ' ἰσοσκε-

---

ἐν τῇ λέξει, ἵνα γὰρ δέος. Ἐπὶ τῶν κατὰ φόβον ἐπιεικῶν. Εἴρηται δὲ ἐκ τῶν Στασίνου Κυπρίων.

Ζῆνα δὲ τὸν ῥέξαντα, καὶ ὃς τάδε πάντ' ἐφύτευσεν.
Οὐκ ἐθέλεις εἰπεῖν· ἵνα γὰρ δέος, ἔνθα καὶ αἰδώς.

4. Εἶπω σοι ὅπῃ) Διαφέρομαι τῷ ποιητῇ; τὸ δ' ὅπῃ, ἀντὶ κατὰ τί; — Οὐ δοκεῖ μοι) Ὡσπερ τῷ ποιητῇ δοκεῖ. — Μηδὲν) Κατὰ μηδέν, εἰ τοῦτο οὕτως.

5. Ἀλλ' ἵνα γε) Ἀλλὰ δοκεῖ μοι οὕτως ἔχειν· οἷον· ἵνα γε καὶ τλ. — Δόξαν) Αἰτιατικὴ πρὸς τὸ πεφόβηται, καὶ δέδοικεν.

7. Περιττὸν) Ἄρτιοι μὲν ἀριθμοὶ λέγονται οἱ εἰς ἴσα δύο διαιρούμενοι, ὡς ὁ δύο, τέτταρα, ἕξ, καὶ τλ. περιττοὶ δὲ οἱ μὴ διαιρεῖσθαι δυνάμενοι εἰς ἴσα δύο· οἷον ὁ τρία, ὁ πέντε, ὁ ἑπτὰ καὶ τλ. — Ἔπῃ γάρ που) Τοῖς λεγομένοις δηλ. ὡς ἐκ τοῦ 2 δῆλον.

8. Καὶ ἐκεῖ) Ἔνθα ἠρώτων εἰ πᾶν τὸ δίκαιον ὅσιον. 2.

ιδ'. Τὸ ποιον) Τὸ ἄρθρον ὡς ἐν δευτέρᾳ ἐρωτήσει· καθ' ἣν ὡρισμένον τι ἐρωτᾶται.

2. Μὴ σκαληνὸς ᾖ) Σκαληνὰ σχήματα ἐν γεωμετρίᾳ λέγονται, τῶν τριγώνων τὰ ἀνίσους ἔχοντα πάσας τὰς πλευράς οἷον τὰ

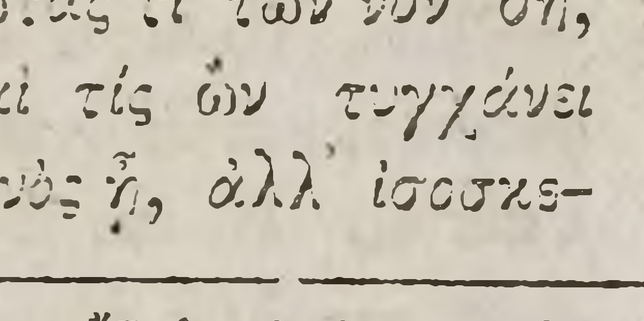

ΑΒΓ. Ἰσοσκελὴ δὲ, ὧν αἱ δύο πλευραὶ, αἱ καὶ σκέλη λέγονται, ἴσαι· οἷον τὸ ΔΕΖ. Κατὰ δὴ τοῦτον τὸν λόγον καὶ τῶν ἀριθμῶν οἱ μὲν ἄρτιοι, λέγονται ἰσοσκελεῖς, ὡς εἰς δύο μέρη ἡ σκέλη ἴσα διαιρούμενοι οἷον· ὁ τέτταρα· εἰς δύο καὶ δύο· ὁ ἕξ, εἰς τρία καὶ τρία· κτλ. οἱ δὲ περιττοὶ σκαληνοί ὡς διαιρούμενοι εἰς δύο· καὶ τὸ μὲν ἓν μέρος εἴτ' οὖν σκέλος μεῖζον ἔχοντες μονάδι-

3 λής· ἢ οὐ δοκεῖ σοι; — Εὐθ. Ἔμοι γε. — Σωκ. Πειρῶ δή καὶ σὺ ἐμὲ οὕτω διδάξαι, τὸ ποῖον μέρος τοῦ δικαίου ὅσιόν ἐστιν· ἵνα καὶ Μελίτῳ λέγωμεν μηκεθ' ἡμᾶς ἀδικεῖν, μηδ' ἀσεβείας γράφεσθαι, ὡς ἱκανῶς ἤδη παρὰ σοῦ μεμαθηκότας, τάτε εὐσεβῆ καὶ ὅσια,
4 καὶ τὰ μή. Εὐθ. Τοῦτο τοίνυν ἔμοιγε δοκεῖ, ὦ Σώκρατες, τὸ μέρος τοῦ δικαίου εἶναι εὐσεβές τε καὶ ὅσιον, τὸ περὶ τὴν τῶν Θεῶν θεραπείαν· τὸ δὲ περὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων, τὸ λοιπὸν εἶναι τοῦ δικαίου μέρος.

ιέ. Σωκ. Καὶ καλῶς γέ μοι, ὦ Εὐθύφρον, φαίνῃ λέγειν· ἀλλὰ
2 σμικροῦ τινος ἔτι ἐνδεής εἰμι. Τὴν γὰρ θεραπείαν οὔπω ξυνίημι, ἥντινα ὀνομάζεις. Οὐ γάρ που λέγεις γε, οἵαι περ καὶ αἱ περὶ τἆλλα θεραπεῖαί εἰσι, τοιαύτην καὶ περὶ θεούς. Λέγομεν γάρ που, οἷον φαμέν, ἵππους οὐ πᾶς ἐπίσταται θεραπεύειν, ἀλλ' ὁ ἱπ-
3 πικός· ἦ γάρ; — Εὐθ. Πάνυ γε. — Σωκ. Ἡ γάρ που ἱππικὴ ἵππων θεραπεία. — Εὐθ. Ναί. — Σωκ. Οὐ δέ γε κύνας πᾶς ἐπίσταται θεραπεύειν, ἀλλ' ὁ κυνηγετικός. — Εὐθ. Οὕτως. — Σωκ. Ἡ γάρ που κυνηγετικὴ, κυνῶν θεραπεία. — Εὐθ. Ναί. — Σωκ.
4 Ἡ δέ γε βοηλατικὴ, βοῶν. — Εὐθ. Πάνυ γε. — Σωκ. Ἡ δὲ δὴ ὁσιότης τε καὶ εὐσέβεια, θεῶν, ὦ Εὐθύφρον. Οὕτω λέγεις; — Εὐθ. Ἔγωγε. — Σωκ. Οὐκοῦν θεραπεία γε πᾶσα ταὐτὸν διαπράττεται, οἷον τοιόνδε· ἐπ' ἀγαθῷ τινι ἔστι καὶ ὠφελείᾳ τοῦ θεραπευομένου; ὥσπερ ὁρᾷς δὴ ὅτι οἱ ἵπποι ὑπὸ τῆς ἱππικῆς θεραπευόμενοι ὠφελοῦνται καὶ βελτίους γίνονται· ἢ οὐ δοκοῦσί σοι;
5 — Εὐθ. Ἔμοιγε. — Σωκρ. Καὶ οἱ κύνες γέ που, ὑπὸ τῆς κυνηγετικῆς, καὶ οἱ βόες ὑπὸ τῆς βοηλατικῆς, καὶ τἆλλα πάντα ὡσαύτως. Ἡ ἐπὶ βλάβῃ οἴει τοῦ θεραπευομένου τὴν θεραπείαν εἶναι; — Εὐθ. Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. — Σωκρ. Ἀλλ' ἐπ' ὠφελείᾳ;
6 Εὐθ. — Πῶς δ' οὔ; — Σωκρ. Ἡ οὖν καὶ ἡ ὁσιότης, θεραπείᾳ οὖσα θεῶν, ὠφέλειά τέ ἐστι θεῶν, καὶ βελτίους τοὺς θεοὺς ποιεῖ; καὶ σὺ τοῦτο ξυγχωρήσαις ἂν, ὡς, ἐπειδάν τι ὅσιον ποιῇς, βελ-
7 τίω τινὰ τῶν θεῶν ἀπεργάζῃ; — Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. — Σωκρ. Οὐδὲ γὰρ ἐγώ, ὦ Εὐθύφρον, οἶμαί σε τοῦτο λέγειν· πολλοῦ καὶ δέω. Ἀλλὰ τούτου δὴ ἕνεκα καὶ ἀνηρόμην, τίνα ποτὲ λέγεις τὴν θεραπείαν τῶν θεῶν, οὐχ' ἡγούμενός σε τοιαύτην λέγειν. — Εὐθ.
8 Καὶ ὀρθῶς γε, ὦ Σώκρατες. Οὐ γὰρ τοιαύτην λέγω. — Σωκ.

τὸ δὲ ἕτερον, ἔλαττον· οἷον· ὁ πέντε, εἰς τρία καὶ δύο διαιρούμενος· καὶ ὁ ἑπτὰ εἰς τέτταρα καὶ τρία κτλ.

ιέ. 2. Λέγομεν γάρ που) Θεραπείας δηλ. καὶ περὶ τἆλλα — Οἷον φαμὲν) Ἐπεξήγησις τὸ λέγομεν γάρ που.

4. Οἷον τοιόνδε) Οἷον τοιόνδε τι διαπράττεται πᾶσα θεραπεία· Ἔστι δηλονότι αὕτη ἐπ' ἀγαθῷ τινι καὶ θεραπεία κτλ.

5. Οὐκ ἔγωγ.) Οἶμαι δηλ.

7. Πολλοῦ καὶ δέω] Ἀντὶ παντάπασιν.

8. Εἶεν) Συγκατάθεσις τοῦτο τῶν εἰρη

Εἶεν. Ἀλλὰ τίς δὴ θεῶν θεραπεία εἴη ἂν ἡ ὁσιότης; — Εὐθ. Ἥν περ, ὦ Σώκρατες, οἱ δοῦλοι τοὺς δεσπότας θεραπεύουσι. — Σωκ. Μανθάνω· ὑπηρετική τις ἂν, ὡς ἔοικεν, εἴη θεοῖς. — Εὐθ. Πάνυ μὲν οὖν.

ις΄. Σωκ. Ἔχοις ἂν οὖν εἰπεῖν, ἡ ἰατροῖς ὑπηρετικὴ, εἰς τίνος ἔργου ἀπεργασίαν τυγχάνει οὖσα ὑπηρετική; οὐκ εἰς ὑγιείας, οἴει; — Εὐθ. Ἔγωγε. — Σωκρ. Τί δέ; ἡ ναυπηγοῖς ὑπηρετική, 2 εἰς τίνος ἔργου ἀπεργασίαν ὑπηρετική ἐστι; — Εὐθ. Δῆλον ὅτι, ὦ Σώκρατες, εἰς πλοίου. — Σωκ. Καὶ ἡ οἰκοδόμοις γέ που εἰς οἰκίας; — Εὐθ. Ναί. — Σωκ. Εἰπὲ δή, ὦ ἄριστε· 3 ἡ δὲ θεοῖς ὑπηρετικὴ εἰς τίνος ἔργου ἀπεργασίαν ὑπηρετικὴ ἂν εἴη; Δῆλον γὰρ ὅτι σὺ οἶσθα, ἐπειδή περ τά γε θεῖα κάλλιστα φῂς εἰδέναι ἀνθρώπων. — Εὐθ. Καὶ ἀληθῆ γε λέγω, ὦ 4 Σώκρατες. — Σωκ. Εἰπὲ δὴ πρὸς Διός, τί ποτ' ἐστὶν ἐκεῖνο τὸ πάγκαλον ἔργον, ὃ οἱ θεοὶ ἀπεργάζονται, ἡμῖν ὑπηρέταις χρώμενοι; — Εὐθ. Πολλὰ καὶ καλά, ὦ Σώκρατες. — Σωκ. Καὶ γὰρ 5 οἱ στρατηγοί, ὦ φίλε· ἀλλ' ὅμως τὸ κεφάλαιον αὐτῶν ῥᾳδίως ἂν εἴποις, ὅτι νίκην ἐν τῷ πολέμῳ ἀπεργάζονται· ἢ οὔ; — Εὐθ. Πῶς δ' οὔ; — Σωκ. Πολλὰ δὲ γ' εἶμαι καὶ καλὰ καὶ οἱ γεωργοί· ἀλλ' ὅμως τὸ κεφάλαιον αὐτῶν ἐστι τῆς ἀπεργασίας, ἡ ἐκ τῆς γῆς τροφή. — Εὐθ. Πάνυ γε. — Σωκ. Τί δὲ δή; τῶν πολλῶν 6 καὶ καλῶν, ἃ οἱ θεοὶ ἀπεργάζονται, τί τὸ κεφάλαιόν ἐστι τῆς ἀπεργασίας; — Εὐθ. Καὶ ὀλίγον σοι πρότερον εἶπον, ὦ Σώκρατες, 7 ὅτι πλείονος ἔργου ἐστὶν ἀκριβῶς ταῦτα πάντα ὡς ἔχει μαθεῖν· τόδε μέντοι σοι ἁπλῶς λέγω, ὅτι ἐὰν μὲν κεχαρισμένα τις ἐπίστηται τοῖς θεοῖς λέγειν τε καὶ πράττειν, εὐχόμενός τε καὶ θύων, ταῦτ' ἔστι τὰ ὅσια, καὶ σώζει τὰ τοιαῦτα τούς τε ἰδίους οἴκους καὶ τὰ κοινὰ τῶν πόλεων· τὰ δ' ἐναντία τῶν κεχαρισμένων, ἀσεβῆ, ἃ δὴ καὶ ἀνατρέπει ἅπαντα καὶ ἀπόλλυσι.

ιζ΄. Σωκ. Ἦ πολύ μοι διὰ βραχυτέρων, ὦ Εὐθύφρον, εἰ ἐβούλου, εἶπες ἂν τὸ κεφάλαιον, ὧν ἠρώτων. Ἀλλὰ γὰρ ὡς 2

μένων, συναφὴ δὲ πρὸς τὰ μέλλοντα. γάζονται δηλ. — Καὶ οἱ γίωργ.) ἘργάΣουίδ. — Ἥν περ) Θεραπείαν δηλ. καὶ ζονται.

ἔστιν ὡς ἐπιβατικῶς· ἔστι δὲ καὶ ἐλλειπτικῶς τὸ τοιοῦτον εἰπεῖν· οἷον· Καθ' ἥν περ.

ις΄. 2. Δῆλον ὅτι) Δῆλόν ἐστιν ὅτι ἐστὶν ὑπηρετικὴ εἰς ἐργατίκην πλοίου.

3. Ἡ δὲ θεοῖς) Ὁ δὲ πυρέλκει μὲν, ἔστι δὲ μεταβατικός πως.

5. Καὶ γὰρ οἱ στρ.) Πολλὰ καὶ καλὰ ἐρ-

6. Τί δὲ δή;) Τὸ τί ἐνταῦθα περιττῶς κεῖται κατ' ἔμφασιν ἐρωτήσεως· ἤρκει γὰρ εἰπεῖν, τῶν δὲ πολλῶν κτλ. ἐννοείσθω οὖν εἰς λόγου ἀποπλήρωσιν τὸ λέγεις ἤτοι τοῦτό τι· ἢ ἵν' ἦ. Τί δὲ δὴ λέγεις. — Πρότερον) Ἐν ί. 3.

ιζ΄. Πολύ μοι διὰ βρ.) Ὑπερβατῶς· ἀντὶ διὰ πολὺ βραχυτέρων εἶπες ἂν μοι τὸ κεφάλαιον, εἰ ἐβούλου.

οὐ πρόθυμός με εἰ διδάξαι, δῆλος εἶ. Καὶ γὰρ νῦν, ἐπειδὴ ἐπ᾽ αὐτῷ ἦσθα, ἀπεπράπου· ὃ εἰ ἀπεκρίνω, ἴσως ἂν ἤδη παρὰ
3 σοῦ τὴν ὁσιότητα ἐμεμαθήκειν. Νῦν δή, (ἀνάγκη γὰρ τὸν ἐρωτῶντα τῷ ἐρωτωμένῳ ἀκολουθεῖν, ὅπη ἂν ἐκεῖνος ὑπάγῃ,) τί δὴ αὖ λέγεις τὸ ὅσιον εἶναι καὶ τὴν ὁσιότητα; οὐχὶ ἐπιστήμην τινὰ τοῦ θύειν τε καὶ εὔχεσθαι; — Εὐθ. Ἔγωγε. — Σωκ. Οὐκοῦν τὸ θύειν, δωρεῖσθαί ἐστι τοῖς θεοῖς, τὸ δ᾽ εὔχεσθαι,
4 αἰτεῖν τοὺς θεούς; — Εὐθ. Καὶ μάλα, ὦ Σώκρατες. — Σωκ. Ἐπιστήμη ἄρα αἰτήσεως καὶ δόσεως θεοῖς ἡ ὁσιότης ἂν εἴη, ἐκ τούτου τοῦ λόγου. — Εὐθ. Πάνυ καλῶς, ὦ Σώκρατες, ξυ-
5 νῆκας, ὃ εἶπον. — Σωκ. Ἐπιθυμητὴς γάρ εἰμι, ὦ φίλε, τῆς σῆς σοφίας, καὶ προσέχω τὸν νοῦν αὐτῇ· ὥς τε οὐ χαμαί πεσεῖται, ὅ,τι ἂν εἴπῃς. Ἀλλά μοι λέξον, τίς αὕτη ἡ ὑπηρεσία ἐστὶ τοῖς θεοῖς; αἰτεῖν τε φῂς αὐτοὺς καὶ διδόναι ἐκείνοις; — Εὐθ. Ἔγωγε.

ιή. Σωκ. Ἆρ᾽ οὖν οὐ τό γε ὀρθῶς αἰτεῖν ἂν εἴη, ὧν δεόμεθα παρ᾽ ἐκείνων, ταῦτα αὐτοὺς αἰτεῖν; — Εὐθ. Ἀλλὰ τί;
2 — Σωκ. Καὶ αὖ τὸ διδόναι ὀρθῶς, ὧν ἐκεῖνοι τυγχάνουσιν δεόμενοι παρ᾽ ἡμῶν, ταῦτα ἐκείνοις αὖ ἀντιδωρεῖσθαι; οὐ γάρ που τεχνικόν γ᾽ ἂν εἴη, δωροφορεῖν διδόντα τῳ ταῦτα, ὧν οὐ-
3 δὲν δεῖται. — Εὐθ. Ἀληθῆ λέγεις, ὦ Σώκρατες. — Σωκ. Ἐμπορική, ἄρα τις ἂν εἴη, ὦ Εὐθύφρον, τέχνη ἡ ὁσιότης θεοῖς καὶ ἀνθρώποις παρ᾽ ἀλλήλων. — Εὐθ. Ἐμπορική, εἰ οὕτως ἥδιόν σοι ὀνο-
4 μάζειν. — Σωκ. Ἀλλ᾽ οὐδὲν ἥδιον ἔμοιγε, εἰ μὴ τυγχάνει ἀληθὲς ὄν. Φράσον δή μοι, τίς ἡ ὠφέλεια τοῖς θεοῖς τυγχάνει οὖσα ἀπὸ τῶν δώρων, ὧν παρ᾽ ἡμῶν λαμβάνουσιν. Ἃ μὲν γὰρ διδόασι, παντὶ δῆλον. Οὐδὲν γάρ ἐστιν ἡμῖν ἀγαθὸν ὅ, τι ἂν μὴ ἐκεῖνοι δῶσιν· ἃ δὲ παρ᾽ ἡμῶν λαμβάνουσι, τί ὠφελοῦνται; ἢ τοσοῦτον αὐτῶν πλεονεκτοῦμεν κατὰ τὴν ἐμπορείαν, ὥστε πάντα τὰ ἀγαθὰ παρ᾽
5 αὐτῶν λαμβάνομεν, ἐκεῖνοι δὲ παρ᾽ ἡμῶν οὐδέν; — Εὐθ. Ἀλλ᾽ οἴει, ὦ Σώκρατες, τοὺς θεοὺς ὠφελεῖσθαι ἀπὸ τούτων, ἃ παρ᾽ ἡμῶν λαμβάνουσι; — Σωκ. Ἀλλὰ τί δῆπου᾽ ἂν εἴη ταῦτα, ὦ Εὐθύφρον, τὰ παρ᾽ ἡμῶν δῶρα τοῖς θεοῖς; — Εὐθ. Τί δ᾽ οἴει ἄλλο, ἢ τιμή τε καὶ γέρας, καὶ, ὅπερ ἐγὼ ἄρτι ἔλεγον, χά-
6 ρις; — Σωκ. Κεχαρισμένον ἄρα ἐστίν, ὦ Εὐθύφρον, τὸ ὅσιον, ἀλλ᾽ οὐχὶ ὠφέλιμον, οὐδὲ φίλον τοῖς θεοῖς; — Εὐθ. Οἶμαι ἔγωγε πάντων γε μάλιστα φίλον. — Σωκ. Τοῦτο ἄρ᾽ ἐστὶν αὖ, ὡς ἔοικε, τὸ ὅσιον τὸ τοῖς θεοῖς φίλον. — Εὐθ. Μάλιστά γε.

---

3. Νῦν δή) Μεταβατικὸς ὁ Δὴ κατὰ τὸν Δέ.

ιή. Ἄλλα τί;) Ἄλλο δηλ. εἴη ἢ τοῦτο.

ιθ'. Σωκ. Θαυμάτη οὖν ταῦτα λέγων, ἐάν σοι οἱ λόγοι φαίνωνται μὴ μένοντες, ἀλλὰ βαδίζοντες, καὶ ἐμὲ αἰτιάσῃ τὸν Δαίδαλον βαδίζοντας αὐτοὺς ποιεῖν, αὐτὸς ὢν πολύ γε τεχνικώτερος τοῦ Δαιδάλου, καὶ κύκλῳ περιιόντας ποιῶν; ἢ οὐκ αἰσθάνῃ ὅτι ὁ λόγος ἡμῖν περιελθὼν, πάλιν εἰς ταὐτὸν ἥκει; μέ- 2
μνησαι γάρ που ὅτι ἐν τῷ πρόσθεν τό, τε ὅσιον καὶ τὸ θεοφιλὲς οὐ ταὐτὸν ἡμῖν ἐφάνη, ἀλλ' ἕτερα ἀλλήλων· ἢ οὐδὲ μέμνησαι; — Εὐθ. Ἔγωγε. — Σωκ. Νῦν οὖν οὐκ ἐννοεῖς ὅτι τὸ 3
τοῖς θεοῖς φίλον, φὴς ὅσιον εἶναι; Τοῦτο δ' ἄλλο τι ἢ θεοφιλὲς γίγνεται; ἢ οὔ; — Εὐθ. Πάνυ γε. — Σωκ. Οὐκοῦν ἢ ἄρτι οὐ καλῶς ὡμολογοῦμεν, ἢ εἰ τότε καλῶς, νῦν οὐκ ὀρθῶς τιθέμεθα. — Εὐθ. Ἔοικεν.

κ'. Σωκ. Ἐξ ἀρχῆς ἄρα ἡμῖν πάλιν σκεπτέον τί ἐστι τὸ ὅσιον. Ὡς ἐγώ, πρὶν ἄν μάθω, ἑκὼν εἶναι οὐκ ἀποδειλιάσω. 2
Ἀλλὰ μή με ἀτιμάσῃς, ἀλλὰ παντὶ τρόπῳ προσέχων τὸν νοῦν, ὅτι μάλιστα νῦν εἰπὲ τὴν ἀλήθειαν. Οἶσθα γάρ, εἴπερ τις ἄλλος ἀνθρώπων καὶ οὐκ ἀφετέος ἀφετέος· εἶ, ὥσπερ ὁ Πρωτεύς, πρὶν ἂν εἴπῃς. Εἰ γὰρ μὴ εἴδησθα σαφῶς τό, τε ὅσιον καὶ τὸ 3
ἀνόσιον, οὐκ ἔστιν ὅπως ἄν ποτε ἐπεχείρησας ὑπὲρ ἀνδρὸς θητὸς ἄνδρα πρεσβύτην πατέρα διωκάθειν φόνου· ἀλλὰ καὶ τοὺς θεοὺς ἂν ἔδεισας παρακινδυνεύειν, μὴ οὐκ ὀρθῶς αὐτὸ ποιήσειας, καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἠσχύνθης. Νῦν δὲ εὖ οἶδα ὅτι σαφῶς οἴει 4
εἰδέναι τό, τε ὅσιον καὶ μή. Εἰπὲ οὖν, ὦ βέλτιστε Εὐθύφρον, καὶ μὴ ἀποκρύψῃ ὅ,τι αὐτὸ ἡγῇ. — Εὐθ. Εἰσαῦθις τοίνυν, ὦ Σώκρατες· νῦν γάρ σπεύδω τοι, καὶ μοι ὥρα ἀπιέναι. — Σωκ. Οἷα ποιεῖς, ὦ ἑταῖρε; ἀπ' ἐλπίδος με καταβαλὼν μεγάλης ἀ-

---

ιθ'. Ποιεῖν) Ἀπὸ τοῦ αἰτιάσῃ· καὶ πρὸς εἰδικὸν ὑηλ. ἀπαρέμφατον τὸ αἰτιῶμαι· οὕτω καὶ Δημοσθ. ἐν τῷ περὶ Στεφ. Οὗτος δὲ τῆς ἱερᾶς χώρας κτιᾶτο εἶναι.

2. Ἐν τῷ πρόσθ.) Ἐν ιζ'. 11.

3. Ἢ οὔ;) Ἢ οὐχ' οὕτως ἔχει.

κ'. 2. Ἀλλὰ μή μ.) Ὁ Ἀλλὰ οὗτος μεταβατικός ἐστιν· ὁ δὲ ἑξῆς θετικὸς, ἡγουμένης τῆς διὰ τοῦ Μὴ ἄρσεως.

— Ὥσπερ ὁ Πρωτ.) Ἀγαμέμνων ἐπιστρέφων ἐκ Τροίας, εἰς Αἴγυπτου νῆσον ἀπεπλανήθη· ἀπορῶν δὲ πάντων, ἐντυγχάνει Εἰδοθέᾳ θυγατρὶ Πρωτέως Αἰγυπτίου, ἥτις διδάσκει αὐτὸν τὸν Πρωτέα ἐνεδρεύσαντα συλλαβεῖν, καὶ μὴ ἀφεῖναι, καί τοι μεταβαλλόμενον εἰς ζῶα, καὶ πῦρ, καὶ ὕδωρ, πρὶν ἢ ἐξεπεῖν αὐτῷ τί χρὴ ποιῆσαι· καὶ ὡς οἴκαδε ἐπανέλθοι· ὁ δὲ, συλλαβὼν, καί τοι λέοντα, καὶ δράκοντα, καὶ πάρδαλιν, καὶ σῦα, καὶ ὕδωρ, καὶ δένδρον γινόμενον, οὐκ ἀφῆκεν, ἀλλὰ κατεῖχε μέχρι πάντα αὐτῷ ἐδήλωσεν. Ὁμηρ. Ὀδύσ. Δ'. στιχ. 354 . . . 570.

3. Εἰδῆσθα) Ἐτυμολόγος. Εἰδῆσθα τὸ κοινότερον τῇ ει· τὸ δὲ Ἀττικώτερον τῷ η· εἴδειν γὰρ εἴδεις· καὶ κατ' ἐπέκτασιν τῆς θα, εἰδεισθα· καὶ Ἀττικῶς εἰδῆσθα. — Διωκάθειν) Ἀττικῶς ἀντὶ τοῦ Διώκειν. — Παρακινδυνεύειν) Ὥστε παρακινδυνεύειν· οἷον· ἐφοβήθης ἂν καὶ τοὺς θεοὺς, ἠτχύνθης δ' ἂν καὶ τοὺς ἀνθρώπους, ἵνα παρὰ προαίρεσιν κινδυνεύσῃς μὴ ὀρθ. καὶ τλ. τὸ δὲ Μή· ὑστακτικὸν ὂν καὶ πρὸς ἐριστικὸν φέρεται κατὰ τὸ τριμερές.

4. Καί μοι ὥρα) Ἔστι ἐλλ.

πέρχη, ἣν εἶχον ὡς παρὰ σοῦ μαθὼν τά τε ὅσια καὶ μή, καὶ τῆς πρὸς Μέλιτον γραφῆς ἀπαλλάξομαι, ἐνδειξάμενος ἐκείνῳ ὅτι σοφὸς ἤδη παρ' Εὐθύφρονος τὰ θεῖα γέγονα, καὶ ὅτι οὐκ ἔτι ὑπ' ἀγνοίας αὐτοσχεδιάζω, οὐδὲ καινοτομῶ περὶ αὐτά, καὶ δὴ καὶ τὸν ἄλλον βίον ὅτι ἄμεινον βιωσοίμην.

Β'. ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ.

Ἠθικός.

ά. Ὅ,τι μὲν ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πεπόνθατε ὑπὸ τῶν ἐμῶν κατηγόρων, οὐκ οἶδα· ἔγωγ' οὖν καὶ αὐτὸς ὑπ' αὐτῶν ὀλίγου δεῖν ἐμαυτοῦ ἐπελαθόμην· οὕτω πιθανῶς ἔλεγον. Καίτοι
2 ἀληθές γε, ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐδὲν εἰρήκασι. Μάλιστα δὲ αὐτῶν ἓν ἐθαύμασα τῶν πολλῶν ὧν ἐψεύσαντο, τοῦτο, ἐν ᾧ ἔλεγον ὡς χρῆν εὐλαβεῖσθαι μὴ ὑπ' ἐμοῦ ἐξαπατηθῆτε, ὡς δεινοῦ ὄντος λέγειν. Τὸ γὰρ μὴ αἰσχυνθῆναι, ὅτι αὐτίκα ὑπ' ἐμοῦ ἐξελεγχθήσονται ἔργῳ, ἐπειδὰν μηδ' ὁπωστιοῦν φαίνωμαι δεινὸς λέγειν, τοῦτό μοι ἔδοξεν αὐτῶν ἀναισχυντότατον εἶναι· εἰ μὴ ἄρα δεινὸν
3 καλοῦσιν αὐτοὶ λέγειν, τὸν τἀληθῆ λέγοντα. Εἰ μὲν γὰρ τοῦτο λέγουσιν, ὁμολογοίην ἂν ἔγωγε οὐ κατὰ τούτους εἶναι ῥήτωρ.
4 Οὗτοι μὲν οὖν, ὥσπερ ἐγὼ λέγω, οὐδὲν ἀληθὲς εἰρήκασιν· ὑμεῖς δέ μου ἀκούσεσθε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. Οὐ μέντοι μὰ Δία, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κεκαλλιεπημένους γε λόγους, ὥσπερ οἱ τούτων, ῥήμασί τε καὶ ὀνόμασιν, οὐδὲ κεκοσμημένους, ἀλλ' ἀκούσεσθε εἰκῇ
5 λεγόμενα τοῖς ἐπιτυχοῦσιν ὀνόμασι. Πιστεύω γὰρ δίκαια εἶναι, ἃ λέγω, καὶ μηδεὶς ὑμῶν προσδοκησάτω ἄλλως. Οὐδὲ γὰρ ἂν δήπου πρέποι, ὦ ἄνδρες, τῇ δὲ τῇ ἡλικίᾳ, ὥσπερ μειρακίῳ πλατ-

---

(*) Ἀπολογία μὲν Σωκράτους ὀνομάζεται ὁ λόγος οὗτος ὅτι Σωκράτης ὑποτίθεται ἀπολογούμενος πρὸς τοὺς κριτάς· Ἠθικὸς δὲ, ὅτι περὶ ἠθῶν διαλαμβάνει. Οὗ δὴ ὅ,τε Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς πολὺ θαυμάζει, καὶ Εὐστάθιος ἐν Ἰλιάδ. Π. Σελ. 1089, 62.

ά. Ὀλίγου δεῖν) Τὸ παρ' ἡμῖν ὀλίγου λείπει. Τοιοῦτο δὲ καὶ τὸ, μικροῦ δεῖν, παρὰ μικρὸν, καὶ μικροῦ, χωρὶς τοῦ ῥήματος. Ἔστι δὲ τὸ Δεῖν ἀντὶ τοῦ Δέον κατὰ συνέρεσιν τοῦ ε καὶ ο εἰς ει· τὸ δὲ Δέον, ἀπόλυτος μετοχὴ κατὰ τὰς τῶν ἀπροσώπων. Ὡς ἔπος εἰπεῖν) Τὸ Ὡς συλληπτικόν· ἔχει δὲ ἐννοούμενον τὸ Δὸς, ἢ Δότε, ἐπιτρέψατε ὡς ἐν συντόμῳ εἰπεῖν· ὡς κατ' ἔπος εἰπεῖν, ὡς ἐν ἐνὶ λόγῳ εἰπεῖν.

Σ. Ὡς χρῆν) Ἀντὶ Ὡς ἐχρῆν.

— Τοῦτό μοι ἔδοξεν) Τοῦτο τὸ μὴ αἰσχυνθῆναι· ὅτι ἐστὶ τὸ ἀναισχυντότατον αὐτῶν. — Δεινὸς λέγειν) Κατὰ τὸ λέγειν δηλ. τὰ γὰρ ἐπίθετα πρὸς αἰτιατικὴν προσδιορίζουσάν τι φέρονται κατ' ἔλειψιν τῆς Κατά· καὶ πρὸς ἀπαρέμφατον δὲ ὀνοματικὸν ὁμοίως. — Εἰμὶ ἄρα) Πλὴν ἐὰν. Ἐξαιρετικὸν τὸ εἰ μή.—Εἰ μὲν) Τὸ εἰ μὲν οὐκ ἔχει ἀπόδοσιν. Ἐννοεῖται ἄρα, εἰ δὲ μὴ τοῦτο λέγουσι, ψεύδονται.

4. Ὥσπερ οἱ τούτων) Εἰσὶ λόγοι· τὸ γὰρ ὥσπερ ὀρθωτικό. — Ἀκούσεσθε) Ἐμοῦ λέγοντος δηλ. Οὐ λόγους κεκαλλωπισμένους, ἀλλ' εἰκῇ λεγόμενα.

5. Τῇ δὲ τῇ ἡλικίᾳ) Οὐ γὰρ πρέπει γέροντι, ὥσπερ μειρακίῳ καὶ τλ.

τοντι λόγους, ἐς ὑμᾶς εἰσιέναι. Καὶ μέν τοι καὶ πάνυ, ὦ ἄνδρες 6
Ἀθηναῖοι, τοῦτο ὑμῶν δέομαι καὶ παρίεμαι· ἐὰν διὰ τῶν αὐτῶν
λόγων ἀκούητέ μου ἀπολογουμένου, δι' ὧν περ εἴωθα λέγειν καὶ ἐν
ἀγορᾷ καὶ ἐπὶ τῶν τραπεζῶν, ἵνα ὑμῶν οἱ πολλοὶ ἀκηκόασι, καὶ
ἄλλοθι, μήτε θαυμάζειν, μήτε θορυβεῖν τούτου ἕνεκα. Ἔχει γάρ 7
οὑτωσί· νῦν ἐγὼ πρῶτον ἐπὶ δικαστήριον ἀναβέβηκα, ἔτη γεγο-
νὼς πλείω ἑβδομήκοντα. Ἀτεχνῶς οὖν ξένως ἔχω τῆς ἐνθάδε λέ-
ξεως. Ὥσπερ οὖν ἄν, εἰ τῷ ὄντι ξένος ἐτύγχανον ὤν, ξυνεγι- 8
γνώσκετο δήπου ἄν μοι, εἰ ἐν ἐκείνῃ τῇ φωνῇ τε καὶ τῷ τρόπῳ
ἔλεγον, ἐν οἷς περ ἐτεθράμμην· καὶ δὴ καὶ νῦν τοῦτο ὑμῶν δέο-
μαι (δίκαιον, ὡς γέ μοι δοκῶ,) τὸν μὲν τρόπον τῆς λέξεως ἐᾶν·
(ἴσως μὲν γάρ τι χείρων, ἴσως δὲ βελτίων ἂν εἴη·) αὐτὸ δὲ τοῦτο
σκοπεῖν, καὶ τούτῳ τὸν νοῦν προσέχειν, εἰ δίκαια λέγω, ἢ μή.
Δικαστοῦ μὲν γὰρ αὕτη ἀρετή· ῥήτορος δὲ, τἀληθῆ λέγειν.

β΄. Πρῶτον μὲν οὖν δίκαιός εἰμι ἀπολογήσασθαι, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, πρὸς τὰ πρῶτά μου ψευδῆ κατηγορημένα, καὶ πρὸς
τοὺς πρώτους κατηγόρους, ἔπειτα δὲ πρὸς τὰ ὕστερον, καὶ τοὺς
ὑστέρους. Ἐμοῦ γὰρ πολλοὶ κατήγοροι γόνασι πρὸς ὑμᾶς, καὶ 2
πάλαι πολλὰ ἤδη ἔτη, καὶ οὐδὲν ἀληθὲς λέγοντες· οὓς ἐγὼ μᾶλ-
λον φοβοῦμαι ἢ τοὺς ἀμφὶ Ἄνυτον, καίπερ ὄντας καὶ τούτους
δεινούς. Ἀλλ' ἐκεῖνοι δεινότεροι, ὦ ἄνδρες, οἱ ὑμῶν τοὺς πολ- 3
λοὺς ἐκ παίδων παραλαμβάνοντες, ἔπειθόν τε καὶ κατηγόρουν
ἐμοῦ οὐδὲν ἀληθές· ὡς ἔστι τις Σωκράτης, ἀνὴρ σοφὸς, τά τε
μετέωρα φροντιστὴς καὶ τὰ ὑπὸ γῆς πάντα ἀνεζητηκώς, καὶ τὸν
ἥττω λόγον κρείττω ποιῶν. Οὗτοι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταύτην 4
τὴν φήμην κατασκεδάσαντες, οἱ δεινοί εἰσί μου κατήγοροι. Οἱ
γὰρ ἀκούοντες ἡγοῦνται τοὺς ταῦτα ζητοῦντας οὐδὲ θεοὺς νο-
μίζειν. Ἔπειτα εἰσὶν οὗτοι οἱ κατήγοροι πολλοὶ καὶ πολὺν ἤδη 5

ἔστι δὲ τὸ Ὥσπερ καὶ ὁμοιοπτώτως τῷ προηγημένῳ λέγεσθαι, καί τοι λόγου ὀρθωτικὸν ὄν, ὡς ἐλέγετο. 4.

6. Παρίεμαι) Τοῦτο δοκεῖ, φησὶ Βαρῖνος, τοῦ παρετεῖσθαι δύναμιν ἔχειν. — Ἵνα) Τοπικὸν τὸ Ἵνα, ἀντὶ τοῦ Ἔνθα. — Καὶ ἄλλοθι) Ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις δηλ. καὶ ἐν ταῖς παλαίστραις· ὡς φησὶ Θεμίστιος λόγ. ιέ. Καὶ Δίων Χρυσόστ. λόγ. νδ΄. Περί τε τὴν ἀγορὰν τὰ πολλὰ διατρίβων, καὶ εἰς τὰς παλαίστρας εἰσιὼν, καὶ πρὸς ταῖς τραπέζαις καθεζόμενος.

7. Ξένως ἔχω) Ἀήθης εἰμὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν εἰς τὸ δικαστήριον ἐκφράζουσι τὰς ἐννοίας οἱ ἐνταῦθα λέγοντες.

8. Δίκαιον) Ἐστίν· ἴν' ᾖ· Δικαιόν ἐστιν, ὃ δέομαι, ὡς γέ μοι δοκῶ. Τὸ δὲ Δοκῶ μοι, ἀντὶ Δοκεῖ μοι σύνηθες παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς. — Αὕτη ἀρετὴ) Σχολιαστ. Ἑρμογ. Ῥήτορος μὲν γὰρ ἔργον τὸ τἀληθῆ λέγειν· δικάστου δέ γε σωφρόνως τὰ δίκαια κρίνειν.

β΄. 2. Καὶ πάλαι πολλὰ) Καὶ πάλαι γεγόνασι κατήγοροι κατὰ πολλὰ ἤδη ἔτη.

3. Καὶ τὸν ἥττω λόγον κρείττω) Ἀπὸ τῶν κάτω τούτων καὶ ἀνθρωπείων δηλ. εἰς οὐράνια μεταφέρων τὸν λόγον καὶ ὑψηλά.

χρόνου κατηγορηκότες· ἔτι δὲ καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἡλικίᾳ λέγοντες πρὸς ὑμᾶς, ἐν ᾗ ἂν μάλιστα ἐπιστεύσατε, παῖδες ὄντες ἔνιοι ὑμῶν καὶ μειράκια, ἀτεχνῶς ἐρήμην κατηγοροῦντες, ἀπολογουμένου οὐδενός. Ὃ δὲ πάντων ἀλογώτατον, ὅτι οὐδὲ τὰ ὀνόματα οἷόν τε αὐτῶν εἰδέναι καὶ εἰπεῖν· πλὴν εἴ τις κωμῳδιοποιὸς
6 τυγχάνει ὤν. Ὅσοι δὲ φθόνῳ καὶ διαβολῇ χρώμενοι ὑμᾶς ἀνέπειθον, οἱ δὲ, καὶ αὐτοὶ πεπεισμένοι, ἄλλους πείθοντες, οὗτοι
7 πάντες ἀπορώτατοί εἰσιν. Οὐδὲ γὰρ ἀναβιβάσασθαι οἷόν τ' ἐστὶν αὐτῶν ἐνταυθοῖ, οὐδὲ ἐλέγξαι οὐδένα, ἀλλ' ἀνάγκη ἀτεχνῶς ὥσπερ σκιαμαχεῖν ἀπολογούμενόν τε καὶ ἐλέγχειν, μηδενὸς ἀποκρι-
8 νομένου. Ἀξιώσατε οὖν καὶ ὑμεῖς, ὥσπερ ἐγὼ λέγω, διττούς μου κατηγόρους γεγονέναι, ἑτέρους μέν, τοὺς ἄρτι κατηγορήσαντας· ἑτέρους δὲ, τοὺς πάλαι, οὓς ἐγὼ λέγω· καὶ οἰήθητε δεῖν πρὸς ἐκείνους πρῶτόν με ἀπολογήσασθαι. Καὶ γὰρ ὑμεῖς ἐκείνων πρότερον ἠκούσατε κατηγορούντων, καὶ πολὺ μᾶλλον ἢ τῶν δε τῶν
9 ὕστερον. Εἶεν· ἀπολογητέον δή, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἐπιχειρητέον ὑμῶν ἐξελέσθαι τὴν διαβολήν, ἣν ὑμεῖς ἐν πολλῷ χρόνῳ
10 ἔχετε, ταύτην ἐν οὕτωσὶ ὀλίγῳ χρόνῳ. Βουλοίμην μὲν οὖν ἄν τοῦτο οὕτω γενέσθαι, εἴ τι ἄμεινον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοί, καὶ πλέον τί με ποιῆσαι ἀπολογούμενον. Οἶμαι δὲ αὐτὸ χαλεπὸν εἶναι, καὶ οὐ πάνυ με λανθάνει οἷόν ἐστιν. Ὅμως δὲ τοῦτο μὲν ἴτω, ὅπῃ τῷ θεῷ φίλον, τῷ δὲ νόμῳ πειστέον καὶ ἀπολογητέον.

γ'. Ἀναλάβωμεν οὖν ἐξ ἀρχῆς, τίς ἡ κατηγορία ἐστὶν, ἐξ ἧς ἡ ἐμὴ διαβολὴ γέγονεν, ᾗ δὴ καὶ πιστεύων Μέλιτός με ἐγράψατο
2 τὴν γραφὴν ταύτην. Εἶεν· τί δὴ λέγοντες διέβαλλον οἱ διαβάλλοντες; Ὥσπερ οὖν κατηγόρων τὴν ἀντωμοσίαν δεῖ ἀναγνῶναι

---

5. Ἐρήμην κατηγοροῦντες) Ἐμοῦ δηλ. μὴ παρόντος. Ἐρήμη γὰρ κατηγορία, ὅταν ἀπῇ ὁ κατηγορούμενος, ὥσπερ καὶ ἐρήμη δίκη, ὅταν μὴ ἀπαντήσας ὁ διωκόμενος, εἰς τὴν κρίσιν καταδικασθῇ. Λέγονται δὲ ταῦτα καὶ χωρὶς οὐσιαστικοῦ· ὅθεν καὶ ἐρήμην ἐάλω· ὁ καταδικασθεὶς ἀπών· ἤτοι ἑλήφθη κατ' ἐρήμην δίκην. Κωμῳδιοποιὸς) Τὸν Ἀριστοφάνην αἰνίττεται· οὗτος γὰρ καὶ ὅλην κωμῳδίαν συνέγραψε, κατηγορῶν Σωκράτους, Νεφέλαι ὀνομαζομένην· ἔνθα παρίστησι τὸν Σωκράτην νεφελοβατοῦντα, καὶ μετεωρολογοῦντα. — Ἀπολογούμενόν τε καὶ ἐλέγχειν) Ἤτοι ὥσπερ σκιαμαχεῖν τε καὶ ἐλέγχειν ἀπολογούμενον· ἵν' οἱ συμπλεκτικοὶ ὅμοια συνδέωσι.

10. Εἴ τι ἄμεινον) Εἰ τοῦτο ἐστὶν ἄμεινόν τι καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοί· τὸ ἐξελέσθαι ὑμῶν ταύτην τὴν διαβολήν. — Οἷον ἐστὶν) Καὶ οὐκ ἀγνοῶ οἷόν ἐστι τοῦτο· ὅτι δηλ. οὐδὲν δυνήσομαι ἀπολογούμενος. — Ἴτω) Προχωρείτω· γενέσθω κατὰ τὴν βούλησιν τοῦ Θεοῦ.

γ'. Ἐγράψατο τὴν γραφὴν ταύτην) Τὴν περὶ τῶν δημοσίων ἀδικημάτων κατηγορίαν γραφὴν οἱ Ἀθηναῖοι ἐκάλουν· γράφομαι δὲ τὸ ἐγγράφως κατηγορῶ. Ὅθεν, ἐγράψατο τὴν γραφὴν ταύτην, σημαίνει. Ἐγγράφως κατηγόρησάν μου ἐνώπιον ἡμῶν τὴν κατηγορίαν ταύτην.

2. Εἶεν· τί δὴ) Ἀποστατικῶς· ἔστω δηλονότι ταῦτα, ἀλλὰ τί· καὶ τλ. ὁ δὲ Δὴ μεταβατικός. — Ἀντωμοσίαν) Ἀντωμοσία ἐκαλεῖτο ἡ κατά τινος ἔνορκος γραφή. Φασὶ δ' ὅτι ἔγραφον ὅ,τε κατηγορῶν καὶ κατηγορούμενος, ἀντομνύοντες, ὁ μὲν, ὅτι ἀληθῆ κατηγορήσει· ὁ

αὐτῶν· Σωκράτης ἀδικεῖ καὶ περιεργάζεται ζητῶν τά τε ὑπὸ γῆς καὶ τὰ ἐπουράνια, καὶ τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιῶν, καὶ ἄλλους ταῦτα διδάσκων. Τοιαύτη τίς ἐστί. Τοιαῦτα γὰρ ἑωρᾶτε καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ Ἀριστο- 3
φάνους κωμῳδίᾳ, Σωκράτην τινὰ ἐκεῖ περιφερόμενον, φάσκοντά τε ἀεροβατεῖν, καὶ ἄλλην πολλὴν φλυαρίαν φλυαροῦντα· ὧν ἐγὼ οὐδὲν οὔτε μέγα οὔτε σμικρὸν πέρι ἐπαΐω. Καὶ οὐχ ὡς ἀτιμά- 4
ζων λέγω τὴν τοιαύτην ἐπιστήμην, εἴ τις περὶ τῶν τοιούτων σοφός ἐστι, μήπως ἐγὼ ὑπὸ Μελίτου τοσαύτας δίκας φεύγοιμι. Ἀλλὰ γάρ μοι τῶν τοιούτων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδὲν μέτεστι· μάρτυρας δ' αὖ ὑμῶν τοὺς πολλοὺς παρέχομαι, καὶ ἀξιῶ ὑμᾶς ἀλλήλους διδάσκειν τε καὶ φράζειν ὅσοι ἐμοῦ πώποτε ἀκηκόατε διαλεγομένου. Πολλοὶ δὲ ὑμῶν οἱ τοιοῦτοί εἰσι. Φράζετε οὖν 5
ἀλλήλοις, εἰ πώποτε ἢ σμικρὸν ἢ μέγα ἤκουσέ τις ὑμῶν ἐμοῦ περὶ τῶν τοιούτων διαλεγομένου· καὶ ἐκ τούτου γνώσεσθε, ὅτι τοιαῦτ' ἐστὶ καὶ τἆλλα περὶ ἐμοῦ ἃ οἱ πολλοὶ λέγουσιν.

δ'. Ἀλλὰ γάρ οὔτε τούτων οὐδέν ἐστιν· οὐδέ γ' εἴ τινος ἀκηκόατε ὡς ἐγὼ παιδεύειν ἐπιχειρῶ ἀνθρώπους, καὶ χρήματα πράττομαι, οὐδὲ τοῦτο ἀληθές. Ἐπεὶ καὶ τοῦτο γέ μοι δοκεῖ καλὸν εἶναι, εἴ 2
τις οἷός τ' εἴη παιδεύειν ἀνθρώπους, ὥσπερ Γοργίας ὁ Λεοντῖνος, καὶ Πρόδικος ὁ Κεῖος, καὶ Ἱππίας ὁ Ἠλεῖος. Τούτων γὰρ ἕκαστος, ὦ ἄνδρες, οἷός τ' ἐστὶν ἰὼν εἰς ἑκάστην τῶν πόλεων, τοὺς νέους, οἷς ἔξεστι τῶν ἑαυτῶν πολιτῶν προῖκα ξυνεῖναι ᾧ ἂν βούλωνται, τούτους πείθουσι τὰς ἐκείνων ξυνουσίας ἀπολι-

---

ὲξ, ὅτι τἀληθῆ ἀπολογήσεται. Βαρῖν. Ἀντωμοσίᾳ.

3. Κωμῳδίᾳ) Τῇ καλουμένῃ Νεφέλαι· ἔνθα ἐδείκνυτο Σωκράτης τοῖς Θεαταῖς ἐπὶ χρεμάθρας, ἀεροβατῶν, καὶ τοὺς Θεοὺς ὑπερφρονῶν. στίχ. 225. φησὶν γοῦν ἑωρᾶτε, ὅτε ἐν τῷ Θεάτρῳ ταῦτα διεκωμῳδεῖτο, ἔνθα τὸ πλῆθος ἐθεώρει. — Ὧν ἐγὼ) Οἷον· Περὶ ὧν ἐγώ. — Τὴν τοιαύτην ἐπιστήμην) Τὴν ποιητικὴν δηλ. Ἔστι γὰρ πρὸς ἐπανόρθωσιν ἠθῶν, διακωμῳδουμένων τῶν φαύλων. — Μήπως ἐγὼ) Μὴ γένοιτο ἵνα τοσοῦτον κατηγορηθῶ ὑπὸ Μελίτου.

6. Περὶ τῶν τοιούτων) Ὧν μου κατηγοροῦτε.

δ'. Χρήματα πράττομαι) Ἀπαιτῶ δηλ. χρήματα· καὶ ἔστι τὸ αὐτὸ, ὅπερ Ξενοφ. Ἀπομν. Α'. β'. 60. Μισθὸν τῆς συνουσίας πράττομαι· ἐν δ' ἀπολ. 16. φησίν. Ὡς παρ' οὐδενὸς οὔτε ὦρα, οὔτε μισθὸν δέχομαι.

2. Τούτους πείθουσι) Ἐπανάληψις διὰ τὸ πολλὰ μεταξὺ ἐν ὑπερβατῷ σχήματι παρεμπεσεῖν· τὸ δὲ Πείθουσι πληθυντικὸν διὰ τὸ Ἕκαστος· καὶ ἐνικῷ κατὰ φωνὴ, καὶ πληθυντικῷ κατὰ σημασίαν συμφερόμενον ῥήματι· τὸ δ' οἷός τ' ἐστιν, ὡς παρέλκων κεῖται· ἄλλως γὰρ πείθειν ἔδειν λέγειν· οὐ πείθουσιν· ὡς ἀπαρέμφατον ἀπαιτοῦντος τοῦ Οἷός τ' ἐστι· κεῖται δὲ κατὰ τὸ Οἶμαι, ἐπεντιθέμενον· εὖ οἶδα, καὶ εἴτι τοιοῦτο· καὶ ταῦτα γὰρ πρὸς ἀπαρέμφατον φερόμενα, κατ' ἐπένθεσιν λεγόμενα, καὶ ὡς περιττὰ κείμενα, οὐδὲ τοιοῦτον ἀπαιτεῖ. Ἡ δὲ σύνταξις. Τούτων γὰρ ἕκαστος, ἰὼν εἰς ἑκάστην τῶν πόλεων, οἷός τ' ἐστι πείθειν τοὺς νέους, οἷς ἔξεστιν ξυνεῖναι προῖκα ᾧ ἂν βούλωνται τῶν ἑαυτῶν πολιτῶν, ἀπολιπεῖν τὰς ἐκείνων ξυνουσίας, καὶ ξυνεῖναι σφίσι, διδόντας χρήματα, καὶ πρὸς τούτοις εἰδότας καὶ χάριν.

πόντας, σφίσι ξυνεῖναι χρήματα διδόντας, καὶ χάριν προσειδέ-
3 ναι. Ἐπεί καὶ ἄλλος ἀνήρ ἐστι Πάριος ἐνθάδε σοφὸς, ὃν ἐγὼ
ἠσθόμην ἐπιδημοῦντα. Ἔτυχον γὰρ προσελθὼν ἀνδρὶ ὃς τετε-
λέκει χρήματα σοφισταῖς πλείω ἢ ξύμπαντες οἱ ἄλλοι, Καλλίᾳ
4 τῷ Ἱππονίκου. Τοῦτον οὖν ἀνηρόμην (ἐστὸν γὰρ αὐτῷ δύο υἱέε)·
ὦ Καλλία, ἦν δ' ἐγὼ, εἰ μέν σου τὼ υἱέε πώλω ἢ μόσχω ἐγε-
νέσθην, εἴχομεν ἂν αὐτοῖν ἐπιστάτην λαβεῖν καὶ μισθώσασθαι, ὃς
ἔμελλεν αὐτὼ καλὼ κἀγαθὼ ποιήσειν τὴν προσήκουσαν ἀρετήν· ἦν
δ' ἂν οὗτος ἢ τῶν ἱππικῶν τις ἢ τῶν γεωργικῶν· νῦν δ' ἐπειδὴ
ἀνθρώπω ἐστὸν, τίνα αὐτοῖν ἐν νῷ ἔχεις ἐπιστάτην λαβεῖν; τὶς τῆς
τοιαύτης ἀρετῆς τῆς ἀνθρωπίνης τε καὶ πολιτικῆς ἐπιστήμων ἐ-
5 στίν; οἶμαι γάρ σε ἐσκέφθαι, διὰ τὴν τῶν υἱέων κτῆσιν. Ἔστι τις,
ἔφην ἐγὼ, ἢ οὔ; Πάνυ γε, ἦ δ' ὅς. Τίς, ἦν δ' ἐγὼ, καὶ ποδαπός;
καὶ πόσου διδάσκει; Εὔηνος, ἔφη, ὦ Σώκρατες, Πάριος, πέντε
6 μνῶν. Καὶ ἐγὼ τὸν Εὔηνον ἐμακάρισα, εἰ ὡς ἀληθῶς ἔχοι ταύ-
την τὴν τέχνην, καὶ οὕτως ἐμμελῶς διδάσκοι. Ἐγωγ' οὖν καὶ
αὐτὸς ἐκολλυνόμην τε καὶ ἠθρυνόμην ἄν, εἰ ἠπιστάμην ταῦτα·
ἀλλ' οὐ γάρ ἐπίσταμαι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι.

ε. Ὑπολάβοι ἂν οὖν τις ἴσως· ἀλλ', ὦ Σώκρατες, τὸ
σὸν τί ἐστι πρᾶγμα; πόθεν αἱ διαβολαί σοι αὗται γεγόνασιν;
Οὐ γάρ δήπου, σοῦ γε οὐδὲν τῶν ἄλλων περιττότερον πραγ-
ματευομένου, ἔπειτα τοσαύτη φήμη τε καὶ λόγος γέγονε, εἰ μή
τι ἔπραττες ἀλλοῖον, ἢ οἱ πολλοί. Λέγε οὖν ἡμῖν, τί ἐστίν,
2 ἵνα μὴ καὶ ἡμεῖς περὶ σοῦ αὐτοσχεδιάζωμεν. Ταυτί μοι δοκεῖ
δίκαια λέγειν ὁ λέγων· κἀγὼ ὑμῖν πειράσομαι ἀποδεῖξαι, τί
ποτ' ἐστὶ τοῦτο, ὃ ἐμοὶ πεποίηκε τό, τε ὄνομα καὶ τὴν διαβο-
λήν. Ἀκούετε δή· καὶ ἴσως μὲν δόξω τισὶν ὑμῶν παίζειν· εὖ

---

4. Ἦν δ' ἐγὼ) Ποιητικὸν τὸ Ἦν ἀντὶ τοῦ Ἔφην· φημὶ γὰρ καὶ ἠμὶ ποιητικῶς· ὅθεν καὶ ἔφην· ἦν, ἦς, ἦ. Καντεῦθεν τὸ ἦδ' ὅς, ἀντὶ τοῦ ἔφη ἐκεῖνος· ἦ, ὁ δ' ἔφη. — Τὴν προσήκουσαν) Κατὰ τὴν προσ.

— Διὰ τὴν τῶν υἱέων κτ.) Ἤγουν ἐπειδὴ ἐκτήσω υἱοὺς, οἶμαι ὅτι ἐσκέφθης καὶ περὶ τούτου.

5. Πόσου διδάσκει) Ἕνεκεν πόσου τιμήματος· ὅτε γὰρ περὶ τοιούτου ὁ λόγος, τιμήματος δηλ. διὰ γενικῆς ἐκφράζεται κατ' ἔλλειψιν τῆς Διὰ, ἢ Ἕνεκα· ἢ γοῦν Ἀντί. — Εὔηνος) Ἀρποκρατίων ἐν Εὐηνοῦς. »Δύο ἀναγράφουσιν Εὐήνους ἐλεγείων ποιητὰς ὁμωνύμους ἀλλήλοις, καθάπερ Ἐρατοσθένης ἐν τῷ »περὶ Χρονογραφιῶν, ἀμφοτέρους λέγων »Παρίους εἶναι· γνωρίζεσθαι δέ φησι τὸν »νεώτερον μόνον. Μέμνηται δὲ θατέρου »αὐτῶν καὶ Πλάτων «

6. Ἐμμελῶς) Προθύμως δηλ. καθ' Ησύχιον. — Ἀλλ' οὐ γὰρ) Ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἐπίστ. καὶ ἔστιν ὁ Ἀλλὰ γὰρ ἐναντιωματικὸς) ἢ ἀντιθετικός.

ε. Τὸ σὸν τί ἐστι) Τί ἐστι τοῦτο τὸ σόν; Οὐ διδάσκεις δηλ.; ὅθεν καὶ αἱ κατηγορίαι καὶ αἱ διαβολαὶ αὗταί σοι γεγόνασιν; — Ἢ οἱ πολλοὶ) Πράττουσι δηλ. Τὰ γὰρ Διαφορικὰ καὶ μετὰ τοῦ Η ὁμοιοπτώτως· ὅθεν ἀποπληροῦται. Ἀλλοῖον ἢ ἐκεῖνο ἐστὶν, ὅπερ οἱ πολλοὶ πράττουσι.

2. Τό, τε ὄνομα) Τὴν φήμην δηλ.

μέν τοι ἴστε, πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ. Ἐγὼ γὰρ, ὦ ἄν- 3
δρες Ἀθηναῖοι, δι' οὐδὲν ἀλλ' ἢ διὰ σοφίαν τινὰ τοῦτο τὸ ὄ-
νομα ἔσχηκα. Ποίαν δὴ σοφίαν ταύτην; ἥπερ ἐστὶν ἴσως ἀν-
θρωπίνη σοφία· τῷ ὄντι γὰρ κινδυνεύω ταύτην εἶναι σοφός· οὗ-
τοι δὲ τάχ' ἄν, οὓς ἄρτι ἔλεγον, μείζω τινὰ ἢ κατ' ἄνθρωπον
σοφίαν σοφοὶ εἶεν, ἢ οὐκ ἔχω, ὅ,τι λέγω· οὐ γὰρ δὴ ἔγωγε
αὐτὴν ἐπίσταμαι· ἀλλ' ὅστις φησὶ, ψεύδεταί τε καὶ ἐπὶ διαβο-
λῇ τῇ ἐμῇ λέγει. Καί μοι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ θορυβή- 4
σητε μηδὲν, ἂν δόξω τι ὑμῖν μέγα λέγειν. Οὐ γὰρ ἐμὸν ἐρῶ
τὸν λόγον, ὃν ἂν λέγω, ἀλλ' εἰς ἀξιόχρεων ὑμῖν τὸν λέγοντα
ἀνοίσω. Τῆς γὰρ ἐμῆς, εἰ δή τίς ἐστι σοφία, καὶ οἵα, μάρτυ-
ρα ὑμῖν παρέξομαι τὸν θεὸν τὸν ἐν Δελφοῖς. Χαιρεφῶντα γὰρ 5
ἴστε δήπου· οὗτος ἐμὸς ἑταῖρος ἦν ἐκ νέου, καὶ ὑμῶν τῷ πλή-
θει ἑταῖρός τε, καὶ ξυνέφυγε τὴν φυγὴν ταύτην, καὶ μεθ' ὑμῶν
κατῆλθε. Καὶ ἴστε δὴ οἷος ἦν ὁ Χαιρεφῶν, ὡς σφοδρὸς, ἐφ' ὅ,τι
ὁρμήσειε. Καὶ δήποτε καὶ εἰς Δελφοὺς ἐλθὼν, ἐτόλμησε τοῦ- 6
το μαντεύσασθαι· καὶ ὅπερ λέγω, μὴ θορυβεῖτε, ὦ ἄνδρες· ἠ-
ρετο γὰρ δὴ εἴ τις ἐμοῦ εἴη σοφώτερος. Ἀνεῖλεν οὖν ἡ Πυθία,
μηδένα σοφώτερον εἶναι. Καὶ τούτων πέρι ὁ ἀδελφὸς ὑμῖν αὐτοῦ 7
οὑτοσὶ μαρτυρήσει, ἐπειδὴ ἐκεῖνος τετελεύτηκε.

ς'. Σκέψασθε δὴ ὧν ἕνεκα ταῦτα λέγω· μέλλω γὰρ ὑμᾶς
διδάξειν, ὅθεν μοι ἡ διαβολὴ γέγονε. Ταῦτα γὰρ ἐγὼ ἀκούσας, 2
ἐνεθυμούμην οὑτωσί. Τί ποτε λέγει ὁ θεός; καὶ τί ποτε αἰνίτ-

---

3. Ἥπερ ἐστὶν) Δι' ἐκείνην δηλ. τὴν σοφίαν, ἥτις ἐστὶν ἴσως· καὶ τλ. — Ταύτην) Κατὰ ταύτην τὴν σοφίαν. — Οὓς ἄρτι ἔλεγ.) Γοργίας δηλ. ὁ Λεοντῖνος, Πρόδικος ὁ Κεῖος, Ἱππίας ὁ Ἠλεῖος, καὶ Εὔηνος ὁ Πάριος. — Οὐκ ἔχω ὅ,τι λέγ.) Ἢ ἀγνοῶ ὅ,τι ἂν ἄλλο εἴποιμι περὶ τῆς ἐκείνων σοφίας. — Ἐπίσταμ.) Ὅθεν Μάξιμ. Τύριος. Η'. »Καὶ τὰ μὲν ἄλλα, φησὶ πάντα ἀπο- »ποιεῖται (Σωκράτης) εἰδέναι, καὶ τοὺς »περὶ ἀρετῆς λόγους, καὶ τὰς περὶ θεῶν »δόξας, καὶ τὰ ἄλλα ἅπαντα, ἐφ' οἷς »οἱ σοφισταὶ ἐκόμων.«

5. Καὶ μεθ' ὑμῶν κατῆλθε) Ὁπότε Θρασύβουλος ὁρμηθεὶς ἐκ Θηβῶν, ἠλευθέρωτε τὰς Ἀθήνας ἀπὸ τῶν τριάκοντα τυράννων, καὶ τὰ ἀρχαῖα κατέστητε. Σημείωσαι δὲ ὅτι Κατέρχομαι σημαίνει, ὡς Βαρῖνος φησίν, ὅταν εἰς τὴν πόλιν, ἀφ' ἧς ἐξῆλθον ἐπανέλθω· ὁ δὲ Σχολ. Ἀριστ. ἐν Βατρ. στίχ. 1196. Ἰδίως δὲ, φησιν, ἐπὶ τῶν φυγάδων χρῶνται τῷ Κατέρχομαι. — Ὡς σφοδρ.) Ὀξύτατος δηλ. — Ἀνεῖλεν) Ἀναιρῶ οὐ μόνον τὸ φονεύω, φησὶ Βαρῖνος, ἀλλὰ καὶ τὸ μαντεύομαι. Καὶ ὁ Ἐτυμολ. Ἀνεῖλε, φησὶν, ἀντὶ τοῦ ἐμαντεύσατο· λέγεται δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ἐκ Δελφῶν χρηστηρίου. — Σοφώτερον εἶναι) Τοῦτο δὲ εἶναι λέγεται τὸ χρηστηριασθὲν περὶ Σωκράτους. Σχολ. Ἀριστοφ. ἐν Νεφέλ. στίχ. 144.

Σοφὸς Σοφοκλῆς, σοφώτερος δ' Εὐ-
ριπίδης.
Ἀνδρῶν δὲ πάντων Σωκράτης σοφώ-
τατος.

— Οὑτοσὶ) Ἀδελφὸς δὲ Χαιρεφῶντος ἦν Χαιρεκράτης, ὡς φησὶ Ξενοφ. Ἀπομν. γ'.

ς'. 2. Ξύνοιδα ἐμ . . . ὤν) Σημείωσαι ὅτι τὸ Σύνοιδα ἐν ταὐτοπροσωπίᾳ τριχῶς λέγεται· οἷον· Σύνοιδα ἐμαυτῷ ἀδικῶν· καὶ Σύνοιδα ἐμαυτῷ ἀδικίαν· καὶ Σύνοιδα ἐμαυτῷ ἀδικοῦντι.

τεται; ἐγὼ γὰρ δὴ οὔτε μέγα οὔτε σμικρὸν ξύνοιδα ἐμαυτῷ σοφὸς ὤν. Τί οὖν ποτε λέγει φάσκων ἐμὲ σοφώτατον εἶναι; οὐ
3 γὰρ δήπου ψεύδεταί γε· οὐ γὰρ θέμις αὐτῷ. Καὶ πολὺν μὲν χρόνον ἠπόρουν, τί ποτε λέγει· ἔπειτα μόλις πάνυ ἐπὶ ζήτησιν
4 αὐτοῦ τοιαύτην τινὰ ἐτραπόμην. Ἦλθον ἐπί τινα τῶν δοκούντων σοφῶν εἶναι, ὡς ἐνταῦθα, εἴπερ που, ἐλέγξων τὸ μαντεῖον, καὶ ἀποφανῶν τῷ χρησμῷ, ὅτι οὗτός γέ μου σοφώτερος· σὺ
5 δ' ἐμὲ ἔφησθα. Διασκοπῶν οὖν τοῦτον, (ὀνόματι γὰρ οὐδὲν δέομαι λέγειν· ἦν δέ τις τῶν πολιτικῶν, πρὸς ὃν ἐγὼ σκοπῶν τοιουτονί τι ἔπαθον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι·) καὶ διαλεγόμενος αὐτῷ, ἔδοξέ μοι οὗτος ὁ ἀνὴρ δοκεῖν μὲν εἶναι σοφὸς ἄλλοις τε πολ-
6 λοῖς ἀνθρώποις, καὶ μάλιστα ἑαυτῷ, εἶναι δ' οὔ. Κἄπειτα ἐπειρώμην αὐτῷ δεικνύναι, ὅτι οἴοιτο μὲν εἶναι σοφός, εἴη δ' οὔ. Ἐντεῦθεν οὖν τούτῳ τε ἀπηχθόμην, καὶ πολλοῖς τῶν παρόντων.
7 Πρὸς ἐμαυτὸν δ' οὖν ἀπιὼν ἐλογιζόμην, ὅτι τούτου μὲν τοῦ ἀνθρώπου ἐγὼ σοφώτερός εἰμι· κινδυνεύει μὲν γὰρ ἡμῶν οὐδέτερος οὐδὲν καλὸν οὐδ' ἀγαθὸν εἰδέναι· ἀλλ' οὗτος μὲν οἴεταί τι εἰδέναι, οὐκ εἰδώς· ἐγὼ δέ, ὥσπερ οὖν οὐκ οἶδα, οὐδὲ οἴομαι. Ἔοικα γοῦν τούτου γε σμικρῷ τινι αὐτῷ τούτῳ σοφώτερος εἶναι, ὅτι
8 ἃ μὴ οἶδα, οὐδὲ οἴομαι εἰδέναι. Ἐντεῦθεν ἐπ' ἄλλον ἰὼν τῶν ἐκείνου δοκούντων σοφωτέρων εἶναι· καί μοι ταὐτὰ ταῦτα ἔδοξε· καὶ ἐνταῦθα κἀκείνῳ καὶ ἄλλοις πολλοῖς ἀπηχθόμην.

ζ'. Μετὰ ταῦτα οὖν ἤδη ἐφεξῆς ἰὼν, αἰσθανόμενος μὲν καὶ λυπούμενος, καὶ δεδιώς, ὅτι ἀπηχθανόμην· ὅμως δὲ ἀναγκαῖον ἐδόκει εἶναι, τὸ τοῦ Θεοῦ περὶ πλείστου ποιεῖσθαι, καὶ ἰέναι, σκοποῦντι τὸν χρησμὸν τί λέγει, ἐπὶ ἅπαντας τούς τι δοκοῦντας εἰ-
2 δέναι. Καὶ νὴ τὸν Κύνα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, (δεῖ γὰρ πρὸς

---

3. Ἐπὶ ζήτησιν αὐτοῦ) Τοῦ Χρησμοῦ δηλ.

4. Τῶν δοκούντων σοφῶν εἶναι) Τὸ Σοφῶν τῷ ἐκ πρώτου συνεφώνησεν· οὕτω γὰρ συμβαίνει γίγνεσθαι τὴν σύνταξιν, ὑπαρκτικοῦ ὄντος τοῦ ἀπαρεμφάτου. — Ὡς ἐνταῦθα, εἴπερ που) Ὡς μᾶλλον ἐνταῦθα ἢ ἄλλοθί που ἐλέγξων· καὶ τλ. — Σὺ δ' ἐμὲ ἔφησθα) Πρὸς τὸν χρησμὸν ἀποτείνει τὸν λόγον.

5, Τοιουτονί τι) Ἐπέκτασις ἐστὶ τὸ ι ἔθει Ἀττικῷ, ἀντὶ τοιοῦτό τι· τὸ δὲ ν διὰ τὴν ἐπιφορὰν τοῦ ι. — Δοκεῖν μὲν . . . εἶναι δ' οὔ) Ἔδοξέ μοι ὅτι ἐδόκει μὲν εἶναι σοφὸς, οὐκ ἦν δέ.

7. Τούτου μὲν) Ὁ Μὲν πρὸς ἀκολουθήσοντα Δὲ εἴρηται, ἔστι δέτοι βεβαιωτικός. — Αὐτῷ τούτῳ) Τῷ μὴ οἴεσθαι εἰδέναι μὴ εἰδότα.

— ζ'. Τὸ τοῦ Θεοῦ) Τὸ Θεῖον δηλ. ἢ τὸν Θεόν. — Περὶ πλείστου ποιεῖσθαι) Φράσις ἀντὶ τοῦ Προτιμῆσαι. — Καὶ ἰέναι) Ἐπὶ ἅπαντας καὶ τλ.

2. Νὴ τὸν Κύνα) Τὸν Αἰγυπτίων Θεὸν, ὡς ἐν Γοργίᾳ Πλάτων λέγει. Ἄννουβις δὲ, παρ' Αἰγυπτίοις ἐκαλεῖτο ὁ Θεὸς οὗτος· ὁ δὲ Σχολ. Λυγουστάνος λέγει. »Ῥαδαμάνθυος ὅρκος οὗτος· ὁ »κατὰ χηνὸς, ἢ κυνὸς, ἢ πλατάνου, ἢ »κριοῦ, ἢ τινος ἄλλου τοιούτου. Οἷς ἦν »μέγιστος ὅρκος ἅπαντι λόγῳ Κύων. »Ἔπειτα χήν· Θεοὺς δὲ σιγᾶν. Κρατῖνος »ἐν Χείροσι· τοιοῦτοι δὲ καὶ οἱ Σωκράντους ὅρκοι.« Ἃ δὴ καὶ παρὰ Σουίδᾳ ἐν

ὑμᾶς τἀληθῆ λέγειν,) ἢ μὴν ἐγὼ ἔπαθόν τι τοιοῦτον. Οἱ μὲν μάλιστα εὐδοκιμοῦντες ἔδοξάν μοι ὀλίγου δεῖν τοῦ πλείστου ἐνδεεῖς εἶναι, ζητοῦντι κατὰ τὸν Θεόν· ἄλλοι δέ, δοκοῦντες φαυλότεροι, ἐπιεικέστεροι εἶναι ἄνδρες πρὸς τὸ φρονίμως ἔχειν. Δεῖ 3
δὴ ὑμῖν τὴν ἐμὴν πλάνην ἐπιδεῖξαι, ὥσπερ πόνους τινὰς πονοῦτος, ἵνα μοι καὶ ἀνέλεγκτος ἡ μαντεία γένοιτο. Μετὰ γὰρ τοὺς πολιτικοὺς ἦα ἐπὶ τοὺς ποιητάς, τούς τε τῶν τραγῳδιῶν, καὶ τοὺς τῶν διθυράμβων, καὶ τοὺς ἄλλους, ὡς ἐνταῦθα ἐπ' αὐτοφώρῳ καταλήψόμενος ἐμαυτὸν ἀμαθέστερον ἐκείνων ὄντα. Ἀναλαμβάνων οὖν αὐτῶν τὰ ποιήματα, ἅ μοι ἐδόκει μάλιστα 4
πεπραγματεῦσθαι αὐτοῖς, διηρώτων ἂν αὐτοὺς τί λέγοιεν, ἵν' ἅμα τι καὶ μανθάνοιμι παρ' αὐτῶν. Αἰσχύνομαι οὖν ὑμῖν εἰπεῖν, ὦ ἄν- 5
δρες, τἀληθῆ· ὅμως δὲ ῥητέαν. Ὡς ἔπος γὰρ εἰπεῖν, ὀλίγου αὐτῶν ἅπαντες οἱ παρόντες ἂν βέλτιον ἔλεγον περὶ ὧν αὐτοὶ ἐπεποιήκεσαν. Ἔγνων οὖν αὖ καὶ περὶ τῶν ποιητῶν ἐν ὀλίγῳ τοῦ- 6
το, ὅτι οὐ σοφίᾳ ποιοῖεν, ἃ ποιοῖεν, ἀλλὰ φύσει τινὶ, καὶ ἐνθουσιάζοντες, ὥσπερ οἱ θεομάντεις καὶ οἱ χρησμῳδοί· καὶ γὰρ οὗτοι λέγουσι μὲν πολλὰ καὶ καλὰ, ἴσασι δὲ οὐδὲν, ὧν λέγουσι· τοιοῦτον τί μοι ἐφάνησαν πάθος καὶ οἱ ποιηταὶ πεπονθότες· καὶ ἅμα ἠσθόμην αὐτῶν διὰ τὴν ποίησιν οἰομένων καὶ τἆλλα σοφωτάτων εἶναι ἀνθρώπων, ἃ οὐκ ἦσαν. Ἀπῄα οὖν καὶ ἐντεῦ- 7
θεν, τῷ αὐτῷ οἰόμενος περιγεγονέναι, ὥσπερ καὶ τῶν πολιτικῶν.

τῷ Ῥαδαμάνθυος ὅρκος, εὑρίσκεται. — Ἢ μὴν) Ὅρκιος· ἀεὶ γὰρ ἐπὶ ὅρκου λαμβάνεται. — Ὀλίγου δεῖν) Ὀλίγου δέον. Ἀπολύτως κατὰ τὰς τῶν ἀπροσώπων μετοχάς Τὸ δὲ Δεῖν ἀντὶ Δέον. — Κατὰ τὸν Θ.) Κατὰ τὸν χρησμὸν, ὃν ἔδωκε περὶ ἐμοῦ ὁ Θεός. — Δοκοῦντες φαυλ.) Εἶναι, ὑποδεέστεροι καὶ ὀλίγου ἄξιοι. — Πρὸς τὸ φρονίμως ἔχ.) Πρὸς τὸ διακεῖσθαι φρονίμως· τὸ γὰρ Ἔχω μετὰ ἐπιῤῥήματος ἀντὶ τοῦ Διάκειμαι.

3. Πονοῦντος) Τὴν ἐμὴν πλάνην πονοῦντος. Κτητικῆς γὰρ ἀντωνυμίας ἡγουμένης, ἐὰν δέῃ καὶ ἑτέραν πτῶσιν ἐπενεχθῆναι ταὐτοπροσωποῦσαν, κατὰ γενικὴν ἐπάγεται· ὅθεν καὶ Ἀριστοφ. ἐν Πλούτ. στίχ. 34. φησί.

Τὸν ἐμὸν αὐτοῦ τοῦ ταλαιπάρου βίον.

— Τῶν τε τραγ.) Τραγῳδία μὲν λέγεται πρᾶξις ἐν θεάτρῳ περαινομένη, ἔλεον καὶ φόβον ποιοῦσα τοῖς ἀκούουσι. Διθύραμβος δὲ, μέλος εἰς Διόνυσον ᾀδόμενον, καὶ τὴν ἐκείνου γέννεσιν διηγούμενον, πολὺ ἔχον τὸ ἐνθουσιῶδες. — Ἐπ' αὐτοφώρ.) Ἐπὶ αὐτῷ τῷ ἔργῳ φωραθείς· ἤγουν· ἵνα καταλάβω ἐμαυτὸν ἐπ' αὐτῷ τῷ πράγματι φωραθέντα, ὅτι εἰμὶ ἐκείνων ἀμαθέστερος.

4. Τί λέγοιεν) Ἀπὸ παρωχημένου πρὸς εὐκτικὸν τὸ Τί· διὰ τὰ αὐτὰ δὲ καὶ ὁ Ἵνα πρὸς εὐκτικόν.

5. Ὀλίγου . . . ἔλεγον) Ἐννοεῖται τὸ Δεῖν. Ὀλίγου Δεῖν . . . ἔλεγον· οἷον· ὀλίγου δεῖν πάντες οἱ παρόντες βελτίω ἔλεγον, ἢ αὐτοὶ οἱ ποιηταὶ περὶ τῶν ποιηθέντων. Τὸ δὲ ἐπεποιήκεσαν, ἀντὶ τοῦ ἐπεποιήκεισαν, Ἀττικόν.

6. Ἃ ποιοῖεν) Κατ' ἔλλειψιν τοῦ συνητικοῦν Ἄν. — Οἱ θεομάν.) Αἰσχίν. Σωκρατ. Α'. ιγ'. φησίν. »Ὥσπερ οἱ θεῖοι »τῶν μάντεων καὶ χρησμολόγοι· οὗτοι »γὰρ, οὔτε φύσει τοιοῦτοι γίγνονται, »οὔτε τέχνῃ, ἀλλ' ἐπιπνοίᾳ ἐκ τῶν θεῶν »γιγνόμενοι τοιοῦτοι εἰσίν.

— Ἃ οὐκ ἦσαν) Καθ' ἃ οὐκ ἦσαν σοφώτατοι.

7. Τῷ αὐτῷ) Ὁμοίως οἰόμενος περιγεγονέναι αὐτῶν, καθάπερ καὶ τῶν πολ-

ή. Τελευτῶν οὖν ἐπὶ τοὺς χειροτέχνας ἤϊα. Ἐμαυτῷ γὰρ ξυνήδειν οὐδὲν ἐπισταμένῳ, ὡς ἔπος εἰπεῖν· τούτους δὲ γ' ἤ-
2 δειν, ὅτι εὑρήσοιμι πολλὰ καὶ καλὰ ἐπεσταμένους. Καὶ τούτου μὲν οὐκ ἐψεύσθην, ἀλλ' ἠπίσταντο, ἃ ἐγὼ οὐκ ἠπιστάμην, καί μου ταύτῃ σοφώτεροι ἦσαν. Ἀλλ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταὐτόν μοι ἔδοξαν ἔχειν ἁμάρτημα, ὅπερ καὶ οἱ ποιηταὶ καὶ οἱ ἀγαθοὶ δημιουργοί, διὰ τὸ τὴν τέχνην καλῶς ἐξεργάζεσθαι,
3 ἕκαστος ἠξίου καὶ τἆλλα τὰ μέγιστα σοφώτατος εἶναι· καὶ αὐτῶν αὐτὴ ἡ πλημμέλεια ἐκείνην τὴν σοφίαν ἀπέκρυπτεν· ὥστε με καὶ αὐτὸν ἀνερωτᾶν ὑπὲρ τοῦ χρησμοῦ, πότερα δεξαίμην ἂν οὕτως, ὥσπερ ἔχω ἔχειν, μήτε τι σοφὸς ὢν τὴν ἐκείνων σοφίαν, μήτε ἀμαθὴς τὴν ἀμαθίαν, ἢ ἀμφότερα ἃ ἐκεῖνοι ἔχουσιν ἔχειν. Ἀπεκρινάμην οὖν ἐμαυτῷ καὶ τῷ χρησμῷ, ὅτι μοι λυσιτελεῖ, ὥσπερ ἔχω ἔχειν.

θ'. Ἐκ ταύτης ἤδη τῆς ἐξετάσεως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολλαὶ μὲν ἀπέχθειαί μοι γεγόνασι, καὶ οἷαι χαλεπώταται καὶ βαρύταται· ὥστε πολλὰς διαβολὰς ἀπ' αὐτῶν γεγονέναι· ὄνομα
2 δὲ τοῦτο λέγεσθαι σοφὸς εἶναι. Οἴονται γάρ με ἑκάστοτε οἱ παρόντες, ταῦτα αὐτὸν εἶναι σοφόν, ἃ ἂν ἄλλον ἐξελέγξω· τὸ δὲ κινδυνεύει, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῷ ὄντι ὁ θεὸς σοφὸς εἶναι, καὶ ἐν τῷ χρησμῷ τοῦτο λέγει, ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη σοφία
3 ὀλίγου τινὸς ἀξία ἐστὶ καὶ οὐδενός. Καὶ φαίνεται τοὐτ' οὐ λέγειν τὸν Σωκράτην, προσκεχρῆσθαι δὲ τῷ ἐμῷ ὀνόματι, ἐμὲ παράδειγμα ποιούμενος, ὥσπερ ἂν εἴποι, ὅτι οὗτος ὑμῶν, ὦ ἄνθρωποι, σοφώτατός ἐστιν, ὅστις, ὥσπερ Σωκράτης, ἔγνωκεν, ὅτι
4 οὐδενὸς ἄξιός ἐστι τῇ ἀληθείᾳ πρὸς σοφίαν. Ταῦτ' οὖν ἐγὼ μὲν ἔτι καὶ νῦν περιιὼν ἐπιζητῶ καὶ ἐρευνῶ, κατά τὸν θεόν, καὶ
5 τῶν ἀστῶν καὶ τῶν ξένων ἄν τινα οἴωμαι σοφὸν εἶναι. Καὶ ἐπειδάν μοι μὴ δοκῇ, τῷ θεῷ βοηθῶν ἐνδείκνυμαι, ὅτι οὐκ ἔστι

ή. 2. Καὶ τούτου μὲν) Ἡ γενικὴ κατ' ἔλλειψιν λέγεται προθέτεως τῆς Ἀπὸ ἢ Ἐκ. — Ἀλλ' ἠπίσταν.) Ὁ ἀλλὰ κατὰ θέσιν, προηγηθέντος τοῦ Οὐ. Ἔοικε δέ τοι Αἰτιολογικός. — Ταύτῃ) Κατὰ τοῦτο· ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιστήμῃ.

3. Μὲ καὶ αὐτὸν) Ἐμὲ αὐτὸν ἀνηρώτων. Ὥστε καὶ αὐτὸν ἀνερωτᾶν ἐμέ· καί ἐστιν ἡ Πρωτότυπως ἀντὶ τῆς Ἐμαυτὸν συνθέτου. — Τὴν ἐκείνων σοφ.) Κατὰ τὴν ἐκείνων σοφ. τὸ δὲ Τί καὶ αὐτὸ κατ' ἔλλειψιν τῆς Κατά· οἷον· μήτε κατά τι ὢν σοφὸς, καθ' ἣν ἐκεῖνοι ἔχουσι σοφίαν.

θ'. Ὄνομα δὲ τοῦτο) Καὶ ὄνομα τοῦτό μοι γέγονε τὸ λέγεσθαι δηλ. σοφὸς εἶναι.

2. Ταῦτα) Κατὰ ταῦτα, καθ' ἅ. — Τὸ δὲ) Τὸ δὲ ἀληθὲς ἐστίν, ὁ θεὸς κινδυνεύει τῷ ὄντι σοφὸς εἶναι. — Καὶ οὐδενὸς) Καὶ ἵν' οὕτως εἴπω, οὐδενός ἐστιν ἀξία.

3. Τούτου) Χάριν δηλ. ἢ ἕνεκα.

4. Καὶ τῶν ἀστῶν) Οἷον· ἐρευνῶ κατὰ τὸν παρὰ τοῦ θεοῦ χρησμόν, ἄντινα τῶν ἀστῶν ἢ ξένων οἴωμαι σοφὸν εἶναι.

5. Καὶ ἐπειδάν) Ὁπόταν μοι δοκεῖ

σοφός. Καὶ ὑπὸ ταύτης τῆς ἀσχολίας, οὔτε τι τῶν τῆς πόλεως 6
πράξαί μοι σχολὴ γέγονεν ἄξιον λόγου, οὔτε τῶν οἰκείων· ἀλλ'
ἐν πενίᾳ μυρίᾳ εἰμὶ διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ λατρείαν.

ι. Πρὸς δὲ τούτοις, οἱ νέοι μοι ἑπακολουθοῦντες, οἷς μάλι-
στα σχολὴ ἐστιν, οἱ τῶν πλουσιωτάτων, αὐτόματοι, χαίρουσιν
ἀκούοντες ἐξελεγχομένων τῶν ἀνθρώπων· καὶ αὐτοὶ πολλάκις
ἐμὲ μιμοῦνται, εἶτα ἐπιχειροῦσιν ἄλλους ἐξετάζειν· κἄπειτα,
οἶμαι, εὑρίσκουσι πολλὴν ἀφθονίαν οἰομένων μὲν εἰδέναι τι τῶν
ἀνθρώπων, εἰδότων δὲ ἢ ὀλίγα ἢ οὐδέν. Ἐντεῦθεν οὖν οἱ ὑπ' 2
αὐτῶν ἐξεταζόμενοι ἐμοὶ ὀργίζονται, οὐκ αὐτοῖς· καὶ λέγουσιν,
ὡς Σωκράτης τίς ἐστι μιαρώτατος, καὶ διαφθείρει τοὺς νέους.
Καὶ ἐπειδάν τις αὐτοὺς ἐρωτᾷ, ὅ,τι ποιῶν, καὶ ὅ,τι διδάσκων, 3
ἔχουσι μὲν οὐδὲν εἰπεῖν, ἀλλ' ἀγνοοῦσιν· ἵνα δὲ μὴ δοκῶσιν
ἀπορεῖν, τὰ κατὰ πάντων τῶν φιλοσοφούντων πρόχειρα ταῦτα
λέγουσιν, ὅτι τὰ μετέωρα καὶ τὰ ὑπὸ γῆς ζητεῖ, καὶ Θεοὺς
μὴ νομίζει, καὶ τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιεῖ. Τὰ γὰρ ἀλη- 4
θῆ, οἶμαι, οὐκ ἂν ἐθέλοιεν λέγειν, ὅτι κατάδηλοι γίγνονται
προσποιούμενοι μὲν εἰδέναι, εἰδότες δὲ οὐδέν. Ἅτε οὖν, οἶμαι, 5
φιλότιμοι ὄντες καὶ σφοδροί, καὶ πολλοί, καὶ ξυντεταγμένως
καὶ πιθανῶς λέγοντες περὶ ἐμοῦ, ἐμπεπλήκασιν ὑμῶν τὰ ὦτα,
καὶ πάλαι καὶ νῦν σφοδρῶς διαβάλλοντες. Ἐκ τούτων καὶ Μέ- 6
λιτός μοι ἐπέθετο καὶ Ἄνυτος καὶ Λύκων· Μέλιτος μέν, ὑπὲρ
τῶν ποιητῶν ἀχθόμενος· Ἄνυτος δέ, ὑπὲρ τῶν δημιουργῶν καὶ
τῶν πολιτικῶν· Λύκων δέ, ὑπὲρ τῶν ῥητόρων. Ὥστε, ὅπερ 7
ἐγὼ ἀρχόμενος ἔλεγον, θαυμάζοιμ' ἂν, εἰ οἷός τ' εἴην ἐγὼ ὑμῶν
ταύτην τὴν διαβολὴν ἐξελέσθαι ἐν οὕτως ὀλίγῳ χρόνῳ, οὕτω
πολλὴν γεγονυῖαν. Ταῦτά ἐστιν ὑμῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τἀ- 8
ληθῆ· καὶ ὑμᾶς οὔτε μέγα οὔτε σμικρὸν ἀποκρυψάμενος ἐγὼ λέγω,
οὐδὲ ὑποστειλάμενος· καί τοι οἶδα σχεδὸν, ὅτι τοῖς αὐτοῖς ἀπε- 9
χθάνομαι· ὃ καὶ τεκμήριον, ὅτι ἀληθῆ λέγω, καὶ ὅτι αὕτη ἐ-
στὶν ἡ διαβολὴ ἡ ἐμή, καὶ τὰ αἴτια ταῦτά ἐστι· καὶ ἐάν τε νῦν, ἐάν

ὅτι οὐκ ἔστι σοφὸς, τότε δείκνυμι ὅτι Πάντως οὐδὲν ἔχουσιν εἰπεῖν· ἐπειδὴ ἀ-
βοηθῶ τῷ Θεῷ, τὸν χρησμὸν ἀληθεύον- γνοοῦσιν ὅτι ἂν εἴπωσι.
τα δεικνύων.

ι. Τῶν ἀνθρώπων) Εὑρίσκουσι δηλ. πολλὴν ἀφθονίαν τῶν ἀνθρώπων οἰομένων εἰδέναι τί· ἢ γοῦν τὸ Τῶν ἀνθρώπων ἐστιν ἀντὶ τῶν ἀνθρωπίνων· ἵν' ᾖ τί τῶν πραγμάτων τῶν ἀνθρώπων.

3. Ὅ,τι ποιῶν) Διαφθείρει τοὺς νέους. — Ἀλλ' ἀγνοοῦσιν) Ὁ ἀλλὰ ἀντὶ τοῦ Γάρ. ἤτοι ἐγνοοῦσι γάρ. Ἐλήφθη δὲ ὁ Ἀλλὰ διὰ τὸν προηγηθέντα Μέν. ἵν' ἦν.

6. Ὑπὲρ τῶν Ποιητῶν) Ποιητὴς γὰρ τραγικὸς ὁ Μέλιτος, ἢ φησὶ Σουίδας· ὥσπερ καὶ Ἄνυτος δημιουργός· ὡς Ξενοφ. Ἀπολ. 29 καὶ ὁ Λύκων δημαγωγός· ὡς Λαερτ. Β'. λή. δημαγωγοὶ δὲ οἱ ῥήτορες.

9. Τοῖς αὐτοῖς) Ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς, παρ' ὑμῶν, ἀπεχθ. ἤτοι ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς φαίνομαι ὑμῖν ἐπαχθὴς καὶ φορτικός.

10 τε αὖθις ζητήσητε ταῦτα, οὕτως εὑρήσετε. Περὶ μὲν οὖν ὧν οἱ πρῶτοι μου κατήγοροι κατηγόρουν, αὕτη ἔστω ἱκανὴ ἡ ἀπολογία πρὸς ὑμᾶς.

ιά. Πρὸς δὲ Μέλιτον, τὸν ἀγαθὸν καὶ φιλόπολιν, ὡς φησι, καὶ τοὺς ὑστέρους, μετὰ ταῦτα πειράσομαι ἀπολογήσασθαι. 2 Αὖθις γὰρ δὴ, ὥσπερ τούτων ἑτέρων ὄντων κατηγόρων, λάβωμεν αὖ τὴν τούτων ἀντωμοσίαν. Ἔχει δὲ ὧδέ πως· Σωκράτη φησὶν ἀδικεῖν, τούς τε νέους διαφθείροντα, καὶ θεοὺς, οὓς 3 ἡ πόλις νομίζει, οὐ νομίζοντα, ἕτερα δὲ δαιμόνια καινά. Τὸ μὲν δὴ ἔγκλημα τοιοῦτόν ἐστι· τούτου δὲ τοῦ ἐγκλήματος ἓν ἕκαστον ἐξετάσωμεν. Φησὶ γὰρ δὴ τοὺς νέους ἀδικεῖν με διαφθείροντα. Ἐγὼ δὲ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀδικεῖν φημὶ Μέλιτον, ὅτι σπουδῇ χαριεντίζεται, ῥᾳδίως εἰς ἀγῶνας καθιστὰς ἀνθρώπους, περὶ πραγμάτων προσποιούμενος σπουδάζειν καὶ κήδεσθαι, ὧν οὐδὲν πώποτε τούτῳ ἐμέλησεν. Ὡς δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, πειράσομαι καὶ ὑμῖν ἐπιδεῖξαι.

ιβ. Καί μοι δεῦρο, ὦ Μέλιτε, εἰπέ, Ἄλλο τί ἢ περὶ πλείστου ποιῇ, ὅπως ὡς βέλτιστοι οἱ νεώτεροι ἔσονται; Ἔγωγε. Ἴθι 2 δὴ νῦν εἰπὲ τούτοις, τίς αὐτοὺς βελτίους ποιεῖ; δῆλον γὰρ ὅτι οἶσθα, μέλον γέ σοι. Τὸν μὲν γὰρ διαφθείροντα ἐξευρὼν, ὡς φῂς, ἐμὲ εἰσάγεις τουτοισὶ, καὶ κατηγορεῖς· τὸν δὲ δὴ βελτίους ποιοῦντα, ἴθι, εἰπὲ, καὶ μήνυσον αὐτοῖς τίς ἐστιν. — Ὁρᾷς, ὦ Μέ- 3 λιτε, ὅτι σιγᾷς, καὶ οὐκ ἔχεις εἰπεῖν; καὶ τοι οὐκ αἰσχρόν σοι δοκεῖ εἶναι, καὶ ἱκανὸν τεκμήριον οὗ δὴ ἐγὼ λέγω, ὅτι σοι οὐδὲν μεμέληκεν; Ἀλλ᾽ εἰπὲ, ὦ ἀγαθὲ, τίς αὐτοὺς ἀμείνους ποιεῖ; 4 Οἱ νόμοι. Ἀλλ᾽ οὐ τοῦτο ἐρωτῶ, ὦ βέλτιστε, ἀλλὰ τίς ἄνθρωπος, ὅστις πρῶτον καὶ αὐτὸ τοῦτο οἶδε, τοὺς νόμους; Οὗτοι, 5 ὦ Σώκρατες, οἱ δικασταί. Πῶς λέγεις, ὦ Μέλιτε; οἱ δὲ τοὺς νέους παιδεύειν οἷοί τέ εἰσι καὶ βελτίους ποιεῖν; Μάλιστα. Πότερον ἅ-

---

ιά. 2. Ἀντωμοσ.) Λαέρτιος Β'. μ'. περὶ τῆς Ἀντωμοσίας ταύτης τάδε φησίν. »Ἡ δ᾽ ἀντωμοσία τῆς δίκης τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον· ἀνάκειται γὰρ »ἔτι καὶ νῦν, φησὶ Φαβωρῖνος, ἐν τῷ »Μητρῴῳ. Τάδε ἐγράψατο καὶ ἀνθω»μολογήσατο Μέλιτος Μελίτου Μιτθεὺς »Σωκράτει Σωφρονίσκου Ἀλωπεκῆθεν. »Ἀδικεῖ Σωκράτης, οὓς μὲν ἡ πόλις νο»μίζει θεοὺς, οὐ νομίζων· ἕτερα δὲ καινὰ δαιμόνια εἰσηγούμενος· ἀδικεῖ δὲ »τοὺς νέους διαφθείρων. Τίμημα θά»νατος.«

ιβ. Ἄλλο τι ἢ περὶ) Ἄλλο τι περὶ πλείστου ποιῇ, ἢ τοῦτο, ὅπως καὶ τὰ περὶ τῆς Ἀντωμοσίας ταύτης τάδε φησίν. »Ἡ δ᾽ ἀντωμοσία τῆς δίκης τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον· ἀνάκειται γὰρ »ἔτι καὶ νῦν, φησὶ Φαβωρῖνος, ἐν τῷ »Μητρῴῳ. Τάδε ἐγράψατο καὶ ἀνθω»μολογήσατο Μέλιτος Μελίτου Μιτθεὺς »Σωκράτει Σωφρονίσκου Ἀλωπεκῆθεν. »Ἀδικεῖ Σωκράτης, οὓς μὲν ἡ πόλις νο»μίζει θεοὺς, οὐ νομίζων· ἕτερα δὲ καινὰ δαιμόνια εἰσηγούμενος· ἀδικεῖ δὲ »τοὺς νέους διαφθείρων. Τίμημα θά»νατος.« τὸ δὲ Περὶ πλείστου ποιοῦμαι κατὰ περίφρασιν ἀντὶ τοῦ προτιμῶ, ἢ προχρίνω.

2. Τούτοις) Τοῖς δικασταῖς· τὸ δὲ Ἴθι παρακελευσματικόν ἐστιν ἐπίρρημα. — Τουτοισὶ) Ἐν τουτοισὶ· ἢ παρὰ τουτοισί.

3. Τεκμήριον) Τούτου, ὃ δὴ ἐγὼ λέγω· τὸ δὲ Οὗ, ἀττικῶς ἀντὶ τοῦ Ὃ τὸ γὰρ ἀναφορικὸν Ὃς τὴν πτῶσιν τοῦ ἡγουμένου μιμεῖται, ὅταν αἰτιατικὴ τὸ ῥῆμα, πρὸς ὃ φέρεται, συντάττηται.

4. Τίς ἄνθρωπος) Ποιεῖ αὐτοῖς ἀμείνους.

πάντες; ἢ οἱ μὲν αὐτῶν, οἱ δ' οὔ; Ἅπαντες. Εὖγε, νὴ τὴν Ἥ- 5
ραν, λέγεις, καὶ πολλὴν ἀφθονίαν τῶν ὠφελούντων. Τί δὲ δή; οἵδε οἱ ἀκροαταὶ βελτίους ποιοῦσιν, ἢ οὔ; Καὶ οὗτοι. Τί δὲ οἱ 6
βουλευταί; Καὶ οἱ βουλευταί. Ἀλλ' ἆρα, ὦ Μέλιτε, μὴ οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκκλησιασταὶ διαφθείρουσι τοὺς νεωτέρους; ἢ κά- 7
κεῖνοι βελτίους ποιοῦσιν ἅπαντες; Καὶ ἐκεῖνοι. Πάγτες ἄρα, ὡς ἔοικεν, Ἀθηναῖοι καλοὺς κἀγαθοὺς ποιοῦσι, πλὴν ἐμοῦ· ἐγὼ δὲ 8
μόνος διαφθείρω. Οὕτω λέγεις; Πάνυ σφόδρα ταῦτα λέγω. Πολ-
λὴν γέ μου κατέγνωκας δυστυχίαν καὶ μοι ἀπόκριναι· ἦ καὶ περὶ ἵππους οὕτω σοι δοκεῖ ἔχειν; οἱ μὲν βελτίους ποιοῦντες αὐτοὺς ἅπαντες ἄνθρωποι εἶναι, εἷς δέ τις ὁ διαφθείρων; ἢ τοὐ-
ναντίον τούτου πᾶν, εἷς μέν τις ὁ βελτίους γε οἷος τε ὢν ποιεῖν, ἢ πάνυ ὀλίγοι, οἱ ἱππικοί· οἱ δὲ πολλοί, ἐάν περ ξυνῶσι καὶ χρῶν- 9
ται ἵπποις, διαφθείρουσιν; Οὐχ οὕτως ἔχει, ὦ Μέλιτε, καὶ περὶ ἵππων καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ζώων; Πάντως δήπου, ἐάν τε σὺ καὶ Ἄνυτος μὴ φῆτε, ἐάν τε φῆτε. Πολλὴ γὰρ ἂν τις εὐ-
δαιμονία εἴη περὶ τοὺς νέους, εἰ εἷς μὲν μόνος αὐτοὺς διαφθεί- 10
ρει, οἱ δὲ ἄλλοι ὠφελοῦσιν. Ἀλλὰ γάρ, ὦ Μέλιτε, ἱκανῶς ἐ-
πιδείκνυσαι, ὅτι οὐδεπώποτε ἐφρόντισας τῶν νέων· καὶ σαφῶς ἀποφαίνεις τὴν σαυτοῦ ἀμέλειαν, ὅτι οὐδέν σοι μεμέληκε περὶ ὧν ἐμὲ εἰσάγεις.

ιγ'. Ἔτι δέ ἡμῖν εἰπὲ ὦ πρὸς Διὸς Μέλιτε, πότερόν ἐστιν οἰκεῖν ἄμεινον ἐν πολίταις χρηστοῖς, ἢ πονηροῖς; — Ὦ τὰν ἀ-
πόκριναι· οὐδὲν γάρ τοι χαλεπὸν ἐρωτῶ. Οὐχ οἱ μὲν πονηροὶ ἀεί κακόν τοι ἐργάζονται τοὺς ἀεὶ ἐγγυτάτω ἑαυτῶν ὄντας, οἱ δ' ἀγαθοὶ ἀγαθόν τί; Πάνυ γε. Ἔστιν οὖν, ὅστις βούλεται 2
ὑπὸ τῶν ξυνόντων βλάπτεσθαι μᾶλλον ἢ ὠφελεῖσθαι; — Ἀ-
πόκριναι ὦ γαθέ· καὶ γὰρ ὁ νόμος κελεύει ἀποκρίνεσθαι. Ἔσθ' ὅστις βούλεται βλάπτεσθαι; Οὐ δῆτα. Φέρε δὴ πότερον ἐμὲ εἰ- 3
σάγεις δεῦρο ὡς διαφθείροντα τοὺς νέους, καὶ τούτους πονη-

---

5. Η οἱ μὲν αὐτῶν, οἱ δ' οὔ) Οἵοί τέ εἰσι παιδεύειν τοὺς νέους. — Νὴ τὴν Ἥραν) Συνήθης ὁ ὅρκος οὗτος Σωκράτους· ὡς ἔστιν εὑρεῖν παρὰ Ξενοφ. Ἀπομν. Α'. ἑ. 5. Οἰκον. ἰ. 1. — Καὶ πολλὴν ἀφθον.) Λέγεις.

8. Ἅπαντες ἄνθρ.) Δοκοῦσι σοι δηλ. ὅτι οἱ μὲν καὶ τλ. — Ἢ τοὐναντίον τούτου πᾶν) Ἢ πᾶν τοὐναντίον τούτου δοκεῖ σοι· ὅτι εἷς μέν ἐστιν ὁ οἷός τε ὢν ποιεῖν βελτίους· ἢ ὅτι εἰσὶ πάνυ· καὶ τλ.

10. Εἰσάγεις) Εἰς δικαστήριον δηλ.

ιγ'. Ὦ πρὸς Διὸς Μέλ.) Ὦ Μέλιτε, εἰπὲ ἡμῖν πρὸς Διός. — Ὦ τὰν) Ἡ σύχιος. Ὦ τὰν προσρηματιμητικῆς λέξεως· λέγεται δὲ καὶ ἐπὶ εἰρωνείᾳ πολλάκις.

2. Ἔστιν οὖν, ὅστις) Ἔστι λέγω τις, ὅς τις. — Ὁ νόμος κελ.) Δημοσθ. Λέγω Β. κατὰ Στεφάν. Νόμος. »Τοῖν ἀν-
»τιδίκοιν ἐπάναγκες εἶναι ἀποκρίνασθαι »ἀλλήλοις τὸ ἐρωτώμενον, μαρτυρεῖν δὲ μή.« — Ἔσθ' ὅστις) Ἔστι δηλ. τίς, ὅς τις· πάλιν γὰρ ἐρωτᾷ μὴ ἀποκριθέντα Μέλιτον.

3. Εἰσάγεις δεῦρο) Εἰσάγεις ἐνταῦθα εἰς τὸ δικαστήριον τουτί ὡς ἑλόντα γε,

4 ροτέρους ποιοῦντα, ἑκόντα ἢ ἄκοντα; Ἑκόντα ἔγωγε. Τί δῆποτ', ὦ Μέλιτε, τοσοῦτον σὺ ἐμοῦ σοφώτερος εἶ, τηλικούτου ὄντος τηλικόσδε ὤν, ὥστε εὖ μὲν ἔγνωκας, ὅτι οἱ μὲν κακοὶ κακόν τι ἐργάζονται ἀεὶ τοὺς μάλιστα πλησίον ἑαυτῶν, οἱ δὲ ἀγαθοὶ ἀγαθόν τι· ἐγὼ δὲ δὴ εἰς τοσοῦτον ἀμαθίας ἥκω, ὥστε καὶ τοῦτο ἀγνοῶ, ὅτι ἐάν τινα μοχθηρὸν ποιήσω τῶν ξυνόντων, κινδυνεύσω κακόν τι λαβεῖν ὑπ' αὐτοῦ; ὥστε τοῦτο τοσοῦ-
5 τον κακὸν ἑκὼν ποιῶ, ὡς φῂς σύ; Ταῦτα ἐγώ σοι οὐ πείθομαι, ὦ Μέλιτε, οἶμαι δὲ οὐδὲ ἄλλων ἀνθρώπων οὐδένα· ἀλλὰ
6 ἢ οὐ διαφθείρω, ἢ διαφθείρω ἄκων. Ὥστε σύ γε κατ' ἀμφότερα ψεύδῃ. Εἰ δὲ ἄκων διαφθείρω, τῶν τοιούτων καὶ ἀκουσίων ἁμαρτημάτων οὐ δεῦρο νόμος εἰσάγειν ἐστίν, ἀλλ' ἰδίᾳ λαβόντα διδάσκειν καὶ νουθετεῖν. Δῆλον γὰρ ὅτι, ἐὰν μάθω,
7 παύσομαι ὅγε ἄκων ποιῶ. Σὺ δὲ ξυγγενέσθαι μέν μοι καὶ διδάξαι ἔφυγες, καὶ οὐκ ἠθέλησας· δεῦρο δὲ εἰσάγεις, οἷ νόμος ἐ-
8 στὶν εἰσάγειν τοὺς κολάσεως δεομένους, ἀλλ' οὐ μαθήσεως. Ἀλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο μὲν δῆλον ἤδη ἐστίν, ὃ ἐγὼ ἔλεγον, ὅτι Μελίτῳ τούτῳ οὔτε μέγα οὔτε σμικρὸν πώποτε ἐμέλησεν.

ιδ'. Ὅμως δὲ δὴ λέγε ἡμῖν, πῶς με φῂς διαφθείρειν, ὦ Μέλιτε, τοὺς νεωτέρους· ἢ δῆλον ὅτι κατὰ τὴν γραφήν, ἣν ἐγράψω, θεοὺς διδάσκοντα μὴ νομίζειν, οὓς ἡ πόλις νομίζει, ἕτερα δὲ δαιμόνια καινά; Οὐ ταῦτα λέγεις ὅτι διδάσκων διαφθείρω; Πάνυ μὲν οὖν
2 σφόδρα ταῦτα λέγω. Πρὸς αὐτῶν τοίνυν, ὦ Μέλιτε, τούτων τῶν θεῶν, ὧν νῦν ὁ λόγος ἐστίν, εἰπὲ ἔτι σαφέστερον καὶ ἐμοὶ καὶ τοῖς ἀνδράσι τουτοισί. Ἐγὼ γὰρ οὐ δύναμαι μαθεῖν πότερον λέγεις, διδάσκειν με νομίζειν εἶναι τινὰς θεούς· (καὶ αὐτὸς ἄρα νομίζω εἶναι θεούς, καὶ οὐκ εἰμὶ τὸ παράπαν ἄθεος, οὐδὲ ταύτῃ ἀδικῶ·) οὔ μέντοι οὓς γε ἡ πόλις, ἀλλ' ἑτέρους, καὶ τοῦτ' ἔστιν, ὃ μοι ἐγκαλεῖς, ὅτι ἑτέρους· ἢ παντάπασί με φῂς οὔτε αὐτὸν

ἢ ἄκοντα διαφθ. — Ἑκόντα ἔγωγ.) Πάντως δέ σε εἰσάγω ὡς ἑκόντα διαφθ.

4. Τί δήποτε) Κατὰ τί ἄρα. — Τηλικόσδε ὤν) Νέος ὢν ἢ ἄλλως. — Τοὺς μάλιστα πλησ.) Ὄντας τὸ δὲ ἑαυτῶν ὅτι κατὰ ἀντιμετάβασιν ἡ σύνταξις. — Εἰς τοσοῦτον ἀμαθίας) Ἀντὶ εἰς τοσαύτην ἀμαθίαν· κατὰ μετάληψιν τοῦ ἐπιθέτου εἰς Οὐδέτερον, καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ εἰς γενικήν. — Ὥστε τοῦτο τοσοῦτο κακὸν) Οὕτω δηλ

5. Οὐδένα) Πείθεσθαί σοι.

6. Οὐ δεῦρο νόμ.) Οὐκ ἔστι νόμος ἰσάγειν ὧδε· εἰς τὸ δικαστήριον δηλ. — Ἀλλ' ἰδίᾳ) Ἀλλὰ νόμος ἐστὶν ἰδίᾳ λαβ.

7. Οἷ νόμ.) Τὸ Οἷ τοπικόν ἐστιν ἐπίρρημα τὸ Ὅπου σημαῖνον. Ὅπου δηλ. νόμος ἐστί· καὶ τλ.

ιδ'. Ἢ δῆλον ὅτι) Ἐννοεῖται φῆς διαφθείρειν με τοὺς νέους διδάσκοντα καὶ τλ. — Κατὰ τὴν γρ.) Γραφὴ ἡ περὶ δημοσίων ἀδικημάτων κατηγορία· ὅρα Εὐθύφρ. ἀ. 2.

2. Ὧν νῦν) Περὶ ὧν νῦν ὁ λόγος. — Οὐδὲ ταύτῃ ἀδ.) Οὐδὲ κατὰ τοῦτο δηλ. ἀδικῶ, ἀλλ' ἀδικῶ, νομίζων θεοὺς οὐχ οὓς ἡ πολ.

νομίζειν Θεούς, τούς τε ἄλλους ταῦτα διδάσκειν. Ταῦτα λέγω, ὡς τὸ παράπαν οὐ νομίζεις Θεούς. Ὦ θαυμάσιε Μέλιτε, ἵνα τί 3
ταῦτα λέγεις; Οὐδὲ ἥλιον, οὐδὲ σελήνην ἄρα νομίζω εἶναι θεούς, ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι; Μὰ Δί', ὦ ἄνδρες δικασταί· ἐπεὶ τὸν μὲν ἥλιον, λίθον φησὶν εἶναι, τὴν δὲ σελήνην, γῆν. Ἀνα- 4
ξαγόρου οἴει κατηγορεῖν, ὦ φίλε Μέλιτε· καὶ οὕτω καταφρονεῖς τῶνδε, καὶ οἴει αὐτοὺς ἀπείρους γραμμάτων εἶναι, ὥστε οὐκ εἰδέναι, ὅτι τ' Ἀναξαγόρου βιβλία τοῦ Κλαζομενίου γέμει τούτων τῶν λόγων. Καὶ δὴ καὶ οἱ νέοι ταῦτα παρ' ἐμοῦ μανθάνουσιν, ἃ ἔξεστιν ἐνίοτε, εἰ πάνυ πολλοῦ, δραχμῆς ἐκ τῆς ὀρχήστρας πριαμένοις, Σωκράτους καταγελᾶν, ἐὰν προσποιῆται ἑαυτοῦ εἶναι, ἄλλως τε καὶ οὕτως ἄτοπα ὄντα. Ἀλλ' ὦ πρὸς Διός, οὑτωσί σοι 5
δοκῶ οὐδένα νομίζειν Θεὸν εἶναι; Οὐ μέντοι μὰ Δία, οὐδ' ὁπωστιοῦν. Ἄπιστος γ' εἶ, ὦ Μέλιτε, καὶ ταῦτα, ὡς ἐμοὶ δοκεῖς, σαυτῷ. Ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ οὑτοσί, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάνυ εἶναι 6
ὑβριστὴς καὶ ἀκόλαστος, καὶ ἀτεχνῶς τὴν γραφὴν ταύτην ὕβρει τινὶ καὶ ἀκολασίᾳ καὶ νεότητι γράψασθαι. Ἔοικε γὰρ ὥσπερ 7
αἴνιγμα ξυντιθέντι, καὶ διαπειρωμένῳ, « Ἆρα γνώσεται Σωκράτης ὁ σοφὸς δὴ ἐμοῦ χαριεντιζομένου, καὶ ἐναντία ἐμαυτῷ λέγοντος; ἢ ἐξαπατήσω αὐτὸν καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἀκούοντας; » Οὗτος 8
γὰρ ἐμοὶ φαίνεται τὰ ἐναντία λέγειν αὐτὸς αὑτῷ ἐν τῇ γραφῇ, ὥσπερ ἂν εἰ εἴποι· « Ἀδικεῖ Σωκράτης θεοὺς οὐ νομίζων, ἀλλὰ θεοὺς νομίζων. Καίτοι τοῦτό ἐστι παίζοντος. »

ιέ. Ξυνεπισκέψασθε δή, ὦ ἄνδρες, ἢ μοι φαίνεται ταῦτα λέγειν. Σὺ δὲ ἡμῖν ἀπόκριναι, ὦ Μέλιτε. Ὑμεῖς δὲ, ὅπερ κατ'

---

3. Ἵνα τί ταῦτα) Τὸ Ἵνα, ὥσπερ καὶ τὸ ὅτι, ἐρωτιματικῶς λεγόμενα, πρὸς αἰτιατικὴν φέρονται κατὰ τὴν Διά· δοκεῖ δέ τι κατ' ἔλλειψιν λέγεσθαι ῥήματος· οἷον· ἵνα τί γένηται, λέγεις ταῦτα· ὅπερ ἐστίν· ἐπὶ τίνι σκοπῷ λέγεις ταῦτα.

4. Τούτων τῶν λόγων) Ἀναξαγόρας ὁ Κλαζομένιος ἔλεγε τὸν Ἥλιον μύδρον διάπυρον, ὡς φησιν Ἀρποκρατίων· ὅπερ ἐνταῦθα λίθον λέγει Σωκράτης· καὶ τὴν σελήνην ἔχειν οἰκήσεις λόφους, φάραγγας· ὡς Θεοδώρητ Ἑλλ. παθημ. θεραπ. δ'. — Εἰ πάνυ πολλοῦ) Ἐὰν ἡ χρεία πάνυ πολλοῦ πρίασθαι· τοῦτ' ἔστι ὀραχμῆς. — Ἐκ τῆς Ὀρχήστρας) Τίμαιος Γλωσσ. εἰς Ηλ. Ὀρχήστρα ἐστὶν τὸ τοῦ θεάτρου μέσον χωρίον, καὶ τόπος ἐπιφανὴς εἰς πανήγυριν ἔνθα Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος εἰκόνες. Καὶ Φώτ. Λεξ. Ὀρχήστρα πρῶτον ἐκλήθη ἐν τῇ ἀγορᾷ, εἶτα καὶ τοῦ θεάτρου τὸ κάτω ἡμικύκλιον, οὗ καὶ οἱ χοροὶ ᾖδον, καὶ ὠρχοῦντο εἰς τὴν Ὀρχήστραν. Ἐνταῦθά μοι δοκεῖ ληφθῆναι τὴν λέξιν διὰ τὸ κοινὸν τοῦ πράγματος· ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν. Ἔξεστιν αὐτοῖς ὠνήσασθαι τὰ βιβλία ταῦτα, εἰ πάνυ πολὺ δέοι καταβαλεῖν, δραχμῆς, αὐτόθεν ποθὲν ἀπὸ τῆς Ὀρχήστρας. — Ἑαυτοῦ εἶναι) Ὅτι εἰσὶν ἴδια ἑαυτοῦ· γεννήματα δηλ. τοῦ ἰδίου αὐτοῦ νοός.

5. Καὶ ταῦτα) Ποιῶν, ἄπιστος εἶ σεαυτῷ.

7. Ἔοικε γὰρ, ὥσπερ) Ὅμοιος γάρ δοκεῖ τῷ, εἴτις αἴνιγμα ξυνέθετο· καὶ διαπειρᾶται, εἰ ἄρα γνώσεται.

8. Καίτοι τοῦτο) Καίτοι τοῦτο τὸ οὕτως εἰρηκέναι ἰδιόν ἐστιν ἀνθρώπου παίζοντος.

ιέ. Ἤ μοι φαίνεται) Καθ' ὅ,τι μοι φαίνεται· ἐν ᾗ δῆλον· αἰτία μοι φαίν. καὶ ἔστι τό. Ἤ ὁμοιωματικόν.

ἀρχὰς ὑμᾶς παρῃτησάμην, μέμνησθέ μοι μὴ θορυβεῖν, ἐὰν ἐν
2 τῷ εἰωθότι τρόπῳ τοὺς λόγους ποιῶμαι. Ἔστιν ὅστις ἀνθρώπων, ὦ Μέλιτε, ἀνθρώπεια μὲν νομίζει πράγματα εἶναι, ἀνθρώπους δὲ οὐ νομίζει; — Ἀποκρινέσθω, ὦ ἄνδρες, καὶ μὴ ἄλλα καὶ ἄλ-
3 λα θορυβείτω. Ἔσθ' ὅστις ἵππους μὲν οὐ νομίζει, ἱππικὰ δὲ πράγματα; ἢ αὐλητὰς μὲν οὐ νομίζει, αὐλητικὰ δὲ πράγματα; — Οὐκ ἔστιν, ὦ ἄριστε ἀνδρῶν. Εἰ μὴ σὺ βούλει ἀποκρίνασθαι,
4 ἐγώ σοι λέγω, καὶ τοῖς ἄλλοις τουτοισί. Ἀλλὰ τὸ ἐπὶ τούτῳ ἀπόκριναι· ἐσθ' ὅστις δαιμόνια μὲν νομίζει πράγματα εἶναι, δαίμονας δὲ οὐ νομίζει; Οὐκ ἔστιν. Ὡς ὤκνησας· ὅτι μόλις ἀπεκρί-
5 νω ὑπὸ τουτωνί ἀναγκαζόμενος. Οὐκοῦν δαιμόνια μέν φῄς με καὶ νομίζειν καὶ διδάσκειν, εἴτ' οὖν καινὰ εἴτε παλαιά; ἀλλ' οὖν δαιμόνιά γε νομίζω κατὰ τὸν σὸν λόγον· καὶ ταῦτα καὶ διωμόσω ἐν τῇ ἀντιγραφῇ. Εἰ δὲ καὶ δαιμόνια νομίζω, καὶ δαίμονας δήπου πολλὴ ἀνάγκη νομίζειν με ἐστιν. Οὐχ οὕτως ἔχει;
6 — Ἔχει δή. Τίθημι γάρ σε ὁμολογοῦντα, ἐπειδὴ οὐκ ἀποκρίνῃ. Τοὺς δὲ δαίμονας οὐχὶ ἤτοι θεοὺς γε ἡγούμεθα εἶναι, ἢ θεῶν παῖδας; φῄς, ἢ οὔ; Πάνυ γε. Οὐκοῦν εἴπερ δαίμονας ἡγοῦμαι, ὡς σὺ φῄς, εἰ μὲν θεοί τινές εἰσιν οἱ δαίμονες, τοῦτ' ἂν εἴη ὃ ἐγὼ φημί σε αἰνίττεσθαι καὶ χαριεντίζεσθαι, θεοὺς οὐχ ἡγούμενον φάναι με
7 θεοὺς αὖ ἡγεῖσθαι πάλιν, ἐπειδήπερ γε δαίμονας ἡγοῦμαι· εἰ δ' αὖ οἱ δαίμονες θεῶν παῖδές εἰσι νόθοι τινές, ἢ ἐκ Νυμφῶν, ἢ ἔκ τινων ἄλλων, ὧν δή καὶ λέγονται, τίς ἂν ἀνθρώπων θεῶν μὲν παῖδας ἡγοῖτο εἶναι, θεοὺς δὲ μή; ὁμοίως γὰρ ἂν ἄτοπον εἴη,
8 ὥσπερ ἂν εἴτις ἵππων μὲν παῖδας ἡγοῖτο ἢ καὶ ὄνων, τοὺς ἡμιόνους, ἵππους δὲ καὶ ὄνους μὴ ἡγοῖτο εἶναι. Ἀλλ', ὦ Μέλιτε, οὐκ ἔστιν ὅπως σὺ ταῦτα οὐχὶ ἀποπειρώμενος ἡμῶν ἐγράψω τὴν γραφὴν ταύτην, ἢ ἀπορῶν, ὅ,τι ἐγκαλοῖς μοι ἀληθὲς ἀδίκημα· ὅπως δὲ σύ τινα πείθοις ἂν καὶ σμικρὸν νοῦν ἔχοντα ἀνθρώπων, ὡς τοῦ αὐτοῦ ἀνδρός ἐστι, καὶ δαιμόνια καὶ θεῖα ἡγεῖσθαι, καὶ αὖ τοῦ αὐτοῦ, μήτε δαίμονας μήτε θεοὺς μήτε ἥρωας, οὐδεμία

---

4. Ὡς ὤκνησας) Μόλις δηλ. καὶ ἀργῶς ἀπεκρίθης.

5. Ἐν τῇ ἀντιγραφῇ) Τὰ ἐν ταῖς δημοσίαις δίκαις τῶν δικαζομένων γράμματα λέγονται· Ἀντιγραφή, λέγεται δὲ ὁμοίως τά τε τοῦ διώκοντος καὶ τὰ τοῦ φεύγοντος Ἀντιγραφή· Πλάτων δὲ ἐν τῇ Σωκράτους ἀπολογίᾳ Ἀντωμοσίαν καὶ Ἀντιγραφὴν τὸ αὐτὸ λέγει. Σουίδ. Ἀντιγραφεύς.

7. Νόθοι τινὲς) Νόθοι θεῶν λέγονται παῖδες, ὅσοι ἐκ Νυμφῶν ἢ γυναικῶν ἀνθρώπων διὰ θεῶν συνουσίας ἐγένοντο. Τοιοῦτος Διόνυσος ἐκ Διὸς καὶ Σεμέλης, Ἡρακλῆς ἐκ Διὸς καὶ Ἀλκμήνης· καὶ οἱ τοιοῦτοι.— Ὧν δὴ καὶ λέγονται) Ἐξ ὧν δηλονότι λέγονται ὅτι ἐγένοντο θεῶν παῖδες.

8. Οὐκ ἔστιν ὅπως) Πάντως διὰ τοῦτο ἐγράψω τὴν γραφήν, ἵνα ἀπόπειραν ἡμῶν λάβῃς. — Οὐδεμία μηχανή) Οἷον· οὐδεμία δὲ μηχανή ἐστιν οὐδὲ τρόπος, καθ' ὃν ἂν συνηθείᾳ πείσαι τινα τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἂν ἡ μικρόνους τις, ὡς αὐτοῦ καὶ τλ.

μηχανή ἐστιν. Ἀλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς μὲν ἐγὼ οὐκ ἀ- 9
δικῶ κατὰ τὴν Μελίτου γραφήν, οὐ πολλῆς μοι δοκεῖ εἶναι ἀπο-
λογίας· ἀλλὰ ἱκανὰ καὶ ταῦτα.

ις΄. Ὃ δὲ καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἔλεγον, ὅτι πολλή μοι ἀ-
πέχθεια γέγονε καὶ πρὸς πολλούς, εὖ ἴστε, ὅτι ἀληθές ἐστι. Καὶ
τοῦτ' ἐστίν, ὃ ἐμὲ αἱρήσει, ἐάν περ αἱρῇ, οὐ Μέλιτος οὐδὲ Ἄνυτος,
ἀλλ' ἡ τῶν πολλῶν διαβολή τε καὶ φθόνος· ἃ δὴ πολλοὺς καὶ ἀ-
γαθοὺς ἄνδρας ἥρηκεν, οἶμαι δὲ καὶ αἱρήσειν. Οὐδὲν δὲ δεινὸν
μὴ ἐν ἐμοὶ στῇ. Ἴσως δ' ἂν οὖν εἴποι τις· «Εἶτ' οὐκ αἰσχύνῃ, ὦ 2
Σώκρατες, τοιοῦτον ἐπιτήδευμα ἐπιτηδεύσας, ἐξ οὗ κινδυνεύεις
νυνὶ ἀποθανεῖν;» ἐγὼ δὲ τούτῳ ἂν δίκαιον λόγον ἀντείποιμι· 3
»Ὅτι οὐ καλῶς λέγεις, ὦ ἄνθρωπε, εἰ οἴει δεῖν κίνδυνον ὑπολογί-
ζεσθαι τοῦ ζῆν ἢ τεθνάναι ἄνδρα, ὅτου τι καὶ σμικρὸν ὄφελός
ἐστιν· ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνο μόνον σκοπεῖν, ὅ,τι ἂν πράττῃ, πότερον
δίκαια ἢ ἄδικα πράττει, καὶ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ ἔργα ἢ κακοῦ.»
Φαῦλοι γὰρ ἂν, τῷ γε σῷ λόγῳ, εἶεν τῶν ἡμιθέων, ὅσοι ἐν 4
Τροίᾳ τετελευτήκασιν, οἵ τε ἄλλοι καὶ ὁ τῆς Θέτιδος υἱός· ὃς το-
σοῦτον τοῦ κινδύνου κατεφρόνησε, παρὰ τὸ αἰσχρόν τι ὑπομεῖ-
ναι, ὥστε, ἐπειδὴ εἶπεν ἡ μήτηρ αὐτῷ προθυμουμένῳ Ἕκτορα
ἀποκτεῖναι, θεὸς οὖσα, οὑτωσί πως, ὡς ἐγὼ οἶμαι· «Ὦ παῖ, 5
εἰ τιμωρήσεις Πατρόκλῳ τῷ ἑταίρῳ τὸν φόνον, καὶ Ἕκτορα ἀ-
ποκτενεῖς, αὐτὸς ἀποθανῇ.» (αὐτίκα γάρ τοι, φησί, μετ' Ἕκτορα
πότμος ἑτοῖμος·) ὁ δὲ, τοῦτ' ἀκούσας, τοῦ μὲν θανάτου καὶ τοῦ
κινδύνου ὠλιγώρησε, πολὺ δὲ μᾶλλον δείσας τὸ ζῆν κακὸς ὤν,
καὶ τοῖς φίλοις μὴ τιμωρεῖν. «Αὐτίκα, φησί, τεθναίην, τὴν δίκην 6
ἐπιθεὶς τῷ ἀδικοῦντι, ἵνα μὴ ἐνθάδε μένω καταγέλαστος παρὰ
νηυσὶ κορωνίσιν, ἄχθος ἀρούρης.» Μὴ αὐτὸν οἴει φροντίσαι θα-
νάτου, καὶ κινδύνου; Οὕτω γὰρ ἔχει, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῇ 7

---

9. Ἀπολογίας) Ἔργον δηλ.

ις΄. Ἐάν περ αἱρῇ) Ἐὰν δηλ. τι περιγένηταί μου ἐν τῇ δίκῃ· τοῦτο ἔσται καὶ οὐ Μέλ. — Ἀ δὴ) Διαβολὴ δηλ. καὶ φθόνος. — Οὐδὲν δὲ δεινὸν) Καὶ οὐδεὶς φόβος μὴ στῇ ἐν ἐμοί.

2. Τοιοῦτον ἐπιτήδευμα) Τὸ περιϊέναι δηλ. καὶ ἐξελέγχειν, κἀντεῦθεν ἐπισπάσασθαι τῶν ἁπάντων τὴν ἀπέχθειαν.

3. Εἰ οἴει) Ἐὰν νομίζῃς ὅτι δεῖ ἡγεῖσθαι κίνδυνον τοῦτο, ἵνα ζῇ ἢ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, οὗ ἐκ τῆς ζωῆς ἢ τοῦ θανάτου ἔστι καὶ μικρόν τι ὄφελος. Ὅπερ ἐστιν. Οὐδεὶς κίνδυνος, ἐάν τι ὄφελος γέ-νηται ἐκ τῆς ζωῆς, ἢ τοῦ θανάτου τινὸς ὠφελίμου ἀνδρός. — Ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνο) Ἀλλ' οὐκ οἴει δεῖν σκοπεῖν ἐκεῖνο μόνον, ὅ,τι ἂν πράττῃ, ταῦτα πότερον δίκαια ἢ ἄδικα πράττει· ἡ δὲ ἀπόδοσις πρὸς πληθυντικὸν διὰ τὸ σημαινόμενον τοῦ ἀορίστου.

4. Ὁ τῆς Θέτιδος) Ἀχιλλεὺς δηλ. Ταύτης γὰρ καὶ Πηλέως ὁ Ἀχιλλεύς. — Παρὰ τὸ αἰσχρὸν) Ἵνα μή τι αἰσχρὸν ὑπομείνῃ· ἡ γὰρ Παρὰ ἐνταῦθα ἀπαγόρευσιν σημαίνει.

5. Πότμος ἑτοῖμος) Ὁμηρ. Ἰλ. Σ στιχ. 96. — Αὐτίκα) Αὐτόθ. στιχ. 98. — Ἄχθος ἀρούρ.) Αὐτόθ. στιχ 104.

ἀληθείᾳ· οὗ ἄν τις ἑαυτὸν τάξῃ, ἡγησάμενος βέλτιστον εἶναι, ἢ ὑπὸ ἄρχοντος ταχθῇ, ἐνταῦθα δεῖ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, μένοντα κινδυνεύειν, μηδὲν ὑπολογιζόμενον, μήτε θάνατον, μήτε ἄλλο τι μηδὲν πρὸ τοῦ αἰσχροῦ.

ιζ. Ἐγὼ οὖν δεινὰ ἂν εἴην εἰργασμένος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ ὅτε μέν με οἱ ἄρχοντες ἔταττον, οὓς ὑμεῖς εἵλεσθε ἄρχειν μου, καὶ ἐν Ποτιδαίᾳ, καὶ ἐν Ἀμφιπόλει, καὶ ἐπὶ Δηλίῳ, τότε μὲν οὐ ἐκεῖνοι ἔταττον, ἔμενον, ὥσπερ καὶ ἄλλος τις, καὶ ἐκινδύνευον ἀποθανεῖν· τοῦ δὲ θεοῦ τάττοντος, ὡς ἐγὼ ᾠήθην τε καὶ ὑπέλαβον, φιλοσοφοῦντά με δεῖν ζῆν, καὶ ἐξετάζοντα ἐμαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους, ἐνταῦθα δὲ φοβηθεὶς ἢ θάνατον, ἢ ἄλλο ὁτιοῦν
2 πρᾶγμα, λείποιμι τὴν τάξιν. Δεινὸν μέν τ' ἂν εἴη, καὶ ὡς ἀληθῶς τότ' ἄν με δικαίως εἰσάγοι τις εἰς δικαστήριον, ὅτι οὐ νομίζω θεοὺς εἶναι, ἀπειθῶν τῇ μαντείᾳ, καὶ δεδιὼς θάνατον,
3 καὶ οἰόμενος σοφὸς εἶναι, οὐκ ὤν. Τὸ γάρ τοι θάνατον δεδιέναι, ὦ ἄνδρες, οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ δοκεῖν σοφὸν εἶναι, μὴ ὄντα. Δοκεῖν γὰρ
4 εἰδέναι ἐστὶν ἃ οὐκ οἶδεν. Οἶδε μὲν γὰρ οὐδεὶς τὸν θάνατον, οὐδ' εἰ τυγχάνει τῷ ἀνθρώπῳ πάντων μέγιστον ὂν τῶν ἀγαθῶν· δεδίασι δ', ὡς εὖ εἰδότες ὅτι μέγιστον τῶν κακῶν ἐστί. Καὶ τοῦτο πῶς οὐκ ἀμαθία ἐστὶν αὕτη ἡ ἐπονειδιστος, ἡ τοῦ οἴεσθαι
5 εἰδέναι, ἃ οὐκ οἶδεν; Ἐγὼ δὲ, ὦ ἄνδρες, τούτῳ καὶ ἐνταῦθα ἴσως διαφέρω τῶν πολλῶν ἀνθρώπων· καὶ εἴ δή τῳ σοφώτερός του φαίην εἶναι, τούτῳ ἄν, ὅτι οὐκ εἰδὼς ἱκανῶς περὶ τῶν ἐν Ἅιδου, οὕτω καὶ οἴομαι οὐκ εἰδέναι· τὸ δὲ ἀδικεῖν καὶ τὸ ἀπειθεῖν τῷ βελτίονι καὶ θεῷ καὶ ἀνθρώπῳ, ὅτι κακὸν καὶ αἰσχρόν ἐσ-
6 τιν οἶδα. Πρὸ οὖν τῶν κακῶν ὧν οἶδα ὅτι κακά ἐστιν, ἃ

---

7. Πρὸ τοῦ αἰσχροῦ) Προτιμᾶσθαι γὰρ δεῖ πάντα κίνδυνον καὶ τὸν θάνατον αὐτὸν, ἢ αἰσχρῶς ζῆν, καὶ μὴ κινδυνεύειν· ἡ δὲ Πρὸ τὸ μᾶλλον σημαίνει.

ιζ. Οἱ ἄρχοντες) Ἐννοεῖ τὸν Καλλίαν, Κλέωνα, καὶ Ἱπποκράτην. Οὗτος δὴ ὁ Ἱπποκράτης ἐστρατήγει εἰς Δήλιον πόλιν Βοιωτίας, Ἀπόλλωνος ἱερὸν, ἔνθα Βοιωτοὶ Ἀθηναίους ἐφυγάδευσαν. Στράβ.. Θ. καὶ Ἁρποκρατ. καὶ Ἡσύχ. ἐν ἐπὶ Δηλίῳ μάχῃ. Οὗτος δὲ αὐτὸς ἦν στρατηγὸς Ἀθηναίων καὶ ἐν Ἀμφιπόλει, πόλει Θράκης ἡ Μακεδονίας πρὸς τὸν Στρύμονα ποταμόν· ἔνθα Ἀθηναῖοι ἡττήθησαν ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ὁ δὲ μετὰ τοῦ στρατεύματος κατέφυγεν εἰς Ποτίδαιαν πόλιν Θρᾴκης πρὸς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος· ἣν οὕτω κατέσχον Ἀθηναῖοι, ὥστε ἐντεῦθεν ὁ Πελοποννησιακὸς ἠγέρθη πόλεμος. Ἐν ταύταις δὲ ταῖς μάχαις, περὶ τῆς ἀνδρείας Σωκράτους συμφώνως λέγουσι πάντες οἱ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου συγγραφεῖς· Λαέρτ. Β. κβ'. Ἀθήν. Ε. ιέ. Αἰλιαν. Ποικ. ἱστ. Γ. ιζ'. Πλούταρ Ἀλκιβ. Πλτ. Συμποσ. λέ. — Οὗ ἐκεῖν) Ἔνθα οἱ ἄρχοντες ἔταττον.

— Ἐνταῦθα δὲ) Ὁ Δὲ ἀντὶ τοῦ Δή.

4. Καὶ τοῦτο) Καὶ διὰ τοῦττο.

5. Τούτῳ) Ἐν τούτῳ· ἤτοι κατὰ τοῦτο. —Καὶ εἰ δή τῳ) Καὶ Ἐὰν λέγω ὅτι εἰμὶ σοφώτερός τινος κατά τι ἢ ἔντινι κατὰ τοῦτο ὃν λέγοιμι· ὅτι καὶ τλ.

6. Πρὸ οὖν τῶν κακῶν) Οὐδέποτε φοβήσομαι, ἢ φεύξομαι, προτιμήσας ἃ μὴ οἶδα, εἰ ἀγαθά εἰσιν, ἐκείνων, ἃ οἶδα, ὅτι εἰσὶ κακά. Ἡ μὲν οὖν Πρὸ, τὸ μᾶλλον δηλοῖ, τὸ δέ τοι ὧν ἔθει Ἀττικῷ ὑπεδύθη τὴν πτῶσιν τοῦ ἡγουμένου· καὶ τὸ μὲν Ὅτι ἀκολουθοῦν τῷ Οἶδα, βεβαίωσιν σημαίνει· τὸ δὲ Εἰ ἀμφιβολίαν.

μὴ οἶδα εἰ ἀγαθὰ ὄντα τυγχάνει, οὐδέποτε φοβήσομαι, οὐδὲ 6
φεύξομαι. Ὥστε οὐδὲ εἰ μὲ νῦν ὑμεῖς ἀφίετε, Ἀνύτῳ ἀπιστή- 7
σαντες, ὃς ἔφη ἢ τὴν ἀρχὴν οὐ δεῖν ἐμὲ δεῦρο εἰσελθεῖν, ἢ ἐπει-
δὴ εἰσῆλθον οὐχ οἷόν τ᾽ εἶναι τὸ μὴ ἀποκτεῖναί με λέγων πρὸς
ὑμᾶς, ὡς εἰ διαφευξοίμην, ἤδη ἂν ὑμῶν οἱ υἱεῖς ἐπιτηδεύοντες,
ἃ Σωκράτης διδάσκει, πάντες παντάπασι διαφθαρήσοιντο, εἴ
μοι πρὸς ταῦτα εἴποιτε· « Ὦ Σώκρατες, νῦν μὲν Ἀνύτῳ οὐ πει- 8
σόμεθα, ἀλλ᾽ ἀφιεμέν σε, ἐπὶ τούτῳ μέντοι, ἐφ᾽ ᾧτε μηκέτι ἐν
ταύτῃ τῇ ζητήσει διατρίβειν, μηδὲ φιλοσοφεῖν· ἐὰν δὲ ἁλῷς ἔτι
τοῦτο πράττων, ἀποθανῇ· » εἰ οὖν με, ὅπερ εἶπον, ἐπὶ τούτοις ἀ- 9
φίοιτε, εἴποιμ᾽ ἂν ὑμῖν· « Ὅτι ἐγὼ ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀσπά-
ζομαι μὲν καὶ φιλῶ, πείσομαι δὲ τῷ θεῷ μᾶλλον ἢ ὑμῖν· καὶ
ἕως περ ἂν ἐμπνέω καὶ οἷός τε ὦ, οὐ μὴ παύσομαι φιλοσοφῶν,
καὶ ὑμῖν παρακελευόμενός τε καὶ ἐνδεικνύμενος, » ὅτῳ ἂν ἀεὶ ἐν-
τυγχάνω ὑμῶν, λέγων οἷά περ εἴωθα· « Ὅτι, ὦ ἄριστε ἀνδρῶν, 10
Ἀθηναῖος ὤν, πόλεως τῆς μεγίστης καὶ εὐδοκιμωτάτης εἰς σοφίαν
καὶ ἰσχύν, χρημάτων μὲν οὐκ αἰσχύνῃ ἐπιμελόμενος, ὅπως σοι
ἔσται ὡς πλεῖστα, καὶ δόξης καὶ τιμῆς, φρονήσεως δὲ καὶ ἀλη-
θείας, καὶ τῆς ψυχῆς ὅπως ὡς βελτίστη ἔσται, οὐκ ἐπιμελῇ, οὐδὲ
φροντίζεις; » Καὶ ἐάν τις ὑμῶν ἀμφισβητήσῃ, καὶ φῇ ἐπιμελεῖ- 11
σθαι, οὐκ εὐθὺς ἀφήσω αὐτὸν, οὐδ᾽ ἄπειμι, ἀλλ᾽ ἐρήσομαι αὐτὸν
καὶ ἐξετάσω καὶ ἐλέγξω· καὶ ἐάν μοι μὴ δοκῇ κεκτῆσθαι ἀρετήν,
φάναι δὲ, ὀνειδῶ, ὅτι τὰ πλείστου ἄξια περὶ ἐλαχίστου ποιεῖται,
τὰ δὲ φαυλότερα, περὶ πλείονος. Ταῦτα καὶ νεωτέρῳ καὶ πρεσβυ- 12
τέρῳ, ὅτῳ ἂν ἐντυγχάνω, ποιήσω, καὶ ξένῳ καὶ ἀστῷ· μᾶλλον
δὲ τοῖς ἀστοῖς, ὅσῳ μοι ἐγγυτέρω ἐστὲ γένει. Ταῦτα γὰρ κε- 13
λεύει ὁ θεός, εὖ ἴστε· καὶ ἐγὼ οἶμαι, οὐδέν πω ὑμῖν μεῖζον ἀ-
γαθὸν γενέσθαι ἐν τῇ πόλει ἢ τὴν ἐμὴν τῷ θεῷ ὑπηρεσίαν. Οὐδὲν 14
γὰρ ἄλλο πράττων ἐγὼ περιέρχομαι ἢ πείθων ὑμῶν καὶ νεω-

---

7. Ἢ τὴν ἀρχὴν) Ἢ κατὰ τὴν ἀρχὴν οὐκ ἔδει· ὅπερ ἐστὶν ἢ παντάπασιν οὐκ ἔδει καὶ τλ.

9. Οἷά περ εἴωθα) Λέγων τοιαῦτα, οἷα εἴωθα λέγειν· τὰ γὰρ ἀναφορικὰ κατ᾽ ἔλλειψιν τῶν ἀνταποδοτικῶν λέγεται πολλάκις.

10. Ἀθηναῖος ὤν, πόλεως) Ἤτοι, ὢν ἐξ Ἀθηνῶν πόλεως· ἔστι δὲ ἡ σύνταξις κατὰ τας κτητικὰς ἀντωνυμίας· οἷον· Σὸν ἐστὶ τοῦ πάντα εἰδότος· ἐκεῖναί τε γὰρ εἰς γενικὴν ἀναλύονται κτητικῶς· οἷον· Ἰδιόν σου τοῦ εἰδότος· καὶ τὰ ἐθνικὰ δὲ ταῦτα εἰς γενικὴν προβετόπτωτον· οἷον· Ἀθηναῖος· ὁ ἐξ Ἀθηνῶν. Πρὸς ἐννοουμένην ἄρα γενικὴν ἡ σύνταξις.

11. Φάναι δὲ) Ὅτι κέκτηται ἀρετήν. — Περὶ ἐλαχίστου) Περὶ πλείστου ποιῶμαι ἀντὶ προτιμῶ, ἢ ἀντέχομαι· περὶ ἐλαχίστου δὲ τοὐναντίον ἀντὶ καταφρονῶ, ἢ ἀμελῶ.

12. Ταῦτα καὶ νεωτέρῳ) Τὸ Ποιῶ συντάσσεται καὶ δοτικῇ καὶ αἰτιατικῇ· οἷον ποιῶ τε ταῦτα· καὶ ποιῶ σοι ταῦτα. Καί ἔστι ὡς γε δοκεῖ τὸ ῥῆμα περιποιητικῶς συντασσόμενον· καὶ ὅταν πρὸς αἰτιατικὴν προσώπου φέρεται, κατ᾽ ἔλλειψιν προθέσεως τῆς Διὰ λέγεται· ἵν᾽ ᾖ ὁμοία τῇ δοτικῇ περιποιητικῶς λεγομένῃ. — Ἐστὲ γένει) Ἀθηναῖοι γάρ, Ἀθηναίου ὄντος.

τέρους καὶ πρεσβυτέρους μήτε σωμάτων ἐπιμελεῖσθαι, μήτε χρημάτων πρότερον, μήτε ἄλλου τινὸς οὕτω σφόδρα, ὡς τῆς ψυχῆς, ὅπως ὡς ἀρίστη ἔσται· λέγων ὅτι οὐκ ἐκ χρημάτων ἡ ἀρετὴ γίγνεται, ἀλλ' ἐξ ἀρετῆς τὰ χρήματα, καὶ τἆλλα τἀγαθὰ
15 τοῖς ἀνθρώποις ἅπαντα, καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ. Εἰ μὲν οὖν ταῦτα λέγων διαφθείρω τοὺς νέους, ταῦτα ἂν εἴη βλαβερά· εἰ
16 δέ τις μέ φησιν ἄλλα λέγειν ἢ ταῦτα, οὐδὲν λέγει. Πρὸς ταῦτα φαίην ἄν· Ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἢ πείθεσθε Ἀνύτῳ, ἢ μή, καὶ ἢ ἀφίετέ με, ἢ μή· ὡς ἐμοῦ οὐκ ἂν ποιήσοντος ἄλλα, οὐδ' εἰ μέλλω πολλάκις τεθνᾶναι.

τή. Μὴ θορυβεῖτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλὰ ἐμμείνατέ μοι οἷς ἐδεήθην ὑμῶν, μὴ θορυβεῖν, ἐφ' οἷς ἂν λέγω, ἀλλ' ἀκούειν.
2 Καὶ γάρ, ὡς ἐγώ οἶμαι, ὀνήσεσθε ἀκούοντες. Μέλλω γὰρ οὖν ἄττα ἐρεῖν ὑμῖν καὶ ἄλλα, ἐφ' οἷς ἴσως βοήσεσθε· ἀλλὰ μηδαμῶς ποιεῖτε τοῦτο. Εὖ γὰρ ἴστε, ἐὰν ἐμὲ ἀποκτείνητε τοιοῦτον
ὄντα οἷον ἐγὼ λέγω, οὐκ ἐμὲ μείζω βλάψετε ἢ ὑμᾶς αὐτούς.
3 Ἐμὲ μὲν γὰρ οὐδὲν ἂν βλάψειεν οὔτε Μέλιτος, οὔτε Ἄνυτος· οὐδὲ γὰρ ἂν δύναιντο. Οὐ γὰρ οἶμαι θεμιτὸν εἶναι ἀμείνονι ἀνδρὶ
4 ὑπὸ χείρονος βλάπτεσθαι. Ἀποκτείνειε μέν τ' ἂν ἴσως ἢ ἐξελάσειεν ἢ ἀτιμάσειεν· ἀλλὰ ταῦτα οὗτος μὲν ἴσως οἴεται καὶ ἄλλος τίς που μεγάλα κακά· ἐγὼ δὲ οὐκ οἶομαι, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ποιεῖν ἃ οὗτοσὶ νῦν ποιεῖ, ἄνδρα ἀδίκως ἐπιχειρεῖν ἀποκτιν-
5 νύναι. Νῦν οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολλοῦ δέω ἐγὼ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ἀπολογεῖσθαι, ὥς τις ἂν οἴοιτο, ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν, μὴ ἐξαμάρτητε
6 περὶ τὴν τοῦ θεοῦ δόσιν ὑμῖν, ἐμοῦ καταψηφισάμενοι. Ἐὰν γὰρ μὲ ἀποκτείνητε, οὐ ῥᾳδίως ἄλλον τοιοῦτον εὑρήσετε, ἀτεχνῶς (εἰ καὶ γελοιότερον εἰπεῖν) προσκείμενον τῇ πόλει ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ὥσπερ ἵππῳ μεγάλῳ μὲν καὶ γενναίῳ, ὑπὸ μεγέθους δὲ νωθεστέρῳ, καὶ
7 δεομένῳ ἐγείρεσθαι ὑπό μύωπός τινος. Οἷον δή μοι δοκεῖ ὁ θεὸς ἐμὲ τῇ πόλει προστεθεικέναι τοιοῦτον τινά, ὃς ὑμᾶς ἐγείρων καὶ πείθων, καὶ ὀνειδίζων ἕνα ἕκαστον, οὐδὲν παύομαι τὴν ἡμέραν

---

16. Οὐδ' εἰ μέλλω) Τὸ μέλλω ἀεὶ ἐπὶ ἐνδεχομένων λέγεται· κἀνταῦθα γὰρ ὡς ἀμφιβαλλόμενον τὸ ὑπὸ τῶν δικαστῶν θανεῖν διὰ τοῦ Μέλλω ἐξήνεγκε.

τή. Ἀλλὰ ἐμμείνατέ μοι) Ἀλλὰ μείνατε, παρακαλῶ, ἐν ἐκείνοις, περὶ ὧν ἐδεήθην ὑμῶν. Τὸ δ' Οἷς ὑπεδύθη τὴν πτῶσιν τοῦ ἀνταποδοτικοῦ προθετικοῦ· ὡς τὴν Ἐν προθέτεως ἐν τῷ ῥήματι κειμένης ἔθει Ἀττικῷ.

2. Οἷον ἐγὼ λέγω) Ἐμὲ εἶναι.

4. Ἐγὼ δὲ οὐκ οἶομαι) Μεγάλα κακά· ἀλλ' οἶομαι μέγα κακὸν εἶναι τὸ ποιεῖν ἃ οὗτοσὶ καὶ τλ. — Ἐπιχειρεῖν) Κατ' ἐπεξήγησιν δηλ. τὸ ἐπιχειρεῖν ἀποκτεί-νειν ἄνδρα ἀδίκως.

5. Περὶ τοῦ θεοῦ δόσιν) Περὶ τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ τὴν ὑμῖν δοθεῖσαν.

6. Εἰ καὶ γελοιότερον) Ἔστι δηλ.

7. Οἷον δή μοι) Ἀντὶ τοῦ Οὕτως οἶμαι μοι δοκεῖ.

ὅλην πανταχοῦ προσκαθίζων. Τοιοῦτος οὖν ἄλλος οὐ ῥᾳδίως ὑ-
μῖν γενήσεται, ὦ ἄνδρες. Ἀλλ' ἐὰν ἐμοὶ πείθησθε, φείσεσθέ μου. 8
Ὑμεῖς δ' ἴσως τάχ' ἂν ἀχθόμενοι, ὥσπερ οἱ νυστάζοντες ἐγει-
ρόμενοι, κρούσαντες ἄν με, πειθόμενοι Ἀνύτῳ, ῥᾳδίως ἂν ἀπο-
κτείναιτε· εἶτα τὸν λοιπὸν χρόνον καθεύδοντες διατελοίτε ἄν, εἰ
μή τινα ἄλλον ὑμῖν ὁ Θεὸς ἐπιπέμψειε, κηδόμενος ὑμῶν. Ὅτι δ' 9
ἐγὼ τυγχάνω ὢν τοιοῦτος οἷος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τῇ πόλει δεδό-
σθαι, ἐνθένδε ἂν καταγνοίητε. Οὐ γὰρ ἀνθρωπίνῳ ἔοικε τὸ ἐμὲ 10
τῶν μὲν ἐμαυτοῦ ἀπάντων ἠμεληκέναι, καὶ ἀνέχεσθαι τῶν οἰ-
κείων ἀμελουμένων τοσαῦτα ἤδη ἔτη, τὸ δὲ ὑμέτερον πράττειν
ἀεί, ἰδίᾳ ἑκάστῳ προσιόντα, ὥσπερ πατέρα ἢ ἀδελφὸν πρεσβύ-
τερον, πείθοντα ἐπιμελεῖσθαι ἀρετῆς. Καὶ εἰ μέντοι τι ἀπὸ τού- 11
των ἀπέλαυον, καὶ μισθὸν λαμβάνων ταῦτα παρεκελευόμην,
εἶχεν ἄν τινα λόγον· νῦν δὲ ὁρᾶτε δὴ καὶ αὐτοί, ὅτι οἱ κατήγοροι
τἆλλα πάντα οὕτως ἀναισχύντως κατηγοροῦντες, τοῦτό γε οὐχ
οἷοί τε ἐγένοντο ἀπαναισχυντῆσαι, παρασχόμενοι μάρτυρα, ὡς
ἐγώ ποτέ τινα ἢ ἐπραξάμην μισθὸν ἢ ᾔτησα. Ἱκανὸν γάρ, οἶ- 12
μαι, ἐγὼ παρέχομαι τὸν μάρτυρα ὡς ἀληθῆ λέγω, τὴν πενίαν.

ιθ'. Ἴσως ἂν οὖν δόξειεν ἄτοπον εἶναι, ὅτι δὴ ἐγὼ ἰδίᾳ μὲν
ταῦτα ξυμβουλεύω περιιὼν καὶ πολυπραγμονῶν, δημοσίᾳ δὲ οὐ
τολμῶ ἀναβαίνων εἰς τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον ξυμβουλεύειν τῇ πό-
λει. Τούτου δὲ αἴτιόν ἐστιν ὃ ὑμεῖς ἐμοῦ πολλάκις ἀκηκόατε πολ- 2
λαχοῦ λέγοντος, ὅτι μοι θεῖόν τι καὶ δαιμόνιον γίγνεται [φωνή]· ὃ
δὴ καὶ ἐν τῇ γραφῇ ἐπικωμῳδῶν Μέλιτος ἐγράψατο. Ἐμοὶ δὲ 3
τοῦτό ἐστιν ἐκ παιδὸς ἀρξάμενον, φωνή τις γιγνομένη· ἡ ὅταν γέ-
νηται, ἀεὶ ἀποτρέπει με τούτου ὃ ἂν μέλλω πράττειν, προτρέ-
πει δὲ οὔποτε. Τοῦτό ἐστιν ὅ μοι ἐναντιοῦται, τὰ πολιτικὰ πρά- 4
τειν· καὶ παγκάλως δέ μοι δοκεῖ ἐναντιοῦσθαι. Εὖ γὰρ ἴστε, ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ ἐγὼ πάλαι ἐπεχείρησα πράττειν τὰ πολιτικὰ
πράγματα, πάλαι ἂν ἀπολώλειν, καὶ οὔτ' ἂν ὑμᾶς ὠφελήκειν
οὐδέν, οὔτ' ἂν ἐμαυτόν. Καί μοι μὴ ἄχθεσθε λέγοντι τἀληθῆ. 5

---

8. Τάχ' ἄν) Ἴσταῦθα κατὰ μετοχήν, καὶ ῥῆμα ἐχρήσατο τῷ ἄν, τὴν δυσχέρειαν τοῦ πράγματος ἐμφαίνοντι, διὰ ταῦτα καὶ κόμμασι, καὶ ὑπερβατοῖς ἐχρήσατο. — Ἂν ἀποκτείναιτε) Πρὸς ὑποτακτικὸν ὁ Ἂν διὰ τὸ μέλλον τοῦ πράγματος.

9. Οἷος . . . δεδόσθαι) Τὸ ἀναφορικὸν Οἷος προηγουμένου τοῦ ἀνταποδοτικοῦ ἐπιτατικῶς πρὸς ἀπαρέμφατον φέρεται κατὰ τὸ Οὕτως, ὥστε.

10. Τὸ δὲ ὑμέτερον) Καὶ τὸ ἐνασχολεῖσθαι ἀεὶ εἰς τὸ ὑμέτερον συμφέρον.

11. Ἀπαναισχυντῆσαι) Θωμᾶς Μάγιστρ. Ἀπαναισχυντῶ, καὶ ἀπαναιδεύομαι Ἀττικοί, οὐ χωρὶς τῆς προθέσεως.

ιθ'. 2. Ὅτι μοι θεῖον) Ὅτι δηλ. μοὶ γίγνεται φωνή τις οὖσα θεῖόν τι καὶ δαιμόνιον πρᾶγμα.

3. Φωνή τις γιγνομένη) Ἐπεξήγησις τοῦ Τοῦτο· ὡς εἰ ἔλεγε. Φωνή τις δηλονότι γιγνομένη μοί ἐστιν, ἥτις καὶ τλ.

Οὐ γάρ ἐστιν ὅστις ἀνθρώπων σωθήσεται, οὔτε ὑμῖν οὔτε ἄλλῳ οὐδενὶ πλήθει γνησίως ἐναντιούμενος, καὶ διακωλύων πολλὰ ἄδικα καὶ παράνομα ἐν τῇ πόλει γίγνεσθαι· ἀλλ' ἀναγκαῖόν ἐστι τὸν τῷ ὄντι μαχούμενον ὑπὲρ τοῦ δικαίου, καὶ εἰ μέλλει ὀλίγον χρόνον σωθήσεσθαι, ἰδιωτεύειν, ἀλλὰ μὴ δημοσιεύειν.

κ'. Μεγάλα δ' ἔγωγε ὑμῖν τεκμήρια παρέξομαι τούτων, οὐ λόγους, ἀλλ', ὃ ὑμεῖς τιμᾶτε, ἔργα. Ἀκούσατε δή μοι τὰ ξυμβεβηκότα, ἵνα εἰδῆτε ὅτι οὐδ' ἂν ἑνὶ ὑπεικάθοιμι παρὰ τὸ δέον δείσας θάνατον· μὴ ὑπείκων δὲ ἅμα καὶ ἄμ' ἂν ἀπολοίμην. Ἐρῶ δὲ ὑμῖν φορτικὰ μὲν καὶ δικανικά, ἀληθῆ δέ. Ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἄλλην μὲν ἀρχὴν οὐδεμίαν πώποτε ἦρξα ἐν τῇ πόλει, ἐβούλευσα δέ· καὶ ἔτυχεν ἡμῶν ἡ φυλὴ Ἀντιοχὶς πρυτανεύουσα, ὅτε ὑμεῖς τοὺς δέκα στρατηγοὺς, τοὺς οὐκ ἀνελομένους τοὺς ἐκ τῆς ναυμαχίας, ἐβουλεύσασθε ἀθρόους κρίνειν, παρανόμως, ὡς ἐν τῷ ὑστέρῳ χρόνῳ πᾶσιν ὑμῖν ἔδοξε. Τότ' ἐγὼ μόνος τῶν πρυτάνεων ἠναντιώθην ὑμῖν μηδὲ ποιεῖν παρὰ τοὺς νόμους, καὶ ἐναντία ἐψηφισάμην· καὶ ἑτοίμων ὄντων ἐνδεικνύναι με καὶ ὑπάγειν τῶν ῥητόρων, καὶ ὑμῶν κελευόντων καὶ βοώντων, μετὰ τοῦ νόμου καὶ τοῦ δικαίου ᾤμην μᾶλλόν με δεῖν διακινδυνεύειν, ἢ μεθ' ὑμῶν γενέσθαι μὴ δίκαια βουλευομένων, φοβηθέντα δεσμὸν ἢ θάνατον. Καὶ ταῦτα μὲν ἦν ἔτι δημοκρατουμένης τῆς πόλεως· ἐπειδὴ δὲ ὀλιγαρχία ἐγένετο, οἱ τριάκοντα αὖ μεταπεμψάμενοί με πέμπτον αὐτὸν εἰς τὴν Θόλον, προσέταξαν

---

5. Οὐ γάρ ἐστιν ὅς τις) Ἀντὶ οὐδεὶς ἀνθρώπων ἐναντιούμενος ὑμῖν, ἢ ἄλλῳ τινὶ πλήθει, σωθήσεται. — Τῷ ὄντι) Ἐπιρρηματικῶς λαμβάνεται ἀντὶ πάντως. ἔστι δὲ ὁτιοῦν κατ' ἔλλειψιν τῆς Ἐν. Τοιοῦτον ἐστὶ καὶ τὸ παρ' ἡμῖν τῇ ἀληθείᾳ, ἔλλειψιν δηλ. ἔχει τῆς Ἐν. — Μαχούμεν.) Ἀοριστολογικῶς ἀντὶ τοῦ, ὅς τις ἄν.

κ'. 2. Μὴ ὑπείκων δὲ) Καὶ ἅμα οὖν μὴ ὑπείκων οὐδενὶ περὶ τὸ δίκαιον, ἅμα ἂν ἀπολοίμην διὰ τοῦτο· τὸ δὲ διπλοῦν ἅμα σύνηθες· καὶ γὰρ Ξενοφῶν Κύρ. Παιδ. Γ'. ά. 15. Ὅρα, μὴ ἅμα τε εὖ ποιήσῃς, καὶ ἅμα οὐ φίλον νομίσωσί σε.

3. Ἐβούλευσα δὲ) Εἰς δηλ. ἐγενόμην τῆς βουλῆς τῶν πεντακοσίων· τοῦτο γὰρ ἦλοι τὸ βουλεύειν· ὡς δηλ. ἐκ τῶν Ξενοφ. Ἀπομν. Α'. ά. 8. καὶ Δημοσθ. περὶ Στεφ. Θ'. — Καὶ ἔτυχεν) Ὃ Καὶ ἀντὶ τοῦ Γὰρ. — Πρυτανεύουσα) Δέκα ἦσαν αἱ φυλαὶ ἐν Ἀθήναις Πανδιονίς, Λεοντίς, Ἀντιοχίς, Κεκροπίς, Ἐρεχθηΐς, Αἰγηΐς, Ἀκαμαντίς, Ἱπποθοωντίς, Αἰαντίς, Οἰνηΐς, ἐξ ἑκάστης τούτων ἐξελέγοντο ἀνὰ πεντήκοντα, καὶ τὸ σύμπαν ἐκαλεῖτο Βουλὴ τῶν πεντακοσίων. Ἐκ τούτων κατὰ μῆνα ἕκαστον προήδρευον ἐν τῷ συνεδρίῳ πεντήκοντα, κλήρῳ, ἀπὸ μιᾶς φυλῆς. Οὗτοι δὲ ἐκαλοῦντο Πρυτάνεις· ἐπρυτάνευον δὲ ἡμέρας τριάκοντα καὶ πέντε· καὶ ὁ μὴν οὗτος ἐκαλεῖτο Πρυτανεία. — Κρίνειν παρανόμως) Περικλῆς, Διομέδων, Λυσίας Ἀριστοκράτης, Θρασύλος, Ἐρατινίδης, Πρωτόμαχος Ἀριστογένης, Κόνων, Καλλικρατίδας, οὗτοι ἦσαν οἱ δέκα στρατηγοί· Οἱ περὶ Λέσβον ναυμαχήσαντες Λακεδαιμονίοις, καὶ διώξαντες τοὺς πολεμίους· ἐπεὶ δὲ διὰ τὸν χειμῶνα μέγαν γενόμενον οὐκ ἠδυνήθησαν ἀνελεῖν τοὺς ναυαγοὺς, βοῶντος τοῦ δήμου κατηγοροῦντος Καλλιξένους, οἱ Πρυτάνεις, φοβηθέντες ἐψηφίζοντο ἀνελεῖν τοὺς δέκα τούτους στρατηγούς· μόνος δὲ Σωκράτης ὁ Σωφρονίσκου, οὐκ ἔφη, ἢ κατὰ νόμους ποιήσειν. Ξενοφ. Ἑλλ. Α'. ς'. ζ'.

5. Πέμπτον αὐτὸν) Ἰδίωμα καὶ τοῦτο Ἀττικὸν ἀντὶ τέτταρας ἄλλους καὶ ἐμὲ πέμπτον· λέγοντες οὖν πέμπτον αὐτὸν,

ἀγαγεῖν ἐκ Σαλαμῖνος Λέοντα τὸν Σαλαμίνιον, ἵνα ἀποθάνοι οἷα δὴ καὶ ἄλλοις ἐκεῖνοι πολλοῖς πολλὰ προσέταττον, βουλόμενοι ὡς πλείστους ἀναπλῆσαι αἰτιῶν. Τότε μέν τοι ἐγὼ οὐ λόγῳ ἀλλ' 6
ἔργῳ αὖ ἀνεδειξάμην, ὅτι ἐμοὶ μὲν θανάτου μέλει (εἰ μὴ ἀγροικότερον ἦν εἰπεῖν) οὐδ' ὁτιοῦν· τοῦ δὲ μηδὲν ἄδικον μηδ' ἀνόσιον ἐργάζεσθαι, τούτου δὲ τὸ πᾶν μέλει. Ἐμὲ γὰρ ἐκείνη ἡ 7
ἀρχὴ οὐκ ἐξέπληξεν οὕτως ἰσχυρὰ οὖσα, ὥστε ἄδικόν τι ἐργασασθαι· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκ τῆς Θόλου ἐξήλθομεν, οἱ μὲν τέτταρες ᾤχοντο εἰς Σαλαμῖνα καὶ ἦγαγον Λέοντα, ἐγὼ δὲ ᾠχόμην ἀπιὼν οἴκαδε. Καὶ ἴσως ἂν διὰ ταῦτα ἀπέθανον, εἰ μὴ ἡ ἀρχὴ 8
διὰ ταχέων κατελύθη. Καὶ τούτων ὑμῖν ἔσονται πολλοὶ μάρτυρες.

κά. Ἆρ' οὖν με οἴεσθε τοσάδε ἔτη διαγενέσθαι, εἰ ἔπραττον τὰ δημόσια, καὶ πράττων ἀξίως ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, ἐβοήθουν τοῖς δικαίοις, καί, ὥσπερ χρή, τοῦτο περὶ πλείστου ἐποιούμην; Πολλοῦ γε δεῖ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· οὐδὲ γὰρ ἂν ἄλλος ἀνθρώπων οὐδείς. Ἀλλ' ἐγὼ διὰ παντὸς τοῦ βίου, δημοσίᾳ τε εἴ πού τι ἔπραξα, 2
τοιοῦτος φανοῦμαι, καὶ ἰδίᾳ ὁ αὐτὸς οὗτος, οὐδενὶ πώποτε ξυγχωρήσας οὐδὲν παρὰ τὸ δίκαιον οὔτε ἄλλῳ οὔτε τούτων οὐδενί, 3
οὓς δὴ οἱ διαβάλλοντες ἐμέ φασιν ἐμοὺς μαθητὰς εἶναι. Ἐγὼ δὲ διδάσκαλος μὲν οὐδενὸς πώποτ' ἐγενόμην· εἴ δέ τις ἐμοῦ λέγοντος, καὶ τὰ ἑμαυτοῦ πράττοντος, ἐπιθυμοῖ ἀκούειν, εἴτε νεώτερος, εἴτε πρεσβύτερος, οὐδενὶ πώποτε ἐφθόνησα. Οὐδὲ χρήματα μὲν λαμβάνων διαλέγομαι, μὴ λαμβάνων δέ, οὔ· ἀλλ' ὁμοίως καὶ πλουσίῳ καὶ πένητι παρέχω ἐμαυτὸν ἐρωτᾶν· καὶ ἐάν τις βούληται, ἀποκρινόμενος ἀκούει ὧν ἂν λέγω. Καὶ τούτων ἐγώ, 4
εἴτε τις χρηστὸς γίγνεται, εἴτε μή, οὐκ ἂν δικαίως τὴν αἰτίαν ὑπέχοιμι, ὧν μήτε ὑπεσχόμην μηδενὶ μηδὲν πώποτε μάθημα, μήτε

τὸν πρῶτον ἐννοοῦσι μετὰ καὶ ἄλλων τεσσάρων σὺν αὐτῷ· οὕτως οὖν καὶ ἐπὶ παντὶ ἄλλῳ ἀριθμῷ. — Εἰς τὴν Θόλον) Τίμαιος Γλωσσάρ. Πλάτων. Θόλος, οἶκος περιφερὴς, ἐν ᾧ οἱ Πρυτάνεις συνιστιῶντο Πολυδ. Θ'. Ἡ Θόλος, ἐν ᾗ συνεδείπνουν ἑκάστης ἡμέρας πεντήκοντα τῆς τῶν πεντακοσίων βουλῆς.

6. Τούτου δὲ τὸ πᾶν μέλει) Ἐμοὶ δηλ. μέλει περὶ τούτου τοῦ μηδὲν ἄδικον ἐργάζεσθαι κατὰ τὸ πᾶν· ἅπασα δηλ. μου ἡ φροντὶς αὕτη ἐστὶ τὸ μηδὲν ἄδικον ἐργάζεσθαι.

8. Καὶ ἴσως ἄν) Φονευθεὶς δηλ. ὑπὸ τῶν τριάκοντα, ἐπειδὴ οὐχ ὑπήκουσα αὐτοῖς.

κά. Περὶ πλείστου ἐποιούμ.) Ἀντὶ προετίμων. — Πολλοῦ γε δεῖ) Οἱ Ἀττικοὶ ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν σὐδαμῶς λέγουσι πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Τοῦτο δὲ λέγεται, προηγησαμένης ἐρωτήσεως· Καὶ ἔστιν οἷον· πολλοῦ ἐλλειπές ἐστι τοῦτο γε. Ὅπερ ἐστὶν· οὔποτε διεγενόμην τοσά δε ἔτη.

2. Ἐμοὺς μαθητὰς) Ὑπαινίττεται ἐνταῦθα μάλιστα τὸν Ἀλκιβιάδην, καὶ Κριτίαν· οἵτινες ἦσαν πάντων Ἀθηναίων μάλιστα βιαιότατοι, καὶ ἀκρατέστατοι, τούτων καὶ ἄλλων ἐλλειμάτων τὴν ἐπιθυμίαν καὶ σπουδὴν εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ συνήθειαν Σωκράτους ἀνέφερον. Ξενοφ. Ἀπομν. Α'. β'. 12.

4. Τὴν αἰτίαν ὑπέχοιμι) Οὐκ ἂν δικαίως, κριθείην ὡς αἴτιος. Κατὰ τὸ δὲ οὖν τὸ σημαινόμενον λέγεται καὶ. Εὐθύνας ὑπέχειν· καὶ δίκας ὑπέχειν ἀντὶ εὐθύνεσθαι καὶ δικάζεσθαι, καὶ λόγον ὑπέχειν ἀντὶ διδόναι λόγον περὶ ἀναλωμάτων, ἢ ἄλλων

5 ἐδίδαξα. Εἰ δέ τίς φησι παρ' ἐμοῦ πώποτε ἢ μαθεῖν ἢ ἀκοῦσαι ἰδίᾳ ὅ,τι μὴ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες, εὖ ἴστε ὅτι οὐκ ἀληθῆ λέγει.

κϐ'. Ἀλλὰ τί δήποτε μετ' ἐμοῦ χαίρουσί τινες πολὺν χρόνον διατρίβοντες; ἀκηκόατε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐγὼ εἶπον, ὅτι ἀκούοντες χαίρουσιν ἐξεταζομένοις τοῖς οἰο-
2 μένοις μὲν εἶναι σοφοῖς, οὖσι δ' οὔ. Ἔστι γὰρ οὐκ ἀηδές. Ἐμοὶ δὲ τοῦτο, ὡς ἐγὼ φημι, προστέτακται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πράττειν, καὶ ἐκ μαντείων, καὶ ἐξ ἐνυπνίων, καὶ παντὶ τρόπῳ, ὅπερ τίς ποτε καὶ ἄλλη θεία μοῖρα ἀνθρώπῳ καὶ ὁτιοῦν προσέταξε πράττειν.
3 Ταῦτα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἀληθῆ ἐστι καὶ εὐεξέλεγκτα. Εἰ γὰρ δὴ ἐγὼ τῶν νεωτέρων τοὺς μὲν διαφθείρω, τοὺς δὲ διέφθαρκα, χρὴν δήπου, εἴτε τινὲς αὐτῶν πρεσβύτεροι γενόμενοι ἔγνωσαν ὅτι νέοις οὖσιν αὐτοῖς ἐγὼ κακὸν πώποτέ τι ξυνεβούλευσα, νυνὶ αὐτοὺς ἀναβαίνοντας ἐμοῦ κατηγορεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι· εἰ δὲ μὴ αὐτοὶ ἤθελον, τῶν οἰκείων τινὰς τῶν ἐκείνων, πατέρας καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἄλλους τοὺς προσήκοντας, εἴπερ ὑπ' ἐμοῦ κακόν τι
4 ἐπεπόνθεσαν οἱ οἰκεῖοι αὐτῶν, νῦν μεμνῆσθαι καὶ τιμωρεῖσθαι. Πάντως δὲ πάρεισι πολλοὶ αὐτῶν ἐντυθοῖ, οὓς ἐγὼ ὁρῶ, πρῶτον μὲν Κρίτων οὑτοσί, ἐμὸς ἡλικιώτης καὶ δημότης, Κριτοβούλου τοῦδε πατήρ· ἔπειτα Λυσανίας ὁ Σφήττιος, Αἰσχίνου τούτου πα-
5 τήρ· ἔτι δ' Ἀντιφῶν ὁ Κηφισιεὺς οὑτοσί, Ἐπιγένους πατήρ. Ἄλλοι τοίνυν οὗτοι, ὧν οἱ ἀδελφοὶ ἐν ταύτῃ τῇ διατριβῇ γεγόνασι, Νικόστρατος ὁ Ζωτίδου, ἀδελφὸς Θεοδότου· (καὶ ὁ μὲν Θεόδοτος τετελεύτηκεν, ὥστε οὐκ ἂν ἐκεῖνός γε αὐτοῦ κατα δεηθείη·) καὶ Πάραλος ὅδε ὁ Δημοδόκου, οὗ ἦν Θεάγης ἀδελφός· ὅδε τε Ἀδει-
μαντος ὁ Ἀρίστωνος, οὗ ἀδελφὸς οὑτοσὶ Πλάτων, καὶ Αἰαντόδω-
6 ρος, οὗ Ἀπολλόδωρος ὁ ἀδελφός. Καὶ ἄλλους πολλοὺς ἔγωγ' ἔχω ὑμῖν εἰπεῖν, ὧν τινα ἐχρῆν μάλιστα μὲν ἐν τῷ ἑαυτοῦ λόγῳ παρέχεσθαι Μέλιτον μάρτυρα· εἰ δὲ τότε ἀπελάθετο, νῦν παρα-
7 σχέσθω, (ἐγὼ παραχωρῶ,) καὶ λεγέτω εἴ τι ἔχει τοιοῦτον. Ἀλλὰ τούτου πᾶν τοὐναντίον, εὑρήσετε, ὦ ἄνδρες, πάντας ἐμοὶ βοηθεῖν ἑτοίμους, τῷ διαφθείροντι, τῷ κακὰ ἐργαζομένῳ τοὺς οἰ-
8 κείους αὐτῶν, ὡς φασι Μέλιτος καὶ Ἄνυτος. Αὐτοὶ μὲν γὰρ οἱ διεφθαρμένοι τάχ' ἂν λόγον ἔχοιεν βοηθοῦντες· οἱ δὲ ἀδιάφθαρ-

---

τινῶν· φράσεις γὰρ τὰ τοιαῦτα Ἑλληνισ.

5. Ὅ,τι μὴ) Ἄλλο τι μαθεῖν, ἢ ἀκοῦσαι· ὅ,τι μὴ ἔμαθον, ἢ ἤκουσαν καὶ οἱ ἄλλοι πάντες.

κϐ'. 2. Προσέταξε πράττειν) Ἡ σύνταξις· ᾧ τινι τρόπῳ καὶ ἄλλη τις ποτε θεία μοῖρα προσέταξέ τινι ἀνθρώπῳ πράττειν, καὶ ὅ,τι δήποτοῦν ἄλλο ἐκτὸς τούτου, ὃ προσέταξεν ἐμοὶ πράττειν.

3. Ἐπεπόνθεσαν) Ἀττικῶς ἀντὶ ἐπεπόνθεισαν. — Μεμνῆσθαι) Πρὸς τὸ χρῆν ἀναφέρεται τὰ ἀπαρέμφατα ταῦτα.

4. Καὶ δημώτης) Ὁ ἐκ τοῦ αὐτοῦ δήμου ὤν. Δῆμος δὲ ἐκαλεῖτο παρ' Ἀθηναίοις, ὃ παρὰ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν ἐλέγετο κώμη.

τσι, πρεσβύτεροι ἤδη ἄνδρες, οἱ τούτων προστήκοντες, τίνα ἄλλον λόγον ἔχουσι βοηθοῦντες ἐμοί, ἀλλ' ἢ τὸν ὀρθόν τε καὶ δίκαιον, ὃν ξυνίσασι Μελίτῳ μὲν ψευδομένῳ, ἐμοὶ δὲ ἀληθῆ λέγοντι; Εἶεν δή, ὦ ἄνδρες· ἃ μὲν ἐγὼ ἔχοιμ' ἂν ἀπολογεῖσθαι, σχεδόν τι ἐστὶ ταῦτα, καὶ ἄλλα ἴσως τοιαῦτα. 9

κγ'. Τάχα δ' ἄν τις ὑμῶν ἀγανακτήσειεν, ἀναμνησθεὶς ἑαυτοῦ, εἰ ὁ μὲν καὶ ἐλάττω τουτουὶ τοῦ ἀγῶνος ἀγῶνα ἀγωνιζόμενος δεδέηταί τε καὶ ἱκέτευσε τοὺς δικαστὰς μετὰ πολλῶν δακρύων, παιδία τε αὐτοῦ ἀναβιβασάμενος, ἵνα ὅτι μάλιστα ἐλεηθείη, καὶ ἄλλους τῶν οἰκείων καὶ φίλους πολλούς· ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἄρα τούτων ποιήσω, καὶ ταῦτα, κινδυνεύων, ὡς ἂν δόξαιμι, τὸν ἔσχατον κίνδυνον. Τάχ' ἂν οὖν τις ταῦτα ἐννοήσας, αὐθαδέστερον ἂν πρός 2
με σχοίη, καὶ ὀργισθεὶς αὐτοῖς τούτοις, ἔλοιτο ἂν μετ' ὀργῆς τὴν ψῆφον. Εἰ δή τις ὑμῶν οὕτως ἔχει, (οὐκ ἀξιῶ μὲν ἔγωγε·) 3
εἰ δ' οὖν, ἐπιεικῆ ἄν μοι δοκῶ πρὸς τοῦτον λέγειν, λέγων, ὅτι
«Ἐμοί, ὦ ἄριστε, εἰσὶ μέν που τινες καὶ οἰκεῖοι.» Καὶ γὰρ τοῦτο 4
αὐτὸ τὸ τοῦ Ὁμήρου, «Οὐδ' ἐγὼ ἀπὸ δρυός, οὐδ' ἀπὸ πέτρης πέφυκα, ἀλλ' ἐξ ἀνθρώπων.» Ὥστε καὶ οἰκεῖοί μοι εἰσι, καὶ υἱεῖς γε, 5
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τρεῖς· εἷς μὲν μειράκιον ἤδη· δύο δὲ παιδία· ἀλλ' ὅμως οὐδένα αὐτῶν δεῦρο ἀναβιβασάμενος, δεήσομαι ὑμῶν ἀποψηφίσασθαι. Τί δὴ οὖν οὐδὲν τούτων ποιήσω; οὐκ αὐ- 6
θαδιζόμενος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδ' ὑμᾶς ἀτιμάζων· ἀλλ' εἰ μὲν θαρραλέως ἐγὼ ἔχω πρὸς θάνατον, ἢ μή, ἄλλος λόγος· πρὸς δ' οὖν δόξαν καὶ ἐμοί, καὶ ὑμῖν, καὶ ὅλῳ τῇ πόλει, οὔ μοι δοκεῖ καλὸν εἶναι ἐμὲ τούτων οὐδὲν ποιεῖν, καὶ τηλικόνδε ὄντα, καὶ τοῦτο τοὔνομα ἔχοντα, εἴτ' οὖν ἀληθὲς εἴτ' οὖν ψεῦδος. Ἀλλ' οὖν δέ γε δογμένον γέ ἐστι, τὸν Σωκράτην διαφέρειν τινὶ τῶν 7
πολλῶν ἀνθρώπων. Εἰ οὖν ὑμῶν οἱ δοκοῦντες διαφέρειν εἴτε σοφίᾳ, εἴτε ἀνδρείᾳ, εἴτε ἄλλῃ ἥτινιοῦν ἀρετῇ, τοιοῦτοι ἔσονται, αἰ-

---

8. Οἱ τούτων προστήκοντες) Κτητικῶς κατὰ τὰ πρός τι· οὕτω καὶ Θουκυδ. Α'. ρή. Βασιλέως προστήκοντές τινες.

9 Σχεδόν τι) Τό τι περιττῶς κεῖται ὑποστέλλων τὸ τοῦ σχεδὸν σημαινόμενον.

κγ'. Ἵνα . . ἐλεηθείη) Ἀπὸ παρωχημένου ὁ Ἵνα πρὸς εὐκτικὸν φέρεται. Σημείωσαι δὲ ὅτι, ὅτε τινὲς ἔφευγον δίκην ἐν Ἀθήναις ἀπολογούμενοι, τέλος ἵν' εἰς οἶκτον κινήσωσι τοὺς δικαστάς, ἐδάκρυον, καὶ παῖδας ἀνεβίβαζον, καὶ ἄλλους τῶν οἰκείων καὶ φίλων πολλοὺς ἱκετεύοντας ὑπὲρ αὐτοῦ. — Οὐδὲν ἄρα) Ὁ ἄρα τοῦ Ἔοικε σημαντικός. — Καὶ ταῦτα) Οὐ ποιήσω δηλ.

3. Εἰ δή τις) Ἐάν τις ὑμῶν τοιαύτην ἔχῃ γνώμην, πάντως οὐ βούλομαι πρὸς αὐτὸν λέγειν τι.

4. Τὸ τοῦ Ὁμ.) Ἰλ. Χ. στίχ. 126.

6. Τί δὴ οὖν) Διὰ τί οὖν; — Αὐθαδιζόμενος) Φρύνιχ. φησίν. Αὐθαδίζεσθαι λέγε, μὴ ἀναιδεύεσθαι· καὶ Θωμ. Μάγιστρ Ἀπαυθαδίζομαι κάλλιον, ἢ αὐθαδιάζομαι. Φαβωρῖν. Ἀπαυθαδιάζομαι κάλλιον, ἢ αὐθαδιάζομαι.

7. Εἰ οὖν ὑμῶν) Οἷον· Αἰσχρὸν ἂν εἴη, εἰ οἱ δοκοῦντες ἔσονται τοιοῦτοι, οἵους ἐγώ τινας ἑώρακα, ὅταν κρίνωνται· οἵτινες δοκοῦσι μὲν ὅτι εἰσί τι, ἐργάζονται δὲ θαυμάσια· εἶτ' οἴονται πείσεσθαι

σχολὴν ἂν εἶη· οἷους περ ἐγὼ πολλάκις ἑώρακά τινας, ὅταν κρίνωνται, δοκοῦντας μέν τι εἶναι, θαυμάσια δὲ ἐργαζομένους, ὡς δεινόν τι οἰομένους πείσεσθαι εἰ ἀποθανοῦνται, ὥσπερ ἀθανάτων ἐσομένων ἐὰν ὑμεῖς αὐτοὺς μὴ ἀποκτείνητε. Οἱ ἐμοὶ δοκοῦσιν αἰσχύνην τῇ πόλει περιάπτειν, ὥστ' ἄν τινα καὶ τῶν ξένων ὑπολαβεῖν ὅτι οἱ διαφέροντες Ἀθηναίων εἰς ἀρετήν, οὓς αὐτοὶ ἑαυτῶν ἔν τε ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἄλλαις τιμαῖς προκρίνουσιν, οὗτοι γυ-
8 ναικῶν οὐδὲν διαφέρουσι. Ταῦτα γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὔτε ὑμᾶς χρὴ ποιεῖν τοὺς δοκοῦντας καὶ ὁπτιοῦν εἶναι, οὔτ' ἂν ἡμεῖς ποιῶμεν, ὑμᾶς ἐπιτρέπειν· ἀλλὰ τοῦτο αὐτὸ ἐνδείκνυσθε, ὅτι πολὺ μᾶλλον καταψηφιεῖσθε τοῦ τὰ ἐλεεινὰ ταῦτα δράματα εἰσάγοντος, καὶ καταγέλαστον τὴν πόλιν ποιοῦντος, ἢ τοῦ ἡσυχίαν ἄγοντος.

κδ'. Χωρὶς δὲ τῆς δόξης, ὦ ἄνδρες, οὐδὲν δίκαιον δοκεῖ εἶναί μοι δεῖσθαι τοῦ δικαστοῦ, οὐδὲ δεόμενον ἀποφεύγειν, ἀλλὰ δι-
2 δάσκειν καὶ πείθειν. Οὐ γὰρ ἐπὶ τούτῳ κάθηται ὁ δικαστὴς, ἐπὶ τῷ καταχαρίζεσθαι τὰ δίκαια, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κρίνειν ταῦτα· καὶ ὀμώμοκεν οὐ χαριεῖσθαι οἷς ἂν δοκῇ αὐτῷ, ἀλλὰ δικάσειν κατὰ τοὺς νόμους. Οὐκοῦν χρὴ οὔτε ἡμᾶς ἐθίζειν ὑμᾶς ἐπιορκεῖν, οὐθ'
3 ὑμᾶς ἐθίζεσθαι. Οὐδέτεροι γὰρ ἂν ἡμῶν εὐσεβοῖεν. Μὴ οὖν ἀξιοῦτέ με, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοιαῦτα δεῖν πρὸς ὑμᾶς πράττειν, ἃ μήτε ἡγοῦμαι καλὰ εἶναι, μήτε δίκαια, μήτε ὅσια, μάλιστα πάντων, νὴ Δία μέν τοι καὶ ἀσεβείας φεύγοντα ὑπὸ Με-
4 λίτου τουτουΐ. Σαφῶς γὰρ ἂν εἰ πείθοιμι ὑμᾶς καὶ τῷ δεῖσθαι βιαζοίμην ὀμωμοκότας, θεοὺς ἂν διδάσκοιμι μὴ ἡγεῖσθαι ὑμᾶς εἶναι· καὶ ἀτεχνῶς ἀπολογούμενος κατηγοροίην ἂν ἐμαυτοῦ ὡς
5 θεοὺς οὐ νομίζω. Ἀλλὰ πολλοῦ δεῖ οὕτως ἔχειν· νομίζω τε γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς οὐδεὶς τῶν ἐμῶν κατηγόρων, καὶ ὑμῖν ἐπιτρέπω καὶ τῷ θεῷ, κρῖναι περὶ ἐμοῦ ὅπη μέλλει ἐμοί τε ἄριστα εἶναι καὶ ὑμῖν.

κε. Τὸ μὲν οὖν μὴ ἀγανακτεῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τούτῳ τῷ γεγονότι, ὅτι μου κατεψηφίσασθε, ἄλλα τέ μοι πολλὰ ξυμ-

---

μέγα δεινὸν, εἰ ἀποθ. — Ὥσπερ ἀθανάτων) Ἀπολύτως· τὸ δὲ Ὥσπερ ἀντὶ τοῦ Ὡς εἰκαστικόν.

— Ὥστ' ἄν τινα) Ὥστε καὶ ξένος ἄν τις ὑπολάβοι· ὅτι καὶ τλ.

8. Ὑμᾶς ἐπιτρέπειν) Οὔτε χρὴ ἵν' ὑμεῖς ἐπιτρέπητε ἡμᾶς, ἐὰν ποιῶμεν ταῦτα, ὅσα δηλ. αἰσχύνην περιάπτει τῇ πόλει. — Ἡσυχίαν ἄγοντος) Περιφραστικὴ φράσις· ἀντὶ Ἡσυχάζοντος.

κδ'. 2. Καὶ ὀμώμοκ.) Πολυδ. Η'. Ὁ δὲ ὅρκος ἦν τῶν δικαστῶν περὶ μὲν ὧν νόμοι εἰσὶ, κατὰ τοὺς νόμους ψηφιεῖσθαι· περὶ δὲ ὧν μὴ εἰσὶ, σὺν γνώμῃ δικαιοτάτῃ. — Οἷς ἂν δοκῇ) Χαριεῖσθαι δηλ.

3. καὶ ἀσεβείας φεύγοντα) Καὶ ὡς ἀσεβῆ κρινόμενόν με, ἢ κατηγορούμενον.

5. Νομίζω τε) Ἐγὼ νομίζω θεοὺς εἶναι· ὑπὲρ πάντα κατήγορόν μου, καὶ ὑμῖν ἐπιτρέπω νομίζειν θεοὺς εἶναι, καὶ κρῖναι περὶ ἐμοῦ ὅποι τῷ θεῷ μέλει ὡς ἐστὶν ἄριστα ἐμοί τε καὶ ὑμῖν.

κε. Τὸ μὲν οὖν μὴ) Πρὸς μὲν οὖν

ἐάλλεται, καὶ οὐκ ἀνέλπιστόν μοι γέγονε τὸ γεγονὸς τοῦτο· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον θαυμάζω ἑκατέρων τῶν ψήφων τὸν γεγονότα ἀριθμόν. Οὐ γὰρ ὤμην ἔγωγε οὕτω παρ' ὀλίγον ἔσεσθαι, ἀλλὰ παρὰ 2
πολύ. Νῦν δέ, ὡς ἔοικεν, εἰ τρεῖς μόναι μετέπεσον τῶν ψήφων, ἀπεπεφεύγειν ἄν. Μέλιτον μὲν οὖν, ὡς ἐμοὶ δοκῶ, καὶ νῦν ἀπο- 3
πέφευγα, καὶ οὐ μόνον ἀποπέφευγα, ἀλλὰ καὶ παντὶ δῆλον τοῦτό γε, ὅτι εἰ μὴ ἀνέβη Ἄνυτος καὶ Λύκων κατηγορήσοντες ἐμοῦ, κἂν ὤφλε χιλίας δραχμάς, οὐ μεταλαβὼν τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων.

κς΄. Τιμᾶται δ' οὖν μοι ὁ ἀνὴρ θανάτου. Εἶεν. Ἐγὼ δὲ δὴ τίνος ὑμῖν ἀντιτιμήσομαι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; ἢ δῆλον ὅτι τῆς ἀξίας. Τί οὖν; τί ἄξιός εἰμι παθεῖν ἢ ἀποτίσαι, ὅτι μαθὼν ἐν τῷ 2
βίῳ οὐχ ἡσυχίαν ἦγον, ἀλλ' ἀμελήσας ὧν περ οἱ πολλοί, χρηματισμοῦ τε καὶ οἰκονομίας καὶ στρατηγιῶν καὶ δημηγοριῶν, καὶ τῶν ἄλλων ἀρχῶν καὶ ξυνωμοσιῶν, καὶ στάσεων τῶν ἐν τῇ πόλει γιγνομένων, ἡγησάμενος ἐμαυτὸν τῷ ὄντι ἐπιεικέστερον εἶναι,

---

τὸ μὴ ἀγανακτεῖν. — Ἑκατέρων τῶν ψήφων) Τῶν τε λευκῶν καὶ μελαίνων· Ὅτε γὰρ ἐκρίνετό τις ἐν Ἀθήναις, ἐπὶ ψηφιδίοις ἔγραφον τοὔνομα οἱ μὲν μελαίναις, οἱ δὲ λευκαῖς, καθ' ἣν ἕκαστος ἔτυχεν ἔχων ἤτοι γνώμην πρὸς τὸν κρινόμενον, ἢ κρίσιν πρὸς τὴν αἰτίαν, καὶ ἐτίθουν ἐν οὐσὶ καδίσκοις ἐν μέσῳ κειμένοις, οὕτως ἔχουσιν, ὥστε τὸν τιθέντα μὴ δύνασθαι πλέον μιᾶς ἀντιθέναι· ταύτας δ' ἔπειτα ἠρίθμουν οἱ κριταί· καὶ εἰ μὲν ἴσαι ἦσαν, ὁ φεύγων ἐνίκα· εἰ δὲ πλείους τοῦ διώκοντος, οὗτος ἐνίκα.

2. Εἰ τρεῖς μόναι) Ὅπερ ἐστὶ ἓξ πλείους ἦσαν αἱ καταδικάζουσαι· καὶ γὰρ, τρεῖς εἰ μετέπιπτον εἰς τὸ μέρος τοῦ Σωκράτους, εἵηταν ἂν ἴσαι· καὶ ἐνίκα Σωκράτης. Καὶ γὰρ Εὐριπ. Ἠλέκτρ. στίχ. 1265. φησίν.

Ἴσαι δὲ σ' ἐκτώξουσι μὴ θανεῖν δίκῃ
Ψῆφοι τεθεῖσαι. Λοξίας γὰρ αἰτίαν
Εἰς αὐτὸν οἴσει, μητέρος χρήσας φόνου.
Καὶ τοῖσι λοιποῖς ὅδε νόμος τεθείσεται.
Νικᾷν ἴσαις ψήφοισι τὸν φεύγοντ' ἀεί.

3. Κἂν ὤφλε) Πάντως ἂν ἀπεδίδου χιλίας δραχμάς· καὶ γὰρ νόμος ἦν. » Ἐάν τίς τινα φήνας, ἢ γραψάμενος » γραφὰς, μὴ ἐπεξίῃ, ἢ ἐπεξιὼν, μὴ » μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψή- » φων, χιλίας ἀποτίνειν· καὶ τὸ λοιπὸν » μὴ φαίνειν, μηδὲ γράφεσθαι· μηδ' » ἀπάγειν, μηδ' ἐφηγεῖσθαι«. Δημοσθ. ἐν Θεοκρίν. — Τὸ πέμπτον μέρος) Ὁ μὲν Λαέρτιος φησὶν Β, 41. Ὅτ' οὖν κατεδικάσθη διακοσίαις ὀγδοήκοντα μιᾷ πλείοσι ψήφοις τῶν ἀπολυουσῶν· ὁ δὲ Πλάτων ὅτι εἰ τρεῖς μόναι μετέπεσον ἀπεπεφεύγει ἄν· ἀπέλυον δὲ εἰ ἴσαι ἦσαν, ὡς εἴρηται· φανερὸν ὅτι αἱ πᾶσαι ψῆφοι ἦσαν πεντακόσιαι πεντήκοντα ἓξ. Ἐπεὶ δ' αὖ Σωκράτης φησὶν ὅτι καὶ Ἄνυτος καὶ Λύκων κατηγόρησαν αὐτοῦ, ἕκαστος δὲ τῶν κατηγόρων ὤφειλε τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων μεταλαβεῖν, ἵνα μὴ τὰς χιλίας δραχμὰς ἐκτείνῃ· τὸ δὲ πέμπτον τῶν πεντακοσίων πεντήκοντα ἓξ ἐστὶν ἑκατὸν ἕνδεκα· οἱ τρεῖς ἄρα ὤφειλεν ἔχειν ψήφους τριακοσίας τριάκοντα τρεῖς· ἀλλ' ἔφερον κατὰ Λαέρτιον, διακοσίας ὀγδοήκοντα μίαν, ἀπὸ τούτων ἀφαιρεθήτωσαν αἱ τοῦ Ἀνύτου, καὶ Λύκωνος διακόσιαι εἰκοσιδύο, καὶ τὸ λοιπὸν πεντήκοντα ἐννέα, εἰσὶν αἱ τοῦ Ἀνύτου ψῆφοι μὴ οὖσαι τὸ πέμπτον μέρος.

κς΄. Τιμᾶται δ' οὖν μοι ὁ ἀνὴρ θανάτ.) Ἀντὶ, τίμημα ἔθειτο, ἵνα ἀποθάνω. — Ἐγὼ δὴ δὴ τίνος) Ἐγὼ οὖν τί ἀντιδώσω ἡμῖν ἄξιον τούτου τοῦ τιμήματος; ἢ δῆλον ὅτι τῆς ἀξίας ἀντιτιμήσομαι ὑμῖν τιμῆς. Καὶ ἔστιν ὁ Ἁλυτικὸς ἐπακολουθῶν ἐρωτήσει.

2. Τί οὖν) Τί οὖν φατέ; — Τί ἄξιος εἰμι) Ἐπεξήγησις τρόπον τινὰ τοῦ Ἀντιτιμᾶσθαι. — Οὐχ ἡσυχίαν ἦγον) Ἐπειδὴ μαθών τι ἐν τῷ βίῳ οὐχ ἡσύχαζον. — Ὧν περ οἱ πολλοὶ) Ἀμελοῦσιν· εἰρωνικῶς δὲ τοῦτο, ἀντὶ τοῦ, ὧν περ οἱ πολλοὶ μάλιστα πάντων ἐπιμέλονται·

ἢ ὥστε εἰς ταῦτα ἰόντα σώζεσθαι, ἐνταῦθα μὲν οὐκ ἤϊα σὶ ἐλθών μήτε ὑμῖν μήτε ἐμαυτῷ ἔμελλον μηδὲν ὄφελος εἶναι, ἐπὶ δὲ τὸ ἰδία ἕκαστον ἰὼν εὐεργετεῖν τὴν μεγίστην εὐεργεσίαν, ὡς ἐγὼ φημι, ἐνταῦθα ἤϊα· ἐπιχειρῶν ἕκαστον ὑμῶν πείθειν μὴ πρότερον μήτε τῶν ἑαυτοῦ μηδενὸς ἐπιμελεῖσθαι, πρὶν ἑαυτοῦ ἐπιμεληθείη, ὅπως ὡς βέλτιστος καὶ φρονιμώτατος ἔσοιτο· μήτε τῶν τῆς πόλεως, πρὶν αὐτῆς τῆς πόλεως· τῶν τε ἄλλων οὕτω κατὰ
3 τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπιμελεῖσθαι. Τί οὖν εἰμὶ ἄξιος παθεῖν, τοιοῦτος ὤν; Ἀγαθόν τι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ δή γε κατὰ τὴν ἀξίαν τῇ ἀληθείᾳ τιμᾶσθε· καὶ ταῦτά γε, ἀγαθὸν τοιοῦτον ὅ,τι ἂν πρέποι
4 ἐμοί. Τί οὖν πρέπει ἀνδρὶ πένητι, εὐεργέτῃ, δεσμένῳ ἄγειν σχολὴν ἐπὶ τῇ ὑμετέρᾳ παρακελεύσει; οὐκ ἔσθ' ὅ,τι μᾶλλον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρέπει οὕτως, ὡς τὸν τοιοῦτον ἄνδρα ἐν Πρυτανείῳ σιτεῖσθαι· πολύ γε μᾶλλον ἢ εἴ τις ὑμῶν ἵππῳ ἢ ξυνωρίδι ἢ ζεύγει
5 νενίκηκεν Ὀλυμπιάσιν. Ὁ μὲν γὰρ ὑμᾶς ποιεῖ εὐδαίμονας δοκεῖν εἶναι, ἐγὼ δὲ εἶναι· καὶ ὁ μὲν τροφῆς οὐδὲν δεῖται, ἐγὼ
6 δὲ δέομαι. Εἰ οὖν δεῖ με κατὰ τὸ δίκαιον τῆς ἀξίας τιμᾶσθαι, τούτου τιμῶμαι, τῆς ἐν Πρυτανείῳ σιτήσεως.

κζ'. Ἴσως οὖν ὑμῖν, καὶ ταυτί λέγων, παραπλησίως δοκῶ λέγειν ὥσπερ περὶ τοῦ οἴκτου καὶ τῆς ἀντιβολήσεως, ἀπαυθαδιαζόμενος. Τὸ δὲ οὐκ ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοιοῦτον, ἀλλὰ
2 τοιόνδε μᾶλλον. Πέπεισμαι ἐγὼ ἑκὼν εἶναι μηδένα ἀδικεῖν ἀν-

---

τοῦτ' ἔστι χρηματισμοῦ καὶ τλ. — Ἢ ὥττε) Συγκριτικῶς πρὸς τὸ Ἐπιεικέστερον· λέγονται γὰρ τὰ συγκριτικὰ καὶ μετὰ τοῦ Ἢ καὶ ὥττε πρὸς ἀπαρέμφατον. — Οὐκ ἤϊα) Ἀμελήτας, ἡγησάμενος οὐκ ἤϊκ. — Οἱ ἐλθὼν) Τὸ Οἱ τοπικόν ἐστιν ἐπίῤῥημα. — Ἐπὶ δὲ τὸ) Ἰὼν δὲ ἐπὶ τὸ εὐεργετεῖν ἰδίᾳ ἕκαστον τὴν μεγίστην εὐεργεσίαν, καθάπερ ἐγὼ ἀποφαίνομαι.

3 Τί οὖν εἰμὶ) Ἐπανάληψις διὰ τὰ πολλὰ ἐμπεσόντα. — Ἀγαθόν τι) Εἰμὶ δηλ. ἄξιος παθεῖν, ἐὰν τιμᾶσθαι ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἀξίαν ἢ τῆς ἀξίας. — Καὶ ταῦτά γε) Καὶ ταῦτα λέγω, ὅτι εἰμὶ ἄξιος παθεῖν ἀγαθὸν τοιοῦτο οἷον ἀγαθὸν πρέπει ἐμοί.

4. Δεσμένῳ σχολ.) Σχολάζειν, ἡσυχάζειν. — ἐν Πρυτανείῳ) Πρυτανεῖον, φησὶ Σουίδας, Οἰκίσκος ἐστὶ δημόσιος παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις, ἔνθα ἐσιτοῦντο δημοσίᾳ· οἱ τῆς τοιαύτης τιμῆς παρ' αὐτοῖς τυχόντες. Περισπούδαστον δὲ ἦν τῆς τοιαύτης δωρεᾶς τυχεῖν· ἐπὶ γὰρ μεγάλοις κατορθώμασι τὴν τοιαύτην ἀπεδίδοντο χάριν. — Ὀλυμπιάσι) Ἐν Ὀλυμπίοις. Ὀλύμπια γὰρ καὶ Ὀλυμπιὰς καλεῖται παρ' Ἕλλησιν ὁ κατὰ τετραετίαν εἰς τιμὴν Διὸς Ὀλυμπίου, ἐν Ὀλυμπιάδι πόλει Πελοποννησιακῇ συντελούμενος ἀγών, διὰ τὸ καθ' ἑκάστην τετραετίαν μίαν ἡμέραν προστίθεσθαι τῷ ἡλιακῷ ἐνιαυτῷ· ἐν τούτῳ τῷ ἀγῶνι, ἔθεον ἐφιπποι, ἢ ἐπὶ ζεύγους, καὶ ὁ νικήσας ἐλάμβανε τὸ βραβεῖον, τὸ δὲ ἦν στέφανος Ἐλαίας ἀγρίας· καὶ ἐκαλεῖτο Ὀλυμπιονίκης.

5. Ἐγὼ δὲ) Ποιῶ ὑμᾶς εἶναι εὐδαίμονας.

6. Τῆς ἐν Πρυτανείῳ) Ἐπεξήγησις τοῦ, Τούτου.

κξ'. 2. Ἑκὼν εἶναι) Ἀντὶ ἑκουσίως· τὸ δὲ εἶναι παρέλκει· Σημείωσαι δὲ ὅτι Θωμᾶς Μάγιστρος φησί· »τὸ Ἑκὼν »εἶναι οἱ παλαιοὶ μετὰ ἀπαγορεύσεως »τιθέασι· οἷον οὐδεὶς ἑκὼν εἶναι· καὶ τὶ »τὶς ἂν ἑκὼν εἶναι ποιήσειεν· τὸ γὰρ τὶ »ἐνταῦθα ἀπαγόρευσιν ὁηλοῖ.«

ὀλίγῳ μεγάλας διαβολὰς ἀπολύεσθαι. Πεπεισμένος δ' ἐγὼ μη- 3
δένα ἀδικεῖν, πολλοῦ δέω ἐμαυτόν γε ἀδικήσειν, καὶ κατ' ἐμαυ-
τοῦ ἐρεῖν αὐτὸς ὡς ἄξιός εἰμι τοῦ κακοῦ, καὶ τιμήσεσθαι τοιού-
του τινὸς ἐμαυτῷ. Τί δείσας; ἢ μὴ πάθω τοῦτο, οὗ Μέλιτός 4
μοι τιμᾶται, (ὃ φημὶ οὐκ εἰδέναι οὐτ' εἰ ἀγαθὸν οὐτ' εἰ κακόν
ἐστιν,) ἀντὶ τούτου δὴ ἕλωμαί τι ὧν εὖ οἶδ' ὅτι κακῶν ὄντων,
τούτου τιμησάμενος; Πότερον δεσμοῦ; καὶ τί με δεῖ ζῆν ἐν δεσ- 5
μωτηρίῳ, δουλεύοντα τῇ ἀεὶ καθισταμένῃ ἀρχῇ, τοῖς Ἑνδεκα;
Ἀλλὰ χρημάτων; καὶ δεδέσθαι ἕως ἂν ἐκτίσω; ἀλλὰ ταὐτόν μοι
ἐστίν, ὅπερ δὴ νῦν ἔλεγον· οὐ γάρ ἔστι μοι χρήματα ὁπόθεν ἐκτίσω.
Ἀλλὰ δὴ φυγῆς τιμήσομαι; ἴσως γὰρ ἂν μοι τούτου τιμήσαιτε. 6
Πολλὴ μέντ' ἄν με φιλοψυχία ἔχοι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ οὕ-
τως ἀλόγιστός εἰμι, ὥστε μὴ δύνασθαι λογίζεσθαι, ὅτι ὑμεῖς
μὲν ὄντες πολῖται μου, οὐχ οἷοί τε ἐγένεσθε ἐνεγκεῖν τὰς ἐμὰς
διαριβὰς καὶ τοὺς λόγους, ἀλλ' ὑμῖν βαρύτεραι γεγόνασι καὶ ἐ-
πιφθονώτεραι, ὥστε ζητεῖτε αὐτῶν νυνὶ ἀπαλλαγῆναι, ἄλλοι δὲ
ἆρα αὐτὰς οἴσουσι ῥᾳδίως· πολλοῦ γε δεῖ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι.
Καλὸς οὖν ἄν μοι ὁ βίος εἴη, ἐξελθόντι τηλικῷδε ἀνθρώπῳ, ἄλ- 7
λην ἐξ ἄλλης πόλεως ἀμειβομένῳ καὶ ἐξελαυνομένῳ ζῆν. Εὖ γὰρ 8
οἶδ' ὅτι, ὅπῃ ἂν ἔλθω, λέγοντος ἐμοῦ, ἀκροάσονται οἱ νέοι, ὥσπερ
ἐνθάδε. Κἂν μὲν τούτους ἀπελαύνω, οὗτοί με αὐτοὶ ἐξελῶσι,
πείθοντες τοὺς πρεσβυτέρους· ἐὰν δὲ μὴ ἀπελαύνω, οἱ τούτων
πατέρες τε καὶ οἰκεῖοι, δι' αὐτοὺς τούτους.

κή. Ἴσως οὖν ἄν τις εἴποι, »Σιγῶν τε καὶ ἡσυχίαν ἄγων, ὦ
Σώκρατες, οὐχ οἷός τ' ἔσῃ ἡμῖν ἐξελθὼν ζῆν;« Τοῦτ' δὴ ἔστι,

---

3. Ἀπολύεσθαι) Ἀπολύεσθαι τοῦ ἐγκλήματος, καὶ ἀπολύεσθαι τὰς διαβολάς· διάφορος σύνταξις ἐν τῷ αὐτῷ σημαινομένῳ· ἐν μὲν γὰρ τῇ γενικῇ ἐλλείπει ἡ Ἐκ, ἢ Ἀπό· ἐν δὲ τῇ αἰτιατικῇ ἡ Κατά.

4. Τί δείσας; ἢ μὴ πάθω) Τί ἄλλο ὀηλ. φοβηθείς, ἀδικήσω ἐμαυτόν, ἢ ἵνα μὴ πάθω τοῦτο, οὗ περ Μέλιτος τιμᾶταί μοι, ὅπερ ἀγνοῶ οὔτε ἐὰν ᾖ ἀγαθόν, οὔτε ἐὰν κακὸν ᾖ; ὀηλονότι τὸν Θάνατον. — Ἀντὶ τούτου δὴ) Ἐπαναλ. ἀντὶ ὀηλαδὴ τούτου τοῦ Θανάτου ἕλωμαί ἐγώ τι ἐκείνων τῶν ἀπαραιτήτως κακῶν ὄντων· καὶ τούτου τιμήσωμαι ἐμαυτῷ; εἶεν ἀντὶ ἄλλα πότερον τούτων; ἀντὶ τοῦ Θανάτου δεσμοῦ τιμήσωμαι ἐμαυτῷ; καὶ τλ. Σημειούσθω δὲ ὅτι τὸ Ἕλωμαί ἐστιν αὐθυπότακτον· τὸ Εὖ οἶδ' ὅτι, κατὰ παρολκὴν κεῖται βεβαίωσιν τοῦ λόγου ὀηλοῦν.

5. Τοῖς Ἑνδεκα) Ὁ μὲν Ἡσύχιος φησὶν οἱ Ἑνδεκα, ἄρχοντες, οἷς παρεδίδοντο οἱ θανάτῳ καταδικασθέντες· ὁ δ' Ἐτυμολόγ. Ἑνδεκα, κληρωτοὶ ἄρχοντες ἦσαν οὗτοι, προεστηκότες τοῦ δεσμωτηρίου Βαρῖνος δέ. Ἀρχὴ ἦν ἐν Ἀθήναις οἱ Ἑνδεκα ἐπιμελουμένη τῶν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ καταχρίτων, ἐφ' ἣν ἀνήγοντο οἱ κλέπται, καὶ οἱ ἀνδραποδισταί. — Καὶ δεδέσθαι) Ἐν γὰρ Ἀθήναις ὁ χρήματα ὀφείλων, οὐκ ἀφίετο κατὰ νόμους πρὶν ἐκτῖται τὰ χρήματα.

6. Ἀλλὰ δὴ) Ἀλλὰ τέλος, τοιοῦτό τι σημαίνει ὁ Δή.

7. Πολλοῦ γε δεῖ) Οὐδαμῶς. — Τηλικῷδε ἀνθρ.) Τηλικαύτην ἡλικίαν ἔχοντι.

8. Δι' αὐτοὺς τούτους) Ἐννοεῖται Ἐξέλωσιν ὡς διαφθείροντα ἄλλους αὐτούς.

κή. Οὐχ οἷός) Οὐχ οἷός τ' ἔσῃ ἐξελθὼν

2 πάντων χαλεπώτατον πεῖσαί τινας ὑμῶν. Ἐάν τε γὰρ λέγω
ὅτι τῷ Θεῷ ἀπειθεῖν τοῦτ' ἔστι, καὶ διὰ τοῦτ' ἀδύνατον ἡσυχίαν
ἄγειν, οὐ πείσεσθέ μοι ὡς εἰρωνευομένῳ· ἐάν τ' αὖθις λέγω ὅτι
καὶ τυγχάνει μέγιστον ὂν ἀγαθὸν ἀνθρώπῳ τοῦτο, ἑκάστης ἡ-
μέρας περὶ ἀρετῆς τοὺς λόγους ποιεῖσθαι, καὶ τῶν ἄλλων περὶ
ὧν ὑμεῖς ἐμοῦ ἠκούεται διαλεγομένου, καὶ ἐμαυτὸν καὶ ἄλ-
λους ἐξετάζοντος (ὁ δὲ ἀνεξέταστος βίος, οὐ βιωτὸς ἀνθρώπῳ)
3 ταῦτα δ' ἔτι ἧττον πείσεσθέ μοι λέγοντι. Τὰ δὲ ἔχει μὲν οὕ-
τως, ὡς ἐγὼ φημι, ὦ ἄνδρες, πεῖσαι δὲ οὐ ῥᾴδια. Καὶ ἐγὼ
4 ἅμα οἶμαι εἴθισμαι ἐμαυτὸν ἀξιοῦν κακοῦ οὐδενός. Εἰ μὲν γὰρ
ἦν μοι χρήματα, ἐτιμησάμην ἂν χρημάτων ὅσα ἔμελλον ἐκτί-
σειν· (οὐδὲν γὰρ ἂν ἐβλάπτην·) νῦν δὲ οὐ γάρ ἐστιν· εἰ μὴ ἄ-
ρα ὅσον ἂν ἐγὼ δυναίμην ἐκτῖσαι, τοσούτου βούλεσθέ μοι τιμῆ-
σαι. Ἴσως δ' ἂν δυναίμην ἐκτῖσαι ὑμῖν που μνᾶν ἀργυρίου· το-
5 σούτου οὖν τιμῶμαι. Πλάτων δὲ ὅδε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ
Κρίτων καὶ Κριτόβουλος καὶ Ἀπολλόδωρος κελεύουσί με τριά-
κοντα μνῶν τιμήσασθαι, αὐτοὶ δ' ἐγγυᾶσθαι. Τιμῶμαι οὖν το-
σούτου· ἐγγυηταὶ δ' ὑμῖν ἔσονται τοῦ ἀργυρίου οὗτοι ἀξιόχρεῳ.

κθ'. Οὐ πολλοῦ γ' ἕνεκα χρόνου, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὄνο-
μα ἕξετε καὶ αἰτίαν ὑπὸ τῶν βουλομένων τὴν πόλιν λοιδο-
ρεῖν, ὡς Σωκράτην ἀπεκτονήκατε, ἄνδρα σοφόν. Φήσουσι γὰρ
δή με σοφὸν εἶναι, εἰ καὶ μὴ εἰμί, οἱ βουλόμενοι ὑμῖν ὀνειδίζειν.
2 Εἰ γοῦν περιεμείνατε ὀλίγον χρόνον, ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου ἂν ὑ-
μῖν τοῦτο ἐγένετο, ἐμὲ τεθνάναι δή. Ὁρᾶτε γὰρ δὴ εἰς τὴν
ἡλικίαν, ὅτι πόρρω ἤδη ἐστὶ τοῦ βίου, θανάτου δὲ ἐγγύς. Λέ-
3 γω δὲ τοῦτο οὐ πρὸς πάντας ὑμᾶς, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἐμοῦ κα-
ταψηφισαμένους θάνατον. Λέγω δὲ καὶ τόδε πρὸς τοὺς αὐτοὺς
4 τούτους. Ἴσως με οἴεσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀπορίᾳ λόγων ἐά-
λωκέναι τοιούτων οἷς ἂν ὑμᾶς ἔπεισα, εἰ ᾤμην δεῖν ἅπαντα

τῆς πατρίδος, ζῆν ἡμῖν τοῖς φίλοις ἐπι-
θυμοῦσί σε ζῶντα ἔχειν.

2. Τυγχάνει . . . ὄν) Φρύνιχος. »Τυγχάνω· καὶ τοῦτο προστακτέον· οἱ γὰρ »ἀμελεῖς οὕτω λέγουσι· φίλος σοι τυγ- »χάνω, ἐχθρός μοι τυγάνεις· δεῖ δὲ τῷ »ῥήματι τὸ ὂν προτιθέναι· φίλος μοι »τυγχάνεις ὤν· ἐχθρός μοι τυγχανεις ὤν. »(Οὕτω γὰρ οἱ ἀρχαῖοι ἐχρήσαντο « — Καὶ τῶν ἄλλων) Καὶ περὶ τῶν ἄλλων.

3. Ἀξιοῦν) Ἄξιον κρίνειν.

5. Ἀξιόχρεῳ) Ἀττικόν· κλίνεται γὰρ ὁ Ἀξιόχρεως, τοῦ ἀξιόχρεω. Ἀριστοφάνης δὲ φησιν. Ἀξιόχρεώς ἐστιν ὁ ἐπιλῦσαί τι ἱκανός.

κθ'. Οὐ πολλοῦ γ' ἕν) Οὐ διὰ πολὺν χρόνον· γέρων γὰρ ὢν οὐκ ἐς μακρὰν βιώσομαι· καὶ διὰ τοῦτον τὸν μικρὸν χρόνον, καθ' ὃν ἂν ἐγὼ βιώσωμαι, ὑμῖν ὀφείλετε αἰτίαν ἵν' οἱ βουλόμενοι λοιδο- ρεῖν τὴν πόλιν, λέγωσιν· ὡς Σωκράτ. καὶ τλ.

2. Ὅτι πόρρω . . . τοῦ β.) Ἤτοι ἀπεμακρύνθη ἡ ἡλικία τοῦ βίου καὶ ἐγ- γύς ἐστι θανάτου.

ποιεῖν καὶ λέγειν ὥστε ἀποφυγεῖν τὴν δίκην. Πολλοῦ γε δεῖ. Ἀλλ' ἀπορίᾳ μὲν ἑάλωκα, οὐ μέν τοι λόγων, ἀλλὰ τόλμης καὶ ἀναισχυντίας, καὶ τοῦ μὴ ἐθέλειν λέγειν πρὸς ὑμᾶς τοιαῦτα, οἷα ὑμῖν μὲν ἥδιστ' ἂν ἦν ἀκούειν, θρηνοῦντός μου καὶ ὀδυρομένου, καὶ ἄλλα ποιοῦντος, καὶ λέγοντος πολλὰ καὶ ἀνάξια ἐμοῦ, ὡς ἐγὼ φημι· οἷα δὴ καὶ εἴθισθε ὑμεῖς τῶν ἄλλων ἀκούειν. Ἀλλ' οὔτε τότε ὠήθην δεῖν ἕνεκα τοῦ κινδύνου πρᾶξαι οὐδὲν ἀνελεύθερον, οὔτε νῦν μοι μεταμέλει οὕτως ἀπολογησαμένῳ, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον αἱροῦμαι ὧδε ἀπολογησάμενος τεθνᾶναι, ἢ ἐκείνως ζῆν. Οὔτε γὰρ ἐν δίκῃ οὔτ' ἐν πολέμῳ οὔτε ἐμὲ οὔτε ἄλλον οὐδένα δεῖ τοῦτο μηχανᾶσθαι, ὅπως ἀποφεύξεται πᾶν ποιῶν θάνατον. Καὶ γὰρ ἐν ταῖς μάχαις πολλάκις δῆλον γίγνεται ὅτι τό γε ἀποθανεῖν ῥᾴον ἄν τις ἐκφύγοι, καὶ ὅπλα ἀφεὶς καὶ ἐφ' ἱκετείαν τραπεὶς τῶν διωκόντων· καὶ ἄλλαι πολλαὶ μηχαναί εἰσιν ἐν ἑκάστοις τοῖς κινδύνοις, ὥστε διαφεύγειν θάνατον, ἐάν τις τολμᾷ πᾶν ποιεῖν καὶ λέγειν. Ἀλλὰ μὴ οὐ τοῦτ' ἦ χαλεπόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θάνατον ἐκφυγεῖν, ἀλλὰ πολὺ χαλεπώτερον, πονηρίαν· θᾶττον γὰρ θανάτου θεῖ. Καὶ νῦν ἐγὼ μὲν, ἅτε βραδὺς ὢν καὶ πρεσβύτης, ὑπὸ τοῦ βραδυτέρου ἑάλων· οἱ δέ μου κατήγοροι, ἅτε δεινοὶ καὶ ὀξεῖς ὄντες, ὑπὸ τοῦ θάττονος, τῆς κακίας. Καὶ νῦν δὴ ἐγὼ μὲν ἄπειμι ὑφ' ὑμῶν θανάτου δίκην ὄφλων, οὗτοι δὲ, ὑπὸ τῆς ἀληθείας ὠφληκότες μοχθηρίαν καὶ ἀδικίαν. Καὶ ἔγωγε τῷ τιμήματι ἐμμένω, καὶ οὗτοι. Ταῦτα μὲν οὖν που ἴσως οὕτω καὶ ἔδει σχεῖν, καὶ οἶμαι αὐτὰ μετρίως ἔχειν.

λ'. Τὸ δὲ δὴ μετὰ τοῦτο ἐπιθυμῶ ὑμῖν χρησμῳδῆσαι, ὦ κατεψηφισάμενοί μου. Καὶ γὰρ εἰμι ἤδη ἐνταῦθα ἐν ᾧ μάλιστ' ἄνθρωποι χρησμῳδοῦσιν, ὅταν μέλλωσιν ἀποθανεῖσθαι. Φημὶ γάρ, ὦ ἄνδρες, εἴ με ἀποκτενεῖτε, τιμωρίαν ὑμῖν ἥξειν

---

5. Πολλοῦ γε δεῖ) Οὐδαμῶς τούτου ἕνεκα ἑάλωκα.

6. Ἢ ἐκείνως ζῆν) Καθ' ὃν δηλ. τρόπον ὑμεῖς βούλεσθαι ἀπολογισάμενος ζῆν

7. Ὅπως ἀποφ.) Ὅν τινα τρόπον σὺν πάσῃ μηχανῇ ἀποφεύξεται τὸν θάνατον.

9. Ἀλλὰ μή) Ἀλλὰ μὴ τοῦτο ᾖ, ὅτι οὐκ ἔστι χαλεπὸν τὸ ἐκφυγεῖν θάνατον, ἀλλ' ἔστι χαλεπώτερον τὸ ἐκφυγεῖν πονηρίαν· καὶ γὰρ ἡ πονηρία θᾶττον φεύγει τοῦ θανάτου.

10. Ὑπὸ τοῦ θάττονος) Ἔστι θάττων, καὶ θάττων, ὁ ταχύς· οὗ τὸ οὐδέτερον θᾶττον καὶ ἐπιῤῥηματικῶς λαμβάνεται· ἐνταῦθα δέ τοι ὀνοματικῶς· ὑπὸ τοῦ θάττονος δηλ. πράγματος· ὅπερ ἐστὶν ἡ κακία.

11. Θανάτου δίκην ὤφλ.) Ἤτοι ὀφείλων ἀποθανεῖν. — Καὶ οὗτοι) Ἐμμένουσι τῷ τιμήματι. Ὅπερ ἐστὶ καὶ ἐγὼ ἀποθανοῦμαι, καὶ οὗτοι εἰσὶ μοχθηροὶ καὶ ἄδικοι.

λ'. 2. Ἐνταῦθα ἐν ᾧ) Εἰς τοιαύτην περίστασιν, καθ' ἣν. Σημείωσαι δέ μοι ὅτι Εὐσταθ. Ἰλ. Π. Σελ. 1069, 59. φη-

εὐθὺς μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον, πολὺ χαλεπωτέραν, νὴ Δία, ἢ
4 οἵαν ἐμὲ ἀπεκτείνατε. Νῦν γὰρ τοῦτο εἴργασθε, οἰόμενοι ἀπαλ-
λάξεσθαι τοῦ διδόναι ἔλεγχον τοῦ βίου· τὸ δὲ ὑμῖν πολὺ ἐ-
5 ναντίον ἀποβήσεται, ὡς ἐγὼ φημί. Πλείους ἔσονται ὑμᾶς οἱ ἐ-
λέγχοντες, οὓς νῦν ἐγὼ κατεῖχον, ὑμεῖς δὲ οὐκ ἠσθάνεσθε· καὶ
χαλεπώτεροι ἔσονται ὅσῳ νεώτεροί εἰσι, καὶ ὑμεῖς μᾶλλον ἀ-
6 γανακτήσεται. Εἰ γὰρ οἴεσθε, ἀποκτείναντες ἀνθρώπους, ἐπι-
σχήσειν τοῦ ὀνειδίζειν τινὰ ὑμῖν ὅτι οὐκ ὀρθῶς ζῆτε, οὐ κα-
7 λῶς διανοεῖσθε. Οὐ γὰρ ἔσθ' αὕτη ἡ ἀπαλλαγὴ οὔτε πάνυ δυ-
νατὴ, οὔτε καλὴ· ἀλλ' ἐκείνη καὶ καλλίστη καὶ ῥᾴστη, μὴ τοὺς
ἄλλους κολούειν, ἀλλ' αὐτὸν παρασκευάζειν, ὅπως ἔσται ὡς
8 βέλτιστος. Ταῦτα μὲν οὖν ὑμῖν τοῖς καταψηφισαμένοις μαν-
τευσάμενος, ἀπολλάττομαι.

λά. Τοῖς δὲ ἀποψηφισαμένοις ἡδέως ἂν διαλεχθείην ὑπὲρ
τοῦ γεγονότος τουτουΐ πράγματος, ἐν ᾧ οἱ ἄρχοντες ἀσχολίαν
2 ἄγουσι, καὶ οὔπω ἔρχομαι οἱ ἐλθόντα με δεῖ τεθνάναι. Ἀλλά
μοι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παραμείνατε τοσοῦτον χρόνον· οὐδὲν
3 γὰρ κωλύει διαμυθολογῆσαι πρὸς ἀλλήλους, ἕως ἔξεστιν. Ὑ-
μῖν γὰρ ὡς φίλοις οὖσιν, ἐπειδεῖξαι ἐθέλω τὸ νυνί μοι ξυμβε-
βηκὸς τί ποτ' ἐννοεῖ. Ἐμοὶ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, (ὑμᾶς γὰρ
4 δικαστὰς καλῶν, ὀρθῶς ἂν καλοίην,) θαυμάσιόν τι γέγονεν. Ἡ
γὰρ εἰωθυῖά μοι μαντικὴ, ἡ τοῦ δαιμονίου, ἐν μὲν τῷ πρόσθεν
χρόνῳ παντὶ πάνυ πυκνὴ ἀεὶ ἦν, καὶ πάνυ ἐπὶ σμικροῖς ἐναν-
τιουμένη, εἴ τι μέλλοιμι μὴ ὀρθῶς πράξειν. Νυνὶ δὲ ξυμβέβη-
κέ μοι, ἅπερ ὁρᾶτε καὶ αὐτοὶ ταυτί, ἄ γε δὴ οἰηθείη ἄν τις,
5 καὶ νομίζεται, ἔσχατα κακῶν εἶναι. Ἐμοὶ δὲ οὔτε ἐξιόντι ἔν-
θεν οἴκοθεν ἠναντιώθη τὸ τοῦ θεοῦ σημεῖον, οὔτε ἡνίκα ἀνέ-
βαινον ἐνταυθοῖ ἐπὶ τὸ δικαστήριον, οὔτε ἐν τῷ λόγῳ οὐδενί,
6 μέλλοντί τι ἐρεῖν. Καίτοι ἐν ἄλλοις λόγοις πολλαχοῦ δή με
ἐπέσχε λέγοντα μεταξύ· νυνὶ δὲ οὐδαμοῦ περὶ ταύτην τὴν πρᾶ-
ξιν, οὔτ' ἐν ἔργῳ οὐδενὶ οὔτ' ἐν λόγῳ ἠναντιώθη μοι. Τί οὖν
αἴτιον εἶναι ὑπολαμβάνω; ἐγὼ ὑμῖν ἐρῶ. Κινδυνεύει γάρ μοι τὰ
7 ξυμβεβηκὸς τοῦτο ἀγαθὸν γεγονέναι· καὶ οὐκ ἔσθ' ὅπως ἡμεῖς

σίν. Ἔστι δὲ δόγμα παλαιὸν, ὡς ἀπαλλαττομένη σώματος ἡ ψυχὴ, καὶ θεία φύσει ἐγγίζουσα, ἔχει τι μαντικῆς.

3. Ἡ οἵαν) Ἢ καθ' οἵαν τιμωρίαν.

4. Τὸ δὲ) Τοῦτο δὲ τὸ πρᾶγμα.

7. Οὐ γὰρ ἔσθ' αὕτ.) Καὶ γὰρ αὐτὴ ἡ ἀπαλλαγὴ οὐκ ἔστιν οὔτε πάνυ θ. καὶ τλ.

λά. 2. Κωλύει) Ἔκαστον δηλ.

4. Ἡ γὰρ εἰωθ.) Ὁ Γὰρ διηγηματικὸς ἐν πλεονασμῷ κείμενος

5. Ἐν τῷ λόγῳ οὐδενί) Οὐδενὶ μέρει τοῦ λόγου· ἤτοι οὐκ ἐναντιώθη ἐν οὐδενὶ μέρει τοῦ λόγου· ἐξήνεγκε δὲ ὁμοιοπτώτως· καὶ ἔστι τὸ Οὐδενί, οἷον ἐπίρρημα ἀντὶ τοῦ Οὐδαμῇ.

7. Καὶ οὐκ ἔσθ' ὅπως) Παντὶ γὰρ τρόπῳ ἠναντιώθη ἄν μοι κατάφασιν

ἐρθῶς ὑπολαμβάνομεν, ὅτοι οἰόμεθα κακὸν εἶναι τὸ τεθνᾶναι. Μέγα μοι τεκμήριον τοῦτο γέγονεν. Οὐ γὰρ ἔσθ' ὅπως οὐκ ἠ- 8
ναντιώθη ἄν μοι τὸ εἰωθὸς σημεῖον, εἰ μή τι ἔμελλον ἐγὼ ἀ-
γαθὸν πράξειν.

λϐ΄. Ἐννοήσωμεν δὲ καὶ τῇδε, ὡς πολλὴ ἐλπίς ἐστιν ἀγα- 2
θὸν αὐτὸ εἶναι. Δυοῖν γὰρ θάτερον ἐστὶ τὸ τεθνᾶναι· ἢ γὰρ
οἷον μηδὲν εἶναι, μήθ' αἴσθησιν μηδεμίαν μηδενὸς ἔχειν τὸν
τεθνεῶτα, ἤ, κατὰ τὰ λεγόμενα, μεταβολή τις τυγχάνει οὖσα
καὶ μετοίκησις τῆς ψυχῆς τοῦ τόπου τοῦ ἐνθένδε εἰς ἄλλον τό- 3
πον. Καὶ εἴτε δὴ μηδεμία αἴσθησίς ἐστιν, ἀλλ' οἷον ὕπνος, ἐ- 4
πειδάν τις καθεύδων μήθ' ὄναρ μηδὲν ὁρᾷ, θαυμάσιον κέρδος
ἂν εἴη ὁ θάνατος. Ἐγὼ γὰρ ἂν οἶμαι, εἴ τινα ἐκλεξάμενον δέοι
ταύτην τὴν νύκτα, ἐν ᾗ οὕτω κατέδαρθεν ὥστε μηδὲ ὄναρ ἰ-
δεῖν, καὶ τὰς ἄλλας νύκτας τε καὶ ἡμέρας τὰς τοῦ βίου τοῦ
ἑαυτοῦ ἀντιπαραθέντα ταύτῃ τῇ νυκτί, δέοι σκεψάμενον εἰπεῖν,
ὁπόσας ἄμεινον καὶ ἥδιον ἡμέρας καὶ νύκτας ταύτης τῆς νυκ-
τὸς βεβίωκεν ἐν τῷ ἑαυτοῦ βίῳ, οἶμαι ἂν μὴ ὅτι ἰδιώτην τι-
νά, ἀλλὰ τὸν μέγαν βασιλέα, εὐαριθμήτους ἂν εὑρεῖν αὐτὸν
ταύτας πρὸς τὰς ἄλλας ἡμέρας καὶ νύκτας. Εἰ οὖν τοιοῦτον 5
ὁ θάνατός ἐστι, κέρδος ἔγωγε λέγω· (καὶ γὰρ οὐδὲν πλεῖον ὁ
πᾶς χρόνος φαίνεται οὕτω δὴ εἶναι ἢ μία νύξ·) εἰ δ' αὖ οἷον
ἀποδημῆσαί ἐστιν ὁ θάνατος ἐνθένδε εἰς ἄλλον τόπον, καὶ ἀ-
ληθῆ ἐστὶ τὰ λεγόμενα, ὡς ἄρα ἐκεῖ εἰσὶν ἅπαντες οἱ τεθνεῶτες,
τί μεῖζον ἀγαθὸν τούτου εἴη ἄν, ὦ ἄνδρες δικασταί; Εἰ γάρ τις 6
ἀφικόμενος εἰς ᾅδου, ἀπαλλαγεὶς τουτωνὶ τῶν φασκόντων δικα-
στῶν εἶναι, εὑρήσει τοὺς ὡς ἀληθῶς δικαστάς, οἵπερ καὶ λέ-
γονται ἐκεῖ δικάζειν, Μίνως τε καὶ Ῥαδάμανθυς καὶ Αἰακὸς
καὶ Τριπτόλεμος, καὶ ἄλλοι ὅσοι τῶν ἡμιθέων δίκαιοι ἐγένοντο ἐν
τῷ ἑαυτῶν βίῳ, ἆρα φαύλη ἂν ἡ ἀποδημία; ἢ αὖ Ὀρφεῖ ξυγ- 7

γὰρ αἱ δύο ἀρνήσεις ποιοῦσιν· οἷον· οὐδεὶς γὰρ ἂν ἦν τρόπος, καθ' ὃν οὐκ ἂν ἠναντιώθη, ὅπερ ἐστὶ παντὶ τρόπῳ ἠναντιώθη ἄν.

λϐ΄. 2. Ἢ γὰρ οἷον) Ἢ γὰρ ἐστὶ τοιοῦτον, οἷον μηδ'.

4. Δέοι σκεψ.) Ἐπανέλαβε τὸ Δέοι ὡς ἀπὸ τοῦ ἀπαρεμφάτου πολὺ τοῦ πρώτου ἀφεστῶτος. — Οἶμαι ἄν) Πάλιν ἐπανέλαβε τὸ Οἶμαι· ὁ δέ τοι Αν καὶ ἐν τῷ πρώτῳ Οἶμαι καὶ ἐν τούτῳ, καὶ ὁ πρὸ τοῦ Εὑρεῖν, εἰς αὐτὸ τὸ Εὑρεῖν ὀυνητικῶς ἀναφέρονται κατ' ἐπανάληψιν ἀντὶ ἑνός. Ὁ δὲ νοῦς τοιοῦτος. Εἰ δέοι τινὰ ἐξελεξάμενον νύκτα, ἐν ᾗ ἐκοιμήθη μὴ ἰδὼν ὄναρ, καὶ παραθέντα ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὰς ἄλλας νύκτας καὶ ἡμέρας τοῦ βίου αὐτοῦ, σκεψάμενον ἰδεῖν, ὁπόσας ἡμέρας καὶ νύκτας ἐν τῷ ἑαυτοῦ βίῳ βεβίωκεν ἄμεινον καὶ ἥδιον ταύτης τῆς νυκτὸς, οἶμαι ὅτι μὴ μόνον ἰδιώτης, ἀλλὰ καὶ οὗτος ὁ μέγας βασιλεὺς Περσῶν (Μέγαν γὰρ βασιλέα ἐκάλουν Ἕλληνες τὸν Περσῶν βασιλέα) εὕροι ἄν, ὅτι αἱ τοιαῦται εὐάριθμοι ἔσονται, παραβαλλόμεναι πρὸς τὰς ἄλλας νύκτας καὶ ἡμέρας.

5. Ἔγωγε λέγω) Ὅτι ἐστὶν ὁ θάνατος κέρδος.

6. Μίνως τε καὶ Ῥ.) Οὗτοι, φασὶν, ἐν ᾅδου εἰσὶ δικασταί.

γενέσθαι καὶ Μουσαίῳ καὶ Ἡσιόδῳ καὶ Ὁμήρῳ, ἐπὶ πόσῳ ἂν
8 τις δέξαιτ' ἂν ὑμῶν; Ἐγὼ μὲν γὰρ πολλάκις ἐθέλω τεθνᾶναι, εἰ ταῦτά ἐστιν ἀληθῆ. Ἐπεὶ ἔμοιγε καὶ αὐτῷ θαυμαστὴ ἂν εἴη ἡ διατριβὴ αὐτόθι, ὁπότε ἐντύχοιμι Παλαμήδῃ καὶ Αἴαντι τῷ Τελαμῶνος, καὶ εἴ τις ἄλλος τῶν παλαιῶν διὰ κρίσιν ἄδικον τέθνηκεν· ἀντιπαραβάλλοντι τὰ ἐμαυτοῦ πάθη πρὸς τὰ
9 ἐκείνων, ὡς ἐγῷμαι, οὐκ ἂν ἀηδὲς εἴη. Καὶ δὴ καὶ τὸ μέγιστον, τοὺς ἐκεῖ ἐξετάζοντα καὶ ἐρευνῶντα, ὥσπερ τοὺς ἐνταῦθα, διάγειν, τίς αὐτῶν σοφός ἐστι, καὶ τίς εἶεται μέν, ἔστι δ' οὔ.
10 Ἐπὶ πόσῳ δ' ἄν τις, ὦ ἄνδρες δικασταί, δέξαιτο ἐξετάσαι τὸν ἐπὶ Τροίαν ἀγαγόντα τὴν πολλὴν στρατιάν, ἢ Ὀδυσσέα, ἢ Σίσυφον; ἢ ἄλλους μυρίους ἄν τις εἴποι καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας, οἷς διαλέγεσθαι ἐκεῖ καὶ ξυνεῖναι καὶ ἐξετάζειν, ἀμήχα-
11 νον ἂν εἴη εὐδαιμονίας πάντως. Οὐ δήπου τούτου γε ἕνεκα οἱ ἐκεῖ τῶν ἐνθάδε, καὶ ἤδη τὸν λοιπὸν χρόνον ἀθάνατοί εἰσιν, εἴπερ γε τὰ λεγόμενα ἀληθῆ ἐστιν.

λγ'. Ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς χρή, ὦ ἄνδρες δικασταί, εὐέλπιδας εἶναι πρὸς τὸν θάνατον, καὶ ἕν τι τοῦτο διανοεῖσθαι ἀληθές, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνδρὶ ἀγαθῷ κακὸν οὐδὲν οὔτε ζῶντι οὔτε τελευτήσαντι, οὐδὲ ἀμελεῖται ὑπὸ θεῶν τὰ τούτου πράγματα· οὐδὲ τὰ ἐμὰ νῦν ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου γέγονεν, ἀλλά μοι δῆλόν ἐστι τοῦτο, ὅτι ἤδη τεθνᾶναι καὶ ἀπηλλάχθαι πραγμάτων βέλ-
2 τιον ἦν μοι. Διὰ ταυτὶ καὶ ἐμὲ οὐδαμοῦ ἀπέτρεψε τὸ σημεῖον, καὶ ἔγωγε τοῖς καταψηφισαμένοις μου καὶ τοῖς κατηγόροις οὐ πάνυ χαλεπαίνω· καίτοι οὐ ταύτῃ τῇ διανοίᾳ κατεψηφίζοντό μου καὶ κατηγόρουν, ἀλλ' οἰόμενοι βλάπτειν τι· ταῦτο αὐτοῖς
3 ἄξιον μέμφεσθαι. Τοσόνδε μέντοι αὐτῶν δέομαι· τοὺς υἱεῖς μου, ἐπειδὰν ἡβήσωσι, τιμωρήσασθε, ὦ ἄνδρες, ταὐτὰ ταῦτα λυ-

---

13. Παλαμήδῃ καὶ Αἴαντι) Παλαμήδης μὲν γὰρ Ὀδυσσέως μανίαν προσποιουμένου διὰ τὸν πρὸς Τροίαν πόλεμον, προὸ τοῦ ἀρότρου θεὶς Τηλέμαχον τὸν υἱόν, ἀνεκάλυψε τὴν ἀλήθειαν· καὶ ἐν τῇ Τροίᾳ πρὸς ἄμυναν Ὀδυσσέως κρύψαντος ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ χρήματα, καὶ εἰπόντος ὡς ἔκλεψεν αὐτά, ἐλιθοβόλησαν αὐτόν. Ὁ δὲ Τελαμώνιος Αἴας ὑφ' ἑαυτοῦ ἐφονεύθη, ἐπειδὴ χριθεὶς μετὰ Ὀδυσσέως περὶ τῶν Ὅπλων Ἀχιλλέως οὐκ ἔλαβεν αὐτὸς, κρινόντων τῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' Ὀδυσσεύς.

10. Τὴν πολλὴν στρατ.) Τῶν Ἑλλήνων. Τὸν Μενέλαον δηλ. ἢ τὸν Ἀγαμέμνονα· διὰ γὰρ Ἑλένην γυναῖκα Μενελάου, ἀδελφοῦ Ἀγαμέμνονος ἁρπασθεῖσαν ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Πριάμου ἦλθον εἰς Τροίαν οἱ Ἕλληνες. — Ἀμήχανον ἂν εἴη εὐδ.) Μεγίστη ἂν εἴη εὐδαιμονία, κατὰ ἐναλλαγὴν πτώσεως ἀντὶ ἀμήχανος εὐδαιμονία.

11. Τά τε γὰρ ἄλ.) Καὶ κατὰ τὰ ἄλλ.

λγ'. 2. Τὸ σημεῖον) Ὅρα λά.

— Τοῖς καταψηφισ.) Τὸ Χαλεπαίνω καὶ δοτικῇ καὶ πρὸς αἰτιατικὴν μετὰ τῆς Πρός.

— Οὐ ταύτῃ διανοίᾳ) Ἐλλείπει ἡ Ἐν.

— Τοῦτο αὐτοῖς) Ἤτοι τοῦτό ἐστιν ἄξιον μέμφεσθαι αὐτοῖς.

3. Ταὐτὰ ταῦτα λυποῦντες) Λυποῦν-

πούντες ἅπερ ἐγὼ ὑμᾶς ἐλύπουν, ἐὰν ὑμῖν δοκῶσιν ἢ χρημάτων ἢ ἄλλου του πρότερον ἐπιμελεῖσθαι ἢ ἀρετῆς· καὶ ἐὰν δο- 6
κῶσί τι εἶναι, μηδὲν ὄντες, ὀνειδίζετε αὐτοῖς, ὥσπερ ἐγὼ ὑμῖν, ὅτι οὐκ ἐπιμελοῦνται ὧν δεῖ, καὶ οἴονται τι εἶναι, ὄντες οὐδενὸς ἄξιοι. Καὶ ἐὰν ταῦτα ποιῆτε, δίκαια πεπονθὼς ἐγὼ ἔσομαι ὑφ' ὑμῶν αὐτός τε καὶ οἱ υἱεῖς. Ἀλλὰ γὰρ ἤδη ὥρα ἀπιέναι, ἐμοὶ μὲν, ἀποθανουμένῳ, ὑμῖν δὲ, βιωσομένοις. Ὁπότεροι δὲ ἡμῶν ἔρχονται ἐπὶ ἄμεινον πρᾶγμα, ἄδηλον παντὶ πλὴν ἢ τῷ Θεῷ.

Γ΄. ΚΡΙΤΩΝ, Η ΠΕΡΙ ΔΟΞΗΣ ΑΛΗΘΟΥΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΥ (*).

Ἠθικός.

ά. Τί τηνικάδε ἀφῖξαι, ὦ Κρίτων; ἢ οὐ πρωΐ ἔτι ἐστί; — Κρ. Πάνυ μὲν οὖν. — Σωκ. Πηνίκα μάλιστα; — Κρ. Ὄρθρος βαθύς. — Σωκ. Θαυμάζω ὅπως ἠθέλησέ σοι ὁ τοῦ δεσμω- 2
τηρίου φύλαξ ὑπακοῦσαι. — Κρ. Ξυνήθης ἤδη μοί ἐστιν, ὦ Σώκρατες, διὰ τὸ πολλάκις δεῦρο φοιτᾶν· καί τι καὶ εὐηργέτηται ὑπ' ἐμοῦ. — Σωκ. Ἄρτι δὲ ἧκεις, ἢ πάλαι; — Κρ. Ἐ- 3
πιεικῶς πάλαι. — Σωκ. Εἶτα πῶς οὐκ εὐθὺς ἐπήγειράς με, ἀλλὰ σιγῇ παρακάθησαι; — Κρ. Οὐ μὰ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, οὐδ' ἂν αὐτὸς ἤθελον ἐν τοσαύτῃ ἀγρυπνίᾳ καὶ λύπῃ εἶναι. Ἀλλὰ καὶ σοῦ πάλαι θαυμάζω, αἰσθανόμενος ὡς ἡδέως 4
καθεύδεις· καί ἐπίτηδές σε οὐκ ἤγειρον, ἵνα ὡς ἥδιστα διάγῃς. Καὶ πολλάκις μέν σε καὶ πρότερον ἐν παντὶ τῷ βίῳ εὐδαιμόνισα τοῦ τρόπου, πολὺ δὲ μάλιστα ἐν τῇ νῦν παρεστώσῃ ξυμφορᾷ, ὡς ῥᾳδίως αὐτὴν καὶ πρᾴως φέρεις. — Σωκ. Καὶ 5
γὰρ ἄν, ὦ Κρίτων, πλημμελὲς εἴη ἀγανακτεῖν τηλικοῦτον ὄντα, εἰ δεῖ ἤδη τελευτᾶν. — Κρ. Καὶ ἄλλοι, ὦ Σώκρατες, τηλικοῦτοι ἐν τοιαύταις ξυμφοραῖς ἁλίσκονται· ἀλλ' οὐδὲν αὐτοῖς

τες αὐτοὺς ὁμοίως, καθὼς ἐγὼ ὑμᾶς ἐλύπουν.

(*) Κρίτων μὲν ἐπιγράφεται ὁ διάλογος οὗτος· ὅτι Σωκράτη τίθησι Κρίτωνα διαλεγόμενον· ἠθικὸς δὲ ὡς περὶ δόξης ἀληθοῦς καὶ δικαίου διαλαμβάνων, ἅπερ ἠθῶν ἐστι διδασκαλία. Ἐπαινεῖται δὲ παρὰ πολὺ ὑπὸ Κλήμεντος Ἀλεξανδρέως ἐν Στρωματ. Ε΄. καὶ παρ' ἄλλοις πολλοῖς.

ά. Πάνυ μὲν οὖν) Πρωΐ ἐστι δηλ.

— Πηνίκα μάλιστα) Τὸ πάρ' ἡμῖν καὶ Ὡσὰν τίς ὥρα ἐστί;

— Ὄρθρος) Φρύνιχος φησὶν, ὅτι οἱ παλαιοὶ ὄρθρον ἔλεγον τὸ πρὸ ἀρχομένης ἡμέρας, ἐν ᾧ ἔτι λυχνῳ δύναταί τις χρῆσθαι.

2. Ὁ τοῦ δεσμωτ. φύλ.) Ὃν ἐν Φαίδωνι. Θυρωρὸν καλεῖ γ΄.

3. Ἐπιεικῶς πάλ.) Ἱκανῶς δηλ. πάλαι.

— Εἶναι) Σὲ δηλ.

4. Σοῦ πάλαι θαυμ.) Πρὸς γενικήν· ἐν γὰρ εἴδει εἰρωνείας λέγει ταῦτα· εἰρωνευομένοις γὰρ μετὰ γενικῆς τὸ θαυμάζω ἥκει εἰς χρῆσιν.

— Τοῦ τρόπου) Ἕνεκα δηλ. Σημειοῦσθαι δὲ ὅτι λέγεται Εὐδαιμονίζω σου τὸ δε· κτητικῶς· καὶ, Εὐδαιμονίζω σε τοῦ δε· κατ' ἔλλειψιν τοῦ ἕνεκα.

5. Τηλικοῦτ.) Τὴν ἡλικίαν, γέροντα δηλ.

ἐπιλύεται ἡ ἡλικία τὸ μὴ οὐχὶ ἀγανακτεῖν τῇ παρούσῃ τύχῃ.
6 — Σωκ. Ἔστι ταῦτα. Ἀλλὰ τί δὴ οὕτω πρωΐ ἀφῖξαι; — Κρ.
Ἀγγελίαν, ὦ Σώκρατες, φέρων χαλεπήν, οὐ σοί, ὡς ἐμοὶ φαί-
νεται, ἀλλ' ἐμοὶ καὶ τοῖς σοῖς ἐπιτηδείοις πᾶσι καὶ χαλεπὴν
καὶ βαρεῖαν· ἣν ἐγώ, ὡς ἐμοὶ δοκῶ, ἐν τοῖς βαρύτατα ἂν ἐ-
7 νέγκαιμι. — Σωκ. Τίνα ταύτην; ἢ τὸ πλοῖον ἀφῖκται ἐκ Δή-
λου, οὗ δεῖ ἀφικομένου τεθνᾶναί με; — Κρ. Οὔ τοι δὴ ἀφῖ-
κται, ἀλλὰ δοκεῖ μέν μοι ἥξειν τήμερον, ἐξ ὧν ἀπαγγέλλουσιν
8 ἥκοντές τινες ἀπὸ Σουνίου, καὶ καταλιπόντες ἐκεῖ αὐτό. Δῆ-
λον οὖν ἐκ τούτων τῶν ἀγγέλων ὅτι ἥξει τήμερον· καὶ ἀνάγκη
δὴ εἰσαύριον ἔσται, ὦ Σώκρατες, τὸν βίον σε τελευτᾶν.

β'. Σωκ. Ἀλλ', ὦ Κρίτων, τύχῃ ἀγαθῇ· εἰ ταύτῃ τοῖς θεοῖς
φίλον, ταύτῃ ἔστω. Οὐ μέν τοι εἴμαι ἥξειν αὐτὸ τήμερον. —
2 Κρ. Πόθεν τοῦτο τεκμαίρῃ; — Σωκ. Ἐγώ σοι ἐρῶ. Τῇ γάρ
που ὑστεραίᾳ δεῖ μοι ἀποθνήσκειν, ἢ ἧ ἂν ἔλθοι τὸ πλοῖον. —
3 Κρ. Φασί γέ τοι δὴ οἱ τούτων κύριοι. — Σωκ. Οὐ τοίνυν τῆς
ἐπιούσης ἡμέρας οἶμαι αὐτὸ ἥξειν, ἀλλὰ τῆς ἑτέρας. Τεκμαί-
ρομαι δὲ ἔκ τινος ἐνυπνίου, ὃ ἑώρακα ὀλίγον πρότερον ταύτης
τῆς νυκτός· καὶ κινδυνεύεις ἐν καιρῷ τινι οὐκ ἐγεῖραί με. —
4 Κρ. Ἦν δὲ δὴ τί τὸ ἐνύπνιον; — Σωκ. Ἐδόκει τίς μοι γυνὴ
προσελθοῦσα, καλὴ καὶ εὐειδής, λευκὰ ἱμάτια ἔχουσα, καλέ-
σαι με καὶ εἰπεῖν· ὦ Σώκρατες, « Ἡματί κεν τριτάτῳ Φθίην ἐρί-

---

— Τὸ μὴ οὐχί) Τὸ Μὴ οὐχὶ ἀντὶ μιᾶς ἀρνήσεως λαμβάνεται Ἀττικῶς· κατ' ἐπικράτειαν δηλονότι τοῦ Μή.

— Τῇ παρούσῃ τύχ.) Ἐπὶ τῇ παρούσῃ τύχῃ.

— Ἔστι ταῦτα) Ἀντὶ Εἶεν· ἢ γοῦν. Ταῦτα μὲν δὴ οὕτως ἐχέτω· συγκαταθετικῶς δηλ.

6. Ἐν τοῖς βαρύτατα) Ἐννοεῖται, Ἐνεγκοῦσιν ἢ φέρουσιν· οὕτω καὶ Θουκυδ. Ζ'. ά. Ἐν τοῖς χαλεπώτατα διῆγον, λέγει· ἐννοουμένου τοῦ, διάγουσι.

7. Ἐκ Δήλου) Θησεὺς σωθεὶς ἐκ Κρήτης, ηὔξατο τῷ Ἀπόλλωνι ἑκάστου ἔτους θεωρίαν ἀπάξειν εἰς Δῆλον. Ταύτην τὴν θεωρίαν κατ' ἐνιαυτὸν ἐξ ἐκείνου ἔπεμπον οἱ Ἀθηναῖοι· θῦσαι καὶ θεραπεῦσαι τὸν θεόν, θυσίαις τε καὶ ἀγῶσιν· οἱ δὲ πεμπόμενοι θῦσαι καὶ θεραπεῦσαι τὸν θεὸν θεωροὶ ἐλέγοντο, καὶ ἡ ναῦς θεωρίς· ἦν δὲ νόμος ἀρχομένης τῆς θεωρίας, ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ καθαρεύειν τὴν πόλιν, καὶ δημοσίᾳ μηδένα ἀποκτιννύναι, πρὶν ἂν εἰς Δῆλον ἀφίκηται τὸ πλοῖον, κἀκεῖθεν εἰς Ἀθήνας· ἀρχὴ δ' ἔστι τῆς θεωρίας, ἐπειδὰν ὁ ἱερεὺς, θεωρὸς καὶ αὐτὸς καλούμενος, στέψῃ τὴν πρύμναν τοῦ Ἀπόλλωνος. Οὕτως οὖν καὶ Σωκράτης, ἐπειδὴ ἔτυχε τῇ προτεραίᾳ τῆς δίκης τὴν ἀρχὴν τῆς θεωρίας γενέσθαι, πολὺν χρόνον ἦν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, μέχρι δηλονότι τὸ πλοῖον ἐπέστρεψεν ἐκ Δήλου. Πλατ. Φαίδ. ά.

β'. Τύχῃ ἀγαθῇ) Ἀντὶ Γενέσθω· ἢ τοῦ παρ' ἡμῖν· ἐν ὥραις καλαῖς.

2. Οἱ τούτων κύρ.) Ἐννοεῖ τοὺς ἕνδεκα· ὡς ἐν Ἀπολογ. κζ'. 6.

3. Τῆς ἐπιούσ.) Θωμᾶς Μάγιστρ. Τῇ ἐπιούσῃ ἐρεῖς, οὐ προσθεὶς τὸ, Ἡμέρᾳ· τῆς ἐπιούσης δὲ ἡμέρας.

— Ὀλίγον πρότ.) Λέγεται δὲ Ὀλίγῳ πρότερον, καὶ ὀλίγον πρότερον· τὸ μὲν, κατ' Ἔλλειψιν τῆς Ἐν, τὸ δὲ, τῆς Κατά.

4. Ἦν δὲ δὴ τί τὸ ἐν.) Τί δὲ ἦν τὸ ἐνύπνιον· ὁ Δὲ μεταβατικός, ὁ δὲ Δὴ ἐμφαντικός.

— Ἐδόκει) Ἐπὶ ὀνείρατος ἀεὶ Ἕλληνες χρῶνται τῷ Δοκεῖν.

— Ἡματί κεν.) Ὁμηρ Ἰλ. Ι. στιχ. 363.

ἑωλον ἴκσιο. »— Κρ. Ὡς ἄτοπον τὸ ἐνύπνιον, ὦ Σώκρατες; — Σωκ. Ἐναργὲς μὲν οὖν, ὡς γ' ἐμοὶ δοκεῖ, ὦ Κρίτων. 5

γ'. Κρ. Λίαν γε ὡς ἔοικεν. Ἀλλ', ὦ δαιμόνιε Σώκρατες, ἔτι καὶ νῦν ἐμοὶ πείθου, καὶ σώθητι. Ὡς ἐμοί, ἐὰν σὺ ἀποθάνῃς, οὐδεμία ξυμφορὰ ἔστιν ἄλλη, ἀλλὰ χωρὶς μὲν σοῦ ἐστερῆσθαι, τοιούτου ἐπιτηδείου οἷον ἐγὼ οὐδένα μή ποτε εὑρήσω, ἔτι δὲ καὶ πολλοῖς δόξω, οἳ ἐμὲ καὶ σὲ μὴ σαφῶς ἴσασιν, ὡς οἷός τ' ὢν σε σώζειν, εἰ ἤθελον ἀναλίσκειν χρήματα, ἀμελῆσαι. Καί τοι τίς ἂν αἰσχίων εἴη ταύτης δόξα, ἢ δοκεῖν χρήματα περὶ πλείονος ποιεῖσθαι ἢ φίλους; οὐ γὰρ πείσονται οἱ πολλοί, ὡς σὺ αὐτὸς οὐκ ἠθέλησας ἀπιέναι ἐνθένδε, ἡμῶν προθυμουμένων. — Σωκ. Ἀλλὰ τί ἡμῖν, ὦ μακάριε Κρίτων, οὕτω τῆς τῶν πολλῶν δόξης μέλει; οἱ γὰρ ἐπιεικέστατοι, ὧν μᾶλλον ἄξιον φροντίζειν, ἡγήσονται αὐτὰ οὕτω πεπρᾶχθαι ὥσπερ ἂν πραχθῇ. — Κρ. Ἀλλ' ὁρᾷς δὴ ὅτι ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες, καὶ τῆς τῶν πολλῶν δόξης μέλειν. Αὐτὰ δὲ δῆλα τὰ παρόντα νυνί, ὅτι οἷοί τ' εἰσὶν οἱ πολλοὶ οὐ τὰ σμικρότατα τῶν κακῶν ἐξεργάζεσθαι, ἀλλὰ σχεδὸν τὰ μέγιστα, ἐάν τις ἐν αὐτοῖς διαβεβλημένος ᾖ. — Σωκ. Εἰ γὰρ ὤφελον, ὦ Κρίτων, οἷοί τε εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κακὰ ἐξεργάζεσθαι, ἵνα οἷοί τε ἦσαν καὶ ἀγαθὰ τὰ μέγιστα· καὶ καλῶς ἂν εἶχε· νῦν δὲ οὐδέτερα οἷοί τε. Οὔτε γὰρ φρόνιμον οὔτε ἄφρονα δυνατοὶ ποιῆσαι· ποιοῦσι δὲ τοῦτο ὅ,τι ἂν τύχωσι.

δ'. Κρ. Ταῦτα μὲν δὴ οὕτως ἐχέτω. Τάδε δέ, ὦ Σώκρατες, εἰπέ μοι· ἆρά γε μὴ ἐμοῦ προμηθῇ καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων, μή, ἐὰν σὺ ἐνθένδε ἐξέλθῃς, οἱ συκοφάνται ἡμῖν πράγματα παρέχωσιν, ὡς σὲ ἐνθένδε ἐκκλέψασι, καὶ ἀναγκασθῶμεν ἢ καὶ πᾶσαν τὴν οὐσίαν ἀποβαλεῖν, ἢ συχνὰ χρήματα, ἢ καὶ ἄλλο τι πρὸς τούτοις παθεῖν; εἰ γάρ τι τοιοῦτον φοβῇ, ἔασον αὐτὸ χαίρειν. Ἡμεῖς γάρ που δίκαιοι ἐσμέν, σώσαντές σε, κινδυνεύειν τοῦτον τὸν κίνδυνον, καὶ, ἐὰν δέῃ, ἔτι τούτου μείζω· ἀλλ' ἐμοὶ πείθου, καὶ μὴ ἄλλως ποίει. — Σωκ.

---

5. Ἐναργὲς) Λουκ. Ἐνύπν. φησίν· ὅτι ὁ ὄνειρος ἦν ἐναργὴς οὕτως ὥστε μηδὲν ἀπολείπεσθαι τῆς ἀληθείας.

γ'. Ἄλλη) Αὕτη δηλ. μόνη καὶ μεγίστη ἐμοὶ ξυμφορά ἐστιν, οὐδεμίαν δηλ. ἐγὼ λογίζομαι ἄλλην συμφορὰν μείζω ταύτης, κατ' ἐμὲ κρίνων.

— Χωρὶς . . . ἐστερῆσθ.) Χωρὶς δηλ. τούτου· ὅτι στερήσομαί σου.

2. Περὶ πλείονος ποι.) Προτιμᾷν.

4. Αὐτὰ δὲ δῆλα) Αὐτὰ δηλ. τὰ παρόντα δηλοῦσιν ὅτι κτλ.

— Ἐν αὐτοῖς) Τοῖς πολλοῖς δηλ.

5. Εἰ γὰρ ὤφελον) Ὁ Εἰ εὐκτικὸς ἀντὶ Εἴθε.

— Οἷοί τε) Εἰσὶ δηλ.

δ'. 2. Ἔασον αὐτὸ χαίρειν) Ἰδίωμα ἀντὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς, ἄφες αὐτὸ ἵνα χαθῇ.

3. Δίκαιοι ἐσμὲν) Ἀττικισμὸς ἀντὶ δίκαιόν ἐστιν, ἡμᾶς σώσαντας κινδυνεύειν.

4 Καὶ ταῦτα προμηθοῦμαι, ὦ Κρίτων, καὶ ἄλλα πολλά. — Κρ. Μὴ τοίνυν ταῦτα φοβοῦ· καὶ γὰρ οὐδὲ πολὺ τὰργύριόν ἐστιν, ὃ θέλουσι λαβόντες τινὲς σῶσαί σε καὶ ἐξαγαγεῖν ἐνθένδε. Ἔπειτα οὐχ ὁρᾷς τούτους τοὺς συκοφάντας, ὡς εὐτελεῖς, καὶ οὐ-
5 δὲν ἂν δέοι ἐπ᾽ αὐτοὺς πολλοῦ ἀργυρίου; Σοὶ δὲ ὑπάρχει μὲν τὰ ἐμὰ χρήματα, ὡς ἐγῷμαι ἱκανά· ἔπειτα καὶ εἴτι ἐμοῦ κηδόμενος οὐκ οἴει δεῖν ἀναλίσκειν τὰ ἐμά, ξένοι οὗτοι ἐνθάδε ἕτοιμοι ἀναλίσκειν. Εἷς δὲ καὶ κεκόμικεν ἐπ᾽ αὐτὸ τοῦτο ἀργύριον ἱκανόν, Σιμμίας ὁ Θηβαῖος· ἕτοιμος δὲ καὶ Κέβης καὶ
6 ἄλλοι πολλοὶ πάνυ. Ὥστε, ὅπερ λέγω, μήτε ταῦτα φοβούμενος ἀποκάμῃς σῶσαι σαυτὸν, μήτε ὃ ἔλεγες ἐν τῷ δικαστηρίῳ, δυσχερές σοι γενέσθω, ὅτι οὐκ ἂν ἔχοις ἐξελθὼν, ὅ,τι χρῷο σεαυτῷ· πολλαχοῦ μὲν γὰρ καὶ ἄλλοσε ὅποι ἂν ἀφίκῃ, ἀγαπή-
7 σουσί σε· ἂν δὲ βούλῃ εἰς Θετταλίαν ἰέναι, εἰσὶν ἐμοὶ ἐκεῖ ξένοι, οἵ σε περὶ πολλοῦ ποιήσονται, καὶ ἀσφάλειάν σοι παρέξονται, ὥστε σε μηδένα λυπεῖν τῶν κατὰ Θετταλίαν.

ε. Ἔτι δὲ, ὦ Σώκρατες, οὐδὲ δίκαιόν μοι δοκεῖς ἐπιχειρεῖν πρᾶγμα, σαυτὸν προδοῦναι, ἐξὸν σωθῆναι, καὶ τοιαῦτα σπεύδεις περὶ σαυτὸν γενέσθαι ἅπερ ἂν καὶ οἱ ἐχθροί σου σπεύσαιέν
2 τε καὶ ἔσπευσαν, σὲ διαφθεῖραι βουλόμενοι. Πρὸς δὲ τούτοις, καὶ τοὺς υἱεῖς τοὺς σαυτοῦ ἔμοιγε δοκεῖς προδιδόναι, οὓς σοι ἐξὸν καὶ ἐκθρέψαι καὶ ἐκπαιδεῦσαι οἰχήσῃ καταλιπών, καὶ τὸ
3 σὸν μέρος, ὅ,τι ἂν τύχωσι, τοῦτο πράξουσι. Τεύξονται δὲ, ὡς τὸ εἰκός, τοιούτων οἷάπερ εἴωθε γίγνεσθαι ἐν ταῖς ὀρφανίαις περὶ τοὺς ὀρφανούς. Ἢ γὰρ οὐ χρὴν ποιεῖσθαι παῖδας, ἢ ξυνδιαταλαιπωρεῖν καὶ τρέφοντα καὶ παιδεύοντα· σὺ δέ μοι δοκεῖς
4 ῥᾳθυμότατα αἱρεῖσθαι. Χρὴ δὲ, ἅπερ ἂν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ ἀνδρεῖος ἕλοιτο, ταῦτα αἱρεῖσθαι, φάσκοντά γε δὴ ἀρετῆς διὰ
5 παντὸς τοῦ βίου ἐπιμελεῖσθαι. Ὡς ἔγωγε καὶ ὑπὲρ σοῦ καὶ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν σῶν ἐπιτηδείων αἰσχύνομαι, μὴ δόξῃ ἅπαν τὸ πρᾶγμα τὸ περὶ σὲ ἀνανδρίᾳ τινὶ τῇ ἡμετέρᾳ πεπράχθαι· καὶ ἡ εἴσοδος τῆς δίκης εἰς τὸ δικαστήριον ὡς εἰσῆλθες, ἐξὸν μὴ εἰσελθεῖν, καὶ αὐτὸς ὁ ἀγὼν τῆς δίκης ὡς ἐγένετο, καὶ τὸ τελευταῖον

---

5. Σιμμίας) Ἐπεξήγησις τοῦ Εἷς.

7. Περὶ πολλοῦ ποιήσ.) Πολὺ περιποιήσονταί σοι.

ε. 2. Τὸ σὸν μέρος) Τὸ παρ᾽ ἡμῖν· ὅσον ἀπο μέρους σου.

3. Ἢ ξυνδιαταλαιπωρεῖν) Ἢ χρὴ ποιήσαντα παῖδας, ξυνδιαταλαιπωρεῖν.

4. Φάσκοντά γε δὴ) Καὶ μάλιστα σὺ ὁ λέγων ὅτι ἐπεμελήθης διὰ βίου ἀρετῆς.

5. Εἴσοδος τῆς δίκης) Εἰς τὸ δικαστήριόν ἐστιν, ὅταν ὁ ὑπαίτιος ἄγεται εἰς τὸ δικαστήριον ἀπολογησόμενος.

— Καὶ τὸ τελευταῖον) Καὶ μὴ δόξῃ τὸ τελευταῖον δή τουτί, ὥσπερ κατάγελως τῆς πράξεως πεπρᾶχθαι, τὸ δοκεῖν δηλ. ἡμᾶς διαπεφευγέναι κακίᾳ τινὶ καὶ ἀνανδρίᾳ τῇ ἡμετέρᾳ.

δὴ τουτί, ὥσπερ κατάγελως τῆς πράξεως, κακία τινὶ καὶ ἀνανδρία τῇ ἡμετέρᾳ· διαπεφευγέναι ἡμᾶς δοκεῖν, οἵ τινές σε οὐ διεσώσαμεν, οὐδὲ σὺ σαυτόν, οἷόν τε ὂν καὶ δυνατόν, εἴτι καὶ σμικρὸν ἡμῶν ὄφελος ἦν. Ταῦτ᾽ οὖν, ὦ Σώκρατες, ὅρα μὴ ἅμα τῷ κακῷ καὶ αἰσχρὰ ἦ σοί τε καὶ ἡμῖν· ἀλλὰ βουλεύου· μᾶλλον δὲ οὐδὲ βουλεύεσθαι ἔτι ὥρα, ἀλλὰ βεβουλεῦσθαι. Μία δὲ βουλή. Τῆς γὰρ ἐπιούσης νυκτὸς πάντα ταῦτα δεῖ πεπρᾶχθαι. Εἰ δέ τι περιμενοῦμεν, ἀδύνατον καὶ οὐκέτι οἷόν τε. Ἀλλὰ παντὶ τρόπῳ, ὦ Σώκρατες, πείθου μοι, καὶ μηδαμῶς ἄλλως ποίει.

ς΄. Σωκ. Ὦ φίλε Κρίτων, ἡ προθυμία σου πολλοῦ ἀξία, εἰ μετά τινος ὀρθότητος εἴη· εἰ δὲ μή, ὅσῳ μείζων, τοσούτῳ χαλεπωτέρα. Σκοπεῖσθαι οὖν χρὴ ἡμᾶς, εἴτε ταῦτα πρακτέον εἴτε μή· ὡς ἐγὼ οὐ μόνον νῦν, ἀλλὰ καὶ ἀεὶ τοιοῦτος, οἷος τῶν ἐμῶν μηδενὶ ἄλλῳ πείθεσθαι ἢ τῷ λόγῳ, ὃς ἂν μοι λογιζομένῳ βέλτιστος φαίνηται. Τοὺς δὴ λόγους οὓς ἐν τῷ ἔμπροσθεν ἔλεγον, οὐ δύναμαι νῦν ἐκβαλεῖν, ἐπειδή μοι ἥδε ἡ τύχη γέγονεν· ἀλλά σχεδόν τι ὅμοιοι φαίνονταί μοι, καὶ τοὺς αὐτοὺς πρεσβεύω καὶ τιμῶ, οὕσπερ καὶ πρότερον. Ὧν ἐὰν μὴ βελτίω ἔχωμεν λέγειν ἐν τῷ παρόντι, εὖ ἴσθι ὅτι οὐ μή σοι ξυγχωρήσω, οὐδ᾽ ἂν πλείω τῶν νῦν παρόντων ἡ τῶν πολλῶν δύναμις, ὥσπερ παῖδας ἡμᾶς μορμολύττηται, δεσμοὺς καὶ θανάτους ἐπιπέμπουσα, καὶ χρημάτων ἀφαιρέσεις. — Κρ. Πῶς οὖν ἂν μετριώτατα σκοποίμεθα αὐτά; — Σωκ. Εἰ πρῶτον μὲν τοῦτον τὸν λόγον ἀναλάβοιμεν, ὃν σὺ λέγεις περὶ τῶν δοξῶν, πότερον καλῶς ἐλέγετο ἐκάστοτε, ἢ οὔ, ὅτι ταῖς μὲν δεῖ τῶν δοξῶν προσέχειν τὸν νοῦν, ταῖς δὲ οὔ·

— Οἷόν τε ὂν καὶ δυνατὸν) Ἐκ παραλλήλου ταὐτοδύναμα γὰρ τὸ Οἷόν τε ὄν, καὶ δυνατόν.

5. βουλεύεσθαι) Ἀλλ᾽ ἔστιν ὥρα τετελεσμένην εἶναι τὴν βουλήν· τοιοῦτό τι δηλοῖ ὁ παρακείμενος· ἐντελῆ δηλονότι ἑστῶτα, καὶ ἄρτι παρῳχημένον· καίτοι ἐν τελικῷ ἀπαρεμφάτῳ μὴ ἐξὸν παρακειμένῳ χρῆσθαι· ἀλλ᾽ οὖν ἡ ἀνάγκη τοῦ σημαινομένου, καὶ τοῦ λόγου καὶ τοῦτο εἰσήγαγε.

6. Μία δὲ βουλὴ) Ἔστω δηλ.

— Ἀδύνατον, καὶ οὐκ ἔτι οἷόν τε) Ἐκ παραλλήλου.

ς΄. Ἀξία) Ἐστὶ δηλ.

2. Πρακτέον) Εἴη· εἰς διασάφησιν τῆς ἐγκλήσεως. — Οἷος . . . πειθεσθαι) Οἷον τοιοῦτος εἰμί, ὥστε πείθεσθαι· μετὰ μέν τοι τὸ Τοιοῦτος πολλάκις καὶ τὸ Οἷος ἀποστηματικῶς λέγεται.

3. Πρεσβεύω καὶ τιμῶ) Ἐκ παραλλήλου· τὸ γὰρ πρεσβεύειν καὶ τιμᾶν ταὐτὸ δύνανται.

4. Οὐδ᾽ ἂν πλείω . . . μορμολύττηται) Οὐδ᾽ ἂν φοβῇ ἡμᾶς, ὥσπερ παῖδας, πλείω κακὰ οἷον δεσμοὺς καὶ θανάτους ἐπιπέμπουσα ἡ τῶν πολλῶν δύναμις. Ἡ μεταφορὰ ἐκ τῶν μορμολυκίων, εἴτ᾽ οὖν, προσωπείων δ᾽ ὧν ἐκφοβοῦσι τοὺς παῖδας. Εἰλῆφθαι δὲ δοκεῖ ἐκ τῶν Ὁμήρου. Ἰλ. Υ. στίχ. 200.

Πηλείδη, μὴ δή μ᾽ ἐπέεσσί γε, νηπύτιον ὡς
Ἕλπεο δειδίξεσθαι.

5. Προστέχειν τὸν νοῦν) Ὅπερ ἡμεῖς μόνον διὰ τοῦ Προσέχειν ἐκφράζομεν· δηλοῖ δὲ ἔχειν τὸν νοῦν πρὸς μὲν ταῖς, πρὸς δὲ ταῖς· εἴτ᾽ οὖν πλησίον μὲν τῶν, πλησίον δὲ τῶν.

ἢ πρὶν μὲν ἐμὲ δεῖν ἀποθνήσκειν, καλῶς ἐλέγετο, νῦν δὲ κατάδηλος ἄρα ἐγένετο ὅτι ἄλλως ἕνεκα λόγου ἐλέγετο, ἦν δὲ παι-
6 διὰ καὶ φλυαρία ὡς ἀληθῶς. Ἐπιθυμῶ δ' ἔγωγε ἐπισκέψασθαι, ὦ Κρίτων, κοινῇ μετὰ σοῦ, εἴτι μοι ἀλλοιότερος φανεῖται, ἐπειδή γε ὧδε ἔχω, ἢ ὁ αὐτὸς, καὶ ἐάσομεν χαίρειν, ἢ πεισόμεθα αὐτῷ.
7 Ἐλέγετο δέ πως, ὡς ἐγῷμαι, ἑκάστοτε ὧδε ὑπὸ τῶν οἰομένων τι λέγειν, ὥσπερ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον· ὅτι τῶν δοξῶν, ἃς οἱ ἄνθρωποι δοξάζουσι, δέοι τὰς μὲν περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι, τὰς
8 δὲ μή. Τοῦτο πρὸς θεῶν, ὦ Κρίτων, οὐ δοκεῖ καλῶς σοι λέγεσθαι; σὺ γάρ, ὅσα γε τἀνθρώπεια, ἐκτὸς εἴ τοῦ μέλλειν ἀποθνήσκειν αὖριον, καὶ οὐ κἂν σε παρακρούει ἡ παροῦσα ξυμφορά.
9 Σκόπει δὴ· οὐχ ἱκανὸς δοκεῖ σοι λέγεσθαι ὅτι οὐ πάσας χρὴ τὰς δόξας τὰς τῶν ἀνθρώπων τιμᾶν, ἀλλὰ τὰς μέν, τὰς δ' οὔ, οὐδὲ πάντων, ἀλλὰ τῶν μέν, τῶν δ' οὔ; — τί φῂς; ταῦτα οὐχὶ καλῶς
10 λέγεται; — Κρ. Καλῶς. — Σωκ. Οὐκοῦν τὰς μὲν χρηστὰς τιμᾶν, τὰς δὲ πονηρὰς μή; — Κρ. Ναί. — Σωκ. Χρησταὶ δὲ, οὐχ αἱ τῶν φρονίμων· πονηραὶ δὲ, αἱ τῶν ἀφρόνων; Κρ. Πῶς δ' οὔ;

ζ'. Σωκ. Φέρε δὴ πῶς αὐτὰ τοιαῦτα ἐλέγετο; Γυμναζόμενος ἀνὴρ καὶ τοῦτο πράττων, πότερον παντὸς ἀνδρὸς ἐπαίνῳ καὶ ψόγῳ [καὶ δόξῃ] τὸν νοῦν προσέχει, ἢ ἑνὸς μόνου ἐκείνου ὃς ἂν
2 τυγχάνοι ἰατρὸς ἢ παιδοτρίβης ὤν; — Κρ. Ἑνὸς μόνου. — Σωκ. Οὐκοῦν φοβεῖσθαι χρὴ τοὺς ψόγους καὶ ἀσπάζεσθαι τοὺς ἐπαίνους τοὺς τοῦ ἑνὸς ἐκείνου, ἀλλὰ μὴ τοὺς τῶν πολλῶν; — Κρ. Δῆλα δή. — Σωκ. Ταύτῃ ἄρα αὐτῷ πρακτέον καὶ γυμναστέον καὶ ἐδεστέον γε καὶ ποτέον, ᾗ ἂν τῷ ἑνὶ δοκῇ τῷ ἐπιστάτῃ
3 καὶ ἐπαΐοντι, μᾶλλον ἢ ᾗ ξύμπασι τοῖς ἄλλοις. — Κρ. Ἔστι ταῦτα. — Σωκ. Εἶεν. Ἀπειθήσας δὲ τῷ ἑνὶ, καὶ ἀτιμάσας αὐτοῦ τὴν δόξαν καὶ τοὺς ἐπαίνους, τιμήσας δὲ τοὺς τῶν πολλῶν καὶ μηδὲν ἐπαϊόντων, ἆρα οὐδὲν κακὸν πείσεται; — Κρ. Πῶς γὰρ οὔ; — Σωκ. Τί δ' ἔστι τὸ κακὸν τοῦτο; καὶ ποῖ τείνει, καὶ εἰς τί τῶν τοῦ ἀπειθοῦντος; — Κρ. Δῆλον ὅτι εἰς τὸ σῶμα·

---

5. Ἄλλως) Κατ' ἄλλον τινὰ μάταιον καὶ ἀνωφελῆ λόγον, ἁπλῶς ἵνα γένηται διάλεξις καὶ ὁμιλία.

6. Φανεῖται) Ὁ λόγος δηλ.

— Καὶ ἐάσομεν χαίρειν) Αὐτὸν τὸν λόγον· ἐὰν ἀλλοιότερος φανῇ· ἢ πεισώμεθα αὐτῷ, ἐὰν ὁ αὐτὸς φανῇ.

8. Ὅσα γε τἀνθρώπεια) Καθ' ὅσα ἐστὶ τὰ ἀνθρώπινα· κατὰ τὸν δυνατὸν ἢ φαινόμενον τῶν ἐν ἀνθρώποις.

9. Οὐδὲ πάντων) Τῶν ἀνθρώπων.

ζ'. Ἑνὸς καὶ μόνου) Ἀνδρὸς ἐπαινῳ προσέχει τὸν νοῦν ἢ ψόγῳ.

2. Δῆλα δὴ) Δῆλα ἐστὶ δὴ ταῦτα. ὅπερ ἐστί· βεβαιότατα.

— Ταύτῃ ᾗ) Οὕτω δηλ. ὡς.

— Τῷ ἐπιστάτῃ) Ἦσαν γὰρ ἐπιστάται τῶν γυμναζομένων καλούμενοι Παιδοτρίβαι· ἢ γυμνασταὶ οἳ τοῖς γυμναζομένοις ἐπεστάτουν.

3. Καὶ εἰς τί τῶν) Ἔργων τοῦ ἀπειθ.

τοῦτο γὰρ διόλλυσι. — Σωκ. Καλῶς λέγεις. Οὐκοῦν καὶ τἆλλα, 4
ὦ Κριτων, οὕτως, ἵνα μὴ πάντα διϊώμεν· καὶ δὴ καὶ περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων, καὶ αἰσχρῶν καὶ καλῶν, καὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν, περὶ ὧν νῦν ἡμῖν ἐστὶν ἡ βουλή, πότερον τῇ τῶν πολλῶν δόξῃ δεῖ ἡμᾶς ἕπεσθαι, καὶ φοβεῖσθαι αὐτήν, ἢ τῇ τοῦ ἑνός, εἴ τίς ἐστιν ἐπαΐων, ὃν δεῖ καὶ αἰσχύνεσθαι καὶ φοβεῖσθαι μᾶλλον ἢ ξύμπαντας τοὺς ἄλλους; ᾧ εἰ μὴ ἀκολουθήσομεν, διαφθεροῦμεν ἐκεῖνο καὶ λωβησόμεθα, ὃ τῷ μὲν δικαίῳ βέλτιον ἐγίγνετο, τῷ δὲ ἀδίκῳ ἀπώλλυτο; ἢ οὐδέν ἐστι τοῦτο; — Κρ. Οἶμαι ἔγωγε, ὦ Σώκρατες.

ή. Σωκ. Φέρε δή, ἐὰν τὸ ὑπὸ τοῦ ὑγιεινοῦ μὲν βέλτιον γιγνόμενον, ὑπὸ τοῦ νοσώδους δὲ διαφθειρόμενον, διολέσωμεν, πειθόμενοι μὴ τῇ τῶν ἐπαϊόντων δόξῃ, ἆρα βιωτὸν ἡμῖν ἐστι διεφθαρμένου αὐτοῦ; ἔστι δέ που τοῦτο σῶμα, ἢ οὐχί; — Κρ. Ναί. — Σωκ. Ἆρ' οὖν βιωτὸν ἡμῖν ἐστὶ μετὰ μοχθηροῦ καὶ διεφθαρμένου σώματος; — Κρ. Οὐδαμῶς. — Σωκ. Ἀλλὰ μετ' ἐ- 2
κείνου ἄρα ἐστὶν ἡμῖν βιωτὸν διεφθαρμένου, ὃ τὸ ἄδικον μὲν λωβᾶται, τὸ δὲ δίκαιον ὀνίνησιν; ἢ φαυλότερον ἡγούμεθα εἶναι τοῦ σώματος ἐκεῖνο ὅ,τι ποτ' ἐστὶ τῶν ἡμετέρων, περὶ ὃ ἥ τε ἀδικία καὶ ἡ δικαιοσύνη ἐστίν; — Κρ. Οὐδαμῶς. — Σωκ. Ἀλ- 3
λὰ τιμιώτερον; — Κρ. Πολύ γε. — Σωκ. Οὐκ ἄρα, ὦ βέλτιστε, πάνυ ἡμῖν οὕτω φροντιστέον ὅ,τι ἐροῦσιν οἱ πολλοὶ ἡμᾶς, ἀλλ' ὅ,τι ὁ ἐπαΐων περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων, ὁ εἷς, καὶ αὐτὴ ἡ ἀλήθεια. Ὥς τε πρῶτον μὲν ταύτῃ οὐκ ὀρθῶς εἰσηγῇ, εἰσηγού- 4
μενος τῆς τῶν πολλῶν δόξης δεῖν ἡμᾶς φροντίζειν περὶ τῶν δικαίων καὶ καλῶν καὶ ἀγαθῶν, καὶ τῶν ἐναντίων. Ἀλλὰ μέν δὴ 5
φαίη γ' ἄν τις· οἷοί τέ εἰσιν ἡμᾶς οἱ πολλοὶ ἀποκτεινύναι· δῆλα δὴ καὶ ταῦτα. — Κρ. Φαίη γὰρ ἄν, ὦ Σώκρατες. — Σωκ. Ἀλη- 6
θῆ λέγεις. Ἀλλ', ὦ θαυμάστιε, αὐτός γε ὁ λόγος ὃν διελήλυθαμεν, ἔμοιγε δοκεῖ ὅμοιος εἶναι καὶ ὁ πρότερον. Καὶ τόνδε δ' αὖ σκόπει, εἰ ἔτι μένει ἡμῖν, ἢ οὔ, ὅτι οὐ τὸ ζῆν περὶ πλείστου ποιητέον, ἀλλὰ τὸ εὖ ζῆν. — Κρ. Ἀλλὰ μένει. — Σωκ. Τὸ δὲ εὖ καὶ

---

4. Οὕτω) Δεῖ λέγειν, ἢ ἐννοεῖν.

ἢ Πειθόμεν. μὴ τῇ) Καθ' ὑπερβατὸν ἀντὶ πειθόμενοι τῇ δόξῃ τῶν μὴ ἐπαϊόντων.

2. Μετ' ἐκείνου) Τοῦ μέρους ἡμῶν, ἔστι δὲ τοῦτο ἡ ψυχή.

— Ὃ) Μέρος ἡμῶν.

3. Ὃ εἷς) Ἐκ τοῦ Ὀρφέως εἴληπται λέγοντος.

Εἷς θεός ἐστι· θεῷ δ' ἓν σύμφυτον, ἀλήθεια.

4. Ταύτῃ) Τῇ ἀληθείᾳ δηλ.

6. Καὶ ὁ πρότερον) Πριστιανὸς ιβ'. Οἱ Ἀττικοὶ φησὶ λέγουσιν. Ὅμοιος ἐστὶ λόγος, καὶ πρότερον· ἀντὶ οἷος καὶ ὁ πρότερον. Πλάτων Κριτωνι. Ἀλλ', ὦ θαυμάστιε, αὐτός γε ὁ λόγος, ὃν διελήλυθαμεν, δοκεῖ ἂν ὅμοιος εἶναι, καὶ ὁ πρότερος· ἀντὶ τοῦ οἷος καὶ ὁ πρότερος.

— Καὶ τόνδε δὲ) Τὸν λόγον δηλ.

καλῶς καὶ δικαίως ὅτι ταὐτόν ἐστι, μένει, ἢ οὐ μένει; — Κρ. Μένει.

Θ΄. Σωκ. Οὐκοῦν ἐκ τῶν ὁμολογουμένων τοῦτο σκεπτέον, πότερον δίκαιον ἐμὲ ἐνθένδε πειρᾶσθαι ἐξιέναι, μὴ ἀφιέντων Ἀθηναίων, ἢ οὐ δίκαιον· καὶ ἐὰν μὲν φαίνηται δίκαιον, πειρώμεθα·
2 εἰ δὲ μή, ἐῶμεν. Ἃς δὲ σὺ λέγεις τὰς σκέψεις περί τε χρημάτων ἀναλώσεως καὶ δόξης, καὶ παίδων τροφῆς, μὴ ὡς ἀληθῶς ταῦτα, ὦ Κρίτων, σκέμματα ἢ τῶν ῥᾳδίως ἀποκτιννύντων, καὶ ἀναβιωσκομένων γ' ἂν, εἰ οἷοί τε ἦσαν, οὐδενὶ ξὺν νῷ, τούτων τῶν πολλῶν· ἡμῖν δὲ (ἐπειδὴ ὁ λόγος οὕτως αἱρεῖ) μὴ οὐδὲν ἄλλο σκεπτέον ἢ ἤ, ὅπερ νῦν δὴ ἐλέγομεν, πότερον δίκαια πράξομεν καὶ χρήματα τελοῦντες τούτοις τοῖς ἐμὲ ἐνθένδε ἐξάξουσι καὶ χάριτας, καὶ αὐτοὶ ἐξάγοντές τε καὶ ἐξαγόμενοι, ἢ τῇ ἀ-
3 ληθείᾳ ἀδικήσομεν πάντα ταῦτα ποιοῦντες· κἂν φαινώμεθα ἄδικα αὐτὰ ἐργαζόμενοι, μὴ οὐ δέῃ ὑπολογίζεσθαι, οὔτ' εἰ ἀποθνήσκειν δεῖ παραμένοντας καὶ ἡσυχίαν ἄγοντας, οὔτε ἄλλο
4 ὁτιοῦν πάσχειν, πρὸ τοῦ ἀδικεῖν. — Κρ. Καλῶς μέν μοι δοκεῖς λέγειν, ὦ Σώκρατες· ὅρα δὲ τί δρῶμεν. — Σωκ. Σκοπῶμεν, ὦ ἀγαθὲ, κοινῇ· καὶ εἴπη ἔχεις ἀντιλέγειν ἐμοῦ λέγοντος, ἀντίλεγε, καί σοι πείσομαι· εἰ δὲ μή, παῦσαι ἤδη, ὦ μακάριε, πολλάκις μοι λέγων τὸν αὐτὸν λόγον, ὡς χρὴ ἐνθένδε ἀκόντων Ἀθηναίων ἐμὲ ἀπιέναι. Ὡς ἐγὼ περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι πεῖσαί σε
5 ταῦτα πράττειν, ἀλλὰ μὴ ἄκοντος. Ὅρα δὲ δὴ τῆς σκέψεως τὴν ἀρχήν, ἐάν σοι ἱκανῶς λέγηται, καὶ πειρῶ ἀποκρίνασθαι τὸ ἐρωτώμενον, ᾗ ἂν μάλιστα οἴῃ. — Κρ. Ἀλλὰ πειράσομαι.

Θ΄. 2. Ἃς δὲ σὺ λέγεις) Οἵαν αἱ δὲ σκέψεις, ἃς σὺ λέγεις, μὴ ὦσιν ὡς ἀληθῶς σκέμματα τῶν ῥᾳδίως ἀποκτιννύντων.

— Ταῦτα) Ἐπειδὴ τὸ, Σκέψεις πλαγίως εἰς τὸ λέγεις ἐξέφερεν· ἐπαναλαμβάνει ἐν οὐδετέρῳ γένει πρὸς το σημαινόμενον.

— Τούτων τῶν πολλῶν) Ἐξήγησις τοῦ τῶν ῥᾳδίως ἀποκτιννύντων· δηλ. τούτων τῶν πολλῶν.

— Καὶ χάριτας) Χάριν εἰδέναι, χάριν ἔχειν, χάριν ὁμολογεῖν, χάριν διδόναι, χάριν ἐκτίνειν λέγουσιν Ἕλληνες· χάριν δὲ τελεῖν οὔ. Ἔοικε οὖν εἰπεῖν τὸν Πλάτωνα. Καὶ χρήματα τελοῦντες, καὶ χάριτας προσειδότες· ὥσπερ ἐν Ἀπολ. δ΄. 2. σφίσι ξυνεῖναι χρήματα διδόντας, καὶ χάριν προσειδέναι· ὁ δέ, πρὸς τὸ ἓν ῥῆμα ἀπέδωκε ἄμφω τὰ ὀνόματα· ἐπειδὴ γὰρ λέγεται χάριν ἐκτίνειν· οὐδὲν ξένον καὶ τελεῖν χάριν εἰπεῖν πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ προστηθέναι ἄλλο ῥῆμα ἰδιάζων πρὸς τὸ χάριν.

3. οὔτε ἄλλο) Ἀπὸ κοινοῦ, Εἰ δεῖ· ἴν' ᾖ· οὔτ' εἰ δεῖ ἄλ.

— Πρὸ τοῦ ἀδικεῖν) Ἀντὶ μᾶλλον ἢ ἀδικεῖν· προτίμησιν γὰρ σημαίνει ἡ Πρό.

4. Περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι· καὶ τ.) Πολὺ γὰρ ἐγὼ προτιμῶ, ἵνα πείσωσε ὅπως ταῦτα ποιήσῃς, ἅπερ λέγω· ἀλλὰ μὴ ποιήσῃς, ἄκοντός σου. Σημείωσαι δὲ ὅτι τὸ, Ἄκοντος, ἐν εἴδει ἐπιῤῥήματος λαμβάνεται· οἷον· ἀλλὰ μὴ ἀκοντί ποιήσῃς· ὅθεν καὶ εἰ ἀπολύτως ἐν ταὐτοπροσωπίᾳ λέγεται· οὐδὲν ξένον.

5. Ὅρα δὲ δὴ) Ὅρα δέ, ἐὰν ἱκανῶς λέγηται τοῦτο, ὅπερ ἐστὶν ἀρχὴ τῆς σκέψεως. Ἔστι δὲ τὸ ἐν τῷ ἱ. κεφάλ. λεγόμενον. — Ἢ ἂν μάλιστα) Ὡς ἂν μάλιστα νομίζῃς καλῶς ἔχειν εἶναι.

ί. Σωκ. Οὐδενὶ τρόπῳ φαμὲν ἑκόντας ἀδικητέον εἶναι· ἢ τινὶ μὲν ἀδικητέον τρόπῳ, τινὶ δὲ οὔ; ἢ οὐδαμῶς τό γε ἀδικεῖν οὔτε ἀγαθὸν οὔτε καλόν, ὡς πολλάκις ἡμῖν καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ ὡμολογήθη; ὅπερ καὶ ἄρτι ἐλέγετο. Ἢ πᾶσαι ἡμῖν ἐκεῖναι αἱ πρόσθεν ὁμο- 2
λογίαι ἐν ταῖσδε ταῖς ὀλίγαις ἡμέραις ἐκκεχυμέναι εἰσί; καὶ πάλαι, ὦ Κρίτων, ἄρα τηλικοίδε γέροντες ἄνδρες πρὸς ἀλλήλους σπουδῇ διαλεγόμενοι, ἐλάθομεν ἡμᾶς αὐτοὺς παίδων οὐδὲν διαφέροντες; ἢ παντὸς μᾶλλον οὕτως ἔχει, ὥσπερ τότε ἐλέγετο ἡμῖν, εἴτι φασὶν οἱ πολλοί, εἴτε μή; Καὶ εἴτε δεῖ ἡμᾶς ἔτι τῶνδε 3
χαλεπώτερα πάσχειν, εἴτε καὶ πρᾳότερα, ὅμως τό γε ἀδικεῖν τῷ ἀδικοῦντι καὶ κακὸν καὶ αἰσχρὸν τυγχάνει ὂν παντὶ τρόπῳ φαμέν, ἢ οὔ; — Κρ. Φαμέν. — Σωκ. Οὐδαμῶς ἄρα δεῖ ἀ- 4
δικεῖν; — Κρ. Οὐ δῆτα. — Σωκ. Οὐδὲ ἀδικούμενον ἄρα ἀνταδικεῖν, ὡς οἱ πολλοὶ οἴονται· ἐπειδή γε οὐδαμῶς δεῖ ἀδικεῖν; — Κρ. Οὐ φαίνεται. — Σωκ. Τί δὲ δή; κακουργεῖν δεῖ, ὦ 5
Κρίτων, ἢ οὔ; — Κρ. Οὐ δεῖ δήπου, ὦ Σώκρατες. — Σωκ. Τί δέ; ἀντικακουργεῖν κακῶς πάσχοντα, ὡς οἱ πολλοί φασι, δίκαιον, ἢ οὐ δίκαιον; — Κρ. Οὐδαμῶς. — Σωκ. Τὸ γάρ που κακῶς ποιεῖν ἀνθρώπους, τοῦ ἀδικεῖν οὐδὲν διαφέρει. — Κρ. Ἀληθῆ 6
λέγεις. — Σωκ. Οὔτε ἄρα ἀνταδικειν δεῖ, οὔτε κακῶς ποιεῖν οὐδένα ἀνθρώπων, οὐδ' ἂν ὁτισοῦν πάσχῃ ὑπ' αὐτῶν. Καὶ ὅρα, ὦ Κρίτων, ταῦτα καθομολογῶν, ὅπως μὴ παρὰ δόξαν ὁμολογεῖς. Οἶδα γὰρ ὅτι ὀλίγοις τισὶ ταῦτα καὶ δοκεῖ καὶ δόξει· οἷς οὖν οὕτω δέδοκται, καὶ οἷς μή, τούτοις οὐκ ἔστι κοινὴ βουλή, ἀλλ' ἀνάγκη τούτους ἀλλήλων καταφρονεῖν, ὁρῶντας τὰ ἀλλήλων βουλεύ- 7
ματα. Σκόπει δὴ οὖν καὶ σὺ εὖ μάλα, πότερον κοινωνεῖς καὶ συνδοκεῖ σοι, καὶ ἀρχώμεθα ἐντεῦθεν βουλευόμενοι, ὡς οὐδέποτε ὀρθῶς ἔχοντος οὔτε τοῦ ἀδικεῖν οὔτε τοῦ ἀνταδικεῖν, οὔτε τὸ κακῶς πάσχοντα ἀμύνεσθαι ἀντιδρῶντα κακῶς· ἢ ἀφίσταταί καὶ οὐ κοινωνεῖς τῆς ἀρχῆς. Ἐμοὶ μὲν γὰρ καὶ πάλαι οὕτω, 8
καὶ νῦν ἔτι δοκεῖ· σοὶ δὲ εἴπη ἄλλῃ δεδοκται, λέγε καὶ δίδασκε. Εἰ δὲ ἐμμένεις τοῖς πρόσθεν, τὸ μετὰ τοῦτο ἄκουε. — Κρ. Ἀλλ' 9
ἐμμένω τε καὶ ξυνδοκεῖ μοι· ἀλλὰ λέγε. — Σωκ. Λέγω δὴ οὖ τὸ μετὰ τοῦτο, μᾶλλον δὲ ἐρωτῶ· πότερον ἃ ἄν τις ὁμολογήσῃ τῳ, δίκαια ὄντα, ποιητέον ἢ ἐξαπατητέον; — Κρ. Ποιητέον.

ί. 2. Ἢ παντὸς μᾶλλον) Ἀντὶ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο μᾶλλον οὕτως ἔχει· ὅπερ ἐστὶ πάντως οὕτως ἔχει.

3. Παντὶ τρόπῳ) Ὅπως ἂν θεωρηθῇ· πανταχόθεν ἐξεταζόμενον.

7. Ὡς οὐδέποτε) Τὸ Ὡς εἰναστικὸν πρὸς μετοχὴν ἀπόλυτον. Σύνηθες δὲ τοῦτο· τοιοῦτο γὰρ καὶ τὸ Λουκιαν. Διάλ. νεκρ. Καὶ μὴν οὕτως γινωσκε, ὡς οὐδὲ παυσομένου μου.

8. Εἴπη ἄλλῃ) Ἐὰν ἄλλως πως δηλ. δοκῇ.

9. Ἀλλὰ λέγε) Παρακελευματτικὸς ὁ Ἀλλά.

ιά. Σωκ. Ἐκ τούτων δὴ ἄθρει. Ἀπιόντες ἐνθένδε ἡμεῖς μὴ πείσαντες τὴν πόλιν, πότερον κακῶς τινας ποιοῦμεν, καὶ ταῦτα, οὓς ἥκιστα δεῖ, ἢ οὔ; καὶ ἐμμένομεν οἷς ὡμολογήσαμεν δικαίοις οὖσιν, ἢ οὔ; — Κρ. Οὐκ ἔχω, ὦ Σώκρατες ἀποκρίνασθαι
2 πρὸς ὃ ἐρωτᾷς· οὐ γὰρ ἐννοῶ. — Σωκ. Ἀλλ' ὧδε σκόπει. Εἰ μέλλουσιν ἡμῖν ἐνθένδε εἴτε ἀποδιδράσκειν, εἴθ' ὅπως δεῖ ὀνομάσαι τοῦτο, ἐλθόντες οἱ νόμοι καὶ τὸ κοινὸν τῆς πόλεως, ἐπι-
3 στάντες ἔροιντο· »Εἰπέ μοι, ὦ Σώκρατες, τί ἐν νῷ ἔχεις ποιεῖν; ἄλλο τι ἢ τούτῳ τῷ ἔργῳ, ᾧ ἐπιχειρεῖς, διανοῇ τούς τε νόμους ἡμᾶς ἀπολέσαι, καὶ ξύμπασαν τὴν πόλιν, τὸ σὸν μέρος; ἢ δοκεῖ σοι οἷόν τ' ἔτι ἐκείνην τὴν πόλιν εἶναι, καὶ μὴ ἀνατετράφθαι, ἐν ᾗ ἂν αἱ γενόμεναι δίκαι μηδὲν ἰσχύωσιν, ἀλλ' ὑπὸ ἰδιωτῶν ἄκυροί τε γίγνωνται καὶ διαφθείρωνται;» τί ἐροῦμεν, ὦ
4 Κρίτων, πρὸς ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα; Πολλὰ γὰρ ἄν τις ἔχοι ἄλλως τε καὶ ῥήτωρ, εἰπεῖν ὑπὲρ τούτου τοῦ νόμου ἀπολλυμένου, ὃς τὰς δίκας τὰς δικασθείσας προστάττει κυρίας εἶναι. Ἢ ἐροῦμεν πρὸς αὐτούς· ὅτι ἠδίκει γὰρ ἡμᾶς ἡ πόλις, καὶ οὐκ ὀρθῶς τὴν δίκην ἔκρινε; ταῦτα, ἢ τί ἐροῦμεν; — Κρ. Ταῦτα νὴ Δία, ὦ Σώκρατες.

ιβ. Σωκ. Τί οὖν; ἂν εἴπωσιν οἱ νόμοι· «Ὦ Σώκρατες, ἦ καὶ ταῦτα ὡμολόγητο ἡμῖν τε καὶ σοί, ἢ ἐμμένειν ταῖς δίκαις
2 αἷς ἂν ἡ πόλις δικάζοι;» Εἰ οὖν αὐτῶν θαυμάζοιμεν λεγόντων, ἴσως ἂν εἴποιεν· «Ὅτι, ὦ Σώκρατες, μὴ θαύμαζε τὰ λεγόμενα, ἀλλ' ἀποκρίνου, ἐπειδὴ καὶ εἴωθας χρῆσθαι τῷ ἐρωτᾶν τε καὶ ἀποκρίνεσθαι. Φέρε γὰρ τί ἐγκαλῶν ἡμῖν καὶ τῇ
3 πόλει ἐπιχειρεῖς ἡμᾶς ἀπολλύναι; οὐ πρῶτον μέν σε ἐγεννήσαμεν ἡμεῖς; καὶ δι' ἡμῶν ἔλαβε τὴν μητέρα σου ὁ πατὴρ καὶ ἐφύτευσέ σε; Φράσον οὖν, τούτοις ἡμῶν τοῖς νόμοις τοῖς περὶ

ιά. Καὶ ταῦτα) Ποιοῦμεν, κακὰ εἰ ποιοῦντες, οὓς ἥκιστα δεῖ κακῶς ποιεῖν.

2. Ἐπιστάν.) Φερόμενον πρὸς τὸ κοινὸν τῆς πόλεως κατὰ τιμωρίαν ἐσχημάτισται· τὸ γὰρ κοινὸν τῆς πόλεως οἱ πολῖται εἰσίν.

3. Ἄλλο τι) ἄλλο τι διανοῇ τοῦτο τῷ ἔργῳ, ᾧ ἐπιχειρεῖς, ἢ διενοῇ τοὺς τε νόμ. καὶ ἔστιν ὁ Ἢ τοῦ διαφορικοῦ Ἄλλο τι.

— Τὸ τὸν μέρος) Κατὰ τὸ σὸν μέρος· τὸ παρ' ἡμῖν, ὅσον ἀπὸ μέρους σου.

— Ἢ δοκεῖ σοι) Ἢ, ἐὰν μὴ τοῦτο διανοῇ, δοκεῖ σοι· καὶ τλ. καὶ ἔστιν ὁ Ἢ παραδιαζευτικὸς πράγματα διαζευγνύων.

4. Ταῦτα, ἢ τί ἐροῦμεν) Ταῦτα ἐροῦμεν, ἢ τί ἄλλο ἐροῦμεν.

ιβ. Ἢ καὶ ταῦτα καὶ τλ.) Οἷον Ἀρά γε καὶ ταῦτα ὡμολόγητο ἡμῖν τοῖς νόμοις, καὶ σοί, τὰ εἰρημένα δηλ. ἢ ὡμολόγητο ἐμμένειν ταῖς δ. καὶ τλ. Οἱ γὰρ ἔφηβοι ἐν Ἀθήναις τοιόνδε ὅρκον ἐπιοῦντο. »Τοῖς θεσμοῖς τοῖς ἱδρυμέ»νοις πείσομαι, καὶ οἷς τινας ἂν ἄλλους »τὸ πλῆθος ἱδρύσηται ὁμοφρόνως· καὶ »ἄν τις ἀναιρῇ τοὺς θεσμούς, ἢ μὴ »πείθηται, οὐκ ἐπιτρέψω· ἀμυνῶ δὲ καὶ »μόνος καὶ μετὰ πάντων.« Στοβαῖος Ἐκλογ. Ἠθικ. κεφ. μά.

2. Αὐτῶν θαυμ.) Τὸ θαυμάζω αἰτιατικῇ μὲν συντασσόμενον, τὸ ἐπαινῶ σημαίνει· οἷον· θαυμάζω σε τῆς σοφίας· γενικῇ δὲ, τὸ, εἰρωνευόμενος καταγελῶ· οἷον· θαυμάζω τοῦ δεῖνος.

3. Ἐγεννή.) Νόμος γὰρ Ἀθήνησιν ἕκαστον τῶν πολιτῶν γυναῖκα ἄγεσθαι παιδοποιΐας ἕνεκα.

— Τούτοις ἡμῶν) Τὸ ἡμῶν διαιρετικῶς ἴσον ἐξ ἡμῶν τῶν νόμων τούτοις τοῖς νόμοις μέμφῃ τι.

τοὺς γάμους μέμφῃ τι, ὡς οὐ καλῶς ἔχουσιν;» Οὐ μέμφομαι, φαίην ἄν. «Ἀλλὰ τοῖς περὶ τὴν τοῦ γεννομένου τροφήν 4
τε καὶ παιδείαν, ἐν ᾗ καὶ σὺ ἐπαιδεύθης; ἢ οὐ καλῶς προσέταττον ἡμῶν οἱ ἐπὶ τούτοις τεταγμένοι νόμοι, παραγγέλλοντες τῷ πατρὶ τῷ σῷ σε ἐν μουσικῇ καὶ γυμναστικῇ παιδεύειν;»
Καλῶς, φαίην ἄν. «Εἶεν· ἐπειδὴ δὲ ἐγένου τε καὶ ἐξετράφης 5
καὶ ἐπαιδεύθης, ἔχοις ἂν εἰπεῖν πρῶτον μέν, ὡς οὐχὶ ἡμέτερος ἦσθα καὶ ἔγκονος καὶ δοῦλος, αὐτός τε καὶ οἱ σοὶ πρόγονοι;
Καὶ εἰ τοῦτο οὕτως ἔχει, ἆρ' ἐξ ἴσου οἴει εἶναι σοὶ τὸ δίκαιον 6
καὶ ἡμῖν, καὶ ἅττ' ἂν ἡμεῖς σε ἐπιχειρῶμεν ποιεῖν, ταῦτα καὶ οὐ ἀντιποιεῖν οἴει δίκαιον εἶναι; Ἢ πρὸς μὲν ἄρα σοι τὸν 7
πατέρα οὐκ ἐξ ἴσου ἦν τὸ δίκαιον, καὶ πρὸς δεσπότην (εἴ σοι ὧν ἐτύγχανεν,) ὥς τε ἅπερ πάσχεις, ταῦτα καὶ ἀντιποιεῖν, οὔτε κακῶς ἀκούοντα ἀντιλέγειν, οὔτε τυπτόμενον ἀντιτύπτειν, οὔτε ἄλλα τοιαῦτα πολλά· πρὸς δὲ τὴν πατρίδα ἄρα καὶ τοὺς νόμους ἐξέσται σοι, ὥστε ἐάν σε ἐπιχειρῶμεν ἡμεῖς ἀπολλύναι, δίκαιον ἡγούμενοι εἶναι, καὶ σὺ δὲ ἡμᾶς τοὺς νόμους καὶ τὴν πατρίδα, κἀθ' ὅσον δύνασαι, ἐπιχειρήσεις ἀνταπολλύναι, καὶ φήσεις, ταῦτα ποιῶν, δίκαια πράττειν, ὁ τῇ ἀληθείᾳ τῆς ἀρετῆς ἐπιμελούμενος; Ἢ οὕτως εἶ σοφὸς, ὥστε λέληθέ σε ὅτι 8
μητρός τε καὶ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ἁπάντων τιμιώτερόν ἐστι πατρίς, καὶ σεμνότερον καὶ ἁγιώτερον καὶ ἐν μείζονι μοίρᾳ καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρὰ ἀνθρώποις τοῖς νοῦν ἔχουσι; καὶ σέβεσθαι δεῖ καὶ μᾶλλον ὑπείκειν καὶ θωπεύειν 9
πατρίδα χαλεπαίνουσαν, ἢ πατέρα, καὶ ἢ πείθειν, ἢ ποιεῖν ἃ ἂν κελεύῃ, καὶ πάσχειν ἐάν τι προστάττῃ πάθειν, ἡσυχίαν ἄγοντα, ἐάν τε τύπτεσθαι, ἐάν τε δεῖσθαι· ἐάν τε εἰς πόλεμον ἄγῃ τρωθησόμενον ἢ ἀποθανούμενον, ποιητέα ταῦτα, καὶ τὸ δίκαιον οὕτως ἔχει· καὶ οὐχ ὑπεικτέον, οὐδ' ἀναχωρητέον, οὐδὲ 10
λειπτέον τὴν τάξιν· ἀλλὰ καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν δικαστηρίῳ καὶ πανταχοῦ ποιητέον, ἃ ἂν κελεύῃ ἡ πόλις τε καὶ ἡ πατρίς· ἢ πείθειν αὐτὴν, ἢ τὸ δίκαιον πέφυκε, βιάζεσθαι δὲ οὐχ ὅσιον οὔτε μητέρα, οὔτε πατέρα, πολὺ δὲ τούτων ἔτι ἧττον τὴν πατρίδα. »Τί φήσομεν πρὸς ταῦτα, ὦ Κρίτων; ἀληθῆ λέγειν τοὺς νόμους, ἢ οὔ; — Κρ. Ἔμοιγε δοκεῖ.«

ιγ'. Σωκ. »Σκόπει τοίνυν, ὦ Σώκρατες, (φαῖεν ἂν ἴσως οἱ

---

9. Καὶ σέβεσθαι δεῖ) Καὶ ὅτι δεῖ σέβ. — Ποιητέα ταῦτα) Ἐστίν; τὸ δὲ Ποιητέα εἰς πληθυντικὸν σχῆμα ἔθει Ἀττικῷ ἀντὶ Ποιητέον ἐστὶ ταῦτα; ἤτοι δεῖ ποιεῖν ταῦτα; οἱ γὰρ Ἀττικοὶ χαίρουσιν ἀεὶ ταῖς καινοτομίαις· τοῦτο δὲ κατὰ μόνον οὐδέτερον γίνεται.

10. Καὶ οὐχ ὑπεικτέον) Τοῖς πολεμίοις δηλ.

νόμοι) εἰ ἡμεῖς ταῦτα ἀληθῆ λέγομεν, ὅτι οὐ δίκαια ἡμᾶς ἐπι-
2 χειρεῖς δρᾶν, ἃ νῦν ἐπιχειρεῖς. Ἡμεῖς γάρ σε γεννήσαντες, ἐκ-
θρέψαντες, παιδεύσαντες, μεταδόντες ἁπάντων ὧν οἷοί τε ἦμεν
καλῶν σοί τε καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσι πολίταις· ὅμως προαγο-
ρεύομεν τῷ ἐξουσίαν πεποιηκέναι Ἀθηναίων τῷ βουλομένῳ, ἐ-
πειδὰν δοκιμάσῃ καὶ ἴδῃ τὰ ἐν τῇ πόλει πράγματα, καὶ ἡ-
μᾶς τοὺς νόμους, ᾧ ἂν μὴ ἀρέσκωμεν ἡμεῖς, ἐξεῖναι λαβόντα
3 τὰ αὑτοῦ ἀπιέναι ὅπη ἂν βούληται. Καὶ οὐδεὶς ἡμῶν τῶν νό-
μων ἐμποδών ἐστιν, οὐδ' ἀπαγορεύει, ἐάν τέ τις βούληται ὑμῶν
εἰς ἀποικίαν ἰέναι (εἰ μὴ ἀρέσκοιμεν ἡμεῖς τε καὶ ἡ πόλις), ἐάν
τε μετοικεῖν ἄλλοσέ ποι ἐλθών, ἰέναι ἐκείσε ὅπῃ ἂν βούληται,
4 ἔχων τὰ αὑτοῦ. Ὃς δ' ἂν ὑμῶν παραμείνῃ, ὁρῶν ὃν τρόπον
ἡμεῖς τάς τε δίκας δικάζομεν, καὶ τἄλλα τὴν πόλιν διοικοῦμεν,
ἤδη φαμὲν τοῦτον ὡμολογηκέναι ἔργῳ ἡμῖν, ἃ ἂν ἡμεῖς κε-
λεύωμεν, ποιήσειν ταῦτα· καὶ τὸν μὴ πειθόμενον, τριχῇ φαμὲν
ἀδικεῖν, ὅτι τε γεννήταις οὖσιν ἡμῖν οὐ πείθεται, καὶ ὅτι τρο-
φεῦσι, καὶ ὅτι ὁμολογήσας ἡμῖν πείθεσθαι, οὔτε πείθεται οὔτε
πείθει ἡμᾶς, εἰ μὴ καλῶς τι ποιοῦμεν· προτιθέντων ἡμῶν,
καὶ οὐκ ἀγρίως ἐπιταττόντων ποιεῖν ἃ ἂν κελεύωμεν, ἀλλὰ ἐ-
φιέντων δυοῖν θάτερα, ἢ πείθειν ἡμᾶς ἢ ποιεῖν, τούτων οὐδέ-
τερα ποιεῖ.

ιθ'. Ταύταις δὴ φαμέν καὶ σέ, ὦ Σώκρατες, ταῖς αἰτίαις
ἐνέξεσθαι, εἴπερ ποιήσεις ἃ ἐπινοεῖς· καὶ οὐχ ἥκιστα Ἀθηναίων
2 σε, ἀλλ' ἐν τοῖς μάλιστα. »Εἰ οὖν ἐγὼ εἴποιμι, διατί δή, ἴ-
σως ἄν μου δικαίως καθάπτοιντο, λέγοντες ὅτι ἐν τοῖς μάλι-
στα Ἀθηναίων ἐγὼ αὐτοῖς ὡμολογηκὼς τυγχάνω ταύτην τὴν
3 ὁμολογίαν.« Φαῖεν γὰρ ἄν. »Ὅτι, ὦ Σώκρατες, μεγάλα ἡμῖν
τούτων τεκμήρια ἐστιν, ὅτι σοὶ καὶ ἡμεῖς ἠρέσκομεν καὶ ἡ
4 πόλις. Οὐ γὰρ ἄν ποτε τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ἁπάντων διε-
φερόντως ἐν αὐτῇ ἐπεδήμεις, εἰμή σοι διαφερόντως ἤρεσκε· καὶ

ιγ'. 2. Τῷ ἐξουσίαν) Ὀργανικῶς· οἷον· Ὅμως ἐν τῷ πεποιηκέναι ἐξουσίαν τῷ βουλομένῳ τῶν Ἀθηναίων, ἐπειδὰν δοκιμάσῃ καὶ ἴδῃ τὰ ἐν τῇ πόλει πράγματα, καὶ ἡμᾶς τοὺς νόμους, προαγορεύομεν ἐκείνῳ, ᾧ ἂν μὴ ἀρέσκωμεν ἡμεῖς, ἐξεῖναι λαβεῖν τὰ αὑτοῦ καὶ ἀπιέναι, ὅπῃ ἂν βούληται.

4. Ποιήσειν ταῦτα) Ἀπὸ τοῦ ὡμολογηκέναι οἷον· ὡμολογηκέναι ποιήσειν ταῦτα, ἃ ἂν ἡμεῖς κελεύωμεν.

— Γεννήταις) Σχολ. Αὐγευστάνος. Γεννῆται οἱ τοῦ γένους μετέχοντες· καὶ ἀπ' ἀρχῆς ἔχοντες κοινὰ ἱερά· οἱ δὲ, ὁμογαλάκτους, φράτορας, συγγενεῖς, τοὺς γεννήτας.

— Ἢ ποιεῖν) Ἃ κελεύομεν δηλ.

ιθ'. Ἀλλ' ἐν τοῖς μάλ.) Ἐννοεῖται· ταύταις ταῖς αἰτίαις ἐνεξομένοις· ὡς καὶ ἐν ἀ. 6.

2. Διὰ τί δή) Φατὲ ἐνέξεσθαι με ταύταις ταῖς αἰτίαις;

— Ἐν τοῖς μάλιστ.) Ἐν τοῖς πρώτοις· πολλάκις γὰρ τὰ ἐπιρρήματα συνάρθρως ἐπιθέτου χώραν ἔχει.

οὔτ' ἐπὶ θεωρίαν πώποτε ἐκ τῆς πόλεως ἐξῆλθες, ὅτι μὴ ἅπαξ εἰς Ἰσθμόν, οὔτε ἄλλοσε οὐδαμόσε, εἰμή ποι στρατευσόμενος· οὔτε ἄλλην ἐποιήσω ἀποδημίαν πώποτε, ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι· οὐδ' ἐπιθυμία σε ἄλλης πόλεως οὐδ' ἄλλων νόμων ἔλαβεν εἰδέναι· ἀλλὰ ἡμεῖς σοι ἱκανοί ἦμεν, καὶ ἡ ἡμετέρα πόλις· οὕτω σφόδρα ἡμᾶς ἥρου, καὶ ὡμολόγεις καθ' ἡμᾶς πολιτεύσεσθαι, τά τε ἄλλα καὶ παῖδας ἐν αὐτῇ ἐποιήσω, ὡς ἀρεσκούσης σοι τῆς πόλεως. Ἔτι τοίνυν ἐν αὐτῇ τῇ δίκῃ ἐξῆν σοι φυγῆς τιμήσασθαι, εἰ ἐβούλου, καὶ ὅπερ νῦν ἀκούσης τῆς πόλεως ἐπιχειρεῖς, τότε ἑκούσης ποιῆσαι· σὺ δὲ τότε μὲν ἐκαλλωπίζου, ὡς οὐκ ἀγαναχτῶν, εἰ δέοι τεθνάναι σε, ἀλλ' ἥρου, ὡς ἔφησθα, πρὸ τῆς φυγῆς θάνατον· νῦν δὲ οὔτ' ἐκείνους τοὺς λόγους αἰσχύνῃ, οὔτε ἡμῶν τῶν νόμων ἐντρέπῃ, ἐπιχειρῶν διαφθεῖραι· πράττεις τε ἅπερ ἂν δοῦλος ὁ φαυλότατος πράξειεν, ἀποδιδράσκειν ἐπιχειρῶν παρὰ τὰς ξυνθήκας τε καὶ τὰς ὁμολογίας, καθ' ἃς ἡμῖν ξυνέθου πολιτεύεσθαι. Πρῶτον μὲν οὖν ἡμῖν τοῦτ' αὐτὸ ἀπόκριναι, εἰ ἀληθῆ λέγομεν, φάσκοντές σε ὡμολογηκέναι πολιτεύσεσθαι καθ' ἡμᾶς ἔργῳ, ἀλλ' οὐ λόγῳ· ἢ οὐκ ἀληθῆ;» Τί φῶμεν πρὸς ταῦτα, ὦ Κρίτων; ἄλλο τι ἢ ὁμολογῶμεν; — Κρ. Ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες. — Σωκ. Ἄλλο τι οὖν, ἂν φαῖεν, ἢ ξυνθήκας τὰς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ ὁμολογίας παραβαίνεις; οὐχ ὑπ' ἀνάγκης ὁμολογήσας, οὐδὲ ἀπατηθείς, οὐδὲ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἀναγκασθεὶς βουλεύσασθαι, ἀλλ' ἐν ἔτεσιν ἑβδομήκοντα, ἐν οἷς ἦν σοι ἀπιέναι, εἰμὴ ἠρέσκομεν ἡμεῖς, μηδὲ δίκαιαι ἐφαίνοντό σοι αἱ ὁμολογίαι εἶναι. Σὺ δὲ οὔτε Λακεδαίμονα προῃροῦ, οὔτε Κρήτην, ἃς δὴ ἑκάστοτε φῂς εὐνομεῖσθαι, οὔτε ἄλλην οὐδεμίαν τῶν Ἑλληνίδων πόλεων, οὐδὲ τῶν βαρβαρικῶν· ἀλλ' ἐλάττω ἐξ αὐτῆς ἀπεδήμησας, ἢ οἱ χωλοί τε καὶ τυφλοὶ καὶ οἱ ἄλλοι ἀνάπηροι. Οὕτω σοι διαφερόντως τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ἤρεσκεν ἡ πόλις τε καὶ ἡμεῖς οἱ νόμοι οὐηλονότι. Τίνι γὰρ ἂν πόλις ἀρέσκοι ἄνευ νόμων; νῦν

---

4. Εἰς Ἰσθμὸν) Ἔνθα ἀγὼν γίνεται τὰ Ἴσθμια.

— Εἰ μή ποι) Ἔξω ὅπου ἐξῆλθες στρατευσόμενος· οἷον· ἐν Ποτιδαίᾳ· καὶ ἐν Ἀμφιπόλει, καὶ ἐπὶ Δηλίῳ· ὡς ἐν Ἀπολ. ιξ'.

6. Τιμήσασθαι) Ὡς ἐν Ἀπολ. κξ'.

— Ἐκαλλωπίζου) Αὐχῶν ἐπὶ τούτῳ· ἔρα ἐν Ἀπολ. κθ'. 6.

— Ἐντρέπῃ) Ἐντρέπομαι γὰρ σημαίνει καὶ τὸ φροντίζω· ὅθεν καὶ γενικῇ.

7. Τί φῶμεν) Ὅταν ἐν διαπορήσει ἡ ἐρώτησις πρὸς ὑποτακτικόν· κατ' ἔλλειψιν τοῦ Βούλει, καὶ Ἵνα· ἵν' ἦ· βούλει ἵνα τί φῶμεν.

8. Ἄλλο τι) Ἀντὶ Ἄλλο τι ποιεῖς, ἢ παραβαίνεις;

9. Ἀλλ' ἐλάττω) Ὅπερ ἐστὶ μᾶλλον ἂν οἱ χωλοὶ ἀπεδήμησαν ἐξ αὐτῆς καὶ οἱ τυφλοὶ καὶ οἱ ἄλλοι ἀνάπηροι, ἢ σύ. Σημείωσαι δὲ ὅτι πηρὸς καλεῖται ὁ κατά τι μέρος τοῦ σώματος βεβλαμμένος· ἀνάπηρος δὲ, ὁ πᾶν τὸ σῶμα πεπηρωμένος.

δὲ δὴ οὐκ ἐμμένεις τοῖς ὡμολογημένοις· ἐμμενεῖς δέ, ἐάν ἡμῖν γε πείθῃ, ὦ Σώκρατες· καὶ οὐ καταγέλαστός γε ἔσῃ, ἐκ τῆς πόλεως ἐξελθών.

ιέ. Σκόπει γὰρ δή, ταῦτα παραβάς, καὶ ἐξαμαρτών τι τούτων, τί ἀγαθὸν ἐργάσῃ σαυτόν, ἢ τοὺς ἐπιτηδείους τοὺς σαυτοῦ. Ὅτι μὲν γὰρ κινδυνεύσουσί γέ σου οἱ ἐπιτήδειοι καὶ αὐτοὶ φεύγειν, καὶ στερηθῆναι τῆς πόλεως, ἢ τὴν οὐσίαν ἀπολέσαι, σχε-
2 δόν τι δῆλον. Αὐτὸς δὲ πρῶτον μὲν ἐὰν εἰς τῶν ἐγγύτατά τινα πόλεων ἔλθῃς, ἢ Θήβαζε, ἢ Μεγάραδε (εὐνομοῦνται γὰρ ἀμφότεραι), πολέμιος ἥξεις, ὦ Σώκρατες, τῇ τούτων πολιτείᾳ· καὶ ὅσοι περ κήδονται τῶν αὑτῶν πόλεων, ὑποβλέψονταί σε, διαφθορέα ἡγούμενοι τῶν νόμων· καὶ βεβαιώσεις τοῖς δικασταῖς τὴν δόξαν, ὥστε δοκεῖν ὀρθῶς τὴν δίκην δικάσαι· ὅς τις γὰρ νόμων διαφθορεύς ἐστι, σφόδρα που δόξειεν ἂν νέων γε καὶ ἀνοήτων
3 ἀνθρώπων διαφθορεὺς εἶναι. Πότερον οὖν φεύξῃ τάς τε εὐνομουμένας πόλεις καὶ τῶν ἀνδρῶν τοὺς κοσμιωτάτους; καὶ τοῦτο ποιοῦντι ἆρα ἀξιόν ἐστί σοι ζῆν; ἢ πλησιάσεις τούτοις, καὶ ἀναισχυντήσεις διαλεγόμενός τινας λόγους, ὦ Σώκρατες, οἵους περ ἐνθάδε, ὡς ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ δικαιοσύνη πλείστου ἄξιον τοῖς ἀνθρώποις, καὶ τὰ νόμιμα καὶ οἱ νόμοι; καὶ οὐκ εἴη ἄσχημον
4 ἂν φανῆσθαι τὸ τοῦ Σωκράτους πρᾶγμα; οἴεσθαί γε χρή. Ἀλλ' ἐκ μὲν τούτων τῶν πόλεων ἀπαρεῖς, ἥξεις δὲ εἰς Θετταλίαν πα-
5 ρὰ τοὺς ξένους τοῦ Κρίτωνος. Ἐκεῖ γὰρ δὴ πλείστη ἀταξία καὶ ἀκολασία· καὶ ἴσως ἂν ἡδέως σου ἀκούοιεν, ὡς γελοίως ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου ἀποδιδράσκοις σκευήν τέ τινα περιθέμενος, ἢ διφθέραν λαβών, ἢ ἄλλα οἷα δὴ εἰώθασιν ἐνσκευάζεσθαι οἱ ἀπο-
6 διδράσκοντες, καὶ τὸ σχῆμα τὸ σαυτοῦ μεταλλάξας. Ὅτι δὲ γέρων ἀνὴρ σμικροῦ χρόνου τῷ βίῳ λοιποῦ ὄντος, ὡς τὸ εἰκός, ἐτόλμησας οὕτω γλίσχρως ἐπιθυμεῖν ζῆν, νόμους τοὺς μεγίστους
7 παρέβαις, οὐδεὶς ὃς ἐρεῖ; Ἴσως, ἂν μή τινα λυπῇς· εἰ δὲ μή, ἀκούσῃ, ὦ Σώκρατες, πολλὰ καὶ ἀνάξια σαυτοῦ. Ὑπερχόμενος

(έ. 2. Εἰς τῶν ἐγγύτ.) Εἰς τινα τῶν πόλεων, ὅσαι ἐγγύτατά εἰσι τῶν Ἀθηνῶν.

— Θήβαζε, ἢ Μεγάραδε) Τῇ κίτιατικῇ ἐπιτιθέμενος ὁ Δὲ ἀντὶ τῆς Εἰς κεῖται· οἷον. Θήβαζδε, Μεγάραδε· ἀντὶ εἰς Θήβας, εἰς Μέγαρα· τὸ δὲ Θήβαζε, ἀντὶ Θήβας δε· τὸ γὰρ Ζ ἐκ τοῦ σδ.

— Τὴν δίκην δικ.) Ὡς ἐπιβατικῶς.

3. Διαλεγόμ. τιν. λόγ. ἢ οὓς) Ἀντὶ Διαλεγόμενός τινας ἄλλους λόγους, ἢ οὕσπερ· καὶ οὐχὶ δηλ. οὓς περ διελέγου ἐν Ἀθήναις ὅτι ἡ ἀρ. καὶ τλ.

— Τὸ τοῦ Σωκράτους πρᾶγμα) Ὁ Σωκράτης αὐτός· ἢ γοῦν ἡ τοῦ Σωκράτους ὑπόληψις.

— Οἴεσθαί γε) Ὁ Γὲ ἀντὶ τοῦ Ἀλλά. Ἀλλὰ οἴεσθαι χρὴ ὅτι φανεῖται ἄσχημον τὸ τοῦ Σωκράτους πρᾶγμα.

6 Λοιποῦ ὄντος) Ὅρα. Ἀπολ. κθ'. 2.

— Οὐδείς, ὃς ἐρεῖ) Κατ' ἐρώτησιν ἀποφατικὴν ὂν κατάφασιν δηλοῖ· οἷον. Πᾶς δέ τις ἐρεῖ· ὅτι γέρων ὢν καὶ τλ.

7. Ἴσως) Ἴσως οὐδεὶς ἐρεῖ, ἐὰν μή.

θή πάντας ἀνθρώπους βιώσῃ καὶ δουλεύων. Τί ποιῶν; ἢ εὐω- 8
χούμενος ἐν Θετταλίᾳ, ὥσπερ ἐπὶ δεῖπνον ἀποδεδημηκώς εἰς
Θετταλίαν; λόγοι δὲ ἐκεῖνοι οἱ περὶ δικαιοσύνης καὶ τῆς ἄλλης
ἀρετῆς ποῦ ἡμῖν ἔσονται; Ἀλλὰ δὴ τῶν παίδων ἕνεκα βούλει 9
ζῆν, ἵνα αὐτοὺς ἐκθρέψῃς καὶ παιδεύσῃς; τί δέ; εἰς Θετταλίαν
αὐτοὺς ἀγαγὼν θρέψεις τε καὶ παιδεύσεις, ξένους ποιήσας, ἵνα καὶ
τοῦτό σου ἀπολαύσωσιν; ἢ τοῦτο μὲν οὔ, αὐτοῦ δὲ τρεφόμενοι, σοῦ
ζῶντος, βέλτιον θρέψονται καὶ παιδεύσονται, μὴ ξυνόντος σοῦ αὐ-
τοῖς; Οἱ γὰρ ἐπιτήδειοι οἱ σοὶ ἐπιμελήσονται αὐτῶν. Πότερον ἐὰν 10
μὲν εἰς Θετταλίαν ἀποδημήσῃς, ἐπιμελήσονται, ἐὰν δὲ εἰς Ἅιδου ἀ-
ποδημήσῃς, οὐχὶ ἐπιμελήσονται, εἴπερ γέ τι ὄφελος αὐτῶν ἐστὶ
τῶν σοὶ φασκόντων ἐπιτηδείων εἶναι; οἴεσθαί γε χρή.

ις'. Ἀλλ, ὦ Σώκρατες, πειθόμενος ἡμῖν τοῖς σοῖς τροφεῦσι,
μήτε παῖδας περὶ πλείονος ποιοῦ, μήτε τὸ ζῆν, μήτε ἄλλο μη-
δέν, πρὸ τοῦ δικαίου· ἵνα εἰς Ἅιδου ἐλθὼν ἔχῃς ταῦτα πάντα
ἀπολογήσασθαι τοῖς ἐκεῖ ἄρχουσιν. Οὔτε γὰρ ἐνθάδε σοι φαί- 2
νεται ταῦτα πράττοντι ἄμεινον εἶναι, οὐδὲ δικαιότερον, οὐδὲ ὁ-
σιώτερον, οὐδὲ ἄλλῳ τῶν σῶν οὐδενί· οὔτε ἐκεῖσε ἀφικομένῳ ἄ-
μεινον ἔσται. Ἀλλὰ νῦν μὲν ἠδικημένος ἄπει, ἐὰν ἀπίῃς οὐχ 3
ὑφ' ἡμῶν τῶν νόμων, ἀλλ' ὑπ' ἀνθρώπων· ἐὰν δὲ ἐξέλθῃς οὕτως
αἰσχρῶς ἀντηδικήσας τε καὶ ἀντικακουργήσας, τὰς σαυτοῦ ὁμο-
λογίας τε καὶ ξυνθήκας τὰς πρὸς ἡμᾶς παραβάς, καὶ κακὰ ἐρ-
γασάμενος τούτους, οὓς ἥκιστα ἔδει, σαυτόν τε καὶ φίλους καὶ
πατρίδα καὶ ἡμᾶς· ἡμεῖς τέ σοι χαλεπανοῦμεν ζῶντι, καὶ ἐκεῖ
οἱ ἡμέτεροι ἀδελφοί, οἱ ἐν Ἅιδου νόμοι, οὐκ εὐμενῶς σε ὑποδέξον-
ται, εἰδότες ὅτι καὶ ἡμᾶς ἐπεχείρησας ἀπολέσαι, τὸ σὸν μέρος.
Ἀλλὰ μή σε πείσῃ Κρίτων ποιεῖν ἃ λέγει, μᾶλλον ἢ ἡμεῖς. » 4

τινα λυπῇς· εἰ δὲ μὴ ποιεῖς τοῦτο, ἀλ-
λὰ λυπεῖς· ἀνιᾷ καὶ τλ.

— Ὑπερχ.) Ὑπέρχομαι τὸ ὑπὸ κάτω
τινὸς ἔρχομαι· καὶ ἀπὸ τούτου κολακεύω·
σθεν καὶ ὁ Σχολ. Ἀριστοφ. ἐν Ἱππ. στίχ.
239. Οἷον ὑπέρχεται· ὡς ὑπάγεται τὸν
δῆμον ὑποτρέχων, καὶ κολακεύει.

— Βιώτει) οἷον· Βιώτει ὑπερχόμενος
καὶ δουλεύων πάντας ἀνθρώπους.

8. Τί ποιῶν;) Καὶ διὰ τί ταῦτα; ἵνα
τί κατασθῶτης μέγας; ἢ ἵνα εὐωχῇ ἐν
Θετταλίᾳ καὶ κατὰ λέξιν. Τί ποιῶν βιοῖς
ὑπερχόμενος καὶ δουλεύων, οὐδὲν ἄλλο
ἢ εὐωχούμ.

10. Εἴτ' ὄν γέ τι ὄφελ.) Ἐάν τινες ὦ-
σιν ἄνθρωποι εὔχρηστοι οἱ φάσκοντές
σοι ἐπιτήδειοι εἶναι.

— Οἴεσθαι χρή) Ὅτι καὶ ἐὰν εἰς
Ἅιδου ἀποδημήσῃς, ἐπιμελήσονται τῶν
παίδων σου.

ις'. Ἀλλ', ὦ Σώκρ.) Μεταβατικὸς ὁ Ἀλλά.

— Περὶ πλείονος ποιοῦ) Προτίμα.

— Τοῖς ἐκεῖ ἄρχουσιν) Ὅρα Ἀπολ.
λδ'. 7.

3. Ἐὰν ἀπίῃς) Ἠδικημένος δηλ.

— Σαυτόν τε καὶ φιλ.) Ἐπεξήγησις
τοῦ τούτους, οὓς ἥκιστα ἔδει κακὰ ἐρ-
γάσασθαι.

— Οἱ ἐν Ἅιδου νόμοι) Οὗτοι γάρ εἰ-
σιν οἱ ἀδελφοὶ τῶν ἐπὶ γῆς νόμων.

— Τὸ σὸν μέρος) Κατὰ τὸ σὸν μέ-
ρος· ὅσον ἀπὸ μέρους σου.

4. Μᾶλλον ἢ ἡμεῖς) Ἀλλὰ μή σε πεί-
σῃ Κρίτων ποιεῖν ἐκεῖνα, ὅσα λέγει, μᾶλ-
λον, ἢ ἡμεῖς πειθομένῳ σε ποιεῖν, ἃ
λέγομεν.

ιζ. Ταῦτα, ὦ φίλε ἑταῖρε Κρίτων, εὖ ἴσθι ὅτι ἐγὼ δοκῶ ἀκού-
ειν, ὥς περ οἱ κορυβαντιῶντες τῶν αὐλῶν δοκοῦσιν ἀκούειν· καὶ
ἐν ἐμοὶ αὕτη ἡ ἠχὴ τούτων τῶν λόγων βομβεῖ, καὶ ποιεῖ μὴ δύ-
2 νασθαι τῶν ἄλλων ἀκούειν. Ἀλλὰ ἴσθι, ὅσα γε τὰ νῦν ἐμοὶ
δοκοῦντα, ἐάν τι λέγῃς παρὰ ταῦτα, μάτην ἐρεῖς. Ὅμως μέντοι
3 εἴ τι σοὶ δοκεῖ πλέον ποιήσειν, λέγε. — Κρ. Ἀλλ', ὦ Σώκρατες, οὐκ
ἔχω λέγειν. — Σωκρ. Ἔα τοίνυν, ὦ Κρίτων· καὶ πράττωμεν
ταύτῃ, ἐπειδὴ ταύτῃ ὁ θεὸς ὑφηγεῖται.

Δ΄. ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ, Η ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ (*).

ά. Ὦ Ἀλκιβιάδη, ἆρά γε πρὸς τὸν θεὸν προσευξόμενος πο-
ρεύῃ; — Ἀλκ. Πάνυ μὲν οὖν, ὦ Σώκρατες. — Σωκρ. Φαίνῃ γέ
τι ἐσκυθρωπακέναι τε καὶ εἰς γῆν βλέπειν, ὡς τις συννοούμενος. —
2 Ἀλκ. Καὶ τί ἄν τις συννοοῖτο, ὦ Σώκρατες. — Σωκρ. Τὴν με-
γίστην, ὦ Ἀλκιβιάδη, σύννοιαν, ὡς γέ μοι δοκεῖ. Ἐπεί, φέρε
πρὸς Διός, οὐκ οἴει τοὺς θεούς, ἃ τυγχάνομεν εὐχόμενοι καὶ ἰδίᾳ
καὶ δημοσίᾳ, ἐνίοτε τούτων τὰ μὲν διδόναι, τὰ δ' οὔ; καὶ ἔστιν
οἷς μὲν αὐτῶν, ἔστι δὲ οἷς οὔ; — Ἀλκ. Πάνυ μὲν οὖν. — Σωκρ.
3 Οὐκοῦν δοκεῖ σοι πολλῆς προμηθείας γε προσδεῖσθαι, ὅπως μὴ
λήσῃ τις αὐτὸν εὐχόμενος μεγάλα κακά, δοκῶν δ' ἀγαθά; εἰ δὲ
θεοὶ τύχωσιν ἐν ταύτῃ ὄντες τῇ ἕξει ἐν ᾗ διδόασιν αὐτοί ἅ τις
4 εὐχόμενος τυγχάνει; Ὥσπερ τὸν Οἰδίπουν αὐτίκα φασὶν εὔξα-
σθαι χαλκῷ διελέσθαι τοὺς υἱεῖς τὰ πατρῷα· ἐξὸν αὐτῷ τῶν

ιζ΄. Οἱ κορυβαντιῶντες) Τίμαιος Γλωσσαρ. Πλατ. Κορυβαντιᾶν, παραμαίνεσθαι, καὶ ἐνθουσιαστικῶς κινεῖσθαι· ἀπὸ μεταφορᾶς δέ ἐστι τῶν Κορυβάντων· οὗτοι δὲ ἦσαν ἱερεῖς τῆς Ῥέας ἐν Φρυγίᾳ, οἵτινες ὀρχοῦντο ἔνθεοι γενόμενοι. Σράβ. Γ΄. ἐντεῦθεν κορυβαντιᾶν ἐστι τὸ νοσεῖν, καὶ κορυβαντιασμὸς, ἡ κατὰ φαντασίαν νόσος ἐλέγετο· ὅταν τὰ ὦτα ἐδόκουν ἀντηχεῖν τῷ τῶν αὐλῶν ἤχῳ· ἥτις νόσος ἐνομίζετο ἀπὸ τῶν Κορυβάντων ἔχειν τὴν ἀρχήν.

— Ἡ ἠχὴ) Ἀττικῶς ἀντὶ ἦχος.

2. Ὅμως μέντοι) Ἐκ παραλλήλου τὰ μόρια.

3. Οὐκ ἔχω λέγειν) Τὸ Ἔχω πρὸς ἀπαρέμφατον φερόμενον τὸ Δύναμαι σημαίνει.

— Ταύτῃ) Ἀντὶ Οὕτως· οὕτω γὰρ ὁ θεὸς ὑφηγεῖται.

(*) Καλεῖται ὁ διάλογος οὗτος Ἀλκιβιάδης Δεύτερος· ὅτι καὶ ἕτερον συνέγραψε Πλάτων διάλογον Πρῶτον Ἀλκιβιάδην καλέσας· ἔνθα περὶ φύσεως διαλαμβάνει τὸν θεράποντα μετὰ Ἀλκιβιάδου ὑποτιθεὶς διαλεγόμενον. Ὁ δὲ παρὼν Δεύτερος Ἀλκιβιάδης περὶ προσευχῆς καὶ θείων πραγμάτων διαλαμβάνει· τὸν Σωκράτην μετὰ Ἀλκιβιάδου ὑποτιθεὶς διαλεγόμενον περὶ τούτων· ἔνθα ποιεῖ Σωκράτης Ἀλκιβιάδην θείων πραγμάτων εὐμαθέστερον.

ά. Ὡς τις συννοούμενος) Ὡς τις σκεπτόμενος καί τι κατὰ νοῦν ἀναπολῶν.

2. Καὶ ἔστιν οἷς μὲν) Ἔστιν οἷς ἀντ' Ἐνίοις· οἷον· Καὶ ἐνίοις μὲν τῶν ἀνθρώπων διδόναι, ἐνίοις δὲ οὐ διδόναι.

4. Αὐτίκα) Ὡς ἐπὶ παραδείγματος εἰπεῖν.

— Διελέσθαι, τοὺς υἱεῖς) Λάϊος ἐξ Ἰοκάστης ἔσχεν υἱὸν, καὶ ἐπεὶ χρησμὸς ἦν ὑπὸ τούτου φονευθῆναι, διατρήσας τὰ σφυρὰ ἐκτίθησιν εἰς Κιθαιρῶνα· ἔνθα εὑρόντες βουκόλοι Πολύβου βασιλέως Κορινθίων, ἤνεγκαν Περιβοίᾳ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ· ἡ δὲ, ἀνελοῦσα ὑποβάλλεται, καὶ θεραπεύσασα τὰ σφυρὰ, Οἰδίπουν καλεῖ. Οὗτος τελειωθεὶς μανθάνει παρὰ

παρόντων κακῶν ἀποτροπήν τινα εὔξασθαι, ἕτερα πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι κατηράτο. Ταῦτα οὖν τὰ ἐξετελέσθη, καὶ ἐκ τούτων ἄλλα πολλὰ καὶ δεινά· ἃ τί δεῖ καθ' ἕκαστα λέγειν; — Ἀλκ. Ἀλλὰ σὺ μέν, ὦ Σώκρατες, μαινόμενον ἄνθρωπον εἵρηκας. Ἐπεί τίς ἄν σοι δοκῇ τολμῆσαι ὑγιαίνων τοιαῦτα εὔξασθαι; 5

β'. Σωκρ. Τὸ μαίνεσθαι ἆρά γε ὑπεναντίον σοι δοκεῖ τῷ σωφρονεῖν; — Ἀλκ. Πάνυ μὲν οὖν. — Σωκρ. Ἄφρονες δὲ καὶ φρόνιμοι δοκοῦσιν ἄνθρωποι εἶναι τινές σοι; — Ἀλκ. Εἶναι μέν τοι. — Σωκ. Φέρε δή, ἐπισκεψώμεθα τίνες ποτ' εἰσὶν οὗτοι; Ὅτι μὲν γάρ εἰσί τινες, ὡμολόγηται, ἄφρονές τε καὶ φρόνιμοι, καὶ μαινόμενοι ἕτεροι. — Ἀλκ. Ὡμολόγηται γάρ. — Σωκ. Ἔτι δὲ ὑγιαίνοντες εἰσί τινες; — Ἀλκ. Εἰσίν. — Σωκ. Οὐκοῦν καὶ ἀσθενοῦντες ἕτεροι; — Ἀλκ. Πάνυ γε. — Σωκ. Οὐκοῦν οὐχ οἱ αὐτοί. — Ἀλκ. Οὐ γάρ. — Σωκ. Ἆρ' οὖν καὶ ἕτεροί τινές εἰσιν οἱ μηδ' ἕτερα τούτων πεπόνθασιν; — Ἀλκ. Οὐ δῆτα. — Σωκ. Ἀνάγκη γάρ ἐστιν ἄνθρωπον ὄντα νοσεῖν, ἢ μὴ νοσεῖν. — Ἀλκ. Ἔμοιγε δοκεῖ. — Σωκ. Τί δέ; περὶ φρονήσεως καὶ ἀφροσύνης ἆρά γε τὴν αὐτὴν ἔχεις γνώμην; — Ἀλκ. Πῶς λέγεις; — Σωκ. Δοκεῖ σοι οἷόν τε εἶναι ἢ φρόνιμον, ἢ ἄφρονα; ἢ ἔστι τι διὰ μέσου τρίτον πάθος, ὃ ἐποίει τὸν ἄνθρωπον μήτε φρόνιμον, μήτε ἄφρονα; — Ἀλκ. Οὐ δῆτα. — Σωκρ. Ἀνάγκη ἄρα ἐστὶ τὸ ἕτερον τούτων πεπονθέναι. — Ἀλκ. Ἔμοιγε δοκεῖ. — Σωκ. Οὐκοῦν μέμνησαι ὁμολογήσας ὑπεναντίον εἶναι μανίαν φρονήσει; — Ἀλκ. Ἔγωγε. — Σωκ. Οὐκοῦν καὶ μηδὲν εἶναι διὰ μέσου

τοῦ χρησμοῦ ὡς τὸν πατέρα φονεύσει, καὶ τὴν μητέρα γαμήσει. Λιπὼν οὖν τὴν Κόρινθον, δέει τοῦ τοιούτου, καὶ κατὰ τὴν Φωκίδα συναντήσας Λάϊον, καὶ ἐρίσας ἐν τῇ ὁδῷ, κτεῖναι αὐτόν. Κἀντεῦθεν ἐλθὼν εἰς Θήβας, καὶ λύσας τὸ τῆς Σφιγγὸς αἴνιγμα, κατὰ τὸ κήρυγμα λαμβάνει τὴν βασιλείαν, καὶ Ἰοκάστην γαμεῖ ἐξ ἧς ἔσχεν Ἐτεοκλέα καὶ Πολυνείκην. Φανέντων δὲ ὕστερον τῶν λανθανόντων, Οἰδίπους τυφλώσας τὰς ὄψεις, ἐκ Θηβῶν ἠλαύνετο, ἀρὰς τοῖς παισὶ θέμενος χαλκῷ διελέσθαι τὰ πατρῷα. Τῶν δ' υἱῶν συνθέντων πρὸς ἀλλήλους περὶ βασιλείας τὸν ἕτερον παρ' ἐνιαυτὸν ἄρχειν. Ἐτεοκλῆς ἄρξας πρῶτος, οὐκ ἐβούλετο παραδοῦναι τὴν ἀρχήν. Πολυνείκης δὲ φυγαδευθεὶς ἦλθεν εἰς Ἄργος, κἀκεῖθεν σὺν ἡγεμόσιν ἑπτὰ (ἦσαν δὲ οὗτοι Ἄδραστος, Ἀμφιάραος, Καπανεύς, Ἱππομέδων, Ἀργεῖοι, Πολυνείκης, Θησεὺς Τυδεύς, Αἰτωλός· καὶ Παρθενοπαῖος, Ἀρκὰς) ἔρχεται εἰς Θήβας, καὶ μάχης γενομένης τῆς κληθείσης Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις, καὶ πολλῶν ἑκατέρωθεν πεσόντων, τέλος ἐγνώσθη Ἐτεοκλέα καὶ Πολυνείκην μονομαχῆσαι· οἱ δὲ μονομαχήσαντες ἔκτειναν ἀλλήλους καὶ ἡ εὐχὴ τοῦ πατρὸς ἐπληρώθη. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦτο πάλιν κρατερὰ ἐγένετο μάχη, καὶ πολλοὶ ἔπεσον. Μετὰ δὲ ἔτη δέκα οἱ τῶν ἀπολομένων παῖδες Ἐπίγονοι κληθέντες στρατεύουσιν ἐπὶ Θήβας τιμωρησόμενοι τὸν θάνατον τῶν πατέρων, καὶ τότε τείχη Θηβῶν καθαιροῦσι, καὶ τὴν λείαν ἀθροίζουσιν. Ἀπολλόδ. Γ'. ε. . . . ζ'.

β'. 3. Οὐκοῦν οὐχ οἱ αὐτοί) Ἐννοεῖται Εἰσὶ καὶ ὑγιαίνοντες καὶ ἀσθενοῦντες.

— Οὐ δῆτα) Οὐ γὰρ δήπου εἰσὶν ἄνθρωποι μὴ ὑγιαίνοντες, ἢ μὴ ἀσθενοῦντες· ἀλλ' ἤτοι ὑγιαίνοντές εἰσιν, ἢ ἀσθενοῦντες.

6. Πεπονθέναι) Ἤτοι ἄφρονα εἶναι, ἢ φρόνιμον.

τρίτον πάθος, ὃ ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον μήτε φρόνιμον μήτε ἄφρονα
8 εἶναι; — Ἀλκ. Ὡμολόγησα γάρ. — Σωκ. Καὶ μὴν δύό γε ὑπεναντία ἐνί πράγματι πῶς ἂν εἴη; — Ἀλκ. Οὐδαμῶς. — Σωκ. Ἀφροσύνη ἄρα καὶ μανία κινδυνεύει ταὐτὸν εἶναι. —
9 Ἀλκ. Φαίνεται. — Σωκ. Πάντας οὖν ἂν φάντες, ὦ Ἀλκιβιάδη, τοὺς ἄφρονας μαίνεσθαι, ὀρθῶς ἂν φαίημεν. — Ἀλκ. Ναί. — Σωκ. Αὐτίκα, τῶν σῶν ἡλικιωτῶν εἴ τινες τυγχάνουσιν ἄφρονες ὄντες, ὥσπερ εἰσί, καὶ τῶν ἔτι πρεσβυτέρων. Ἐπεί φέρε πρὸς Διός, οὐκ οἴει τῶν ἐν τῇ πόλει ὀλίγους μὲν εἶναι τοὺς φρονίμους, ἄφρονας δὲ τοὺς πολλούς; οὓς δὴ σὺ μαινομένους καλεῖς; —
10 Ἀλκ. Ἔγωγε. — Σωκ. Οἴῃ ἂν οὖν χαίροντας ἡμᾶς εἶναι μετὰ τοσούτων μαινομένων πολιτευομένους; καὶ οὐκ ἂν παιομένους, καὶ βαλλομένους, καὶ ἅπερ εἰώθασιν οἱ μαινόμενοι διαπράττεσθαι, πάλαι δίκην δεδωκέναι; ἀλλ' ὅρα, ὦ μακάριε, μὴ οὐχ οὕτω ταῦτ' ἔχει.

γ'. Ἀλκ. Πῶς ἂν οὖν ποτ' ἔχοι, ὦ Σώκρατες; κινδυνεύει γὰρ οὐχ οὕτως ἔχειν ὥσπερ ὡήθην. — Σωκ. Οὐδ' ἐμοὶ δοκεῖ. Ἀλλὰ τῇδέ πῃ ἀθρητέον. — Ἀλκ. Πῇ ποτε λέγεις; — Σωκ. Ἐγὼ δή
2 σοι γε ἐρῶ. Ὑπολαμβάνομέν γέ τινας εἶναι νοσοῦντας· ἢ οὔ; — Ἀλκ. Πάνυ μὲν οὖν. — Σωκ. Ἆρ' οὖν δοκεῖ σοι ἀναγκαῖον εἶναι τὸν νοσοῦντα πσδαγρᾶν, ἢ πυρέττειν, ἢ ὀφθαλμιᾶν; ἢ οὐκ ἄν δοκῇ σοι, καὶ μηδὲν τούτων πεπονθώς, ἑτέραν νοσεῖν νόσον; πολλαὶ γὰρ δή που γέ εἰσι καὶ οὐχ αὗται μόναι. — Ἀλκ. Ἔμοιγε δο-
3 κοῦσιν. — Σωκ. Ὀφθαλμία οὖν σοι δοκεῖ, πᾶσα νόσος εἶναι; — Ἀλκ. Ναί. — Σωκ. Ἆρ' οὖν καὶ πᾶσα νόσος, ὀφθαλμία; — Ἀλκ. Οὐ δῆτα ἔμοιγε· ἀπορῶ μέντοι γε πῶς λέγω. — Σωκ.
4 Ἀλλ' ἐὰν ἔμοιγε προσέχῃς τὸν νοῦν, σύν τε δύο σκεπτομένω, σχεδὸν εὑρήσομεν. — Ἀλκ. Ἀλλὰ προσέχω, ὦ Σώκρατες, εἰς δύνα-
5 μιν τὴν ἐμήν. — Σωκ. Οὐκοῦν ὡμολογήθη ἡμῖν ὀφθαλμία μὲν πᾶσα, νόσος εἶναι, νόσος μέντοι οὐκ εἶναι πᾶσα, ὀφθαλμία; —
6 Ἀλκ. Ὡμολογήθη. — Σωκ. Καὶ ὀρθῶς γε μοι δοκεῖ ὁμολογηθῆναι· καὶ γὰρ οἱ πυρέττοντες πάντες νοσοῦσιν, οὐ μέντοι οἱ νο-

---

9. Αὐτίκα) Ὡς ἐπὶ παραδείγματος. οἷον ὅτι οὐ παιόμενοι καὶ τλ. πάλαι ἂν ἐκολάσθημεν.

γ'. Ἀλλὰ τῇδέ πῃ ἀθρητέον) Ἀλλὰ τόνδε πως τὸν τρόπον δεῖ παρατηρεῖν, καὶ σκέπτεσθαι.

3. δῆτα ἔμοιγε) Πάντως οὐ δοκεῖ μοι οὕτως ἔχειν.

4. Σύν τε δύο) Ἐκ τῶν Ὁμήρ. Ἰλ. Κ. στίχ. 224. εἴληπται ἡ φράσις αὕτη· σημαίνει δὲ τὸ ἐὰν σκεφθῶμεν ὁμοῦ οἱ δύο.

σοῦντες πάντες πυρέττουσιν, οὐδὲ ποδαγριῶσιν, οὐδέ γε ὀφθαλμιῶσιν, οἶμαι· ἀλλὰ νόσος μὲν πᾶν τὸ τοιοῦτόν ἐστι, διαφέρειν δή φασιν οὓς δὴ καλοῦμεν ἰατροὺς τὴν ἀπεργασίαν αὐτῶν. Οὐ 7
γὰρ πᾶσαι, οὔτε ὅμοιαι, οὔτε ὁμοίως διαπράττονται, ἀλλὰ κατὰ τὴν αὑτῆς δύναμιν ἑκάστη· νόσοι μέντοι πᾶσαί εἰσιν. Ὥσπερ δημιουργούς τινας ὑπολαμβάνομεν· ἢ σύ; — Ἀλκ. Πάνυ μὲν 8
οὖν. — Σωκ. Οὐκοῦν τοὺς σκυτοτόμους, καὶ τέκτονας, καὶ ἀνδριαντοποιούς, καὶ ἑτέρους παμπλήθεις, οὓς τί δεῖ καθ' ἕκαστα λέγειν; ἔχουσι δ' οὖν διειληφότες δημιουργίας μέρη, καὶ πάντες οὗτοι εἰσὶ δημιουργοί· οὐ μέντοι εἰσί τέκτονές γε, οὐδὲ σκυτοτόμοι, οὐδὲ ἀνδριαντοποιοί· οἱ σύμπαντες εἰσὶ δημιουργοί. — Ἀλκ. Οὐ δῆτα. — Σωκ. Οὕτω μὲν οὖν καὶ τὴν ἀφροσύνην διειληφότες 9
εἰσί· καὶ τοὺς μὲν πλεῖστον μέρος αὐτῆς ἔχοντας, μαινομένους καλοῦμεν· τοὺς δ' ὀλίγον ἔλαττον, ἠλιθίους τε καὶ ἐμβροντήτους. Οἱ δὲ ἐν εὐφημοτάτοις ὀνόμασι βουλόμενοι κατονομάζειν, οἱ μέν, 10
μεγαλοψύχους, οἱ δὲ, εὐήθεις· ἕτεροι δὲ ἀκάκους, καὶ ἀπείρους, καὶ ἐννεοὺς. Εὑρήσεις δὲ καὶ ἕτερα πολλὰ ἀναζητῶν ὀνόματα. Πάντα δὲ ταῦτα ἀφροσύνη ἐστί· διαφέρει δὲ, ὥσπερ τέχνη 11
τέχνης ἡμῖν κατεφαίνετο, καὶ νόσος νόσου. Ἢ πῶς σοὶ δοκεῖ; — Ἀλκ. Ἐμοὶ μὲν οὕτω.

δ'. Σωκ. Οὐκοῦν ἀπ' ἐκείνου πάλιν ἐπανέλθωμεν. Ἦν γάρ ὅπου ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου σκεπτέον εἶναι τοὺς ἄφρονάς τε καὶ φρονίμους, τίνες ποτ' εἰσίν· ὡμολόγητο γὰρ εἶναί τινας· ἢ γάρ οὔ; — Ἀλκ. Ναὶ ὡμολόγηται. — Σωκ. Ἆρ' οὖν τούτους φρο- 2
νίμους ὑπολαμβάνεις, οἳ ἂν εἰδῶσιν ἅττα δεῖ πράττειν καὶ λέγειν; — Ἀλκ. Ἔγωγε. — Σωκ. Ἄφρονας δὲ ποτέρους; ἆρά γε τοὺς μηδ' ἕτερα τούτων εἰδότας; — Ἀλκ. Τούτους. — Σωκ. Οὐκοῦν οἵ γε μὴ εἰδότες μηδ' ἕτερα τούτων, λήσουσιν αὐτοὺς 3
καὶ λέγοντας καὶ πράττοντας ἅττα μὴ δεῖ; — Ἀλκ. Φαίνεται. — Σωκρ. Τούτων μέντοι ἔλεγον, ὦ Ἀλκιβιάδη, καὶ τὸν 4
Οἰδίπουν εἶναι τῶν ἀνθρώπων. Εὑρήσεις δὲ καὶ τῶν νῦν ἔτι

---

6. Τὴν ἀπεργασίαν αὐτῶν) Ἐκ πρώτου εἰς τὸ διαφέρει.

7. Ὥσπερ δημιουργούς) Γενικὸν ὄνομα τὸ δημιουργὸς ὡς παρακατιόντι δηλοῦται· οἷον· νόσοι δὲ πᾶσαί εἰσιν, ὥσπερ ὑπολαμβάνομεν, ὅτι εἰσὶ καὶ δημιουργοί τινες· ἢ οὐχ οὕτως ἔχει;

8 Οὐκοῦν) Ἐννοεῖται ὑπολαμβάνομεν δημιουργούς τινας.

— Ἔχουσι δ' οὖν) Ἔχουσι γάρ.

— Οὐ δῆτα) Εἰσὶν οἱ σύμπαντες τέκτονες, ἢ σκυτοτόμοι, ἢ ἀνδριαντοποιοί.

11. Ἐμοὶ μὲν οὕτω) Δοκεῖ.

δ'. Οὐκοῦν ἀπ' ἐκείν.) Εἰ τ' οὖν ἐπανελθόντες ἀρξώμεθα ἀπ' ἐκείνου.

— Ἢ γὰρ οὔ;) Ἆρά γε οὐχ ὡμολόγηται.

2. Τούτους) Ὑπολαμβάνω· ἐννοεῖται ἀπὸ κοινοῦ.

4. Εἶναι τῶν ἀνθρ.) Ἐννοεῖται ἔξωθεν. Ἐνα· μετὰ γὰρ τὰ ὑπαρκτικὰ ἡ γενικὴ τοιοῦτό τι ἔχει ἐννοούμενον διαιρετικῶς λεγομένη.

πολλοὺς οὐκ ὀργῇ κεχρημένους, ὥσπερ ἐκεῖνον, οὐδ' οἰομένους κακὰ σφίσιν εὔχεσθαι, ἀλλ' ἀγαθά. Ἐκεῖνος μέν, ὥσπερ οὐδ' ηὔχετο, οὐδ' ᾤετο· ἕτεροι δέ τινές εἰσιν, οἳ τἀναντία τούτων πε-
5 πόνθασιν. Ἐγὼ μὴν γάρ οἶμαί σε, εἴ σοι ἐμφανὴς γενόμενος ὁ Θεὸς πρὸς ὃν τυγχάνεις πορευόμενος, ἐρωτήσειε, πρὶν ὁτισοῦν εὔξασθαί σε, εἰ ἐξαρκέσει σοὶ τύραννον γενέσθαι τῆς Ἀθηναίων πόλεως· εἰ δὲ τοῦτο φαῦλον ἡγήσαιο, καὶ μὴ μέγα τι, προσθείη,
6 καὶ πάντων τῶν Ἑλλήνων· εἰ δέ σε ὁρῴη ἔτι ἔλαττον δοκοῦντα ἕξειν, εἰ μὴ καὶ πάσης Εὐρώπης ὑποσταίη σοι, καὶ τοῦτο μὴ μόνον ὑποσταίη, αὐθημερὸν σοῦ βουλομένου ὡς πάντας αἰσθέσθαι ὅτι Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου τύραννός ἐστιν· αὐτὸν οἶμαι ἄν σε ἀπιέναι περιχαρῆ γενόμενον, ὡς τῶν μεγίστων ἀγαθῶν κεκυρηκότα. — Ἀλκ. Ἐγὼ μέν οἶμαι, ὦ Σώκρατες, κἂν ἄλλον ὁντινοῦν, εἴπερ τοιαῦτα συμβαίη αὐτῷ. — Σωκ. Ἀλλὰ
7 μέν τοι ἀντί γε τῆς σῆς ψυχῆς οὐδ' ἂν τὴν πάντων Ἑλλήνων καὶ Βαρβάρων χώραν τε καὶ τυραννίδα βουληθείης σοὶ γενέσθαι. — Ἀλκ. Οὐκ οἶομαι ἔγωγε. Πῶς γὰρ ἄν; μηθὲν γέ τι μέλλων αὐτοῖς χρῆσθαι. — Σωκ. Τί δ' εἰ μέλλεις κακῶς τε καὶ βλαβερῶς χρῆσθαι; οὐδ' ἂν οὕτως; — Ἀλκ. Οὐ δῆτα.

ε. Σωκ. Ὁρᾷς οὖν ὡς οὐκ ἀσφαλὲς οὔτε τὰ διδόμενα εἰκῆ δέχεσθαί σε, οὔτε αὐτὸν εὔχεσθαι γενέσθαι· εἴ γέ τις βλάπτεσθαι μέλλει διὰ ταῦτα, ἢ τοπαράπαν τοῦ βίου ἀπαλλαγῆναι.
2 Πολλοὺς δ' ἂν ἔχοιμεν εἰπεῖν, ὅσοι τυραννίδος ἐπιθυμήσαντες ἤδη, καὶ σπουδάσαντες τοῦτ' αὐτοῖς παραγενέσθαι, ὡς ἀγα-
θόν τι πράξοντες, διὰ τὴν τυραννίδα ἐπιβουλευθέντες τὸν βίον
3 ἀφῃρέθησαν. Οἶμαι δέ σε οὐκ ἀνήκοον εἶναι ἔνια γε χθιζά τε καὶ πρωϊζὰ γεγενημένα· ὅτε Ἀρχέλαον τὸν Μακεδόνων τύραννον τὰ παιδικά, ἐρασθέντα τῆς τυραννίδος οὐθὲν ἧττον ἢ περ ἐκεῖνος τῶν παιδικῶν, ἀπέκτεινε τὸν ἐραστήν, ὡς τύραννός τε καὶ εὐδαίμων ἀνὴρ ἐσόμενος. Κατασχὼν δὲ τρεῖς ἢ τέτταρας ἡμέρας τὴν τυραννίδα, πάλιν αὐτὸς ἐπιβουλευθεὶς ὑφ' ἑ-

---

— Ὥσπερ ἐκεῖνον) Τὸν Οἰδίπουν· ὀργῇ γὰρ χρώμενος πρὸς τοὺς υἱοὺς κατηύξατο αὐτῶν.

— Οὐδ' ᾤετο) Ὅτι εὔχεται ἀγαθά.

6. Ἔλαττον δοκοῦντα ἔχ.) Ὅτι οὔ σοι δοκεῖ ἱκανὸν καὶ τοῦτο.

— Εἰ μὴ καί) Ἐὰν μή σοι ὑποσχεθῇ καὶ πάσης τῆς Εὐρώπης τύραννον γενέσθαι.

— Καὶ τοῦτο μὴ μόνον ὑπ.) Οὐ γὰρ ἐξαρκέσει σοι ἐὰν τοῦτο μόνον ὑποσχεθῇ, ἐπειδὴ σὺ βούλει, ὡς πάντας ἀνθρώπους αἰσθέσθαι τοῦτο· ὅτι δηλ. Ἀλκιβιάδης ὁ Κλ. καὶ τλ.

— Κἂν ἄλλον) Καὶ ἄλλον ἂν ὁντιναοῦν ἀπιέναι, περιχαρῆ γενόμενον.

ε. 3. Χθιζὰ καὶ πρωϊζὰ) Σύνηθες τοῦτο παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς· καὶ ἔστιν ὅμοιον τῷ παρ' ἡμῖν. Χθεσινὰ καὶ προχθεσινά. Τὸν γὰρ Ἀρχέλαον εἷς τῶν ἐρωμένων αὐτοῦ ἐπιθυμήσας τύραννος γενέσθαι κατέκτεινεν αὐτόν.

τέρων τινῶν ἐτελεύτησεν. Ὁρᾷς δὴ καὶ τῶν ἡμετέρων πολιτῶν 4
(ταῦτα γὰρ οὐκ ἄλλων ἀκηκόαμεν, ἀλλ' αὐτοὶ παρόντες οἴδαμεν) ὅσοι στρατηγίας ἐπιθυμήσαντες ἤδη, καὶ τυχόντες αὐτῆς, οἱ μέν, ἔτι καὶ νῦν φυγάδες τῆς δε τῆς πόλεώς εἰσιν, οἱ δὲ τὸν βίον ἐτελεύτησαν· οἱ δὲ ἄριστα δοκοῦντες αὐτῶν πράτ- 5
τειν, διὰ πολλῶν κινδύνων ἐλθόντες καὶ φόβων, οὐ μόνον ἐν ταύτῃ τῇ στρατηγίᾳ, ἀλλ' ἐπεὶ εἰς τὴν ἑαυτῶν κατῆλθον, ὑπὸ τῶν συκοφαντῶν πολιορκούμενοι πολιορκίαν οὐδὲν ἐλάττω τῆς ὑπὸ τῶν πολεμίων διετέλεσαν· ὥστε ἐνίους αὐτῶν εὔχεσθαι ἀστρατηγήτους εἶναι μᾶλλον ἢ ἐστρατηγηκέναι. Εἰ μὲν οὖν ἦ- 6
σαν οἱ κίνδυνοί τε καὶ πόνοι φέροντες εἰς ὠφέλειαν, εἶχεν ἄν τινα λόγον· νῦν δὲ καὶ πολὺ τοὐναντίον. Εὑρήσεις δὲ καὶ περὶ τέκνων τὸν αὐτὸν τρόπον, εὐξαμένους τινὰς ἤδη γενέσθαι, καὶ γενομένων εἰς ξυμφοράς τε καὶ λύπας τὰς μεγίστας καταστάντας. Οἱ μὲν γάρ, μοχθηρῶν διὰ τέλους ὄντων τῶν τέ- 7
κνων, ὅλον τὸν βίον λυπούμενοι διήγαγον· τοὺς δέ, χρηστῶν μὲν γενομένων, συμφοραῖς δὲ χρησαμένων, ὥστε στερηθῆναι, καὶ τούτους οὐδὲν εἰς ἐλάττονας δυστυχίας καθεστηκότας ἢ περ ἐκείνους· καὶ βουλομένους ἂν ἀγένητα μᾶλλον εἶναι ἢ γενέσθαι. Ἀλλ' ὅμως τούτων τε καὶ ἑτέρων πολλῶν ὁμοιοτρόπων 8
τούτοις οὕτω σφόδρα καταδήλων ὄντων, σπάνιον εὑρεῖν ὅστις ἂν ἢ διδομένων ἀπόσχοιτο, ἢ μέλλων δι' εὐχῆς τεύξεσθαι, παύσαιτο ἂν εὐχόμενος. Οἱ δὲ πολλοὶ οὔτε ἂν τυραννίδος διδομέ- 9
νης ἀπόσχοιντο ἄν, οὔτε στρατηγίας, οὐδ' ἑτέρων πολλῶν, ἃ παρόντα βλάπτει μᾶλλον ἢ ὠφελεῖ· ἀλλὰ κἂν εὔξαιντο ἂν γενέσθαι, εἶτα μὴ παρόντα τυγχάνει. Ὀλίγον δὲ ἐπισχόντες, ἐ- 10
νίοτε παλινῳδοῦσιν, ἀνευχόμενοι ἅττ' ἂν τὸ πρῶτον εὔξωνται. Ἐγὼ μὲν οὖν ἀπορῶ μὴ ὡς ἀληθῶς μάτην θεοὺς ἄνθρωποι αἰτιῶνται, ἐξ ἐκείνων φάμενοι κακὰ σφίσιν εἶναι· οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ σφῆσιν εἴτε ἀτασθαλίαισιν, εἴτε ἀφροσύναις χρὴ εἰπεῖν, ὑπὲρ μόρον ἄλγε ἔχουσι.

---

4. Ὁρᾷς δή) Ἐν γὰρ Ἀθήναις δημοκρατουμέναις πολλὰ τοιαῦτα συνεχῶς ἐγίγνετο· τῶν στρατηγούντων γὰρ τοὺς μὲν ἐφυγάδευον, τοὺς δὲ ἀπέκτεινον· ἔστι δὲ οὓς καὶ εἰς εἰρκτὴν ἐνέβαλλον. Ταῦτα δὲ ἐποίουν, φασί, δέει τῆς τυραννίδος.

5. Ἀστρατηγήτους εἶν.) Μὴ γενέσθαι στρατηγούς. Τὰ εἰς στος ἀπὸ τοῦ τρίτου προσώπου τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου παθητικῶς λαμβάνεται· ἔστι δὲ ὅτε συνθέτως καὶ ἐνεργητικῶς· ὥσπερ τὸ ἀστρατήγητος.

6. Εὐξαμένους γεν.) Ηὔξαντο γὰρ πολλοὶ τῶν ἡγεμόνων γενέσθαι αὐτοῖς τέκνα· εἶτα κατέστησαν εἰς μεγίστας συμφορὰς καὶ λύπας.

7. Οἱ μὲν γὰρ) Ἐπεξήγησις τοῦ εἰρημένου.

— Ἀγένητα μᾶλ.) Μᾶλλον ἂν ὠφέλει αὐτοὺς εἰμὴ ἐγένοντο ἢ γενηθέντα.

9. Ἀλλὰ κἂν εὔξ.) Ἀλλὰ καὶ εὔξαιντο ἂν γενέσθαι ἂν αὐτοῖς ταῦτα.

— Ἀνευχόμεν.) Ἀποβάλλοντες δι' εὐχῆς, ὅσα πρότερον ηὔχοντο.

10. Ὑπὲρ μόρον) Ὑπὲρ τὸ καθῆ-

11 Κινδυνεύεις γ' ἄν, ὦ Ἀλκιβιάδη, φρόνιμός τις εἶναι ἐκεῖνος ὁ ποιητής, ὃς (δοκεῖ μοι) φίλοις ἀνοήτοις τισὶ χρησάμενος, ὁρῶν αὐτοὺς καὶ πράττοντας καὶ εὐχομένους ἅπερ οὐ βέλτιον ἦν, ἐκείνοις δὲ ἐδόκει, κοινῇ ὑπὲρ ἁπάντων αὐτῶν εὐχὴν ποιήσασθαι. Λέγεις δέ πως ὧδί,

Ζεῦ βατιλεῦ, τὰ μὲν ἐσθλὰ [φησὶ] καὶ εὐχομένοις καὶ ἀνεύκτοις
Ἀμμι δίδου, τὰ δὲ δεινὰ καὶ εὐχομένοις ἀπαλέξειν κελεύει.

12 Ἐμοὶ μὲν οὖν καλῶς δοκεῖ καὶ ἀσφαλῶς λέγειν ὁ ποιητής· σὺ δ' εἴ τι ἐν νῷ ἔχεις πρὸς ταῦτα, μὴ σιώπα.

Σ'. Ἀλκ. Χαλεπόν, ὦ Σώκρατες, ἐστὶν ἀντιλέγειν πρὸς τὰ καλῶς εἰρημένα· ἐκεῖνο δ' οὖν ἐννοῶ, ὅσων κακῶν αἰτία ἡ ἄγνοια τοῖς ἀνθρώποις· ὁπότε, ὡς ἔοικε, λελήθαμεν ἡμᾶς αὐτοὺς διὰ ταύτην καὶ πράττοντας, καὶ, τό γε ἔσχατον, εὐχόμενοι ἡ-
2 μῖν αὐτοῖς τὰ κάκιστα. Ὅπερ οὖν οὐδεὶς οἰηθείη, ἀλλὰ τοῦτό γε πᾶς ἂν οἴοιτο ἱκανὸς εἶναι, αὐτὸς αὑτῷ τὰ βέλτιστα εὔξασθαι, ἀλλ' οὐ τὰ κάκιστα. Τοῦτο μὲν γὰρ ὡς ἀληθῶς κα-
3 τάρχ τινί ἀλλ' οὐκ εὐχῇ ὅμοιον ἂν εἴη. — Σωκ. Ἀλλ' ἴσως, ὦ βέλτιστε, φαίη ἄν τις ἀνὴρ ὃς ἐμοῦ τε καὶ σοῦ σοφώτερος ὢν τυγχάνει, οὐκ ὀρθῶς ἡμᾶς λέγειν, οὕτως εἰκῇ ψέγοντας ἄγνοιαν· εἰ γε μὴ προσθείημεν τὴν ἔστιν ὧν τε ἄγνοιαν, καὶ ἔστιν οἷς, καὶ ἔχουσί πως, ἀγαθόν, ὥσπερ ἐκείνοις κακόν. — Ἀλκ. Πῶς λέγεις; ἔστι γὰρ ὁτιοῦν πρᾶγμα ὁτῳδὴ ὁπωσοῦν ἔχοντι ἄμεινον ἀγνοεῖν ἢ γινώσκειν; — Σωκ. Ἔμοι γε δοκεῖ· σοὶ δ' οὔ;
4 — Ἀλκ. Οὐ μέν τοι μὰ Δία. — Σωκ. Ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐκεῖνο σοῦ κατηγνώσομαι, ἐθέλειν ἄν σε πρὸς τὴν ἑαυτοῦ μητέρα διαπεπράχθαι ἅπερ Ὀρέστην φασὶ καὶ τὸν Ἀλκμαίωνα, καὶ εἰ

κεν. Ἔστι δὲ ἓν τῶν παρ' Ὁμήρου ἐν οἷς τὸν Δία ὑποτίθηται τοῖς ἄλλοις θεοῖς ἀστιῶτι λέγειν. Ὀδυτ. Α'. στίχ. 32.

Ὤ πόποι! οἷον δήνυ θεοὺς βροτοὶ αἰτιόωνται.
Ἐξ ἡμέων γάρ φασι κάκ' ἔμμεναι· οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ
Σφῇσιν ἀτασθαλίῃσιν ὑπὲρ μόρον ἄλγε' ἔχουσιν.

— Λέγει δέ πως ὧδί) Ὅμηρ. ἐν ἀποσπασματ. στίχ. 161.

5'. Ἡ ἄγνοια τοῖς ἀνθρ.) Ἐννοεῖται, γίγνεται· ἢ ἔστί.

— Ὁπότε) Αἰτιολογικώτερον τὸ Ὁπότε λαμβάνεται, χρονικὸν ὄν.

2. Ὅπερ οὖν οὐδ.) Ὃ δὴ οὐδ' ἂν εἰς νοῦν ἔλθοι τινός· ἀλλὰ τοὐναντίον μάλιστα ἕκαστος οἰηθείη ἄν, ὅτι κατὰ ταὐτό ἐστιν ἱκανὸς τὸ, αὐτὸς ἑαυτῷ καὶ τλ. Τὸ δὲ Αὐτὸς κατ' ὀνομαστικὴν διὰ τὸ ταὐτοπροσωπεῖν τοῦ εὔξασθαι, καὶ τοῦ οἴοιτο.

3. Τὴν ἔστιν ὧν, καὶ ἔστιν οἷς) Ὅτι ἡ ἐνίων δηλ. ἄγνοια καὶ ἐνίοις καί πως διακειμένοις ἐστὶν ἀγαθόν· ὥσπερ ἐκείνοις κακόν.

— Ἔστι γὰρ καὶ τλ.) Ἔστιν ὁποιῳοῦν δηποτοῦν ὅπως δηποτοῦν διακειμένῳ μᾶλλον ἀγνοεῖν, ἢ γιγνώσκειν ὁποιονοῦν δηποτοῦν πρᾶγμα. Οἷον. Ἔστι κατὰ τὴν διάθεσιν ἑκάστου καὶ ἡ ἄγνοια, καὶ γνῶσις βελτίων ἢ χείρων ἑκάστου πράγματος.

4. Ἅπερ Ὀρέστ.) Κλυταιμνήστρᾳ γυνὴ Ἀγαμέμνονος ἐν τῇ αὐτοῦ ἀπουσίᾳ κατὰ τὴν Τροίας πολιορκίαν ἠράσθη Αἰγίσθου τοῦ Θυέστου. Οὗτος βουλόμενος αὐτὴν ἀγαγέσθαι γυναῖκα συμφώνως αὐτῇ ἐφόνευσεν Ἀγαμέμνονα ἐπα-

δή τινες ἄλλοι ἐκείνοις τυγχάνουσι ταὐτὰ διαπεπραγμένοι. — Ἀλκ. Εὐφήμει πρὸς Διός, ὦ Σώκρατες. — Σωκ. Οὕτοι τὸν λέγοντα, ὦ Ἀλκιβιάδη, ὡς οὐκ ἂν ἐθέλοις σοὶ ταῦτα πεπρᾶχθαι, εὐφημεῖν δεῖ σε κελεύειν, ἀλλὰ μᾶλλον πολὺ εἴ τις τὰ ἐναντία λέγοι· ἐπειδὴ οὕτω σοὶ δοκεῖ σφόδρα δεινὸν εἶναι τὸ πρᾶγμα, ὥστ' οὐδὲ ῥητέον εἶναι οὕτως εἰκῇ. Δοκῇς δ' ἂν τὸν Ὀρέστην, εἰ ἐτύγχανε φρόνιμος ὤν, καὶ εἰδὼς ὅ,τι βέλτιστον ἦν αὐτῷ πράττειν, τολμῆσαι ἄν τι τούτων διαπράξασθαι; — Ἀλκ. Οὐ δῆτα. — Σωκ. Οὐδέ γε ἄλλον οἶμαι οὐδένα. — Ἀλκ. Οὐ μέν τοι. — Σωκ. Κακὸν ἄρα, ὡς ἔοικεν, ἐστὶν ἡ τοῦ βελτίστου ἄγνοια, καὶ τὸ ἀγνοεῖν τὸ βέλτιστον. — Ἀλκ. Ἔμοι γε δοκεῖ. — Σωκ. Οὐκοῦν καὶ ἐκείνῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι; — Ἀλκ. Φημί.

ζ'. Σωκ. Ἔτι τοίνυν καὶ τόδε ἐπισκεψώμεθα· εἴσοι αὐτίκα μάλα παρασταίη, οἰηθέντι βέλτιον εἶναι, Περικλέα, τὸν σεαυτοῦ ἐπίτροπόν τε καὶ φίλον, ἐγχειρίδιον λαβόντα, ἐλθόντα ἐπὶ τὰς θύρας, εἰπεῖν εἰ ἔνδον ἐστί, βουλόμενον ἀποκτεῖναι αὐτὸν ἐκεῖνον, ἄλλον δὲ μηδένα· οἱ δὲ φαίεν ἔνδον εἶναι. Καὶ οὐ λέγω ἐθέλειν ἄν σε τούτων τί πράττειν· ἀλλ' εἰ, οἶμαι, δόξει σοὶ ὅπερ οὐθὲν κωλύει δή που τῷ γε ἀγνοοῦντι τὸ βέλτιστον, παραστῆναι ποτὲ δόξαν ὥστε οἰηθῆναι καὶ τὸ κάκιστον ποτὲ

νελθόντα οἴκαδε μετὰ τὴν Τροίας ἅλωσιν· καὶ κατέσχε τὴν ἀρχήν. Ὀρέστης δὲ ὁ Ἀγαμέμνονος καὶ Κλυτεμνήστρας τελειωθεὶς ἠμύνατο τῷ πατρὶ καὶ τὴν μητέρα καὶ Αἴγισθον κτείνας πεισθεὶς ὑπὸ Ἠλέκτρας τῆς ἀδελφῆς Σοφοκλ. Ἠλέκτρ. Ἀλκμαίων δὲ καὶ αὐτὸς ἐφόνευσε τὴν ἑαυτοῦ μητέρα κατ' ἐπιταγὴν τοῦ πατρός. Κρυβεὶς γὰρ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ἀμφιάραος, ἵνα μὴ στρατεύηται κατὰ Θηβῶν μετὰ Πολυνείκους τοῦ Οἰδίποδος, ἐπειδὴ αὕτη χρυσοῦν λαβοῦσα ὅρμον, ἔδειξεν ἔνθα ἐκρύβη, ἀνάγκην ἔχων στρατεύεσθαι, τοῖς παισὶν ἐντολὰς ἔδωκε τελειωθεῖσι κτείνειν τὴν μητέρα, καὶ ἐπὶ Θήβας στρατεύειν· αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς λοιποῖς μετὰ Ἀδράστου ἐστράτευσεν εἰς Θήβας καὶ ἐν τῇ μάχῃ ἡνεώχθη ἡ γῆ, καὶ κατ' αὐτὸν αὐτοῖς ἵπποις καὶ ἅρματι. Μετὰ δὲ τὴν τῶν Θηβῶν ἅλωσιν αἰσθόμενος Ἀλκμαίων καὶ ἐπ' αὐτὸν ὥρα εἰληφυῖαν Ἐριφύλην τὴν μητέρα, μᾶλλον ἠγανάκτησε, καὶ χρήσαντος Ἀπόλλωνος αὐτῷ, τὴν μητέρα κτείνει. Ἀπολλόδ. Γ'.

— Εὐφήμει πρὸς Διός.) Ἤτοι λέγε καλῶς· μὴ οὕτω λέγε.

5. Ὡς οὐκ ἂν ἐθέλ.) Οὐ δεῖ σε κελεύειν εὐφημεῖν τὸν λέγοντα· ἐπειδὴ οὐδ' ἂν ἐθελήσαις· καὶ τλ.

— Ἀλλα μᾶλλον πολὺ) Εὐφημεῖν δεῖ σε κελεύειν εἴτις καὶ τλ.

6. Δοκῇς δ' ἂν) Καὶ οἴει ὅτι ὁ Ὀρέστης ἐτόλμησεν ἂν καὶ τλ. δύο Ἂν πρὸς ἓν ῥῆμα φέρονται συντητικῶς ἔθει Ἀττικῷ

ζ'. Εἴσοι αὐτίκ. μάλ.) Εἴσοι, φέρε, ἐπέλθοι· τὸ ἑξῆς δηλ.

— Ἐπίτροπον καὶ φίλ.) Μετὰ γὰρ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς Ἀλκιβιάδης νέος ἔτι ὢν ὑπὸ ἐπίτροπον ἦν Περικλέα, οὗ ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ ἐτράφη· διὸ ἀχθεὶς ὑπὸ Σωκράτους.

— Εἴ σοι αὐτίκ. καὶ τλ.) Ἐπειδὴ ἡ σύνταξις διὰ τὴν σύμπτωσιν τῶν αἰτιατικῶν περινενοημένη δοκεῖ, ἐκφραστέον ὧδε. Εἴ σοι, ὡς ἐπὶ παραδείγματος, διὰ τὸ οἰηθῆναί σε βέλτιον εἶναι, παρασταίη τις δόξα λαβεῖν ἐγχειρίδιον, καὶ ἐλθεῖν ἐπὶ τὰς θύρας, καὶ ἐρωτῆσαι, εἰ ἔνδον ἐστὶ Περικλῆς ὁ σὸς ἐπίτροπός τε καὶ φίλος, ἐπειδὴ τοῦτον αὐτὸν βούλει ἀποκτεῖναι, καὶ μηδένα ἄλλον· οἱ δὲ ἐρωτηθέντες εἴποιεν ὅτι ἐστὶν ἔνδον. Καὶ ἐνταῦθα μὲν καταλείπει ἀτελῆ τὸν λόγον, παρακατιὼν δὲ ἐπαναλαμβάνει.

2. Παραστῆναι ποτὲ δόξ.) Ἐκ τούτου

βέλτιστον εἶναι. Ἦ οὐκ ἂν δοκῇ σοι; — Ἀλκ. Πάνυ μὲν οὖν. —
3 Σωκ. Εἰ οὖν παρελθὼν εἴσω, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἐκεῖνον, ἀγνοήσαις τε καὶ οἰηθείης ἂν ἄλλον εἶναί τινα, ἆρ' ἔτι ἂν αὐτὸν τολμήσαις ἀποκτεῖναι; — Ἀλκ. Οὐ μὰ τὸν Δία οὐκ ἄν μοι δοκῶ. — Σωκ. Οὐ γὰρ δή που τὸν ἐντυχόντα; ἀλλ' αὐτὸν ἐκεῖνον
4 ὃν ἠβούλου. Ἦ γάρ; — Ἀλκ. Ναί. — Σωκ. Οὐκοῦν καὶ εἰ πολλάκις ἐγχειρεῖς, αἰεὶ δὲ ἀγνοεῖς τὸν Περικλέα, ὁπότε μέλλεις τοῦτο πράττειν, οὔποτε ἂν ἐπίθοιο αὐτῷ. — Ἀλκ. Οὐ δῆτα. —
5 Σωκ. Τί δέ; τὸν Ὀρέστην δοκῇς ἄν ποτε τῇ μητρὶ ἐπιθέσθαι, εἰ γε ὡσαύτως ἠγνόησεν; — Ἀλκ. Οὐκ οἶμαι ἔγω γε. — Σωκ. Οὐ γὰρ δή που οὐδ' ἐκεῖνος τὴν προστυχοῦσαν γυναῖκα, οὐδὲ τὴν ὁτιοῦν μητέρα διενοεῖτο ἀποκτεῖναι, ἀλλὰ τὴν αὐτὸς αὐ-
6 τοῦ. — Ἀλκ. Ἔστι ταῦτα. — Σωκ. Ἀγνοεῖν ἄρα τά γε τοιαῦτα βέλτιον τοῖς οὕτω διακειμένοις, καὶ τοιαύτας δόξας ἔχουσι. — Ἀλκ. Φαίνεται. — Σωκ. Ὁρᾷς οὖν ὅτι ἡ ἔστιν ὧν γε ἄγνοια, καὶ ἔστιν οἷς, καὶ ἔχουσί πως, ἀγαθόν, ἀλλ' οὐ κακόν, ὥσπερ ἄρτι σοὶ ἐδόκει; — Ἀλκ. Ἔοικεν.

ἡ. Σωκ. Ἔτι τοίνυν εἰ βούλει τὸ μετὰ τοῦτο ἐπισκοπεῖν, ἄτοπον ὄψ, ἴσως ἄν σοι δόξειεν εἶναι. — Ἀλκ. Τί μάλιστα, ὦ Σώκρατες; — Σωκ. Ὅτι, ὡς ἔπος εἰπεῖν, κινδυνεύει τό γε τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν κτῆμα, ἐάν τις ἄνευ τοῦ βελτίστου κεκτημένος, ἢ, ὀλιγάκις μὲν ὠφελεῖν, βλάπτειν δὲ τὰ πλείω τὸν ἔχοντα αὐτά.
2 Σκόπει δὲ ὧδε· ἆρ' οὐκ ἀναγκαῖόν σοι δοκεῖ εἶναι, ὅταν τι μέλλωμεν ἤτοι πράττειν ἢ λέγειν, οἰηθῆναι δεῖν πρῶτον ἡμᾶς εἰδέναι, ἢ τῷ ὄντι εἰδέναι τοῦτο ὃ ἂν προχειροτέρως μέλλω-
3 μέν τι ἢ λέγειν ἢ πράττειν; — Ἀλκ. Ἔμοιγε δοκεῖ. — Σωκ. Οὐκοῦν οἱ ῥήτορες αὐτίκα, ἤτοι εἰδότες συμβουλεύειν, ἢ οἰηθέντες εἰδέναι, συμβουλεύουσιν ἡμῖν ἑκάστοτε· οἱ μέν, περὶ πολέμου τε καὶ εἰρήνης, οἱ δέ, περὶ τειχῶν οἰκοδομίας, ἢ καὶ λιμένων κατασκευῆς. Ἐνὶ δὲ λόγῳ, ὅσα δή ποτε ἡ πόλις πράττει πρὸς ἄλλην πόλιν, ἢ αὐτὴ καθ' αὑτήν, ἀπὸ τῆς τῶν ῥητόρων
4 συμβουλῆς πάντα γίγνεται; — Ἀλκ. Ἀληθῆ λέγεις. — Σωκ. Ὅρα τοίνυν καὶ τὰ ἐπὶ τούτοις, ἂν δυνηθῶ. Καλεῖς γάρ δή που φρο-

---

οὖν ἔχομεν ἐννοεῖν καὶ ἐν τῷ Παρασταίη τὸ Δόξα. Ἔστι δὲ τὸ παραστῆναι ποτ. καὶ τλ. ἐπεξήγησις τοῦ Ὅπερ.

3. Αὐτὸν ἐκεῖνον) Τὸν Περικλέα.

5. Ἀλλὰ τὴν αὐτὸς αὐτοῦ) Ἀλλ' αὐτὸς διενοεῖτο ἀποκτεῖναι τὴν ἑαυτοῦ μητέρα· χαριέντως δὲ οὕτως ἐξήνεγκε τὴν φράσιν.

ἡ. Ἴσως ἂν σοι δόξειεν εἶν.) Τοιοῦτον ἄτοπον δηλ. — Τί μάλιστα) Ἐπισκοπεῖν χρή. — Ἄνευ τοῦ βελτίστου) Τῆς φρονήσεως δηλ.

— Τὸν ἔχοντα αὐτὰ) Τὰ κτήματα.

3. Οἱ ῥήτορες αὐτίκα) Παραδείγματος χάριν.

4. Καὶ τὰ ἐπὶ τούτοις) Καὶ τὰ παρακολουθοῦντα τούτοις.

— Ἂν δυνηθῶ) Ἐξηγήσασθαι.

νίμους τε καὶ ἄφρονας; — Ἀλκ. Ἔγωγε. Σωκ.—Οὐκοῦν τοὺς μὲν πολλοὺς ἄφρονας· τοὺς δ' ὀλίγους, φρονίμους; — Ἀλκ. Οὕτω. — Σωκ. Οὐκοῦν πρός τι ἀποβλέπων, ἀμφοτέρους; — Ἀλκ. Ναί. — Σωκ. Ἆρ' οὖν τὸν τοιοῦτον συμβουλεύειν εἰδότα, χωρὶς τοῦ πότερον βέλτιον, καὶ ὅτε βέλτιον, φρόνιμον καλεῖς; — Ἀλκ. Οὐ δῆτα. — Σωκ. Οὐδέ γε, οἶμαι, ὅστις τὸ πολεμεῖν αὐτὸ οἶδε, χωρὶς τοῦ ὁπότε βέλτιον, καὶ τοσοῦτον χρόνον ὅσον βέλτιον. Ἦ γάρ; — Ἀλκ. Ναί. — Σωκ. Οὐκοῦν, οὐδὲ εἴτις τινὰ ἀποκτιννύναι οἶδεν, οὐδὲ χρήματα ἀφαιρεῖσθαι, καὶ φυγάδα ποιεῖν τῆς πατρίδος, χωρὶς τοῦ ὁπότε βέλτιον, καὶ ὅντινα βέλτιον. — Ἀλκ. Οὐ μέν τοι. — Σωκ. Ὅστις ἄρα τί τῶν τοιούτων οἶδεν, ἐὰν μὲν παρέπηται ἡ τοῦ βελτίστου ἐπιστήμη· αὕτη δ' ἦν ἡ αὐτὴ δή που ἥπερ καὶ ἡ τοῦ ὠφελίμου. Ἦ γάρ; — Ἀλκ. Ναί. — Σωκ. Φρόνιμόν γε αὐτὸν φήσομεν, καὶ ἀποχρῶντα ξύμβουλον καὶ αὐτὸν αὑτῷ καὶ τῇ πόλει· τὸν δὲ μὴ ποιοῦντα, τἀναντία τούτων. Ἢ πῶς δοκεῖ; — Ἀλκ. Ἐμοὶ μὲν οὕτω.

Θ'. Σωκ. Τί δ' εἴ τις ἱππεύειν ἢ τοξεύειν οἶδεν; ἢ αὖ παλαίειν, ἢ πυκτεύειν; ἤ τι τῆς ἄλλης ἀγωνίας, ἢ καὶ ἄλλο τι τῶν τοιούτων ὅσα τέχνῃ οἴδαμεν, τί καλεῖς ὃς ἂν εἰδῇ τὸ κατὰ ταύτην τὴν τέχνην βέλτιον γιγνόμενον; ἆρ' οὐ τὸν κατὰ τὴν ἱππικήν, ἱππικόν; — Ἀλκ. Ἔγωγε. — Σωκ. Τὸν δέ γε, οἶμαι, κατὰ τὴν πυκτικήν, πυκτικόν· τὸν δὲ κατ' αὐλητικήν, αὐλητικόν; καὶ κατ' ἄλλα δή που ἀνάλογον τούτοις· ἢ ἄλλως πως; — Ἀλκ. Οὐκ· ἀλλ' οὕτω. — Σωκ. Δοκεῖ οὖν σοι ἀναγκαῖον εἶναι τὸν περὶ τούτων τί ἐπιστήμονα ὄντα, ἆρα καὶ ἄνδρα φρόνιμον εἶναι; ἢ πολλοῦ φήσομεν ἐνδεῖν; — Ἀλκ. Πολλοῦ μέντοι, νὴ Δία. — Σωκ. Ποίαν οὖν οἴει πολιτείαν εἶναι τοξοτῶν τε ἀγαθῶν καὶ αὐλητῶν, ἔτι δὲ καὶ αὐλητῶν τε καὶ τῶν ἄλλων τεχνητῶν; ἀναμεμιγμένων δ' ἐν τοιούτοις οἷς ἄρτι εἰρήκαμεν, τῶν τε αὐτὸ τὸ πολεμεῖν εἰδότων καὶ αὐτὸ τὸ ἀποκτιννύναι; πρὸς δὲ, καὶ ἀνδρῶν πολιτικῶν, πολιτικὸν φύσημα φυσώντων; ἁπάντων δὲ τούτων ὄντων ἄνευ τῆς τοῦ βελτίστου ἐπιστήμης, καὶ τοῦ εἰδότος ὁπότε βέλτιον ἑνί ἑκάστῳ τούτων χρῆσθαι, καὶ πρὸς τίνα; — Ἀλκ. Φαύλην ἔγωγε, ὦ Σώκρατες. — Σωκ. Φαίης γε ἄν, οἶμαι, ἐπό-

---

5. Ἆρ' οὖν τὸν τοιοῦτον) Τί ὅ,τι δηποτοῦν ὁλ. τοιοῦτον, οἷον οἱ ῥήτορες.

6. Οὐδὲ χρήματα) Οὐδὲ καλεῖς φρόνιμον, εἴτις εἶδεν ἀφαιρεῖσθαι χρήματα καὶ τλ.

Θ'. Ἆρ' οὐ τὸν κατὰ τὴν) οἷον Ἆρ' οὐ καλεῖς τὸν εἰδότα τὸ βέλτιον κατὰ τὴν ἱππικήν, ἱππικόν;

3. Πολλοῦ μέν τοι νὴ Δία) Ὅ ἐστι· πολλοῦ δεῖ εἶναι ἄνδρα φρόνιμον τὸν περί τι τῶν εἰρημένων ἐπιστήμονα.

4. Πολιτικὸν φύσημα) Ὅπερ ἐστὶ καυχωμένων ὅτι εἰσὶ πολιτικοί.

ταν ὁρῴης ἕνα ἕκαστον αὐτῶν φιλοτιμούμενόν τε, καὶ νέμοντα τὸ πλεῖστον τῆς πολιτείας τούτῳ μέρος,

Ἵν' αὐτὸς αὑτοῦ τυγχάνῃ κράτιστος ὤν.

(λέγω δὲ τὸ κατ' αὐτὴν τὴν τέχνην βέλτιστον γιγνόμενον) τοῦ δὲ τῇ πόλει τε καὶ αὐτὸν αὑτῷ βελτίστου ὄντος τὰ πολλὰ διημαρτηκότα, ἅτε οἶμαι, ἄνευ νοῦ δόξῃ πεπιστευκότα. Οὕτω δὲ
6 τούτων ἐχόντων, ἆρ' οὐκ ἂν ὀρθῶς λέγοιμεν, φάντες πολλῆς ταραχῆς τε καὶ ἀνομίας μεστὴν εἶναι τὴν τοιαύτην πολιτείαν; —
7 Ἀλκ. Ὀρθῶς μέντοι, νὴ Δία. — Σωκ. Οὐκοῦν ἀναγκαῖον ἐδόκει ἡμῖν εἶναι, οἰηθῆναι δεῖν πρῶτον ἡμᾶς εἰδέναι, ἢ τῷ ὄντι εἰδέναι τοῦτο ὃ ἂν προχείρως μέλλωμεν ἢ πράττειν ἢ λέγειν; — Ἀλκ. Ἐδόκει. — Σωκ. Οὐκοῦν, κἂν μὲν πράττῃ ἅ τις οἶδεν, ἢ δοκεῖ εἰδέναι, παρέπεται δή τὸ ὠφελίμως καὶ λυσιτελούντως
8 ἡμᾶς ἕξειν καὶ τῇ πόλει καὶ αὐτὸν αὑτῷ; — Ἀλκ. Πῶς γὰρ οὔ; — Σωκ. Ἐὰν δέ γ', οἶμαι, τἀναντία τούτων, οὔτε τῇ πόλει, οὔτ' αὐτὸν αὑτῷ; — Ἀλκ. Οὐ δῆτα. — Σωκ. Τί δὲ; νῦν ἔτι ὡσαύτως σοὶ δοκεῖ, ἢ ἄλλως πως; — Ἀλκ. Οὔκ· ἀλλ' οὕτω. — Σωκ. Ἆρ' οὖν ἔφησθα καλεῖν τοὺς μὲν πολλοὺς ἄφρονας, τοὺς δ' ὀλίγους, φρονίμους; — Ἀλκ. Ἔγωγε. — Σωκ. Οὐκοῦν φαμὲν πάλιν τοὺς πολλοὺς διημαρτηκέναι τοῦ βελτίστου, ὡς τὰ
9 πολλά γε, οἶμαι, ἄνευ νοῦ δόξῃ πεπιστευκότας. — Ἀλκ. Φαμὲν γάρ. — Σωκ. Λυσιτελεῖ ἄρα τοῖς πολλοῖς μήτε εἰδέναι μηδέν, μήτε οἴεσθαι εἰδέναι· εἰ δέ γε μᾶλλον προθυμήσονται μὲν πράττειν ταῦτα ἅττ' ἂν εἰδῶσιν, ἢ οἰηθῶσιν εἰδέναι· πράττοντες δὲ, βλάπτεσθαι τὰ πλείω μᾶλλον ἢ ὠφελεῖσθαι; — Ἀλκ. Ἀληθέστατα λέγεις.

ι. Σωκ. Ὁρᾷς οὖν, ὅτε γ' ἔφην, κινδυνεύει τόγε τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν κτῆμα, ἐάν τις ἄνευ τῆς τοῦ βελτίστου ἐπιστήμης κεκτημένος ᾖ, ὀλιγάκις μὲν ὠφελεῖν, βλάπτειν δὲ τὰ πλείω τὸν ἔχοντα αὐτό, ἆρ' οὐχὶ τῷ ὄντι ὀρθῶς ἐφαινόμην λέγων; — Ἀλκ. Καὶ εἰ μὴ τότε, ἀλλὰ νῦν μοι δοκεῖ, ὦ Σώκρατες. —
2 Σωκ. Δεῖ ἄρα καὶ πόλιν καὶ ψυχὴν τὴν μέλλουσαν ὀρθῶς βιώσεσθαι, ταύτης τῆς ἐπιστήμης ἀντέχεσθαι ἀτεχνῶς, ὥσπερ ἀσθε-

---

5. Τούτῳ μέρος) Καὶ νέμει τὸ πλεῖστον μέρος τῆς πολιτείας τούτῳ τῷ ἑξῆς· ἵν' αὐτὸς, καὶ τλ.

— Λέγω δὲ) Τοῦτ' ἔστιν· ὁπότε ὀρῴης ἕνα ἕκαστον γιγνόμενον βέλτιστον τὸ κατ' αὐτήν· καὶ τλ. Ἀττικὸν δὲ, τὸ κατ' αὐτὴν τὴν τέχνην, τοῦ ἄρθρου παραπληροῦντος.

— Καὶ αὐτὸν αὑτῷ) Τὸ Αὐτὸν κατ' ἰδιωτισμὸν Πλάτωνος λέγεται ἔμφασιν τοῦ λόγου ποιοῦν· ἵν' ᾖ. Διημαρτηκότα δὲ τοῦ βελτίστου ὄντος τῇ τε πόλει καὶ ἑαυτῶν ἕκαστον διημαρτηκότα τοῦ· καὶ τλ.

7. Καὶ αὐτὸν αὑτῷ) Καὶ ἑαυτῷ ἕκαστον ἔξειν καὶ τλ.

8. Οὐ δῆτα) Οὐ παρέπεται τὸ ὠφελίμως καὶ τλ.

— Δόξῃ ἄνευ νοῦ) Δόξῃ ἄφρονος· ὅ ἐστὶ χωρὶς φρονήσεως.

ι. 2. Καὶ πόλιν καὶ ψυχήν) καὶ πόλιν δηλ. καὶ καθ' ἕνα ἕκαστον.

νοῦντα ἰατροῦ, ἢ τινος κυβερνήτου τὸν ἀσφαλῶς μέλλοντα πλεῖν. Ὅσωπερ ἂν μὴ πρότερον ἐπουρίσῃ τὸ τῆς ψυχῆς. Ἄνευ γὰρ ταύτης, ἢ περὶ χρημάτων κτῆσιν, ἢ σώματος ῥώμην, ἢ καί ἄλλο τι τῶν τοιούτων, τοσούτῳ μείζω ἁμαρτήματα ἀπ' αὐτῶν ἀναγκαῖόν ἐστιν, ὡς ἔοικε, γίγνεσθαι. Ὁ δὲ δὴ τὴν καλουμένην πολυμάθειάν τε καὶ πολυτεχνίαν κεκτημένος, ὀρφανὸς δὲ ὢν ταύτης τῆς ἐπιστήμης, ἀγόμενος δὲ ὑπὸ μιᾶς ἑκάστης τῶν ἄλλων, ἆρ' οὐχὶ τῷ ὄντι δικαίως πολλῷ χειμῶνι χρήσεται; ἆτ' οἶμαι, ἄνευ κυβερνήτου διατελῶν ἐν πελάγει, χρόνον οὐ μακρὸν βίου θεῶν. Ὥστε ξυμβαίνειν μοι δοκεῖ καὶ ἐνταῦθα τὸ τοῦ ποιητοῦ, ὃ λέγει κατηγορῶν που τινός, ὡς ἄρα πολλὰ μὲν ἠπίστατο ἔργα, κακῶς δὲ, φησίν, ἠπίστατο πάντα. — Ἀλκ. Καὶ τί δή ποτε ξυμβαίνει τὸ τοῦ ποιητοῦ, ὦ Σώκρατες; ἐμοὶ μὲν γὰρ οὐδ' ὁτιοῦν δοκεῖ πρὸς λόγον εἰρηκέναι. — Σωκ. Καὶ μάλα γε πρὸς λόγον· ἀλλ' αἰνίττεται, ὦ βέλτιστε, καὶ οὗτος, καὶ οἱ ἄλλοι δὲ ποιηταὶ σχεδόν τι πάντες. Ἔστι τε φύσει ποιητικὴ ἡ σύμπασα αἰνιγματώδης, καὶ οὐ τοῦ προστυχόντος ἀνδρὸς γνωρίσαι. Ἔτι δὲ πρὸς τῷ φύσει τοιαύτῃ εἶναι, ὅταν λάβηται ἀνδρὸς φθονεροῦ τε καὶ μὴ βουλομένου ἡμῖν ἐνδείκνυσθαι, ἀλλ' ἀποκρύπτεσθαι ὅτι μάλιστα τὴν αὑτοῦ σοφίαν, ὑπερφυῶς δὴ τὸ χρῆμα ὡς δύσγνωστον φαίνεται, ὅ,τι ποτὲ νοοῦσιν ἕκαστος αὐτῶν. Οὐ γὰρ δή που Ὁμήρου γε, τὸν σοφώτατόν τε καὶ θειότατον ποιητήν, ἀγνοεῖν δοκεῖς ὅτι οὐχ οἷόν τε ἦν ἐπίστασθαι κακῶς. Ἐκεῖνος γάρ ἐστιν ὁ λέγων τὸν Μαργίτην πολλὰ μὲν ἐπίστασθαι, κακῶς δὲ, φησί, πάντα ἐπίστασθαι. Ἀλλ' αἰνίττεται, οἶμαι, παράγων τὸ κακῶς μέν, ἀντὶ τοῦ κακοῦ· τὸ δὲ ἠπίστατο, ἀντὶ τοῦ ἐπίστασθαι. Γίγνεται οὖν συντεθὲν ἔξω μὲν τοῦ μέτρου, ἔστι δ' ὅ,τι

— Τὸ τῆς ψυχῆς) Ἀντὶ ἡ ψυχή. Τὸ δέ γε Ἐπουρίζειν κυρίως μὲν ἐπὶ ἀνέμου, ὁπότε αἰσίως πνεῖ, λέγεται δὲ καὶ περὶ ψυχῆς καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν αὐτῆς· ὅταν ὥσπερ ἀνέμῳ σφοδρῷ καὶ οὐρίῳ τὸν ἄνθρωπον ἐπί ἄλλο φέρουσί τι· ὁ νοῦς. Ἆρα ἐν ὅσῳ ἂν ἡ ψυχὴ μὴ ἀχθῇ ἐπ' ἄλλο ἐκβιβασθεῖσα ὑπό τινος φυσήματος.

— Ἄνευ γὰρ ταύτης) Τῆς ἐπιστήμης δηλ.

— Τοσούτῳ μείζ.) Ἀντὶ πολλῷ μείζω.

3. Βίον θεῶν) Ὁρῶν δηλ. τὸν βίον ὀλιγοχρόνιον καὶ ἐν κινδύνῳ ἀεὶ ὄντα· καὶ ταῦτα διὰ τὴν τοῦ χειμῶνος μεταφοράν.

4. Τὸ τοῦ ποιητοῦ) Ὁμήρου Μαργίτου κατηγοροῦντος· ἐν Ἀποσπμ. στίχ. 159. οὕτω λέγων·

Πόλλ' ἠπίστατο ἔργα, κακῶς δ' ἠπίστατο πάντα.

5. Τοιαύτῃ εἶν.) Ὀνομαστικῇ ἀντὶ αἰτιατικῆς ἐχρήσατο, οἶμαι, διὰ τὴν ἐπαγομένην ἀνάλυσιν. Ὅταν λάβηται.

— Ὡς δύσγνωστον) Τὸ Ὡς ἐπιτατικῶς λέγεται· ἴν' ᾖ. Τὸ χρῆμα τοῦτο ἡ ποιητικὴ ὑπερβαλλόντως λίαν φαίνεται δύσγνωστον· ὅ,τι ποτέ ἐστιν, ὃ νοοῦσιν οἱ ποιηταί.

7. Ἀγνοεῖν δοκεῖς) Οὐ νομίζεις ὅ,τι ἠγνόει Ὅμηρος ὅτι οὐκ ἔστι δυνατὸν ἐπίστασθαι κακῶς λέγων ὅτι ὁ Μαργίτης ἠπίστατο μὲν πολλὰ, κακῶς δὲ ἠπίστατο πάντα. Ἀλλ' ἐννόει ὅτι πολλὰ μὲν ἠπίστατο ἔργα, κακὸν δὲ ἦν αὐτῷ τὰ πολλὰ εἰδέναι.

— Παράγων) Μεταλαμβάνων.

βούλεται, ὡς πολλὰ μὲν ἠπίστατο ἔργα, κακὸν δὲ ἦν αὐτῷ ἐπίστασθαι ταῦτα πάντα. Δῆλον οὖν ὅτι εἴπερ ἦν αὐτῷ κακὸν τὸ πολλὰ εἰδέναι, φαῦλός τις ὢν ἐτύγχανεν· εἴπερ γε πιστεύειν δεῖ τοῖς προειρημένοις λόγοις. — Ἀλκ. Ἀλλ' ἔμοι γε δοκεῖ, ὦ Σώκρατες. Ἢ χαλεπῶς γ' ἂν ἄλλοις τισὶ πιστεύσαιμι λόγοις, εἴπερ μηδὲ τούτοις.

ιά. Σωκ. Καὶ ὀρθῶς γέ σοι δοκεῖ. Ἀλλὰ φέρε πρὸς Διός. Ὁρᾷς γὰρ δή που τὴν ἀπορίαν ὅση τε καὶ οἵα· ταύτης δέ μοι δοκεῖς καὶ σὺ κεκοινωνηκέναι· μεταβαλλόμενος γέ τοι ἄνω καὶ κάτω οὐδ' ὁτιοῦν παύῃ, ἀλλ' ὅπερ ἂν μάλιστά σοι δόξῃ, τοῦτο
2 καὶ ἐκδεδυκέναι αὖ, καὶ οὐκέτι ὡσαύτως δοκεῖν. Εἰ οὖν σοί γέ τι καὶ νῦν ἐμφανὴς γενόμενος ὁ Θεός, πρὸς ὃν τυγχάνεις πορευόμενος, ἐρωτήσειε, πρὶν ὁτιοῦν εὔξασθαί σε, εἰ ἐξαρκέσει σοὶ ἐκείνων τί γενέσθαι, ὧν περ καὶ ἐν ἀρχῇ ἐλέγετο, εἴτε καὶ αὐτῷ σοι ἐπιτρέψειεν εὔξασθαι, τί ποτ' ἂν οἴει ἢ τῶν παρ' ἐκείνου διδο-
μένων λαμβάνων, ἢ αὐτὸς εὐξάμενος γενέσθαι, τοῦ καιροῦ τυ-
3 χεῖν; — Ἀλκ. Ἀλλά, μὰ τοὺς Θεούς, ἐγὼ μὲν οὐδὲν ἂν ἔχοιμι σοὶ εἰπεῖν, ὦ Σώκρατες· ἀλλά μάργον τί μοι δοκεῖ εἶναι, καὶ ὡς ἀληθῶς πολλῆς φυλακῆς, ὅπως μή λήσῃ τὶς αὐτὸν εὐχόμενος μὲν κακά, δοκῶν δὲ ἀγαθά· ἔπειτ' ὀλίγον ἐπισχών, (ὅπερ καὶ σὺ ἔλε-
4 γες) παλινῳδῇ, ἀνευχόμενος ἅττα τὸ πρῶτον εὔξηται.—Σωκ. Ἆρ' οὖν οὐχὶ εἰδώς τι πλεῖον ἡμῶν ὁ ποιητὴς, οὗ καὶ ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου ἐπεμνήσθην, τὰ δεινὰ καὶ εὐχομένοις ἀπαλέξειν ἐκέλευσεν;— Ἀλκ.
5 Ἔμοιγε μέν τοι δοκεῖ.—Σωκ. Τοῦτον μὲν τοίνυν, ὦ Ἀλκιβιάδη, καὶ Λακεδαιμόνιοι τὸν ποιητὴν ἐζηλωκότες, εἴτε καὶ αὐτοὶ οὕτως ἐπεσκεμμένοι, καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ ἑκάστοτε παραπλησίαν εὐχὴν εὔχονται, τὰ καλὰ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς τοὺς Θεοὺς διδόναι κελεύοντες αὖ σφίσιν αὐτοῖς. Πλεῖον δ' οὐδεὶς ἂν ἐκείνων εὐξαμένων ἀ-
6 κούσειε. Τοιγαροῦν εἰς τὸ παρῆκον τοῦ χρόνου καὶ οὐδένων ἧττον εὐτυχεῖς εἰσιν ἄνθρωποι. Εἰ δ' ἄρα καὶ συμβέβηκεν αὐτοῖς ὥστε

ιά. Ταύτης δὲ) Τῆς ἀπορίας δηλ.

— Τοῦτο καὶ ἐκδεδυκ.) ὅτι ἐξέδυς τοῦτο. Τὸ δ' Ἐκδεδυκέναι καὶ Δοκεῖν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ Παύῃ· ἵν' ᾖ. Τοῦτο οὐ παύῃ ἐκδεδυκ. καὶ τλ.

2. Τί ποτ' ἂν οἴει) Τί ποτε νομίζεις ὅτι ἔτυχες τοῦ καιροῦ, ἢ τῶν παρὰ τοῦ Θεοῦ· καὶ τλ.

3. Ἀλλὰ μάργον τι) Ἀνόητον καὶ παραφρονοῦν.

— Παλινῳδῇ) Ἀπὸ τοῦ Ὅπως μή.

— Εὔξηται) Οἷον· ὅσα καὶ ἂν εὐχηθῇ.

5. Τὰ καλὰ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς) Κελεύοντες τοὺς Θεοὺς διδόναι αὐτοῖς σφίσι τὰ καλὰ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς ὅπερ ἔστιν· ἵν' οἱ Θεοὶ δῶσιν αὐτοῖς τὰ καλὰ οὐχ ἁπλῶς ἀλλ' ἀποβαίνοντα εἰς ἀγαθὸν τέλος.

6. Εἰς τὸ παρῆκον) Ὅ ἐστιν, εἰς τὸν προσήκοντα χρόνον. Σύνηθες δὲ τοῦτο παρ' Ἕλλησι τὸ οὐσιαστικὸν εἰς γενικὴν μεταβάλλειν, τοῦ ἐπιθέτου μένοντος εἰς τὴν ἀπαιτουμένην πτῶσιν ἐν τῇ συντάξει.

— Οὐδένων) Οὐδείς. Ἔστι δ' ὅτε καὶ πληθυντικῶς εὑρίσκεται. Οὐδένες, οὐδένων.

μὴ πάντα εὐτυχεῖν, ἀλλ᾽ οὐ διὰ τὴν ἐκείνων εὐχήν· ἐπὶ τοῖς θεοῖς δ᾽ ἐστίν, οἶμαι, ὥστε καὶ διδόναι ἅττ᾽ ἄν τις εὐχόμενος τυγχάνῃ, καὶ τἀναντία τούτων.

ιϛ΄. Βούλομαι δέ σοι καὶ ἕτερόν τι διηγήσασθαι, ὅποτε ἥκουσα πρεσβυτέρων τινῶν· ὡς Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις διαφορᾶς γενομένης, συνέβαινεν ἀεὶ τῇ πόλει ἡμῶν ὥστε καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, ὁπόταν μάχη γένοιτο, δυστυχεῖν, καὶ μηδέ ποτε δύνασθαι κρατῆσαι. Τοὺς οὖν Ἀθηναίους 2
ἀγανακτοῦντας τῷ πράγματι, καὶ ἀπορουμένους τίνι χρὴ μηχανῇ τῶν παρόντων κακῶν ἀποτροπὴν εὑρεῖν, βουλευομένοις αὐτοῖς δοκεῖν κράτιστον εἶναι, πέμψαντας πρὸς Ἄμμωνα, ἐκεῖνον ἐπερωτᾷν· ἔτι δὲ πρὸς τούτοις τάδε, καὶ ἀνθ᾽ ὅτου ποτὲ Λα- 3
κεδαιμονίοις οἱ θεοὶ μᾶλλον νίκην διδόασιν ἢ σφίσιν αὐτοῖς· οἳ πλείστας, φάναι, μὲν θυσίας καὶ καλλίστας τῶν Ἑλλήνων ἄγομεν, ἀναθήμασί τε κεκοσμήκαμεν τὰ ἱερὰ αὐτῶν, ὡς οὐδένες ἄλλοι· πομπάς τε πολυτελεστάτας καὶ σεμνοτάτας ἑορτάζομεθα τοῖς θεοῖς ἀν᾽ ἕκαστον ἔτος, καὶ ἐτελοῦμεν χρήματα, ὅσα οὐδ᾽ οἱ ἄλλοι ξύμπαντες Ἕλληνες. Λακεδαιμονίοις δὲ, φάναι, 4
οὐδέποτ᾽ ἐμέλησεν οὐδὲν τούτων· ἀλλ᾽ οὕτως ὀλιγώρως διάκεινται πρὸς τοὺς θεούς, ὥστε καὶ ἀνάπηρα θύουσιν ἑκάστοτε, καὶ τἄλλα πάντα οὐκ ὀλίγῳ ἐνδεεστέρως τιμῶσιν ἢπερ ἡμεῖς, οὐδὲν ἐλάττω χρήματα κεκτημένοι τῆς ἡμετέρας πόλεως. Ἐ- 5
πειδὴ εἰρηκέναι ταῦτά τε, καὶ ἐπερωτῆσαι τί χρὴ πράττοντας αὐτοὺς τῶν παρόντων κακῶν ἀπαλλαγὴν εὑρεῖν, ἄλλο μὲν οὐδὲν ἀποκριθῆναι τὸν προφήτην, (τὸν γὰρ θεὸν οὐκ ἐᾷν δηλονότι) καλέσαντα δὲ αὐτὸν, Ἀθηναίοις, φάναι, τάδε λέγει Ἄμ-

— Ὥστε) Τὸ ὥστε παρέλκει. Τίθεται δὲ πολλάκις τοῦτό τε καὶ τὰ παραπλήσια ἐπὶ τὸ σαφέστερον ἐκφράζουσι.

ιϛ΄. Πρεσβυτέρων τινῶν) λεγόντων δηλ. καὶ διηγουμένων· ὅθεν τὸ Ὁ πρὸς τὸ τοιοῦτον ἐννοούμενον φέρεται.

2. Τοὺς οὖν Ἀθην.) Ἐννοεῖται ἀπὸ κοινοῦ τὸ συνέβη. Ἤτοι· ἐλέγετο, ἢ ἔφασαν οἱ πρεσβύτεροι δηλ. ἢ καὶ ἐδιηγοῦντο. Ἡ δὲ αἰτιατικὴ τοὺς Ἀθηναίους ἀγανακτοῦντας ἀποδοθήτω πρὸς τὸ Ἐπερωτᾷν ἐκ πρώτου ἀπαρεμφατικῶς· καίτοι πρὸς τὸ Δοκεῖν ἐγρῆν, καὶ κατὰ δοτικὴν ἐξενεχθῆναι. Ἀλλ᾽ ἐξενεγκὼν κατ᾽ αἰτιατικὴν, ἀναγκαῖον ὂν, ἐπειδὴ ἔμελλεν ἀπαφέμφατον ἀκολουθήσειν αὐτῇ διὰ τὸ ἐννοούμενον, ὡς εἴρηται διηγηματικὸν ῥῆμα· εἶτα, ὥσπερ ἐπιλαθόμενος τούτου, τὸ μὲν ἀπαρέμφατον πρὸς τὸ ἀπρόσωπον δοτικὴν ἀπαιτοῦν ἐπέφερε, τὴν δ᾽ αἰτιατικὴν ἀναπαύστον εἴασεν. Ἔστι δ᾽ εὑρεῖν πολλὰ τοιαῦτα παρ᾽ Ἕλλησιν, οὐκ ἀγνοοῦσι μὲν, τὸ δὲ φύσει φυλάττουσιν. Ἐν γὰρ τῷ λαλεῖν πολλὰ τοιαῦτα συμβαίνει διὰ τὸ ἀπερίσκεπτον ἐν ἑκάστῃ γλώσσῃ. Ὁ δὲ νοῦς. Διηγοῦντο οὖν οἱ πρεσβύτερει ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἠγανάκτουν ἐπὶ τῷ πράγματι, καὶ ἠποροῦντο, ὅπως ἂν εὕροιεν λύσιν τῶν παρόντων κακῶν, καὶ βουλομένοις αὐτοῖς ἐπὶ τούτῳ ἔδοξεν ὅτι ἐστὶ κράτιστον ἵνα πέμψωσι πρὸς Ἄμμωνα, καὶ ἐπερωτήσωσι κἀκεῖνον.

3. Ἔτι δὲ πρὸς τούτοις τάδε) Ἐπερωτᾷν δηλ.

— Φάναι) Ἀπὸ τοῦ Διηγοῦντο· οὕτω καὶ περὶ τῶν ἑξῆς ἀπαρεμφάτων.

5. Τὸν γὰρ θεὸν) Οὐ γὰρ εἴα αὐτὸν ὁ θεὸς ἀποκρίνασθαι ἄλλο.

μων· φησὶν ἂν βούλεσθαι αὐτῷ τὴν Λακεδαιμονίων εὐφημίαν
6 εἶναι μᾶλλον, ἢ τὰ σύμπαντα τῶν Ἑλλήνων ἱερά. Τοσαῦτα εἰπεῖν, οὐκέτι περαιτέρω. Τὴν γοῦν εὐφημίαν οὐκ ἄλλην τινὰ μοὶ δοκεῖ λέγειν ὁ Θεὸς, ἢ τὴν εὐχήν αὐτῶν. Ἔστι γὰρ τῷ ὄντι πολὺ διαφέρουσα τῶν ἄλλων. Οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι Ἕλληνες, οἱ μὲν χρυσόκερως βοῦς παραστησάμενοι, ἕτεροι δ' ἀναθήμασι δωρούμενοι τοὺς Θεοὺς, εὔχονται ἅττ' ἂν τύχῃ ταῦτα, ἐάν τε
7 ἀγαθὰ, ἐάν τε κακά. Βλασφημούντων οὖν αὐτῶν ἀκούοντες οἱ Θεοὶ, οὐκ ἀποδέχονται τὰς πολυτελεῖς ταύτας πομπάς τε καὶ Θυσίας. Ἀλλὰ δοκεῖ μοι πολλῆς φυλακῆς δεῖσθαι καὶ σκέψεως, ὅ,τι ποτὲ ῥητέον ἐστὶ καὶ μή.

ιγ'. Εὑρήσεις δὲ καὶ παρ' Ὁμήρῳ ἕτερα παραπλήσια τούτοις εἰρημένα. Φησὶ γὰρ τοὺς Τρῶας ἔπαυλιν ποιουμένους,

Ἔρδειν ἀθανάτοισι τελειέσσας ἑκατόμβας·
τὴν δὲ κνίσσαν ἐκ τοῦ πεδίου τοὺς ἀνέμους φέρειν
— οὐρὰν εἴσω,
Ἥδειαν· τῆς δ' οὔτι Θεοὺς μάκαρας δατέεσθαι,
Οὐδ' ἐθέλειν. Μάλα γάρ σφιν ἀπήχθετο Ἴλιος ἱρὴ,
Καὶ Πρίαμος, καὶ λαὸς ἐϋμμελίω Πριάμοιον.

2 Ὥστε οὐδὲν αὐτοῖς προὔργου ἦν Θύειν τε καὶ δῶρα τελεῖν μάτην, Θεοῖς ἀπεχθημένους. Οὐ γάρ, οἶμαι, τοιοῦτόν ἐστι τὸ τῶν Θεῶν, ὥς τε ὑπὸ δώρων παράγεσθαι, οἷον κακὸν τοκιστήν. Ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς εὐήθη λόγον λέγομεν, ἀξιοῦντες Λακεδαιμονίων ταύτῃ πε-
3 ριεῖναι. Καὶ γὰρ ἂν δεινὸν εἴη εἰ πρὸς τὰ δῶρα καὶ τὰς Θυσίας ἀποβλέπουσιν ἡμῶν οἱ Θεοὶ, ἀλλὰ μὴ πρὸς τὴν ψυχὴν, ἂν τις ὅσιος καὶ δίκαιος ὢν τυγχάνῃ. Πολλῷ μᾶλλον, οἶμαι, ἢ πρὸς τὰς πολυτελεῖς ταύτας πομπάς τε καὶ Θυσίας· ἃς οὐδὲν κωλύει πολλὰ μὲν εἰς Θεοὺς, πολλὰ δ' εἰς ἀνθρώπους ἡμαρτηκότας, καὶ ἰδιώτην καὶ πόλιν, ἔχειν ἂν ἕκαστον ἔτος τελεῖν. Οἱ δὲ, ἅτε οὐ δωροδόκοι ὄντες, καταφρονοῦσιν ἁπάντων τούτων, ὥς φη-
4 σιν ὁ Θεὸς, καὶ Θεῶν προφήτης. Κινδυνεύει γοῦν καὶ παρὰ Θεοῖς

---

6. Ἅττα ἂν τύχ.) Ὅσα ἂν τύχωσι, χωρὶς προμελέτης καὶ φρονήσεως.

7. Ὅ,τι ποτὲ ῥητέον ἐστὶ) Τί χρὴ ζητεῖν καὶ μὴ, παρὰ Θεῶν.

ιγ'. Φησὶ γὰρ) Ὅμηρ. Ἀπόσπαμ. στιχ. 24 . . . 27. καὶ ἐν Ἰλιαδ. Θ'. στίχ. 548. 552.

2. Προὔργ.) Πρὸ ἔργου· ἀναγκαῖον δηλ.

— Ἀπεχθημ.) Μετὰ ἀπαρέμφατον αἰτιατικὴ τίθεται, καί τοι τὸ αὐτοῖς κατὰ δοτικήν.

— Ταύτῃ περιεῖν.) Ὅτι διὰ τοῦτο περιεγίνοντο.

3. Πολλῷ μᾶλλον, οἶμαι) Ὅτι οἱ Θεοὶ ἀποβλέπουσι πρὸς τὴν ψυχήν.

— Ἡμαρτηκότας, καὶ ἰδιώτην καὶ πόλιν) Ἡ μετοχὴ οὐ μόνον διὰ τὸ ἐπικρατέστερον τοῦ ἰδιώτην, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν δύναμιν τοῦ Πόλιν πληθυντικῶς ἐν ἀρσενικῷ ἐξηνέχθη γένει.

— Ὡς φησιν ὁ Θεὸς) Ἄμμων προφήτης ὢν πάντων τῶν Θεῶν. Ἄμμων γάρ ἐστιν ὁ Ζεύς. Ζεὺς δὲ ἐστὶ πατὴρ ἀνδρῶν τε Θεῶν τε· διὰ τοῦτο καὶ προφήτης.

καὶ παρ' ἀνθρώποις τοῖς νοῦν ἔχουσι δικαιοσύνη τε καὶ φρόνησις διαφερόντως τετιμῆσθαι. Φρόνιμοι δὲ καὶ δίκαιοι, οὐκ ἄλλοι τινές εἰσιν ἢ τῶν εἰδότων ἃ δεῖ πράττειν καὶ λέγειν, καὶ πρὸς θεοὺς καὶ πρὸς ἀνθρώπους. Βουλοίμην δ' ἂν καὶ σοῦ πυθέσθαι ὅ,τι ποτὲ ἐν νῷ ἔχεις πρὸς ταῦτα. — Ἀλκ. Ἀλλ' ἐμοί μέν, ὦ Σώκρατες, οὐκ ἄλλη πη δοκεῖ ἢ ἥπερ σοί τε καὶ τῷ θεῷ. Οὐδὲ γὰρ ἂν εἰκὸς εἴη ἀντίψηφον ἐμὲ τῷ θεῷ γίγνεσθαι. — Σωκ. Οὐκοῦν μέμνησαι ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ φάσκων εἶναι, ὅπως μὴ λάθῃς σεαυτὸν εὐχόμενος κακά, δοκῶν δὲ ἀγαθά; — Ἀλκ. Ἔγωγε. — Σωκ. Ὁρᾷς οὖν ὡς οὐκ ἀσφαλές σοι ἐστὶν ἐλθεῖν πρὸς τὸν θεὸν εὐξομένῳ, ἵνα μηδ' ἂν οὕτω τύχῃ, βλασφημοῦντός σου ἀκούων, οὐθὲν ἀποδέξηται τῆς θυσίας ταύτης· τυχὸν δὲ καὶ ἕτερόν τι προσαπολαύσῃς. Ἐμοὶ μὲν οὖν δοκεῖ κράτιστον εἶναι ἡσυχίαν ἔχειν. Τῇ μὲν γὰρ Λακεδαιμονίων εὐχῇ, διὰ τὴν μεγαλοψυχίαν (τοῦτο γὰρ κάλλιστον τῶν ἐν ἀφροσύνῃ γε ὀνομάτων) οὐκ ἂν εἴμαί σε ἐθέλειν χρῆσθαι. Ἀναγκαῖον οὖν ἐστι περιμένειν ἕως ἄν τις μάθῃ ὡς δεῖ πρὸς θεοὺς καὶ πρὸς ἀνθρώπους διακεῖσθαι. 5 6 7

ιθ'. Ἀλκ. Πότε οὖν παρέσται ὁ χρόνος οὗτος, ὦ Σώκρατες; καὶ τίς ὁ παιδεύσων; ἥδιστα γὰρ ἄν μοι δοκῶ ἰδεῖν τοῦτον τὸν ἄνθρωπον τίς ἐστιν. — Σωκ. Οὗτός ἐστιν ᾧ μέλει περὶ σοῦ. Ἀλλά δοκεῖ μοι, ὥσπερ τῷ Διομήδει φησὶ τὴν Ἀθηνᾶν Ὅμηρος ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἀφελεῖν τὴν ἀχλύν, 2

Ὄφρ' εὖ γιγνώσκοι ἠμὲν θεὸν ἠδὲ καὶ ἄνδρα,

οὕτω καὶ σοῦ δεῖν ἀπὸ τῆς ψυχῆς πρῶτον ἀφελόντα τὴν ἀχλύν, ἣ νῦν παροῦσα τυγχάνει, τοτηνικαῦτ' ἤδη προσφέρειν δι' ὧν μέλλεις γνώσεσθαι ἠμὲν κακὸν ἠδὲ καὶ ἐσθλόν. Νῦν μὲν γὰρ οὐκ ἄν μοι δοκῇς δυνηθῆναι. — Ἀλκ. Ἀφαιρείτω, εἴτε βούλεται, τὴν ἀχλύν, εἴτε ἄλλο τι· ὡς ἐγὼ παρεσκεύασμαι μηδὲν ἂν φεύγειν τῶν ὑπ' ἐκείνου προσταττομένων, ὅστις ποτ' ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος· εἴγε μέλλοιμι βελτίων γενέσθαι. — Σωκ. Ἀλλὰ μήν κἀκεῖνος θαυμαστὴν ὅσην περί σε προθυμίαν ἔχει. — Ἀλκ. Εἰς τότε τοίνυν καὶ τὴν θυσίαν ἀναβάλλεσθαι κράτιστον εἶναί μοι δοκεῖ. — Σωκ. Καὶ ὀρθῶς γε σοὶ δοκεῖ. Ἀσφαλέστερον γάρ 3 4 5

---

4. Ἢ τῶν εἰδότ.) Ἐκεῖνοι τῶν εἰδ.

6. Οὕτω τύχῃ) Ὁ Θεός.

7. Διὰ τὴν μεγαλ.) Ἔφη γὰρ πρότερον ὅτι τὴν εὐήθειαν καὶ μεγαλοψυχίαν καλοῦσιν· ὅρα γ'. 10.

ιθ'. Ὁ χρόνος οὗτος) Καθ' ὃν ἂν μάθῃ τις, ὡς δεῖ πρὸς θεοὺς καὶ πρὸς ἀνθρώπους διακεῖσθαι.

— Ὧ μέλει περὶ σοῦ) Ὥπερ ἐστὶ φροντὶς καὶ μέλησις περὶ σοῦ· ὁ φροντίζων δηλ. περὶ σοῦ. Ἐνταῦθα δοκεῖ ἑαυτὸν ἐννοεῖν ὁ Σωκράτης.

2. Τὴν ἀχλύν) Ὅμηρ. Ἰλιάδ. Ε. στίχ. 128.

— Οὕτω καὶ σοῦ δεῖν) Ἐννοεῖται τὸ Φημί.

— Ἠμὲν κακ.) Ἀντὶ καὶ τὸν ἀγαθὸν καὶ τὸν κακόν· ποιητικὰ γὰρ τὸ Ἠμὲν, Ἠδὲ ἀντὶ τοῦ Μὲν, Δέ.

ἐστιν ἢ παρακινδυνεύειν τοσοῦτον κίνδυνον. — Ἀλκ. Ἀλλὰ πῶς, ὦ Σώκρατες; καὶ μὴν τουτονὶ τὸν στέφανον, ἐπειδή μοι δοκεῖς καλῶς συμβεβουλευκέναι, σοὶ περιθήσω· τοῖς θεοῖς δὲ καὶ στεφάνους καὶ τἆλλα πάντα τὰ νομιζόμενα τότε δώσωμεν, ὅταν ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἐλθοῦσαν ἴδω. Ἥξει δ' οὐ διὰ μακροῦ, τού-
6 των θελόντων. — Σωκ. Ἀλλὰ δέχομαι καὶ τοῦτο, καὶ ἄλλο δὲ ἄντι τῶν παρὰ σοῦ δοθέντων ἡδέως ἵδοιμι δεξάμενον ἐμαυτόν. Ὥσπερ δὲ καὶ ὁ Κρέων Εὐριπίδῃ πεποίηται τὸν Τειρεσίαν ἰδὼν ἔχοντα τὰ στέφη, καὶ ἀκούσας ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀπαρχὰς αὐτὸν εἰληφέναι, διὰ τὴν τέχνην, «Οἰωνὸν ἐθέμην, φησί, καλλίνικα στέφη.» Ἐν γὰρ κλύδωνι διακείμεθα, ὥσπερ οἶσθα σύ· οὕτω δὲ κἀγὼ παρὰ σοῦ τὴν δόξαν ταύτην οἰωνὸν τίθεμαι. Δοκῶ δέ μοι οὐκ ἐν ἐλάττονι κλύδωνι τοῦ Κρέοντος εἶναι, καὶ βουλοίμην ἂν καλλίνικος γενέσθαι τῶν σῶν ἐραστῶν.

Ε'. ΜΕΝΕΞΕΝΟΣ, Η ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ (*).

ά. Ἐξ ἀγορᾶς, ἢ πόθεν Μενέξενος; — Μεν. Ἐξ ἀγορᾶς, ὦ
2 Σώκρατες, καὶ ἀπὸ τοῦ βουλευτηρίου. — Σωκ. Τί μάλιστα σὺ πρὸς βουλευτήριον; ἢ δηλαδὴ ὅτι παιδεύσεως καὶ φιλοσοφίας ἐπὶ τέλει ἤγῃ εἶναι; καὶ ὡς ἱκανῶς ἤδη ἔχων, ἐπὶ τὰ μείζω ἐπινοεῖς τρέπεσθαι; καὶ ἄρχειν ἡμῶν, ὦ θαυμάσιε, ἐπιχειρεῖς τῶν πρεσβυτέρων, τηλικοῦτος ὤν; ἵνα μὴ ἐκλίπῃ ὑμῶν ἡ οἰκία
3 ἀεί τινα ἡμῶν ἐπιμελητὴν περιέχουσα; — Μεν. Ἐὰν σύγε, ὦ Σώκρατες, ἐᾷς καὶ συμβελεύῃ ἄρχειν, προθυμήσομαι· εἰδὲ μή, οὔ. Νῦν μέντοι ἀφικόμην πρὸς τὸ βουλευτήριον, πυθόμενος ὅτι
4 ἡ βουλὴ μέλλει αἱρεῖσθαι ὅς τις ἐρεῖ ἐπὶ τοῖς ἀποθανοῦσι. Τα-

---

5. Ἀλλὰ πῶς) Δοκεῖ σοι. Καὶ γὰρ αἰτιολογικὸς ὁ Καὶ μήν.

— Οὐ διὰ μακροῦ) Χρόνου δηλ. διὰ βραχέος ἥξει χρόνου· ἐκείνη ἡ ἡμέρα, ἐάν οἱ θεοὶ θέλωσιν.

6. Καὶ ὁ Κρέων) Εὐριπίδ. Φοίνισ. στίχ. 865.

(*) Περίπυστος ὁ διάλογος οὗτος. Διονύσιος γὰρ ὁ Ἁλικαρνασσεὺς φησί. Κράτιστος πάντων τῶν πολιτικῶν λόγων, ὁ Μενέξενος, ἐν ᾧ τὸν ἐπιτάφιον διεξέρχεται λόγον· ἐν τῷ περὶ Δημοσθ. καὶ Πλούταρχ. ἐν τῷ Περικλ. Ἀριστοτ. Ῥητορ Γ'. ιδ' Λογῖν. τμῆμ. κή. καὶ συγχνοὶ ἄλλοι. Ἐκλήθη δὲ Μενέξενος μέν, ὅτι Μενέξενον ὑποτίθησι συνδιαλεγόμενον Σωκράτει. Ἐπιτάφιος δὲ, διότι ἐπιτάφιον διεξέρχεται Σωκράτης πάντων τῶν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀποθανόντων.

ά. Ἐξ ἀγορᾶς, ἢ) Ἐννοεῖται Ἔρχεται· καὶ ἐν τῇ ἀποκρίσει Ἔρχομαι.

2. Τί μάλιστα σὺ πρὸς τὸ) Ἐννοεῖται. Βουλόμενος θαμίζεις, ἢ φοιτᾷς, ἤ τι τοιοῦτο. Ἐν γὰρ τοῖς διαλογικοῖς σύνηθες τὸ ἄνευ ῥήματος λέγεσθαι· καὶ ἐννοεῖσθαι τὸ προσῆκον ῥῆμα.

— Ἢ δηλαδὴ ὅτι) Ὁ Ἢ λυτικός. Ἢ πάντως ὅτι νομίζεις εἶναι κατὰ τὸ τέλος τῆς παιδεύσεως καὶ φιλοσοφίας.

3. Μέλλει αἱρεῖσθ.) Τινά· ὅς τις ἐπιτάφιον λόγον ἐρεῖ ἐπὶ τοῖς θανοῦσιν. Ἐπὶ γὰρ τὰς δημοσίας ταφὰς ἡ βουλὴ ᾑρεῖτο τὸν ἐροῦντα τὸν ἐπιτάφιον· ὡς Δημοσθ. ἐν ἐπιταφ. λέγει. »Ἔδοξε τῇ »πόλει δημοσίᾳ θάπτειν, καὶ προσέτα»ξε τὸν τῷ νόμῳ προσθέντα ἐμοὶ λό»γον. Καὶ Λυσίας ἐν Ἐπιταφ. καὶ Θου»κυδ. Β'. λδ'. Ἐὰν δὲ κρύψωσι γῇ, ἀνὴρ

φὰς γὰρ οἶσθ' ὅτι μέλλουσι ποιεῖν. — Σωκ. Πάνυγε. Ἀλλὰ τίνα εἵλοντο; — Μεν. Οὐδένα· ἀλλ' ἀνεβάλοντο εἰς τὴν αὖριον. Οἶμαι μέντοι Ἀρχῖνον ἢ Δίωνα αἱρεθήσεσθαι. — Σωκ. Καὶ μήν, ὦ Μενέξενε, πολλαχοῦ κινδυνεύει καλὸν εἶναι τὸ ἐν πολέμῳ ἀποθνήσκειν. Καὶ γὰρ ταφῆς καλῆς τε καὶ μεγαλοπρεποῦς τυγχάνει· καὶ ἐὰν πένης τις ὢν τελευτήσῃ, καὶ ἐπαίνου αὖ ἔτυχε· καὶ ἐὰν φαῦλος ᾖ, ὑπ' ἀνδρῶν σοφῶν τε καὶ οὐκ εἰκῇ ἐπαινούντων, ἀλλὰ ἐκ πολλοῦ χρόνου λόγους παρεσκευασμένων· οἳ οὕτω καλῶς ἐπαινοῦσιν, ὥστε καὶ τὰ προσόντα, καὶ τὰ μὴ περὶ ἑκάστου λέγοντες, κάλλιστά πως τοῖς ὀνόμασι ποικίλλοντες, γοητεύουσιν ἡμῶν τὰς ψυχάς, καὶ τὴν πόλιν ἐγκωμιάζοντες κατὰ πάντας τρόπους· καὶ τοὺς τε τελευτηκότας ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ τοὺς προγόνους ἡμῶν ἅπαντας τοὺς ἔμπροσθεν, καὶ αὐτοὺς ἡμᾶς τοὺς ἔτι ζῶντας ἐπαινοῦντες. Ὥστ' ἔγωγε, ὦ Μενέξενε, γενναίως πάνυ διατίθεμαι, ἐπαινούμενος ὑπ' αὐτῶν· καὶ ἑκάστοτε ἕστηκα ἀκροώμενος καὶ κηλούμενος, ἡγούμενος ἐν τῷ παραχρῆμα μείζων καὶ γενναιότερος καὶ καλλίων γεγονέναι. Καὶ οἷα δὴ τὰ πολλὰ ἀεὶ μετ' ἐμοῦ ξένοι τινὲς ἕπονται καὶ ξυνακροῶνται· πρὸς οὓς ἐγὼ σεμνότερος ἐν τῷ παραχρῆμα γίνομαι. Καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ταὐτὰ ταῦτα δοκοῦσί μοι πάσχειν καὶ πρὸς ἐμὲ καὶ πρὸς τὴν ἄλλην πόλιν, θαυμασιωτέραν αὐτὴν ἡγεῖσθαι εἶναι ἢ πρότερον, ὑπὸ τοῦ λέγοντος ἀναπειθόμενοι. Καὶ μοι αὕτη ἡ σεμνότης παραμένει ἡμέρας πλείω ἢ τρεῖς· οὕτως ἔναυλος ὁ λόγος τε καὶ ὁ φθόγγος παρὰ τοῦ λέγοντος ἐνδύεται εἰς τὰ ὦτα, ὥστε μόγις τετάρτῃ ἢ πέμπτῃ ἡμέρᾳ ἀναμιμνήσκομαι ἐμαυτοῦ, καὶ αἰσθάνομαι οὖ γῆς εἰμι· τέως δὲ οἶμαι μονονοὺ ἐν μακάρων νήσοις οἰκεῖν. Οὕτως ἡμῖν οἱ ῥήτορες δεξιοί εἰσιν.

β'. Μεν. Ἀεί σὺ προσπαίζεις, ὦ Σώκρατες, τοὺς ῥήτορας· νῦν μέντοι οἶμαι ἐγὼ τὸν αἱρεθέντα οὐ πάνυ εὐπορήσειν. Ἐξ ὑπογυίου

»ἠρημένης ἀπὸ τῆς πόλεως . . . λέγει »ἐπ' αὐτοῖς ἔπαινον τὸν πρέποντα«.

— Ταφὰς) Περιφραστικῶς ἀντὶ τοῦ θάπτειν.

5. Καὶ ἐὰν φαῦλος ᾖ) Καὶ ἐὰν πένης τις ὢν τελευτήσῃ, καὶ ἐὰν φαῦλος ᾖ οὐ μόνον ταφῆς καλῆς, καὶ μεγαλοπρεποῦς τυγχάνει, ἀλλὰ καὶ ἐπαίνου πρὸς τούτοις τυγχάνει ὑπ' ἀνδρὸς καὶ τλ. Τὸ δὲ Ἔτυχεν ἀντὶ ἐνεστῶτος διὰ τὸ ἀναγκαῖον καὶ ὁμολογούμενον· εἰς γὰρ πίστωσιν παρωχημένῳ χρώμεθα ἀντὶ ἐνεστῶτος.

— Οἳ οὕτω καλῶς ἐπ.) Πρὸς Περικλέα ἀναφέρει τὸν λόγον. Θουκυδίδης γὰρ ἐν Β'. λέ. λόγον διέξεισι Περικλέους ἐπιτάφιον τὰ εἰρημένα πάντα περιέχοντα.

6. Καὶ ἑκάστοτε ἕστηκ.) Ἀντὶ ἵσταμαι· ὡς ὁμολογούμενον καὶ ἀναγκαῖον.

7. Θαυμασιωτέρ.) Ἐπεξήγησις τοῦτο τοῦ πάσχειν ταὐτὰ ταῦτα· ὅηλ. ἡγεῖσθαι θαυμασιωτέραν τὴν πόλιν μετὰ τοὺς λόγους τούτους, ἀναπειθόμενοι ὑπὸ τοῦ λέγοντος, ἢ πρότερον.

β'. Οὐ πάνυ εὐπορ.) Λόγων δηλ. καὶ

γάρ παντάπασιν ἡ αἵρεσις γέγονεν· ὥστε ἴσως ἀναγκασθήσεται
2 ὁ λέγων, ὥσπερ αὐτοσχεδιάζειν. — Σωκ. Πόθεν, ὦ γαθέ; εἰσὶν ἑκάστοις τούτων λόγοι παρεσκευασμένοι· καὶ ἅμα οὐδὲ αὐτοσχεδιάζειν τάγε τοιαῦτα χαλεπόν. Εἰ μὲν γὰρ δέοι Ἀθηναίους ἐν Πελοποννησίοις εὖ λέγειν, ἢ Πελοποννησίους ἐν Ἀθηναίοις, ἀγαθοῦ ἂν ῥήτορος δέοι τοῦ πείσοντος, καὶ εὐδοκιμήσοντος· ὅταν δέ τις ἐν τούτοις ἀγωνίζηται οὕσπερ καὶ ἐπαινεῖ, οὐδὲν μέγα
3 δοκεῖ εὖ λέγειν.—Μεν. Οὐκ οἴει, ὦ Σώκρατες;—Σωκ. Οὐ μέντοι, μὰ Δία. — Μεν. Ἢ οἴει οἷός τ' ἂν εἶναι αὐτὸς εἰπεῖν, εἰ δέοι, καὶ ἔλοιτό σε ἡ βουλή; — Σωκ. Καὶ ἐμοὶ μέν γε, ὦ Μενέξενε, οὐδὲν θαυμαστὸν, οἵῳ τ' εἶναι εἰπεῖν, ᾧ τυγχάνει διδάσκαλος οὖσα οὐ πάνυ φαύλην περὶ ῥητορικῆς, ἀλλ' ἥπερ καὶ ἄλλους πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ἐποίησε ῥήτορας, ἕνα δὲ καὶ διαφέροντα τῶν Ἑλλήνων, Περικλέα τὸν Ξανθίππου. — Μεν. Τίς αὕτη; ἢ δῆλον
4 ὅτι Ἀσπασίαν λέγεις; — Σωκ. Λέγω γάρ· καὶ Κόννον γε τὸν Μητροβίου. Οὗτοι γάρ μοι δύο εἰσὶ διδάσκαλοι· ὁ μέν, μουσικῆς· ἡ δὲ, ῥητορικῆς. Οὕτω μὲν οὖν τρεφόμενον ἄνδρα οὐδὲν θαυμαστὸν δεινὸν εἶναι λέγειν. Ἀλλὰ καὶ ὅς τις ἐμοῦ κάκιον ἐπεδεύθη μουσικὴν μὲν ὑπὸ Λάμπρου παιδευθείς, ῥητορικὴν δὲ ὑπ' Ἀντιφῶντος τοῦ Ῥαμνουσίου, ὅμως κἂν οὗτος οἷός τ' εἴη Ἀθη-
5 ναίους γε ἐν Ἀθηναίοις ἐπαινῶν εὐδοκιμεῖν. — Μεν. Καὶ τί ἂν ἔχοις εἰπεῖν, εἰ δέοι σε λέγειν;—Σωκ. Αὐτὸς μὲν παρ' ἐμαυτοῦ ἴσως οὐδέν· Ἀσπασίας δὲ καὶ χθὲς ἠκροώμην, περαινούσης ἐπιτάφιον λόγον περὶ αὐτῶν τούτων. Ἤκουσε γὰρ ἅπερ σὺ λέγεις, ὅτι μέλλοιεν Ἀθηναῖοι αἱρεῖσθαι τὸν ἐροῦντα. Ἔπειτα τὰ μὲν ἐκ τοῦ παραχρῆμα μοι δῆλον, οἷα δέοι λέγειν, τὰ δὲ, πρότερον ἐσκεμμένη· ὅτε, μοι δοκεῖ, συνετίθει τὸν Ἐπιτάφιον λόγον, ὃν Περικλῆς
6 εἶπε, περιλείμματ' ἄττα ἐξ ἐκείνου συγκολλῶσα. — Μεν. Ἦ καὶ μνημονεύσαις ἂν ἃ ἔλεγεν Ἀσπασία; — Σωκ. Εἰμὴ ἀδικῶ γε. Ἐμάνθανόν γέ τοι παρ' αὐτῆς· καὶ ὀλίγου πληγὰς ἔλαβον, ὅτι
7 ἐπελανθανόμην. — Μεν. Τί οὖν οὐ δῖῆλθες; — Σωκ. Ἀλλ' ὅπως

καὶ γὰρ ἡ αἵρεσις γέγονε πάνυ αἰφνίδιος, παραυτίκα· ἀπερισκέπτως καὶ ἐκ τοῦ σύνεγγυς· ταῦτα γὰρ σημαίνει τὸ ἐξ ὑπογείου.

2. Πόθεν) Πόθεν οἴει, ταῦτα.

3. Οὐκ οἴει, ὦ Σώκρατες) Μέγα εἶναι τὸ εὖ λέγειν.

— Ἢ οἴει, οἷός τ' ἂν εἶναι) Ἆρ' οἴει καὶ τλ.

5. Περὶ αὐτῶν τούτων) Τῶν ἀποθανόντων.

— Περιλείμματα ταῦτα) Συγκολλῶσα ἐξ ἐκείνου τοῦ λόγου, ὃν Περικλῆς εἶπε, ταῦτα ἃ ἔλεγεν, ὥσπερ τινὰ λείψανα, ἅπερ ἔδει προσθεῖναι ἐν ἐκείνῳ τῳ λόγῳ.

6. Καὶ ὀλίγου) Δεῖν δῆλ. ἀντὶ τοῦ Δέον πληγὰς ἔλαβον.

7. Ἀλλ' ὅπως μὴ) Ἀλλὰ δέδοικα ὅπως μὴ καὶ τλ. ὅτι δ' ἐννοεῖται τὸ δέδοικα δῆλον ἐκ τῶν τοῦ Πλουτάρχου ἐν Καμίλλῳ. Δέδοικα ὅπως γενήσομαι.

μή μοι χαλεπανεῖ ἡ διδάσκαλος, ἂν ἐξενέγκω αὐτῆς τὸν λόγον. — Μεν. Μηδαμῶς, ὦ Σώκρατες· ἀλλ' εἰπέ, καὶ πάνυ μοι χαριῇ, εἴτε Ἀσπασίας βούλει λέγειν, εἴτε ὁτουοῦν· ἀλλὰ μόνον εἰπέ. — Σωκ. Ἀλλ' ἴσως μου καταγελάσῃ, ἄν σοι δόξω, πρεσβύτης ὤν, ἔτι παίζειν. — Μεν. Οὐδαμῶς, ὦ Σώκρατες· ἀλλ' εἰπὲ παντὶ τρόπῳ. — Σωκ. Ἀλλὰ μέντοι σοί γε δεῖ χαρίζεσθαι· ὥστε κἂν 8
ὀλίγου, εἴμε κελεύοις ἀποδύντα ὀρχήσασθαι, χαρισαίμην ἄν· ἐπειδή γε μόνῳ ἐσμέν. Ἀλλ' ἄκουε. Ἔλεγε γάρ, ὡς ἐγῷμαι, ἀρξαμένη λέγειν ἀπ' αὐτῶν τῶν τεθνεώτων, οὑτωσί.

γ'. Ἔργῳ μὲν ἡμῖν οἷ' ἤδη ἔχουσι τὰ προσήκοντα σφίσιν αὐτοῖς· (ὧν τυχόντες πορεύονται τὴν εἰμαρμένην πορείαν, προπεμφθέντες κοινῇ μὲν ὑπὸ τῆς πόλεως, ἰδίᾳ δὲ ὑπὸ τῶν οἰκείων) λόγῳ δὲ δεῖ τὸν λειπόμενον κόσμον ὅ,τε νόμος προστάττει ἀποδοῦναι τοῖς ἀνδράσι, καὶ χρή. Ἔργων γὰρ εὖ πραχθέντων, λόγῳ καλῶς ῥηθέντι μνήμη καὶ κόσμος τοῖς πράξασι γίγνεται παρὰ τῶν ἀκουσάντων. Δεῖ δὴ τοιούτου τινὸς λόγου, ὅς τις τοὺς 2
μὲν τετελευτηκότας ἱκανῶς ἐπαινέσεται, τοῖς δὲ ζῶσιν εὐμενῶς παραινέσεται· ἐκγόνοις μὲν καὶ ἀδελφοῖς μιμεῖσθαι τὴν τῶν δὲ ἀρετὴν παρακελευόμενος· πατέρας δὲ καὶ μητέρας, καὶ εἴ τινες τῶν ἄνωθεν ἔτι προγόνων λείπονται, τούτους δὲ παραμυθούμενος. Τίς οὖν 3
ἂν ἡμῖν τοιοῦτος λόγος φανείη; ἢ πόθεν ἂν ὀρθῶς ἀρξαίμεθα ἄνδρας ἀγαθοὺς ἐπαινοῦντες; οἱ ζῶντές τε τοὺς ἑαυτῶν εὔφρονον δι' ἀρετήν, καὶ τὴν τελευτὴν ἀντὶ τῆς τῶν ζώντων σωτηρίας ἠλλάξαντο; Δοκεῖ μοι χρῆναι, κατὰ φύσιν, ὥσπερ ἀγαθοὶ ἐγένοντο, οὕτω καὶ ἐπαινεῖν αὐτούς. Ἀγαθοὶ δὲ ἐγένοντο διὰ τὸ 4
φῦναι ἐξ ἀγαθῶν. Τὴν εὐγένειαν οὖν πρῶτον αὐτῶν ἐγκωμιάζωμεν· δεύτερον δὲ, τροφήν τε καὶ παιδείαν· ἐπὶ δὲ τούτοις τὴν τῶν ἔργων πρᾶξιν ἐπιδείξωμεν, ὡς καλήν καὶ ἀξίαν τούτων ἀπεφήναντο.

δ'. Τῆς δ' εὐγενείας πρῶτον ὑπῆρξε τοῖσδε ἡ τῶν προγόνων γένεσις, οὐκ ἔπηλυς οὖσα, οὐδὲ τοὺς ἐκγόνους τούτους ἀποφήναμένη μετοικοῦντας ἐν τῇ χώρᾳ, ἄλλοθεν σφῶν ἡκόντων, ἀλλ' αὐτόχθονας, καὶ τῷ ὄντι ἐν πατρίδι οἰκοῦντας καὶ ζῶντας· καὶ τρεφομένους οὐχ ὑπὸ μητρυιᾶς, ὡς ἄλλοι, ἀλλ' ὑπὸ μη- 2
τρὸς, τῆς χώρας ἐν ᾗ ᾤκουν· καὶ νῦν κεῖσθαι τελευτήσαντας ἐν

γ'. Καὶ χρὴ) Ἀποδοῦναι τὸν λειπόμενον κόσμον· τὸν ἔπαινον δηλ.

— Ἔργων γὰρ) Ἡ συνθήκη τῶν ὀνομάτων. Μνήμη καὶ κόσμος γίνεται τοῖς πράξασι παρὰ τῶν ἀκουσάντων ἐν λόγῳ τῶν εὖ πραχθέντων ἔργων καλῶς ῥηθέντι. Ὁ νοῦς. Ὅταν λόγος ἔργων καλῶς πραχθέντων ῥηθῇ καλῶς, οἱ ἀκούοντες μέμνηνται καὶ ἐπαινοῦσι τοὺς πράξαντας, σεμνήνοντες αὐτοὺς καὶ ἐκθειάζοντες.

— Τούτους δὲ) Ὁ Δὲ παραπληρωματικός ἐστι κατὰ τὸν Δή.

4. ἀξίαν τούτων) Τῶν ἔργων δηλ. τὸ δὲ Ὡς ἐπιτατικόν.

δ'. Ἐν ᾗ χώρᾳ ᾤκουν) Ταῖς Ἀθήναις δηλ. Διὰ γὰρ ταύτης τῆς κατὰ

οἰκείοις τόποις τῆς τεκούσης καὶ θρεψάσης καὶ ὑποδεξαμένης. Δικαιότατον δὴ κοσμῆται πρῶτον τὴν μητέρα αὐτῶν. Οὕτω
3 γὰρ συμβαίνει ἅμα καὶ ἡ τῶνδε εὐγένεια κοσμουμένη. Ἔστι δὲ ἀξία ἡ χώρα καὶ ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων ἐπαινεῖσθαι, οὐ μόνον ὑφ ἡμῶν παλλαχῇ μὲν καὶ ἄλλῃ, πρῶτον δὲ καὶ μέγιστον, ὅτι
4 τυγχάνει οὖσα θεοφιλής. Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῶν τῷ λόγῳ ἡ τῶν ἀμφισβητησάντων περὶ αὐτῆς θεῶν ἔρις τε καὶ κρίσις. Ἦν δὴ θεοὶ ἐπῄνεσαν, πῶς οὐχ ὑπ᾽ ἀνθρώπων γε συμπάντων δικαία ἐ-
5 παινεῖσθαι; Δεύτερος δὲ ἔπαινος δικαίως ἂν αὐτῆς εἴη, ὅτι ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ ἐν ᾧ ἡ πᾶσα γῆ ἀνεδίδου καὶ ἔφυ ζῷα παντοδαπά, θηρία τε καὶ βοτά, ἐν τούτῳ ἡ ἡμετέρα, θηρίων μὲν ἀγρίων ἄγονος καὶ καθαρὰ ἐφάνη, ἐξελέξατο δὲ τῶν ζώων καὶ ἐγέννησεν ἄνθρωπον, ὃ συνέσει τε ὑπερέχει τῶν ἄλλων, καὶ δίκην
6 καὶ θεοὺς μόνον νομίζει. Μέγα δὲ τεκμήριον τούτῳ τῷ λόγῳ ὅτι ἦδε ἔτεκεν ἡ γῆ τοὺς τῶνδέ τε καὶ ἡμετέρους προγόνους. Ἢν γὰρ τὸ τεκὸν τροφὴν ἔχει ἐπιτηδείαν ᾧ ἂν τέκῃ· ᾧ καὶ γυνὴ δήλη τεκοῦσα τε ἀληθῶς, καὶ μὴ, ἀλλ᾽ ὑποβαλλομένη, ἐὰν μὴ ἔχῃ
7 πηγὰς τροφῆς τῷ γενομένῳ. Ὃ δὴ καὶ ἡ ἡμετέρα γῆ τε καὶ μήτηρ ἱκανὸν τεκμήριον παρέχεται ὡς ἀνθρώπους γεννησαμένη. Μόνη γὰρ ἐν τῷ τότε καὶ πρώτη τροφὴν ἀνθρωπείαν ἤνεγκε τὸν

περίφρασιν ἐκφράσεως γνησίους Ἀθηναίους βούλεται δεῖξαι τοὺς τελευτήσαντας τούτους, ὧν ὁ ἐπιτάφιος οὑτοσί.

3. Πολλαχῇ μὲν καὶ ἄλλῃ) Καὶ διὰ πολλὰ ἄλλα δηλονότι αἴτια· τὸ δὲ πρῶτον καὶ μέγιστον αἴτιόν ἐστιν ὅτι ἐστὶ θεοφιλής.

4. Ἔρις τε καὶ κρίσις) Ἔδοξε τοῖς θεοῖς πόλεις καταλαβέσθαι· ἐν αἷς ἔμελλον ἔχειν τιμὰς ἰδίας ἕκαστος· ἦκεν οὖν πρῶτος Ποσειδῶν ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν, καὶ πλήξας τῇ τριαίνῃ κατὰ μέσην τὴν ἀκρόπολιν, ἀνέφηνε θάλασσαν· μετὰ τοῦτον ἦκεν Ἀθηνᾶ, καὶ ἐφύτευσεν ἐλαίαν, ποιησαμένη μάρτυρα Κέκροπα. Γενομένης δὲ ἔριδος ἀμφοῖν περὶ τῆς χώρας Ἀθηνῶν, καὶ Ποσειδῶνα διαλύσας Ζεὺς, κριτὰς ἔδωκε θεοὺς τοὺς δώδεκα. Καὶ τούτων δικαζόντων ἡ χώρα τῆς Ἀθηνᾶς ἐκρίθη, Κέκροπος μαρτυρήσαντος. Ὅθεν Ἀθηνᾶ ἀφ᾽ ἑαυτῆς τὴν πόλιν ἐκάλεσεν Ἀθήνας. Καὶ τοῦτο δηλοῖ τὸ Ἔρις. Πάλιν. Ἄρης ἐξ Ἀγραύλου θυγατρὸς Κέκροπος ἔσχεν Ἀλκίππην· ταύτην βιαζόμενος Ἀλιρρόθιος ὁ Ποσειδῶνος καὶ Νύμφης Εὐρύτης, φωραθεὶς, ὑπὸ Ἄρεως κτείνεται. Ποσειδῶν δὲ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ κρίνεται, δικαζόντων τῶν δώδεκα θεῶν Ἄρη· καὶ ἀπολύεται. Ἀπολλόδ. Γ'.

5. Ὅτι ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ) Οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι πρώτους αὐτοὺς ἀνθρώπους ἐνόμιζον, τὸν Ἐριχθόνιον ἐκ γῆς ἀναδοθῆναι λέγοντες· ὅθεν καὶ Λουκιανὸς ἐν τῷ φιλοψευδ. λέγει. »Πῶς οὐ γελοῖον, »εἰ Ἀθηναῖοι τὸν Ἐριχθόνιον ἐκ γῆς ἀ»ναδοθῆναί φασι, καὶ τοὺς πρώτους ἀν»θρώπους ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἀναφῆναι» Ὅθεν καὶ γηγενεῖς καὶ αὐτόχθονες ἐλέγοντο. Οἶμαι δὲ τοῦτο σχεῖν τοὔνομα διὰ τὸ ἀστασίαστον εἶναι τὴν χώραν, ὡς Θουκυδίδης Α. β'. φησὶ, πρῶτοι βεβαίως οἰκήσαντες, τέχνας τε καὶ ἐπιστήμας κοσμήσαντες, τῆς λοιπῆς γῆς, οἷα ὑπὸ θηρίων οἰκουμένης, στασιαζούσης, καὶ ἀκαλλιέργου οὔσης.

6. Ὃ καὶ γυνὴ) Ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἐν τοῖς μαστοῖς γάλακτος γινώσκεται, ἤ τοι γνήσιον ἢ ὑποβολιμαῖον ἔχει τὸ παιδίον, οὕτω καὶ αἱ Ἀθῆναι, ἐπειδὴ ἐν αὐταῖς πρῶτον ἐργασίᾳ γῆς ἐξεύρηται, καὶ πυρῶν καὶ κριθῶν καρπὸς ἔφυ, τροφὴ ἀνθρώπων, γνήσια καὶ ἐξ αὐτῶν ἔχουσι γεγενημένα τὰ τέκνα.

τῶν πυρῶν καὶ κριθῶν καρπὸν, ᾧ κάλλιστα καὶ ἄριστα τρέφεται τὸ ἀνθρώπειον γένος, ὡς τῷ ὄντι τοῦτο τὸ ζῶον αὐτὴ γεννησαμένη. Μᾶλλον δὲ ὑπὲρ γῆς ἡ γυναικὸς προσήκει δέχεσθαι 8
τοιαῦτα τεκμήρια. Οὐ γὰρ γῆ γυναῖκα μεμίμηται κυήσει καὶ γεννήσει, ἀλλὰ γυνὴ γῆν. Τούτου δὲ τοῦ καρποῦ οὐκ ἐφθόνησεν, ἀλλ' ἔνειμε καὶ τοῖς ἄλλοις. Μετὰ δὲ τοῦτο ἐλαίου γένεσιν, πόνων ἀρωγὴν, ἀνῆκε τοῖς ἐγκόνοις. Θρεψαμένη δὲ καὶ 9
αὐξήσασα πρὸς ἥβην, ἄρχοντας καὶ διδασκάλους αὐτῶν θεοὺς ἐπηγάγετο· ὧν τὰ μὲν ὀνόματα πρέπει ἐν τῷ τοιῷδε ἐᾶν. Ἴσμεν γὰρ οἱ τὸν βίον ἡμῶν κατεσκεύασαν, πρός τε τὴν καθ' ἡμέραν δίαιταν τέχνας πρώτους παιδευσάμενοι, καὶ πρὸς τὴν ὑπέρ τῆς χώρας φυλακὴν ὅπλων κτῆσιν τε καὶ χρῆσιν διδαξάμενοι.

ε. Γεννηθέντες δὲ καὶ παιδευθέντες οὕτως οἱ τῶν δε πρόγονοι, ᾤκουν πολιτείαν κατασκευασάμενοι, ἧς ὀρθῶς ἔχει διὰ βραχέων ἐπιμνησθῆναι. Πολιτεία γάρ τροφὴ ἀνθρώπων ἐστί· καλὴ μὲν, ἀγαθῶν· ἡ δὲ ἐναντία, κακῶν. Ὡς οὖν ἐν καλῇ πολιτείᾳ ἐ- 2
τράφησαν οἱ πρόσθεν ἡμῶν, ἀναγκαῖον δηλῶσαι, δι' ἣν δὴ κἀκεῖνοι ἀγαθοὶ καὶ οἱ νῦν εἰσι, ὧν οἵδε τυγχάνουσιν ὄντες οἱ τετελευτηκότες. Ἡ γὰρ αὐτὴ πολιτεία καὶ τότε ἦν καὶ νῦν ἀρι- 3
στοκρατία, ἐν ᾗ νῦν τε πολιτευόμεθα, καὶ τὸν ἀεὶ χρόνον ἐξ ἐκείνου ὡς τὰ πολλά. Καλεῖ δὲ ὁ μὲν αὐτὴν, δημοκρατίαν, ὁ δὲ, ἄλλο, ᾧ ἂν χαίρῃ· ἔστι δὲ τῇ ἀληθείᾳ, μετ' εὐδοξίας πλήθους ἀριστοκρατία. Βασιλεῖς μὲν γὰρ ἀεὶ ἡμῖν εἰσιν· οὗτοι δὲ, 4
τοτὲ μὲν ἐκ γένους, τοτὲ δὲ αἱρετοί· ἐγκρατὲς δὲ τῆς πόλεως τὰ πολλὰ τὸ πλῆθος· τὰς δὲ ἀρχὰς διδοῦσι καὶ κράτος τοῖς ἀεὶ δόξασιν ἀρίστοις εἶναι· καὶ οὔτε ἀσθενείᾳ, οὔτε πενίᾳ, οὔτ' ἀγνωσίᾳ πατέρων, ἀπελήλακται οὐδείς, οὐδὲ τοῖς ἐναντίοις τετίμηται, ὥσπερ ἐν ἄλλαις πόλεσιν· ἀλλὰ εἷς ὅρος, ὁ δόξας σοφὸς 5

---

8. Μᾶλλον δὲ) Καὶ περὶ γῆς μᾶλλον ἢ περὶ γυναικὸς προσήκει· καὶ τλ.

— Ἐλαίου γένεσιν) Ἀθηνᾶς ἐλαίαν φυτευσάσης ἐν τῇ Ἀττικῇ, ὡς ἐν 3. Σημ. εἴρηται, πόνων ἀρωγὴν, διὰ τὸ ἀλείφεσθαι ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἐλαίῳ.

9. Ὧν τὰ ὀνόματα) Καὶ γὰρ ἡ μὲν Ἀθηνᾶ ἐδιδάξατο τὸν Ἐριχθόνιον ἐν τῷ τεμένει ἀναθρεψαμένη. Παυσίνους δὲ τοῦ Ἐριχθονίου βασιλεύοντος Ἀθήνησιν, ἡ Δημήτηρ, καὶ ὁ Διόνυσος εἰς Ἀττικὴν ἦλθον, καὶ γεωργίαν καὶ ἀμπελουργίαν ἐδιδάξαντο· καὶ ὅσα ἄλλα οἱ μῦθοι λέγουσιν· ὅρα καὶ Ἀπολλόδ. Γ.

ε. Οὕτως) Αὐτόχθονες μὲν γεννηθέντες, ὑπὸ θεῶν δὲ παιδευθέντες.

2. Ὧν οἵδε) Ὧν προγόνων ἔκγονοι εἰσὶν οἵδε, περὶ ὧν ὁ λόγος.

3. Ἀριστοκρατ.) Ἐπεξηγηματικῶς εἰς τὸ Πολιτείᾳ· οἷον· ἡ αὐτὴ ἦν καὶ τότε πολιτεία, καὶ νῦν ἐστι· ὅηλ. ἀριστοκρατία.

— Ἄλλο, ᾧ ἂν χαίρῃ) Ὀνόματι καλεῖν αὐτήν.

4. Ἐγκρατὲς) Τὸ πλῆθος κατὰ τὰ πολλὰ ἔστιν ἐγκρατὲς τῆς πόλεως. Ὅπερ ἐστίν· ἐν πολλοῖς ἰσχύει τὸ πλῆθος· δίδωσι δὲ τοιαύτας ἀρχὰς, καὶ πρὸς τούτοις καὶ ἰσχὺν ἐκείνοις, ὅσοι ἀεὶ δοκοῦσιν ἄριστοι εἶναι.

— Τοῖς ἐναντίοις) Δυνάμει ὅηλ. πλούτου, καὶ τῷ ἐπισήμῳ τῶν πατέρων.

ἢ ἀγαθὸς εἶναι, κρατεῖ καὶ ἄρχει. Αἰτία δὲ ἡμῖν τῆς πολιτείας
6 ταύτης, ἡ ἐξ ἴσου γένεσις. Αἱ μὲν γὰρ ἄλλαι πόλεις ἐκ παντοδαπῶν κατασκευασμέναι ἀνθρώπων εἰσὶ καὶ ἀνωμάλων· ὥστε αὐτῶν ἀνώμαλοι καὶ αἱ πολιτεῖαι, τυραννίδες τε καὶ ὀλιγαρχίαι.
7 Οἰκοῦσιν οὖν, ἔνιοι μὲν δούλους, οἱ δὲ, δεσπότας ἀλλήλους νομίζοντες· ἡμεῖς δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι, μιᾶς μητρὸς πάντες ἀδελφοὶ φύντες, οὐκ ἀξιοῦμεν δοῦλοι οὐδὲ δεσπόται ἀλλήλων εἶναι· ἀλλ' ἡ ἰσογονία ἡμᾶς ἡ κατὰ φύσιν ἰσονομίαν ἀναγκάζει ζητεῖν κατὰ νόμον, καὶ μηδενὶ ἄλλῳ ὑπείκειν ἀλλήλοις, ἢ ἀρετῆς δόξῃ καὶ
8 φρονήσεως. Ὅθεν δὴ ἐν πάσῃ ἐλευθερίᾳ τεθραμμένοι οἱ τῶν δε πατέρες, καὶ οἱ ἡμέτεροι, καὶ αὐτοὶ οὗτοι, καὶ καλῶς φύντες, πολλὰ δὴ καὶ καλὰ ἔργα ἀπεφήναντο εἰς πάντας ἀνθρώπους καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ· οἰόμενοι δεῖν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ Ἕλλησιν ὑπὲρ Ἑλλήνων μάχεσθαι, καὶ Βαρβάροις ὑπὲρ ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων.

ς'. Εὐμόλπου μὲν οὖν καὶ Ἀμαζόνων ἐπιστρατευσάντων ἐπὶ τὴν χώραν, καὶ τῶν ἔτι προτέρων, ὡς ἠμύναντο, καὶ ὡς ἤμυναν Ἀργείοις πρὸς Καδμείους, καὶ Ἡρακλείδας πρὸς Ἀργείους, ὅ,τε χρόνος βραχὺς ἀξίως διηγήσαθαι, ποιηταί τε αὐτῶν ἤδη καλῶς τὴν ἀρετὴν ἐν μουσικῇ ὑμνήσαντες, εἰς πάντας μεμηνύκασιν. Ἐὰν οὖν ἡμεῖς ἐπιχειρῶμεν τὰ αὐτὰ λόγῳ
2 ψιλῷ κοσμεῖν, τάχ' ἂν δεύτεροι φαινοίμεθα. Ταῦτα μὲν οὖν διὰ ταῦτα δοκεῖ μοι ἐᾶν, ἐπειδὴ καὶ ἔχει τὴν ἀξίαν. Ὧν δὲ οὔτε ποιητὴς πω δόξαν ἀξίαν ἐπ' ἀξίοις λαβὼν ἔχει, ἔτι τέ ἐ-

---

ς'. Εὐμόλ. Ἀμαζ.) Εὔμολπος μὲν βασιλεὺς Θρᾳκῶν ἐλθὼν, μετὰ πολλῆς δυνάμεως εἰς Ἐλευσῖνα βοηθὸς κατὰ Ἀθηναίων, ἡττηθεὶς ὑπὸ Ἐρεχθέως βασιλέως Ἀθηναίων, ἀνῃρέθη. Ἀπολλόδ. Γ'. Ἀμαζόνες Ἄρεως θυγατέρες, παρὰ τὸν Θερμόδοντα οἰκοῦσαι ποταμὸν, παραλαβοῦσαι τὰ μαχιμώτατα τῶν ἐθνῶν τοὺς Σκύθας, ἐστράτευσαν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας· αὐτοῦ δὲ ἀποθανοῦσαι καὶ δοῦσαι δίκην, ἀθάνατον μνήμην κατέλιπον τοῖς Ἀθηναίοις. Λυσίας Ἐπίτ. ϐ'. Ἰσοκρ. Παννηγ. ιθ'. . . μς'.

— Καὶ τῶν ἔτι προτέρ.) Τὸν Ἐρεχθόνιον ἴσως λέγει· πρὸς Λάβδακον περὶ γῆς ὅρων πολεμήσαντα μετὰ Τηρέως τοῦ Ἄρεως Θρᾳκῶν βασιλέως, καὶ νικήσαντα Λάβδακον. Ἀπολλόδ. Γ'.

— Καὶ ὡς ἤμυναν Ἀργ.) Ἀργείων καὶ Θηβαίων τῶν Καδμείων πολεμησάντων, ἡττήθησαν Ἀργεῖοι. Κρέων δὲ τότε Θηβαίων βασιλεύων ἔῤῥιψε τοὺς Ἀργείων νεκροὺς ἀτάφους, Ἄδραστος δ' Ἀργείων βασιλεὺς, εἰς Ἀθήνας ἀφικόμενος, ἠξίου θάπτειν τοὺς νεκρούς· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι μετὰ Θησέως στρατεύσαντες αἱροῦσι Θήβας, καὶ τοὺς νεκροὺς τοῖς οἰκείοις διδόασι θάπτειν. Ἀπολλόδ. Γ'. Λυσίας Ἐπιτάφ. γ'.

— Καὶ Ἡρακλειδ.) Οἱ Ἡρακλέους παῖδες ὑπὸ Εὐρυσθέως φοβηθέντος μὴ τῆς βασιλείας ἐκπέσῃ, Ἀργείων καὶ ἐν Μυκήναις βασιλεύοντος, ἐδιώχθησαν ἐξ ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος, οὓς μόνοι οἱ Ἀθηναῖοι παρεδέξαντο. Εὐρυσθεὺς δὲ ἐστράτευσεν ἐπ' αὐτοὺς μετὰ πολλῆς δυνάμεως· οἱ δὲ Ἡρακλεῖδαι, βοηθούντων αὐταῖς Ἀθηναίων, ἐνίκησαν τὸν Εὐρυσθέα. Λυσίας Ἐπιτάφ. δ'. Διόδ. Σικελ. Δ'. νζ'. Τὸ δὲ Ἀμύνασθαι τὸ κακῶς παθόντα ἀντιδιατιθέναι δηλοῖ.

— Ποιηταί τε) Εὐριπίδ. Σοφοκλ. Αἰσχίλ. καὶ ὅσοι ἐν τραγῳδίαις τὰ τῶν παλαιῶν ὕμνησαν.

ὅτιν ἐν ἀμνηστίᾳ τούτων πέρι μοι δοκεῖ χρῆναι ἐπιμνησθῆναι, ἐπαινοῦντά τε καὶ προμνώμενον τοῖς ἄλλοις, ἐς ᾠδάς τε καὶ τὴν ἄλλην ποίησιν αὐτοὺς θεῖναι, πρεπόντως τῶν πραξάντων. Ἔστι δὲ τούτων ὧν λέγω πρῶτα, Πέρσας ἡγουμένους τῆς 3 Ἀσίας, καὶ δουλουμένους τὴν Εὐρώπην, ἔσχον οἱ τῆσδε τῆς χώρας ἔκγονοι, γονεῖς δὲ ἡμέτεροι. Ὧν καὶ δίκαιον καὶ χρὴ πρῶτον μεμνημένους, ἐπαινέσαι αὐτῶν τὴν ἀρετήν. Δεῖ δὴ αὐ- 4 τὴν ἰδεῖν, εἰ μέλλει τις καλῶς ἐπαινεῖν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ γενόμενον λόγῳ, ὅτε πᾶσα μὲν ἡ Ἀσία ἐδούλευε τρίτῳ ἤδη βασιλεῖ· ὧν ὁ μὲν πρῶτος, Κῦρος, ἐλευθερώσας Πέρσας τοὺς αὐτοῦ πολίτας τῷ αὐτοῦ φρονήματι, ἅμα καὶ τοὺς δεσπότας Μήδους ἐδουλώσατο, καὶ τῆς ἄλλης Ἀσίας μέχρις Αἰγύπτου ἦρξεν· ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ, Αἰγύπτου τε καὶ Λιβύης ὅσον οἷόν τε ἦν 5 ἐπιβαίνειν· τρίτος δὲ, Δαρεῖος, πεζῇ μὲν μέχρι Σκυθῶν τὴν ἀρχὴν ὥρισατο, ναυσὶ δὲ, τῆς τε Θαλάττης ἐκράτησε καὶ τῶν νήσων· ὥστε μηδὲ ἀξιοῦν ἀντίπαλον αὐτῷ μηδένα εἶναι. Αἱ δὲ γνώ- 6 μαι δεδουλωμέναι ἁπάντων ἀνθρώπων ἦσαν. Οὕτω πολλὰ καὶ μεγάλα καὶ μάχιμα γένη καταδεδουλωμένη ἦν ἡ Περσῶν ἀρχή.

ζ. Αἰτιασάμενος δὲ Δαρεῖος ἡμᾶς τε καὶ Ἐρετριέας, Σάρδεσιν ἐπιβουλεῦσαι προφασιζόμενος, πέμψας μυριάδας μὲν πεντήκοντα ἔν τε πλοίοις καὶ ναυσὶ, ναῦς δὲ τριακοσίας, Δάτιν δὲ ἄρχοντα, εἶπεν ἥκειν ἄγοντα Ἐρετριέας καὶ Ἀθηναίους, εἰ βούλοιτο τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν ἔχειν. Ὁ δὲ πλεύσας εἰς Ἐρέτριαν 2 ἐπ' ἄνδρας οἱ τῶν τότε Ἑλλήνων ἐν τοῖς εὐδοκιμωτάτοις ἦσαν τὰ πρὸς τὸν πόλεμον, καὶ οὐκ ὀλίγοι, τούτους ἐχειρώσατο μὲν ἐν τρισὶν ἡμέραις· διηρευνήσατο δὲ αὐτῶν πᾶσαν τὴν χώραν, ἵνα μηδεὶς ἀποφύγοι, τοιούτῳ τρόπῳ· ἐπὶ τὰ ὅρια ἐλθόντες τῆς 3 Ἐρετρικῆς οἱ στρατιῶται αὐτοῦ, ἐκ Θαλάττης εἰς Θάλατταν διαστάντες, συνάψαντες τὰς χεῖρας, διῆλθον ἅπασαν τὴν χώραν, ἵν' ἔχοιεν τῷ βασιλεῖ εἰπεῖν ὅτι οὐδεὶς σφᾶς ἀποπεφευ-

---

3. Ἔσχον οἱ τῆσδε) Δάτιν τε τὸν στρατηγὸν Δαρείου Περσῶν βασιλέως ἐν Μαραθῶνι νικήσαντες· καὶ Ξέρξην αὐτὸν ἐν Ἀρτεμισίῳ, Σαλαμῖνι, καὶ τὸν Μαρδόνιον ἐν Πλαταιαῖς.

4. Ὅτε μὲν) Ὁ Μὲν παρέλκει· ἢ βεβαιωτικός ἐστιν ἀντὶ τοῦ Μήν.

5. Ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ) Τοῦ Κύρου ὁ Καμβύσης ὁηλ. ἦρξεν Αἰγύπτου.

ζ'. Προφασιζ.) Οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι καὶ Ἐρετριεῖς βοηθοῦντες Μιλησίοις, ὧν ἡγεῖτο Ἀρισταγόρας, ἔπεμψαν ναῦς, μεθ' ὧν οἱ Ἴωνες εἰς Ἔφεσον ἐλθόντες, ἐκεῖθεν εἰς Σάρδεις ἐπορεύθησαν, καὶ ἐνέπρησαν αὐτάς. Ἡρόδ. Τερψιχ. υιθ . . . ρέ.

— Ἦγειν ἄγοντα) Τοιαύτην ἔλαβε Δάτις προσταγὴν ὑπὸ Δαρείου πάντας Ἐρετριέας καὶ Ἀθηναίους δεσμίους πρὸς αὐτὸν ἀγαγεῖν. Ἡρόδ. Ἐρατ. υιδ'.

2. Ἐν τοῖς εὐδοκιμωτ.) Ἀντὶ Εὐδοκιμώτατοι. Σύνηθες δὲ τούτῳ· οὕτω γὰρ καὶ τὸ, λιθοξόος ἐν τοῖς μάλιστα εὐδόκιμος, τοῦ Λουκιαν. Ἐνύπν. ἀντὶ εὐδοκιμώτατος.

— Τὰ πρὸς τὸν πόλ.) Κατὰ τὰ πρὸς τὸν πόλεμον· κατὰ τὰ πολεμικά.

γὼς εἴη. Τῇ δ' αὐτῇ διανοίᾳ κατηγάγοντο ἐξ Ἐρετρίας εἰς Μαραθῶνα, ὡς ἕτοιμον σφίσιν ὄν, καὶ Ἀθηναίους ἐν τῇ αὐτῇ ταύτῃ ἀνάγκῃ ζεύξαντας Ἐρετριεῦσιν, ἄγειν. Τούτων δὲ, τῶν μὲν πραχθέντων, τῶν δ' ἐπιχειρουμένων, οὐτ' Ἐρετριεῦσιν ἐβοήθησεν Ἑλλήνων οὐδείς, οὔτε Ἀθηναίοις, πλὴν Λακεδαιμονίων. Οὗτοι δὲ τῇ ὑστεραίᾳ τῆς μάχης ἀφίκοντο· οἱ δ' ἄλλοι πάντες ἐκπεπληγμένοι, ἀγαπῶντες τὴν ἐν τῷ παρόντι σωτηρίαν, ἡσυχίαν ἦγον. Ἐν τούτῳ δὴ ἄν τις γενόμενος γνοίη οἷοι ἄρα ἐτύγχανον ὄντες τὴν ἀρετὴν οἱ Μαραθῶνι δεξάμενοι τὴν τῶν Βαρβάρων δύναμιν, καὶ κολασάμενοι τὴν ὑπερηφανίαν ὅλης τῆς Ἀσίας· καὶ πρῶτοι στήσαντες τρόπαια τῶν Βαρβάρων· ἡγεμόνες καὶ διδάσκαλοι τοῖς ἄλλοις γενόμενοι ὅτι οὐκ ἄμαχος εἴη ἡ Περσῶν δύναμις, ἀλλὰ πᾶν πλῆθος καὶ πᾶς πλοῦτος ἀρετῇ ὑπείκει. Ἐγὼ μὲν οὖν ἐκείνους τοὺς ἄνδρας φημὶ οὐ μόνον τῶν σωμάτων τῶν ἡμετέρων πατέρας εἶναι, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς, τε ἡμετέρας καὶ ξυμπάντων τῶν ἐν τῇδε τῇ ἠπείρῳ. Εἰς ἐκεῖνο γὰρ τὸ ἔργον ἀποβλέψαντες καὶ τὰς ὑστέρας μάχας ἐτόλμησαν διακινδυνεύειν οἱ Ἕλληνες ὑπὲρ τῆς σωτηρίας, μαθηταὶ τῶν Μαραθῶνι γενόμενοι. Τὰ μὲν οὖν ἀριστεῖα τῷ λόγῳ ἐκείνοις ἀναθετέον, τὰ δὲ δευτερεῖα, τοῖς περὶ Σαλαμῖνα καὶ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ναυμαχήσασι καὶ νικήσασι.

ἡ. Καὶ γὰρ τούτων τῶν ἀνδρῶν πολλὰ μὲν ἄν τις ἔχοι διελθεῖν, καὶ οἷα ἐπιόντα ὑπέμειναν κατά τε γῆν καὶ κατὰ θά-

---

3. Ἀποφευγὼς εἴη) Ἀποφεύγοι· ἀπέφυγε δηλ. αὐτούς.

4. Ὡς ἕτοιμον σφίσιν ὄν) Τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων αἱ μετοχαὶ ἀπολύτως συντάσσονται, καθ' ἕνα σχηματισμὸν λεγόμεναι.

— Ζεύξαντας) Ἐρετριέα καὶ Ἀθηναῖον· ὡς ὑπὸ ζυγὸν εἰς μίαν ἄλυσιν δεσμεύσαντας.

5. Τῇ ὑστεραίᾳ) Νόμος ἦν Λακεδαιμονίοις μὴ εἰς πόλεμον ἐξάγειν, εἰμὴ πανσέληνος ἦ· διὰ τοῦτο καὶ ὑστερήσαντες ἦλθον μετὰ τὴν μάχην τὴν ἑπομένην ἡμέραν.

— Ἡσυχίαν ἦγον) Ἡσύχαζον· κατὰ περίφρασιν.

6. Οἱ Μαραθῶνι) Ἐλλείπει ἡ Ἐν.

— Ὅλης τῆς Ἀσίας) Τοῦ Δαρείου βασιλεύοντος τότε ἁπάσης τῆς Ἀσίας, ἦγουν τῶν κατοικούντων ἐν τῇ Ἀσίᾳ.

7. Καὶ πρῶτοι στήσ.) Ἀπὸ γὰρ Κύρου τοῦ καθελόντος Μήδους καὶ τοὺς Πέρτας ἐλευθερώσαντος, μέχρι τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης νικῶντες οἱ Πρέσαι διετέλουν· πρῶτοι δὲ Ἀθηναῖοι ἐν Μαραθῶνι ἐνίκησαν αὐτοὺς Μιλτιάδους στρατηγοῦντος.

8. Ἀλλὰ καὶ τῆς Ἐλευθ.) Πατέρας εἶναι ἀπὸ κοινοῦ.

9. Γενόμενοι) Θεμιστοκλῆς γὰρ ὁ ἐν Σαλαμῖνι νικήσας Ξέρξην, οὐδὲ καθεύδειν ἠδύνατο λέγων· ὅτι οὐκ ἐᾷ αὐτὸν καθεύδειν τὸ Μιλτιάδου τρόπαιον· οὕτω φιλότιμοι πάντες ἐγένοντο ἐξ ἐκείνης τῆς μάχης.

10. Τοῖς περὶ Σαλαμ.) Ἐλθόντος γὰρ Ξέρξου σὺν πολλαῖς μυριάσι στρατοῦ, καὶ νεῶν εἰς Ἑλλάδα, καὶ πᾶσαν μονονοὺκ χειρώσαντος, μόνοι Ἀθηναῖοι ἐνίκησαν ναυμαχήσαντες, κατὰ τὰ στενά. πρῶτον μὲν ἐν Ἀρτεμισίῳ τῷ περὶ τὴν Εὔβοιαν· δεύτερον δὲ περὶ Σαλαμῖνα τὴν ἀπέναντι Ἀθηνῶν. Θεμιστοκλέους στρατηγοῦντος· καὶ τὴν ναυμαχίαν οὕτω διατάττοντος γενέσθαι.

ἡ. Ἐπιόντα) Συμβάντα, παρακολουθήσαντα.

λατταν, καὶ ὡς ἠμύναντο ταῦτα. Ὁ δέ μοι δοκεῖ καὶ ἐκείνων κάλλιστον εἶναι, τούτου μνησθήσομαι, ὅτι τὸ ἐξῆς ἔργον τοῖς Μαραθῶνι διεπράξαντο. Οἱ μὲν γὰρ Μαραθῶνι τοσοῦτον μόνον ἐπεδείξαντο τοῖς Ἕλλησιν, ὅτι κατὰ γῆν οἱόντε ἀμύνασθαι τοὺς Βαρβάρους ὀλίγοις πολλούς· ναυσὶ δὲ ἔτι ἦν ἄδηλον. Καὶ δόξαν εἶχον Πέρσαι ἄμαχοι εἶναι κατὰ θάλατταν, καὶ πλήθει καὶ πλούτῳ, καὶ τέχνῃ καὶ ῥώμῃ. Τοῦτο δὴ ἄξιον ἐπαινεῖν τῶν ἀνδρῶν τῶν τότε ναυμαχησάντων, ὅτι τὸν ἐχόμενον φόβον διέλυσαν τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἔπαυσαν φοβουμένους πλῆθος νεῶν τε καὶ ἀνδρῶν. Ὑπ' ἀμφοτέρων δὴ ξυμβαίνει, τῶν τε Μαραθῶνι μαχεσαμένων καὶ τῶν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχησάντων παιδευθῆναι τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, ὑπὸ μὲν τῶν, κατὰ γῆν, ὑπὸ δὲ τῶν, κατὰ θάλατταν, μαθόντας καὶ ἐθισθέντας μὴ φοβεῖσθαι τοὺς Βαρβάρους. Τρίτον δὲ λέγω τὸ ἐν Πλαταιαῖς ἔργον καὶ ἀριθμῷ καὶ ἀρετῇ γενέσθαι τῆς Ἑλληνικῆς σωτηρίας, κοινὸν ἤδη τοῦτο Λακεδαιμονίων τε καὶ Ἀθηναίων. Τὸ μὲν οὖν μέγιστον καὶ χαλεπώτατον οὗτοι πάντες ἤμυναν, καὶ διὰ ταύτην τὴν ἀρετὴν νῦν τε ὑφ' ἡμῶν ἐγκωμιάζονται, καὶ εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ὑπὸ τῶν ὕστερον. Μετὰ δὲ τοῦτο, πολλαὶ μὲν πόλεις τῶν Ἑλλήνων ἔτι ἦσαν μετὰ τοῦ Βαρβάρου, αὐτὸς δὲ ἠγγέλετο βασιλεὺς διανοεῖσθαι ὡς ἐπιχειρήσων πάλιν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας.

Θ'. Δίκαιον δὴ καὶ τούτων ἡμᾶς ἐπιμνησθῆναι, οἳ τοῖς τῶν προτέρων ἔργοις τέλος τῆς σωτηρίας ἐπέθεσαν, ἀναναθηράμενοι καὶ ἐξελάσαντες πᾶν τὸ βάρβαρον ἐκ τῆς Θαλάττης. Ἦσαν δὲ οὗτοι οἵ τε ἐπ' Εὐρυμέδοντι ναυμαχήσαντες, καὶ οἱ εἰς Κύπρον στρατεύσαντες, καὶ οἱ εἰς Αἴγυπτον πλεύσαντες, καὶ ἄλλοσε

— Καὶ ὡς ἠμύναντο ταῦτα) Καὶ τίνα τρόπον ἠμύναντο τὰ ἐπιόντα ταῦτα.

— Ὅτι τὸ ἐξῆς ἔργον τοῖς) Τὸ ἑπόμενον τοῖς μαχεσαμένοις ἐν Μαραθ.

2. Ὀλίγοις) Σὺν ὀλίγοις ὁηλ.

5. Τὸ ἐν Πλαταιαῖς) Ἡττηθεὶς γὰρ Ξέρξης κατὰ θάλασσαν ἐν Σαλαμῖνι κατὰ κράτος, Θεμιστοκλέους μηνύσαντος, ὅτι οἱ Ἕλληνες διανοοῦνται τὴν κατὰ τὸν Ἑλλήσποντον γέφυραν διαλῦσαι, φοβηθεὶς ἀνεχώρησε, Μαρδόνιον ἐάσας μετὰ πλήθους στρατοῦ· ὃν οἱ Ἕλληνες πολλῷ ἥττονες ὄντες, κατὰ κράτος ἐν Πλαταιαῖς νικήσαντες μάχῃ, πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα ἐλευθέραν κατέστησαν ἀπὸ τῶν Βαρβάρων.

7. Αὐτὸς δὲ ἠγγέλ.) Ἦν γὰρ λόγος ὅτι ὁ βασιλεὺς Περσῶν διενοεῖτο ἵνα πάλιν ἐπιχειρήσῃ κατὰ τῶν Ἑλλήνων.

Θ'. 2. Ἐπ' Εὐρυμέδοντι) Κίμωνος τοῦ Μιλτιάδου στρατηγοῦντος, ἐνίκησαν Ἀθηναῖοι καὶ οἱ σύμμαχοι τοὺς Πέρσας· ἐν ποταμῷ Εὐρυμέδοντι τῷ κατὰ τὴν Παμφυλίαν τῆς Ἀσίας ἀντίπεραν Κύπρου πρὸς βορρᾶν. Τότε γὰρ Κίμων νικήσας πρῶτον ναυμαχίᾳ τοὺς βαρβάρους, καὶ τὰς ναῦς αὐτῶν λαβών, τοὺς ἑαυτοῦ στρατιώτας Περσικαῖς στολαῖς ἐνδυσάμενος, ἀπέβη εἰς Κύπρον, καὶ αἴφνης τὸ τῶν βαρβάρων στρατόπεδον καταλαβὼν μηδὲ προσδοκόντων, ἄλλως τε καὶ διὰ τὰς ἐσθῆτας Πέρσας βοήθειαν αὐτοῖς ἐρχομένην οἰομένων. Κἀκεῖθεν μετὰ ταῦτα καὶ εἰς Αἴγυπτον ἐστράτευσαν καὶ ἄλλα τε πολλαχόσε. Θουκδ. Α'. ρ . . ρι.

πολλαχόσε· ὧν χρὴ μεμνῆσθαι, καὶ χάριν αὐτοῖς εἰδέναι ὅτι βασιλέα ἐποίησαν, δείσαντα, τῇ ἑαυτοῦ σωτηρίᾳ τὸν νοῦν προ-
3 σέχειν, ἀλλὰ μὴ τῇ τῶν Ἑλλήνων ἐπιβουλεύειν φθορᾷ. Καὶ οὗτος μὲν δὴ πάσῃ τῇ πόλει διηντλήθη ὁ πόλεμος, ὑπὲρ ἑ-
4 αυτῶν τε καὶ τῶν ἄλλων ὁμοφώνων πρὸς τοὺς Βαρβάρους. Εἰρήνης δὲ γενομένης, καὶ τῆς πόλεως τιμωμένης, ἦλθεν ἐπ' αὐτήν, ὃ δὴ φιλεῖ ἐκ τῶν ἀνθρώπων τοῖς εὖ πράττουσι προσπίπτειν, πρῶτον μὲν, ζῆλος, ἀπὸ ζήλου δὲ φθόνος. Ὃ καὶ τὴν δε τὴν πόλιν ἄκουσαν ἐν πολέμῳ τοῖς Ἕλλησι κατέστησε.

ί. Μετὰ δὲ τοῦτο γενομένου πολέμου, συνέβαλον μὲν ἐν Τανάγρᾳ, ὑπὲρ τῆς Βοιωτῶν ἐλευθερίας Λακαιδεμονίοις μαχόμενοι· ἀμφισβητησίμου δὲ τῆς μάχης γενομένης, διέκρινε τὸ ὕ-
2 στερον ἔργον. Οἱ μὲν γὰρ ᾤχοντο ἀπιόντες, καταλιπόντες Βοιω-
τοὺς, οἷς ἐβοήθουν· οἱ δ' ἡμέτεροι, τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐν Οἰνοφύτοις
3 νικήσαντες, τοὺς ἀδίκως φεύγοντας, δικαίως κατήγαγον. Οὗτοι δὴ πρῶτοι μετὰ τὸν Περσικὸν πόλεμον, Ἕλλησιν ἤδη ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας βοηθοῦντες πρὸς Ἕλληνας, ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι, καὶ ἐλευθερώσαντες οἷς ἐβοήθουν, ἐν τῷδε τῷ μνήματι
4 τιμηθέντες ὑπὸ τῆς πόλεως πρῶτοι ἐτέθησαν. Μετὰ δὲ ταῦτα πολλοῦ πολέμου γενομένου, καὶ πάντων τῶν Ἑλλήνων ἐπιστρατευσάντων, καὶ τεμόντων τὴν χώραν, καὶ ἀναξίαν χάριν ἐκτινόντων τῇ πόλει, νικήσαντες αὐτοὺς ναυμαχίᾳ οἱ ἡμέτεροι, καὶ λαβόντες αὐτῶν τοὺς ἡγεμόνας Λακεδαιμονίους ἐν τῇ Σφαγίᾳ, ἐξὸν αὐτοῖς διαφθεῖραι, ἐφείσαντο, καὶ ἀπέδοσαν, καὶ εἰρήνην ἐποιήσαντο· ἡγούμενοι πρὸς μὲν τὸ ὁμόφυλον μέχρι νίκης δεῖν πολεμεῖν, καὶ μὴ δι' ὀργὴν ἰδίαν πόλεως, τὸ κοινὸν τῶν Ἑλλήνων διολλύναι· πρὸς δὲ τοὺς Βαρβάρους, μέχρι διαφθορᾶς.

---

3. Καὶ οὗτος μὲν δὴ) Ὅσπερ ἐστί. Σύμπασα ἡ πόλις ἐξαντλήσασα πάντα τὰ ἑαυτῆς διήνυσε τοῦτον τὸν πόλεμον ὑπέρ τε τῶν πολιτῶν αὐτῶν καὶ τῶν συμμάχων. Ἡ δὲ λέξις Διηντλήθη ἐκ μεταφορᾶς ἐλήφθη τῶν φρεάτων· δηλοῦσα ὅτι καὶ αἷμα, καὶ δαπάναι, καὶ πάντα χρήματα διήντλησεν ἡ πόλις.

4. Ὃ καὶ τὴν δε) φθονήσαντες γὰρ οἱ Λακεδαιμόνιοι μὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἐν παντὶ εὐδοκιμοῦντες, περιγένωνται ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων, πόλεμον πρὸς αὐτοὺς ἐποιήσαντο.

ί. Ἐν Τανάγρᾳ) Ὅρα περὶ τούτου καὶ Θουκυδ. Α'. ρζ. ρή.

2. Οἱ μὲν γὰρ ᾤχοντο) Οἱ Λακεδαίμονες βοηθοὶ Βοιωτῶν.

— Δικαίως κατήγ.) Οὓς δηλ. Λακεδαιμόνιοι πρότερον ἐφυγάδευσαν.

3. Οἷς ἐβοήθ.) Βοιωτοῖς καὶ Φωκεῦσι.

4. Καὶ ἀναξίαν χάριν ἐκτ.) Πανταχόθεν γὰρ οἱ Ἕλληνες ἀποστάντες κατὰ τῆς Ἀττικῆς ἐφέροντο. Θουκυδ. Α'. ριγ'. . . ριζ.

— Ἐν τῇ Σφαγίᾳ) Νήσῳ καὶ Σφακτηρία καλουμένη. Δημοσθένης γὰρ καταλαβὼν Πύλον, καὶ τειχίσας, Λακεδαιμονίων οὖσαν, ἐπολιορκεῖτο πανταχόθεν ὑπὸ Λακεδαιμονίων· καὶ νήσου δὲ Σφαγίας ἐρήμου οὔσης ἀντίπεραν Πύλου, οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐμβιβάσαντες ἄνδρας ἐπ' αὐτὴν, ἐφρούρουν. Κίμων δὲ ἐλθὼν μετὰ στρατιᾶς τῶν ἀνδρῶν τούτων τοὺς πλείστους ζῶντας εἰς Ἀθήνας ἠγάγετο·

Τούτους δὴ ἄξιον ἐπαινέσαι τοὺς ἄνδρας, οἳ τοῦτον τὸν πόλε- 5
μον πολεμήσαντες, ἐνθάδε κεῖνται, ὅτι ἐπέδειξαν, εἴτις ἄρα ἠμ-
φισβήτει, ὡς ἐν τῷ προτέρῳ πολέμῳ τῷ πρὸς τοὺς βαρβάρους,
ἄλλοι τινὲς εἶεν ἀμείνους Ἀθηναίων, ὅτι οὐκ ἀληθῆ ἀμφισβη-
τοῖεν. Οὗτοι γὰρ ἐνταῦθα ἔδειξαν, στασιαστάσης τῆς Ἑλλάδος 6
περιγενόμενοι τῷ πολέμῳ, τοὺς προεστῶτας τῶν ἄλλων Ἑλ-
λήνων χειρωσάμενοι, μεθ' ὧν τότε τοὺς βαρβάρους ἐνίκων κοι-
νῇ, τούτους νικῶντας ἰδίᾳ.

ιά. Τρίτος δὲ πόλεμος μετὰ ταύτην τὴν εἰρήνην ἀνέλπιστός
τε καὶ δεινὸς ἐγένετο· ἐν ᾧ πολλοὶ καὶ ἀγαθοὶ τελευτήσαντες,
ἐνθάδε κεῖνται· πολλοὶ μὲν ἀμφὶ Σικελίαν πλεῖστα τρόπαια στή- 2
σαντες, ὑπὲρ τῆς Λεοντίνων ἐλευθερίας, οἷς βοηθοῦντες διὰ τοὺς
ὅρκους, ἔπλευσαν εἰς ἐκείνους τοὺς τόπους. Διὰ δὲ μῆκος τοῦ
πλοῦ εἰς ἀπορίαν τῆς πόλεως καταστάσης, καὶ οὐ δυναμένης αὐ-
τοῖς ὑπηρετεῖν, τούτῳ ἀπειπόντες, ἐδυστύχησαν. Ὧν οἱ ἐχθροὶ 3
καὶ προσπολεμήσαντες πλείῳ ἔπαινον ἔχουσι σωφροσύνης καὶ
ἀρετῆς, ἢ τῶν ἄλλων οἱ φίλοι· πολλοὶ δ' ἐν ταῖς ναυμαχίαις
ταῖς καθ' Ἑλλήσποντον, μιᾷ ἡμέρᾳ πάσας τὰς τῶν πολεμίων
ἑλόντες ναῦς, πολλὰς δὲ καὶ ἄλλας νικήσαντες. Ὃ δ' εἶπον δει- 4
νὸν καὶ ἀνέλπιστον τοῦ πολέμου γενέσθαι, τόδε λέγω, τὸ εἰς
τοσοῦτον φιλονεικίας ἐλθεῖν πρὸς τὴν πόλιν τοὺς ἄλλους Ἕλ-
ληνας, ὥστε τολμῆσαι τῷ ἐχθίστῳ ἐπικηρυκεύσασθαι βασιλεῖ,
ὃν κοινῇ ἐξέβαλον μεθ' ἡμῶν, ἰδίᾳ τοῦτον πάλιν ἐπάγεσθαι
Βαρβαρον ἐφ' Ἕλληνας, καὶ συναθροῖσαι ἐπὶ τὴν πόλιν πάν- 5
τας Ἕλληνάς τε καὶ Βαρβάρους. Οὗ δὴ καὶ ἐκφανὴς ἐγένετο
ἡ τῆς πόλεως ῥώμη τε καὶ ἀρετή. Οἰομένων γὰρ ἤδη αὐτὴν

οὓς δή, εἰρήνης γενομένης, ἀπέδωκαν Ἀ-
θηναῖοι Θουκυδ. Δ'. γ'. . . μά, καὶ ριζ'.

6. Τῷ πολέμῳ) Ἐν τῷ πολέμ.

— Τοὺς προεστῶτ.) Τοὺς Λακεδαι-
μονίους νικήσαντες, καὶ ζῶντας λαβόν-
τες τοὺς ἐν τῇ Σφακτηρίᾳ.

ιά. 2. Ὑπὲρ Λεοντίνων ἐλευθ.) Ἔπεμ-
ψαν γὰρ Ἀθηναῖοι ἐκστρατείαν εἰς Σι-
κελίαν ὑπὲρ Λεοντίνων ἐλευθερίας, κατα-
πολεμουμένων ὑπὸ Συρακουσίων, Ἀλκι-
βιάδους γνώμη. Ἔνθα κατ' ἀρχὰς μὲν εὐ-
τύχουν, ἔπειτα δὲ ἐδυστύχησαν ἀπειπόντ.

3. Ὧν οἱ ἐχθροὶ, καὶ προσπ.) Τούτων
δὲ οἱ ἐχθροί, καὶ ἔτι μὴ καταπαύσαν-
τες τὸν πόλεμον, πλείω παρέχουσιν ἔ-
παινον τῆς σωφροσύνης καὶ ἀρετῆς,
ἢ ὅσον ἔπαινον παρέχουσιν οἱ φίλοι τῶν
ἄλλων. Τὸ δ' Ἔχω ὅτι ἐστὶν ἀντὶ τοῦ
Παρέχω δῆλον καὶ ἐκ τοῦ Θουκυδ. Β'.
μά. »Καὶ μόνη (ἡ τῶν Ἀθηναίων πόλις)
»οὔτε τῷ πολεμίῳ ἐπελθόντι ἀγανάκτη-
»σιν ἔχει, ὑφ' οἵων κακοπαθεῖ. Οὔτε τῷ
»ὑπηκόῳ καταμεμψιν, ὡς οὐχ ὑπ' ἀξίων
ἄρχεται, ὅπερ ἔστι«. Μόνη ἡ Ἀθηναίων
πόλις οὐ παρέχει ἀγανάκτησιν τῷ πο-
λεμίῳ ἐπελθόντι, ὡς εἰδότι ὅτι ὑπὸ με-
γάλων τινῶν κακοπαθεῖ· οὔτε παρέχει
αἰτίαν τῷ ὑπηκόῳ καταμέμφεσθαι, ὡς
ἀναξίων ὄντων τῶν ἀρχόντων.

— Μιᾷ ἡμέρᾳ) Ἐν Προικοννήτῳ. Ἀλ-
κιβιάδους στρατηγοῦντος. Ξενοφ. Ἑλλην.
Α'. ά. 12.

4. Τῷ ἐχθίστῳ ἐπικηρ.) Οἱ γὰρ Λα-
κεδαιμόνιοι συνεμάχησαν κατὰ τῶν Ἀ-
θηναίων τῷ βασιλεῖ τῶν Περσῶν Θου-
κυδ. Η'. ιή.

5. Οὗ δὴ) Ἐξ οὗ δή. — Καὶ Ἀπει-
λημμένων ἐν Μιτυλ.) Ξενοφ. Ἑλλην.

καταπεπολεμῆσθαι, καὶ ἀπειλημμένων ἐν Μιτυλήνῃ τῶν νεῶν, βοηθήσαντες ἑξήκοντα ναυσίν, αὐτοὶ ἐμβάντες εἰς τὰς ναῦς, καὶ ἄνδρες γενόμενοι ὁμολογουμένως ἄριστοι, νικήσαντες μὲν τοὺς πολεμίους, λυσάμενοι δὲ τοὺς φιλίους, ἀναξίου τύχης τυχόντες, οὐκ ἀναιρεθέντες ἐκ τῆς θαλάττης, κεῖνται ἐνθάδε ὧν
6 χρὴ ἀεὶ μεμνῆσθαί τε καὶ ἐπαινεῖν. Τῇ μὲν γὰρ ἐκείνων ἀρετῇ ἐνικήσαμεν οὐ μόνον τὴν τότε ναυμαχίαν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἄλλον πόλεμον. Δόξαν γὰρ δι' αὐτοὺς ἡ πόλις ἔσχε, μήποτ' ἂν καταπολεμηθῆναι μεθ' ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων. Καὶ ἀληθῆ ἔ-
7 δοξε. Τῇ δὲ ἡμετέρᾳ αὐτῶν διαφορᾷ ἐκρατήθημεν, οὐχ ὑπὸ τῶν ἄλλων. Ἀήττητοι γὰρ ἔτι καὶ νῦν ὑπό γε ἐκείνων ἐσμέν· ἡμεῖς δὲ αὐτοὶ ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ ἐνικήσαμεν, καὶ ἡττήθημεν.
8 Μετὰ δὲ ταῦτα ἡσυχίας γενομένης, καὶ εἰρήνης πρὸς τοὺς ἄλλους, ὁ οἰκεῖος ἡμῖν πόλεμος οὕτως ἐπολεμήθη, ὥστε εἴπερ εἰμαρμένον εἴη ἀνθρώποις στασιάσαι, μὴ ἂν ἄλλως εὖξασθαι
9 μηδένα πόλιν ἑαυτοῦ νοσῆσαι. Ἐκ τε γὰρ τοῦ Πειραιέως καὶ τοῦ ἄστεος ὡς ἀσμένοις καὶ οἰκείως ἀλλήλοις συνέμιξαν οἱ πολῖται, καὶ παρ' ἐλπίδα τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι, τόν τε πρὸς τοὺς ἐν Ἐλευσῖνι πόλεμον ὡς μετρίως ἔθεντο. Καὶ τούτων ἁπάν-
10 των οὐδὲν ἄλλ' αἴτιον, ἢ τῷ ὄντι ξυγγένεια, φιλίαν βέβαιον καὶ ὁμόφυλον οὐ λόγῳ ἀλλ' ἔργῳ παρεχομένη.

ιϐ'. Χρὴ δὲ καὶ τῶν ἐν τούτῳ τῷ πολέμῳ τελευτησάντων ὑπ' ἀλλήλων μνείαν ἔχειν, καὶ διαλλάττειν αὐτούς, ᾧ δυνάμεθα, εὐχαῖς καὶ θυσίαις ἐν τοῖς τοιοῖσδε τοῖς κρατοῦσιν αὐτῶν εὐ-
χομένους, ἐπειδὴ καὶ ἡμεῖς διηλλάγμεθα. Οὐ γὰρ κακίᾳ ἀλ-
2 λήλων ἥψαντο, οὐδ' ἔχθρᾳ, ἀλλὰ δυστυχίᾳ. Μάρτυρες δὲ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐσμὲν τούτων, οἱ ζῶντες. Οἱ αὐτοὶ γὰρ ὄντες ἐκείνοις γένει, συγγνώμην ἀλλήλοις ἔχομεν ὧν τ' ἐποιήσαμεν, ὧν

Α'. ς'. 24. ἐν γὰρ Μιτυλήνῃ ἐνίκησαν μὲν Λακεδαιμονίους Ἀθηναῖοι, τοὺς δὲ ἑαυτῶν νεκροὺς διὰ τὸν χειμῶνα οὐκ ἠδυνήθησαν ἀνελεῖν καὶ θάψαι.

7. Ἐκρατήθημ.) Στασιαζόντων γὰρ ἡμῶν καὶ διαφερομένων, τάς τε ναῦς εἷλον Λακεδαιμόνιοι ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς καὶ τὴν πάλιν ὑφ' ἑαυτῶν ἐποιήσαντο· οὐ τῇ ἐκείνων ἀρετῇ. Ξενοφ. Ἑλλην. Β'. α. 12. καὶ β'. 13, 14.

— Ἀήττητοι) Θρασυβούλου γὰρ τὴν πόλιν ἐλευθερώσαντος, ἀήττητοι ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐξῆς ἦσαν Ἀθηναῖοι.

8. Ἐπολεμήθη) Θρασύβουλος μετὰ ἑβδομήκοντα ἐκ Φυλῆς χώρας ὁρμήσας τὸν Πειραιᾶ κατέσχε, καὶ οἱ ἐν ἄστει ἐπολέμουν αὐτῷ Λακεδαιμονίους βοηθοὺς ἐπικαλεσάμενοι· νικήσας δὲ Θρασύβουλος, συναντιλαμβανομένου Παυσανίου τοῦ Λακεδαιμονίων βασιλέως, ἀνῆλθεν εἰς ἄστυ· καὶ τὰ ἀρχαῖα νόμιμα κατέστησε, καὶ πρὸς τοὺς εἰς Ἐλευσῖνα καταφυγόντας διηλλάξατο· Ξενοφ. Ἑλλην. Β'. δ'. 3. . . 30.

10. Οὐδὲν ἄλλο αἴτιον ἢ ξυγ.) Συνέβησαν γὰρ πρὸς ἀλλήλους οἵ τε ἐν Πειραιεῖ, καὶ οἱ ἐν ἄστει εὐχερῶς, ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἐν Ἐλευσῖνι διὰ τὸ ξυγγενές. καὶ τλ.

— Βέβαιον) Ἀττικῶς ἀντὶ Βεβαίαν.

ιϐ'. Ὧ δυνάμεθα) Τούτῳ τῷ τρόπῳ, καθ' ὃν δυνάμεθα διαλλάττειν αὐ-

τ' ἐπάθομεν. Μετὰ δὲ τοῦτο παντελοῦς εἰρήνης ἡμῖν γενομένης, 3
ἡσυχίαν ἦγεν ἡ πόλις, τοῖς μὲν βαρβάροις συγγινώσκουσα, ὅτι
παθόντες ὑπ' αὐτῆς κακῶς ἱκανῶς, οὐκ ἐνδεῶς ἠμύνοντο· τοῖς
δὲ Ἕλλησιν ἀγανακτοῦσα, μεμνημένη ὡς εὖ παθόντες ὑπ' αὐ-
τῆς, οἵαν χάριν ἀπέδοσαν, κοινωσάμενοι τοῖς βαρβάροις, τάς
τε ναῦς περιελόμενοι, αἳ ποτ' ἐκείνους ἔσωσαν, καὶ τείχη κα-
θελόντες, ἀνθ' ὧν ἡμεῖς τἀκείνων ἐκωλύσαμεν πεσεῖν. Διανοου-
μένη δὲ ἡ πόλις μὴ ἂν ἔτι ἀμῦναι μήτε Ἕλλησι πρὸς ἀλλή- 4
λων δουλουμένοις, μήτε ὑπὸ βαρβάρων, οὕτως ὤκει. Ἡμῶν οὖν
ἐν τοιαύτῃ διανοίᾳ ὄντων, ἡγησάμενοι Λακεδαιμόνιοι τοὺς μὲν
τῆς ἐλευθερίας ἐπικούρους πεπτωκέναι ἡμᾶς, σφέτερον δὲ ἤδη
ἔργον εἶναι καταδουλοῦσθαι τοὺς ἄλλους, ταῦτ' ἔπραττον.

ιγ'. Καὶ μηκύνειν μέν τί δεῖ; Οὐ γὰρ πάλαι οὐδὲ πολλῶν
ἀνθρώπων γεγονότα λέγοιμ' ἂν τὰ μετὰ ταῦτα. Αὐτοὶ γὰρ ἴ-
σμεν ὡς ἐκπεπληγμένοι ἀφίκοντο εἰς χρείαν τῆς πόλεως τῶν 2
τε Ἑλλήνων οἱ πρῶτοι, Ἀργεῖοι, καὶ Βοιωτοί, καὶ Κορίνθιοι·
καὶ τό γε θειότατον πάντων, τὸ καὶ βασιλέα εἰς τοῦτο ἀπο-
ρίας ἀφικέσθαι, ὥστε περιστῆναι αὐτῷ μηδαμόθεν ἄλλοθεν τὴν
σωτηρίαν γενέσθαι ἀλλ' ἢ ἐκ ταύτης τῆς πόλεως, ἣν προθύ-
μως ἀπώλλυ. Καὶ δὴ καὶ εἴτις βούλοιτο τῆς πόλεως κατη- 3
γορῆσαι δικαίως, τοῦτ' ἂν μόνον λέγων ὀρθῶς ἂν κατηγοροῖ,
ὡς ἀεὶ λίαν φιλοικτίρμων ἐστί, καὶ τοῦ ἥττονος θεραπίς. Καὶ
δὴ καὶ ἐν τῷ τότε χρόνῳ οὐχ οἷά τε ἐγένετο καρτερῆσαι, οὐδὲ 4
διαφυλάξαι, ἃ ἐδέδοκτο αὐτῇ, τὸ μηδενὶ δουλουμένῳ βοηθεῖν
τῶν σφᾶς ἀδικησάντων· ἀλλὰ ἐκάμφθη, καὶ ἐβοήθησε, καὶ τοὺς
μὲν Ἕλληνας αὕτη βοηθήσασα ἀπελύσατο δουλείας, ὥστ' ἐλευ-
θέρους εἶναι, μέχρις οὗ πάλιν αὐτοὶ αὐτοὺς κατεδουλώσαντο.
Βατιλεῖ δὲ αὕτη μὲν οὐκ ἐτόλμησε βοηθῆσαι, αἰσχυνομένη τὰ
τρόπαια τά τε Μαραθῶνι καὶ Σαλαμῖνι καὶ Πλαταιαῖς. Φυ- 5
γάδας δὲ καὶ ἐθελοντὰς ἑάσασα μόνον βοηθῆσαι, ὁμολογουμέ-

τῶν τὰς ψυχάς, ἐπειδὴ πρὸς ἀλλήλους ἐμαχέσαντο. Ἀθηναῖοι ὁηλ. πρὸς Ἀθηναίους. Εἶτ' οὖν εὐχόμενοι, διαλλάξομεν αὐτούς, προτφέροντες εὐχὰς καὶ θυσίας. Νόμος γὰρ παρ' Ἀθηναίοις ἦν, εἴτις τινὰ ἀκουσίως κτείνειε, θυσίαις καὶ εὐχαῖς διαλλάττεσθαι· διὰ ταῦτα ἐνταῦθα λέγει· ἐπειδὴ οὐ κακία οὐδ' ἔχθρα πρὸς ἀλλήλους ἐν τοῖς πολέμοις τούτοις Ἀθηναῖοι ἐφονεύθησαν, εὐχαῖς καὶ θυσίαις ἐξιλάσασθαι.

4. Ταῦτ' ἔπραττον) Κατεδουλοῦντο δηλ. τοὺς Ἕλληνας.

ιγ'. 2. Καὶ τό γε θειότατον πάντων) Ἀγησιλάου γὰρ ἐν Ἀσίᾳ ὑπὲρ τῶν ἐκεῖ ἑλλήνων στρατεύσαντος, καὶ νικῶντος, ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἄλλους τε τῶν Ἑλλήνων εἰς συμμαχίαν ἐκαλέσατο καὶ Ἀθηναίους. Ξενοφ. Ἑλλην. Γ'. έ. Ἐκ τούτου οὖν πάλιν πόλεμος Ἑλλήνων ἐγένετο πρὸς Ἕλληνας, οἷς ἐβοήθουν Ἀθηναῖοι. Ξενοφ. Ἑλλην. Δ'. έ.

3. Καὶ τοῦ ἥττονος θεραπ.) Καὶ θεραπεύει, περιποιεῖτται τὸ ἧττον μέρος.

5. Τά τε Μαραθῶνι) Ἐλλείπει ἡ Ἐν. — Ἐσωτε) Τὸν βασιλέα δηλ.

6 νως ἔσωσε· τειχισαμένη δὲ καὶ ναυπηγησαμένη, ἐκδεξαμένη τὸν πόλεμον, ἐπειδὴ ἠναγκάσθη πολεμεῖν, ὑπὲρ Παρίων ἐπολέμει Λακεδαιμονίοις.

ιδ'. Φοβηθεὶς δὲ βασιλεὺς τὴν πόλιν, ἐπειδὴ ἑώρα Λακεδαι-
μονίους τῷ κατὰ θάλατταν πολέμῳ ἀπαγορεύοντας, ἀποστῆ-
ναι βουλόμενος ἐξήτει τοὺς Ἕλληνας, τοὺς ἐν τῇ ἠπείρῳ (οὕς-
περ πρότερον Λακεδαιμόνιοι αὐτῷ ἐξέδοσαν, εἰ μέλλοι συμ-
μαχήσειν ἡμῖν τε καὶ τοῖς ἄλλοις συμμάχοις) ἡγούμενος οὐκ
2 ἐθελήσειν, ἵν' αὐτῷ πρόφασις εἴη τῆς ἀποστάσεως. Καὶ τῶν
μὲν ἄλλων συμμάχων ἐψεύσθη, (ἠθέλησαν γὰρ αὐτῷ ἐκδιδό-
ναι, καὶ ξυνέθεντο καὶ ὤμοσαν, Κορίνθιοι, καὶ Ἀργεῖοι, καὶ
Βοιωτοί, καὶ ἄλλοι σύμμαχοι, εἰ μέλλοι χρήματα παρέξειν, ἐκ-
δώσειν τοὺς ἐν τῇ ἠπείρῳ Ἕλληνας) μόνοι δὲ ἡμεῖς οὐκ ἐτόλ-
3 μησαμεν, οὔτε ἐκδοῦναι, οὔτε ὀμόσαι. Οὕτω δή τοι τό γε τῆς
πόλεως γενναῖον καὶ ἐλεύθερον, βέβαιόν τε καὶ ὑγιές ἐστι καὶ
φύσει μισοβάρβαρον, διὰ τὸ εἰλικρινῶς εἶναι Ἕλληνες καὶ ἀ-
4 μιγεῖς βαρβάρων. Οὐ γὰρ Πέλοπες, οὐδὲ Κάδμοι, οὐδὲ Αἴ-
γυπτοί τε καὶ Δαναοί, οὐδὲ ἄλλοι πολλοί, φύσει μὲν βάρβα-
ροι ὄντες, νόμῳ δὲ Ἕλληνες, συνοικοῦσιν ἡμῖν, ἀλλ' αὐτοὶ Ἕλ-
5 ληνες, οὐ μιξοβάρβαροι, οἰκοῦμεν. Ὅθεν καθαρὸν τὸ μῖσος ἐν-
τέτηκε τῇ πόλει τῆς ἀλλοτρίας φύσεως· ὅμως δ' οὖν ἐμονώθη-
μεν πάλιν, διὰ τὸ μὴ θέλειν αἰσχρὸν καὶ ἀνόσιον ἔργον ἐργάσα-
6 σθαι, Ἕλληνας Βαρβάροις ἐκδόντες. Ἐλθόντες δὲ εἰς ταῦτα,
ἐξ ὧν καὶ τοπρότερον κατεπολεμήθημεν, σὺν θεῷ ἄμεινον ἢ
τότε ἐθέμεθα τὸν πόλεμον. Καὶ γὰρ ναῦς καὶ τείχη ἔχοντες,
καὶ τὰς ἡμετέρας αὐτῶν ἀποικίας, ἀπηλλάγημεν τοῦ πολέμου.
7 Οὕτως ἀγαπητῶς ἀπηλλάττοντο καὶ οἱ πολέμιοι. Ἀνδρῶν μέν
τοι ἀγαθῶν καὶ ἐν τούτῳ τῷ πολέμῳ ἐστερήθημεν, τῶν τε ἐν

ιδ'. 3. Διὰ τὸ εἰλικριν.) Ὡς γηγενεῖς καὶ αὐτόχθονες.

4. Οὐ γὰρ Πέλοπ.) Πέλοψ γὰρ ἐκ Λυδίας ἐλθὼν ᾤκισεν Ἠλιδα. Κάδμος δὲ, ἐκ Φοινίκης, Θήβας. Δαναὸς δὲ ἐξ Αἰγύπτου, Ἄργος· μεθ' ὃν ἐβασίλευσεν ὁ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Αἰγύπτου υἱὸς Λυγκεύς· τῶν γὰρ πεντήκοντα τοῦ Δαναοῦ θυγατέρων δι' ἐπιταγῆς τοῦ πατρὸς κτει-
νασῶν τοὺς νυμφίους υἱοὺς Αἰγύπτου, μόνη ἡ Ὑπερμνήστρα οὐκ ἔκτεινε Λυγκέα· ὅθεν καὶ βασιλεὺς μετὰ Δαναὸν τοῦ Ἄργους κατέστη. Ἀπολλοδ. Β'. Ἐνταῦθα δὲ οὐ λέγει ὅτι Κέκροψ ἐξ Αἰγύπτου ἐλθὼν ᾤκησεν Ἀθήνας, ἦν γὰρ ἡ Ἀθηναίων πόλις βασιλευομένη ὑπὸ Ἀκταίου οὗ τῇ θυγατρὶ συνοικῶν Κέκροψ διεδέξατο τὴν ἀρχήν· ὃν διεδέξατο πάλιν Κραναὸς αὐτόχθων.

6. Ἐλθόντες εἰς ταῦτα) Τὰ αἴτια δηλ. περὶ τῶν ἐσχάτων φησὶ πολέμων.

7. Καὶ ἐν τούτῳ τῷ πολέμῳ) Τῷ μετὰ τῶν συμμάχων κατὰ Λακεδαιμονίων γινομένῳ. Ἀθηναῖοι γὰρ, Ἀργεῖοι, Βιωτοὶ, καὶ Κορίνθιοι, διαφθαρέντες χρήμασιν ὑπὸ Περσῶν βασιλέως κατὰ Λακεδαιμονίων πόλεμον ἐποιήσαντο. Κορινθίων τῶν εἰρήνης αἰτίων φονευθέντων, καὶ πολλῶν φυγαδευθέντων, οἱ φυγάδες μετὰ Λακεδαιμονίων ἐπὶ τὸ Λέχαιον ναύσταθμον Κορινθίων ἐλθόντες, νυκτὸς κατὰ κράτος εἷλον, καὶ τοὺς ἐπεξελθόντας ἐνίκησαν. Διόδωρ. Σικελ. ΙΔ'. πς'.

— Καὶ οἱ βασιλ.) Λακεδαιμόνιοι ἐν

Κορίνθῳ χρησαμένων δυσχωρίᾳ καὶ ἐν Λεχαίῳ, προδοσίᾳ. Ἀγαθοὶ δὲ καὶ οἱ βασιλέα ἐλευθερώσαντες, καὶ ἐκβαλόντες ἐκ τῆς θαλάττης Λακεδαιμονίους. Ὧν ἐγὼ μὲν ὑμᾶς ἀναμιμνήσκω, 8
ὑμᾶς δὲ πρέπει ξυνεπαινεῖν τε καὶ κοσμεῖν τοιούτους ἄνδρας.

ιέ. Καὶ τὰ μὲν δὴ ἔργα ταῦτα τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐνθάδε κειμένων, καὶ τῶν ἄλλων, ὅσοι ὑπὲρ τῆς πόλεως τετελευτήκασι, πολλὰ μὲν τὰ εἰρημένα καὶ καλά, πολὺ δ' ἔτι πλείω καὶ καλλίω τὰ ὑπολειπόμενα· πολλαὶ γὰρ ἂν ἡμέραι καὶ νύκτες οὐχ' ἱκαναὶ γένοιντο τῷ τὰ πάντα μέλλοντι παραίνειν. Τούτων οὖν χρὴ μεμνημένους, τοῖς τούτων ἐκγόνοις πάντ' ἄνδρα παρακε- 2
λεύεσθαι, ὥσπερ ἐν πολέμῳ μὴ λείπειν τὴν τάξιν τὴν τῶν προγόνων, μηδ' εἰς τοὐπίσω ἀναχωρεῖν ἥκοντας κάκη. Ἐγὼ μὲν 3
οὖν καὶ αὐτός, ὦ παῖδες ἀνδρῶν ἀγαθῶν, νῦν τε παρακελεύομαι, καὶ ἐν τῷ λοιπῷ χρόνῳ, ὅπου ἄν τῳ ἐντυγχάνω ὑμῶν, καὶ ἀναμνήσω καὶ διακελεύσομαι προθυμεῖσθαι εἶναι ὡς ἀρίστους. Ἐν δὲ τῷ παρόντι δίκαιός εἰμι εἰπεῖν ἃ οἱ πατέρες ἡμῖν ἐπέ- 4
σκηπτον ἀπαγγέλειν τοῖς λειπομένοις, εἴτι πάσχοιεν, ἡνίκα κινδυνεύειν ἔμελλον. Φράσω δὲ ὑμῖν ἅ τε αὐτῶν ἤκουσα ἐκείνων, 5
καὶ οἷα νῦν ἡδέως ἂν εἴποιεν ὑμῖν, λαβόντες δύναμιν· τεκμαιρόμενος ἐξ ὧν τότε ἔλεγον.

ις'. Ἀλλὰ νομίζειν χρὴ αὐτῶν ἀκούειν ἐκείνων ἃ ἂν ἀπαγγέλλω. Ἔλεγον δὲ τάδε, Ὦ παῖδες, ὅτι μέν ἐστε πατέρων ἀ- 2
γαθῶν, αὐτὸ μηνύει τὸ νῦν παρόν· ἡμῖν δὲ ἐξὸν ζῆν μὴ καλῶς, καλῶς αἱρούμεθα μᾶλλον τελευτᾶν, πρίν ἡμᾶς τε καὶ τοὺς ἔπειτα εἰς ὀνείδη καταστῆσαι, καὶ πρὶν τοὺς ἡμετέρους πατέρας καὶ πᾶν τὸ πρόσθεν γένος αἰσχῦναι· ἡγούμενοι τῷ τοὺς αὐτοῦ αἰσχύνοντι ἀβίωτον εἶναι, καὶ τῷ τοιούτῳ οὔτέ τινα ἀνθρώπων οὔτε θεῶν φίλον εἶναι, οὐτ' ἐπὶ γῆς, οὐθ' ὑπὸ γῆς, τελευτήσαντι. Χρὴ οὖν, μεμνημένους τῶν ἡμετέρων λόγων, ἐάν τι καὶ ἄλλο ἀ- 3
σκῆται, ἀσκεῖν μετ' ἀρετῆς· εἰδότας ὅτι τούτου λειπόμενα πάντα καὶ κτήματα καὶ ἐπιτηδεύματα, αἰσχρὰ καὶ κακά. Οὔτε γὰρ 4
πλοῦτος κάλλος φέρει τῷ κεκτημένῳ, μετ' ἀνανδρίας, (ἄλλῳ γὰρ ὁ τοιοῦτος πλουτεῖ, καὶ οὐχ ἑαυτῷ) οὔτε σώματος κάλλος

Κνίδῳ, ἡγουμένου Κόνωνος τοῦ Περσικοῦ στόλου, νικηθέντες παρέλιπον τὴν τῆς θαλάσσης ἡγεμονίαν τοῖς Ἀθηναίοις. Διόδωρ. Σικελ. ΙΔ'. πδ'.

ιέ. 4. Ἃ οἱ πατέρες ἡμῖν ἐπέσκ.) Συνεβούλευον ἡμῖν ἀπαγγέλλει ὑμῖν τοῖς λειπομένοις.

5. Λαβόντες δύν.) τοῦ λέγειν, εἰ ἦν αὐτοῖς ἀναστῆναι ἐκ τῶν νεκρῶν.

ις'. 2. Μὴ καλῶς) Αἰσχρῶς δηλ. καὶ δουλοπρεπῶς.

— Ἡγούμενοι τῷ) Ἡγούμενοι ὅτι ἔστιν ἀβίωτον, εἴ τις αἰσχύνοι τοὺς ἑαυτοῦ.

3. Τούτου λειπόμ.) Πάντα εἰσὶν αἰσχρὰ καὶ καλὰ, ἐὰν λείπωνται τούτου· δηλ. τῆς ἀρετῆς ἀπούσης, τὰ πάντα εἰσιν αἰσχρά.

4. Ἀλλῳ γὰρ, ὁ τοιοῦτ.) Δι' ἄλλον, οὐ

καὶ ἰχὺς δειλῷ καὶ κακῷ ξυνοικοῦντα, πρέποντα φαίνεται, ἀλλ' ἀπρεπῆ· καὶ ἐπιφανέστερον ποιεῖ τὸν ἔχοντα, καὶ ἐκφαίνει τὴν δειλίαν. Πᾶσά τε ἐπιστήμη χωριζομένη δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀλ-
5 λης ἀρετῆς, πανουργία, οὐ σοφία φαίνεται. Ὧν ἕνεκα καὶ πρῶτον καὶ ὕστατον καὶ διὰ παντὸς πᾶσαν πάντως προθυμίαν πεῖρᾶσθε ἔχειν, ὅπως μάλιστα μὲν ὑπερβαλεῖσθε καὶ ἡμᾶς καὶ τοὺς πρόσθεν εὐκλείᾳ· εἰδὲ μή, ἴστε ὡς ἡμῖν, ἂν μὲν νικῶμεν ὑμᾶς ἀρετῇ, ἡ νίκη αἰσχύνην φέρει, ἡ δὲ ἥττα, ἐὰν ἡττώμε-
6 θα, εὐδαιμονίαν. Μάλιστα δ' ἂν νικῴμεθα, καὶ ὑμεῖς νικῶντες, εἰ παρασκευάσαισθε τῇ τῶν προγόνων δόξῃ μὴ καταχρησάμενοι, μηδ' ἀναλώσαντες αὐτήν· γνόντες ὅτι ἀνδρὶ οἰομένῳ τι εἶναι, οὐκ ἔστιν αἴσχιον ἢ παρέχειν ἑαυτὸν τιμώμενον μὴ δι' ἑαυ-
7 τόν, ἀλλὰ διὰ δόξαν προγόνων. Εἶναι μὲν γὰρ τιμὰς γονέων ἐκγόνοις, καλὸς θησαυρὸς καὶ μεγαλοπρεπής· χρῆσθαι δὲ καὶ χρημάτων καὶ τιμῶν θησαυρῷ, καὶ μὴ τοῖς ἐκγόνοις παραδι-
δόναι, αἰσχρὸν καὶ ἄνανδρον, ἀπορίᾳ ἰδίων αὐτοῦ κτημάτων τε
8 καὶ εὐδοξιῶν. Καὶ ἐὰν μὲν ταῦτα ἐπιτηδεύσητε, φίλοι παρὰ φίλους ἡμᾶς ἀφίξεσθε, ὅταν δὴ ὑμᾶς ἡ προσήκουσα μοῖρα κομίσῃ· ἀμελήσαντας δὲ ὑμᾶς, καὶ κακισθέντας οὐδεὶς εὐμενῶς ὑποδέξεται. Τοῖς μὲν οὖν παισὶ ταῦτ' εἰρήσθω.

ιζ'. Πατέρας δὲ ἡμῶν, οἷς εἰσι, καὶ μητέρας εἰ χρὴ παραμυθεῖσθαι, ὡς χρὴ ῥᾷστα φέρειν τὴν συμφοράν, ἐὰν ἄρα ξυμβῇ γενέσθαι, καὶ μὴ ξυνοδύρεσθαι· (οὐ γὰρ τοῦ λυπήσοντος προσδεήσονται· ἱκανὴ γὰρ ἔσται καὶ ἡ γενομένη τύχη τοῦτο ποιῆσαι) ἀλλ' ἰωμένους καὶ πραΰνοντας, ἀναμιμνήσκειν αὐτοὺς, ὅτι ὧν εὔχονται, τὰ μέγιστα αὐτοῖς οἱ θεοὶ ἐπήκοοι γε-
2 γόνασιν. Οὐ γὰρ ἀθανάτους σφίσιν παῖδας εὔχοντο γενέσθαι, ἀλλ' ἀγαθοὺς καὶ εὐκλεεῖς· ὧν ἔτυχον, μεγίστων ἀγαθῶν ὄντων.

δι' ἑαυτὸν ἔχει ὁ τοιοῦτος τὸν πλοῦτον.

— Καὶ ἐπιφανεστ.) Καὶ ἐν ᾧ ἄλλως ἦν αὐτῷ ἀδήλῳ εἶναι εἰ δειλὸς εἴη, ἢ μή· τὸ κάλλος καὶ ἡ ἰσχὺς φανερὰν αὐτοῦ ποιοῦσι τὴν δειλείαν καὶ κακίαν.

5. Ἴστε ὡς ἡμῖν) Ὁ νοῦς Ἴστε ὡς αἰσχύνην φέρει ἡμῖν τοῖς πατράσιν, ἐὰν βελτίους φανῶμεν ὑμῶν· ὑμεῖς δὲ βελτίους ἡμῶν γενόμενοι, εὐδαίμονας ἡμᾶς ποιεῖτε, μακαριζομένους ἐπὶ τοιούτοις παισί.

6. Μάλιστα δ' ἂν νικ.) Μάλιστα δὲ φέρει ἡμῖν εὐδαιμονίαν ἡ ἥττα· ἐὰν νικώμεθα ἡμεῖς, καὶ ἐὰν ὑμεῖς νικῶντες, οὕτω παρασκευάσησθε, ὥστε μὴ καταχρήσασθαι τῇ δόξῃ τῶν προγόνων, μηδ' ἀναλῶσαι αὐτήν. Τοῦτο δὲ γενήσεται, ἐὰν τοιαύτην ἔννοιαν λάβηται· ὅτι οὐδὲν ἐστὶ ἀνδρὶ· οἰομένῳ εἶναί τι, ἄλλο αἴσχιον, ἢ τὸ παρέχειν ἑαυτ.

7. Εἶναι μὲν γὰρ) Τὸ γὰρ εἶναι τιμὰς ἐστὶ καλὸς θησ.

ιζ'. Πατέρας δὲ ἡμ.) Εἰ χρὴ παραμυθεῖσθαι πατέρας καὶ μητέρας, φημὶ ὅτι χρὴ ῥᾷστα φέρειν τὴν συμφορ.

— Οὐ γὰρ προσδεήσ.) Οἱ γονεῖς δηλ. ὁ γὰρ θάνατος τῶν τέκνων ἱκανὸς παρίσασθαι τὴν λύπην.

— Ἀλλ' ἰωμέν.) Ἀλλὰ χρὴ ἰωμένους καὶ πραΰν. ἀναμ. αὐτούς. Τοῦτ' ἔστιν.

Πάντα δὲ οὐ ῥᾴδιον θνητῷ ἀνδρὶ κατὰ νοῦν ἐν τῷ ἑαυτοῦ βίῳ ἐκβαίνειν. Καὶ φέροντες μὲν ἀνδρείως τὰς συμφοράς, δόξουσι τῷ ὄντι ἀνδρείων παίδων πατέρες εἶναι, καὶ αὐτοὶ τοιοῦτοι· ὑπείκοντες δὲ, ὑποψίαν παρέξουσιν ἢ μὴ ἡμέτεροι εἶναι, ἢ ἡμῶν τοὺς ἐπαινοῦντας καταψεύδεσθαι. Χρὴ δὲ οὐδέτερα τούτων· ἀλλ' ἐκείνους μάλιστα πάντων, ἡμῶν ἐπαινέτας εἶναι, ἔργῳ παρέχοντας αὐτοὺς φαινομένους τῷ ὄντι πατέρας ὄντας ἀνδρῶν. Πάλαι γὰρ δὴ τὸ Μηδὲν ἄγαν λεγόμενον, καλῶς δοκεῖ λέγεσθαι. Τῷ γὰρ ὄντι εὖ λέγεται. Ὅτῳ γὰρ ἀνδρὶ εἰς ἑαυτὸν ἀνήρτηται πάντα τὰ πρὸς εὐδαιμονίαν φέροντα, ἢ ἐγγὺς τούτου, καὶ μὴ ἐν ἄλλοις ἀνθρώποις αἰωρεῖται, ἐξ ὧν ἢ εὖ ἢ κακῶς πραξάντων πλανᾶσθαι ἠνάγκασται καὶ τὰ ἐκείνου, τούτῳ ἄριστα παρασκευάσθαι ζῆν· οὗτος ἐστὶν ὁ σώφρων, καὶ οὗτος ὁ ἀνδρεῖος καὶ φρόνιμος· οὗτος, γιγνομένων χρημάτων καὶ παίδων, καὶ διαφθειρομένων, μάλιστα πείσεται τῇ παροιμίᾳ. Οὔτε γὰρ χαίρων οὔτε λυπούμενος ἄγαν φανήσεται. διὰ τὸ αὐτῷ πεποιθέναι. Τοιούτους δὲ ἡμεῖς γε ἀξιοῦμεν καὶ τοὺς ἡμετέρους εἶναι, καὶ βουλόμεθα, καὶ φαμέν· καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς νῦν παρέχομεν τοιούτους, οὐκ ἀγανακτοῦντας, οὐδὲ φοβουμένους ἄγαν, εἰ δεῖ τελευτᾶν ἐν τῷ παρόντι.

ιή. Δεόμεθα δὴ καὶ πατέρων καὶ μητέρων, τῇ αὐτῇ ταύτῃ διανοίᾳ χρωμένους τὸν ἐπίλοιπον βίον διάγειν· καὶ εἰδέναι ὅτι οὐ θρηνοῦντες οὐδὲ ὀλοφυρόμενοι ἡμᾶς, ἡμῖν μάλιστα χαριοῦνται· ἀλλ' εἴ τις ἐστὶ τοῖς τετελευτηκόσιν αἴσθησις τῶν ζώντων, οὕτως ἀχάριστοι εἶεν ἂν μάλιστα, ἑαυτούς τε κακοῦντες, καὶ βαρέως φέροντες τὰς ξυμφοράς· κοὐφως δὲ καὶ μετρίως, μάλιστ' ἂν χαρίζοιντο. Τὰ μὲν γὰρ ἡμέτερα τελευτὴν ἤδη ἔξει, ἥπερ καλλίστη γίγνεται ἀνθρώποις· ὥστε πρέπει αὐτὰ μᾶλλον κοσμεῖν ἢ θρηνεῖν. Γυναικῶν δὲ τῶν ἡμετέρων καὶ παίδων ἐπιμελούμενοι, καὶ τρέφοντες, καὶ ἐνταῦθα τὸν νοῦν τρέποντες, τῆς τε τύχης μάλιστ' ἂν εἶεν ἐν λήθῃ, καὶ ζῷεν κάλ-

---

Ὅτι οἱ θεοὶ γεγόνασιν ἐπήκοοι αὐτοῖς κατὰ τὰ μέγιστα τῶν, ὅσα εὔχονται θεοῖς ἄνθρωποι.

2. Κατὰ νοῦν) Κατὰ βούλησιν, ἢ κατὰ τὰ αὐτῷ νοούμενα.

3. Ἢ μὴ ἡμέτ.) Τὸ Ἡμέτεροι ἀντὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων· ἢ ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τῶν ἡμετέρων, ἢ ὅτι οἱ ἐπαινοῦντες καταψεύδονται ἡμῶν.

5. Μηδὲν ἄγαν) Γνωμικὸν Πιττακοῦ τοῦ ἐκ Μιτυλήνης ἑνὸς τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος.

— Ὅτῳ γὰρ) Ἄριστα παρεσκεύασται ζῆν ἐκείνῳ τῷ ἀνδρί, ἀφ' οὗ πάντα τὰ πρὸς εὐδαιμονίαν φέροντα ἐξήρτηται· ἢ ἐγγὺς αὐτοῦ ἐστί, καὶ οὐκ αἰωρεῖται ἐν ἄλλοις ἀνθρώποις, ὧν εὐτυχησάντων, ἢ δυστυχησάντων, ἀναγκάζεται· καὶ αὐτὸς συνευτυχεῖν, ἢ συνδυστυχεῖν· καὶ οὗτος ἐστὶν ὁ σώφ. καὶ τλ.

7. Εἰ δεῖ τελευτ.) Ἐπειδὴ χρὴ τοῦ παρόντος βίου τέλος ἐπιθεῖναι.

ιή. Ὁλοφυρόμενοι ἡμ.) Δι' ἡμᾶς.

— Οὕτως ἀχάριστοι εἶεν ἄν) Θρηνοῦντες ὁηλ. πρὸς τοὺς τελευτηκότας εἶεν ἀχάριστοι, καὶ οὐδεμίαν μεγάλην αὐτοῖς ποιοῦσι χάριν.

2. Πρέπει αὐτά) Τὰ ἡμέτερα ὁηλ.

λιον καὶ ὀρθότερον, καὶ ἡμῖν προσφιλέστερον. Ταῦτα δὴ ἱκανὰ τοῖς ἡμετέροις παρ' ἡμῶν ἀγγέλειν. Τῇ δὲ πόλει παρακε-
5 λευοίμεθ' ἄν, ὅπως ἡμῖν καὶ πατέρων καὶ υἱέων ἐπιμελήσονται, τοὺς μὲν παιδεύοντες κοσμίως, τοὺς δὲ γηροτροφοῦντες ἀξίως· νῦν δὲ ἴσμεν, ὅτι καὶ ἐὰν μὴ ἡμεῖς παρακελευώμεθα, ἱκανῶς ἐπιμελήσεται.

ιθ'. Ταῦτα οὖν, ὦ παῖδες καὶ γονεῖς τῶν τελευτησάντων, ἐκεῖνοί τε ἐπέσκηπτον ἡμῖν ἀπαγγέλλειν, καὶ ἐγὼ ὡς δύναμαι προθυμότατα ἀπαγγέλλω· καὶ αὐτὸς δέομαι ὑπὲρ ἐκείνων, τῶν μὲν, μιμεῖσθαι τοὺς αὐτῶν· τῶν δὲ, θαρρεῖν ὑπὲρ αὐτῶν· ὡς ἡμῶν καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ γηροτροφησόντων ὑμᾶς καὶ ἐπιμελησομένων, ὅπου ἂν ἕκαστος ἑκάστῳ ἐντυγχάνῃ ὁτῳοῦν τῶν
2 ἐκείνων. Τῆς δὲ πόλεως ἴστε που καὶ αὐτοὶ τὴν ἐπιμέλειαν, ὅτι νόμους θεμένη περὶ τοὺς τῶν ἐν τῷ πολέμῳ τελευτησάντων παῖδάς τε καὶ γεννήτορας, ἐπιμελεῖται, καὶ διαφερόντως τῶν ἄλλων πολιτῶν προστέταχται φυλάττειν ἀρχήν, ἥπερ μεγίστη ἐστίν, ὅπως ἂν οἱ τούτων μὴ ἀδικῶνται πατέρες τε καὶ μητέ-
3 ρες. Τοὺς δὲ παῖδας συνεκτρέφει αὐτή, προθυμουμένη ὁτιμάλιστ' ἄθηλον αὐτοῖς τὴν ὀρφανίαν γενέσθαι· ἐν πατρὸς σχήματι καταστᾶσα αὐτοῖς αὖτη, ἔτι τε παισὶν οὖσι, καὶ ἐπειδὰν
4 εἰς ἀνδρὸς τέλος ἴωσιν, ἀποπέμπει ἐπὶ τὰ σφέτερ' αὐτῶν, πανοπλίᾳ κοσμήσασα· ἐνδεικνυμένη καὶ ἀναμιμνήσκουσα τὰ τοῦ πατρὸς ἐπιτηδεύματα, ὄργανα τῆς πατρῴας ἀρετῆς διδοῦσα· καὶ ἅμα οἰωνοῦ χάριν ἄρχεσθαι ἰέναι ἐπὶ τὴν πατρῴαν ἑστίαν, ἄρξοντα μετ' ἰσχύος ὅπλοις κεκοσμημένον. Αὐτοὺς δὲ τοὺς τε-
λευτήσαντας τιμῶσα οὐδέποτε ἐκλείπει καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν, αὖτη τὰ νομιζόμενα ποιοῦσα κοινῇ πᾶσιν ἅπερ ἰδίᾳ ἑκάστῳ ἰδίᾳ
5 γίγνεται. Πρὸς δὲ τούτοις ἀγῶνας γυμνικοὺς καὶ ἱππικοὺς τιθεῖσα, καὶ μουσικῆς πάσης, καὶ ἀτεχνῶς τῶν μὲν τελευτησάντων, ἐν κληρονόμου καὶ υἱέως μοίρᾳ καθεστηκυῖα, τῶν δὲ υἱέων, ἐν πατρός· γονέων δὲ καὶ τῶν τοιούτων, ἐν ἐπιτρόπου· πᾶσαν πάντων παρὰ πάντα χρόνον ἐπιμέλειαν ποιουμένη. Ὧν χρὴ ἐνθυμου-

---

ιθ'. Καὶ αὐτὸς δέομ.) Καὶ ἐγὼ ὑπὲρ ἐκείνων τῶν τελευτησάντων δέομαι τλ.

3. Εἰς ἀνδρὸς τέλος ἴωσι) Φράσις, ἣ λέγεται καὶ, Εἰς ἄνδρας τελῶσιν, ἀνδρωθῶσιν, ἄνδρες γένωνται.

5. Καὶ μουσικῆς πάσ.) Γενικὴ διὰ τὸ κτητικὸν γυμνικούς· ἵν' ᾖ· ἀγῶνας γυμνασίων, καὶ μουσικῆς παντὸς εἴδους.

— Ἐν ἐπιτρόπου) Μοίρᾳ καθεστηκεῖα ἡ πόλις.

τῶν μὲν παίδων ἵνα μιμηθῶσι τοὺς ἑαυτῶν γονεῖς· τῶν δὲ πατέρων, ἵνα ἔχωσι θάρρος ὑπὲρ τῶν ἀποθανόντων αὐτοῖς παίδων, ὡς ἡμῶν γηροτροφησόντων ὑμᾶς τοὺς πατέρας, καὶ ἐπιμελησομένων ὑμᾶς τοὺς παῖδας, ὅπου ἂν ἕκαστος ἐντυγχάνῃ ὁτῳοῦν ἑκάστῳ τῶν προσηκόντων ἐκείνοις τοῖς τελευτήσασι.

2 Προστέτακται φυλάτ.) Προστέταχται ἀρχή, ἥπερ ἐστὶ μεγίστη, ἵνα φυλάττῃ, ὅπως ἂν· καὶ τλ.

μένους πρᾴτερον φέρειν τὴν ξυμφοράν· τοῖς γάρ τελευτήσασι 7
καὶ τοῖς ζῶσιν οὕτως ἂν προσφιλέστατοι εἶητε, καὶ ῥᾷστοι θερα-
πεύειν τε καὶ θεραπεύεσθαι. Νῦν δὲ ἤδη ὑμεῖς τε καὶ ἄλλοι πάντες,
κοινῇ κατὰ τὸν νόμον τοὺς τετελευτηκότας ἀπολοφυράμενοι ἄπιτε. 8

κ΄. Οὗτός σοι ὁ λόγος, ὦ Μενέξενε, Ἀσπασίας τῆς Μιλησίας
ἐστί. — Μεν. Νὴ Δία, ὦ Σώκρατες, μακαρίαν γε λέγεις τὴν Ἀ-
σπασίαν, εἰ γυνὴ οὖσα τοιούτους λόγους οἷά τ' ἐστὶ συντιθέναι. —
Σωκ. Ἀλλ' εἰ μὴ πιστεύεις, ἀκουλούθει μετ' ἐμοῦ, καὶ ἀκούσῃ αὐ- 2
τῆς λεγούσης. — Μεν. Πολλάκις, ὦ Σώκρατες, ἐγὼ ἐντετύχηκα
Ἀσπασίᾳ, καὶ οἶδα οἷά ἐστί. — Σωκ. Τί οὖν; οὐκ ἄγασαι αὐτήν,
καὶ νῦν χάριν ἔχεις τοῦ λόγου αὐτῇ; — Μεν. Καὶ πολλήν γε, ὦ Σώ- 3
κρατες, ἐγὼ χάριν ἔχω τούτου τοῦ λόγου ἐκείνῃ, ἢ ἐκείνω ὅστις σοι
ὁ εἰπὼν ἐστιν αὐτόν· καὶ πρό γε ἄλλων πολλὴν χάριν ἔχω τῷ εἰπόν-
τι. — Σωκ. Εὖ ἂν ἔχοι. Ἀλλ' ὅπως μου μὴ κατερεῖς, ἵνα καὶ αὖ- 4
θίς σοι πολλοὺς καὶ καλοὺς λόγους παρ' αὐτῆς πολιτικοὺς ἀπαγ-
γέλλω. — Μεν. Θάῤῥει, οὐ κατερῶ· μόνον ἀπάγγελλε. — Σωκ.
Ἀλλὰ ταῦτ' ἔσται.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΧΑΙΡΩΝΕΩΣ.

Α΄. Περὶ παίδων ἀγωγῆς.

ά. Τί τις ἂν ἔχοι εἰπεῖν περὶ τῆς τῶν ἐλευθέρων παίδων ἀγω-
γῆς, καὶ τίνι χρώμενοι σπουδαίοι ἂν τοῖς τρόποις ἀποβαῖεν,
φέρε σκεψώμεθα. Βέλτιον δ' ἴσως ἀπὸ τῆς γενέσεως ἄρξασθαι
πρῶτον. Τοῖς τοίνυν ἐπιθυμοῦσιν ἐνδόξων τέκνων γενέσθαι πα-

κ΄. Οὗτος σοι) Τὸ Σοὶ περιποιητικῶς κατ' ἔθος Ἑλληνισμοῦ· ἀντὶ Οὗτος ἐστὶν ὁ σοὶ ποθητὸς λόγος. Σύνηθες δὲ τοῦτο καὶ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς διαλέκτῳ τῇ κοινῇ ταύτῃ.

— Εἰ, γυνὴ οὖσα) Εἰ ἔστιν ἱκανὴ συντιθέναι τοιοὺς λόγους, γυνὴ οὖσα.

3. Καὶ πρό γε ἄλλ.) Καὶ μάλιστα χάριν ἔχω σοι τῷ εἰπόντι τοῦτον τὸν λόγον.

4. Ἀλλ' ὅπως μὴ) Ἀλλ' ὅρα ὅπως μή μου κατερεῖς. Πολλάκις γὰρ τὸ Ὅπως λέγεται, ἐννοουμένου τοῦ Ὅρα, ἢ Πρόσχες, ἢ τοιούτου τινὸς παραγγελματικοῦ ῥήματος.

ά. Ἔχοι εἰπεῖν] ἀντὶ τοῦ δύναμαι εἰπεῖν. — Ἐλεύθερος παῖς] Παρὰ τοῖς παλαιοῖς διηροῦντο οἱ ἄνθρωποι εἰς ἐλευθέρους καὶ δούλους· ἐλεύθεροι μὲν ἦταν οἱ γνήσιοι πολῖται· δοῦλοι δὲ οἱ κοινῶς λεγόμενοι σκλάβοι· ὅθεν ὁ Συγγραφεὺς ἐνταῦθα λέγει περὶ τῶν ἐξ ἐλευθέρων γενομένων παίδων 2. Σπουδαῖος τοῖς τρόποις ἀποβαίνω] Ἀποκτῶ χρηστὰ ἤθη· ἡ σύνταξις εὐσυνθήτεται οὕτω, φέρε σκεψώμεθα τί τις ἂν ἔχοι εἰπεῖν περὶ τῆς ἀγωγῆς τῶν ἐλευθέρ. παίδ. καὶ τίνι καὶ τλ. — 3 Βέλτιον] Συγκριτ. ἀπὸ τοῦ ἀγαθὸς, ἐνταῦθα ἀντὶ θετικοῦ κεῖται· ἰδὲ Γραμμ.

— Ἄρχομαι ἀπό τι.] τοῦ ἄρχομαι ἡ γενικὴ μετὰ τῆς ἀπὸ σημαίνει αὐτὴν τὴν στιγμὴν, ἡ ὁποία εἶναι ἡ πρώτη ἀρχὴ τῆς πράξεως· ἡ δὲ γυμνὴ τῆς προθέσεως, δηλοῖ αὐτὴν τὴν πρᾶξιν, ἡ ὁποία ἀρχίζει· οἷον, τὰ βρέφη τοῦ ζῆν ἀπὸ λύπης ἄρχεται· ἐνταῦθα, τοῦ ζῆν σημαίνει τὴν διαρκοῦσαν κατάστασιν, ἥτις λαμβάνει ἀρχήν· ἀπὸ λύπης δὲ, τὸ αἴσθημα, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ἀρχομένης καταστάσεως. βούλει σκοπῶμεν, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῆς τροφῆς, ὥσπερ ἀπὸ τῶν στοιχείων. Ξεν. Ἀπ. β΄, ά, ά. — 4 Τοῖς ἐπιθυμοῦσι γενέσθαι πατράσι] Ἔπρεπε νὰ εἰπῇ πα-

τράσιν ὑποθείμην ἂν ἔγωγε μὴ ταῖς τυχούσαις γυναιξὶ συνοικεῖν· λέγω δὲ, οἷον ἑταίραις, ἢ παλλακαῖς. Τοῖς γὰρ μητρόθεν, ἢ πατρόθεν, οὐκ εὖ γεγονόσιν ἀνεξάλειπτα παρακολουθεῖ τὰ τῆς δυσγενείας ὀνείδη παρὰ πάντα τὸν βίον, καὶ πρόχειρα τοῖς ἐλέγχειν καὶ λοιδορεῖσθαι βουλομένοις. Καὶ σοφὸς ἦν ἄρα ὁ Ποιητὴς, ὃς φησιν·

Ὅταν δὲ κρηπὶς μὴ καταβληθῇ γένους
Ὀρθῶς, ἀνάγκη δυστυχεῖν τοὺς ἐγκόνους.

Καλὸς οὖν παῤῥησίας θησαυρὸς εὐγένεια, ἧς δὴ πλεῖστον λόγον ποιητέον τοῖς νομίμου παιδοποιίας γλιχομένοις. Καὶ μὲν δὴ καὶ τὰ φρονήματα τῶν ὑπόχαλκον καὶ κίβδηλον ἐχόντων τὸ γένος, σφάλλεσθαι καὶ ταπεινοῦσθαι πέφυκε. Καὶ μάλα ὀρθῶς ὁ λέγων Ποιητὴς φησι·

Δουλοῖ γὰρ ἄνδρα, κἂν θρασύσπλαγχνός τις ᾖ,
Ὅταν συνειδῇ πατρὸς ἢ μητρὸς κακά.

Ὥσπερ ἀμέλει τοὐναντίον μεγαλαυχίας ἐμπίπλανται καὶ φρυάγματος οἱ γονέων διασήμων. Διόφαντον γοῦν τὸν Θεμιστοκλέους πολλάκις λέγουσι φάναι καὶ πρὸς πολλοὺς, ὡς, ὅ,τι ἂν αὐτὸς βούληται, τοῦτο καὶ τῷ δήμῳ συνδοκεῖ τῷ τῶν Ἀθηναίων· ἃ μὲν γὰρ αὐτὸς ἐθέλει, καὶ ἡ μήτηρ· ἃ δ' ἂν ἡ μήτηρ, καὶ Θεμιστοκλῆς· ἃ δ' ἂν Θεμιστοκλῆς, καὶ πάντες Ἀθηναῖοι. Πάνυ δ' ἄξιον ἐπαινεῖν καὶ Λακεδαιμονίους τῆς μεγαλοφροσύνης· οἵτινες Ἀρχίδαμον τὸν βασιλέα ἑαυτῶν ἐζημίωσαν χρήμασιν, ὅτι μικρὰν τὸ μέγεθος γυναῖκα γάμῳ λαβεῖν ὑπέμεινεν, ὑπειπόντες, ὡς οὐ βασιλέας, ἀλλὰ βασιλίσκους παρασχεῖν αὐτοῖς διανοοῖτο. Ἐ-

---

τέρας, ἀλλὰ τὸ ἐκ γ. ταὐτοπτωτεῖ μὲ τὸ ἐκ ά. ἰδὲ Γραμ.

—Ἀπὸ τοῦ τυγχά.] σημαίνει, ποταπάς· ἡ ἔννοια εἶναι αὕτη, νὰ μὴ ὑπανδρεύωνται ποταπὰς γυναῖκας, ὁποίας ἐπιφέρει δηλ. — 3. Τοῖς οὐκ εὖ γεγονόσι] ὅσοι δὲν ἐγεννήθησαν ἀπὸ καλοὺς γονεῖς —4. Δυσγένεια] περὶ τοῦ δυς ἐν συνθέσει ἰδὲ Γραμ. — Παρὰ πάντα τὸν βίον] Ἐν ὅσῳ ζῶσι δηλ. — 5. Βούλομαι] Ταῦτα πρόχειρά ἐστι τοῖς ἐλ. καὶ λοιδ. βουλομένοις. — οὗτοι οἱ στίχοι ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ Εὐριπ. Ἡρακ. Μαιν. στίχ. 1261. — 8. Πλεῖστον λόγον ποιητέον] Ἀντὶ τοῦ δεῖ ποιεῖν λόγον τινος] Τουτέστι τιμᾶν τί· περὶ τῆς δοτικῆς τοῦ ἐπιθέτου ῥηρ. ἰδὲ Γραμ. — 10. Ὑπόχαλκον καὶ κίβδηλον γένος ἔχειν] Ἐξ ἀτίμου καὶ καταφρονουμένου κατάγεσθαι· ὑπόχαλκος, ἐκ τῆς ὑπὸ καὶ χαλκὸς ἰδὲ Γραμ. ἐν συνθέσει τῆς ἀπὸ καὶ κυριολεκτεῖται ἐπὶ νομίσματος οἷον ὑπόχαλκον νόμισμα, τὸ ἔχον παρὰ πολὺ ξένον μέταλλον, τουτέστι νοθευμένον, κάλπικον, κίβδηλον δὲ τὸ μὴ καθαρισθὲν ἔτι ἀπὸ τὴν σκουρίαν· καὶ μεταφορικῶς τὸ ἀκαθάριστον, ἄπαστρον. — 11. Τὰ φρονήματα πέφυκες] Ἡ ἔννοια, ὅσοι γεννῶνται ἀπὸ ἀτίμου γονεῖς εἶναι χαμερπεῖς.—12. Θρασύσπλαγχνος] Σύνθετον ἐκ τοῦ Θρασὺς καὶ σπλάγχνα. — 13. Κακὰ] Ἔργα δηλ. καὶ οὗτοι ἐκ τοῦ Εὐρ. Ἱππόλ. 425. ἡ ἔννοια, ὅταν ἐνθυμηθῇ ὅτι κατάγεται ἀπὸ ἄτιμον γένος, καὶ τὰ κακὰ τῶν γονέων του, ταπεινόνεται, καὶ τολμηρὸς ἂν ἦναι. — 14. Ἀμέλει] Ἐπιῤῥηματικὸν ῥῆμα, παρέλκει ἐνταῦθα. — φρύαγμα] Κυριως ὁ ἦχος τοῦ νεροῦ· τουτέστιν ἔπαρσιν. — 15. Οἱ γονέων διασήμων] Παῖδες ἢ υἱοὶ δηλ. περὶ τῆς ἐλλείψεως ταύτης, ἰδὲ Γραμ. — Τὸν Θεμιστοκλέους] Υἱὸν δηλ. — 18. Ἐθέλουσι] Ταῦτα δηλ. — 21. Ἐζημίωσαν χρήμασιν] Περὶ τῆς δοτικ. ἰδὲ Γραμ. 22. τὸ μέγεθ.] Λείπει ἡ κατὰ. — Γάμῳ γυναῖκα λαβεῖν] Λαβεῖν εἰς γυναῖκα, τουτέστιν ὑπανδρεύεσθαι. — 23. Ἐχόμενον ἂν εἴη τούτων εἰπεῖν] Τουτέστι πρέπει νὰ εἴπωμεν καὶ τὸ ἑπόμενον. —

χόμενον δ' ἂν εἴη τούτων εἰπεῖν, ὅπερ οὐδὲ τοῖς πρὸ ἡμῶν παρεωράτο· ποῖον; ὅτι τοὺς ἕνεκα παιδοποιΐας πλησιάζοντας ταῖς γυναιξὶν ἤτοι τοπαράπαν ἀοίνους, ἢ μετρίως γοῦν οἰνωμένους ποιῆσθαι προσήκει τὸν συνουσιασμόν. Φίλοινοι γὰρ καὶ μεθυστικοὶ γίνεσθαι φιλοῦσιν, ὧν ἂν τὴν ἀρχὴν τῆς σπορᾶς οἱ πατέρες ἐν μέθῃ ποιησάμενοι τύχωσιν. Ἡ καὶ Διογένης μειράκιον ἐκστατικὸν ἰδὼν καὶ παραφρονοῦν· Νεανίσκε, ἔφησεν, ὁ πατήρ σε μεθύων ἔσπειρε. † Καὶ περὶ μὲν τῆς γενέσεως τοσαῦτα εἰρήσθω μοι.

β'. Περὶ δὲ τῆς ἀγωγῆς καὶ δὴ λεκτέον. Καθόλου μὲν εἰπεῖν, ἃ κατὰ τῶν τεχνῶν, καὶ τῶν ἐπιστημῶν λέγειν εἰώθαμεν, ταὐτὸν καὶ κατὰ τῆς ἀρετῆς φατέον ἐστίν· ὡς εἰς τὴν παντελῆ δικαιοπραγίαν τρία δεῖ συνδραμεῖν, φύσιν, καὶ λόγον, καὶ ἔθος. Καλῶ δὲ λόγον μέν, τὴν μάθησιν· ἔθος δέ, τὴν ἄσκησιν. Εἰσὶ δὲ αἱ μὲν ἀρχαί, τῆς μαθήσεως· αἱ δὲ χρήσεις, τῆς μελέτης· αἱ δ' ἀκρότητες, πάντων. Καθ' ὃ δ' ἂν λειφθῇ τούτων, κατὰ τοῦτ' ἀνάγκη χωλὴν γίνεσθαι τὴν ἀρετήν. Ἡ μὲν γὰρ φύσις ἄνευ μαθήσεως τυφλόν· ἡ δὲ μάθησις δίχα φύσεως ἐλλιπές· ἡ δ' ἄσκησις χωρὶς ἀμφοῖν ἀτελές. Ὥσπερ δ' ἐπὶ τῆς γεωργίας πρῶτον μὲν ἀγαθὴν ὑπάρξαι δεῖ τὴν γῆν, εἶτα δὲ φυτουργὸν ἐπιστήμονα, εἶτα τὰ σπέρματα σπουδαῖα· τὸν αὐτὸν τρόπον γῇ μὲν ἔοικεν ἡ φύσις, γεωργῷ δὲ ὁ παιδεύων, σπέρματι δὲ αἱ τῶν λόγων ὑποθῆκαι, καὶ τὰ παραγγέλματα. Ταῦτα πάντα διατεινάμενος εἴποιμι ὅτι συνῆλθε καὶ συνέπνευσεν εἰς τὰς τῶν παρ' ἅπασιν ἀδομένων ψυχὰς, Πυθαγόρου καὶ Σωκράτους καὶ Πλάτωνος, καὶ τῶν ὅσοι δόξης ἀειμνήστου τετυχήκασιν. Εὐδαίμων μὲν οὖν καὶ Θεοφιλὴς, εἴ τῳ ταῦτα πάντα Θεῶν τις ἀπέδωκεν· εἰδέ τις οἴεται, τοὺς οὐκ εὖ πεφυκότας μαθήσεως καὶ μελέτης τυχόντας ὀρθῆς πρὸς ἀρετὴν, οὐκ ἂν τὴν τῆς φύσεως ἐλάττωσιν εἰς τοὐνδέχόμενον ἀναδραμεῖν,

---

— Τοῖς πρὸ ἡμῶν] Γεγονότες δηλ. ἰδὲ Γραμ.— 4. Ποιεῖ συνουσιασμὸν] Συνταχθήσεται οὕτω, προσήκει τοὺς ἕνεκα παιδοποιΐας . . . συνουσιασμόν. — 5. Φιλοῦσι γενέσθαι] Ἀντὶ εἰώθασι γενέσθαι, οἱ παῖδες δηλ. — 6. Ποιησάμενοι τύχωσι] Περιφραστικῶς ἀντὶ ἐποίησαν· ἰδὲ Γραμ.

— 7. Ἐκστατικὸν καὶ παραφρον.] Ἐν ἐκστάσει ὄν, τουτέστιν ὡς μαινόμενον καὶ ἔξω ἑαυτοῦ· ἰδὲ περὶ τῆς παρὰ ἐν συνθ.

β'. 6. Ἀκρότ. Τουτέστι ἡ τελειότης. — 8. Χωλὴν] Τουτέστιν ἀτελῆ. — 9. Τυφλ.] Χρῆμα δηλ.

— Ἄνευ, δίχα καὶ χωρὶς) Μετὰ γενικῆς, ἰδὲ Γραμ. — 12. Τὸν αὐτὸν τρόπον] Λείπει ἡ κατά.
— 13. Τῶν λόγων ὑποθῆκ.] Λίθηκαι δι' ἀσκαλίαι. — 17. Θεοφιλὴς] Παθητικῶς, ἀντὶ ὁ ὑπὸ Θεοῦ φιλούμενος· ἢ ἔννοια· εὐδαίμων εἶναι τῷ ὄντι ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὁποῖον ἔδωκεν ὁ Θεὸς ὅλα ταῦτα τὰ χαρίσματα. —18. Τοὺς οὐκ εὖ πεφυκότ.] Τοὺς μὴ ἔχοντας ἐκ φύσεως καλὸν νοῦν, τουτέστι τοὺς ἀφυεῖς, δύσνους. —20. Εἰς τοὐνδεχόμενον ἀναδραμεῖν] Μετρίως, ἀρκούντως, ἴσως ἀναλαβεῖν ἔπρεπε νὰ εἰπῇ, διὰ νὰ εὐοδωθῇ ἡ ἔννοια οὕτως, ὅς τις νομίζει ὅτι οἱ δύσνοες, ἀφ' οὗ μὲ

ἴστω πολλοῦ, μᾶλλον δὲ τοῦ παντὸς, διαμαρτάνων. Φύσεως μὲν γὰρ ἀρετὴν διαφθείρει ῥᾳθυμία, φυλότητα δ' ἐπανορθοῖ διδαχή· καὶ τὰ μὲν ῥᾴδια τοὺς ἀμελοῦντας φεύγει, τὰ δὲ χαλεπὰ ταῖς ἐπιμελείαις ἁλίσκεται. Καταμάθοις δ' ἂν, ὡς ἀνύσιμον πρᾶγμα καὶ τελεσιουργὸν ἐπιμέλεια καὶ πόνος ἐστίν, ἐπὶ πολλὰ τῶν γιγνομένων ἐπιβλέψας. Σταγόνες μὲν γὰρ ὕδατος πέτρας κοιλαίνουσι· σίδηρος δὲ καὶ χαλκὸς ταῖς ἐπαφαῖς τῶν χειρῶν ἐντρίβονται· οἱ δ' ἁρμάτειοι τροχοὶ πόνῳ καμφθέντες οὐδ' ἂν, εἴτι γένοιτο, τὴν ἐξ ἀρχῆς δύναιντο ἀναλαβεῖν εὐθυωρίαν· τάς γε μὴν καμπύλας τῶν ὑποκριτῶν βακτηρίας ἀπευθύνειν, ἀμήχανον· ἀλλὰ τὸ παρὰ φύσιν τῷ πόνῳ τῶν κατὰ φύσιν ἐγένετο κρεῖττον. Καὶ μόνα ἆρα ταῦτα τὴν ἐπιμελείας ἰσχὺν διαδείκνυσιν; Οὔκ· ἀλλὰ καὶ μυρία ἐπὶ μυρίοις. Ἀγαθὴ γῆ πέφυκεν; ἀλλ' ἀμεληθεῖσα χερσεύεται, καὶ ὅσῳ τῇ φύσει βελτίων ἐστὶ, τοσούτῳ μᾶλλον, ἐξαργηθεῖσα, δι' ἀμέλειαν ἐξαπόλλυται. Ἀλλ' ἔστι τις ἀπόκροτος καὶ τραχυτέρα τοῦ δέοντος; ἀλλὰ γεωργηθεῖσα παραυτίκα γενναίους καρποὺς ἐξήνεγκε. Ποῖα δὲ δένδρα οὐκ, ὀλιγωρηθέντα μὲν, στρεβλὰ φύεται, καὶ ἄκαρπα καθίσταται, τυχόντα δ' ὀρθῆς παιδαγωγίας, ἔγκαρπα γίνονται καὶ τελεσφόρα; Ποία δὲ σώματος ἰσχὺς οὐκ ἐξαμβλοῦται καὶ καταφθίνει, δι' ἀμέλειαν καὶ τρυφὴν καὶ καχεξίαν; τίς δ' ἀσθενὴς φύσις οὐ τοῖς γυμνασαμένοις καὶ καταθλήσασι πλεῖστον εἰς ἰσχὺν ἐπέδωκε; Τίνες δ' ἵπποι καλῶς πωλοδαμνηθέντες, οὐκ εὐπειθεῖς ἐγένοντο τοῖς ἀναβάταις; τίνες δ' ἀδάμαστοι μείναντες, οὐ σκληραύχενες καὶ θυμοειδεῖς ἀπέβησαν; Καὶ τί δεῖ τἄλλα θαυμάζειν, ὅπου γε τῶν θηρίων τῶν ἀγριωτάτων ὁρῶμεν πολλὰ καὶ τιθασσευόμενα καὶ χειροήθη γιγνόμενα τοῖς πόνοις; Εὖ δὲ καὶ ὁ Θετταλὸς, ἐρωτηθεὶς, τίνες εἰσὶν οἱ ἡπιώτατοι Θετταλῶν; ἔφη, Οἱ παυόμενοι πολεμεῖν. Καὶ τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν; καὶ γὰρ τὸ ἦθός ἐστι πολυχρόνιον· καὶ τὰς ἠθικὰς ἀρετὰς ἐθικὰς ἄν τις λέγῃ, οὐκ ἄν τι πλημμελεῖν δόξειεν. Ἐνὶ δὲ περὶ τούτων ἔτι παραδείγματι χρησάμενος, ἀπαλλάξομαι τοῦ ἔτι περὶ αὐτῶν μηκύνειν. Λυκοῦργος γὰρ, ὁ τῶν Λακεδαιμονίων νομοθέτης, δύο σκύλακας τῶν αὐτῶν γονέων λαβὼν, οὐδὲν ὁμοίως ἀλλήλοις ἤγαγεν· ἀλλὰ τὸν μὲν ἀπέφηνε λίχνον καὶ σινάμορον, τὸν δ' ἐξιχνεύειν καὶ

θωσι καὶ γυμνασθῶσι καλῶς εἰς τὴν ἀρετὴν δὲν ἠμποροῦν νὰ ἀναλάβωσι, τουτέστι νὰ ἐπανορθώσωσι τὴν ἐλάττωσιν τῆς φύσεως. — Ἴστω διαμαρτάνων] Μετοχὴ ἀντὶ εἰδικοῦ ἀπαρεμ. ἰδὲ Γραμ. — 4 Καταμάθοις δὲ] Οὕτω συνταχθήσεται· ἐπιβλέψας ἐπὶ πολλὰ τῶν γιγνομένων, καταμάθοις ὡς ἀνύσιμον πρᾶγμα καὶ τελεσιουργὸν ἐπιμέλεια καὶ πόνος ἐστίν. — 22 Εἰς ἰσχὺν ἐπέδωκεν] Ἐνεδυναμώθη. — 25 Ὅπου γε] Ὅπου γε ὁρῶμεν πολλὰ τῶν θηρ. . τῶν ἀγρ. . καὶ τιθασ. . καὶ. . γιγνόμενα. — 27 Ἡπιώτατοι Θετταλῶν] Οἱ Θετταλοὶ ἦσαν πολεμικώτατοι, καὶ θαυμάζονται διὰ τὴν ἱππευτικήν· ἡ δὲ ἔννοια εἶναι

θηρᾶν δυνατόν· εἶτά ποτε τῶν Λακεδαιμονίων εἰς ταὐτὸ συνειλεγμένων. Μεγάλη τοι ῥοπὴ πρὸς ἀρετῆς κύησίν ἐστιν, ἄνδρες (ἔφησε) Λακεδαιμόνιοι, καὶ ἔθη, καὶ παιδεῖαι, καὶ διδασκαλίαι, καὶ βίων ἀγωγαί, καὶ ἐγὼ ταῦτα ὑμῖν αὐτίκα δὴ μάλα ποιήσω φανερά· εἶτα προσαγαγὼν τοὺς δύω σκύλακας διαφῆκε, κατατθεὶς εἰς μέσον λοπάδα καὶ λαγωὸν κατευθὺ τῶν συλάκων· καὶ ὁ μὲν ἐπὶ τὸν λαγωὸν ἤϊξεν· ὁ δ' ἐπὶ τὴν λοπάδα ὥρμησε. Τῶν δὲ Λακεδαιμονίων οὐδέπω συμβαλεῖν ἐχόντων, τί ποτ αὐτῷ τοῦτο δύναυται, καὶ τί βουλόμενος τοὺς σκύλακας ἐπεδείκνυεν, Οὗτοι γονέων (ἔφη) τῶν αὐτῶν ἀμφότεροι, διαφόρου δὲ τυχόντες ἀγωγῆς, ὁ μὲν λίχνος, ὁ δὲ θηρευτὴς ἀποβέβηκε. Καὶ περὶ μὲν ἐθῶν καὶ βίων ἀρκείτω ταῦτα.

γ΄. Περὶ δὲ τροφῆς ἐχόμενον ἂν εἴη λέγειν. Δεῖ δὲ (ὡς ἐγὼ ἂν φαίην) αὐτὰς τὰς μητέρας τὰ τέκνα τρέφειν, καὶ τούτοις ὑπέχειν τοὺς μαστούς. Συμπαθέστερόν τε γὰρ θρέψουσι, καὶ διὰ πλείονος ἐπιμελείας, ὡς ἂν ἔνδοθεν, καὶ (τὸ δὴ λεγόμενον) ἐξ ὀνύχων ἄπαλῶν ἀγαπῶσαι τὰ τέκνα. Αἱ τίτθαι δὲ καὶ αἱ τροφοὶ τὴν εὔνοιαν ὑποβολιμαίαν καὶ παρέγραπτον ἔχουσιν, ἅτε μισθοῦ φιλοῦσαι. Δηλοῖ δὲ καὶ ἡ φύσις, ὅτι δεῖ τὰς μητέρας, ἃ γεγενήκασιν, αὐτὰς τιτθεύειν καὶ τρέφειν. Διὰ γὰρ τοῦτο παντὶ ζώῳ τεκόντι τὴν ἐκ τοῦ γάλακτος τροφὴν ἐχορήγησε. Σοφὸν δὲ ἄρα καὶ ἡ πρόνοια διττοὺς ἐνέθηκε ταῖς γυναιξὶ τοὺς μαστούς, ἵνα, καὶ εἰ δίδυμα τέκοιεν, διττὰς ἔχοιεν τὰς τῆς τροφῆς πηγάς. Χωρὶς δὲ τούτων εὐνούστεραι τοῖς τέκνοις γίγνοιντ' ἄν, καὶ φιλητικώτεραι. Καὶ μὰ Δί' οὐκ ἀπεικότως. Ἡ συντροφία γὰρ ὥσπερ, ἐπιτόνιόν ἐστι τῆς εὐνοίας. Καὶ γὰρ τὰ θηρία τῶν συντρεφομένων ἀποσπώμενα, ταῦτα ποθοῦντα φαίνεται. Μάλιστα μὲν οὖν (ὥσπερ ἔφην) αὐτὰς πειρατέον τὰ τέκνα τρέφειν τὰς μητέρας· εἰ δ' ἄρ' ἀδυνάτως ἔχοιεν, ἢ διὰ σώματος ἀσθένειαν, (γένοιτο γὰρ ἄν τι καὶ τοιοῦτον) ἢ πρὸς ἑτέρων τέκνων σπεύδουσαι γένεσιν· ἀλλὰ τάς γε τίτθας καὶ τροφοὺς, οὐ τὰς τυχούσας, ἀλλ' ὡς ἔνι

αὐτη, ἡ ἀνάπαυσις ἀπὸ τοὺς πολέμους τοὺς κάμνει ἀπὸ ἀγριωτάτων, ἡμεροτάτους· τόσον ἰσχύει ἡ συνήθεια, ὥστε καὶ τὸν λύκον ἡμερόνει.

— Τῶν Λακεδαιμονίων συνειλεγμένων, ἔφησε Λυκοῦργος] Γενικὴ ἀπόλυτος. Γραμ. ἰδὲ

γ΄. 2. Τούτοις] Τοῖς τέκνοις δηλ. νὰ δίδωσι τοὺς μαστούς. — 4 Ὡς ἂν ἔνδοθεν καὶ ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἀγαπῶσαι] Ἡ ἔννοια, ἐπειδὴ τὰ ἀγαπῶσιν ἀπὸ καρδίας, καὶ ἀπὸ νηπίων — 6 Εὔνοιαν ὑποβολ καὶ παρέγραπτον] Ψευδῆ καὶ ὄχι εἰλικρινῆ ἀγάπην. — Ἅτε μισθοῦ] Ἕνεκα δηλ. Σημ. αἱ κυρίαι τῶν Ἑλλήνων, φαίνεται, ὅτι δὲν ἐθύλαζον μόναι τὰ τέκνα των, ἀλλ' ἐμίσθοναν βυζάστρας, καθὼς καὶ σήμερον αἱ Κοκόναι καὶ Δάμαι, διὰ νὰ μὴ φθείρωσι τὸ κάλλος των. — 14 Τῶν συντρεφομένων ἀποσπώμενα] Ἡ γενικὴ δυνάμει τῆς ἀπὸ, ἰδὲ Γραμ.

μάλιστα σπουδαίας δοκιμαστέον ἐστί. Πρῶτον μὲν τοῖς ἤθεσιν Ἑλληνίδας. Ὥσπερ γὰρ τὰ μέλη τοῦ σώματος εὐθὺς ἀπὸ γενέσεως πλάττειν τῶν τέκνων ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἵνα ταῦτα ὀρθὰ καὶ ἀστραβῆ φύηται· τὸν αὐτὸν τρόπον ἐξ ἀρχῆς τὰ τῶν τέκνων ἤθη ῥυθμίζειν προσήκει. Εὔπλαστον γὰρ καὶ ὑγρὸν ἡ νεότης, καὶ ταῖς τούτων ψυχαῖς ἀπαλαῖς ἔτι τὰ μαθήματα ἐντήκεται· πᾶν δὲ τὸ σκληρὸν χαλεπῶς μαλάττεται. Καθάπερ γὰρ σφραγῖδες τοῖς ἀπαλοῖς ἐναπομάττονται κηροῖς· οὕτως αἱ μαθήσεις ταῖς τῶν ἔτι παιδίων ψυχαῖς ἐναποτυποῦνται. Καί μοι δοκεῖ Πλάτων ὁ δαιμόνιος ἐμμελῶς παραινεῖν ταῖς τίτθαις, μὴ τοὺς τυχόντας μύθους τοῖς παιδίοις λέγειν, ἵνα μὴ τὰς τούτων ψυχὰς ἐξ ἀρχῆς ἀνοίας καὶ διαφθορᾶς ἀναπίμπλασθαι συμβαίνῃ. Κινδυνεύει δὲ καὶ Φωκυλίδης ὁ Ποιητὴς καλῶς παραινεῖν, λέγων,

Παῖδ' ἔτ' ἐόντα χρεὼν δὴ καλὰ διδασκέμεν ἔργα.

Οὐ τοίνυν οὐδὲ τοῦτο παραλιπεῖν ἄξιόν ἐστιν, ὅτι καὶ τὰ παιδία τὰ μέλλοντα τοῖς τροφίμοις ὑπηρετεῖν, καὶ τούτοις σύντροφα γίνεσθαι, ζητητέον, πρώτιστα μὲν, σπουδαῖα τοὺς τρόπους· ἔτι μέντοι Ἑλληνικὰ καὶ περίτρανα λαλεῖν, ἵνα μὴ, συναναχρωνύμενοι βαρβάροις καὶ τὸ ἦθος μοχθηροῖς, ἀποφέρωνταί τι τῆς ἐκείνων φαυλότητος. Καὶ οἱ παροιμιαζόμενοι δὲ φασιν, οὐκ ἄπο τρόπου λέγοντες, ὅτι, ἂν χολῷ παροικήσῃς, ὑποσκάζειν μαθήσῃ.

δ'. Ἐπειδὰν τοίνυν ἡλικίαν λάβωσιν ὑπὸ παιδαγωγοῖς τετάχθαι, ἐνταῦθα δὴ πολλὴν ἐπιμέλειαν ἐκτέον ἐστὶ τῆς τούτων καταστάσεως, ὡς μὴ λάθωσιν ἀνδραπόδοις ἢ βαρβάροις ἢ παλιμβόλοις τὰ τέκνα παραδόντες. Ἐπὶ νῦν γε τὸ γινόμενον πολλοῖς, ὑπερκαταγέλαστόν ἐστι. Τῶν γὰρ δούλων τῶν σπουδαίων τοὺς μὲν γεωργοὺς ἀποδεικνύουσι, τοὺς δὲ ναυκλήρους, τοὺς δὲ

—2. Σπουδαία τοῖς ἤθεσιν Ἑλλην.] Τιμίας, ἐναρέτους, καὶ χρηστοήθεις· εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Πλουτάρχου αὕτη ἡ φράσις ἐνδέχεται νὰ ἦτον εἰς χρῆσιν, ὡς παροιμία, ἢ ὅτι ἀπέβλεψε τῷ ὄντι εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη τῶν Ἑλλήνων.—5. Ἐντήκεται καὶ ἐναποτυποῦντ.] Ἀπὸ μεταφορᾶς ἐλήφθησαν καὶ τὰ δύω, τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ νεροῦ, τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ τύπου. —12. Κινδυν.] Ἀντὶ φαίνεται. — 13. Ἑλληνικὰ καὶ περίτρανα λαλεῖν] Ῥήματα δηλ. νὰ ὁμιλῶσι τὴν Ἑλληνικὴν καθαρά — Συναναχρ. βαρβάροις] Ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τῶν χρωμάτων, βαφῶν, εἰς τὰς ὁποίας, ὅς τις πλησιάζει βάφεται· βάρβαροι ὠνομάζοντο, ὅσοι δὲν ἦτον Ἕλληνες.—19. Ἀποφέρωνταί τι τῆς ἐκείνων φαυλότητος] Διὰ νὰ μὴ μιμηθῶσι τὴν κακίαν ἐκείνων. —21. Ὑποσκάζειν μαθήσῃ. Ὅμοιον μὲ τὸ, κακοῖς ὁμιλῶν κακὸς ἐλθήσῃ καὐτός.

δ'. Τὰ παιδία ὑπὸ παιδαγωγοῖς τετάχθαι] Παιδαγωγοὶ λέγονται οἱ προσέχοντες καὶ φέροντες τὰ μικρὰ παιδία εἰς τὸ σχολεῖον, διδάσκοντές τα ἐνταυτῷ κατ' οἶκον καὶ τὰς ἀρχὰς τῶν γραμμάτων ἢ ἑκάστου μαθήματος· διδάσκαλοι δὲ οἱ διδάσκοντες αὐτὰ εἰς τὰ δημόσια σχολεῖα τὰ Ἐγκύκλια μαθήματα καὶ τὰς ἐπιστήμας, τὸ, τετάχθαι ἐξηγεῖται κατ' ἐναλλαγὴν Ἐγκλίσεως. — 6. Τοὺς μὲν, τοὺς δὲ, τοὺς δε] Ἰδὲ Συντ. οἱ Παλαιοὶ Ἕλληνες τὴν ἐργασίαν ὅλων τῶν οἰκιακῶν ἐνεπιστεύοντο εἰς τοὺς δούλους· αὐτοὶ δὲ κα-

ἐμπόρους, τοὺς δὲ οἰκονόμους, τοὺς δὲ δανειστάς· ὅ,τι δ' ἂν εὕρωσιν ἀνθράποδον οἰνόληπτον καὶ λίχνον, πρὸς πᾶσαν πραγματείαν ἄχρηστον, τούτῳ φέροντες ὑποβάλλουσι τοὺς υἱούς. Δεῖ δὲ τὸν σπουδαῖον παιδαγωγὸν τοιοῦτον εἶναι τὴν φύσιν, οἷός περ ἦν ὁ Φοίνιξ, ὁ τοῦ Ἀχιλλέως παιδαγωγός. Τὸ δὲ πάντων μέγιστον καὶ κυριώτατον τῶν εἰρημένων ἔρχομαι φράσων. Διδασκάλους γὰρ ζητητέον τοῖς τέκνοις, οἱ καὶ τοῖς βίοις εἰσὶν ἀδιάβλητοι, καὶ τοῖς τρόποις ἀνεπίληπτοι, καὶ ταῖς ἐμπειρίαις ἄριστοι. Πηγὴ γὰρ καὶ ῥίζα καλοκἀγαθίας, τοῦ νομίμου τυγχεῖν παιδείας. Καὶ καθάπερ τὰς χάρακας οἱ γεωργοὶ τοῖς φυτοῖς παρατιθέασιν, οὕτως οἱ νόμιμοι τῶν διδασκάλων ἐπιμελεῖς τὰς ὑποθήκας καὶ παραινέσεις παραπηγνύουσι τοῖς νέοις, ἵν' ὀρθὰ τούτων βλαστάνῃ τὰ ἤθη. Νῦν δέ τις καὶ καταπτύσειε τῶν πατέρων ἐνίων, οἵτινες, πρὶν δοκιμάσαι τοὺς μέλλοντας διδάσκειν, δι' ἄγνοιαν, (ἔσθ' ὅτε καὶ δι' ἀπειρίαν) ἀνθρώποις ἀδοκίμοις καὶ παρασήμοις ἐγχειρίζουσι τοὺς παῖδας. Καὶ οὔπω τοῦτό ἐστι καταγέλαστον, εἰ καὶ δι' ἀπειρίαν αὐτὸ πράττουσι· ἐκεῖνο δὲ ἐσχάτως ἄτοπον· τὸ ποῖον; ἐνίοτε γὰρ εἰδότες, αἰσθομένων μᾶλλον αὐτοῖς τοῦτο λεγόντων, τὴν ἐνίων τῶν παιδευτῶν ἀπειρίαν ἅμα καὶ μοχθηρίαν, ὅμως τούτοις ἐπιτρέπουσι τοὺς παῖδας· οἱ μὲν ταῖς τῶν ἀρεσκομένων ἡττώμενοι κολακείαις· εἰσὶ δὲ οἳ δεομένοις χαριζόμενοι φίλοις· παρόμοιον ποιοῦντες, ὥσπερ ἂν εἴτις τῷ σώματι κάμνων, τὸν σὺν ἐπιστήμῃ δυνηθέντα ἂν σῶσαι παραλιπών, φίλῳ χαριζόμενος, τὸν δι' ἀπειρίαν ἀπολέσοντα ἂν αὐτὸν προέλοιτο· ἢ ναύκληρον τὸν ἄριστον ἀφείς, τὸν χείριστον δοκιμάσειε,

---

τεγίνοντο, ὁ μὲν εἰς μαθήματα, ὁ δὲ εἰς πολιτικὰ, ὁ δὲ εἰς πολεμικὰ, καὶ ἄλλος εἰς ἄλλο, εἰς ὅ,τι ἕκαστος εἶχε κλίσιν. — 3. Φέροντες ὑποβάλλουσι] Ἰσὲ Συντ. — 5. Φοῖνιξ] Οὗτος ἦτον υἱὸς τοῦ Ἀμύντορος ἐκ τῆς Ἀχαΐας, ὅττις διωχθεὶς ἀπὸ τὸν πατέρα του ἦλθεν εἰς Θεσσαλίαν, ὅπου ὄχι μόνον ὑπεδέχθη μετὰ φιλοφροσύνης παρὰ τοῦ Πηλέως, ἀλλ' ἐστοχήθη καὶ παιδαγωγὸς τοῦ υἱοῦ του Ἀχιλλέως· ἡ πρὸς ἀλλήλους ἀγάπη ἦτον τοιαύτη, ὁποία εἶναι ἡ μεταξὺ πατρὸς καὶ υἱοῦ· οὕτω πρέπει νὰ ἀγαπῶσιν οἱ διδάσκαλοι τοὺς μαθητάς των, ὡς ἰδίους υἱούς των δηλ. καὶ μὲ πᾶσαν ἐπιμέλειαν νὰ φροντίζωσι περὶ τῆς ἐπιδόσεως αὐτῶν εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ εἰς τὰς ἐπιστήμας· καὶ ἐξ ἐναντίας οἱ μαθηταὶ πρέπει νὰ ἀγαπῶσι, καὶ νὰ τιμῶσι τοὺς διδασκάλους των κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Ἀχιλλέως. — 9. Πηγὴ γὰρ καὶ] Συνταχθήσεται οὕτω, τὸ τυχεῖν νομίμου παιδείας ἐστὶ πηγὴ καὶ ῥίζα καλοκἀγαθίας. — 10. Ὅ, ἡ χάραξ] Ἰδὲ Γραμ.

— 21. Κολακεία] Πόσην βλάβην φέρει αὕτη, τὸ ἀποδεικνύει ὁ Κικέρων ὀρθῶς κρίνων περὶ αὐτῆς· in amicitia nubia major est pestis quam adulatio, ideo cavendum est, ne assentatoribus aures patefaciamus. Μεγαλητέρα φθορὰ τῆς φιλίας δὲν εἶναι ἄλλη ἀπὸ τὴν κολακείαν, ὅθεν προσεκτέον διὰ νὰ μὴν ἀνοίξωμεν τὰ αὐτία εἰς τοὺς κόλακας. — Οἱ μὲν, εἰσὶ δ' οἳ] Ἰσὲ Συντ. Εἰσὶ παρόμοιον ποιοῦντες, ἀνόητα δηλ. καὶ ὅσοι πατέρες ἀφίνοντες διὰ τὸ χατῆρι τῶν φίλων τὸν ἔμπειρον καὶ πεπαιδευμένον διδάσκαλον ἐκλέγουσι τὸν ἄπειρον καὶ ἀπαίδευτον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ὄχι μόνον δὲν ἔχουν νὰ

φίλου δεηθέντος. Ζεῦ καὶ Θεοὶ πάντες, πατήρ τις καλούμενος, πλείω λόγον τῆς τῶν δεομένων ποιεῖται χάριτος ἢ τῆς τῶν τέκνων παιδεύσεως; Εἶτ' οὐκ εἰκότα πολλάκις ὁ Κράτης ἐκεῖνος ὁ παλαιὸς ἔλεγεν, ὅτι, εἴπερ ἄρα δυνατὸν ἦν, ἀναβάντα ἐπὶ τὸ μετεωρότατον τῆς πόλεως ἀνακραγεῖν μέρος, Ὦ ἄνθρωποι, ποῖ φέρεσθε, οἵτινες χρημάτων μὲν κτήσεως περὶ πᾶσαν ποιεῖσθαι σπουδήν, τῶν δ' υἱέων, οἷς ταῦτα καταλείψετε, μικρὰ φροντίζετε; Τούτοις δ' ἂν ἔγωγε προσθείην, ὅτι οἱ τοιοῦτοι πατέρες παραπλήσιον ποιοῦσιν, οἷον εἴτις τοῦ μὲν ὑποδήματος φροντίζοι, τοῦ δὲ ποδὸς ὀλιγώρως ἔχοι. Πολλοὶ δὲ εἰς τοσοῦτον τῶν πατέρων προβαίνουσι φυλαργυρίας ἅμα καὶ μισοτεκνίας, ὥσθ', ἵνα μὴ πλείονα μισθὸν τελέσειαν, ἀνθρώπους τοὺς μηδενὸς τιμίους αἱροῦνται τοῖς τέκνοις παιδευτάς, εὔωνον ἀμαθίαν διώκοντες. Ἡ καὶ Ἀρίστιππος οὐκ ἀκόμψως, ἀλλὰ καὶ πάνυ ἀστείως, ἐπέσκωψε τῷ λόγῳ πατέρα νοῦ καὶ φρενῶν κενόν. Ἐρωτήσαντος γάρ τινος αὐτὸν, πόσον αἰτοίη μισθὸν ὑπὲρ τῆς τοῦ τέκνου παιδεύσεως. Χιλίας, ἔφη, δραχμάς. Τοῦ δὲ, Ἡράκλεις, εἰπόντος, ὡς ὑπέρ πολυ τὸ αἴτημα· δύναμαι γὰρ ἀνδράποδον χιλίων πρίασθαι. Τοιγαροῦν (εἶπε) δύο ἕξεις ἀνδράποδα, καὶ τὸν υἱὸν, καὶ ὃν ἂν πρίῃ. Τὸ δ' ὅλον πῶς οὐκ ἄτοπον, τῇ μὲν δεξιᾷ συνεθίζειν τὰ παιδία δέχεσθαι τὰς τροφάς, κἂν προτείνειε τὴν ἀριστερὰν, ἐπιτιμᾶν, μηδεμίαν δὲ ποιεῖσθαι πρόνοιαν τοῦ λόγων ἐπιδεξίων καὶ νομίμων ἀκούειν; Τί οὖν συμβαίνει τοῖς θαυμαστοῖς πατράσιν, ἐπειδὰν κακῶς μὲν θρέψωσι, κακῶς δὲ παιδεύσωσι τοὺς υἱεῖς, ἐγὼ φράσω· ὅταν γὰρ εἰς ἄνδρας ἐγγραφέντες, τοῦ μὲν ὑγιαίνοντος καὶ τεταγμένου βίου καταφρονήσωσιν, ἐπὶ δὲ τὰς ἀτάκτους καὶ ἀνδραποδώδεις ἡδονὰς ἑαυτοὺς κρημνίσωσι, τότε δὴ μεταμέλονται τὴν τῶν τέκνων προδεδοκώτες παιδείαν, ὅτε οὐδὲν ὄφελος, τῆς ἐκείνων ἀδικήμασιν ἀδημονοῦντες. Οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν κόλακας καὶ παρασίτους ἀναλαμβάνουσιν, ἀνθρώπους ἀσή-

---

μάθωσι τίποτε οἱ παῖδες αὐτῶν, ἀλλὰ σωτι εἰς ἀνδρικὴν ἡλικίαν. Σημείωσαι, ὅτι δὶς ἐγράφοντο εἰς τὸν δημόσιον Κώδικα οἱ Παῖδες τῶν Ἀθηναίων, ἀ. ὅταν φθάνοντες εἰς τὸ δέκατον ἕβδομον ἔτος τῆς ἡλικίας των συνηριθμοῦντο μὲ τοὺς ἐφήβους. β'. ὅταν φθάνοντες εἰς τὸ εἰκοστὸν ἐγράφοντο εἰς τοὺς τελείους ἄνδρας. — 30. Παράσιτος] Αὕτη ἡ λέξις ἐλέγετο καὶ ἐπὶ καλοῦ καὶ ἐπὶ κακοῦ· ἐπὶ καλοῦ μὲν εἰς τοὺς τρεφομένους εἰς τὸ Πρυτανεῖον, ὑποῖοι ἦταν οἱ κριταὶ, οἱ βουλευταὶ καὶ ὅσοι διὰ τὰς καλὰς δουλεύτεις των ἠξιόνοντο νὰ διατρίβωσιν ἐκεῖ· ἐπὶ κακοῦ δὲ

μους καὶ καταράτους, καὶ τῆς νεότητος ἀνατροπέας καὶ λυμεῶνας· οἱ δέ τινες ἑταίρας καὶ χαμαιτύπας μισθοῦνται, σοβαρὰς καὶ πολυτελεῖς· οἱ δὲ κατοψοφαγοῦσιν· οἱ δὲ εἰς κύβους καὶ κώμους ἐξοκέλλουσιν· ἤδη δέ τινες καὶ τῶν νεανικωτέρων ἅπτονται κακῶν, μοιχεύοντες καὶ κιττοφοροῦντες, καὶ μίαν ἡδονὴν θανάτου τιμώμενοι. Φιλοσόφῳ δὲ ὁμιλήσαντες οὗτοι, οὐ τοῖς ἴσοις πράγμασιν ἑαυτοὺς ἂν καταπειθεῖς παρέσχοντο· καὶ τόγε παράγγελμα τοῦ Διογένους ἔμαθον ἄν, ὃς φορτικῶς μὲν τοῖς ῥήμασιν, ἀληθῶς δὲ τοῖς πράγμασι παραινεῖ, καί φησιν, Εἴσελθε εἰς πορνεῖόν που, ἵνα μάθῃς, ὅτι τῶν ἀναξίων τὰ τίμια οὐδὲν διαφέρει.

ε. Συνελὼν τοίνυν ἐγώ φημι, καὶ χρησμολογεῖν μᾶλλον ἢ παραινεῖν, δόξαιμ' ἂν εἰκότως, ὅτι ἓν πρῶτον καὶ μέσον καὶ τελευταῖον ἐν τούτοις κεφάλαιον ἀγωγὴ σπουδαία καὶ παιδεία νόμιμός ἐστι· καὶ ταῦτα φορὰ καὶ συνεργὰ πρὸς ἀρετὴν καὶ πρὸς εὐδαιμονίαν φημί. Καὶ τὰ μὲν ἄλλα τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπινα καὶ μικρά, καὶ οὐκ ἀξιοσπούδαστα καθέστηκεν. Εὐγένεια καλὸν μέν, ἀλλὰ προγόνων ἀγαθόν. Πλοῦτος δὲ τίμιον μέν, ἀλλὰ τύχης κτῆμα· ἐπειδὴ τῶν μὲν ἐχόντων πολλάκις ἀφείλετο, τοῖς δ' οὐκ ἐλπίσασι φέρουσα προσήνεγκε· καὶ ὁ πολὺς πλοῦτος σκοπὸς ἔκκειται τοῖς βουλομένοις βαλλάντια τοξεύειν, κακούργοις οἰκέταις καὶ συκοφάνταις· καὶ τὸ μέγιστον, ὅτι καὶ τοῖς πονηροτάτοις μέτεστι. Δόξα γεμὴν σεμνόν, ἀλλ' ἀβέβαιον. Κάλλος δὲ περιμάχητον μέν· ἀλλ' ὀλιγοχρόνιον. Ὑγίεια δὲ τίμιον μέν· ἀλλ' εὐμετάστατον. Ἰσχὺς δὲ ζηλωτὸν μέν, ἀλλὰ νόσῳ εὐάλωτον καὶ γήρᾳ. Τὸ δὲ ὅλον, εἴτις ἐπὶ τῇ τοῦ σώματος ῥώμῃ φρονεῖ, μαθέτω γνώμης διαμαρτάνων. Πόστον γάρ ἐστιν ἰσχὺς ἀνθρωπίνη τῆς τῶν ἄλλων ζώων δυνάμεως; λέγω δὲ, οἷον ἐλεφάντων, καὶ ταύρων, καὶ λεόντων. Παιδεία δὲ τῶν ἐν ἡμῖν μόνον ἐστὶν ἀθάνατον καὶ θεῖον. Καὶ δύο τὰ πάντων ἐστὶ κυριώτατα ἐν ἀνθρωπίνῃ φύσει, νοῦς καὶ λόγος. Καὶ ὁ μὲν νοῦς ἀρχικός ἐστι τοῦ λόγου· ὁ δὲ λόγος ὑπηρετικὸς τοῦ νοῦ· τύχῃ μὲν ἀνάλωτος, συ-

---

εἰς τοὺς ψωμοκόλακας, οἵτινες ἦσαν οἱ παρατηροῦντες τὰ σῖτα τῶν ἱερέων καὶ κατέτρωγον μετ' αὐτῶν τὰς θυσίας. —

9. Εἴσελθε εἰς πορνεῖον που . . . οὐδὲν διαφέρει] Ἡ ἔννοια· λέγοντας ταῦτα ὁ Διογένης δὲν θέλει τὸν νέον νὰ ἔμβῃ εἰς τὸ πορνεστάσιον διὰ νὰ γένῃ ἀσελγὴς, ἀλλ' ἵνα, βλέπων ὀφθαλμοφανῶς τὰ ἐκεῖ αἰσχρὰ, μάθῃ πόσον βλαβερὸν εἶναι ἡ πορνεία.

ε. 11. Συκοφάντης] Εἰς τὰς Ἀθήνας ἦτον ἀπηγορευμένον νὰ ἐξέρχωνται τὰ σῦκα εἰς ξένους τόπους, ὅθεν οἱ ἐπὶ τούτῳ διορισθέντες νὰ παρατηρῶσι τοὺς παραβαίνοντας ταύτην τὴν προσταγὴν καὶ νὰ δίδωσι τὴν εἴδησιν εἰς τὴν διοίκησιν ὠνομάζοντο συκοφάνται· ἀλλ' ἐπειδὴ οὗτοι πολλάκις κατεχρῶντο τὸ ἐπάγγελμά των ὁμιλοῦντες ἐναντίον τῆς ἀληθείας, ὠνομάσθησαν συκοφάνται τῷ ὄντι, τουτέστι κακότροποι ψεῦται.

21. Τύχῃ . . . γήρᾳ ἀλύμαντ.] Αἱ δο-

κοφαντία δὲ ἀναφαίρετος, νόσῳ δ' ἀδιάφθορος, γήρᾳ δ' ἀλύμαντος. Μόνος γὰρ ὁ νοῦς παλαιούμενος ἀνηβᾷ· καὶ ὁ χρόνος τἄλλα πάντ' ἀφαιρῶν, τῷ γήρᾳ προστίθησι τὴν ἐπιστήμην. Ὅ γε μὴν πόλεμος χειμάρρου δίκην πάντα σύρων καὶ πάντα παραφέρων, μόνην οὐ δύναται παιδειαν παρελέσθαι. Καί μοι δοκεῖ Στίλπων ὁ Μεγαρεὺς φιλόσοφος ἀξιομνημόνευτον ποιῆσαι ἀπόκρισιν, ὅτε Δημήτριος ἐξανδραποδισάμενος τὴν πόλιν, εἰς ἔδαφος κατέβαλε, καὶ τὸν Στίλπωνα ἤρετο, μή τι ἀπολωλεκὼς εἴη· καὶ ὅς, Οὐ δῆτα, εἶπε, »Πόλεμος γὰρ οὐ λαφυραγωγεῖ ἀρετήν«. Σύμφωνος δὲ καὶ συνῳδὸς καὶ ἡ Σωκράτους ἀπόκρισις ταύτῃ φαίνεται. Καί γὰρ οὗτος, ἐρωτήσαντος αὐτόν, ὡς μοὶ δοκεῖ, Γοργίου, ἣν ἔχει περὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως ὑπόληψιν, καὶ εἰ νομίζοι τοῦτον εὐδαίμονα εἶναι, Οὐκ οἶδα ἔφησε, πῶς ἀρετῆς καὶ παιδείας ἔχει· ὡς τῆς εὐδαιμονίας ἐν τούτοις, οὐκ ἐν τοῖς τυχηροῖς ἀγαθοῖς κειμένης.

ς'. Ὥσπερ δὲ παραινῶ τῆς παιδείας τῶν τέκνων μηδὲν ποιεῖσθαι προὐργιαίτερον, οὕτως αὖ πάλιν φημὶ δεῖν τῆς ἀδιαφθόρου καὶ ὑγιαινούσης ἔχεσθαι· τῶν δὲ πανηγυρικῶν λήρων ὡς πορρωτάτω τοὺς υἱεῖς ἀπάγειν. Τὸ γὰρ τοῖς πολλοῖς ἀρέσκειν, τοῖς σοφοῖς ἐστιν ἀπαρέσκειν. Μαρτυρεῖ δέ μου τῷ λόγῳ καὶ Εὐριπίδης, λέγων,

Ἐγὼ δ' ἄκομψος εἰς ὄχλον δοῦναι λόγον,
Εἰς ἥλικας δὲ κἀλίγους σοφώτερος.
. . . . Οἱ δ' ἐν σοφοῖς
Φαῦλοι, παρ' ὄχλῳ μουσικώτεροι λέγειν.

Ὁρῶ δ' ἔγωγε τοὺς τοῖς συρφετώδεσιν ὄχλοις ἀρεστῶς καὶ κεχαρισμένως ἐπιτηδεύοντας λέγειν, καὶ τὸν βίον ὡς τὰ πολλὰ ἀσώτους καὶ φιληδόνους ἀποβαίνοντας. Καὶ νὴ Δί' εἰκότως. Εἰ γὰρ ἄλλοις ἡδυνὰς παρασκευάζοντες, ἀμελοῦσι τοῦ καλοῦ, σχολῇ γ' ἂν τῆς ἰδίας ἡδυπαθείας καὶ τρυφῆς ὑπεράνω τὸ ὀρθὸν καὶ ὑγιὲς ποιήσαιντο, ἢ τὸ σῶφρον ἀντὶ τοῦ τερπνοῦ διώξαιεν. Πρὸς δὲ τούτοις, τί ἂν τοὺς παῖδας χρηστὸν ἕτερον διδάξαιμεν, καὶ τίσιν ἀγαθοῖς ἐπιφύεσθαι παραινέσαιμεν; καλὸν γάρ τοι, μηδὲν εἰκῇ μήτε λέγειν μήτε πράττειν, καὶ κατὰ τὴν παροιμίαν· »Χαλεπὰ τὰ καλά«. Οἱ δ' αὐτοσχέδιοι τῶν λόγων πολλῆς εὐχαιρείας καὶ ῥᾳστώνης εἶναι συνταξιῶται τῶν ῥηματικῶν εἰς τὸς· ἰδὲ Γραμ. ἀντὶ γενικῆς μετὰ τῆς ὑπό. — 12. Μεγάλου βασιλέως] Τῶν Περσῶν δηλ. εἰς τὰ κατ' ἐξοχὴν ἀνάγεται καὶ τὸ βασιλεύς· ἰδὲ Συνταχ. ὅτι μόνον ἐκεῖνον ὠνόμαζον οἱ Ἕλληνες μέγαν βασιλέα· ἐξ ἐκείνου ἴσως μετεφέρθη ὁ οὗτος ἔξοχος τίτλος καὶ εἰς τοὺς αὐτοκράτορας τῆς Τουρκίας, διὰ νὰ ὀνομάζωνται ἀπὸ τοὺς Εὐρωπαίους il gran Signor, ὁ μέγας αὐθέντης.

ς'. 3. Πανηγυρικῶν λήρων] Τοὺς ἐπιδεικτικοὺς λόγους ὀνομάζει ἐνταῦθα λήρους τοὺς ὁποίους συνείθιζον νὰ χάμνωσιν οἱ τότε Σοφισταὶ καὶ Ῥήτορες, ὅτι δι' αὐτῶν μᾶλλον ἐκολάκευοντο τὰ πάθη, παρὰ ἐδιωρθόνοντο τὰ ἤθη τῶν ἀκροατῶν.

δημιουργίας εἰσὶ πλήρεις, οὔθ', ὅθεν ἀρκτέον, οὔθ', ὅποι παυστέον ἐστίν, εἰδότων. Χωρὶς δὲ τῶν ἄλλων πλημμελημάτων, οἱ ἂν ἐκ τοῦ παραχρῆμα λέγουσιν, εἰς ἀμετρίαν δεινὴν ἐμπίπτουσι καὶ πολυλογίαν. Σκέψις δέ οὐκ ἐκ τῆς ἰκνουμένης συμμετρίας τὸν λόγον ἐμπίπτειν. Ὁ Περικλῆς, ὡς ἡμῖν ἀκούειν παραδέδοται, καλούμενος ὑπὸ τοῦ δήμου, πολλάκις οὐχ ὑπήκουσε, λέγων ἀσύντακτος εἶναι. Ὡσαύτως δὲ καὶ Δημοσθένης ζηλωτὴς τῆς τούτου πολιτείας γενόμενος, καλούντων αὐτὸν τῶν Ἀθηναίων σύμβουλον, ἀντέβαινεν, οὐ συντέταγμαι, λέγων. Καὶ ταῦτα μὲν ἴσως ἀδέσποτός ἐστι καὶ πεπλασμένη παράδοσις. Ἐν δὲ τῷ κατὰ Μειδίου τὴν τῆς σκέψεως ὠφέλειαν ἐναργῶς παρίστησι. Φησὶ γοῦν, Ἐγὼ δ' ἐσκέφθαι μέν, ὦ Ἀθηναῖοι, φημί, κοὐκ ἂν ἀρνηθείην καταμεμελετηκέναι γε ὡς ἐνῆν μάλιστα ἐμοί· καὶ γὰρ ἂν ἄθλιος ἦν, εἰ τοιαῦτα παθὼν καὶ πάσχων ἠμέλουν, ὧν περὶ τούτων ἐρεῖν ἔμελλον. Τὸ δὲ δὴ παντάπασιν ἀποδοκιμάζειν τῶν λόγων τὴν ἑτοιμότητα, ἢ πάλιν αὖ ταύτην οὐκ ἐπ' ἀξίοις ἀσκεῖν, οὐ φαίην ἂν ἔγωγε· ἀλλ' ὡς ἐν φαρμάκου μοίρᾳ τοῦτο ποιητέον ἐστί. Μέχρι δὲ τῆς τῶν ἀνδρῶν ἡλικίας οὐδὲν ἐκ τοῦ παρατυχόντος ἀξιῶ λέγειν· ἀλλ' ὅταν τις ῥιζώσῃ τὴν δύναμιν, τότε τῶν καιρῶν καλούντων, ἐλευθεριάζειν τοῖς λόγοις προσῆκον. Ὥσπερ γὰρ οἱ πολὺν χρόνον δεθέντες, κἂν λυθεῖεν ὕστερον, ὑπὸ τῆς πολυχρονίου τῶν δεσμῶν συνηθείας οὐ δυνάμενοι βαδίζειν, ὑποσκελίζονται· τὸν αὐτὸν τρόπον οἱ πολλῷ χρόνῳ τὸν λόγον σφίγξαντες, κἂν εἴποτε ἐκ τοῦ παραχρῆμα δεήσειεν εἰπεῖν, οὐδὲν ἧττον τὸν αὐτὸν τῆς ἑρμηνείας χαρακτῆρα φυλάσσουσι. Τὸ δ' ἔτι παῖδας ὄντας ἐᾶν ἐπὶ καιροῦ λέγειν ματαιολογίας τῆς ἐσχάτης αἴτιον καθίσταται. Ζωγράφος, φασίν, ἄθλιος Ἀπελλῆ δείξας εἰκόνα, ταύτην, ἔφη, νῦν γέγραφα· ὁ δέ, καὶ ἣν μὴ λέγῃς, εἶπεν, οἶδα, ὅτι ταχὺ γέγραπται· θαυμάζω δέ, πῶς οὐχὶ τοιαύτας πλείους γέγραφας. Ὥσπερ τοίνυν, (ἐπανάγω γὰρ πρὸς τὴν ἐξ αὐτῆς τοῦ λόγου ὑπόθεσιν) τὴν θεατρικὴν καὶ παρατράγῳδον, οὕτως αὖ πάλιν καὶ τὴν σμικρολογίαν τῆς λέξεως καὶ ταπείνωσιν παραινῶ διευλαβεῖσθαι καὶ φεύγειν· ἡ μὲν γὰρ ὑπέρογκος ἀπολίτευτός ἐστιν· ἡ δὲ ἰσχνὴ λίαν ἀνέκπλικτος. Καθάπερ δὲ τὸ σῶμα οὐ μόνον ὑγιεινὸν, ἀλλὰ καὶ εὐεκτικὸν εἶναι χρή· καὶ τὸν λόγον ὡσαύτως οὐκ ἄνοσον, μόνον, ἀλλὰ καὶ εὔρωστον εἶναι δεῖ. Τὸ

---

6. Ἀσύντ.) Τοὐτέστιν ἀπροετοίμαστος. — 25. Τὸν αὐτὸν χαρακτῆρα φυλάττ.) Ὁ Συγγραφεὺς θέλει τοὺς νέους νὰ μὴ ὁμιλῶσιν ἐκ τοῦ προχείρου, ἕως οὗ δὲν γυμνασθῶσιν εἰς τὴν εὐγλωττίαν τοῦ λέγειν· διότι ἀφ' οὗ συνειθίσωσιν ἅπαξ εἰς κακὸν ὕφος, δύσκολα ἠμποροῦν νὰ ἀποσυνειθίσουν. — 31. Τὴν θεατρικὴν παρατράγῳδον.... τῆς λέξεως] Ἀντὶ τὴν .. λέξιν· ἰδὲ Συντ. — 36. Εὔρωστον λόγον]

μὲν γὰρ ἀσφαλὲς ἐπαινεῖται μόνον, τὸ δ' ἐπικίνδυνον καὶ θαυμάζεται. Τὴν δε τυγχάνω γνώμην ἔχων καὶ περὶ τῆς ἐν τῇ ψυχῇ διαθέσεως· οὔτε γὰρ θρασὺν, οὔτ' ἄτολμον καὶ καταπλῆγα προσῆκεν εἶναι· τὸ μὲν γὰρ εἰς ἀναισχυντίαν, τὸ δὲ εἰς ἀνδραποδωδίαν περίστηται· ἔντεχνον δὲ, τὸ τὴν μέσην ἐν ἅπασι τέμνειν ἐμμελέστατα. Βούλομαι δ', ἕως ἔτι μέμνημαι τῆς παιδείας, ὡς ἔχω δόξης περὶ αὐτῆς, εἰπεῖν, ὅτι τὸν μονόκωλον λόγον πρῶτον μὲν ἀμουσίας οὐ μικρὸν ποιοῦμαι τεκμήριον· ἔπειτα δὲ καὶ πρὸς τὴν ἄσκησιν ἀψίκορον, καὶ πάντη ἀνεπίμονον εἶναι νομίζω. Μονῳδία γὰρ ἐν ἅπασίν ἐστι πλήσμιόν τε καὶ πρόσαντες· ἡ δὲ ποικιλία τερπνόν· καθάπερ κἂν τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, οἷον ἀκούσμασιν ἢ θεάμασιν.

ζ'. Δεῖ τοίνυν τὸν παῖδα τὸν ἐλεύθερον μηδενὸς μηδὲ τῶν ἄλλων τῶν καλουμένων ἐγκυκλίων * παιδευμάτων μήτ' ἀνήκοον μήτ' ἀθέατον, ἐὰν εἶναι, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐκ παραδρομῆς μαθεῖν, ὡσπερεὶ γεύματος ἕνεκεν, (ἐν ἅπασι γὰρ τὸ τέλειον ἀδύνατον) τὴν δὲ φιλοσοφίαν πρεσβεύειν. Ἔχω δὲ δι' εἰκόνος παραστῆσαι τὴν ἐμαυτοῦ γνώμην· ὥσπερ γὰρ περιπλεῦσαι μὲν πολλὰς πόλεις καλὸν, ἐνοικῆσαι δὲ τῇ κρατίστῃ χρήσιμον· Ἀστείως δὲ καὶ Βίων ἔλεγεν ὁ Φιλόσοφος, ὅτι, ὥσπερ οἱ μνηστῆρες τῇ Πηνελόπῃ πλησιάζειν μὴ δυνάμενοι, ταῖς ταύτης ἐμίγνυντο θεραπαίναις, οὕτω καὶ οἱ φιλοσοφίας μὴ δυνάμενοι κατατυχεῖν, ἐν τοῖς ἄλλοις παιδεύμασι τοῖς οὐδενὸς ἀξίοις ἑαυτοὺς κατασκελετεύουσιν. Διὸ δεῖ τῆς ἄλλης παιδείας ὥσπερ κεφάλαιον ποιεῖν τὴν φιλοσοφίαν. Περὶ μὲν γὰρ τὴν τοῦ σώματος ἐπιμέλειαν διττὰς εὗρον

Δηλ. καταπειστικόν. — 5. Τὴν μέσην] Ὁδὸν δηλ. — 7. Λόγος μονόκωλος] Τοῦ ὁποίου αἱ περίοδοι ἔχουσι πάντοτε τὸ αὐτὸ εἶδος τῆς κατασκευῆς· καθὼς ὅταν ὁμιλῇ ἢ ψάλλῃ τις πάντοτε μὲ ἕνα τόνον τῆς φωνῆς. — 9. Μονῳδία] Ἆσμα ἀδόμενον εἰς ἕνα τόνον, καὶ εἰς τὴν μελῳδίαν δὲν γίνεται καμμία ποικιλότης τοῦ τόνου· τὸ ὁποῖον ὁμοίως εἶναι δυσάρεστον καὶ ἀηδὲς εἰς τοὺς ἀκροατὰς, καθὼς ὅταν κρούῃ τις πάντοτε τὴν αὐτὴν χορδὴν τῆς κιθάρας, φέρ' εἰπεῖν, ἢ ἄλλου τινὸς μουσικοῦ ὀργάνου.

ξ'. * Ἐγκύκλια παιδεύματα εἶναι τὰ στοιχειώδη μαθήματα· οἷον, ἡ Γραμματικὴ, Ποιητικὴ, Ῥητορικὴ, Μυθολογία, Γεωγραφία, Ἱστορία, Ἀριθμητικὴ, Μαθηματικὴ, καὶ ὅσα ἄλλα περιχέει ἡ προκειμένη εἰς ἔκδοσιν Ἐγκυκλοπαιδεία τῶν Παίδων χωρὶς τῶν ὁποίων εἶναι ἀδύνατον νὰ γένῃ τις Φιλόσοφος. Ἐγκύκλια δὲ λέγονται, ὅτι οὕτω συνέχονται ἀλλήλοις, ὡς τὰ σημεῖα τῆς γραμμῆς εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ κύκλου· διότι καθὼς ταῦτα ὁμοῦ λαμβανόμενα κάμνουσι τὴν περιφέρειαν τοῦ κύκλου, οὕτω καὶ ἐκεῖνα ἀλληλένδετα ὄντα καὶ διδασκόμενα κατὰ συνέχειαν τὸ ἓν κατόπιν τοῦ ἄλλου τοιουτοτρόπως, ὥστε τὸ πρῶτον γίνεται διδακτικὸν τοῦ δευτέρου, καὶ τοῦτο πάλιν τοῦ τρίτου, καὶ οὕτω καθεξῆς, συμπληροῦσι τὴν παρ' ἡμῖν λεγομένην Φιλολογίαν. Ὅθεν καὶ ὅλων τούτων ἡ περιοχὴ ὀνομάζεται Ἐγκυκλοπαιδεία.

— 4. Τὸ τέλειον ἀδύνατον] Ὅτι ὁ μὲν βίος βραχὺς, ἡ δὲ τέχνη μακρὰ κατὰ τὸν Ἱπποκράτην. — 5. Τὴν δὲ φιλοσοφίαν πρεσβεύειν] Τουτέστιν μετὰ πάσης ἐπιμελείας εἰς τὴν φιλοσοφίαν νὰ ἀφιερωθῇ Φιλοσοφία ἐνταῦθα ἐννοεῖ μόνον τὸ ἠθικὸν μέρος τῆς πρακτικῆς· τῆς δὲ θεω-

ἐπιστήμας οἱ ἄνθρωποι, τὴν ἰατρικὴν καὶ γυμναστικήν· ὧν ἡ μὲν τὴν ὑγείαν, ἡ δὲ τὴν εὐεξίαν ἐντίθησι. Τῶν δὲ τῆς ψυχῆς ἀῤῥωστημάτων καὶ παθῶν ἡ φιλοσοφία * μόνη φάρμακόν ἐστι. Διὰ γὰρ ταύτην ἐστὶ καὶ μετὰ ταύτης γνῶναι, τί τὸ καλὸν, τί τὸ αἰσχρόν· τί τὸ δίκαιον, τί τὸ ἄδικον· τί τὸ συλλήβδην αἱρετὸν, τί φευκτόν· πῶς Θεοῖς, πῶς γονεῦσι, πῶς πρεσβυτέροις, πῶς νόμοις, πῶς ἀλλοτρίοις, πῶς ἄρχουσι, πῶς φίλοις, πῶς γυναιξὶ, πῶς τέκνοις, πῶς οἰκέταις χρηστέον ἐστίν· ὅτι δεῖ Θεοὺς μὲν σέβεσθαι, γονέας δὲ τιμᾶν, πρεσβυτέρους αἰδεῖσθαι, νόμοις πειθαρχεῖν, ἄρχουσιν ὑπείκειν, φίλους ἀγαπᾶν, πρὸς γυναῖκας σωφρονεῖν, τέκνων στερκτικοὺς εἶναι, δούλους μὴ περιῦβρίζειν· τὸ δὲ μέγιστον, μήτ' ἐν ταῖς εὐπραγίαις περιχαρεῖς, μήτ' ἐν ταῖς συμφοραῖς περιλύπους ὑπάρχειν, μήτ' ἐν ταῖς ἡδοναῖς ἐκλύτους εἶναι, μήτ' ἐν ταῖς ὀργαῖς ἐκπαθεῖς καὶ θηριώδεις. Ἅπερ ἐγὼ πάντων τῶν ἐκ φιλοσοφίας περιγινομένων ἀγαθῶν πρεσβύτατα κρίνω. Τὸ μὲν γὰρ εὐγενῶς εὐτυχεῖν, ἀνδρός· τὸ δ' ἀνεπιφθόνως, εὐηνίου ἀνθρώπου· τὸ δὲ τοῖς λογισμοῖς περιεῖναι τῶν ἡδονῶν, σοφῶν· τὸ δὲ ὀργῆς κατακρατεῖν, ἀνδρὸς οὐ τοῦ τυχόντος ἐστί. Τελείους δ' ἀνθρώπους ἡγοῦμαι τοὺς δυναμένους τὴν πολιτικὴν δύναμιν μίξαι καὶ κεράσαι τῇ φιλοσοφίᾳ· καὶ δυσὶν ὄντοιν μεγίστοιν ἀγαθοῖν ἐπιβόλους ὑπάρχειν ὑπολαμβάνω, τοῦ τε κοινοφελοῦς βίου, πολιτευομένους, τοῦ τε ἀπράγμονος καὶ γαληνοῦ, διατρίβοντας περὶ φιλοσοφίαν. Τριῶν γὰρ ὄντων βίων, ὧν ὁ μὲν ἐστι πρακτικὸς, ὁ δὲ θεωρητικὸς, ὁ δὲ ἀπολαυστικός, ὁ μὲν ἔκλυτος καὶ δοῦλος τῶν ἡδονῶν, ζωώδης καὶ μικροπρεπής ἐστιν· ὁ δὲ θεωρητικὸς τοῦ πρακτικοῦ διαμαρτάνων, ἀνωφελής· ὁ δὲ πρακτικὸς, ἀμοιρήσας φιλοσοφίας, ἄμουσος καὶ πλημμελής. Πειρατέον οὖν εἰς δύναμιν καὶ τὰ κοινὰ πράττειν, καὶ τῆς φιλοσοφίας ἀντιλαμβάνεσθαι κατὰ τὸ παρεῖκον τῶν καιρῶν. Οὕτως

ρητικῆς ὀλίγη φροντὶς ἦτο παρὰ τοῖς παλαιοῖς. — Ἡ γυμναστικὴ ἐπιστήμη] Περιλαμβάνει τὴν χορευτικὴν, παλαιστικὴν, ἱππευτικὴν καὶ τὴν σταδιοδρομίαν κατὰ τοὺς παλαιούς. * ἐνταῦθα συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ θεωρητικὴ φιλοσοφία. — 4. Διὰ ταύτην] Τὴν φιλοσοφίαν δηλ. — 8. Θεὸν σέβεσθαι] Καὶ φυλάττειν ἀκριβῶς τὸ πρὸς τὴν θρησκείαν χρέος του. —10. Ἄρχουσιν ὑπείκειν] Κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον δότε τὰ τοῦ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. — 16. Τὸ μὲν εὐγενῶς εὐτυχεῖν, ἀνδρός· τὸ δ' ἀνεπιφθόνως, εὐτυχεῖν δηλ. εὐηνίου ἀνθρώπου] Ἡ ἔννοια εἶναι αὕτη κατὰ τὴν γνώμην μου· τὸ νὰ εὐτυχῇ ἐλευθερίως εἶναι ἔργον μεγάλου ἀνδρὸς, τὸ δὲ νὰ εὐτυχῇ χωρὶς νὰ φθονῆται εἶναι ἔργον ἀνθρώπου ὅστις ἀφίνει εὔκολα τὰς ἡνίας τοῦ διοικεῖν, τουτέστι παραιτεῖται. — 18. Οὐ τοῦ τυχόντος ἐστὶ] Οὐ παντὸς δηλ. — 20. Μίξαι καὶ κεράσαι τῇ φιλοσοφίᾳ] Ἡ ἔννοια τελείους ἀνθρώπους ἡγοῦμαι ἐκείνους τοὺς διοικητὰς καὶ ἀξιωματικοὺς, ὅσοι θεμελιώνουσι τὴν δύναμιν καὶ ἐξουσίαν των ἐπάνω εἰς δόγματα τῶν σοφῶν. — 29. Κατὰ τὸ παρὸν τῶν καιρῶν] Κατὰ τὰς καιρικὰς περιστάσεις δηλ. —

ἐπολιτεύσατο Περικλῆς, οὕτως Ἀρχύτας ὁ Ταραντῖνος, οὕτω Δίων ὁ Συρακούσιος, οὕτως Ἐπαμεινώνδας ὁ Θηβαῖος· ὧν ἑκάτερος Πλάτωνος ἐγένετο συνουσιαστής. Καὶ περὶ μὲν παιδείας οὐκ οἶδ' ὅ,τι δεῖ πλείονα λέγοντα διατρίβειν. Πρὸς δὲ τοῖς εἰρημένοις χρήσιμον, μᾶλλον δὲ ἀναγκαῖόν ἐστι, μηδὲ τῆς τῶν παλαιῶν συγγραμμάτων κτήσεως ὀλιγώρως ἔχειν, ἀλλὰ καὶ τούτων πειρᾶσθαι συλλογὴν κατὰ τὸ γεωργῶδες· τὸν γὰρ αὐτὸν τρόπον ὄργανον τῆς παιδείας ἡ χρῆσις τῶν βιβλίων ἐστί, καὶ ἀπὸ πηγῆς τὴν ἐπιστήμην τηρεῖν συμβέβηκεν.

ἡ. Οὐ τοίνυν ἄξιον οὐδὲ τὴν τῶν σωμάτων ἀγωνίαν παρορᾶν, ἀλλὰ πέμποντας ἐς παιδοτρίβου τοὺς παῖδας ἱκανῶς ταῦτα διαπονεῖν, ἅμα μὲν τῆς τῶν σωμάτων εὐρυθμίας ἕνεκεν, ἅμα δὲ καὶ πρὸς ῥώμην. Καλοῦ γὰρ γήρως Θεμιστοκλέους ἐν παισὶν ἡ τῶν σωμάτων εὐεξία. Καθάπερ οὖν ἐν εὐδίᾳ τὰ πρὸς τὸν χειμῶνα προσῆκε παρασκευάζειν, οὕτως ἐν νεότητι τὴν εὐταξίαν καὶ τὴν σωφροσύνην ἐφόδιον εἰς τὸ γῆρας ἀποτίθεσθαι. Οὕτω δὲ δεῖ ταμιεύεσθαι τὸν τοῦ σώματος πόνον, ὡς μὴ καταξήρους γινομένους πρὸς τὴν τῆς παιδείας ἐπιμέλειαν ἀπαγορεύειν. Κατὰ γὰρ Πλάτωνα ὕπνοι καὶ κόποι μαθήμασι πολέμιοι. Καὶ τί ταῦτα; ἀλλ' ὃ πάντων ἐστὶ κυριώτατον τῶν εἰρημένων, σπεύδω λέγειν. Πρὸς γὰρ τοὺς στρατιωτικοὺς ἀγῶνας τοὺς παῖδας ἀσκητέον, ἐν ἀκοντισμοῖς αὐτοὺς καταθλοῦντας, καὶ τοξείαις καὶ θήραις. Τὰ γὰρ τῶν ἡττωμένων ἐν ταῖς μάχαις ἀγαθά, τοῖς νικῶσιν ἆθλα πρόκειται· πόλεμος δὲ ἐσκιατραφημένην σωμάτων ἕξιν οὐ δέχεται· ἰσχὺς δὲ στρατιώτης πολεμικῶν ἀγώνων ἐθάς, ἀθλητῶν καὶ πολεμίων φάλαγγας διωθεῖ. Τί οὖν ἄν τις εἴποι; σὺ δὲ δὴ περὶ τῆς τῶν ἐλευθέρων παίδων ἀγωγῆς ὑποσχόμενος παραγγέλματα δώσειν, ἔπειτα φαίνῃ τῆς μὲν τῶν πενήτων καὶ δημοτικῶν παραμελῶν ἀγωγῆς, μόνοις δὲ τοῖς πλουσίοις ὁμονοεῖς τὰς ὑποθήκας διδόναι. Πρὸς οὓς οὐ χαλεπὸν ἀπαντῆσαι. Ἐγὼ γὰρ μάλιστα ἂν βουλοίμην, πᾶσι κοινὴ χρήσιμον εἶναι τὴν ἀγωγήν· εἰ δέ τινες ἐνδεῶς τοῖς ἰδίοις πράττοντες ἀδυνατήσουσι τοῖς ἐμοῖς γρήσασθαι παραγγέλμασι, τὴν τύχην αἰτιάσθωσαν, οὐ τὸν ταῦτα συμβουλεύοντα. Πειρατέον μὲν οὖν εἰς δύναμιν, τὴν κρατίστην ἀγωγὴν ποιεῖσθαι τῶν παίδων, καὶ τοῖς πένησιν· εἰ δὲ μή, τῇ γε δυνατῇ χρηστέον. Καὶ ταῦτα μὲν δὴ

---

7. Κατὰ τὸ γεωργῶδες] Τοὐτέστιν ὡς πλουτοῦσιν οἱ γεωργοί. — Οὐ κτῆσις, ἀλλ' ἡ . . . ὄργανον τῆς παιδείας] Τοὐτέστιν ὄχι ἡ κτῆσις, ἀλλ' ἡ μεταχείρισις τῶν βιβλίων κάμνει τὸν ἄνθρωπον πεπαιδευμένον

ἡ. 6. Φάλαγξ] ἡ Μακεδονικὴ συνίστατο ἀπὸ 8000 ἐκλελεγμένους στρατιώτας πεζούς· ἰδὲ περὶ ταύτης Ἀρριανὸν, Ἔκδ. Κ. Νεοφύτου.

τῷ λόγῳ παρεφορτισάμην, ἵν' ἐφεξῆς καὶ τἄλλα τὰ φέροντα πρὸς τὴν ὀρθὴν τῶν νέων ἀγωγὴν συνάψω.

Ϛ'. Κἀκεῖνό φημι, δεῖν τοὺς παῖδας ἐπὶ τὰ καλὰ τῶν ἐπιτηδευμάτων ἄγειν παραινέσεσι καὶ λόγοις, μὴ μὰ Δία πληγαῖς μηδ' αἰκισμοῖς. Δοκεῖ γάρ που ταῦτα τοῖς δούλοις μᾶλλον, ἢ τοῖς ἐλευθέροις πρέπειν· ἀπονάρκωσι γὰρ καὶ φρίττουσι πρὸς τοὺς πόνους, τὰ μὲν διὰ τὰς ἀλγηδόνας τῶν πληγῶν, τὰ δὲ καὶ διὰ τὰς ὕβρεις. Ἔπαινοι δὲ καὶ ψόγοι πάσης εἰσὶν αἰκίας ὠφελιμώτεροι τοῖς ἐλευθέροις· οἱ μὲν ἐπὶ τὰ καλὰ παρορμῶντες, οἱ δὲ ἀπὸ τῶν αἰσχρῶν ἀνείργοντες. Δεῖ δ' ἐναλλὰξ καὶ ποικίλως χρῆσθαι ταῖς ἐπιπλήξεσι καὶ τοῖς ἐπαίνοις· κἀπειδάν ποτε εὐφραίνωνται, ταῖς ἐπιπλήξεσιν ἐν αἰσχύνῃ ποιεῖσθαι· καὶ πάλιν ἀναπαλεῖσθαι τοῖς ἐπαίνοις· καὶ μιμεῖσθαι τὰς τιτθάς, αἵτινες, ἐπειδὰν τὰ παιδία κλαυθμυρίσωσιν, εἰς παραγορίαν πάλιν τὸν μαστὸν ὑπέχουσι. Δεῖ δὲ αὐτοὺς μηδὲ τοῖς ἐγκωμίοις ἐπαίρειν καὶ φυσᾶν· χαυνοῦνται γὰρ ταῖς ὑπερβολαῖς τῶν ἐπαίνων καὶ ῥήγνυνται. Ἤδη δέ τινας ἐγὼ εἶδον πατέρας, οἷς τὸ λίαν φιλεῖν τοῦ μὴ φιλεῖν αἴτιον κατέστη. Τί οὖν ἐστιν, ὃ βούλομαι λέγειν; ἵνα τῷ παραδείγματι φωτεινότερον ποιήσω τὸν λόγον. Σπεύδοντες γὰρ τοὺς παῖδας ἐν πᾶσι τάχιον πρωτεῦσαι, πόνους αὐτοῖς ὑπερμέτρους ἐπιβάλλουσιν, οἷς ἀπαυδῶντες ἐκπίπτουσι, καὶ ἄλλως βαρυνόμενοι ταῖς κακοπαθείαις οὐ δέχονται τὴν μάθησιν εὐηνίως. Ὥσπερ γὰρ τὰ φυτὰ τοῖς μὲν μετρίοις ὕδασι τρέφεται, τοῖς δὲ πολλοῖς πνίγεται, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ ψυχή, τοῖς μὲν συμμέτροις αὔξεται πόνοις, τοῖς δὲ ὑπερβάλλουσι βαπτίζεται. Δοτέον οὖν τοῖς παισὶν ἀναπνοὴν τῶν συνεχῶν πόνων, ἐνθυμουμένους, ὅτι πᾶς ὁ βίος ἡμῶν εἰς ἄνεσιν καὶ σπουδὴν διήρηται· καὶ διὰ τοῦτο οὐ μόνον ἐγρήγορσις, ἀλλὰ καὶ ὕπνος εὑρέθη· οὐδὲ πόλεμος, ἀλλὰ καὶ εἰρήνη· οὐδὲ χειμών, ἀλλὰ καὶ εὐδία· οὐδ' ἐνεργοὶ πράξεις, ἀλλὰ καὶ ἑορταί. Συνελόντι δὲ εἰπεῖν, ἡ ἀνάπαυσις τῶν πόνων ἄρτυμά ἐστι. Καὶ οὐκ ἐπὶ τῶν ζώων μόνον τοῦτο ἴδοι τις γινόμενον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἀψύχων· καὶ γὰρ τὰ τόξα καὶ τὰς λύρας ἀνίεμεν, ἵνα ἐπιτείναι δυνηθῶμεν. Καθόλου δὲ σώζεται, σῶμα μέν, ἐνδείᾳ καὶ πληρώσει· ψυχὴ δέ, ἀνέσει καὶ πόνῳ. Ἄξιον δὲ ἐπιτιμᾶν τῶν πατέρων ἐνίοις, οἵτινες παιδαγωγοῖς καὶ διδασκάλοις ἐπιτρέψαντες τοὺς υἱεῖς, αὐτοὶ τῆς τούτων μαθήσεως οὔτε αὐτόπται γίνονται τοπαράπαν, οὔτε αὐτήκοοι, πλεῖστον τοῦ δέοντος ἁμαρτάνοντες. Αὐτοὺς

Ϛ'. 10. Ἐν αἰσχύνῃ ποιεῖσθαι] Ἀντὶ αἰσχύνειν, εὐηνίως, μετὰ χαρᾶς, ἀσμένως. Τινὲς πατέρες κυριευμένοι ὄντες ἀπὸ ψευδεῖς καὶ σφαλερὰς δόξας ὑπολαμβάνουσιν ὅτι, ἐάν, εἰς τοὺς παῖδας αὐτῶν παραδοθῶσι πολλὰ μαθήματα νὰ μάθωσιν, εὐθὺς

γὰρ παρ' ὀλίγας ἡμέρας δεῖ δοκιμασίαν λαμβάνειν τῶν παίδων, ἀλλὰ μὴ τὰς ἐλπίδας ἔχειν ἐν μισθωτοῦ διαθέσει· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι πλείονα ποιήσονται τὴν ἐπιμέλειαν τῶν παίδων, μέλλοντες ἑκάστοτε διδόναι τὰς εὐθύνας. Κἀνταῦθα δὴ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ ἱπποκόμου χάριεν, ὡς οὐδὲν οὕτω πιαίνει τὸν ἵππον ὡς βασιλέως ὀφθαλμός. Πάντων δὲ μάλιστα τὴν μνήμην τῶν παίδων ἀσκεῖν καὶ συνεθίζειν· αὕτη γὰρ ὥσπερ τῆς παιδείας ἐστὶ ταμιεῖον· καὶ διὰ τοῦτο μητέρα τῶν Μουσῶν ἐμυθολόγησαν εἶναι τὴν Μνημοσύνην, αἰνιττόμενοι καὶ παραδηλοῦντες, ὅτι οὕτως οὐδὲν γεννᾶν καὶ τρέφειν, ὡς ἡ μνήμη, πέφυκε. Καὶ τοίνυν ταύτην κατ' ἀμφότερα ἀσκητέον, εἴτ' ἐκ φύσεως μνήμονες εἶεν οἱ παῖδες, εἴτε καὶ τοὐναντίον ἐπιλήσμονες. Τὴν γὰρ πλεονεξίαν τῆς φύσεως ἐπιῤῥώσομεν, τὴν δ' ἔλλειψιν ἀναπληρώσομεν· καὶ οἱ μὲν τῶν ἄλλων ἔσονται βελτίους, οἱ δ' ἑαυτῶν. Τὸ γὰρ Ἡσιόδειον καλῶς εἴρηται,

Εἰ γάρ κεν καὶ σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ καταθεῖο,
Καὶ θαμὰ τοῦθ' ἕρδοις, τάχα κεν μέγα καὶ τὸ γένοιτο.

Μὴ λανθανέτω τοίνυν μηδὲ τοῦτο τοὺς πατέρας, ὅτι τὸ μνημονικὸν τῆς μαθήσεως μέρος· οὐ μόνον πρὸς τὴν παιδείαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς τοῦ βίου πράξεις, οὐκ ἐλαχίστην συμβάλλεται μοῖραν. Ἡ γὰρ τῶν γεγενημένων πράξεων μνήμη τῆς περὶ τῶν μελλόντων εὐβουλίας γίγνεται παράδειγμα.

ι. Καὶ μέν τοι καὶ τῆς αἰσχρολογίας ἀπακτέον τοὺς υἱεῖς. Λόγος γὰρ ἔργου σκιή, κατὰ Δημόκριτον. Εἶτα γε μὴν ἐντευκτικοὺς αὐτοὺς εἶναι παρασκευαστέον καὶ φιλοπροσηγόρους· οὐδὲν γὰρ, ὡς τὰ ἀνέντευκτα τῶν ἠθῶν, ἐστὶν οὕτως ἀξιομίσητον. Ἔτι τοίνυν οἱ παῖδες ἀμισεῖς γίγνοιντ' ἂν τοῖς συνοῦσι, μὴ παντελῶς ἐν ταῖς ζητήσεσιν ἀπαραχώρητοι γιγνόμενοι. Οὐ γὰρ τὸ νικᾶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἡττᾶσθαι ἐπίστασθαι καλὸν, ἐν οἷς τὸ νικᾶν βλαβερόν· ἔστι γὰρ ὡς ἀληθῶς καὶ * νίκη Καδμεία. Ἔχω δὲ μάρτυρα τούτων Εὐριπίδην τὸν σοφὸν ἐπαγαγέσθαι, λέγοντα,

Δυοῖν λεγόντοιν, θατέρου θυμουμένου,
Ὁ μὴ ἀντιτείνων τοῖς λόγοις σοφώτερος.

Ἃ τοίνυν τῶν εἰρημένων οὐδενὸς ἧττόν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἐπιτηδευτέα τοῖς νέοις, καὶ δὴ λεκτέον. Ταῦτα δέ ἐστι, τὸν βίον

θέλουν γένει σοφοί. — 5. Ἱπποκόμου] Οὕτος κατὰ τὸν Ἀριστ. βιβλ. β'. οἰκ. ἦτο Πέρσης. — 8. Μνημοσύνην καὶ Μοῦσαι] Ἰδὲ Μυθολ.

ι. 2. Σκιὴ] Ἰων. ἀντὶ σκιά. * Νίκη Καδμεία ὅπου ἑκάτερα τὰ μέρη δὲν ἀπέλαυσαν τίποτε· ἡ Παροιμία προῆλθεν ἐκ τῆς μονομαχίας τῶν δύω ἀδελφῶν Ἐτεοκλέους καὶ Πολυνείκου, οὗτοι ἦσαν υἱοὶ τοῦ Οἰδίποδος βασιλέως τῶν Θηβῶν (αἱ ὁποῖαι λέγονται καὶ Καδμεία) οἵτινες μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πατρὸς αὐτῶν ἐσυμφώνησαν περὶ τῆς βασιλείας νὰ διοικῶσιν ὁ ἕτερος παρ' ἐνιαυτὸν, τουτέστιν ὁ εἷς τὸν ἕνα χρόνον, καὶ ὁ ἕτερος τὸν ἄλλον· καὶ ἐπειδὴ ὁ Ἐτεοκλῆς παρέβη τὴν συμφωνίαν, μα-

ἀτρύφητον ἀσκεῖν, τὸ τὴν γλῶτταν κατέχειν, τὸ τῆς ὀργῆς ὑπεράνω γίγνεσθαι, τὸ τῶν χειρῶν κρατεῖν. Τούτων ἕκαστον ἡλίκον ἐστὶ σκεπτέον· ἔσται δὲ ἐπὶ παραδειγμάτων γνωριμώτερα. Οἷον, ἵνα ἀπὸ τοῦ τελευταίου πρῶτον ἄρξωμαι, τὰς χεῖρας τινὲς ὑποσχόντες λήμμασιν ἀδίκοις, τὴν δόξαν τῶν προβεβιωμένων ἐξέχεαν· ὡς Γύλιππος ὁ Λακεδαιμόνιος, τὰ σακκία τῶν χρημάτων παραλύσας, φυγὰς ἀπηλάθη τῆς Σπάρτης. Τόγε μὴν ἀόργητον ἀνδρός ἐστι σοφοῦ. Σωκράτης μὲν γάρ, λακτίσαντος αὐτὸν νεανίσκου Θρασέος μάλα καὶ βδελυροῦ, τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ὁρῶν ἀγανακτοῦντας καὶ σφαδάζοντας, ὡς καὶ διώκειν αὐτὸν ἐθέλειν, ἆρα, ἔφησε, καὶ εἴ με ὄνος ἐλάκτισεν, ἀντιλακτίσαι τοῦτον ἠξιώσατε ἄν; οὐ μὴν ἐκεῖνός γε παντελῶς κατεπροΐξατο· πάντων δ' αὐτὸν ὀνειδιζόντων καὶ λακτιστὴν ἀποκαλούντων, ἀπήγξατο. Ἀριστοφάνους δέ, ὅτε τὰς νεφέλας ἐξέφερε, παντοίως πᾶσαν ὕβριν αὐτοῦ κατασκεδαννύντος, καί τινος τῶν παρόντων, τὰ τοιαῦτα ἀνακωμῳδοῦντος, οὐκ ἀγανακτεῖς, εἰπόντος, ὦ Σώκρατες; μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε, ἔφησεν, ὡς γὰρ ἐν συμποσίῳ μεγάλῳ τῷ θεάτρῳ σκώπτομαι. Ἀδελφὰ τούτοις καὶ σύζυγα φανήσονται πεποιηκότες Ἀρχύτας ὁ Ταραντῖνος καὶ Πλάτων. Ὁ μὲν γὰρ ἐπανελθὼν ἀπὸ τοῦ πολέμου (στρατηγῶν δὲ ἐτύγχανε) γῆν καταλαβὼν κεχερσωμένην, τὸν ἐπίτροπον καλέσας αὐτῆς, Ὤμωξας ἄν, ἔφησεν, εἰμὴ λίαν ὀργιζόμην. Πλάτων δὲ δούλῳ λίχνῳ καὶ βδελυρῷ θυμωθείς, τὸν τῆς ἀδελφῆς υἱὸν Σπεύσιππον καλέσας. Τοῦτον ἔφησεν, ἀπελθὼν κρότησον· ἐγὼ γάρ πάνυ θυμοῦμαι. Χαλεπὰ δὲ ταῦτα καὶ δυσμίμητα, φαίη τις ἄν. Οἶδα κἀγώ. Πειρατέον οὖν εἰς ὅσον οἷόν τ' ἐστι, τούτοις παραδείγμασι χρωμένους, τὸ πολὺ τῆς ἀκρατοῦς καὶ μαινομένης ὑφαιρεῖν ὀργῆς. Οὐδὲ γὰρ ἐς τἄλλα ἐναμιλλοι ταῖς ἐκείνων ἐσμὲν οὔτ' ἐμπειρίαις, οὔτε καλοκἀγαθίαις· ἀλλ' οὐδὲν ἧττον ἐκείνων, ὥσπερ Θεῶν ἱεροφάνται καὶ δαδοῦχοι τῆς σοφίας ὄντες, ὅσα πέρ ἐστιν ἐν δυνατῷ, ταῦτα μιμεῖσθαι καὶ περικνίζειν ἐπιχειροῦμεν. Τὸ τοίνυν τῆς γλώττης κρατεῖν· περὶ τούτου γάρ, ὥσπερ ὑπεδέμην, εἰπεῖν λοιπόν· εἴτις μικρὸν καὶ φαῦλον ὑπείληφε, πλεῖστον διαμαρτάνει τοῦ δέοντος. Σοφὸν γὰρ εὔκαιρος σιγή, καὶ παντὸς λόγου κρείττων. Καὶ διὰ τοῦτο, μοὶ

νομαχήσαντες ἐφόνευσαν ἀλλήλους. —14. Νεφέλας] Τὴν κωμῳδίαν, ἥτις ἐπιγράφεται Νεφέλαι.—18. Ἀδελφὰ τούτοις] Ἐπιθετικῶς λαμβάνεται ἐνταῦθα.—27. Οὐδὲ γὰρ ἐς τἄλλα . . . ἀλλ' οὐδὲν ἧττον . . . μιμεῖσθαι καὶ περικνίζειν ἐπιχειροῦμεν) Ἡ ἔννοια, ἡμεῖς ἐκείνους δὲν φθάνομεν οὔτε εἰς τὰς ἐπιστήμας, οὔτε εἰς τὰς ἀρετὰς, μ' ὅλον τοῦτο πρέπει νὰ πατγίζωμεν ὄχι ὀλιγώτερον ἀπὸ ἐκείνους, ὅσον εἶναι δυνατὸν ὡς ἱερεῖς τῶν θεῶν καὶ ὑπηρέται τῆς σοφίας νὰ μιμώμεθα καὶ νὰ ἀκολουθῶμεν αὐτούς (τὸν Ἀρχύταν καὶ Πλά-

δοκεῖ, τὰς μυστηριώδης τελετὰς οἱ παλαιοὶ κατέδειξαν, ἵνα ἐν ταύταις σιωπᾷν ἐθισθέντες, ἐπὶ τὴν τῶν ἀνθρωπίνων μυστηρίων πίστιν τὸν ἀπὸ τῶν Θεῶν μεταφέρωμεν φόβον. Καὶ γὰρ αὖ, σιωπήσας μὲν οὐδεὶς μετενόησε, λαλήσαντες δέ, παμπληθεῖς. Καὶ τὸ μὲν σιγηθὲν ἐξειπεῖν ῥᾴδιον, τὸ δὲ ῥηθὲν ἀναλαβεῖν ἀδύνατον. Μυρίους δ' ἔγωγε οἶδα ἀκούσας ταῖς μαγίσταις συμφοραῖς περιπεσόντας διὰ τὴν τῆς γλώττης ἀκρασίαν. Ὧν τοὺς ἄλλους παραλιπών, ἑνὸς ἥδυσιν, τύπου ἕνεκεν, ἐπιμνησθήσομαι. Τοῦ γὰρ *Φιλαδέλφου γήμαντος τὴν ἀδελφὴν Ἀρσινόην, Σωτάδης εἶπεν,

Εἰς οὐχ ὁσίην τρυμαλιὴν τὸ κέντρον ὠθεῖς,

ἐν δεσμωτηρίῳ πολλοὺς κατεσκέπη χρόνους, καὶ τῆς ἀκαίρου λαλιᾶς οὐ μεμπτὴν ἔδωκεν δίκην· ἵνα δὲ γέλωτα παράσχῃ τοῖς ἄλλοις, αὐτὸς πολὺν χρόνον ἔλαυσεν. Ἐναμιλλᾶ δὲ τούτοις καὶ σύζυγα καὶ Θεόκριτος ὁ σοφιστὴς εἶπέ τε καὶ ἔπαθε, καὶ πολὺ δεινότερα. Ἀλεξάνδρου γὰρ πορφυρᾶς ἐσθῆτας κελεύσαντος κατασκευάζειν τοὺς Ἕλληνας, ἵνα ἐπανελθὼν τὰ ἐπινίκια τοῦ πολέμου τοῦ κατὰ τῶν βαρβάρων θύσειε, καὶ τῶν ἐθνῶν κατὰ κεφαλὴν εἰσφερόντων ἄργυρον. Πρότερον μέν, ἔφησεν, ὑπεστόρνυον, νῦν δ' ἥσθημαι σαφῶς, ὅτι ὁ πορφύρεος Ὁμήρου θάνατος οὗτός ἐστι. Ἐξ ὧν ἐχθρὸν ἐκτήσατο τὸν Ἀλέξανδρον. Ἀντίγονον δὲ τὸν βασιλέα τῶν Μακεδόνων ἑτερόφθαλμον ὄντα, τὴν πῆρωσιν προφέρων, εἰς οὐ μετρίαν ὀργὴν κατέστησε. Τὸν γὰρ ἀρχιμάγειρον Εὐτροπίωνα γεγενημένον ἐν τάξει ἐκπέμψας, παραγενέσθαι πρὸς αὐτὸν ἠξίου, καὶ λόγον δοῦναι καὶ λαβεῖν· ταῦτα δὲ ἀπαγγέλοντος ἐκείνου πρὸς αὐτόν, καὶ πολλάκις προσιόντα

»Τὸν δὲ κατ' ὄσσε
»Ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ
»μοῖρα κραταιή.«

ὁ Ποιητὴς ἀποβλέπων εἰς τὸν τρόπον τοῦ θανάτου, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐρωτεύθη ὁ Ὑψήνωρ ἀπὸ τὸν Εὐρύπυλον, ὀνομάζει πορφύρεον, διὰ τὸ πορφυροῦν χρῶμα τοῦ αἵματος· ἐπειδὴ ἔλαβε τοιαύτην θανατηφόρον πληγὴν εἰς τὸν ὦμον, ὥστε ἀφ' οὗ ἐβάφη τὸ σῶμα τοῦ παντοχόθεν ἀπὸ τὴν ῥύσιν τοῦ αἵματος ἀνάγκη ἦτο νὰ ἀποθάνῃ καὶ αὐτὸς καταβαπτισμένος μέχρι εἰς τὸ αἷμα· ἡ δὲ ἔννοια τοῦ Θεοκρίτου εἶναι αὕτη· Ὅτι ἐπροξένησεν εἰς τὸν Ὑψήνορα τὸ αἱματόχρους σῶμα, τοῦτο προξενοῦσιν εἰς τοὺς Ἕλληνας αἱ πορφυραῖ ἐσθῆτες τοῦ Ἀλεξάνδρου· τουτέστιν ὁ μὲν ἐθανατώθη, οἱ δὲ καταντῶσιν εἰς τὴν ἐσχάτην πτωχείαν, ἡ ὁποία εἶναι χειροτέρα ἀπὸ τὸν θάνατον.

τωνα). — 1. Μυστηριώδεις τελεταί] Ἐλέγοντο τὰ ἐν τῇ Ἐλευσῖνι μεγάλα καὶ μικρὰ μυστήρια, τῶν ὁποίων τὰ μὲν ἐτελοῦντο μὲ ἄκραν σιωπὴν εἰς τιμὴν τῆς Δήμητρος κατὰ πέμπτον ἔτος· τὰ δὲ εἰς τὸν Ἡρακλέα κατὰ τρίτον ἔτος. *Φιλαδέλφου] Οὗτος ἦτον ὁ τρίτος Πτολεμαῖος βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου καὶ υἱὸς τοῦ δευτέρου Πτολεμαίου Λάγου. Ἐπωνομάσθη δὲ Φιλάδελφος, διότι ἔλαβεν εἰς γυναῖκα τὴν ἀγαπητὴν ἀδελφήν του αὐτὸς διώρισε τοὺς 70 Ἑρμηνευτὰς νὰ μεταφράσουν, τὴν ἁγίαν Γραφὴν εἰς τὴν Ἑλληνικήν, ἐστόλισε καὶ τὴν βιβλιοθήκην τῆς Ἀλεξανδρείας. — 16. Τὰ ἐπινίκια θύσειε] Διὰ νὰ θυσιάσῃ καὶ νὰ ἑορτάσῃ διὰ τὴν κατὰ τῶν βαρβάρων νίκην. — 17. Κατὰ κεφαλὴν, εἰσφερόντων ἄργυρον] Τοῦτο σημαίνει τὸ Γερμανιστὶ ἐκφραζόμενον Kopf Steuer geben. — 19. Οὗτός ἐστιν ὁ πορφύρεος θάνατος τοῦ Ὁμήρ.] Εἰς τὴν Ἰλ. ε. 82. ἱστορεῖται οὕτω·

τος, Εὖ οἶδα, ἔφησεν ὅτι ὠμόν με θέλεις τῷ Κύκλωπι παραθεῖναι· ὀνειδίζων, τῷ μέν, ὅτι πηρός, τῷ δέ, ὅτι μάγειρος ἦν· κἀκεῖνος, Τοιγαροῦν, εἰπών, τὴν κεφαλὴν οὐχ ἕξεις, ἀλλὰ τῆς ἀθυροστομίας ταύτης καὶ μανίας δώσεις δίκην, ἀπήγγειλε τὰ εἰρημένα τῷ βασιλεῖ· καὶ ὁ μὲν πέμψας ἀνεῖλε τὸν Θεόκριτον. Παρὰ πάντα δὲ ταῦτα, ὅπερ ἐστὶν ἱεροπρεπέστατον, συνεθιστέον τοὺς παῖδας τἀληθῆ λέγειν· τὸ γὰρ ψεύδεσθαι, δουλοπρεπές, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις μισεῖσθαι ἄξιον, καὶ οὐδὲ μετρίοις δούλοις συγγνωστόν.

ιά. Ταῦτα μὲν οὖν οὐκ ἐκδοιάσας οὐδὲ μελλήσας περὶ τῆς τῶν παίδων εὐκοσμίας καὶ σωφροσύνης διείλεγμαι· περὶ δὲ τοῦ ῥηθήσεσθαι μέλλοντος ἀμφίδοξός εἰμι καὶ διαγωνιῶν, καὶ τῇδε κἀκείσε κλίνων ὡς ἐπὶ πλάστιγγος, πρὸς οὐδέτερον ῥίψαι δύναμαι· πολὺς δ' ὄκνος ἔχει με καὶ τῆς εἰσηγήσεως καὶ τῆς ἀποτροπῆς τοῦ πράγματος. Ἀποτολμητέον οὖν ὅμως εἰπεῖν αὐτό. Τί οὖν τοῦτό ἐστι; πότερα δεῖ τοὺς ἐρῶντας τῶν παίδων ἐᾶν τούτοις συνεῖναι καὶ συνδιατρίβειν, ἢ τοὐναντίον εἴργειν αὐτοὺς καὶ ἀποσοβεῖν τῆς πρὸς τούτους ὁμιλίας προστήκει; Ὅταν μὲν γὰρ ἀποβλέψω πρὸς τοὺς πατέρας αὐδεκάστους καὶ τὸν τρόπον ὁμφακίας καὶ στρυφνούς, οἱ διὰ τὴν τῶν τέκνων ὕβριν οὐκ ἀνεκτὴν νομίζουσι τὴν τῶν ἐρώντων ὁμιλίαν, εὐλαβοῦμαι ταύτης εἰσηγητὴς γενέσθαι καὶ σύμβουλος· ὅταν δ' αὖ πάλιν ἐνθυμηθῶ τὸν Σωκράτην, τὸν Πλάτωνα, τὸν Ξενοφῶντα, τὸν Αἰσχίνην, τὸν Κέβητα, τὸν πάντα χορὸν ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν, οἳ τοὺς ἄῤῥενας ἐδοκίμασαν ἔρωτας, καὶ τὰ μειράκια προήγαγον, ἐπί τε παιδείαν καὶ δημαγωγίαν καὶ τὴν ἀρετὴν τῶν τρόπων, πάλιν ἕτερος γίνομαι, καὶ κάμπτομαι πρὸς τὸν ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν ζῆλον. Μαρτυρεῖ δὲ τούτοις Εὐριπίδης οὕτω λέγων,

Ἀλλ' ἔστι δή τις ἄλλος ἐν βροτοῖς ἔρως,
Ψυχῆς δικαίας σώφρονός τε κἀγαθῆς.

Τὸ δὴ τοῦ Πλάτωνος σπουδῇ καὶ χαριεντισμῷ μεμιγμένον οὐ παραλειπτέον· ἐξεῖναι γάρ φησι δεῖν τοῖς ἀριστεύσασιν, οὓς ἂν βούλωνται τῶν καλῶν φιλῆσαι. Τοὺς μὲν οὖν τῆς ὥρας ἐπιθυμοῦντας ἀπελαύνειν προστήκει· τοὺς δὲ τῆς ψυχῆς ἐραστάς, ἐγκρίνειν κατὰ τὸ σύνολον. Καὶ τοὺς μὲν Θήβῃσι καὶ τοὺς Ἤλιδι φευκτέον ἔρωτας, καὶ τὸν ἐκ Κρήτης καλούμενον ἁρπαγμόν· τοὺς δὲ Ἀθήνησι καὶ τοὺς ἐν Λακεδαίμονι ζηλωτέον, καὶ τῶν παίδων μιμητέον. Περὶ μὲν οὖν τούτων, ὅπως ἕκαστος αὐτὸς ἑαυτὸν πέ-

---

ιά. 26. Θήβῃσι, Ἤλιδι, Ἀθήνῃσι) ἰδὲ Γραμμ.

— 27. Ἁρπαγμὸν] Τὸν τοῦ Γανυμήδους φαίνεται νὰ ἐννοῇ ἐνταῦθα ὁ Συγγραφεύς, τὸν ἱππέα ἥρπασεν ὁ Ζεὺς ἐκ τῆς Κρήτης· ὁιότι εἰς τὰς Θήβας, Ἤλιδα καὶ Κρήτην ἐκυρίευεν ἡ παιδεραστία παρὰ τοῖς Ἐθνικοῖς.

πεικεν, οὕτως ὑπολαμβανέτω· ἐγὼ δὲ, ἐπειδὴ περὶ τῆς τῶν παίδων εὐταξίας εἴρηκα καὶ κοσμιότητος, καὶ ἐπὶ τὴν τῶν μειρακίων ἡλικίαν ἤδη μεταβήσομαι, μικρὰ παντάπασιν εἰπών.

ιϐ'. Πολλάκις γὰρ κατεμεμψάμην τοὺς μοχθηρῶν ἐθῶν γεγονότας εἰσηγητάς, οἵτινες τοῖς μὲν παισὶ παιδαγωγοὺς καὶ διδασκάλους ἐπέστησαν, τὴν δὲ τῶν μειρακίων ὁρμὴν ἄνετον εἴασαν νέμεσθαι· δέον αὖ τοὐναντίον πλείω ποιεῖσθαι τούτων εὐλάβειαν καὶ φυλακὴν ἢ τῶν παίδων. Τίς γὰρ οὐκ οἶδεν, ὅτι τὰ μὲν τῶν παίδων πλημμελήματα μικρὰ καὶ παντελῶς εἰσιν ἰάσιμα, παιδαγωγῶν ἴσως ὀλιγωρία, καὶ διδασκάλων παρ' ἀγωγὴν ἀνηκουστία· τὰ δὲ τῶν ἤδη νεανισκευομένων ἀδικήματα πολλάκις ὑπερφυᾶ γίνεται καὶ σχέτλια, ἀμετρία γαστρὸς, καὶ κλοπαὶ πατρῴων χρημάτων, καὶ κῦβοι, καὶ κῶμοι, καὶ πότοι, καὶ παρθένων ἔρωτες, καὶ γυναικῶν οἰκοφθορίαι γαμετῶν. Οὐκοῦν τὰς τούτων ὁρμὰς ταῖς ἐπιμελείαις δεσμεύειν καὶ κατέχειν προσῆκεν. Ἀταμίευτον γὰρ τῶν ἡδονῶν ἡ ἀκμὴ, καὶ σκιρτητικὸν, καὶ χαλινοῦ δεόμενον· ὥσθ' οἱ μὴ τῆς ἡλικίας ταύτης ἐρρωμένως ἀντιλαμβανόμενοι τῇ διανοίᾳ διδόντες ἐξουσίαν ἐπὶ τὰ ἀδικήματα λανθάνουσι. Δεῖ τοίνυν τοὺς ἔμφρονας πατέρας παρὰ τοῦτον μάλιστα τὸν καιρὸν φυλάττειν, ἐγρηγορέναι, σωφρονίζειν τοὺς μειρακίσκους, διδάσκοντας, ἀπειλοῦντας, δεομένους, συμβουλεύοντας, ὑπισχνουμένους, παραδείγματα δεικνύντας, τῶν μὲν διὰ φιληδονίαν συμφοραῖς περιπεσόντων, διὰ δὲ καρτερίαν ἔπαινον καὶ δόξαν ἀγαθὴν περιποιησαμένων. Δύο γὰρ ταῦτα ὡσπερεὶ στοιχεῖα τῆς ἀρετῆς εἰσιν, ἐλπίς τε τιμῆς, καὶ φόβος τιμωρίας· ἡ μὲν γὰρ ὁρμητικωτέρους πρὸς τὰ κάλλιστα τῶν ἐπιτηδευμάτων, ἡ δὲ ὀκνηροὺς πρὸς τὰ φαῦλα τῶν ἔργων ἀπεργάζεται. Καὶ καθόλου δὲ ἀπείργειν προσήκει τοὺς παῖδας τῆς πρὸς τοὺς πονηροὺς ἀνθρώπους συνουσίας. Ἀποφέρονται γάρ τι τῆς τούτων κακίας. Τοῦτο δὲ παρήγγελλε καὶ Πυθαγόρας αἰνίγμασιν, ἅπερ ἐγὼ παραθεὶς ἐξηγήσομαι· καὶ γὰρ ταῦτα πρὸς ἀρετῆς κτῆσιν συμβάλλεται ῥοπὴν οὐκ ἐλαχίστην, οἷον, Μὴ γεύεσθαι μελανούρων· τουτέστι, μὴ συνδιατρίβειν μέλασιν ἀνθρώ-

---

ιϐ'. 15. Λανθάνουσι διδόντες] Ἰδὲ Σύντ.

— 27. Αἰνίγμασι] Αἴνιγμα σημαίνει λόγον σκοτεινὸν, τουτέστιν εἰς τοιοῦτον τρόπον ἐκφερόμενον, ὥστε νὰ μὴ δύναταί τις νὰ καταλάβῃ εὐθὺς τὴν κυρίαν ἔννοιαν αὐτοῦ· ὁ Πυθαγόρας ὑπερέχων κατὰ τἄλλα, ἤθελε νὰ ἐξέχῃ καὶ εἰς τὴν μέθοδον τῆς Ἠθικῆς διδασκαλίας· ὅθεν δ' αἰνιγμάτων ἐδίδασκε τὴν ἠθικὴν, διὰ νὰ νομίζωσιν οἱ ἄνθρωποι ὅτι ὑπὸ τὰ τοιαῦτα αἰνίγματα κρύπτεται ἡ ἀκριβεστάτη τῶν πραγμάτων ἀλήθεια.

— 29. Γεύεσθαι, ὑπερβαίνειν καὶ τλ.] ἀπαρέμ. ἀντὶ προστακτικῆς, ἰδὲ Συντ. — Μελάνουρος] Ὀψάριόν τι, ἔχον μαύρην οὐράν· τί ἐννοεῖ διὰ τοῦ αἰνιγματικοῦ λόγου, τὸ ἐξηγεῖ ὁ ἴδιος Συγγραφεύς· τουτέστι μὴ συναταστρέφεσθαι μὲ κακοήθεις καὶ διεστραμμένους ἀνθρώπους

πους διὰ κακοήθειαν. Μηδὲ ζυγὸν ὑπερβαίνειν· ὅτι δεῖ τῆς δικαιοσύνης πλεῖστον ποιεῖσθαι λόγον, καὶ μὴ ταύτην ὑπερβαίνειν. Μηδὲ ἐπὶ χοίνικα καθίσαι· φεύγειν ἀργίαν, καὶ προνοεῖν, ὅπως τὴν ἀναγκαίαν παρασκευάσωμεν τροφήν. Μὴ παντὶ ἐμβάλλειν δεξιάν· ἀντὶ τοῦ, προχείρως οὐ δεῖ συναλλάσσειν. Μὴ φορεῖν στενὸν δακτύλιον· ὅτι δεῖ τὸν βίον ἐπιτηδεύειν, καὶ μὴ δεῖν δεσμῷ προσάπτειν αὐτόν. Πῦρ σιδήρῳ μὴ σκαλεύειν· ἀντὶ τοῦ, μὴ ἐρεθίζειν θυμούμενον, οὐ γὰρ προσῆκεν, ἀλλ' ὑπείκειν τοῖς ὀργιζομένοις. Μὴ ἐσθίειν καρδίαν· μὴ βλάπτειν τὴν ψυχήν, ταῖς φροντίσιν αὐτὴν κατατρύχοντα. Κυάμων ἀπέχεσθαι· ὅτι οὐ δεῖ πολιτεύεσθαι· κυαμευταὶ γὰρ ἦσαν ἔμπροσθεν αἱ ψηφοφορίαι, δι' ὧν πέρας ἐπετίθεσαν ταῖς ἀρχαῖς. Σιτίον εἰς ἀμίδα μὴ ἐμβάλλειν· ἐπισημαίνει γάρ, ὅτι εἰς πονηρὰν ψυχὴν ἀστεῖον λόγον ἐμβάλλειν οὐ προσῆκεν· ὁ μὲν γὰρ λόγος τροφὴ διανοίας ἐστί· τοῦτον δ' ἀκάθαρτον ἡ πονηρία ποιεῖ τῶν ἀνθρώπων. Μὴ ἐπιστρέφεσθαι ἐπὶ τοὺς ὅρους ἐλθόντας· τουτέστι, μέλλοντας ἀποθνήσκειν, καὶ τὸν ὅρον τοῦ βίου πλησίον ὄντα ὁρῶντας, φέρειν εὐκόλως καὶ μὴ ἀθυμεῖν. Ἀνακάμψω δὲ ἐπὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς τοῦ λόγου πρόθεσιν· ἁπάντων μὲν γάρ, ὅπερ ἔφην, τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων ἀπάγειν δεῖ τοὺς παῖδας, μάλιστα δὲ τῶν κολάκων. Ὅπερ γὰρ πολλάκις καὶ πρὸς πολλοὺς τῶν πατέρων διατελῶν λέγω, καὶ νῦν ἂν εἴποιμι· γένος οὐδὲν ἔστιν ἐξωλέστερον, οὐδὲ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐκτραχηλίζον τὴν νεότητα, ὡς τῶν κολάκων, οἳ καὶ τοὺς πατέρας καὶ τοὺς παῖδας προρρίζους ἐκτρίβουσι, τῶν μὲν τὸ γῆρας ἐπίλυπον,

---

διότι τὸ μέλαν χρῶμα ἐθεωρεῖτο πάντοτε ὡς σημεῖον κακίας· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Συρ. Λατῖνος λέγει, hic niger est, hunc tu Romane caveto. οὗτος μέλας ἐστί, τοῦτον Ῥωμαῖε φύλαξαι. — Μηδὲ ζυγὸν ὑπερβαίνειν] Τοῦτο σαφηνίζεται ἐκ τῶν ἑξῆς· ὅταν ἡ εἰς τὸ μέσον τοῦ ζυγοῦ ἐπὶ τῆς πλάστιγγος γλῶσσα κεῖται ἀπ' ἀκριβὲς μεταξὺ τῶν πόλων τοῦ Ἄξονος, τουτέστι δὲν ῥέπει ἐφ' ἑκάτερα τὰ μέρη, λέγεται ὅτι ὁ ζυγὸς ἵσταται ὀρθῶς, ὑπερβαίνεται δὲ, ὅταν ἐπὶ θάτερον ῥέπῃ· ὁ δὲ Πυθαγόρας αἰνίττεται τὸ, νὰ μὴ ζυγιάζῃ τις ψευδῶς πράττων ἄδικα, ἀλλ' οὕτως, ὥστε ἡ γλῶσσα (ἥτις καὶ ἀνάκλισις λέγεται) νὰ ἰσορροπῇ πάντοτε ἐπὶ τοῦ ζυγοῦ, τουτέστι νὰ δίδῃ ἑκάστῳ τὰ δίκαια προτιμῶν τὴν δικαιοσύνην. Περὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ ζυγοῦ καὶ τῆς ὀνομασίας ἢ τῶν αὐτοῦ μερῶν, ἰδὲ εἰς τὸ περὶ Φυσικῆς ἐν τῇ Ἐγκυκλοπ τῶν παίδων· τὸ εἰς τὴν τοῦ Θεοτόκου Τ. Α΄. Σελ. 152. — 3. Χοῖνιξ] Εἶδος μέτρου, μὲ τὸ ὁποῖον ἐμετρεῖτο ἡ καθημερινὴ τροφὴ τῶν δούλων· αἰνίττεται δὲ, τὸ νὰ μὴν ἦναί τις ἀργὸς, ἀλλὰ νὰ προνοῇ πάντοτε περὶ τῆς ἀναγκαίας τροφῆς καὶ τοῦ μισθοῦ τῶν δούλων· καὶ συντομώτερον, νὰ δίδῃ εἰς τοὺς δούλους τον τὸν ἄξιον μισθόν. — 5. Μὴ φορεῖν στενὸν δακτύλιον] Τουτέστι πολιτεύου ὡς ἐλεύθερος, καὶ μὴ ὡς σκλάβος δεμένος. — 9. Μὴ ἐσθίειν καρδίαν] Τουτέστε μὴ θανατόνῃς σεαυτὸν μὲ τὰς φροντίδας. — 11. Κυαμευταὶ γὰρ αἱ ψηφοφορίαι] Διότι τὸ παλαιὸν διὰ τῶν κυάμων ἐγίνοντο αἱ ἐκλογαὶ τῶν πολιτικῶν. — 13. Εἰς πονηρὰν ψυχὴν] Κατὰ τὸ, μὴ δότε τὰ ἅγια τοῖς κυσί· μηδὲ βάλετε τοὺς μαργαρίτας ἔμπροσθεν τῶν χοίρων. — 19. Τῶν πονηρῶν ἀπάγειν] Ἡ γενικὴ δυνάμει, τῆς ἀπὸ, ὡς τὸ, ἀπείργειν· ἰδὲ Συντ.

τῶν δὲ τὴν νεότητα ποιοῦντες, τῶν δὲ συμβουλευμάτων δέλεαρ ἀφύλακτον προτείνοντες τὴν ἡδονήν. Τοῖς παισὶ τοῖς πλουσίοις οἱ πατέρες νήφειν παρκινοῦσιν, οἱ δὲ μεθύειν· σωφρονεῖν, οἱ δὲ ἀσελγαίνειν· φυλάττειν, οἱ δὲ δαπανᾶν· φιλεργεῖν, οἱ δὲ ῥᾳθυμεῖν· στιγμὴ χρόνου πᾶς ὁ βίος ἐστί, λέγοντες· ζῆν καὶ οὐ παραζῆν προσήκει· τί δὲ φροντιστέον ὑμῖν τῶν τοῦ πατρὸς ἀπειλῶν; χρονόληρος καὶ σοροδαίμων ἐστὶ καὶ μετέωρον αὐτὸν ἀράμενοι, τὴν ταχίστην ἐξοίσομεν. Καθῆκε δέ τις καὶ χαμαιτύπην, καὶ προηγάγετε γαμετήν, καὶ τὰ τῶν πατέρων ἐφόδια τοῦ γήρως περιεκέλοφε καὶ σεσύληκε. Μικρὸν τὸ φῦλον, ὑποκριταὶ φιλίας, ἄγευστοι παῤῥησίας, πλουσίων μὲν κόλακες, πενήτων δὲ ὑπερόπται, ὡς ἐκ Λυρικῆς τέχνης ἐπὶ τοὺς νέους ἀγόμενοι, σεσηρότες, ὅθ' οἱ τρέφοντες γελῶσι, καὶ ψυχῆς ὑποβολιμαῖα καὶ νόθα μέρη βίου· πρὸς δὲ τὸ τῶν πλουσίων νεῦμα ζῶντες, τῇ τύχῃ μὲν ἐλεύθεροι, τῇ προαιρέσει δὲ δοῦλοι· ὅταν δὲ μὴ ὑβρίζωνται, τότε ὑβρίζεσθαι δοκοῦντες, ὅτι μὴ μάτην παρατρέφονται. Ὥστε, εἴ τῳ μέλει τῶν πατέρων τῆς τῶν τέκνων εὐαγωγίας, ἐκδιωκτέον τὰ μυσαρὰ ταῦτα θρέμματα. Ἐκδιωκτέον δὲ καὶ τὰς τῶν συμφοιτητῶν μοχθηρίας. Καὶ γὰρ οὗτοι τὰς ἐπιεικεστάτας φύσεις ἱκανοὶ διαφθείρειν εἰσί. Ταῦτα μὲν οὖν καλὰ καὶ συμφέροντα· ἃ δὲ μέλλω λέγειν, ἀνθρώπινα. Οὐδὲ γὰρ αὖ πάλιν τοὺς πατέρας ἔγωγε ἀξιῶ τελέως σκληροὺς καὶ τραχεῖς εἶναι τὴν φύσιν, ἀλλὰ πολλαχοῦ καὶ συγχωρῆσαί τινα τῷ νεωτέρῳ τῶν ἁμαρτημάτων, καὶ ἑαυτοὺς ἀναμιμνήσκειν, ὅτι ἐγένοντο νέοι. Καὶ καθάπερ ἰατροὶ τὰ πικρὰ τῶν φαρμάκων τοῖς γλυκέσι χυμοῖς καταμιγνύντες τὴν τέρψιν ἐπὶ τὸ συμφέρον πάροδον εὗρον, οὕτω δὴ τοὺς πατέρας τὴν τῶν ἐπιτιμημάτων ἀποτομίαν τῇ πρᾳότητι μιγνύναι· καὶ τοτὲ μὲν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν παίδων ἀφιέναι καὶ χαλάτας τὰς ἡνίας, τοτὲ δ' αὖ πάλιν ἀντιτείνειν· καὶ μάλιστα μέν, εὐκόλως φέρειν τὰς ἁμαρτίας· εἰ δὲ μή γε, προσοργισθέντας, ταχέως ἀποφλεγμῆναι. Μᾶλλον γὰρ ὀξύθυμον εἶναι δεῖ τὸν πατέρα, ἢ βαρύθυμον· ὡς τό γε δυσμενὲς καὶ δυσκατάλλακτον μισοτεκνίας οὐ μικρὸν τεκμήριόν ἐστιν. Καλὸν δέ, ἔνια τῶν ἁμαρτημάτων μηδὲ

— 3. Οἱ δὲ (οἱ κόλακας ὅλ.) μεθύειν, οἱ δὲ καὶ τλ.] Λείπει ὁ μέν, ἰδὲ Συντ.

— 7. Κρονόληρος καὶ σοροδαίμων] Ὁ πατὴρ ὅλ. σύνθετα, τὸ μὲν ἐκ τοῦ Κρόνου καὶ λήρου, τὸ δὲ ἐκ τοῦ σορὸς καὶ δαίμων· ὅτι ὁ Κρόνος παριστάνεται ἀπὸ τοὺς ποιητὰς ὡς δυτάρεστος ἄνθρωπος, ὅστις ἔκαμε καὶ πολλὰ ἀνάρμοστα πράγματα. — 8. Καθῆκε (ἀπὸ τὸ καθίημι). 9. Προηγάγετε Περιεκέλοφε, σεσύληκε] Ἀντὶ Ἐνεστ. ἰδὲ Συντ.

— 12. Σεσηρότες] Ἀντὶ Ἐνεστ. σαίρω· ἐπὶ τῶν κυνῶν κυριολεκτεῖται· οἱ γελῶντες μὲ τὸ στόμα ἀνοικτόν, καὶ μὲ τοὺς ὀδόντας γυμνούς, τουτέστι προσποιοῦνται ὅτι γελῶσι. — 29. Καὶ χαλάσαι τὰς ἡνίας] Ἡ μεταφορὰ ἐλήφθη ἐκ τῶν ἀλόγων, τὰ ὁποῖα διοικοῦνται διὰ τῆς ἀφέσεως, ἀπολύσεως, καὶ ἕλξεως

εἰδέναι δοκεῖν, ἀλλὰ τὸ τοῦ γήρως ἀμβλυῶτον καὶ δύσκωφον ἐπὶ τὰ γιγνόμενα μεταφέρειν, ὡς ἔνια τῶν πραττομένων ὁρῶντας μὴ ὁρᾶν, καὶ μὴ ἀκούειν ἀκούοντας. Φίλων ἁμαρτήματα φέρομεν· τί θαυμαστόν, εἰ τέκνων; δούλων πολλάκις κραιπαλώντων μέθην οὐκ ἐξηλέγξαμεν· ἐφεῖσω ποτέ, ἀλλὰ καὶ χορήγησον· ἠγανάκτησάς ποτε, ἀλλὰ καὶ σύγγνωθι· ἐδουκόλησέ ποτε οἰκέτου, τὴν ὀργὴν κατάσχε· ἐξ ἀγροῦ ποτε ζεῦγος ἀφείλετο, ἦλθέ ποτε χθίζης μέθης ἀποπνέων, ἄγνοησον· μύρων ἀπόζων, σίγησον· οὕτω σκιρτῶντα νεότης πωλοδαμνεῖται. Πειρατέον δὲ τοὺς τῶν ἡδονῶν ἥττους καὶ πρὸς τὰς ἐπιτιμήσεις δυσηκόους γάμῳ καταζεῦξαι· δεσμὸς γὰρ οὗτος τῆς νεότητος ἀσφαλέστατος. Ἐγγυᾶσθαι δὲ δεῖ τοῖς υἱεῖς γυναῖκας μήτε εὐγενεστέρας πολλῷ, μήτε πλουσιωτέρας· τὸ γάρ, »Τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλα«, σοφόν· ὡς οἵ γε μακρῷ κρείττους ἑαυτῶν λαμβάνοντες οὐ τῶν γυναικῶν ἄνδρες, τῶν δὲ προικῶν δοῦλοι λανθάνουσι γινόμενοι.

ιγ΄. Βραχέα δὲ προσθεὶς αὐτοῖς, περιγράψω τὰς ὑποθήκας. Πρὸ πάντων γὰρ δεῖ τοὺς πατέρας τῷ μηδὲν ἁμαρτάνειν, ἀλλὰ πάντα ἃ δεῖ, πράττειν, ἐναργὲς ἑαυτοὺς παράδειγμα τοῖς τέκνοις παρέχειν, ἵνα πρὸς τὸν τούτων βίον, ὥσπερ κάτοπτρον ἀποβλέποντες ἀποτρέπωνται τῶν αἰσχρῶν ἔργων καὶ λόγων. Ὡς οἵτινες, τοῖς ἁμαρτάνουσιν υἱοῖς ἐπιτιμῶντες, τοῖς αὐτοῖς ἁμαρτήμασι περιπίπτουσιν, ἐπὶ τῷ ἐκείνων ὀνόματι λανθάνουσιν ἑαυτῶν κατήγοροι γιγνόμενοι. Οἱ δ' ὅλως φαύλως ζῶντες οὐδὲ τοῖς δούλοις παρρησίαν ἄγουσιν ἐπιτιμᾶν, μήτοιγε δὴ τοῖς υἱοῖς. Χωρὶς δὲ τούτων γένοιντο ἂν αὐτοῖς τῶν ἀδικημάτων σύμβουλοι καὶ διδάσκαλοι· ὅπου γὰρ γέροντές εἰσιν ἀναίσχυντοι, ἐνταῦθ' ἀνάγκη καὶ νέους ἀναιδεστάτους εἶναι. Πειρατέον οὖν εἰς τὸν τῶν τέκνων σωφρονισμὸν πάνθ', ὅσα προσῆκεν, ἐπιτηδεύειν, ζηλώσαντας τὴν Εὐρυδίκην, ἥτις Ἰλλυρὶς οὖσα καὶ τριβάρβαρος, ὅμως ἐπὶ τῇ μαθήσει τῶν τέκνων, ἀψὲ τῆς ἡλικίας ἥψατο παιδείας· ἱκανῶς δ' αὐτῆς τὴν φιλοτεκνίαν σημαίνει τοὐπίγραμμα, ὅπερ ἀνέθηκε ταῖς Μούσαις,

Εὐρυδίκη Ἱεραπολῖτις τὸν δ' ἀνέθηκε.

τῶν χαλινῶν. — 4. Εἰ τέκνων;] Φέρομεν ἁμαρτήματα δηλ. — 8. Τοὺς τῶν ἡδονῶν ἥττους] Τοὺς κυριευομένους ὑπὸ τῶν ἡδονῶν. — 13. Τὴν κατὰ σ' αὐτὸν ἔλα] Ἀπὸ τοῦ ἕλκω· ἡ ἔννοια, ἕλκε τὴν ὁρμήν σου.

εγ΄. 7. Λανθάνουσιν ἑαυτῶν κατήγοροι γιγνόμενοι] Ἡ κοινὴ τὸ ἐκφράζει οὕτως, οἱ τοιοῦτοι πατέρες κατηγοροῦσιν ἑαυτοὺς καὶ δὲν τὸ γνωρίζουν.

— 13. Ἰλλυρὶς] Γυνὴ δηλ. καὶ τριτοβάρβαρος, ἴδε Γραμ. τὰ εἰς ις. — ις΄. περὶ τοῦ τίς ἐν συνθέτει. — 15. Ὀψὲ τῆς ἡλικίας] Αὕτη ἡ φράσις εἰς τὴν κοινὴν ἐκφράζεται διὰ τοῦ, εἰς τὰ γηρατεῖά της, ἢ ἀφ' οὗ εἶχε γηράσει. — 16. Εὐρυδίκη] Πειθανὸν ὅτι ἦτον ἡ γυνὴ τοῦ Ὀρφέως, τοῦ ἐκ τῆς Θρᾴκης· ὀνομάζεται δὲ Ἰλλυρὶς διὰ τοῦ Ἐθνικοῦ τοῦ ἀνδρός της, ὅτι τὸ παλαιὸν ἡ Σλαβωνία, Δαλματία, καὶ Σερβία ἕως τοῦ Ἑλλησπόντου ὠνομάζοντο γενικῶς Ἰλλυρίς, καὶ ἔτι γενικώτερον Θρᾴκη· αὕτη δὲ ἦτον ἐκ τῆς

Μούσαις, εὔϊστον ψυχῇ ἑλοῦσα πόθον.
Γράμματα γὰρ, μνημεῖα λόγων, μήτηρ γεγαυῖα
Παίδων ἡβώντων, ἐξεπόνησε μαθεῖν.

Τὸ μὲν οὖν πάσας τὰς προειρημένας συμπεριλαβεῖν παραινέσεις; εὐχῆς ἴσως ἔργον ἐστί· τὸ δὲ τὰς πλείους ζηλῶσαι, καὶ αὐτὸ μὲν εὐμοιρίας δεόμενόν ἐστι καὶ πολλῆς ἐπιμελείας· ἀνυστὸν δ' οὖν ἀνθρωπίνῃ φύσει καθέστηκεν.

Β'. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΚΟΥΕΙΝ.

ά. Τὴν γενομένην μοι σχολὴν περὶ τοῦ ἀκούειν, ὦ Νίκανδρε, ἀπέσταλκά σοι γράψας, ὅπως εἰδῇς τοῦ πείθοντος ὀρθῶς ἀκούειν, ὅτε τῶν προσταττόντων ἀπήλλαξαι, τὸ ἀνδρεῖον ἀπει-
2 λῃφὼς ἱμάτιον. Ἀναρχία μὲν γάρ, ἣν ἔνιοι τῶν νέων ἐλευθερίαν ἀπαιδευσίᾳ νομίζουσι, χαλεπωτέρους ἐκείνων τῶν ἐν παι-
σὶ διδασκάλων καὶ παιδαγωγῶν δεσπότας ἐφίστησι, τὰς ἐπι-
3 θυμίας, ὥσπερ ἐκ δεσμῶν λυθείσας. Καὶ, καθάπερ Ἡρόδοτός φησιν, ἅμα τῷ χιτῶνι συνεκδύεσθαι τὴν αἰδῶ τὰς γυναῖκας, οὕτως ἔνιοι τῶν νέων ἅμα τῷ τὸ παιδικὸν ἱμάτιον ἀποθέσθαι,

---

Ἱεραπόλεως τῆς ἐν τῇ Ἀσίᾳ· τοῦτο τὸ Ἐπίγραμμα τὸ ἀφιέρωτεν εἰς τὰς Μούσας σημαίνουτα τὸν πόθον καὶ τὴν πρὸς τὴν σπουδὴν ἐπιμέλειαν· ἡ ὁποία μ' ὅλον ὅτι ἦτον ὑπέρογκος, κατέβαλεν ὅμως πᾶσαν ἐπιμέλειαν διὰ νὰ μάθῃ τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας δίδουτα παράδειγμα τῆς ἐπιμελείας εἰς τοὺς παῖδας της καὶ ἐμψυχόνουτα αὐτοὺς εἰς τὴν μετ' ἐπιμελείας τῆς αὐτῆς σπουδήν. — 5. Τοῦτο εὐχῆς ἔργον ἐστί] Ἐπιθυμητὸν μόνον δηλ. ἀλλ' ὄχι καὶ δυνατὸν (ἐννοεῖται.)

Β'. Περὶ τοῦ ἀκούειν) Τουτέστι τῶν φιλοσόφων καὶ ἰδίως τῶν παραινετικῶν. Διότι τὸ ἀκούειν καὶ συνθέτως διακούειν καὶ ἀκροᾶσθαι (ἐξ οὗ ἀκροατής, ἀκρόασις) Λέγεται πολλάκις περὶ τῶν μαθητῶν, οἵτινες διατρίβουσι περὶ τὴν φιλοσοφίαν, προστιθεμένου κατὰ γενικὴν τοῦ σοφιστοῦ ἢ φιλοσόφου, ἤ τινος τοιούτου. Ἀλλ' ὁ συγγραφεὺς ἐνταῦθα, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ πολλάκις, παρέλιπε τὴν συνταχτικὴν τοῦ ῥήματος πτῶσιν ὑπονοουμένην. Ἡ δὲ ἐπιγραφὴ »Περὶ τοῦ ἀκούειν» τῆς πραγματείας ταύτης ἐδύνατο ἄλλως ἐκτενέστερα νὰ ἐκφρασθῇ οὕτω, »Περὶ τοῦ πῶς δεῖ τὸν νέον τῶν φιλοσόφων ἀκούειν,« κατὰ τὴν »Περὶ τοῦ πῶς δεῖ τὸν νέον τῶν ποιημάτων ἀκούειν,« ἐπιγραφὴν ἄλλης τοῦ αὐτοῦ πραγματείας.

ά. Σχολὴν) Ἡ λέξις σημαίνει παρὰ φιλοσόφοις τὴν ὑπὸ φιλοσόφου περί τινος ὁμιλίαν ἢ διδασκαλίαν ἐν τῇ σχολῇ, ὡς καὶ τὴν περιέχουσαν ταύτην βίβλον.

— Ὦ Νίκανδρε) Τοῦ Νικάνδρου τούτου, τοῦ Εὐθυδάμου, μνημονεύει καὶ ἀλλαχοῦ »Περὶ τοῦ τὰ ἔλλογα λόγῳ χρῆσθαι« ὁ συγγραφεύς, ἑταίρου ὄντος τῶν αὐτοῦ παίδων.

— Τὸ ἀνδρεῖον) Τὸ τῶν ἀνδρῶν δηλαδή, ὀνομαζόμενον καὶ ἁπλῶς ἱμάτιον. Οἱ δὲ παῖδες καὶ μάλιστα οἱ ἔφηβοι ἐφόρουν τὴν χλαμύδα ἢ ἄλλως παιδικὸν ἱμάτιον λεγομένην, ἥτις ἦτον καὶ τῶν ἀρχόντων καὶ στρατιωτῶν ἰδιαίτερον ἔνδυμα.

3. Ἡρόδοτος) »Ἅμα δὲ χιτῶνι ἐκδυομένῳ συνεκδύεται καὶ τὴν αἰδῶ γυνή«. Ἡρόδ. βιβλ. Ι'. 8. Πηγὴ δὲ, ἐξ ἧς ἠρύσαντο ὁ Πλούταρχος καὶ Ἡρόδοτος τὴν ἔννοιαν ταύτην, ἴσως εἶναι τὸ παρὰ Διογ. Λαερτίῳ τῆς Πυθαγορικῆς Θεανοῦς· »Τῇ δὲ πρὸς τὸν ἴδιον ἄνδρα μελλούσῃ πορεύσθαι, παρήνει, ἅμα τοῖς ἐνδύμασι καὶ τὴν αἰσχύνην ἀποτίθεσθαι, ἀνισταμένην δὲ πάλιν ἅμα αὐτοῖτιν ἀναλαμβάνειν.«

συναποθέμενοι τὸ αἰδεῖσθαι καὶ φοβεῖσθαι, καὶ λύσαντες τὴν κατασχηματίζουσαν αὐτοὺς περιβολὴν, εὐθὺς ἐμπίπλανται τῆς ἀναγωγίας. Σὺ δὲ πολλάκις ἀκηκοὼς, ὅτι ταὐτόν ἐστι τὸ ἕπεσθαι θεῷ, καὶ τὸ πείθεσθαι λόγῳ, νόμιζε τὴν εἰς ἄνδρας ἐκ παίδων ἀγωγὴν οὐκ ἀρχῆς εἶναι τοῖς εὖ φρονοῦσιν ἀποβολὴν, ἀλλὰ μεταβολὴν ἄρχοντος, ἀντὶ μισθωτοῦ τινος ἢ ἀργυρωνήτου θεῖον ἡγεμόνα τοῦ βίου λαμβάνουσι τὸν λόγον· ᾧ τοὺς ἑπομένους ἄξιόν ἐστι μόνους ἐλευθέρους νομίζειν. Μόνοι γὰρ, ἃ δεῖ, βούλεσθαι μαθόντες, ὡς βούλονται, ζῶσι. Ταῖς δὲ ἀπαιδεύτοις καὶ παραλόγοις ὁρμαῖς καὶ πράξεσιν ἀγεννὲς ἔνεστι καὶ μικρὸν ἐν πολλῷ τῷ μετανοοῦντι τὸ ἑκούσιον. 4 5

Β΄. Ἐπεὶ δ' ὥσπερ τῶν ἐγγραφομένων εἰς τὰς πολιτείας οἱ μὲν ἀλλοδαποὶ καὶ ξένοι κομιδῇ πολλὰ μέμφονται καὶ δυσκολαίνουσι τῶν γινομένων, οἱ δ' ἐκ μετοίκων σύντροφοι καὶ συνήθεις ὄντες τῶν νόμων οὐ χαλεπῶς προσδέχονται τὰ ἐπιβάλλοντα καὶ στέργουσιν, οὕτως ἔδει πολὺν χρόνον ἐν φιλοσοφίᾳ παρατρεφόμενον, καὶ πᾶν μάθημα καὶ ἄκουσμα παιδικὸν ἀπ' ἀρχῆς ἐθισθέντα προσφέρεσθαι λόγῳ φιλοσόφῳ μεμιγμένον, εὐμενῆ καὶ οἰκεῖον ἥκειν εἰς φιλοσοφίαν, ἢ μόνη τὸν ἀνδρεῖον καὶ τέλειον ὡς ἀληθῶς ἐκ λόγου τοῖς νέοις περιτίθησι κόσμον. Οὐκ ἂν ἀηδῶς δ' οἶμαί σε προσακοῦσαι περὶ τῆς ἀκουστικῆς αἰσθήσεως, ἣν ὁ Θεόφραστος παθητικωτάτην εἶναί φησι πασῶν. Οὔτε γὰρ ὁρατὸν οὐδὲν, οὔτε γευστὸν, οὔτε ἁπτὸν, ἐκστάσεις ἐπιφέρει καὶ ταραχὰς καὶ πτοίας τηλικαύτας, ἡλίκαι καταλαμβάνουσι τὴν ψυχὴν, κτύπων τινῶν καὶ πατάγων καὶ ἤχων τῇ ἀκοῇ προσπεσόντων. Ἔστι δὲ λογικωτέρα μᾶλλον ἢ παθητικωτέρα. Τῇ μὲν γὰρ καλίᾳ πολλὰ χωρία καὶ μέρη τοῦ σώματος παρέχει δι' αὐτῶν ἐνδῦσαν ἅψασθαι τῆς ψυχῆς· τῇ δὲ ἀρετῇ μία λαβὴ τὰ ὦτα τῶν νέων ἐστίν, ἂν ᾖ καθαρὰ καὶ ἄθρυπτα κολακείᾳ, καὶ λόγοις ἄθικτα φαύλοις ἀπ' ἀρχῆς φυλάττηται. Διὸ καὶ Ξενοκράτης τοῖς παισὶ μᾶλλον ἢ τοῖς ἀθληταῖς ἐκέλευε περιάπτειν ἀμφώτιδας, ὡς ἐκείνων μὲν τὰ ὦτα 2 3 4 5

---

5. Ταῖς δὲ ἀπαιδεύτοις) Τουτέστιν οἱ ἀπαίδευτοι, παρασυρόμενοι ἀπὸ τὰς παραλόγους καὶ σφοδρὰς ὁρμὰς τῶν παθῶν των, μετανοοῦσι πολλάκις, ἐπειδὴ οὐκ ἔχουσιν εἰς τὰς πράξεις ἐλευθέραν τὴν θέλησιν.

Β΄. Τὰ ἐπιβάλλοντα) Τὰ καθήκοντα, τὰ ὁποῖα ἐπιβάλλουσιν εἰς αὐτοὺς οἱ νόμοι διὰ νὰ ἐκτελῶσιν, εἴτε ὠφελοῦντες, εἴτε καὶ βλάπτοντες ἐκ τούτου.

— Παρατρεφόμενον) Ἐπιπολαίως πῶς παιδευόμενον, μὴ δυνάμενον ἔτι διὰ τὴν ἡλικίαν νὰ κατανοήσῃ τὰ τῆς φιλοσοφίας.

4. Τῇ δὲ ἀρετῇ . . .) »Φησὶ δ' Ἀπολλώνιος ὁ Τύριος, ἔλκοντος αὐτὸν Κράτητος τοῦ ἱματίου ἀπὸ Στίλπωνος, εἰπεῖν, ὦ Κράτης, λαβὴ φιλοσόφων ἐστὶν ἐπιδέξιος ἡ διὰ τῶν ὤτων«. Διογ. Λαερτ. VII. 24.

5. Ἀμφώτιδας) Ἀμφώτιδες ἢ ἄλλως

ταῖς πληγαῖς, τούτων δὲ τοῖς λόγοις τὰ ἤθη διαστρεφομένων οὐκ ἀνηκοΐαν οὐδὲ κωφότητα προμνώμενος, ἀλλὰ τῶν λόγων τοὺς φαύλους φυλάττεσθαι παραινῶν, πρὶν ἑτέρους χρηστοὺς, ὥσπερ φύλακας ἐντραφέντας ὑπὸ φιλοσοφίας, τῷ ἤθει τὴν μάλιστα κινουμένην αὐτοῦ καὶ ἀναπειθομένην χώραν κατασχεῖν.

6 Καὶ Βίας ὁ παλαιὸς Ἀμάσιδι, κελευσθεὶς τὸ χρηστότατον ὀμοῦ καὶ φαυλότατον ἐκπέμψαι κρέας τοῦ ἱερείου, τὴν γλῶτταν ἐξελὼν ἀπέπεμψεν, ὡς καὶ βλάβας καὶ ὠφελείας τοῦ λέγειν ἔ-

7 χοντος μεγίστας. Οἵτε πολλοὶ τὰ μικρὰ παιδία καταφιλοῦντες, αὐτοί τε τῶν ὤτων ἅπτονται, κἀκεῖνα τοῦτο ποιεῖν κελεύουσιν, αἰνιττόμενοι μετὰ παιδιᾶς, ὅτι δεῖ φιλεῖν μάλιστα τοὺς διὰ

8 τῶν ὤτων ὠφελοῦντας. Ἐπεί, ὅτι γε πάσης ἀκροάσεως ἀπειργόμενος ὁ νέος, καὶ λόγου μηδενὸς γευόμενος, οὐ μόνον ἄκαρπος ὢν ὅλος καὶ ἀβλαστὴς διαμένει πρὸς ἀρετὴν, ἀλλὰ καὶ διαστρέφοιτο πρὸς κακίαν, ὥσπερ ἐκ χώρας ἀκινήτου καὶ ἀρ-

9 γῆς ἄγρια πολλὰ τῆς ψυχῆς ἀναδιδοὺς, δῆλόν ἐστι. Τὰς γὰρ ἐφ' ἡδονὴν ὁρμὰς, καὶ πρὸς πόνον ὑποψίας, οὐ θυραίας οὐδ' ὑπὸ λόγων ἐπεισάκτους, ἀλλ' ὥσπερ αὐτόχθονας οὔσας μυρίων παθῶν καὶ νοσημάτων πηγὰς, ἂν ἐᾷ τις ἀφέτους, ἢ πεφύκασι, χωρεῖν, καὶ μὴ λόγοις χρηστοῖς ἀφαιρῶν ἢ παρατρέπων, καταρτύῃ τὴν φύσιν, οὐκ ἔστιν ὃ τῶν θηρίων οὐκ ἂν ἡμερώτερον ἀνθρώπου φανείη.

ἀντώτιδες ἦσαν καλύμματα, διὰ τῶν ὁποίων οἱ ἀθληταὶ περιεκάλυπτον τὰ ὦτα, διὰ νὰ ἀποφύγωσι τὴν ὁποίαν ἐδύναντο νὰ ὑποφέρωσιν εἰς αὐτὰ βλάβην ὑπὸ τῶν κτυπημάτων τῶν ἐναντίων. Καὶ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδεὺς λέγει, »Ὁ θεῖος παιδαγωγὸς κατὰ τὰ αὐτὰ τοῖς παλαίουσι τῶν παιδίων, ὡς μὴ τὰ ὦτα θραύοιτο αὐτῶν, τοὺς σώφρονας περιτίθησι λόγους, καθάπερ αὐτώτιδας.«

6 Βίας) Ἐρωτηθεὶς (ὁ Ἀνάχαρσις) τί ἐστὶν ἐν ἀνθρώποις ἀγαθόν τε καὶ φαῦλον; ἔφη, Γλῶσσα. Διογ. Λαερτ. I. 105.

7. Τῶν ὤτων) Καὶ παρὰ Θεοκρίτῳ ὁ Κομάτας λέγει, οὐκ ἔραμ' Ἀλκίππας, ὅτι μὲ πρᾶν οὐκ ἐφίλασε, τῶν ὤτων καθελοῖτ', (λαβοῦτά με ἀπὸ τῶν ὤτων) ὅκα οἱ τὰν φάτταν ἔδωκα. Εἰδ. ε. Φαίνεται δὲ, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι εἶχον συνήθειαν φιλοῦντες ἢ ἀντιφιλούμενοι νὰ λαμβάνουσιν ἀλλήλους ἐνίοτε ἀπὸ τῶν ὤτων.

9. Πόνον) Ἄλλως »Ἀφορμὴ πρὸς λύπην.« ἀντιτάσσεται δὲ »Τῇ πρὸς ἡδονὴν ὁρμῇ.« Πόνος δὲ σημαίνει πολλάκις παρὰ φιλοσόφοις πᾶν αἴσθημα δυσάρεστον εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα. Τὸ δὲ «ὑποψία» εἶνε ταὐτοδύναμον ἐνταῦθα μὲ τὸ »Φόβος ἢ ἀφορμή.«

— Θυραίας) Θυραῖος καὶ ἐπείσακτος λέξεις ταυτόσημοι σχεδὸν, σημαίνουσι τὰ ἔξωθεν εἰσερχόμενα εἰς τὴν ψυχὴν εἴτε διὰ τῆς ὁράσεως, εἴτε διὰ τῆς ἀκοῆς, καὶ μὴ ὄντα οἰκεῖα. Ἀντιτάσσονται δὲ μὲ τὸ αὐτόχθων, τουτέστιν ἔμφυτος καὶ ἔγγειος. »Ἂν δὲ σαυτὸν ἔνδοθεν ἀνοίξῃς, ποικίλον τι καὶ πολυπαθὲς κακῶν ταμιεῖον εὑρήσεις καὶ θησαύρισμα, ὡς φησι Δημόκριτος, οὐκ ἔξωθεν ἐπιῤῥεόντων, ἀλλ' ὥσπερ ἐγγείους καὶ αὐτόχθονας πηγὰς ἐχόντων, ἂς ἀνίησιν ἡ κακία, πολύχυτος καὶ δαψιλὴς οὖσα τοῖς πάθεσιν.« Πλούτ.

— Ἀφαιρεῖν) Σύνηθες τὸ ῥῆμα παρὰ Πλουτάρχῳ, καὶ σημαίνει ἐνίοτε τὸ ἐλαττοῦν ἢ ἐκριζοῦν καὶ ἀφανίζειν τῆς ψυχῆς τὰς κακίας καὶ τὰ παθήματα.

— Καταρτύῃ) Καταρτύειν (ἐξ οὗ κατάρτυσις καὶ ἐξάρτυσις) ἐν χρήσει μά-

γ'. Διὸ δὴ μεγάλην μὲν ὠφέλειαν, οὐκ ἐλάττω δὲ κίνδυνον τοῖς νέοις τοῦ ἀκούειν ἔχοντος, οἶμαι καλῶς ἔχειν καὶ πρὸς αὐτὸν ἀεὶ καὶ πρὸς ἕτερον διαλέγεσθαι περὶ τοῦ ἀκούειν. Ἐπεὶ 2
καὶ τούτῳ κακῶς τοὺς πλείστους χρωμένους ὁρῶμεν, οἱ λέγειν ἀσκοῦσι, πρὶν ἀκούειν ἐθισθῆναι· καὶ λόγου μὲν οἴονται μάθησιν εἶναι καὶ μελέτην, ἀκροάσει δὲ καὶ τοὺς ὁπωσοῦν χρωμένους ὠφελεῖσθαι. Καί τοι τοῖς μὲν σφαιρίζουσιν ἅμα τοῦ βα- 3
λεῖν καὶ τοῦ λαβεῖν τὴν σφαῖραν ἡ μάθησις· ἐν δὲ τῇ τοῦ λόγου χρείᾳ τὸ δέξασθαι καλῶς τοῦ προέσθαι πρότερόν ἐστιν, ὥσπερ τοῦ τεκεῖν τὸ συλλαβεῖν τι καὶ κατασχεῖν τῶν γονίμων. Τοῖς μὲν οὖν ὄρνισι τὰς ὑπηνεμίους λοχείας καὶ ὠδῖνας ἀτε- 4
λῶν τινῶν καὶ ἀψύχων ὑπολειμμάτων ἀρχὰς λέγουσιν εἶναι· τῶν δὲ ἀκούειν μὴ δυναμένων νέων, μηδὲ ὠφελεῖσθαι δι' ἀκοῆς ἐθισθέντων, ὑπηνέμιος ὄντως ὁ λόγος ἐκπίπτων,

Ἀκλεὴς αἰπήλος ὑπαὶ νεφέεσσι σκεδάσθη.

Τὰ μὲν γὰρ ἀγγεῖα πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τῶν ἐγχεομένων ἐπι- 5
κλίνουσι καὶ συνεπιστρέφουσιν, ἵν' ἔγχυσις ἀληθῶς, μὴ ἔκχυσις γένηται· αὐτοὺς δὲ τῷ λέγοντι παρέχειν καὶ συναρμόττειν τῇ προσοχῇ τὴν ἀκρόασιν, ὡς μηδὲν ἐκφύγοι τῶν χρησίμως λεγομένων, οὐ μανθάνουσιν· ἀλλ', ὃ πάντων καταγελαστότατόν ἐστιν, ἂν μέν τινι προστύχωσι διηγουμένῳ δεῖπνον, ἢ πομπήν, ἢ ὄνειρον, ἢ λοιδορίαν γεγενημένην αὐτῷ πρὸς ἄλλον, ἀκροῶνται σιωπῇ, καὶ προσλιπαροῦσιν· ἂν δέ τις αὐτοὺς ἐπισπασάμενος διδάσκῃ τι τῶν χρησίμων, ἢ παραινῇ τῶν δεόντων, ἢ νουθετῇ πλημμελοῦντας, ἢ καταπραΰνῃ χαλεπαίνοντας, οὐχ ὑπομένουσιν, ἀλλ', ἐὰν μὲν δύνωνται, φιλοτιμούμενοι περιγενέσθαι διαμάχονται πρὸς τὸν λόγον· εἰ δὲ μή, φεύγοντες ἀπιασι πρὸς ἑτέρους λόγους καὶ φλυάρους, ὡς ἀγγεῖα φαῦλα καὶ σαθρὰ τὰ ὦτα πάντων μᾶλλον ἢ τῶν ἀναγκαίων ἐμπιπλάντες.

λιστα παρὰ ταῖς Πυθαγορικαῖς, καὶ σημαίνει τὴν διὰ τῆς παιδείας διάπλασιν, διαμόρφωσιν καὶ διαρρύθμισιν τοῦ ἀνθρωπίνου νοός. Προκαταρτύοντες δὲ ἐλέγοντο, ὅσοι πρὸ τῶν ἀγώνων ἐδάμαζον καὶ ἐπαίδευον τοὺς ἵππους.

γ'. Πρὸς αὐτὸν) Πρὸς ἑαυτόν.

2. Ὁπωσοῦν) Ὁπωσδήποτε.

3. Τοῦ σφαιρίζουσιν) Οἱ ἀρχαῖοι πολλάκις παραβάλλουσι μὲ τὸ σφαίρισμα τὸν λόγον, ἐπειδὴ, καθὼς οἱ σφαιρίζοντες ἐναλλὰξ ῥίπτουσι καὶ δέχονται τὴν σφαῖραν, οὕτω καὶ εἰς τὸ λέγειν δέχονται καὶ προΐενται τὸν λόγον οἱ λέγοντες. Καὶ ὁ Διονυσόδωρος ὥσπερ σφαῖραν ἐκδεξάμενος τὸν λόγον πάλιν ἐστοχάζετο τοῦ μειρακίου. Πλάτ.

4. Ὑπηνεμίους) Ὑπηνέμιος καὶ Ἀττικῶς ἀνεμιαῖος σημαίνουσιν ἠνεμωμένος, ἀνεμώδης· καὶ μεταφορικῶς μάταιος, κενὸς, ἀνωφελής. Ὅθεν ὠὰ ὑπηνέμια ἢ ἄλλως κυνόσουρα, ζεφύρια καὶ οὔρινα τὰ ἄγονα.

5. Προσλιπαροῦσι) Παρακαλοῦσιν αὐτὸν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν διήγησιν . . .

— Ἐπισπασάμενοι) Ἑλκύσας πρὸς ἑαυτὸν, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ εἶπε. »Τρεβώνιος περὶ τὰς Θύρας Ἀντώνιον ἐπισπασάμενος καὶ προσομιλῶν ἔξω κατέσχεν.»

6 Τοὺς μὲν οὖν ἵππους οἱ καλῶς τρέφοντες εὐστόμους τῷ χαλι-
νῷ, τοὺς δὲ παῖδας εὐηκόους τῷ λόγῳ παρέχουσι, πολλὰ μὲν
7 ἀκούειν, μὴ πολλὰ δὲ λέγειν διδασκομένους. Καὶ γὰρ τὸν Ε-
παμινώνδαν ὁ Σπίνθαρος ἐπαινῶν, ἔφη, μήτε πλείονα γινώσκον-
8 τι, μήτε ἐλάττονα φθεγγομένῳ ῥᾳδίως ἐντυχεῖν ἑτέρῳ. Καὶ τὴν
φύσιν ὑμῶν ἑκάστῳ λέγουσι δύω μὲν ὦτα δοῦναι, μίαν δὲ γλῶτ-
ταν, ὡς ἐλάττονα λέγειν ἢ ἀκούειν ὀφείλοντι.

δ'. Πανταχοῦ μὲν οὖν τῷ νέῳ κόσμος ἀσφαλὴς ἐστιν ἡ σιωπή, μάλιστα δ', ὅταν ἀκούων ἑτέρου μὴ συνταράττηται, μηδ' ἐξυλακτῇ πρὸς ἕκαστον, ἀλλά, κἂν ὁ λόγος ᾖ μὴ λίαν ἀρεστός, ἀνέχηται καὶ περιμένῃ παύσασθαι τὸν διαλεγόμενον· καὶ παυσαμένου, μὴ εὐθέως ἐπιβάλλῃ τὴν ἀντίῤῥησιν, ἀλλ', ὡς Αἰσχίνης φησί, διαλοίπῃ χρόνον, εἴτε προσθεῖναί τι βούλοιτο
2 τοῖς λελεγμένοις ὁ εἰρηκώς, εἴτε μεταθέσθαι καὶ ἀφελεῖν. Οἱ δὲ εὐθὺς ἀντικόπτοντες, οὔτε ἀκούοντες, οὔτε ἀκουόμενοι, λέ-
3 γοντες δὲ πρὸς λέγοντας, ἀσχημονοῦσιν. Ὁ δ' ἐγκρατῶς καὶ μετ' αἰδοῦς ἀκούειν ἐθισθεὶς τὸν μὲν ὠφέλιμον λόγον ἐδέξατο καὶ κατέσχε, τὸν δὲ ἄχρηστον ἢ ψευδῆ μᾶλλον διεῖδε καὶ κα-
τεφώρασε, φιλαλήθης φανείς, οὐ φιλόνεικος, οὐδὲ προπετὴς καὶ
4 δύσερις. Ὅθεν οὐ κακῶς ἔνιοι λέγουσιν, ὅτι δεῖ τῶν νέων μᾶλ-
λον ἐκπνευματοῦν τὸ οἴημα καὶ τὸν τύφον, ἢ τῶν ἀσκῶν τὸν ἀέρα, τοὺς ἐγχέαι τι βουλομένους χρήσιμον· εἰ δὲ μή, γέμον-
τες ὄγκου καὶ φυσήματος οὐ προσδέχονται.

Ταὐτοδυναμεῖ δὲ τὸ ἐπισπᾶσθαι μὲ τὸ ἰδία λαμβάνειν.

6. Εὐστόμους) Εὔστομος ἵππος ὀνομάζεται ὁ τετ θασσευμένος καὶ πεπαιδευμένος οὕτως, ὥστε νὰ πείθηται εὐκόλως εἰς τὸν χαλινόν.

7. Σπίνθαρος) Καὶ ἀλλαχοῦ ἀναφέρει ὁ συγγραφεὺς τοὺς ὁποίους οὕτως ἀπένεμεν ἐπαίνους εἰς τὸν Ἐπαμινώνδαν. »Σπίνθαρος ὁ Ταραντῖνος οὐκ ὀλίγον αὐτῷ (τῷ Ἐπαμινώνδᾳ) συνδιατρίψας ἐνταῦθα χρόνον ἀεὶ δήπου λέγει, μηδενί που τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀνθρώπων ἐντετυχέναι, μήτε πλείονα γινώσκοντι, μήτε ἐλάττονα φθεγγομένῳ.« Δὲν πρέπει δὲ νὰ ὑπολάβωμεν διὰ τοῦτο συγγραφέα τὸν Σπίνθαρον. Ἀλλὰ πιθανὸν, ὅτι ὁ υἱὸς τούτου Ἀριστόξενος, περίφημος μουσικὸς καὶ φιλόσοφος, ἀνέφεσεν εἰς κανὲν σύγγραμμά του ταύτην τὴν περὶ τοῦ Ἐπαμινώνδου ἰδέαν τοῦ πατρός του. Ἴσως δέ, ὡς πολλῶν ἄλλων, καὶ τοῦ Ἐπαμινώνδου τὸν βίον ἔγραψεν.

8. Μίαν) Καὶ Ζήνων πρὸς φλυαροῦν μειράκιον, »Διὰ τοῦτο, εἶπε, δύο ὦτα ἔχομεν, στόμα δὲ ἕν, ἵνα πλείω μὲν ἀκούωμεν, ἥττονα δὲ λέγωμεν.« Διογ. VII. 23.

δ'. Κόσμος) Καὶ Σοφοκλῆς ἐν Αἴαντι λέγει τοιοῦτόν τι περὶ γυναικῶν. »Γύναι, γυναιξὶ κόσμον ἡ σιγὴ φέρει.«

— Αἰσχίνης) Ἀμφίβολον ἡ δυσδιάγνωστον πότερον ἐννοεῖ Αἰσχίνην τὸν ῥήτορα ἢ Αἰσχίνην τὸν Σωκρατικὸν, ἐπειδὴ τοιαύτην τινὰ ἀκριβῶς ἔννοιαν παρ' οὐδετέρῳ εὑρίσκομεν.

4. Ἐκπνευματοῦν) Ἐκκενοῦν τοῦ πνεύματος ἢ τοῦ τύφου. Αὕτη δὲ ἡ σημασία τοῦ ῥήματος ἔχει μοναδικὸν παράδειγμα τοῦτο, ἐπειδὴ ἀλλαχοῦ σημαίνει ὅ,τι καὶ τὸ ἐξαεροῦν· δηλαδὴ μεταποιεῖ τι εἰς ἀέρα, ὡς τὸ ἐξυδατοῦν, ἐκπυροῦν· μεταποιεῖν τι εἰς ὕδωρ, πῦρ.

ε. Φθόνος τοίνυν μετὰ βασκανίας καὶ δυσμενείας, οὐδενὶ μὲν ἔργῳ παρών, ἀγαθόν, ἀλλὰ πᾶσιν ἐμπόδιος τοῖς καλοῖς, κάκιστος δὲ ἀκροωμένῳ πάρεδρος καὶ σύμβουλος, ἀνιαρὰ καὶ ἀηδῆ καὶ δυσπρόσδεκτα ποιῶν τὰ ὠφέλιμα, διὰ τὸ πᾶσι μᾶλλον ἥδεσθαι τοὺς φθονοῦντας ἢ τοῖς εὖ λεγομένοις. Καί τοι 2
πλοῦτος μὲν ὄντινα θάλλει, καὶ δόξα καὶ κάλλος, ἑτέροις ὑπάρχοντα, φθονερός ἐστι μόνον· ἄχθεται γὰρ ἄλλων εὐτυχούντων· ὁ δὲ λόγῳ καλῶς λεγομένῳ δυσχεραίνων ὑπὸ τῶν ἰδίων ἀγαθῶν ἀνιᾶται. Ὡς γὰρ τὸ φῶς τῶν βλεπόντων, καὶ ὁ λό- 3
γος τῶν ἀκουόντων ἀγαθόν ἐστιν, ἂν βούλωνται δέχεσθαι. Τὸν 4
μὲν οὖν ἐφ' ἑτέροις φθόνον ἄλλαι τινὲς ἀπαίδευτοι καὶ κακαὶ διαθέσεις ἐμποιοῦσιν, ὁ δὲ πρὸς τοὺς λέγοντας ἐκ φιλοδοξίας ἀκαίρου καὶ φιλοτιμίας ἀδίκου γενόμενος οὐδὲ προσέχειν ἐᾷ τοῖς λεγομένοις τὸν οὕτω διακείμενον· ἀλλὰ θορυβεῖ καὶ περισπᾷ τὴν διάνοιαν, ἅμα μὲν τὴν ἑαυτῆς ἕξιν ἐπισκοποῦσαν, εἰ λείπεται τῆς τοῦ λέγοντος, ἅμα δὲ τοὺς ἄλλους ἐπιβλέπουσαν, εἰ ἄγονται καὶ θαυμάζουσιν, ἐκπλῆττομένην τε ὑπὸ τῶν ἐπαίνων, καὶ ἀγριαίνουσαν πρὸς τοὺς παρόντας, ἂν ἀποδέχωνται τὸν λέγοντα· τῶν δὲ λόγων τοὺς μὲν εἰρημένους ἐῶσαν καὶ προϊεράενην, ὅτι λυποῦσι μνημονευόμενοι, πρὸς δὲ τοὺς ἐπιόντας ταραττομένην καὶ τρέμουσαν, μὴ τῶν εἰρημένων βελτίονες γένωνται· σπεύδουσαν δὲ τάχιστα παύσασθαι τοὺς λέγοντας, ὅταν κάλλιστα λέγωσι· λυθείσης δὲ τῆς ἀκροάσεως, πρὸς οὐδενὶ τῶν εἰρημένων οὖσαν· ἀλλὰ τὰς φωνὰς καὶ διαθέσεις τῶν παρόντων ἐπιψηφίζουσαν· καὶ τοὺς μὲν ἐπαινοῦντας ὥσπερ ἐμμανῆ φεύγουσαν καὶ ἀποπηδῶσαν· προστρέχουσαν δὲ καὶ συναγελαζομένην τοῖς ψέγουσι τὰ εἰρημένα καὶ διαστρέφουσιν· ἂν δὲ μηδὲν ᾖ διαστρέψαι, παραβάλλουσαν νεωτέρους τινάς, ὡς ἄμεινον εἰρηκότας εἰς τὸ αὐτὸ καὶ δυνατώτερον, ἕως διαφθείρασα καὶ λυμηναμένη τὴν ἀκρόασιν ἀχρεῖον ἑαυτῇ καὶ ἀνόητον ἀπεργάσηται.

ς'. Διὸ δεῖ τῇ φιλησοΐᾳ πρὸς τὴν φιλοδοξίαν σπεισάμενον ἀκροᾶσθαι τοῦ λέγοντος ἵλεω καὶ πρᾷον, ὥσπερ ἐφ' ἑστίασιν ἱερὰν καὶ θυσίας ἀπ' ἀρχὴν παρειλημμένον, ἐπαινοῦντα μέν, οἷς ἐπιτυγχάνει, τὴν δύναμιν, ἀγαπῶντα δὲ τὴν προθυμίαν αὐτὴν τοῦ φέροντος εἰς μέσον, ἃ γινώσκει, καὶ πείθοντος ἑτέρους, δι'

ς'. Ἐφ' ἑστίασιν) Ὡς κατωτέρω «ἐπὶ λόγων ἀφιγμένος ἑστίασιν, καθ' ἣν μεταφορὰν ὁ μὲν λέγων ἑστιάτωρ, οἱ δὲ ἀκροώμενοι δαιτυμόνες λέγονται· εἷς, δύο, τρεῖς· ὁ δὲ δὴ τέταρτος ἡμῶν, ὦ φίλε Τίμαιε, πῦ, τῶν χθὲς μὲν δαιτυμόνων, τανῦν δὲ ἑστιατόρων;» Πλάτ. ἐν Τιμ. — Παρειλημμένον) Παραλαμβάνειν.

2 ὧν αὐτὸς πέπεισται. Τοῖς μὲν οὖν κατορθουμένοις ἐπιλογιστέον,
ὡς οὐκ ἀπὸ τύχης οὐδὲ αὐτομάτως, ἀλλ' ἐπιμελείᾳ καὶ πόνῳ καὶ
μαθήσει κατορθοῦνται· καὶ μιμητέον ταῦτα θαυμάζοντάς γε δὴ
καὶ ζηλοῦντας· τοῖς δὲ ἁμαρτανομένοις ἐφιστάναι χρὴ τὴν διάνοι-
3 αν, ὑφ' ὧν αἰτιῶν καὶ ὅθεν ἡ παρατροπὴ γέγονεν. Ὡς γὰρ ὁ Ξε-
νοφῶν φησι τοὺς οἰκονομικοὺς καὶ ἀπὸ τῶν φίλων ὀνίνασθαι καὶ
ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν· οὕτως τοὺς ἐγρηγορότας καὶ προσέχοντας οὐ
μόνον κατορθοῦντες, ἀλλὰ καὶ διαμαρτάνοντες ὠφελοῦσιν οἱ λέ-
4 γοντες. Καὶ γὰρ διανοήματος εὐτέλεια, καὶ ῥήματος κενότης,
καὶ σχῆμα φορτικόν, καὶ πτόησις μετὰ χαρᾶς ἀπειροκάλου πρὸς
ἔπαινον, καὶ ὅσα τοιαῦτα, μᾶλλον ἀκροωμένοις ἐφ ἑτέρων, ἢ λέ-
5 γουσιν ἐφ ἑαυτῶν καταφαίνεται. Διὸ δεῖ μεταφέρειν τὴν εὐθύνην
ἐφ ἑαυτοὺς ἀπὸ τοῦ λέγοντος, ἀνασκοποῦντας, εἴ τι τοιοῦτον λαν-
6 θάνομεν ἁμαρτάνοντες. Ῥᾷστον γάρ ἐστι τῶν ὄντων τὸ μέμψα-
σθαι τὸν πλησίον· ἀχρήστως τε καὶ κενῶς γινόμενον, ἂν μὴ πρός
7 τινα διόρθωσιν ἢ φυλακὴν ἀναφέρηται τῶν ὁμοίων. Καὶ τὸ τοῦ
Πλάτωνος οὐκ ὀκνητέον ἀεὶ πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τῶν ἁμαρτανόντων
ἀναφθέγγεσθαι, Ἦ που ἄρ' ἐγὼ τοιοῦτος; Ὡς γὰρ ἐν τοῖς ὄμ-
μασι τῶν πλησίων ἐλλάμποντα τὰ ἑαυτῶν ὁρῶμεν, οὕτως ἐπὶ τῶν
λόγων δεῖ τοὺς ἑαυτῶν ἐνεικονίζεσθαι τοῖς ἑτέρων, ἵνα μήτε ἄγαν
θρασέως καταφρονῶμεν ἄλλων, αὐτοῖς τε προσέχωμεν ἐν τῷ λέ-
8 γειν ἐπιμελέστερον. Χρήσιμον δὲ πρὸς τοῦτο καὶ τὸ τῆς παρα-
βολῆς· ὅταν γενόμενοι καθ' αὑτοὺς ἀπὸ τῆς ἀκροάσεως, καὶ λα-
βόντες τι τῶν μὴ καλῶς ἢ μὴ ἱκανῶς εἰρῆσθαι δοκούντων, ἐπι-
χειρῶμεν εἰς ταὐτό, καὶ προάγωμεν αὐτούς, τὰ μὲν ὥσπερ ἀ-
ναπληροῦν, τὰ δὲ ἐπανορθοῦσθαι, τὰ δὲ ἑτέρως φράζειν, τὰ δ'
9 ὅλως εἰσφέρειν ἐξ ὑπαρχῆς πειρώμενοι πρὸς τὴν ὑπόθεσιν. Ὁ

. . σημαίνει δέχεσθαι εἰς τὸ δεῖπνον τὸν προσκεκλημένον· παρακαλεῖν δὲ, προσκαλεῖν τινα.

2. Κατορθουμένοις) Τοῖς εἰρημένοις ὀρθῶς, καλῶς. Τὸ δὲ κατορθοῦσθαι μεταχειρίζονται πολλάκις διὰ νὰ φανερώσωσι τὰ κατὰ τὴν μάχην πραττόμενα καὶ ἀποβαίνοντα καλῶς, καθὼς καὶ τὰ διαπραγματευόμενα ὑπό τινος γράφοντος ἢ λέγοντος, ὅταν ὀρθῶς καὶ καλῶς πραγματεύηται αὐτά.

3. Ξενοφῶν) Εἰς τὸν Οἰκονομικόν. Περὶ τούτου δὴ καὶ ὁ Πλούταρχος ἔγραψεν ἰδιαιτέραν πραγματείαν ἐπιγραφομένην «Πῶς ἄν τις ὑπ' ἐχθρῶν ὠφελοῖτο.»

6. Ἀχρήστως) Ἀνωφελῶς, κενῶς. Ἴσως δὲ πρέπει νὰ τρέψωμεν τὸν τὲ εἰς τὸν δὲ, ὥστε, ὑπονοουμένου τοῦ ἐστὶ, νὰ ἦνε ἡ σύνταξις γιγνόμενόν ἐστιν, ἀντὶ τοῦ γίγνεται, καθὼς καὶ ἐν Ταμ. παραγ. εἶπε· «Τοῦτο δ' οὐχ ἁπλῶς γιγνόμενόν ἐστιν».

7. Ἁμαρτανόντων) Τουτέστι καὶ τὸ τοῦ Πλάτωνος δὲν πρέπει τις νὰ ὀκνῇ, ὅταν παρατηρῇ τὰ ἁμαρτήματα τῶν ἄλλων, νὰ λέγῃ πρὸς ἑαυτόν.

— Ἐνεικονίζεσθαι) Τοιουτοτρόπως εἰς τοὺς λόγους τῶν ἄλλων πρέπει νὰ ἐνεικονίζωνται οἱ ἰδικοί μας· τουτέστιν ὅταν ἀκούωμεν ἄλλους λέγοντας, πρέπει νὰ σκεπτώμεθα ὥστε δι' αὐτῶν νὰ βλέπωμεν ὁποῖοι θὰ ἦσαν οἱ ἐδικοί μας εἰς τοιαύτην περίστασιν.

8. Ἐπιχειρῶμεν) Σύνηθες τὸ ῥῆμα παρὰ διαλεκτικοῖς καὶ ῥήτορσι, καὶ σημαίνει τὸ, συλλογίζεσθαι, διαλέγεσθαι περί τινος. — Ἐξ ὑπαρχῆς) Ἐκ νέου.

καὶ Πλάτων ἐποίησε πρὸς τὸν Λυσίου λόγον. Τὸ μὲν γὰρ ἀντιπεῖν οὐ χαλεπόν, ἀλλὰ καὶ πάνυ ῥᾴδιον, εἰρημένῳ λόγῳ· τὸ δ' ἕτερον ἀνταναστῆσαι βελτίονα παντάπασιν ἐργῶδες. Ὥσπερ ὁ Λακεδαιμόνιος ἀκούσας, ὅτι Φίλιππος Ὄλυνθον κατέσκαψεν, Ἀλλ' οὐκ ἀναστῆσαί γε τοιαύτην ἔφη πόλιν ἐκεῖνος ἂν δυνηθείη. Ὅταν οὖν ἐν τῷ διαλέγεσθαι πρὸς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν μὴ πολὺ 10
φαινώμεθα τῶν εἰρηκότων διαφέροντες, πολὺ τοῦ καταφρονεῖν ἀφαιροῦμεν, καὶ τάχιστα κολούεται τὸ αὔθαδες ἡμῶν καὶ φίλαυτον ἐν ταῖς τοιαύταις ἐλεγχόμενον ἀντιπαραβολαῖς.

ζ' Τῷ τοίνυν καταφρονεῖν τὸ Θαυμάζειν ἀντικείμενον εὐγνωμονεστέρας μέν ἐστι δήπου καὶ ἡμερωτέρας φύσεως, δεῖταί γε μὴν οὐδ' αὐτὸ μικρᾶς εὐλαβείας, τάχα δὲ καὶ μείζονος, ὅσῳ οἱ μὲν καταφρονητικοὶ καὶ Θρασεῖς ἧττον ὠφελοῦνται ὑπὸ τῶν λεγόντων, οἱ δὲ Θαυμαστικοὶ καὶ ἄκακοι μᾶλλον βλάπτονται· καὶ τὸν Ἡράκλειτον οὐκ ἐλέγχουσιν εἰπόντα, Βλὰξ ἄνθρωπος ἐπὶ παντὶ λόγῳ ἑπτοῆσθαι
φιλεῖ. Δεῖ δὲ τὸν μὲν ἔπαινον ἀφελῶς τοῖς λέγουσι, τὴν δὲ πίστιν εὐ- 2
λαβῶς προΐεσθαι τοῖς λόγοις· καὶ τῆς μὲν λέξεως καὶ προφορᾶς τῶν ἀγωνιζομένων εὐμενῆ καὶ ἁπλοῦν εἶναι Θεατήν, τῆς δὲ χρείας καὶ τῆς ἀληθείας τῶν λεγομένων ἀκριβῆ καὶ πικρὸν ἐξεταστήν· ἵν' οἱ
μὲν λέγοντες μὴ μισῶσιν, οἱ δὲ λόγοι μὴ βλάπτωσιν. Ὡς πολλὰ 3
ψευδῆ καὶ πονηρὰ δόγματα λανθάνομεν εὐνοίᾳ καὶ πίστει τῇ πρὸς τοὺς λέγοντας ἐνδεχόμενοι. Οἱ μὲν οὖν Λακεδαιμονίων ἄρχοντες, 4
ἀνδρὸς οὐκ εὖ βεβιωκότος γνώμην δοκιμάσαντες, ἑτέρῳ προσέταξαν εἰπεῖν εὐδοκιμοῦντι περὶ τὸν βίον καὶ τὸ ἦθος· ὀρθῶς πάνυ καὶ πολιτικῶς ἐθίζοντες τὸν δῆμον ὑπὸ τοῦ τρόπου μᾶλλον ἢ τοῦ λόγου τῶν συμβουλευόντων ἄγεσθαι. Τοὺς δὲ ἐν φιλοσοφίᾳ λό- 5

---

9. Πλάτων). Εἰς τὸν Φαῖδρον. Διϊσχυρίζεται δέ τις τῶν φιλολόγων, ὁ Ταύλορος, ὅτι ὁ Λυσίας οὗτος εἶνε ἄλλος ἢ ὁ εἷς τῶν δέκα Ἀττικῶν ῥητόρων περίφημος Λυσίας. Ὅμως οἱ λόγοι του ὧδε εἶνε τόσον πειστικοί.

— Λακεδαιμόνιος). «Ἀγησίπολις ὁ Κλεομβρότου, εἰπόντος τινὸς, ὅτι Φίλιππος ἐν ὀλίγαις ἡμέραις Ὄλυνθον κατέσκαψε. Μὰ τοὺς Θεούς, εἶπεν, ἄλλην τοιαύτην ἐν πολλαπλασίονι χρόνῳ οὐκ οἰκοδομήσει». Πλούτ. ἐν Ἀποφθ. Λακων.

ζ'. Ἡράκλειτον) Καὶ τὸ τοῦ Ἡρακλείτου δὲν καταχρίνουσιν, ἀλλ' ἀποδέχονται. Ἦτο δὲ οὗτος φιλόσοφος τῆς Ἰονικῆς σχολῆς ἐξ Ἐφέσου τῆς μικρᾶς Ἀσίας, ὅς τις ἐπωνομάζετο Κλαυσῖνος διὰ τὰς κλαυστικὰς περὶ πάντων ἰδέας του.

2. Ἀγωνιζομένων) Ἀγών, ἀγωνίζεσθαι κυριολεκτικῶς ἐπὶ τῆς εἰς τὴν ἐκκλησίαν πρὸς τὸν δῆμον ὁμιλίας τῶν δημαγωγῶν ἢ ἄλλων, μετὰ ταῦτα δὲ ἐλήφθη καὶ περὶ τῆς σχολαστικῆς καὶ οἰκανικῆς ὁμιλίας.

3. Ὡς πολλὰ) Ἀντὶ τοῦ ἐπεὶ πολλά.

4. Οἱ μὲν οὖν Λακεδ.) Τοῦ τοιούτου παρὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἔθους καὶ ἀλλαχοῦ μνημονεύει ὁ συγγραφεύς. «Ἐν Λακεδαίμονι τινὸς Δημοσθένους, ἀνδρὸς ἀκολάστου, γνώμην εἰπόντος ἁρμόζουσαν, ἀπέῤῥιψεν ὁ δῆμος· οἱ δὲ ἔφοροι κληρώσαντες ἕνα τῶν γερόντων, ἐκέλευσαν εἰπεῖν τὸν αὐτὸν λόγον ἐκεῖνον, ὥσπερ εἰς καθαρὸν ἀγγεῖον ἐκ ῥυπαροῦ μεταχερίσαντες, ὅπως εὐπρόσδεκτος γένηται τοῖς πολλοῖς.

γους ἀφαιροῦντα χρὴ τὴν τοῦ λέγοντος δόξαν αὐτοὺς ἐφ' ἑαυτῶν
5 ἐξετάζειν. Ὡς γὰρ πολέμου, καὶ ἀκροάσεως πολλὰ τὰ κενά ἐ-
6 στι. Καὶ γὰρ πολιὰ τοῦ λέγοντος, καὶ πλάσματα, καὶ ὀφρῦς,
καὶ περιαυτολογία, μάλιστα δὲ αἱ κραυγαὶ καὶ οἱ θόρυβοι καὶ
τὰ πηδήματα τῶν παρόντων συνεκπλήττει τὸν ἄπειρον ἀκροα-
7 τὴν καὶ νέον, ὥσπερ ὑπὸ ῥεύματος παραφερόμενον. Ἔχει δέ τι
καὶ ἡ λέξις ἀπατηλόν, ὅταν ἡδεῖα καὶ πολλὴ καὶ μετ' ὄγκου τι-
8 νὸς καὶ κατασκευῆς ἐπιφέρηται τοῖς πράγμασιν. Ὡς γὰρ τῶν
ὑπὸ αὐλὸν ᾀδόντων αἱ πολλαὶ τοὺς ἀκούοντας ἁμαρτίαι διαφεύ-
γουσιν, οὕτως περιττὴ καὶ σοβαρὰ λέξις ἀντιλάμπει τῷ ἀκρο-
9 ατῇ πρὸς τὸ δηλούμενον. Ὁ μὲν γὰρ Μελάνθιος, ὡς ἔοικε, πε-
ρὶ τῆς Διογένους τραγῳδίας ἐρωτηθείς, οὐκ ἔφη κατιδεῖν αὐτὴν
10 ὑπὸ τῶν ὀνομάτων ἐπιπροσθουμένην. Αἱ δὲ τῶν πολλῶν διαλέ-
ξεις καὶ μελέται σοφιστῶν οὐ μόνον τοῖς ὀνόμασι παραπετάσμα-
σι χρῶνται τῶν διανοημάτων, ἀλλὰ καὶ τὴν φωνὴν ἐμμελείαις τισὶ
καὶ μαλακότησι καὶ περιάσεσιν ἐφηδύνοντες ἐκβακχεύουσι καὶ πα-
ραφέρουσι τοὺς ἀκροωμένους, κενὴν ἡδονὴν διδόντες, καὶ κενωτέ-
ραν δόξαν ἀντιλαμβάνοντες. Ὥστε αὐτοῖς συμβαίνει τὸ ὑπὸ Διο-
11 νυσίου ῥηθέν. Ἐκεῖνος γάρ, ὡς ἔοικεν, εὐδοκιμοῦντι κιθαρῳδῷ
παρὰ τὴν θέαν ἐπαγγειλάμενος δωρεάς τινας μεγάλας, ὕστερον

---

5. Αὐτοὺς ἐφ' ....) Αὐτοὺς καθ' ἑαυτοὺς τοὺς λόγους, κατὰ μόνας.

6. Πλάσματα) Πλάσμα σημαίνει τὸν πρὸς ἡδύτητα καὶ εὐρυθμίαν σχηματισμὸν τῆς φωνῆς, ὡς πλάττειν τὴν φωνὴν, τὸ νὰ σχηματίζῃ τις καὶ νὰ ποικίλλῃ αὐτὴν εὐρύθμως.

— Περιαυτολογία) Περιαυτολογεῖν, ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ ἑαυτὸν ἐπαινεῖν.

7. Λέξις ... πολλὴ) Ἀφθονία λόγου.

— Ὄγκου) Ὄγκος λόγου, τὸ λίαν τετορνευμένον καὶ σοβαρὸν τῆς φράσεως, τὸ ὁποῖον καὶ κατὰ τοὺς ἀρχαίους κακία μᾶλλον πολλάκις ἢ ἀρετὴ εἶναι.

8. Ἀντιλάμπει) Σκοτίζει. Ὁ δὲ νοῦς· καθὼς εἰς τὸ πολὺ φῶς δὲν δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ ἴδῃ, ἐπειδὴ ἀμαυροῦνται οἱ ὀφθαλμοί του, τοιουτοτρόπως τὸ περιττὸν καὶ σοβαρὸν τῆς φράσεως ἐκπλήττει τὸν ἀκροατὴν, ὥστε δὲν δύναται νὰ σκεφθῇ περὶ τοῦ λεγομένου.

9. Μελάνθιος) Τραγικὸς ποιητὴς, τὸν ὁποῖον ὁ Ἀριστοφάνης καὶ ἄλλοι κωμῳδοποιοὶ σκώπτουσιν ὡς ἀδδηφάγον.

— Ὡς ἔοικεν) Ὡς λέγεται.

— Διογένους) Ἀναφέρουσι δύο Διοτραγῳδοποιοὺς, Διογένην τὸν καὶ ἐπικληθέντα, καὶ Διογένην τὸν Κυνικόν. Ἐκ τούτων δὴ ἐκεῖνος μὲν, ἁλόντας κατὰ τὸν Μελάνθιον, ἐποίησε τραγῳδίας, οὗτος δὲ ἡμαρτημένως ἀναφέρεται τραγῳδιῶν ποιητὴς, ἐπειδὴ ταύτας ἐποίησεν ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Φιλίσκος. Εἶνε δὲ ἀμφίβολον ὁπότερον ἐννοεῖ ἐνταῦθα. Ἴσως ὅμως ἡ ἀληθὴς γραφὴ εἶνε ὄχι Διογένους, διότι τὰς μὲν τοῦ Οἰνομάου οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων ἐλέγχει, τὰς δὲ τοῦ Φιλίσκου δὲν εἶδε βέβαια ὁ Μελάνθιος, ἀλλὰ Διονυσίου, τοῦ ὁποίου τὰς τραγῳδίας πολλοὶ διατύρουσι τῶν ἀρχαίων.

— Ἐπιπροσθουμένην) Ἐπισκοτουμένην. Ἐλέχθη δὲ κατὰ μεταφορὰν ἀπὸ τῶν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα ἐπισκοτίζονται διὰ τῆς παρεμπτώσεως μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ φωτὸς ἄλλων.

11. Παρὰ τὴν θέαν) Ἡ παρὰ μὲ αἰτιατικὴν σημαίνει τὸν καθ' ὃν γίνεταί τι τόπον καὶ χρόνον. Πρέπει δὲ νὰ ἀποδώσωμεν τὸ προθετόπτωτον τοῦτο εἰς τὴν μετοχ. ἐπαγγειλάμενος· ὁ δὲ νοῦς· Καθ' ὃν χρόνον Διονύσιος ὁ τύραννος ἤκουεν αὐτὸν ᾄδοντα εἰς τὸ θέατρον. Ἐξηγήσαμεν δὲ τὸ «παρὰ τὴν θέαν, ἤκουεν·» ἐπειδὴ τὰς σημαντικὰς τῆς ἐνεργείας τῆς ὁράσεως λέξεις πολλάκις μεταχειρίζονται διὰ νὰ ση-

γένεις
Οἰνόμαον.

οὐδὲν ἔδωκεν, ὡς ἀποδεδωκὼς τὴν χάριν· Ὅσον γάρ, ἔφη, χρόνον εὔφραινες ἄδων, τοσοῦτον ἔχαιρες ἐλπίζων. Τοῦτον δὲ τὸν ἔ- 12
ρανον αἱ τοιαῦται πληροῦσιν ἀκροάσεις τοῖς λέγουσι· θαυμάζονται γάρ, ἐφ' ὅσον τέρπουσιν, εἶτα ἅμα τῆς ἀκοῆς ἐξερρύη τὸ ἡδύ, κἀκεῖνος προλέλοιπεν ἡ δόξα, καὶ μάτην τοῖς μὲν ὁ χρόνος, τοῖς δὲ καὶ ὁ βίος ἀνάλωται.

ή. Διὸ δεῖ τὸ πολὺ καὶ κενὸν ἀφαιροῦντα τῆς λέξεως αὐτὸν διώκειν τὸν καρπὸν καὶ μιμεῖσθαι μὴ τὰς στεφηπλόκους, ἀλλὰ τὰς μελίσσας. Αἱ μὲν γὰρ ἐπινοοῦσαι τὰ ἀνθηρὰ καὶ εὐώδη 2
τῶν φύλλων, συνείρουσι καὶ διαπλέκουσιν ἡδὺ μέν, ἐφήμερον δὲ καὶ ἄκαρπον ἔργον· αἱ δέ, πολλάκις ἴων καὶ ῥόδων καὶ ὑακίνθων διαπετόμεναι λειμῶνας, ἐπὶ τὸν τραχύτατον καὶ δριμύτατον θύμον καταίρουσι, καὶ τούτῳ προσκάθηνται,

Ξανθὸν μέλι μηδόμεναι,

καὶ λαβοῦσαί τι τῶν χρησίμων, ἀποπέτονται πρὸς τὸ οἰκεῖον ἔρ- 3
γον. Οὕτω δὴ δεῖ τὸν φιλότεχνον καὶ καθαρὸν ἀκροατὴν τὰ μὲν ἀνθηρὰ καὶ τρυφερὰ τῶν ὀνομάτων, καὶ τῶν πραγμάτων τὰ θραματικὰ καὶ παντηγυρικά, κηφήνων βοτάνην σοφιστεύντων ἡγούμενον ἐᾶν· αὐτὸν δὲ τῇ προσοχῇ καταδυόμενον εἰς τὸν νοῦν τοῦ λόγου, καὶ τὴν διάθεσιν τοῦ λέγοντος, ἕλκειν ἀπ' αὐτῆς τὸ χρήσιμον καὶ ὠφέλιμον, μεμνημένον, ὡς οὐκ εἰς θέατρον οὐδὲ ᾠδεῖον, ἀλλ' εἰς σχολὴν καὶ διδασκαλεῖον ἀφῖκται, τῷ λόγῳ τὸν βίον ἐπανορθωσόμενος. Ὅθεν δὴ καὶ ποιητέον ἐπίσκεψιν καὶ κρί- 4

μαίνωσι καὶ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων τὴν ἐνέργειαν, ὡς καὶ τὴν τοῦ νοός.

12. Ἔρανον) Ἔρανος κατὰ Κοραῆν (ἐν Χ. Θεοφρ. σελ. 166) ἐκαλεῖτο Α) τὸ ἐκ συνεισφορᾶς τῶν συνδαιτυμόνων δεῖπνον, ἔτι δὲ καὶ τὸ ὑπὸ φίλων ἀμοιβαίως ποιούμενον, ὡς Ἡσύχιος λέγει « ἔρανος τὸ ἐκ συμβολῆς δεῖπνον, ἢ τὸ ἀνὰ μέρος δεῖπνον. Β) Ἅπαντες οἱ κάτοικοι τῆς Ἀττικῆς ἦσαν διηρημένοι εἰς 174 Δήμους, ὑπαγομένους εἰς 10 φυλάς· ἑκάστη δὲ τούτων ἦτο διηρημένη εἰς 3 Φρατρίας, καὶ ἑκάστη τῶν Φατριῶν εἰς 30 Γένη. Οἱ ἐκ τοῦ αὐτοῦ δὲ Δήμου πολῖται Δημόται, οἱ ἐκ τῆς αὐτῆς Φυλῆς Φυλέται, οἱ ἐκ τῆς αὐτῆς Φρατρίας Φράτορες, καὶ τελευταῖον οἱ ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους Γενῆται ἐκαλοῦντο, ἔχοντες ἅπαντες ναοὺς, ἑορτὰς καὶ θυσίας ἰδίας. Εἰς δαπάνην δὲ τῶν ἰδίων τούτων ἑορτῶν καὶ θυσιῶν, καὶ τῶν μετ' αὐτὰς δείπνων, ἔπρεπεν ἕκαστος κατὰ μῆνα νὰ συνεισφέρῃ ὡρισμένην τινὰ χρημάτων ποσότητα, ἂν δὲ δὲν ἤθελεν, ἠναγκάζετο ὑπὸ τοῦ καλουμένου Ἐρανικοῦ Νόμου. Αὕτη δὲ ἡ ποσότης, ὡς καὶ τὰ μετὰ τὰς θυσίας δεῖπνα, ἐκαλεῖτο ἔρανος. Γ) Ἔρανος ἐκαλεῖτο καὶ ἡ εἰσφορὰ, τὴν ὁποίαν πολλοί τινες φίλοι, εἰσέφερον διὰ νὰ βοηθήσωτι δυστυχήσαντα φίλον· καὶ Δ) ὁ φόρος, τὸν ὁποῖον ἕκαστος τῶν πολιτῶν κατὰ τὰς προσόδους του ἔφερεν εἰς τὸ δημόσιον.

ή. Τὸ πολὺ καὶ κενὸν) Τὸ « πολὺ » δὲν σημαίνει ὅ,τι « πολλὴ λέξις » (ἀφθονία λόγου) ἀνωτέρω, ἀλλ' ἁπλῶς ὡς ἐπίθετον ἀναφέρεται εἰς τὸ « κενὸν », ὥστε « τὸ πολὺ καὶ κενὸν » ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ « τὸ πολὺ κενόν, » ἐπειδὴ ὁ « καὶ » δὲν συμπλέκει, ἀλλ' ἐνσείνει μόνον, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ δύναταί τις νὰ εὕρῃ τὸν τοιοῦτότροπον « καί· » « οἷον πολλοὶ καὶ σοφοί· πολλὰ καὶ ἀγαθά. »

3. Καθαρὸν) Καθαρὸς ἀκροατὴς λέγεται, ὅστις οὔτε ἀπὸ ἔννοιαν πρὸς τὸν λέγοντα διὰ τὸ καλλιεπὲς, ἢ καὶ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν ἐπαινεῖ καὶ ἐγκρίνει τὰ λεγόμενα, οὔτε πάλιν ἀπὸ μῖσος καταφέρεται, ἀλλ' ἐξετάζει αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ τὰ πράγματα.

σιν τῆς ἀκροάσεως ἐξ αὐτοῦ, καὶ τῆς περὶ αὐτὸν διαθέσεως, ἀναλογιζόμενον, εἴτι τῶν παθῶν γέγονε μαλακώτερον, εἴτι τῶν ἀνιαρῶν κουφότερον, εἰ θάρσος, εἰ φρόνημα βέβαιον, εἰ πρὸς
5 ἀρετὴν καὶ τὸ καλὸν ἐνθουσιασμός. Οὐ γὰρ ἐκ κουρείου μὲν ἀναστάντα δεῖ τῷ κατόπτρῳ παραστῆναι, καὶ τῆς κεφαλῆς ἅψασθαι, τὴν περικοπὴν τῶν τριχῶν ἐπισκοποῦντα καὶ τῆς κουρᾶς τὴν διαφοράν· ἐκ δὲ ἀκροάσεως ἀπιόντα καὶ σχολῆς, οὐκ εὐθὺς ἀφορᾶν χρὴ πρὸς ἑαυτόν, καταμανθάνοντα τὴν ψυχήν, εἴτι τῶν ὀχληρῶν ἀποτεθειμένη καὶ περιττῶν ἐλαφροτέρα γέγονε καὶ ἡ-
6 δίων. Οὔτε γὰρ βαλανείου, φησὶν ὁ Ἀρίστων, οὔτε λόγου μὴ καθαίροντος ὄφελός ἐστιν.

Θ΄. Ἡδέσθω μὲν οὖν ὑπὸ λόγων ὠφελούμενος ὁ νέος· οὐ δεῖ δὲ τὸ ἡδὺ τῆς ἀκροάσεως ποιεῖσθαι τέλος· οὐδὲ οἴεσθαι δεῖν ἐκ σχολῆς ἀπιέναι φιλοσόφου μινυρίζοντα καὶ γεγανωμένον· οὐδὲ ζητεῖν μυρίζεσθαι, δεόμενον ἐμβροχῆς καὶ καταπλάσματος· ἀλλὰ χάριν ἔχειν, ἐάν τις, ὥσπερ καπνῷ σμῆνος, λόγῳ δριμεῖ τὴν διάνοιαν ἀχλύος πολλῆς καὶ ἀμβλύτητος γέμουσαν ἐκκαθάρῃ.
2 Καὶ γὰρ εἰ τοῖς λέγουσι προσήκει μὴ παντάπασιν ἡδονὴν ἐχούσης καὶ πιθανότητα, λέξεως παραμελεῖν, ἐλάχιστα τούτου φρον-
3 τιστέον ἐστὶ τῷ νέῳ, τό γε πρῶτον. Ὕστερον δέπου, καθάπερ οἱ πίνοντες, ὅταν παύσωνται διψῶντες, τότε τὰ τορεύματα τῶν ἐκπωμάτων ὑποθεωροῦσι καὶ στρέφουσιν, οὕτως ἐμπλησθέντι δογμάτων καὶ ἀναπνεύσαντι δοτέον τὴν λέξιν, εἴτι κομψὸν ἔχει
4 καὶ περιττόν, ἐπισκοπεῖν. Ὁ δ' εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς μὴ τοῖς πράγμασιν ἐμφυόμενος, ἀλλὰ τὴν λέξιν Ἀττικὴν ἀξιῶν εἶναι καὶ ἰσχνήν, ὅμοιός ἐστι μὴ βουλομένῳ πιεῖν ἀντίδοτον, ἂν μὴ τὸ ἀγγεῖον ἐκ τῆς Ἀττικῆς Κωλιάδος ᾖ κεκεραμευμένον· μηδὲ ἱμάτιον περιβαλέσθαι χειμῶνος, εἰ μὴ προβάτων Ἀττικῶν εἴη τὸ ἔριον· ἀλλ', ὥσπερ ἐν τρίβωνι Λυσιακοῦ λόγου λεπτῷ καὶ ψιλῷ

---

6. Ἀρίστων) Στωϊκὸς φιλόσοφος Χῖος, μαθητὴς τοῦ Ζήνωνος, καὶ θεμελιωτὴς Σχολῆς φιλοσοφικῆς, ἥτις ἐπλησίαζε μᾶλλον πρὸς τὴν τῶν Κυνικῶν.

Θ΄. Μινυρίζοντα) «Μινυρίζειν» ἐκ τοῦ «μινύειν» ἐλαττοῦν σημαίνει κατὰ Συίδαν «ὀλίγῃ τῇ φωνῇ χρῆσθαι, θρηνεῖν,» ἔτι δὲ καὶ «ἡρέμα ᾄδειν», ὡς ἐνταῦθα. Ἡ δὲ ἔννοια τοιαύτη τις· «ἤδη τις καὶ ὑπὸ αὐλημάτων ἀνὴρ ἄμουσος διετέθη μουσικῶς, καὶ τὰ ὦτα ἔναυλος ὢν διαμέμνηται τοῦ μέλους, καὶ μινυρίζει πρὸς ἑαυτόν.

—Γεγανωμένον) «Γανόω» ἀπαυγάζω, φαιδροῦμαι, ἐκ τοῦ «γάνος», ἀπαύγασμα, φαιδρότης. Ὅθεν «ἐγανώθη», ἐφαιδρώθη.

— Σμῆνος) Καθὼς οἱ μελιτουργοὶ ἀποδιώκουσι τὰς μελίσσας διὰ τοῦ καπνοῦ, ὅταν δρέπωνται τὸ μέλι.

3. Ἀναπνεύσαντι) Τουτέστι τῶν ταραχῶν καὶ παθῶν τῆς ψυχῆς.

4. Κωλιάδος) Κωλιὰς, ἄκρα τις κατὰ τὸ Φάληρον τῆς Ἀττικῆς, ἔνθα ἐκεραμεύοντο περίφημα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀγγεῖα.

— Ἔριον) Καὶ ὁ Συνέσιος εἴς τινα τῶν πρὸς τὸν αὐτάδελφόν του ἐπιστολῶν ζητεῖ «στολὰς Ἀττικουργεῖς», ἐξισχύσας μᾶλλον κατὰ τὴν ἐργασίαν ἢ τὸ ἔριον.

— Τρίβωνι Λυσι. . .) Τοιαύτη τις ἡ διά-

καθήμενος, ἄπρακτος καὶ ἀκίνητος. Ταῦτα γὰρ τὰ νοσήματα 5
πολλὴν μὲν ἐρημίαν νοῦ καὶ φρενῶν ἀγαθῶν, πολλὴν δὲ τερθρειαν καὶ στωμυλίαν ἐν ταῖς σχολαῖς πεποίηκε· τῶν μειρακίων, οὔτε βίον, οὔτε πρᾶξιν, οὔτε πολιτείαν φιλοσόφου παραφυλαττόντων ἀνδρός, ἀλλὰ λέξεις καὶ ῥήματα, καὶ τὸ καλῶς ἀπαγγέλειν, ἐν ἐπαίνῳ τιθεμένων, τὸ δὲ ἀπαγγελλόμενον εἴτε χρήσιμον, εἴτε ἄχρηστον, εἴτε ἀναγκαῖον, εἴτε κενόν ἐστι καὶ περιττὸν, οὐκ ἐπισταμένων, οὐδὲ βουλομένων ἐξετάζειν.

ί. Ἀκολουθεῖ δὲ τούτοις τὸ περὶ τῶν προβλημάτων παράγγελ- 2
μα. Δεῖ γὰρ τὸν ἐπὶ δεῖπνον ἥκοντα τοῖς παρακειμένοις χρῆσθαι, καὶ μηδὲν αἰτεῖν ἄλλο, μηδ' ἐξελέγχειν· ὁ δ' ἐπὶ λόγων ἀφιγμένος ἑστίασιν, ἂν μὲν ἐπὶ ῥητοῖς, ἀκροάσθω σιωπῇ τοῦ λέγοντος· οἱ γὰρ εἰς ἄλλας ὑποθέσεις ἐξάγοντες καὶ παρεμβάλλοντες ἐρωτήματα, καὶ προσδιαποροῦντες, οὐχ ἥδεῖς οὐδὲ εὐσυνάλλακτοι πρὸς ἀκρόασιν ὄντες, ὠφελοῦνται μὲν οὐδέν, τὸν δὲ λέγοντα καὶ τὸν λόγον ὁμοῦ συνταράσσουσιν· ὅταν δὲ τοὺς ἀκούοντας ὁ λέγων ἐρωτᾷν καὶ προβάλλειν κελεύσῃ, χρήσιμόν τι δεῖ καὶ ἀναγκαῖον ἀεὶ προβάλλοντα φαίνεσθαι. Ὁ μὲν γὰρ 3
Ὀδυσσεὺς καταγελᾶται παρὰ τοῖς μνηστῆρσιν,

Αἰτίζων ἀκόλους, οὐκ ἄορας, οὐδὲ λέβητας·

μεγαλοψυχίας γὰρ ἡγοῦντο σημεῖον, ὡς τὸ δοῦναί τι τῶν μεγάλων, καὶ τὸ αἰτεῖν. Μᾶλλον δ' ἄν τις ἀκροατοῦ καταγελάσειεν 4
εἰς μικρὰ καὶ γλίσχρα προβλήματα τὸν διαλεγόμενον κινοῦντος. Οἷα τερθρευόμενοί τινες τῶν νέων, καὶ παρεπιδεικνύμενοι διαλεκ- 5
τικὴν ἢ μαθηματικὴν ἕξιν, εἰώθασι προβάλλειν περὶ τῆς τῶν ἀορίστων τομῆς, καὶ τίς ἡ κατὰ πλευρὰν ἢ κατὰ διάμετρον κίνησις. Πρὸς οὕς ἐστιν εἰπεῖν τὸ ὑπὸ Φιλοτίμου πρὸς τὸν ἔμπυον 6
καὶ φθισιῶντα ῥηθέν. Ἐπεὶ γὰρ ἐλάλησεν αὐτῷ φαρμάκιον αἰ-

ταξις τῆς φράσεως· «ἀλλ' ἐν Λυσιακῷ λόγῳ, ὥσπερ τρίβωνι λεπτῷ καὶ ψιλῷ, κάθηται ἄπρακτος καὶ ἀκίνητος». Ὁ δὲ νοῦς· ἀλλὰ καθὼς οὗτος εἰς καιρὸν χειμῶνος ἐνδεδυμένος ἱμάτιον λεπτὸν καὶ ψιλὸν κάθηται ἄπρακτος καὶ ἀκίνητος διὰ τὸ ψύχος, τοιουτοτρόπως ἐκεῖνος εὐχαριστούμενος εἰς Λυσιακὴν φράσιν, δὲν φροντίζει παντάπασι περὶ τῶν πραγμάτων, μηδὲ θέλει νὰ ἐνεργήσῃ τι.

5. Τερθρεία) Κατὰ τὸν ἐτυμολόγον τερθρεία, γοητεία, περιπάθεια, παρὰ τὸ τέρας, τέρατος, τερατεύω, τερατεία. Ὁ δὲ Ἡσύχιος ἑρμηνεύει τὴν λέξιν διὰ τοῦ λογομαχία, ἀπάτη, φλυαρία, φληναφία.

ί. Προβλημάτων) Τουτέστι τῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα οἱ ἀκροαταὶ προβάλλουσιν εἰς τὸν διδάσκοντα διὰ νὰ τὰ λύσῃ.

2. Παρακειμένοις) Τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης παρατεθειμένα σῖτα λέγονται τὰ παρακείμενα.

—Εὐσυνάλλακτοι) Ἐκεῖνοι, μετὰ τῶν ὁποίων εὐκόλως δύναταί τις νὰ ἔλθῃ εἰς συμπεριφοράν, ἄλλως «εὐκοινώνητοι, εὐσύμβολοι, εὐτυμπερίφοροι, εὐεπίμικτοι, εὐέντευκτοι» λεγόμενοι.

5. Τῆς τῶν ἀορ. τομῆς) Ἰδὲ Διογ. Λαέρτ. VII. 197, 69, 70, 82, 198.

τῶν πρὸς παρωνυχίαν, αἰσθόμενος ἀπὸ τῆς χρόας καὶ τῆς ἀναπνοῆς τὴν διάθεσιν, «Οὐκ ἔστι σοι, φησίν, ὦ βέλτιστε, περὶ παρωνυχίας ὁ λόγος». Οὐδέ σοι τοίνυν, ὦ νεανία, περὶ τοιούτων ζητημάτων ὥρα σκοπεῖν· ἀλλὰ πῶς οἰήματος καὶ ἀλαζονείας, ἐρώτων τε καὶ φλυαρίας ἀπολυθείς, εἰς βίον ἄτυφον καὶ ὑγιαίνοντα καταστήσεις σαυτόν.

ιά. Εὖ μάλα δὲ χρὴ καὶ πρὸς τὴν τοῦ λέγοντος ἐμπειρίαν ἢ φυσικὴν δύναμιν ἁρμοσμένον, ἐν οἷς αὐτὸς ἑαυτοῦ κράτιστός ἐστι, ποιεῖσθαι τὰς ἐρωτήσεις· καὶ μὴ παραδιάζεσθαι τὸν μὲν ἠθικώτερον φιλοσοφοῦντα, φυσικὰς ἐπάγοντα καὶ μαθηματικὰς ἀπορίας· τὸν δὲ τοῖς φυσικοῖς σεμνυνόμενον, εἰς συνημμένων ἐπι-
2 κρίσεις ἕλκοντα, καὶ ψευδομένων λύσεις. Ὡς γὰρ ὁ τῇ κλειδὶ τὰ ξύλα σχίζειν, τῇ δὲ ἀξίνῃ τὴν θύραν ἀνοίγειν πειρώμενος οὐκ ἐκεῖνα δόξειεν ἂν ἐπηρεάζειν, ἀλλ' αὐτὸν ἀποστερεῖν τῆς ἑκατέρου χρείας καὶ δυνάμεως· οὕτως οἱ παρὰ τοῦ λέγοντος, ὃ μὴ πέφυκε μηδὲ ἤσκησεν, αἰτοῦντες, ὃ δ' ἔχει καὶ δίδωσι, μὴ δρεπόμενοι μηδὲ λαμβάνοντες, οὐ τοῦτο βλάπτονται μόνον, ἀλλὰ καὶ κακοήθειαν καὶ δυσμένειαν προσοφλισκάνουσιν.

ιβ'. Φυλακτέον δὲ καὶ τὸ πολλὰ καὶ πολλάκις αὐτὸν προβάλλειν·
2 ἔστι γὰρ καὶ τοῦτο τρόπον τινὰ παρεπιδεικνυμένου. Τὸ δὲ ἑτέρου προτείνοντος ἀκροᾶσθαι μετ' εὐκολίας, φιλολόγου καὶ κοινωνικόν· ἐὰν μή τι τῶν ἰδίων ἐνοχλῇ καὶ κατεπείγῃ πάθος ἐπισχέ-
3 σεως δεόμενον, ἢ νόσημα παρηγορίας. Τάχα μὲν γὰρ οὐδὲ ἀμαθίην κρύπτειν ἄμεινον, ὥς φησιν Ἡράκλειτος, ἀλλ' εἰς μέ-
4 σον τιθέναι καὶ θεραπεύειν. Ἂν δὲ ὀργή τις ἢ προσβολὴ δεισιδαιμονίας, ἢ διαφορὰ πρὸς οἰκείους σύντονος, ἢ περιμανὴς ἐξ ἔρωτος ἐπιθυμία,

Κινοῦσα χορδὰς τὰς ἀκινήτους φρενῶν,

ἐπιταράξῃ τὴν διάνοιαν, οὐ φευκτέον εἰς ἑτέρους λόγους ἀποδιδράσκοντας τὸν ἔλεγχον· ἀλλὰ περὶ αὐτῶν τούτων ἀκουστέον ἐν ταῖς διατριβαῖς, καὶ μετὰ τὰς διατριβάς, ἰδίᾳ προσιόντας αὐ-
5 τοὺς καὶ προσανακρίνοντας. Ἀλλὰ μὴ τοὐναντίον, ὥσπερ οἱ πολλοὶ χαίρουσι τοῖς φιλοσόφοις περὶ ἄλλων διαλεγομένοις, καὶ θαυμάζουσιν· ἐὰν δὲ τοὺς ἄλλους ἐάσας ὁ φιλόσοφος αὐτοῖς ἐκείνοις ἰδίᾳ παρρησιάζεται περὶ τῶν διαφερόντων, καὶ ὑπομιμνήσκῃ, δυσχεραίνουσι καὶ περίεργον νομίζουσιν· ἐπιεικῶς γάρ, ὥσπερ τῶν τραγῳδῶν ἐν τοῖς θεάτροις, καὶ τῶν φιλοσόφων ἐν

Περὶ δὲ τοῦ «συνημμένων ἐπικρίσεις τῶν ψευδομένων λύσεις», ἰδὲ τὸν αὐτὸν, VII, 69—75.

ιβ' 2. Μετ' εὐκολίας) Φιλοφρόνως.

5. Ἐπιεικῶς) Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, συνήθως σχεδόν.

ταῖς σχολαῖς οἴονται δεῖν ἀκούειν, ἐν δὲ τοῖς ἔξω πράγμασιν οὐδὲν αὐτοὺς ἑαυτῶν διαφέρειν ἡγοῦνται· πρὸς μὲν τοὺς σοφιστὰς εἰκότως τοῦτο πεπονθότες· ἀναστάντες γὰρ ἀπὸ τοῦ θρόνου, καὶ ἀποθέμενοι τὰ βιβλία, καὶ τὰς εἰσαγωγάς, ἐν τοῖς ἀληθινοῖς τοῦ βίου μέρεσι μικροὶ καὶ ὑπὸ χεῖρα φαίνονται τοῖς πολλοῖς· περὶ δὲ τῶν ὄντως φιλοσόφων ἀγνοοῦντες, ὅτι καὶ σπουδὴ καὶ παιδιά, καὶ νεῦμα, καὶ μειδίαμα, καὶ σκυθρωπασμὸς αὐτῶν, μάλιστα δ' ὁ πρὸς ἕκαστον ἰδίᾳ περαινόμενος λόγος, ἔχει τινὰ καρπὸν ὠφέλιμον τοῖς ὑπομένειν καὶ προσέχειν ἐθισθεῖσι.

ιγ'. Δεῖται δὲ καὶ τὸ περὶ τοὺς ἐπαίνους καθῆκον εὐλαβείας τινὸς καὶ μετριότητος· διὰ τὸ μήτε τὴν ἔλλειψιν αὐτοῦ, μήτε τὴν ὑπερβολὴν ἐλευθέριον εἶναι. Βαρὺς μὲν γὰρ ὁ ἀκροατὴς 2
καὶ φορτικός, ὁ πρὸς πᾶν ἄτεγκτος καὶ ἀτενὴς τὸ λεγόμενον, οἰήματος ὑπούλου καὶ περιαυτολογίας ἐνδιαθέτου μεστός· ὡς ἔχων τί τῶν λεγομένων βέλτιον εἰπεῖν, μήτε ὀφρὺν κατὰ σχῆμα κινῶν, μήτε φωνὴν εὐγνώμονος μάρτυρα φιλικοΐας προϊέμενος, ἀλλὰ σιγῇ καὶ βαρύτητι καταπλάστῳ καὶ σχηματισμῷ θηρώμενος δόξαν εὐσταθοῦς καὶ βάθος ἔχοντος ἀνδρός· ὥσπερ χρημάτων, τῶν ἐπαίνων, ὅσον ἄλλῳ μεταδίδωσιν, αὐτοῦ δοκῶν ἀφαιρεῖσθαι. Πολλοὶ γάρ εἰσιν οἱ κακῶς καὶ παρὰ μέλος τὴν 3
Πυθαγόρου φωνὴν ὑπολαμβάνοντες. Ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἐκ φιλοσο- 4
φίας ἔφησεν αὐτῷ περιγεγονέναι τὸ μηδὲν θαυμάζειν. Οὗτοι δὲ 5
τὸ μηδένα ἐπαινεῖν, μηδὲ τιμᾶν ἐν τῷ καταφρονεῖν τιθέμενοι, καὶ τὸ σεμνὸν ὑπεροψίᾳ διώκουσιν. Ὁ γὰρ φιλόσοφος λόγος 6
τὸ μὲν ἐξ ἀπορίας καὶ ἀγνοίας θαῦμα καὶ θάμβος ἐξαίρει, γνώσει καὶ ἱστορίᾳ τῆς περὶ ἕκαστον αἰτίας, τὸ δὲ εὔκολον καὶ μέγα καὶ φιλάνθρωπον οὐκ ἀπόλλυσι. Τοῖς γὰρ ἀληθινῶς καὶ 7
βεβαίως ἀγαθοῖς τιμή τε καλλίστη, τὸ τιμῆσαί τινα τῶν ἀξίων· καὶ κόσμος εὐπρεπέστατος, τὸ ἐπικοσμῆσαι, περιουσίᾳ δόξης καὶ ἀφθονίᾳ γινόμενον. Οἱ δὲ γλίσχροι περὶ τοὺς ἑτέρων ἐπαί- 8

— Ἀπὸ τοῦ θρόνου) Ἀπὸ καθέδρας Διότι οἱ διδάσκοντες ἐδίδασκον καθήμενοι ἢ ἱστάμενοι ἐπὶ καθέδρας. Περὶ δὲ τοῦ Σωκράτους λέγει ὁ συγγραφεύς. »Σωκράτης γοῦν οὔτε βάθρα θεὶς, οὔτε εἰς θρόνον καθίσας, οὔτε διατριβῆς, ἢ περιπάτου τοῖς γνωρίμοις τεταγμένην φυλάττων ἐφιλοσόφει.«

— Ὑπὸ χεῖρα) Ἄλλως ὑποχείριος.

— Τοῖς πολλοῖς) Οἱ πολλοί, ὁ ὄχλος.

ιγ'. 2. Οἰήματος) Οἴημα, ἡ περὶ ἑαυτοῦ μεγάλη ἰδέα τινός· μεστὸς ἀλαζονείας ἐγκρύφου.

— Ἐνδιαθέτου) Περιαυτολογία ἐνδιάθετος, εἶναι τὸ νὰ ἐπαινῇ τις ἑαυτὸν ἐνδιαθέτως.

— Κατὰ σχῆμα) Εὐσχημόνως.

3. Παρὰ μέλος) Παρὰ τὸ δέον.

5. Οὗτοι δὲ . . .) Τῶν φιλολόγων τις ἀναγινώσκει. »Οὗτοι δὲ ἐν τῷ μηδένα ἐπαινεῖν μηδὲ τιμᾶν τὸ φρονεῖν τιθέμενοι, τὸ σεμνὸν ὑπεροψίᾳ διώκουσιν.«

νους ἔτι πένεσθαι καὶ πεινῆν ἐοίκασι τῶν ἰδίων. Ὁ δ' ἐναντίως
9 τούτων αὖ πάλιν, μηδὲν ἐπικρίνων, ἀλλὰ κατὰ ῥῆμα καὶ συλλαβὴν ἐφιστάμενος καὶ κεκραγώς, ἐλαφρός τις ὢν καὶ ὀρνεώδης, πολλάκις μὲν οὐδὲ αὐτοῖς ἀρέσκει τοῖς ἀγωνιζομένοις, ἀεὶ δὲ λυπεῖ τοὺς ἀκροωμένους, ἀνασοβῶν καὶ συνεξανιστὰς παρὰ γνώμην, οἷον ἑλκομένους βίᾳ δι' αἰδῶ καὶ συνεπιχοῦντας· οὐδὲν δὲ ὠφεληθείς, διὰ τὸ ταραχώδη καὶ πολυπτόητον αὐτῷ περὶ τοὺς ἐπαίνους γεγονέναι τὴν ἀκρόασιν, ἀπέρχεται τῶν τριῶν
ἓν φερόμενος· εἴρων γάρ, ἢ κόλαξ, ἢ περὶ λόγους ἀπειρόκαλος, ἔδο-
10 ξεν εἶναι. Δίκην μὲν οὖν δικάζοντα δεῖ μήτε πρὸς ἔχθραν τινά, μήτε πρὸς χάριν ἀκούειν, ἀλλ' ἀπὸ γνώμης πρὸς τὸ δίκαιον· ἐν δὲ ταῖς φιλολόγοις ἀκροάτεσιν οὔτε νόμος οὐδείς, οὔτε ὅρκος ἡμᾶς ἀ-
11 πείργει μὴ μετ' εὐνοίας ἀποδέχεσθαι τὸν διαλεγόμενον. Ἀλλὰ καὶ τὸν Ἑρμῆν ταῖς Χάρισιν οἱ παλαιοὶ συγκαθίδρυσαν, ὡς μάλιστα τοῦ λόγου τὸ κεχαρισμένον καὶ προσφιλὲς ἀπαιτοῦντος.
12 Οὐδὲ γὰρ οἷόν τε παντελῶς οὕτως ἐκβόλιμον εἶναι τὸν λέγοντα καὶ διημαρτημένον, ὥστε μήτε νοῦν τινα παρασχεῖν ἄξιον ἐπαίνου, μήτε ἀπομνημόνευσιν ἑτέρων, μήτε αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν τοῦ λόγου καὶ πρόαίρεσιν, ἀλλὰ μηδὲ λέξιν ἢ διάθεσιν τῶν λεγομένων·

Ὡς ἀν' ἐχινόποδας καὶ ἀνὰ τρηχεῖαν ὄνωνιν
Φύονται μαλακῶν ἄνθεα λευκοίων.

13 Ὅπου γὰρ ἐμέτου τινὲς ἐγκώμια καὶ πυρετοῦ, καὶ νὴ Δία χύτρας ἐπιδεικνύμενοι πιθανότητος οὐκ ἀμοιροῦσιν· ἧπου λόγος ὑπ' ἀνδρὸς ἄλλως γέπως δοκοῦντος, ἢ καλουμένου, φιλοσόφου περαινόμενος, οὐκ ἂν ὅλως ἀναπνοήν τινα καὶ καιρὸν ἀκροαταῖς
14 εὐμενέσι καὶ φιλανθρώποις παράσχοι πρὸς ἔπαινον; Οἱ γοῦν ἐν ὥρᾳ πάντες, ὥς φησιν ὁ Πλάτων, ἀμηγέπη δάκνουσι τὸν ἐρωτικόν· καὶ λευκὸς μὲν θεῶν παῖδας ἀνακαλῶν, μέλανας δὲ ἀν-

---

9. Ὀρνεώδης) Ὄστις ἔχει εἶδος ὀρνίθων, ὅστις εἶναι ὅμοιος μὲ ὄρνεις.

12. Ἐχινόποδας) Εἶδός τι φυτοῦ ἀκανθώδους, ὡς καὶ ἡ ὄνωνις, ἥτις καὶ ὀνωνὶς καὶ αἴωνις λέγεται.

13. Ἐμέτου) Πολλοὶ τῶν σοφιστῶν ἐπιδείξεως ἕνεκα ἠγωνίζοντο τὰ μὲν μικρὰ μεγάλα, τὰ δὲ μεγάλα μικρὰ νὰ παραστήσωσι, νομίζοντες τοῦτο δεινότητα λόγου. Τινὲς δὲ καὶ ἐγκώμια ἔγραψαν πραγμάτων μικρῶν καὶ οὐδενὸς ἀξίων· » εἰδὲ βούλει ἐνσκέψασθαι τοὺς χρηστοὺς σοφιστάς. — Ἀλλ' ἔγωγε ἤδη τινὶ ἐνέτυχον βιβλίῳ ἀνδρὸς σοφοῦ, ἐν ᾧ ἐνῆσαν ἅλις ἔπαινον θαυμάσιον ἔχοντες πρὸς ὠφέλειαν. Πλάτ. Συμ. τῶν μὲν γὰρ τοὺς βομβυλίους, καὶ τοὺς ἄμας, καὶ τὰ τοιαῦτα βουληθέντων ἐπαινεῖν οὐδεὶς πώποτε λόγων ἠπόρησεν. Ἰσοκρ. Ἑλ. ἐγκωμ. Φαβορῖνος δέ τις φιλόσοφος φίλος τοῦ συγγραφέως, ὅστις ἐνησχολεῖτο ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς συγγραφὴν ἐπαίνων τοιούτων πραγμάτων, καὶ πυρετοῦ ἐγκώμιον ἔγραψε. Περὶ δὲ Ἀγριπίννου τινὸς λέγει ὁ Στοβαῖος· »οὗτος δ' ἔφη, ὁ ἀνὴρ τοιοῦτος ὢν ὥστε τοῦ συμβαίνοντος ἀεὶ ἑαυτῷ δυσκόλου ἔπαινον γράφειν. Εἰ μὲν πυρέττοι πυρετοῦ· εἰ δὲ ἀδοξοῖ ἀδοξίας· εἰ δὲ φύγοι, φυγῆς.»

θρικούς, καὶ τὸν γρυπὸν βασιλικόν, καὶ τὸν σιμὸν ἐπίχαριν, τὸν δὲ ὠχρὸν ὑποκοριζόμενος μελίχρουν, ἀσπάζεται καὶ ἀγαπᾷ· δεινὸς γάρ ἐστιν ὁ ἔρως, ὥσπερ ὁ κιττός, αὐτὸν ἐκ πάσης ἀναδῆσαι προφάσεως. Πολὺ δὴ μᾶλλον ὁ φιλήκοος καὶ φιλολόγος ἀεί τινος αἰτίας εὑρετικὸς ἔσται, δι' ἣν οὐκ ἀπὸ τρόπου τῶν λεγόντων ἕκαστον ἐπαινῶν φανεῖται. Καὶ γὰρ ὁ Πλάτων τὸν Λυσίου λόγον οὔτε κατὰ τὴν εὕρεσιν ἐπαινῶν, καὶ τῆς ἀταξίας αἰτιώμενος, ὅμως αὐτοῦ τὴν ἀπαγγελίαν ἐπαινεῖ, καὶ ὅτι τῶν νομάτων σοφῶς καὶ στρογγύλως ἕκαστον ἀποτετόρνευται. Μέμψαιτο δ' ἄν τις Ἀρχιλόχου μὲν τὴν ὑπόθεσιν, Παρμενίδου δὲ τὴν στιχοποιΐαν, Φωκυλίδου δὲ τὴν εὐτέλειαν, Εὐριπίδου δὲ τὴν λαλιάν, Σοφοκλέους δὲ τὴν ἀνωμαλίαν· ὥσπερ ἀμέλει καὶ τῶν ῥητόρων ἐστὶ ὁ μὲν οὐκ ἔχων ἦθος, ὁ δὲ πρὸς πάθος ἀργός, ὁ δ' ἐνδεὴς χαρίτων· ἕκαστός γε μὴν ἐπαινεῖται κατὰ τὸ ἴδιον τῆς δυνάμεως, ᾧ κινεῖν καὶ ἄγειν πέφυκεν. Ὥστε καὶ τοῖς ἀκούου-

15. Ἀπὸ τρόπου) Ἢ ἄπο τρόπου, ἔνθα ἡ ἀπὸ ἀντὶ τοῦ ἄνευ τίθεται.

16. Ἀπαγγελ.) Τινὲς ἐπαγγελίαν ἡμαρτημένως ἔγραψαν. Σημαίνει δὲ ἀπαγγελίαν ἐνταῦθα τὴν ὑφὴν τοῦ λόγου ὡς πρὸς τὴν σύνθεσιν καὶ ἐκλογὴν τῶν λέξεων. Καὶ ὁ Ἑρμογένης λέγει περὶ τοῦ Λυσίου ἐρωτικοῦ οὕτω· . . . . . Καὶ τοῦτο ἔστι τὸ κάλλος ὅμως δοκεῖ τινὶ Πλάτων εἰπεῖν, φάσκων δεῖν ἔχειν τὸν λόγον κεφαλήν τε καὶ ἄκρα καὶ μέσα πρέποντα ἀλλήλοις τε καὶ τῷ ὅλῳ τώματι, ἀλλὰ μὴ χύδην ἕκαστα βεβλῆσθαι, εἰ καὶ καλὰ εἴη καθ' ἑαυτά· οὐ γὰρ δύνασθαί ποτε οὕτω γενέσθαι καλὸν λόγον. Καὶ τοῦτο αἰτιᾶταί γε τοῦ Λυσίου ἐρωτικοῦ, ὡς ταῖς ἐννοίαις οὐκ ἐναρμόττως αὐτοῦ χρησαμένου, οὐδὲ τῇ τάξει. Οὐ μὲν τὰς ἐννοίας γε αὐτὰς αἰτιᾶται, οὐδὲ τὴν λέξιν, ἐπεὶ ταῖς γε ἐννοίαις καὶ αὐτὸς χρῆται ταῖς αὐταῖς· τὴν δ' ἂν λέξιν καὶ πάνυ ἐπαινεῖ, σφόδρα εὖ φάσκων τοῖς τε ὀνόμασι καὶ ῥήμασι τὸν λόγον ἀποτετορνεῦσθαι, καὶ οὐκ ἀγεννῶς εἰρῆσθαι τὸ ἐπιὸν τῷ ῥήτορι.«

17. Ἀρχιλόχου) Λυρικὸς ποιητὴς ἐκ τῆς Πάρου, τοῦ ὁποίου τὰ ποιήματα ἦταν πλήρη αἰσχρολογίας καὶ κακολογίας δηκτικῆς. Διὰ τοῦτο μέχρι τινὸς ἦτον ἀπηγορευμένον εἰς τὴν Σπάρτην νὰ ἀναγινώσκωνται τὰ ποιήματα αὐτοῦ. Λέγεται δὲ, ὅτι Λυκάμβης τις, μὴ δυνάμενος νὰ ὑποφέρῃ τὰ σκώμματα αὐτοῦ ἀπηγχονίσθη μετὰ τῶν θυγατρῶν του.

— Παρμενίδου) Εἷς τῶν ἐπισημοτέρων ἀρχαίων φιλοσόφων ἐξ Ἐλέας, ὅστις ἔγραψεν ἐμμέτρως ὅλας τὰς φιλοσοφικάς του ἰδέας. Ἦτο δὲ ἡ στιχουργία αὐτοῦ ὄχι τόσον ἀκριβής.

— Φωκυλίδου) Φιλόσοφος καὶ ποιητὴς ὡσαύτως καὶ οὗτος ἐκ Μελίτου, σύγχρονος τοῦ Σόλωνος, τοῦ ὁποίου σώζονται στίχοι τινὲς γνωμικοί.

— Εὐριπίδου) Τραγῳδοποιὸς Ἀθηναῖος γεννηθεὶς ἐν Σαλαμῖνι ὅπου εἶχε καταφύγει ὁ πατήρ του Κινήσαρχος μετὰ τῆς μητρός του Κλειτοῦς κατὰ τὴν εἰς Αττικὴν εἰσβολὴν τοῦ Ξέρξου ὅστις, ἂν καὶ κατώτερος τοῦ Σοφοκλέους εἰς τὴν τέχνην, εἶναι ὅμως ὁ τραγικώτατος τῶν τραγικῶν. Ἐκ τῶν 75 δὲ ἢ κατ' ἄλλους 92 τραγῳδιῶν αὐτοῦ διεσώθησαν δεκαεννέα καί τινα ἀποσπάσματα τῶν ἄλλων. Περὶ δὲ τῆς λαλιᾶς αὐτοῦ εἰμπορεῖ τις νὰ ἀναγνώσῃ τοὺς βατράχους τοῦ Ἀριστοφάνους, ἔνθα παρῳδοῦνται διάφορα μέρη τῶν τραγῳδιῶν ἢ αὐτοῦ ἢ ἄλλων ποιητῶν.

— Σοφοκλέους) Τραγῳδοποιὸς Ἀθηναῖος, ὁ τεχνικώτατος καὶ τελειότατος ἁπάντων, σύγχρονος μὲν, ἀλλὰ νεώτερος καὶ ἀντίζηλος τοῦ Αἰσχύλου. Ἔγραψε δὲ ὑπὲρ τὰς ἑκατὸν τραγῳδίας, ἐκ τῶν ὁποίων 7 ὁλόκληροι σώζονται καί τινα ἀποσπάσματα. Ἀνωμαλίαν δὲ κατηγορεῦσι τοῦ Σοφοκλέους ὄχι περὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν προσώπων τοῦ δράματος, ἢ τὴν διάταξιν αὐτοῦ, ἀλλὰ περὶ τὴν φράσιν, ἥτις ἐνίοτε μὲν εἶναι σοβαρὰ, ὑψηλὴ καὶ ἀληθῶς ἁρμόζουσα εἰς τραγικὴν μοῦσαν, ἄλλοτε δὲ ταπεινὴ, ἐξομοιουμένη μᾶλλον μὲ τὸν πεζὸν λόγον.

σιν εὐπορίαν εἶναι καὶ ἀφθονίαν τοῦ φιλοφρονεῖσθαι τοὺς λέγοὐ-
19 τας. Ἐνίοις γὰρ ἐξαρκεῖ, κἂν μὴ διὰ φωνῆς ἐπιμαρτηρῶμεν, ὄμ-
ματος πρᾳότητα, καὶ γαλήνην προσώπου καὶ διάθεσιν εὐμενῆ
20 καὶ ἄλυπον ἐμπαρασχεῖν. Ἐκεῖνα μὲν γὰρ ἤδη καὶ πρὸς τοὺς
ὅλως ἀποτυγχάνοντας, ὥσπερ ἐγκύκλια καὶ κοινὰ πάσης ἀκροά-
σεώς ἐστι, καθέδρα τέ τις ἄτυφος καὶ ἀκλινὴς ἐν ὀρθῷ σχήματι,
καὶ πρόσβλεψις αὐτῷ τῷ λέγοντι, καὶ τάξις ἐναργοῦς προσοχῆς,
καὶ προσώπου κατάστασις καθαρὰ καὶ ἀνέμφατος, οὐχ ὕβρεως
οὐδὲ δυσκολίας μόνον, ἀλλὰ καὶ φροντίδων ἄλλων καὶ ἀσχολιῶν.
21 Ὡς ἐν ἔργῳ δὲ παντί, τὸ μὲν καλὸν ἐκ πολλῶν οἷον ἀριθμῶν εἰς
ἕνα καιρὸν ἡκόντων, ὑπὸ συμμετρίας τινὸς καὶ ἁρμονίας ἐπι-
τελεῖται· τὸ δ᾽ αἰσχρόν, ἐξ ἑνὸς τοῦ τυχόντος ἐλλείποντος, ἢ προ-
σόντος ἀτόπως, εὐθὺς ἑτοίμην ἔχει τὴν γένεσιν· ὥσπερ ἐπ᾽ αὐτῆς
τῆς ἀκροάσεως, οὐ μόνον βαρύτης ἐπισκυνίου, καὶ ἀηδία προσώ-
που, καὶ βλέμμα ῥεμβῶδες, καὶ περίκλασις σώματος, καὶ μηρῶν
ἐπάλλαξις ἀπρεπής, ἀλλὰ καὶ νεῦμα, καὶ ψιθυρισμὸς πρὸς ἕ-
τερον, καὶ μειδίαμα, χάσμαί τε ὑπνώδεις, καὶ κατήφειαι, καὶ
πᾶν, εἴ τι τούτοις ἔοικεν, ὑπεύθυνόν ἐστι, καὶ δεῖται πολλῆς
εὐλαβείας.

ιδ'. Οἱ δὲ τοῦ μὲν λέγοντος οἴονται τι ἔργον εἶναι, τοῦ δὲ ἀ-
κούοντος οὐδέν· ἀλλ᾽ ἐκεῖνον μὲν ἀξιοῦσιν ἥκειν πεφροντικότα
καὶ παρεσκευασμένον, αὐτοὶ δὲ ἄσκεπτοι καὶ ἀφρόντιδες τῶν
καθηκόντων ἐμβαλόντες, καθέζονται καθάπερ ἀτεχνῶς ἐπὶ δεῖ-
2 πνον ἥκοντες, εὖ παθεῖν πονουμένων ἑτέρων. Καί τοι καὶ συνδεί-
3 πνου τι χαρίεντος ἔργον ἐστὶ, πολὺ δὲ μᾶλλον ἀκροατοῦ. Κοι-
νωνὸς γάρ ἐστι τοῦ λόγου καὶ συνεργὸς τοῦ λέγοντος· καὶ οὐ τὰ
μὲν ἐκείνου πλημμελήματα πικρῶς ἐξετάζειν ὀφείλει, κατὰ ῥῆμα
καὶ πρᾶγμα προάγων τὴν εὐθύνην· αὐτὸς δὲ ἀνεύθυνος ἀσχημονεῖν
4 καὶ πολλὰ σολοικίζειν περὶ τὴν ἀκρόασιν. Ἀλλ᾽ ὥσπερ ἐν τῷ
σφαιρίζειν τῷ βαλόντι δεῖ συγκινούμενον εὐρύθμως φέρεσθαι
τὸν δεχόμενον· οὕτως ἐπὶ τῶν λόγων ἐστί τις εὐρυθμία καὶ περὶ

---

20. Ἐγκύκλια) Κατὰ τὸν Ἡσύχιον Ἐγκυκλα, τὰ ἐγκυκλούμενα τῷ βίῳ, καὶ συνήθη. Ταὐτοδύναμον δὲ μὲ τοῦτο ἐν μᾶλλον εὔχρηστον εἶναι καὶ τὸ ἐγκύκλιον.

21. Ἐπάλλαξις) Ἄκοσμον ἐθεώρουν οἱ ἀρχαῖοι τὴν τοιαύτην καθέδραν. »Καὶ αἱ τίτθαι τοῖς παιδαρίοις ταῦτα λέγουσι, καὶ οἱ γραμματισταὶ, καὶ οἱ παιδαγωγοί· ὑπερεμπίπλασθαί σε ἂν χρὴ, καὶ βαδίζειν ἐν ταῖς ὁδοῖς ὅτι χρὴ κοσμίως, καὶ τοῖς πρεσβυτέροις ὑπανίστασθαι, καὶ τοὺς γονέας φιλεῖν, καὶ μὴ θορυβεῖν, μηδὲ κυβεύειν, μηδ᾽ ἴσχειν, εἰ βούλει, τὼ πόδε ἐπαλλάξ.« Ἀριστείδης.

ιδ'. 3. Σολοικίζειν) »Σολοικισμός ἔστι λόγος ἀκαταλλήλως συντεταγμένος· ὡς τὸ Ἐγὼ περιπατῶν ὁ τοῖχος ἔπεσεν. Ἀπὸ ταύτης δὲ τῆς σημασίας μεταφέρεται ἡ λέξις ἐπὶ τὰς κατὰ τὸν βίον ἡμαρτημένας πράξεις τοῦ ἀνθρώπου, ὡς παρὰ Γαληνῷ. Ἄμεινον γὰρ ἔστι τῇ φωνῇ μᾶλλον ἢ τῷ βίῳ σολοικίζειν.«

τὸν λέγοντα καὶ περὶ τὸν ἀκροώμενον, ἂν ἑκάτερος τὸ πρόσηκον αὐτῷ φυλάττῃ.

ιέ. Δεῖ δὲ μηδὲ ταῖς φωναῖς τῶν ἐπαίνων, ὡς ἔτυχε, χρῆσθαι. Καὶ γὰρ Ἐπίκουρος ἐπὶ τοῖς τῶν φίλων ἐπιστολίοις, Κροτο- 2
θορύβους γίγνεσθαι παρ' αὐτῶν λέγων, ἀηδής ἐστιν. Οἱ δὲ τὰς 3
ξένας φωνὰς τοῖς ἀκροατηρίοις νῦν ἐπεισάγοντες, οὗτοι καὶ Θείως καὶ Θεοφορήτως, καὶ Ἀπροσίτως ἐπιλέγοντες, ὡς οὐκ ἔτι τοῦ Καλῶς καὶ τοῦ Σοφῶς καὶ τοῦ Ἀληθῶς ἐξαρκοῦντος, οἷς οἱ περὶ Πλάτωνα καὶ Σωκράτην καὶ Ὑπερίδην ἐχρῶντο σημείοις τῶν ἐπαίνων, ὑπερασχημονοῦσι, καὶ διαβάλλουσι τοὺς λέγοντας, ὡς ὑπερηφάνων τινῶν καὶ περιττῶν δεομένους ἐπαίνων. Σφόδρα 4
δὲ ἀηδεῖς εἰσι καὶ οἱ μεθ' ὅρκου τοῖς λέγουσιν, ὥσπερ ἐν δικαστηρίῳ, τὰς μαρτυρίας ἀποδιδόντες. Οὐχ ἧττον δὲ τούτων, οἱ 5
περὶ τὰς ποιότητας ἀστοχοῦντες, ὅταν φιλοσόφῳ μὲν ἐπιφωνῶσι Δρομέως, γέροντι δὲ Εὐφυῶς ἢ Ἀνθηρῶς, τὰς τῶν παιζόντων καὶ πανηγυριζόντων ἐν ταῖς σχολαστικαῖς μελέταις φωνὰς ἐπὶ τοὺς φιλοσόφους μεταφορίζοντες, καὶ λόγῳ σωφρονοῦντι προσφέροντες ἔπαινον ἑταιρικόν, ὥσπερ ἀθλητῇ κρίνων ἢ ῥόδων στέφανον, οὐ δάφνης οὐδὲ κοτίνου περιτιθέντες. Εὐριπίδης μὲν οὖν 6
ὁ ποιητής, ὡς ὑπολέγοντος αὐτοῦ τοῖς χορευταῖς ᾠδήν τινα πεποιημένην ἐφ' ἁρμονίας, εἷς ἐγέλασεν, »Εἰ μή τις, ἔφη, ἦς ἀναίσθητος καὶ ἀπαθής, οὐκ ἂν ἐγέλας ἐμοῦ μιξολυδιστὶ ᾄδοντος«. Ἀνὴρ δ' ἂν οἶμαι φιλόσοφος καὶ πολιτικὸς ἀκροατοῦ διακεχυ- 7
μένου τρυφὴν ἐκκόψειεν εἰπών, »Σὺ μοι δοκεῖς ἀνάπτος εἶναι καὶ ἀνάγωγος· οὐ γὰρ ἂν ἐμοῦ διδάσκοντος, ἢ νουθετοῦντος, ἢ διαλεγομένου περὶ Θεῶν, ἢ πολιτείας, ἢ ἀρχῆς, ἐτερέτιζες καὶ προσωρχοῦ τοῖς λόγοις.« Ὅρα γὰρ ἀληθῶς, οἷόν ἐστι, φιλοσόφου 8
λέγοντος ἀπορεῖν τοὺς ἔξωθεν, ὑπὸ τῶν ἔνδον βοώντων καὶ ἀλαλαζόντων, πότερον αὐλοῦντος, ἢ κιθαρίζοντος, ἢ ὀρχουμένου τινός ὁ ἔπαινός ἐστι.

ις'. Καὶ μὴν τῶν γε νουθεσιῶν καὶ τῶν ἐπιπλήξεων οὔτε ἀναλγήτως, οὔτε ἀνάνδρως ἀκουστέον. Οἵτε γὰρ εὐκόλως καὶ 2
ὀλιγώρως τὸ κακῶς ἀκούειν ὑπὸ τῶν φιλοσόφων φέροντες, ὥστε γελᾶν ἐλεγχόμενοι, καὶ τοὺς ἐλέγχοντας ἐπαινεῖν, ὥσπερ οἱ πα-

---

ιέ. 2. Κρυτοθορύβους) Ἐπικούρειος ἡ λέξις ἀντὶ τοῦ κρότους καὶ θορύβους.

6. Μιξολυδιστί) Ἡ μιξολυδιστὶ ἁρμονία ἥρμοζεν εἰς τὰς τραγῳδίας μᾶλλον. »Καὶ μιξολύδιος δὲ παθητική τις ἐστί, τραγῳδίαις ἁρμόζουσα. Ἀριστόξενος δέ φησι, Σαπφὼ πρώτην εὑρασθαι τὴν μιξολυδιστί, παρ' ἧς τοὺς τραγικοὺς μαθεῖν.« Πλούτ. περὶ Μουσ. Ὁ δὲ Πλάτων συναριθμεῖ αὐτὴν εἰς τὰς θρηνώδεις. »Τίνες οὖν θρηνώδεις ἁρμονίας λέγε μοι· σὺ γὰρ μουσικός. Μιξολυδιστί, ἔφη, καὶ συντονολυδιστί, καὶ τοιαῦταί τινες.«

ράσιτοι τοὺς τρέφοντας, ὅταν ὑπ' αὐτῶν λοιδορῶνται, παντάπασιν ἰτχυροὶ καὶ θρασεῖς ὄντες, οὐ καλῶν, οὐδ' ἀληθῆ διδόασιν
3 ἀπόδειξιν ἀνδρείας, τὴν ἀναισχυντίαν. Σκῶμμα μὲν γὰρ ἀνύβριστον ἐν παιδιᾷ τινι μετ' εὐτραπελίας ἀφειμένον ἐνεγκεῖν ἀλύπως καὶ ἱλαρῶς, οὐκ ἀγεννὲς οὐδ' ἀπαίδευτον, ἀλλ' ἐλευθέριον πάνυ καὶ Λακωνικόν ἐστιν· ἐπαφῆς δὲ καὶ νουθεσίας πρὸς ἐπανόρθωσιν ἤθους ὥσπερ φαρμάκῳ δάκνοντι λόγῳ χρωμένης ἐλέγχοντι, μὴ συνεσταλμένον ἀκούειν, μηδ' ἱδρῶτος καὶ ἱλίγγου μεστὸν, αἰσχύνῃ φλεγόμενον τὴν ψυχήν, ἀλλ' ἄτρεπτον καὶ σεσηρότα καὶ κατειρωνευόμενον, ἀνελευθέρου τινὸς δεινῶς καὶ ἀπαθοῦς πρὸς τὸ αἰδεῖσθαι νέου διὰ συνήθειαν ἁμαρτημάτων καὶ συνέχειαν, ὥσπερ ἐν σκληρᾷ σαρκὶ καὶ τυλώδει τῇ ψυχῇ
4 μώλωπα μὴ λαμβάνοντος. Τούτων δὲ τοιούτων ὄντων, οἱ τὴν ἐναντίαν διάθεσιν ἔχοντες νέοι, κἂν ἅπαξ κακῶς ποτε ἀκούσωσι, φεύγοντες ἀνεπιστρεπτὶ καὶ δραπετεύοντες ἐκ φιλοσοφίας, καλὴν ἀρχὴν πρὸς τὸ σωθῆναι, τὸ αἰδεῖσθαι παρὰ τῆς φύσεως ἔχοντες, ἀπολλύουσιν διὰ τρυφὴν καὶ μαλακίαν, οὐκ ἐγκαρτεροῦντες τοῖς ἐλέγχοις, οὐδὲ τὰς ἐπανωρθώσεις δεχόμενοι γενικῶς, ἀλλ' ἐπὶ τὰς προσηνεῖς καὶ ἁπαλὰς ἀποστρέφοντες ὁμιλίας τὰ ὦτα, κολάκων τινῶν ἢ σοφιστῶν ἀνωφελεῖς καὶ ἀνονήτους, ἡδείας δὲ
5 φωνὰς καταδόντων. Ὥσπερ οὖν ὁ μετὰ τὴν τομὴν φεύγων τὸν ἰατρὸν, καὶ τὸν ἐπίδεσμον μὴ προσιέμενος, τὸ μὲν ἀλγεινὸν ἀνεδέξατο, ὁ δ' ὠφέλιμον οὐχ ὑπέμεινε τῆς θεραπείας· οὕτως ὁ τῷ χαράξαντι καὶ τρώσαντι λόγῳ τὴν ἀβελτηρίαν ἀπουλῶσαι καὶ καταστῆσαι μὴ παρασχών, ἀπῆλθε δηχθεὶς καὶ ἀλγήσας ἐκ
6 φιλοσοφίας, ὠφεληθεὶς δὲ μηδέν. Οὐ γὰρ μόνον, ὡς Εὐριπίδης φησί, τὸ Τηλέφου τραῦμα

Πριστοῖσι λόγχης θέλγεται ῥινήμασιν,

ἀλλὰ καὶ τὸν ἐκ φιλοσοφίας ἐμφυόμενον εὐφυέσι νέοις δηγμὸν
7 αὐτὸς ὁ τρώσας λόγος ἰᾶται. Διὸ δεῖ πάσχειν μέν τι καὶ δάκνεσθαι, μὴ συντρίβεσθαι δὲ, μηδὲ ἀθυμεῖν τὸν ἐλεγχόμενον, ἀλλ' ὥσπερ ἐν τελετῇ κατηργμένης αὐτοῦ φιλοσοφίας, τοὺς πρώ-

---

ις'. 3 Λακωνικὸν) »Εἰς δὲ τὰ συσσίτια καὶ παῖδες ἐφοίτων ὥσπερ εἰς διδασκαλεῖα σωφροσύνης ἀγόμενοι· καὶ λόγων ἠκροῶντο πολιτικῶν, καὶ παιδευτὰς ἐλευθερίους ἑώρων, αὐτοί τε παίζειν εἰθίζοντο καὶ σκόπτειν ἄνευ βωμολοχίας, καὶ σκωπτόμενοι μὴ δυσχεραίνειν· σφόδρα γὰρ ἐδόκει καὶ τοῦτο Λακωνικὸν εἶναι, σκώμματος ἀνέχεσθαι· μηδὲ φέροντα δὲ ἐξῆν παραιτεῖσθαι, καὶ ὁ σκώπτων ἐπέπαυτο. Πλούταρ. ἐν Λυκούρ. — Ἐπαφῆς) Ἐπιπλήξεως.

5. Ἐπίδεσμον) Ἄλλως ἐπιδεσμὶς, ἢ ἐπίδεσμα.

6. Τηλέφου) Ὁ Τήλεφος, υἱὸς τοῦ Ἡρακλέους, βασιλεύων εἰς τὴν Μυσίαν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Τεύθρα, ἐτρώθη ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως εἴς τινα κατὰ τῶν Ἑλλήνων μάχην. »Ὁ Τήλεφος οἰκείου μὴ

τους καθαρμοὺς καὶ θορύβους ἀναστχόμενον, ἐλπίζειν τι γλυκὺ καὶ λαμπρὸν ἐκ τῆς παρούσης ἀθημονίας καὶ ταραχῆς. Καὶ γὰρ ἂν ἀδίκως ἡ ἐπιτίμησις γίνεσθαι δοκῇ, καλὸν ἀναστχέσθαι καὶ διακαρτερῆσαι λέγοντος· παυσαμένῳ δὲ αὐτὸν ἐντυχεῖν ἀ- 8
ἀπολογούμενον, καὶ δεόμενον τὴν παῤῥησίαν ἐκείνην καὶ τὸν τόνον, ᾧ νῦν κέχρηται πρὸς αὐτὸν, εἴς τι τῶν ἀληθῶς ἁμαρτα-
νομένων φυλάττειν.

ιζ. Ἔτι τοίνυν ὥσπερ ἐν γράμμασι καὶ περὶ λύραν καὶ πα-
λαίστραν αἱ πρὸς τὰς μαθήσεις ἀρχαὶ πολὺν ἔχουσι θόρυβον καὶ πόνον καὶ ἀσάφειαν, εἶτα προϊόντι κατὰ μικρὸν ὥσπερ πρὸς ἀνθρώπους συνήθεια πολλὴ καὶ γνῶσις ἐγγενομένη, πάντα φίλα καὶ χειροήθη καὶ ῥᾴδια, λέγειν τε καὶ πράττειν παρέσχεν· οὕτω δὴ καὶ φιλοσοφίας ἐχούσης τι καὶ γλίσχρον ἀμέλει καὶ ἀσύ-
νηθες ἐν τοῖς πρώτοις ὀνόμασι καὶ πράγμασιν, οὐ δεῖ φοβη-
θέντας τὰς ἀρχὰς ψοφοδεῶς καὶ ἀτόλμως ἐγκαταλιπεῖν· ἀλλὰ πειρώμενον ἑκάστου καὶ προσλιπαροῦντα, καὶ γλιχόμενον τοῦ πρόσω, τὴν πᾶν τὸ καλὸν ἡδὺ ποιοῦσαν ἀναμένειν συνήθειαν.
Ἥξει γὰρ οὐ διὰ μακροῦ, πολὺ φῶς ἐπιφέρουσα τῇ μαθήσει, 2
καὶ δεινοὺς ἔρωτας ἐνδιδοῦσα πρὸς τὴν ἀρετήν· ὧν ἄνευ, πάνυ τλήμονος ἀνδρός ἐστιν ἢ δειλοῦ, τὸν ἄλλον ὑπομένειν βίον, ἐκ-
πεσόντα δι' ἀνανδρίαν φιλοσοφίας. Ἴσως μὲν οὖν ἔχει τι καὶ τὰ 3
πράγματα τοῖς ἀπείροις καὶ νέοις ἐν ἀρχῇ δυσκατανόητον· οὐ μὴν ἀλλὰ τῇ γε πλείστῃ περιπίπτουσιν ἀσαφείᾳ καὶ ἀγνοίᾳ δι' αὐ-
τοὺς, ἀπ' ἐναντίων φύσεων ταὐτὸν ἁμαρτάνοντες. Οἱ μὲν γὰρ 4
αἰσχύνῃ τινὶ καὶ φειδοῖ τοῦ λέγοντος ἀκνοῦντες ἀνέρεσθαι καὶ βεβαιώσασθαι τὸν λόγον, ὡς ἔχοντες ἐν νῷ συνεπινεύσουσιν· οἱ δ' ὑπὸ φιλοτιμίας ἀώρου καὶ κενῆς πρὸς ἑτέρους ἀμίλλης, ὀ-
ξύτητα καὶ δύναμιν εὐμαθείας ἐπιδεικνύμενοι, πρὶν ἢ λαβεῖν, ἔχειν ὁμολογοῦντες, οὐ λαμβάνουσιν. Εἶτα συμβαίνει τοῖς μὲν 5
αἰδήμοσιν καὶ σιωπηλοῖς ἐκείνοις, ὅταν ἀπέλθωσι, λυπεῖν αὐτοὺς καὶ ἀπορεῖσθαι, καὶ τέλος αὖθις ὑπ' ἀνάγκης ἑλαυνομένους, σὺν αἰσχύνῃ μείζονι τοῖς εἰποῦσιν ἐνοχλεῖν, ἀναπυνθανομένους, καὶ μεταθέοντας· τοῖς δὲ φιλοτίμοις καὶ θρασέσιν ἀεὶ περιστέλλειν καὶ ἀποκρύπτειν συνοικοῦσαν τὴν ἀμαθίαν.

ιή. Πᾶσαν οὖν ἀπωσάμενοι τὴν τοσαύτην βλακείαν καὶ ἀλα-
ζονείαν, πρὸς τὸ μαθεῖν καὶ περιλαβεῖν τῇ διανοίᾳ τὸ χρη-

τυγχάνων ἰατροῦ, τῷ πολεμικῷ δόρατι τὸ ἕλκος ὑπέθηκε.« Πλούτ.

ιζ. 5. Ἀμαθίαν) Κατὰ τὸ τοῦ Ἡρακλείτου. »Κρύπτειν ἀμαθίαν κρεῖττον ἢ ἐς τὸ μέσον φέρειν.«

σίμως λεγόμενον ὄντες, ὑπομένωμεν τοὺς τῶν εὐφυῶν δοκούντων γέλωτας· ὥσπερ ὁ Κλεάνθης καὶ ὁ Ξενοκράτης, βραδύτεροι δοκοῦντες εἶναι τῶν συσχολαστῶν, οὐκ ἀπεδίδρασκον ἐκ τοῦ μανθάνειν, οὐδὲ ἀπέκαμνον, ἀλλὰ φθάνοντες εἰς ἑαυτοὺς ἔπαιζον, ἀγγείοις τε βραχυστόμοις, καὶ πινακίσι χαλκαῖς ἀπεικάζοντες, ὡς μόλις μὲν παραδεχόμενοι τοὺς λόγους, ἀσφαλῶς δὲ καὶ βε-
2 βαίως τηροῦντες. Οὐ γὰρ μόνον, ὡς φησι Φωκυλίδης,

Πόλλ' ἁπατηθῆναι διζήμενον ἔμμεναι ἐσθλόν,

ἀλλὰ καὶ γελασθῆναι δεῖ πολλά, καὶ ἀδοξῆσαι, καὶ σκώμματα καὶ βωμολοχίας ἀναδεξάμενον, ὥσασθαι παντὶ τῷ θυμῷ καὶ
3 καταθλῆσαι τὴν ἀμαθίαν. Οὐ μὴν οὐδὲ τῆς πρὸς τοὐναντίον ἁμαρτίας ἀμελητέον, ἣν ἁμαρτάνουσιν οἱ μὲν ὑπὸ νωθείας, ἀηδεῖς καὶ κοπώδεις ὄντες· οὐ γὰρ ἐθέλουσι γενόμενοι καθ' αὑτοὺς πράγματα ἔχειν, ἀλλὰ παρέχουσι τῷ λέγοντι, πολλάκις ἐκπυνθανόμενοι περὶ τῶν αὐτῶν· ὥσπερ ἀπτῆνες νεοσσοί, κεχηνότες ἀεὶ πρὸς ἀλλότριαν στόμα, καὶ πᾶν ἕτοιμον ἤδη καὶ διαπεπονη-
4 μένον ὑπ' ἄλλων ἐκλαβάνειν ἐθέλοντες. Ἕτεροι δέ, προσοχῆς καὶ δριμύτητος ἐν οὐ δέοντι θηρώμενοι δόξαν, ἀποκναίουσι λαλιᾷ καὶ περιεργίᾳ τοὺς λέγοντας, ἀεί τι προσδιαποροῦντες τῶν οὐκ ἀναγκαίων, καὶ ζητοῦντες ἀποδείξεις τῶν οὐ δεομένων· οὕτως

— ὁδὸς βραχεῖα γίνεται μακρά,

ὡς φησι Σοφοκλῆς, οὐκ αὐτοῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις.
5 Ἀντιλαμβανόμενοι γὰρ ἑκάστοτε κεναῖς καὶ περιττοῖς ἐρωτήσεσι τοῦ διδάσκοντος, ὥσπερ ἐν συνοδίᾳ τὸ ἐνδελεχὲς ἐμποδίζουσι τῆς
6 μαθήσεως, ἐπιστάσεις καὶ διατριβὰς λαμβανούσης. Οὗτοι μὲν οὖν, κατὰ τὸν Ἱερώνυμον, ὥσπερ οἱ δειλοὶ καὶ γλίσχροι σκύλακες τὰ δέρματα δάκνοντες οἴκοι, καὶ τὰ τίλματα τίλλοντες,
7 τῶν θηρίων αὐτῶν οὐχ ἅπτονται. Τοὺς δ' ἀργοὺς ἐκείνους παραλῶμεν, ὅταν τὰ κεφάλαια τῇ νοήσει περιλάβωσιν, αὐτοὺς δὲ

ιή. . Ὄντες) Πρός τι ἢ πρός τινι εἶναι σημαίνει σπουδάζειν, ἐνασχολεῖσθαι εἴστι.

— Εὐφυῶν) Σκωπτικῶν· διότι εὐφυεῖς ὠνόμαζον οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς εἰς τὸ νὰ σκώπτωσιν ἐπιδεξίους. »Οἱ δὲ εὐφυεῖς χλευάζοντες, οὐχ ὑπὸ συνάγχης ἔφραζον, ἀλλ' ὑπ' ἀργυράγχης εἰλῆφθαι νύκτωρ τὸν δημαγωγὸν (τὸν Δημοσθένη).«

— Κλεάνθης) Καὶ σκωπτόμενος δὲ ὑπὸ τῶν συμμαθητῶν ἠνέσχετο, καὶ ὄνος ἀκούων προσεδέχετο λέγων αὐτὸς μόνος δύνασθαι βαστάζειν τὸ Ζήνωνος φορτίον. Διογ. Λαερτ. 211. 170.

— Ξενοκράτης) Ἦν δὲ τὴν φύσιν νωθρὸς ὥστε φασὶ λέγειν τὸν Πλάτωνα συγκρίνοντα αὐτὸν Ἀριστοτέλει, Τῷ μὲν μύωπος δεῖ, τῷ δὲ χαλινοῦ· καὶ, ἐφ' οἷον ἵππον οἷον ὄνον ἀλείφω. Διογ. Λαερτ. IV. 6.

3. Γενόμενοι καθ' αὑτοὺς) Τουτέστιν ὅτε ἐκ τῆς σχολῆς ἐλθόντες οἴκαδε εἶναι μόνοι.

— Νεοσσοί) Ὡς δ' ὄρνις ἀπτῆσι νεοσσοῖσι προφέρῃσι μάστακ', ἐπεὶ κελάδῃσι, κακῶς δ' ἄρα οἱ πέλει αὐτῇ. Ἰλιάδ. 1. 323.

4. Ὡς φησι) Ἐν Ἀντιγόνῃ. ς'. 237.

6. Ἱερώνυμον) Ἔνδοξος περιπατητικὸς φιλόσοφος ἐκ τῆς Ῥόδου, συγγράψας πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ περὶ ποιητῶν.

αὐτῶν τὰ λοιπὰ συντιθέναι, καὶ τῇ μνήμῃ χειραγωγεῖν τὴν εὕρεσιν, καὶ τὸν ἀλλότριον λόγον οἷον ἀρχὴν καὶ σπέρμα λαβόντας, ἐκτρέφειν καὶ αὔξειν. Οὐ γὰρ ὡς ἀγγεῖον, ὀνοῦς ἀποπλήρώσεως, ἀλλ' ὑπεκκαύματος μόνον, ὥσπερ ὕλη, δεῖται, ὁρμὴν ἐμποιοῦντος εὑρετικήν, καὶ ὄρεξιν ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν. Ὥσπερ οὖν εἴ τις ἐκ γειτόνων πυρὸς δεόμενος, εἶτα πολὺ καὶ λαμπρὸν εὑρὼν αὐτοῦ καταμένοι διὰ τέλους θαλπόμενος· οὕτως εἴ τις ἥκων λόγου μεταλαβεῖν πρὸς ἄλλου, οὐκ οἴεται δεῖν φῶς οἰκεῖον ἐξάπτειν καὶ νοῦν ἴδιον, ἀλλὰ χαίρων τῇ ἀκροάσει, κάθηται θελγόμενος, οἷον ἔρευθος ἔλκει καὶ γάνωμα, τὴν δόξαν ἀπὸ τῶν λόγων, τὸν δὲ ἐντὸς εὐρῶτα τῆς ψυχῆς καὶ ζόφον οὐκ ἐκτεθέρμακεν, οὐδὲ ἐξέωκε διὰ φιλοσοφίας. Εἰ δεῖ τινος οὖν πρὸς ἀκρόασιν ἑτέρου παραγγέλματος, δεῖ καὶ τοῦ νῦν εἰρημένου μνημονεύοντας, ἀσκεῖν ἅμα τῇ μαθήσει τὴν εὕρεσιν· ἵνα μὴ σοφιστικὴν ἕξιν μηδὲ ἱστορικήν, ἀλλ' ἐνδιάθετον καὶ φιλόσοφον λαμβάνωμεν, ἀρχὴν τοῦ καλῶς βιῶναι τὸ καλῶς ἀκοῦσαι νομίζοντες. 8 9 10

Γ'. ΠΩΣ ΑΝ ΤΙΣ ΔΙΑΚΡΙΝΕΙΕ ΤΟΝ ΚΟΛΑΚΑ ΤΟΥ ΦΙΛΟΥ.

ά. Τῷ σφόδρα φιλεῖν ἑαυτόν, ὦ Ἀντίοχε Φιλόπαππε, φάσκοντι συγγνώμην μὲν ἅπαντας ὁ Πλάτων διδόναι φησὶ κακίαν δὲ σὺν πολλαῖς ἄλλαις ἐγγίνεσθαι μεγίστην, ὑφ' ἧς οὐκ ἔστιν αὐτοῦ κριτὴν δίκαιον οὐδὲ ἀθέκαστον εἶναι· τυφλοῦται γὰρ τὸ φιλοῦν περὶ τὸ φιλούμενον, ἂν μή τις μαθὼν ἐθισθῇ τὰ καλὰ τιμᾶν καὶ θιώκειν μᾶλλον ἢ τὰ συγγενῆ καὶ οἰκεῖα. Τοῦτο τῷ κόλακι πολλὴν μεταξὺ τῆς φιλίας εὐρυχωρίαν δίδωσιν, ὁρμητήριον ἐφ' ἡμᾶς εὐφυὲς ἔχοντι τὴν φιλαυτίαν, δι' ἣν αὐτὸς αὐτοῦ 2

ά. Τῷ σφόδρα φιλεῖν ἑαυτόν) Τὴν γνώμην ταύτην, ὡς καὶ ἄλλας πολλὰς ἐξ Εὐριπίδου παρέλαβεν ὁ Πλάτων. Λέγει δὲ ἐκεῖνος ἐν τοῖς λειψάνοις τῆς τραγῳδίας, ὁ Κρεσφόντης ταῦτα· «Ἐκεῖνο δὴ πέπονθ' ὅπερ πάντες βροτοί, φιλῶν μάλιστ' ἐμαυτὸν οὐκ αἰσχύνομαι.»

— Ὦ Ἀντίοχε Φιλόπαππε) Ὁ Φιλόπαππος οὗτος εἶνε ὁ αὐτὸς τῷ ἐν Συμποσιακοῖς 1, 10 ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου συγγραφέως ἀναφερομένου. Λέγεται δὲ ἐκεῖ βασιλεὺς, ὡς καταγόμενος ἐκ τοῦ Ἀντιόχου τοῦ τῆς Κομμαγηνῆς βασιλέως. Ὁ δὲ ὁμώνυμος τοῦ ἡμετέρου Ἀντιόχου Ἀντίοχος οὗτος, ἀφαιρεθεὶς τὸν θρόνον ὑπὸ Βεσπασιανοῦ, μετέβη εἰς Ῥώμην μετὰ τῶν δύω υἱῶν τοῦ Καλλινίκου καὶ Ἐπιφανοῦς. Τούτου δὲ τοῦ Ἐπιφανοῦς εἶνε υἱὸς ὁ ἡμέτερος Ἀντίοχος, τοῦ ὁποίου καὶ μνημεῖον δείκνυται ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸν ἀπέναντι τῆς ἀκροπόλεως λόφον, καλούμενον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Μουσεῖον. Ἴδε Παυσ. 1, 25.

2. Τοῦτο τῷ κόλακι πολλὴν μεταξὺ τῆς φιλίας εὐρυχωρίαν δίδωσιν, ὁρμητήριον ἐφ' ὑμᾶς εὐφυὲς ἔχοντι τὴν φιλαυτίαν) Ἰδίᾳ τῷ Πλουτάρχῳ ἡ ἔκφρασις αὕτη· ὁ δὲ νοῦς τοῦτο (τυφλοῦται γάρ. . .) δίδωσιν εἰς τὸν κόλακα πολλὴν τὴν εὐκολίαν ἵνα τοῖς φίλοις ἡμῶν συγκαταλέγηται, ἅτε δυνάμενον νὰ ἐφορμᾷ ἐφ' ἡμᾶς ἀπὸ τῆς φιλαυτίας ὡς ἀφ' ὁρμητηρίου. Δηλοῖ δὲ ἡ λέξις, ὁρμητήριον, θέσιν ὀχυρωμένην, ἀφ' ἧς οἱ πολεμοῦντες ἐπιπίπτουσι τοῖς ἐχθροῖς, καὶ εἰς ἣν ἀποχωροῦσιν ἂν κινδυνεύωσιν.

κόλαξ ἕκαστος ὢν πρῶτος καὶ μέγιστος, οὐ χαλεπῶς προσίεται τὸν ἔξωθεν, ὃν οἴεται καὶ βούλεται μάρτυν ἅμα αὐτῷ κα
3 βεβαιωτὴν προσγινόμενον. Ὁ γὰρ λοιδορούμενος φιλοκόλαξ σφόδρα φίλαυτός ἐστι, καὶ δι' εὔνοιαν ἑαυτῷ πάντα μὲν ὑπάρχειν βουλόμενος πάντα δὲ οἰόμενος· ὧν ἡ μὲν βούλησις οὐκ ἄτο-
4 πος, ἡ δὲ οἴησις ἐπισφαλὴς καὶ δεομένη πολλῆς εὐλαβείας. Εἰ δὲ θεῖον ἡ ἀλήθεια, καὶ πάντων μὲν ἀγαθῶν θεοῖς, πάντων δὲ ἀνθρώποις ἀρχὴ κατὰ Πλάτωνα, κινδυνεύει θεοῖς ἐχθρὸς ὁ
5 κόλαξ εἶναι, τῷ δὲ Πυθίῳ διαφερόντως. Ἀντιτάττεται γὰρ ἀεὶ πρὸς τὸ, Γνῶθι σαυτόν, ἀπάτην ἑκάστῳ πρὸς ἑαυτὸν ἐμποιῶν, καὶ ἄγνοιαν ἑαυτοῦ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἀγαθῶν καὶ κακῶν, τὰ μὲν ἐλλειπῆ καὶ ἀτελῆ, τὰ δ' ὅλως ἀνεπανόρθωτα ποιῶν.

β'. Εἰ μὲν οὖν, ὡς τὰ πλεῖστα τῶν ἄλλων κακῶν, ὁ κόλαξ ἥπτετο μόνον ἢ μάλιστα τῶν ἀγεννῶν καὶ φαύλων, οὐκ ἂν ἦν
2 οὕτως δεινὸν οὐδὲ δυσφύλακτον. Ἐπεὶ δὲ, ὥσπερ οἱ θρῖπες ἐμφύονται μάλιστα τοῖς ἁπαλοῖς καὶ γλυκέσι ξύλοις, οὕτω τὰ φιλότιμα τῶν ἠθῶν καὶ χρηστὰ καὶ ἐπιεικῆ τὸν κόλακα δέχεται καὶ τρέφει προσφυόμενον· ἔτι δ', ὥσπερ ὁ Σιμωνίδης τὴν ἱπποτροφίαν φησὶν

Οὐ Λακύθῳ ὀπαδεῖν, ἀλλ' ἀρούραισι πυροφόροις,

οὕτω τὴν κολακείαν ὁρῶμεν οὐ πένησιν, οὐδὲ ἀδόξοις, οὐδὲ ἀδυνάτοις ἀκολουθοῦσαν, ἀλλ' οἴκων τε καὶ πραγμάτων μεγάλων ὀλίσθημα καὶ νόσημα γινομένην, πολλάκις δὲ καὶ βασιλείας καὶ ἡγεμονίας ἀνατρέπουσαν· οὐ μικρὸν ἔργον ἐστὶν, οὐδὲ φαύλης δεόμενον προνοίας, ἡ περὶ αὐτῆς ἐπίσκεψις· ὡς ἂν μάλιστα περίφωρος οὖσα, μὴ βλάπτοι μηδὲ διαβάλλοι τὴν φι-
3 λίαν. Οἱ μὲν γὰρ φθεῖρες ἀπίασιν ἀπὸ τῶν τελευτώντων, καὶ ἀπολείπουσι τὰ σώματα σβεννυμένου τοῦ αἵματος, ἐξ οὗ τρέφονται· τοὺς δὲ κόλακας οὐδ' ὅλως ἰδεῖν ἐστι πράγμασι ξηροῖς καὶ κατεψυγμένοις προσιόντας· ἀλλὰ ταῖς δόξαις καὶ ταῖς δυ-

---

3. Φιλοκόλαξ — οἰόμενος) Ἴδε Ἀριστοτέλους Ἠθικ. Νικομάχ. ἡ. 8. καὶ Ῥητορικ. Α. 2.

4. Κατὰ Πλάτωνα) Ἐν Νόμ. Ε', σελ. 605. «ἀλήθεια πάντων μὲν ἀγαθῶν θεοῖς, πάντων δὲ ἀνθρώποις ἡγεῖται.»

β'. 2. Οἱ θρῖπες ἐμφύονται) Ὁ Θεόφραστος ἐν τῇ ἱστορ. τῶν Φυτ. λέγει. «Τῶν δὲ ῥιζῶν ὅσαι μὲν γλυκήτητά τινα ἔχουσι, συμβαίνει θριπιδέστους γίνεσθαι χρονιζομένας· ὅταν δὲ ὀριμεῖαι, τοῦτο μὲν μὴ πάσχειν· ἀμαυροῦσθαι δ' αὐτῶν τὰς δυνάμεις μενομένων καὶ κενουμένων· τῶν δ' ἔξω θηρίων ἄλλο μὲν οὐδὲν ἅπτεται ῥίζης, ἡ δὲ σφονδύλη πασῶν.»

— Οὐ Λακύθῳ ὀπαδεῖν) Ἴδε λεξικ. Γαζῆ Λ. Ληκυθος· ἄλλα δὲ χειρόγραφ. ἔχουσι Ζακύνθῳ ἀντὶ Ληκύθῳ ὅπερ ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ Ὁμήρου, Ὀδ. Λ, 24, «ὑλήεσσα Ζάκυνθος.»

— Πραγμάτων μεγάλων ὀλίσθημα) Ἀρχὴν δηλοῖ ὀλ. πρᾶγμα, πυρὶ τοῖς Λατίνοις ἡ res.

νάμεσιν ἐπιτίθενται καὶ αὔξονται, ταχὺ δ' ἐν ταῖς μεταβολαῖς
ἀπορρέουσιν. Ἀλλὰ τὴν τότε πεῖραν οὐ δεῖ περιμένειν ἀνω- 4
φελῆ, μᾶλλον δὲ βλαβερὰν καὶ οὐκ ἀκίνδυνον οὖσαν. Χαλεπὴ 5
γὰρ ἐν καιρῷ δεομένῳ φίλων ἡ τῶν μὴ φίλων αἴσθησις, ἀντι-
καταλλαγὴν οὐκ ἔχουσα χρηστοῦ καὶ βεβαίου πρὸς ἀβέβαιον
καὶ κίβδηλον. Ἀλλ' ὥσπερ νόμισμα δεῖ τὸν φίλον ἔχειν πρὸ 6
τῆς χρείας δεδοκιμασμένον, μὴ ὑπὸ τῆς χρείας ἐλεγχόμενον.
Οὐ γὰρ δεῖ βλαβέντας αἰσθέσθαι, ἀλλ', ὅπως μὴ βλαβῶμεν, 7
ἐμπειρίαν λαβεῖν καὶ κατανόησιν τοῦ κόλακος. Εἰ δὲ μή, 8
ταὐτὸ πεισόμεθα τοῖς αἰσθανομένοις τῷ προγεγεῦσθαι τῶν θα-
νασίμων φαρμάκων, εἰς τὴν κρίσιν ἀπολλύντες ἑαυτοὺς καὶ
διαφθείροντες. Οὔτε γὰρ δὴ τούτους ἐπαινοῦμεν, οὔτε ὅσοι τὸν 9
φίλον εἰς τὸ καλὸν τιθέμενοι καὶ ὠφέλιμον, οἴονται τοὺς κεχα-
ρισμένους ὁμιλοῦντας εὐθὺς ἔχει ἐπαυτοφώρῳ κόλακας εἰλημ-
μένους. Οὐδὲ γὰρ ἀπθὴς ὁ φίλις, οὐδ' ἄκρατος, οὐδὲ τῷ πι- 10
κρῷ σεμνὸν ἡ φιλία καὶ αὐστηρῷ· ἀλλ' αὐτὸ δὴ τοῦτο τὸ καλὸν
καὶ τὸ σεμνὸν αὐτῆς ἡδὺ καὶ ποθούμενόν ἐστι· παρὰ δ' αὐτῇ
— χάριτές τε καὶ ἵμερος οἰκί' ἔθεντο·
Καὶ οὐ δυστυχοῦντι μόνον
Εἰς ὄμματ' εὔνου φωτὸς ἐμβλέψαι γλυκύ,
κατ' Εὐπίδην· ἀλλ' οὐδὲν ἧττον τοῖς ἀναθοῖς ἡδονὴν ἐπιφέρου-
σα καὶ χάριν, ἢ τῶν κακῶν ἀφαιροῦσα τὰς λύπας καὶ τὰς
ἀπορίας παρέπεται. Καὶ καθάπερ ὁ Εὔηνος εἶπε, τῶν ἡδυ- 11
σμάτων τὸ πῦρ εἶναι κράτιστον, οὕτως τῷ βίῳ μίξας τὴν
φιλίαν ὁ Θεός, ἅπαντα φαιδρὰ καὶ γλυκέα καὶ προσηνῆ, ταύ-
της παρούσης καὶ συναπολαυούσης, ἐποίησεν. Ἐπεὶ πῶς ἂν ὁ 12
κόλαξ ὑπεδύετο ταῖς ἡδοναῖς, εἰ τὴν φιλίαν ἑώρα τὸ ἡδὺ μη-

---

4. Τὴν τότε πεῖραν οὐ δεῖ... ἀνωφελῆ...) Εὐριπίδῃ τὴν γνώμην ταύτην ὁ Πλούταρχος ἀλλαχοῦ ἀποδίδωσι, λέγων (ἐν β. Φαθ. Μαξίμου). «Οὐ μόνον δ' ἦν ἄρα τὸ φίλων πεῖραν λαβεῖν, ὡς Εὐριπίδης φησίν, οὐ σμικρὸν καλὸν, ἀλλὰ καὶ τὸ φρονίμων στρατηγῶν.» Ὁ δὲ παρὰ Στοβαίῳ Φιλήμων λέγει· «Εὔχου μὴ λαβεῖν πεῖραν φίλων.»

8. Τῷ προγεγεῦσθαι τῶν θανασίμων φαρμάκων, εἰς τὴν κρίσιν ἀπολλύντες ἑαυτοὺς καὶ διαφθείροντες) Τούτων οὐ πάνυ σαφῶν ὄντων, οὗτος ὁ νοῦς· διαφθείρουσιν ἑαυτοὺς, ἐνῷ τοῦτο προέθεντο τὸ ὀχυμάσαι.

9. Τὸν φίλον εἰς τὸ καλὸν τιθέμενος καὶ ὠφέλιμον — κόλακας εἰλημμένους) Δὲν πρέπει δηλαδὴ νὰ ἀφαιρῶμεν ἀπὸ τὴν φιλίαν τὸ ἡδὺ διότι τρία τὰ συστατικὰ ταύτης· τὸ ἀγαθὸν καὶ καλὸν, τὸ ἡδὺ, τὸ ὠφέλιμον.

10. Χάριτές τε καὶ ἵμερος οἰκί' ἔθεντο) Ἡσιόδου ὁ στίχος ἐκ τῆς Θεογονίας 64.

— Κατ' Εὐριπίδην) Ἐξ Ἰων. 744. χρήσεται δὲ τῷ ῥητῷ τούτῳ ὁ Πλούταρχος καὶ παρακατιόν.

11. Εὔηνος εἶπε τῶν ἡδυσμάτων τὸ πῦρ εἶναι κράτιστον) Ὁ Ἡγήσανδρος παρ' Ἀθην. ιγ'. σελ. 564. λέγει· «Ἡγήσανδρος δ' ἐν τοῖς ὑπομνήμασι τῶν ἡδυσμάτων φησὶν ἐρᾶν πάντας, οὐ τῶν κρεῶν οὐδὲ τῶν ἰχθύων· ἀπογευσμένων γοῦν τούτων (τῶν ἡδυσμάτων). Οὐδεὶς ἡδέως ἔτι προσφέρεται τὸ κρέας, οὐδὲ τὸν ἰχθὺν, οὐδὲ ἐπιθυμεῖ τῶν ὀψῶν καὶ τῶν ἀνηδύντων.»

13 θαμοῦ προσιεμένην, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν. Ἀλλ' ὥσπερ τὰ ψευδό-
χρυσα καὶ τὰ κίβδηλα τῶν σκευῶν τὴν λαμπρότητα τοῦ χρυσοῦ
καὶ τὸ γάνωμα μιμεῖται μόνον, οὕτως ἔοικεν ὁ κόλαξ τοῦ φίλου
τὸ ἡδὺ καὶ κεχαρισμένον ἐκμιμούμενος ἀεὶ παρέχειν ἱλαρὸν καὶ
ἀνθηρὸν, καὶ πρὸς μηδὲν ἀντιβαίνοντα μηδ' ὑπεναντιούμενον
14 ἑαυτόν. Ὅθεν οὐδὲ τοὺς ἐπαινοῦντας εὐθὺς, ὡς κολακεύοντας,
15 ἁπλῶς ὑφορατέον. Ἔπαινος γὰρ οὐχ ἧττον ἐν καιρῷ ψόγου
φιλίᾳ προσήκει. Μᾶλλον δὲ τὸ μὲν δύσκολον ὅλως καὶ μεμ-
ψίμοιρον ἄφιλον καὶ ἀνομίλητον· τῆς δ' ἀφθόνως καὶ προθύμως
τὸν ἐπὶ τοῖς καλοῖς ἀποδιδούσης ἔπαινον εὐνοίας, καὶ τὸ νουθε-
τοῦν αὖθις καὶ παῤῥησιαζόμενον ἐλαφρῶς καὶ ἀλύπως ὑπομέ-
νουσι, πιστεύοντες καὶ ἀγαπῶντες ὡς ἀναγκαίως ψέγοντα τὸν
ἡδέως ἐπαινοῦντα.

γ'. Χαλεπὸν οὖν, φαίη τις ἄν, ἔστι διακρῖναι τὸν κόλακα
καὶ τὸν φίλον, εἰ μήτε ἡδονῇ μήτε ἐπαίνῳ διαφέρουσι· καὶ γὰρ
ἐν ὑπουργίαις καὶ διακονίαις πολλάκις ἰδεῖν ἔστι τὴν φιλίαν ὑπὸ
2 τῆς κολακείας παρατρεχομένην. Τί δὲ οὐ μέλλει, φήσομεν; ἂν
τὸν ἀληθινὸν κόλακα καὶ μετὰ δεινότητος καὶ τέχνης ἁπτόμενον
τοῦ πράγματος διώκωμεν, ἀλλὰ μή, καθάπερ οἱ πολλοὶ, τοὺς
αὐτολεκύθους τούτους λεγομένους καὶ τραπέζας, καὶ μετὰ τὸ
κατὰ χεῖρας ὕδωρ ἀκουομένους, ὥς τις εἶπε, κόλακας νομί-
ζωμεν, ὧν ἐν μιᾷ λοπάδι καὶ κύλικι μετὰ βωμολοχίας καὶ
3 βδελυρίας ἡ ἀνελευθερία γίνεται κατάδηλος. Οὐ γὰρ δή που
Μελάνθιον ἔδει τὸν Ἀλεξάνδρου τοῦ Φεραίου παράσιτον ἐξε-
λέγχειν, ὃς τοῖς ἐρωτῶσι, πῶς Ἀλέξανδρος ἐσφάγη, Διὰ τῆς
πλευρᾶς, ἔλεγεν, εἰς τὴν γαστέρα τὴν ἐμήν· οὐδὲ τοὺς ἀμφὶ
πλουσίαν τράπεζαν ἐγκυκλουμένους, οὓς οὔτε πῦρ, οὐ σίδηρος,
4 οὐδὲ χαλκὸς εἴργει, μὴ φοιτᾶν ἐπὶ δεῖπνον. Οὐδὲ γὰρ τὰς ἐν
Κύπρῳ κολακίδας, ἐπειδὴ διέβησαν εἰς Συρίαν, κλιμακίδας προ-
σαγορευθείσας, ὅτι ταῖς γυναιξὶ τῶν βασιλέων ἀναβαίνειν ἐπὶ
τὰς ἁμάξας δι αὐτῶν ὑποκαταικλινόμεναι παρεῖχον.

γ'. 2. Τί δ' οὐ μέλλει) Διατί ὄχι;
— Μετὰ τὸ κατὰ χεῖρας ὕδωρ) Ἀθήν. Θ'. 408 σελ. λέγει «Ἀριστοφάνης δὲ ὁ Γραμματικὸς ἐν τοῖς πρὸς τοὺς Καλλιμάχου πίνακας, ψεύδεσθαί τις οὐκ εἰδότας τὴν διαφορὰν τοῦ τε κατὰ χειρὸς καὶ τοῦ ἀπονίψασθαι. Παρὰ γὰρ τοῖς παλαιοῖς τὸ μὲν πρὸ ἀρίστου καὶ δείπνου λέγεσθαι κατὰ χειρὸς, τὸ δὲ μετὰ ταῦτα ἀπονίψασθαι.» Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω δὲ παρατεθέντος χωρίου καὶ ἐξ ἄλλων δῆλον, ὅτι καὶ ἐνταῦθα κατὰ χειρὸς γραπτέον ἐστί.

3. Μελάνθιον τὸν Ἀλεξάνδρου τοῦ Φεραίου παράσιτον) Τὸν Μελάνθιον τοῦτον, ὅσον ἐνθυμοῦμαι (λέγει ὁ Βυττεμβάχιος) οὐδεὶς ἄλλος ἐκ τῶν ἀρχαίων ἀναφέρει. Περὶ δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἴδε Διόδ. Σικελ. ιέ. 61, 71, 75, 80, καὶ ις'. 14. καὶ τὸν Πλούταρχ. Βίῳ Πελοπίδ. §. 26—30.

— Τοὺς ἀμφὶ πλουσίαν τράπεζαν.... φοιτᾶν ἐπὶ δεῖπνον) Εὐπόλιδος τοῦτο, κωμῳδήσαντος τὸν Καλλίαν ἐν κόλακι· πολλὴ δὲ ἡ χρῆσις αὐτοῦ ὡς παροιμιώδους.

δ. Τίνα οὖν δεῖ φυλάττεσθαι; τὸν μὴ δοκοῦντα μηδ' ὁμολογοῦντα κολακεύειν· ὃν οὐκ ἔστι λαθεῖν περὶ τοὐπταιεῖον, οὐδὲ ἁλίσκεται σκιὰν καταμετρῶν ἐπὶ δεῖπνον, οὐδ' ἔρριπται μεθυσθείς, ὅπως ἔτυχεν, ἀλλὰ νήφει τὰ πολλά, καὶ πολυπραγμονεῖ, καὶ πράξεων μετέχειν οἴεται δεῖν, καὶ λόγων ἀπορρήτων βούλεται κοινωνὸς εἶναι, καὶ ὅλως τραγικός ἐστιν, οὐ σατυρικὸς φιλίας ὑποκριτής, οὐδὲ κωμικός. Ὡς γὰρ ὁ Πλάτων φησίν, 2
ἐσχάτης ἀδικίας εἶναι, δοκεῖν δίκαιον, μὴ ὄντα· καὶ κολακείαν ἡγητέον χαλεπὴν τὴν λανθάνουσαν, οὐ τὴν ὁμολογοῦσαν, οὐδὲ τὴν παίζουσαν, ἀλλὰ τὴν σπουδάζουσαν. Αὕτη γὰρ ἀναπίμπλησι 3
καὶ τὴν ἀληθινὴν φιλίαν ἀπιστίας, συνεμπίπτουσαν αὐτῇ πολλάκις, ἂν μὴ προσέχωμεν. Ὁ μὲν οὖν Γωβρύης εἰς σκο- 4
τεινὸν οἴκημα τῷ μάγῳ φεύγοντι συνεισπεσών, καὶ γενόμενος ἐν διαπάλαις, ἐπιστάντα καὶ διαποροῦντα τὸν Δαρεῖον, ἐκέλευσεν ὠθεῖν καὶ δι' ἀμφοτέρων. Ἡμεῖς δὲ, εἰ μηδαμῇ 5
μηδαμῶς ἐπαινοῦμεν τὸ, Ἐρρέτω φίλος σὺν ἐχθρῷ, διὰ πολλῶν ὁμοιοτήτων τὸν κόλακα τῷ φίλῳ συμπεπλεγμένον ἀποσπάσαι ζητοῦντες, ὀφείλομεν εὖ μάλα φοβεῖσθαι, μή πως ἢ τῷ κακῷ τὸ χρήσιμον συνεκβάλωμεν, ἢ φειδόμενοι τοῦ οἰκείου τῷ βλάπτοντι περιπέσωμεν. Ὥσπερ γὰρ, οἶμαι, τῶν 6
ἀγρίων σπερμάτων ὅσα καὶ σχῆμα καὶ μέγεθος παραπλήσιον ἔχοντα τῷ πυρῷ συμμέμικται, χαλεπὴν ἔχει τὴν ἀποκάθαρσιν· ἢ γὰρ οὐ διεκπίπτει τῶν στενωτέρων πόρων, ἢ συνεκπίπτει διὰ τῶν ἀραιῶν· οὕτως ἡ κολακεία τῇ φιλίᾳ εἰς πᾶν πάθος καὶ πᾶν κίνημα καὶ χρείαν καὶ συνήθειαν ἑαυτὴν ἀναμιγνύεισα, δυσχώριστός ἐστιν.

ε. Ὅτι μέντοι γε πάντων ἥδιστόν ἐστιν ἡ φιλία, καὶ οὐδὲν ἄλλο μᾶλλον εὐφραίνει, διὰ τοῦτο καὶ ὁ κόλαξ ἡδοναῖς ὑπάγεται καὶ περὶ ἡδονάς ἐστιν. Ὅτι δὲ ἡ χάρις καὶ ἡ χρεία τῇ 2
φιλίᾳ παρέπεται· καθ' ὃ δὴ καὶ λέγεται πυρὸς καὶ ὕδατος ὁ φίλος ἀναγκαιότερος εἶναι· διὰ τοῦτο ἐμβάλλων ἑαυτὸν εἰς τὰς ὑπουργείας ὁ κόλαξ, ἀμιλλᾶται σπουδαστικὸς ἀεὶ φαίνεσθαι καὶ ἄσκνος καὶ πρόθυμος. Ἐπειδὴ δὲ τὸ μάλιστα φιλίας ἀρχὴν 3
συνέχον καὶ συνιστάνον ὁμοιότης ἐστὶν ἐπιτηδευμάτων καὶ ἠθῶν, καὶ ὅλως τὸ χαίρειν τοῖς αὐτοῖς, καὶ τὸ ταὐτὰ φεύγειν πρῶτον εἰς ταὐτὸ συνάπτει καὶ συνίστησι διὰ τῆς ὁμοιοπαθείας· τοῦτο κατιδὼν ὁ κόλαξ αὐτὸν ὥσπερ ὕλην τινὰ ῥυθμίζει, καὶ σχη-

---

δ'. 4. Γωβρύης — Δαρεῖον ἐκέλευσεν ὠθεῖν) Ἴδε Ἡρόδ. Γ. 78.

5. Ἐρρέτω φίλος σὺν ἐχθρῷ) Τραγικοῦ τινος στίχος φαίνεται.

ματίζει περιαρμόσαι καὶ περιπλάσαι ζητῶν, οἷς ἂν ἐπιχειρῇ διὰ μιμήσεως, ὑγρὸς ὢν καὶ πιθανὸς μεταβάλλεσθαι ἐπὶ τὰς ἐξομοιώσεις· ὥστ' εἰπεῖν,

Οὐ παῖς Ἀχιλλέως, ἀλλ' ἐκεῖνος αὐτὸς εἶ.

4 Ὁ δὲ πάντων ἐστὶν αὐτοῦ πανουργότατον, αἰσθανόμενος τὴν παῤῥησίαν καὶ λεγομένην καὶ δοκοῦσαν ἰδίαν εἶναι φωνὴν ὥσπερ τινὸς ζῴου τῆς φιλίας, τὸ δὲ ἀπαῤῥησίαστον ἄφιλον καὶ ἀγεννές, οὐδὲ ταύτην ἀμίμητον ἀπολέλοιπεν· ἀλλ' ὥσπερ οἱ δεινοὶ τῶν ὀψοποιῶν τοῖς πικροῖς χυμοῖς καὶ αὐστηροῖς ἡδύσμασι χρῶνται, τῶν γλυκέων ἀφαιροῦντες τὸ πλήσμιον· οὕτως οἱ κόλακες οὐκ ἀληθινὴν οὐδ' ὠφέλιμον, ἀλλ' οἷον ἐπιλλώπτουσαν ἐξ ὀφρύος καὶ γαργαλίζουσαν ἀτεχνῶς παῤῥησίαν προσφέρουσιν.

5 Ἔστι μὲν οὖν διὰ ταῦτα δυσφώρατος ὁ ἀνήρ, ὥσπερ τῶν θηρίων ὅσα πεφυκότα τὴν χρόαν τρέπεσθαι, συναφομοιοῦται τοῖς
6 ὑποκειμένοις ὑλήμασι καὶ χωρίοις. Ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος ἐξαπατᾷ τε καὶ περικαλύπτεται ταῖς ὁμοιότησιν, ἡμέτερον ἔργον ἐστὶ, ταῖς διαφοραῖς ἀνακαλύπτειν καὶ ἀπογυμνοῦν αὐτόν, ἀλλοτρίοις χρώμασι καὶ σχήμασιν, ἢ φησιν ὁ Πλάτων, χήτει οἰκείων κοσμούμενον.

ς'. Εὐθὺς οὖν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς σκοπῶμεν. Ἀρχὴν δὲ φιλίας ἔφαμεν εἶναι τοῖς πλείστοις, τὴν ταὐτὰ μὲν ἐπιεικῶς ἀσπαζομένην ἔθη καὶ ἤθη, τοῖς δὲ αὐτοῖς χαίρουσαν ἐπιτηδεύμασι καὶ πράγμασι καὶ διατριβαῖς, ὁμοιοπαθῆ διάθεσίν τε καὶ φύσιν, ἐφ' οἷς καὶ ταῦτα εἴρηται,

Γέρων γέροντι γλῶσσαν ἡδίστην ἔχει·
Παῖς παιδὶ, καὶ γυναικὶ πρόσφορον γυνή·
Νοσῶν τ' ἀνὴρ νοσοῦντι, καὶ δυσπραξία
Ληφθεὶς ἐπῳδὸς ἐστι τῷ πειρωμένῳ.

2 Εἰδὼς οὖν ὁ κόλαξ, ὅτι τὸ χαίρειν τοῖς ὁμοίοις καὶ τὸ χρῆσθαι καὶ ἀγαπᾶν ἔμφυτόν ἐστι, ταύτῃ πρῶτον ἐπιχειρεῖ πλησιάζειν ἑκάστῳ καὶ παρασκηνοῦν, ὥσπερ ἔν τισι νομαῖς θηρίου, τοῖς αὐτοῖς ἐπιτηδεύμασι καὶ διατριβαῖς περὶ ταὐτὰ καὶ σπουδαῖς καὶ διαίταις, ἀτρέμα παραβάλλων καὶ προσαναχρωννύμενος· ἄχρις οὗ λαβὴν παραδῷ, καὶ ψαύοντι τιθασὸς γένηται καὶ συνήθης, ψέ-

---

ἑ. 3. Οὐ παῖς Ἀχιλλέως) Παροιμιῶδες πόδε· χρῆται δὲ αὐτῷ ὁ Πλούτ. καὶ ἐν τῷ Ἀλκιβιάδου βίῳ. « Ἐν γοῦν τῇ Λακεδαίμονι πρὸς τὰ ἔξωθεν ἦν εἰπεῖν, οὐ παῖς Ἀχιλλέως, ἀλλ' ἐκεῖνος εἴη ἂν αὐτός, οἷον ἐπαίδευσε Λυκοῦργος.»

4. Ἐπιλλώπτουσαν) « Μὲ τὰς ὀφρῦς κυττάζω τινά » ἐκ τοῦ Ἴλλω, κινῶ· ὅθεν Ἴλλος ὀφθαλμοῦ καὶ « ἐπιλλίζω» εὔστροφά τινι τείνω τὰ ὄμματα· ἔπειτα δὲ κατὰ πλεονάζουσαν σύνθεσιν ἐκ τοῦ « ὅτι τε Ἰλλώπτω. »

ς'. Γέρων γέροντι...) Τούς δε τοὺς στίχους, οἱ μὲν τῷ Μενάνδρῳ ἀποδιδοῦσι· Βαλκενῆρος δὲ ὁ τορὸς τῷ Εὐριπίδῃ.

γων μέν, οἷς ἐκεῖνον αἰσθάνεται πράγμασι καὶ βίοις καὶ ἀνθρώποις ἀχθόμενον, ἐπαινέτης δὲ τῶν ἀρεσκόντων οὐ μέτριος, ἀλλ' ὥστε ὑπερβάλλειν σὺν ἐκπλήξει καὶ θαύματι φαινόμενος· βεβαιῶν δὲ τὸ φιλοῦν καὶ μισοῦν, ὡς κρίσει μᾶλλον ἢ πάθει γινόμενον.

ζ. Πῶς οὖν ἐλέγχεται, καὶ τίσιν ἁλίσκεται διαφοραῖς, οὐκ ὢν ὅμοιος οὐδὲ γιγνόμενος, ἀλλὰ μιμούμενος ὅμοιον; Πρῶτον 2
μὲν ὁρᾷ δεῖ τὴν ὁμαλότητα τῆς προαιρέσεως καὶ τὸ ἐνδελεχές, εἰ χαίρει τε τοῖς αὐτοῖς ἀεί, καὶ ταὐτὰ ἐπαινεῖ, καὶ πρὸς ἓν ἀπευθύνει καὶ καθίστησι παράδειγμα τὸν ἑαυτοῦ βίον, ὥσπερ ἐλευθέρῳ φιλίας ὁμοιοτρόπου καὶ συνηθείας ἐραστῇ προσήκει. Τοιοῦτος γὰρ ὁ φίλος. Ὁ δὲ κόλαξ ἅτε δὴ μίαν ἑστίαν 3
ἤθους οὐκ ἔχων μόνιμον, οὐδὲ ἑαυτῷ βίον ζητῶν αἱρετόν, ἀλλ' ἑτέρῳ καὶ πρὸς ἕτερον πλάττων καὶ προσαρμόζων ἑαυτόν, οὐχ ἁπλοῦς, οὐδὲ εἷς, ἀλλὰ παντοδαπός ἐστι καὶ ποικίλος, εἰς ἄλλον ἐξ ἄλλου τύπον, ὥσπερ τὸ μεταιρόμενον ὕδωρ, περιῤῥέον ἀεὶ καὶ μετασχηματιζόμενον τοῖς ὑποδεχομένοις. Ὁ μὲν γὰρ 4
πίθηκος, ὡς ἔοικε, μιμεῖσθαι τὸν ἄνθρωπον ἐπιχειρῶν, ἁλίσκεται συγκινούμενος καὶ συνορχούμενος· ὁ δὲ κόλαξ αὐτὸς ἑτέρους ἐπάγεται καὶ παλεύει, μιμούμενος οὐχ ὁμοίως ἅπαντας, ἀλλὰ τῷ μὲν συνορχούμενος καὶ συνᾴδων, τῷ δὲ συμπαλαίων καὶ συγκονιούμενος· θηρευτικοῦ δὲ καὶ κυνηγετικοῦ λαβόμενος, μονονοὺ τὰ τῆς Φαίδρας ἀναβοᾶν ἔπεται,

Πρὸς θεῶν ἔρημαι κυσὶ θοῦξαι
Βαλιαῖς ἐλάφοις ἐγχριπτόμενος·

καὶ οὐδὲν αὐτῷ πρᾶγμα πρὸς τὸ θηρίον, ἀλλ' αὐτὸν ἐκσαγηνεύει καὶ περιβάλλεται τὸν κυνηγόν. Ἂν δὲ θηρεύῃ φιλολόγον καὶ 5
φιλομαθῆ νέον, αὖθις ἐν βιβλίοις ἐστί, καὶ πώγων, ποδήρης καθεῖται, καὶ τριβωνοφορία τὸ σχῆμα, καὶ ἀδιαφορία, καὶ διὰ

ζ'. 2. Τὴν ὁμαλότητα) σημαίνει τὸ ὁμαλὴς τὸν ἑαυτῷ ὅμοιον τὸν μὴ μεταβαλλόμενον.

3. Μεταιρόμενον) Τοῦτο δηλοῖ τὸ μεταλομίζω· ὁ δὲ Βυττεμβάχιος προκρίνει ἀντὶ ταύτης τῆς γραφῆς ὁποιανδήποτε ἐκ τῶν ἑπομένων διορθώσεων· «μεταιωρούμενον, μεταρυόμενον, μεταχεόμενον.»

4. Ὁ μὲν γὰρ πίθηκος) Ταῦτα ἱστοροῦσιν ὅτε Πλούταρχος καὶ Ἀριστοτέλης περὶ τῆς θήρας τοῦ πτηνοῦ ὦτος καλουμένου, εἴτε νυκτικόρακός.

— Τὰ τῆς Φαίδρας) Εὐριπίδου οἱ στίχοι ἐκ τοῦ Ἱππολύτου 218 στιχ.

5. Πώγων ποδήρης καθεῖται) Γνώρισμα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τῶν φιλοσοφούντων ἡ γενειάς· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ τριβωνοφορία.

— Καὶ ἀδιαφορία) Ἂν τοῦτο πρὸς τὸ προηγούμενον «σχῆμα» ἢ πρὸς τὸ ἑπόμενον «διὰ στόματος,» ἀναφέρεται, δὲν εἶνε σαφὲς· καὶ ἐὰν τὸ πρῶτον σημαίνει· ἡ ἐνδυμασία αὐτοῦ σύγκειται ἐκ τριβωνος, ἀδιαφορεῖ δὲ πρὸς τὸ εἶδος· ἐὰν δὲ τὸ δεύτερον, ὅπερ καὶ κρεῖττον, (ἀλλὰ τότε πρέπει νὰ ἐξαλείψωμεν τὸν «καὶ,» τοῦ, διὰ στόματος) ὁ νοῦς ὁ μιλεῖ δὲ συνεχῶς περὶ ἀδιαφορίας, ἀριθμοῦ, κλπ.

στόμχτος οἵ τε ἀριθμοί, καὶ τὰ ὀρθογώνια καὶ τρίγωνα Πλάτωνος. Εἴτε ῥᾴθυμός τις ἐμπέπτωκεν αὖθις καὶ φιλοπότης καὶ πλούσιος,

Αὐτὰρ ὁ γυμνώθη ῥικέων πολύμητις Ὀδυσσεύς.

ἔρριπται μὲν ὁ τρίβων, κατακείρεται δ' ὁ πώγων, ὥσπερ ἄκαρπον θέρος, ψυκτῆρες δὲ καὶ φιάλαι καὶ γέλωτες ἐν περιπάτοις,
6 καὶ σκώμματα πρὸς τοὺς φιλοσοφοῦντας. Ὥσπερ ἐν Συρακούσαις φασίν, ὁπηνίκα Πλάτων ἀφίκετο, καὶ Διονύσιον ζῆλος ἔσχε περιμανὴς φιλοσοφίας, τὰ βασίλεια κονιορτοῦ γέμειν ὑπὸ πλήθους τῶν γεωμετρούντων· ἐπεὶ δὲ προσέκρουσε Πλάτων, καὶ Διονύσιος ἐκπεσὼν φιλοσοφίας, πάλιν εἰς πότους καὶ γύναια, καὶ τὸ ληρεῖν καὶ ἀκολαστaίνειν ἦλε φερόμενος, ἀθρόως ἅπαντας, ὥσπερ ἐν Κίρκης, μεταμορφωθέντας, ἀμουσία καὶ λήθη καὶ εὐ-
7 ήθεια κατέσχε. Μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὰ τῶν μεγάλων ἔργα κολάκων, καὶ τὰ τῶν δημαγωγῶν, ὧν ὁ μέγιστος Ἀλκιβιάδης, Ἀθήνησι μὲν σκώπτων καὶ ἱπποτροφῶν, καὶ μετὰ εὐτραπελίας ζῶν καὶ χάριτος· ἐν δὲ Λακεδαίμονι κειρόμενος ἐν χρῷ, καὶ τριβωνοφορῶν καὶ ψυχρολουτῶν· ἐν δὲ Θράκῃ πολεμῶν καὶ πίνων· ἐπεὶ δὲ πρὸς Τισσαφέρνην ἀφίκετο, τρυφῇ καὶ ἀβρότητι καὶ ἀλαζονείᾳ χρώμενος, ἐδημαγώγει καὶ καθωμίλει τῷ συνηφομοιοῦν
8 καὶ συνοικειοῦν ἑαυτὸν ἅπασιν. Οὐ μὴν τοιοῦτος Ἐπαμεινώνδας, οὐδ' Ἀγησίλαος, ἀλλὰ πλείστοις ὁμιλήσαντες ἀνθρώποις καὶ πόλεσι καὶ βίοις, τὸ προσῆκον ἦθος αὐτοῖς παντᾳχοῦ, καὶ στολῇ
9 καὶ διαίτῃ, καὶ λόγῳ καὶ βίῳ διεφύλαττον. Οὕτω καὶ Πλάτων ἐν Συρακούσαις, οἷος ἐν Ἀκαδημίᾳ, καὶ πρὸς Διονύσιον, οἷος πρὸς Δίωνα.

ή. Τὰς δὲ τοῦ κόλακος, ὥσπερ πολύποδος, τροπὰς ῥᾷστα φωράσειεν ἄν τις, αὐτὸς ἐπὶ πολλὰ δοκῶν τρέπεσθαι, καὶ ψέγων μὲν, ὃν ἐπῄνει πρότερον βίον, οἷς δὲ ἤχθετο πράγμασιν ἢ διαι-
2 ταις, ἢ λόγοις, ὡς ἀρέσκοντας ἐξαίφνης προσιέμενος. Ὄψεται γὰρ αὐτὸν οὐδαμοῦ βέβαιον, οὐδ' ἴδιον, οὐδ' οἰκείῳ πάθει φιλοῦντα καὶ μισοῦντα καὶ χαίροντα καὶ λυπούμενον, ἀλλὰ δίκην κατόπτρου, παθῶν ἀθνείων καὶ βίων καὶ κινημάτων εἰκόνας ἀ-
3 ναδεχόμενον. Τοιοῦτος γὰρ, οἷος, εἰ ψέγοις τινὰ τῶν φίλων πρὸς αὐτὸν, εἰπεῖν, Βραδέως πεφώρακας τὸν ἄνθρωπον· ἐμοὶ μὲν γὰρ οὐδὲ πρότερον ἤρεσκεν. Ἂν δ' αὖ πάλιν ἐπαινῇς μεταβαλλόμενος, Νὴ Δία φήσει συνήδεσθαι καὶ χάριν ἔχειν αὐτὸς ὑπὲρ τοῦ
4 ἀνθρώπου, καὶ πιστεύειν. Ἂν δὲ βίον ἀλλακτέον ἕτερον εἴποις, οἷον εἰς ἀπραγμοσύνην καὶ ἡσυχίαν ἐκ πολιτείας μεταβαλλόμενος, Πάλαι γε ἐχρῆν, φησί, Ξερύβων ἡμᾶς ἀπηλλάχθαι καὶ φθόνων.

Ἂν δὲ πάλιν ὁρμᾷν δοκῇς ἐπὶ τὸ πράττειν καὶ λέγειν, ὑπεφώ- 5
νησεν, »Ἄξια σαυτοῦ φρονεῖς· « ἡ δ' ἀπραγμοσύνη γλυκὺ μέν, ἀλλ'
ἄδοξον καὶ ταπεινόν. Εὐθὺς οὖν λέγειν χρὴ πρὸς τὸν τοιοῦτον, 6

Ἀλλοῖός μοι, ξεῖν', ἐφάνης νέον, ἠὲ πάροιθεν.

Οὐ δέομαι φίλου συμμεθισταμένου καὶ συνεπινεύοντος· ἡ γὰρ σκιὰ ταῦτα ποιεῖ μᾶλλον· ἀλλὰ συναληθεύοντος καὶ συνεπικρίνοντος. Εἷς μὲν οὖν τῶν ἐλέγχων τρόπος τοιοῦτός ἐστιν. 7

Θ'. Ἕτέραν δὲ δεῖ ταῖς ὁμοιώσεσι τοιαύτην παραφυλάττειν διαφοράν. Ὁ μὲν ἀληθὴς φίλος οὔτε μιμητής ἐστι πάντων, οὔτ' 2
ἐπαινέτης πρόθυμος, ἀλλὰ τῶν ἀρίστων μόνων.

Οὐ γὰρ συνέχθειν, ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔφυ,

κατὰ τὸν Σοφοκλέα· καὶ νὴ Δία γε συγκατορθοῦν καὶ συμφιλο- 3
καλεῖν, οὐ συναμαρτάνειν, οὐδὲ συρραδιουργεῖν· ἂν μή τις οἷον ὀφθαλμίας ἀπορροή, καὶ ἀνάχρωσις ἄκοντα δι' ὁμιλίαν καὶ συνήθειαν ἀναπλήσῃ φαυλότητος ἢ πλημμελείας τινός· ὥς που καὶ Πλάτωνος ἀπομιμεῖσθαί φασι τοὺς συνήθεις τὸ ἐπίκυρτον, Ἀριστοτέλους δὲ τὸν τραυλισμόν, Ἀλεξάνδρου δὲ τοῦ βασιλέως τὴν ἔγκλισιν τῶν τραχήλου, καὶ τὴν ἐν τῷ διαλέγεσθαι τραχύτητα τῆς φωνῆς. Τὰ γὰρ πολλὰ λανθάνουσιν ἔνιοι καὶ ἀπὸ τῶν ἠθῶν καὶ ἀπὸ τῶν βίων ἀναλαμβάνοντες. Ὁ δὲ κόλαξ ἀτεχνῶς τὸ τοῦ 4
χαμαιλέοντος πέπονθεν. Ἐκεῖνός τε γὰρ ἁπάσῃ χροιᾷ πλὴν τοῦ 5
λευκοῦ συναφομοιοῦται· καὶ ὁ κόλαξ ἐν τοῖς ἀξίοις σπουδῆς ὅμοιον ἑαυτὸν ἐξαδυνατῶν παρέχειν, οὐδὲν ἀπολείπει τῶν αἰσχρῶν ἀμίμητον. Ἀλλ', ὥσπερ οἱ φαῦλοι ζωγράφοι τῶν καλῶν ἐφικνεῖσθαι 6
μὴ δυνάμενοι δι' ἀσθένειαν, ἐν ῥυτίσι καὶ φακοῖς καὶ οὐλαῖς τὰς ὁμοιότητας ἀναφέρουσιν· οὕτως ἀκρασίας γίνεται μιμητής, δεισιδαιμονίας, ἀκροχολίας, πικρίας πρὸς οἰκέτας, ἀπιστίας πρὸς οἰκείους καὶ συγγενεῖς. Φύσει τε γὰρ ἀφ' ἑαυτοῦ πρὸς τὰ χείρονα κατάντης ἐστί, καὶ δοκεῖ πορρωτάτω τοῦ ψέγειν, τὸ αἰσχρὸν εἶναι μιμούμενος. Ὑποπτοι γὰρ οἱ τὰ βελτίω ζητοῦν- 7
τες καὶ δοκοῦντες ἄχθεσθαι καὶ δυσκολαίνειν τοῖς ἁμαρτήμασι τῶν φίλων· ὃ δὴ καὶ Διονυσίῳ Δίωνα, καὶ Σάμιον Φιλίππῳ, καὶ Κλεομένῃ Πτολεμαίῳ διέβαλεν καὶ ἀπώλεσεν. Ὁ δὲ βου- 8
λόμενος εἶναι καὶ δοκεῖν ὁμοίως ἡδὺς ἅμα καὶ πιστός, ὡς ὑπὸ

Θ'. 2. Οὐ γὰρ συνέχθειν) Ἐκ τῆς Σοφοκλέους Ἀντιγόνης 533. στίχ.

3. Ὀφθαλμίας ἀπορροή) Πολλὴ ἡ χρῆσις τῆς παρωμοιώσεως ταύτης, ὑπὸ Πλάτωνος τὸ πρῶτον ἐν Φαίδρῳ ἐξενεχθείσης.

7. Σάμιον Φιλίπ.) Τὸν Δημητρίου υἱὸν Πατέρα δὲ τοῦ Περσέως τελευταίου τῆς Μακεδονίας βασιλέως, ἐννοεῖ ἐνταῦθα.

— Κλεομένης) Βασιλεὺς τῆς Σπάρτης οὗτος, ὑπὸ τοῦ Δώσοντος Ἀντιγόνου νικηθεὶς ἐν Σελλασίῳ, Ὀλ. 193, 4. Πλείονα ἴδε περὶ τούτου παρὰ Πολυβ. Ε. 35—39. Καὶ παρὰ Πλουτάρχ. ἐν βίῳ αὐτοῦ·

τοῦ σφόδρα φιλεῖν οὐδὲ τὰ φαῦλα δυσχαιράνων, ἀλλὰ συμπαθὴς
9 πᾶσι καὶ συμφυὴς γινόμενος. Ὅθεν οὐδὲν τῶν ἀβουλήτων καὶ τυχηρῶν ἀμοιρεῖν ἀξιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ νοσεῖν ὅμοια προσποιοῦνται, κολακεύοντες τοὺς νοσώδεις, καὶ μήτε βλέπειν ὀξύ, μήτε ἀκούειν, ἂν ὑποτύφλοις ἢ ὑποκώφοις συνῶσιν· ὥς περ οἱ Διονυσίου κόλακες ἀμβλυωποῦντος, ἐμπίπτοντες τ' ἀλ-
10 λήλοις, καὶ τὰς παροψίδας ἐν τῷ δειπνεῖν καταβάλλοντες. Ἔνιοι δὲ καὶ μᾶλλον ἁπτόμενοι τῶν παθῶν, ἐνδοτέρω ποιοῦσιν ἑαυτούς, καὶ καταμιγνύουσιν ἄχρι τῶν ἀπορρήτων τὰς ὁμοιοπαθείας.
11 Αἰσθόμενοι γὰρ ἢ περὶ γάμον δυστυχοῦντας, ἢ πρὸς υἱούς, ἢ πρὸς οἰκείους ὑπόπτως ἔχοντας, αὐτοὶ σφῶν αὐτῶν ἀφειδοῦσι, καὶ ἀποδύρονται περὶ τέκνων ἰδίων, ἢ γυναικός, ἢ συγγενῶν, ἢ οι-
12 κείων, αἰτίας τινὰς ἀπορρήτους ἐξαγορεύοντες. Ἡ γὰρ ὁμοιότης συμπαθεστέρους ποιεῖ, καὶ μᾶλλον ὥσπερ ὅμηρα δεδεγμένοι, προΐενταί τι τῶν ἀπορρήτων αὐτοῖς, προέμενοι δὲ χρῶνται, καὶ
13 δεδίασιν ἐγκαταλιπεῖν τὴν πίστιν. Ἐγὼ δὲ οἶδα καὶ συνεκβαλόντα γαμετήν, ὡς ὁ φίλος ἀπεπέμψατο τὴν ἑαυτοῦ· κρύφα δὲ φοιτῶν πρὸς αὐτὴν καὶ διαπεμπόμενος, ἐφωράθη, συναισθομέ-
14 νης τῆς τοῦ φίλου γυναικός. Οὕτως ἄπειρος ἦν κόλακος ὁ νομίζων τὰ ἰαμβεῖα ταυτὶ τῷ κόλακι μᾶλλον ἢ τῷ καρκίνῳ προσήκειν

Γαστὴρ ὅλον τὸ σῶμα, πανταχῇ βλέπων
Ὀφθαλμός, ἕρπον τοῖς ὀδοῦσι θηρίον.

παρασίτου γὰρ ὁ τοιοῦτος εἰκονισμός ἐστι.

Τῶν περὶ τάγηνον καὶ μετ' ἄριστον φίλων.

ὡς Εὔπολίς φησιν.

ί. Οὐ μὴν ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τὸν οἰκεῖον ἀναθώμεθα τοῦ λόγου τόπον. Ἐκεῖνο δὲ μὴ παρῶμεν ἐν ταῖς μιμήσεσι τὸ σόφισμα τοῦ κόλακος, ὅτι, κἂν τῶν καλῶν τι μιμῆται τοῦ κολακευο-
2 μένου, διαφυλάττει τὴν ὑπεροχὴν ἐκείνῳ. Τοῖς μὲν γὰρ ἀληθῶς φίλοις οὔτε ζῆλος οὐδείς ἐστι πρὸς ἀλλήλους, οὔτε φθόνος, ἀλλά, κἂν ἴσον ἔχωσιν ἐν τῷ κατορθοῦν, κἂν ἔλαττον, ἀνεπα-
3 χθῶς καὶ μετρίως φέρουσιν. Ὁ δὲ κόλαξ ἀεὶ μνημονεύων τοῦ τὰ δεύτερα λέγειν, ὑφίεται τῇ ὁμοιότητι τῆς ἰσότητος, ἡττᾶσθαι
4 πανταχοῦ καὶ ἀπολείπεσθαι, πλὴν τῶν φαύλων, ὁμολογῶν. Ἐν

9. Οἱ Διονυσίου κόλακες) Τὸν νεώτερον Διονύσιον ἐννοεῖ ἐνταῦθα, τὸν ὑπὸ τοῦ οἴνου διαφθαρέντα τὰς ὄψεις. Οἱ δὲ κατάπτυστοι οὗτοι κόλακες Διονυσοκόλακες ἐκλήθησαν.

ί, 3. Τὰ δεύτερα λέγειν) Τοῦ δευτέρου ἀγωνιστοῦ τὸ προσωπεῖον ὑποκρίνεσθαι » Τὰ δεύτερ' ἀεὶ τὴν γυναῖκα δεῖ λέγειν, τὴν δ' ἡγεμονίαν τῶν ὅλων τὸν ἄνδρα ἔχειν.» στίχος τοῦ Μενάνδρου.

— Ὑφίεται τῇ ὁμοιότητι τῆς Ἰσότητος) ἀρκούμενος νὰ φαίνηται ὅμοιος, ὑπόφερε νὰ νικᾶται· κατὰ δὲ τὴν σύνταξ. ὅμοιον τοῦ »τῷ φθόνῳ τῆς δόξης ὑφιέμενος.»

δὲ τοῖς φαύλοις οὐ παρίησι τὸ πρωτεῖον, ἀλλά φησιν, ἂν ἐκεῖνος ἢ δύσκολος, αὐτὸν εἶναι μελαγχολικόν· ἂν ἐκεῖνος δεισιδαίμων, αὐτὸν θεοφόρητον· ἐρᾷν ἐκεῖνον, μαίνεσθαι δ' αὐτόν· ἀκαίρως, φησίν, ἐγέλας, ἐγὼ δ' ἐξέθνησκον ὑπὸ τοῦ γέλωτος. Ἀλλ' ἔν γε τοῖς χρηστοῖς τοὐναντίον, αὐτός φησι ταχέως τρέχειν, ἵπτασθαι δ' ἐκεῖνον· αὐτὸς ἱππεύειν ἐπιεικῶς, ἀλλὰ τί πρὸς τὸν ἱπποκένταυρον τοῦτον; εὐφυής εἰμι ποιητής, καὶ στίχον οὐ φαυλότατον γράφων·

Βροντᾷν δ' οὐκ ἐμόν, ἀλλὰ Διός.

Ἅμα γὰρ αὐτοῦ δοκεῖ καὶ τὴν προαίρεσιν ἀποφαίνειν καλὴν μιμούμενος, καὶ τὴν δύναμιν ἀνέφικτον ἡττώμενος. Ἐν μὲν οὖν ταῖς ἐξομοιώσεσι τοιαῦταί τινές εἰσιν αἱ τοῦ κόλακος διαφοραὶ πρὸς τὸν φίλον. 6

ιά. Ἐπεὶ δέ, ὥσπερ εἴρηται, καὶ τὸ τῆς ἡδονῆς κοινόν ἐστι. χαίρει γὰρ οὐχ ἧττον τοῖς φίλοις ὁ χρηστός, ἢ τοῖς κόλαξιν ὁ φαῦλος· φέρε καὶ τοῦτο διορίσωμεν. Ἔστι δὲ διορισμός, ἡ πρὸς τὸ τέλος ἀναφορὰ τῆς ἡδονῆς· σκόπει δὲ οὕτως. Ἔνεστι μέν που τῷ μύρῳ τῷ εὐῶδες· ἔνεστι δ' ἐν ἀντιδότῳ. Διαφέρει δέ, ὅτι τοῦτο μὲν πρὸς ἡδονὴν καὶ πρὸς οὐδὲν ἕτερον γέγονεν, ἐκεῖ δὲ τὸ καθαῖρον, ἢ τὸ θερμαῖνον, ἢ τὸ σαρκοῦν τῆς δυνάμεως, ἄλλως εὐῶδές ἐστι. Πάλιν οἱ γραφεῖς ἀνθηρὰ χρώματα καὶ βάμματα μιγνύουσιν· ἔστι δὲ καὶ τῶν ἰατρικῶν φαρμάκων ἕνια τὴν ὄψιν ἀνθηρὰ καὶ τὴν χρόαν οὐκ ἀπάνθρωπον ἔχοντα· τί τοίνυν διαφέρει; ἢ δῆλον, ὅτι τῷ τέλει τῆς χρείας διακρινοῦμεν. Οὐκοῦν ὁμοίως αἱ μὲν τῶν φίλων χάριτες ἐπὶ καλῷ τινι καὶ ὠφελίμῳ τὸ εὐφραῖνον, ὥσπερ ἐπανθοῦν, ἔχουσιν· ἔστι δ' ὅτε καὶ παιδιᾷ καὶ τραπέζῃ καὶ οἴνῳ, καὶ νὴ Δία γέλωτι καὶ φλυαρίᾳ πρὸς ἀλλήλους, οἷον ἡδύσμασιν ἐχρήσαντο τῶν καλῶν καὶ σπουδαίων· πρὸς ὃ δὴ καὶ λέλεκται τό, 2

Μύθοισιν τέρπονται πρὸς ἀλλήλους ἐνέποντες.

Καὶ τό, 3

— Οὐδέ κεν ἄλλο
Ἄμμε διέκρινε φιλέοντέ τε περπομένω τε.

Τοῦ δὲ κόλακος τοῦτ' ἔργον ἐστὶ καὶ τέλος, ἀεί τινα παιδιὰν ἢ πρᾶξιν ἢ λόγον ἐφ' ἡδονῇ καὶ πρὸς ἡδονὴν ὀψοποιεῖν καὶ καρυκεύειν. Συνελόντι δ' εἰπεῖν, ὁ μὲν, ἵνα ἡδὺς ᾖ, πάντα δεῖν οἴεται ποιεῖν· ὁ δ' ἀεὶ ποιῶν, ἃ δεῖ, πολλάκις μὲν ἡδύς, πολλάκις δὲ ἀηδής ἐστιν, οὐ τοῦτο βουλόμενος, εἰ δὲ βέλτιον εἴη, μηδὲ τοῦτο φεύγων. Ὥσπερ γὰρ ἰατρὸς, ἂν συμφέρῃ, κρόκον καὶ νάρδον ἐπέβαλε, καὶ νὴ Δία πολλάκις ἔλουσε προσηνῶς καὶ ἔθρεψε φιλανθρώπως· ἔστι δὲ ὅπου ταῦτα ἐάσας, καστόριον ἐνέσεισεν, 4 5 7 8

Ἢ πόλιον βαρύοσμον, ὃ δὴ ῥῖγιστον ὄδωδεν,
ἤ τινα ἐλλέβορον ἐκπιεῖν τρίψας ἠνάγκασεν, οὔτε ἐνταῦθα τὸ ἀηδὲς, οὔτε ἐκεῖ τὸ ἡδὺ ποιούμενος τέλος, ἀλλ' ἐφ' ἓν δι' ἀμφοτέρων ἐπὶ τὸ συμφέρον ἄγων τὸν θεραπευόμενον· οὗτος ὁ φίλος ἔστι μὲν ὅτε σὺν ἐπαίνῳ καὶ χάριτι μεγαλύνων ἀεὶ καὶ εὐφραίνων, ἄγει πρὸς τὸ καλόν, ὥσπερ οὗτος,

Τεῦχρε, φίλη κεφαλή, Τελαμώνιε, κοίρανε λαῶν,
Βάλλ' οὕτω.—

Καὶ,

—Πῶς ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆος ἐγὼ θείοιο λαθοίμην;

9 Ὅπου δ' αὖ πάλιν ἐπιστροφῆς δεῖται, καὶ λόγῳ δήκτῃ καὶ παῤῥησίᾳ κηδεμονικῇ καθαπτόμενος,

Ἀφραίνεις, Μενέλαε διοτρεφές, οὐδέ τ ί σε χρὴ
Ταύτης ἀφροσύνης.—

Ἔστι δ' ὅπου καὶ τὸ ἔργον ἅμα τῷ λόγῳ συνῆψεν, ὡς Μενέδημος Ἀσκληπιάδου τοῦ φίλου τὸν υἱὸν ἄσωτον ὄντα καὶ ἄτακτον ἀποκλείων, καὶ μὴ προσαγορεύων, ἐσωφρόνισε· καὶ Βάττῳ τὴν σχολὴν ἀπεῖπεν Ἀρκεσίλαος, ὅτε πρὸς Κλεάνθην στίχον ἐποίησεν ἐν κωμῳδίᾳ· πείσαντος δὲ τὸν Κλεάνθην καὶ μεταμε-
10 λομένου διηλλάγη. Δεῖ γὰρ ὠφελοῦντα λυπεῖν τὸν φίλον, οὐ δεῖ δὲ λυποῦντα τὴν φιλίαν ἀναιρεῖν· ἀλλ' ὡς φαρμάκῳ τῷ δάκνοντι χρῆσθαι, σώζοντι καὶ φυλάττοντι τὸ θεραπευόμενον. Ὅθεν ὥσπερ ἁρμονικὸς, ὁ φίλος τῇ πρὸς τὸ καλὸν καὶ συμφέρον μεταβολῇ, τὰ μὲν ἐνδιδούς, τὰ δ' ἐπιτείνων πολλάκις μὲν ἡδύς,
11 ἀεὶ δὲ ὠφέλιμός ἐστι. Ὁ δὲ κόλαξ, ἀφ' ἑνὸς διαγράμματος ἀεὶ τὸ ἡδὺ καὶ τὸ πρὸς χάριν εἰωθὼς ὑποκρέκειν, οὔτε ἔργον οἶδεν ἀντιτεῖνον, οὔτε ῥῆμα λυποῦν, ἀλλὰ μόνῳ παρέπεται τῷ βουλο-
12 μένῳ, συνάδων ἀεὶ καὶ συμφθεγγόμενος. Ὥσπερ οὖν τὸν Ἀγησίλαον ὁ Ξενοφῶν ἡδέως ἐπαινεῖσθαί φησιν ὑπὸ τῶν καὶ ψέγειν ἐθελόντων, οὕτω δεῖ τὸ εὐφραῖνον καὶ χαριζόμενον ἡγεῖσθαι φιλικόν, ἂν καὶ λυπεῖν ποτε δύνηται καὶ ἀντιτείνειν· τὴν δὲ συνεχῆ ταῖς ἡδοναῖς καὶ τῷ πρὸς χάριν ἄκρατον ἀεὶ καὶ ἄδηκτον ὁμιλίαν ὑπονοεῖν, καὶ νὴ Δία τὸ τοῦ Λάκωνος ἔχειν πρόχειρον ὃς ἐπαινουμένου Χαρίλλου τοῦ βασιλέως, «Πῶς οὗτος, ἔφη, χρηστός, ὃς οὐδὲ τοῖς πονηροῖς πικρός ἐστι;»

ιϛ'. Τοῖς μὲν οὖν ταύροις τὸν οἶστρον ἐνδύεσθαι παρὰ τοὺς λέγουσι, καὶ τοῖς κυσὶ τὸν κρότωνα· τῶν δὲ φιλοτίμων ὁ κόλαξ τὰ ὦτα κατέχων τοῖς ἐπαίνοις, καὶ προσπεφυκώς, δυσαπό-
2 τριπτός ἐστιν. Ὅθεν ἐνταῦθα δεῖ μάλιστα τὴν κρίσιν ἔχειν ἐγρηγορυῖαν καὶ παραφυλάττουσαν, πότερον τοῦ πράγματος ἢ τοῦ

ιά. 8. Ἢ πόλιν βαρύοσμον) Νικάνδρ. Θηριακ. 64. »Μενέδημος Ἀσκληπιάδου· « Ἐρετριεὺς φιλόσοφος ὁ Μενέδ. ὁ δὲ Βάττος, παρ' ἄλλοις Βάθων, κωμικὸς ποιητής.

ἀνδρὸς ὁ ἔπαινός ἐστιν. Ἔστι δὲ τοῦ πράγματος, ἂν ἀπόντας 3
μᾶλλον ἢ παρόντας ἐπαινῶσιν· ἐὰν καὶ αὐτοὶ τὰ αὐτὰ βουλό-
μενοι, καὶ ζηλοῦντες μὴ μόνους ἡμᾶς, ἀλλὰ πάντας ἐπὶ τοῖς ὁ-
μοίοις, μὴ νῦν μὲν ταῦτα, νῦν δὲ τἀναντία πράττοντες, καὶ λέ-
γοντες· τὸ δὲ μέγιστον, ἂν αὐτοὶ γινώσκωμεν ἑαυτοὺς μὴ μετα-
μελομένους, ἐφ οἷς ἐπαινούμεθα, μηδὲ αἰσχυνομένους, μηδὲ μᾶλ-
λον ἡμῖν τἀναντία τούτων πεπράχθαι καὶ λελέχθαι βουλομένους.
Ἡ γὰρ οἴκοθεν κρίσις ἀντιμαρτυροῦσα, καὶ μὴ προσδεχομένη 4
τὸν ἔπαινον, ἀπαθής ἐστι καὶ ἄθικτος, καὶ ὑπὸ τοῦ κολακεύον-
τος ἀνάλωτος. Ἀλλ' οὐκ οἶδ' ὅπως οἱ πολλοὶ τὰς μὲν ἐπὶ τοῖς 5
ἀτυχήμασι παρηγορίας οὐχ ὑπομένουσιν, ἀλλὰ μᾶλλον ὑπὸ τῶν
συνεπιθρηνούντων ἄγονται καὶ συνοδυρομένων· ὅταν δ' ἁμαρτά-
νωσι καὶ πλημμελῶσιν, ὁ μὲν ἐλέγχω καὶ ψόγῳ δηγμὸν ἐμποιῶν
καὶ μετάνοιαν, ἐχθρὸς δοκεῖ καὶ κατήγορος, τὸν δ' ἐπαινοῦντα
καὶ κατευλογοῦντα τὰ πεπραγμένα, ἀσπάζονται καὶ νομίζουσιν
εὔνουν καὶ φίλον. Ὅσοι μὲν οὖν ἢ πρᾶξιν, ἢ λόγον, ἢ σπουδά- 6
σαντος ὁτιοῦν, ἢ σκώψαντος, εὐχερῶς ἐπαινοῦσι καὶ συνεπι-
κροτοῦσιν, εἰς τὸ παρὸν εἰσιν οὗτοι καὶ τὰ ὑπὸ χεῖρα βλαβεροὶ
μόνον. Ὅσοι δὲ πρὸς τὸ ἦθος ἐξικνοῦνται τοῖς ἐπαίνοις, καὶ νὴ
Δία τοῦ τρόπου τῇ κολακείᾳ θιγγάνουσι, ταὐτὸ ποιοῦσι τῶν
οἰκετῶν τοῖς μὴ ἀπὸ τοῦ σωροῦ κλέπτουσιν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ σπέρ-
ματος. Σπέρμα γὰρ τῶν πράξεων οὖσαν τὴν διάθεσιν, καὶ τὸ ἦ- 7
θος ἀρχὴν καὶ πηγὴν τοῦ βίου, διαστρέφουσι, τὰ τῆς ἀρετῆς
ὀνόματα τῇ κακίᾳ περιθέντες. Ἐν μὲν γὰρ ταῖς στάσεσι καὶ τοῖς 8
πολέμοις ὁ Θουκυδίδης φησίν, ὅτι τὴν εἰωθυῖαν ἀξίωσιν τῶν
ὀνομάτων ἐς τὰ ἔργα ἀντήλλαξαν τῇ δικαιώσει· τόλμα μὲν γὰρ
ἀλόγιστος, ἀνδρεία φιλέταιρος ἐνομίσθη· μέλλησις δὲ προμηθής,
δειλία εὐπρεπής· τὸ δὲ σῶφρον, τοῦ ἀνάνδρου πρόσχημα· καὶ
τὸ πρὸς ἅπαν συνετὸν, ἐπίπαν ἀργόν. Ἐν δὲ ταῖς κολακείαις 9
ὁρᾶν χρὴ καὶ παραφυλάττειν ἀσωτίαν μὲν, ἐλευθεριότητα
καλουμένην· καὶ δειλίαν, ἀσφάλειαν· ἐμπληξίαν δὲ, ἀξύ-
τητα· μικρολογίαν δέ, σωφροσύνην· τὸν δ' ἐρωτικὸν, φιλοσυ-
νήθη καὶ φιλόστοργον· ἀνδρεῖον δὲ, τὸν ὀργίλον καὶ ὑπερήφα-
νον· φιλάνθρωπον δὲ, τὸν εὐτελῆ καὶ ταπεινόν. Ὡς που καὶ 10
Πλάτων φησὶ τὸν ἐραστὴν κόλακα τῶν ἐρωμένων ὄντα, τὸν μὲν
σιμὸν, καλεῖν ἐπίχαριν· τὸν δὲ γρυπόν, βασιλικόν· μέλανας
δέ, ἀνδρικούς· λευκοὺς δέ, θεῶν παῖδας· τὸ δὲ μελίχρουν, ὅλως
ἐραστοῦ προσποίημα εἶναι, ὑποχριζομένου καὶ εὐκόλως φέρου-

ε'. 8. Θουκυδίδης) Γ, 82.

11 τος τὴν ὠχρότητα. Καί τοι καλὸς μὲν εἶναι πεισθεὶς ὁ αἰσχρός, ἢ μέγας ὁ μικρός, οὔτε χρόνον πολὺν τῇ ἀπάτῃ σύνεστι, καὶ
12 βλάπτεται βλάβην ἐλαφράν, καὶ οὐκ ἀνήκεστον. Ὁ δὲ ταῖς κακίαις ἐθίζων ἔπαινος ὡς ἀρεταῖς, ὡς μὴ ἀχθόμενον, ἀλλὰ χαίροντα χρῆσθαι, καὶ τὸ αἰδεῖσθαι τῶν ἁμαρτανομένων ἀφαιρῶν, οὗτος ἐπέτρεψε Σικελιώτας, τὴν Διονυσίου καὶ Φαλάριδος ὠμότητα, μισοπονηρίαν καὶ δικαιοσύνην προσαγορεύων· οὗτος Αἴγυπτον ἀπώλεσε, τὴν Πτολεμαίου θηλύτητα, καὶ θεοληψίαν, καὶ ὀλολυγμούς, καὶ κρίνων, καὶ τυμπάνων ἐγχαράξεις, εὐσέβειαν ὀνομάζων καὶ θεῶν λατρείαν· οὗτος τὰ Ῥωμαίων ἤθη τηνικαῦτα παρ' οὐδὲν ἦλθεν ἀνατρέψαι καὶ ἀνελεῖν, τὰς Ἀντωνίου τρυφὰς καὶ ἀκολασίας καὶ πανηγυρισμούς, ἱλαρά πράγματα καὶ φιλάνθρωπα, χρωμένης ἀφθόνως αὐτῷ δυνάμεως καὶ
13 τύχης, ὑποκοριζόμενος. Πτολεμαίῳ δὲ τί περιῆψεν ἄλλο φορβειὰν καὶ αὐλούς; τί δὲ Νέρωνι τραγικὴν ἐπήξατο σκηνήν, καὶ προσωπεῖα καὶ κοθόρνους περιέθηκεν; οὐχ ὁ κολακευόντων ἔπαι-
14 νος; Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν βασιλέων, οὐκ Ἀπόλλωνες μέν, ἂν μινυρίσωσι, Διόνυσοι δέ, ἂν μεθυσθῶσιν, Ἡρακλεῖς δέ, ἐὰν παλαίσωσι, προσαγορευόμενοι, καὶ χαίροντες, εἰς ἅπασαν αἰσχύνην ὑπὸ τῆς κολακείας ἐξάγονται;

ιγ'. Διὸ φυλακτέον ἐστὶ μάλιστα τὸν κόλακα περὶ τοὺς ἐ-
2 παίνους. Ὅπερ οὐδὲ αὐτὸν ἐκεῖνον λέληθεν, ἀλλὰ δεινὸς ὢν φυλάττεσθαι τὸ ὕποπτον, ἂν μὲν εὐπαρύφου τινὸς ἢ ἀγροίκου λάβηται, φορίνην παχεῖαν φέροντος, ὅλῳ τῷ μυκτῆρι χρῆται, καθάπερ ὁ Στρουθίας ἐμπεριπατῶν τῷ Βίαντι, καὶ κατορχούμενος τῆς ἀναισθησίας αὐτοῦ τοῖς ἐπαίνοις,

Ἀλεξάνδρου τοῦ βασελέως πλέον πέπωκας,

Καί,

Γέλωτι πρὸς τὸν Κύπριον ἐνηθούμενος.

3 Τοὺς δὲ κομψοτέρους ὁρῶν ἐνταῦθα μάλιστα προσέχοντας αὐτῷ, καὶ φυλαττομένους τὸ χωρίον τοῦτο καὶ τὸν τόπον, οὐκ ἀπ' εὐθείας ἐπανάγει τὸν ἔπαινον, ἀλλ' ἀπαγαγὼν πόρρω κυκλοῦται καὶ πρόσεισιν, οἷον ἀψοφητὶ θρέμματος ἐπιψαύων καὶ
4 ἀποπειρώμενος. Νῦν μὲν γὰρ ἑτέρων περὶ αὐτοῦ τίνων ἐπαίνους ἀπαγγέλλει, καθάπερ οἱ ῥήτορες, ἀλλοτρίῳ προσχρώμενος προσώπῳ, ξένοις λέγων ἢ πρεσβυτέροις ἐν ἀγορᾷ μάλ' ἡδέως παραγενέσθαι πολλὰ καὶ ἀγαθὰ μεμνημένοις αὐτοῦ, καὶ θαυ-

---

12. Τὴν Πτολεμαίου θηλύτητα) τὸν Δ. Πτολεμαῖον ἐννοεῖ τὸν Φιλοπάτορα· περὶ τοῦ ὁποίου Πολύβ. Ε, 34.

ιγ'. 2. Ἂν μὲν εὐπαρύφου τινός . . .) Ἐκ τινος τοῦ Μενάνδρου κωμῳδίας φαίνεται ὅτι παρέλαβε ταῦτα ὁ Πλούταρχος.

4. Ξένοις λέγων ἢ πρεσβυτέροις) τοιαῦτα βλέπεις καὶ παρὰ Θεοφράστῳ ἐν τῷ Κόλακος χαρακτῆρι.

φιλοῦσι. Νῦν δ' αὖ πάλιν, αἰτίας ἐλαφρὰς καὶ ψευδεῖς πλα- 5
σάμενος καὶ συνθεὶς ἐπ' αὐτὸν, ὡς ἀκηκοὼς ἑτέρων ἀφῖκται
μετὰ σπουδῆς, πυνθανόμενος, ποῦ τοῦτο εἶπεν, ἢ ποῦ τοῦτο ἔ-
πραξεν. Ἀρνούμενον δέ, ὡς εἰκός, αὐτόθεν ἔχων, ἐμβέβληκεν εἰς 6
τοὺς ἐπαίνους τὸν ἄνθρωπον, Ἐγὼ δὲ ἐθαύμαζον, εἰ σὺ κακῶς
τινα τῶν συνήθων εἶπας, ὁ μηδὲ τοὺς ἐχθροὺς πεφυκὼς· εἰ σὺ
τοῖς ἀλλοτρίοις ἐπεχείρησας, ὁ τοσαῦτα τῶν ἰδίων δωρούμενος.

ιδ'. Ἕτεροι τοίνυν, ὥσπερ οἱ ζωγράφοι τὰ φωτεινὰ καὶ λαμ-
πρὰ τοῖς σκιεροῖς καὶ σκοτεινοῖς ἐπιτείνουσιν ἐγγὺς παρατιθεμέ-
νοις, οὕτω τῷ ψέγειν τἀναντία καὶ λοιδορεῖν, ἢ διασύρειν καὶ
καταγελᾶν, λανθάνουσι τὰ προσόντα κακὰ τοῖς κολακευομέ-
νοις ἐπαινοῦντες καὶ τρέφοντες. Σωφροσύνην τε γὰρ ὡς ἀγροι- 2
κίαν ψέγουσιν, ἐν ἀσώτοις, καὶ πλεονέκταις, καὶ κακούργοις,
καὶ πλουτοῦσιν ἀπὸ πραγμάτων αἰσχρῶν καὶ πονηρῶν· αὐτάρ-
κειαν δὲ καὶ δικαιοσύνην, ὡς ἀτολμίαν καὶ ἀῤῥωστίαν πρὸς τὸ
πράττειν· ὅταν δὲ ῥᾳθύμοις καὶ σχολασταῖς καὶ τὰ μέσα φεύ-
γουσιν τῶν πόλεων ὁμιλῶσιν, οὐκ αἰσχύνονται πολιτείαν μέν,
ἀλλοτριοπραγίαν ἔπίπονον, φιλοτιμίαν δέ, κενοδοξίαν ἄκαρπον 3
ὀνομάζοντες. Ἤδη δὲ καὶ ῥήτορος ἔστιν ὅτε κολακείᾳ διασύ-
ραι φιλόσοφον, καὶ παρὰ γυναιξὶν ἀκολάστοις εὐδοκιμοῦσι τὰς
μονολεχεῖς καὶ φιλάνδρους, ἀναφροδίτους καὶ ἀγροίκους ἀπο-
καλοῦντες. Ὑπερβάλλει δὲ μοχθηρίᾳ τὸ μηδ' ἑαυτῶν ἀπέχε- 4
σθαι τοὺς κόλακας. Ὡς γὰρ οἱ παλαισταὶ τὸ σῶμα ποιοῦσι
ταπεινόν, ὅπως ἑτέρους καταβάλωσιν· οὕτω τῷ ψέγειν ἑαυτοὺς
εἰς τὸ θαυμάζειν τοὺς πλησίον ὑπορρέουσιν· Ἀνδράποδόν εἰμι
δειλὸν ἐν θαλάσσῃ, πρὸς τοὺς πόνους ἀπογορεύω, μαίνομαι κα-
κῶς ἀκούσας ὑπ' ὀργῆς· ἀλλὰ τούτῳ, φησίν, οὐδέν ἐστι δεινὸν,
οὐδὲν πονηρὸν, ἀλλ' ἴδιος ἄνθρωπος, πάντα πράως φέρει, πάν-
τα ἀλύπως. Ἂν δ' ᾖ τις οἰόμενος πολὺν ἔχειν νοῦν, καὶ βουλό- 5
μενος αὐστηρὸς εἶναι καὶ αὐθέκαστος, ὑπὸ δή τινος ὀρθότητος
ἀεὶ προβάλληται τὸ,

Τυδείδη, μήτ' ἄρ' με μάλ' αἴνεε, μήτε τι νείκει·

οὐ ταύτῃ πρόσεισιν ὁ τεχνίτης κόλαξ, ἀλλ' ἔστι τις ἑτέρα μη-
χανὴ πρὸς τὸν τοιοῦτον. Ἥκει γὰρ αὐτῷ περὶ πραγμάτων ἰ- 6
δίων, ὡς δὴ φρονήσει περιττοτέρῳ συμβουλευσόμενος· καὶ φησι
μᾶλλον μὲν ἑτέρους ἔχειν συνήθεις, ἐνοχλεῖν δ' ἀναγκαίως ἐκείνῳ·

ιδ'. 2. Ῥᾳθύμοις καὶ σχολασταῖς) ῥᾴθυμος ὁ ἀμελής, ὀκνηρός· σχολαστὴς δὲ ὁ εἰς τὰ αὑτοῦ καταγινόμενος, τῶν δημοσίων ἀπέχων· σχολασταὶ δὲ καὶ σχολαστικοὶ λέγονται οἱ εἰς τὰ γράμματα καταγινόμενοι. Ἴδε Κικέωνι. II. Καθηκόντ. 1, 9. ὁ καὶ δὲ ἐνταῦθα πλεονάζει, καὶ τὸ σχῆμα »Ἓν διὰ δυεῖν.«

5. Τυδείδη . . .) Ἰλιάδ. Κ. 249.

πού γὰρ καταφύγωμεν οἱ γνώμης δεόμενοι; τίνι δὲ πιστεύσω-
7 μεν; Εἶτ' ἀκούσας, ὅ,τι ἂν εἴπῃ, χρησμὸν εἰληφέναι φήσας, οὐ γνώμην, ἄπεισιν. Ἂν δὲ καὶ λόγων τινὸς ἐμπειρίας ὀρᾷ μεταποιούμενον, ἔδωκέ τι τῶν αὐτῷ γεγραμμένων, ἀναγνῶναι καὶ
8 διορθῶσαι παρακαλέσας. Μιθριδάτῃ δὲ τῷ βασιλεῖ φιλιατροῦντι, καὶ τεμεῖν ἔνιοι καὶ καῦσαι παρέσχον αὑτοὺς τῶν ἑταίρων, ἔργῳ κολακεύοντες, οὐ λόγῳ· μαρτυρεῖσθαι γὰρ ἐμπειρίαν ἐδόκει, πιστευόμενος ὑπ' αὐτῶν.

9 Πολλαὶ μορφαὶ τῶν δαιμονίων.

τὸ δὲ γένος τοῦτο τῶν ἀρνουμένων ἐπαίνων πανουργοτέρας δεόμενον εὐλαβείας, ἐλεγκτέον, ἐπίτηδες ἀτόπους ἐκτάττοντα συμβουλίας καὶ ὑποθήκας, καὶ διορθώσεις ποιούμενον ἀλόγους. Πρὸς μηδὲν γὰρ ἀντιλέγων, ἀλλὰ πᾶσι συνεπινεύων, καὶ δεχόμενος πάντα, καὶ βοῶν παρ' ἕκαστον ὡς εὖ καὶ ἱκανῶς, γίνεται καταφανὴς

Σύνθημ' ἐρωτῶν, ἄλλο μαστεύων χρέος,
ἐπαινέσαι καὶ συνεπιτυφῶσαι βουλόμενος.

ιέ. Ἔτι τοίνυν, ὥσπερ ἔνιοι τὴν ζωγραφίαν σιωπῶσαν ἀπεφήναντο ποιητικήν, οὕτως ἐστί τις κολακείας σιωπώσης ἔπαινος.
2 Ὥσπερ γὰρ οἱ θηρεύοντες, ἂν μὴ τοῦτο ποιεῖν, ἀλλ' ὁδοιπορεῖν ἢ νέμειν ἢ γεωργεῖν δοκῶσι, μᾶλλον τὰ θηρευόμενα λανθάνουσιν· οὕτως οἱ κόλακες ἅπτονται μάλιστα τοῖς ἐπαίνοις, ὅταν
3 ἐπαινεῖν μὴ δοκῶσιν, ἀλλ' ἕτερόν τι πράττειν. Ὁ γὰρ εἴκων ἕδρας καὶ κλισίας ἐπιόντι, καὶ λέγων πρὸς δῆμον ἢ βουλήν, ἂν αἴσθηταί τινα τῶν πλουσίων βουλόμενον εἰπεῖν, ἀποσιωπῶν μεταξύ, καὶ παραδιδοὺς τὸ βῆμα καὶ τὸν λόγον, ἐνδείκνυται σιωπῶν, μᾶλλον τοῦ βοῶντος, ὅτι κρείττονα νομίζει καὶ διαφέροντα τῷ φρονεῖν ἐκεῖνον. Ὅθεν ὁρᾶν ἐστιν αὐτοὺς ἕδρας τε
4 τὰς πρώτας ἐν ἀκροάσεσι καὶ θεάτροις καταλαμβάνοντας, οὐχ ὅτι τούτων ἀξιοῦσιν αὑτούς, ἀλλ' ὅπως ὑπεξανιστάμενοι τοῖς πλουσίοις κολακεύωσι· καὶ λόγου κατάρχοντας ἐν συνόδοις καὶ συνεδρίοις, εἶτα παραχωροῦντας ὡς κρείττοσι, καὶ μετατιθεμένους ῥᾶστα πρὸς τοὐναντίον, ἅνπερ ᾖ δυνατὸς ἢ πλούσιος ἢ ἔνδοξος ὁ ἀντιλέγων. Ὧι καὶ μάλιστα δεῖ τὰς τοιαύτας ὑποκαταλίσεις καὶ ἀναχωρήσεις αὐτῶν ἐξελέγχειν, οὐκ ἐμπειρίαις, οὐδ' ἀρεταῖς,

---

7. Ὅ,τι ἂν εἴπῃ, χρησμὸν εἰληφέναι φήσας, οὐ γνώμην) οὕτως ἐκολάκευον Δημήτριον τὸν Πολιορκητήν. Ἴδε βίον αὐτοῦ παρὰ Πλουτάρχ.

8. Μιθριδάτῃ φιλιατροῦντι) τὸ αὐτὸ διηγεῖται καὶ περὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου ὁ Πλούταρχος. Ἴδε βίον αὐτοῦ.

9. Πολλαὶ μορφαὶ τῶν δαιμονίων) Εὐριπίδου τόδε ἐν τέλει πολλῶν τραγῳδιῶν. Ἄλκηστ. 1159. Ἀνδρομ. 1284. Βάκχ. 1386. Ἑλέν. 1704.

ιέ. Ἔνιοι . . . ἀπεφήναντο) ὁ Σιμωνίδης ὁ Κεῖος.

οὐδ' ἡλικίαις ὑφιεμένων. ἀλλὰ πλούτοις καὶ δόξαις. Ἀπελλῆς 5
μὲν γὰρ ὁ ζωγράφος, Μεγαβύζου παρακαθίσαντος αὐτῷ, καὶ
περὶ γραμμῆς τι καὶ σκιᾶς βουλευμένου λαλεῖν, Ὁρᾷς, ἔφη,
τὰ παιδάρια ταυτὶ τὰ τὴν μηλίδα τρίβοντα; πάνυ σοι προσεῖ-
χε τὸν νοῦν σιωπῶντι, καὶ τὴν πορφύραν ἐθαύμαζε καὶ τὰ χρυ-
σία· νῦν δέ σου καταγελᾷ περὶ ὧν οὐ μεμάθηκας ἀρξαμένου
λαλεῖν. Καὶ Σόλων, Κροίσου περὶ εὐδαιμονίας διαπυνθανομέ- 6
νου, Τέλλον τινὰ τῶν οὐκ ἐπιφανῶν Ἀθήνῃσι, καὶ Βίτωνα καὶ
Κλέοβιν, ἀπέφηνεν εὐποτμοτέρους. Οἱ δὲ κόλακες τοὺς βασιλεῖς
καὶ πλουσίους καὶ ἄρχοντας οὐκ ὀλβίους μόνον καὶ μακαρίους, 7
ἀλλὰ καὶ φρονήσει, καὶ τέχνῃ, καὶ ἀρετῇ πάσῃ πρωτεύοντας
ἀναγορεύουσιν.

ις'. Εἶτα τῶν μὲν Στωϊκῶν οὐδὲ ἀκούειν ἔνιοι ὑπομένουσι,
τὸν σοφὸν ὁμοῦ πλούσιον, καλόν, εὐγενῆ, βασιλέα προσαγο-
ρευόντων· οἱ δὲ κόλακες τὸν πλούσιον ὁμοῦ καὶ ῥήτορα καὶ ποιη-
τήν, ἂν δὲ βούληται, καὶ ζωγράφον, καὶ αὐλητὴν ἀποφαίνου-
σι, καὶ ποδώκη, καὶ ῥωμαλέον, ὑποπίπτοντες ἐν τῷ παλαίειν,
καὶ ἀπολιμπανόμενοι θεόντων· ὥσπερ Κρίσσων ὁ Ἰμεραῖος ἀ-
πελείφθη διαθέων πρὸς Ἀλέξανδρον· ὁ δ' αἰσθόμενος ἠγανάκ-
τησε. Καρνεάδης δὲ ἔλεγε, ὅτι πλουσίων καὶ βασιλέων παῖδες 2
ἱππεύειν μόνον, ἄλλο δὲ οὐδὲν εὖ καὶ καλῶς μανθάνουσι· κολα-
κεύει γὰρ αὐτοὺς ἐν ταῖς διατριβαῖς ὁ διδάσκαλος ἐπαινῶν, καὶ
ὁ προσπαλαίων, ὑποκατακλινόμενος· ὁ δὲ ἵππος οὐκ εἰδὼς οὐδὲ
φροντίζων, ὅστις ἰδιώτης ἢ ἄρχων, ἢ πλούσιος ἢ πένης, ἐκτρα-
χηλίζει τοὺς μὴ δυναμένους ὀχεῖσθαι. Εὐήθη τοίνυν καὶ ἀβέλ-
τερα τὰ τοῦ Βίωνος· Εἰ τὸν ἀγρὸν ἔμελλεν ἐγκωμιάζων εὔφο- 3
ρον ποιεῖν καὶ εὔκαρπον, οὐκ ἂν ἁμαρτάνειν ἐδόκει τοῦτο ποιῶν
μᾶλλον ἢ σκάπτων καὶ πράγματα ἔχων· οὐ τοίνυν οὐδ' ἄνθρω-
πος ἄτοπος ἂν εἴη ἐπαινῶν, εἰ τοῖς ἐπαινουμένοις ὠφέλιμός ἐ-
στι καὶ πάμφορος. Ὁ μὲν γὰρ ἀγρὸς οὐ γίνεται χείρων ἐπαι- 4
νούμενος· ἄνθρωπον δὲ τυφοῦσι καὶ ἀπολλύουσιν οἱ ψευδῶς καὶ
παρ' ἀξίαν ἐπαινοῦντες.

---

5. Ἀπελλῆς μέν. — Μεγαβύζου) Μέρος δὲ τῆς διαλέξεως αὐτῶν ταύτης ἐλθέτει ἀλλοῦ ὁ Πλούταρχος. Περὶ Ἀτ. Ψυχῆς Μεγάβυζον δὲ τὸν Πέρσην εἰς τὸ ζωγραφεῖον ἀναβάντα τοῦ Ἀπελλοῦ, καὶ λαλεῖν ἐπιχειρήσαντα περὶ τῆς τέχνης, ἐπεστόμισεν ὁ Ἀπελλῆς εἰπών· ἕως μὲν ἡσυχίαν ἦγες, ἐδόκεις τις εἶναι διὰ τὰ χρυσία καὶ τὴν πορφύραν, νυνὶ δὲ καὶ τὰ τρίβοντα τὴν ὤχραν παιδάρια κατάγελᾷ σου φλυαροῦντος.» Ὁ δὲ Αἰλιανὸς Ζεῦξιν ἀποδίδει τοῦτο Ποικιλ. Ἱστορ. Β', 2. Πλίνιος δὲ φησι, Ἱστορ. ΛΕ', 36, 12 Ἱστορεῖ, ὅτι καὶ εἰς τὸν Ἀλέξανδρον εἶπε τοιαῦτα ὁ Ἀπελλῆς.

6. Σόλων, Κροίσου) Ἴδε Ἡρόδ. Α'. 30. — 33 καὶ Ἰουβενάλ. Ι'. 274 στιχ.

ις'. Κρίσσων ὁ Ἰμεραῖος) — Ἴδε Διοδ ΙΒ', 42. ἐνίκησεν ἐν Ὀλυμπίοις στάδιον τὴν Ὀλυμ. Πγ'. — Πέ. Μνημονικὸν δὲ ἀ-

ιζ'. Ταῦτα μὲν οὖν ἀπόχρη περὶ τούτων. Ἐφεξῆς δὲ τὸ τῆς
2 παῤῥησίας ἴδωμεν. Ἔδει μὲν γάρ, ὡς ὁ Πάτροκλος τοῦ Ἀχιλλέως τὰ ὅπλα περιβαλλόμενος, καὶ τοὺς ἵππους ἐξελαύνων ἐπὶ τὴν μάχην, μόνης οὐκ ἐτόλμησεν τῆς Πηλιάδος θίγειν, ἀλλ' ἀφῆκεν, οὕτω τὸν κόλακα, τοῖς τοῦ φίλου σκευοποιούμενον καὶ ἀναπλαττόμενον ἐπισήμοις καὶ συμβόλοις, μόνην τὴν παῤῥησίαν, ὥσπερ ἐξαίρετον βάσταγμα φιλίας,

Βριθύ, μέγα, στιβαρόν,—

3 καταλιπεῖν ἄθικτον καὶ ἀμίμητον. Ἐπεὶ δὲ φεύγοντες τὸν ἐν γέλωτι καὶ ἀκράτῳ καὶ σκώμμασι καὶ παιδιαῖς ἔλεγχον, εἰς ὀφρὺν αἴρουσιν ἤδη τὸ πρᾶγμα καὶ κολακεύουσιν ἐσκυθρωπακότες, καὶ ψόγον τινὰ καὶ νουθεσίαν παραμιγνύουσι· φέρε μη-
4 δὲ τοῦτο παραλείπωμεν ἀβασάνιστον. Οἶμαι δέ, ὥσπερ ἐν κωμῳδίᾳ Μενάνδρου Ψευδηρακλῆς πρόσεισι ῥόπαλον κομίζων, οὐ στιβαρόν, οὐδ' ἰσχυρόν, ἀλλὰ χαῦνόν τι πλάσμα καὶ διάκενον, οὕτω τὴν τοῦ κόλακος παῤῥησίαν φανεῖσθαι πειρωμένοις μαλθακὴν καὶ ἀβαρῆ, καὶ τόνου οὐκ ἔχουσαν, ἀλλὰ ταὐτὸν τοῖς τῶν γυναικῶν προσκεφαλαίοις ὀρῶσαν, ἃ δοκοῦντα ταῖς κεφαλαῖς ἀντερείδειν καὶ ἀντέχειν, ἐνδίδωσι καὶ ὑπείκει μᾶλλον· ὥσπερ ἡ κίβδηλος αὕτη παῤῥησία κενὸν ἔχουσα καὶ ψευδῆ καὶ ὔπουλον ὄγκον, ἐξήρθη καὶ ὤδησεν, ἵνα συσταλεῖσα καὶ συμπεσοῦσα δέξηται καὶ συνεπισπάσηται τὸν καταφερόμενον
5 εἰς αὐτήν. Ἡ μὲν γὰρ ἀληθὴς καὶ φιλικὴ παῤῥησία τοῖς ἁμαρτανομένοις ἐπιφύεται, σωτήριον ἔχουσα καὶ κηδεμονικὸν τὸ λυπεῖν, ὥσπερ τὸ μέλι τὰ ἠλκωμένα δάκνουσα καὶ καθαίρουσα, τἄλλα δὲ ὠφέλιμος οὖσα καὶ γλυκεῖα, περὶ ἧς ἴδιος ἔσται λόγος. Ὁ δὲ κόλαξ πρῶτον μὲν ἐνδείκνυται τὸ πικρὸς εἶναι καὶ πε-
6 ριεσπερχὴς καὶ ἀπαραίτητος ἐν τοῖς πρὸς ἑτέρους. Οἰκέταις τε
7 γὰρ αὐτοῦ χαλεπός ἐστι, καὶ συγγενῶν καὶ οἰκείων ἐπεμβῆναι δεινὸς ἁμαρτήμασι, καὶ μηδένα θαυμάσαι, μηδὲ σεμνῦναι τῶν ἐκτός, ἀλλ' ὑπεροράν· ἀσυγγνώμων δὲ καὶ διάβολος ἐν τῷ πρὸς ὀργὴν ἑτέρους παροξύνειν, θηρώμενος μισοπονηρίας δόξαν, ὡς οὐκ ἂν ἑκὼν ὑφέμενος παῤῥησίας αὐτοῖς, οὐδὲ ποιήσας οὐδὲν, οὐδ'

μάρτημα τοῦτο τοῦ Πλουτάρχου, ὅτι ἠγωνίσθη ὁ Κρίσσων πρὸς Ἀλέξανδρον πολὺ νεώτερον αὐτοῦ.

ιζ'. 2. Βριθύ, μέγα, στιβαρὸν) Ἴδε Ἰλιάδ. Π. 141.

5. Κηδεμονικὸν τὸ λυποῦν, ὥσπερ τὸ μέλι τὰ ἠλκωμένα δάκνουσα . . .) ἀμέσκεται ὁ Πλούταρχος εἰς τὴν παρομοίωσιν ταύτην. Εὐθὺς ἐν Φωκίωνος βίῳ, «καθάπερ τὸ μέλι λυπεῖ τὰ τετρωμένα καὶ ἠλκωμένα μέρη τοῦ σώματος, οὕτω πολλάκις οἱ ἀληθινοὶ καὶ νοῦν ἔχοντες λόγοι δάκνουσι καὶ παροξύνουσι τοὺς κακῶς πράττοντας, ἐὰν μὴ προσηνεῖς ὦσι καὶ συνείκοντες.» Ἴδε καὶ Δίων. Χρυσόστ. Λόγ. νζ'. σελ. 57.

— Περὶ ἧς ἴδιος ἔσται λόγος) Ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ συγγράμματι. Ἴδε § κς'.

εἰπὼν πρὸς χάριν. Ἔπειτα δὲ τῶν μὲν ἀληθινῶν καὶ μεγάλων
ἁμαρτημάτων οὐδὲν εἰδέναι προσποιούμενος, οὐδὲ γινώσκειν, 8
πρὸς δὲ τὰ μικρὰ καὶ τὰ ἐκτὸς ἐλλείμματα δεινὸς αἰτιᾶσθαι, καὶ
μετὰ τόνου καθάψασθαι καὶ σφοδρότητος, ἂν σκεῦος ἀμελῶς
ἴδῃ κείμενον, ἂν οἰκοῦντα φαύλως, ἂν ὀλιγωροῦντα κουρᾶς ἢ
ἀμπεχόνης, ἢ κυνός τινος ἢ ἵππου μὴ κατ' ἀξίαν ἐπιμελόμενον·
γονέων δὲ ὀλιγωρία, καὶ παίδων ἀμέλεια, καὶ ἀτιμία γαμετῆς,
καὶ πρὸς τοὺς οἰκείους ὑπεροψία, καὶ χρημάτων ὄλεθρος, οὐ-
δέν ἐστι πρὸς αὐτόν, ἀλλ' ἄφωνος ἐν τούτοις καὶ ἄτολμος· ὥ-
σπερ ἀθλητὴν ἀλείπτης ἐῶν μεθύειν καὶ ἀκολαστaίνειν, εἶτα
περὶ ληκύθου χαλεπὸς ὢν καὶ στλεγγίδος· ἢ γραμματικὸς ἐ-
πιπλήττων μὲν παιδὶ περὶ δέλτου καὶ γραφείου, σολοικίζοντος
δὲ καὶ βαρβαρίζοντος οὐ δοκῶν ἀκούειν. Τοιοῦτος γὰρ ὁ κό- 9
λαξ, οἷος ῥήτορος φαύλου καὶ καταγελάστου μηδὲν εἰπεῖν πρὸς
τὸν λόγον, ἀλλὰ περὶ τῆς φωνῆς αἰτιᾶσθαι, καὶ χαλεπῶς ἐγ-
καλεῖν, ὅτι τὴν ἀρτηρίαν διαφθείρει ψυχροποτῶν· καὶ σύγραμ-
μα κελευσθεὶς ἄθλιον διελθεῖν, αἰτιᾶσθαι τὸ χαρτίον ὡς δασύ,
καὶ τὸν γραφέα μιαρὸν καὶ ὀλίγωρον ἀποκαλεῖν. Οὕτως δὲ καὶ 10
Πτολεμαίῳ φιλομαθεῖν δοκοῦντι, περὶ γλώττης καὶ στιχιδίου
καὶ ἱστορίας μαχόμενοι, μέχρι μεσῶν νυκτῶν ἀπέτεινον· ὠμό-
τητι δὲ χρωμένου καὶ ὕβρει, καὶ τυμπανίζοντος καὶ τελοῦν-
τος, οὐθεὶς ἐνέστη τῶν τοσούτων. Ὥσπερ οὖν εἴ τις ἀιθρώπου 11
φύματα καὶ συρίγγας ἔχοντος ἰατρικῷ σμιλίῳ τὰς τρίχας τέ-
μνοι καὶ τοὺς ὄνυχας, οὕτως οἱ κόλακες τὴν παῤῥησίαν πρὸς
τὰ μὴ λυπούμενα μέρη μηδ' ἀλγοῦντα προσφέρουσιν.

ιή. Ἔτι δὲ τούτων ἕτεροι πανουργότεροι καὶ πρὸς ἡδονὴν
χρῶνται τῷ παῤῥησιάζεσθαι καὶ ψέγειν. Καθάπερ Ἄγις ὁ Ἀρ- 2
γεῖος, Ἀλεξάνδρου γελωτοποιῷ τινι μεγάλας δωρεὰς δόντος,
ὑπὸ φθόνου καὶ λύπης ἐξέκραγεν, Ὦ τῆς πολλῆς ἀτοπίας· ἐπιστρέ-
ψαντος δὲ τοῦ βασιλέως πρὸς αὐτὸν ὀργῇ, καὶ δή, Τί σὺ λέ-
γεις, εἰπόντος, Ὁμολογῶ, φησίν, ἄχθεσθαι καὶ ἀγανακτεῖν, ὁ-
ρῶν ὑμᾶς τοὺς ἐκ Διὸς γεγονότας ἅπαντας ὁμοίως κόλαξιν ἀν-
θρώποις καὶ καταγελάστοις χαίροντας· καὶ γὰρ Ἡρακλῆς Κέρ-

---

10. Πτολεμαίῳ. — τῶν τοσούτων) αἰ- ρῶς κολάζειν, τὸ δὲ, σπαταλᾶν, κατα-
νίττεται ἐνταῦθα διὰ τῆς φιλοσπουδίας δαπανᾶν.
καὶ ἀπηνείας τὸν Ζ'. Πτολεμαῖον, τὸν ιή. 2. Ἄγις ὁ Ἀργεῖος) Εἷς ἐκ τῶν τοῦ
Εὐεργέτην Β'. καὶ Φύσκωνα ἐπικαλούμενον. Ἀλεξάνδρου κολάκων οὗτος κατὰ Κούρτ.
Τὰ δὲ, τυμπανίζειν καὶ τελεῖν, 5,6. ἦτο δὲ οὗτος κατά τε τὸν Κούρ-
ἂν ἐξηγηθῶσι κατὰ τὴν συνήθη σημασίαν, τιον καὶ τὸν Ἀρριανόν (Ἀναβ. Ἀλεξ. Δ'.
εἶνε γνωρίσματα τοῦ Δ'. Πτολεμαίου 262 σελ.) ἑποποιός, ὡς ὁ Χοιρίλλος.
τοῦ Φιλοπάτορος ἐπικαλουμένου. Ἀλλ' — Κέρκωψι) Ἴδε Ἁρποκρατ. λ.
ἐνταῦθα δηλοῦσι τὸ μὲν πρῶτον, αὐστη- Διόδ. Σικελ. Δ', 31.

κωψί τισι, καὶ Σειληνοῖς ὁ Διόνυσος ἐτέρπετο, καὶ παρὰ σοὶ
3 τούτους ἰδεῖν ἐστιν εὐδοκιμοῦντας. Τιβερίου δὲ Καίσαρος εἰς τὴν σύγκλητόν ποτε παρελθόντος, εἷς τῶν κολάκων ἀναστὰς ἔφη, Δεῖν ἐλευθέρους ὄντας παῤῥησιάζεσθαι, καὶ μηδὲν ὑποστέλλεσθαι, μηδ' ἀποσιωπᾶν τῶν συμφερόντων· ἀνατείνας δὲ πάντας οὕτως, γενομένης αὐτῷ σιωπῆς, καὶ τοῦ Τιβερίου προσέχοντος, Ἄκουσον, ἔφη, Καῖσαρ, ἃ σοι πάντες ἐγκαλοῦμεν, οὐδεὶς δὲ τολμᾷ φανερῶς λέγειν· ἀμελεῖς σεαυτοῦ, καὶ προΐεσαι τὸ σῶμα, καὶ κατατρύχεις ἀεὶ φροντίσι καὶ πόνοις ὑπὲρ ἡμῶν, οὔ-
4 τε μεθ' ἡμέραν, οὔτε νύκτωρ ἀναπαυόμενος. Πολλὰ δὲ αὐτοῦ τοιαῦτα συνείροντος, εἰπεῖν φασι τὸν ῥήτορα Κάσσιον Σευῆρον, Αὕτη τοῦτον ἡ παῤῥησία τὸν ἄνθρωπον ἀποκτενεῖ.

ιθ'. Καὶ ταυτὶ μὲν ἐλάττονά ἐστιν. Ἐκεῖνα δὲ ἤδη χαλεπὰ καὶ λυμαινόμενα τοὺς ἀνοήτους, ὅταν εἰς τὰ ἐναντία πάθη καὶ νοσήματα κατηγορῶσιν· ὥσπερ Ἰμέριος ὁ κόλαξ τῶν πλουσίων τινὰ ἀνελευθερώτατον καὶ φιλαργυρώτατον Ἀθηναίων ὡς ἄσω-
τον ἐλοιδόρει καὶ ἀμελῆ, καὶ πεινήσοντα κακῶς μετὰ τῶν τέκνων· ἢ τοὺς ἀσώτους αὖ πάλιν καὶ πολυτελεῖς εἰς μικρολογίαν καὶ ῥυπαρίαν ὀνειδίζωσιν, ὥσπερ Νέρωνα Τῖτος Πετρώνιος· ἢ τοὺς ὠμῶς καὶ ἀγρίως προσφερομένους ἄρχοντας ὑπηκόοις ἀπιθέσθαι κελεύωσι τὴν πολλὴν ἐπιείκειαν, καὶ τὸν ἄ-
2 καιρον ἔλεον καὶ ἀσύμφορον. Ὅμοιος δὲ τούτοις καὶ ὁ τὸν εὐήθη καὶ βλάκα καὶ ἀβέλτερον ὡς δεινόν τινα καὶ πανοῦργον φυλάττεσθαι καὶ δεδιέναι προσποιούμενος· καὶ ὁ τοῦ Βασκάνου δὲ καὶ τῷ κακολογεῖν ἀεὶ καὶ ψέγειν χαίροντος, ἄν ποτε προαχθεὶς ἐπαινέσῃ τινὰ τῶν ἐνδόξων, καθαπτόμενος καὶ ἀντιλέγων ὡς νόσημα τοῦτο ἔχοντος, Ἀθρώπους ἐπαινεῖς μηδενὸς ἀξίους· τίς γὰρ οὗτός ἐστιν, ἢ τί λαμπρὸν, ἢ πεποίηκεν, ἢ καὶ εἴρηκε;
3 Μάλιστα δὲ περὶ τοὺς ἔρωτας τοῖς κολακευομένοις ἐπιτίθενται
4 καὶ προσεκκαίουσιν. Ἀδελφοῖς μὲν γὰρ ὁρῶντες διαφερομένους, ἢ γονέων ὑπερφρονοῦντας, ἢ πρὸς γυναῖκας αὐτῶν ὑπεροπτικῶς ἔχοντας, οὔτε νουθετοῦσιν, οὔτ' ἐγκαλοῦσιν, ἀλλὰ καὶ προσε-
5 πιτείνουσι τὰς ὀργάς. Οὐ γὰρ αἰσθάνῃ σαυτοῦ, καὶ σὺ τούτων αἴτιος, ἀεὶ θεραπευτικῶς προσφερόμενος καὶ ταπεινῶς· ἐὰν δὲ

— Σειληνοῖς) Ἴδε Αἰλιαν. Π. ἱστορ. Γ'. 18.

3. Μηδὲν ὑποστέλλεσθαι . . . τῶν συμφερόντων) Ἴδιος τῶν ῥητόρων ὁ τύπος. Παράβαλε Δημοσθ. Ὀλυνθ. Α'. «Οὐ χρὴ τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν σκοποῦντα ὑποστείλασθαί τι τῶν κοινῇ συμφερόντων.»

4. Κάσσιον Σευῆρον) Ῥήτωρ κατ' ἐξοχὴν ὁ Κάσσιος Σεβῆρος ἐπὶ τῶν χρόνων Τιβερίου καὶ Αὐγούστου, ἐπιφανὴς ἐν τῇ Ῥώμῃ, ἀλλ' ἐπὶ τῇ παῤῥησίᾳ ἐπίφθονος. Ἐκ τῆς Κρήτης ἦν, ἐκ τῆς Κυδωνίας, ἐκ τῆς πατρίδος τοῦ Ἐπιμενίδου. Ἐκ τῆς Κρήτης ἦν καὶ ὁ Ἐπιμενίδης, ὁ ἐν τῷ ὕπνῳ ἐπτὰ ἔτη καθεύδων, ὃν ἐπεσκέψατο ὁ Σόλων, ὡς ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ εἴρηται. Ἐκ τῆς Κρήτης ἦν καὶ ὁ Ἐπιμενίδης, ὁ ἐν τῷ ὕπνῳ ἐπτὰ ἔτη καθεύδων, ὃν ἐπεσκέψατο ὁ Σόλων, ὡς ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ εἴρηται.

ιθ'. Ἰμέριος ὁ κόλαξ. — Νέρωνα Τῖτος Πετρώνιος) Ὁ Ἰμέριος οὗτος ἄλλοθέν ποθεν δὲν εἶνε γνωστός. Ὁ δὲ Τῖτος Πετρώνιος εἶνε ὁ αὐτὸς τῷ παρὰ Ταχίτῳ (χρονικ. ΙΣ', 18, 19.) καλουμέ-

πρὸς ἑταίραν ἢ μοιχεύτριαν ἐρωμένην κνησμός τις ἐξ ὀργῆς καὶ ζηλοτυπίας ὑπογένηται, πάρεστι μετὰ παῤῥησίας λαμπρᾶς ἡ κολακεία, πῦρ ἐπὶ πῦρ ἐπεισφέρουσα, καὶ δικαιολογουμένη, καὶ κατηγοροῦσα τοῦ ἐρῶντος, ὡς ἀνέραστα πολλὰ καὶ σκληρὰ καὶ νεμέσητα ποιοῦντος.

Ὦ δυσχάριστε τῶν πυκνῶν φιλημάτων.

Οὕτως Ἀντώνιον οἱ φίλοι τῆς Αἰγυπτίας ἐρῶντα καὶ καιόμενον 6
ἀνέπειθον, ὡς ὑπ' ἐκείνης ἐρῷτο, καὶ λοιδοροῦντες ἐκάλουν ἀπαθῆ καὶ ὑπερήφανον. Ἡ μὲν γυνὴ καταλιποῦσα βασιλείαν τοσαύ- 7
την καὶ διατριβὰς εὐδαίμονας, φθείρεται μετὰ σοῦ στρατευομένη, σχῆμα παλλακίδος ἔχουσα·

Σοὶ δέ τις ἐν στήθεσσιν ἀκήλητος νόος ἐστὶ,

καὶ περιορᾷς αὐτὴν ἀνιωμένην. Ὁ δ' ἡδέως ἐξελεγχόμενος ὡς 8
ἀδικῶν, καὶ τοῖς κατηγοροῦσι χαίρων, ὡς οὐδὲ τοῖς ἐπαινοῦσιν, ἐλάνθανε τῷ νουθετεῖν δοκοῦντι προσδιατρεφόμενος. Ἔοικε γὰρ 9
ἡ τοιαύτη παῤῥησία τοῖς τῶν ἀκολάστων δήγμασι γυναικῶν, ἐγείρουσα καὶ γαργαλίζουσα τῷ δοκοῦντι λυπεῖν τὸ ἡδόμενον.
Καὶ καθάπερ τὸν ἄκρατον ἄλλως βοηθοῦντα πρὸς τὸ κώνειον, ἂν 10
ἐμμίξωσι προσβάλλοντες αὐτῷ, κομιδῇ ποιοῦσι τὴν τοῦ φαρμάκου δύναμιν ἀβοήθητον, ὀξέως ἀναφερομένην ἐπὶ τὴν καρδίαν ὑπὸ θερμότητος· οὕτως τὴν παῤῥησίαν ἐπιστάμενοι μέγα βοήθημα πρὸς τὴν κολακείαν οὖσαν οἱ πονηροί, δι' αὐτῆς κο- 11
λακεύουσι τῆς παῤῥησίας. Ὅθεν οὐδὲ ὁ Βίας ἀπεκρίνατο καλῶς τῷ πυθομένῳ, τί τῶν ζώων χαλεπώτατόν ἐστιν, ἀποκρινάμενος, ὅτι τῶν μὲν ἀγρίων ὁ τύραννος, τῶν δὲ ἡμέρων ὁ κόλαξ. Ἀληθέστερον γὰρ ἦν εἰπεῖν, ὅτι τῶν κολάκων ἥμεροι μέν 12
εἰσιν οἱ περὶ τὸ βαλανεῖον οὗτοι καὶ περὶ τὴν τράπεζαν· ὁ δὲ εἰς τὰ δομάτια καὶ τὴν γυναικωνῖτιν ἐκτείνων, ὥσπερ πλεκτάνας, τὸ πολυπράγμον καὶ διάβολον καὶ κακόηθες, ἄγριος καὶ θηριώδης καὶ δυσμεταχείριστος.

νῳ ἑταίρῳ τοῦ Νέρωνος, καὶ ἀποθανόντι κατὰ διαταγὴν αὐτοῦ.

5. Πῦρ ἐπὶ πῦρ) κοινοτάτη παροιμία· διασώζεται δὲ καὶ παρ' ἡμῖν. διότι λέγομεν «Φωτίαν ἐπάνω εἰς τὴν φωτίαν.»

— Ὦ δυσχάριστε τῶν πυκνῶν φιλημάτων) Αἰσχείλιος ὁ στίχος ἐξ ἀπολωλότος δράματος, «οἱ Μυρμιδόνες.«

6. Ἀντώνιον. — Ἐρῶντα) Ἴδε Ἀντωνίου βίον.

7. Σοὶ δέ τις ἐν στήθεσσιν) Ὁδυσσ. Κ, 329.

11. Βίας. — τῶν ἡμέρων ὁ κόλαξ) Ἐν δὲ τῷ συμποσίῳ τῶν Σοφῶν εἰς τὸν Πιττακὸν ἀποδίδει τοῦτο· ὅμοιον ἀπεκρίθη καὶ Διογένης ὁ Κυνικὸς κατὰ Λαέρτ. ς', 51. πρὸς δὲ τούτοις καὶ Θεόκριτος ὁ Χῖος παρὰ Στοβ. Β', σελ. 31. ἀπεκρίθη. «Θεόκριτος ἐρωτηθεὶς ποῖα τῶν θηρίων ἐστὶ χαλεπώτατα; εἶπεν, ἐν μὲν τοῖς ὄρεσιν ἄρκτοι καὶ λέοντες, ἐν δὲ ταῖς πόλεσιν τελῶναι καὶ συκοφάνται.»

12. Ὥσπερ πλεκτάνας) Ὑπεννοεῖται τὸ πολύποδος· ὡς ἄλλοθι λέγει. «Τοῦ ἡγεμονικοῦ ἑπτὰ εἰσὶ μέρη τῆς ψυχῆς ἐκπε

κ'. Εἰς δέ τις ἔοικε τρόπος εἶναι φυλακῆς, τὸ γινώσκειν καὶ μνημονεύειν ἀεί, ὅτι τῆς ψυχῆς τὸ μὲν ἀληθινὸν καὶ φιλόκαλον καὶ λογικὸν ἐχούσης, τὸ δὲ ἄλογον καὶ φιλοψευδὲς καὶ παθητικόν, ὁ μὲν φίλος ἀεὶ τῷ κρείττονι πάρεστι σύμβουλος καὶ συνήγορος, ὥσπερ ἰατρὸς τὸ ὑγιαῖνον αὔξων καὶ διαφυλάττων· ὁ δὲ κόλαξ τῷ παθητικῷ καὶ ἀλόγῳ παρακάθηται, καὶ τοῦτο κνᾷ καὶ γαργαλίζει καὶ ἀναπείθει καὶ ἀφίστησι τοῦ λογισμοῦ, 2 μηχανώμενος αὐτῷ πονηράς τινας ἡδυπαθείας. Ὥσπερ οὖν τῶν σιτίων ἔστιν ἃ μήτε αἵματι προσφύεται, μήτε πνεύματι, μήτε νεύροις τινὰ τόνον ἢ μυελοῖς προστίθησιν, ἀλλ' αἰδοῖα παρακινεῖ, κοιλίαν ἐγείρει, καὶ σάρκα ποιεῖ σαθρὰν καὶ ὕπουλον· οὕτως ὁ τοῦ κόλακος λόγος οὐδὲν τῷ σωφρονοῦντι καὶ λογιζομένῳ προστίθησιν, ἀλλ' ἡδονήν τινα τιθασσεύων ἔρωτος, ἢ θυμὸν ἐντείνων ἀνόητον, ἢ διερεθίζων φθόνον, ἢ φρονήματος ἄγκον ἐμποιῶν ἐπαχθῆ καὶ κενόν, ἢ λύπῃ συνεπιθρηνῶν, ἢ τὸ κακόηθες καὶ ἀνελεύθερον καὶ ἄπιστον, ἀεί τισι διαβολαῖς καὶ προαισθήσεσι δριμὺ καὶ ψοφοδεὲς ποιῶν καὶ ὕποπτον, οὐ διαφεύξεται 3 τοὺς προσέχοντας. Ἀεὶ γὰρ ὑφορμεῖ τινι πάθει, καὶ τοῦτο πιαίνει, καὶ πάρεστι βουβῶνος δίκην ἑκάστοτε τοῖς ὑπούλοις καὶ 4 φλεγμαίνουσι τῆς ψυχῆς ἐπιγινόμενος. Ὀργίζῃ; κόλασον. Ἐπι- 5 θυμεῖς; ὤνησαι. Φοβῇ; φύγωμεν. Ὑπονοεῖς; πίστευον. Ἂν δὲ περὶ ταῦτα δυσφώρατος ᾖ τὰ πάθη, διὰ σφοδρότητα καὶ μέγεθος ἐγκρυομένου τοῦ λογισμοῦ, περὶ τὰ λοιπὰ λαβὴν παρέξει μᾶλ- 6 λον, ὅμοιος ὤν. Καὶ γὰρ ἐν ὑποψίᾳ κραιπάλης τινὸς ἢ πλησμονῆς γενόμενον, καὶ διστάζοντα περὶ λουτροῦ καὶ τροφῆς, ὁ μὲν φίλος ἐφέξει, φυλάττεσθαι καὶ προσέχειν παραινῶν· ὁ δὲ κόλαξ εἰς τὸ βαλανεῖον ἕλκει, καὶ κελεύει νεαρόν τι παρατιθέναι, καὶ 7 μὴ κακοῦν ἀνατάσει τὸ σῶμα. Καὶ πρὸς ὁδὸν ἢ πλοῦν ἤ τινα πρᾶξιν ὁρῶν ἀπομαλθακιζόμενον, οὐ φήσει πατεπείγειν τὸν καιρόν, 8 ἀλλὰ ταὐτὸν ποιήσειν ὑπερθεμένους, ἢ πέμψαντας ἕτερον. Ἂν δὲ ὑπεστχημένος ἀργύριον οἰκείῳ τινὶ δανείσειν ἢ ἐπιδώσειν, μεταμέλῃται μέν, αἰδῆται δὲ· τῇ χειρονι ῥοπῇ προστιθεὶς ἑαυτὸν ὁ κόλαξ ἐπέρρωσε τὴν εἰς τὸ βαλάντιον γνώμην, καὶ τὸ δυσωπούμενον ἐξέκοψεν, ὡς ἀναλίσκοντα πολλὰ, καὶ πολλοῖς ἀρκεῖν ἐθέλοντα, φει- 9 δεσθαι κελεύων. Ὅθεν, εἰ μὴ λανθάνωμεν ἑαυτοὺς ἐπιθυμοῦντες, ἀναισχυντοῦντες, ἀποδειλιῶντες, οὐ λήσεται ἡμᾶς ὁ κό- 10 λαξ. Ἔστι γὰρ ὁ συνηγορῶν ἀεὶ τούτοις τοῖς πάθεσι, καὶ

φωκότα καὶ ἐκτεινόμενα εἰς τὸ σῶμα, καθάπερ αἱ τοῦ πολύποδος πλεκτάναι.»

κ'. 6. Ἀνατάσει) Ἀνάτασις ὅλοι ἀσχολία, ἐγκράτεια.

περὶ τὰς τούτων ἐκβάσεις παῤῥησιαζόμενος. Ταῦτα μὲν οὖν ἱκανὰ περὶ τούτων.

κά. Ἐπὶ δὲ τὰς χρείας καὶ τὰς ὑπουργίας ἴωμεν ἤδη· καὶ γὰρ ἐν ταύταις πολλὴν ἀπεργάζεται σύγχυσιν καὶ ἀσάφειαν ὁ κόλαξ τῆς πρὸς τὸν φίλον διαφορᾶς, ἄοκνος δοκῶν εἶναι καὶ πρόθυμος ἐν πᾶσι καὶ ἀπροφάσιστος. Ὁ γὰρ τοῦ φίλου τρό- 2
πος, ὥσπερ ὁ τῆς ἀληθείας μῦθος, ἁπλοῦς ἐστι κατ' Εὐριπί-
δην καὶ ἀφελὴς καὶ ἄπλαστος· ὁ δὲ τοῦ κόλακος ἔντως

Νοσῶν ἐν αὐτῷ, φαρμάκων δεῖται σοφῶν,

καὶ πολλῶν νὴ Δία καὶ περιττῶν. Ὥσπερ οὖν ἐν ταῖς ἀπαν- 3
τήσεσιν ὁ μὲν φίλος ἔστιν ὅτε μήτε εἰπὼν μήτε ἀκούσας μη-
δέν, ἀλλὰ προσβλέψας καὶ μειδιάσας, τὸ εὐμενὲς καὶ τὸ οἰ-
κεῖον ἔνθοθεν διδοὺς ταῖς ὄψεσι καὶ δεξάμενος, παρῆλθεν, ὁ
δὲ κόλαξ τρέχει, καταδιώκει, δεξιοῦται πόῤῥωθεν, ἂν προσα-
γορευθῇ πρότερον ὀφθείς, ἀπολογεῖται μετὰ μαρτύρων καὶ ὅρ-
κων πολλάκις· οὕτως ἐν ταῖς πράξεσι πολλὰ παραλείπουσιν οἱ
φίλοι τῶν μικρῶν, οὐκ ἐξακριβοῦντες, οὐδὲ πολυπραγμονοῦντες
οὐδέν, οὐδὲ ἑαυτοὺς εἰς πᾶσαν ὑπουργίαν ἐμβάλλοντες· ἀλλ' ἐκεῖ-
νος ἐνταῦθα συνεχὴς καὶ ἐνδελεχὴς καὶ ἄτρυτος, οὐ διδοὺς ἑτέρῳ
τόπον οὐδὲ χώραν διακονίας, ἀλλὰ βουλόμενος κελεύεσθαι, κἂν μὴ
κελευσθῇ, δακνόμενος, μᾶλλον δὲ ὅλως ἐξαθυμῶν καὶ ποτνιώμενος.

κβ'. Ἔστι μὲν οὖν καὶ ταῦτα δηλώματα τοῖς νοῦν ἔχουσιν, οὐκ ἀληθινῆς φιλίας οὐδὲ σώφρονος, ἀλλ' ἑταιρούσης καὶ περι- 2
πλεκομένης ἑτοιμότερον τῶν δεομένων. Οὐ μὴν ἀλλὰ δεῖ πρῶ- 3
τον ἐν ταῖς ἐπαγγελίαις σκοπεῖν τὴν διαφοράν. Εὖ γὰρ εἴρηται καὶ τοῖς πρὸ ἡμῶν, φίλου μὲν ἐκείνην εἶναι τὴν ἐπαγγελίαν,

Εἰ δύναμαι τελέσαι γε, καὶ εἰ τετελεσμένον ἐστί,

Κόλακος δὲ ταύτην,

Αὔδα, ὅ,τι φρονέεις. —

καὶ γὰρ οἱ κωμικοί, τοιούτους εἰσάγουσιν,

Ἐμὲ, Νικόμαχε, πρὸς τὸν στρατιώτην τάξατε,
Ἂν μὴ ποιήτω πέπονα μαστίγων ὅλον,

---

10. Ἐκβάσεις) Ἡ σημασία τῆς λέξεως ταύτης ἀποβάσ. ὃν ἁρμόζει ἐνταῦθα. Ὅθεν γραπτέον ἐκστάσεις· ἡ δὲ λέξις αὕτη εἶνε μᾶλλον Ἰατροῖς ἰδία, καὶ τῷ Πλουτάρχῳ ἐκ μεταφορᾶς.

κά. 2. Ὁ γὰρ τοῦ φίλου τρόπος — κατ' Εὐριπίδην) Αὕτη εἶνε ἡ καλλίστη γνώμη τοῦ Εὐριπίδου, ἐν Φοινίσσαις 472.

« Ἁπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἔφυ,
Κοὐ ποικίλων δεῖ τἀδίκ' ἐρμηνευμάτων,

Ἔχει γὰρ αὐτὰ καιρὸν ὁ δ' ἄδικος λόγος,
Νοσῶν ἐν αὐτῷ, φαρμάκων δεῖται σοφῶν. »

κβ'. 3. Εἰ δύναμαι τελέσαι γε —) Ἰλιάδ. Ξ. 195. Σ. 426. καὶ Ὀδύσσ. Ε'. 89. ὅπου ἀμφότεροι οἱ στίχοι ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ προσώπου λέγονται, μὲ τῷ πρότερον δὲ συμφωνεῖ καὶ τὸ Εὐριπίδειον, Ἴων 1020. « Σὸν λέγειν, τοὐμὸν δ' ἐμόν. »

— Ἐμὲ, Νικόμαχε,) Ἐκ τῆς Μενάν-

Ἂν μὴ ποιήσω σποδιᾶς μαλακώτερον
Τὸ πρόσωπον.

4 Ἔπειτα τῶν μὲν φίλων οὐδεὶς γίνεται συνεργὸς, εἰ μὴ γένηται σύμβουλος πρότερον, ἀλλ᾽ ὅταν δοκιμάσῃ καὶ συγκαταστήσῃ τὴν πρᾶξιν, ἢ τὸ πρέπον ἢ τὸ συμφέρον· ὁ δὲ κόλαξ, κἂν ἀποδῷ τις αὐτῷ τὸ συνδοκιμάσαι καὶ συναποφήνασθαι περὶ τοῦ πράγματος, οὐ μόνον ὑπείκειν καὶ χαρίζεσθαι βουλόμενος, ἀλλὰ καὶ δεδιὼς ὑποψίαν ὀκνοῦντος παρέχειν καὶ φεύγοντος τὸ
5 ἔργον, ἐνδίδωσι καὶ συνεξορμᾷ τῇ ἐπιθυμίᾳ. Οὐδεὶς γάρ ἐστι ῥᾳδίως πλούσιος οὐδὲ βασιλεὺς, οἷος εἰπεῖν,

Ἐμοὶ γὰρ εἴη πτωχὸς, εἰ δὲ βούλεται,
Πτωχοῦ κακίων, ὅστις ὢν εὔνους ἐμοὶ,
Φόβον παρελθὼν τἀπὸ καρδίας ἐρεῖ.

Ἀλλ᾽ ὥσπερ οἱ τραγῳδοὶ χοροῦ δέονται φίλων συναδόντων, ἢ
6 θεάτρου συνεπικροτοῦντος. Ὅθεν ἡ μὲν τραγικὴ Μερόπη παραινεῖ,

Φίλους δὲ τοὺς μὲν μὴ χαλῶντας ἐν λόγοις
Κέκτησο, τοὺς δὲ πρὸς χάριν σὺν ἡδονῇ
Τῇ σῇ πονηροὺς κλεῖθρον εἰργέτω στέγης.

7 Οἱ δὲ τοὐναντίον δρῶσι· τοὺς μὲν μὴ χαλῶντας ἐν λόγοις, ἀλλ᾽ ἀντιβαίνοντας ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος, ἀφοσιοῦνται· τοὺς δὲ πρὸς χάριν, πονηροὺς καὶ ἀνελευθέρους καὶ γόητας, οὐ μόνον κλείθρων καὶ στέγης ἐντὸς, ἀλλὰ καὶ παθῶν καὶ πραγμάτων ἀπορρήτων λαμβάνουσιν. Ὧν ὁ μὲν ἁπλούστερος οὐκ οἴεται δεῖν οὐδ᾽
8 ἀξιοῖ σύμβουλος εἶναι πραγμάτων τηλικούτων, ἀλλ᾽ ὑπουργὸς καὶ διάκονος· ὁ δὲ πανουργότερος, ἔστι μὲν ἐν τῷ συνδιαπορεῖν καὶ τὰς ὀφρῦς συνέχειν, καὶ συνδιανεύειν τῷ προσώπῳ, λέγει δὲ οὐδέν· ἂν δ᾽ ἐκεῖνος εἴπῃ τὸ φαινόμενον, Ὦ Ἡράκλεις, ἔφθης με, φησὶ, μικρὸν εἰπών, ἐγὼ γὰρ αὐτὸ τοῦτο λέγειν ἔμελ-
9 λον. Ὡς γὰρ οἱ μαθηματικοὶ τὰς ἐπιφανείας καὶ τὰς γραμμὰς λέγουσι μήτε κάμπτεσθαι, μήτε διατείνεσθαι, μήτε κινεῖσθαι καθ᾽ ἑαυτὰς, νοητὰς καὶ ἀσωμάτους οὔσας, συγκάμπτεσθαι δὲ καὶ συνδιατείνεσθαι καὶ συμμεθίστασθαι τοῖς σώμασιν, ὧν πέρατά εἰσιν· οὕτω τὸν κόλακα φωράσεις, ἀεὶ συνεπιφάσκοντα, καὶ συνεπιφαινόμενον, καὶ συναισθανόμενον, καὶ συνοργιζόμενον·

ὅρου κωμῳδίας Κόλαξ, ἐπιγραφομένης, εἶνε ἀναμφιβόλως οἱ στίχοι οὗτοι, πέπων δὲ δηλοῖ μαλακόν· ἄλλοτε δὲ εὑρίσκεται μετὰ τοῦ «σικύος.»

4. Συγκαταστήσῃ τὴν πρᾶξιν ἢ τὸ πρέπον) διόρθου γράφων, εἰς τὸ πρέπον.

5. Ἐμοὶ γὰρ εἴη πτωχὸς) Εὐριπίδειος ὁ στίχος, ἀλλ᾽ ἐξ ἀγνώστου τραγῳδίας.

9. Οἱ μαθηματικοὶ τὰς ἐπιφανείας) Τὴν αὐτὴν ὁμοίωσιν μεταχειρίζεται καὶ ἐν τῇ διατριβῇ πρὸς σύζυγον. «Δεῖ δέ, ὥσπερ οἱ γεωμέτραι λέγουσι τὰς γραμμὰς καὶ τὰς ἐπιφανείας οὐ κινεῖσθαι καθ᾽ ἑαυτάς, ἀλλὰ συγκινεῖσθαι τοῖς σώμασιν, οὕτω τὴν γυναῖκα μηδὲν ἴδιον πάθος ἔχειν, ἀλλὰ κοινωνεῖν τῷ ἀνδρὶ καὶ σπουδῆς, καὶ παιδιᾶς, καὶ συνουσίας, καὶ γέλωτος.»

ὥστε παντελῶς ἔν γε τούτοις εὐφώρατον εἶναι τὴν διαφοράν. Ἔτι δὲ μᾶλλον ἐν τῷ τρόπῳ τῆς ὑπουργίας. Ἡ μὲν γὰρ παρὰ10 τοῦ φίλου χάρις, ὥσπερ ζῶον ἐν βάθει τὰς κυριωτάτας ἔχει δυνάμεις, ἐπιδεικτικὸν δὲ καὶ πανηγυρικὸν οὐδέν ἔστιν· ἀλλὰ πολλάκις ὥσπερ ἰατρὸς λαθὼν ἐθεράπευσε, καὶ φίλος ὠφέλησεν ἐντυχών, ἢ διαλυσάμενος, ἀγνοοῦντος ἐπιμεληθείς. Τοιοῦτος Ἀρ-11 κεσίλαος περί τε τἆλλα, καὶ νοσοῦντος Ἀπελλοῦ τοῦ Χίου τὴν πενίαν καταμαθών, ἐπανῆλθεν μὲν αὖθις ἔχων εἴκοσι δραχμάς, καὶ καθίσας πλησίον, ἐνταῦθα μέν, εἶπεν, οὐδέν, ἢ τὰ Ἐμπεδοκλέους στοιχεῖα ταυτί,

Πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ γαῖα καὶ αἰθέρος ἤπιον ὕψος.

ἀλλ' οὐδὲ κατάκεισαι σὺ δεξιῶς· ἅμα δὲ διακινῶν τὸ προσκεφάλαιον αὐτοῦ, λαθὼν ὑπέβαλε τὸ κερμάτιον. Ὡς οὖν ἡ δια-12 κονοῦσα πρεσβύτις εὗρε, καὶ θαυμάσασα τῷ Ἀπελλῇ προσήγγειλε, γελάσας ἐκεῖνος, Ἀρκεσιλάου, εἶπε, τουτὶ τὸ κλέμμα. Καὶ μὴν ἐοικότα γε τέκνα φύεται γονεῦσιν ἐν φιλοσοφίᾳ. Λα-13 κύδης γοῦν ὁ Ἀρκεσιλάου γνώριμος ἀπ' εἰσαγγελίας φεύγοντι δίκην Κηφισοκράτει μετὰ τῶν ἄλλων φίλων παρειστήκει· τοῦ δὲ κατηγόρου τὸν δακτύλιον αἰτήσαντος, ὁ μὲν ἡσυχῇ παρακαθῆκεν, αἰσθόμενος δὲ ὁ Λακύδης ἐπέθη τῷ ποδί, καὶ ἐπέκρυψεν· ἦν δὲ ὁ ἔλεγχος ἐν ἐκείνῳ· μετὰ δὲ τὴν ἀπόφευξιν, τοῦ Κηφισοκράτους διεξιόντος τοὺς δικαστάς, εἷς τις, ὡς ἔοικεν, ἑωρακὼς τὸ γενόμενον, ἐκέλευσε Λακύδῃ χάριν ἔχειν, καὶ τὸ πρᾶγμα διηγήσατο, τοῦ Λακύδου πρὸς μηδένα φράσαντος. Οὕτως οἶμαι καὶ τοὺς θεοὺς εὐεργετεῖν τὰ πολλὰ λανθάνοντας,14

---

10. Ὥσπερ ζῶον ἐν βάθει) Δύναται δὲ καὶ ὠὸν νὰ γράφηται ἀντὶ ζῶον· τοῦτο δὲ προῆλθεν ἀπὸ τὴν πρὸς τὸ ζῶον καὶ ὠὸν ὁμοίωσιν τῆς φιλοσοφίας ὑπὸ τῶν Στωϊκῶν· Ἰδε Διογ. Λαέρτ. Ζ, 40. Ὁ δὲ Σῆξτος ἐμπειρικὸς λέγει. « Οἱ δὲ ὠῷ φασιν αὐτὴν εἶναι παραπλήσιον. Ἐῴκει γὰρ τῇ μὲν λεκίθῳ, ἣν τινες νεοττὸν ὑπάρχειν λέγουσι, τὰ ἠθικά· τῷ δὲ λευκῷ, ὃ δὴ τροφή ἐστι τῆς Λεκίθου, τὰ φυσικά· τῷ δ' ἔξωθεν ὀστρακώδει τὰ λογικά· ὁ δὲ Ποσειδώνιος —ζῴῳ μᾶλλον εἰκάζειν ἠξίου τὴν φιλοσοφίαν, αἵματι μὲν καὶ σαρξὶ τὸ φυσικόν, ὀστέοις δὲ καὶ νευροῖς τὸ λογικόν, ψυχῇ δὲ τὸ ἠθικόν. »

11. Τοιοῦτος Ἀρκεσίλαος — κλέμμα) Ταῦτα δὲ λέγει ὁ Λαέρτιος ἐν τῷ αὐτοῦ βίῳ Δ'. 37. « Καὶ εὐεργετῆται πρόχειρος ἦν, καὶ λαβεῖν τὴν χάριν ἀτυφότατος. Εἰσελθὼν οὖν ποτε πρὸς Κτησίβιον νοσοῦντα, καὶ ἰδὼν ἀπορίᾳ θλιβόμενον, κρύφα βαλάντιον ὑπέθηκε τῷ προσκεφαλαίῳ· καὶ ὃς εὑρών, Ἀρκεσιλάου, φησί, τὸ παίγνιον. » ὁ δὲ στίχος, πῦρ .... εἶνε τοῦ Ἐμπεδοκλέους.

13. Ἐοικότα γε τέκνα φύεται γονεῦσιν ἐν φιλοσοφίᾳ) Κατὰ τὸν Ἡσιόδου στίχον ἔργ. κ. Ἡμ. 235. ὅπου μεταξὺ τῶν εἰς τοὺς δικαίους περὶ τῶν θεῶν διδομένων ἀγαθῶν συγκαταλέγει καὶ τοῦτο·

« Τίκτουσι δὲ γυναῖκες ἐοικότα τέκνα γονεῦσι. »

τὸδὲ ἐναντίον ἦτο κατάρα Αἰσχίνου κατὰ Κτησιφ. « ἐπεύχεται αὐτοῖς μηδὲ γῆν καρποὺς φέρειν, μήτε γυναῖκας τέκνα τίκτειν γονεῦσιν ἐοικότα, ἀλλὰ τέρατα. » Ἰδε Θεόκριτ. ιζ'. 44.

— Λακύδης — φράσαντος) Διάδοχος τοῦ Ἀρκεσιλάου ὁ Λακύδης. Ἰδε δὲ περὶ τούτου Διογ. Λαέρτ. Δ, 59—61. ἀλλ' οὐδέν, οὔτε οὗτος, οὔτε ἄλλος λέγει περὶ τοῦ Κηφισοκράτους τούτου.

αὐτῷ τῷ χαρίζεσθαι, καὶ εὖ ποιεῖν, φύσιν ἔχοντας ἥδεσθαι.
15 Τοῦ δὲ τοῦ κόλακος ἔργον οὐδὲν ἔχει δικαίαν, οὐδ' ἀληθινόν, οὐδ'
ἁπλοῦν, οὐδ' ἐλευθέριον· ἀλλ' ἱδρῶτα, καὶ διαδρομήν, καὶ κραυ-
γήν, καὶ σύντασιν προσώπου, ποιοῦσαν ἔμφασιν καὶ δόκησιν
ἐπιπόνου χρείας καὶ κατεσπευσμένης, ὥσπερ ζωγράφημα περί-
εργον ἀναιδέσι φαρμάκοις καὶ κεκλασμέναις στολίσι καὶ ῥυτίσι
16 καὶ γωνίαις, ἐναργείας φαντασίαν ἐπαγόμενον. Ἔστι δὲ καὶ δι-
ηγούμενος ἐπαχθής, ὡς ἔπραξέ πλάνας τινάς ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ
φροντίδας, εἶτα ἀπεχθείας πρὸς ἑτέρους, εἶτα πράγματα μυρία
καὶ πάθη μεγάλα διεξιών, ὥστ' εἰπεῖν, Οὐκ ἄξια ταῦτα ἐκείνων.
17 Πᾶσα μὲν γὰρ ὀνειδιζομένη χάρις ἐπαχθὴς καὶ ἄχαρις καὶ οὐκ
ἀνεκτή· ταῖς δὲ τῶν κολάκων οὐχ' ὕστερον, ἀλλὰ πραττομέναις
18 ἔνεστιν εὐθὺς τὸ ἐπονείδιστον καὶ δυσωποῦν. Ὁ δὲ φίλος, κἂν
εἰπεῖν δέηται τὸ πρᾶγμα, μετρίως ἀπήγγειλε, περὶ αὐτοῦ δὲ εἶπεν
29 οὐδέν. Ὁ δὴ καὶ Λακεδαιμόνιοι Σμυρναίοις δεομένοις σῖτον πέμ-
ψαντες, ὡς ἐθαύμαζον ἐκεῖνοι τὴν χάριν, Οὐδέν, ἔφασαν, μέγα·
μίαν γὰρ ἡμέραν ψηφισάμενοι τὸ ἄριστον ἀφελεῖν ἑαυτῶν καὶ
20 τῶν ὑποζυγίων, ταῦτα ἠθροίσαμεν. Οὐ γὰρ μόνον ἐλευθέριος ἡ
τοιαύτη χάρις, ἀλλὰ καὶ τοῖς λαμβάνουσιν ἡδίων, ὅτι τοὺς ὠφε-
λοῦντας οὐ μεγάλα βλάπτεσθαι νομίζουσιν.

κγ'. Οὐ τοίνυν μάλιστα τῷ περὶ τὰς ὑπουργίας ἐπαχθεῖ τοῦ
κόλακος, οὐδὲ τῇ περὶ τὰς ἐπαγγελίας εὐχερείᾳ γνοίη τις ἂν τὴν
φύσιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐν τῷ καλῷ τῆς χρείας, ἢ αἰσχρῷ, καὶ
2 διαφέροντι πρὸς ἡδονὴν ἢ ὠφέλειαν. Ὁ μὲν γὰρ φίλος οὐχ, ὥσπερ
ἀπεφαίνετο Γοργίας, αὐτῷ μὲν ἀξιώσει τὰ δίκαια τὸν φίλον ὑ-
πουργεῖν, ἐκείνῳ δ' αὐτὸς ὑπηρετήσει πολλὰ καὶ τῶν μὴ δικαίων.
3 Συσσωφρονεῖν γάρ, οὐχὶ συννοσεῖν ἔφυ.
Μᾶλλον οὖν ἐκεῖνον ἀποστρέψει τῶν μὴ προσηκόντων· ἂν δὲ μὴ
πείθῃ, καλὸν τὸ Φωκίωνος πρὸς Ἀντίπατρον, Οὐ δύνασαί μοι

---

16. Ἔπραξε πλάνας.... ἀπεχθείας.) Πλατωνίζει ἤδη ὁ λόγος. Ἀπολογ. Σωκρ. «Δεῖ δὴ ὑμῖν τὴν ἐμὴν πλάνην ἐπιδεῖξαι, ὥσπερ πόνους τινὰς πονοῦντος.» καὶ αὐτόθι παρακατιόν. «Ἐκ ταύτης ἤδη τῆς ἐξετάσεως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολλαί μὲν ἀπέχθειαί μοι γεγόνασι, καὶ οἵαι χαλεπώταται καὶ βαρύταται.»

19. Λακεδαιμόνιοι Σμυρναίοις δεομένοις σῖτον πέμψαντες) Εἰς τὸ Οἰκονομικῶν β'. βιβλίον, κεφ. θ'. τοῦ Ἀριστοτέλους ἀναγινώσκονται τὰ ἑξῆς « Λακεδαιμόνιοι, Σαμίων δεηθέντων χρήματα αὐτοῖς εἰς τὴν κάθοδον δοῦναι, ἐψηφίσαντο μίαν ἡμέραν καὶ αὐτοὺς καὶ τοὺς οἰκέτας καὶ τὰ ὑποζύγια νηστεῦσαι· ὅσον δὲ ἑδαπάνα ἕκαστος, τοσοῦτον δοῦναι τοῖς Σαμίοις.» Ἴδε καὶ Αἰλ. Π. ἱστορ. Ε, 20. Τὸ δὲ Σάμιοι καὶ Σμυρναῖοι συγχέονται ὑπὸ τῶν ἀντιγραφέων.

κγ'. 3. Συσσωφρονεῖν) Εὐριπίδειον τὸ ῥητὸν τοῦτο ἐξελέγχεται ἐκ τοῦ εἴδους ὁμοιότατον δὲ τούτῳ ἀναγινώσκεται ἐν Ἰφιγ. ἐν Αὐλίδ. 407. « Συσσωφρονεῖν σοι βούλομ', ἀλλ' οὐ συννοσεῖν.» Τῆς αὐτῆς δὲ ἐννοίας ἔχεται καὶ τὸ ἀποδιδόμενον τοῦτο εἰς τὸν Ἀλκαῖον. «Σὺν μοι πῖνε, συνήβα, συνέρα, συστεφανηφόρει, Σὺν μοι μαινομένῳ μαίνεο, Συσσωφρονήσω σώφρονι.»

καὶ φίλῳ χρῆσθαι καὶ κόλακι, τουτέστι καὶ φίλῳ καὶ μὴ φίλῳ. Συνεργεῖν γὰρ δεῖ τῷ φίλῳ, μὴ συμπανουργεῖν· καὶ συμβουλεύειν, μὴ συνεπιβουλεύειν· καὶ συμμαρτυρεῖν, μὴ συνεξαπατᾶν· καὶ συνατυχεῖν νὴ Δία, μὴ συναδικεῖν. Οὐδὲ γὰρ τὸ συνειδέναι τοῖς φίλοις τὰ αἰσχρὰ, πόθεν γε δὴ τὸ συμπράττειν καὶ συνασχημονεῖν αἱρετόν ἐστιν; Ὥσπερ οὖν Λακεδαιμόνιοι μάχῃ κρατηθέντες ὑπ᾽ Αντιπάτρου, καὶ ποιούμενοι διαλύσεις, ἠξίουν ὅ,τι βούλεται ζημιῶδες, αἰσχρὸν δὲ μηδὲν ἐπιττάτειν αὐτοῖς· οὕτως ὁ φίλος καὶ τοιοῦτος. Ἂν μέν τις ἢ δαπάνην ἢ κίνδυνον ἢ πόνον ἔχουσα χρεία καταλαμβάνῃ, πρῶτος ἀξιῶν καλεῖσθαι καὶ μετέχειν ἀπροφασίστως καὶ προθύμως· ὅπου δὲ πρόσεστιν αἰσχύνη μόνον, ἐᾶν καὶ φείδεσθαι παραιτούμενος. Ἀλλ᾽ ἥ γε κολακεία τοὐναντίον, ἐν μὲν ταῖς ἐπιπόνοις καὶ κινδυνώδεσιν ὑπουργίαις ἀπαγορεύει· κἂν διαπειρώμενος κρούσῃς, σαθρὸν ἔκτινος προφάσεως ὑπηχεῖ καὶ ἀγεννές· ἐν δὲ ταῖς αἰσχραῖς καὶ ταπειναῖς καὶ ἀδόξοις διακονίαις ἀπόχρησαι, πάτησον· οὐδὲν ἡγεῖται δεινόν, οὐδὲ ὑβριστικόν. Ὁρᾷς τὸν πίθηκον; οὐ δύναται τὴν οἰκίαν φυλάττειν, ὡς ὁ κύων, οὐδὲ βαστάζειν, ὡς ὁ ἵππος, οὐδὲ ἀροῦν τὴν γῆν, ὡς οἱ βόες· ὕβριν οὖν φέρει καὶ βωμολοχίαν, καὶ παιδιᾶς ἀνέχεται, γέλωτος ὄργανον ἐμπαρέχων ἑαυτόν. Οὕτω δὴ καὶ ὁ κόλαξ, οὐ συνειπεῖν, οὐ συνεισενεγκεῖν, οὐ συναγωνίσασθαι δυνάμενος, πόνου δὲ καὶ σπουδῆς ἁπάσης ἀπολειπόμενος, ἐν ταῖς ὑπὸ μάλης πράξεσιν ἀπροφάσιστός ἐστι καὶ πιστὸς ἔρωτος ὑπηρέτης, καὶ περὶ λύσιν πόρνης ἀκριβής, καὶ πότου δαπάνης ἐκκαθᾶραι λογισμὸν οὐκ ἀμελής, οὐδὲ ῥᾴθυμος ἐν δείπνων παρασκευαῖς, θεραπευτικὸς δὲ παλλακίδων· πρὸς δὲ κηδεστὰς ἀποθρασύνεσθαι κελευσθείς, καὶ συνεκβαλεῖν γαμετήν, ἄτεγκτος καὶ ἀδυσώπητος. Ὥστε μηδὲ ταύτῃ δυσφώρατον εἶναι τὸν ἄνδρα. Προσταττόμενος γάρ, ὅ,τι βούλει τῶν ἀδόξων καὶ μὴ καλῶν, ἕτοιμος ἀφειδεῖν ἑαυτοῦ, τῷ προστάττοντι χαριζόμενος.

---

6. Λακεδαιμόνιοι μάχῃ κρατηθέντες ὑπ᾽ Αντιπάτρου) Ἐν Ἀρκαδίᾳ, ὅτε ἔπεσε καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν Ἄγις. Ἴδε Διόδ. Σικελ. ιζ΄. 65 καὶ 73. Ἰουστιν. ιϐ΄. ι.

7. Ἂν — χρεία καταλαμβάνῃ) Λέγεται οὕτω τὸ ῥῆμα ἐπὶ κακῶν αἴφνης προσπιπτόντων.

8. Κἂν διαπειρώμενος κρούσῃς, σαθρὸν — ὑπηχεῖ —) Πλατωνικόν. Ἐν Θεαιτήτ· «σκεπτέον τὴν φερομένην ταύτην οὐσίαν διακρούοντα, εἴτε ὑγιὲς εἴτε σαθρὸν φθέγγεται.» Ὁ δὲ Τίμαιος ἐξηγεῖ. «Διακρούοντα· Ἐκ μεταφορᾶς τῶν διακωδωνούντων τὰ κεράμια, εἰ ἀκέραιά εἰσιν.»

10. Ἐν ταῖς ὑπὸ μάλης πράξεσιν) Ὑπὸ μάλης ποιεῖν, γίνεσθαι, φέρειν τι, κ. τ. λ. δηλοῖ κρύφα.

— Περὶ λύσιν πόρνης ἀκριβὴς) Λύω δηλοῖ ἐξαγοράζω. Ἴδε Πλουτάρχ. βίον Φωκίων. ἐν τέλει.

— Ἐκκαθᾶραι λογισμὸν) Δείπνου ἔξοδα νὰ καταγράψῃ καὶ διατάξῃ. Καὶ Βασίλειος ὁ Μ. Περὶ Πλούτου καὶ πεν. «οἱ δανειζόμενοι, τόκους ἐκ τόκων, καὶ πρὶν ἐκκαθᾶραι τὰ πρῶτα δεύτερον ἐπεισάγοντες δάνεισμα, μικρὸν χρόνον τοῖς ἀλλοτρίοις ἐναβρυνόμενοι, ὕστερον καὶ τὰ οἰκεῖα ὠδύραντο.»

κδ'. Οὐχ ἥκιστα δ' ἄν τις αὐτὸν ἐν τῇ πρὸς ἄλλους φίλους
2 διαθέσει καταμάθοι πολὺ τοῦ φίλου διαφέροντα. Τῷ μὲν γὰρ ἥδιστόν ἐστι μετὰ πολλῶν φιλεῖν καὶ φιλεῖσθαι, καὶ τοῦτο πράττων ἀεὶ διατελεῖ περὶ τὸν φίλον, ὅπως πολύφιλος καὶ πολυτίμητος ἔσται· κοινὰ γὰρ τὰ φίλων ἡγούμενος, οὐδὲν οὕτως οἴεται δεῖν κοινὸν ὡς τοὺς φίλους ὑπάρχειν· ὁ δὲ ψευδὴς καὶ νόθος καὶ ὑπόχαλκος, ἅτε δὴ μάλιστα γινώσκων ἑαυτὸν ἀδικοῦντα τὴν φιλίαν, ὥσπερ νόμισμα παράσημον ὑπ' αὐτοῦ γενομένην, ἔστι μὲν καὶ φύσει φθονερός, ἀλλὰ τῷ φθόνῳ χρῆται πρὸς τοὺς ὁμοίους, διαμιλλώμενος ὑπερβάλλεσθαι βωμολοχίᾳ καὶ σπερμολογίᾳ, τὸν δὲ κρείττονα τρέμει καὶ δέδοικεν, οὐ μὰ Δία παρὰ Λύδιον ἅρμα πεζὸς ἰχνεύων, ἀλλὰ παρὰ χρυσὸν ἐφθόν, ὡς φησι
3 Σιμωνίδης, ἀκήρατον οὐδὲ μόλυβδον ἔχων. Ὅταν οὖν ἐλαφρὸς ὢν, καὶ ἐπίκτητος, καὶ ἀπατηλός, ἐγγύθεν ἀντεξετάζηται πρὸς ἀληθινὴν καὶ ἐμβριθῆ φιλίαν καὶ σφυρήλατον, οὐκ ἀναφέρων, ἀλλ' ἐξελεγχόμενος, ταὐτὸ ποιεῖ τῷ ζωγραφήσαντι τοὺς ἀλεκτρυόνας ἀθλίως· ἐκεῖνός τε γὰρ ἐκέλευσε τὸν παῖδα τοὺς ἀληθινοὺς ἀλεκτρυόνας ἀποσοβεῖν ἀπωτάτω τοῦ πίνακος· οὗτος δὲ τοὺς ἀληθινοὺς ἀποσοβεῖ φίλους, καὶ οὐκ ἐᾷ πλησιάζειν· ἂν δὲ μὴ δύνηται, φανερῶς μὲν ὑποσαίνει, καὶ περιέπει, καὶ τέθηπεν ὡς ἀμείνονας, λάθρα δ' ὑφίησί τινας καὶ ὑποσπείρει διαβολάς. Κρυφίου δὲ λόγου κνίσαντος ἕλκος, κἂν μὴ παντελῶς
4 εὐθὺς ἐξεργάσηται, τὸ τοῦ Μηδίου φυλάττει μεμνημένος. Ἦν
5 δὲ ὁ Μήδιος τοῦ περὶ τὸν Ἀλέξανδρον χοροῦ τῶν κολάκων οἷον ἔξαρχος, καὶ σοφιστὴς κορυφαῖος ἐπὶ τοὺς ἁρίστους συντεταγμένος· ἐκέλευεν οὖν θαρροῦντας ἅπτεσθαι καὶ δάκνειν ταῖς διαβολαῖς, διδάσκων, ὅτι, κἂν θεραπεύσῃ τὸ ἕλκος ὁ δεδηγμένος,
6 ἡ οὐλὴ μένει τῆς διαβολῆς. Ταύταις μέν τοι ταῖς οὐλαῖς, μᾶλλον δὲ γαγραίναις καὶ καρκινώμασι διαβρωθεὶς Ἀλέξανδρος, ἀπώλεσε καὶ Καλλισθένη, καὶ Παρμενίωνα, καὶ Φιλώταν. Ἀγνωσι δὲ καὶ Βαγώαις καὶ Ἀγησίαις καὶ Δημητρίοις ἀφειδῶς ἐνέδωκεν ἑαυτὸν ὑποσκελίζεσθαι, προσκυνούμενον καὶ καταστολιζόμενον καὶ ἀναπλαττόμενον ὑπ' αὐτῶν, ὥσπερ ἄγαλμα βαρβαρικόν.

κδ'. 2. Παρὰ Λύδιον—μόλυβδον ἔχων.) Δύο ῥητὰ εἶνε ἐνταῦθα· τὸ πρότερον «παρὰ Λύδιον ἅρμα πεζὸς ἰχνεύων.» Πινδάρου ὄν, μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου ἐν β. Νικίου· κατήντησε δὲ παροιμιῶδες· τὸ δὲ ἕτερον « παρὰ χρυσὸν ἐφθὸν ἀκήρατον οὐδὲ μόλυβδον ἔχων·» ἀποδιδόμενον εἰς τὸν Σιμωνίδην, ἴσως ἀλλοῦ δὲν εὑρίσκεται.

3. Ἐλαφρὸς ὢν καὶ ἐπίκτητος καὶ ἀπατηλὸς — πρὸς ἀληθινὴν καὶ ἐμβριθῆ φιλίαν καὶ σφυρήλατον οὐκ ἀναφέρων) Ἀντιθέτονται ἐνταῦθα ἐλαφρὸς καὶ ἐμβριθής, ἀπατηλὸς καὶ ἀληθινός, ἐπίκτητος καὶ σφυρήλατος. Ἀλλὰ τῶν τελευταίων ὁ λόγος τῆς ἀντιθέσεως δὲν εἶνε καταφανής.

7 Οὕτως μεγάλην ἔχει τὸ πρὸς χάριν δύναμιν, καὶ μεγίστην, ὡς
8 ἔοικεν, ἐν τοῖς μεγίστοις εἶναι δοκοῦσι. Τὸ γὰρ οἴεσθαι τὰ κάλλιστα μετὰ τοῦ βούλεσθαι, πίστιν ἅμα τῷ κόλακι καὶ θράσος
9 δίδωσι. Τῶν μὲν γὰρ τόπων τὰ ὑψηλὰ δυσπρόσοδα καὶ δυσέφικτα γίνεται τοῖς ἐπιβουλεύουσι· τὸ δ' ἐν ψυχῇ νοῦν οὐκ ἐχούσῃ δι' εὐτυχίαν ἢ δι' εὐφυΐαν ὕψος καὶ φρόνημα τοῖς μικροῖς καὶ ταπεινοῖς μάλιστα βάσιμόν ἐστι.

κέ. Ὅθεν ἀρχόμενοί τε τοῦ λόγου παρεκελευσάμεθα, καὶ νῦν παρακελευόμεθα τὸ φίλαυτον ἐκκόπτειν ἑαυτῶν καὶ τὴν οἴησιν· αὕτη γὰρ ἡμᾶς προκολακεύουσα, μαλακωτέρους ποιεῖ τοῖς θυ-
2 ραίοις κόλαξιν, ὡς ἑτοίμους ὄντας. Ἂν δὲ πειθόμενοι τῷ θεῷ, καὶ τὸ Γνῶθι σαυτὸν, ὡς ἑκάστῳ τοῦ παντὸς ἄξιόν ἐστι, μαθόντες, ἅμα καὶ φύσιν καὶ τροφὴν καὶ παίδευσιν ἑαυτῶν ἀναθεωρῶμεν, ἐλλείματα μυρία τοῦ καλοῦ καὶ πολὺ τὸ φαύλως καὶ εἰκῇ συμμεμιγμένον ἔχουσαν ἐν πράξεσιν, ἐν λόγοις, ἐν πάθεσιν, οὐ πάνυ ῥᾳδίως ἐμπεριπατεῖν τοῖς κόλαξιν ἑαυτοὺς
3 παρέξομεν. Ἀλέξανδρος μὲν γὰρ ἀπιστεῖν ἔφη τοῖς θεὸν αὐτὸν ἀναγορεύουσιν, ἐν τῷ καθεύδειν μάλιστα καὶ ἀφροδισιάζειν, ὡς ἀγενέστερος περὶ ταῦτα καὶ παθητικώτερος αὐτοῦ γινόμε-
4 νος. Ἡμεῖς δὲ πολλὰ πολλαχοῦ τῶν ἰδίων αἰσχρὰ, καὶ λυπηρὰ, καὶ ἀτελῆ, καὶ ἡμαρτημένα καθορῶντες ἀεὶ, φωράσομεν ἑαυτοὺς οὐκ ἐπαινοῦντος φίλου καὶ κατευλογοῦντος δεομένους, ἀλλ' ἐλέγχοντος καὶ παῤῥησιαζομένου καὶ ψέγοντος ἡμᾶς ἰδίᾳ
5 κακῶς πράττοντας. Ὀλίγοι μὲν γὰρ ἐκ πολλῶν εἰσιν οἱ παῤῥησιάζεσθαι μᾶλλον ἢ χαρίζεσθαι τοῖς φίλοις τολμῶντες· ἐν δὲ τοῖς ὀλίγοις αὖθις οὐ ῥᾳδίως ἂν εὕροις ἐπισταμένους τοῦτο ποιεῖν, ἀλλ' οἰομένους, ἂν λοιδορῶσι καὶ ψέγωσι, παῤῥησίᾳ
6 χρῆσθαι. Καί τοι καθάπερ ἄλλῳ τινὶ φαρμάκῳ, καὶ τῷ παῤῥησιάζεσθαι μὴ τυχόντι καιροῦ, τὸ λυπεῖν ἀχρήστως καὶ ταράττειν περίεστι, καὶ ποιεῖν τόπον τινὰ μετ' ἀλγηδόνος, ὃ ποιεῖ
7 μεθ' ἡδονῆς τὸ κολακεύειν. Βλάπτονται γὰρ οὐκ ἐπαινούμενοι μόνον ἀκαίρως, ἀλλὰ καὶ ψεγόμενοι· καὶ τοῦτο μάλιστα τοῖς κόλαξιν εὐλήπτους καὶ πλαγίους παραδίδωσιν, ἀπὸ τῶν σφόδρα προσαντῶν καὶ ἀντιτύπων ὥσπερ ἐπὶ τὰ κοῖλα καὶ μα-
8 λακὰ δίκην ὕδατος ἀπολισθαίνοντας. Διὸ δεῖ τὴν παῤῥη-

κέ. 2. Τὸ γνῶθι σαυτὸν, ὡς ἑκάστῳ τοῦ παντὸς ἄξιόν ἐστι) Τὸ ἄξιον παντὸς εἶναι παροιμιῶδες Ζηνόβ. Β'. 2. Ξενοφ. Οἰκονομ. Ζ', 41.

3. Ἀλέξανδρος) Πλούταρχ. Συμποσ. Η'. σελ. 717, «καὶ Ἀλέξανδρον ὑπενόησεν, εἰπὼν μάλιστα θνητὸν καὶ φθαρτὸν ἐπιγινώσκειν ἑαυτὸν ἐν τῷ συγγενέσθαι γυναιξὶ καὶ καθεύδειν.»

σίαν ἤθει κεκρᾶσθαι, καὶ λόγον ἔχειν, ἀφαιροῦντα τὸ ἄγαν καὶ τὸ ἄκρατον αὐτῆς ὥσπερ φωτὸς, ἵνα μὴ ταραττόμενοι μηδ' ἀλγοῦντες ὑπὸ τῶν ἅπτυτα μεμφομένων καὶ πᾶσιν ἐγκαλούντων, καταφεύγωσιν εἰς τὴν τοῦ κόλακος σκιὰν, καὶ πρὸς τὸ
9 μὴ λυπεῖν ἀποστρέφωνται. Πᾶσαν μὲν γὰρ, ὦ Φιλόπαππε, κακίαν φευκτέον ἐστὶ δι' ἀρετῆς, οὐχὶ διὰ τῆς ἐναντίας κακίας, ὥσπερ ἔνιοι δοκοῦσιν, αἰσχυντιλίαν μὲν ἀναισχυντίᾳ φεύγειν, ἀγροικίαν δὲ βωμολοχίᾳ, δειλίας δὲ καὶ μαλακίας ἀπωτάτω τίθεσθαι τὸν τρόπον, ἂν ἔγγιστα φαίνωνται λαμυρίας καὶ θρα-
10 σύτητος. Ἔνιοι δὲ καὶ δεισιδαιμονίας ἀθεότητα, καὶ πανουργίαν ἀβελτηρίας ἀπολόγημα ποιοῦνται, καθάπερ ξύλον τὸ ἦθος ἐκ καμπῆς εἰς τοὐναντίον, ἀπειρίᾳ τοῦ κατορθοῦν, διαστρέ-
11 φοντες. Αἰσχίστη δὲ κολακείας ἄρνησις, ἀνωφελῶς λυπηρὸν εἶναι, καὶ κομιδῇ τινος ἀμούσου καὶ ἀτέχνου πρὸς εὐναιαν ὁμιλίας, ἀηδίᾳ καὶ χαλεπότητι φεύγειν τὸ ἀγεννὲς ἐν φιλίᾳ καὶ ταπεινόν· ὥσπερ ἀπελεύθερον ἐν κωμῳδίᾳ τὴν κατηγορίαν
12 ἰσηγορίας ἀπόλαυσιν ἡγούμενον. Ἐπεὶ τοίνυν αἰσχρὸν μέν ἐστι κολακείᾳ περιπεσεῖν, διώκοντα τὸ πρὸς χάριν, αἰσχρὸν δὲ, φεύγοντα κολακείαν, παῤῥησίας ἀμετρίᾳ διαφθεῖραι τὸ φιλικὸν καὶ κηδεμονικόν· δεῖ δὲ μηδέτερον παθεῖν, ἀλλ' ὥσπερ ἄλλῳ τινί, καὶ τῇ παῤῥησίᾳ τὸ καλὸν ἐκ τοῦ μετρίου λαβεῖν· αὐτὸς ἔοικεν ὁ λόγος ὁ τὸ ἐφεξῆς ἀπαιτῶν ὑποτιθέναι τοῦτο τῇ τοῦ συγγράμματος κορωνίδι.

κς. Ὥσπερ οὖν κῆράς τινας ἐπούσας τῇ παῤῥησίᾳ πλείονας ὁρῶντες, πρῶτον ἀφαιρῶμεν αὐτῆς τὴν φιλαυτίαν, εὖ μάλα φυλαττόμενοι, μή διά τι τῶν ἰδίων οἷον ἀδικούμενοι καὶ ἀλ-
2 γοῦντες ἐξονειδίζειν δοκῶμεν. Οὔτε ὑπ' εὐνοίας, ἀλλ' ὑπ' ὀργῆς οἴονται γίνεσθαι τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ λέγοντος γινόμενον λόγον, οὔτε νουθεσίαν, ἀλλὰ μέμψιν εἶναι. Φιλικὸν γὰρ ἡ παῤῥησία καὶ
3 σεμνόν· ἡ δὲ μέμψις καὶ φίλαυτον καὶ μικρολόγον. Ὅθεν αἰδοῦνται τοὺς παῤῥησιαζομένους καὶ θαυμάζουσι, τοῖς δὲ μεμφομένοις ἀντεγκαλοῦσι καὶ καταφρονοῦσιν· ὥσπερ ὁ Ἀγαμέμνων τὸν Ἀχιλλέα παῤῥησιάζεσθαι δοκοῦντα μετρίως οὐχ ὑπέμεινε· τοῦ δ' Ὀδυσσέως καθαπτομένου πικρῶς καὶ λέγον-

τος,

---

11. Αἰσχίστη δὲ κολακείας ἄρνησις— ἐκ τοῦ μετρίου λαβεῖν) Καὶ ἡ φιλία, ὡς ἀρετὴ ἐν μέσῳ κειμένη, ἔχει δύο ἄκρα, ἀντίθετα ἐλαττώματα. Ἀριστοτ. Ἠθικ. Νικομ. Β', 7. «Περὶ δὲ τὸ λοιπὸν ἡδὺ ἐν τῷ βίῳ, ὁ μὲν ὡς δεῖ ἡδὺς ὢν, φίλος, καὶ ἡ μεσότης φιλία· ὁ δὲ ὑπερβάλλων, εἰ μὲν οὐδενὸς ἕνεκα, ἄρεσκος· εἰδ' ὠφελείας τῆς αὐτοῦ, κόλαξ· ὁ δ' ἐλλείπων καὶ ἐν πᾶσιν ἀηδής, δύσερίς τις καὶ δύσκολος.»

κς'. 3. τὸν Ἀχιλλέα παῤῥησιάζεσθαι δοκοῦντα μετρίως) Τὸ δοκοῦντα ἔχαν ὑπεννοούμενον τὸ ἑαυτῷ.

Οὐλόμεν', αἴθ' ὤφελλες ἀεικελίου στρατοῦ ἄλλων
Σημαίνειν,

εἶκει καὶ καρτερεῖ, τῷ κηδεμονικῷ τοῦ λόγου καὶ νοῦν ἔχοντι συστελλόμενος. Οὗτος μὲν γὰρ οὐκ ἔχων ἰδίαν πρόφασιν ὀργῆς, ἐπαῤῥησιάζετο πρὸς αὐτὸν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος· ἐκεῖνος δὲ δι' αὐτῶν ἐδόκει μάλιστα χαλεπαίνειν. Αὐτός γε μὴν ὁ Ἀχιλλεὺς, καίπερ 5
οὐ γλυκύθυμος ὢν οὐδ' ἀγανόφρων, ἀλλὰ

Δεινὸς ἀνὴρ, οἷος καὶ ἀναίτιον αἰτιᾶσθαι,

παρεῖχε τῷ Πατρόκλῳ σιωπῇ καταῤῥέειν αὐτοῦ πολλὰ τοιαῦτα,

Νηλεές, οὐκ ἄρα σοί γε πατὴρ ἦν ἱππότα Πηλεύς,
Οὐδὲ Θέτις μήτηρ· γλαυκὴ δέ σ' ἔτικτε θάλασσα,
Πέτραι τ' ἠλίβατοι· ὅτι τοι νόος ἐστὶν ἀπηνής.

ὥσπερ γὰρ Ὑπερίδης ὁ ῥήτωρ ἠξίου σκοπεῖν Ἀθηναίους μὴ μόνον, εἰ πικρός ἐστιν, ἀλλ' εἰ καὶ προῖκα πικρός· οὕτως ἡ τοῦ φίλου νουθεσία καθαρεύουσα παντὸς ἰδίου πάθους, αἰδεστόν ἐστι καὶ σεμνὸν καὶ ἀναντίβλεπτον. Ἐὰν δὲ δὴ καὶ φανερός ᾖ τις 6
ἐν τῷ παῤῥησιάζεσθαι, τὰ μὲν εἰς αὐτὸν ἁμαρτήματα τοῦ φίλου κομιδῇ προϊέμενος καὶ ἀπολείπων, ἄλλας δέ τινας αὐτοῦ πλημμελείας ἐλέγχων, καὶ δάκνων ἐφ' ἑτέροις, καὶ μὴ φειδόμενος, ἄμαχος ὁ τόνος τῆς παῤῥησίας οὗτός ἐστι, καὶ τῇ γλυκύτητι τοῦ νουθετοῦντος ἐπιτείνων τὸ πικρὸν καὶ αὐστηρὸν τῆς νουθεσίας. Ὅθεν εὖ μὲν εἴρηται, Τὸ δεῖν ἐν ταῖς ὀργαῖς καὶ ταῖς διαφο- 7
ραῖς ταῖς πρὸς τοὺς φίλους μάλιστα πράττειν τι καὶ σκοπεῖν τῶν ἐκείνοις συμφερόντων ἢ πρεπόντων· οὐχ ἧττον δὲ τούτου φιλικόν ἐστι, τὸ παροράσθαι καὶ ἀμελεῖσθαι δοκοῦντας αὐτούς, ὑπὲρ ἄλλων ἀμελουμένων παῤῥησιάζεσθαι, καὶ ὑπομιμνήσκειν, ὡς Πλάτων ἐν ταῖς πρὸς Διονύσιον ὑπεροψίαις καὶ διαφοραῖς ἠτήσατο καιρὸν ἐντυχίας· εἶτα ὁ μὲν ἔδωκεν, οἰόμενος ὑπὲρ αὐτοῦ τι μέμψασθαι τὸν Πλάτωνα καὶ διελθεῖν· ὁ δὲ Πλάτων οὕτω πως διελέχθη πρὸς αὐτὸν, Εἴ τινα αἴσθοιο, Διονύσιε, δυσμενῆ πεπλευκότα εἰς Σικελίαν, κακόν τι σὲ ποιῆσαι βουλόμενον,

---

— Οὐλόμεν', αἴθ'—) Ἰλιάδ. Ξ. 84.

5. Οὐ γλυκύθυμος ὢν οὐδ' ἀγανόφρων) Ἰλιάδ. Υ. 467.

—Δεινὸς ἀνὴρ, οἷος) Ἰλιάδ. Λ. 652-653.

«Εὖ δὲ σὺ οἶσθα, γεραιὲ διοτρεφὲς, οἷος ἐκεῖνος
«Δεινὸς ἀνήρ. Τάχα κεν καὶ ἀναίτιον αἰτιόωτο.»

καὶ Ἰλ. Ν. 775.

«Ἕκτορ, ἐπεί τοι θυμοῦ ἀναίτιον αἰτιάασθαι.»

— Νηλεὲς) Ἰλιάδ. Π. 33.

— Ὑπερίδου) Ὁ Πλούταρχος ἐν τῷ β'. Φωκίωνος λέγει· «Καίτοι φασὶν Ὑπερίδην ποτὲ εἰπεῖν πρὸς τὸν δῆμον, Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ σκοπεῖτε μόνον εἰ πικρὸς, ἀλλ' εἰ προῖκά εἰμι πικρός.» Τὸ δὲ προῖκα σημαίνει ἐνταῦθα ἀδεκάστ-, ἀδιαφθόρως, ἀδωροδόκητος ὤν. Ὡς ἐν β. Κίμωνος· «αὐτὸν ἀδέκαστον καὶ ἄθικτον ἐν τῇ πολιτείᾳ δωροδοκίας, καὶ πάντα προῖκα καὶ καθαρῶς πράττοντα καὶ λέγοντα διὰ τέλους παρέσχε.»

7. Εὖ μὲν εἴρηται) Μὲ τὸ σχῆμα τοῦτο δηλοῖ, ὅτι ξένην καὶ γνῶστὴν γνώμην ἐκφέρει ὁ συγγραφεύς

οὐκ ἔχοντα δὲ καιρὸν, ἆρ' ἂν ἐάσειας αὐτὸν ἐκπλεῦσαι, καὶ περιΐδοις ἀθῶον ἀπαλλαγέντα; Πολλοῦ δέω, εἶπεν ὁ Διονύσιος, ὦ Πλάτων· δεῖ γὰρ οὐ τὰ ἔργα τῶν ἐχθρῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ
8 τὴν προαίρεσιν μισεῖν καὶ κολάζειν. Εἰ τοίνυν, εἶπεν ὁ Πλάτων, ἐπ' εὐνοίᾳ τις ἀφιγμένος τῇ σῇ δεῦρο, βούλεται μὲν ἀγαθοῦ τινος αἴτιός σοι γενέσθαι, σὺ δὲ καιρὸν οὐ παρέχεις, ἄξιόν ἐ-
9 στι τοῦτον ἀχαρίστως προέσθαι καὶ ὀλιγώρως; Ἐρωτήσαντος δὲ τοῦ Διονυσίου, τίς οὗτός ἐστιν; Αἰσχίνης, εἶπεν, ἀνὴρ τῷ τε ἤθει παρ' ὀντινοῦν τῶν Σωκράτους ἑταίρων ἐπιεικής, καὶ τῷ λόγῳ δυνατὸς ἐπανορθοῦν, οἷς συνείη· πλεύσας δὲ δεῦρο πολλὴν θάλατ-
10 ταν, ὡς συγγένοιτό σοι διὰ φιλοσοφίας, ἠμέληται. Ταῦτα οὕτως ἐκίνησε τὸν Διονύσιον, ὥστε τὰς μὲν χεῖρας τῷ Πλάτωνι εὐθὺς περιβαλεῖν καὶ καταστράζεσθαι, τὴν εὐμένειαν καὶ μεγαλοφροσύνην ἀγάμενον, τοῦ δ' Αἰσχίνου καλῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς ἐπιμεληθῆναι.

κζ'. Δεύτερον τοίνυν ὥσπερ ἐκκαθαίροντες ὕβριν ἅπασαν, καὶ γέλωτα, καὶ σκῶμμα, καὶ βωμολοχίαν, ἡδύσματα πονη-
2 ρὰ τῆς παῤῥησίας ἀφαιρῶμεν. Ὥσπερ γὰρ ἰατροῦ σάρκα τέμνοντος, εὐρυθμίαν τινὰ δεῖ καὶ καθαριότητα τοῖς ἔργοις ἐπιτρέπειν, ὀρχηστικὴν δὲ καὶ παράβολον καὶ περιτρέχουσαν ὑγρότητα καὶ περιεργίαν ἀπεῖναι τῆς χειρός· οὕτως ἡ παῤῥησία δέχεται τὸ ἐπιδέξιον καὶ τὸ ἀστεῖον, ἂν ἡ χάρις τὴν σεμνότητα σώζῃ· θρασύτης δὲ καὶ βδελυρία καὶ ὕβρις προσοῦσα πάνυ
3 διαφθείρει καὶ ἀπόλλυσιν. Ὅθεν ὁ μὲν ψάλτης οὐκ ἀπιθάνως οὐδὲ ἀμούσως ἐπεστόμισε τὸν Φίλιππον, ἐπιχειροῦντα περὶ κρουμάτων διαφέρεσθαι πρὸς αὐτὸν, εἰπὼν, Μὴ γένοιτό σοι οὕ-
4 τως, ὦ βασιλεῦ, κακῶς, ἵνα ἐμοῦ βέλτιον ταῦτα εἰδῇς. Ἐπίχαρμος δὲ οὐκ ὀρθῶς, τοῦ Ἱέρωνος ἀνελόντος ἐνίους τῶν συνήθων, καὶ μεθ' ἡμέρας ὀλίγας καλέσαντος ἐπὶ δεῖπνον αὐτὸν, Ἀλ-
5 λὰ πρώην, ἔφη, θύων τοὺς φίλους οὐκ ἐκάλεσας. Κακῶς δὲ καὶ Ἀντιφῶν, παρὰ Διονυσίῳ ζητήσεως οὔσης καὶ λόγου, Ποῖος

---

10. Πλάτωνι— ἐπιμεληθῆναι) Ἴδε Διογ. Λαέρτ. Β'. 61, Γ'. 36.

κζ'. Ὥσπερ ἐκκαθαίροντες ὕβριν ἅπασαν) Ἀφανὴς ἐνταῦθα σχεδὸν ἡ δύναμις τοῦ ὥσπερ. Ἴσως φανερόνει σύγκρισιν πρὸς τὴν μεγάλην τοῦ Ἡρακλέους δόξαν, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ἐκκαθάρας τῶν ὑβριστῶν τὸν Κόσμον

3. Ὁ μὲν ψάλτης—ἐπεστόμισε τὸν Φίλιππον) τὸν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου πατέρα. Ἴδε Πλουτάρχ. Ἀποφθέγμ.

4. Ἐπίχαρμος—ἐκάλεσας) Καὶ τοῦτο ἐκ τῶν ἅπαξ μνημονευομένων εἶνε. Παρὰ δὲ Ἰαμβλιχ. β. Πυθαγ. § 266. ταῦτα ἀναφέρονται περὶ Ἐπιχάρμου· «Τῶν δ' ἔξωθεν ἀκροατῶν γενέσθαι καὶ τὸν Ἐπίχαρμον· ἀλλ' οὐκ ἐκ τοῦ συστήματος τῶν ἀνδρῶν· ἀφικόμενον δὲ εἰς Συρακούσας, διὰ τὴν Ἱέρωνος τυραννίδα τοῦ μὲν φανερῶς φιλοσοφεῖν ἀποσχέσθαι, εἰς μέτρον δ' ἐντεῖναι τὰς διανοίας τῶν ἀνδρῶν, μετὰ παιδιᾶς κρύφα ἐκφέροντα τὰ Πυθαγόρου δόγματα.»

5—7. Ἀντιφῶν, παρὰ Διονυσίῳ— ἀ-

χαλκὸς ἄριστος, Ἐκεῖνος, εἶπεν, ἐξ οὗ κατεσκεύασαν Ἀθηναῖοι
τὰς Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος εἰκόνας. Οὔτε γὰρ ὠφελεῖ 6
τούτων τὸ λυπηρὸν καὶ πικρὸν, οὔτε τέρπει τὸ βωμολόχον καὶ
παιδιῶδες, ἀλλ' ἔστι κακοηθείᾳ καὶ ὕβρει μεμιγμένης ἀκρασί-
ας μετ' ἔχθρας τὸ τοιοῦτον εἶδος, ᾧ χρώμενοι προσαπολλύ-
ουσιν αὐτοὺς, τὴν περὶ τὸ φρέαρ ὄρχησιν ἀτεχνῶς ὀρχούμενοι.
Καὶ γὰρ Ἀντιφῶν ἀπέθανεν ὑπὸ Διονυσίου, καὶ Τιμαγένης ἐ- 7
ξέπεσε τῆς Καίσαρος φιλίας, ἐλευθέρᾳ μὲν οὐδέποτε φωνῇ
χρησάμενος, ἐν δὲ τοῖς συμποσίοις καὶ τοῖς περιπάτοις ἑκάσ-
τοτε πρὸς οὐδ' ἡντινοῦν σπουδήν,

— ἀλλ' ὅ, τι οἱ εἵσαιτο γελοῖον Ἀργείοισιν,

αἰτίαν φιλίας ὥσπερ σύριγμα λοιδορίας προσφερόμενος. Ἐπεὶ 8
καὶ τοῖς κωμικοῖς πολλὰ πρὸς τὸ θέατρον αὐστηρὰ καὶ πολι-
τικὰ πεποίηται· συμμιγνύμενον δὲ τὸ γελοῖον αὐτοῖς καὶ βωμο-
λόχον, ὥσπερ σιτίοις ὑπότριμμα μοχθηρὸν, ἐξίτηλον ἐποίει τὴν
παῤῥησίαν καὶ ἄχρηστον· ὥστε περιῆν κακοηθείας δόξα καὶ
βδελυρία τοῖς λέγουσι, χρήσιμον δὲ τοῖς ἀκούουσιν οὐδὲν ἀπὸ
τῶν λεγομένων. Ἄλλως μὲν οὖν προσοιστέον ἐστὶ καὶ παιδιὰν 9
καὶ γέλωτα τοῖς φίλοις· ἡ δὲ παῤῥησία σπουδὴν ἐχέτω καὶ ἦ-
θος· ἐὰν δὲ ὑπὲρ μειζόνων ᾖ, καὶ πάθει, καὶ σχήματι, καὶ τό-
νῳ φωνῆς, ὁ λόγος ἀξιόπιστος ἔστω καὶ κινητικός. Ὁ δὲ καὶ- 10
ρὸς ἐν παντὶ μὲν παρεθείς, μεγάλα βλάπτει, μάλιστα δὲ τῆς
παῤῥησίας διαφθείρει τὸ χρήσιμον. Ὅτι μὲν οὖν ἐν οἴνῳ καὶ 11
μέθῃ τὸ τοιοῦτον φυλακτέον, εὔδηλόν ἐστιν. Εὐδία γὰρ ἐπάγει 12
νέφος ὁ κινῶν ἐν παιδιᾷ καὶ φιλοφροσύνῃ λόγον ὀφρῦν ἀναστῶν-
τα καὶ συνιστάντα τὸ πρόσωπον, ὥσπερ ἀντιταττόμενον τῷ
Λυδίῳ Θεῷ, καὶ λύοντι τὸ τῶν δυσφόρων σχοινίον καὶ μεριμνῶν,
κατὰ Πίνδαρον. Ἔχει δὲ καὶ κίνδυνον ἡ ἀκαιρία μέγαν. Ἀκρο- 13

πέθανεν ὑπὸ Διονυσίου) Ὁ Ἀντιφῶν οὗτος τραγικὸς ποιητὴς ὢν, πρέπει νὰ διακρίνηται ἀπὸ τὸν Ἀθηναῖον ῥήτορα Ἀντιφῶντα.

— Τὴν περὶ τὸ φρέαρ ὄρχησιν) Παροιμία «Λύκος περὶ φρέαρ χορεύει.» Ἴδε Ζηνόδ. Δ'. 100.

— Ἀλλ' ὅ, τι οἱ εἵσαιτο) ὡς ὁ παρ' Ὁμήρ Ἰλ. Β. 215 Θερσίτης.

10. Καιρὸς— παῤῥησίας) Ὁ Δημόκριτος παρὰ Στοβ. λόγ. ΙΓ'. «περὶ παῤῥησίας.» Ὅθεν ὁ Στέφανος μετήνεγκεν εἰς τὸ Πύθ. Φιλοσοφ. «Οἰκήϊον ἐλευθερίης παῤῥησίη, κίνδυνος δὲ ἡ τοῦ καιροῦ διάγνωσις.»

12. Εὐδία γὰρ ἐπάγει νέφος— προσωπον) Εὐδία, σημαίνουσα τὸ γαλήνιον τοῦ Οὐρανοῦ, λαμβάνεται μεταφορικῶς ἐπὶ τῆς ἱλαρότητος τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ προσώπου. Οὕτω Νικόστρατ. παρὰ Στοβ. λόγ. ξή. σελ. 425. «Ὁ δέ γε συνάγων τὰς ὀφρῦς, σκαιοῦ ἔστι· καὶ ὅτῳ οὐκ ἐπανθεῖ ἐρώτημα, ἀλλὰ σκότος τε καὶ νέφος, τούτου τε ἡ ψυχὴ οὐδαμῇ οὐδαμῶς εὐφραίνεται.»

— Τῷ Λυδίῳ Θεῷ, καὶ λύοντι—κατὰ Πίνδαρον) Ἀντὶ τοῦ Λυδίῳ εἶνε ἀνάγκη νὰ γραφῇ Λυσίῳ ἢ Λυσίῳ, ὡς καὶ εἰς τόδε τὸ Συμποσ. τὸ χωρίον. «Εἰδὲ πάντων μὲν ὁ Διόνυσος Λύσιός ἐστι καὶ Λύδιος, μάλιστα δὲ ἀφαιρεῖται τῆς γλώττης τὰ χαλινὰ καὶ πλείστην ἐλευ-

σφαλεῖς γάρ εἰσιν αἱ ψυχαὶ πρὸς ὀργὴν διὰ τὸν οἶνον, καὶ πολλάκις ἡ
14 μέθη παραλαβοῦσα τὴν παῤῥησίαν, ἔχθραν ἐποίησε. Καὶ ὅλως
οὐκ ἔστι γενναῖον οὐδὲ θαῤῥαλαῖον, ἀλλ' ἄνανδρον, ἐν τῷ νήφειν
ἀπαῤῥησίαστον ὄντα, παῤῥησιάζεσθαι περὶ τράπεζαν, κατὰ
15 τοὺς δειλοὺς κύνας. Οὐδὲν οὖν δεῖ περὶ τούτων λέγοντα μη-
κύνειν.

κη'. Ἐπεὶ δὲ πολλοὶ τοὺς φίλους εὖ φερομένους ἐν τοῖς πράγ-
μασιν οὔτε ἀξιοῦσι οὔτε τολμῶσι ῥυθμίζειν, ἀλλ' ὅλως ἀπρόσ-
ιτον καὶ ἀνέφικτον ἡγοῦνται νουθεσίᾳ τὸ εὐτυχοῦν εἶναι, σφαλ-
λομένοις δὲ καὶ πταίουσιν ἐπιτίθενται, καὶ πατοῦσιν ὑπὸ χεῖρα
καὶ ταπεινοὺς γεγενημένους, ὥσπερ ῥεῦμα κεκρατημένον παρὰ
φύσιν, τὴν παῤῥησίαν ἀθρόως ἐφιέντες αὐτοῖς, καὶ ἀπολαύοντες
ἄσμενοι τῆς μεταβολῆς, διὰ τὴν πρόσθεν ὑπεροψίαν ἐκείνων, αὐ-
τῶν δὲ ἀσθένειαν· οὐ χεῖρόν ἐστι περὶ τούτων διελθεῖν καὶ ἀπο-
κρίνασθαι τῷ Εὐριπίδῃ λέγοντι,

Ὅταν δ' ὁ δαίμων εὖ διδῷ, τί δεῖ φίλων;

ὅτι δεῖ μάλιστα παῤῥησιαζομένων τῶν φίλων τοῖς εὐτυχοῦσι,
2 καὶ τὸ ἄγαν ὑφιέντων τοῦ φρονήματος. Ὀλίγοι γάρ εἰσιν, οἷς
μετὰ τοῦ εὐτυχεῖν παραγίνεται τὸ φρονεῖν· οἱ δὲ πολλοὶ φρενῶν
ἐπεισάκτων δέονται, καὶ λογισμῶν πιεζόντων ἔξωθεν αὐτοὺς ὑπὸ
3 τῆς τύχης φυσωμένους καὶ σαλευομένους. Ὅταν δὲ ὁ δαίμων
καταβάλῃ καὶ περιέλῃ τὸν ὄγκον, αὐτοῖς τοῖς πράγμασιν ἔνε-
4 στι τὸ νουθετοῦν καὶ μετάνοιαν ἐμποιοῦν. Ὅθεν οὐδὲν ἔργον τό-
τε παῤῥησίας φιλικῆς, οὐδὲ λόγων βάρος ἐχόντων καὶ δῆγμὸν,
ἀλλ' ὡς ἀληθῶς ἐν ταῖς τοιαύταις μεταβολαῖς

Εἰς ὄμματ' εὔνου φωτὸς ἐμβλέψαι γλυκύ,

παρηγοροῦντος καὶ παραθαῤῥύνοντος· ὥσπερ τοῦ Κλεάρχου τὸ
πρόσωπον ὁ Ξενοφῶν ἐν ταῖς μάχαις καὶ παρὰ τὰ δεινὰ φησιν

θερίκιν τῇ φωνῇ δίδωσι, ἀβέλτερον οἶμαι καὶ ἀνόητον, ἐν λόγοις πλεονάζοντα καιρὸν ἀποστερεῖν τῶν ἀρίστων λόγων.

κη'. Εὐριπίδῃ) Ὀρέστ. 668.

τοὺς φίλους
Ἐν τοῖς κακοῖς χρὴ τοῖς φίλοισιν ὠφελεῖν,
Ὅταν δ' ὁ δαίμων εὖ διδῷ, τί χρὴ φίλων;

Ἀρκεῖ γὰρ αὐτὸς ὁ θεὸς ὠφελεῖν θέλων. Ἴδε καὶ Ἀριστ. Ἠθικ. Νικομ. Θ', 9. Τῆς αὐτῆς δὲ ἐννοίας ἔχεται καὶ τόδε Ἡρακλ. Μαινόμ. « Θεοὶ δ' ὅταν τιμῶσιν, οὐδὲν δεῖ φίλων· ἅλις γὰρ ὁ θεὸς ὠφελῶν, ὅταν θέλῃ. »

— Τὸ ἄγαν ὑφιέντων τοῦ φρονήματος) Ὁ νοῦς· οἵτινες γὰ ὀλιγοστεύσασι τὸ φρόνημα τοῦ φίλου ὑπερηφανευομένου.

2. Οἱ δὲ πολλοὶ φρενῶν ἐπεισάκτων δέονται) Ὁ Πλούταρχος φαίνεται, ὅτι ἀναφέρει ταῦτα πρὸς τό τε τοῦ Ἀριστ. χωρίον Ἠθικ. Νικομ. Θ, 9. «Οἱ πολλοὶ φίλους οἴονται τοὺς χρησίμους εἶναι· τῶν τοιούτων μὲν οὖν οὐδὲν δεήσεται ὁ μακάριος, ἐπειδὴ τ' ἀγαθὰ ὑπάρχει αὐτῷ. Οὐδὲ δὴ τῶν διὰ τὸ ἡδύ, ἢ ἐπὶ μικρόν· ἡδὺς γὰρ ὁ βίος ὢν, οὐδὲν δεῖται ἐπεισάκτου ἡδονῆς.

4. Ὁ Ξενοφῶν) Ἐν Κύρου Ἀναβάσει Β', 6, 7. καὶ Πλούταρχ. Συμποσ. Λ'. σελ. 620. « ὥσπερ γὰρ ὁ Ξενοφῶν ἔλεγε τοῦ Κλεάρχου τὸ σκυθρωπὸν καὶ ἄγροικον ἄλλως, ἐν ταῖς μάχαις ἡδὺ καὶ φαιδρὸν ἐπιφαίνεσθαι διὰ τὸ θαῤῥαλέον, οὕτως ἡ

ὁρώμενον εὐμενὲς καὶ φιλάνθρωπον, εὐθαρσεστέρους ἐποίει τοὺς κινδυνεύοντας. Ὁ δὲ παῤῥησίαν καὶ δηγμὸν ἀνθρώπῳ δυστυ- 5
χοῦντι προσάγων, ὥσπερ ὀξυδορκικὸν ὄμματι ταραττομένῳ καὶ φλεγμαίνοντι, θεραπεύει μὲν οὐδέν, οὐδὲ ἀφαιρεῖ τοῦ λυποῦντος, ὀργὴν δὲ τῇ λύπῃ προστίθησι, καὶ παροξύνει τὸν ἀνιώμενον. Αὐτίκα γοῦν ὑγιαίνων μέν τις οὐ χαλεπός ἐστιν, οὐδ' 6
ἄγριος παντάπασιν ἀνδρὶ φίλῳ, ψέγοντι μὲν συνουσίας καὶ πότους αὐτοῦ, ψέγοντι δὲ ἀργίαν, καὶ γυμνάσια, καὶ λουτρὰ συνεχῆ, καὶ πλησμονὰς ἀκαίρους· νοσοῦντι δ' οὐκ ἀνεκτόν, ἀλλὰ μεῖζων νόσος ἀκούειν, ὅτι ταῦτά σοι γέγονεν ἐξ ἀκρασίας καὶ μαλακίας, καὶ δι' ὄψα, καὶ γυναῖκας. Ὦ τῆς ἀκαιρίας, ἄν- 7
θρωπε· διαθήκην γράφῃ, καὶ παρασκευάζεταί μοι καστόριον ἢ σκαμμώνιον ὑπὸ τῶν ἰατρῶν· σὺ δὲ νουθετεῖς καὶ φιλοσοφεῖς. Οὕ- 8
τω τοίνυν καὶ τὰ πράγματα τῶν δυστυχούντων οὐ παῤῥησίαν ἐνδέχεται καὶ γνωμολογίαν, ἀλλ' ἐπιεικείας δεῖται καὶ βοηθείας. Καὶ γὰρ αἱ τίτθαι τοῖς παιδίοις πεσοῦσιν οὐ λοιδορησόμεναι προ- 9
τρέχουσιν, ἀλλ' ἤγειραν, καὶ περιέπλυναν, καὶ κατέστειλαν, εἶθ' οὕτως ἐπιπλήττουσι καὶ κολάζουσι. Λέγεται δὲ καὶ Δημήτριος 10
ὁ Φαληρεύς, ὅτε τῆς πατρίδος ἐξέπεσε, καὶ περὶ Θήβας ἀδοξῶν καὶ ταπεινὰ πράττων διῆγεν, οὐχ ἡδέως ἰδεῖν προσιόντα Κράτητα, παῤῥησίαν κυνικὴν καὶ λόγους τραχεῖς προσδεχόμενος· ἐντυχόντος δὲ πρᾴως αὐτῷ τοῦ Κράτητος, καὶ διαλεχθέντος περὶ φυγῆς, ὡς οὐδὲν ἔχοι κακὸν οὐδ' ἄξιον φέρειν βαρέως, πραγμάτων σφαλερῶν καὶ ἀβεβαίων ἀπηλλαγμένων, ἅμα δὲ θαῤῥεῖν ἐφ' ἑαυτῷ καὶ τῇ διαθέσει παρακαλοῦντος, ἡδίων γενόμενος καὶ ἀναθαρσήσας, πρὸς τοὺς φίλους εἶπε, Φεῦ τῶν πράξεων ἐκείνων καὶ ἀσχολιῶν, δι' ἃς ἄνδρα τοιοῦτον οὐκ ἔγνωμεν.

Λυπουμένῳ γὰρ μῦθος εὐμενὴς φίλων·
Ἄγαν δὲ μωραίνουσι νουθετήματα.

Οὗτος ὁ τρόπος τῶν γενναίων φίλων. Οἱ δ' ἀγεννεῖς καὶ τα- 11
πεινοὶ τῶν εὐτυχούντων κόλακες, ὥσπερ τὰ ῥήγματα καὶ τὰ σπάσματά φησι Δημοσθένης, ὅταν τι κακὸν τὸ σῶμα λάβῃ, τότε κινεῖσθαι, καὶ οὗτοι ταῖς μεταβολαῖς ἐπιῤῥυῶσι, καθάπερ ἡδόμενοι καὶ ἀπολαύοντες. Καὶ γὰρ ἂν δέηταί τινος ὑπομνή- 12

μὴ φύσει πικρὸς, ἀλλὰ σεμνὸς καὶ αὐστηρὸς, ἐν τῷ πίνειν ἀνιέμενος, ἡδίων γίνεται καὶ προσηνέστερος.»

10. Δημήτριος ὁ Φαληρεύς.) Ὅταν ὁ Δημήτριος ὁ Πολιορκητὴς ἐκυρίευτε τὰς Ἀθήνας κατέφυγεν ὁ Φαληρεὺς εἰς τὰς Θήβας, κατεχομένας τότε ὑπὸ τοῦ Κασσάνδρου πρὸ μικροῦ ἀνεγείραντος ταύτας, Ὀλυμ. 118, Σ. Π Χ. 307. Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Κασσάνδρου μετεβη εἰς Αἴγυπτον πρὸς Πτολεμαῖον τὸν υἱὸν τοῦ Λάγου Ὀλ 120, 3. Τότε δὲ κατῴκει εἰς Θήβας ὁ Κυνικὸς Κράτης, τοῦ ὁποίου τὸν βίον γραφέντα ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου ὁ χρόνος μᾶς ὑστέρησε.

σεως, ἐν οἷς δι' αὐτὸν ἔπταισε βουλευσάμενος κακῶς, ἱκανόν ἐστι τὸ,

Οὔτι καθ' ἡμέτερόν γε νόον· μάλα γάρ τοι ἔγωγε
Πολλ' ἀπεμυθεόμην.

κϑ'. Ἐν τίσιν οὖν σφοδρὸν εἶναι δεῖ τὸν φίλον, καὶ πότε τῷ τόνῳ χρῆσθαι τῆς παῤῥησίας; ὅταν ἡδονῆς ἢ ὀργῆς ἢ ὕβρεως ἐπιλαβέσθαι φερομένης οἱ καιροὶ παρακαλῶσιν ἢ κολοῦσαι
2 φιλαργυρίαν, ἢ πρὸς ἕξιν ἀντισχεῖν ἀνόητον. Οὕτως ἐπαῤῥησιάζετο Σόλων πρὸς Κροῖσον ὑπ' εὐτυχίας ἀβεβαίου διεφθορότα
3 καὶ τρυφῶντα, τὸ τέλος ὁρᾶν κελεύσας. Οὕτως Σωκράτης Ἀλκιβιάδην ἐκόλουε, καὶ δάκρυον ἐξῆγεν ἀληθινὸν ἐξελεγχο-
4 μένου, καὶ τὴν καρδίαν ἀνέστρεφε. Τοιαῦτα τὰ Κύρου πρὸς Κυαξάρην, καὶ τὰ πρὸς Δίωνα Πλάτωνος, ὅτε λαμπρότατος ἦν καὶ πάντας εἰς ἑαυτὸν ἀνθρώπους ἐπέστρεφε, διὰ τὸ κάλλος τῶν πράξεων, καὶ τὸ μέγεθος, παρακελευομένου φυλλάττεσθαι καὶ δεδιέναι τὴν αὐθάδειαν, ὡς ἐρημίᾳ ξύνοικον.
5 Ἔγραψε δὲ καὶ Σπεύσιππος αὐτῷ, μὴ μέγα φρονεῖν, εἰ πολὺς αὐτοῦ λόγος ἐστὶν ἐν παιδαρίοις καὶ γυναίοις, ἀλλ' ὁρᾶν, ὅπως ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ καὶ νόμοις ἀρίστοις κοσμήσας Σικελί-
6 αν εὐκλεᾶ ϑήσει τὴν Ἀκαδημίαν. Εὔκτος δὲ καὶ Εὔλαιος, ἑταῖροι Περσέως, εὐτυχοῦντι μὲν ἀεὶ πρὸς χάριν ὁμιλοῦντες καὶ συνεπινεύοντες, ὥσπερ οἱ λοιποί, παρηκολούθουν· ἐπεὶ δὲ Ῥωμαίοις συμβαλὼν περὶ Πύδναν ἔπταισε καὶ ἔφυγε, προσπεσόντες ἐπετίμων πικρῶς, καὶ ἀνεμίμνησκον, ὧν ἐξήμαρτεν ἢ παρεῖδεν, ἕκαστον ἐξονειδίζοντες, ἄχρις οὗ διαλγήσας ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ λύπης καὶ ὀργῆς ἀμφοτέρους τῷ ξιφιδίῳ παίων ἀνεῖλεν.

λ'. Ὁ μὲν οὖν κοινὸς οὕτω διωρίσθω καιρὸς οὓς δὲ παρέχουσιν αὐτοὶ πολλάκις, οὐ χρὴ προΐεσθαι τὸν κηδόμενον φίλον,
2 ἀλλὰ χρῆσθαι. Καὶ γὰρ ἐρώτησις ἐνίοις καὶ διήγησις, καὶ ψόγος ὁμοίων ἐφ' ἑτέροις ἢ ἔπαινος, ὥσπερ ἐνδόσιμον εἰς παῤῥη-
3 σίαν ἐστίν. Οἷον ἐλθεῖν Δημάρατον εἰς Μακεδονίαν ἐκ Κορίν-

---

12. Οὔτι καθ' ἡμέτερόν γε) Ἰλ. Γ'. 108. κϑ' 2. Σόλων πρὸς Κροῖσον) Ἡρόδοτ. 1, 30—32.

3. Σωκράτης Ἀλκιβιάδην ἐκόλουε—ἀνέστρεφε—) Ἐκ τοῦ Πλάτων. ἐλήφθη. Συμπ. σελ. 333. ὅπου λέγει αὐτοῦ ὁ Ἀλκιβιάδης « ὅταν γὰρ ἀκούω (Σωκράτους), πολύ μοι μᾶλλον ἢ τῶν κορυβαντιώντων ἥτε καρδία πηδᾷ καὶ δάκρυα ἐκχεῖται ὑπὸ τῶν λόγων τῶν τούτου. » Ἐν βίῳ Ἀλκιβ. Πλούταρχ. Ὁ δὲ Σωκράτους ἔρως — ὡς μὲν ἁπτεται τοῦ Ἀλκιβιάδου δι' εὐφυΐαν, ἀπτομένων τῶν λόγων αὐτοῦ καὶ τὴν καρδίαν στρεφόντων, καὶ δάκρυα ἐκχεόντων. »

4. Δεδιέναι τὴν αὐθάδειαν ὡς ἐρημίᾳ ξύνοικον) Πλάτων. Ἐπιστολῇ Δ'. λέγει· «Μὴ οὖν λανθανέτω σε, ὅτι διὰ τοῦ ἀρέσκειν τοῖς ἀνθρώποις καὶ τὸ πράττειν ἐστὶν· ἡ δ' αὐθάδεια ἐρημίᾳ ξύνοικος. »

5. Σπεύσιππος — εὐκλεᾶ ϑήσει τὴν Ἀκαδημίαν) Ἴδε περὶ Σπευσίππου Διογ. Λαέρτιον Δ', 5.

6. Εὔκτος καὶ Εὔλαιος) Ἴδε Πολύβ. κϑ'. λ'. 3. Δημάρατον εἰς Μακεδονίαν ἐκ

θου λέγουσι, καθ' ὃν χρόνον ἐν διαφορᾷ πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ τὸν υἱὸν ὁ Φίλιππος ἦν· ἀσπασαμένου δὲ αὐτὸν τοῦ Φιλίππου, καὶ πυθομένου, πῶς πρὸς ἀλλήλους ἔχουσιν ὁμονοίας οἱ Ἕλληνες, εἰπεῖν τὸν Δημάρατον εὔνουν ὄντα καὶ συνήθη, Πάνυ γοῦν, ὦ Φίλιππε, καλόν ἐστί σοι πυνθάνεσθαι περὶ τῆς Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων ὁμοφροσύνης, τὴν δ' οἰκίαν περιορᾷν τὴν σεαυτοῦ τοσαύτης στάσεως καὶ διχονοίας γέμουσαν. Εὖ δὲ καὶ Διογένης, ὃς, ἐπεὶ παρελθὼν εἰς τὸ τοῦ Φιλίππου στρατόπεδον, ὅτε τοῖς Ἕλλησιν ἐβάδιζε μαχούμενος, ἀνήχθη πρὸς αὐτόν, ὁ δὲ ἀγνοῶν ἠρώτησεν, εἰ κατάσκοπός ἐστι, Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, κατάσκοπος, ὦ Φίλιππε, τῆς ἀβουλίας σου καὶ τῆς ἀνοίας, δι' ἣν οὐδενὸς ἀναγκάζοντος, ἔρχῃ περὶ βασιλείας καὶ τοῦ σώματος ὥρᾳ μιᾷ διακυβεύσων. Τοῦτο μὲν οὖν ἴσως σφοδρότερον.

λϚ'. Ἕτερος δὲ καιρός ἐστι νουθεσίας, ὅταν ὑπ' ἄλλων λοιδορηθέντες, ἐφ' οἷς ἁμαρτάνουσι, ταπεινοὶ γένωνται, καὶ συσταλῶσιν. Ὃ χρῷτο ἂν ἐμμελῶς ὁ χαρίεις, τοὺς μὲν λοιδοροῦντας ἀνακόπτων καὶ διακρουόμενος, ἰδίᾳ δὲ αὐτὸς ἁπτόμενος τοῦ φίλου, καὶ ὑπομιμνήσκων, ὡς, εἰ διὰ μηδὲν ἄλλο προσεκτέον ἐστὶν αὐτοῖς, ὅπως γε μὴ ὄψασεῖς. ὦσιν οἱ ἐχθροί· ποῦ γάρ ἐστι τούτοις τὸ στόμα διᾶραι, τί δὲ προσειπεῖν, ἂν ἀφῇς ταῦτα καὶ ῥίψῃς, ἐφ' οἷς κακῶς ἀκούεις; Γίνεται γὰρ οὕτως τὸ μὲν λυπηρὸν τοῦ λοιδοροῦντος, τὸ δὲ ὠφέλιμον τοῦ νουθετοῦντος. Ἔνιοι δὲ κομψότερον, ἄλλους ψέγοντες, ἐπιστρέφουσι τοὺς συνήθεις· κατηγοροῦσι γὰρ ἑτέρων, ἃ πράττοντας ἐκείνους ἴσασιν. Ὁ δ' ἡμέτερος καθηγητὴς Ἀμμώνιος ἐν δειλινῇ διατριβῇ τῶν γνωρίμων τινὰς αἰσθόμενος ἠριστηκότας οὐχ ἁπλοῦν ἄριστον, ἐκέλευσεν ἰδίῳ παιδὶ πλαγὰς ἐμβαλεῖν τὸν ἀπελεύθερον, ἐπειπών, ὅτι χωρὶς ὄξους ἀριστᾶν οὐ δύναται· καὶ ἅμα πρὸς ἡμᾶς ἀπέβλεψεν, ὥστε τῶν ἐνόχων ἅψασθαι τὴν ἐπιτίμησιν.

λϚ'. Ἔτι τοίνυν εὐλαβητέον ἐστὶν ἐν πολλοῖς παῤῥησίᾳ χρῆσθαι πρὸς φίλον, ἐνθυμούμενον τὸ τοῦ Πλάτωνος· ἐπεὶ γὰρ ὁ Σωκράτης ἥψατό τινος τῶν συνήθων σφοδρότερον ἐπὶ ταῖς τραπηνίκα μαχούμενος ἐχώρει τοῖς Ἕλλησι, καὶ πρὸς αὐτὸν ἀναχθεὶς ὡς κατάσκοπος, «Ναὶ κατάσκοπος, ἔφη, τῆς ἀπληστίας ἀφῖχθαι αὐτοῦ καὶ τῆς ἀφροσύνης, ἥκοντος ἐν βραχεῖ χρόνῳ διακυβεῦσαι περὶ τῆς ἡγεμονίας ἅμα καὶ τοῦ σώματος.» Ἴδε καὶ Ἐπικτήτ. Διατριβ. Α, 24, καὶ Γ', 22, καὶ Διογ. Λαέρτ. ς'. 43.

Κορίνθου) Πλουτάρχ. Ἀποφθ. καὶ ἐν βίῳ Ἀλεξάνδρου. Τὸν Δημάρατον τοῦτον τοῖς προδόταις τῶν Ἑλληνίδων πόλεων συγκαταλέγει ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ Στεφ. λόγῳ.

4. Διογένης — διακυβεύσων) Ὁ Πλούταρχος ἐν τῷ περὶ Ἐξορ. λέγει· «Τί δέ; Διογένης οὐκ εἶχε παῤῥησίαν; ὃς εἰς τὸ τοῦ Φιλίππου στρατόπεδον παρελθών, ὁ

πέζαις διαλεγόμενος, Οὐκ ἄμεινον ἦν, ὁ Πλάτων ἔφη, ἰδίᾳ ταῦτα λελέχθαι; καὶ ὁ Σωκράτης, Σὺ δέ, εἶπεν, οὐκ ἄμεινον ἂν ἐποίησας ἰδίᾳ πρὸς ἐμὲ τοῦτο εἰπών; Πυθαγόρου δὲ τραχύτερον ἐν πολλοῖς γνωρίμῳ προσενεχθέντος, ἀπάγξασθαι τὸ μειράκιον λέγουσιν· ἐκ τούτου δὲ μηδέποτε τὸν Πυθαγόραν αὖθις ἄλ-
2 λου παρόντος ἄλλον νουθετῆσαι. Δεῖ γάρ, ὡς νοσήματος οὐκ εὐπρεποῦς, τῆς ἁμαρτίας τὴν νουθέτησιν καὶ ἀποκάλυψιν ἀπόρρητον εἶναι, καὶ μὴ πανηγυρικὴν, μηδ' ἐπιδεικτικὴν, μηδὲ μάρτυρας καὶ θεατὰς συνάγουσαν. Οὐ γάρ φιλικὸν, ἀλλὰ σοφιστικὸν, ἀλλοτρίοις ἐνευδοκιμεῖν σφάλμασι, καλλωπιζόμενον πρὸς τοὺς παρόντας· ὥσπερ οἱ χειρουργοῦντες ἐν τοῖς θεάτροις
3 ἰατροὶ πρὸς ἐργολαβίαν. Ἄνευ δὲ τῆς ὕβρεως, ἣν οὐδεμιᾷ θεραπείᾳ προσεῖναι δίκαιόν ἐστι, καὶ τὸ τῆς κακίας σκεπτέον
4 φιλόνεικον καὶ αὔθαδες. Οὐ γάρ ἁπλῶς νουθετούμενος ἔρως μᾶλλον πιέζει, κατ' Εὐριπίδην, ἀλλ' ἐὰν νουθετῇ τις ἐν πολλοῖς καὶ μὴ φειδόμενος, πᾶν νόσημα καὶ πᾶν πάθος εἰς τὸ ἀ-
5 ναίσχυντον καθίστησιν. Ὥσπερ οὖν ὁ Πλάτων τοὺς παρασκευάζοντας ἐν τοῖς νέοις αἰσχύνην γέροντας αὐτοὺς ἀξιοῖ πρῶτον αἰσχύνεσθαι τοὺς νέους· οὕτω τῶν φίλων ἡ δυσωπουμένη παρρησία δυσωπεῖ μάλιστα, καὶ τὸ μετ' εὐλαβείας, ἀτρέμα προσιέναι, καὶ ἅπτεσθαι τοῦ ἁμαρτάνοντος, ὑπερείπει καὶ διεργάζεται τὴν κακίαν ἀναπιμπλαμένην τοῦ αἰδεῖσθαι τὸν αἰδούμενον.
6 Ὅθεν ἄριστα μὲν ἔχει τὸ,

Ἄγχι σχὼν κεφαλήν, ἵνα μὴ πευθοίαθ' οἱ ἄλλοι.

Ἥκιστα δὲ πρέπει γαμετῆς ἀκουούσης ἄνδρα, καὶ παίδων ἐν ὄ-
ψει πατέρα, καὶ ἑταστὴν ἐρωμένου παρόντος, ἢ γνωρίμων διδάσκαλον ἀποκαλύπτειν. Ἐξίστανται γὰρ ὑπὸ λύπης καὶ ὀργῆς
7 ἐλεγχόμενοι, παρ' οἷς εὐδοκιμεῖν ἀξιοῦσιν. Οἶμαι δὲ, καὶ Κλεῖτος οὐχ οὕτω παροξύναι διὰ τὸν οἶνον, ὡς ὅτι πολλῶν παρόν-
9 των ἐδόκει κολούειν τὸν Ἀλέξανδρον. Καὶ Ἀριστομένης ὁ Πτολεμαίου καθηγητὴς, ὅτι νυστάζοντα πρεσβείας παρούσης, ἐπέ-

---

λβ'. Πυθαγόρας) Ἅπαξ τόδε μνημονεύεται ἐνταῦθα. Τὴν δὲ τῶν Πυθαγορείων προσοχὴν εἰς τὸ νουθετεῖν καὶ ἐπιπλήττειν τοὺς νέους ἀναφέρει καὶ ὁ Ἰαμβλιχ. ἐν β'. Πυθαγ. § 101. Ἀναφέρει δὲ τοῦτο καὶ ὁ Ἀντώνιος ΙΑ', 18. «Δεῖ δὲ μήτε εἰρωνικῶς αὐτὸ (τὸ παραινεῖν) ποιεῖν, μήτε ὀνειδιστικῶς, ἀλλὰ φιλοστόργως καὶ ἀδήκτως τῇ ψυχῇ· καὶ μὴ ὡς ἐν σχολῇ, μηδὲ ἵνα ἄλλος παραστὰς θαυμάσῃ, ἀλλ' ἀεί τοι πρὸς μόνον, καὶ ἐὰν ἄλλοι τινὲς περιεστήκωσι.»

4. Νουθετούμενος ἔρως μᾶλλον πιέζει, κατ' Εὐριπίδην) Ἐμιμήθη τόδε ὁ Μένανδρος εἰπών· «Φύσει γὰρ ἐς' ἔρως τοῦ νουθετοῦντος χωρόν.»

6. Ἄγχι σχὼν κεφαλήν) Ὀδύσ. Α, 157. Δ'. 70. P. 592

8. Κλεῖτος — Ἀλέξανδρον) Ἴδε Ἀρριαν. Η'. 9.

9. Ἀριστομένης ὁ Πτολεμαίου καθηγητὴς) Ἴδε Πολύβ. ΙΕ', 29 καὶ ΙΖ', 35.

στησεν ἐξεγείρων, λαβήν τινα παρέσχε τοῖς κόλαξι, προσποιουμένοις ἀγανακτεῖν ὑπὲρ τοῦ βασιλέως, καὶ λέγουσιν, εἰ τοσαῦτα κοπιῶν καὶ ἀγρυπνῶν κατηνέχθης, ἰδίᾳ σε νουθετεῖν ὀφείλομεν, οὐκ ἐναντίον ἀνθρώπων τοσούτων προσφέρειν τὰς χεῖρας. Ὁ δὲ φαρμάκου κύλικα πέμψας, ἐκέλευσεν ἐκπιεῖν τὸν ἄνθρωπον. Ἀριστοφάνης δὲ καὶ τὸν Κλέωνα τοῦτο ἐγκαλεῖν φησιν, ὅτι

Ξένων παρόντων τὴν πόλιν κακῶς λέγει,

καὶ παροξύνει τοὺς Ἀθηναίους. Διὸ δεῖ σφόδρα φυλάττεσθαι καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων, τὸ μὴ παρεπιδείκνυσθαι μηδὲ δημαγωγεῖν, ἀλλ' ὀνησιφόρως καὶ θεραπευτικῶς χρῆσθαι τῇ παῤῥησίᾳ βουλομένους. Καὶ μὴν ὅπερ ὁ Θουκυδίδης τοὺς Κορινθίους λέγοντας περὶ αὐτῶν πεποίηκεν, ὡς ἄξιοί εἰσιν ἑτέροις ἐπενεγκεῖν ψόγον, οὐ κακῶς εἰρημένον, ἔδει παρεῖναι τοῖς παῤῥησιαζομένοις. Λύσανδρος μὲν γάρ, ὡς ἔοικε, πρὸς τὸν ἐκ Μεγάρων ἐν τοῖς συμμάχοις παῤῥησιαζόμενον ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, ἔφη τοὺς λόγους αὐτοῦ πόλεως δεῖσθαι· παῤῥησίᾳ δὲ παντὸς ἀνδρὸς ἤθους ἴσως δεῖται, καὶ τοῦτ' ἀληθέστατόν ἐστιν ἐπὶ τῶν ἑτέρους νουθετούντων καὶ σωφρονιζόντων λεγόμενον. Ὁ γοῦν Πλάτων ἔλεγε νουθετεῖν τῷ βίῳ τὸν Σπεύσιππον· ὥσπερ ἀμέλει καὶ Πολέμωνα Ξενοκράτης ὀφθεὶς μόνον ἐν τῇ διατριβῇ καὶ ἀποβλέψας πρὸς αὐτὸν, ἐτρέψατο καὶ μετέθηκεν. Ἐλαφροῦ δὲ καὶ φαύλου τὸ ἦθος ἀνθρώπου, λόγῳ παῤῥησίας ἁπτομένου, περίεστι προσακοῦσαι τὸ,

Ἄλλων ἰατρός, αὐτὸς ἕλκεσι βρύων.

λγ'. Οὐ μὴν ἀλλ' ἐπεί φαύλους γε ὄντας αὐτοὺς ἑτέροις τε τοιούτοις ὁμιλοῦντας ἐξάγει τὰ πράγματα πολλάκις εἰς τὸ νουθετεῖν, ἐπιεικέστατος ἂν εἴη τρόπος ὁ συνεμπλέκων καὶ συμπεριλαμβάνων ἁμηγέπη τῷ ἐγκλήματι τὸν παῤῥησιαζόμενον· ἐν ᾧ λέλεκται καὶ τὸ,

Τυδείδη, τί παθόντε λελάσμεθα θούριδος ἀλκῆς;

καὶ τό,

— νῦν δ' οὐδ' ἑνὸς ἄξιοι εἰμὲν
Ἕκτορος. —

---

12. Ὁ Θουκυδίδης) Α'. 70, «Καὶ ἅμα, εἴπερ τινὲς καὶ ἄλλοι, νομίζομεν ἄξιοι εἶναι τοῖς πέλας ψόγον ἐπενεγκεῖν.»

13 Λύσανδρος.) Ἐν ἀποφθέγματι. «Μεγαρέως δὲ ἀνδρὸς ἐν κοινῷ συλλόγῳ παῤῥησίᾳ χρησαμένου πρὸς αὐτὸν, Οἱ λόγοι σου, εἶπε, πόλεως δέονται» ὁ αὐτὸς δὲ ἐν βίῳ Ἀγησιλάου ἀποδίδωσι τοῦτο εἰς τὸν Ἀγησίλαον.

14. Πολέμωνα Ξενοκράτην) Διογ. Δαέρτ. Δ, 16. Ἐπικτήτ. Διατριβ. Γ'. 1.

15. Ἄλλων ἰατρός.) Εὐριπίδειον κατὰ Σουίδαν.

λγ'. Τυδείδη, τί παθόντες) Ἰλιάδ. Α. 313.

—Νῦν δ' οὐδ' ἑνὸς ἄξιοι εἰ μὲν Ἕκτορος) Ἰλ. Υ'. 234.

Καὶ ὁ Σωκράτης οὕτως ἀτρέμα τοὺς νέους ἤλεγχεν, ὡς μηδ' αὐτὸς ἀπηλλαγμένος ἀμαθίας, ἀλλὰ μετ' ἐκείνων οἰόμενος δεῖν
2 ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι, καὶ ζητεῖν τὸ ἀληθές. Καὶ γὰρ εὔνοιαν καὶ πίστιν ἔχουσιν οἱ τὰ αὐτὰ μὲν ἁμαρτάνειν, ἐπανορθοῦσθαι δὲ
3 τοὺς φίλους ὥσπερ αὐτοὺς δοκοῦντες. Ὁ δὲ σεμνύνων ἑαυτὸν ἐν τῷ κολούειν ἕτερον, ὡς δή τις εἰλικρινὴς καὶ ἀπαθής, ἂν μὴ πολὺ καθ' ἡλικίαν ἢ προήκων, μηδὲ ἔχων ἀρετῆς ὁμολογούμενον ἀξίωμα καὶ δόξης, ἐπαχθὴς φανεὶς καὶ βαρύς, οὐδὲν ὠφέλησεν.
4 Ὅθεν οὐχ ἁπλῶς ὁ Φοῖνιξ ἐνέβαλε τὰ περὶ αὐτὸν ἀτυχήματα, δι' ὀργὴν ἐπιχειρήσαντος ἀνελεῖν τὸν πατέρα, καὶ ταχὺ μεταγνόντος·

Ὡς μὴ πατροφόνος μετ' Ἀχαιοῖσιν κεκλεοίμην·

ἵνα μὴ δοκῇ νουθετεῖν ἐκεῖνον, ὡς αὐτὸς ἀπαθὴς ὢν ὑπ' ὀργῆς
5 καὶ ἀναμάρτητος. Ἐνδύεται γὰρ ἠθικῶς τὰ τοιαῦτα, καὶ μᾶλλον
6 εἴκουσι τοῖς ὁμοιοπαθεῖν, ἀλλὰ μὴ περιφρονεῖν δοκοῦσιν. Ἐπεὶ δὲ οὔτε φῶς λαμπρὸν ὄμματι φλεγμαίνοντι προσοιστέον, οὔτ' ἐμπαθὴς ψυχὴ παῤῥησίαν ἀναδέχεται καὶ νουθεσίαν ἄκρατον, ἐν τοῖς χρησιμωτάτοις ἐστὶ τῶν βοηθημάτων ὁ παραμιγνύμενος ἐλαφρὸς ἔπαινος· ὥσπερ ἐν τούτοις,

Ὑμεῖς δ' οὐκέτι καλὰ μεθίεται Θουρίδος ἀλκῆς,
Πάντες ἄριστοι ἐόντες ἀνὰ στρατόν· οὐδ' ἂν ἔγωγε
Ἀνδρὶ μαχεσσαίμην, ὅστις πολέμοιο μεθείη
Λυγρὸς ἐών· ὑμῖν δὲ νεμεσσῶμαι περὶ κῆρι.

7 Καί,

Πάνδαρε, ποῦ τοι τόξον, ἰδὲ πτερόεντες ὀϊστοί,
Καὶ κλέος, ᾧ οὔ τίς τοι ἐρίζεται ἐνθάδε γ' ἀνήρ;

8 Σφόδρα δὲ ἐμφανῶς ἀνακαλεῖται καὶ τὰ τοιαῦτα τοὺς ὑποφερομένους,

Ὁ δ' Οἰδίπους ποῦ, καὶ τὰ κλεῖν, αἰνίγματα;

Καί

Ὁ πολλὰ δὴ τλὰς Ἡρακλῆς λέγει τάδε;

9 Οὐ γὰρ μόνον ἀνίησι τοῦ ψόγου τὸ τραχὺ καὶ κελευστικόν, ἀλλὰ καὶ ζῆλον ἐμποιεῖ πρὸς ἑαυτὸν αἰδουμένῳ τὰ αἰσχρὰ τῇ τῶν καλῶν ὑπομνήσει, καὶ παράδειγμα ποιουμένῳ τῶν βελτιόνων
10 ἑαυτόν. Ὅταν δὲ ἑτέρους, οἷον ἥλικας ἢ πολίτας ἀντιπαραβάλλωμεν ἢ συγγενεῖς, ἄχθεται καὶ διαγριαίνεται τὸ φιλόνεικον

---

6 Ὑμεῖς δ' οὐκέτι καλά.) Ἰλ. Ν. 116.
7. Πάνδαρε ποῦ τοι τόξον.» Ἰλ. Ε'. 171.
8. Ὁ δ' Οἰδίπους ποῦ) Εὐριπ. Φοίν. 1632. — Ὁ πολλὰ δὴ τλὰς) Εὐριπίδ. Ἡρακλ. Μαινόμ. 1250.

τῆς κακίας· καὶ τοῦτο πολλάκις εἴωθεν ὑποφωνεῖν μετ' ὀργῆς, Τί οὖν οὐκ ἄπει πρὸς τοὺς ἐμοῦ κρείττονας, ἐμοὶ δὲ μὴ παρέχεις πράγματα; Φυλακτέον οὖν ἑτέρους ἐπαινεῖν, παρρησιαζόμενον πρὸς ἑτέρους, ἂν μὴ νὴ Δία γονεῖς ὦσιν· ὡς Ἀγαμέμνων, 11

Ἢ ὀλίγον οἱ παῖδα ἐοικότα γείνατο Τυδεύς.

καὶ ὁ ἐν τοῖς Σκυρίοις Ὀδυσσεύς,

Σὺ δ', ὦ τὸ λαμπρὸν φῶς καταισχύνων γένους,
Ξαίνεις, ἀρίστου πατρὸς Ἑλλήνων γεγώς;

λδ'. Ἥκιστα δὲ προσήκει νουθετούμενον ἀντινουθετεῖν, καὶ παρρησίᾳ παρρησίαν ἀντενφέρειν· ταχὺ γὰρ ἐκκαίει καὶ ποιεῖ διαφοράν· καὶ ὅλως οὐκ ἀντιπαρρησιαζομένου δόξειεν ἄν, ἀλλὰ παρρησίαν μὴ φέροντος ὁ τοιοῦτος ὡθισμὸς εἶναι. Βέλτιον οὖν 2
ὑπομένειν τὸν νουθετεῖν δοκοῦντα φίλον· ἂν γὰρ ὕστερον αὐτὸς ἁμαρτάνῃ, καὶ δέηται νουθεσίας, αὐτὸ τοῦτο τῇ παρρησίᾳ τρόπον τινὰ παρρησίαν δίδωσιν. Ὑπομιμνησκόμενος γὰρ ἄνευ μνη- 3
σικακίας, ὅτι τοὺς φίλους καὶ αὐτὸς εἰώθει μὴ περιορᾶν ἁμαρτάνοντας, ἀλλ' ἐξελέγχειν καὶ διδάσκειν, μᾶλλον ἐνδώσει καὶ παραδέξεται τὴν ἐπανόρθωσιν, ὡς οὖσαν εὐνοίας καὶ χάριτος, οὐ μέμψεως ἀνταπόδοσιν οὐδὲ ὀργῆς.

λέ. Ἔτι τοίνυν ὁ μὲν Θουκυδίδης φησίν, Ὅστις ἐπὶ μεγίστοις τὸ ἐπίφθονον λαμβάνει, ὀρθῶς βουλεύεται· τὸν δὲ φίλον προσήκει τὸ ἐκ τοῦ νουθετεῖν ἐπαχθὲς ὑπὲρ μεγάλων ἀναδέχεσθαι καὶ σφόδρα διαφερόντων. Ἂν δ' ἐπὶ πᾶσι καὶ πρὸς πάντα 2
δυσκολαίνῃ, καὶ μὴ φιλικῶς, ἀλλὰ παιδαγωγικῶς προσφέρηται τοῖς συνήθεσιν, ἀμβλὺς ἐν τοῖς μεγίστοις νουθετῶν ἔσται καὶ ἄπρακτος· ὥσπερ ἰατρὸς ὀριμὺ φάρμακον ἢ πικρόν, ἀναγκαῖον δὲ καὶ πολυτελές, εἰς πολλὰ καὶ μικρὰ καὶ οὐκ ἀναγκαῖα διελών, τῇ παρρησίᾳ κατακεχρημένος. Αὐτὸς μὲν οὖν σφόδρα φυλάξε- 3
ται τὸ συνεχὲς καὶ φιλαίτιον· ἑταίρου δὲ μικρολογουμένου περὶ πάντα, καὶ παρασυκοφαντοῦντος, ὥσπερ ἐνδόσιμον ἕξει πρὸς τὰ μείζονα τῶν ἁμαρτημάτων. Καὶ γὰρ ἰατρὸς Φιλότιμος ἐμ- 4
πύου περὶ ἧπαρ ἀνθρώπου δείξαντος αὐτῷ τὸν δάκτυλον ἠλκωμένον, Οὐκ ἔστι σοι, εἶπεν, ὦ τᾶν, περὶ παρωνυχίας. Οὐκοῦν καὶ τῷ φίλῳ δίδωσιν ὁ καιρὸς εἰπεῖν πρὸς τὸν ἐπὶ μικροῖς καὶ μηδενὸς ἀξίοις ἐγκαλοῦντά τι, Παιδιὰς καὶ πότους καὶ φλυαρίας λέγομεν· οὗτος, ὦ τᾶν, ἀποπεμψάσθω τὴν ἑταίραν, ἢ παυ-

---

11. Ἢ ὀλίγον) Ἰλιάδ. Ε'. 800.

λδ'. Θουκυδίδης) β'. 64. Ἐν τῷ τοῦ Περικλέους λόγῳ.

σάσθω κυδεύων, καὶ τὰ ἄλλα θαυμαστὸς ἡμῖν ἄνθρωπός ἐστιν.
6 Ὁ γὰρ εἰς τὰ μικρὰ συγγνώμην λαβών, οὐκ ἀηδῶς εἰς τὰ μείζονα τῷ φίλῳ παρρησίαν δίδωσιν· ὁ δ' ἐγκείμενος ἀεί, καὶ πανταχοῦ πικρὸς καὶ ἀτερπής, καὶ πάντα γινώσκων καὶ πολυπραγμονῶν, οὐδὲ παισὶν ἀνεκτὸς οὐδὲ ἀδελφοῖς, ἀλλὰ καὶ δούλοις ἀφόρητος.

λς'. Ἐπεὶ δὲ οὔτε τῷ γήρᾳ πάντα πρόσεστι κακά, κατ' Εὐριπίδην, οὔτε τῇ τῶν φίλων ἀδελτηρίᾳ, δεῖ μὴ μόνον ἁμαρτάνοντας, ἀλλὰ καὶ κατορθοῦντας ἐπιτηρεῖν τοὺς φίλους, καὶ νὴ Δίᾳ προθύμως ἐπαινεῖν τὸ πρῶτον· εἶθ' ὥσπερ ὁ σίδηρος, πυκνοῦται τῇ περιψύξει καὶ δέχεται τὴν στόμωσιν, ἀνεθεὶς πρῶτον ὑπὸ θερμότητος καὶ μαλακὸς γενόμενος, οὕτω τοῖς φίλοις διακεχυμένοις καὶ θερμοῖς οὖσιν ὑπὸ τῶν ἐπαίνων ὥσπερ βαφὴν
2 ἀτρέμα τὴν παρρησίαν ἐπάγειν. Δίδωσι γὰρ ὁ καιρὸς εἰπεῖν, Ἆρ' ἄξια ἐκεῖνα τούτοις παραβάλλειν; ὁρᾷς τὸ καλόν, οἵους καρποὺς ἀποδίδωσι; ταῦτα ἀπαιτοῦμεν οἱ φίλοι, ταῦτ' ἔστιν οἰκεῖα, πρὸς ταῦτα πέφυκας· ἐκεῖνο δὲ ἀποδιοπομπητέον,

Εἰς ὄρος ἢ εἰς κῦμα πολυφλοίσβιο θαλάσσης.

3 Ὡς γὰρ ἰατρὸς εὐγνώμων βούλοιτ' ἂν ὕπνῳ καὶ τροφῇ μᾶλλον ἢ καστορίῳ καὶ σκαμμωνίῳ τὸ νόσημα λῦσαι τοῦ κάμνοντος· οὕτω καὶ φίλος ἐπιεικὴς, καὶ πατὴρ χρηστός, καὶ διδάσκαλος, ἐπαίνῳ μᾶλλον ἢ ψόγῳ χαίρει πρὸς ἐπανόρθωσιν ἤθους χρώμενος.
4 Οὐδὲν γὰρ ἄλλο ποιεῖ τὸν παρρησιαζόμενον ἧκιστα λυπεῖν, καὶ μάλιστα θεραπεύειν, ἢ τὸ φειδόμενον ὀργῆς, ἐν ἤθει καὶ μετ' εὐνοίας προσφέρεσθαι τοῖς ἁμαρτάνουσιν. Ὅθεν οὔτε ἀρνουμένους δεῖ πικρῶς ἐξελέγχειν, οὔτε κωλύειν ἀπολογουμένους, ἀλλὰ καὶ προφάσεις εὐσχήμονας ἁμωσγέπως συνεκπορίζειν, καὶ τῆς χείρονος αἰτίας ἀφισταμένους, αὐτοὺς ἐνδιδόναι μετριωτέραν, ὡς ὁ Ἕκτωρ,

Δαιμόνι', οὐ μὲν καλὰ χόλον τόνδ' ἔνθεο θυμῷ,

πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὡς οὐκ ἀπόδρασιν, οὐδὲ δειλίαν οὖσαν, ἀλλ' ὀργὴν τὴν ἐκ τῆς μάχης ἀναχώρησιν αὐτοῦ. Καὶ πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα ὁ Νέστωρ,

---

λς'. Κατ' Εὐριπίδην) Φοινίσσ. 532. ἡ Ἰοκάστη λέγει ταῦτα πρὸς τὸν υἱὸν Ἐτεοκλέα.

» Ὦ τέκνον οὐχ ἅπαντα τῷ γήρᾳ κακά,
Ἐτεόκλεες, πρόσεστιν· ἀλλ' ἡ μπειρία
Ἔχοι τι λέξαι τῶν νέων σοφώτερον. »

— Ὥσπερ σίδηρος πυκνοῦται τῇ περιψύξει) Ἀρέσκει ἡ παρομοίωσις αὕτη εἰς τὸν Πλούταρχον· λέγει δὲ καὶ ἐν Συμποσ. » Φειδωλὸς ἀνήρτε καὶ μικρολόγος, ἐμπεσὼν εἰς ἔρωτα, καθάπερ εἰς πῦρ σίδηρος, ἀνεθεὶς καὶ μαλαχθείς, ἁπαλὸς καὶ ὑγρὸς καὶ ἡδίων. »

2. Εἰς ὄρος ἢ εἰς κῦμα) Ἰλ. Ζ'. 347

5. Δαιμόνι') Ἰλ. Ζ'. 326

— σὺ δὲ σῷ μεγαλήτορι θυμῷ
Εἴξας.

ἠθικώτερον γάρ, οἶμαι, τοῦ Ἠδίκησας, καὶ Ἠσχημόνησας, καὶ Οὐκ ἐπέστησας, τοῦ Ἠγνόησας· καὶ τό, Μὴ φιλονείκει πρὸς τὸν ἀδελφόν, ἢ τό, Μὴ φθόνει τῷ ἀδελφῷ· καὶ τό, Φύγε τὴν γυναῖκα διαφθείρουσαν, ἢ τό, Παῦσαι τὴν γυναῖκα διαφθείρων. Τοιοῦ- 6
τον γάρ ἡ θεραπευτικὴ παῤῥησία ζητεῖ τρόπον· ἡ δὲ πρακτικὴ τὸ ἐναντίον. Ὅταν γὰρ ἢ μέλλοντας ἁμαρτάνειν ἐκκροῦσαι δεήσῃ, ἢ πρὸς ὁρμήν τινα βίαιον ἱσταμένους ἐξ ἐναντίας φερομένην, ἢ πρὸς τὰ καλὰ μαλακῶς καὶ ἀπροθύμως ἔχοντας ἐντεῖναι καὶ παρορμῆσαι θελήσωμεν, εἰς αἰτίας δεῖ μεταφέρειν ἀτόπους καὶ μὴ πρεπούσας τὸ γινόμενον. Ὡς ὁ παρὰ Σοφοκλεῖ τὸν Ἀχιλ- 7
λέα παροξύνων Ὀδυσσεύς, οὗ φησιν ὀργίζεσθαι διὰ τὸ δεῖπνον, ἀλλ'

Ἴδοι, (φησί,) τὰ Τροίας εἰσορῶν ἑδώλια
Δέδοικας.

καὶ πρὸς ταῦτα πάλιν τοῦ Ἀχιλλέως διαγανακτοῦντος, καὶ ἀποπλεῖν λέγοντος,

Ἐγ' ὧδ', ὃ φεύγεις, οὐ τὸ μὴ κλύειν κακῶς·
Ἀλλ' ἐγγὺς Ἕκτωρ ἐστίν· οὐ μένειν καλόν,

Τὸν μὲν οὖν Συμοειδῆ καὶ ἀνδρώδη, δειλίας δόξῃ· τὸν δὲ σώφρο- 8
να καὶ κόσμιον, ἀκολασίας· τὸν δ' ἐλευθέριον καὶ μεγαλοπρεπῆ, μικρολογίας καὶ φιλαργυρίας, δεδιττόμενοι, παρορμῶσι πρὸς τὰ καλά, καὶ τῶν αἰσχρῶν ἀπελαύνουσι, μέτριοι μὲν ἐν τοῖς ἀνηκέστοις ἐξεταζόμενοι, καὶ τὸ λυποῦμενον καὶ τὸ συναλγοῦν πλέον ἐν τῷ παῤῥησιάζεσθαι τοῦ ψέγοντος ἔχοντες· ἐν δὲ ταῖς κωλύσεσι τῶν ἁμαρτανομένων, καὶ πρὸς τὰ πάθη διαμάχαις, σφοδροὶ καὶ ἀπαραίτητοι καὶ συνεχεῖς ὄντες· οὗτος γὰρ ὁ καιρὸς εὐνοίας ἀθρύπτου καὶ παῤῥησίας ἀληθινῆς ἐστι. Τῷ δὲ ψέ- 9
γειν τὰ πραχθέντα καὶ τοὺς ἐχθροὺς κατ' ἀλλήλων ὁρμῶμενον χρωμένους· ὥσπερ Διογένης ἔλεγεν, ὅτι τῷ μέλλοντι σώζεσθαι δεῖ φίλους ἀγαθοὺς ἢ διαπύρους ἐχθροὺς ὑπάρχειν· οἱ μὲν γὰρ διδάσκουσιν, οἱ δὲ ἐλέγχουσι. Βέλτιον δὲ τὰς ἁμαρτίας φυλάτ- 10
τεσθαι, τοῖς συμβουλεύουσι πειθόμενον, ἢ μετανοεῖν ἁμαρτόντα διὰ τοὺς κακῶς λέγοντας. Καὶ διὰ τοῦτο δεῖ καὶ περὶ τὴν παῤῥη- 11
σίαν φιλοτεχνεῖν, ὅσῳ μέγιστόν ἐστι καὶ κράτιστον ἐν φιλίᾳ

— Σὺ δὲ σῷ μεγαλήτορι) Ἰλ. Ι. 109.

8. Ἐξεταζόμενοι) Ὄντες

9. Ὥσπερ Διογένης ἔλεγεν) Ταῦτα περὶ τούτου λέγει ὁ Πλούταρχος ἐν τῷ « Π. ἂν τις αἴτθ. Ἑ. Προκ. ἐπ' ἀρετῇ » Διογένης ἔλεγε τῷ σωτηρίας δεομένῳ ζητεῖν προσήκειν ἢ φίλον σπουδαῖον ἢ διάπυρον ἐχθρόν, ὅπως ἐλεγχόμενος ἢ θεραπευόμενος ἀποφεύγῃ τὴν κακίαν. « ἀλλαχοῦ δὲ ἀποδίδει αὐτὸ εἰς τὸν Ἀντισθένη.

φάρμακον, εὐστοχίας τε καιροῦ μάλιστα καὶ κράσεως μέτρον ἐχούσης ἀεὶ δεομένην.

λζ'. Ἐπεὶ τοίνυν, ὥσπερ εἴρηται, πολλάκις ἡ παρρησία τῷ θεραπευομένῳ λυπηρὰ ὑπάρχει, δεῖ μιμεῖσθαι τοὺς ἰατρούς· οὔτε γὰρ ἐκεῖνοι τέμνοντες, ἐν τῷ πονεῖν καὶ ἀλγεῖν καταλείπουσι τὸ πεπονθός, ἀλλ' ἐνέβρεξαν προσηνῶς καὶ κατηύνησαν· οὔτε οἱ νουθετοῦντες ἀστείως, τὸ πικρὸν καὶ δηκτικὸν προσβαλόντες ἀπο-
τρέχουσιν, ἀλλ' ὁμιλίαις ἑτέραις καὶ λόγοις ἐπιεικέσιν ἐκπραΰ-
νουσι καὶ διαχέουσιν, ὥσπερ οἱ λιθοξόοι τὰ πληγέντα καὶ περι-
2 κοπέντα τῶν ἀγαλμάτων ἐπιλεαίνοντες καὶ γανοῦντες. Ὁ δὲ πλη-
γεὶς μὲν τῇ παρρησίᾳ καὶ χαραχθείς, ἀφεθεὶς δὲ τραχὺς καὶ
οἰδῶν καὶ ἀνώμαλος ὑπ' ὀργῆς, δυσανάκλητος αὖθίς ἐστι, καὶ
3 δυσπαρηγόρητος. Διὸ καὶ τοῦτο δεῖ παραφυλάττειν ἐν τοῖς μάλι-
στα τοὺς νουθετοῦντας, καὶ μὴ προαπολείπειν, μηδὲ παιεῖσθαι
πέρας ὁμιλίας καὶ συνουσίας τὸ λυποῦν καὶ παροξύνον τοὺς συ-
νήθεις.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΤΟΜΟΥ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ.ΦΑΛΤΑΙΤΣ

ΠΙΝΑΞ

Τῶν ἐμπεριεχομένων ἐν τῷ δε τῷ β΄ τόμῳ.

Α΄. Ἐκ τῶν Λουκιανοῦ.

		Σελ.
Ε΄.	Κατάπλους ἢ τύραννος.	1.
ΣΤ΄.	Χάρων ἢ ἐπισκοποῦντες.	17.
Ζ΄.	Πλοῖον ἢ Εὐχαί.	34.
Η΄.	Νιγρῖνος ἢ περὶ φιλοσόφου ἤθους.	55.
Θ΄.	Περὶ τοῦ Ἐνυπνίου, ἤτοι βίος Λουκιανοῦ.	73.

Β΄. Ἐκ τῶν τοῦ Πλάτωνος διαλόγων.

Α΄.	Εὐθύφρων ἢ περὶ ὁσίου, πειραστικός.	82.
Β΄.	Ἀπολογία Σωκράτους, ἠθικός.	102.
Γ΄.	Κρίτων ἢ περὶ δόξης ἀληθοῦς καὶ δικαίου, ἠθικός.	135.
Δ΄.	Ἀλκιβιάδης δεύτερος ἢ περὶ προσευχῆς.	150.
Ε΄.	Μενέξενος ἢ ἐπιτάφιος.	166.

Γ΄. Ἐκ τῶν τοῦ Πλουτάρχου Χαιρωνέως.

Α΄.	Περὶ παίδων ἀγωγῆς.	185.
Β΄.	Περὶ τοῦ Ἀκούειν.	208.
Γ΄.	Πῶς ἄν τις διακρίνειε τὸν κόλακα τοῦ φίλου.	229.